PETAVII
RAT-TEMPOR

40513/A

C 1# 19

33395

33395

DIONYSII PETAVII

AURELIANENSIS

E SOCIETATE JESU,

RATIONARIUM TEMPORUM

IN PARTES DUAS,
Libros tredecim diſtributum.

In quo ætatum omnium ſacra profanáque hiſtoria Chronologicis probationibus munita ſummatim traditur.

EDITIO ULTIMA

Nonnullis acceſſionibus auctior facta, & ab Auctore recognita.

PARISIIS,
Typis Sebaſtiani Mabre-Cramoiſy.
Apud FLORENTINUM & PETRUM DELAULNE,
in Sorbonâ ſub ſigno Imperatoris.

M. DC. LXXXVIII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI

D. LUDOVICO BORBONIO ENGUIENNENSIUM DUCI.

SI ipſæ per ſe loqui artes, diſciplinæque poſſent (Illuſtriſſ. Princeps , *magnas profectò tibi, ac tuo Parenti, ſummo viro, gratias agerent: nec minùs ſibi de hoc honore gratularentur, quem ſunt ad hanc diem maximum veſtro de ſe judicio conſecutæ.*

Eſt enim hoc, quanti vos illas feceritis, illuſtre teſtimonium; quod amplitudinis uterque tantæ, ille te in earum ſinu, ac gremio educari voluerit : tu earundem convictu, & contubernio poſteriores aulæ delicias, & amœnitates duxeris. Hoc eſt,

inquam, prorſus amplum literis noſtris, & magnificum, regia te ſtirpe puerum, & indole ſic illis tractandis aſſueſcere, non vt earum magiſtros ad te domum evoces; aut oblectamenti, & acroamatis adhibeas loco: ſed vt ad illorum ædes vltrò accedas ipſe quotidie: neque in Scholarum officiis obeundis proprium tibi quicquam præter cæteros aſſumas. Quare cùm ſempiternum vobis nomen, ac famam utrique comparatis, tum exemplum huic, & ſequenti ætati ſtatuitis, quanto illas in pretio haberi deinceps oporteat, vt id ex opinione evellatur hominum, quod pleriſque ordinis illius vel palam, vel vſu tacito ac judicio perſuaſum videtur: vt quiſque ſummo loco natus eſt, ita minimum cum otioſis illis, & inertibus ſtudiis habere commercij. Quòd ſi quis jactare audebit in poſterum; non Alexandri M. non Caroli noſtratis; non reliquorum, quos ex antiquitatis memoria proferre ſolemus: ſed recentiore iſto tuo, & Illuſtriſsimi parentis tui facto refelletur. Hoc igitur, vt dixi, nomine quàm-maximas ſe ambobus vobis gratias debere literæ profiterentur, ſi vti ſermone poſſent. tùm qui hoc poſſunt, fauto-

res illarum, & amantes, prolixè, ac cumulatè facient: & hujus commendationem laudis adjungent ad cæteras, quarum ſegetem, ac materiam olim in Illuſtriſſimo parente tuo confectam habent: in te verò nihilo minorem, & his, quæ præ te fers, generis, naturæque bonis conſentaneam fore confidunt. Quam de te conceptam omnium opinione ſpem ratam exploratámque reddunt tot illa præſtantium, quæ vel id ætatis habes, indicia virtutum. Eſt omninò divinum neſcio quid in vobis principibus; & communi captu altior indoles, que vos ſecernit à vulgo; & ad hominum imperia, magnáſque res, & arduas capeſſendas natos eſſe demonſtrat. Atque ut in apum genere ſigna quædam regibus indita ſunt, quibus facilè dignoſcuntur ab reliquis: aut ut Spartorum poſteri, lancea; eburneo humero, Pelopidæ; Seleucidæ, ancora; naturalibus aliis alij notis inſignes erant: ſic eſſe ſolent eximium aliquid in magnis viris, quos ſupra ſortem aliorum non tam conditio generis, quàm omnia gubernantis, ac ſuum cuique deſcribentis ordinem Dei voluntas extollit.

Ejuſmodi in te eſſe illa didicimus: pri-

mũm acre & excellens ingenium; cujus eſt ad omnes capiendas artes tanta celeritas, ut undecimo iam ætatis anno, primas in Eloquentiæ ſchola eruditionis induſtriæque teneas: animus item honeſtæ laudis, ac gloriæ incitatus ſtimulis: crebra cum adverſario de doctrinarum genere omni certamina; neque certaminibus rariores palmæ, ac victoriæ. dum tu quidem æquales inter, omnium rerum, quibus ornari ætas iſta ſolet, principatum obtines; &, ſive Parentis hortatu, ſive tuapte ſponte id aſſequeris, quod cuidam in militiam profecturo principi ſuus apud Homerum pater præcepiſſe legitur,

Αἰὲν ἀριστεύειν; καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.

ut umbratili hac, & ludrica dimicatione præludas iis triumphis puer, quos matura pòſt ætate iuſtis ex hoſtibus, præliiſque reportabis. His, quæ ſplendidiora videntur vulgò, multo accedunt illa potiora flos quidam integritatis, ac nitor, nullis vitiorum maculis oblitus: docilis natura, & ad fingentis arbitrium tenera, & flexibilis: tum candidi mores, & amabiles; atque adverſus omnes, etiam infimos, ſumma lenitas, affabilitáſque ſer-

monis: Chriſtianæ denique, ſine fuco, pietatis diligens amor, & cultus. Hæc, & ejuſdem modi cætera, magna per ſeſe, tamen in te nonniſi ſemina ſunt, & initia, quibus ad dignum Principe decus tuus ſenſim adoleſcit & perficitur animus.

Sed ego laudum hîc tuarum præconium non decrevi facere. Id opus cùm erit, primùm univerſos, quod dicere cœperam, eò conſpirare, nitique ſimul oportebit, qui doctrinarum perſequuntur ſtudia. tum Societatem noſtram neceſſe erit ex omnibus: cuius inſtitutioni tuus te nunquam ſine laude nominandus pater addixit. Quod cùm ageret, unà præclarum obſidem, ac pignus dabat ſingularis de ea exiſtimationis, ac voluntatis ſuæ; & illius in te viciſſim obligabat fidem, ut quibus poſſet rationibus cùm amplificandæ gloriæ tuæ, tum iuvandis, ac provocandis ſtudiis tuis incumberet. Ego itaque, qui, quòd & ex illa Societate ſum, & ingenuis delector artibus, utriuſque lege officij teneri me ſentio, eo ipſo defungendum mihi hoc tibi inſcribendo Opere ſtatui: in quod hiſtoriam omnem ab Orbis initio ad ætatis noſtræ tempora, quanta potui

brevitate, diligentiáque contuli. Sic enim commodare primùm me putavi poſſe ſtudiis tuis: quorum præcipua pars in hiſtoriæ, & antiquitatis ſita eſt ſcientia. Hanc verò non decoram ſolùm principibus, ſed etiam perutilem eſſe, jure perhibent ſapientes viri. ſive quòd civilis ex illa prudentiæ diſciplina petitur; dum ex alienis exemplis, & caſibus, quid in ſuis, vel communibus gerendis rebus tenendum, vitandúmque ſit, addiſcunt homines, nullo ſuo labore, ac periculo, ſive ex tam aßidua rerum humanarum, fortunæque, quam illic legunt, vicißitudine, & imperiorum, ac civitatum occaſu, parvi iſta facere conſueſcunt, & in iis tuendis, aut appetendis, modum adhibere cupiditatibus ſuis; atque ad ſolidæ, conſtantiſque gloriæ fructum, qui ex una virtute, & pietate capitur, conſilia ſua transferre. Hunc uſum hiſtoriæ legendæ vel eſſe præſtantißimum, non ſemel admonet gravis imprimis auctor Otho Friſingenſis, præſertim his verbis, quæ in ſecundi libri fine poſuit : Hæc omnia, *inquit*, nutantium rerum mala (vt ita dixerim) quotidianæ mortalium mortes, ad veram, ac permanentem æter-

nitatis vitam nos mittere deberent. *Ejuſmodi tu morum, vitæque fructum, non ſolùm utilius; ſed etiam, quæ tua eſt ingenij bonitas, jucundius, quàm illum ſcientiæ, cognitioniſque, cujus eſt vehemens imprimis amor in pueris ex hoc noſtro libro colliges. Atque hinc poſtremò, de duobus illis erga te officiis, quæ mihi cum univerſa Societate propoſita debere eſſe dixi, conſequens fiet alterum; ut, ſi privatis adhuc nullis tuis, Illuſtrißimi certè tui Parentis in me meritis; tum in noſtram Societatem utriuſque communibus, debitum à me vicißim honorem, & cultum hac qualicumque nominis tui commendatione perſolvam.*

ILL. C.T.

Addictiſſimus
DION. PETAVIUS
è Societate JESV.

AD CANDIDUM, ERUDITUMQUE LECTOREM.

NEQUE meram tibi (*erudite Lector*) hiſtoriam hoc in libro, neque porro Chronologiam inſtitui ſcribere. quæ duo quantùm diſtent invicem, cùm eſt facilis exiſtimatio; tum in poſterioris partis initio docebitur. Medij eſt ergo generis quod aggredimur; & ex ambobus ita temperatum; ut id ex unoquoque, quo potiſſimùm commendatur, exprimat: quod minus ineſt commodum, eo careat. Habet hoc hiſtoria proprium, uti pleniùs rei geſtæ modum, ordinemque perſcribat; nullis ferè neque probationibus, & argumentis; neque teſtibus, unde ſingulorum annorũ ratio conſtet. Chronologia verò unum illud inquirens, quibus ſignis, & veſtigiis ad annos ſuos, ac tempora res quæque dirigatur, earum ſumma ferè appellatione contenta eſt: ac neque ſingulas diffundit latiùs: nec earum progreſſiones, & exitus cum initiis contexit. Ita non obſcura ſolùm præteritorum cognitio, ſed exilis etiam, & je-

juna ſumi ex illa creditur. Nos hîc præcipua, rerum ab exordio, totius hiſtoriæ capita ſic exponimus; ut & paullò uberiùs, ac nitidiùs, quàm Chronologia ſolet; atque hiſtorico penè more, tractemus: & uniuſcujuſque, quantum licet, notemus annos, ac tempora. quæ partim Chronologicis argumentis, partim idoneis auctoribus affirmare ſtuduimus. Huic lucubrationi *Rationarij* nomen fecimus: quo nomine ſummam Imperij Romani, hoc eſt, vectigalium ejus, virium, & copiarum Indiculum ab Auguſto confectum Suetonius appellat. *Suet. in Aug. c.* 28.

Cùm ſit igitur *duplex*, ut cum Phædro loquar, hujus *libelli dos*; ac tum perpetuam ab mundi primordio rerum hiſtoriam; tum rationem temporis, id eſt, χρονικὴν ἀπόδειξιν exhibeat: utrumque hîc paullo aliter, atque in priori editione, inſtitui tradere. Nam in iſta conjunctim ambo illa iiſdem & libris, & plerumque capitibus exponebantur; ac ſuæ cuique hiſtoriæ ſubjecta erat Chronologica probatio. tùm qui operis in principio poſitus erat liber, & primus in Lectoris incurrebat oculos, meram Chronologiam afferebat; hoc eſt elementa doctrinæ illius, & annorum ſtructuras, computandorúmque temporum præcepta. Quæ omnia etſi facilitate ſumma, quantam capere res ipſa poterat, explicata illic erant: tamen non defuerunt, qui eorum ſe difficultate abſterreri ab illius lectione dicerent: ac malle ſe plena hiſtoriæ ſpatia continenti peragrare curſu; quàm toties ad eas tricas, & ſalebras offendere. Addebant iidem, ne id quidem conſilij fuiſſe, quod in ipſo Operis aditu, qui quadam ſuavitatis, & facilitatis illecebra blãdiri, ac Le-

ctorem allicere debeat, Chronologica iſta collocarim; quæ aſperâ fronte, ac tetricâ hiſtoriæ ab ſeſe ſtudioſos arceant: neque Pindari præcepto paruerim admonentis, *cujuſlibet operis in capite ſplendentem ac renidentem faciem eſſe oportere*. Hæc cùm plerique jactarent; etſi me nondum ſuperioris conſilij pœnitebat, tamen illorum obſequi voluntati, quàm in propoſito perſeverare malui. Quare quidquid ad ſubtilem, & enucleatam rationem temporum attinebat, quod per libros ſingulos diffuſum erat, & cum hiſtoria permiſtum, ſecrevi vnum in locum, ac ſepoſui; totumque hoc Opus in partes duas diſtribui. quarum prior nudam ferè, ac ſimplicem hiſtoriam complectitur, eaque rurſus in Tomos eſt diviſa duos: è quibus alter ab mundi primordio ad Chriſtiana initia proficiſcitur: poſterior inde cœptam hiſtoriam ad noſtra vſque tempora perducit. Secunda pars Chronologicas probationes quatuor libris explicat præcipuorum hiſtoriæ capitum, quæ in priori Parte narrantur. Qua etiam in Parte priori, poſterioris locos ad marginem notamus; ex quibus probationes illæ repetendæ erunt, ſi quem ad iſta diligentiùs inquirenda voluntas induxerit. Ac præter hos Chronologicos locos; nomina inſuper adſcripſimus Auctorum ſingulorum, eorúmque libros, & capita, unde quælibet hiſtoria deſcribitur. Id autem ea cautione fecimus, ut, quoad licuit, quàm vetuſtiſſimos, & illorum vel æquales, vel ſuppares temporum, hoc eſt maximè omnium fide dignos adhiberemus. In quo & iſtud commodum eſt non ſanè prætermittendum, quòd hoc ipſum πάρεργον vice methodi eſſe

poſſit, quam in legenda plenius hiſtoria ſibi quiſque præſcribat. Habebit enim in Scriptorum notulis, quibus paginarum prætexuntur oræ, hiſtoricorum omnium ſeriem, & ordinem, qui temporibus ſingulis accomodantur. Cætera, quæ ex hujus libelli vſu adjumenta capies, tuæ (*Candide Lector*) experientiæ permitto: ne ambitiosè jactare noſtra, pluráque, quàm reipſa peti ex illius tractatione poterunt, polliceri tibi videar.

INDICULUS AUCTORUM, qui in hoc priore Tomo primæ partis Rationarij Temporum citantur.

A

ABen Hezra.
Abul. Abulenſis.
Abyd. Abydenus apud Ioſephum.
Act. Acta Apoſtolorum.
Ælianus.
Æſchyli Vita.
Africanus.
Albatenius.
Alexan. Alexander Polyhiſtor.
Animad. Animadverſiones Petavij ad Epiphanium.
Anonymus auctor Argonauticorum.
Anonymus auctor Thebaicorum.
Anonymus auctor Troicorum.
Apollod. Apollodori Bibliotheca.
Apollon. Apollonius Rhodius.
App. Appianus.
Arati Vita.
Ariſt. Ariſtoteles.
Arria. Arrianus hiſtoricus.
Arund. marm. Arundelliana marmora.
Aſcon. Aſconius.
Athen. Athenæus.
Aug. Auguſtinus.
Auct. Troic. Auctor Troicorum à Neandro editus.
Auct. lib. de prog. Aug. Auctor libri de progenie Auguſti.

B

Ber. Beroſus.
Burg. Burgenſis.

C

Cæſ. Cæſar.
Can. Math. Canon Mathematicus regum Babylonis.
Caſtor apud Euſebium.
Cedre. Cedrenus.
Cenſor Cenſorinus.
Chion ad Matridem.
Chryſ. Chryſoſtomus.
Cic. Cicero.
Clem. Alex. Clemens Alexandrinus.
Con. Conon apud Photium.
Corn. Nep. Cornelius Nepos.

Cteſ. Cteſias.
Curt. Curtius.
Cyr. con. Iul. Cyrillus Alexandrinus contra Iulianum.

D

Dan. Danielis liber.
Dares Phrygius.
Demoſth. Demoſtenes.
Deut. Deuteronomium.
Dex. Dexippus in Collectaneis Græcis Scaligeri in Theſauro temporum.
Dyc. Cret. Dyctis Cretenſis.
Diod. Diodorus Siculus.
Diod. Ecl. Diodori Eclogæ.
Diog. Diogenes Laertius.
Dio hiſtoricus.
Dion. Halic. Dionyſius Halicarnaſſenſis.
Diſſert. var. ad Vran. Diſſertationes variæ ad Vranologium.
Doct. Temp. Opus de Doctrina temporum.
Don. Donatus.

E

Epiph. Epiphanius.
Epit. Epitome Livii.
Eratoſthenes.
Eſd. Eſdræ liber.
Evag. Evagrius.
Euripid. Euripides.
Euſ. Chron. Euſebius Chronico.
Euſ. Pont. Euſebius Pontaci.
Euſt. Euſtachius Homeri interpres.
Eut Eutropius.
Excerpta Græca Scaligeri.
Excer. Val. Excerpta Valeſii ex Polybio, Diodoro, &c.
Exo. Exodus.
Ezech. Ezechiel.

F

Flor. Florus.
Fron. Frontinus.

G

Gell. Aulus Gellius 4.
Geminus.
Gen. Geneſis.
Georg. Georgius Monachus.

H

Hal. Halicarnaſſenſis.
Harpoc. Harpocratio.
Heb. Epiſtola Pauli ad Hebræos.
Hegeſ. Hegeſippus.
Herodianus.
Herod. Herodotus.
Hier. Hieremias.
Hieron. Hieronymus.
Hipp. Hipparchus.
Hirt. Hirtius.
Hom. Homerus.
Hyg. Hyginus.

I

Idat. Idatius.
Ioſ. Ioſue.
Ioſeph. Ioſephus.
Iſa. Iſaias.

Iſoc. Iſocrates.
Jud. Judicum liber.
Julianus Toletanus.
Jul. Obſe. Iulius Obſequens.
Juſt. Juſtinus Hiſtoricus.

L

Lact. Lactantius.
Liv. Livius.
Luc. Lucas Evangeliſta.
Lycophron.
Lyra. Lyranus.

M

Mach. Machabæorum libri.
Macro. Macrobius.
Man. Manilius.
Aldus Manutius.
Paulus Manutius.
Megaſt. Megaſthenes apud Ioſephum.
Miſcell. Exercit. Miſcellaneæ Exercitationes ad Iulianum.

N

Neem. Neemiæ liber.
Not. ad Iul. Petavij. Notæ ad Iulianum.
Num. Numerorum liber.

O

Orig. Rom. liber de Origine Romæ.
Oroſ. Oroſius.
Ovid. Ovidius.

P

Par. Paralipomenon libri.
Pauſ. Pauſanias.
Philo.
Phlegon.
Phot. Photius.
Pind. Pindarus.
Plato.
Plin. Plinius.
Plut. Plutarchus.
Polyb. Polybius.
Polyb. Ecl. Polybij Eclogæ.
Proſper.
Ptol. Ptolemæus.

R

Reg. Regum libri.
Rup. Rupertus.

S

Salluſt. Salluſtius.
Scal. Scaliger.
Serv. Servius.
Sig. Sigebertus.
Sigon. Sigonius.
Simpl. Comm. Simplicius in Commentariis ad Ariſtotelem.
Solin. Solinus.
Sophoclis Vita.
Steph. Stephanus de Vrbibus.
Strabo.
Suet. Suetonius.
Suid. Suidas.

T

Tac. Tacitus.

Tatianus.

INDICULUS AUCTORUM.

Tatianus.
Tert. Tertullianus.
Theocr. Theocritus.
Theod. Theodoretus.
Theoph. Theophanes.
Theophr. Theophraſtus.
Thomas Magiſter.
Thuc Thucydides.
Thucydidis Scholiaſtes.
Tob. Tobias.
Trogus Pompeius.
Tzet. ad Lycoph. Tzetzes ad Lycophronem.

V

Val. Max. Valerius Maximus.
Varr. Varro.
Vell. Velleius Paterculus.
Virg. Virgilius.
Vita Horatij.

X

Xeno. Xenophon.

Z

Zoſ. Zoſimus.

FINIS.

SVMMA PRIVILEGII REGIS *Chriſtianiſsimi.*

CAutum eſt authoritate Regis, ne quis in Regno ejus, aliiſve locis ejus ditioni ſubditis, librum qui ſic inſcribitur, *Dionyſij Petavij è Societate Ieſu, Rationarium Temporum*, quovis caractere aut forma excudere, aut alibi excuſum vendere, aliove quolibet modo diſtrahere poſſit intra viginti annos computandos à die abſolutæ primæ editionis, præter SEBASTIANUM CRAMOISY, Regis Typographum, & Regiæ Typographiæ Gubernatorem Qui ſecus fecerit, mulcta eſt indicta, prout fuſius in diplomate Regio continetur. Datum Pariſiis die 5. Februarij 1662. Sic Signatum, de mandato Regis, MABOUL.

Hæc editio, quæ prima eſt à conceſſo Privilegio, abſoluta fuit die 2. Octobris 1672.

Summa Temporum ab Orbis initio ad ætatem noſtram.

Annos ab rerum primordio, ad eum, qui Chriſtì putatur 1633, numeramus 5616; proindéque ab initio mundi ad æram Chriſtianam, ſive ad eum annum, quo natus vulgo ponitur Chriſtus, computantur anni 3983, ita ut horum extremo communis Natalis inciderit. Hunc annorum numerum per intervalla certa ita partimur.

1 *Ab exordio mundi ad Diluvium abſolutum anni ſunt 1656.*

2 *Ab eo anno, qui Diluvium proximè ſecutus eſt, ad Abraami quintum & ſeptuageſimum, quo ſtirpem illi pollicitus eſt Deus, anni numerantur 366.*

3 *Ab Anno Abraami 76, ad eum, quo Iſraëlis poſteri ex Ægypto profecti ſunt, anni 430.*

4 *Ab eo, qui proximè ab exitu cœpit Iſraëlitarum, ad tertium Salomonis, ante Templi conditum anni 519.*

5 *Ab quarto Salomonis anno, quo Templi fundamenta jacta ſunt, ad annum Cyri 21, ſive poſtremum Babylonicæ captivitatis, anni ſunt 474.*

6 *Ab ſoluta captivitate ad communem Chriſti natalem, anni ſunt 538.*

Fiunt ab Orbe condito ad natalem Chriſti anni 3983 ad quos additi 1633, ſummam explent annorum à Mundi conditu 5616.

RATIO-

RATIONARII TEMPORUM PARS PRIMA,

Quæ eſt ἱϛορική.

LIBER PRIMUS

Annos continens ab orbis initio, ſive annos Per Jul. 730, ad 3 Salomonis. qui eſt ejuſdem Periodi 3701.

Quænam primo hoc intervallo, à mundi conditu ad diluvium digna memoria contigerunt: ubi de operibus ſex dierum, déque anno diluvij.

CAPUT I.

MUNDUM à Deo eſſe factum, ſi non divina perſuaderet auctoritas, ſatis nos ejus per ſeſe contemplatio doceret. Hunc & ſi ſummus ille artifex conſtantem partibus ſuis, & abſolutum momento creare potuit, paullatim tamen ſex intervallo dierum elaborare maluit.

Quocirca principio rerum omnium nihil præter terram, terræque circunfuſam aquarum immenſitatem extitit. Aquæ porrò non craſſæ erant, & concretæ, quales modò cernimus: ſed tenues, ac vaporis inſtar & nebulæ totum hoc inane repleverant, quod ſupra terram elementorum cæterorum, ac cæleſtium corporum vaſtitas occu-

A. 730. P. I. ad 238C. Gen. I.

pavit. Eas partim aquarum vocabulo, partim Abyſſi declarat Moyſes. quas & initio, nondum exorta luce, tenebris obſitas fuiſſe dicit; & iis Dei incubuiſſe ſpiritum. Ex aqua, tarráque, velut materia, reliqua deinde formata ſunt corpora, quæ in ſex dierum opere percenſentur. Quòd autem Deum in principio cælum & terram creaſſe Moyſes ait, ea generalis eſt ſententia, quæ id omne complectitur, quod ſex illis diebus effectum eſt, quódque per partes deinceps exponitur.

Prima die lucem procreavit Deus; quam aqua, ſive tenuis, & immenſus ille vaporum tractus excepit; nondum Sole producto. Et ut diei, noctíſque ſpatia definiret, eandem lucem nebuloſi illius corporis agitatione circumtulit.

Secuda die firmamentum à Deo fabricatum eſt. quo nomine tam cæleſtia corpora ſignificari credimus, quam aërem, & ætherem: hoc eſt totum id, quod à terra ad extremum uſque mundi patet, & inane vulgò creditur. Quibus fingendis omnibus abyſſus, hoc eſt aquæ in vaporem attenuatæ moles infinita materiam præbuit. Firmamento demùm vis illa eſt indita, ut ſuperiores aquas ab infimis ſepararet: non ut totum ipſum inter ambas medium intercederet; ſed aliqua tantummodo ſui parte, quæ citima terris regio aëris infima dicitur. Hæc enim ut firmamenti pars eſt, hoc eſt inanis illius exporrecti, ſic firmamentum, vel expanſum appellari poteſt. Superiores aquæ, nubes ſunt medio in aëre ſuſpenſæ, è quibus pluviæ gignuntur; inferiores, maria, fluminaque; quæ ſequenti die ortum habuerunt.

Tertia die primùm aquas in unum collegit locum; imò verò totidem in loca, quot maria, & lacus extiterunt. Nam exaggeratis in immenſum montibus, & excavatis alveis, aquarum conceptacula fecit. Exinde retectam humum herbarum, ac ſtirpium viriditate veſtiri, arboréſque juſſit educere.

Quarta die Solem, ac Lunam, Stelláſque collocavit in cælo.

Quinta die piſces & aves ex aqua procreavit.

Sexta demùm hominem finxit è terra, & divini afflatu ſpiritus animavit: cui ab terra Adami nomen impoſuit. Pòſt in hortos amœniſſimos à Deo conſitos novus homo transfertur; quos in Babylonia, vel in hujus & Meſopotamiæ confinio ſitos fuiſſe, juſta ſuſpicio eſt. Non enim alibi Tigris & Euphrates, quos nominatim Moyſes recenſet, alveos committunt. Iis in hortis cùm alias arbores ad uſum hominis, ac voluptatem; tùm inſignes collocavit duas; alteram vitæ, alteram ſcientiæ boni & mali. Prior ab effectu nomen invenit; quòd ei vis ineſſet perpetuæ cum vita fovendæ ſalubritatis, *a* ut Auguſtinus, & Proſper, aliique ſentiunt. Poſterior ab eventu ſic appellata eſt; quòd ejus deguſtato fructu ſtatim intellexerunt, quanto amiſſo bono, quantum in malum incidiſſent, ut eidem *b* Auguſtino videtur, nec non *c* Moſi bar Cephæ in Commentario de Paradiſo. ſive quòd boni, malíque ſcientiam illa ex arbore ſerpens promitteret: ut acutè *d* Rupertus. Ibi dormientis ex Adami latere detractam coſtam Deus formavit in feminam; quam illi comparem, & adjutricem dedit. Sed ea quovis hoſte graviorem ipſi perniciem attulit. Ejus quippe blanditiis infractus, oblatum ab illa interdictæ fructum arboris comedit. Cujus ſceleris noxam cùm ipſe præſenti mox pœna luit; tùm deinceps derivavit in poſteros. Igitur beata illa manſione dejectus, cum culpæ ſocia conjuge, in vitæ hujus ærumnas extruditur. Primi deinde mortalium ab illis orti ſunt Cainus & Abelus: quorum ille agricultura, hic paſtione pecorum vitam exercuit. qui & Deo propter integritatem fuit acceptior. Ob id furore ardens, & invidia Cainus innocentem fratrem peremit: & in ultionem parricidij hûc, illúcque vagus oberrans, ſimilem ſui, hoc eſt inviſam Deo, ac rebellem procreavit ſobolem. Idem de Henochi nomine urbem primus inſtituit. Stirpi huic adverſam, hoc eſt piam & religioſam alteram propagavit Sethus, aliquanto poſt Abeli necem Adamo genitus; cujus filius Enos Dei nomen invocare cœpiſſe dicitur, quòd, ut opinio eſt, Dei cultum ab Caini poſteris obliteratum publicè conſtituit,

A 730. P. I. ad 2386.
Paradiſus terreſtris.
Gen. 2. 14.

a Auguſt. 5. Ciu. c. 2. 28. Proſp. 2. de vita Cont. cap. 18.
b Aug. 14. Ciu. cap. 17.
c Par. 1. c. 19
d Rup. 2. de Trin. cap. 27.

Gen. 4.
Gen. 4, 1.
Gèn. 4, 6.
Gen. 5, 22.

A. 730. P. I. ad 2356. Inter alios memorandus venit Henoch Jaredi filius. quem cùm ob innocentiam adamaſſet Deus, vivum adhuc ex hominum oculis eripuit, nondum legitima ætate confecta. Hujus poſteri, quos filios Dei Scriptura nominat, moribus in deteriora lapſis, cum Caïni gente matrimonia junxerunt. quo ex commercio gigantes procreati ſunt. Tùm in omne flagitiorum effuſi genus mortales, iram in ſe Numinis verterunt; cùm virtute ex hominibus extincta, nihil ei jam moræ poſſet objici. Ergo infenſus Adami poſteris Deus univerſos aquarum eluvione decrevit perdere. (Gen. 6.) Unus è Sethi ſanguine Noëmus ſupererat; qui in fide, ac Dei obſequio perſtabat. Hunc de conſilio ſuo centum & viginti annis antè certiorem facit: ac paucis ex hominum pecudúmque numero ſervandis moliri arcam imperat. Centum totos annos in ea fabricanda Patriarcha poſuit. (Arca Noemi.) Quæ trecentos longa cubitos, lata quinquagenos, in altum tricenos aſſurgebat, triplici tabulatorum ordine, in quibus ſuas quibuſque generibus animantium manſiones attribuit. (Gen. 7, 2.) Octo in totum hominum capita; purorum animantium ſeptena; impurorum paria ſingula eo navigio incluſa ſunt, ac diluvij aquis erepta reliqua terrarum omnium eluvione conſumpta ſunt: quam quadraginta dierum continens imber, & effuſi latè gurgites effecerant: ſic ut altiſſimorum juga montium quindecim cubitis unda ſupergreſſa ſit. (Vide Part 2, lib. 8. cap. 2.) Annus ab rerum exordio 1656. tunc agebatur, ante Chriſti æram 2329.

Quæ ex ſacra profanáque hiſtoria intervallo iſto geſta memorantur, quod ab anno Periodi Iulianæ 2387 ad 2752 pertinet: ubi de Babelis ædificatione, ortu Abraami, & migratione: Aſſyriorum, Ægyptiorum, Sicyoniorum regnis.

CAP. II.

(Gen. 8. Joſephus I. Ant. c. 4.) EXACTO diluvio, Noëmus ex arca digreſſus, ſacra ritè Deo fecit in montibus Armeniæ; ubi & Arcæ reliquias inlonga tempora ſer-

vatas eſſe, prodidêre veteres aliqui. A. 2387. P. I. ad 2732.

Pòſt hæc, verſis ad agriculturam ſtudiis, vitem Noë conſerit: ac vino, cujus vim adhuc neſciebat, paullo largiùs epoto, in ebrietatem, ex eáque in ſomnum ſolutus eſt. quem nudatis verendis indecorè ſtratum in tentorio ludibrio Chamus habuit, fratribúſque monſtravit. hi averſi, retróque gradientes pallium injiciunt. Re pater poſteà comperta, Chami ſtirpem execratus, Japheto, ac Semo bene precatus eſt. Ab his tribus propagatum humanum genus brevi maximum incrementum habuit: ut non una regione capi amplius poſſet. Et videlicet frequentandæ erant orbis terrarum partes reliquæ. In has antequam immigrarent, à ſéque mutuò divellerentur, ingentem turrim in campo Sennaar ædificare placuit, quod commune ſui monimentum poſteris relinquerent. Erat hactenus mortalium omnium eadem lingua. Hanc fruſtrandis illorum conatibus Deus in plures diſtraxit. Ita commercio vocis ablato, ædificandi conſilium abjecerunt. Quod ex illa molitione reliquum fuit, Babylonis initium feciſſe creditur. Nam *Babel* à linguarum permiſtione turris illa nominari cœpit. Hæc ut in ortu ipſo Phaleci; hoc eſt uno ab Diluvio vertente ſæculo, minimè facta putamus; ſic in plura proferre nihil attinet. Alterius ergo ſæculi elapſo jam dimidio, quod oſtendam in ſecunda Parte, perturbatio linguarum, cum populorum, ac regnorum propagatione contigit. Par. 2. lib. 2. cap. 5.

Abraami ortus.

Ab Heberis ſtirpe, penes quam uſus cognominis linguæ, & vera religio conſtitit; ortum duxit Abraamus, in ingens pietatis, & obſequij futurus ſpecimen. Pater huic Thare, patria Chaldæa. è qua Dei monitu cum patre profectus in Meſopotamiam eſt ætatis anno 70. ac circiter annis quinque Charris habitavit. Ibi patre relicto, mox, ut juſſus eſt, cum uxore Sarai, & Loto fratris filio migravit in Chananæam, annum agens 75. Tharæi patris anno 145. Vixit deinde, patre ſuperſtite, annis in Chananæa ferè ſexaginta. quibus exactis, anno ipſe vitæ 135, in Meſopotamiam, ac paternam domum abiit. unde Partis 2. lib. 2. cap. 2.

A 2387 P. I. ad 2752. Part. 2. liv. 2. cap. 3.

mox, jubente Deo, in Chananæam regreſſus eſt. Sic illa conciliantur, quæ ex Moſis & Actorum hiſtoria ſolent objici.

Aſſyriorum regnum.

Poſtquam Noëmi poſteri per orbem terrarum diſſipati ſunt, nationum exinde, ac regnorum diſcrimina cœperunt. Quorum quidem literis prodita ſunt initia, vetuſtiſſimum fuit Aſſyriorum, ſive Chaldæorum, quod in Babylonia primùm exortum, ab ea in Niniven, Aſſyriámque tranſlatum, annis circiter mille, ac trecentis obtinuit. Nam quæ de Arabum & Chaldæorum antiquioribus regnis ex Africano commemorantur ab Euſebio, ea fabulæ, quàm vero propiora ſunt.

Belus ſive Nembroth.

Primus in regnum Aſſyriorum ſerie Belus ponitur: qui Babylone regnavit, ejúſque conditor habetur à profanis auctoribus. ex quo idem videtur eſſe, qui in ſacris litteris Nembroth dicitur. Huic, cùm quinque & ſexaginta imperaſſet annos, ſucceſſit Ninus: à quo condita Ninive; eóque ſedes tranſlata regni, quod deinceps ab Aſſyriis nomen accepit. Supra hunc profana hiſtoria non aſſurgit. Ac primus proferendi imperij cupiditate bella cum exteris feciſſe fertur. Aſiâ ſubactâ, poſtremò Bactrianos cum eorum rege Zoroaſtre domuit. Inde Semiramide in conjugium adſcita, ex eáque ſuſcepto filio Ninya, moritur poſt annos, quàm regnare cœperat duos & quinquaginta.

Ninus. Diod. 2. Iuſt. 2.

Semiramis.

Semiramis impubere filio circunſcripto, regnum artibus intervertit, quod duobus & quadraginta annis obtinuit. *a* Græcorum annales exſtructam & ab ea Babylonem afferunt. Veriùs amplificatam dixeris, mirabili mœnium ambitu cinctam. quorum circuitus *b* quadringenta & octoginta ſtadia colligebat. Aſiam præterea, Mediam, Perſidem, Ægyptum, Libyam, & Æthiopiam: demùm Indiam cum exercitu aditam ab illa, vaſtatámque memorant. Ad ultimum libidinoſa mulier filium ad inceſtum provocans, ab eo necatur anno regni 42. Semiramidis anno 23. Abraamus oritur, non, ut falsò perſuaſit Euſebius, Nini 43.

a Diod. 2. Iuſt. 1. Euſeb. Chr.

b Herod. 2.

Ninyas.

Ninyas interempta matre, regnum, quod à

parentibus ampliſſimum acceperat, per ſummam ſocordiam tenuit; ac per præfectos omnia gerens, raróque conſpectus, inter pellicum greges conſenuit. Quod inſtitutum ſequentes deinde reges amplexi ſunt, qui nulla re inſignes, ac vix nomine ipſo poſteris noti, tres ſupra triginta recenſentur in Euſebij Chronico. quaternos amplius numerat Africanus: & imperij totius intervallum juſto longius facit. quod, ut ſuprà demonſtravi, annis 1300 circunſcribitur. A. 2387. P. I. ad 2732.

Per idem tempus, quo Aſſyriorum regnum primordium habuit, alibi quoque regna conſtituta ſunt; præſertim Ægyptiorum, & Sicyoniorum. Sed illorum origines fabularum licentia corrupit. Sicyone duodecim ferè poſt Aſſyriorum initium annis fundatum eſt imperium, anno ante Chriſtum 2164, ac mille propemodum perſeveravit annis. Lib. 9. de Doctrina Temp. 15. *Aegyptiorum dynaſtia fabuloſa.*

Summa hiſtoriæ ſacræ ſpatio illo comprehenſa, quod ab anno Periodi Iulianæ 2753 ad 3183 interceſſit: ubi de Abraami, Iſaaci, Iacobi geſtis, & hujus poſteris: tum de Iobo.

CAP. III. *Abraami geſta.*

ABRAAMI, & hujus poſterorum variæ peregrinationes, réſque ab iis geſtæ continentur hoc annorum ſpatio. Abraamus fame urgente, anno ferè, quàm in Chananæam primò tranſierat, *a* Ægyptum petiit. ubi ab regis libidine Saram ejus conjugem tutatus eſt Deus. *b* Inde reverſus in Chananæam ab Loto fratris filio divellitur; quem è Meſopotamia profectionis comitem, & hactenus contubernalem habuerat. Is Sodomis domicilium optavit: Abraamus Hebrone, ad convallem Mambre.

a Gen. 12. 1. *b* Gen. 13.

c Secutum eſt bellum, quo à Codorlahomere, tribuſque ſociis regibus, victis aliis quinque toparchis, è quibus Sodomæ, Gomorrhæque reges erant, ac direptis oppidis; pars prædæ fuit Lotus, cum familia, fortuníſque omnibus. Sed re audita, victoribus ex improviſo ſupervenit Abraamus; iíſque per intempeſtam noctem fuſis, ac

c Gen. 14.

A. 1753. P. I. ad 3183. fugatis, ſalva omnia cum Loto ſuo recuperavit. Redeuntem xeniis, ac panis & vini myſtica oblatione Melchiſedecus excepit rex Salem. hæc eſt Hieroſolyma, viciſsímque manubiarum primitiis ab Abraamo donatus eſt.

a Gen. 16, 3. Poſt *a* annos decem, quàm habitare Chanaræam cœperat Abraamus, Sara ſterilem ſe videns, Hagarem ancillam Ægyptiam viro ſuo permiſit. Ea gravida cùm dominam ſperneret, ab ea malè habita fugit in deſertum. *b* ſed Angeli monitu reverſa, Iſmaëlem Abraamo peperit annum agenti 86.

b Gen. 16, 16

c Gen. 17, 1. *c* Undecenteſimo ætatis anno Patriarcha, ex fœdere, quo cum Deo percuſſit, cum omni familia, & Iſmaële 13. vel 14. annos circiter nato circunciſus eſt.

d Gen. 18, & 19. *Sodomorum conflagratio.* *d* Idem annus Sodomæ, Gomorrhæ, Adamæ, ac Seboim exitialis fuit. quæ oppida propter execranda flagitia, ac præpoſteram libidinem, pice, ac ſulphure animata cœleſtis flamma conſumpſit. Quo ex incendio ereptus ab Angelis Lotus, amiſſa conjuge, quæ contra vetitum poſt ſe reſpectans, in ſtatuam ſalis eſt mutata, primùm in urbem Segor, quam imminenti cladi precibus exemit: inde vicinum in collem ſubiit. ubi per noctem, & ebrietatem filias inceſto polluit. Hinc orti ſunt Moab, & Ammon; à quibus totidem propagati ſunt populi.

e Gen. 17, 17. & cap. 21, 5. *e* Centeſimum annum agens Abraamus Iſaacum de Sara conjuge nonagenaria ſuſtulit anno ante Chriſtum 1936, ac tam illius, quàm Dei monitu, poſt annos aliquot, Agarem cum Iſmaële filio domo expulit. Iſaacus virili jam ætate, hoc eſt anno, ut putat *f* Joſephus, quinto & viceſimo, à patre immolandus ſiſtitur in monte Moria. Mox ejuſdem, à quo mactari juſſus erat, Dei imperio liberatus, poſt Saræ matris obitum, quæ *g* anno 127 exeſſit è vita, *h* Rebeccam duxit Bathuele natam, Nachoris filio, fratris Abraami. Erat tùm Iſaacus *i* annos natus 40. *k* Interim Abraamus Cethura in matrimonium ſumpta ſex filiis auctus eſt. *l* Iſaacus ſexagenarius conjugis ſterilitate precibus diſcuſſa, geminos ex ea ſuſcepit, Eſau, & Jacobum, anno ante Chriſtum,

f Ioſephi. Orig. cap. 14.

g Gen. 23, 1.
h Gen. 24.
i Gen. 25, 20.
K Gen. 25.
l Gen. 25, 16.

 A. 2753. P. I. ad 3183.

1876. *a* Abraamus poſtea moritur vitæ anno 175. ante Chriſtum 1862.

Pòſt Iſaacus *b* variis peregrinationibus, & incommodis exercitus, grandioribus jam filiis, hoc eſt 77. annum agentibus, 137. numerans ipſe; (ut ex Joſephi, & Jacobi, cùm in Ægyptum venit, ætate, & hujus apud Labanum manſione deducitur.) Eſau filio bene precaturus, venatu prius ab illo parari ſibi epulas jubet. ſed hortante matre, furtim obrepens Jacob paternam benedictionem intervertit. Mox fratris inſidias veritus *c* in Meſopotamiam ad Labanum avunculum fugit. Quo in itinere oblata ſibi per quietem Dei ſummis ſcalis incumbentibus ſpecie, ac promiſſis animatus eſt. Cùm autem Labano ſeptennem operam in paſcendis pecoribus locaſſet, non antè pactam ab eo Rachelem abſtulit, quàm majoris ſororis Liæ nuptis per fraudem implicatus eſt anno ætatis ferè 84. P. I. 2921. Ex his, & earum ancillis duabus, Bala, & Zelpha, nati ſunt Jacobo liberi duodecim. Ex Lia 7. Ruben, Simeon, Levi, Juda, Iſſachar, Zabulon, cùm Dina filia. Ex Rachele, 2. Joſephus; & Benjamin, *d* E Bala, 2. Dan, Nephtali. E Zelpha 2. Gad, Aſer. fiunt mares 12. cum filia unica. Viginti apud Labanum annis expletis, Jacob in Chananæam rediit *e* anno vitæ circiter nonageſimo ſeptimo, ac variis in locis tentoria poſuit. Præſertim apud Sochotha; & ad Salem Sichimorum oppidum. ubi *f* poſt annos decem, quàm è Meſopotamia redierat, Dina ejus filia ab Sichemo Hemoris reguli filio vim eſt paſſa: quam injuriam uterini illius fratres, Simeon & Levi Sichimitarum internecione, & urbis direptione ſunt ulti. Profectus inde Jacob Bethelem abiit, novum jam adeptus Iſraëlis nomen: *g* quod ei ad patrem è Meſopotamia redeunti Angelus, quo cum luctatus erat, monimentum fortitudinis impoſuit. *h* Rachel Benjaminum pariens obiit, cùm annos expleſſet Joſephus *i* ſedecim, & decimum ſeptimum iniiſſet. Qui pòſt paulò per invidiam à fratribus diſtractus, & in Ægyptum deductus, ab Putiphare præpoſito cubiculariorum Pharaonis regis emptus eſt. Apud

a Gen. 25, 7

b Gen. 26. & ſeq.

c Gen. 29.

d Gen. 30

e A. C. 1780.

f Alexand. Polyb. apud Euſeb. 9. Præp. p. 247.

g Gen. 32. 28.

h Gen. 35, 19

i Gen. 37, 2. & deinceps.

A. 2553 P. I. ad 3183.

hunc cùm adoleviſſet, ab ejus conjuge fruſtra ſolicitatus ad ſtuprum, ejuſdem falſa delatione fidei & innocentiæ pœnas luit triennali carcere. Unde ad interpretandum Regis ſomnium eductus, cùm imminentem fertilitatem annorum ſeptem, ac totidem ſterilitatem præſagiiſſet; toti Ægypto præficitur. Eò demum *a* Jacobus, hortatu filij, cum familia, & fortunis omnibus, graſſante jam tertium annum fame, proficiſcitur anno ante Chriſtum 1747, annum agens *b* 130, qui erat Joſephi quadrageſimus. Vixit in Ægypto Jacob annis omnino 17. Eo mortuo, corpus in Palæſtinam, ut optaverat, delatum, & in parentum ſuorum ſepulcro conditum eſt.

a Gen. 47.

b Gen. 47, 9.

c Joſephus anno vitæ expleto 110, mundi 2308 moritur, qui 71 circiter fuit, ex quo Jacob in Ægyptum immigrarat. Secundùm hæc Jacobi ſobole majora in dies incrementa capiente, *d* Ægyptiorum Rex quâ invidia, quâ metu, ne deficerent, paullatim accidere illorum genus inſtituit. Itaque necari, præter feminas, quidquid deinde ſtirpis naſceretur jubet, aut in profluentem abjici. Ita *e* Moyſes ad flumen expoſitus, à Pharaonis filia tollitur, & in aula ad ſpem regni capeſſendi alitur. Hic Amrami filius, Caathi nepos, Levi pronepos, Maria ſorore, & Aarone fratre junior fuit. *f* Annos natus quadraginta, gentiles ſuos inviſens, Ægyptium quendam, à quo Hebræus pulſabatur, occidit. Neque hoc rege clam fuit. Itaque pœnam metuens in Madianitidem fugit Moyſes. ubi Jethro ſacerdotis filiam Sephoram duxit.

c Gen. 50, 25.

d Exod. 1.

e Exod. 2.

f Act. 7, 30.

g Anno ætatis octogeſimo Moyſes, dum ad montem Oreb, qui & Sinai dictus eſt, greges paſceret, ex flagrante rubo divinis animatus oraculis, in Ægyptum ad ſuos revertitur.

g Exod. 3, & 4.

Eodem intervallo Jobum admirabile patientiæ, ac fortitudinis exemplum extitiſſe probabile eſt. *h* Quem ex Eſaü ſtirpe deſcendiſſe cum pleriſque veterum arbitramur. Hujus ex veriſimili conjectura ſic annos ordinamus. Natus eſt Zara nepote Eſaü ſub annum ante migrationem Iſraëlitarum ducenteſimum triceſimum ſecundum, ante Chriſtum 1763. Idem anno vitæ

Iob.

h Euſeb. 1. de Dem. cap. 4. Epiph. Chryſ. Hom. 2. de Iob. Auguſt. 18. Civ. cap. 47.

quinquageſimo permiſſus Satanæ, variis calamitatibus anno uno conflictatus eſt. Quibus perfunctus vixit deinde annos 139, ac mortuus eſt ætatis anno 189, *a* ante migrationem ex Ægypto 45. A. 2755. P. I. ad 3183. *a* A. C. 1575.

De Argivorum regno, Inachi poſteris, & Ogygis diluvio, Prometheo, & Athenienſium regno.

CAP. IV. *Argivorum regnum init.*

SEXTO anno poſt Abraami obitum, ante Chriſti æram 1857, Argis in Poloponneſo novum regnum auctore cœpit Inacho. quem veteres plerique Moſis æqualem fecerunt: ſed aliquot ſæculis illo fuiſſe ſuperiorem, fidem fecit Euſebius. Nos annum, antequam ex Ægypto migrarent Iſraëlitæ, 327 illius regni finimus exordio. Poſt Inachum ſedes Argis perſeveravit imperij annis 546, ſub regibus tredecim. è quibus novem priores, ad Gelanorem uſque, Inachidæ, vocantur, quod ab Inacho recta ſerie deſcendant. Gelanore ab Argivis expulſo, horum conſenſu regnum Danaus occupavit, ex Ægypto advena, & ab Inacho ipſe ſtirpis originem trahens. quippe Beli filius, Epaphi, quem Io Inachi filia Jovi peperit, pronepos fuiſſe dicitur. Ab Danao quattuor itidem Argis ſedem habuêre regni, ad Acriſium uſque. quo per imprudentiam ab nepote occiſo Perſeo, Mycenas hic tranſtulit regnum. cujus è ſanguine poſtremus fuit Euryſtheus. Eo ab Heraclidis interfecto, Pelopidæ rerum potiti ſunt numero ſex. quorum ultimi reges fuere Tiſamenus & Penthilus Oreſte geniti. Mycenis porro regnatum eſt annis 210. In totum ab Inacho, 756 uſque ad annum 80. poſt excidium Trojanum. Quæ omnia ſub conſpectum ſimul hîc data, ſuis intervallis poſteà reddentur. Hoc quidem, quod Iſraëlitarum ex Ægypto profectione terminatur, hæc ferè contigerunt.

Par. 2. lib. 2. cap. 3.

Caſtor apud Euſeb.

Phoroneus.

Phoroneus *b* Inachi, & Meliſſæ Oceaninæ filius *c* rudes adhuc homines & ſparſos oppidis legibúſque muniit, ac totam, ſi *d* Appollodoro credimus, ſub ditione ſua Poloponneſum habuit.

b Apollod. l. 2. Euſeb.
c Pauſ. Cor. p. 58.
d Init. lib. 2.

A. 2753. P. I. ad 3183.

a Apollod. 2.

a Hujus filius Apis, à quo Apia dicta, quæ poſtea Peloponneſus, ob mutatum in tyrannidem regnum inviſus ſuis, ab Thelxione, & Thelchine ex inſidiis opprimitur, nulla relicta prole; *b* ac poſt mortem in Ægypto divinis conſecratus eſt honoribus. Quin & *c* Inachi filiam Io in Ægyptum pervectam memorant, *d* ibidem pro Dea habitam eſſe, ac nominatam Iſidem. Verùm Pauſanias recentiori id alteri tribuit Jaſo Triopæ filio genitæ, quod & mihi vero ſimilius videtur.

b Euſeb. & Auguſt. 18, Civit. cap. 6.
c Herod. 1.
d Euſeb.

Sub eodem Phoroneo Ogyges in Attica regnabat: cujus tempore magnum ibi diluvium accidit, quod Ogygium vocant. *e* Id Olympiadem primam mille ac viginti annis anteceſſiſſe proditum eſt ab Acuſilao, qua ratione Chriſtianam æram præceſſerit annis 1796, quintoq; ab Iſaaci morte anno contigerit. *f* Quanquam alij duobus circiter ac viginti annis tardius referant.

e Excerpt. Scal. Græca p. 363.
f Vide cap. 5, lib. 2, part. 2.

Apride regnante Spartam conditam affirmat Euſebius.

g Septimi Argivorum regis ætate Triopæ, ac Cecrope in Attica regnante, Prometheus Japeti filius, ejuſque frater Atlas, ambo aſtrologiæ ſcientia nobiles, ſed fictis Poëtarum fabulis nobiliores extiterunt. quod tempus ſub diſceſſum ex Ægypto Hebræorum incidit. *h* Siquidem Triopas anno cœpit ante Chriſtum 1557, tertio & viceſimo priuſquam Dei populus emigraret. cùm jam ante annos aliquot Athenis Cecrops regnum inchoaſſet. quod initium æra Chriſtiana prius eſſe annis 1558. ponit Euſebius; Arundelliana marmora tribus & viginti circiter anteverterunt. Ægyptium hunc fuiſſe docent *i* veteres: & quod Ægyptiacam linguam Græcámque calleret, Διφυῆ nominatum. Ab hoc reges in Euſebij Chronico recenſentur numero 17, quorum poſtremus fuit Codrus. Secuti ſunt Prætores perpetui numero 13. deinde decennales ſeptem. demum annui conſtituti ſunt. quæ quibus temporibus geſta ſint, ſuis locis explicabimus.

g Tatianus.
h Vide loc. cit. par. 2.
Athenienſium regnum.
i Afric. in exerc. Scal. p. 365, & Euſ.

A. 3184. P. I. ad 3701.

De his, quæ poſt migrationem ex Ægypto primis 46. annis memoria digna contigerunt Iſraëlitico populo.

CAP. V.

MOYSES octogeſimo ætatis anno, quod *a* de Iſraëlitis ab Ægyptiaca tyrannide liberandis mandatum ſibi erat, aggreſſus eſt exequi. *b* Commeatu ab Pharaone Rege fruſtrà petito, multiplicibus prodigiis, & calamitatibus adeò perterruit Ægyptios, ut cùm *c* poſtremò qui primi in quaque illorum familia geniti erant, ab Angelo nocte occiſi forent, eâdem ipſa egredi permitterentur Hebræi. Quod antequam facerent, ſollemni agni epulo Paſcha dedicarunt. Is dies feſtus ad æternam partæ illo die libertatis memoriam deinceps inſtitutus eſt. *d* Prima illa nox ea fuiſſe videtur, quæ inter Aprilis diem ſecundum ac tertium interceſſit: *e* Cenſa ſunt Iſraëlitici nominis peditum duntaxat virorum milia ſexcenta. *f* Fugientem populum mox inſecutus eſt Pharao. Sed Moyſes interrupto mari rubro viam ſuis aperuit: quam dum terga premens illorum Ægyptius ingreditur, eâdem, quâ diductum erat, virgâ percuſſum mare coiit, ac trepidantes involvit hoſtes. Ita trans ſinum Arabicum evadentes Iſraëlitæ *g*, menſe tertio, qui eſt Sivuan, legem à Deo conditam accipiunt, qua ſacra, profanáque populi jura conſtituta ſunt.

a Ante Chr. 1531.
b Exod. 5, 6, & ſeq.
c Exod. 12.
d Lib. 9. de Doct. Tem. c. 24.
e Exod. 14.
f Exod. 14.
g Exod. 16.

Multis deinde ſtationibus confectis *h*, anno altero, quàm egreſſi erant, ineunte, Aprilis circiter 8 die, Moyſes tabernaculum erexit; Aaronem Pontificem; filios ejus Sacerdotes inſtituit. At ingratus adverſus tot beneficia Dei populus, cùm & de cœlo ad eos alendos continuè Manna plueret *i*, & interdum coturnicibus immiſſis, etiam delicias indulſiſſet, jurgari, ac Deum, Moyſémque provocare non deſtitit. *k* Miſſi denùm à Moyſe in Chananæam exploratores decem, qui poſt dies 40 reverſi, cùm terrore ac diffidentia populi animos impleſſent, fruſtrà

h Exod. ult. 15.
i Num. 16.
k Num. 13.

A. 3184. P. I. ad 3701. obnitentibus Joſue, & Calebo, qui & ipſi exploratum iverant, rem ad ſeditionem vocarunt.

a Num. 14. *a* Ob id Chananææ terræ aditu prohibiti, ac retrò per Arabiæ deſerta circumducti ſunt: donec rebelles omnes ſuo quiſque fato conſumpti ſunt; duobus ſolis è tanta multitudine, qui in fide manſerant, relictis, Joſue & Calebo. Ergo undequadraginta circiter annis in illa ſolitudine Nomadum more vagati ſunt. Qua in peregrinatione perpetuæ in Deum, Moſémque contumaciæ graves pœnas dederunt. *b* Imprimis Core, Datan & Abiron nefariæ defectionis auctores, ſubitò dehiſcente terra, cum ſuis familiis abſorpti: ac 250. ex ea factione tus adolentes, cæleſti flamma deuſti ſunt: eodémque mox incendio correpta milia quatuordecim, ac ſeptingenti cæteris exemplo fuerunt. Complures quoque diuturni erroris tædio Moſi obtrectantes, igneorum morſibus anguium extincti ſunt. *c* Cæteris, ne eandem necem incurrerent, Moyſes ænea ſerpentis effigie ſublata conſuluit. Hæc anno ab exitu quadrageſimo geſta ſunt. Quo *d* Aaroni ſummo Sacerdoti mortuo ſuffectus eſt ejus filius Eleazarus. Seone poſt hæc Amorrhæorum, & Ogo Baſanis rege devictis, Balac Moabitarum rex, adjunctis ſibi Madianitis, non tam aperto Marte, quàm artibus Hebræos oppugnavit, conducto ad execrandum ariolo Balaamo. Sed in fauſtam precationem divinitus verſis ejus carminibus; eleganti ſpecie puellas, eodem hortante Balaamo, rex Iſraëlitis obtulit; ut ac eos illecebra caperet. *e* Quo tempore Phinees Eleazari filius pietate in Deum ardens, principem virum unà cum ſcorto ſub omnium confodit oculis, eóque facto perpetuum ſibi ſacerdotij decus, populo delicti illius gratiam impetravit.

b Num. 16.

c Num. 21.

d Num. 20.

e Num. 25.

f Deut. 34. *f* Anno ab exitu quadrageſimo, menſe undecimo exeunte, Moyſes in monte Nebo, qui è Moabitidis campeſtribus aſſurgit, diem obiit, *g* anno ætatis 120. Huic ſuffectus eſt Joſue filius Nun, è tribu Ephraim. qui populum, ſiccato Jordanis alveo, in Chananæum traduxit *h* decima die menſis primi, qui eſt Niſan, quæ in Aprilis 6 incidit. Exinde arma circumferens, oppida

g Ante Christ. 1491.

h Ioſue 4, 19.

quamplurima cum eorum incolis ferro, flammíſque conſumpſit, *a* ab Hierichunte orſus: *a Ioſ. 9.* cujus orbis mœnia, circumlata ſeptem diebus Arca, ad extremum clangore buccinarum, ac vociferatione militum in plana ſubduxit. *b* Quinque regulos Gabaonem, *b Ioſ. 10.* quæ Hebræis deditionem fecerat, oppugnantes repente irruens in fugam egit. ad quos perſequendos, penitúſque delendos, quo plus haberet ſpatij, Solem, Lunámque diei unius intervallo juſſit conſiſtere. Denique *c* uno & triginta debellatis regibus, *c Ioſ. 11.* ac ſex totis annis majori ſubacta Palæſtinæ parte, eam Hebræorum diviſit in tribus circa annum ante Chriſtum 1486.

Reliqua ſacra hiſtoria ad Templi conditum; quibus tam Iudicum geſta, quam Saülis, ac Davidis, & Salomonis continentur.

JOSUE poſt annos à Moyſis obitu quatuordecim vita functo, ætatis *d* 110, ſeniores rempublicam adminiſtrarunt annis circiter decem: quibus deinceps reliqui ſucceſſerunt eo ordine, ac tempore, quæ in parte hujus operis altera propoſuimus. Res autem à ſingulis, vel ſub eorum præfectura geſtas uberiùs exequi inſtituta hoc in opere brevitas vetat. Quare paucis iſtis contenti erimus. *e* Subinde poſt obitum Joſue, Judæ tribus Adonizebecum regem Chananæum vicit prælio, & in fuga comprehenſo manuum, ac pedum extrema præcidit, pari in eum divinitus conſtituto ſupplicio, ac ſeptuaginta ante reges effecerat. Aliæ poſtea tribus civitates alias partim ceperunt, partim ſtipendiarias fecerunt: non ſine offenſione numinis, à quo omnis cum illa gente conditio prorſus erat interdicta.

CAP. VI. *Ioſue.* Vid. Par. 2. liv. 2. cap. 6. *d* Ioſue ult. *e* Iud. 1.

Michæ, ac Danitarum hiſtoria, quæ Jud. 18. perſcribitur, ſub illis Senioribus, qui Joſue ſucceſſerunt, accidiſſe videtur; cùm Jonathan Moyſis nepos, ejúſque filij Sacerdotes à Danitis electi eodem loco dicantur. *Michas.*

Per idem tempus bellum quoque civile conflatum eſt ob ſtupro violatam à Gabaonitis, qui *Gabaonitæ.*

A. 3184. P. I. ad 3701. de tribu Benjamin erant, Levitæ conjugem. Quod flagitium reliquæ tribus acerrimè vindicarunt; Benjaminitis, qui pro tribulibus ſuis in armis ſtabant, propè occidione cæſis tertio prælio, cum duobus antè victores in acie fuiſſent. Id eo, qui dixi, tempore contigiſſe fidem facit *a* quod Phinees Eleazari filius, Aaronis nepos, ſacris tum præfuiſſe legitur.

a Ioſ. 20, 21.

Extinctis ſenioribus illis, qui utcumque Dei populum auctoritate ſua continebant, patria deſtituta religione, *b* & ipſe à Deo deſtitutus, ab Chuſano Meſopotamiæ rege octo annorum ſervitute premitur: ut cujus ſecundis ſuis rebus obliti erant, per adverſa meminiſſent Dei. Reſipiſcentibus vindex, aſſertórque datus eſt Othoniel anno ante Chr. 1459. qui oppreſſo Chuſano partam populo ſuo libertatem annis 40. moderatus eſt. Eo vita functo pari ad nefariam ſuperſtitionem, & ſervitutem gradu rediêre. Hanc enim ſub Eglone Maobitarum rege annis duodeviginti pertulerunt: donec anno Periodi Jul. 3313. Eglone ſublato lucem rebus attulit Aodis Judicis virtus; qui longiſſimo tempore, annis ſcilicet 80. præfuit.

b Iud. 13.

Anno ante Chriſtum 1301. *c* Iſraëlitæ poſtquam ab Jabino Chananæorum Rege viginti annis oppreſſi ſunt, reconciliato ſibi numine, jugum excutiunt. Victoriæ partæque libertatis artifices fuêre mulieres duæ, Debora Prophetiſſa, quæ Baracum Nephthalitam ad bellum capeſſendum acuit: & Jahel, quæ Siſaram ex acie profugum tabernaculo excepit, ac ſopitum impacto per tempora clavo trucidavit.

c Iud. 4, & 5. *Iabin.* *Debora.*

d Mortua Debora: rurſus in priſtina ſcelera, cultúſque dæmonum Hebræi relapſi ſunt. Ob id Madianitis in ſervitutem traditi, quibus cùm annos ſeptem ſerviiſſent, anno mundi 2730. *e* per Godeonem in libertatem aſſeruntur. Qui juſſu Dei trecentis omninò delectis, eos tubis ac fictilibus laguncülis inſtruxit. Producti in aciem, cùm lagenas, quibus faces erant incluſæ; comploſiſſent, & eodem omnes tempore tubis ceciniſſent, territi hoſtes mutuam in cædem ruerunt.

d Iud. 6, & 7. *e* Ante Chriſt. 1254. *Gedeon.*

a Gedeone poſt annos 40. mortuo, tyrannidem occupat Abimelech ejus filius, Sichimitarum opibus adjutus. qui regnum per nefas partum firmare parricidiis aggreſſus, 70. fratres ſuos crudeliſſimè mactavit: ipſéque trienno per ſummam impotentiam, ac ſævitiam exacto; poſtremò dum Thebes oppido capto, turrim illius obſidet, atque incautius ſubit, ſaxo ab muliere capiti ejus illiſo, armigero ſe jugulandum præbuit. A. 3184. P. I. ad 3701. *a* Iud. 8.

b Interjectis aliquot Judicibus, qui nihil dignum memoria geſſerunt, illuſtris habitus eſt Jephte, vir ut obſcuro genere, (nam ſcorto natus eſt) ita ſtrenuus, ac manu promptus, quem cum latronum turba vagantem Iſraëlitæ, qui Galaaditidem incolebant, Ammonitarum oppreſſi jugo ducem ſibi ſumpſerunt. Hic cum hoſte pugnaturus vovit ſe quidquid domum ſibi poſt victoriam redeunti ex ea primùm occurriſſet, Deo immolaturum. Damnatus voti, quam primam in occurſum habuit, unicam filiam mactavit. Id evenit anno ante Chriſtum 1166, duodeviginti circiter poſt Trojanum excidium; decem amplius poſt interfectam ſimiliter ab Agamemnone filiam. niſi hæc fabula potiùs eſt ad veræ illius hiſtoriæ conficta ſpeciem. *b* Iud. 12. *Jephte.*

c Anno ante Chriſtum 1135 judiciariam functionem iniit Samſon, heroica vir fortitudine, ad Palæſtinorum comprimendam tyrannidem à Deo ſubmiſſus. *d* Natus hic matre ſterili, Deóque conſecrátus ex utero, comam ex *e* Nazaræorum lege, promiſſam habuit: indéque tantum ei divinitus roboris datum eſt, ut obvium in itinere leonem, quaſi hœdum manu diſcerperet. Uxorem è Palæſtinorum gente duxit, quæ cum, eo abſente, collocata eſſet alteri; hac offenſus injuria, graſſari in illos hoſtili more ſtatuit. *f* Trecentis primùm captis vulpibus, & ad earum caudas invicem junctas illigatis facibus, ſuccenſiſque, cùm eas dimiſiſſet, latè per maturas ad meſſem ſegetes incendium ſparſit. Hinc à Palæſtinis poſtulatus ad ſupplicium, & ab Hebræis qui tum illorum imperio tenebantur, deditus, ruptis repente vinculis, arrepta quæ fortè jace- *c* Iud. 14, & ſeq. *Samſon.* *d* Iud. 14. *e* Ibid. *f* Iud. 15.

A. 1384 P. I. ad 3701 Iud. 16.

bat, aſini maxilla, mille hoſtium mactavit. *a* Quin & Gazæ occluſis portis interceptus, earum unam cum clauſtris ac poſtibus revulſam, humeris comportavit in propinqui montis verticem. Poſt hæc, & ſimilia inauditi roboris exempla, mulierculæ captus illecebris, & ab ea Palæſtinis proditus; inde excæcatus, & ad ludibrium productus: concuſſis utraque manu columnis, quibus ea domus ſuſtinebatur, in quam frequentes proceres ad epulas, ac ſpectaculum confluxerant, eâdem ſe & illos ruinâ ſepeliit, anno viceſimo quàm Judex eſſe cœperat.

b 1. Reg. cap. 1. & ſeq. *Heli*. Lib. 2. cap. 6. Part. 1.

Samuelis ortus.

c 1. Paral. c. 6.

d 1. Reg. 4.

Mortuo Samſone circa annum ante Chriſtum 1115; *b* Heli pontifex judicis titulo populum gubernavit annis viginti. Nam priores totidem cum Samſone communes habuit, ut alio loco ex inſtituto docuit. Utroque rempublicam adminiſtrante, hoc eſt anno Samſonis ſecundo, ante Chriſtum 1134, natus videtur Samuel, patre Elcana, ex poſteris Caath, Leviticæ tribus: uti *c* Scriptura demonſtrat. quem votis, ac precibus impetratum à Deo mater Anna pia femina Templi miniſteriis addixit. Per hunc fruſtrà monitum Heli, uti graſſantem ad ſacrorum injuriam filiorum ſuorum libidinem coërceret, tandem ſeverè ultus eſt Deus. *d* Victi ingenti acie à Palæſtinis Hebræi: Arca, quam ad ultimum ſubſidium in caſtra portaverant, ab hoſte capta: ambo Pontificis filij cæſi: pater ipſe, nuncio tantæ cladis accepto, è ſella corruens ſubitò eſt extinctus.

e Ante Chriſt. 1095.

f Act. 13. 20.

g 1. Reg. 6.

h 1 Reg. 7.

e Exinde Samuel ætatis agens quadrageſimum circiter annum, populi curam capeſſit. cui quidem & Sauli annos quadraginta liber *f* Actorum imputat. è quibus Sauli duodecim, reliquos ſoli Prophetæ ex conjectura tribuimus. Ut rempublicam attigit Samuel, ſtatim converſa rerum facie, in melius omnia ceſſerunt. *g* Arca ſeptem apud Palæſtinos morata menſibus, cùm, quocumque portaretur, luem, ac perniciem ſpargeret; ad Iſraëlitas remiſſa, annis viginti Cariathiarimis conſedit. *h* Poſt id tempus ſub annum mundi 2909, ſollemni aqud Maſpham populi conventu habito, Samuel fœdus cum Deo redin-

tegravit. Conciliati numinis index inſignis ſubinde contra Palæſtinos victoria fuit. quos ſuperiorum bellorum præmiis exutos ſuis ſe continere finibus Propheta compulit. A. 3184. P. I. ad 3701.

a Poſt id tempus, populus libertatis nimiæ pertæſus, *b* ſub rege deinceps eſſe voluit. quem & impetravit, *c* Saüle Cis filio ex tribu Benjaminitica divino prius, quàm humano ſuffragio ad hoc faſtigium evecto. *d* Ab eo Jabenſes Galaaditæ præſenti erepti diſcrimine, Naaſo Ammonitarum ſuperato rege, qui deditionem ea conditione cogebat facere, dextros ut omnibus oculos erueret. Ab Ammonitis in Palæſtinos arma convertit; *e* qui tum Hebræis dominabantur. quos audaci Jonathæ filij facinore conſternatos toto campo, cecîdit; tanto id quidem ardore, ut ne guſtandi quidem cibi poteſtatem cuiquam ſub mortis interminatione faceret, cujus edicti Jonathas ignarus, cùm ſumma virga paululum orì ſilveſtris mellis admoviſſet, ab jurato patre damnatus inſons, deprecante populo vix eſt ereptus. Idem verò paulatim mutatis moribus, dum divinis mandatis privatam libidinem antiquiorem habet, à Deo retectus eſt: *f* eíque ſucceſſor ex tribu Judæ deſtinatus eſt David Iſai filius. quem anno ferè ætatis 22 clanculum inunxit Samüil, anno ante Chriſtum 1063, ut proinde circiter anno ante Chriſtum 1085, videatur in lucem editus.

a Ante Chriſt. 1767.
b 1. Reg. 8.
Saul.
c 1. Reg. 9.
d 1. Reg. 12.
e 1. Reg. 14.
f. 1. Reg. 16. 13.

Poſt annos inde ſex *g*, obiit Propheta Samuel biennio ante Saulem, uti Clemens Alexand. Strom. 1. refert.

g Anno ante Chr. 1057.

h Saül anno regni duodecimo, cum Palæſtinis dimicans, *i* cum Jonathane filio cecidit. Cujus in Dagoni templo ſuffixo capite, corpus pro mœnibus ſuſpenditur.

h 1. Reg. 31.
i Ante Chriſt. 1855.

k David utriuſque necem lacrymis, ac luctu proſecutus regnum capeſſit. quod in tribules ſuos primùm tenuit *l* annis 7, menſibúſque ſex, cùm apud Hebronem ſollemni ritu, ac frequentibus comitiis inunctus eſſet, anno ætatis tricesimo.

K 2. Reg. 1.
David.
l 2. Reg. 5, 4, & 5.

m Interim Iſboſeth Saülis filius reliquas in tribus imperium cepit. Nec finis ambos inter affi-

m 2. Reg. 2. 8.

A. 3184. P. I. ad 3701. nes bellorum plus quàm civilium fuit; illo paternum jus regni; iſto divinum beneficium armis vindicante. ſed divinis tandem humani præſidia ceſſerunt. *a* Octavo, quàm patri ſucceſſerat, anno domui ſuæ per ſummum ſcelus à ſicariis oppreſſus Iſboſeth ſolidam Davidi regni poſſeſſionem reliquit.

a 2. Reg. 4, & 5.

b 2. Reg. 5. *b* Anno ante Chriſtum 1047 conventu totius Iſraëlitici nominis habito, Hebrone denuò rex inauguratus eſt David, bellica virtute vir, ac geſtis rebus illuſtris: ſed pietate præſtantior. Prima illi rudimenta ſub Saüle rege fuerunt. *c* cui egregiis moribus, ac memorabili facinore conciliatus, quo occiſo Goliatho, egregiam de Palæſtinis victoriam adeptus eſt, regiam affinitatem meruit, *d* ducta Michole Saülis filia. Sed vehemens hic amor momento in odium, invidiamque vertit. Quæſitus ad necem ſæpius, ac per deſerta loca, & per abrupta montium, ac ſpeluncas feræ in modum latebras captans, ægrè hoſtiliter inſequentis, ac curiosè omnia perſcrutantis ſoceri ſedulitatem eluſit. Nec ſemel eundem cùm in poteſtate haberet, interficere noluit. Per hæc tolerantiæ, ac manſuetudinis exempla annis 7. ut conjicimus, exactis, mortuo, uti ſuprà dictum eſt, Saüle, in tribules primùm ſuos; inde in reliquos poſt necem Iſboſethi, ſine competitore principatum obtinuit.

c 1. Reg. 17.

d 1. Reg. 19.

Davidis calamitas.

Rex fit Iudæa.

e 2. Reg. 5, 7. Quem ut adeptus eſt, *e* Sionis arcem, pulſis inde Jebuſæis, expugnavit, ibique regiam conſtituit.

f 2. Rex 6. *f* Anno verò ante Chriſtum 1045. ex ædibus Aminadab, & oppido Gabaa Arcam tranſtulit. quæ dum in Sionem portatur, Ozia, quòd eam temere retigiſſet, repente mortuo, territus David in domum Obededum Gethæi illam avertit. indéque poſt menſes tres in Sionem magna pompa detulit.

g 2. Reg. 11. *g* Sub annum ante Chriſtum 1039. qui decimus ſeptimus à Saülis obitu numeratur, Davidis adulterium, ac cædes innocentis Uriæ contigiſſe videtur, Ammonitico bello. Anno verò ſequenti natus eſt ex Bathſabee legitima jam uxore *h* Salomon, *i* eodémque Amnonis

h 2. Reg. 12, 24.

i 2. Reg. 13.

inceſtus cum ſorore Thamar accidit. A. 3184. P. I. ad 3701.

a Poſt biennium verò, Amnon Abſalomi fratris, uterini Thamaris, inſidiis inter epulas occiditur. *a* 2. Reg. 13, 23.

Anno porro *b* quadrageſimo quàm rex Saül factus eſt, ab ejus morte ſeptimo & viceſimo, impius Abſalom Davidem patrem Hieroſolymis, ac regno expulit, occupatáque regia, fœdiſſimo ſtupro paternas concubinas polluit. Sed paulò pòſt prælio victus, dum per avium ſaltum præcipiti in fugam mulo vehitur, patulæ quercus, & condenſæ ramis implicato capite ſuſpenſus hæſit. Coma, quam ad decorem prolixam gerebat, pependiſſe auctor eſt *c* Joſephus, haud probabili commento. Hærentem, uti credibilius eſt, collo juvenem Joabus Davidici dux exercitus triplici jaculo confodit. *b* Cap. 15. 7. *Abſalom.* *c* Lib. 7. cap. 9.

d David quod regni, ac vitæ reliquum fuit, in ſecundis rebus & otio tranſacto, demum ſenio, ac laboribus confectus, anno regni ſui quadrageſimo, ætatis ſeptuageſimo, cùm Salomonem in ſolio ſuo collocaſſet, moritur. Erat tùm Salomon natus annos circiter 23. cujus initium competit in annum ante Chriſtum 1015. *e* Hic Adoniæ fratri, novarum rerum ſuſpecto vitam eripuit *f* Pharaonis Ægypti regis filiam in matrimonium accepit. Deo per viſum apparente ſibi, & cujus vellet rei optionem dante, cùm ſapientiam opibus, ac cæteris omnibus antepoſuiſſet, non illam ſolùm, quam petierat: ſed reliqua inſuper, quæ neglexerat, votis majora ab eodem obtinuit. *d* Lib. 3. Reg cap. 2. *Salomon.* *e* Reg. 2. *f* 3. Reg. 3.

De vetuſtis Græcorum originibus, quas ſpatium illud amplectitur, quod ab exitu Iſraëlitarum ad Salomonis 4. annum pertinet: ac de triplici Græcorum genere, Æolico, Dorico, & Ionico, qui ab Hellène Deucalionis filio procreati.

Hoc intervallum vetuſtiſſimæ Græciæ origines illas amplectitur, quarum qualem- CAP. VII.

P. I. A. 3184. ad 3701.

cumque veritatem ſic Poëtę mendaciis ſuis obruerunt, ut ea dijudicari modò nequeat. Adhibenda tamen à nobis opera eſt, ut quæ ex idoneis antiquitatis teſtibus afferri utcumque repurgata potuerunt, in ſui temporis ordinem vocentur. Et quoniam in Græcis ferè rebus, ac populis illuſtrandis labor iſte vertitur, de Græcis ipſis, ac primis nominis illius generiſque divortiis par eſt, dicere.

Ex Apollod. lib. 1. Diod. 4. Strab. 8. Pauſan. Conon apud Phot. Cod. 186.

Græcum omne nomen ac genus ob Hellene Deucalionis filio propagatum in tria faſtigia dividitur: in Æolicum genus, Doricum, Ionicum. Stirpis auctor, ut dixi, Deucalion fuit, qui in Theſſalia ſedem, ac regnum habuiſſe fertur. Hujus ætate diluvium in Græcia contigit: cujus tempus in nonnulla ſententiarum varietate poſitum, in annum ante Chriſtum 1529 conjicimus, tertium ab Ægyptiaca profectione: uti ſuo loco demonſtrabimus.

Part. 2, l. 2. c. 9.

Deucalionis ac Pyrrhæ filij duo fuere, Hellen, & Amphictyon. Amphictyon pulſo Cranao Athenis regnavit. Ab Hellene Græci ἕλληνες vocati. Hic ex Orſeide filios tres genuit, Æolum, Dorum, & Xuthum. * Æolus natu maximus patri ſucceſſit, obtinuitque quidquid inter Enipeum & Aſopum fluvios interjacet. Ita præter Theſſaliam, Locros, ac Bœotiam eſt adeptus. Doro ceſſit ea regio, quæ Parnaſſo ſubeſt, ubi Boëum, Cytinium, Pindum, & Erineum condidit. ab eóque Doris regio nomen accepit. Xuthus natu minimus, quòd paternas pecunias depeculatus eſſet, pulſus à fratribus, in Atticam profugit. ubi Tetrapolim condidit, & Erechthei filiam Creüſam conjugem duxit.

* Conon apud Phot. Lib. 27.

Æolidarum ſoboles.

Æolus ex Enarete Deimachi filia ſeptem mares ſuſtulit; feminas quinque. Mares fuere Critheus, Siſyphus, Athamas, Salmoneus, Deion, Magnes, Perieres. Filiæ verò, Canache, Alcyone, Piſidice, Calyce, Peimede. Critheus ex Tyrone Salmonei fratris filia Æſonem, Amythaonem, & Pheretem. Æſonis filius Jaſon fuit. Amythaon Pylum in Poloponneſo tenuit, ac Melampodem, & Biantem genuit. Melampus ob Prœti filias à furore liberatas regnum Argis cum

Biante fratre à Megapenthis filiò Anaxagora ſuſcepit. Et ex hujus filia Iphianira Antiphaten, Manto, Biantem, & Pronoen genuit. Antiphate nati ſunt Oïcles, ſive, ut Pauſanias vocat, Iocles, & Amphalces: Oïcle verò Amphiaraus Amphilochi pater, & Alcmæonis. A 3184. P. I. ad 3701.

Bias ex Perone Talaum ſuſcepit, Adraſti, Parthenopæi, & Eriphyles Amphiarai conjugis patrem.

Pheres Admetum, & Lycurgum procreavit. ex hoc Opheltes natus eſt; qui & Archemorus Hi Crithei filij.

Siſyphus Corinthum condidit, & ex Merope Atlantis filia Glaucum genuit Bellerophontis patrem.

Athamas Bœotiæ regulus ex Nephele Phryxum, & Hellen, pòſt ex Ino Cadmi filia Learchum, & Melicerten filios habuit.

Salmoneus in Theſſalia primùm habitavit; pòſt in Elide, cujus filia Tyro, antequam Critheo patruo nuberet, Peliam, & Neleum ex Neptuno peperit. Qui cùm adoleviſſent, diſcordes inter ſe fuerunt. Neleus itaque Meſſanam fugit: atque ex Chloride Amphionis filia undecim mares ſuſtulit. qui omnes, præter Neſtorem; ab Hercule interfecti ſunt. Filiam verò præterea Pero.

Pelias in Thſſalia regnavit, ex eóque nati ſunt Acaſtus, & Alceſtis filia.

Deion Phocidem tenuit. cujus filij cùm alij, tùm Cephalus fuit Procridis conjux.

Magnetis filij Polydectes, & Dictys Seriphi incolæ. Perieres ex Gorgophone Perſei filia Aphareum, Leucippum, Tyndareum, & Icarum ſuſcepit.

Hactenus Æolidarum progenies ex Apollodoro. At * Diodorus Siculus præter iſtos Æoli filium refert alium Mimantem; qui fratribus in diverſa loca profectis, in Æolide regnavit. Hujus filius Hippotes, qui ex Melanippe Æolum genuit. cujus filia fuit Arne, quæ ab Neptuno compreſſa, ob ídque Metapontino cuidam à patre tradita, apud eum geminos peperit, Æolum avo cognomine, & Bœotum, E quibus Æolus

* Lib. 4. p. 187. Græcæ edit.

A 3184. P. I. ad 3701. inſulas occupavit, quæ ab eo dictæ ſunt Æoliæ. Bœotus ad avum Æolum rediit, & in Æolide regnavit, Arnénque condidit, ac Bœotiis de ſuo nomen indidit.

Ionum ſtirpe. Xuthus verò (nam de Dori ſtirpe nihil eſt memorabile ſcriptis proditum,) Hellenis liberorum natu minimus, pulſus à fratribus, in Atticam conceſſit: ubi ducta uxore Erechthei regis Athenienſium filia, Achæum, & Ionem filios habuit. Achæus cæde præter voluntatem facta, in Peloponneſum abiit (ut auctor eſt Conon apud Photium) & in ea regione, quæ ab eo dicta eſt Achaia, (Ægialea antea vocabatur,) Tetrapolim condidit. Inde Athenienſium & Ægialenſium auxilio, in Theſſaliam profectus, paternam poſſeſſionem recepit.

Iones Attici dicti. Ion Athenis conſtitit: &, ſi Cononi creditur, Erechtheo mortuo, ibidem regnum obtinuit. ab eóque Attici populi Iones appellati ſunt. Sed hoc ſolus iſte ſcriptor aſſeverat. neque in Atticorum regum catalogo ponitur Ion. Qui Pauſanias in Achaicis, Erechtheo mortuo ſcribit inter hujus filios de ſucceſſione exorta lite, Xuthum Ionis patrem, & Achæi, arbitrum ab illis eſſe captum. qui cùm Cecropi, tanquam ſeniori regnum adjudicaſſet, ab hujus fratribus ſolum vertere coactus, in Ægialum, quæ tum erat Achaia, ſeſe recipiens, ibi diem obiit. De Ione quoque refert idem Pauſanias, eum in Achaia (quò ex Attica fugiſſe debuit) adverſus Selinuntem regem bellum molientem, pactione nuptiarum conciliatum fuiſſe, accepta in matrimonium Helice Selinuntis unica filia; atque & ſocero ſucceſſiſſe, & Ionas ab eodem appellatos eſſe, qui priùs Ægialenſes vocati. Poſtea cùm Athenienſes inter, & Eleuſinios bellum eſſet ortum, Ionem ab illis electum ducem ex Achaia veniſſe, & in Attica vitam finiſſe. Hæc in Achaicis, Atticíſque Pauſanias.

De Græcorum variis linguis. Operæ pretium nunc eſt animadvertere, quæ ab illis auctoribus ſtirpis populorum per Græciam, linguarúmque facta ſint divortia. Nam populi fuere potiſſimùm tres, Æoles, Dores, & Iones. quibus adjungi poſſent Attici, qui ſe

indigenas

indigenas, αὐτόχθονας eſſe gloriari ſolebant; A. 3184. P. I. ad 3701. nisi cum Jonibus in unum coaluiſſent. Strabo Strabo lib. 6. 8. quidem ex quatuor Græciæ linguis, Æolica, init. Dorica, Jonica, & Attica; duas eſſe primigenias, & ſinceras ait: reliquas ex corruptela, & aliarum permiſtione factas. Priores ſunt Dorica, & Attica. quarum illa vetus eſt Æolica; hæc Jonica vetus. quæ autem Æolica, & Jonica deinceps appellatæ ſunt, & diverſorum generum commercio ab ſui cujuſque proprietate deſciverunt. Nam priores ob id incorrupæ manſerunt; quod ambæ illarum regiones, Doris, & Attica, propter aſperitatem, & ſterilitatem minus exterorum migrationibus, & coloniis opportunæ, eoſdem perpetuò incolas habuerunt.

Addit ſcriptor idem, populos omnes, qui extra Iſthmum erant in Græcia, exceptis Athenienſibus, Megarenſibus, & Dorienſibus Parnaſſi accolis, Æolenſes ad ætatem ſuam uſque nominatos eſſe. Sed & olim intra Iſthmum Æolenſes habitaſſe. quibus cum Iones ex Attica profecti, & Dorienſes è Doride, poſtmodum immiſti ſunt. Hos enim Heraclidæ ſecum in Peloponneſum reduxerunt. Sed cur reductos ab Heraclidis in Pelopone ſum Dorienſes aſſerat Strabo, non ſatis video. Neque enim, perinde ut Jones, aut Æoles, priùs ibi ſedem habuerant, quod equidem legerim. At idem auctor lib. 9. ſcribit Dorienſium regem Æpalium ab Hercule reſtitutum in regnum, in ejus rei gratiam Hyllum Herculis filium adoptaſſe, ac ſucceſſorem reliquiſſe: indidémque profectos Heraclidas poſtea Peloponneſum occupaſſe. Cæterùm Iones (ait * Strabo) ab Achæis Æolenſis generis ex * Strabo lib. 8. Ægialo, ſive Achaia facilè pulſi ſunt. Unde ſola in Poloponneſo remanſerunt genera duo, Doricum, & Æolicum.

Arcades porro, & Elei, qui in priſtinis ſedibus hæſere; illi quòd propter montana regionis, ac prærupta loca haud facilè adiri poſſent; hi propter religionem, quòd Olympio Jovi erant ſacri; Æolicè locuti ſunt. Alij miſtam uſurparunt ex Attica, & Dorica. Hæc Strabo initio octavi libri. qui locus nonnihil apud auctorem im-

A. 3184. P. I. ad 3701.

peditus, & corruptus legitur.

Horum omnium exactè computare tempora nullius eſt humani ingenij. Sic autem rudi Minerva delineare licet. Xutus è Theſſalia pulſus in Atticam ad Erechtheum regem ſe contulit. Erechtheus autem regnare cœpit anno ante Chriſtianam æram 1400. ferè Deucalionis diluvium circa annum ante Chriſtum 1529 ponitur. Ergo Hellenes Græci nominati; & in varios illos populos diſtributi ſunt decimo quinto, ac decimoquarto ſæculo ante Chriſtum: ſub id tempus, quo Iſraëlitæ Palæſtinæ poſſeſſione adita, ſub Judicibus eſſe cœperunt. Hoc velut cardine poſito, ſingulorum Hellenis poſterorum tempora partim ex aliis certioribus hiſtoriis, quibus alligata ſunt: partim ex conjectura prudenter æſtimabimus. quod non eſt loco neceſſe facere.

Mycenæorum regum, qui Argivis ſucceſſerunt, tempora, ac de Inachidarum, déque Perſei ſtirpe quædam ad vetuſtatis notitiam ſcitu digna.

CAP. VIII. 2. Par. lib. 2, cap. 8.

ANTIQUISSIMAM regum familiam, quæ Argis imperavit, in Acriſio terminat Euſebius; indéque tranſlatum ait à Perſeo Mycenas regnum; quam ille urbem condiderat. Sed Argis interea non minùs regnatum eſt. Nam poſt Acriſium Megapenthes Prœti filius, Talaus, & Adraſtus in ea urbe principatum tenuerunt. Ac Megapenthi Talaus ſucceſſit. quo mortuo, Adraſtus ejus filius, Argis relictis, Sicyonem migravit, ibíque cùm annos aliquot regnaſſet, Argos repetiit: ubi & Tydeum, ac Polynicen profugos excepit. Sanè quo tempore Mycenis regnabat Agamemnon, Diomedes Tydei filius Argis dominabatur, ut Euſtathius obſervat ad Iliad. 9, & ad hunc verſum,

Vide 9. de Doct. Temp. c. 16, & 18.

Ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ, ἐν Ἄργεϊ τηλόθι πάτρης.

Ut ad Mycenæos tranſitum faciamus, explicandum hîc erit Perſei ſtemma, quocum pleræque res Græcorum illius ætatis implicantur. Sed altius origine repetita, etiam Agenoridarum, ſive Cadmidarum ſtirpem recenſebimus, Apollodo-

Apollod. l. 2.

rum maximè ſecuti. Inachus filiam Ionem habuit. Ea in Ægyptum profecta ex Jove Epaphum genuit Ægypti regem: cujus ex filia Libya, & Neptuno gemini nati ſunt, Belus & Agenor. Ita quidem Apollodorus. ſed nos *a* Pauſaniæ libentius aſſentimur, qui Ionem hanc non Inachi filiam, ſed Jaſi, multis poſteriorem annis facit. quod & Danai ætas exigit. Præter hos duos, Neptunus ex Libya *b* Buſirim quoque genuiſſe proditur. qui haud procul Nilo degens, latrociniis, hoſpitúmque cædibus infamis eſt habitus, ſub id tempus, ut apparet, quo ex Ægypto receſſêre Judæi. Redeo ad Epaphi filios. è quibus Agenor in Phœnicem abiit. Belus in Ægypto regnavit, ac liberos ſuſcepit duos, Ægyptum, & Danaum. Priorem Belus ad Arabiam obtinendam; poſteriorem, in Libyam miſit. Poſtea cùm Ægyptus mares 50, totidem Danaus filias procreaſſet, hic oraculo monitus ſibi ab uno è fratris filiis impendere necem, 50 remorum actuaria navi fugit in Græciam: ubi mortuo Sthenelo, ejúque ſucceſſore Gelanore pulſo, conſenſu populi delatum eſt Danao regnum. Id anno ante Chriſtum 1475 accidit, triennio poſt obitum Joſue. Ab eo ferunt Argivos appellari Danaos. Pòſt Ægypti filij, cùm Argos veniſſent, à Danaidibus ſponſis ſuis interfecti ſunt, uno excepto Lynceo, qui Danao ſucceſſit. Lyncei exordium capit annus ante Chriſtum 1425. Quare paullo ante hunc cædes illa facta ſit oportet. Lynceum Abas filius excepit. Huic gemina ſoboles contigit, Prœtus, & Acriſius; quorum ille prior Argis regnaſſe perhibetur ab Euſebio. Sed * Pauſanias Corinthiacis ambos ait paternum regnum ita partitos eſſe, ut Acriſius Argos, Prœtus Tyrinthem, Midiam, & Heræum obtineret. *c* Apollodorus ambos illos fratres, poſt patris Abantis obitum, de regno contendiſſe memorat; ac victorem Acriſium Argis hæſiſſe; Prœtum in Lyciam ad Jobarem fugiſſe; cujus filiam Sthenobœam, aut, ut Homero placet, Antiam duxit. Inde ſoceri auxilio fretum in Peloponneſum rediiſſe, ac Tyrinthem occupaſſe. Huic verò adverſatur Euſebius, qui Prœtum in

A. 3184. P. I, ad 3701.
Bellidarum filii pe.

a Pauſ. Corin. p. 58.

b Euſ. Apoll. 2.

Danaus à quo Danai

* P. 58, & vide 9. de Doct. Temp. cap. 18.

c Apollod. 2.

A. 3184. P. I. ad 3791. Argivorum regum ſerie collocat ante Acriſium. Quare interjecti illius anni 17. in Abantem, aut Acriſium refundendi ſunt. Hic ille Prœtus eſt, ad quem Bellerophon Glauci F. ſextus à Deucalione, confugit ob patratam cædem: & ab Stenobœa ſolicitatus ad ſtuprum, cùm ei morem gerere noluiſſet, in crimen adductus, *a* ab Jobaten miſſus eſt in Ciliciam, ubi cum Chimæra conflixiſſe fingitur. quæ res commodè cadit in annum ante Chriſtum 1360, Aode judiciarium munus apud Hebræos exercente.

a Apoll. 2.

Perſeus.

Acriſio, ut opinor, regnante, naſcitur ex ejus filia Danaë Perſeus. quod anno ejus ſecundo, ante Chriſtum 1343. conſentaneè ponitur. Idem periculis perfunctus iſtis, quæ ex fabulis ſunt notiſſima, circa annum ætatis, ut eſt conjectura, quintum & viceſimum, cum copiis profectus in orientem, ea geſſit apud Cepheum, quæ Poëtarum celebrata ſunt verſibus; atque Andromedam conjugem habuit. Ea eſt στρατεία Perſei, quam ex antiquis Chronologis Clemens Alexandrinus annis ante Trojanam cladem quatuor & triginta poſuit, errore manifeſto: quem paucis antè paginis altera ab eodem inſtituta temporum putatio refellit. Enimverò cùm Acriſius à Perſeo nepote per imprudentiam occiſus eſſe dicatur, objerit autem * Acriſius exactis in regno annis 31, circa annum ante Chriſtum 1312, vel 1311, eodem quoque Perſeus in Græcia fuerit oportet unà cum Andromeda conjuge, atque adeo quinque circiter, aut ſex annis anteà illam ipſam liberarit. Etenim Acriſio regnante probabilius eſt, quàm privato, natum eſſe Perſeum, neque triceſimum ætatis annum exceſſiſſe cùm Acriſium occidit. * Quo interfecto, Argis habitare non ſuſtinens, cum Megapenthe Prœti filio, patruele ſuo permutavit imperium, ac Tirynthe, quam obtigiſſe Prœto ſuprà docuimus, regnum conſtituit. quod in urbem à ſe conditam Mycenas poſteà tranſtulit. Megapenthes verò cùm Argis aliquot regnaſſet annis, locum Talao dedit; ut ſuperiùs attigimus.

Clementis error. Strom. I.

* Euſeb. Chro.

* Pauſan. Corinth. p. 58.

De Perſei filiis.

Perſeus itaque circiter anno ante Chriſtum 1312, regnare eſt orſus, primùm apud Tirynthem;

deinde Mycenis. Qui præter Perſen apud Cepheum ſocerum relictum, à quo Perſæ nominati, filios ex Andromeda Mycenis genuit ſex, Alcæum, Sthenelum, Helam, Meſtorem, Electryonem, & filiam Gorgophonem, quam Perieri Æoli filio, Hellenis nepoti nupſiſſe paullo antè ſignificavi. A. 3184. P. I ad 3701.

Alcæo, & Hipponome Menœcei filia natus eſt Amphitruo, & Anaxo filia. Ex Meſtore, & Lyſidice filia Pelopis Hippothoë genita eſt, cujus ex Neptuno filius extitit Taphius; qui Taphum coluit urbem Cephalleniæ, populúmque Teleboas vocavit. Taphij filius Pterelas fuit, quem Neptunus immortalitate donavit.

Electryo ex Alcæi filia Anaxone Alcmenam ſuſcepit; unà cum maribus 9, & ſpurium ex Midea Licymnium. Sthenelus ex Nicippe Pelopis filia Euryſtheum genuit; cui in ſervitutem eſt addictus Hercules.

Inter initium regni Perſei, & Stheneli anni ſunt 58. Nam Sthenelus circa annum mundi 2730 iniit. Quo toto intervallo non videtur ſuperſtes fuiſſe Perſeus, ſi Apollodoro credimus. Hic enim Mycenis cum Taphio regnaſſe Electryonem ait. Pauſanias autem in Corinthiacis, Mideæ. Potuit idem & Mycenis, & Mideæ regnare. Nam Midea, & Tiryus Mycenis contributæ ſunt. Proinde in Mycenæorum regum ſerie numerandi videntur Electryo, & Taphius Perſei filij, atque ante Sthenelum locandi: niſi eodem tempore plures ſimul regnaſſe velimus; quod tunc erat uſitatum; cum & oppidorum domini reges appellarentur. Sanè Taphius cum Electryone pariter ſceptrum tenuit. cujus filij paterni regni portionem ab Electryone repoſcentes, orto jurgio, hujus liberos interficiunt. quos ut ulciſceretur Electryo, Alcmenam filiam Amphitruoni paciſcitur, ea lege, ut non eam antè contingeret, quàm ab expeditione rediiſſet, quam contra Teleboas parabat. Sed cùm Electryonem imprudens occidiſſet Amphitruo, pulſus à Sthenelo cum Alcmena Thebas ad Creontem profugit; à quo expiatus, contra Teleboas rem ex ſententia geſſit. Per idem tempus genitum Herculem fe- *Herculis ortus.*

A. 3134. P. I. ad 3701. runt; quod circa annum ante Chriſtum 1289 incidit. *Euſebius notatur.* Quæ cùm ita ſint, apparet Mycenæorum regum catalogum haud ſatis ex fide ab Euſebio eſſe redditum. Nam Perſeo mortuo Electryo ante Sthenelum regnavit. neque Perſeus annos 58 Mycenis præfuit, ut ex illius, & Pauſaniæ deſcriptione olim ſtatuimus.

Pelopidæ. Perſei poſteritate in Euryſtheo deficiente, Mycenis regnarunt Pelopidæ à Pelope filio Tantali Phrygiæ regis oriundi; à quo Peloponneſus nomen eſt ſortita. Ex quo conjectari poſſit aliquis, toti illum Peloponneſo dominatum fuiſſe. Sed non eſt ita. nam in Piſnæa regnavit; & fortitudine, ac ſolertia pleroſque peninſulæ illius incolas adiunxit ſibi, ut teſtatur *a* Diodorus. Hic *a Diod. l. 4. p. 192.* è Phrygia trajecit in Græciam, & Hippodamiam Oenomai filiam fraudis potius, quàm celeritatis in curſus certamine præmium abſtulit. quod ſub annum ante Chriſtum 1324. incidit; extremo Judicis Aodis tempore *b* Hujus filij Atreus *b Hyg. F. 81, & ſeq.* & Thyeſtes paricidialibus inter ſe odiis, & inceſtis ſtupris clarum ſibi nomen apud poſteros fecere. Thyeſtes uxorem fratris Aeropen polluit. Atreus viciſſim epulandos illi filios ſuos dedit. Poſt Thyeſtes Pelopis filiæ imprudens vitium obtulit. unde natus eſt Ægyſtus: qui Atrei *Agamemnon.* filium Agamemnonem occidit. Hunc tamen Apollodorus Pliſthene Atrei filio ſatum, ut & Menelaum, aſſerit; idque auctore Heſiodio confirmat Euſtathius ad primum Iliados; in hæc verba.

Ἀτρείδης τε ἄναξ ἀνδρῶν.

Igitur Mycenæorum regnum à Perſeidis ad Pelopidas tranſlatum, eo tempore deſitum eſt, quo Heraclidæ Peloponneſo potiti ſunt. de quo poſt agetur. Nam Pelopidæ cum Perſei ſtirpe affinitate juncti ſunt; ſiquidem ex Nicippe Pelopis filia Sthenelus Euryſtheum ſuſcepit; ut antea dictum eſt.

A. 3184. P. I. ad 3701.

De alia duplici Inachidarum ſtirpe, Agenoridarum, & Pelaſgorum, déque Cadmi progenie.

CAP. IX.

HACTENUS Belidarum ſive Danaidarum, è quibus Perſeidæ fuerunt, genus deſcripſimus. Nunc Inachidarum ſtirps altera, quæ ab Agenore propagata eſt, perſtringenda paucis videtur. Eſt enim ad res antiquioris Græciæ cognoſcendas non inutilis hic labor.

Agenor. Vide Par. 2. l. 2. cap. 9.

Agenor ex Telephaſſa filiam Europam; mares autem tres, Phœnicem, Cadmum, & Cilicem genuit. ut Apollodorus libro prodidit. Sed idem in Phœnicia, quæ eſt Aſiæ regio, liberos iſtos ab Agenore ſuſceptos indicat in 2 libro in 3 verò, cùm in Europam veniſſet. cui & conſentaneè ſubjecit, Phœnicem ad quærendam ſororem cum Cadmo fratre miſſum, ea non inventa, in Phœniciam abiiſſe: quaſi inde eum pater non miſerit. Igitur cùm Europam rapuiſſet Jupiter, Agenor tres ad illam inquirendam filios deſtinat, quibus cum profecta eſt Telephaſſa mater. E inde Phœnix Phœniciam occupat; Cilix Ciliciam. Cadmus, Telephaſſa matre vita functa, venit in Græciam, ac Thebas condidit, urbem patriæ, ut apparet, cognominem. Nam Ægyptiis Thebis oriundus Agenor videtur. Scribit apud Photium *a* Conon, Europam Phœnicis fuiſſe filiam, (quod & Apollodorus refert;) Cadmum verò, qui apud Phœnicas auctoritatis erat maximæ, ab eorum rege miſſum in Europam, novas ut ibi ſedes conſtitueret; ſimulaſſe quærendæ ſororis ſe gratia profectum, ac demum Thebas in Bœotia condidiſſe, de Ægyptiarum nomine ſumpto vocabulo; quod Phœnices, qui tùm Aſiæ partem maximam obtinebant, ſedem imperij Thebis in Ægypto collocarant. Ex eo manaſſe fabulam, Cadmum ad Europam ſororem quærendam navigaſſe; qui ad occupandum in Europa domicilium veniſſet. Hæc Conon. *b* Scholiaſtes Pindari ſcribit Agenorem in Phœnicia regnaſſe. Utcumque res habet; poteſt adventus in Græciam Cadmi, conditúſque The-

Cadmus.

a Conon. l. 32 & 17.

b Nemeac. 10.

A. 3184. P. I. ad 3701.

barum imputari primis Judicum Hebræorum temporibus.

Cadmi poſteritas.

Bacchi ætas.

Cadmi ex Harmonia filiæ recenſentur, Autonoë Ino, Semele, Hagave: filius Polydorus. Autonoë Ariſtæo nupſit, Ino Athamanti, Agave Echioni. Semele Bacchum peperit, cujus ortus competit in annum circiter ante Chriſtum 1354, Aode Hebræorum Judice. Euſebius verò confert in annum Abraami 628, qui eſt ante Chriſtum 1389, Sed nondum erat nata Semele. Ita Phryxi cum Helle ſorore fuga per idem tempus accidere potuit. a quos ambos Nephele Athamanti peperit. Hic verò cùm Inonem deinde ſibi connubio junxiſſet, hujus artibus Phryxus & Helle neci à patre deſtinati in Colchos fugere coguntur. quo in itinere Helle in mare decidens, huic de ſuo nomen reliquit: Phryxus quò intenderat pervenit, ac theſauros, quos ſecum exportarat, Æetæ regi Colchorum reliquit. Aurei velleris arietem hunc fuiſſe, eóque pervectum in Colchidem Phryxum, ac prædivitem hanc pellem ibi aſſervatam eſſe, carminum licentia Poëtæ finxerunt. Polydorus Thebis regnavit; & ex Nycteide Nyctei filia Labdacum genuit. Qui poſt Pentheum moriens Laium filium anniculum reliquit. Ideò Lycus Nyctei frater, (ambo iſti ex Eubœa venerant) regnum occupat. Nycteo filia erat Antiopa, quæ de Jove gravida, patris iram metuens, Sicyonem fugit ad Epopeum, eíque nubit. Nycteus moriens Lyco fratri mandat ut Epopeum ulciſcatur. Quem cùm, capta Sicyone, occidiſſet, & Antiopam abduceret; ea in itinere geminos enixa eſt, Zetum & Amphionem, apud Eleutheras Bœotiæ: ubi à bubulco ſublati, educatíque ſunt. Interim Antiopa malè ab Lyco, ejúſque conjuge Dirce habita, clam evadens, à filiis jam adultis agnita eſt: qui occiſo Lyco, ac Dirce ad tauri indomiti caudam alligata, necatáque, Thebis potiuntur. Laius ab iis pulſus in Peloponneſum abiit, & Zethus Theben; Amphion Nioben duxit Tantali filiam. Quibus omnibus extinctis, Laius in regnum reſtitutus eſt, & Jocaſtam conjugem aſciſcit Menœcei filiam; è qua natus eſt Oedipus. cujus in-

a Apoll. 1. Hyg. fab. 3.

ceſtas cum matre nuptias, ac filiorum cædes mutuas Poëtæ omnes, ac theatra omnia perſonant. De Thebarum expugnatione paullò pòſt, reliquorum tempora, conſtituto anno adventus in Græciam, prudenter æſtimanda ſunt. Hæc Apollodorus lib. 3. A. 3184. P. 1. ad 3701.

Poſtremò ex Europa & Aſterio Cretenſium Rege, ut ſcribit *a* Euſebius. ut Apollodorus, ex Jove, Minos, Radamanthus, & Saperdon orti ſunt. Minoës porrò duos fuiſſe auctor eſt. *b* Diodorus, alterum Europæ filium, alterum nepotem.

a Euſeb. Chr. *b* Diod. 4, p. 183.

Inachidarum ſtirps tertia.

Tertium ab Inacho Poëtarum, & Hiſtoricorum prædicant literæ, Pelaſgicum genus. Nam Pelaſgus Jove & Niobe Phoronei filia, Inachi nepte natus dicitur. *c* Pelaſgi Lycaon filius 50 liberos habuit, qui omnes Nyctimo excepto interfecti feruntur. *d* Habuit & Calliſtonem filiam Lycaon, è qua natus eſt Arcas. Hujus filij Elatus & Aphidas. Hic Aleum, & Stenobœam genuit Prœti conjugem. Aleo nati ſunt Cepheus, & Lycurgus, & Auge amborum ſoror. quæ ex Theuthrante Telephum Myſiæ Regem peperit. Lycurgi filij memorantur, Ancæus, Epocus, Amphidamas, & Idæus. Amphidamantis Melanion, qui Atalantam Jaſi, ſeu Schœnei filiam duxit, Parthenopæi unius è 7, qui ad Thebas occubuerunt, ducibus, matrem.

c Dion. Halic. lib. 1. Apoll. 2. & 3. *d* Hæc Apoll. lib. 3.

Ergo Pelaſgi Arcades fuiſſe videntur: qui Peloponneſo pulſi, in Hæmoniam, quæ Theſſalia eſt dicta poſtea, migrarunt, ducibus Achæo, Phthio, & Pelaſgo. Unde ſexta ætate à Curetibus, & Lelegibus, qui deinde Ætoli, ac Locri nominati ſunt, ejecti, pars in Cretam abierunt; pars Cycladas inſulas; alij Heſtiotidem ad Olympi & Oſſæ radices; alij Bœotiam, Phocidem, & Eubœam: Aſiam & Helleſponti oram: ac Leſbum tenuerunt, alij. Complures in Saturniam, quæ eſt Italia, tranſmiſerunt; ſéque Aboriginibus adjunxerunt. Hæc Dionyſius, quibus & Strabo conſentit.

Strab. lib. 5. p. 153. Dion. Halic. lib. 1. p. 14.

A. 3184 P. I. ad 3701.

De Hercule, Iaſone, Argonautarum expeditione, Minoë, Theſeo, Oedipo, ejúſque filiis, ac Thebano bello.

CAPUT X.
Vide Par. 2. l. 2, cap. 9.

HOc temporis ſpatio, quod Hebræorum exitum ab Ægypto deinceps eſt ſecutum, inſignia illa carminibus Poëtarum nomina, & fabuloſi Græciæ Heroës extiterunt. quorum alij majorum in Deorum gentem adſcripti ſunt: alij inter minores, ac ſemideos habiti. Horum pleroſque ſparſim, ut ſe occaſio dabat, attigimus. Nunc illuſtriores quoſdam referemus, ac primum omnium Herculem. quod nomen non uni tributum eſſe conſtat. *a* Tres à Diodoro commemorantur, quorum unus omnium antiquiſſimus fuit Ægyptius; qui cum armis terrarum orbem peragravit. Secundus Cretenſis, qui ex Idæis Dactylis fuit, ac ludos Olympicos inſtituit. Poſtremus paullo ante Trojanum bellum natus ex Alcmena; qui Euryſthei imperio paruit. Hos tamen in unum conflari vulgò idem Diodorus afferit. *b* Cicero ſex enumerat; quorum ultimus idem ille eſt Alcmena genitus. de quo nos hic agimus. Alcmenæ pater fuit Electryo, Perſei & Andromedæ filius: mater, ut Apollodorus cenſet, Anaxo Alcæi filia. ut autem *c* Diodorus ait, Eurymeda, vel Eurydice Pelopis. Illa cum Amphitruoni nupſiſſet patrueli ſuo, (hic enim Alcæo natus eſt Electryonis fratre, Perſei filio) Herculem de Jove peperit. cujus ætas circa Gedeonis præfecturam convenit. Nam Euryſtheus anno Periodi Julianæ 3468, Gedeonis nono regnare cœpit, ante Chriſtum 1246. Natus apud Tirynthem Hercules, Thebas cum Amphitruone tranſlatus eſt. *d* quam urbem, ut primùm adolevit, ab Ergini Minyarum regis dominatu in libertatem aſſeruit, & Orchomenum Bœotiæ oppidum, quæ regni illius ſedes erat, evertit. Ob id Creon Thebarum rex filiam ei Megaram conjugem dedit. Inde Euryſtheo in ſervitutem deditus varia obiit certamina. *e* Cum Jaſone quoque inter Argonautas navigavit in Colchos,

a Diod. fine l. 3.
Hercules plures.

b Cic. 3. de Nat. Deor.
Herculis poſtremi geſta.

c Lib. 4. p. 151.

Herculis geſta.

d Diod. 4. p. 152.

e Diod. 4. p. 185. Hyg. Fab. 14, & 89. Apoll. 1.

A. 3154. P. I. Iuli 3761.

& *a* cum Amazonibus, earúmque regina Hippolyta ad Themiſcyram urbem acie congreſſus, eas devicit. *b* Trojam inde rediens expugnaſſe, ac cæſo Laomedonte, Priamo regnum dediſſe fertur. Idem in Hiſpaniam, Italiámque penetravit annis ante ultimam Trojæ vaſtitatem circiter 55, ut mox explicabitur. *c* Olympicis verò celebratis in Græcia ludis, in deſperatum morbum incidens, vivus ſe ardentem injecit in rogum. quorum omnium certum tempus ex Argonautarum expeditione poteſt conjici. de qua ideo paucis hîc dici convenit.

a Diod. 4. p. 156.
b Diod. 4. p. 165. Hyg. 89.
c Diod. 4. p. 170. Euſeb. Chron.

d Apollo: I: *Argonautarum expeditio.*

d Critheus Æoli filius, Hellenis nepos, Deucalionis pronepos, ex Tyrone Salmonei filia Æſonem genuit Jaſonis patrem, & ex eádem à Neptuno vitiata Pelias eſt ortus. Hic, mortuo Critheo, Theſſaliæ regnum invaſit, fratre pulſo Æſone: cujus filiam viribus, & ætate florentem Jaſonem veritus, eum in Colchos ad aureum vellus reportandum navigare juſſit; hoc eſt ad repetendos theſauros, quos Phrixus fugiens apud illos depoſuerat. Ejus expeditionis fama vulgata per Græciam, quæ tum viris fortibus abundabat, complures ex iis in ſocietatem glorioſi laboris excivit: quorum variè prodita ſunt nomina. *e* Primarij fuiſſe perhibentur, Hercules Alcmenæ filius, Orpheus Oeagro, & Calliopa genitus, muſicæ, ac poëticæ artibus illuſtris; Caſtor, & Pollux; Peleus Achillis pater; Telamon, Theſeus, Pirithous, & cæteri. Hi duce Jaſone, majore, quàm viſa erat hactenus, fabricata nave, quæ Argo ab celeritate dicta eſt, ad Troadem appulerunt; ubi Heſionem Laomedontis filiam, ceto interfecto, cui erat expoſita, liberavit Hercules, eámque ſibi ex pacto conceſſam, cum equis pernicibus apud patrem reliquit, dum ab expeditione rediens cuncta reciperet. Jaſon ut in Colchidem venit, conciliata ſibi Medea regis Æetæ filia, voti compos eſt factus, eámque connubio ſibi junctam cum aureo vellere pervexit in Theſſaliam. Hercules ab Laomedonte præmium ex pacto repetens, ac perjurio ejus illuſus, Trojam expugnat, Laomedontem interficit, filium ejus Priamum regem con-

e Vide Hyg. Fab. 14. Apoll. 1. Apoll. Rhod. Val. Flac. Orph. &c.

Diod. 4. Hyg. &c.

A. 3184. P. I. ad 3701. Vide Par 2. l. 2, cap. 9. ſtituit. Quadrageſimo id anno geſtum eſſe, priuſquam Græci Trojam funditus everterent, Iliados parvæ teſtis eſt ſcriptor. Quare Argonautarum navigatio, ſi vera iſta ſunt, in annum cadet, qui ante Chriſtianam epocham numeratur, 1226. Paullo hæc aliter à Darete Phrygio narrantur; Argonautas à Laomedonte Trojanis litoribus excluſos, mox ut reverſi ſunt in Græciam, comparata claſſe, duce Hercule, in Throadem profectos, oppidum Ilion cepiſſe, ac Laomedontem cum filiis omnibus occidiſſe, uno excepto, qui tum fortè aberat, Priamo: Telamoni Heſionem in virtutis ceſſiſſe præmium. Quam cùm Priamus per legatos incaſſùm repoſceret, Alexandrum filium ſuum cum claſſe miſit in Græciam: à quo abducta Menelai uxor Helena, belli ingentis occaſionem attulit. Hæc Dares Phrygius.

a Diod. 4. p. 178. *a* Argonautæ, poſtquam in patriam rediêre, ſollemne ludicrum magno apparatu in honorem Jovis inſtituerunt facere, ejúſque curationem Herculi permiſerunt; qui in Elide Peloponneſi provincia ad Alpheum amnem ludos inſtauravit Olympicos: tameſi auctorem illorum Atreum facit *b* Velleius, per eoſque generis omnis certaminum victorem fuiſſe dicit Herculem. Sed fieri poteſt, ut non ſemel, & ab ambobus, brevi interjecto ſpatio, celebrati ſint. Mors Herculis haud longè ante tentatam ab illius poſteris Peloponneſum, & Euryſthei necem accidit, quæ ſub annum cadit ante cladem Trojanam viceſimum, ut poſtea demonſtrabitur.

b Vell. 1.

Diod. p. 179. Apoll. 1. Interim Jaſon Corinthi degens apud Creontem regem, Glaucen ejus filiam, Medea repudiata, conjugem duxit: *c* cùm jam annos cum illa vixiſſet decem. quam injuriam barbara mulier in Creontis familiam, & genitos ex Jaſone filios ſuos ulta, Thebas ad Herculem confugit; ac poſt longos errores in patriam longo intervallo rediit. Jaſon magna ob perfidiam invidia collecta, rerum omnium inops ſibi vitam eripuit. Unus ex Jaſonis, ac Medeæ liberis necem evaſit *d* Theſſalus: qui Iolcum poſtea Jaſonis patriam petens, paterno ſibi jure debitum adiit re-

c Diod. ibid.

d Diod. p. 180

gnum, ab eóque Theſſalia nomen accepit: quamvis id alteri cuidam nominis ejuſdem *a* Velleius aſſignat.

A. 3184. P. I. ad 3701.
a Velle. 1.

b Sub idem tempus Minos in Creta regnabat Minois alterius nepos; quem Jovis filium ex Europa fuiſſe memorant. Hujus filium Androgeon Ægeus Theſei pater in Attica per ſicarios occiderat. Ob eam cauſſam Athenienſibus Minos intulit bellum. tum eodem tempore fame, ac ſiccitate per Atticam, Græciámque reliquam divinitus immiſſâ, principes civitatum Delphos deliberatum miſerunt, quodnam iis malis remedium caperent. *c* His conſulentibus oraculum editum eſt, ut Æacum Jovis, & Æginæ filium pro communi Græcia deprecatorem adhiberent. Æacus votis ritè ſuſceptis, omnium, præterquam Athenienſium, agris fertilitatem reddidit. His verò rurſus adeuntibus Pythia reſpondit: non priùs mali finem eos habituros, quàm de nece Androgei ex Minois arbitrio ſatisfacerent. Hujus itaque decreto, ſeptimo quoque anno ſeptenos mares, ac totidem puellas in Cretam mittere jubentur. *d* Eò cùm Theſeus ſive ſponte ſua, ſive ex ſorte veniſſet Ægei filius, Ariadnæ, quæ ejus amore capta erat, opera Minotauro ſuperato, quem Minois ducem fuiſſe referunt vocabulo Taurum; periculo ſe, Athenas ſervitute in perpetuum liberas fecit. Id paullò ante mortem Ægei, & initium regni Theſei incidit. Nam cùm navem è Creta Theſei nigris velis Atticum in portum tendere, non albis, ut inter eos convenerat, Ægeus è littore proſpiceret, ſeſe in mare præcipitaſſe dicitur. *e* Theſeus porro ſive annis ante Trojanum excidium ſeptem & quadraginta; ſive paullo pluribus regnare cœpit. *f* Poſtea Minos Dædalum ingenioſiſſimum artificem, qui è Creta in Siciliam ad Cocalum regem aufugerat, armis repetens, ab eodem Cocalo in balneo ſuffocatus eſt. Theſeus æmulatione Herculis rebus maximis confectis, tota Græcia celebre nomen eſt adeptus.

b Diod. 4. p. 133. Plu. Theſſ. Apoll. 3. Hyg. *Minos.*

c Diod.

d Hyg. Fab. 41. & 42.

e 1. Clem. Alex. Strom.

f Diod. 4, p. 194. Hyg. 43.

Theſeus. Vide Par. 2. l. 2. c. 9.

g Inter alia porro Amazonum copias, quæ ex Ponto claſſe in Atticam pervenerant, collatis ſignis cecîdit Boedromione menſe; qui ob illius

g Plut. Theſ. Diod. 4, p. 163.

A. 3184. P. I. ad 3701.

victoriæ memoriam id deinceps nomen accepit. Herculis deinde poſteros ab Euryſtheo rege armis appetitos, egregia fidei commendatione, Athenienſium ſuorum præſidio tutatus eſt: *a* Poſtremò cùm decennem Helenam *b* quinque & viginti ante Trojanam cladem annis rapuiſſet, *c* magnúmque ab Tyndaridis bellum in ſe provocaſſet, Meneſthei factione pulſus Athenis in Scyrum inſulam conceſſit, ibíque ex mœrore obiit, non ſine ingratæ patriæ deteſtatione: *d* quam per pagos diviſam, ſub regni ſui primordium unum in corpus civitatis contraxerat.

a Diod. 4, p. 185.
b Vetus Chro. apud Clem. Alexan. l. 1. c.
c Plut.
d Arund. marm.

e Triſte ante hoc tempus Thebis editum eſt ſpectaculum. Oedipus Laio patre per imprudentiam occiſo, Iocaſtæ matris nuptias in præmium interfectæ à ſe Sphingis adierat: quo ex conjugio nati ſunt Etheocles, & Polynices. Re comperta, Oedipus effoſſis ſibi oculis voluntarias pœnas luit. Ejus filij inter ſe ita pacti ſunt, ut alternis annis regnarent. Etheocles anno ſuo perfunctus Polynici fratri cedere noluit. qui Argos ad Adraſtum ſe recipiens gener illius eſt factus. Hinc, *f* Theſeo adhuc ſuperſtite, motum eſt adverſus Thebanos vehemens bellum; Polynice contra fratrem Etheoclem Adraſti, & aliorum principum arma concitante. qui omnes ſeptem numero fuiſſe narrantur; Adraſtus, qui Argis regnabat; Tydeus Oenei Calydonij filius; Cappaneus; Hippomedon; Parthenopæus Atalanta Schœnœi filia genitus; Amphiaraus, qui Adraſti ſororem Eriphylem habebat in matrimonio; & Polynices. Hi præter Adraſtum eo bello univerſi perierunt, cum ingenti militum ſtrage, quorum omnium cadavera ſepeliri Creon vetuit Iocaſtæ matris ejuſdem, & conjugis Oedipi frater. *g* Sed Athenienſes duce Theſeo pro communi humanitate Thebanis indixêre bellum; eorúmque capta urbe, parentandi propinquis copiam fecere.

e Diod. 4, p. 18. Hyg. 67, & ſeq. Apol. 3.
f Apollod. 3. Diod. 41, p. 185. Hyg. 18, & ſeq. Apoll. 3.
Septem ad Thebas ducum nomina.
g Apoll. 3.

Accidit Thebanum hoc bellum, ſi veteri apud *h* Clementem Chronologo creditur, annis ante Trojam dirutam ſeptem, triginta. *i* Poſt annos decem, principum illorum, qui ad Thebas occubuerant, liberi, quos epigonos vocant; du-

h Clem. Alex. 1. Strom.
i Diod. 4, p. 187. Hyg.

ce electo Amphiarai filio Alcmeone, bellum contra Thebanos capeſſunt, iiſque acie victis, urbem diripiunt; *a* Tireſiam abducunt, qui in itinere mortuus eſt: filiam ejus Manto Delphos ablegant, quæ inde in Aſiam eſt profecta. *b* Diodorus eam Daphnen nominat, quam apud Delphos hæſiſſe, &, ut præclara erat indole, ſingulari elegantia oracula ſcriptitaſſe refert, ex quibus Homerum ait haud pauca ſumpſiſſe. *c* Thebani urbe ſua pulſi, Dorienſes viciſſim oppidis ſuis ejiciunt, ac plerique Thebas poſtea reverſi ſunt.

A. 3184. P. I. ad 3701.
a Pauſ. Achai. p. 208.
b Diod. 4, 187.
c Diod. 4, 187.

De Trojanorum regno, ac Trojæ excidio, Æneæ in Italiam profectione, Iovis & Saturni ætate.

ANNO, poſtquam ex Ægypto profecti ſunt Iſraëlitæ, ferè quinquageſimo, paullo ante mortem Joſue, *d* Trojanum regnum in Aſia fundatum eſt, auctore Dardano. quanquam primus in Troade regnaſſe Teucer dicitur, Scamandri & Idææ nymphæ filius, à quo Teucrorum populis illis inditum eſt nomen. Jovis porro, & Electræ Atlantidis filij extitere duo, Dardanus, & Jaſion, ſive Jaſius, qui ambo primùm in Italia regnarunt, *e* ac Tuſciæ urbe Corito. etſi *f* aliis placet non ex Italia, ſed Arcadia duci illorum originem. Igitur patriis ambo relictis ſedibus, in Samothraciam venerunt.

CAP. XI. Par. 2, l. 2, c. 10.
d Apollod. 3 Diod. 4, p. 194.
e Virg. 3. Aen. & Serv.
f Varoni, & Græcis apud Serv. ibid.

Unde poſtea Dardanus in Troadem tranſmittens, ab rege Teucro humaniter exceptus eſt, ejúſque filiam Batieam in matrimonium accepit. *g* Sunt qui ab Dardano fratrem interfectum eſſe velint Jaſium. *h* Apollodorus ob tentatam Cererem fulmine ictum eſſe prodidit. Nec *i* deſunt qui Dardanum prius in Troade regnaſſe, quàm Teucrum exiſtiment: atque hunc è Creta veniſſe. *k* Teucro mortuo Dardanus cognominem ſibi urbem condidit ad montem Idam, prope mare, populóſque de ſe Dardanos nominavit. Hujus filius Erichthonius ex Aſtyoche Simoëntis filia Troëm ſuſcepit, *l* à quo regioni Trojæ nomen impoſitum. *m* Troi è Callirrhoë Scamandri

g Serv. ad 3. Aen. Auct. Troic.
h Apoll. 3.
i Serv. ad 3. Aen. Auct. l. de prog. Aug.
k Apoll. Diod.
l Apoll. 3.
m ibid.

A. 3184. P. I. ad 3701.

filia nati ſunt Ilus, Aſſaracus, Ganymedes, & filia Cleopatra. Ganymedem Tantalus rapuit *a* Paphlagoniæ rex, annis ante Trojanum excidium circiter 192, *b* ut ex antiquo Chronologo Clemens Alexandrinus aſſerit. Paulò infra hoc tempus hiſtoriam iſtam ſummovet Euſebij Chronicon. quod & Phrygiæ, quæ tum Mæonia dicebatur, regem appellat Tantalum. *c* Hanc injuriam Ilus armis perſecutus Tantalum exuit regno. Aſſaraco natus eſt Capys, cujus Anchiſes filius, Æneæ pater. Ilus in campeſtri Troadis regione Ilium condidit, ac Laomedontem genuit: cujus filij Tithonus, & Podarces, filia Heſione. Tithonus in Orientem, & Æthiopas uſque profectus, Memnonem ibi filium ſuſcepit. Podarces, occiſo, ut ſuprà meminimus, Loamedonte, regnum accepit ab Hercule, quod *d* annis quadraginta tenuiſſe ſcribitur. Complures hic liberos habuit; è quibus Alexander, qui & Paris eſt dictus, navibus in Poloponneſum, ac Spartam delatus, Menelai hoſpitis uxorem Helenam rapuit. ob quam grave bellum adverſùs Trojanos Græci *e* toto decennio geſſerunt, magno gentis utriuſque damno, & occiſis amborum fortiſſimis ducibus. Sed Græcis, quorum erat cauſſa juſtior, ad extremum ceſſit victoria, proditione Antenoris & Æneæ urbe capta, atque direpta. Clades iſta certiſſimè incidit in eum annum, qui eſt Periodi Julianæ 3530, ante Chriſtum 1184, ſub Jaire Hebræorum Judice. Victores domum redeuntes nihilo commodior fortuna, quàm victos excepit. Plerique tempeſtate jactati, aut oppreſſi Agamemnon in ipſo conjugis, ac Deorum penatium complexu, ab Ægiſtho adultero Thyeſtæ filio confoſſus eſt. *f* Sed hujus necem ultus eſt poſtea filius ejus Oreſtes: qui cum Electra ſorore conſiliorum omnium participe, Ægiſthum, & Clytemneſtram matrem ſuſtulit; Diis, ut ferunt, parricidium approbantibus diuturnitate imperij pariter, & felicitate. Nam regnavit annos 70, vixit 90, & Hermionem habuit uxorem, Menelai, & Helenæ filiam, occiſo apud Delphos Pyrrho Achillis filio, qui ejus pactæ ſibi nuptias invaſe-

a Diod. 4, p. 191.
b Clem. Alex. 1, Stro.
c Diod.
d Auct. Troic.
Troianum bellum.
e Dictys Cret. Dares Phryg. Hyg.
f Vell. lib. 1. Hyg. Fab. 19.

rat, *a* annis viginti poſt everſum Ilium.

A. 3184. P. I. ad 3701.

a Euſeb.

Æneas in Italiam proficiſcitur.

Melioribus auſpiciis ex illo incendio patriæ longinquas in oras evolarunt Trojani duo, Antenor, & Æneas. quorum *b* ille per Adriaticum mare ad Venetorum appulſus litora, urbem ibi Patavium poſuit *c* alter claſſe navium duarum & viginti pervenit in Latium, cui Latinus tum præerat Fauni filius; ſive, ut quibuſdam videtur, Herculis. *d* Ante quem quatuor omnino fuiſſe reges accepimus, *e* Janum, Saturnum, Picum, & Faunum. Jano regnante Saturnus à Jove filio pulſus ad Italiam appulit; ibique exceptus hoſpitio, haud procul Janiculo arcem condidit, quam de ſuo nomine Saturniam vocavit. Quatuor iis regibus annos 150 tribuit Euſebij Chronicon. Ex quo videtur initium Jani in annum convenire, qui ante Chriſtum fuit 1330. *f* indidémque conſtat quanta ſit vetuſtas gentilium Deorum. Nam cùm Jano, ut dixi, regnante Saturnus vixerit, poſt annum ante Chriſtum 1330 non multo antè naſci Jupiter potuit; adeóque ſub Aod Iſraëlitarum Judice, ante tria circiter ab hac ætate noſtra annorum millia: circa quod tempus ætas aurea fuit, Poëtarum commendata fabulis. Picum Saturno genitum fuiſſe *g* Virgilius, & *h* Ovidius affirmant. Fauno verò regnante *i* annis ante Trojæ excidium ſexaginta Evander ex Arcadia navigavit in Italiam; & Pallantium extruxit, ubi Roma eſt poſtea condita. Ante hunc Pelaſgi è Theſſalia in Epirum, & Dodonam primò; tum inde in eandem Italiam profecti, cum Aboriginibus, qui ex Arcadia eò pridem appulerant, ſeſe conjunxerunt. à quibus ejecti Siculi ſub annum vel 60, ut Philiſto placuit: vel 90, hoc eſt: γενεὰς tres, ut Hellanicus ſcripſerat, in Trinacriam, ſive Sicaniam trajecerunt, quæ ab illis Siciliæ vocabulum traxit. Quinque poſt Evandrum annis: ante Trojanam cladem quinque, & quinquaginta, Hercules cum Græcorum manu ad eandem appulſus oram ab Evandro comiter exceptus eſt.

b Dictys l. 5. Vir. 1, Æn.

c Dares. Halic. 1. l. 1.

d Euſeb. Chr. l. de Orig. Roman.

e Halic. Vide Par. 2, l. 2, c. 10.

f Vide Lact. fine lib. 1.

Jovis ætas, & Saturni.

g Æn. 7.

h 14. Met.

i Dion. Halic. 1. Victor. de Orig.

Herculis adventus in Italiam.

k Demum Latino rege, & anno ejus 35, Æneas anno à calamitate Trojæ tertio, in Laurentem adductus agrum, pacem cum Latino, affinita-

k Dion Halic. 1. l. 1. Aliter Conon. apud Phot. cod. 186, l. 46.

A. 3184. P. I. ad 3701. *Turnus.*

cémque junxit, filia ejus in matrimonium acce-pta Lavinia, à qua conditum à ſe oppidum appellavit Lavinium. Turnus deinde Rutulorum rex Latinum ſimul & Æneam bello petiit, iratus utrique, quod prius pactam ſibi Laviniam ille advenæ, quam indigenæ, dare maluiſſet. Victi acie Rutuli; Turnus, & Latinus occiſi quarto anno poſt Trojam erutam. Ita ſolus Æneas rerum triennio potitus eſt. cui in prælio, quod Rutuli ac Mezentius Tyrrhenorum rex cum eo geſſerunt, interempto ſucceſſit Aſcanius. Is hoſtibus fuſis, pacéque cum Mezentio facta, tricesimo poſt conditum Lavinium anno, Albam longam extruxit. Qua in urbe 14 poſt Aſcanium reges imperarunt ad Romulum uſque, Romæque primordium.

Æneæ mors.

De Herculis poſterorum expeditionibus in Peloponneſum: Melantho, & Codro Athenarum regibus: tum de Archontibus: de Æolica, & Ionica migratione, aliiſque nonnullis.

CAP. XII. *a* Ex Apoll. 2, Diod. l. 4, p. 181 & ſeq Pauſ. Corint. p. 60. & alibi paſſim. Euſe. 5. de Præp. p. 224.

HERCULI *a* Alcmenæ, & Amphitruonis filio utrumque genus è Peloponneſo, ac Mycenarum regibus fuit. Ambo enim illius parentes Perſei nepotes, & patrueles invicem erant. Alcæi quippe Perſeo nati filius Amphitruo: Electryonis eodem geniti Perſeo filia fuit Alcmena. Amphitruo, fratre eodémque ſocero per imprudentiam occiſo, ab Sthenelo patruo Mycenis exturbatus Thebas petiit. Hercule mortuo, Mycenarum rex Euryſtheus Stheneli filius ſtirpem illius omnem conatus eſt extingere; veritus ne, ſi adoleviſſet, Mycenarum ad ſe transferet imperium. Igitur Ceyci regi, apud quem Trachine morabantur, denuntiat, ut ſuſpectum ſibi genus, niſi mallet dedere, ſuis finibus expelleret: hoc ni faciat, bellum expectare jubet. Hoc mandato territi Heraclidæ, cùm nemo eos Euryſthei metu recipere auderet, ad Athenienſes, eorumque regem Theſeum, non, ut *b* Euripides ait, Demophoontem, ſe conferunt. Eu-

b In Heracl.

ryſtheus magnum in illos exercitum ducit. Fit deinde prælium, in quo ducibus Iolao Iphicli fratris Herculis filio, & Hyllo, quem ex Dejanira idem Hercules genuerat; ac Theſeo, victus Euryſtheus ab Hyllo perimitur; unáque proles ejus omnis occubuit. *a* Victores Heraclidæ Peloponneſum occupant, ac brevi amiſſa omnia recuperant. Sed ingruente peſte, quod ante conſtitutum tempus reditum acceleraſſent, ab oraculo moniti ſponte diſcedunt. Poſt hæc Hyllus conſulto iterum Apolline reſponſum accipit, uti fructum tertium expectet. Id eò valebat, ut in tertiam hominum ætatem differre juberetur. at ille tertium annum ſignificari putans, poſt id tempus novam expeditionem comparat, pérque Iſthmum copias immittit, ancipiti altero falſus oraculo, quod *b per humentes anguſtias* ducentibus victoriam pollicebatur: qua ambage mare ipſum intelligebat Pythia, quo ad eaſdem illas Peloponneſi fauces contenditur. Ingruentibus Heraclidis Atreus Euryſthei avunculus, *c* ejúſque ſucceſſor ſe cum armis oppoſuit. Commiſſa pugna cadit Ariſtomachus unus Heraclidarum. ac demum Hyllus hoſtium quemlibet ad ineundum ſecum ſingulare certamen provocat, cum ea lege, ut utrius partis victor eſſet, ea Peloponneſum obtineret; Heraclidæ porro, ſi viciſſet hoſtis, non ante certam diem, (quinquageſimum annum Diodorus; *d* alij centeſimum finiunt) illius aditum repeterent. Conditione accepta pugnat Echemus Tegeatarum rex, & Hyllum interficit. Heraclidæ in Atticam revertuntur. *e* Prima hæc irruptio annis viginti Trojanum excidium anteceſſit.

A. 3184. P. I. ad 3701.

a Apoll. 2.

b Euſeb. 5, de Præp.

c Thucyd. 1.

d Thucyd. Schol. lib. 1.

e Schol. Thuc. ad lib. 1.

Exinde poſt annos à priore centum; ab Trojana clade, *f* octoginta; rurſus Heraclidæ Peloponneſum aggrediuntur. Horum principes erant, Ariſtomachi filij tres, Temenus, ſive Temenes Creſphontes, & Ariſtodemus. qui dum claſſem moliuntur ad Naupactum, Ariſtodemus ſive *g* ictu fulminis, ſive Pylade, *h* & Electæ filiorum, Tiſameni propinquorum, dolo periit: in cujus locum ambo ejus filij, Procles, & Euryſthenes ſuffecti. Illi ducem expeditionis triocu-

f Thuc. 1 Vell. 1. Tatian. Eraſt. apud Clem. Alex. 1, Strom.

g Apoll. 2.

h Pauſ. init. Lacon.

A 3184. P. I. ad 3701.

a Apoll. 2. Pauſan. Elia c. 1.

lum adhibere juſſi ab oraculo, in luſcum *a* quendam incidunt mulo inſidentem; cui nomen Oxylus, genus ex Ætolia. Huic pacti Elidem ſe daturos, ejus ductu hortatúque claſſem inſtruunt, ac Peloponneſum invadunt. Eam regionem per id tempus incolebant ferè populi duo, Achæi, & Iones ab ambobus Xuthi filiis ita dicti. Achæi Argos, & Lacedæmonem habitabant ſub Pelopidarum, hoc eſt poſterorum Agamemnonis regno, Tiſameni, & Penthili; quorum pater Oreſtes fuerat. Iones Achaïam tenebant. *b* Heraclidæ pulſis Achæis trifariam ſortes diſtribuunt, ex quibus Temeni Argos obtigit, Creſphonti Meſſenia, Ariſtodemi filiis Laconia. *c* Nec verò regiones iſtas priùs armis, quàm jure ad ſe pertinere dicebant, quippe Argos antè Perſei, quàm Pelopis, tenuiſſe poſteros; Laconicam verò, interfecto, qui eam occuparat, Hippocoonte, Tyndareo commiſiſſe Herculem, ſimiliter & Meſſeniam Neſtori, quam occiſo ejus patre Neleo, ac fratribus omnibus armis acquiſierat.

b Pauſan. Meſſen. 113. Apoll.

c Pauſ. Cor. p. 60.

d Pauſ. Eliac. 1. p. 150. Strabo lib. 8.

d Oxylus Elidem, ut convenerat, accepit; cujus è progenie Iphitus fuit, qui agones inſtauravit Olympicos. Soli Arcades priſtinis in ſedibus hæſere, quòd in aſperis, ac præruptis locis degerent. Elidenſes Ætolos advenas in partem agri receperunt. *e* Phliaſias invaſit Rhegnidas Phalci filius, Temeni nepos, Hippaſo depulſo; qui inde Samum contendit, & filium habuit Euphronem, qui Mneſarchum procreavit; è quo natus eſt Pythagoras.

e Pauſ. Cor. 8. 56.

Heraclidarum hæc incurſio magnis per omnem Græciam populorum motibus, ac migrationibus originem præbuit: cùm ut quiſque à valentiore ſedibus ſuis ejectus fuerat, in alterum imbecilliorem incumberet; non ſecus ac ventis turbato mari fit, ut è longinquo concitati fluctus proximum quemque propellant. *f* Achæi iis, quas dixi, provinciis coacti cedere, contra Ionas in Achaïam erumpunt; iiſque debellatis, & in fugam actis, in illorum immigravêre locum, rege amiſſo Tiſameno, qui in conflictu cecidit. *g* Iones in Atticam fugêre, ubi eos Melanthus excepit, qui cum aliis Neleidis, ac Neſtoris

f Pauſ. in Eliac. 1, & in Acha. p. 206.

g Pauſ. in Acha.

poſteris eodem non multò ante pervenerat.

A. 3184. P. I. ad 3701.

Hunc Andropompi filium *a* Pauſanias fuiſſe dicit, Bori nepotem; cujus pater Penthilus, avus Periclymenus fuit Neſtoris filius, & ab Heraclidis expulſa Athenas migraſſe. cui & *b* Conon aſſentitur. Fortè tum Athenienſes cum Bœotis ſuper Oenoë bellum gerebant, idque ſingulari regum prælio dirimi placebat. Ab eo cùm Thymœtes Athenienſium rex abhorreret, Melanthus oblata ſpe regni, periculum adiit, & Xantho Bœotorum interempto rege, Athenarum imperio mutavit exſilium. Mox idem pulſos ab Achæis Jonas peregrinus ipſe ſuſcepit. Hinc apparet, poſt Heraclidarum reditum in Peloponneſum Melanthum in Attica regnare cœpiſſe: contra quàm Euſebius in Chronico exiſtimaſſe videtur. *c* Paternam æmulatus gloriam Melanthi filius Codrus, majorem etiam virtutem promeruit. Bello quippe, quod inter Dorienſes novos Peloponneſi incolas & Athenienſes erat, cùm reſpondiſſet Pythia, quorum dux in acie cecidiſſet, eos fore ſuperiores, paſtorali ſumpto habitu, hoſtium agmen ingreditur. ibi temerè jurgium ciens, ab gregario quodam milite, quem ſauciarat, interficitur. Agnito regis cadavere Dorienſes ſine pugna recedunt. Quo in facto utrum magis mirêre neſcias, vitæ, an regni contemptum, quod utrumque mortales cariſſimis omnibus anteferre ſolent. Ea pugna congruit in annum ante Chriſtianam æram 1071, qui eſt Per. Jul. 3643.

a Corint. p 60.

b Conon lib. 39, apud Phot. cod. 186. Suid. in voce Μέλαντες.

Melanthus.

c Velle. l. Iuſt 2. Pauſ. Acha p. 232.

Codrus.

Codri morte regum Athenis extincta ſucceſſio eſt: adminiſtratióque reipublicæ magiſtratibus permiſſa; quos ἄρχοντας vocabant: iſque initiò fuere perpetui. & primus horum Medon fuit *d* Codri filius, pede altero, debilis. quem cùm ideo frater ejus Neleus principem ſe negaret Athenis paſſurum fieri, re ad arbitrium Apollinis delata, ſecundum Medontem ille pronuntiavit.

d Pauſ. A. cha. p. 106.

Æolica migratio.

Ut de Græcorum migrationibus, & coloniis quod inſtitueram abſolvam: poſt Heraclidarum reditum inſignes ab auctoribus commemoratæ ſunt duæ: altera Æolica, duce *e* Penthilo Oreſtis filio, qui ſtatim atque Laconica ceſſit, in

e Strabo lib. 13.

A. 3184. P. I. ad 3701.

Traciam primò cum ſuis penetravit. tum eo vita functo in Aſiam trajecêre, ejúſque partem illam, quæ Æolis deinceps appellata fuit. Nam Achæi, qui Laconicam incolebant, Æolenſes erant. Altera longè celeberrima migratio, quam Ionicam nominant, annis poſt Trojæ cladem centum & triginta; vel, aliis viſum eſt, decem amplius evenit *a* Iones Athenas profecti, uti ſuprà demonſtravimus, poſt Codri obitum, Neleo, & Androclo filiis ejuſdem ducibus, tranſmearunt in Aſiam, & oram ejus, quæ ab illis vocata eſt Ionia, oppidis frequentarunt.

Ionica migratio.

a Pauſ. Acha. p. 206. Strabo 13. Vell. 1. Aelian. 8, Var. c. 5.

b Medio inter ambas tempore novam è Laconica Minyarum coloniam Theras duxit Auteſionis filius, Polynicis Oedipi filij abnepos, cujus ſoror Argia Ariſtodemo nupta Proclem & Euryſthenem peperit. Erant Minyæ Argonautarum è Lemniadibus poſteri. qui à Pelaſgis Lemno pulſi Lacedæmonem ſupplices acceſſerant. ubi comiter accepit, ac civitate donati, cùm inſoleſcere cœpiſſent, ac jus etiam vindicare ſibi regni, in vincula conjiciuntur. Inde cum uxoribus permutato habitu in Taygetum evadunt. Sed cùm ad ſupplicium Lacedæmonij eos expeterent, Theras condonari ſibi illos poſtulat, ut ad novas capiendas ſedes ſecum educeret. His impetratis itineris ſociis, in Calliſten inſulam, quæ inter Cretam, & Libyam ſita eſt, colonos intulit, ac de ſuo nomine Theram appellari conſtituit. Id una antè Ionicam profectionem ætate incidiſſe *c* Pauſanias refert, quod 30 annis æſtimari ſolet.

b Herod. l. 4.

Pòſt Ionum ex Attica demigrationem, Cumam Phricotidem, vel Phriconidem, ſive Æolicam in Aſia colere cœperunt Æoles, qui eodem, quo Penthili ſocij, tempore profecti è Laconia, circa Locridem, ejúſque montem Phricium hæſerunt. unde in Aſiam tranſportati, Comam illîc ab eo, quem incoluerant, monte nominarunt, *d* annis poſt frequentatam civibus Leſbon viginti. *e* Hanc verò ſub Ionum adventum in Aſiam novis auctam eſſe coloniis conſtat.

c Pauſ. Acha. p. 206 Strabo 13.

f Æoles duodeviceſimo, poſtquam ad Cumam appulerant, anno Smyrnam condiderunt, hoc eſt poſt Trojanum bellum 168. quo tempo-

d Herod. in vita Hom.
e Aelian. l. 8. Var c. 5.
f Herod. in vita Hom. Vell. Cyril. 7. con. Iul. Vide Euſ. 10. de Præp.

re clariſſimum ingenij lumen Homerus in lucem exiit annis ante Chriſtum circiter mille Judæis Salomone regnante. etſi de ejus ætate non planè inter auctores convenit. Huic tempore & ingenio famâque ſuppar Heſiodus vixit: quem nonnulli vetuſtiorem; quidam verò recentiorem faciunt *a* ſed æqualem fuiſſe, ex Arcturi ortu, quem poëta iſte deſcribit, eruditi artis illius colligunt. A 3184. P. I. ad 3701. *Homerus.*

a Longom. 2. Sphær. p. 83.

Cuma fuit altera, *b* oppidum Eubœæ inſulæ; *c* ex qua, & Chalcidæ, Hippocle Cumæo, ac Megaſthene Chalcidenſi ducibus, cloni profecti, Cumas in Italia condiderunt. Quorum curſum ante eos volitans columba rexiſſe fertur: ſive etiam ſtrepitus æris, qualis per nocturna Cereris ſacra fieri conſueverat. Aiunt ſic illos inter ſe pactos eſſe, ut amborum populorum alterius eſſet colonia, alter ſuum illi nomen imponeret. Itaque ab Cumæis dicta, propria Chalcidenſium fuit. quam Euboicam idcirco Virgilius appellat. Hanc demigrationem omnium, quæ in Siciliam, Italiámque factæ ſunt, vetuſtiſſimam eſſe confirmat Strabo, proindéque Troicis rebus antiquiorem. at multo citeriorem Velleius & Euſebius exiſtimant.

b Steph.
c Strabo 5. Vell. 1. Euſeb. Chron.

De Lacedæmoniorum & Corinthiorum regnis, ac de Cypſelo, & Periandro.

DORIENSES cum Heraclidis, occupato Poloponneſo, regna ibi præcipua fundarunt duo, Lacedæmonium, & Corinthiacum. Lacedæmonem, pulſis Achæis, & Oreſtidis, obtinuerunt Ariſtodemi filij Procles, & Euryſthenes, quos geminos fuiſſe, anno autem Procli vitam breviorem, eúmque fratri rerum geſtarum gloria præſtitiſſe, *d* Cicero prodidit à quibus regum in illa urbe familiæ duæ propagatæ ſunt, Euryſthenidarum, quæ præſtantior eſt habita; & Proclidarum, qui ſecundæ principatus tributæ. Hæc eadem Eurypontidarum eſt dicta, ab Eurypонte Proclis nepote. Regum ex priori ſtirpe ſeries notata diligentius eſt; obſcurior altera re-

CAP. XIII. Par. 2, lib. 2, cap. 10.

d Lib. 2, c. 10.

A. 3184. P. I. ad 3701.

manſit, ſine annorum, quot regnavit quiſque, numero. Initium regni illius proximè ab Heraclidarum in Peloponneſum reditu contigit, ſub annum ante Chriſtum 1102, deſiit in Ageſipolide, & Lycurgo, *a* qui poſt Cleomenis obitum, circa annum primum Olymp. 140, utcumque regnarunt.

b Sub idem tempus, quo Heraclidæ Lacedæmone regnare cœperunt, Corinthi quoque regnum conſtituerunt: quod hactenus Æolidæ, vel Siſyphidæ tenuerant, ut refert *c* Pauſanias. Qua ex progenie poſtremi Doridas, & Hyantidas ab Alete Hippotæ filio, Phylantis nepote, pronepote Antiochi, Herculis abnepote, exuti regno, in eadem urbe privati conſtiterunt, ac deinceps Aletæ poſteri rerum potiti ſunt. quorum ultimus Teleſtes à Pauſania recenſetur. poſt quem annui Prytanes ſubſtitui, initio ab Automene facto, quem regem facit Euſebius. Solet tamen Corinthiorum Regum nova familia à Bacchide dûci, quam Bacchiadarum vocant. Ultimus Heraclidarum Rex Teleſtes apud Euſebium deſiit triennio ante primam Olympiadem. ad quem computantur anni 324. ab Aletæ primordio, qui eſt annus proximus ab Heraclidarum adventu.

Poſt Automenem optimates ex eodem Bacchiadarum ſanguine civitatem gubernarunt uno ex ſuo grege magiſtratu annuo creato, quem πρύτανιν vocabant, uſque ad Cypſelum, qui à Melane Antaſi filio originem trahebat. Erat Melas Goneüſa oppido ſupra Sicyonem oriundus. qui cum Aleta, & Heraclidis Corinthum expugnavit. ab iiſque poſtea in civitatem adſcitus eſt. *d* Cypſelus annis 30 tyrannidem tenuit: Periander verò Cypſeli filius annis 44. Itaque ab initio regni Heraclidarum, ad Periandri obitum anni ſunt elapſi 518.

a Polyb. 4, p. 271 & 304.

b Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 31.

c Corint. p. 47.

d Herod. l. 5, c. 92. Ariſtot. 5. Pol. c. 12.

RATIONARII

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ LIBER SECUNDUS.

Annos continens 484, à quarto Salomonis, qui eſt Periodi Jul. 3702, ad mortem Cyri, P. I. 4185.

Regum Iudæ à Salomone ad Ioſaphatum; & Iſraëlitarum regum à Ieroboamo ad Baaſam geſtæ res, ac tempora.

ANNO ab rerum conditu 2972, ante Chriſtum 1012, Salomon parta divinitus ſapientia, & incredibili copiarum apparatu, quas ad hoc olim pater illius congeſſerat, inſtructus, Templum Hieroſolymis aggreditur, opus longè magnificentiſſimum: quod Judaïcæ religionis deinceps ſacrarium foret. Id anno abſolutum eſt octavo. CAPUT I. 3. Reg. 6. *Salomon.*

a Poſt templum regias ſibi, & uxori ſuæ Pharaonis filiæ; tùm alias ædes Salomon annis tredecim molitus eſt. Tametſi poteſt fieri, ut eodem tempore Templum Domini, & palatia iſta conſtruxerit, adeóque non anno regni ipſius 24, ſed 16, ad exitum ædificatio omnis adducta ſit. a 3. Reg. 7, 1.

A. 3002. P. I. 4185. *a* 3. Reg. 11. *a* Interim opibus ac ſapientia mortalibus longè omnibus antecellens, cùm & regum, populorúmque donis, & obſequiis honeſtaretur, & longiùs dilatatis regni finibus, pace, otióque frueretur, ad extremum ſecundarum rerum magnitudinem non tulit. Quippe vergente jam ætate, uxorum, & concubinarum, quas utraſque ad mille contraxerat, illecebris captus, ad vetitas nefariáſque ſuperſtitiones abducitur. nec utrum ante mortem reſipuerit, hactenus conſtat. ex quo anceps de illius ſalute conjectura poſteris eſt relicta.

Roboam. *b* 3. Reg. 12. Regnum paterno vitio peſſundatum evertit Roboam. *b* Hic enim rogatus à populo, ut in ſe paullo mitius, quàm à patre factum erat, exerceret imperium, ſeniorum rejecto conſilio, qui juſtis illius querelis dandum aliquid putabant, de æqualium ſuorum ſententia ſuperbè, aſperéque reſpondit. Quæ res ſic illorum efferavit animos, ut decem omninò tribus à Davidis familia divulſæ, novum ſibi regem ſtatuerent, Jeroboamum Nabati filium Ephraimitam, ſolis duabus, Judæ, ac Benjamini, Roboamo reliquis factis. Ex eo ſciſſum eſt in regna duo Judaïcum nomen: quorum alterum Judæ, alterum Iſraëlis appellatum eſt: hoc verò poſterius etiam Ephraimiticum ab ejus conditore, Jeroboamo, & Samariæ vocari ſolitum, poſtquam in id oppidum tranſportata regni ſedes eſt, quæ hactenus in urbe Sichem, *c* quam in monte Ephraim Jeroboamus extruxit, collocata fuerat: nam alterius regni Hieroſolymis arx fuit. Davidis poſteri in Judæ tribu regnum tenuerunt unus & viginti: Iſraëlitæ, decem & octo. Priores poſt obitum Salomonis annos imperarunt circiter 387, poſteriores ferè 254.

c Reg. 12, 25.

Jeroboam. *d* 3. Reg. 12, & ſeq. Ut ad ambos illos reges revertar, neutri vera in Deum pietas conſtitit. Citiùs tamen Iſraëlita defecit. *d* Qui ut rex factus eſt, veritus ne ſi Hieroſolymam ad ſtata ſollemnia commearent ſui, paullatim eos divortii illius tædium caperet, ultrà ſacrorum cauſſa proficiſci illò vetuit: & ut haberent apud ſe quod venerari poſſent, aureas vitulorum effigies erexit, præſertim in Bethele, ac

Dane: quibus & ſacrificulos, & profanas religiones verarum æmulas inſtituit. Quem aureo vituli ſimulacro thus adolentem Propheta vehementiùs increpavit. Eum verò rex, indignè id ferens, comprehendi mox jubet: ſed cùm ejus manus, qua ut caperetur innuerat, exaruiſſet, hoc prodigio territus, & ad preces converſus, pœnæ illius gratiam obtinuit. Propheta eò, unde venerat, rediens, ab altero Prophetâ domum invitatus eſt, ibíque, contrà quàm à Deo mandatum ſibi fuerat, curato corpore, mox ut digreſſus eſt, à leone interficitur, aſino, quo is vehebatur, incolumi relicto. A. 3702. P. I. ad 4185.

a Eâdem Deorum ſuperſtitione contactus Roboamus, ſuos & ipſe traxit in perniciem. Ergo aras & fana poſuêre paſſim, ac lucos in collibus profanis dicavêre numinibus. Hinc iratus Deus Seſacum, quem *b* Seſoſtrim Joſephus exiſtimat, Ægypti regem in eos immiſit, qui *c* anno 5 Roboami Hieroſolymam veniens, theſauris, ac donariis omnibus direptis inde diſceſſit. *a* 3. Reg. c. 14, & 2. Paral. 12. *b* Lib. 8, c. 4, *c* 3. Reg. c. 14. 25.

d Sub Abiamo rege Roboami filio ingentem cladem Jeroboamus accepit. Octingenta millia hic in aciem eduxerat. contra quem cum quadringentis millibus progreſſus Abiam, ac propè circumventus, implorata patrij numinis ope inſignem victoriam adeptus eſt, cæſis hoſtium quingentis millibus. quod pro anguſtiis utriuſque regni vix fidem habeat, ſi alio quàm Deo teſte referatur. Nec is tamen tanto beneficio ab imitanda patris impietate abſterreri potuit. *Abiam.* *d* 2. Par. 13.

e Aſæ initia laudatiſſima fuerunt. Nam aras, & idola, ac paternæ ſuperſtitionis veſtigia ſuſtulit, excelſis tantummodo relictis. Erant hæc altaria veri quidem Dei cultui, ſed paſſim, & alibi, quam in urbe primaria, contra interdictum Moyſis erecta. *f* Eo regnante, Zara rex Æthiopum cum decies centenis millibus militum, ac trecentis curribus irrumpens, piis regis precibus, obſecundante Deo, internecione deletus eſt. *g* Poſtea Baasâ adverſus Aſam Ramam muniente, Benadad Syriæ rex donis ingentibus contra Iſraëlitas evocatus cœptum coëgit omittere. quod *h* anno 36 factum Scriptura memorat, nem- *Aſa.* *e* 3. Reg. 15. & 2. Par. 14. *f* 2. Par. 16. *g* 3. Reg. 15, & 2. *h* 2. Par. 16, 1.

A. 3702. P. I. ad 4185. pe ab eo tempore, quo ambo regna divulſa ſunt. Sed cùm ab Hanani propheta objurgatus eſſet ideò, quòd ſpem ſuam à Deo ad humana præſidia tranſtuliſſet, ægrè id ferens, monitorem abduci juſſit in nervum; neque deinceps in officio ſtetit. Itaque pedum doloribus triennio conflictatus, divina ope contempta, in unam medicorum intentus artem periit anno regni 41. *a* Ejus funus ambitioſa pompa, & odorum, unguentorúmque barbarico luxu celebratum eſt.

a 2. Par. 16. 14.

Ioſaphatus.

Sextus à Davide Joſaphatus pietate pariter & opibus illuſtris fuit. Primam in exordio regni conſtituendæ religionis curam habuit. *b* Sublatis enim ſuperſtitionis impiæ monimentis, anno regni tertio, principes ſuos cum Levitis ad erudiendum populum circum oppida dimiſit, anno Per. Jul. 3802, qui erat Sabbaticus, eóque ad illud inſtitutum aptior. Ea re tantum nominis ſui terrorem finitimis gentibus objecit, ut ei certatim tributa penderent. *c* Habuit autem ad regni præſidium, quod incredibile ſit, virorum fortium undecies cententa ſexagena millia.

b 2. Par. 17.

c 2. Par. 17.

De aliis Iudæ & Iſraëlis regibus ad Ezechiam uſque.

CAPUT II. Par. 2. lib. 1. c. 11.

AT in Iſrëlitide, *d* mortuo Baaſa, ejúſque filio Ela, qui ambo quatuor & viginti annos, nec eos integros regnarunt, Zamri, à quo occiſus Ela, diebus tantummodo ſeptem rerum potitus eſt. *e* Exinde populus Iſraëliticus in duas factiones abiit. Nam altera pars Thebni filio Gineth paruit; altera Amri ſecuta eſt; *f* à quo Zamri Therſæ cùm eſſet obſeſſus, deſperata ſalute ſe cum regia ſuccenderat. At videtur civilis iſta diſſenſio ad annos quatuor perducta; hoc eſt ad Aſæ 31, quo Amri regnum *g* auſpicatus eſt: quod ſic interpretamur, ut ab eo tempore ſolus imperarit, competitore ſublato. *h* Hic ille eſt Amri, qui cùm ſex annis Therſæ regni ſedem habuiſſet; montem Someron emit à Semere, ibíque Samariam condidit. quò & domicilium regni tranſtulit, ſub annum ante Chriſtum 913.

d 3. Reg. 16. 21.

e 3. Reg. 16, 21.

f Ibid. verſ. 18.

g Ibid. verſ. 23.

h 3. Reg. 16, 24. *Samaria condita.*

Huic anno regni duodecimo perfuncto ſuc-

ceſſit *a* Achab ejus filius, patre deterior: *b* qui Jezabelem Ithobali Tyriorum regis filiam infauſtis auſpiciis duxit, perditam, ac turbulentam feminam. Hujus regis implicatus eſt affinitate Joſaphatus. *c* Quippe Joramo filio ſuo Achabi & Jezabelis filiam conjugem dedit. Per id tempus, & anno circiter Achabi 13, ut in Seder holam aſſerunt Hebræi, hoc eſt ſub annum Per. Jul. 3809, ante Chriſtum 905, prodire cœpit Elias Thisbites. cujus parentes, & ætatis initia Scriptura tacuit. *d* Hic trium annorum, ſéxque menſium ſiccitatem indixit. Inde ad torrentem Carith aliquandiu moratus, annonam ſuppeditante corvo, ad Sarephtanam viduam perrexit. cujus filium poſtea mortuum vitæ reſtituit. Idem, velut arbiter mundi, ad condictum diem, pluviam ac terræ fœcunditatem reddidit: cùm provocatis ad fidem veri numinis miraculo ſanciendam ſacerdotibus Baalis, fruſtráque ſatagentibus, ipſe cœlitus evocata flamma perlitaſſet, ac ſacerdotes iſtos numero 850 jugulaſſet. Ob id quæſitus ad necem, & minaciæ Jezabelis minas fugiens, Dei fruitur alloquio, *e* ejúſque monitu Prophetam, ac ſucceſſorem ſibi Eliſeum deſignat.

A. 3702. P. I. ad 4185. *Achab.*
a 3. Reg. 16, 29.
b 3. Reg. 16, 31.
c 2. Par. 21, 6.
Elias.
d 3. Reg. 17, & 18.
e 3. Reg. 19, 19.

f Benedad rex Syriæ contra Achabum valido exercitu bellum iteratò commovens, fruſtrante conatus illius omnes Elia, poſt fœdiſſimam cladem, in qua *g* Syrorum centum & viginti ſeptem millia occiſa ſunt, pacem ſupplex petiit.

f 3. Reg. 20.
g Ibid. verſ. 29.

h Sed Iſraëlitarum rex contra tot Dei beneficia obfirmatus ad perfidiam, pœnas ad extremum dedit cùm aliorum ſcelerum, tum per calumniam *i* interfecti Nabothis; & in prælio quod contra Syros commiſerat, tertio quàm pacem cum iis fecerat anno, ſagitta confoſſus mortem oppetiit. Joſaphat verò, qui conjunctis copiis in periculi ſocietatem venerat, Dei auxilio admirabiliter eſt ereptus. *k* Poſt hæc Moabitarum, & Ammonitarum innumerabiles copiæ contra Joſaphatum poſitis caſtris, ſolis ipſius precibus occidione deletæ ſunt. Ex quo tantum prædæ fuit, ut exportari triduo non poſſet.

h 2. Reg. 21, & 2. Par. 18.
i 3. Reg. 22.
k 3. Par. 20.

Achabo mortuo regnum Iſraëlitarum Ocho- *Ochozias.*

A. 3702. P. I. ad 4183. *Eliſeus.* zias tenuit ejus filius, anno ante Chriſtum 897. Quo inſuper anno Elias igneo curru raptus in cœlum, pallium ex alto projecit Eliſeo; eúmque Prophetici muneris ſibi heredem ſubſtituit. Id anno Joſaphati 17 accidiſſe confirmat Hebræorum Chronicon, quod Seder holam nuncupant. Sed & *a* liber Regum quartus indicat, non diu poſt Ochoziæ Iſraëlitæ mortem ſuperſtitem in terris Eliam fuiſſe. Quippe eodem anno moritur Ochozias. qui æger ad conſulendum de ſoſpitate ſua Beelzebubem certos homines allegarat: quibus occurrens Elias, graviter incuſato principi nunciari juſſit, ipſum ex eo morbo deceſſurum. *b* Mox ſatellites: ad ſe comprehendendum à rege miſſos devocato cœlitus igne conſumpſit.

a 4. Reg. 1, & 2.

b 4. Reg. 1.

Ioram. Poſt Ochoziam frater ejus Iſraëlitis præfuit Joram *c* anno 18. Joſaphati, paternæ impietatis heres; etſi commodior aliquando fuit. Huic cum Joſaphato, & Idumæo rege, contra Moabitas exercitum ducenti, & in ſiticuloſa regione potus inopia periclitanti ſubvenit Eliſeus in Joſaphati gratiam: ac præter aquam, de hoſte quoque victoram dedit. Quo in bello Maobitarum rex in eam deſperationem venit, vt obſidione vallatus, ac fuſtrà conatus erumpere, *d* heredem regni filium ſuum parricidali religione mactaverit. Secundum hæc miraculis, ac futurarum rerum prædictionibus majorem in modum Eliſeus inclaruit, quæ *e* in 4 Regum capitibus aliquot explicantur.

c 4. Reg. 3, 31.

d Ibid. verſ. 27.

e 4. Reg. 4, & ſeq.

Iorami duo. Per idem tempus Jorami duo utrique regno dominati ſunt, alter Joſaphati; alter Achabi filius. Joſaphat enim annos quinque, & viginti exegit in regno. poſt cujus obitum Joramus fratres ſuos interfecit, ac pari infelicitate & perfidia tranſactis reliquis quatuor annis *f* locum dedit Ochoziæ filio ex Athalia Achabi filia, Amri nepte. Qui vix anno integro perfunctus, cum Joramo Iſraëlita ab Jehu necatus eſt. Hunc enim ad Achabi ſtirpem funditus abolendam Dominus evexit ad Iſraëliticum regnum. quod ut eſt adeptus, ſtrenuè quidem Deo iſtam navavit operam: nam Iezabelem è feneſtra præcipitari

f 4. Reg. 10, & 2. Par. 22.

Ochozias.

Iehu res geſta.

A. 3702. P. I. ad 4185.

juſſit ; cujus cadaver cùm ad ſepulturam quæreretur, nihil ejus præter calvariam, ac pedes, manúſque ſummas eſt repertum : cætera canes devoraverant : ſed & Achabi ſeptuaginta filios eodem momento trucidandos curavit : Baalis quoque ſacrificulos omnes per ſpeciem ſollemnis ſacri in unum coactos jugulari præcepit, ſimulacrum ſuccendit, ædem demolitus eſt : ſed, quod reliquum erat, patrii numinis cultum haud reſtituit ; atque in vitulorum, quos Jeroboamus poſuerat, veneratione perſtitit.

Athalia. a 4. Reg. 11.

At Hieroſolymis a Athalia Jorami Judæ regis uxor, mortuo Ochozia, quidquid ſupererat ſtirpis regiæ ſuſtulit, ac tyrannidem invaſit. Unus Ochoziæ filius Joas ab amita Joſaba Jojadæ ſummi pontificis uxore neci eſt ereptus. Quem poſt annos ſex, Athalia necata, Jojadas paternum in ſolium reſtituit.

Joas. b 4. Reg. 12. & 2. Par. 24. c 2. Par. 24. 15.

b Joas rex Judæ, quoad vixit Jojadas, inter optimos reges cenſeri potuit. Eo mortuo c anno ætatis 130, aulicorum adulationibus corruptus Joas, patria religione ſpreta, ad lucos, & idola reſpexit. Addidit & nefariæ ſuperſtitioni indigniſſimam d necem Zachariæ Prophetæ filii Jojadæ illius, cui vitam, regnúmque debebat : quòd is divino impellente ſpiritu eorum impietatem argueret. Nec diu tanti ſceleris ultionem diſtulit Deus. Anno vertente, Syriæ rex Hazaël cum exiguis copiis Judæ regnum populatus, principes occidit omnes, & ab Hieroſolymis, quibus jam imminebat, vix ingentibus donis, in quæ theſauri omnes effuſi ſunt, averti potuit. Joas ipſe paullo pòſt miſerrima confectus ægritudine, à ſuis in lectulo confoſſus interiit anno regni 40, nec in ſepulchra regum illatus eſt.

d Ibid. 20.

4. Reg. 13. & ſeq. *Joachaz rex Iſraelis.*

Apud Iſraëlitas mortuo Jehu, filius ejus Joachaz tum Joachazi filius Joas, annis ambo ſedecim regnant. Inde Jeroboam Joaſi filius annis 41. illaudati omnes, & idolis diditi. Porrò Joas Judæ rex ſucceſſorem habuit Amaſiam filium, annis undetriginta. Amaſiam Azarias, qui & Ozias excepit, ac præfuit annis 52.

Amaſias. e 4. Reg. 14. & 2. Par. 25.

Undecimus à Davide regnavit Amaſias Joaſi F. e cujus, perinde ut patris, initia laude digna :

A. 3702. P. I. ad 4185.

diſſimiles exitus fuerunt. Bellum adverſus Idumæos totis regni viribus adortus trecenta ſuorum armavit millia; præter quos ex Iſraëlitico regno centum millia conduxit. quæ ſubinde unius ad Prophetæ vocem talium auxilio prohibentis uti, neglectis quos in illos fecerat ſumptibus, domum dimiſit. Eâ regis obedientiâ delectatus Deus vincere hoſtem dedit. Sed ea victoria, uti ſecundæ ferè res ſolent, victoris in perniciem vertit. Deorum enim ſimulacra plurima ex manubiis parta cultu, ac ſacris proſecutus eſt: neque abſterrentem ab eo ſcelere Prophetam auſcultare voluit. Ideò deſtitutus à Deo, primùm ab Joaſo Iſraëlitarum rege, quem ſtolidè provocarat, victus atque captus eſt: Hieroſolymorum mœnia diruta: gaza omnis tam ſacra, quàm regia, direpta. Amaſias demum, poſt annos à Joaſi morte quindecim, conſpiratione ſuorum oppreſſus eſt.

a 4. Reg. 13.

Eliſeus moritur.

a Regnante Joaſo, ejúſque, ſi quid Hebræis creditur, anno decimo, qui eſt Periodi Julianæ 3884, moritur Eliſeus. quem hac ratione perdiu propheticum id munus obiiſſe neceſſe eſt, ſub Iſraëlitarum regibus ſex. Moriens Joaſo regi triplicem de Syro victoriam promiſit: quam & paullò pòſt eſt adeptus. In ejus verò ſepulchrum abjectum cadaver hominis, mox ut oſſa ſancti viri contigit, ad vitam excitatur.

Ozias.

b 2. Par. 26, 16.

Duodecimus ab Davide regnavit Azarias, ſive Ozias princeps ſatis bonus; ideóque divino tectus præſidio regnum feliciter adminiſtravit. *b* Verùm oblitus poſtremò ſui, dum quæ ſacerdotum erant partes per ſuperbiam uſurpat; elephantiacus repente factus, ab omni, etiam civili functione depellitur, tranſlata in Joatham filium procuratione regni.

Apud Iſraëlitas Jeroboamus eodem tempore ſceptrum gerebat, quo Azarias cœpit. Hic enim

c 4. Reg. 15, 1.

Prophetæ.

anno *c* illius 27 injiſſe fertur.

Sub hoc & Ozia regibus, complures Prophetæ floruerunt, præſertim in Iſraëlitico regno, quod ut altero depravatius erat, ita frequentioribus remediis opus habuit. *d* Regnante ergo Jeroboamo Jonas extitit, qui de Syris victoriam

Jonas.

d 4. Reg. 14, 25.

ei prædixit. Sub Ozia porro celebres fuerunt Oſee, Joël, Amos, Abdias. Iſaias quoque eodem rege vaticinatus eſt. A. 3782. P. I. ad 4185.

a Tertius decimus à Davide in regno Judæ Joathamus extitit, pietate patris Oziæ non diſſimilis. *b* Sed ejus filius Achaz regum peſſimus fuit, & ab religione patria ſic abhorruit, ut Baalem coleret, eíque ſtatuas, & aras poneret, filios ritu nefario igne luſtraret. Ob id maximis eum vicini reges affecêre cladibus, Iſraëlita, Syrus, &, quem adverſus hunc magnis incitarat præmiis, Aſſyrius: nec non Idumæi, ac Palæſtini. Eas ut calamitates expiaret, ſtolido conſilio Damaſcenos ſibi Deos placare ſacris inſtituit, & occluſo templo, paſſim aras profanis numinibus excitavit. *Ioathan & Achaz.* *a* 4. Reg. 15. *b* 4. Reg. 16, & Par. 28, 2.

Achazo Judæ tribum regente, Iſraëlitis præerat Oſee prioribus Iſraëlitarum regibus paullo tolerabilior; neque tamen inanium Deorum cultum abjecit, aut ad veri religionem animum tranſtulit. *Oſee*

Atqui Achazo patri ſucceſſit Judæ rex. *c* Ezechias poſt Davidem principibus longè omnibus antecelluit. Hic enim Deorum ſtatuas omnes, ac fana diſiecit, lucos excidit, excelſa ſuſtulit: ac denique Moſaïcæ legi obtemperavit penitus. Hujus *d* anno ſexto, Oſee nono, Per. Iul. 3993, Salmanaſar rex Aſſyriorum, capta Samaria, Iſraëlitas omnes tranſportavit in Aſſyriam: atque ita regnum Iſraëliticum deſiit, quod annos ferè tenuit 254. *Ezechias.* *c* 4. Reg. 18, & 2. Par. 29. *d* Ibid. verſ. 10

e Anno quartodecimo Ezechiæ, Periodi Jul. 4000, Sennacheribus Salmanaſaris filius, rex Aſſyriorum, in Judæam irrumpens, oppida plurima cepit, aut evertit. Rapſacem deinde obſidendam Hieroſolymam cum copiis mittit. Quo reverſo, dum ad invadendam urbem Sennacheribus accingitur; una nocte centum octoginta quinque Aſſyriorum millia ab Angelo interfecta ſunt. *e* 4. Reg. 18, 13 & c. 19.

Eodem anno, poſt cladem Aſſyriorum, Ezechias in letalem morbum incidit: à quo per Eſaiam Prophetam divinitus eſt ſanatus, & in annos quindecim illius vita producta. *f* Præpo *f* Vide 9. de Doct. Temp. cap. 36.

A. 3702. P. I. ad 4185.

ſterè faciunt, qui morbum Ezechiæ ante ſtragem Aſſyriorum collocant.

Tobias.

a Vide 10. de Doct. Temp. c. 4.

Inter Iſraëlitas, qui à Salmanaſare deportati ſunt, a fuit Tobias vir ſanctiſſimus, cuius hiſtoria peculiari Scripturæ libro traditur.

Manaſſes.

b 4. Reg. 21. & 2. Paral. 33.

Sextus decimus à Dauide regnat Manaſſes annum agens duodecimum, b qui à parternis moribus ita degeneravit, ut neſcias uter utram in partem illuſtrior extiterit: ille pietate in Deum, ac virtutum cæterarum officiis; iſte contemptu patriæ religionis, crudelitate, libidine, quibus in ſacra pariter & humana graſſatus eſt. Ideò octavo circiter, ut conjectamur, anno regni ſui à principibus exercitus Aſſyriorum regis captus, & compedibus vinctus in Babylonem perducitur: ubi malis edoctus, ac toto pectore converſus ad Dominum, ab eo reſtitutus eſt in integrum. Móxque idolis, & omnibus ſuperſtitionis impiæ monimentis abraſis, numinis patrij cultum repræſentare ſtuduit. c Nobis, vt & aliis pleriſque, probabile eſſe videtur, à Merodacho Babyloniæ tum regulo, & Aſſyriorum regi ſubjecto, captum eſſe Manaſſem. Nam utriuſque tempora congruunt, ut poſtea videbimus: ac per idem tempus d Iudithæ & Holophernis hiſtoriam eveniſſe. Siquidem Aſſyriæ rex Nabuchodonoſor, unus ex Aſſarhaddonis poſteris, Medos, & Babylonios, alióſque populos, ac dynaſtas, obnoxios habebat; ita tamen ut per ſeſe res illi ſuas interim agerent, ac privatim & ipſi regnum exercerent. e Quare ſub annum ante Chriſtum 688 Judithæ facinus accidiſſe credimus.

c Vide 12. de Doct. Temp. c. 26.

Iudith.

d Iudith.

e Vide 12. de Doct. Temp. c. 26.

f 4. Reg. 21, & 2. Paral. 33.

g 4. Reg. 12. & ſeq. & 2. Par. 34. & ſeq.

f Poſt Amonem Manaſſis filium, qui priorem parentis ſui vitam imitatus, ſceleratiſſimè regnavit ad biennium vſque, g Joſias octénnis puer ad imperium eſt evectus. Qui ſanctitate & religione jam tum à teneris excelluit: & abolita omni penitus ſimulacrorum, ac gentilium ſacrorum memoria, Deum ſincerè, & ex animo veneratus eſt. Anno 18 regni ſui ex collatitia pecunia templum inſtauravit. Ibi reperto legis volumine, ac coram rege lecto, præ terrore denuntiatæ deſertoribus pœnæ, veſtimenta ille ſua diſcidit. Eo-

dem anno Paſcha celeberrimo apparatu Hieroſo- lymis indixit. Tandem verò dum Neco, ſive Nechao Ægypti regi adverſus Aſſyrios tendenti inconſultè ſeſe cum copiis objicit, in prælio cæſus eſt anno regni ſui 31. A. 3702. P. I. ad 4135.

De Ioſiæ poſteris, maximè Sedecia, & clade Hieroſolymitana, ac de 70 annorum ſervitute.

CAP. X.

Vide Animadv. ad Epiph. pag. 18, & 19, de Doct. Temp. c. 61.

a Paral. 3, 15.
b Cap. 22, 11.
c 4. Reg. 23, 30.

IOSIÆ liberi a recenſentur quatuor, Johanam, Joakim, Sedecias, & Sellum. Ex quibus poſt patrem regnaſſe Sellum ſcribit b Hieremias Idem igitur eſt cum Joachazo, qui Joſiæ ſucceſſit, menſibúſque ſex regnavit, & à Necao Ægypti rege de ſolio dejectus, & in Ægyptum abreptus eſt: qui regem illius loco conſtituit Eliacim, ſive Joakim illius fratem. c Johanam porro ſuperſtite adhuc Joſia deceſſiſſe videtur. Itaque ſublato Joachazo, qui populari factione, uti ſuſpicio eſt, majoribus natu fratribus antepoſitus erat, regnavit Joakim anno Periodi Julianæ 4104. cujus d anno tertio ineunte Nabuchodonoſorus à patre Nabopollaſaro miſſus venit in Syriam, & e victo Nechao Ægypti rege, Joakimum f anno ejus ineunte quarto ſibi ſubjecit. g Qui cùm poſt annos tres rebellaſſet, ab ejuſdem Nabuchodonoſoris exercitu captus eſt; próque eo regnare juſſus Joachin, qui & Jechonias, ejus filius. Sed poſt menſes tres, Nabuchodonoſoro rurſus ad obſidendam Hieroſolymam veniente, h Jechonias ſponte ſe illi dedidit, atque in Babyloniam cum matre, ac proceribus, aliiſque compluribus eſt abductus. Hic octodecim annos natus rex eſſe factus dicitur in libro 4 Reg. in ſecundo verò Paralipomenon, octennis. quod ſic interpretari licet; ut à patre in regni conſortium ſit aſſumptus anno circiter regni ſui ſecundo, ac decem cum illo imperarit annos.

Ioakim.
d Dan. 1.
e 4. Reg. 24, 7.
f Hier. 25, 1.
g 4. Reg. 24, 1.
h 4. Reg. 24, 36, & 2. Par. 6.
Iechonias.

i Poſtremus in locum Jechoniæ à Nabuchodonoſoro creatus eſt Judæ rex Mathanias, qui & Sedecias, Joſiæ filius; deſertor & ipſe religionis, ac fidei, tam Deo debitæ, quàm ei, à quo rex erat factus, Babylonio præſtitæ. Nam ab eo an-

i 4. Reg. 25. Hier. 52.
Sedecias.

A. 3702. P. I. ad 4185.

no regni ſui nono deſcivit, eundémque provocavit in ſeſe. Cœpta eſt igitur obſideri Hieruſalem *a* anno Sabbatico ineunte, mundi porrò 3393, ut *b* ex Hieremia colligitur, ac tertio anno capta, Templúmque incendio concrematum: Sedecias è fuga retractus, & oculis, quibus jugulari ante ſe prius liberos ſuos viderat, orbatus, in vinculis Babylonem perducitur.

a P. I. 4123. ante Chriſtum 591.
b Cap. 34.

Hieroſolyma capta.

Expugnata urbs eſt anno ante Chriſtum 589, menſe quarto, ac die quinta, *c* ut ſcribit Hieremias. *d* at idem alibi nonam diem præfinit. Nimirum quinta die pars aliqua urbis occupata eſt; nona verò penitus eſt perrupta. quæ dies congruit Junii 16. *e* Sequenti menſe, qui fuit Ab, die 10, quæ incurrit in Julii 20, cum Templo urbs incenditur.

c Hier. 39, 2
d Cap. 52. 6.
e Hier. 52, 6.

Sedecia rege inſignes extitere Prophetæ, Hieremias, & Ezechiel. Daniel verò tum adoleſcebat in Babylonia: quò cum reliquis anno quarto Joakimi tranſportatus eſt. Ezechiel verò cum Jechonia, poſt annos octo. *f* Hieremias, qui annis pluribus, ac præſertim obſidionis tempore, crudeliter à ſuis vexatus fuerat, capta urbe, Nabuchodonoſoris mandato, à Nabuzardane honorificè eſt habitus, facta ubi vellet habitandi copia. Cùm à patriæ ruinis digredi noluiſſet, Godoliæ, quem populi reliquiis Chaldæus præfecerat, commendatus, illo paullò pòſt ab Iſmaële occiſo, in Ægyptum ab ſuis popularibus cum Barucho invitus abripitur. Ibi dum Judæorum ſceleribus obſiſtit, multa perpeſſus, *g* demum ab illis interficitur.

f 4. Reg. 25, Hier. 42.
g Epiph. de Vitis Prophet.

De Tyriis regibus, Carthaginis conditu, Lycurgo legiſlatore, ac Medorum, & Macedonum initiis.

CAP. IV. Par. 2. l. 2, c. 13.

PER idem tempus, quo ambobus Hebræorum regnis ſuæ gentis principes præerant, ac longo poſt extinctum utrumque ſpatio, regnatum eſt apud Tyrum Sidoniorum coloniam: quam annis ducentis & quadraginta ante fundatum ab Salomone templum fuiſſe conditam,

A. 3702. P. I. ad 4185.

[a] Ioſe. 8. Ant. c. 8. anno Per. Iul. 3467, ante Chriſtum 1247.

Hiramus rex Tyri.

ex Tyriorum Annalibus *a* Joſephus affirmat. Cadit id tempus in Gedeonis præfecturam, & annum ante Chriſtum 1247, ante Trojanum excidium fere ſeptuageſimum. Sed priorum Tyri regum memoriam vetuſtas obliteravit; nec ullius antiquior eſt, quàm Abibali, & filii ejus Hirami, qui Davidis, & Salomonis ætate vixit; & cum ambobus fœdere, amicitiáque junctus, huic etiam ad templum ædificandum materiam, atque artifices prolixè ſuppeditavit.

Ithobaal.

[b] 3. Reg. 16, 31.

Pygmalion.

Dido & Carthaginis conditus.

[c] Solin. c. 30.

[d] Ioſe. 1. con. Appio pag. 1043. edit. Græcol.

Virgilius notatur.

Octavus ab Hiramo regnaſſe proditur Ithobalus Aſtartæ ſacerdos; *b* cujus filiam Jezabelem in matrimonium accepit impius Achab Iſraëlitarum rex. Undecimus porro ab eodem Hiramo cenſetur Pygmalion: qui ſororis Eliſæ, ſive Didonis conjugem Sichæum, opibus ejus inhians, vita privavit. At Dido gaza omni clam in naves impoſita, nec paucis fugæ comparatis ſociis, navigavit in Africam. *c* ubi ad Hyarba Maurusiorum regulo agrum mercata oppidum condidit: quod Byrſam primùm, (arcis id nomen fuit) exinde Carthaginem vocarunt. Ea profectio Pygmalionis anno ſeptimo *d* ab Joſepho tribuitur ex archivis Phœnicum. Carthago verò fundata dicitur anno poſt Templum inchoatum 144, qui eſt annus poſt Trojanam calamitatem 316, ante Chriſtum 868. Minimè itaque conſentanea eſt Virgilii ratio, qui æqualem Æneæ Didonem ſtatuit, quam trecentis ferè annis poſteà vixiſſe conſtat inter Annales. Quamvis enim Carthaginis conditum ante expugnatum Ilium quidam ex antiquis adſcripſerint; non ii tamen auctorem illius fuiſſe Didonem arbitrati ſunt Pygmalionis ſororem.

Licurgus.

[e] Plut. Lyc. Iuſt. lib. 3.

Vide par. 2. l. 2, c. 14.

Eâdem tempeſtate, qua in Africa novum à Tyriis poſitum eſt, oppidum *e* Lacedæmoniorum in Græcia rempublicam ſaluberrimis fundavit legibus Lycurgus Eunomi filius; ex Proclidarum, ſive Eurypontidarum ſtirpe. cujus fratre mortuo Polydecto rege, cùm ejus uxor filii nece, quem in utero gerebat, paciſci cum illo nuptias vellet, prudenter eluſa feminæ cupiditate, recentem à partu adhuc infantem in throno collocatum regio, deſtinavit principem; ac

A. 3702. P. I. ad 4185.

regno ſe abdicans, pro tutore deinceps procuravit rempublicam. Charilao (nomen id fuit pueri) jam adulto, ut affectati principatus purgaret invidiam, peregrè profectus, variorum ex uſu populorum confectam legum ac civilis diſciplinæ formam reportavit in patriam. Imprimis agrum Spartanum inter omnes ex æquo partitus eſt: auri, & argenti uſum, tanquam litium, ac ſcelerum omnium cauſſam, funditus ſuſtulit, nummis è ferro gravibus inductis. Ac ne cuiquam parandarum opum luxus occaſionem daret, cum epulari publicè juſſit omnes, tum frugali, ac duro victu conſueſcere. Hæc aliáque civibus ſuis inſtituta mandanti gravis orta ſeditio pæne interitum attulit. quam dum fuga declinare ſtudet, Alcander converſo capite fortè reſpectanti ſuffodit oculum. Hoc ſpectaculo repente flexis ad miſericordiam animis, auctor illi facinoris ad ſupplicium deditur. quem ille in domum acceptum lenitate & obſequio ita ſibi devinxit, nemo ut deinceps amicior fuerit. Ad eum modum publicè receptis legibus, ut iis æternitatem daret, Delphos ſe ad oraculum proficiſci velle denunciat: ac ſacramento cives omnes adigit, nihil eos de legibus ſuis mutaturos antequam revertiſſet. Sic in Cretam abiens, ibi ad obitum uſque permanſit. vitam ſponte inedia finiſſe *a* Tertullianus refert, ægrè ferentem leges à ſe latas Lacedæmonios mutaſſe. quin & oſſa ſua moriens in mare projici juſſit, ne iis Spartam relatis, ſolutos ſe ſacramenti religione Lacedæmonii crederent. Harum rerum tempus, ob Scriptorum diſſenſionem, certò conſtitui non poteſt. Nam Lycurgum *b* alii ſub primam Olympiadem floruiſſe volunt: alii annis centum, eóque amplius, anteceſſiſſe.

a Apol.

b Pauſ. El. 1. p. 150.

c Integro ante primam Olympiadem ſæculo, vetus Aſſyriorum deſiit regnum, Sardanapalo poſtremo rege ob luxum, & ſocordiam à præfecto Medorum Arbace contempto, & poſt fuſum illius exercitum mori compulſo. Mos erat Aſſyriorum principum ex antiquo traditus, ut ſe videndos nemini præberent, quod inter ſcortorum greges pudendam viris, nedum dignam

c Cteſias apud Diod. 1. p. 83. & Athen. l. 12. Iuſt. 1. Euſ. Chron.

Medorum initium.

regibus, vitam ducerent. Contra hunc morem admiſſus Arbaces, cùm Sardanapalum muliebri habitu inter pellices penſa trahentem aſpexiſſet, rei indignitate commotus ab eo defecit. Póſtque aliquot eventu vario geſta prælia, poſtremò victum ad regni, vitæque deſperationem impulit. Igitur in regiæ ſe penetrale recipiens, coacervatis in lignorum ſtruem theſauris omnibus, ſeſe ſuperinjecit, vivúmque concremavit; ut hoc ſolo facinore utcumque virum imitaretur. Sic Medorum in Aſia conditum eſt imperium, octavum circiter annum Iſraëlitis regnante Jehu, Joaſi verò Ochoziæ Judæ regis filij tertio, ante Chriſtum 876. Primus in Medorum ſerie imperavit Arbaces: poſtremus Aſtyages avus Cyri. Novem in totum reges extitêre, qui annis 317 rerum potiti ſunt. A. 3702. P. I. ad 4185. Par. 2. l. 2. c. 14.

At Herodotus de Medis paullo diverſa prodidit. Nam Aſſyrios narrat annis 520 Aſiam obtinuiſſe: ab iis defeciſſe poſtea Medos: qui cùm perdiu ſine legibus & imperio vixiſſent, ad ultimum regem ſibi præfeciſſe Dejocen: cujus in jure dicendo prudentiam experti fuerant: ab hoc conditum eſſe Ecbatanorum oppidum.

Annis poſt Medorum initium duobus & ſexaginta, regnante Amaſia in Iudæ ſorte, Iſraëlitis verò Jeroboamo, *a* Macedonum imperium fundatum eſt à Carano Argivo Phidonis fratre, ejus *b* qui menſuras, & pondera primus inveniſſe dicitur. Horum genus ab Hercule deductum; à quo Caranus undecimus à Dexippo; à Velleio ſextus decimus putatur: qui contracta ex omni Peloponneſo valida manu, in Macedoniam venit: ibique regnum auſpicatus eſt. Hinc ſe Macedoniæ reges, necnon *c* Alexandrini ab Lagida Ptolemæo Macedone oriundi, Heraclidas ferebant. Initium Carani ex Euſebij Chronico competit in annum Abraami 1204. Periodi Iulianæ 3901, qui eſt octavus & triceſimus ante primam Olympiadem. Poſtremus Macedonum rex Perſeus Philippi filius captus eſt à Romanis anno Urbis conditæ 586. cum jam reges imperaſſent numero 40, annis 647. Ac principiò anguſtis clauſi finibus aſſidua, ſed obſcura, cum Illyriis,

Par. 2. l. 2. c. 14. *Macedonum regnum.*
a Dexippus in Excer. Euſeb. Gr. p. 49.
b Euſeb. Chron. Sch. Pind. Olymp. 13.
c Theod. Idyl. 17.

A. 3702. P. I. ad 4185. a Iuſt. 7.

& Thracibus bella geſſerunt. *a* Per quæ id, Europo, vel Aëropa rege, ſanè memoria dignum accidit. Philippus Argæi filius ordine regum ſextus circa annum Periodi Julianæ 4116, tertium Olympiadis 45 moriens, Europum pæne adhuc infantem reliquit heredem. Cujus ætate contempta, Illyrij bellum Macedonibus inferunt. Ii primo prælio victi, mox certamine repetito, regem ſuum in cunis productum ante aciém collocant: atque ex ejus aſpectu tantum ardorem animo conceperunt, ut magna ſtrage fuſis hoſtibus, nobilem de iis victoriam referrent. Cæteri ad Philippum & Alexandrum uſque Magnum nulla re ferè celebres extiterunt.

De Olympicis agonibus.

CAPVT V. Par. 2. l. 3. c. 8.

CELEBERRIMUM in Græcia certamen inſtitutum eſt Olympicum, annò poſt Trojam deletam 408, ante Romam conditam tertio & viceſimo; cùm Judæis regnaret Ozias annum jam quartum & triceſimum. Hujus inſtaurandi princìpes fuit Iphitus Praxonidæ filius, Eleus, qui genus ſuum ad Herculem referebat. Hercules porro complures extitêre. Ex his qui inter Idæos Dactylos cenſetur, ludos primus iſtos edidit: quos ab aliis ſubinde repetitos Pelops Tantali filius; nec non Atreus; ac deinde Alcmenæ filius celebravit Hercules. Ab Iphito demum, & eo, quo dixi, tempore ſtati eſſe cœperunt, ut quinto quoque ineunte anno redirent: ex quo πενταετηρικοὶ id eſt *quinquennales* agones appellati ſunt. quippe quatuor confectis annis in orbem recurrebant. Hoc verò quadriennium eo genere conſtabat anni, quo Græcia vetus utebatur. quod lunare fuiſſe, ſed minùs exactum, *b* alio loco demonſtravimus. Africanus apud Georgium Monachum referebat, Lunam ab Ægyptiis Olimpiadem eſſe dictam, quòd ſingulis menſibus Zodiaci dodecatemorion peragrat: qui circulus à veteribus ολυμπος nominatur. unde Olympiadas putabat eſſe dictas. Sed id minimè eſt verum. Nam Olympiadum nomen antiquius videtur apud Græcos fuiſſe, quàm

b Lib. 1. de Doct. Temp. & 4. Var. Diſſ. ad Vran.

Zodiaci partitio in duodecim ſegmenta, *a* ut alibi diſſerimus. Itaque ab loco illis inditum eſt vocabulum. Piſatis in Peloponneſo regio à primaria urbe Piſa, quæ & Olympia, auctore Stephano, dicta eſt, nomen invenit. *b* Urbem hanc vicini Elidenſes evertêre; cùm ſe ex eorum poteſtate, cui ſubjuncti erant, Piſatæ conati eſſent eripere. *c* Ad eandem vetuſtiſſimum Jovis fanum erat, trecentis ab Elide ſtadiis diſtans, prope Alpheum fluvium nec longè inde oleaſtris conſitum nemus, è quibus victorum coronæ texebantur: tum curriculum, ſive ſtadium, in quo ludicra ſpectacula præbebantur.

A. 3702. P. I. ad 4185.

a Lib. 2. Var. Differt. ad Vran. c. 1.

b Pauſan. Eliac. 1. p. 200.

c Strabo 8.

Templum ſcribit Pauſanias opere Dorico factum, ab ima area ad ſummum faſtigium octo & ſexaginta pedes habuiſſe, latum nonaginta quinque, longum verò 330. cujus architectus Libo fuit. Hujus tectum pro tegulis, Pentelico ſtratum marmore. *d* Ara in eo Jovis erat Olympii; cujus crepido pedum in circuitu 125, altitudo 22 fuit. Crepidinem appellabant πρόθυσιν, in qua victimæ mactabantur: earum verò femora in ara ſumma cremabantur. Itaque Pauſanias è cineribus factam hanc aram fuiſſe narrat. Sed & gradus cùm ad πρόθυσιν uſque lapidei eſſent, inde ad aram cinerei fuerunt. *e* Memorabile ibidem extitit Jovis Olympii ſimulacrum: quod à Phidia elaboratum, Panænus pictor coloribus pinxit.

d Pauſan.

e Strabo 8.

f Jam ludis ipſis Elei præfuêre, ac Piſatas, qui jus illud uſurpare conabantur, funditus deleverunt. *g* Iidem Jovis, & ludorum religione tuti, vacationem ab armis habebant, ac ruri fermè degebant. Sed ea contempta quiete, cùm ſe poſtea bellis immiſcuiſſent, in magnas calamitates inciderunt.

f Pauſan. Eliac. A. p. 100.

g Polyb. l. 4. p. 337.

h Igitur ex ea gente certaminum arbitri, quos *agonothetas*, ſive *Hellanodicas* vocabant, primùm extitêre duo: tùm novem, poſteà decem, ac duodecim: inde octo; ac decem denique ſunt facti. *i* Coràm his athletæ producti, ad Jovis Fidii ſtatuam, quem Ὅρκιον nominabant, juſiurandum adigebantur, omnes ſe diſciplinæ numeros decem ante diem certaminis menſibus expleſſe.

h Pauſan. Eliac. A. p. 156.

i Pauſan. Eliac A. p. 173.

A. 3702. P.I. ad 4185. *a* Pauſan. Eliac. A. p. 200. *b* Pinda. & ejus Schol. ad Olymp. 5. Tzer. ad Lycoph. *c* Thuc. l. 5, p. 380. edit. Vech.

a Præcipuum, & antiquiſſimum genus certaminis curſus fuit, quod ſtadium appellabant. reliqua deinceps addidêre. *b* Quinque omnino ludis inſtaurandis attributi ſunt dies ab Luna undecima ad quintamdecimam. Plenilunio quippe agonem obibant, ut ait Pindarus. *c* Ac paullo ante ludicrum, denunciatis per civitates induciis, ſi quæ bellum invicem gererent, ab armis abſtinere jubebantur.

d Dion. Halic. l. 7. ſub fin. *e* Lib. 5. de Anim. c. 17. *f* Lib. 9.

d Jam cùm nudi prorſus athletæ certarent, ab iis ſpectaculis muliebrem ſexum lex, & pudor arcebat. in quo muſcas iis *e* Ælianus anteponit: quæ ſponte avolantes nuſquam per id tempus apparebant. Victorum oleaginea corona præmium fuit. Tum ad aras ſex, quas ſingulas par Deorum obtinebat, ſacra faciebant. Prima omnium Olympias ſtadionicam habuit Corœbum Elidenſem: quem arte coquum fuiſſe prodit *f* Athenæus. Ea porro Olympias iniit anno Per. Jul. 3938, mundi 3208, qui eſt ante natalem Chriſti 776 actíque ſunt ludi à Julii 19 die, ad 23. Quippe legitimum tempus illorum fuit æſtivum, ſub ipſum ſolſtitium.

De poſteriore ac redivivo Aſſyriorum imperio, ejuſque principibus, déque Iuditha, & Holopherne, ac de Sargon, & Tharthan. tum de Babylonici regni primordio.

CAP. VI. Vide l. 9, de Doct. Temp. c. 25.

FIT in ſacris libris Aſſyriorum regum non infrequens mentio, etiam poſt illud tempus, quo, Sardanapalo mortuo, prius illud imperium à Belo, vel Nino cœptum, occidiſſe conſtat. Id enim anno illo contigiſſe inter omnes convenit, quo Medorum imperii jacta ſunt fundamenta quod quidem centum annis ante primam Olympiadem, hoc eſt trecentis ac ſeptemdecim ante Cyri primordium eveniſſe, ſuprà cap. 4. demonſtravimus. Atqui longè poſt illud tempus alii recenſentur Aſſyriorum principes, qui & Ninive ſedem regni ſui collocarunt. Sic Azaria regnante, ſub ejus nonum & triceſimum annum,

Phul Rex Aſſyriorum Iſraëlitas vexaſſe *a* dicitur. Qui annus ante Chriſtum numeratur 771, & eſt centeſimus ſextus ab nece Sardanapali, ex cidióque Ninives. A. 3702. P. I. ad 4185. *a* Lib. 4. Reg. c. 15, 19.

Ne te longiùs morer: exiſtimo poſt antiquum illud Aſſyriorum extinctum, vel in Medos tranſlatum imperium, paullatim exoleſcentibus Medis, & propter ignaviam ac mollitiem eorum labefactatis viribus nonnullos defeciſſe; primùm Aſſyrios; deinde Babylonios. Nam quòd Medi ab Arbace ad Dejocem non eundem fortunæ curſum tenuerint, ex eo veriſimile fit, quod Herodotus interjecto illo ſpatio Medos ait liberos, ac ſine rege vixiſſe. Quocirca Ninive ſubverſa, & prioribus ſublatis Aſſyriis, novi poſtea reges exiterunt, qui urbem illam inſtaurarunt, latéque dominati ſunt, donec à Babyloniis regibus bello ſuperati fuerunt. Horum nomina, & quibus in Judæa regnantibus extiterint, qui quidem in ſcriptura memorantur, adſcribam. Per. Iul. 3943.

Laterculum Regum Aſſyriorum.

	Reges Aſſyrij.	Regnantibus in Judæa		An. I. Per. in quos incidit eorum mẽtio.
1	Phul	Ozia	4.Re 15,19	3943
2	Teglath Phalaſar	Joathan & Phacee	Ib. verſ. 29	3955
3	Salmanaſar	Ezechia	4.Reg.17,3	3993
4	Sennacherib ejus F.	Ezechia	Ib. 18.13.& 1. Tob.1,18	4000
5	Aſſarhaddon Sennacheribi F.	Ezechia	4.Re.19.37	4001
6	Nabuchodonoſor diverſus à Babylonio	Manaſſe	Judith 1, 5	4025

Hi ſunt Aſſyriorum règes, quorum Scriptura meminit: quos initiò Babylonia potitos eſſe liquet *a* ex ſacra Regum hiſtoria. Ubi Salmanaſar è Babylone, aliíſque regionibus colonos in Samariam miſiſſe dicitur. Sed & Medis imperaſſe ex eodem *b* libro colligitur.

a Reg. 4, c. 17, 24.
b C. 18, 2. Vide Iſa. 23, 13, ex Hebræorum interpretatione.
c 4. Reg. 17, & ſeq.

c Salmanaſar Iſraëliticum regnum invaſit, & Iſraëlitas, quo nomine 10 ferè tribus continebantur, in Mediam, & Babyloniam, ac reliquas Orientis provincias relegavit. pro iis colonos in illorum vacuas ſedes variis ex gentibus infudit: quibus cùm infeſti leones eſſent, Aſſyriorum rex unum è captivis Judæorum ſacerdotibus ad eos mittit: à quo Hebræorum numinis religiones edocti, has ipſas cum prophanis ſuperſtitionibus ſuæ quiſque patriæ complexi ſunt. Hinc Samaritanorum fœda colluvio, & in longum propagata tempus, ortum accepit.

Samaritani ex variis gentibus collecti.

a Poſt Iſraëliticam vaſtitatem, quæ ſub annum Ezechiæ ſextum incidit, non ultrà regnare Salmanaſar annum Ezechiæ 14 potuit. Siquidem Sennacheribus circa annum iſtum illi ſucceſſit. quo anno in Judæam duxit exercitum: ac pluribus expugnatis oppidis, dum Hieroſolymam aggreditur, & per legatos Ezechiæ regi, & Iſraëlitarum Deo contumelioſis vocibus inſultat, una nocte deletis ab Angelo 185000, trepidus domum rediit: ubi filiorum parricidio inter ſacra, & in ipſo Dei ſui conſpectu miſerrimè periit: b cùm priùs Judæorum exulum nece, quos in regnum ſuum deportatos habebat, acceptam in illorum patria cladem eſſet vltus.

A. 3702. P. I. ad 4185.
a 4. Reg. 18. & ſeq.
b Tobiæ 1.

Nabuchodonoſor verò, quem poſtremum in ſerie numeramus, is ille eſt, qui in hiſtoria c Judith, contra Arphaxadum Medorum regem, à quo Ecbatana condita erant, inito prælio viciſſe dicitur, anno regni ſui duodecimo. Non alius eſt Arphaxad, quàm Dejoces Herodoti, atque Cteſiæ, qui Medorum primus ab Herodoto rex ponitur. Nam tempora mirificè congruunt. Hinc Juditham ad Manaſſis tempora pertinere cum pleriſque credimus. Regnare porro cœpit Manaſſes anno Per. Jul. 4016. Dejoces autem 4018. Babylone interim reguli quidam ab Nabonaſſaro deinceps regnum ſtatuerant. quod initio modicum, & Aſſyriorum dominatui ſubjectum fuit, unde d Merodach, qui per illud tempus Babylonem tenebat, unus è Nabuchodonoſori principibus appellatur, à quo captus eſt, & in Babyloniam perductus Manaſſes. Quo abſente Nabuchodonoſorus Holophernem miſit in Judæam. qui ab Juditha laudatiſſima femina prudenter illuſus & occiſus eſt.

Vide l. 11. de Doct. Temp. c. 26.
c Iudith 1.
Iudith tempus.
d Paral. 33. 11.

Præter hos Aſſyriorum reges, meminit e Iſaias Sargon regis Aſſyriorum, qui Thartan miſit. quem cum Sennacheribo plerique confundunt: f quod hic Thartan miſiſse fertur. Non deſunt tamen, qui diverſum utrumque faciunt. quibus ſi auſcultemus, inter Salmanaſarum, & Sennacheribum inculcandus erit; & hujus aut pater, aut certè frater fuiſſe putandus. Etſi probabilius eſt eundem eſſe cum Sennacheribo. Siquidem

e C. 20, 1.
f 4. Reg. 18. 17.

A. 3702 P. I. ad 4185. *a* Tob. 1. 18.

a mortuo Salmanaſare, regnaſſe pro illo dicitur Sennacherib filius ejus. Itaque nullus ambos inter collocandus videtur.

b P. I. 1967.

Cæterùm quæ de regni Babylonici primordio paullo antè obiter injecimus, Ptolemæi, ac veterum aſtronomorum teſtimonio nituntur, qui ab initio Nabonaſſari Babyloniæ regis tempora ſua computant quod initium annis *b* 747 Chriſti æram antecedit. Hinc vetus Chaldæorum regnum cœpiſſe videtur. Eſt in ſacris libris prima regum Babyloniorum mentio, ſub Ezechiæ regno, circa annum ejus 14, *c* quo Merodach filius Baladan rex Babyloniorum legatos miſiſſe fertur ad Ezechiam, *ut interrogarent de portento, quod acciderat ſuper terram*; tum quòd illum ægrotaſſe didicerat. Annus 14 Ezechiæ ex his, quæ ſuperiùs expoſita ſunt, incurrit in *d* annum ante Chriſtum 714, qui eſt à Nabonaſſari primordio triceſimus quartus.

c 4. Reg. 10, & 2. Paral. 32, 31.

d Per. Iul. 4000.

e in fine Partis hujus.

e Vetus eſt Canon Babyloniorum regum, quo Ptolemæus, aliíque Mathematici ſunt uſi, qui à Nabonaſſaro ad Alexandri M. obitum perducitur. In eo porrò Mardokempadus, qui Merodach in ſacris libris nominatur, regnare cœpit annó ab Nabonaſſaro 27. & fortaſſis Baladan illius pater is eſt, quem Conon Illulæum vocat.

Quocirca probabilis eſt conjectura, poſt Aſſyrios, aliquanto ſpatio defeciſſe ab Medis Babylonios, ac privatum ſibi ſtatuiſſe regnum duce Nabonaſſaro. quod regum initio tenue, & Aſſyriis obnoxium, ab Nabopolaſſaro, ejúſque filio Nabuchodonoſoro amplificatum eſt, ut & Medos ipſos, Aſſyrióſque ſibi ſubjiceret. de qua re poſtea. Sed obſcuriſſima ſunt illius imperij primordia; de quibus nihil præter conjecturam fere reliquum habet hiſtoria.

De Romulo, ac Romæ conditu, déque geſtis illius, & ſex inſequentium regum.

CAP. VII. Part. 2, l. 3, *f* Dionyſ. Hal. l. 1, & 2. LP. 1. Plut. Romul. Victor. de Orig. Romæ.

DUODECIMUS ab Ænea Latinis regnavit Amulius, *f* Numitore fratre circunvento, ad quem propter ætatem jus regni pertinebat. Numitoris unica erat filia Silvia, quam Amu-

lius, ne qua poſteritatis ſpes eſſet, Veſtalem fecit. At illa, incertum à quo compreſſa, geminos eſt enixa, Romulum, ac Remum: qui juſſu regis expoſiti, & à Fauſtulo paſtore clam educati, poſtquam adoleverunt, occiſo Amulio, avum reſtituerunt in regnum, & anno ipſius ſecundo Romam condiderunt. qui *a* ex Varronis calculo incidit in annum tertium Olympiadis ſextæ. A. 3702. P. I. ad 4185.

a Plutar.

b Dionyſius auctor eſt, natum eſſe Romulum anno 2 exeunte Olympiadis ſecundæ, *c* qui eſt ante Chriſtum 770, & octavo decimo pòſt, id eſt *d* ante Chriſtum 753, Urbem auſpicatò condidiſſe. Hic igitur anno ætatis 18 primus ab convenarum manu rex ſalutatus eſt, cùm jam fratrem novi æmulum regni ſuſtuliſſet. Mox ordinato rerum ſtatu, ac diviſo in partes populo, *e* Sabinorum puellas per ludorum occaſionem rapuit anno regni quarto: ex quo vehemens, ac diuturnum cum Sabinis bellum geſſerunt. Victi Cæninenſes, Antemnates, Cruſtumini. ac demum Sabinis Tatio duce prementibus, interventu raptarum inter ambos convenit, uti Romæ communiter habitarent, ac duo ſimul imperarent, Romulus, & Tatius. Hoc verò poſt ſex annos interfecto, ſolus regnavit utriſque Romulus, & 38 annos explevit, finitimis interim civitatibus bello ſuperatis: Fidenatibus imprimis, ac Vejentibus. *f* Demum ad Capreæ paludem, dum concionem haberet, repente caliginoſa tempeſtate ſuborta, nuſquam comparuit, à Patribus, ut eſt multorum opinio, diſcerptus, quibus propter impotentiam inviſus eſſe cœperat. Mors illius contigit anno 4 exeunte Olympiadis 16, *g* ante Chriſtum 715, Ezechiæ circiter 13. quo anno Maii 26 ſub occaſum Sol defecit.

b Lib. 2. p. 119, ed. Vech.
c Per. Iul. 3944.
d Per. Iul. 3961.
Romulus.
e Halic. 2, p. 100. Lib. Flor. Plut.
f Dionyſ. Livius. Plut. Flor. Vide 10. de Doct. Temp. c. 21.
g Per. Iul. 3999.

Primus ille civitatem in curias triginta diſtribuit; populum in Tribus tres. Tenues clientelæ potentiorum addixit; quos & Patricios nominavit. Tres de hoſte victo triumphos in urbem invexit: 1 de Cæninenſibus, & Antemnatibus: quando & Acrone rege eorum ſua manu cæſo, prima Jovi Feretrio ſpolia reportavit: 2 de Camerinis: 3 de Fidenatibus, & Vejentibus.

Poſt inter regnum unius anni, rex à Romanis

A. 3702. P. I. ad 4185. *Numa.* *a* Dion. l. 2, p. 120. Liv. 1. Plut. Nu.

optatus eſt Numa Pompilius genere Sabinus, & Curibus oriundus, *a* anno tertio Olympiad. decimæ ſextæ, ante Chriſtianam æram 714. qui ad pacis ſtudia converſus, Romana ſacra conſtituit. annum decem hactenus menſibus conſtantem duobus auxit. Jani templo clauſo perpetuum ſuis otium fecit. Regnavit annos 43.

b Dion. 3, init. & cæteri.

Tertius Romæ regnavit Tullus Hoſtilius. *b* qui anno 2. Olymp. 27 cœpit, ante Chriſtum 671, vir pacis inſolens, & ad bella factus. Hic Albanis victis, urbem eorum excidit, cùm opes ejus omnes ipſúmque populum Romam tranſtuliſſet; ac Metum Suffetium Albanorum Dictatorem, perfidiæ convictum, inter duos currus religatum actis equis in diverſa diſtraxiſſet. Ter ille triumphavit, de Albanis, Fidenatibus, Sabinis. Regnavit annos 32, ac de cœlo tactus, cum uxore, familiáque periit.

Ancus.

Quartus regnavit Ancus Martius Numæ Pompilii nepos, anno ante Chriſtum 639 ſecundo, Olymp. 35. à quo Latini ſuperati, ac plerique in Urbem recepti, qui in Aventino collocati ſunt. Janiculum ab eodem munitum, & ſublicio ponte junctus Tiberis, Oſtia condita. Regnavit annos quatuor & viginti.

Tarquinius Priſcus.

Quintus Romæ rex Tarquinius Priſcus cœpit anno ſecundo Olymp. 41, ante Chriſtum 615. Hic Demarati Corinthii, ex Bacchiadarum ſtirpe, profugi filius, & Lucumo prius dictus, Romam migravit, & à Tarquiniis Etruſco oppido, ubi cum patre hactenus habitarat, Lucius Tarquinius appellatus eſt. Adeptus imperium, Senatum ampliavit: Tuſciæ populos 12 ſubegit; ab iiſque inſignia ſummæ poteſtatis accepit, faſces, trabeam, curules, prætextam, & id genus alia. Opera præterea in Urbe magnifica condidit: velut cloacas, quibus in Teberim aqua derivabatur. *c* Capitolini Jovis ædem inchoavit. Occiſus eſt ab Anci filiis, cùm regnaſſet annos 38.

c Dion. 4, &c.

Servius Tullius.

Hujus gener ſextus ordine regnavit Servius Tullus anno 4, Olympiadis 50, ante Chriſtum 577. Hic Ocriſia Corniculana captiva matre natus, ac Tarquinio regi virtute commendatus, regii

regii ſtemmatis proceribus antepoſitus eſt. Multa in Repub. præclarè ab eo ſunt ordinata. Primus *a* cenſum inſtituit, ac quinto quoque vertente anno fieri decrevit. Ex cenſu populum in claſſes, & centurias diſtribuit. Urbem ipſam amplificavit. Regno demum ſumma cum laude per annos 44 adminiſtrato, generi ſui Tarquinii, ac filiæ execrando parricidio vita illi eſt erepta.

A. 3702. P. I. ad 4185.

a Vide 2. de Doct. Temp. c. 76.

Anno, *b* ut refert Dionyſius, quarto Olympiadis 61, ante Chriſtum 535, ſeptimus, ac poſtremus regnavit Tarquinius cognomento Superbus, quem Priſci filium plerique Romanorum veterum, & eos ſecutus Livius, aſſeverarunt. nepotem fuiſſe perſuadet Dionyſius. Hic regnum ſcelere partum non meliùs, quam quæſierat, adminiſtravit. Cædibus, ac direptionibus in Senatores, ac nobiles graſſatus eſt. Latinorum ſociorum commune fanum in Albano conſtituit, Latináſque ferias condidit. Templum Capitolini Jovis ab avo cœptum de manubiis exædificavit. Tandem ob ſtuprum Lucretiæ nobiliſſimæ feminæ ab Arunte filio ejus illatum, abſens, dum Ardeam obſideret, conſenſu populi ſumma illi abrogata dignitas eſt, cúmque eo regium nomen è civitate ſublatum anno Urbis exeunte 244.

b Dion. 4, p. 212. Liv. 1, &c.

Tarquinius Superbus.

De bello Meſſeniaco, ac Rege eorum Ariſtomene, déque Tyrtæo Poëta.

CAPUT VIII.

MESSENIA *c* Laconicæ finitima regio eſt, quam poſteri Herculis occuparunt. Hujus incolæ gravi ac diuturno cum Lacedæmoniis bello fortiter geſto, tandem victi, ac ſolum vertere coacti ſunt. Cauſſa belli fuiſſe videtur Lacedæmoniorum cupiditas, & ambitio, ex quibus invidia in vicinos, ac ſimultas oritur. Occaſionem dedit ſive Lacænis oblatum à Meſſeniis ſtuprum per ſacrorum ſpeciem, ac Teleclo Lacedæmoniorum regi ab iiſdem illata nex: ſive mutuæ privatorum injuriæ. quas dum civitates animoſius perſequuntur, bellum utrinque vehemens exarſit. Initium oppugnandi fecêre Lace-

c Pauſan. Meſſen. Iuſt. 3. Excerpta Diod. à Valeſ. edita p. 226.

A. 3702. P. I. ad 4185. *Bellum Meſſeniacum.*

dæmonii, qui nequicquam provocantibus ad æquas conditiones Meſſeniis, graviſſimo jurejurando priùs obſtricti, non antè ſe ab armis ceſſaturos, quàm Meſſeniam obtinerent, eorum oppidum in clivo poſitum occuparunt Amphiam. *a* Id accidit anno ſecundo nonæ Olympiadis, hoc eſt Per. Jul. 3971, Euphaë Meſſeniis regnante. Quarto pòſt anno, qui fuit Periodi Julianæ 3975, atrox prælium eſt factum. tùm nova Lacedæmoniorum irruptio. ac denique Meſſenii cæteris oppidis relictis, Ithomen muniunt. Mortuo Euphaë Ariſtodemus rex à Meſſeniis eligitur, is qui filiam ex oraculo jugularat. Id evenit anno circiter Julianæ Per. 3984, tertio Olymp. 12. Ab hoc rege magnam cladem acceperunt Lacedæmonii. *b* quibus adeò placuit, ad prolem ſufficiendam, uxores ſuas proſtituere. unde nati quos Parthenios vocarunt. de quibus poſtea. Ea res circa tertium annum Olympiadis 13 accidit, Ariſtodemi quintum. Demum Ariſtodemus deſperata patriæ ſalute, quod Ithomen arctiſſima obſidione premerent Spartani; ſemetipſum ad filiæ ſepulcrum jugulat, poſtquam annos ſex, & majorem ſeptimi partem imperavit. Anno verò primo Olymp. 14 exeunte, Per. Jul. 3991, viceſimo quàm initium erat Meſſeniacum bellum, Ithome à Meſſeniis deſerta, & à Lacedæmoniis everſa eſt. Ita bello priori finis imponitur. Ex hoc Meſſeniorum naufragio quidam, Alcidamida duce, Rhegium commigrarunt; quod eſt Italiæ oppidum.

a Pauſan. Meſſen. p. 116.

b Iuſt. 3.

Parthenii.

Poſt annos inde 38, hoc eſt Olympiadis 23 anno 4, Per. Jul. 4029. Archonte Athenis Tleſia, ut ait Pauſanias, Ariſtomenis hortatu viri heroïca fortitudine præditi, Meſſenii bellum contra Lacedæmonios inſtaurant. quo bello Lacedæmonii, ex oraculo, ducem ab Athenienſibus petunt. Hi Tyrtæum poëtam ludimagiſtrum ad illos deſtinant. quo imperatore victi primùm; poſtea dolo potiùs, quàm virtute ſuperiores facti ſunt, Meſſenii in Iram montem ſe recipiunt anno belli tertio: ubi undecim annos hoſtibus reſtiterunt. *c* Multa per id tempus incredibilia, & ſtupenda Ariſtomenes edidit. Tandem anno

Tyrtæus.

c Pauſan. Meſſen. 128, & ſeq.

Olymp. 27 primo, expugnata eſt Ira, ante Chriſtum 671. ac bellum deſiit, quod ex Pauſaniæ narratione colligitur annos tenuiſſe 14. *a* Juſtinus tamen bellum ſecundum poſt annos à priore octoginta ab Meſſeniis inſtauratum refert; cùm toto hoc ſpatio ſervilem in modum à Lacedæmoniis eſſent habiti. Meſſenij, exciſa patria, vere appetente, in Siciliam navigant, ibíque Zanclen occupant, quam Meſſanam nominant.

A. 3702 P. I. ad 4185.

a Vide Valeſ. ad Exc. Diod. p. 38.

De Cyaxare Medorum rege, & Scytharum irruptione; ac Babyloniorum regibus, præſertim Nabuchodonoſoro, ejúſque poſteris.

CAP. IX.

HERODOTUS *b* in primo libro, Medorum imperium regnante Phraorte Cyaxaris patre auctum, & amplificatum eſſe ſcribit: ab eóque Perſas, & Aſiaticos bello domitos, ac ſubactos. Qui cùm Aſſyrios oppugnaret, ac Ninum obſideret, ibi cùm maxima exercitus parte periit. Cyaxares Phraortis F. ut patrem ulciſceretur, contra Aſſyrios bellum & ipſe ſuſcepit. quibus victis, in ipſa Nini obſidione, ſubita irruptione Scytharum opprimitur. qui Cimmerios inſequentes, Madye duce, in Aſiam, ac Mediam inundaverant. Iidem Aſiæ octo & viginti annis dominati ſunt, continuas ex ea prædas agentes, ac prohibente nullo impunè graſſantes: donec poſt annos 28 Cyaxares convivio illos excepit, ac poculis largioribus invitatos, & temulentos ad unum occidit omnes, priſtinúmque recuperavit imperium.

b Herod. 1, c. 102. Par. 2. l. 3. c. 4.

Scytharum irruptio.

Ad eundem poſteà Cyaxarem Scythici nominis alij cùm ſupplices veniſſent, eos ille benignè habuit: quibus & Medorum pueros Scythico ſermone, ac ſagittandi peritia, qua illi præ cæteris pollebant, inſtituendos tradidit.

Interim Scythæ quotidie venatum euntes, feriṇæ ſemper aliquid offerebant regi. quod cùm aliquando prædæ inopia deſiiſſent facere, malè ab illo ſunt accepti. Quam injuriam barbarica crudelitate ſunt ulti. Unum enim de diſcipulis

A. 3702 P. I. ad 4185.

ſuis mactatum, ac ferinæ in modum paratum ad regem deferunt; & ſubinde ſupplices ad Alyatrem Lydiæ regem ſeſe recipiunt. Cyaxares, comperto flagitio, profugos ad ſupplicium dedi ſibi poſtulat, ac bellum, niſi impetraret, Lydis minatur. Quinquennali igitur bello per eventus varios & ancipites tracto, ſexto demum anno fit inter ipſos prælium: à quo repentina Solis obſcuratione territi, deſtiterunt. Tandem Syenneſis Cilicis, & Labyniti Babylonij opera conciliati ſunt invicem, páxque nuptiali fœdere ſancita. Nam Arienne Alyattis filia Aſtyagi Cyaxaris filio nupſit. Labynitus iſte idem eſſe videtur, qui in ſacris libris Nabuchodonoſorus dicitur, Nabopolaſſari filius; qui tum Babylone regnabat, ac jam Medorum excuſſo dominatu, Babyloniorum res in majus extulerat. de quibus deinceps facienda mentio eſt.

Poſt Nabonaſſarum, quem Babylonici fundatorem imperij jure ſuſpicamur, plures, ſed obſcuri, ad Nabopolaſſarum uſque numerantur in Mathematico canone, cujus ſuprà meminimus. Nabopolaſſarus Babylonicum regnum, quod modicum acceperat, armis propagavit. Quippe *a* Beroſus Chaldaicorum ſciptor Annalium, & Alexandri M. temporum æqualis prodidit, Nabopolaſſarum Nabuchodonoſori patrem Ægypto, Cœleſyriæ, ac Phœniciæ dominantem, illis præfeciſſe Satrapam: qui cùm defeciſſet, Nabopolaſſarus ingraveſcente jam ætate, filium ſuum Nabuchodonoſorum adversùs illum cum exercitu miſit. qui perduellibus victis, recuperatóque imperio, cùm inter hæc fato functus eſſet Nabopolaſſarus, raptim Babylonem advolavit, copiis omnibus unà cum præda cuidam amicorum relictis, ut ea deportaret in Babyloniam. Regnavit Nabopolaſſarus annos unum & viginti, ac cœpit anno Per. Jul. 4089. Joſiæ regis 17. Porro expeditio illa prior Nabuchodonoſori Joakimi Joſiæ regis filij anno tertio, quartóve ineunte contigit Per. Juſ. 4107, à quo Nabuchodonoſori regis initium auſpicati ſunt Judæi. quamvis biennio poſt hunc annum ſuperſtes fuit Nabopolaſſarus. Nabuchodonoſorus porro patre multo clarior

a Apud Ioſe. l. 9, Ant. cap. 11, & 1, con. App. p. 925, edit. Frob Euſ. 9. de Præp. p. 267.

Nabopolaſſarus.

Nabuchodonoſorus.

longè bella maxima geſſit, ac gentes plurimas vincendo peragravit; quod non ſolùm literæ ſacræ teſtantur, ſed etiam Megaſthenes in quarto rerum Indicarum *a* apud Joſephum de hoc rege ſcripſit, fortitudine, ac rerum geſtarum magnitudine multum ab eo eſſe ſuperatum Herculem. Nam & præcipuam illum Africæ civitatem, & majorem Hiſpaniæ partem armis ſubjugaſſe. Addit Philoſtratus in Phœnicum, & Indorum hiſtoriis, Tyrum ab eodem annis trėdecim oppugnatam: quam anno circiter regni ſui aggreſſus videtur decimo ſexto, Periodi Jul. 4122, anno antequam obſideret Hieroſolymam, Sedecia regnante. Tantis elatus ſucceſſibus Nabuchodonoſorus primum coli ſe pro Deo voluit; *b* ingentíque ſibi, ut *c* quibuſdam placet, ex auro erecta ſtatua, numinis ritu adorari eam juſſit. quam impietatem liberè detrectantes Hebræos tres, Ananiam, Azariam, Miſaëlem, vivos in ardentem fornacem mandavit abjici. ſed cùm extinctis, qui circùm erant, ſatellitibus, tribus illis flamma pepercisſet, & inter eos quartus quidam ignota, ſed auguſtiori, quàm eſt humana ſpecie conſpectus eſſet, ira in ſtuporem, religionémque verſa, rex juvenibus iſtis, & eorum ſocio Danieli omnem deinceps honorem tribuit; tum quem ſibi uſurparat impiè, cultum ac venerationem Hebræorum in Deum pio edicto tranſtulit. *d* Verùm relapſis in ſuperbiam moribus, poſtquam neque divinis oſtentis, neque Danielis hortatu revocari ſe ad officium paſſus eſt, in amentiam incurrit: ex qua pecudis ritu, ac pabulo victitans, ſeptem totos annos ſub dio tranſegit. donec recepta mente, ac ſceleris exorata venia in priſtinum eſt reſtitutus. Moritur deinde anno, poſt parentis obitum, regni tertio & quadrageſimo, *e* ante Chriſtum 563, quo ſecundus iniit Olympiadis 54.

f Evilmerodachus hunc filius excepit: qui ſtatim ut regnum adiit, Joachinum, ſive Jechoniam Joakimi filium, qui ſe Nabuchodonoſoro dediderat, è carcere liberatum habuit in pretio, & in contubernium accepit. *g* Hujus ſororem habebat in matrimonio Nerigloſſoorus, ex eá-

A. 3702. P. I. ad 4185.

a 10. Ant. c. 31.

b Dan. 3.

c Hiero.

Tres pueri in fornacem injecti.

d Dan. 4.

e Per. Iul. 4151.

f 4. Reg. 25, 17. Ierem. 52, 31.

Evilmerodachus.

g Beroſ. apud Ioſ. 1. con. App. p. 226. edit. Frob. & Euſeb. 10 de Præp. p. 267.

A. 3702. P. I. ad 4185. que Laboroſſarchodum ſuſceperat. Itaque occiſo Evilmerodacho, poſt expletum regni biennium, quaſi tutorio nomine, pro filio Laboroſſarchodo,

Baltaſar. quem nos Baltaſſarum eſſe credimus, imperium geſſit annis quatuor. qui quidem Laboroſſarcho-

a Dan. 5. do nonnunquam imputari ſolent. *a* Hic verò, patre mortuo, cùm ad luxum, & perpotationem ſacrilegium adderet, ac ſacra vaſa, quæ ex Hieroſolymitano templo avus ipſius tranſportarat, profanos ad uſus conviviorum inferri juſſiſſet; vidit ad parietem moventes ſeſe manus humanæ digitos, ac tria verba pingentes. quæ cùm interpretari nemo, præter Danielem, potuiſſet, is ſummum inde honorem eſt adeptus. rex verò eâdem nocte conſpiratione ſuorum, quos ob pravam indolem alienos à ſe fecerat, interfectus eſt, novem poſt parentis obitum menſibus exactis.

Nabonidus. Tum de conſenſu procerum Nabonido cuidam origine Medo, & conjurationis ſocio defertur imperium. quod cùm ille ſeptemdecim adminiſtraſſet annis, bello appetitus à Cyro Perſarum rege, & intra Borſippenam incluſus arcem, deditione facta in Carmaniam tranſlatus eſt.

De poſtremis Ægypti regibus ex Herodoto, Sethone, duodecim principibus, Pſammeticho, Necao, Amaſide, & cæteris.

CAP. X. art. 2, l. 3, ap. 7.

ÆGYPTIORUM origines, ac Dynaſtiæ, quas ex Africano, & Euſebio Georgius Monachus collegit, multis fabulis adſperſæ ſunt. Quare iis omiſſis, paucos ex Herodoto reges adducemus in medium; qui ad hanc noſtram, & ſacram illuſtrandam hiſtoriam neceſſarij videntur. *b* Ergo ille, commemoratis aliquot regibus,

b Herod. 2, c. 141, & ſeq. Sethon. regnaſſe ſcribit Vulcani ſacerdotem Sethon; qui cùm militari genere contemptim uteretur, in ejus offenſionem incidit. Itaque cùm Sennacheribus Arabum Aſſyriorúmque rex, magnis viribus oppugnaſſet Ægyptum, ab ſuo exercitu deſtitutus Sethon numinis imploravit fidem, à quo

murium agreſtium vis immiſſa noctu, hoſtium pharetras, & arcuum nervos, ac ſcutorum habenas arroſit. Ita poſtero die hoſtes armis exuti fugam fecêre. Non dubium eſt, quin Sennacheribus ille rex Aſſyriorum idem fuerit, qui Ezechia regnante Judæam populatus eſt. Nam utrobique tempora congruunt. A. 3702. P. I. ad 4185.

Poſt Sethonem duodecim ſibi reges Ægyptii præfecerunt, totidem in partes regione diviſa. Horum unus Pſammetichus fuit; qui à collegis pulſus, & in paluſtria loca relegatus, Ionum, & Carum auxilio ſuperatis undecim reliquis, univerſam occupavit Ægyptum: & cum Græcis amicitiam fecit; primúſque agrum illis in Ægypto ad incolendum dedit. Initium illius cadit in annum ante Chriſtum 670, Olympiadis 26 tertium: ab eóque annos 54 regnavit, ex quibus undetriginta in Azoti Palæſtinæ oppidi obſidione conſumpſit. *Duodecim reguli.*

Poſt hunc Necos ejus filius præfuit. quem Syros ad Magdolum acie viciſſe auctor eſt Herodotus. *a* Hic eſt Necaos Ægypti rex; à quo Joſias interfectus eſt in Mageddo, circa annum ante Chriſtum 611, quo ſextum jam annum regnabat Necos. Qui annis exactis in regno ſedecim, Pſammim ſucceſſorem habuit: hic Apriem; qui *b* Hieremiæ eſt Ephree. *Necos.* *a* 4. Reg. 23. 29, & 2. Par. 35, 20. *b* Ierem. 44, 30. *Apries.*

Ab eo, propter Cyrenaicam expeditionem haudquaquam è ſententia geſtam, defecerunt Ægyptii. ad quos placandos miſſum ait Herodotus Amaſim præfectum; qui conciliatis ſibi rebellibus, regnum invaſit ipſe; & Apriem in cuſtodia detentum poſtulantibus deinde Ægyptiis neci dedidit. Cœpit Apries, ex Herodoti ratiociniis, anno Periodi Julianæ 4120; & annis 25 regnavit. Ita Amaſis anno Periodi Jul. 4145 iniit. Quem primùm, ſuperſtite adhuc Necao, præpoſitum Ægypto fuiſſe à Nabuchodonoſoro crediderim: & poſt occiſum Apriem, Babyloniorum excuſſo dominatu, ſuis auſpiciis regnare cœpiſſe. Quippe Nabopolaſſarus, ut ſuprà demonſtravi, jamdudum Ægyptum ſubegerat. qua; ut apparet, propriis permiſſa regibus, iiſque vectigalibus factis, curatorem addidit, qui illam in

A. 3701. P. I. ad 4185.

officio contineret, quod & filius deinceps ejus Nabuchodonoſorus inſtituit.

a Herod. l. 2, c. 172. *Amaſis.*

Amaſim refert *a* Herodotus, quòd plebeïo eſſet genere, ab ſuis initiò eſſe contemptum: hos verò conſilio & ſolertia potiùs, quàm vi ac minis, ad cultum ſui in hunc modum adduxiſſe. Pelvim auream, in qua pedes cum convivis lavare ſolitus erat, comminuit, ac ſimulacrum ex ea numinis fecit, ídque in propatulo dedicavit. Quod cùm ab Ægyptiis magno haberi in honore didiciſſet, vocata concione dixit, ſtatuam illam, quam adeo venerabantur, ex ea pelvi fabricatam eſſe, quam ad ſordidos uſus adhibere conſueſſet. Sibi verò perinde ut illi contigiſſe: qui cùm plebejus antea fuiſſet: nunc ſe illorum eſſe principem. æquum itaque videri, ſibi ut deinceps ab omnibus honos haberetur. qua oratione ſtatim quod volebat effecit.

b Herod. l. 2, c. 177.

b Ferunt & ab eodem latam hanc eſſe legem, ut quotannis apud provinciarum præſides profiterentur ſinguli, undenam victum ſibi compararent: qui aut hoc non faceret, aut vivendi rationem non probaret, morte plecteretur, quam legem imitatus poſtea Solon Athenienſibus tuliſſe dicitur. Amaſis ſex circiter menſibus deceſſit antè, quàm Cambyſes in Ægyptum irrueret; de quo paullo pòſt dicetur.

De Aſtyage Medorum rege ultimo, & occaſu Medici regni, atque initio Perſici, Crœſo, ac Cyro, & hujus geſtis rebus, monarchia & obitu, ac Iudæorum reditu à Babylonica ſervitute.

CAP. IX.

c Herod. 1. Cteſ. Iuſt. 1. Vide par. 2, lib. 3, c. 8.

MEDIS ultimus regnavit Aſtyages, ut *c* Herodotus, & Cteſias, ex iiſque cæteri deinceps hiſtorici prodiderunt. Hic cùm virili careret ſobole, quam habebat unicam filiam Mandanem, Cambyſi cuidam Perſæ collocavit, homini quieto, neque novarum rerum cupido: quòd ex ſomnio didicerat, ſe ab nepote imperio eſſe privandum. Eâdem de cauſâ prægnantem ad ſe filiam evocat, & ex ea natum infantem

occidendum Harpago tradit; quem unum familiariſſimum habebat, & arcanorum omnium participem. At ille clam exponendum paſtori regio dedit, à quo educatus, ubi ad ætatem pervenit, ſomniorum implevit fidem. Nam cùm ab Aſtyage agnitus eſſet, & in gratiam receptus, demum hortante Harpago, cujus filium Aſtyages, ob ſervatum nepotem ſuum, interfecerat, epulandúmque patri præbuerat, ab avo defecit. Aſtyages quid in Harpagum admiſiſſet oblitus, ſummam ei belli permiſit. qui exercitum omnem ſtatim Cyro prodidit. Poſt hæc Aſtyages novis undique contractis copiis cum Cyro confligit. quo in prælio victus libertatem cum imperio perdidit, in quo *a* quinque & triginta annos expleverat. Sic à Medis ad Perſas poſt annos 317 dominatus tranſiit, ineunte Olympiade 55, ut antiquorum omnium conſenſus habet, *b* qui eſt annus ante Chriſtum 559.

A. 3702 P. I. ad 4185.

Cyri incunabula.

a Herod. I. c. 130.

b Per. Iul. 4155.

Aſtyage ſuperato, primùm cùm Crœſo; Lydíſque certamen fuit. Crœſus enim affinitate junctus Aſtyagi, ut *c* ſuprà retuli; ſimul incrementa Cyri, ac Perſarum haud æquo ferens animo bellum iis intulit. In quo victus ipſe cum omni regno, maritimíſque Græciæ coloniis in Cyri poteſtatem venit. Scribit *d* Diodorus Eurybatum Epheſium cum magna vi pecuniæ miſſum ab Crœſo, ut in Peloponneſo, reliquáque Græcia militem conſcriberet, ad Cyrum transfugiſse. Inde nomen Eurybati, probro apud Græcos habitum, ut cujus inſignem perfidiam, & improbitatem notare vellent, eum vocarent Eurybatum. Lydorum illa clades Olympiade circiter 59 ineunte, *e* ante Chriſtum 544 eveniſſe videtur.

Crœſus.

c Cap. 9.

d In Excerpt. à Valeſ. editis p. 241.

e Anno Per. Iul. 4170.

Crœſus ab victore Cyro damnatus incendio, cùm Solonis identidem nomen appellaret, ſciſcitanti Cyro quid is tandem hominis eſſet, Athenienſem fuiſſe ſapientem reſpondit, qui ſe olim admonuiſſet: *Mortalem ante obitum neminem dici beatum oportere*: quæ vox quàm eſſet vera, nunc ſe demum intelligere. Hoc audito Cyrus non ſolùm homini pepercit; ſed etiam in pretio deinceps habuit. Inde ſubacta Lydia, Aſiam

A. 3702. P. I. ad 4185.

expugnavit : cui Mazarem præfecit. à quo Lydi, cùm iterum rebellaſſent, conſilio Crœſi, armis atque equis ademptis, cauponias, & ludicras artes, ac lenocinia exercere ſunt juſſi. de quibus *ludorum*, & *ludiorum* vocabula ipſa fluxiſſe creduntur. Poſt hunc Harpagus eandem curavit provinciam, *a* & Ioniam, aliáſque propinquas regiones ditionis Perſicæ fecit, orſus à Phocæa civitate. cujus incolæ, barbaricæ metu ſervitutis, rebus omnibus ſuis in naves impoſitis, ac dira ſibi, ſi unquam redirent, imprecati, ad Corſicam, & Italiam, orámque Gallicam, appulêre, *b* & in hac nobile condiderunt oppidum, quod Maſſiliam dixerunt. quod circa Olymp. 60 evenit. Quanquam alii haud paullo ante id tempus iiſdem ab Phocæis conſtructam ferunt Maſſiliam; in eáque fuiſſe ſententia ſummum virum Ariſtotelem teſtis eſt *c* Harpocratio : & Euſebius ad 45 Olympiadem conditum illius adnotat. Interim Cyrus in Babyloniam tranſportato exercitu; in qua tum Nabonidus regnabat; quem Darium Medum appellatum eſſe ſuperiùs oſtendimus, patre Medo Babylonis inquilino genitum, caput gentis Babylonem poſt longam obſidionem cepit, circiter anno 22, quam Medorum opes everterat, *d* ante Chriſtum 538, quo tertius iniit annus Olympiadis 60, Darium verò Medum in Carmaniam tranſtulit. Ab hoc anno captæ Babylonis, novum imperij primordium Cyrus accepit; indidémque illius anni in ſacris literis putari ſolent.

a Herod. 1.

b Iſocr. in Archid. Iuſtin. 43.

c Harpoc. in Μασσαλία. Vide Scal. ad Euſeb. 1417.

d Per Iul. 4176.

Cyri mors.

Tot elatus victoriis Cyrus Maſſagetis intulit bellum. quod initio proſperum; in fine Cyro ipſi, Perſiſque calamitoſum accidit. Quippe Tomyris regina, cujus filium Cyrus, cùm fugam ſimulaſſet, vino, atque epulis illectum magna cum Scytharum ſtrage ceciderat, eundem inſidiis exceptum cum toto exercitu profligavit. Cujus caput præſectum Tomyris in utrem humano plenum cruore injeciſſe dicitur, exclamaſséque, *Satia te ſanguine, cujus inſatiabilis ſemper fuiſti.* Hæc ferè Herodotus, ac Juſtinus. Paullo aliter Cteſias, qui imprimis Aſtyagem negat ullo jure propinquitatis cum Cyro fuiſſe junctum:

Tomyris.

affinem verò poſteà factum, cùm ejus filiam Amyntam Cyrus uxorem duxiſſet. Exinde Bactrios refert ſponte ſe Cyro ſubjeciſſe. Tùm Sacas ab eo victos, eorúmque captum regem Amorgem. poſteà Lydos, & Crœſum. ad ultimum contra Derbicas præliantem, accepto vulnere, triduo poſteà deceſſiſſe, diviſo in duos filios imperio. quorum major natu Cambyſes patri ſucceſſit: junior verò Tanaxarces Bactrianorum, Choramniorum, Parthorum, & Carmanorum principatum adeptus eſt. Obiit Cyrus anno regni tricesimo, quarto Olympiadis 62, *a* ante Christum 529. A. 3702. P. I. ad 4185. *a* Per. Iul. 4185. Par. 2, l. 3, c. 10.

b Hic anno primo Babylonici imperii, qui ab exordio Perſici ſecundus ac viceſimus fuit, edicto Judæis redeundi in patriam, & urbis, ac templi pariter inſtaurandi poteſtatem fecit. Nam de urbe nominatim *c* Joſephus docet. Itaque Zorobabele Salathielis filio duce, nec non Joſue filio Joſedec ſummo ſacerdote, Judæi numero *d* 42360 profecti ſunt. qui primum omnium altari ſtructo, ſeptimo ineunte menſe, juge ſacrificium offerunt. *e* Anno verò ſecundo quàm advenerant, ſecundo menſe, qui in Aprilem cecidit, Templi fundamenta jacta ſunt. Sed adverſariorum calumniis diſturbatum opus eſt, & impeditum ſuperſtite Cyro, deincépſque, donec Darii Hyſtaſpis filii anno ſecundo repertum eſt. *b* 2. Par. c. ult. & 1. Eſd. cap. 1. *c* Lib. 11. Antiq. c. 1. Vide Eſd. 1, c. 4, 12, & 12. de Doct. Temp. c. 31. *d* 1. Eſd. 2, 64, 1. Eſd. 4. *e* 1. Eſd. 3.

De his, quæ toto hoc intervallo, quod eſt à Templi conditu ad Cyri mortem, ſparſim hiſtoriis prodita leguntur, ac de viris eruditione præſtantibus ætatis illius.

f SUB primum Meſſeniacum bellum, inclytis quibuſdam civitatibus datum eſt initium; imprimis Syracuſis, quarum conditor Archias Corinthius, è ſtirpe Bacchiadarum. qui *g* quatuor expugnatis oppidis, Achradine, Neapoli, Epipolis, Tyche, unam ex omnibus urbem inſtituit. ad quam & Ortygia, quæ hactenus inſula fuerat, acceſſit. Utrumque & Ortygiæ, & Sy- CAP. XII. *f* Diod. in Excerpta Valeſ. p. 229. *g* Schol. Pind. in 2. Pyth.

A. 3702. P. I. ad 4185.

racuſarum nomen vel locis illis dederunt, vel ab iis acceperunt filiæ totidem Archiæ, quas illic genitas Ortygiam, & Syracuſam vocavit. Poſtea ab Telepho quodam, qui illi in amoribus fuerat, per dolum occiſus, pœnas veteris in patria commiſſi ſceleris dedit, propter quod Græcia coactus eſt excedere. Id autem hoc modo ſe habuit.

a Plut. in Amat. Narrat. Diodo. in Excerpt. Valeſ. p. 229. Maxim. Tyr. Diſſert. 8. Apollon. Schol. ad lib. 4.

a Meliſſus erat Corinthi, Abrone natus eo, quî Phidonis Argivorum regis Corinthiorum imminentis libertati conſilia clam illis aperuerat: ob idque civitate ab iis donatus, eò cum univerſa domo commigrarat. Hujus filium Actæonem, eleganti corporis ſpecie, ſed majore pudicitia præditum, càm donis, ac variis illecebris fruſtra ſollicitaſſet Archias, vi palam tentavit abripere. Nam magna ſervorum, & amicorum manu facta, in Meliſſi ædes irrupit; indéque prehenſum Actæonem cœpit abducere. Sed patre, ac domeſticis reſiſtentibus, utrimque diſtractus puer, inter illorum manus extinctus eſt, *b* & cognominis, ac fabuloſi illius necem haud abſimili repræſentavit exitu, perinde ab ſuis, ut ille, diſcerptus. Meliſſus fruſtra legum ac Magiſtratuum implorata fide, cum indignationem magis, ac dolorem omnium, quàm quod jus erat, exprimeret, per Iſthmiorum ludicrum, ac frequentem illîc Græciæ mercatum, in Neptuni templum aſcendit, quod erat in arduo loco poſitum. Ibi poſtquam multa contra Bacchiadas, déque Abronis patris ſui meritis in Corinthios peroraſſet, ad ultimum ultores ſibi precatus Deos, ex alto ſe præcipitem jecit. Paullo pòſt orta ſiccitate, ac peſte, Corinthii interrogandi Apollinis cauſſa Delphos Archiam miſerunt. Huic conſulenti oraculum reſpondit; ita deſiturum hoc malum, ſi de Actæonis morte Corinthii pœnas ſumpſiſſent. Quo audito Archias Corinthum non auſus regredi, in Siciliam navigavit. Bacchiadæ omnes Corintho ejecti ſolum vertêre. Syracuſarum conditum Euſebius à Pontaco editus aſſignat anno quarto nonæ Olympiadis, qui eſt ante Chriſtum 741. editio Scaligeri in quartum annum refert undecimæ.

b Diod. & Schol. Apoll.

Naxum quoque *a* anno ante Syracuſas conditam ſcribit Thucydides, auctore *b* Thucle Chalcidenſi ex Eubœa inſula; qui & *c* quinto poſt, Syracuſas Catanam pulſis inde Siculis frequentavit. A. 3702. P. I. ad 4185. *a* Thuc. l. 6. *b* Thuc. lib. 5. Steph. *c* Thuc. 5.

Ex eadem Bacchiadarum progenie Cherſicrates Corintho & ipſe profugus in Corcyram inſulam colonos duxit; ut *d* Timæus prodidit. Sed annis poſt excidium Troiæ ſexcentis id factum addidit; quod minimè convenit. fuiſſet enim annus primus Olympiadis nonæ & quadrageſimæ, qui longè abeſt ab Syracuſarum conditu, pulsíſque Corintho Bacchiadis. Euſebius ad Olympiadem octavam-decimam Corcyræ conditum adſcribit. *d* Apud Schol. Apol. l. 4.

Bello *e* Meſſenio Lacedæmonii ingenti prælio ab Ariſtodemo ſuperati, ad prolem ſufficiendam, florenti ætate milites domum allegant, iíſque relictarum ibi fœminarum copiam faciunt. Unde orti, quos *Parthenios* nominarunt. qui triceſimo pòſt anno, ut ait Juſtinus, ad ſedes novas quærendas ablegati, duce Phalanto in Italiam navigantes Tarentum condiderunt. Clades Lacedæmoniorum incidiſſe videtur anno ante Chriſtum 726, Olympiadis 13 anno tertio. Ideò Partheniorum migratio confertur ex Juſtino in annum ante Chriſtum 696, qui eſt primus Olymp. 21. Quare ſub hoc tempus Tarentum à Lacedæmoniis eſt conditum. *f* Haud multò poſtea Calchedon à Megarenſibus extructa eſt, nempe anno quarto Olympiad. 22. Triennio pòſt, Cyzicus in Azia, & Locri in Italia poſiti ſunt. *e* Pauſan. Phoc. p. 326. Iuſt. 3. Lact. l. 1. c. 20. *Parthenii.* *f* Euſeb. Pont.

Olympiade 39, anno ante Chriſtum 624, *g* Epidamnus à Corcyræis eſt condita. Nec multo pòſt Cyrenen Battus ſtatuit in Libya. quod Olymp. 45, anno poſt Trojam captam 586 accidiſſe Solinus aſſerit. Hic erit ſecundus circiter annus Olympiadis illius. *h* Plinius verò annum Urbis aſſignat 143, qui eſt ſecundus Olympiadis 43, ante Chriſtum 611. quod & *i* Theophraſto conſentaneum eſt, qui trecentis circiter annis ante Simonidem Archontem, constructam eſſe Cyrenen adſtruit. qui eſt annus ſecundus Olymp. 117. ante Chriſtum 311. Idem porro Theophraſtus Silphium ſeptem annis ante Cyrenen condi- *g* Thuc. 1. Strabo 7. Euſ. Pont. *Cyrene condita.* *h* Lib. 19, c. 3. *i* Theophr. l. 6, de cauſ. c. 3.

A. 3702. P. I. ad 4185.

tam exortum eſſe ſcribit, imbre piceo ſubitò madefacta tellure, circa Heſperidum hortos, Syrtímque majorem.

a Clem. Alex. 1. Stro. Euſ.
b Ælia. 8. Var. 10.
c Plut. Solo. Par. 2, lib. 3, c. 9.

Athenis a ſub Olympiadem 39 Drago leges adidit, quas b θεσμὰς vocarunt, c ſanguine potiùs, ut aiebat Demades, quàm atramento ſcriptas. Tanta quippe earum aſperitas fuit, ut parvis juxta, magníſque delictis capitalis irrogata pœna ſit; ac qui otii damnatus eſſet, non minùs, quàm qui parricidium feciſſet, morte lueret. Eas leges, præterquàm quæ de ſicariis erant, poſtea Solon abrogavit.

d Thuc. 1. Plut. Sol.
Cylonis facinus.

d In eâdem urbe circa Olymp. 45. memorabile fuit Cylonis facinus unius ex principibus. Qui ab oraculo monitus arcem ac dominatum occupare, celeberrimo Jovis feſto die, per Olympicum id ludicrum aggreditur, ignarus aliud in patria Jovis eſſe feſtum, quod *Diaſia* vocabant. Itaque conatui non reſpondit exitus. Obſidione vallatus à popularibus ſuis, evaſit ipſe cum fratre ſuo. reliqui fame ac ſiti coacti, ad áram, quæ erat in arce, ſupplices aſſederunt. qui fide data hinc abducti nihilominus interfecti ſunt. Hujus cædis auctores, & eorum poſteri, pro ſacrilegis & piacularibus habiti fuerunt, ac poſtea ex urbe proſcripti.

Ut iſtorum de occupando patriæ dominatu conſilia fortuna deſtituit: ita complures illa ipſa ætate, quaſi ex compacto idem aggreſſi, quod volebant adepti ſunt. Memorabiles ex eo tyrannorum numero fuere, e Periander Corinthius, Cypſeli filius, f qui annos quatuor & quadraginta dominatum exercuit, cœpítque Olympiade octava & triceſima, ante Chriſtum 628, ac deceſſit anno quarto Olympiadis 48, hoc eſt uno ante Olympiadem 49, ut Soſicrates apud Diogenem refert; ante Chriſtum 585. g Hic Lyſidem, quam Meliſſam ipſe nominavit, uxorem ſuam, Proclis Epidauriorum tyranni filiam interfecit, quod ægrè ferens Lycophron ejus filius, ab illo primùm abdicatus, deinde relegatus in Corcyram, cùm poſtea ad capeſſendam tyrannidem revocaretur à patre, ab Corcyrenſibus occiſus eſt. Ob id principum illius inſulæ liberos trecen-

Periander.
e Herod. l. 1. & 3. Diog.
f Ariſtot. 5. Polit. c. 12.

g Herod. 3. Diog.

tos ad Alyattem Lydiæ regem caſtrandos miſit Periander : quos in Samum delatos eripuere Samij & in patriam remiſere. *a* Coluit hunc Arion Methymnæus fidicen, quem etiam ex Italia redeuntem, & à nautis in mare coactum ſe projicere, ac delphino revectum excepit. *b* Fuit & Thraſybulus Mileti tyrannus Periandro junctus amicitia. A. 3702. P. I. ad 4.85. *a* Herod. lib. 1. *b* Herod. ibid. *Thraſybulus.*

Non multo poſt Periandri obitum, *c* hoc eſt Olympiade circiter tertia & quinquageſima, Phalaris Agrigenti in Sicilia tyrannidem arripuit. *d* Nam cum publicanus eſſet, ac templo Apollinis in arce ſumma ædificando præeſſet, publicis acceptis pecuniis mercenarios magno numero conduxit, & complures captivos emit. tum quæſtus furto ſibi materiam ex arce ſurripi, muniendæ arcis poteſtatem accepit : itáque ex improviſo tyrannidem cepit ; *e* quam per ſummam deinceps immanitatem annis ſedecim exercuit. *c* Euſeb. *Phalaris.* *d* Polyænus l. 5, c. 1. *e* Euſeb.

Æqualis hujus fuit Piſiſtratus, *f* qui Athenas bis occupavit : primùm circa Olympiadem 55, & initium Cyri. *g* Sed brevi pòſt Megaclis præpotentis civis factione pulſus, cùm eum ſibi nuptiarum pactione reconciliaſſet, ab eodem per ſubornatam Minervæ ſpecie feminam in arcem introductus eſt. Unde Megaclis conſpiratione rurſus ejectus, undecimo demum anno reſtitutus eſt ; ſub id tempus, quo Crœſus contra Cyrum bellum agitans, Græcorum circumſpectabat auxilia. Obiit ſucceſſore Hippia relicto filio, circa annum primum Olympiadis 62, cùm ſeptemdecim haud amplius annis tyrannidis potitus eſſet. *Piſiſtratus.* *f* Ariſt. 5. Pol. c. 12. *g* Herod. l. c. 59, & ſeq.

Porro Megacles iſte Alcmæonem filium habuit, *h* qui ab Crœſo locupletatus eſt, & cognominem patri filium genuit Megaclem, Cliſthenis Sicyoniorum principis generum. *i* Hic enim Agariſtam filiam volens Græciæ totius præſtantiſſimo in matrimonium dare, certam diem edixit, ad quam proci omnes Sicyonem venirent. quorum è numero Megaclem Alcmæonis filium elegit. *k* Affuiſſe tum inter alios Smindyrides Sybarita dicitur, opibus & luxu per id tempus *h* Herod. 6. *Cliſthenes.* *i* Herod. ibid. *k* Herod. ibid. Diod. in Exer. Valeſ. p. 230.

A. 3702 P. I. ad 4185. celebris. Atque hoc ſecunda poſt Solonem, & Crœſum ætate incidiſſe teſtis eſt Herodotus.

Archilocus. Extiterunt illa tempeſtate ingenij, ac ſapientiæ laude inclyti; ex Poëtis quidem, Archilocus *a* Olymp. 23: Stenichorus, qui naſcitur Olymp. 37, & moritur Olymp. 57, ait Suidas.

a Tatia. Cyr. I. con. Iul.

Stenichorus.

Alcman. Alcman Lyricus Poëta floruit *b* circa Olympiadem 42.

b Euſeb.

Alcæus. Eodem tempore vixit & Alcæus, qui cùm Pittaco, aliíſque potentioribus graves inimicitias exercuit. Euſebius in Chron. Alcæum, & Sapphonem adſcribit Olympiadi 42, vel 45.

Sappho.

Theognis. Theognis Olympiade floruit 58, Euſebio teſte. quem Megarenſem è Sicilia fuiſſe perhibent *c* nonulli. Alij Megaris Iſthmo Corinthiaco vicina urbe oriundum aſſerunt.

c Plato 1. de Leg. Theod. 5. con. Gen.

Hipponax. Hipponax mordacium ſcriptor Jamborum extitit Olympiad. 60, vt ait *d* Plinius.

d Lib. 36, c. 5.

Septem Sapientes. In Philoſophia porro claruerunt imprimis illi ſeptem, qui id vocabulum proprium ſibi fecerunt. Hos in Protagora Plato, ex eóque *e* Pauſanias in Phocicis ita recenſent.

e Pauſan. Phoc. p. 340.

Primus fuit Thales Mileſius, natus *f* Olympiadis 35 anno 1, Archonte Damaſia: obiit Olympiade 58, poſtquam in expeditione contra Cyrum Crœſo adfuit. Quare non 70, vel 90, ut Diogenes dicit, ſed 96 vixit annos. ſiquidem 24 ſolidas Olympiadas confecit.

f Diog. Laërt. Cyr. 1. cont. Iul.

Secundus Pittacus Mitylenæus, qui *g* floruit Olympiade 42, & mortuus eſt anno tertio Olymp. 52, Archonte Ariſtomene.

g Diog. Laërt.

Tertius Bias Priennenſis: *h* qui eadem ætate vixit, ſub Alyatte, Crœſóque Lydiæ regibus.

h Diog.

Cujus æterna celebrandum laude facinus *i* à Diodoro proditur in Excerptis nuper editis. Cùm enim Meſſeniæ nobiles virgines à prædonibus captæ eſſent, eos ille ſuapte pecunia redemptas domi aluit, & filiarum habuit loco. Quas cùm deinde propinqui aliquanto pòſt repeterent, nullo neque redemptionis, neque alimentorum accepto pretio illis reddidit. Hujus ſingularis beneficij memores puellæ, ubi domum reverterunt, cùm ſub id tempus Meſſenij piſcatores æneum tripodem extruxiſſent, cui inſcriptum hoc erat,

i In Excer. Valeſ. 237.

Sapientiſsimo; apud ſuos effecerunt, ut ille Bianti, tanquam omnium digniſſimo mitteretur. A. 3702. P. I. ad 4185.

Quartus Solon. qui *a* anno tertio Olympiadis 45 Prætor Athenis fuit, Tarquinio Priſco Romæ regnante: quo & leges Athenienſibus dedit, & eorum rempublicam ordinavit. Mortuus eſt annos natus *b* 80, eodem, ut apparet, anno, quo Cyrus in Perſide imperare cœpit; *c* paullò pòſt occupatum Athenis à Piſiſtrato dominatum.

a Diog. Plut.

b Diog.

c Ælia. 8. Var. c. 16.

Quintus Cleobulus Lindius æqualis Solonis.

Sextus Myſon Chenenſis ex Laconicæ oppido, vel Oetæo potiùs, quas Chenas vocat.

Septimus Chilo Lacedæmonius, quem Olympiade 52 ſenem ait fuiſſe Diogenes.

Pro Myſone plerique Periandrum Corinthiorum tyrannum numerant, ait Pauſanias: Alii Anacharſin Scytham, qui eâdem tempeſtate vivebat.

Æſopus quoque fabularum ſcriptor ſæculo illo floruit. quem Olympiade 54 necatum à Delphis refert Euſebius.

Epimenides Cretenſis inter illorum temporum ſapientes adſcribitur. qui *d* Olympiade 46 Athenas veniens, urbem Cylonii piaculi contagione purgavit. *e* Creditus eſt annos 57 in ſpelunca dormiiſſe, vixiſſe 154, vel 157, vel 298. Diogenes præterea ſcribit ipſum ad expiationem Athenarum aras complures excitaſſe nulli certo Deo dicatas. ad quod Actorum 13 Paulus reſpexiſſe videtur.

d Diog.

e Id.

f Anaximander Mileſius anno ſecundo Olymp. 58 annum agebat 64, paullóque pòſt obiit.

f Diog.

Anaximenes & ipſe Mileſius natus Olympiade 63, & mortuus circa Sardium ἅλωσιν, ut ait Diogenes: ſed falsò. *g* Sardes enim captæ ſunt à Cyro anno 1 Olympiad. 59.

g Vide l. 13, de Doct. Temp.

h Xenophanes claruit Olympiad. 60. quâ eâdem Pherecydes Syrius Philoſophus extitit.

h Diog. Par. 2, l. 3, c. 9.

Sunt qui Periandrum, ut dixit, Corinthi, & Piſiſtratum Athenarum tyrannos inter ævi illius ſapientes annumerent.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER TERTIUS.

Tempora continens ab anno Per. Jul. 4186 ad 4430, ſive ab initio Cambyſis ad Ptolomæi Philadelphi primordia.

De iis quæ ſub Cambyſe, ac Dario memoria digna contigerunt, præſertim de Marathonio conflictu.

CAPUT. I. Par. 2, l. 3, c. 10.

CAMBYSES an. 4. Olymp. 62, ante Chriſtum 529, ut oſtenſum eſt, regnare orſus in Perſide, 5. anno, ut in Chronico ſcribit Euſeb. invadit Ægyptum. Cauſſam belli hujus ridiculam refert *a* Herodotus; Cambyſen Amaſidis filiam ad conjugem expetiiſſe: pro ea verò Apriæ filiam Nitetim ab Amaſide miſſam, quòd ſciret non uxoris legitimæ loco habendam eſſe, ſed pellicis. Id ubi Cambyſes reſcivit, in Ægyptum arma vertiſſe. Sed cùm Apries ante annos 44 obierit, quàm Cambyſes Ægyptum peteret, non eſt veriſimile. Aprie genitam pro puella Cambyſæ nuptiis deſtinari potuiſſe. Quare probabilius eſt, quod & nonnullos aſſerere ſcribit Herodotus; affinitatem illam non à Cambyſe, ſed à Cyro exambitam fuiſſe,

a Lib. 3, init.

Cambyſis geſta.

Quod & *a* Polyænus ſecutus eſt. Scribit enim Cyro Amaſidis filiam ad conjugium poſtulanti, miſſam ejus loco ab Amaſide Nitetim Apriæ filiam, quæ diſſimulata re, ubi plures è Cyro liberos ſuſcepit, inque his Cambyſem, Cyro fraudem confeſſa, eum perpulit, ut quoniam Amaſis obierat, in filium ejus Pſammetichum vindicaret. Sed in apparatu mortuo Cyro, Cambyſes hortatu matris, Ægypti regnum in Apriæ poſteros tranſtulit. A. 4186. P. I. ad 4430. *a* Polyæn. l. 8, p. 601.

b Antequam in Ægyptum Cambyſes proficiſceretur, Amaſis obierat, eíque Pſammetichus filius ſucceſſerat. Qui à Cambyſe captus, aliquamdiu vixit in Perſide. Cambyſes in ea expeditione Polycratis Samiorum tyranni claſſe eſt adjutus. Ægypto ſubacta, multa ibi crudeliter & impiè fecit. Contra Æthiopas exercitum ducens, ob commeatus inopiam incœpto diſtitit. Cùm autem ad Ammonij Jovis oraculum incendendum 30 milia circiter miſiſſet, ea tempeſtate, & arenarum ingeſtis molibus obruta ſunt. *b* Herod. ibid.

Crœſum porrò amicè quæ officij erant admonentem duci ad necem imperavit. Sed Perſæ clam eum ſubduxerunt. Quo cognito Cambyſes de illius ſalute gaviſus, conſervatores ejus capitali affecit ſupplicio. *Crœſus à nece liberatur.*

c Demum anno octavo ineunte regni ſui, ante Chriſtum 522, Cambyſes in amentiam incidit, ac fratrem ſuum Smerdin mandavit interfici; quòd eum per ſomnium in ſolio ſuo confidentem vidiſſet. Prexaſpes id mandatum executus eſt. Ita quidem Herodotus. Cteſias verò nomen illius Tanyoxarem fuiſſe ſcribit, paulóque rem aliter exponit. Haud multò pòſt Cambyſes lignum incidens, femoris muſculum oblæſit, atque undecimo pòſt die mortuus eſt. *c* Herod. ibid. *Cteſias.*

d Ægrotante Cambyſe Polycrates in Samo anno 11. tyrannidis ſuæ ab Orœte Sardium præfecto per fraudem evocatus interficitur, eiúſque cadaver in cruce ſuſpenditur. *d* Herod. ibid.

Per idem tempus, ante Cambyſis obitum, Magus quidam Smerdi ſimillimus, ejus ſibi perſonam impoſuit: ac defuncto Cambyſe regnum menſibus ſeptem tenuit. *Magus invadit imperium.*

A. 4186 P. I. ad 4430.
a Herod. 3. Valer. Max. 7, cap. 6. Iuſt 1.
Darius.
De Dario Par. 2, l. 3, cap. 10.

a Quo à ſeptem principibus occiſo, unus ex horum numero Darius, Oebaris ſtratoris ſui opera, & equi hinnitu, regnum eſt adeptus, annum agens 28. Siquidem Herod. in calce libri 1, ait anno ultimo Cyri Darium annorum fuiſſe circiter 20. Is Orœtem paulò pòſt interfecit. Intaphernem unum de ſex adjutoribus ſuis, quòd ab admiſſionali, & janitore ad regem adire prohibitus, utrique nares, auréſque præcidiſſet, morti damnavit. Tributa certum ad modum redegit. Horum ſumma ex Aſia, & Ægypto talentûm Euboicorum fuit 14560, quæ ad æs noſtrum redacta ſcutatorum noſtrorum efficiunt 10374000.

Syloſonti Polycratis fratri, à quo privatus adhuc veſte donatus in Ægypto fuerat, patriæ ſuæ Sami inſulæ principatum dedit. Quo ferè tempore Babylon defecit, quam 20 menſibus obſeſſam, per Zopyrum egregiæ fidei principem obtinuit. quod ſub annum tertium Olympiadis 67 incidit.

b Herod. 4. Iuſt. 1. Corn. Nep. in Milt.

b Duplex ab eo inſignis expeditio facta. Prior contra Scythas: contra Græcos altera. In priori ponte Boſphorum injunxit. tum alterum in Danubio fecit. cui ſervando Jonicarum urbium principes adhibuit. à quibus deliberatum eſt, ecquid ponte reſciſſo, ad quod Scythæ eos adhortabantur, Darium, & Perſarum robur iiſdem internecione delendum traderent. Sed vicit Hiſtiæi Mileſij ſententia, qui ne id fieret ea ratione perſuaſit, quòd Darij regno ipſorum ſalus niteretur, ac dominatio. Itaque Darius magna exercitus amiſſa parte, ægrè in Aſiam rediit, Megabazo cum 70. M. in Europa relicto, ut eam armis ſubigeret. Contigit hæc in Scythas expeditio ineunte 68 Olympiade, ante Chriſtianam æram 508.

Darij Scythica expeditio.

c Herod. 5.

c Megabazus Thraciam, & Macedoniam Darij ſubjecit imperio. Quo tempore Alexander Amyntæ Macedonum regis filius Perſarum principes quoſdam petulantiùs in convivio domi ſuæ laſcivientes occidit. Darius in Perſidem rediens Hiſtiæum Mileti tyrannum ſecum per honoris ſpeciem abducit invitum. qui Ariſtagoram generum, & conſobrinum ſuum civitati ſuo loco

Hiſtiæus Mileſius.

præpoſuit. Quem poſtea, ut ab Rege deficeret, & in belli ſocietatem Jonas ſecum traheret, clam eſt hortatus. Quippe patriæ deſiderio, & aulæ Perſicæ tædio id conſilij ceperat, ut prætextu domeſtici illius incendij reſtinguendi, commeatum impetraret à Dario. Interim Ariſtagoras, Mileſiis reſtituta libertate, ac tyrannis, quoad potuit, ubique ſublatis, ad Græcorum auxilia reſpexit. Itaque Lacedæmoniis fruſtra tentatis, Athenas venit: à quibus claſſe viginti navium adjutus, palam defecit à Perſis. Mox eorundem auxilio captæ ſunt Sardes, & incenſæ. Id evenit Olympiade 69. Perſæ Jonas perſecuti fundunt fugântque. Qui ab Athenienſibus deſtituti, nihilo ſecius contra Perſas utcumque bellum ſuſtinent. Byzantium, & alias urbes capiunt. Darius audito ab Athenienſibus inflammatas eſſe Sardes, ulciſcendi cupidus, quotidie ſe de bello Athenienſibus inferendo jubet admoneri. A. 4186 P. I. ad 4430.

a Ariſtagora deinde in acie cæſo, miſſus ab Dario Hiſtiæus fruſtra contra regem cum Jonibus nititur. qui navali prælio ſuperati; Miletus ſexto ab Ariſtagoræ defectione anno expugnata, & incendio conſumpta; Hiſtiæus ab Harpago Perſarum duce captus in pugna, & ad Artaphernem Darij fratrem perductus, in crucem agitur. *a* Herod. 6.

Darius Mardonium generum adverſus Græcos cum exercitu mittit; qui tyrannis ex urbibus Joniæ ſublatis, pro iis popularia imperia conſtituit. Thraciam inde, Macedoniam, ac finitimas regiones ſibi ſubjicit. Ad montem Athon gravi tempeſtate jactatus viginti amiſit hominum millia. Poſt hæc legatos Darius miſit in Græciam, qui aquam & ignem exigerent. quibus Æginetæ paruerunt.

Demum anno tertio Olymp. 72, Periodi Jul. 4224, ad Marathona pugnatum eſt. Par. 2, l. 3, c. 11.

b Cauſſam hujus belli Dario præbuit partim propagandi in Europam, & Græciam imperij, partim ulciſcendorum Athenienſium cupiditas; qui auxilium contra ſe tulerant Jonibus, & Sardes incenderant. Non hoc ſolum poſteriùs expeditioni prætexuit ſuæ; ſed illud inſuper, ut Hippiam Piſiſtrati filium Athenis ejectum, ac ſup- *b* Herod. 6. Corn. Nep. Milt. Pauſ. Att. p. 31. Iuſt. c.

A. 4186. P. I. ad 4430.

plicem ſibi factum, in tyrannidem reſtitueret.

His commotus Darius claſſem mittit in Græciam ſexcentarum triremium, ut ait *a* Herodotus: ut autem Cornelius Nepos in Miltiade refert, quingentarum; quibus ducenta peditum millia, decem equitum impoſuit, ſi eidem creditur. At Lyſias in Epitaphio quingenta millia numerat. Ea claſſis, ducibus Dati & Artapherne Artaphernis fratris Darij filio, primùm ad Eubœam appulſa. Eretriam cepit. Inde in Atticam venit; & ſuas copias in campum Marathonem expoſuit. Athenienſes decem contra illos Prætores creant, qui exercitui præeſſent: inter quos erat Miltiades: cujus auſpiciis perexigua manu (non enim plures decem millibus habebant, è quibus Athenienſium novem millia; Platæenſium mille fuerunt) fuſi ſunt barbari. Centum millia peditum, cum equitum millibus decem in aciem produxiſſe Datim aſſerit Cornelius nepos. Cæſa in eo prælio Perſarum 6400, Athenienſes 192, die Boëdromionos 16., ut ait *b* Plut. hoc eſt Septemb. 29. Celebrantur inter alios Callimachus Athenienſium Polemarchus: & Cynægirus: qui hoſtilis navis apluſtria manu prehendens, ea abſciſſa cecidit.

Poſt hanc cladem Darius majorem contra Græcos apparatum inſtruit *c* triennio toto. Quarto vero anno defecit Ægyptus. Dum igitur ad ulciſcendos utroſque ſe comparat; orta liberos inter diſſentione, quià patre regem eligi de more poſtulabant, tandem ab eo Xerxes deſignatus eſt, ac majori natu Artabazani antepoſitus, quòd & Cyri filia Atoſſa genitus; & in principatu ſuſceptus eſſet. Sequenti demum anno ab Ægypti defectione moritur Darius. Hæc Herodotus. ex quibus id efficitur, Marathoniam pugnam anno Darii ſecundo & triceſimo contigiſſe, hoc eſt quinto ante illius obitum.

a Lib. 6. pag. 331. edit. Græ.

b Plut. in Cam.

c Herod. 7, init.

A. 4186. P. I. ad 4430.

De Piſiſtratidarum hiſtoria, & Hipparchi nece, tum de Miltiadis dominatu, & Cornelii Nepotis errore graviſſimo.

CAP. II.

ANNO ante Marathonium prælium viceſimo, ut auctor eſt *a* Thucydides, Piſiſtratidarum dominatus Athenis extinctus eſt Alcmæonidarum opera, & auxilio Lacedæmoniorum. Pulſus eſt enim Hippias Piſiſtrati F. cùm annos 18 poſt patris obitum præfuiſſet. cujus frater Hipparchus fuit, vir moderatus, & eruditus, ut teſtis eſt *b* Plato. Tametſi Diodorus Hipparchum & Hippiam violentos, & impotentes fuiſſe dicit, tertium verò *c* Piſiſtrati filium Theſſalum civilem ac bene moratum, qui ejurata tyrannide civibus percarus fuit: cui rurſus contradicit *d* Heraclides, qui Theſſalum juniorem & audacia præcipitem ait fuiſſe. quem conjurati volentes occidere, pro eo Hipparchum interemerunt, longè commodiorem fratribus duobus. Hic Harmodii, & Ariſtogitonis conſpiratione cæſus eſt Panathenæorum tempore. Qui ambo à ſatellitibus occiſi; plerique alii torti, & ſupplicio affecti. inter quos Leænæ meretricis conſtantia celebratur. *e* Pòſt Hippias Athenis dominatus eſt annos tres; & quarto pulſus ad Darium confugit, anno viceſimo ante Marathoniam pugnam, ut ait Thucydides. Quocircà Hipparchi nex contigit anno 4 Olympiad. 66. quo anno Panathenæa pentaëterica ſacra Athenis indici ſolita indidem colligitur. Fuit autem hic annus ante Chriſtum 513. Hippias verò anno tertio Olymp. 67 eſt ejectus, Per. Julianæ 4204. Statuæ deinde publicè Harmodio, & Ariſtogitoni poſitæ ſunt, ut ſcribit *f* Plinius, qui eodem anno id actum eſſe dicit, quo pulſi ſunt reges. Pulſi ſunt autem tertio anno exeunte Olympiadis ejuſdem, hoc eſt, Per. Jul. 4205.

g Per idem tempus, quo Darius per legatos aquam & ignem à Græcis civitatibus petebat, cùm Æginetæ mandata feciſſent, & ad eorum

a Lib. 6, Herod. 5, & 6. Vide Par. 2, l. 3, c. 9.

b Dial. de lucri cupid.

c In Exer. Val. p. 250.

d. Lib. de Polit.

e Pauſ. Att.

f Lib. 34, c. 4.

g Herod. lib. 6.

A. 4186. P. I. ad 4430.

cauſſam cognoſcendam Lacedæmone Cleomenes rex eò veniſſet, à collega ſuo Demarato in crimen adductus, huic ipſi regnum abrogari fecit, ſubornata Pythia, quæ legitimum Ariſtonis filium negaret eſſe Demaratum. Huic ſubſtitutus eſt Leotychides, à quo ille ludibrio perſtrictus, ad Perſas profugit.

a Herod. 6. c. 34.
Miltiadis hiſtoria.

a Memorabilis eâdem tempeſtate fuit Athenis Miltiades Cimonis filius, qui in Cherroneſo Thraciæ dominatum obtinuit. Hujus enim patruus Miltiades. Cypſeli filius, eâdem qua Cimon matre genitus, à Doloneis Thracibus, qui Cherroneſum incolebant, ad principatum, ex oraculo, Athenis expetitus. Crœſo regnante, quo cum & amicitiam coluit, regionem illam tenuit. Is moriens Cimonis fratris filium Steſagoram ſucceſſorem relinquit. Quo ab ſicario interfecto, Piſiſtratidæ, ait Herodotus, Miltiadem Cimonis, quem ipſimet è medio ſuſtulerant, filium eò ſubmittunt; qui rerum ibi potitus eſt. Tertio verò, poſtquam venerat, anno Scythæ, quos Darius expeditione in eos facta provocarat, in Thraciam irrumpunt. quos Miltiades fugiens Cherroneſum reliquit, eodémque poſtmodum à Thracibus eſt reſtitutus. Hæc Herodotus. Quæ ut vera ſint, neceſſe eſt poſt Hipparchi necem ab Hippia ſolo miſſum eſſe Miltiadem; ſiquidem tertio anno pòſt Scythæ impreſſionem fecerunt.

Cornelii Nepotis gravis error de Miltiade.

In quo, Cornelii Nepotis animadverſione dignus eſt error, qui priorem Miltiadem cum poſteriore confudit, & utriſque geſta adſcripſit uni. Rectè autem *b* Ælianus in Variis, Miltiadas tres diſtinguit itidem, ut nos fecimus.

b Lib. 12. Var. c. 35.
c Herod. 6.
Corn. Nep.
Cimonis geſta.

c Cimonis filius Miltiades, cùm totum illud mare Perſica claſſis obtineret, Athenas elapſus eſt. ac poſteà contra Darii exercitum imperator, in campo Marathonio, fecundiſſimo & glorioſiſſimo exitu certavit. Quam victoriam adeptus, ad ejus perſequendas reliquias cum claſſe mittitur: ac dum per inſulas bella circumfert, Paron aggreſſus; indéque quâ terrore falſo ingruentis Perſarum exercitus, quâ oblæſi corporis ægritudine depulſus, iniquis civium ſuorum ſententiis grandi ære mulctatus eſt; & quia ſolvendo non erat,

erat, in vincula conjectus, ubi diem obiit ſupremum. Hæc proximo anno ab Marathonia victoria videntur accidiſſe. A. 4186. P. I. ad 4430.

De quibuſdam viris doctis, qui circa illud tempus extiterunt.

CAPVT III.

HOc temporis ſpatio, quod ab anno tertio Olympiadis 60, ac Cyri primordio Babylonico, ad obitum Darij & Xerxis initium, fluxit, memorantur inſignes in omni doctrinæ genere viri. Poëtæ quidem, Simonides Ceus Lyricus, quem Euſebius aſcribit Olympiadi 61. unà cum Phocylide. *Simonides.* *Phocylides.*

Tum Anacreon, qui Polycrati Sami tyranno percarus fuit, ut refert *a* Herodotus. At Polycrates Olympiade 64 ab Orœte necatus eſt. *Anacreon.* *a* Lib. 3. c. 121.

Floruit & *b* Æſchylus Athenis Cynægiri illius frater, qui in pugna Marathonia fortiſſimè pugnavit: quo cum & Æſchylus in acie ſtetit, ut ſcribit Vitæ illius auctor. At in Sophoclis vita refert alius, hunc Archonte Philippo natum eſſe, anno ſecundo Olympiadis 71, & 17, annis Æſchylo fuiſſe juniorem. Ita natus fuerit Æſchylus anno primo Olympiadis 67, Periodi Julianæ 4202. & Marathonij conflictus tempore annum agebat circiter 22, aut 23: ac mortuus erit anno Period. Julianæ 4267, Olympiadis 83 anno ſecundo. Nam vixit annos 65. Verùm cùm Hieronis Siciliæ regis tempore, & apud illum mortuus eſſe perhibeatur; & Hiero anno Periodi Julianæ 4247. obierit, non conſonat ratio. Itaque longè ante Olympiadem 67 natus fuerit. *b* Schol. Aeſch. *Aeſchylus.*

Inter Philoſophos recenſetur Xenophanes phyſicus, idémque Poëtica laude celebratus. quem Diogenes & Euſebius circa Olympiadem ponunt 60. *Xenophanes.*

Sed nihil Pythagora nobilius ætas illa peperit, qui ortus inſula Samo, poſt diuturnam peregrinationem, reverſus in patriam, Polycrate adhuc in ea dominante, Crotonam in Italia petiit, ibíque diſcipulos complures habuit, ut refert Diogenes. alij Syloſontem Polycratis fratrem, & ſucceſſorem aiunt non potuiſſe ferre. *Pytagoras.* Iambl. in vita Pyth. Diog. Diod. in Excerp. Valeſ. p. 241.

A. 4186 P. I. ad 4430.

Floruit is Olympiade 60, ſi Diogeni credimus. Jamblichus circa Olympiadem 62 in Italiam abiiſſe ſcribit, qua ſanè Polycrates dominari cœpit. Mortuum verò Olympiade 70, ejúſque quarto anno refert Euſebius, cum vixiſſet annos vel 80, vel 90, ut auctor eſt Diogenes. Cum Phalaride tyranno, & Abaride verſatum eſſe prodit Jamblichus idem, qui de ejus vita, & dogmatibus ſcripſit. Fuit autem Abaris Hyperboreus Apollinis ſacerdos, qui Pythagoram pro Apolline veneratus, mirificam illi ſagittam obtulit, qua fretus flumina tranſmittebat, urbes peſtilentia liberabat, & alia pleraque ſtupenda faciebat. Hæc Jamblicus. *a* Tertullianus verò Pythagoram apud Thurios tyrannidem affectaſſe ſcribit.

Abaris.

a In Apol. c. 46.

Pythagoræ præceptis Crotoniatæ rempublicam ſuam inſtituerunt: ac non moribus ſolùm, ſed etiam virtute bellica adeo profecerunt, ut centum eorum millia duce Milone cum trecentis Sybaritarum millibus ad Sagram fluvium conflixerint, & cæſis hoſtibus, urbem ipſam funditus everterint.

Diod. 12.

Heraclitus Epheſius circa Olympiadem 69 floruit, auctore Diogene. nec non Zeno Eleates. *b* Hunc bubulo ſe ſtercore oblitum exuſſiſſe refert Tertullianus.

Heraclitus.

b Tert. ad Mart. c. 4.

De ejectis Roma regibus, ac bellis deinceps à Romanis ſuſceptis.

CAP. IV.

c Lib. 1. in fine.
d Dion. lib. 4. Plut. in Popl.

REGNATUM eſt Romæ, ait *c* Livius, ab condita Urbe ad liberatam, annos 244. Itaque *d* anno ineunte 245, pulſis regibus, Conſules primi creati ſunt. Quare cùm Urbs condita ſit, ex Varronis opinione, anno tertio Olympiadis 6, qui incurrit in annum *e* ante Chriſtum 753, Regifugium, ac primus Conſulatus convenit in annum quartum Olympiadis 67, ante Chriſtum 509, quod ſic intelligi volumus, quaſi idem in anno veteri Romano ſitus menſium fuerit, qui hodiéque in Juliano cernitur. Palilia 6. Cal. Maij celebrata ſunt; unde Urbis anni computari ſolent. Olympiadici verò ab ſolſti-

e Per. Jul. 3961.

tio numerantur. Itaque initium annorum Urbis in finem Olympiadicorum congruit. At Romani menſes per illa tempora non eodem loco conſiſtebant. quem tum verò tenerent, nulla poteſt divinatio conſequi. Ideo communi nos, & hodierno ſitu ſæpiùs utemur. A. 4186. P. I. ad 4430.

Tarquinio propter oblatum ab ejus filio Lucretiæ ſtuprum abrogatum eſt regnum 6. Cal. Mart. quo die Regifugium notatur in Calendario Romano. Vide 10. de Doct. Temp. c. 21.

Pro regibus, Coſſ. duo comitiis centuriatis à Præfecto Urbis ex commentariis Servii Tullii creati ſunt, L. Junius Brutus, & L. Tarquinius Collatinus: quorum hic Tarquiniorum propinquus erat, à Demarato oriundus, ejúſque pronepos. Qui, poſt detectam conſpirationem, in qua filii Bruti, & ipſius Tarquinii ſororum filii deprehenſi fuerant (cum ſe molliùs gereret, annitente Bruto, redactus in ordinem exulare coactus eſt, eíque P. Valerius Poplicola ſuffectus. Pòſt Tarquinio rege bellum inferente, in ipſo conflictu Brutus occubuit, ejúſque loco primùm Lucretius Conſul eſt factus; deinde M. Horatius. ac deinceps quotannis inſtitutum, nova ut Conſulum paria Reip. præeſſent. *Conſules creati.*

a Anno tertio à parta Romæ libertate Porſenna Cluſinorum regulus, ad reducendos Tarquinios, bellum Romanis intulit. quo bello M. Horatii Coclitis virtus enituit; qui ingruentes per pontem hoſtes ſuſtinuit unus, ac reciſo ponte tranſnatavit. Tum Mucii Scævolæ, qui regem aggreſſus, & conatu ſuo fruſtratus ardentem in focum injecta manu illum adeo terruit, ultrò ut pacem à Romanis expeteret. Nec minùs puellarum fortitudo conſpecta eſt: imprimíſque Clœliæ, quæ obſes data regi, eluſa cuſtodia, trans flumen ad ſuos equitavit. *a* Liv. 2. Dion. 5. Plut. in Popl. *Horatius Cocles.* *Scævola.*

b Submotis Etruſcis vehemens ab Latinis bellum increbuit, quos Octavius Mamilius Tarquinii gener, Latinus ipſe, concitabat. contra quos Dictator anno Urbis 258 factus Poſtumius, ad Regillum lacum inſigni prælio victis ſocietatem reddidit. Nec primus hic Dictator fuit. Ante hunc Urbis anno 250 creatus erat. T. Lar- *b* Liv. 2. Dion. 6. *Primus Dictator.*

A. 4186. P. I. ad 4430.

tius Conſul ; cùm plebs ære alieno preſſa nomen adverſus Latinos dare detrectaret.

a Liv. 2. Plut. Cor.
Bellum Volſcicum.

a Contra Volſcos bellum poſtea ſuſceptum. qui Latinis ſuperiore bello, quæ mitterent, auxilia paraverant. quod bellum ex intervallo ſæpe repetitum ad annos plures propagatum eſt. Cœpit autem anno Urbis 259. *b* Memorabilis eo bello C. Marcii Coriolani fortuna fuit, qui anno Urbis 263 damnatus abſens, in Volſcos abiit: iiſque auctor fuit inſtaurandi belli, cui gerendo dux cum Tullio Accio delectus, cùm fuſis ſæpe Romanis, jam mœnibus ipſis immineret, maternis precibus infractus, cœpto deſtitit. quod anno Urbis conditæ 266 evenit. Extincto Coriolano Volſci nihilominus bellum perſeverarunt facere, qui cum Æquis, & Hernicis inſigniter à Spurio Caſſio ter Conſule victi. Sed ea gloria in auctoris ſui perniciem ceſſit. Hic enim primus Romæ, poſt ejectos Tarquinios, regnum auſus effectare, in ipſo conatu eſt oppreſſus, ac de rupe Tarpeia præcipitatus anno V. C. 269. *c* Hic princeps agrariam Romæ legem tulit anno eo, qui illum, quo necatus eſt, anteceſſit.

b Dion. lib. 8. Liv. Plut.
Coriolanus.

c Dion. 8. Liv. 2.
Agraria lex prima.

Tribuni creati.

At anno conditæ Romæ 261, cùm ob creditorum impotentiam, ac fœnebre malum plebs trans Anienem in montem ſacrum ſeceſſiſſet à Patriciis, Menenii Agrippæ conſilio, & oratione reconciliata eſt, impetrato prius magiſtratu, quem ad ſui tutelam violentiæ Patrum objiceret. Ii Tribuni appellati ſunt.

De expeditione Xerxis in Græciam, & Græcorum navali ad Salaminam victoria, & clade Perſarum.

CAP. V.
Vide Par. 2. lib. 3. c. 13.
d Herod. 7. & 8. Plut. in Them. & Ariſt. Iuſt. 2. Cor.

ANNO poſt Marathoniam pugnam decimo Salaminia contigit, ut auctor eſt Thucydides. *d* Xerxes enim, qui anno 4. Olympiadis 73, & ante Chriſtum 485, poſt parentis obitum imperare cœpit, Piſiſtratidarum, & Alevadarum hortatu ; tum horribilibus ſpectris incitatus ad hoc bellum, anno imperii ſui quinto, Pe-

riodi Jul. 4233, ſive Olymp. 74 anno quarto, in Aſiam profectus eſt, & hieme Sardibus exacta, ſequente vere trajecit in Græciam. Herodotus ſcribit in illius exercitu capitum fuiſſe amplius quinquagies & bis centena octoginta tria millia, *a* Plutarchus quinquagies: *b* Theodoretus tricies centena millia. Cornelius Nepos peditum ſeptingenta millia, equitum quadringenta. Claſſis porro navium fuit, ut idem refert, 1200. Lacedæmonii duce Leonida, cum trecentis Spartanis, & Græcorum cæterorum millibus quatuor, in Theſſaliæ faucibus, quas Thermopylas vocant, ingruentem illius exercitum aliquandiu repreſſerunt. Dilapſis deinde Græcis aliis, ſoli Lacedæmonii à Perſis circunventi perierunt. Athenienſes ab oraculo moniti, ut ſe muris ligneis tutarentur, auctore Themiſtocle, relicta patria, ſe ſuáque omnia in naves impoſuerunt, quas ducentas numero paratas habebant, ut ait Cornelius Nepos. quibus additæ Græcorum reliquorum centenæ, trecentarum navium claſſem implebant. *c* At Herodotus Atticas naves 127, haud plures memorat: in totum verò 271. Xerxes Atticam ingreſſus, Athenas incendit. Tum navalis ad Salaminam pugna fit: in qua victi ſunt Perſæ, Boëdromionis die 20, qui in Septembris 23 incidit. Fugit Xerxes, & ad Helleſpontum pervenit die poſt pugnam 45, relicto in Græcia Mardonio cum 300000 peditum. Hoc navale prælium contigit ineunte anno primo Olympiadis 75, ante Chriſtum 480. Anno inſequente, Mardonius à Græcis, duce Pauſania Lacedæmonio, & Ariſtide, vincitur ad Platæas, & occiditur, Boëdromionis tertio, Septemb. 25. *d* Qua eâdem die Græci ad Mycalem navali prælio Perſas ſuperarunt.

A. 4186. P. I. ad 4430. Nep. in Them. Diod. 11.

a In Paral.
b Orat. 10. con. Græc.
c Herod. 8. init.
d Herod. lib. 9. Diod. 11. Plut. Ariſt.

Per idem tempus, quo cum Perſis maritimo prælio certavêre Græci Carthaginenſes, quos ad invadendam Siciliam Xerxes incitarat, terra victi ſunt ad Himeram à Gelone, ut ſcribit *e* Diodorus.

e Lib. 11.

A. 4186. P. I. ad 4430.

De rebus memoriæ dignis, quæ poſt Perſicum bellum in Græcia contigerunt, ac civilibus Græcorum bellis.

CAP. VI.

PERSICI turbinis metu perfuncta Græcia ab externis bellis ad domeſtica paulatim arma ſua convertit; nobiliſſimis civitatibus de principatu certantibus, Athenis, & Lacedæmone. ad eas cæteræ partitis ſeſe ſtudiis applicarunt.

a Diod. 11. Corn. Nep. Themiſt. Plut. The.

a Prima, conſtitutis rebus, Athenienſes cura tenuit inſtaurandorum mœnium, quæ Perſæ diruerant. quod Themiſtoclis induſtria perfectum eſt, nequicquam Lacedæmoniis obſtantibus; ne extra Peloponneſum paullo aliqua munitior urbs eſſet, qua barbari occupata, velut arce uterentur ad opprimendam Græciam. etſi non tam boni publici amore, quàm invidia, & metu, ne ſe altius æmula civitas efferret, id illos prohibere conſtabat. Quin ejuſdem conſilio *b* Themiſtoclis, Athenienſes in Piræeo portum fecêre, cùm Phalerico hactenus uterentur; *c* Poſteà Græci ad depellenda barbarorum præſidia Pauſaniam cum claſſe miſerunt in Cyprum, & Helleſpontum. *d* Qui capto Byzantio, moras ibi faciens, occulta cum Perſis conſilia de prodendis Græcis iniit. quibus patefactis, domum revocatus, ac denique damnatus periit. Athenienſes interim Græcos populos Pauſaniæ ſuperbia ab Lacedæmoniis alienatos, per Ariſtidem adjunxêre ſibi: quibus commune quoddam ærarium in inſula Delo conſtituere placuit, in quod ſinguli quotannis conferrent aliquid. quod ſibi poſtea Athenienſes uſurparunt.

b Thucid. l. 1. pag. 62. Corn. Nep.
c Diod. 11. Corn. Nep. in Pauſan.
d Thuc. 1. Diod. 11. Corn. Nep. Plut. Parall.

Themiſtoclis fuga.

Inde Lacedæmoniis poſt necem Pauſaniæ Themiſtoclem proditionis accuſantibus, fugit ille, & ad Perſas abiit. quod anno ſecundo Olympiadis 77, ante Chriſtum 471, Diodorus refert; qui nonus poſt cladem Salaminiam fuit. Itaque ſuperſtite adhuc Xerxe venit ad eum Themiſtocles, *e* ut alio loco docuimus.

e Par. 2, l. 5. c. 10.

a Sequente anno Cimon Miltiadis filius cum A. 4186 P. I. ad 4430.
claſſe navium 250 invectus, ad Cyprum, Barba- *a* Diod. 11.
rorum 340 naves prælio ſuperavit; eodémque Plut. in Cim.
die militibus ſuis Perſicis veſtibus indutis, & in Cor. Nep.
captas naves impoſitis, terreſtres Perſarum copias ex improviſo adortus, ad Eurymedontem fluvium cecîdit.

At in Peloponneſo, vehementi terræ motu concuſſa Lacedæmone, cùm Helotes, & Meſſenij defeciſſent, primùm acciti ſunt à Lacedæmoniis Athenienſes ut opem ferrent. ſed interim dum in itinere ſunt, hoſtes ab Archidamo compreſſi, & ſuſpecta jam Athenienſium auxilia dimiſſa ſunt. quæ res illorum alienavit animos, & ſimultatis initium dedit. Id anno 4 Olympiad. 77 Diodorus adſcribit.

Ineunte Olympiade 78, Mycenas ab Argivis, quòd iis ſe ſubjicere nollent, everſas eſſe Diodorus idem aſſerit. *b* Pauſanias verò ex æmula- *b* Pauſ. Cor. 59.
tione gloriæ implacabile in eos odium Argivos cepiſſe prodit; quòd Perſico bello, domi quieſcentibus Argivis, Mycenæi 80 milites contra Perſas ad Thermopylas ſubſidio miſiſſent. Anno verò ſequenti mortuum tradit Hieronem Syra- *Hier*
cuſis regnantem; cùm annis 11 imperaſſet; ac Thraſybulum fratrem ſucceſſorem habuiſſe: qui Syracuſanorum conſenſione depulſus, in Locros abiit. *c* Ita Syracuſani deinceps ad Dionyſium *c* Diod. 11.
uſque annis 60 in ſumma tranquillitate vixerunt quod anno 3 Olym. 78. Diodorus aſſignat.
d In Perſide verò Xerxes anno 4 Olymp. *d* Diod. 11. Iuſt. 3.
eiuſdem occiſus eſt ab Artabano: necnon Darius illius filius ab Artaxerce fratre, apud quem parricidij, quod ipſe commiſerat, illum accuſarat Artabanus, qui Artaxerxi meritas pœnas dedit Sic Artaxerxes ὁ μακρόχειρ eodem anno re- *Artaxerxes.*
gnare eſt orſus. Hic anno imperii tertio, Olympiad. 79 ſecundo, Ægyptum, quæ cum Inaro Lybiæ rege defecerat, per Achæmenem patruum oppugnat. At Inarus Athenienſium copiis adjutus, Perſis reſtitit. qui & navali prælio victis ab Athenienſibus anno tertio Olympiadis ejuſdem. ſequente verò Memphim confugientes ab iiſdem illic obſidentur. Demum Olym-

A. 4186. P. I. ad 4430. piade 81 *a* Athenienſes ab Ægyptiis deſtitui, à Megabazo æquis dimiſſi conditionibus diſceſſerunt. Inarus in crucem actus eſt: Ægyptus recuperata.

a Thuc. I.

Interim Lacedæmonios inter & Athenienſes, velitationes aliquot, & atrociſſimorum, quæ deinceps conſecuta ſunt, bellorum orta ſunt initia. Nam Athenienſes, quos opinione comitatis, ac juſtitiæ ſibi conciliarant, ſocios converſis in ſuperbiam moribus offenderunt. Illi ad Lacedæmonios ſeſe receperunt. velut *b* Thaſii, Æginetæ Olympiad. 79. Quinetiam mutuæ hinc inde in agros impeſſiones factæ. Athenienſes duce Leocrate Corinthiis, & Epidauriis victis, in Peloponneſum graſſati ſunt anno 2. Olympiad. 80. Item Olympiade 81. duce Tolmide, Laconicam populati ſunt, & Ægynetas ſibi ſubjecerunt. *c* Pòſt Cimonis opera quinquennales indutiæ factæ, bellíque contra Perſas converſus eſt impetus. Cimon cum claſſe profectus in Cyprum; terra maríque barbaros vicit, & ad pacem faciendam adegit Artaxerxem, qua nulla Græcis ad hanc diem gloriæ, Perſis ignominiæ plus attulerat. Iis enim conditionibus eſt accepta, ne ad mare propius intervallo, quantum equi curſus eſt, accederent: intra Cyaneas autem, & Chelidonias longa navi, vel roſtrata non inveherentur: & ut Aſiæ vrbes liberas relinqueret. *d* Ea pax anno 4 Olymp. 82 tribuitur à Diodoro. Eodem anno Cimon in Cypro Citium obſidens ex morbo deceſſit.

b Diod. 11.

c Thuc. 1, p. 72.

d Diod. 11. Thucyd. 3. Plut & Corn. Nep. in Cimone.

e Subinde Græcorum inter ſe recrudeſcentibus odiis, repetitum eſt bellum. quod tricennalium indutiarum pactione utcunque ſopitum eſt anno 3 Olympiad. 83. Interim Samij ab Athenienſibus deficientes ad Lacedæmonios, à Pericle perdomiti ſunt anno 4 Olympiad. 84. & Corinthii contra Corcyræos, & eorum ſocios Athenienſes bellum movent: ac ſub annum, 2 Olympiadis 86, navali certamine ſuperantur. Ergo anno 14, quàm factæ erant indutiæ, ab Athenienſibus eas eſſe violatas Lacedæmonii, & eorum ſocij pronunciant. Ita bellum de integro conflatum eſt, quod Peloponneſiacum appellant.

e Thuc. 12. Diod. 2.

A. 4186. P. I. ad 4430.

Romanorum res geſtæ ab A. V. C. 271 ad 323. & initium belli Peloponneſiaci.

CAP. VII.

ROMÆ *a* Veiens bellum initium eſt Urbis anno 271. quod cùm privatis opibus gerendum Fabiorum ſibi gens una depopoſciſſet, & ad Cremeram fluvium caſtra muniſſet, circumventi hoſtium inſidiis eodem die periêre trecenti ſex, anno Urbis 277, quarto anno poſt pugnam Salaminiam, ait Gellius. Sed anno ſequenti cum Veientibus debellatum eſt ab Servilio Coſ.

a Liv. 2. Dion. 9. Gellius 17. c. 20.

b Cum Volſcis quoque bellum perſeveravit. qui victi ſæpiùs, præſertim à T. Quinctio Capitolino. Is anno Urbis 286. Antium gentis caput expugnavit. Anno verò 296 adverſus Æquos Dictator factus, & ab aratro vocatus, Minucium Coſ. ab illis circumſeſſum eripuit, hoſtéſque ſub jugum miſit.

b Liv. l. 3. Dion. 10.

c Anno poſt V. C. trecenteſimo tertio, ante Chriſtum 451, ut auctor eſt Dionyſius, mutata Romæ eſt reipub. forma. Nam pro Coſſ. duobus creati ſunt Decemviri cum ſumma poteſtate; qui ex legibus, quas hinc inde legati è Græcia ſuperiore anno Romam attulerant, populo Rom. jura conſcriberent. Sed cùm iidem poteſtate ſua ad tyrannidem abuterentur; & eorum unus Appius Claudius Virginiam per vim ſibi ad ſtuprum vindicare vellet; eámque ſuapte manu pater occidiſſet: fit altera plebis ſeceſſio, ad quam ſedandam, redacti ſunt in ordinem Decemviri; ac Trib. Pl. & Coſſ. reſtituti. quod anno Urbis trecenteſimo quinto, *d* ſexageſimo poſt partam libertatem incidit, ante Chriſtum 449. Ita tertium annum attigêre Decemviri.

c Dion. 10. & 11. Liv. 3.

Decemviri.

d Cic. 2. de fin.

e Anno V. C. trecenteſimo decimoquinto Sp. Melius per occaſionem prævalidæ famis in plebem frumento diviſo, aditum ſibi parans ad regnum, juſſu Quinctii Dictatoris à C. Servilio Ahala Mag. Eq. occiſus eſt. Sequenti verò, Fidenates ad Lartem Tolumnium Veientium regem deficiunt, & legatos pop. Rom. trucidant,

e Liv. 4. Val. l. 5. c. 3.

A. 4186. P. I. ad 4430.

His in foro-ſtatuæ poſitæ. Veientes anno, qui proximè ſecutus eſt, V. C. 317. à Mamerco Æmilio Dictatore victi: Tolumnius à Corn. Coſſo eſt occiſus; qui & opima ſpolia ſecundus à Romulo Feretrio Jovi conſecravit. etſi Sigonius id in illius conſulatu factum putet, anno 326.

a Liv. 4. Cenſores creati.

a Cenſores Romæ conſtituti anno 311. iidémque quinquennales facti. Sed anno 320 à Mamerco Æmilio Dictatore ad ſeſquiannum contracti.

Anno verò 323, contra Æquos, & Volſcos Dictator A. Poſtumius proſperè rem geſſit. ſed eam victoriam filii ſui ſanguine cruentavit, quem quòd contra juſſum ſuum pugnaſſet, ſecuri percuſſit.

De viris excellenti doctrina præditis, qui inter tempus expeditionis Perſarum in Græciam, & Peloponneſiacum bellum floruerunt.

CAP. VIII. *Anaxagoras.*

EMINENTES ingenio fuêre hoc intervallo Philoſophi, Anaxagoras, qui eo anno, quo Xerxes trajecit in Græciam, annum agebat viceſimum, quo & philoſophari cœpit, ut refert Diogenes. Natus itaque eſt Olympiade 70, ut ſcripſit Apollodorus. mortuus Olymp. 88. Malè apud Diogenem ἑβδομηκοστῇ pro ὀγδοηκοστῇ. Hujus diſcipulus Pericles fuit.

Socrates. *b* Diog. Laërt.

b Natus eſt & Philoſophiæ parens Socrates anno quarto Olymp. 77, Thargelionis 6 die. Hic eſt annus P. I. 4246. ante Chriſtum 468. vixit annos 70. mortuus eſt anno primo Olymp. 95.

Democritus.

Democritus naſcitur anno tertio Olympiad. 77, anno ante Socratem, ut ait Thraſyllus apud Diogenem: & vixit annos 109. Itaque moritur anno 4 Olympiadis 105. Quod autem librum, qui inſcribebatur μικρὸς διάκοσμος ſe ſcripſiſſe teſtatus eſt anno 730 ab excidio Trojæ, qui annus ex calculo noſtro cadit in annum Per. Jul. 4260. fuit tunc annos natus 15. Sed fieri poteſt ut

ἅλωσιν Troianam annis aliquot anteverterit. A. 4186. P. I. ad 4430.

Hunc ſe oculis privaſse propterea, *a* teſtis eſt Tertullianus, quòd mulieres ſine cupiditate intueri non poſſet. *a* Apol. 46.

b Empedocles & Protagoras circa Olympiadem 84 floruerunt. quando & Meliſſus: nec longè poſt Parmenides, qui 90 Olympiade inſignis eſt habitus. Item Gorgias, Hippias, Prodicus, Hippocrates Medicus; quos ad Olympiadem 86 adſcribit Euſebius. Claruit & aſtronomus Meto, qui anno ante bellum Peloponneſiacum ſolſtitium obſervavit. *Empedocles.* *b* Diog. Laërt. Euſeb. *Hippocrates.* *Meto.*

Poëtæ verò celebres habiti ſunt, Pindarus: *c* qui anno, quo Xerxes tranſitum fecit in Græciam, annos natus erat 40, Olympiade 65 in lucem editus. Item Bacchylides, quem Euſebius ponit Olympiade 82. Vigebant tum & Tragici inſignes, Æſchylus, de quo antè dictum eſt; Sophocles, qui 17. annis junior Æſchylo, natus eſt anno 2 Olympiad. 71, ante Chriſtum 495, & obiit annos 90, anno tertio Olympiad. 93, Per. Jul. 4308, ut ſcribit *d* Diodorus; qui & Apollodorum in Chronicis referre ſcribit, Euripidem eodem anno eſſet defunctum. qui quidem natus eſt, ut ait Thomas Magiſter in illius vita, anno ipſo primo Olympiad. 75, quo Xerxes irrupit in Græciam, vixítque annos 75. *Pindarus.* *c* Pind. Vita. *Aeſchylus.* *Sophocles.* *d* Dio 13. *Euripides.*

Comici quoque Cratinus, Plato, Ariſtarchus Olympiad. 81 conſignantur ab Euſebio.

De bello Peloponneſiaco, ac cæteris, quæ per illud in Græcia contigerunt.

CAP. IX.

BELLUM *e* in Græcia longè atrociſſimum, maximéque diuturnum Athenienſes inter, & Peloponneſios erupit anno primo exeunte Olymp. 87, Pythodoro Archonte, verno tempore, ante Chriſtum 431. Occaſionem dedit Pericles, qui ſeptem millibus talentûm expenſis, ne rationes cogeretur reddere, permiſcere maluit omnia. *e* Tuc. 2. Diod. 12. Plut. Peric. Vide Par. 2, l. 3. c. 11.

Hujus belli multiplex fortuna fuit, ac ſumma rerum varietas. Pericles poſt biennium & *Periclis mors.*

A. 4186. P. I. ad 4430. *a* Thuc 3. Diod. 12.

ſex menſes, quèm bellum cœperat, peſtilentia moritur, quæ ſæviſſima graſſari cœpit anno ſecundo. *a* Leſbii, & præcipuè Mitylenæi ab Athenienſibus defecerunt anno quarto belli. Sed inſequente, à Pachete duce recepti, ægréque ab internecione ſervati ſunt. Anno ejus belli decimo, cùm ad Toronam Cleo dux Athen. & Braſidas Lacedæmoniorum, in acie cecidiſſent, utrinque quinquaginta annorum indutiæ factæ ſunt. at eæ poſt annos octo diſſolutæ.

b Thuc. 8. Diod. 12.

b Anno verò belli 16, Olympiade 91, indutiarum tempore, Siciliam aggreſſi ſunt Athenienſes, ut Ægeſtanis, & Leontinis contra Syracuſanos opem ferrent. Duces ad eam expeditionem miſſi ſunt Alcibiades, Nicias, Lamachus. Sed Alcibiades abſens ſacrilegij poſtulatus, & domum revocatus, aufugit Lacedæmonem, & ad auxilia Syracuſanis importanda Lacedæmonios hortatus eſt. Itaque miſſo Gylippo duce, Athenienſes, quibus hactenus res ex voto fluxerant, terra, maríque victi omnes in poteſtatem venerunt hoſtium. à quibus occiſi ſunt Demoſthenes dux fortiſſimus, & Nicias. Id anno belli 19. contigit, ante Chriſtum 413.

Sicula clades Athen.

Ex eo tempore, Athenienſium inclinare fortuna cœpit. quam tamen labantem utcunque revocavit *c* Alcibiades, cùm in patriam reſtitutus eſſet, populari imperio ſublato, ac penes quadringentos conſtituta republica, quæ deinde quinque millibus permiſſa.

c Thuc. l. 8. Diod. 13.

d Poſtremo ab Araco, & Lyſandro ducibus victis ad Ægos potamon Athenienſibus, urbéque ipſa in deditionem accepta, finis bello eſt impoſitus, anno viceſimo octavo ineunte, Aprilis circiter 18, hoc eſt Munychionis 16. Tenuit itaque bellum annos ſolidos 27 ad uſque Athenarum ἅλωσιν *e* At Xenophon bellum extendit ad autumnum uſque ſequentem, quo Solem defeciſſe refert. quod anno ante Chriſtum 404, Olympiad. 94. anno primo, Sept. 3. accidit. Siquidem Olympiade nona ineunte id eveniſſe narrat; adeóque proxima ab illa, quam diſertè 93. numeraverat initio libri 1.

d Corn. Nep. & Plut. in Lyſan. Diod. 13.

Athenæ captæ.

e Xeno. 2. Hellen. p. 270. Græc.

Cæterùm Artaxerxis Longimani anno 34

bellum inchoatum eſt. Nam ejus belli anno 7 mortuus eſt, ut ait *a* Thucydides, cum regnaſſet annos 40. Deſiit autem anno Artaxerxis Memorioſi primo deſinente, vel ineunte ſecundo, ut *b* ex Diodoro conſtat.

A. 4186. P. I. ad 4430.
a Thuc. l. 3. p. 285.
b Diod. 13.

Per idem belli tempus, ejus, ut auctor eſt Diodorus, anno 22, profligatis in Sicilia Athenienſium opibus, Egeſtani, qui illos ad auxilium exciverant, ad Carthaginenſes confugiunt: qui Hannibalem Amilcaris F. eò cum copiis mittunt. Is Selinuntem diripit; Himeram evertit. contra quem Hermocrates Syracuſanus exul ſtrenuè dimicat. ſed idem anno primo Olympiadis 93 clam Syracuſas irrepens, in foro cum ſuis occiditur: quos inter Dionyſius erat is, qui poſtea tyrannidem occupavit anno belli Peloponneſiaci ultimo. Siquidem *c* Dionyſius Halicarnaſſ. ſcribit, Archonte Callia, anno tertio Olympiade 93 (cœpit is anno Periodi Julianæ 4309) *d* Dionyſium Syracuſis tyrannidem obtinuiſſe, quod eodem aſtu, ac Piſiſtratus Athenis olim, perfecit.

c Lib. 7. init.
d Diod. 13. Xeno. 2. Ἑλλην.

De iis, quæ poſt Peloponneſiacum memoratu digna geſta ſunt, uſque ad Philippi Macedonis tempora.

CAPUT X.

POST *e* Athenas à Lyſandro captas, cum 30 viris rerum illic ſumma permiſſa foret, ij crudeliter in cives graſſantes, à Thraſybulo ſunt ejecti, ac libertas Athenis reſtituta anno 4 Olymp. 94. quarto ab eadem urbe capta. Quo ipſo Cyrus junior Darij F. Artaxerxis Mnemonis frater, & à patre Aſiæ præfectus, cùm Græcorum, & imprimis Lacedæmoniorum fretus auxilio contra fratrem arma ſumpſiſſet, in prælio cæſus eſt. Græci auxiliares ad quinque millia ex decem redacti, duce inter alios *f* Xenophonte, per Armeniam, & Paphlagoniam, & infeſtos regis exercitus in Græciam admirabiliter evasêre anno primo Olymp. 95.

e Xenop. lib. 2. Ἑλλην. Diod. 13. & 14.
f Xenop. in libris. Ἀναβάσ. Chion ad Matridem.

Interim ab Artaxerxe Pharnabazus, & Tiſſaphernes Aſiæ præpoſiti. Lacedæmonii ad Pharnabazum contra Tiſſaphernem adjungunt ſeſe

A. 4186. P. I. ad 4430.

& ab eodem Conon Athenienſis claſſi præfici a-tur.

Ageſilaus quoque in Aſiam profectus ibi multa fortiter gerit. *a* Sed pace cum Perſis, occiſo ab Rege Tiſſapherne, facta, cùm Bœoti, Athenienſes, Corinthij, & Argivi contra Lacedæmonios conſpiraſſent, revocatus in patriam adverſus Bœotos ancipiti exitu pugnavit. Hoc anno 2. Olympiad. 96. refert Diodorus.

a Diod. 14. Xenop. 4. Ελλην. Plut. in Ageſil. Cor. in Ageſil.

Exinde Lacedæmoniorum vires in deterius verſæ. Quin & ad Gnidum navali certamine vincuntur à Perſis Conone duce. quo tempore Sol defecit, ut Xenophon & Plutarchus in Ageſilao meminerunt. Id autem contigit anno Periodi Jul. 4320. Auguſti 14.

Athenienſes illuſtres duces.

Clariſſimi per id tempus Imperatores fuêre: Athenis quidem Iphicrates, Chabrias Thraſybulus, Timotheus. apud Thebanos Pelopidas, & Epaminondas, vir non ſolùm Philoſophiæ doctrinæque laude, ſed etiam militaris rei gloria, & integritate vitæ perilluſtris, qui Thebanos ſuos ad capeſſendum Græciæ principatum erexit. Nam Lacedæmonios priſtinum recuperare decus perfidia magis, quàm virtute nixos, ſecundis aliquot præliis fregit. Phœbidas dux ab illis contra Corinthios miſſus Cadmæam Thebarum arcem fraudulenter *b* occupavit, in eáque vrbe tyrannos conſtituit anno tertio Olymp. 99, ut putat Diodorus. Sed Pelopidæ conſilio & arte libertatem cum arce recuperarunt poſt annos quatuor. Hinc adverſus Lacedæmonios junctis in unum viribus civitates Græciæ conſpirant, ducibus Athenienſibus. Sed Artaxerxes in Ægyptum, quæ defecerat, bellum movens, ne exercitus ſui in Græcia detinerentur. edixit omnibus ut ab armis abſtinerent, ac priſtinam libertatem, ſublatis omnibus præſidiis, reciperent: ſe eos qui detrectarent, pro hoſtibus habiturum. Huic pacis conciliatori cupidè Græci omnes obtemperarunt, præter Thebanos, quos ab ea pace Epaminondas deterruit. Sed non diuturna fuit illa Græcorum concordia. Statim enim recrudeſcente bello acriùs inter ſe dimicarunt. Thebani contra Athenienſes arma,

b Xenop. Hell. 5. Diod. 15. Plut. Pelop. Iuſt. 6. Cor. Nep. in Pelop.

ſumpſerunt, ac Platæas vetere inducti odio ſubverterunt. Pòſt adverſus Lacedæmonios converſus eſt impetus. qui ad Leuctra Bœotiæ longè plures à paucioribus Thebanis Epaminonda duce ſuperati, Cleombroto etiam occiſo. *a* Ea clades anno ſecundo Olympiad. 102 contigit, Diodoro teſte.

A. 4386. P. I. ad 4430.

Leuctrica pugna.

a Xen. Hell. 6. Corn. Nep. in Epam. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 31.

Deinceps contemptui eſſe cœpêre Lacedæmonii, qui & rurſum ab Arcadibus vincuntur. Thebani porro Epaminondam ſecuti in Laconicam irrumpunt, ac Spartam obſident. Lacædemonii opem ab Athenienſibus poſtulant. Sed utriſque fruſtra repugnantibus iterum Lacedæmoniorum agrum populatus eſt Epaminondas. Demum anno tertio Olymp. 103 à Perſarum rege reconciliati ſunt Thebanis Lacedæmonii. Illi contra Alexandrum Pheræum tyrannum arma convertunt, adverſus quem pugnans Pelopidas, & victor occiditur. Rurſus Thebani à Mantineenſibus, qui ab reliquis Arcadibus diſſidebant, ad auxilium vocati Epaminonda imperatore bellum gerunt. *b* Is ad Mantineam cum Lacedæmoniis, & Arcadibus poſtremo prælio conflixit; in quo victor ex vulnere paullo pòſt occubuit anno 2 Olympiad. 105.

b Diod. 15. Xen. 7. Corn. Nep. in Epam.

Epaminond mors.

Anno ſequente mortuus eſt *c* Ageſilaus annum agens 84, regni 41, in Cyrenaïca, cùm ex Ægypto, in quam Tachoni regi, qui à Perſis defecerat, opem allaturus venerat, rediret in patriam.

c Diod. 15. Plut. Ageſ. Cor. Nep. in Ageſ. Xenoph. in Encom. Ageſ.

d At in Sicilia Dionyſius interim aſſiduè bellabat. Nec minùs cum ſuis, quàm cum externis, hoc eſt Carthaginenſibus, illi negotium fuit. Syracuſanos rebellantes compreſſit ſæpiùs, Lacedæmoniorum etiam opibus adjutus. Contra Carthaginenſes verò perpetuò certavit. Qui & Imilcone duce Syracuſas obſidentes, cùm ex ſacris profaníſque prædas agerent, peſtilentia pariter, & hoſtili claſſe à Syracuſanis, & Dionyſio, terra maríque ſunt oppreſſi anno, ut ait Diodorus, primo Olympiad. 96. Sed iidem rurſus ex integro Siciliam adorti ſunt. Tum pace cum Dionyſio juncta, cùm idem bellum poſtea facere vellet, in ipſo apparatu *e* obiit ex crapula; poſt-

Dionyſius pater tyrannus.

d Diod. 15.

e Diod. 15.

A 4186. P. I. ad 4430.
a Cic. Tuſc. 5.

quam Lenæis ludis victorem ſe renuntiatum Athenis audiſſet. *a* Regnavit annis 38, cùm 25 natus tyrannidem occupaſſet. mortuus eſt ineunte Olympiade 103, anno ante Chriſtum 368, ac ſucceſſorem habuit cognominem filium. *b* Contra quem Dio Hipparini filius, cujus ſororem Ariſtomachen ſuperior Dionyſius habuit in matrimonio, duabus onerariis inſtructus, è Græcia proficiſcitur, & per abſentiam tyranni Siracuſas occupat. Qui cùm arcem præſidio teneret, nec ullas ab Syracuſanis conditiones impetrare poſſet, in Italiam navigavit. Interim Dio à Zacynthiis mercenariis jugulatur *c* anno 3 Olymp. 106. Dionyſius Syracuſas decimo, poſtquam ejectus erat, anno recuperavit, ſecundo Olymp. 108. Poſtremo Timoleon Corinthius à Syracuſanis expetitus Dionyſium exuit regno, & Corinthum mittit, ubi privatus in ludo puerili conſenuit. Factum illud eſt anno 2. Olympiade 109, ante Chriſtum 343.

b Diod. ib. Corn. Nep. & Plut. in Dione.
Dionyſius junior Dio.
c Diod. 16. Plut. Corn. Nep. in Dione.

Timoleon.
d Plut. Cor. Nep. in Timol. Diod. 16.

d Secundùm hæc Timoleon tyrannidis ſublatis reliquiis, Carthaginenſes memorabili pugna ſuperavit, Thargelionis 7, quæ in Maii diem 26 incidit, exeunte quarto Olympiadis 110. atque ita pacata Sicilia, quod reliquum vitæ habuit, ibidem placidiſſimè tranſegit.

De bello Sociali Græcorum, & ſacro, ac Philippi Macedonis rebus geſtis.

CAP. XI.
e Diod. 16.

SOCIALE *e* porro bellum in Græcia concitatur anno tertio Olympiadis 105: in quo adverſus Athenienſes Byzantii, Rhodii, Coi, Chii, cum Mauſolo Cariæ principe conſpirarunt. Chabrias eodem anno cæſus in acie dux Athenienſium. Sed idem bellum anno quarto terminatum eſt.

f Diod. 16. Pauſan. Phoc. p. 318. Iuſt. 3. Oroſ. 3. c. 12.

f Eodem tempore bellum alterum in Græcia conflatum eſt, quod *ſacrum* nominarunt. Amphictyones (Judices hi ſunt è communi Græcia delecti) Lacedæmoniis, & Phocenſibus multam dixerant, illis quòd Cadmeam Thebarum arcem occupaſſent; his, quòd agri ſacri nonnihil tenerent. Philomelus Phocenſibus ſuis auctor

A. 4186. P. I. ad 4430.

eſt, ut Delphicum templum diripiant. Eo ſacrilegio contacta civitas aliquanto tempore contra Locros, ac Thebanos ſecundo Marte pugnavit. ad extremum ultima gentis clade tantum ſcelus expiatum eſt. Qua in re memoria dignum eſt, quod apud Euſebium *a* Philo ſcriptis prodidit. Cùm lex eſſet, ut ſacræ pecuniæ expilatores præcipitio, vel ſuffocatione in aquis, vel incendio perirent, duces tres Phocenſium ſacrilegii participes tribus his pœnarum formis eſſe conſumptos. Primus Philomelus à Thebanis victus ſeſe præcipitavit anno, ut ſcribit Diodor. tertio Olymp. 106 Poſt illum Onomarchus à militibus ſuis in mare demerſus ibidem præfocatus eſt anno 4 ejuſdem Olympiadis. Tertius Phayllus, anno ſequente in templo, quod apud Abas fuit vivus concrematus eſt; quanquam Diodorus, aliíque tabe periiſſe referunt. Confectum eſt hoc bellum à Philippo Macedoniæ rege, cujus ad auxilium Thebani confugerant. Quippe Phocenſes à Lacedæmoniis, & Athenienſibus adjuvabantur. Ergo Phocenſium urbes omnes ſolo æquatæ, præter Abas, quæ ſacrilegii participes non fuerant. Cœptum eſt hoc bellum, ut ait Diodorus, anno 2 Olym. 106, à conditu Romæ 399. finitum eſt anno decimo quàm initum erat, exeunte ſecundo Olympiadis 108, Per. Jul. 4368. quamvis *b* Pauſanias Prætore Athenis Agathocle, & anno 4 Olymp. 105: inchoatum eſſe velit, & ineunte 108 Olympiade deſiiſſe. Archonte Theophilo, biennio ante Diodorum. ſed Diodori verior eſt ſententia. Siquidem *c* Demoſthenes Orat. de ementita legat. teſtatur eodem anno, quo Phocenſium urbes everſæ ſunt à Philippo, Pythicos ludos eſſe celebratos, ad quos propter luctum Athenienſes θεωρὰς & θεσμοθέτας *ſacros* videlicet *legatos* non miſerunt. Atqui *d* Pythia exeunte anno ſecundo tetraëteridos Olympicæ peragebantur.

Bellum Phocenſe.
a Philo de Provid. apud Euſeb. 8. de Præpa. Evang. pag. 231.
b Pauſ. Phoc. p. 318.
c Demoſt. περὶ παραπρ.
d Vide l. 1. de Doct. Temp. c. 33.

Hæc victoria Philippo gratiam & auctoritatem apud Græcos, ac poſtremò dominatum peperit. Hic Amyntha genitus, Thebis obſes apud Epaminondam aliquandiu vixit, ejúſque diſciplina tantum profecit, quantum res ab eo geſtæ

A. 4186 P. I. ad 4430. *a* Diod. 16. Iuſt. 8. *Philippus Macedo.*

poſtea declararunt. *a* Mortuis fratribus tribus, eorúmque noviſſimo Perdicca, anno ſecundo Olympiad. 105 regnum tenuit. Eo anno victis ad Methonem Athenienſibus, pacem deinde, cum Amphipoli, reddidit, ut eo liberiùs finitimos ſubjugare ſibi poſſet. Ergo Pæones, & Illyricos vincit. Inde Amphipolim capit. Superatis regibus tribus, Thraciæ, Pæonum, & Illyriorum, Olynthios deinde præpotentem in Thracia civitatem ſuis artibus, hoc eſt dolo, ac muneribus, in poteſtatem redigit, ineunte 108 Olympiade. quo eodem, Phocenſibus deletis, ſacro bello, cui adjutor & dux à Thebanis adſcitus erat, finem impoſuit.

b Plut. Pyr.

b Anno tertio Olympiad. 109. mortuo Arymba rege Moloſſorum, Alexandrum uxoris ſuæ Olympiadis fratrem; excluſo Æacida Arymbæ filio, Pyrrhi patre, regem facit.

Byzantium oppugnans, Athenienſium, aliorúmque Græcorum conſenſu tertius, ab incœpto deſtitit, pacémque cum Athenienſibus facit Olypiade 110. Qua anno tertio diſſoluta, cum iiſdem Athenienſibus & Bœotis ad Chæroneam conflixit: ac victoria moderatè uſus, hortatu Demadis pacem cum Athenienſibus ſocietatémque renovavit. *c* Poſt Chæronenſem victoriam inſigne hoc moderati animi ſpecimen dedit, quod ſe quotidie conditionis admoneri ſuæ juſſit, adhibito puero, qui ei antequam prodiret ter illud acclamaret, *Philippe, homo es.* Denique dux contra Perſas Græci nominis electus, cùm ſe ad bellum compararet, in ipſa celebritate ludorum, quos Ægis en Macedonia peragebat, à Pauſania ſtipatore corporis ſui incertum an Olympiadis conjugis, & Alexandri filij conſilio, ex improviſo *d* confoditur, ineunte Olympiade 91, ante Chriſtum 336. Regnavit annnos 24.

c Ælia. l. 8. Var. c. 15.

d Diod. 16. Iuſt. 8. & 9.

A. 4186. P. I. ad 4430.

Romanorum res ab initio Peloponneſiaci belli ad obitum Philippi, id eſt ab A. V. 373, ad 418.

CAP. XII.

ROMÆ ab initio Peloponneſiaci belli, ad mortem Philippi, varia bella confecta ſunt. *a* Nam præter Æquos, & Volſcos, etiam cum Veientibus negotium fuit. quorum urbs obſeſſa eſt; eáque obſidio annos decem tenuit. ac tum primùm ſub pellibus hiems agi cœpta. Initium obſidendi factum eſt anno V. C. 349. Capta urbs eſt anno 358 à Camillo Dictatore. Idem Faliſcos non tam armis, quàm juſtitiæ opinione ad imperium adjecit anno urbis 360.

a Liv. 4. & 5. Flor. l. 1. c. 12. Eutrop. 1.

b Sed à Gallis victrix ipſa Roma propemodum eſt deleta. Qui cùm anno 363 Cluſium obſediſſent, ac Romani legatos ad ipſos miſiſſent Fabios tres, iíque contra jus gentium prima in acie pugnare conſpecti eſſent, omiſſo Cluſio, ad urbem advolarunt.

b Liv. 5. Flor. 1. c. 13. Plut. Cam. Eutr. 1. Vide par. 2. lib. 3. c. 11.

Primo impetu fuſi fugatíque ad Alliam Romani, qui obviam iverant. Urbs deinde capta, & incenſa; Capitolium, quò ſe flos civitatis receperat, obſeſſum, &, abſque Manlio fuiſſet, clam invadentibus barbaris captum foret. ſed clangore anſeris excitatus Manlius, ac deinde reliqui, ſubeuntes per acclive Gallos egêre præcipites. Interim Camillus, qui Ardeæ exulabat, revocatus, abſénſque Dictator eſt factus. Is collectis copiis Romam adveniens, inde Gallos ejecit, & ad octavum lapidem delevit penitus.

Capta Vrbs à Gallis.

Poſt hæc Romanos, relictis Romæ ruinis, Veios migrare cupientes ægrè Camillus Dictator compeſcuit, & ad inſtaurandam patriam adduxit. M. verò Manlius, obſervati Capitolii decus, à quo & Capitolini cognomen acceperat, elatus arrogantia, dum per ambitionem, ac popularem gratiam viam ſibi affectat ad regnum, *c* ex illo ipſo, quod erat tutatus, Tarpeio ſaxo dejicitur anno V. C. 370.

M. Manlius.

c Liv. l. 6. Plut. Cam.

d Magna deinde patricios inter, & plebeios altercatio fuit. Nam C. Licinius Stolo, & L.

d Liv. 6. Flor. 1. c. 26.

A. 4186. P. I. ad 4430.

Sextius Tribuni Pl. legem anno V. C. 377 promulgarunt de plebeio altero creando Conſule. Huic patribus acerrimè reſiſtentibus, nullum curulem Magiſtratum paſſi ſunt fieri Tribuni. *a* Ita Romæ quinque annorum ἀναρχία fuit. ac demum pervicit plebs anno 387; & anno ſequenti primus è plebe Conſul factus eſt L. Sextius.

a Liv. 7. *primus è plebe Conſul.*

b Liv. 7. Oroſ. 3. c. 5.

b Anno V. C. 392, cùm ingens medio in foro terræ hiatus extitiſſet, ac reſponſum foret, id illi dicandum eſſe, quo plurimùm Pop Rom. poſſet; quid illud eſſet dubitantibus omnibus, M. Curtius juvenis bello egregius, armatus, & equo inſidens in voraginem ſeſe demiſit, ratus nullum magis Romanum bonum, quàm arma virtutémque eſſe.

Curtius.

Cum Tiburtibus, Tarquinienſibus, & Faliſcis bellum deinde fuit, præſertim anno V. C. 398, quo, ad terrorem ſacerdotibus cum facibus, & anguibus præmiſſis, Faliſci, & Tarquinienſes acerrimè certantes, à Fabio Coſ. victi ſunt. Utriſque induciæ in annos 40 conceſſæ anno 403.

Cum Gallis quoque non ſemel res fuit. His in acie ſtantibus, M. Valerius Trib. mil. annos natus tres & viginti, Gallum quendam Romanos ad certamen provocantem Corvi auxilio ſuperavit anno V. C. 405. unde Corvini cognomen, & anno ſequente Conſulatum meruit.

Samniticum bellum

c Liv. l. 7. Flor. l. 1. cap. 16. Eutro. 2.

c Sed nullum gravius, ac diuturnius, quàm Samniticum bellum, accidit. quod anno Urbis 411 Campanorum rogatu ſuſcepêre Romani. Illi enim à Samnitibus victi, Romanis deditionem fecerunt. Quare pro dedititiis ſumpsêre bellum, quod *d* ad annos 70, vel uno amplius extenſum eſt. etſi domiti ſæpiùs identidem in fœdus reſtituti ſint: velut anno 413, quo *e* Latini novi hoſtes ſucceſſêre. Sed ii ſequente anno à duobus victi Coſſ. Torquato, & Decio. quorum alter filium, quod injuſſu ſuo pugnarat, ſecuri percuſſit; alter ſe pro exercitu devovit: deditionem & ipſi faciunt. Mox rebellantes iterum, anno 416 penitus ſubacti ſunt.

d Liv. 31.

e Liv. 8. Flor. l. 1. cap. 14. Oroſ. 3. c. 9.

A. 4186. P. I. ad 4430.

Qui ingenii gloria præſtiterunt circa idem tempus.

CAP. XIII.

Plato.

IN *a* Græcia claruerunt ingenii commendatione, ex Philoſophis primùm Plato, qui natus Olympiade 88, ejúſque anno primo, Thargelionis ſeptima, Archonte Aminia, qui Epaminon aliàs dicitur, quod anno mundi 3556 incidit. (Hoc enim anno Aminiæ magiſtratus deſiit, paullo ante initium Olympiadis) mortuus eſt anno primo Olympiad. 108, Archonte Theophilo, Urbis conditæ 406, ante Chriſtum 348, annum agens 81. Hic anno ætatis viceſimo Socratem audire cœpit. Quare non amplius quàm octo annos auditor illius eſſe potuit. Mortuus eſt enim Socrates anno primo Olymp. 95, cùm Plato octavum & viceſimum annum ætatis ageret.

a Diog. in Plato. ex Apol.

b Platonis ſcholam excepit ſororis ejus filius Speuſippus; qui anno ſecundo Olympiadis 110 moritur, Archonte Lyſimacho. Ita octo circiter annos ſcholæ præfuit. Hunc in adulterio depreheñſum obiiſſe auctor eſt *c* Tertullianus. Speuſippo Xenocrates ſucceſſit annis 25.

b Diog.

c In Apol. c. 46.

Ariſtoteles.

d Ariſtoteles ſectæ Peripateticæ conditor natus eſt anno, ut putat Apollodorus apud Diogenem, primo Olymp. 99. ante Chriſtum 384, Platone junior annis circiter tribus & quadraginta. cui annos ætatis 17 operam dare cœpit, audiítque annos viginti. ac mortuus eſt anno ætatis 63, Olympiadis 114 anno tertio, quo & obiit Demoſthenes.

d Diogen. Laërt.

Eudoxus.

e Eudoxus Cnidius floruit Olympiade 103, ut ait Diogenes; qui & aſtronomiæ princeps ætate eſt habitus illa.

e Vide l. 2. de Doct. Temp. c. 6.

Xenophon.

f Xenophon Platonicorum columen eodem tempore non ſolùm Philoſophiæ, ſed etiam militaris ſcientiæ gloria celebris extitit. Hic anno 4 Olympiadis 94, Xenæneto Archonte, anno ante obitum Socratis, contra Artaxerxem cum Cyro ejus fratre profectus, finito bello, Græcos auxiliares incolumes reduxit in Græciam. Moritur Corinthi anno primo Olympiadis 105,

f Diog.

A. 4186. P. I. ad 4430.

Callidemide Archonte, quo & Philippus Macedoniæ regnare cœpit. qui eſt Mundi 3625.

a Gellius lib. 15. c. 13.

a Hiſtorici quoque præſtantes hoc ſæculum illuſtrarunt: quorum princeps Thucydides. de quo memorabilis eſt Gellii locus ex Pamphylæ libro 11. *Hellanicus in initio belli Peloponneſiaci fuiſſe quinque & ſexaginta annos natus videtur: Herodotus tres & quinquaginta: Thucydides quadraginta.*

Philiſtus Syracuſanus Dionyſii utriuſque tyranni familiaris obiit Olymp. 106, cùm pro minore Dionyſio contra Syracuſanos navali prælio certaret, ut ex Diodoro ſuprà retulimus.

Vixit & Theopompus Iſocratis diſcipulus, & Ephorus Cumæus ex Æolide. Cteſias quoque Cnidius medicus, qui Artaxerxis Mnemonis, & Cyri junioris tempore floruit. Iſocrates verò eloquentiæ magiſter natus Olymp. 86. Archonte Lyſimacho, quinque annis ante bellum Peloponneſiacum, mundi 3548, uti Dionyſius; & Plutar. in ejus vita referunt, obiit eo anno, quo ad Chæroneam victi ſunt Athenienſes, Archonte Charonida, ſive Charonda, mundi 3646, undecenteſimo ætatis anno. Inter Poëtas, nobiles fuerunt Ariſtophanes Comicus circa tempus belli Peloponneſiaci; Eupolis, Cratinus, itidem Comici; Philoxenus Cythereius, Timotheus, Teleſtes Dithyrambici; ut refert Diodorus lib. 14. Sed & Dionyſius tyrannus major Tragœdias ſcripſit.

De Alexandro Magno ejúſque tempore, ac rebus ab eo geſtis: morte Darii, & occaſu Perſici imperii; Alexandri obitu.

CAP. XIV.

b Diod. Plut. in Alexand. Arria. Curt. Vide l. 10. de Doct. Tem. c. 32. & Paral. pag. 856.

b ALEXANDER Philippi filius, ob rerum geſtarum excellentiam, Magni cognomen aſſecutus, naſcitur Olympiade 106, anno Urbis 398, mundi 3628, ante Chriſtianam æram 356. quod Diodorus, Plutarchus, aliíque confirmant. Plutarchus verò ſextum etiam diem Hecatombæonis adſcribit. quo tempore Phi-

lippo refert, capta Potidæa, tres optatiſſimos nuntios adveniſſe; victoriæ de Illyriis à Parmenione partæ & alterius Olympicæ; tum nati filij. quæ omnia potuerunt eodem menſe Loo, vel Hecatombæone contingere: non tamen eodem die nuntiata ſunt. Siquidem agones Olympici celebrabantur plenilunio menſis illius, qui Hecatombæoni reſpondebat, niſi fortè menſis primus Elidenſium anno illo Hecatombæonem Atticum, vel Loum anteveneril. Rupertus libro 9 de Victoria Verbi Dei, capite 11, neſcio quo ex auctore prodidit, Nectanebum quendam maleficum, præſtigiis ſuis in Ammonis ac cornuti Jovis ſpeciem converſum, cum Olympiade rem habuiſſe, ex eáque Alexandrum genuiſſe. A. 4186 P. I. ad 4430.

Conſtat eádem nocte qua in lucem editus eſt Alexander, Dianæ templum Epheſi deflagraſſe: de quo Timæi dictum extat; *minimè id eſſe mirandum, quod Diana cùm in parte Olympiadis adeſſe voluiſſet, abfuiſſet domo.* Quod ut acutè, concinnéque repertum laudat *a* Cicero. Plutarchus ut ineptum, ac frigidum jure contemnit. *a* 2. de Nat. Deo.

Alexander *b* anno ætatis 15 in diſciplinam traditus eſt Ariſtoteli. Anno porrò viceſimo, Urbis 418, ante Chriſtum 348, occiſo patre Philippo, regnare cœpit, *c* Pythodoro Athenis Archonte, qui & Pythodemus appellatus eſt. *b* Diog. Laërt. in Ariſt. *c* Arianus initio l. 1.

Eodem, quo Alexander, anno Darius Codomanus poſtremus Perſarum regnum auſpicatus eſt. Contra quem communibus Græciæ ſuffragiis, præter Lacedæmonios; Imperator Alexander eligitur. Sed, ut erant mobilia Græcorum ingenia, dum in Thracia bellum gerit *d* Alexander, ab eo deficiunt. Eò cùm opinione celerius ille cum exercitu veniſſet, ab Athenienſibus, cæteríſque placatus, contra Thebanos. qui pertinaciùs in ſententia manebant, arma tranſtulit, & urbem illorum vi expugnatam funditus diruit Boëdromionis die 15, qui in Octobr's quartum diem incurriſſe videtur, ſecundo anno Olympiad. 111. *e* Cæſa Thebanorum ad 90000, in ſervitutem abducta 30000. liberi *d* Diod. 17. Aria. 1. Plutar. Iuit. 11. *e* Aelia. 13. Var. c. 7.

A. 4186. P. I. ad 4430.

omnes ſub corona vænierunt, Philippi exceptis hoſpitibus, qui puer in ea urbe óbſes fuerat; nec non Pindari poſteris, cujus domum ſolam intactam reliquit Alexander.

Hinc Heleſponto trajecto, in Aſiam venit anno mundi 3650, regni ſui, ut ait *a* Zoſimus, tertio. Habuit autem in exercitu peditum 30000, equitum 4500. Tam exiguis copiis, ſed fortiſſimorum ac veteranorum militum, Perſarum evertit imperium. Primus ad Granicum amnem Phrygiæ conflictus factus eſt, quo Perſæ ſuperati victoriæ præmium fuit Aſia pene omnis Græcorum frequentata coloniis: Memnone interim Græco Darii duce præſtantiſſimo inſulas populante.

a Zoſ. 1.

b Secunda ad Iſſum Ciliciæ pugna fuit, antequam Alexander periculoſum in morbum incidit. Sed Philippi medici ope citò convaluit. Victi denuò Perſæ, quorum in acie peditum quadringenta, equitum centena millia fuerunt, Caſtra Darii, cum ejus matre, uxore, ac liberis in poteſtatem Alexandri venerunt; qui ſumma humanitate, & abſtinentia in captivos uſus eſt, Id evenit anno ante Chriſtum 333, mundi 3151. Sequente verò, qui Olympiadi 112 initium dedit, Alexander in Phœniciam venit. *c* qua univerſa, præter Tyrum potitus cùm ad hanc urbem caduceatores miſiſſet, qui ad pacem hortarentur, eos Tyrii contra jus gentium interfectos in mare projecerunt. Hac ille exacerbatus injuria urbem obſedit; & jactis in altum molibus, omníque machinarum genere aggreſſus, cùm illi, quâ veniæ deſperatione, quâ ſpe ab Carthaginenſium legatis, qui tum fortè aderant, auxilii facta, pertinaciùs reſiſterent, vi tandem expugnavit menſe ſeptimo. Tum exceptis, qui ad templa confugerant, trucidari omnes, ac domos incendi jubet. quindecim tamen millia ab Sidoniis, qui Alexandro militabant, occultata, & Sidona pervecta ſunt. Armatorum in urbe cæſa milia ſex: duo, quæ cædi ſuperfuerant, crucibus affixa per totum litus pependerunt. Capta eſt urbs, ait *d* Arianus, Aniceto Athenis magiſtratum obtinente (qui Niceratus à Diodoro dicitur)

b Curtius l. 3.

c Diod. Curt. 4. Arianus. Plut. Iuſt.

Tyrus capta.

d Lib. 2.

tur) anno ante Chriſtum 332, menſe Hecatombæone, qui circa Solſtitium incidit. Huic urbi datum ab Hephæſtione regem Balonymum ſcripſit Diodorus regia oriundum ſtirpe, ſed propter inopiam ſuburbanum hortum colentem. Verùm ante captam Tyrum, non hujus urbis, ſed Sidonis, Abdolominum regem eſſe factum *a* Curtius refert. Gazam exinde vi Alexander expugnat. A. 4186. P. I. ad 4430.

a Curt. l. 4.

Per idem tempus *b* Hieroſolymam veniens à Jaddua Pontifice eſt exceptus; & in templo ſacrificavit, ac Judæis quam plurima largitus eſt, profeſſus ſe Dii in Macedonia eâdem, quâ ſummus Pontifex ſibi in occurſum venerat, ſpecie Deum vidiſſe, qui ad Perſicam expeditionem hortans victoriam polliceretur.

b Ioſeph. lib. 11. c. 8.

c Pôſt Ægyptum ingreſſus, Ammonis Jovis oraculum adiit, & inde revertens, Alexandriam condidit. *d* Demum ultimo prælio ad Arbella cum Dario debellavit anno ſecundo Olympiadis 112, ante Chriſtum 331, Urbis conditæ 423. Darium porrò in exercitu decies centena militum habuiſſe millia, idem refert Plutarchus. Qui cum Arriano conditum Alexandriæ ante profectionem ad Hammonis ſacrarium collocat. Curtius verò, Diodorus, & Juſtinus poſteriorem faciunt.

c Diod. l. 17. Curt. 4. Plutarch. Alex. Iuſt. 11.

d Par. 2. l. 3. c. 12. & 10. de Doct. Temp. c. 31. Plin. 2. c. 70.

Quocirca annus idem ab orbe condito 3653, ante Chriſtianam æram 331, Alexandrinæ urbis initium; cladem Perſarum ad Arbella ſive Gaugamela; tum Perſici finem imperii; & Macedonici, ſive Græci in oriente primordium attulit; qui & ſextus putatur Alexandri ab Philippi patris obitu.

Clades ultima Darii, & Perſici imperii.

Darius ægrè dilapſus è pugna, perſequentem Alexandrum equorum celeritate fruſtratus eſt, ac dum novis coactis copiis bellum rurſus aggreditur, à Beſſo Bactrianorum præfecto indignè perimitur anno altero poſt Arbellicam cladem. Interim Alexander Suſiana potitus, & Perſide, caput gentis Perſepolim diripit: regia quoque Perſarum inibi ſuccenſa.

Nec minùs in Græcia ſecundo Marte contra Lacedæmonios pugnavit Antipater præfectus

A. 4186. P. I. ad 4430. Alexandri, quo in certamine rex Agis occubuit.

At in Oriente victoriis magis quàm paſſibus omnia peragrans Alexander, Hyrcaniam, Paropamiſadas Caucaſi incolas, Indos; victo priùs, & capto illorum rege Poro, ſubjugavit. tum varias latè nationes, & provincias. Beſſum anno primo Olympiadis 113 deditum ſibi juſto ſupplicio punivit. Tot igitur proſperarum rerum ſucceſſibus elatus, ad poſtremum fortunæ magnitudinem non cepit. ac primùm humanæ ſortis oblitus, Deo ſe genitum haberi voluit. tum adulatione, luxu, & crapula in crudelitatem converſis moribus, complures amicos, optiméque de patre, ac de ſe meritos occidit. In his Parmenionem ducem fortiſſimum, ac Philotam ejus filium in ſuſpicionem temerè vocatos: Clitum in Convivio per vinolentiam ſuapte manu confodit. Biennio ferè antequàm vita excederet, Hephæſtionem amiſit amicorum ſummum, cujus obitum infracto ac muliebri animo tulit: cujus corpus Babylonem deportari, ibíque magnificentiſſimè ſepeliri juſſit. Quinetiam pro Deo haberi voluit. Auctor Lucianus in libro de calumnia.

a Diod. l. 18. Arian. 7. Plut. Alex. Iuſt. 12. Curt. 10.

a Tandem anno regni ſui decimotertio; hoc eſt duodecim integris annis, ac menſibus ſeptem exactis, Babylone ex morbo, quem ebrietate contraxerat, ſeu veneno, ut creditum eſt, obiit, *b* ætatis annum iniens tricefimum tertium.

b Part. 1. l. 3. c. 12.

Quæ in Oriente, ac Græcia memoria digna geſta ſunt poſt mortem Alexandri ad Pyrrhum uſque.

CHAP. XV.

c Diod. l. 18. Dexippus apud Phot. cod. 82. Cur. l. 10. Arria. de rebus poſt Alex. obitũ geſtis apud Phot. Cod. 82.

ALEXANDRO mortuo, quòd is ſucceſſorem deſignare noluiſſet, totidem pene reges emerſêre, quot erant præfecti, ac duces. Summa tamen initiò penes Perdiccam potentiæ fuit, cui moriens Alexander annulum tradiderat. Alternantibus deinde ſententiis, Aridæus ex Philinna Theſſala Philippi ſcorto ge-

nitus, rex nomine ac ſpecie tenus factus eſt, eique Philippi nomen attributum; ac Perdiccas curator appoſitus; tùm ſatrapiæ, præfecturæque omnes in principes diſtributæ. *A. 4186. P.I. ad 4430. Succeſſores Alexandri.* Ptolemeo Lagi filio Ægyptus; Laomedonti Mitylenæo Syria; Philotæ Cilicia, Pitoni Media, Eumeni Paphlagonia, & Cappadocia, cum finitimis provinciis; Antigono Pamphylia, Lycia, & Phrygia major: Caſſandro Caria; Meleagro Lydia; Leonnato Phrygia minor; Lyſimacho Thracia; Antipatro Macedonia; Aſiæ ſuperioris provinciæ iis, qui tum præerant, permiſſæ; Seleucus ſociorum equitibus præfectus. Craterus ab Alexandro miſſus jam erat in Ciliciam cum 10000 emeritorum. cui quidem unà cum Antipatro Græcia conceſſa.

Interim Græci, nuntiato Alexandri obitu, vbique tumultuati ſunt; imprimis Athenienſes; qui Leoſthene duce Græcos ad libertatem vocarunt, Antipatrum victum Lamiæ, quod Theſſaliæ oppidum eſt, obſederunt. Unde Lamiaco bello nomen impoſitum eſt, quod anno proximo ab Alexandri obitu cœptum. *Lamiacum bellum.* *a* Sed inſequente, cùm ſe ad Antipatrum Craterus adjunxiſſet, victi ſunt ad Cranonem Athenienſes, Metagitnione menſe, qui in Auguſtum incidit: ac Boëdromione, hoc eſt Septembri, Macedonum præſidium in Munychiam acceperunt. *a Auct. cit. & Plut. in Demoſt.*

b At in oriente Perdiccas in ſeſe transferre omnia cupiens, opprimendorum ducum initium à Ptolemæo inſtituit facere. *b Diod. Dex. Corn. Nep. ac Plut. in Eum.* contra quem validum ducens exercitum, in ipſo Nili tranſitu conſpiratione ſuorum, quibus ob ſuperbiam inviſus erat occiditur anno ante Chriſtum 322. Eumenes verò qui Perdiccæ fàvebat, paulò antè cum Cratero, & Neoptolemo facto prælio, utrumque vicit: ambobus cæſis: hoc etiam manu ſua perempto. Itaque tam iſte, quàm Alcetas Perdiccæ frater hoſtes judicati, reliqua ex Ptolemæi, & Antipatri voluntate compoſita: penes quos, & Antigonum principatus tunc erat. Antigonus contra Eumenem & Alcetam *Eumenes.* profectus, utrumque in Piſidia ſuperavit. Antipater Polyſperchonte regis Aridæi, & Eurydi-

A. 4186. P. I. ad 4430.

ces ejus conjugis tutore facto, Caſſandro verò filio chiliarcho, moritur. qua ſorte non contentus iſte ad Ptolomæi ſocietatem tranſiit. Polyſperchon Olympiadem Alexandri matrem, quæ Antipatri metu in Epirum fugerat, in Macedoniam revocat. Ea poſtquam reſtituta eſt, Philippum Aridæum, ejúſque conjugem Euridicen, ac pleroſque principes Caſſandri amicos interficit. Id anno ante Chriſtum 318 accidiſſe *a* Diodorus indicat: qui ſex annis, ac menſibus quatuor Aridæum regnaſſe perhibet.

a Diod. 19.

Caſſander cum Polyſperchonte in Græcia, Eumenes Polyſperchontis, & Olympiadis fautor in Aſia cum Antigono eodem tempore bella geſſerunt. Athenæ in Caſſandri poteſtatem veniunt. quibus, populari ſublato dominatu, curator adhibitus eſt Demetrius Phalereus Theophraſti diſcipulus, vir facundia, & Philoſophiæ ſtudio ætate illa longè præſtantiſſimus. Ea mutatio reipublicæ incidit *b* Archippo Prætore, anno tertio Olymp. 115. cum paulo antè, Phocionem capitis damnatum, & à Polyſperchonte comprehenſum, Athenáſque miſſum, *c* cives ſui cicutæ hauſtu necaſſent. Caſſander anno 1 Olymp. 116 Macedonia potitus, Olympiadem occidit, Theſſalonicen Alexandri M. ſororem conjugem ducit.

Demetrius Phalereus.

b Diod. 19.

Phocion.

c Plutar. Phoc. Corn. Nep.

d In Aſia vero Eumenes, fatigato perdiu Antigono, tandem veteranorum militum Argyraſpidum perfidia proditus, ab eóque ſublatus eſt, anno decimo ab Alexandri M. obitu. Ex eo tempore opibus ac potentia auctus Antigonus, contra Caſſandrum, & Ptolemæum bellum inſtauravit unà cum Demetrio filio, qui Poliorcetæ cognomen adeptus eſt: utroque profitente, ſe Græciæ civitates, quarum libertatem Caſſander oppreſſerat, recuperare velle. *e* Harum pleraſque per Demetrium filium legibus ſuis reſtituit. imprimis Athenas quintodecimo anno poſtquam Lamiaco bello in ſervitutem venerant, detracto præſidio, priſtinæ libertati reddidit anno ante Chriſtum 307. quo eodem anno tam illi duo, quàm cæteri ſucceſſores Alexandri, regium ſibi nomen, & inſignia ſumpſère. Sub

d Corn. Nep. Plut. in Eum. Diod. 19.

e Diod. Plut.

Alexandri ſucceſſores reges ſalutati.

hæc, anno poſt Alexandri mortem quarto & viceſimo, ante Chriſtum 301, ultimo Olympiadis 119, cùm Antigonus & Demetrius nimiam ob potentiam formidoloſi reliquis eſſent; Lyſimachus, Caſſander & Seleucus conjunctis copiis, in quibus peditum erant 74000, equitum dena & quingenti, currus 120, adverſus ambos illos, quibus peditum erant 70000, equitum decem cum elephantis 75, pugnam fecerunt ad Ipſum Phrygiæ oppidum. Victus Antigonus in acie cecidit. Demetrius in Græciam fugiens ab Athenienſibus excluſus eſt. *a* Verùm paulò pòſt viribus & copiis refectus, Athenienſes oppugnat, urbémque annua obſidione vallatam obtinet, pulſo Lachare, qui pro tyranno ſe in illa geſſerat; anno 1 Olymp. 121. Summa tum in victos, & extrema omnia uti meritos, ſic pati formidantes, regis humanitas extitit. Leni verborum caſtigatione contentus, priſtina illis, præter libertatem, reſtituit omnia; & impoſito præſidio, contra Lacedæmonios tetendit: quibus cum rege Archidamo ſuperatis, dum ſe ad Spartam obſidendam accingere, nova eum ſpes in Macedoniam avertit. *b* Mortuus ibi paulò antè Caſſander, (tertio videlicet Olymp. 120) filios è Theſſalonica tres reliquerat, quorum maximus Philippus uno anno regnavit, reliqui duo, Antipater & Alexander de imperio certabant. Antipater Lyſimachi regis Thraciæ gener, matrem, quòd in Alexandrum videretur propenſior, vitam etiam per ubera materna deprecantem occidit. Alexander itaque Pyrrhum in auxilium vocat; qui partem Macedoniæ in auctoramentum accepit. Eò verò Demetrius adveniens, quem eodem quoque tempore Alexander acciverat, Pyrrho & Antipatro pulſis, Alexandro interfecto, Macedonia potius eſt anno tertio Olympiad. 121.

A. 4186. P. I. ad 4430.

a Plut. in Demetr.

b Iuſt. 16. *Caſſandri mors.*

c Sed cùm ad Aſiam recuperandam ingentem appararet exercitum duodecentenorum M. peditum, equitum 12000, cum claſſe quingentarum navium, Seleucus, Lyſimachus, Ptolemæus, & Pyrrhus communibus eum conſiliis oppugnant. Ejectus Macedonia, ac civitatum

c Plut. in Pyrrh. & Demet.

A. 4136. P. I. ad 4430. *Demetrii exitus.* reliquarum defectione territus, Seleuco ſe trade re cogitur. qui Stratonicen ejus filiam in matrimonio habitam, Antiocho filio, quòd eam ad uſque vitæ periculum perditè adamaſſet, ſponte ceſſerat. Apud hunc inter luxum ac delicias vitam inglorius anno pòſt tertio finiit, anno itidem tertio 123 Olympiadis.

a Iuſt. 17. Pauſ. Phoſ. 335. Dexip. apud Euſ. in Collec. Gr. p. 42.

a Nec multo poſtea victores primi tres extincti ſunt. Ptolemæus Lagi filius, tranſlato in Philadelphum filium regno, moritur anno primo Olymp. 124 Lyſimachus anno tertio Olymp. ejuſdem, ante Chriſtum 282, in Aſiam contra Seleucum trajecit, ibíque pugnans occubuit annos natus 74. Seleucus verò annum agens 77, & Alexandri commilitonum ultimus, poſt menſes admodum ſeptem, Ptolemæi Ceranni Philadelphi fratris inſidiis oppreſſus, regnum Macedoniæ, quod Lyſimacho eripuerat, cum vita pariter amittit.

Mortuo Demetrio, ejus poſteri in Macedonia regnarunt, uſque ad Perſen Philippi F. de quo poſteà dicetur.

Regna Græcorum quatuor.

b Dan. 7. 6.

Atque hæc ſunt præcipua regna, quæ poſt Alexandri obitum ex ejus cineribus enata ſunt; quæ numero quatuor à Daniele *b* Propheta obſcuris ſignificationibus adumbrata ſunt. Horum principes fuêre Ptolemæus Lagi F. in Ægypto: Seleucus Babylone, & in Syria: Caſſander in Macedonia & Græcia: Antigonus in Aſia. Qui omnes, ut & Lyſimachus in Thracia, regium ſibi nomen, & inſignia ſumpſerunt anno, ut ſcribit *c* Diodorus Olympiadis 118 ſecundo, ante Chriſtum 307. quorum æmulatione tyrannus Agathocles, qui tum fortè in Africa cum Pœnis bellum gerebat, regium & ipſe decus aſſumpſit. Porro Antigono victo, ad regna tria rerum ſumma pervenit, Ægyptiacum, Syriacum, Macedonicum. quibus & Pergamenum ſuccrevit, cujus Lyſimacho rege jacta ſunt primordia.

c Diod. 20.

Ptolemæi Reges Ægypti.

Ptolemæorum Alexandriæ, & in Ægypto regnum, noménque pervaſit ad poſteros ab ejus conditore Lagi filio Ptolemæo, ſive, ut Pauſanias in Atticis refert, Philippi patris Alexandri Magni. Qui tametſi anno demum poſt obitum

Alexandri octavo decimo titulum regis uſurpaverit; ejus tamen initium regni ab illo ipſo ſumitur, quo mortuus eſt Alexander. Hinc ergo Ptolemæi regnare orſi ſunt in Ægypto. Nam quadraginta illi tribuuntur anni ab Euſebio, & cæteris, qui ab anno mundi 3660, quo Alexander exceſſit, ad 3699 uſque perveniunt. Hoc enim anno Ptolemæum filium cognomento Philadelphum ex Berenice genitum vivus adhuc ſibi regem ſubſtituit. A. 4186. P. I. ad 4430.

De Agathocle, Pyrrho, & Gallorum in Græciam expeditionibus variis.

CAPUT XVI.

Agathocles.

PER idem tempus *a* Agathocles in Sicilia regnavit, oſcuro loco natus, Carcini Rheginenſis adſcriptitii civis filius; à quo figlinam edoctus, tyrannidem Syracuſis occupat anno quarto Olympiadis 115, mundi 3667. quam ad annos circiter octo & viginti admirabili fortunæ varietate pertulit. *b* Domitis non ſemel Siculis, cum Carthaginenſibus conflixit. à quibus ingenti ad Himeram fluvium victus prælio, tertio anno Olympiadis 117, nec opinato tranſvectis in Africam copiis, acceptam ibi victoribus cladem repoſuit. Curtius hanc Syracuſanorum expeditionem in Africam, & obſidionem Carthaginis in idem tempus conjicit, quo ab Alexandro Tyrus obſidebatur; in quo duobus & viginti annis aberrat. Annus quo in Africam trajecit Agathocles, inſignis Solis defectione notatus eſt ab Diodoro, & Juſtino, quæ Auguſti 15, hora octava matutina Syracuſis accidit anno Per. Jul. 4404. ante Chriſtum 310. Carthaginenſes propè ad deſperationem adducti Saturno liberos ſuos immolant, & Amilcarem ducem è Sicilia revocant. At is Syracuſas obſidens, ab obſeſſis ipſis captus interficitur. *c* Demum Agathocles anno 4 Olympiadis 122, ante Chriſtum 289, cùm in Bruttios transfretaſſet, veneno ſublatus eſt ab Archagatho nepote, quem *d* Diodorus in Excerptis nuper editis Agatharcum nominat.

a Diod. l. 19.

b Diod. l. 20. Iuſt. 20. & ſeq.

c Diod. 20. & in Eccl. l. 21. Iuſt. 23.

d Excerp. Valeſ. p. 250.

A. 4186. P. I. ad 4430.

a Plut. in Pyrro, Diodori Eclogæ. Iuſtinus lib. 16. & ſeq. *Pyrrhus.*

a Non minùs ſtupenda fortunæ varietas in Pyrro, ſed major, ut in legitimo principe, virtus enituit. Qui Æacida patre, Arybæ filio, rege Moloſſorum natus, ac regno pulſus, ſub Demetrio Poliorceta, cui ſoror ejus Deidamia nupſerat, prima tyrocinia rei militaris habuit. Nam in illa celebri pugna, qua ad Ipſum victus eſt cum Antigono patre Demetrius, in hujus caſtris militabat adhuc adoleſcens. Poſtea Ptolemæi Lagidæ, & uxoris ejus Berenices affinitate & opibus adjutus, regnum recuperavit. cujus initium Velleius *b* attribuit anno illi, quo Conſules erant Q. Fabius quintum, & P. Decius Mus. qui eſt Urbis 459, mundi 3689. Quo eodem anno ab Alexandro Caſſandri filio vocatus in Macedoniam, partem ejus ſibi vendicavit. unde pulſus à Demetrio Poliorceta, aliquot annis partim per ſeſe, partim junctis cum Lyſimacho, Ptolemæo, & Seleuco viribus, bellum geſſit; cujus præmium occupata ſeptem haud amplius menſibus Macedonia fuit. Mox à Tarentinis excitus in Italiam, contra Romanos iterato bellavit. Nec minùs Siciliam interim aggreſſus, ac deinde tam hac, quàm Italia, coactus excedere, in regnum revertit. Hinc Macedonia rurſum potitus eſt, ejecto Antigono Demetrii filio. Poſtremò à Cleonymo Spartano Arei filio, evocatus in Peloponneſum adverſus Antigonum, apud Argos oppetiit primo Olympiadis 127, antè Chriſtum 272, regni ut apparet, tertio & viceſimo: ſiquidem anno Urbis 459, ante Chriſtum 295 regnare cœpit. Triſte illa nocte, qua Argos eſt ingreſſus, auſpicium ei mactus fecit, ſummæ ipſius haſtæ inſidens, ut ſcribit *c* Ælianus.

b Velleius l. 1.

c Lib. 10. Hiſt. An. cap. 37.

Gallorum irruptio in Traciam, & Græciam.

d Pauſ. Phoc. p. 335. Iuſt. lib. 34. Dexippus in Coll. Scal.

d Gallorum quoque in Thraciam, & Græciam expeditio in idem intervallum incidit. Ea triplex à Pauſania deſcribitur. Primò Cambaule duce in Thraciam uſque penetrarunt: cujus populatione contenti, domum redierunt. Secundò diviſis trifariam copiis, alii Thraciam duce Cerethrio; Pannoniam alii, Brenno, & Acichorio ducentibus, adierunt. reliquos in Macedoniam & Illyricum egit Bolgius. Huic reſiſtere

auſi Macedones ing[illegible]em cladem accipiunt, occiſo Prolemæo Cerauno. Deſperatas Macedoniæ res unius principis virtus Soſthenii erexit; qui barbaros exultantes victoria repreſſit, ac Macedoniæ finibus expulit: eóque merito regnum eſt conſecutus. *a* Scribit Polybius reges quatuor, Ptolemæum Lagidam, Lyſimachum, Seleucum, & Ptolemæum Ceraunum, intra 124 Olympiadem extinctos eſſe. Quare Cerauni cædes rectè anno quarto exeunti Olympiadis iſtius imputabitur, mundi 3704. A. 4186. P. I. ad 4430. *a* Polyb. 2. p. 128. & 155.

Sequens annus tertiam Gallorum irruptionem attulit in Græciam, Imperatoribus Brenno & Acichorio. quorum exercitus conſtabat peditum millibus 152, equitum viginti millibus, & quadringentis, quorum ſingulis equites erant adjuncti famuli duo, qui mortuis heris ſuccederent. quod σύνταγμα vocabant τριμαρκισίαν. Nam μάρκαν Galli nominabant equum; ait *b* Pauſanias. Sic equitum millia unum & ſexaginta & ducenti amplius fuerunt. Victi primum ad Thermopylas, tum ad Parnaſſum, quò potiundi Delphici templi, ac ſpoliandi gratia perruperant. Brennus ipſe multis acceptis vulneribus, largius hauſto mero vitam ſponte finiit. Ea Gallorum calamitas notatur à Pauſania Archonte Anaxicrate, hiemis tempore, hoc eſt anno ſecundo Olympiadis 125, ante Chriſtum 279. *b* Pauſ. Phoc. Po. 335.

Inſequente rurſus anno, Democle Athenis Prætore, in Aſiam infudêre ſe Galli, ut idem Pauſanias refert. *c* Polybius verò ſcribit eódem anno Gallorum reliquias Comontorio duce Thraciam invaſiſſe, ac tributum à Byzantinis exegiſſe. *c* Polyb. 4. p. 313.

Res ab Romanis ab anno V. C. 419 ad 471 geſta.

CAP. XVII.

DUM in Oriente, atque Græcia ab Alexandro M. ejúſque ſucceſſoribus, bellis ac tumultibus omnia miſcentur, non minores Italia procellas armorum tulit; quibus ſe Romana virtus ad orbis terrarum dominatum exercuit.

A. 4186. P. I. ad 4430.
a Liv. 9. Eutr.
Samniticum bellū.
b cap. 12.

a Diuturnum præ cæteris, maximéque formidoloſum Samniticum bellum fuit, de quo *b* ſuprà memini. quod hoc intervallo acerrimè geſtum eſt; nonnulla interim clade Romanorum, & ignominia: ſed majore, &, quod caput eſt, ultimâ Samnitium. qui poſtremò domiti anno Urbis conditæ 482 finem belli fecerunt, anno, ut jam diximus, uno & ſeptuageſimo. nempe ab anno Urbis 411, ad 481.

c Liv. 9. Flor. I. c. 16.
Caudinæ furcæ.

c Quo ſpatio Caudinæ furcæ Romanorum dedecore nobiles factæ ſunt anno Urbis conditæ 433, quarto poſt Alexandri M. obitum; quando deditionem hoſtibus fecit Romanus exercitus, & ſub jugum miſſus eſt cum utroque Conſule. Sed eam infamiam ſequente anno majori Samnitium clade, ac pari ignominia rependit Papyrius, Imperator illa ætate fortiſſimus. præter quem & complures alii percenſentur ab Livio, *d* qui Alexandro, ſi in Italiam, ut erat fama, veniſſet, pares eſſe potuerunt.

d Liv. 9.

e Liv. 9. Iuſt. 12. Oroſ. 3. c. 12.

e Alexander alius Epiri rex, avunculus Magni, ab Tarentinis accitus in Italiam, cum adverſus Samnites, Bruttios, ac Lucanos ſæpè fortiter pugnaſſet, pace cum Romanis facta anno V. C. 422, ab Lucanis tandem occiſus eſt ad Acheruntem fluvium, anno V. C. 428, tertio Olympiadis 113, ſuperſtite Alexandro M.

f Polyb. 2. p. 109. Liv. 7.
Bella cum Gallis inita.

f Cum Gallis quoque repetitum identidem in Italia certamen. quorum varias irruptiones ex Polybio, ac Romanis annalibus hîc breviter attingam. Triceſimo anno, poſtquam Roma potiti ſunt, haud procul Collina porta, magna utrinque edita cæde, vix averſi ſunt, Dictatore tumultus iſtius cauſſâ creato Servilio Ahala, anno urbis conditæ 394. Duodecimo poſt anno, qui fuit Urbis 405: turſus à Camillo cæſi. quo tempore Valerius Corvinus Gallum provocantem auxilio corvi ſuperavit. Poſt annos tredecim pacem cum Romanis, ac fœdus faciunt. In quo annos triginta perſeverarunt. Itaque ſub annum Urbis conditæ 450, Ciſalpini Gallicum Tranſalpinis: & Etruſcis, Romanorum agros populati ſunt. Inde cum ingenti præda reverſi domum Ciſalpini, de hac ipſa inter ſe digladiati

Corvinus.

ſunt. Anno poſtea quarto cum Samnitibus, Etruſcíſque conjuncti, commiſſo prælio legionem Romanam ceciderunt, cui præerat L. Scipio Proprætor. Quo tempore flagrante altera pugna, & ſiniſtro jam inclinante cornu, P. Decius Coſ. caput devovit, ac victoriam morte ſua peperit, anno V.C. 459. A. 4136. F. I. ad 4430. *Decius.*

a Decem poſt hæc elapſis annis, iterum Galli Senones à Lucanis, Brutiis, Samnitibus, & Etruſcis exciti Aretium obſederunt: ac L. Cæcilio Prætore victo, Romanorum millia tredecim occiderunt. Quam cladem Conſul Dolabella mox ultus eſt, Gallíſque profligatis, Sena eorum urbe capta, coloniam eò deduxit. Boii Senonum calamitate commoti, & cum Etruſcis conſpirantes ad Vadimonis lacum pugnam faciunt: in qua cæſi plerique omnes Etruſci; Boiorum pauci admodum evaſerunt. Id accidit anno Urbis 471. Sequente verò, Boii rurſus à Romanis funditus deleti, pacem ac fœdus impetrarunt, tertio anno antequam Pyrrhus in Italiam veniret.

a Polyb. p. 107. & 108. Eutrop. Epit. Liv. 11.

b Palæpolitani præterea, ubi nunc Neapolis eſt, auſi Romanis inferre bellum, tertio anno, qui fuit V. C. 428, à Publilio Procoſ. domiti ſunt.

b Liv. 8.

Sic Etruſcorum duodecim populi in excidium Romani nominis incitati anno V. C. 442, *c* à Conſule Fabio anno 444 ingenti prælio devicti ſunt, in quo cæſa, aut capta hoſtium millia ad ſexaginta.

c Liv. 9. Flo. 1. 17. Oroſ. 3. c. 21.

De viris doctrina præſtantibus.

CAP. XVIII.

ATHENIS poſt *d* Ariſtotelis obitum, qui tertio Olympiad. 114 anno mortuus eſt, Peripateticam Scholam rexit Theophraſtus Ereſius: cum biennio antè Diogenes Cynicus exceſſiſſet è vita, *e* eodem ſcilicet, quo & Alexander M. natus annos ferè nonaginta. *Theophraſtus.*

d Diog. in Ariſt.

e Idem in Diog. Cyn.

f Xenocrates Platonicæ ſectæ magiſter, cum ei quinque & viginti præfuiſſet annis, nimirum ab ſecundo 110 Olympiadis, & Archonte Lyſimacho, moritur anno tertio Olympiad. 116. *Xenocrates.*

f Diog. in Xenocr.

A. 4186. P. I. ad 4430.
a Idem.

a Floruerunt & Polemo Xenocratis auditor: Crates Polemonis: & illius Crantor Solenſis: Crantoris item Arceſilaus, mediæ auctor Academiæ, ex Pitana Æolidis oppido: qui Olympiade 20 celebris eſt habitus.

Epicurus.
Diog. in Epic.
Zeno Stoicus.

Epicurus anno tertio Olymp. 109 editus in lucem, obiit anno ſecundo Olympiad. 127, natus annos 92. Zeno Stoïcæ conditor ſectæ, Cratetis antè diſcipulus, idem ſæculum ornavit: quem Olympiade 129 obiiſſe perhibet Euſebius. Demetrius item Phalereus Theophraſti diſcipulus, non minùs adminiſtrandæ reipublicæ, quàm philoſophiæ, & eloquentiæ facultate nobilis, Athenis præfuit annos decem, ut ait Diogenes Laërtius. b Cœpit autem anno tertio Olympiad. 115. quo Caſſander Athenis potitus eſt. At anno ſecundo Olympiad. 118, Demetrio Poliorceta Athenas obtinente, fugit in Ægyptum ad Ptolomæum Lagi F. c Quo mortuo, ab ejus filio Ptolomæo Philadelpho relegatus, ac dolore contabeſcens, aſpidis morſu periit anno circiter primo Olympiad. 124. d Aſtronomiæ ſcientia clarus Timocharis fuit circa Olympiad. 121.

b Diog. 18. Plut. Phoc.
Diog. in Demetr.
d Ptolom. 7. c. 3.

Demoſthenes.
e Plutarc. Demoſt.

Sed nominis celebritate vicit cæteros Demoſthenes: e qui anno tertio ab Alexandri obitu, eodem, quo Ariſtoteles, fato conceſſit in Galauria inſula, quò ſe metu Macedonum receperat.

Menander.

Menander Comicus poëta Archonte Philippo mortuus perhibetur, ut eſt in veteri inſcriptione; cùm natus eſſet tertio Olympiad. 109, Archonte Soſigene. Ita quinquagenarius obierit.

f Diod. in Excerp. Valeſ. p. 258.
g Idem.

f Hiſtoriam ſcripſit Timæus Siculus Tauromenita Agathoclis tempore, à quo Sicilia pulſus, ſtilo ſeſe vindicavit, quo in illum intemperantiore uſus dicitur. g At è contrario Callias Syracuſanus, quòd magnis ab eodem tyranno beneficiis affectus eſſet, in hiſtoria ſua turpiter ei aſſentatus eſt.

h Tatian. apud Euſ. de Præp. 289.
i Ioſe. 1. Ant. c. 3. Theoph. ad Autol. 3.

At Alexandro M. regnante h Beroſus Ægyptius: ſub ejus verò ſucceſſoribus Ptolomæis Lagida, & Philadelpho i Manethon Dioſpolitanus, hiſtorici memorantur.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER QUARTUS.

Rerum hiſtoriam continens ab A. P. I. 4431 ad 4713.

Romanorum res ab anno V. C. 472. ad 536. ac potiſsimum de bello Epirotico, Punico primo, & Gallico.

CAPUT I.

FATISCENTIBUS, oppreſſa jam libertate, Græcorum animis, ac viribus, efferre ſe Romana res cœpit. Itaque major deinceps in Italia, & Africa, quam in Oriente, ſeges hiſtoriæ naſcitur. Ideò Romana bella primo loco memorabimus.

a Tarentini Græca levitate majus, quàm pro viribus ſuis, bellum contra ſe provocarant, Romanorum claſſe direpta, & eorum legatis, qui de injuria queſtum venerant, temerè pulſatis anno Urbis conditæ 472. Ob id Tarentinis indicto bello, L. Aimilius Barbula Tarentinos, Samnites, & Salentinos acie devicit. Ea clade permoti Pyrrhum ad auxilium evocant. qui anno Urbis 474. in Italiam trajecto exercitu, cum Romanis bellum gerit, quod ſex annos tenuit. Primo congreſſu Romani, Lævino duce, non tam viribus, quàm elephantorum inuſitata victi ſpe-

a Epit. Liv. 13. Plut. in Pyr. Eutrop. 2. Flor. l. 1. c. 18. Oroſ. l. 4. c. 4. Iuſt. 24. Diod. in Eclog.

Bellum cum Pyrrho.

A. 4431. P. I. ad 4713. cie ceſſerunt. Captivos repoſcente C. Fabricio, ſine pretio Pyrrhus remiſit omnes. Mox per Cineam legatum fruſtra pace tentata; (hanc enim Appius cæcus fieri prohibuit) bis ancipiti Marte cum Romanis congreſſus eſt. Tum à Syracuſanis contra Pœnos accitus in Siciliam, ibi rebus ex voto minimè fluentibus, in Italiam revertit anno Urbis 479. ac victus, & caſtris exutus, Tarentóque pulſus in Epirum rediit: cùm ſex annos in Italico, ac Siculo bello poſuiſſet.

a Epit. Liv. 14. Oroſ. 4. c. 3. *a* Pyrrho fugato, Tarentini cum Samnitibus, Bruttiis, & Carthaginenſibus, qui iſti bello contra fœdus intervenerant, acie victi in Romanam venêre ditionem; ac pacem & libertatem acceperunt anno V. C. 482. cum eo, qui anteceſſit,

b Eutr. 2. *b* à Ptolemæo Philadelpho ſocietas cum Romanis eſſet inita.

c Flo. 1. c. 19. Eutr. 2. *c* Secutum eſt Picens bellum, ac Salentinium, & omnium denique graviſſimum, ac longiſſimum,

d Polyb. 1. Epit. Liv. *d* Punicum: quod primum anno V. C. 490 cœptum eſt, undecimo poſtquam Pyrrhus in Epirum rediit.

e Polyb. 1. p. 12. & ſeq. Epit. Liv. Flor. 2. c. 2. Eutrop. 2. Appian. Oroſ. l. 4. c. 7. *e* Primi ergo Punici belli cauſſa fuit, utriuſque civitatis ambitio, ac mutuò ſuſpecta, & formidoloſa potentia. Occaſionem dedêre Mamertini, & Hiero Syracuſarum rex, ac Carthaginenſium ſocius.

f Polyb. 1. p. 8. Pauſ. Eliac. 2. p. 169. *f* Hic anno Olympiad. 126. ſecundo à Syracuſanis primùm factus imperator, rex deinde ſalutatus quarto Olymp. 127, Mamertinos, qui Meſſanam occuparant, armis aggreditur. Hi Romanorum implorant opem: qui in inſulam trajectis copiis, cum Hierone, Pœníſque bellandi fecerunt initium.

Bellum Punicum. Ejus belli anceps diu fortuna fuit; Pœnis mari, Romanis terra vincentibus. Qui anno demum belli quarto, V. C. 493, rem nauticam attigerunt. Sed ea indentidem omiſſa, repetitáque, ad extremum ſuperiores fuerunt. Memorandus eo bello cum

Attilius Regulus. primis venit Attilius Regulus, qui maritimo ac terreſtri prælio fractis Carthaginenſium viribus, cùm pacem petentibus niſi iniquis conditionibus dare nollet, Xanthippo Lacedæmonio duce victus, & in acie captus eſt cum mil-

libus 15 : occiſis 30 M. anno Urbis duodequingenteſimo. Pòſt à Carthaginenſibus Romam miſſus, ut de permutandis captivis cum Senatu ageret, id ne fieret interceſſit; & Carthaginem ad certiſſimam carnificinam ſponte rediit. Primus navalem victoriam Romanorum adeptus eſt C. Duilius, belli anno quinto: poſteriorem C. Lutatius anno 23 & ultimo; qua ad Ægatem inſulam cum Pœnis debellavit, quibus pax his legibus conceſſa eſt, ut inſulis omnibus cederent, quæ Italiam inter, & Africam interjacent; ac bis mille & ducenta in annos 20 talenta penderent. Id actum eſt anno V. C. 513, ante Christum 241. A. 4431. P. I. ad 4713.

a Perfunctos externo bello Carthaginenſes majus domi periculum excepit. Nam mercenarii milites, quò genere plurimùm uſi ſunt Pœni, ſtipendia ſua, & militiæ præmia poſtulabant: quod exhauſto ærario præſtari non poterat. Ideo graſſantibus per Africam, & latè omnia vaſtantibus ægrè obſiſti potuit. *b* Tandem poſt annos tres, & menſes quatuor, bello iſti finem impoſuerunt.

a Polyb. 1. p. 65. Appian. in Pun. Diod. in Excerp. p. 275.

b Polyb. 1. p. 88.

c Anno Urbis 519, quod Romæ perrarò accidit, templum Jani clauſum eſt; bellis ubique pacatis. Sed ſubinde novis coortis motibus apertum eſt. Ligures, Sardi, Corſi ſubacti. Cum Illyriis deinde, ac Teuta regina anno Urbis 524 initum bellum, tertio pòſt anno confectum eſt, ac tum primùm legati victoriæ nuntii per Græciam miſſi. *d* Corinthii Romanos in ſocietatem Iſthmiorum acceperunt.

c Eutr. 3. Plut. Numa. Oroſ. 4. c. 11.

d Polyb. 2. p. 101.

e Gallorum præterea formidoloſa fuit irruptio. Inſubres & Boii ob ereptum Senonibus Gallis, & agraria lege diviſum *f* à Flaminio Trib. Pl. agrum Picenum (quæ lex anno Urbis conditæ 522 lata eſt,) accitis Tranſalpinis Gallis *Gæſatis*; ita mercenarios vocabant; Romanos oppugnarunt. contra quos peditum, quod vix credile ſit, *g* millia ſeptingenta, equitum ſeptuaginta conſcripsêre Romani. Victi ſæpius Galli, ac trans Padum anno primùm, Urbis conditæ 520 copiæ ductæ: Inſubréſque domiti: *h* ac Gæſatarum rex Virdumarum à C. Marcello

e Polyb. 2. p. 109. Flor. 2. c. 4. Oroſ. 4. c. 13.

f Cic. 2. Acad. quæſt.

g Polyb. 2. p. 113. Eutr. 2.

h Eutr. 3.

A. 4431. P. I. ad 473.
a Diod. Eccl 25.

Conſule trucidatus opima de ſe ſpolia dedit. *a* Ad hoc bellum Siciliæ rex Hiero, qui ſub initium Punici belli victus à Romanis, victorum in partes, amicitiámque tranſierat, frumenti vim maximam miſit; cujus pretium confecto bello recepit.

Bellum Punicum ſecundum.

CAP. II.

b Polyb. 2. Liv. 1. Dec. 5. Flor. 2. c. 6. Plut. Fab. & Marc. App. Oroſ. c. 14.

PUNICUM inde bellum alterum ſecutum eſt *b* anno à prioris fine quarto & viceſimo: quod ſpatio quidem minus temporis fuit, ſed adeo cladium atrocitate terribilius, ait Florus, ut ſi quis conferat damna utriuſque populi, ſimilior victo ſit populus, qui vicit. Belli cauſſa eadem, quæ ſuperioris, dominandi cupiditas: & in Pœnis, impatientia ſervitutis; quòd annum jam, ut dixi, quartum & viceſimum Romanorum victi armis ceſſerant. Præcipuam huic incendio facem ſubjecit Hannibal Hamilcaris filius, ejus qui bello priore Cartaginenſium imperator pacis leges mœrens acceperat; quique compoſitis in Africa rebus, anno Urbis, ut ex Polybio *c* colligitur, 517. miſſus in Hiſpaniam, Hannibalem novem annos natum ſecum duxerat; cùm eum prius ad aram adductum jurare juſſiſſet, numquam ſe in amicitia cum Romanis fore. Hamilcare poſt annos circiter novem occiſo, ſuffectus eſt Haſdrubal illius gener, qui Hannibalem accivit, eúnque poſt octo annos interfectus ſucceſſorem habuit, Urbis 534, cùm ætatis circiter ſeptimum ac viceſimum inchoaſſet. qua ratione natus videtur anno Urbis conditæ 507, ante Chriſtum 247. Igitur ſtatim atque Imperator eſt factus, totam intra flumen Iberum Hiſpaniam ſibi ſubjicit. *d* Hinc Saguntum Romanorum ſociam magnis adortus viribus, poſt ſeptem menſes capit. Saguntini omnes, fruſtra expectato Romanorum auxilio, partim hoſtili gladio, partim ſuapte manu ceciderunt. Ita bellum conflatum Punicum ſecundum: quod initium anno Urbis conditæ 536 *e* P. Cornelio Scipione, T. Sempronio Longo Coſſ. decimo ſeptimo exitum habuit, Coſſ. M. Servilio Gemino, T. Claudio Nerone, V. C. anno 552.

c Polyb. init. l. 1. Liv. l. 21. Corn. Nep. in Hannib. Plin. de Vir. Ill.

d Liv. 21. Polyb. 3.

e Liv. 30.

A. 4431. P.I. ad 4713.

a Habebat Hannibal in exercitu peditum, ut ſcribit Polybius, millia 90, equitum duodecim. variè de numero prodit Livius. Primo impetu uterque Conſulum victus, P. Cornelius ad Ticinum, Sempronius ad Trebiam. Sequente anno V. C. 537, major ad Thraſumenum lacum clades accepta; cùm interim Q. Fabius Maximus Prodictator à populo factus cunctando rem utcunque ſuſtentavit. *b* Sed omnium atrociſſima plaga Cannenſis anno V. C. 538, alterius temeritate Conſulis Terentii Varronis accidit. In ea pugna cæſa Romanorum 40 M. Neque tamen infractis ob eam calamitatem animis, Cannenſi prælio captos redimere noluerunt. Tum Syracuſas, quæ urbs poſt Hieronis obitum, qui anno V. C. 539 contigit, ab ſocietate defecerat, Marcellus *c* Conſul obſedit anno Urbis 540. Quam ab vehementi illius oppugnatione unius hominis induſtria tutata eſt. Archimedes is fuit: qui cœli ſiderúmque contemplator ea ætate præſtans, ſed machinarum, operúmque bellicorum inventis multo clarior, Romanorum apparatus omnes per levi negotio ludificatus eſt. Itaque vix anno demum tertio, Urbis 542, capi Syracuſæ potuerunt. *d* Quo tempore proditum eſt Archimedem, intento in ea ſtudia, quibus deditus erat, animo; ac nihil eorum ſentiente, quæ per hunc tumultum gerebantur, ab ignoto milite, fruſtráque ſciſcato quis eſſet, interfectum, ejus ex morte magnum dolorem cepiſſe Marcellum; qui ut vitam illi conſervarent, irrumpentibus in urbem militibus edixerat: ac ſepulturæ curam habuiſſe.

a Polyb. 3. p. p. 189. Liv. 21.

b Polyb. 3. p. 264. Liv. 2. Appian. Flor. & alii cit.

c Polyb. 8. p. 515. & ſeq. Liv. 3. Dec. 4. Plut. Marc.

d Liv. Dec. 3. lib. 5

Archimedes.

Hæc Syracuſarum calimitas finem *e* attulit regii in Sicilia dominatus, quem is, cujus paullo antè meminimus, iuſtaurarat Hiero; ac legitimum ex tyrannico, & acceptum etiam vulgo fecerat comitate, ac clementia; cùm nihil ex tanta dignitate præcipuum ſibi præter curam ac liberalitatem aſſumeret. Regnavit autem annos quatuor & quinquaginta, exorſus ab anno Urbis conditæ 485, ſexto ante bellum primum Punicum. quo incunte victus ab Appio Conſule, ab Carthaginenſium ſocietate ad Romanos deſci-

e Polyb. in Exerc. Valeſ. p. 10. & liv. 1. Hiſt. p. 16.

A. 4431. P. I. ad 4713.
a Liv. l. 4. Dec. 3.
b Polyb. in Exerc. Valeſ. p. 13. Liv. l. 4. Dec. 3. Pauſ. El. 2. Iuſtin. 28.

vit; & in eorum amicitia *a* propè quinquaginta perſeveravit annos. *b* Iiſdem moribus filium habuit Gelonem: qui ante patrem obiit quinquageſimo ætatis anno; & Hieronymum ex Nereide Pyrrhi Epirotarum regis filia ſuſceptum reliquit aviti heredem regni; quod anno Urbis 539 adiit, Hierone mortuo, annum agens quintum decimum. Sed ut peſſima erat indole, effuſus in omne flagitii, ac crudelitatis genus, conjuratione ſuorum eodem anno perimitur.

c Liv. 3. Dec. 4.
d Liv. 3. Dec. 5.
e Liv.
f Liv. 3. Dec. 6.

c Interim Philippum Macedoniæ regem, pacta cum Hannibale ſocietate, imminentem Italiæ Lævinus Prætor compreſſit, & in Macedoniam ſe ſuam incenſa ultro claſſe coëgit recipere anno Urbis conditæ 542. At in Hiſpania P. & Cn. Scipiones fratres, qui Haſdrubali tranſitum in Italiam ad Hannibalem fratrem hactenus intercluſerant, multáque ibi fortiter geſſerant; deleto exercitu ambo ceciderunt. *d* L. Marcius eques Romanus, in trepidatione dux militari ſuffragio creatus, labantem rem ſuſtinuit. cujus ductu una nocte ac die bina hoſtium expugnata ſunt caſtra; & ad triginta ſeptem millia hoſtium interfecta. quod anno illo Urbis 542 contigit. *e* Eodémque Tarentum, præter arcem, captum ab Hannibale: & Capua ab Romanis obſeſſa; *f* à qua ut eos averteret, Romam contendit Hannibal. Sed coorta ſubitò tempeſtas hunc ab ejus mœnibus, conſpectúque repulit. Capua deinde Romanis tradita; cujus principes veneno ſibi vitam eripuerunt: Senatores ſecuri percuſſi; urbs in Præfecturam redacta.

g Liv. ibid. Val. 3. c. 7. Plin. de Vir illuſt.
h Liv. 3. Dec. lib. 6. Polyb. 11. p. 638.

g P. Scipionis ejus, quem in Hiſpania tcæſum eſſe meminimus, filius erat P. Scipio: qui poſt Hiſpanienſem illam cladem territis omnibus, quatuor & viginti natus annos imperium in Hiſpaniam petere ſe profectus eſt; eóque pro Conſule eſt miſſus anno Urbis 543. *h* Ibi rebus geſtis maximis, & Haſdrubale Giſconis F. ad Magone ſuperatis, anno quinto quàm venerat, Carthaginenſes tota ejecit Hiſpania. Inde in Africam profectus, amicitiam junxit cum Sypha-

ce Maſylorum: deinde cum Maſaniſſa Maſæſulorum regibus. Geſta hæc ſunt anno Urbis 548, tertio ab Marcelli clade Conſulis; *a* qui anno 546 ſecundis cum Hannibale prœliis aliquot factis, ejuſdem circumventus inſidiis opprimitur. *b* Sequente verò, à duobus Conſulibus Claudio Nerone, & Livio Salinatore Haſdrubal Hannibalis frater, qui cum novo exercitu in Italiam pervenerat, antequàm ſe cum fratre conjungeret, cum ſuis copiis deletus eſt. Erat tum in Apulia Hannibal: cui ſe Nero Conſul oppoſuerat. Livius in Ciſalpina Gallia caſtra contra Haſdrubalem habebat. Interceptis Haſdrubalis literis, Nero clam, inſcio Hannibale, ſex dierum ſpatio totam emenſus Italiam, ad collegæ caſtra cum copiarum parte pervenit; ac victis, uti memoratum eſt, hoſtibus, ante ad ſtativa ſua rediit, quàm eum diſceſſiſſe Hannibal ſentiret. Cæſa feruntur eo prælio quinquaginta ſex hoſtium millia, capta quinque millia, & quadringenti. Caput Haſdrubalis ante ſtationes Pœnorum ab Nerone projectum triſte acceptæ cladis indicium Hannibali fuit.

A. 4431. P. I ad 4713.

a Liv. 3. Dec. 7. Pin. Marcell.

b Lib. ibi. Polyb. init. li. 1.

c At P. Scipio, ut ab Italia revocaret Hannibalem, tranſportare bellum in Africam ſtatuit. quod anno demum Urbis 549, quo Conſulatum ipſe geſſit, aggreſſus eſt. Sed initiò, cùm id temerarium conſilium haberetur, nihil neque pecuniæ, neque militum publicè ſuppeditatum eſt. Ita nemine, niſi voluntario milite conſcripto, & accepta mutuò, corrogatáque pecunia, primùm ad Siciliam Conſul: inde in Africam anno Urbis 550, belli quintodecimo, cum claſſe Proconſul appullit. *d* Quo anno Peſſinunte in Phrygia ſimulachrum Idææ matris Romam ex oraculo devectum, à P. Scipione Naſica Cn. F. quem adoleſcentem Senatus virum optimum judicarat, exceptum eſt.

c Liv. 28. Appian.

d Liv. Plin. de vir. ill. Herodia. lib. 1.

Scipioni dux ab Carthaginenſibus objectus eſt Haſdrubal Giſconis filius; qui Maſaniſſæ filiam Sophonisbam deſponderat. Sed eam abſente patre, ac ſponſo, Carthaginenſium populus Syphaci, qui amore puellæ captus agros

Liv. App. Flor. &c.

A. 4431. P. I. ad 4713. eorum vaſtabat, publicè collocavit, ut eum ab Romanorum amicitia ad ſuam transferret. Qua commotus injuria Maſaniſſa totum ſe Romanis addixit: magnúmque deinceps ad Pœnos debellandos momentum attulit.

Scipione Uticam oppugnanti anno eodem Urbis 550, Syphax & Haſdrubal cum centum armatorum ſupervenêre millibus. Quorum caſtra eâdem die deleta ſunt; millibus occiſis quadraginta, captis ſex: ambóque rurſus redintegratis copiis altero prælio ſuperati. Syphax à Lælio, & Maſaniſſa rege, vivus eſt captus.

Ejus uxorem Sophonisbam cùm Maſaniſſa duxiſſet, increpitus ab Scipione venenum ad eam miſit, quo ſibi mortem illa conſcivit. *a* Hannibal à Carthaginenſibus revocatus, Italia relicta, decimo ſexto belli anno, Urbis 551, rediit in Africam: *b* ſociis, qui ſequi nollent, quâ occiſis, quâ in ſervitutem redactis: ac tentata fruſtra per colloquium pace, congreſſus acie, ab Scipione vincitur. poſt eum Vermina Syphacis filius, qui auxilio Pœnis venerat. Scipio pacis leges Carthaginenſibus dixit, auctore Senatu populóque Romano. Hannibal ad Antiochum perfugit.

c Finitum eſt bellum anno ſeptimodecimo, Urbis 552, Coſſ. M. Servilio Gemino, T. Claudio Nerone. ac ſequente pax Carthaginenſibus ab Senatu data. & triumphans in Urbem invectus eſt Scipio: *d* in eóque triumpho ductus Syphax, paullo poſt Tibure in cuſtodia mortuus eſt. *e* At Livius ante triumphum obiiſſe narrat: *f* ac publico elatum funere. ubi & Polybium id quod dixi, ſentire aſſerit. *Hunc regem* (ait) *in triumpho ductum Polybius haudquaquam ſpernendus auctor tradit* quæ hiſtorici præſtantiſſimi commemoratio nimis anguſta ac jejuna mihi videtur.

a Liv. 3. Dec. 10. App. &c. Polyb. 15.
b Diod. in Excer. Valeſ. p. 290.
c Liv. 3. Polyb. 15.
d Polyb. 16. p. 733.
e Fine l. 10. Dec. 3.
f Valer. Max. l. 5. c. 2.

A. 4431. P. I. ad 4713.

De Achæorum initiis : Pyrrhi rebus geſtis, & obitu: ac Pergami regum, & Parthorum origine.

CAP. III.

IN Græcia porro, & Oriente ad hiſtoriam hæc præcipua contigerunt. Achæorum reſpublica paullatim in Peloponneſo coaluit. *a* cujus fundamenta jacta ſunt Olympiade 124, ſub Pyrrhi tranſitum in Italiam; quando Dymæi, Patrenſes, Tritæenſes, & Pharæenſes concordiam inierunt: ad quos ſe reliqui deinceps applicarunt. Hi principio ſcribam unum, & Prætores duos in orbem conſtituerunt. Poſt annos quinque & viginti unicum Prætorem placuit eligere. Is circa Pleiadis exortum creari ſolitus: *b* ut auctor eſt Polybius; ac primus ſingularium Prætorum Marcus Carynenſis ab eodem proditur, cujus anno quando Aratus Sicyonius viceſimum agens annum, rebus geſtis cœpit inclareſcere. Quocirca anno ultimo Olympiadis iſtius orta eſt illa reſpublica, anno ante Chriſtum 281, Urbis 473. Siquidem anno ſequente Pyrrhus in Italiam tranſfretavit. Lacedæmonii domeſtica vexati ſeditione prope ſub Pyrrhi venêre dominatum. Cleomenes annis in regno ſexaginta, & decem exactis menſibus obiit, Diodoro teſte, Prætore Athenis Demetrio Phalereo. Is eſt quartus Olympiadis 117. *c* Hic filios genuit duos, Acrotatum, qui ſuperſtite patre mortuus filium reliquit Areum; & juniorem Cleonymum. Nata de ſucceſſione controverſia, Senatus Areum antepoſuit Cleonymo. Hunc verò, ne quid contra rempublicam conſilii caperet, honoribus, ac præfecturis delinire conati ſunt. Nam inter alia Tarentinis contra Lucanos, & Romanos miſſus auxilio, Lucanos vicit. Tarentum, quòd defecerat, expugnavit, anno Urbis conditæ 451, Olympiadis 119 ſecundo, ut auctor eſt *d* Diodorus. Poſt urbe Salentinorum capta, ab Romanis, duce Aimilio Conſule, anno 452 fugatus cum claſſe ſua, ad Patavina litora prædabundus pervenit: ubi peſſimè accepta

a Polyb. 2. p. 129.

b Polyb. init. 5. p. 350.

c Diod. 20. Pauſan. in Lacon p. 87. Plut. in Ag. & Cleo. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 5.

d Diod. 20.

A-4431. P.I.ad 4713. a Liv. 12. claſſis, vix quinta parte incolumis domum rediit; ut ſcribit Livius, *a* qui hunc regem Lacedæmoniorum haud rectè nominat. Verùm ille poſt annos plures cùm repulſæ memor; tum nova provocatus injuria, quod Acrotatus Arei filius Chelidonidem conjugem ſuam corrupiſſet, Pyrrhum excivit in Laconicam, *b* anno eodem, quo ex Italia reverſus Macedoniam occupavit, Antigono pulſo: qui eſt Urbis conditæ 481. Sequente igitur anno Pyrrhus in Laconicam impreſſione facta, pæne urbem defenſoribus vacuam cepit. Sed oppidanorum virtute pulſus contendit Argos. quam urbem ingreſſus, contráque Antigonum pugnans, illiſa capiti tegula ab muliere peremptus eſt ineunte Olymp. 127. Is eſt annus ante Chriſtum 272, ad quem ab eo anno, quo Cleonymus à regno eſt rejectus, qui fuit ante Chriſtum 309, intercedunt anni circiter ſeptem & triginta.

b Plut. in Pyrrho Iuſt. 25.

Pyrrhi mors.

c Per idem tempus, quo Achæorum civitates in unum corpus redigi ſunt cœptæ, Pergami Phrygiæ majoris oppido ad Caycum amnem novi regni fundamenta jacta ſunt. Circa Olympiadem 124, ultimo anno Ptolemæi Lagidæ, Philæterus ſpado ærario præfectus ab Lyſimacho, Agathoclis ejus filii necem ægrè ferens, quem pater ab Arſinoë conjuge falſis criminibus accuſatum veneno ſuſtulerat, ab illo defecit, ac novi apud Pergamum imperii princeps extitit. Hic fratres habuit duos, Eumenem & Attalum: qui & in regnum ſucceſſerunt. primus autem regium nomen uſurpavit Attalus, ut ait Strabo. Poſtremus fuit Attalus prioris Attali nepos, qui moriens populum Roman. heredem inſtituit anno V. C. 621. Ita annis circiter 152 Pergami regnarunt.

c Strabo l. 13. Pauſan. Art. p. 7.

Pergami regnum.

Parthorum initium.

Parthorum in Oriente regnum Romani quondam æmulum futurum, Arſace conditore, cœpit eodem tempore, quo Punicum bellum primum in Occidente flagrabat. Sed in incerto eſt propter antiquorum de illius origine diſſidium.

d Iuſt. 41. *d* Juſtinus quidem primam defectionem Par-

orum primo Punico bello accidiſſe memo- *A. 4431. P. I. ad 4713.]*
t, L. Manlio Vulſone, Attilio Regulo Coſſ.
gnante Seleuco; cujus cum Antiocho fratre
iſcordia impunitatem illis defectionis dedit.
onſules iſti annum occupant Urbis conditæ
04, ante Chriſtum 250, quo regnabat in Syria
ntiochus ὁ Θεὸς Seleucidarum tertius, Seleu-
Callinici pater. Seleuco geniti ſunt Seleucus
eraunus, qui poſt patrem Callinicum anno
gni viceſimo mortuum, tribus annis impera-
it: & Antiochus magnus, qui Callinico fratri
cceſſit. Juſtinus, qui ab Seleuco Antiochi So-
ris pronepote defeciſſe Parthos ait, non Calli-
cum, ſed ejus filium Ceraunum intellexit;
jus frater Antiochus fuit. In quo mirificè fal-
ur. Seleucus Ceraunus regnum iniit anno *Error Iuſtini.*
cundo Olympiad. 138, primo ſequentis obiit,
iennio quippe regnavit. Initium itaque illius
nvenit in annum Urbis 527, qui eſt quintus
ecimus à pace Pœnis data; & à Conſulatu Vul-
nis & Attilii quartus & viceſimus. Euſebius
rro ſub Antiocho Θεῷ ad Olympiadem 133
ſcribit, biennio poſt memoratos à Juſtino
onſules.

a At Strabo regnante Callinico fugiſſe ſcribit *a Strabo 11. Appia. in fine Syr.*
rſacem, quod ſatis cum Euſebio congruit. Ap-
anus eo tempore defeciſſe Perſas ait, quo An-
ocho Deo mortuo Laodice Berenicem alteram
ius conjugem occidit. cujus necem frater ejus
olemæus Evergetes ulciſci cupiens, in Syriam,
Babylonem uſque profectus eſt. Hæc geſta
nt anno ipſo primo Seleuci Callinici, paullo
ſt Antiochi Dei mortem. Quamobrem ſub
llinico Parthorum exordia poſita credimus,
q; primitus imperante circa annum ante Chri-
um 246. Siquidem *b* Arrianus apud Photium *b Aria. in Parthic. Phot. cod. 58.*
ctor eſt Arſacem cum Teridate fratre Phere-
em ab Antiocho Deo regioni ſuæ præfectum ob
ntatam ab eo pudicitiam alterutrius occidiſſe.
nde vel ſuperſtite adhuc Antiocho Θεῷ, vel
ullo poſt ejus obitum veriſimile eſt id eveniſſe.
Ab Arſace deinceps Parthorum principes no-
en acceperunt: velut ab Cæſare, Auguſtóque
omani Imperatores Auguſti, ac Cæſares ap-

A. 4431. P. I. ad 4713.

Vide par. 2. lib. 4. cap. 7. ad Herodia. 6.

pellati ſunt. Horum imperium ad annos circiter 472 perſtitit, ab anno ante Chriſtum 246, ad 220 poſt Chriſtum, & quintum uſque Alexandri Mammeæ filii; *a* quo Artaxerxes genere Perſa, Artabano Parthorum rege occiſo, rerum ſummam in Perſas tranſtulit.

b Iuſt. 41.

b Theodotus quoque Bactrianorum præfectus eodem, quo Arſaces, tempore novi factus eſt regni conditor, quod ipſum minimè diuturnum fuit, atque in Parthorum ditionem conceſſit.

Quænam in Græcia, pérque Orientem geſta ſunt ab anno ante Chriſtum 252 ad 219, & initium belli ſecundi Punici.

CHAP. IV.

c Polyb. 2. p. 130. Plutarc. in Arato, Pauſan. Cor. 51.

Aratus.

d Polyb. 2. p. 130.

ACHÆORUM *c* in Peloponneſo reſpublica Arati Sicyonii virtute magnis auctibus excrevit. Hic ætatis anno viceſimo (qui & Punici belli prioris undecimus, & ab Achæorum fundata republica undetriceſimus putatur, *d* hoc eſt quartus Præfecturæ Marci Carynenſis) Græcas urbes, quæ ab tyrannis pleræque per id tempus obtinebantur, ab eorum, nec non Macedonum jugo extricare eſt aggreſſus. Cujus rei à patria fecit initium, quam, expulſo Nicocle tyranno, libertate donatam ad Achæorum concilium adjunxit anno ante Chriſtum 253, Urbis conditæ 501. Cùm autem exules amplius quingenti Sicyonem reverſi bona ſua repeterent; Aratus in Ægyptum profectus, à Ptolemæo Philadelpho 150 talenta, quibus illis ſatisfaceret, expreſſit. Octavo pòſt anno Prætor primùm factus eſt, & *e* anno interjecto iterum eundem magiſtratum cepit. per quem *f* dejecto ex arce Macedonum præſidio, cui Perſæus Stoïcus præerat, Corinthum liberavit. quod exemplum in oppidis pleriſque valuit, quæ eandem ſocietatem ſecutæ ſunt. Id verò anno ante Romanorum ultimam de Pœnis victoriam contigit, ut refert Polybius, Punici belli prioris ſecundo & viceſimo, Urbis 511.

Plut. Arato.

f Polyb. Plut. Pauſ.

Sub

a Sub idem tempus, Lacedæmone tumultus extitit, Agide ac Leonida regnantibus: quorum ille ex Eurytionidarum, ſive Eurypontidarum erat familia, ſextus à magno illo Ageſilao, qui in Aſia contra barbaros præclaras res olim geſſerat. Leonidas ex Agidarum, ſive Euryſthenidarum ſtirpe oriundus fuit; quæ dignatione anteibat alteri: patre natus Cleonymo; quem Cleomenis ſuperioris filium, Acrotati fratris Areo filio poſthabitum, Phyrrhum in Laconicam adduxiſſe ſupra *b* ſignificavi. Agis nondum viceſimo ætatis anno, collapſam Lycurgi diſciplinam inſtaurare cupiens, ab novis tabulis, & agrorum diviſione id aggreſſus eſt facere. Cui cùm civitatis principes, & inter eos Leonidas rex alter, intercederent; nihilominus in incœpto perſtitit, adjutorem nactus conſiliorum Lyſandrum Ephorum. à quo Leonidas judicio poſtulatus, abrogato regno, & in Cleombrotum ejus generum tranſlato, ſupplex in Chalchiœcæ templo conſedit. Poſtea, novis ſuccedentibus Ephoris, ac Lyſandrum, alióſque fautores Agidis ad cauſſam dicendam citantibus; reges ambo magno rum amicorum ſtipatu in forum veniunt; Ephoros in ordinem redigunt: pro his cùm alios ſuarum partium ſubſtituunt; tum Ageſilaum, latiſſimè arantem hominem, ſed ære obrutum alieno. qui propterea auctor Agidi fuit, ut ante legem agrariam novas ad deliniendam plebem tabulas proponeret. Ejus cùm Agis conſilio paruiſſet, ubi ventum eſt ad agrorum partitionem; miris artibus ludificari, ac tergiverſari Ageſilaus inſtitit. Quæ res ab Agide civium alienavit animos. Igitur conſpiratione inimicorum illius revocatur ab exilio Leonidas, ac regno reſtituitur. Agis & Cleombrotus ſupplices ad delubrum Minervæ Chalciœcæ confugiunt. Cleombrotus per Chleonidem uxorem, Leonidæ filiam, vita impetrata ſolum vertit, eóque virum, nequicquam patre retinente, Chelonis eſt ſecuta. Agis ab Ephoris comprehenſus, capitiſque damnatus laqueo vitam finiit: eodémque ſupplicio mater ejus Ageſiſtrata, & Archidamia avia ſunt extinctæ. *c* Archidamus frater fuga necem evaſit.

A. 4431. P. I. ad 4713.
Plut. Ag. & Cleom.

b cap. 4.
Agidis hiſtoria.

c Plut.

A. 4431. P. I. ad 4713. quem ab Leonida paullo pòſt revocatum, & in regni collegium aſſumptum, eo mortuo, Cleomenis metu fugiſſe denuò, ab eoque demum occiſum *a* Polybius demonſtrat. Agiatis uxor Leonidæ filio Cleomeni adhuc puero coacta nubere: quem prioris exemplo viri ad eadem perſequenda cœpta ſuapte concitatum ſponte vehementiùs accendit. Agidis iſta calamitas ſub Punici prioris belli exitum indixit, & occupatam Arato Corinthi arcem.

a Lib. 5. p. 383.

Cleomenis geſta. Leonida aliquanto pòſt vita perfuncto Cleomenes regnavit, ſub annum, uti ſuſpicamur, ante Chriſtum 235. Urbis conditæ 519; ingentis animi, ſed fervidi ac ferocis adoleſcens, & imprimis bello ſtrenuus. qui Achæos viribus & imperio florentes, ac tota Peloponneſo Arato duce volitantes haud ſemel acie profligavit: cùm ab eorum fœdere, quod publicè hactenus coluerant, ad Ætolorum, quibus cum bellum iis erat, ſocietatem Lacedæmonij tranſiiſſent.

Polyb. 2. & Plut. Arato. Etenim Achæi, quod perpetuò concupiverant, multo id magis per hoc tempus auctore perſeverabant Arato, uti ex omnibus Peloponneſi civitatibus rempublicam unam facerent. quod metuentes Macedonum reges in illarum pleriſque tyrannos aut ipſi collocaverant; aut jam per ſeſe *Arati res geſta* conſtitutos ſuo præſidio firmabant. In his quâ vi dejiciendis, quâ ſponte in commune fœdus adducendis ſedulam operam præſtitit Aratus; ad idque perficiendum multùm induſtria, conſilióque valuit. Itaque ſuperſtite adhuc Antigono Gonata Demetrij Poliorcetæ filio, præter alia oppida, Sicyonem, & Corinthum, ejecto illinc tyranno, hinc Macedonum præſidio, ad ſuorum fœdus adjunxit. Tum verò Gonata mortuo, anno tertio Olympiadis 134, Urbis conditæ 512, ac Demetrio filio, qui decem exactis annis obiit anno Urbis 522, ante Chriſtum 232, in liberandam Græciam ſtudium omne ſuum contulit. Quo tempore Atticam primùm jugo Macedonum exſolvit; Diogene, qui illi præerat, ad eam prodendam magnis præmiis illecto. Dehinc Argivos, Hermionenſes, Philiaſios, alióſque,

ſponte ſe dedentibus proditionis metu tyrannis, & ad commune Achivorum applicantibus. Quorum tam ſecundis rebus Ætoli, & rex Lacedæmoniorum Cleomenes moras objecêre; illi invidia, & calliditate; aperta iſte vi, & armis; quibus Aratum, & alios Achæorum imperatores haud ſemel, ut jam diximus, vicit ac fugavit. Quod bellum ſuis ut auſpiciis, non ad aliorum nutum adminiſtraret, fecit quod jamdudum cogitabat, ut ſublatis Ephoris jus & imperium ſibi omne vindicaret; veterémque diſciplinam domi repræſentavit, anno regni decimo, Urbis Romæ 528, aut ſequenti. Exinde domeſtico metu ſolutus ac liber, in Achaïcum bellum totus incubuit. Huic ſuſtentando cùm Achæi impares ſe viderent; fatiſcente, ac languente jam Arato; magníſque à Cleomena cladibus acceptis, auctore eodem illo, ad Macedonum auxilia reſpexerunt. Macedoniæ tum regnabat Antigonus cognomento Δώσων, hoc eſt *profuturus*. quod nomen ex eo ſortitus eſt, quia ſe daturum quod petebatur identidem aiebat. Hic pro Philippo Demetrij filio regnum curabat ex anno ante Chriſtum 232, Urbis 522, ineunte Olympiade 137, nempe paullo antequàm Romam in Illyricum trajicerent, *a* ut ait Polybius. Igitur Antigoni ſocietatem Aratus cum Achæis ſuis expetit; cùm hactenus Ptolemæi amicitia uſi eſſent. quod novum fœdus magno auctoramento pacti ſunt arcis Corinthiæ, qua Macedoni ceſſerunt. & eundem mox Græci ducem nominis terra maríque renuntiarunt. *b* Venêre in communionem illius fœderis Macedones, Achæi, Epirotæ, Phocenſes, Bœoti, Arcades, Theſſali. Cleomenes irrumpenti cum ingentibus copiis Antigono cùm ad Iſthmum occuriſſet, Argivorum defectione territus ad defendendam patriam retrò pedem retulit. Ita Macedones prohibente nemine Peloponneſum adiêre anno mundi 3761, Urbis 531, quo ſecundus iniit Olympiadis 139. c ſequente multis oppidis optiti ſunt: haud interim ceſſante Cleomene: qui Megalopolim ex improviſo cepit, evertitque funditus; quòd

A. 4431. P. I. ad 4713.

b Polybius p. 279.

A. 4431. P. I. ad 4713. ſocietatem inire ſecum cives patria licèt profugi renuiſſent, ita ſuadente Philopœmene, *a* qui tum triginta erat annorum. Poſtremò anno Urbis 533, ante Chriſtum 221, quo quartus incœpit Olympiadis ejuſdem, *b* commiſſo prælio ad Selaſiam Laconicæ oppidum, ab Antigono victus eſt Cleomenes; cùm hic viginti, ille triginta millia in aciem eduxiſſet, Elapſus è pugna Cleomenes ad Ptolemæum Evergetem transfretavit in Ægyptum, vacuam propagnatoribus Antigono relinquens Lacedæmonem; quam ille adiens, libertatem ei, ac priſtina omnia jura reſtituit. Poſtridie certior factus incurſari ab finitimis barbaris Macedoniæ fines, eò quàm celerrimè contendit. In tranſitu Nemeis ludis interfuit: per quos magnis Græcorum acclamationibus, atque omni genere honoris eſt acceptus. Ut autem Macedoniam attigit, profligatis Illyriis, aliiſque barbaris, confecto jampridem tabe corpuſculo deceſſit, & Philippo reliquit imperium, qui adverſus Romanos poſtea bellavit. Anno id Urbis eveniſſe 533, mundi 3763, quo quartus numeratus eſt annus Olympiadis 139, ſuadet Nemei ludicri mentio, quod ſub finem anni tertij Olympici, ac prope Solſtitium committi ſolebat; *c* ut alias oſtendimus.

a Plut. in Philop.
b Polyb. 5. Plut. in Ag. & Cleom.
c Not. ad Iul. p. 323. & ſeq. Polyb. 2. p. 155.

Cleomenes à Ptolemæo Evergete perhonorificè, & amanter exceptus, eo pòſt paullo mortuo, in ſuſpicionem venit apud Evergeti ſucceſſorem Philopatorem. qui illum redire properantem in Græciam, de Soſibij conſilio, cujus auctoritate regnum adminiſtrabatur, cuſtodia ſepſit. è qua tandem erumpens cum paucis, ac diſtrictis gladiis, tota urbe diſcurſans, Alexandrinóſque nequicquam ad libertatem vocans, ſibiipſi manus attulit *d* tertio quàm Ægyptum adierat anno, *e* regni confecto decimo ſexto. Quippe ſtatim poſt Cleomenis necem, Cœlen Syriam ab Theodoto proditam eſſe Antiocho, teſtis eſt *f* Polybius. quod anno conditæ Urbis 535, ſecundo Olympiadis 140 contigit. Ad hunc modum affirmatur Cleomenis initium, quod ſecundo anno Olympiadis 136, Urbis 519

d Polyb. 4. p. 304.
e Plut. Ag. & Cleom.
f Lib. 9. p. 385.

aſcripſimus. Nam ab eo ad Urbis annum 535 pleni ſedecim intercurrunt. A 4431: P. I: ad 4713.

De bellis Antiochi M. & Ptolemai Philopatoris pugna ad Raphiam, Achai rebus geſtis.

CAP. V.

IN Syria principum luxus & crudelitas calamitoſos habuit exitus. Antiochus Seleuci Nicanoris nepos, ab eóque tertius, uxorem habebat Laodicem Ptolemæi Philadelphi filiam, ut narrat *a* Appianus; ex eáque liberos duos Seleucum Callinicum, & Antiochum Hieracem. Cúmque reges ambo maxima inter ſe bella geſſiſſent, in eas tandem convenêre pacis conditiones, uti Berenice altera Philadelphi filia Antiocho nuberet, Laodice aut repudiata, aut concubinæ loco habita. Mortuo deinde Philadelpho, anno Urbis 507, ante Chriſtum 247, Antiochus amore victus Laodicem revocavit, quæ viri levitatem verita, veneno ei vitam eripuit. tum Berenice, ejúſque filio adhuc infante cæſis, Seleucum filium ad regnum evehit. Hæc Berenice amita fuit illius, quam à Ptolemæo Philopatore cæſam indicat *b* Polybius.

a App. in fine Syr. Hieron. ad c. 11. Dan.

b Lib. 5. p. 282.

c Ptolemæus Evergetes, qui Philadelpho ſucceſſerat, in Syriam invectus, ſororis necem cæde alterius eſt ultus. Nec eo victoriæ fructu contentus magnam incurſavit Aſiæ partem; ac domeſtico tumultu revocatus, Syriam, quam fuiſſe Cœlen arbitror, per ſuos obtinuit. *d* Ciliciam verò Antiocho Hieraci permiſit. Moritur anno regni 26, mundi 3763. quo tertius deſiit Olympiadis 39. Ea verò Olympiade deceſſiſſe auctor eſt *e* Polybius, qui & morbo ait extinctum. *f* Juſtinus verò filij parricidio ſublatum aſſerit; cui propterea per ludibrium Philopatoris cognomen impoſitum eſſe ſcribit.

c Hieron. Polyb. 5. p. 403.

d Hieron.

e Lib. 2. p. 5.

f Lib. 30.

Igitur anno illo, quem poſui, Ptolemæus Philopator in Ægypto ſceptrum tenere cœpit. *g* qui ſtatim Magam fratrem interfecit, & Berenicem, ut narrat Polybius: *h* ac ſe totum ludis,

g Polyb. 5. p. 380. Iuſt. 30.

h Polyb. 5. p. 380. Plut. Ag. & Cleom. Iuſt. 30.

A. 4431 ad 47[illegible]. comeſſationibus, luxuriæque tradidit. Quod eo licentiùs faciebat, quòd ſibi domi foríſque in longum tempus ſecuritatem partam arbitrabatur. Nam & occiſo fratre, aliíſque propinquis, terrorem ſuis objecerat; & Antigono Macedoniæ, ac Seleuco Syriæ regibus extinctis, in eorum longum pæne adhuc pueri venerant Antiochus, & Philippus, ab quibus nihil tum ſibi metuebat.

a App. Syr. *a* Commodum enim mortuo Seleuco Callinico, qui viginti regnavit annis; ejúſque ſucceſſore, filio Seleuco, poſt infelicem cum Ptolemæo Evergete pugnam, amicorum inſidiis extincto, Antiochus Seleuci frater, Callinici filius, Babylone accitus eſt ad regnum capeſſendum, propemodum puer, ineunte Olympiade 139, conditæ Urbis 530. qui ob res geſtas, & recuperatam imperij partem haud modicam, Magni cognomen meruit. Nam hujus exordium tumultuoſum, & exercitum fuit; præfectis provinciarum per contemptum ætatis ab eo deficientibus.

Antioc. M. exordium.

b Polyb. lib. 5. p. 386. *b* Primus Molo Mediæ rector, & Alexander Perſidis illius frater, jugum excutiunt, ad quod conſilium Hermiæ Caris hominis nequiſſimi, qui apud regem poterat omnia, metus illos potiſſimum impulit. Hi paucis annis, hoc eſt non integris tribus, quantùm ex Polybio conjicimus, vexato Antiocho, & ejus victo occiſóque duce Xenœta, multis expugnatis urbibus, ab ipſo tandem rege ſuperati, voluntaria morte meritas pœnas anteverterunt. eodémque anno Hermias in regis caput nefaria molitus, eo jubente per inſidias opprimitur, qui fuit annus Urbis Romæ 533, idem prorſus, quo & Cleomenem Spartæ regem ab Antigono ſuperatum eſſe capite ſuperiori retulimus.

Achæus regnum uſurpat.

c Polyb. lib. 4. p. 271. & 314. *c* Occiſo, uti dictum eſt, Seleuco Ceranno, Achæus ejus propinquus, vindicata ipſius nece, quidquid citra Taurum erat armis recuperavit: & Antiocho ſpreto, regnum ſibi ſumpſit. *d* quo

d Polyb. p. 99. tempore Molone debellato, contra Artabazanem Satrapam ducebat Antiochus, ipſo, quem memoravimus, anno Urbis 533, quarto Olymp. 139. *e* ac

e Polyb. 4. p. 315. poſt annos duos ab nece junioris Seleuci fratris

Antiochi. Sed antequam in Achæum moveret Antiochus, prius Cœlen Syriam decrevit aggredi: *a* quam provinciam ex antiquo Ægypti reges obtinebant, ejúſque poſſeſſionem pluris etiam, atque Ægyptum ipſam facere conſueverant: quòd adverſus Syriæ regnum peropportunus illius ſitus eſſet. Igitur anno mundi 3765, Urbis 535, tertio ante Rhaphienſem pugnam, quod *b* Polybius indicat; *c* in Cœlem Syriam duxit Antiochus, ac priùs Seleuciam expugnavit. Secundum quæ Theodotus, Ætolus genere, Cœlæ Syriæ à Ptolemæo præfectus, partim hujus contemptu, partim quòd ejus erga ſe procerum ſuſpectam haberet voluntatem, ad Antiochum defecit, eíque provinciam illam prodidit. Ptolemæus *d* magno apparatu belli clam inſtructo, contra Antiochum pergit à *e* quem collatis ſignis ad Rhaphiam oppidum Phœniciæ ſuperavit. *f* Fuiſſe produntur in exercitu Ptolemæi millia peditum ſeptuaginta, equitum quinque, cum elephantis tribus & ſeptuaginta. Antiochus peditum numerabat ſexaginta duo, equitum ſex millia, elephantes duos ſupra centum. *g* Lævum Ptolemæi cornu ab dextro Antiochi; hujus ſiniſtrum ab illius dextro fuſum eſt: pugnam utrinque phalanges reſtituêre, in quâ Antiocheni poſtremo campo ceſſerunt. Horum deſiderata ad decem ferè millia cum equitibus trecentis. E Ptolemaicis peditum mille quingenti, equites ſeptingenti. Hic ille conflictus eſt, cujus liber tertius Machabæorum apocryphus initio meminit: qui inſuper Theodoti Syriæ proditoris audax factum refert; cùm in Ptolemæi tentorium ante pugnam cum duobus irrumpens, eo fortè non reperto, alium pro illo trucidavit: *h* quod & Polybius memoriæ prodidit. Addidit Machabæorum tertius, Arſinoën Philopatoris ſororem illi pugnæ interfuiſſe; ac fortiter ex adverſo repugnantibus Antiochenis, ſuos ad prælium acuiſſe, cùm per ordines paſſis crinibus lacrymabunda diſcurreret, ac ſingulis binas auri minas polliceretur, eo factum ut ſuperiores acie fuerint Ægyptij. Eodem anno pugnatum ad Rhaphiam eſſe auctor eſt *i* Poly-

A 4431 P. I. ad 4713.
a Polyb. 5. p 380. C. & 428 A. Iuſt. 30.
b Lib. 5. p. 409. D. & 385, C.
c Polyb. 5. p. 402. & 405.
d Polyb. 5. p. 407. & 7. & ſeq.
e Polyb. 5. p. 422.
f Polyb. 5. p. 421. C.
g Polyb. 5. p. 426. & ſeq.
h Lib. 5. p. 425
i Lib. 5. p. 422. F.

A. 4431 P. I. ad 4713.

bius, quo Romani ad Thraſumenum in Etruria victi ſunt ab Hannibale, Olympiadis centeſimæ quadragæſimæque tertio. *a* idémque verno id tempore contigiſſe ſignificat, quo & ad Thraſumenum certavêre Romani. Quin eandem pugnam Lunæ defectio anteceſſit, *b* ut ſcribit Polybius; quæ autumno ſuperiore incidit anni Urbis 536, ante Chriſtum 218, Calendis Septembris.

a P. 421: C. & 431. A.

b Lib. 5. p. 420.

c Tanta præter ſpem ac meritum adepta victoria uti Philopator neſciit. qui ſi ad fortunam animum & induſtriam adjunxiſſet, ſpoliare Antiochum regno poterat. Nunc quæ amiſerat recuperare contentus, petenti pacem Antiocho dedit. tum in Syria, & Phœnicia menſes tres moratus eſt. *d* quo tempore cùm ad eum gratulatum Judæi miſiſſent, Hieroſolymam adiit; ibique celebratis ritè ſacrificiis, in ipſum Templi penetrale ſanctius tentavit ingredi. Quod dum illis fruſtra renitentibus aggredi cupit, occulta vi abjectus in terram, diſſoluto corpore, interceptâque voce, ab ſtipatoribus ſuis metu & horrore perfuſis abducitur; atque è veſtigio furens inde, minitánſque diſceſſit. Reverſus Alexandriam quidquid Judaïci per Ægyptum nominis fuit, decuriari &, compedibus vinctum Alexandriam abripi, atque in circum includi jubet: tum eodem elephantos induci, ut eorum pedibus obterendos in conſpectu populi totius objiceret. Ad hoc ſpectaculum cùm certam ſæpe condixiſſet diem, ea quoties venit, omni ejus, quid decreverat, divinitus illi erepta memoria eſt: nec unquam deſtinata potuit exequi. Ergo in miſericordiam, & amorem deinde gentis repente mutato illius odio, dimiſit omnes; ac deinceps multo, quàm quiſquam antea regum, liberalius, & honeſtius habuit. quinetiam permiſit, ut in patriæ deſertores religionis ſui generis animadverterent, *e* Perfunctus his curis Philopator, confeſtim priſtinos ad mores rediit; ac regiæ majeſtatis, & pudoris omnis oblitus, dies & noctes in ſtupris flagitiiſque conſumpſit. Nam Eurydice occiſa ſorore, eadémque conjuge, Agathocleæ meretricis blanditiis irre-

c Polyb. p. 428. Iuſt. 30.

d 3. Mach. 1. *Ptolemæus Philopator in adytum ingredi prohibetur.*

e Iuſt. 30. Hieron.

titur : eíque ſe totum, adjuncto fratre illius Agathocle, & Oenanthe matre permittit. quorum ex arbitrio maxima, minimáque omnia tractabantur.

A. 4431: P. I: ad 4713.

a At in Aſia, quæ cis Taurum eſt, Achæus interim, dum de Cœleſyria cum Ptolemæo contendit Antiochus, regnum ſuum firmare, & quàm latiſſimè proferre ſtudebat : continua finitimis regibus, ac civitatibus inferens bella. *b* Cui Pergami rex Attalus haud ſegniter reſiſtebat, conductis è Thracia uſque auxiliaribus Gallis Tectoſagis. Quibus deinde militiam detrectantibus, & quòd ſuper Megiſtum Myſiæ amnem poſitis caſtris Luna defeciſſet, in religionem trahentibus, miſſionem dedit, anno tertio Olympiadis 140, Urbis 536. Nam eo anno Luna Calendis Septemb. obſcurata eſt. Eoſdem poſtea Gallos effusè omnia populantes *c* Pruſias Bythiniæ rex haud procul Helleſponto ad unum condidit anno Urbis 538.

a Polyb. 5. p. 415. & ſeq.

b Polyb. p. 420.

c Polyb. fine l. 5. p. 447.

d Antiochus, compoſitis cum Ptolemæo rebus, amiſſâque Cœleſyria, belli molem in Achæum vertit. Quem & Sardibus obſeſſum, Creteſium duorum proditionem in poteſtatem redegit, ac vita per ſummos cruciatus exuit circa annum Urbis 539.

d Polyb. l. 3. p. 444. lib. 7. p. 506. & l. 8. 522.

e Per idem tempus, quo victus ad Raphiam Antiochus in Achæum parabat bellum, Rhodiorum urbs ingenti terræ motu concuſſa eſt, quo mœnium, ac navalium magna parte disjecta, ingens quoque coloſſus corruit. Quam jacturam regum ac civitatum profuſa in illos liberalitas pòſt paullo ſarcivit. Coloſſus annos complures in ſolo jacuit, *f* donec eum Saracenorum rex Mauvia, capta Rhodo, mercatori cuidam vendidit ſub annum Chriſti 653. Hunc 70 cubitorum altitudinis fuiſſe, & poſt quinquageſimum ſextum annum, quàm à Charete Lyſippi diſcipulo factus eſt, terræ motu proſtratum ſcribit *g* Plinius ; paucos pollicem ejus amplexos : majores fuiſſe digitos quàm pleraſque ſtatuas : duodecim annis effectum, talentis 300. Hanc ruinam Euſebius confert in annum ſecundum Olympiadis 139 : in ſeptimum ab eo, uti dixi, Polybius.

e Polyb. lib. 5. p. 428.

f Cedre. *Coloſſus Rhodeus*

g Lib. 34. c. 6.

A. 4431: P. B ad 4713.

De Sociali contra Ætolos bello ; Philippo rege Macedoniæ duce facto ; déque Philippi ejuſdem rebus geſtis.

CAP. VI.

ANTIGONUS qui ab liberalibus promiſſis Δώσων cognominatus eſt ; ab Achæis contra Cleomenem vocatus in auxilium, eo victo *a* pacem tota Græcia conſtituerat, cujus inter alias conditiones ea fuit, ut ne Ætoli cum exercitu Achaïam intrarent. Huic paullo poſt vita functo Philippus ſucceſſit pæne puer : *b* nondum enim ſeptimumdecimum annum exceſſerat : *c* egregiæ indolis, & ad virtutes magnáſque res capeſſendas factæ ſpecimen ætate illa præferens : quam & oris dignitas, ac tutius corporis ſpecies quædam regia commendabat. Sed ſubinde improborum uſu, *d* præſertim Tarentini Heraclidæ, & flagitiorum li centia, tot illa naturæ bona, ſpéſque de ſe hominum evertit. *e* Ætoli hujus ætate ſpreta, cùm jam pridem eos quietis publicæ pigeret, quòd alioqui rapto vivere, ac prædas undecumque agere conſueſſent ; turbandæ pacis initium fecerunt à Meſſeniæ populatione, quæ in eorum ſocietate tunc erat. Præerant Ætolis *f* Dorymachus & Scopas ; quibus cùm Aratus & Achæi fruſtrà denuntiaſſent, ut à Peloponneſiorum finibus arma ſua, & inju rias abſtinerent ; res ad bellum deducitur exeunte Olympiade 139, qui fuit annus ante Chriſtum 220, Urbis conditæ 534. *g* Primum inter illos prælium ad Caphyas oppidum Arcadiæ geſtum eſt, in quo Achæi ſuperati ſunt. Ætoli ex eo fiducia majore ſumpta Peloponneſo tota graſſati ſunt. Contra quos evocatus Philippus, de communi Sociorum ſententiá, quorum in numerum Meſſenij recepti ſunt, bellum iis indicit, quod *Sociale* vocatum eſt, *h* ex anno primo cœtum Olympiadis 140, ante Chriſtum 220, V. C. 534, cùm Aratus Prætor eſſet Achæorum. Eodem anno primo *i* Olympiadis, ſed ante Chriſtum 219; vere jam adulto, hoc eſt ſub Vergiliarum or-

a Polyb. 4. p. 272. & 276.

b Polyb. id. p. 274. & 294.

c Polyb. l. 4. p. 332.

d Diod. in Excer. Val. p. 293.

e Polyb. 4. p. 272. & p. 285. B.

f De hoc vide Diod. Excer. Val. p. 278.

g Polyb. 4. p. 281 293.

Bellum ſociale.

h Polyb. 4. p. 295. D. & 298.

i Polyb. 4. p. 305.

Magni motus ubique Olymp. 140. incunte.

tum., quo tempore Achæorum Prætores magiſtratum inibant, Arato juniore Arati F. in patris locum ſubrogato; oppugnare Ætolos aggreſſus eſt Philippus: dum eodem tempore Hannibal ad obſidionem Saguntinorum ſeſe comparat: Romani contra Demetrium Pharium Illyriorum principem, Æmilio Conſule imperatore bellum movent. qui ſubinde victus ad Philippum ſe recepit. tum Lycurgus rex Lacedæmonis ſtatim poſt obitum Cleomenis creatus, facto cum Ætolis fœdere Achæos infeſtat. Rhodij adjuncto Pruſia Bithyniæ rege, contra Byzantios certant; quod Gallis tributa coacti perſolvere, portoria quædam negotiatoribus imponerent: Sinopenſes adverſus Mithridatem Ponti regem imminentem civitati ſuæ Rhodiorum ſe præſidio defendunt. Tot illa bellorum initia anno eodem primo Olympiadis 140 contigiſſe *a* Polybius obſervat; eorúmque cauſſam eò rejicit, quòd tunc orbis ferè totius cogniti regna, & imperia novi principes adirent.

A. 4431. P. ad 4713.

a Lib. 2. fine, & 4. p. 271.

Bellum Sociale Philippus ad annum tertium adminiſtravit, *b* Arato uſus plurimum, quem cùm procerum ſuorum calumniis permotus à ſe nonnihil alienaſſet, mox ut, quantus vir eſſet, re ipſa cognovit, majore habuit in pretio. *c* Sed eundem denique rurſus in invidiam adductum veneno interficiendum curavit circa annum Urbis 541, quartum Olympiadis 141., *d* paullo poſt naves ab Romanis incenſas Philippi; ac *e* circa Syracuſarum obſidionem à Marcello cœptam Urbis anno 542. Quare ſexageſimo ſecundo ineunte anno ætatis Aratus obiit, qui quintus fuit ab Socialis fine belli. *f* Hoc enim anno Urbis 537, tertio deſinente Olympiadis 140, finitum eſt, pace cum Ætolis facta: cùm audita clade Romanorum ad Traſumenum lacum Philippus in Italiam navigare cuperet, ac cum Pœnis in partem venire victoriæ. *g* Claſſe igitur Illyricum verſus invectus, Romanorum metu ſubitò repreſſus ab incœpto deſtitit. Pòſt anno Urbis 539 cum *h* Hannibale fœdus iniit. Ex quo in apertum cum Romanis bellum erupit anno V. C. 540,

b Polyb. l. 4. p. 338. & ſeq. Plut. Ara.

c Polyb. 8. p. 519. Plut.

d Plut. in Arato.

e Polyb. 8. p. 519.

Arati mors.

f Polyb. l. 4. p. 297. & l. 4. p. 442.

g Polyb. id. p. 446.

h Id l. 7. Liv. l. 23.

A. 4431. P. I. ad 4713.
a Liv. l. 24.

quo Illyrici ora tentata, *a* à M. Valerio Lævino perterrefactus, ſubductis, aut incenſis navibus, terrâ Macedoniam petiit. Lævinus cum Ætolis ſocietatem contra Philippum facit *b* Urbis anno 542. Cum his & Attalo rege Romani Macedonas opugnant, eorúmque ſocios: quorum primarij erant Achæi, *c* Horum princeps Philopœmen ætate illa inſignis extitit. à quo Lacedæmonium tyrannus Machanidas ad Mantinæam oppreſſus eſt, circa annum Urbis 548. *d* quem Nabis longè iſto crudelior excepit. Cùm autem neglectæ ab Romanis in Græcia res forent: quòd domeſtico cum Pœnis bello eſſent occupati; tandem Epirotis intervenientibus, pax inter ipſos & Philippum, amborúmque ſocios, convenit anno Urbis 549.

b Liv. 26.

c Polyb. l. 11. p. 629. Liv. Dec. 4. lib. 4. & 5.

d Polyb. l. 13. p. 674. & Diod. in Exer. Val p. 285.

e Pacatis in Europa rebus, ad Ægyptum occupandam Philippus intendit animum. Commodum è vivis exceſſerat Ptolemæus Philopator anno ante Chriſtum 204. Urbis 550, relicto quadrimo filio Ptolemæo Epiphane. Itaque cum Antiocho Philippus de invadendo illius regno conſilium iniit. Sed Alexandrini, Agathocle tutore, ejúſque ſorore Agathoclea ſublatis, legatos misêre Romam; qui tutelam iis permitterent. Antiochus interim Cœleſyriam, & Phœnicem recuperat. Ac tum Onias ſacerdos cum Iudæis plurimis in Ægyptum profugit: ubi ſub Philometore, Heliopoli poſtea templum extruxit.

e Polyb. l. 15. Hier. in cap. 11. Dan. Iuſt. lib. 30.

De præſtantibus ingenio viris, qui ab Olympiade 125 ad 14·, ſive ab anno Vrbis conditæ 474 ad 554 extiterunt.

CAP. VII.
Chryſippus.

CHRYSIPPUS Stoicus Cleanthis diſcipulus hoc tempore celebris fuit. Eum mortuum eſſe ſcribit Diogenes Olympiade 143. natum annos 73. Ita ſub initium Olympiadis 125 in lucem prodiit. Strabo Lampſacenus Peripateticæ ſcholæ poſt Theophraſtum præfuit annis 18. Diogene teſte. Quare cùm docere orſus ſit

Strabo.

Olympiade 123. ſub finem obiit Olympiadis 127. ut idem *a* Diogenes indicat. Lyco Stratonem excepit, *b* & annis 40 ſcholam duxit, vixit autem annos 74. Lacydes Cyrenæus novæ auctor Academiæ, docere cœpit *c* anno quarto Olympiadis 134 ac 26 annis ludum tenuit.

A. 4431. P. I. ad 4713.
a Laërt. in Lycone
b Diog. Laërt.
c Diog.

Eratoſthenes. Eratoſthenes varia vir eruditione præditus, ac Betà cognominatus, quòd in unoquoque genere ſcientiæ ſecundas teneret, natus eſt Olympiade 126, & annos natus 80 inedia vitam finit, ait Suidas.

d Suidas.

Callimachus. *d* Inter Poëtas celebratus eſt in Græcia Callimachus Cyrenæus, Ptolemæo Philadelpho regnante.

Aratus. *e* Tum Aratus, qui ſub Antigono Gonata floruit.

e Arati vita.

Livius poeta. Romæ verò Livius Poëta anno V. C. 514 primùm fabulam docuit. *Nevius.* Nævius Olympiade 144 deceſſit: ut in Euſebij Chronico ponit Hieronymus.

Plautus. Sequenti verò Olympiade Plautus obiit, Urbis anno 554, auctore eodem.

Ennius. Q. Ennius natus anno V. C. 515, ſæculum idem nobilitavit.

Romanarum res geſta contra Philippum Macedonum regem, Antiochum Syriæ, & Perſeum Macedonum itidem reges.

CAP. VIII.

BELLO *f* ſecundo Punico confecto, Macedonicum ſucceſſit cum Philippo rege, quod decem fermè annis antè cœptum (ait Livius) triennio priùs depoſitum erat. Nimirum ante annos ferè tredecim, Urbis 540, à Lævino Prætore vexari Philippus cœperat, anno verò V. C. 549. in concordiam redierunt. Pace Carthaginenſibus data, bellum de integro cum Macedone ſumptum, quod anno Urbis 554 indictum eſt. Ad id Romanos perpulêre cùm veteres injuriæ Philippi; tum recens ſociorum infeſtatio; præſertim Athenienſium, qui ab rege pervaſtati, ad Romanos confugerant.

f Livius l. 31. Flor. 2. c. 7. Plut. in Flami. Iuſt. 30. Eut. 4.
Macedonicum. I. bellum.

A. 4431. P. I. ad 4715.

a Polyb. l. 16. p. 715. Plutarc. in Flamino.

a Initium belli gerendi ab oppugnatio feſecit Abydenorum Philippus; quos in eam deſperationem conjecit, ut Saguntinorum exemplo univerſi in mortem ruerent. Tandem quarto anno, poſtquam inſtauratum fuerat, Urbis 557, à T. Quinctio Flaminio finitum eſt, victo ad Cynoſcephalas in Theſſalia Philippo. *b* Cæſa refert Polybius, ex eóque Plutarchus, Macedonum octo millia, capta quinque. Pretium victoriæ libertas Græciæ fuit, quam per ſolemne *c* Iſthmiorum ludicrum præconis voce pronuntiatam tantus cum applauſu clamor excepit, ut ſupra ſtadium vo'antes corvi in terram deciderint. Florus id per Nemea factum aſſeverat ludis quinquennalibus: errore non levi. Nam nec quinquennalis agon Nemeorum fuit, & Iſthmiis hoc eveniſſe Polybius, & Plutarchus aſſerunt. *d* Nemeis porro ſolis Argivis pronuntiata libertas eſt.

b Polyb. l. 17. p. 762.

c Polyb. Ecl. 9. Plut. in Fl.

Flori error.

d Liv. l. 34.

e Liv. l. 34.

e Titi frater Lucius eodem tempore fractos Acarnanas in deditionem accepit.

f Liv. 35. Polyb. Ecl. 22. Plut. in Philop.

f Exinde Nabidi Lacedæmoniorum tyranno bellum movit T. Quinctius: ſed Argis liberatis pacem eidem dedit. Ita Græcis urbibus Sparta ſola in ſervitute relicta; quam anno V. C. 562 Philopœmen, Nabide ab Ætolis occiſo, ad Achœorum ſocietatem adjunxit.

Antiochicum bellum.

g Polyb. l. 16.

Paucis poſt Macedonicum annis, bellum cum Antiocho rege geſtum eſt. *g* qui recuperata Syriæ, ac Ptolemæi Epiphanis duce Scopa devicto, Romanis jam formidoloſus eſſe cœperat. Contra quos illum præcipuè incitavit Hannibal, *h* qui eoſdem metuens hoſtes, ad eum confugerat anno Urbis conditæ 559. Ætolorum quoque legati, qui à Romana ſocietate alienati jam erant, haud parvum momentum attulêre. *i* His impulſus Antiochus, compoſita cum Ptolemæo pace, qui Cleopatram filiam in matrimonium dedit, ac dotis nomine Cœlen Syriam, & Judæam conceſſit; Romanis intulit bellum: quod anno Urbis conditæ 562 ſuſceptum, triennium omninò tenuit. Siquidem anno Urbis 564 L. Cornelius Scipio Conſul cum P. Cornelio Africano fratre legato profectus

h Liv. lib. 33. fine Cor. Nep. in Hann.

i Liv. 34. & ſeq. Flor. 2. c. 8. Appian Syr. Iuſt 31. Eutro. 4. Oroſ 4. c. 20.

in Aſiam, hujus potiſſimum conſilio ſuperavit Antiochum. Ad quinquaginta millia peditum cæſa uno prælio *a* Livius refert; equitum quatuor millia. Antiocho data pax cum aliis conditionibus, tum illa, uti regionibus omnibus, quæ erant cis Taurum montem, cederet.

A. 4431 P. I. ad 4715.

a Liv. l. 37.

b Victo Antiocho mox Ætoli perdomiti ſunt à Fulvio Conſule anno Urbis conditæ 565., eodémque Gallogræci à Cn. Manlio altero Conſule ſubacti.

b Liv. lib. 38. Flor. 2. c. 9. P *Scipionis, Hannibalis, & Philopœm. mort.*

Olympiade 149 tres eximij imperatores obierunt, P. Scipio, Hannibal, & Philopœmen. Publius à Petilliis *c* Tribunis dicta die de capta ab Antiocho ob dandam pacem pecunia, Liternum in Campaniam ſeceſſit. Lucius frater ejus peculatus damnatus eſt. *d* At Publius anno illo Juliano mortuus eſt, qui Urbis 570 cœpit, quo Coſſ. fuère P. Claudius, L. Porcius, ante M. Catonis Cenſuram, quam iiſdem Coſſ. geſſit. Hannibal anno, vel biennio poſt; *e* nam variant Scriptores; apud Pruſiam Bithyniæ regem à Romanorum legatis quæſitus ad necem, veneno vitam finiit. *f* Anno Urbis 571 Philopœmen Achæorum dux à Meſſeniis captus, & interfectus eſt, cùm quidem Lacedæmonios ab Achæorum ſocietate deſciſcentes, muris legibuſque nudatos ſuis jugum pati coëgiſſet.

c Liv. ib.

d Liv. ſub fin. lib. 39.

e Liv. ib. Corn. Nep. in Hann.

f Liv. ib. Plut.

g Hujus necem Lycortas Achæorum Prætor ultus eſt, ac Meſſenios, Lacedæmonióſque in concilium Achæorum reſtituit. Nam utique, ſed hi præſertim, ægrè obtemperabant, Romanorum freti potentia, qui Achæorum ſocietatem coaleſcere inviti patiebantur.

g Polyb. Exerc. Legat. 52. & 53.

Interim Philippus à Romanis repreſſus magis ſuperiori certamine, quàm victus, in apparatum novi belli totus incubuit. *h* Qui cùm filios haberet duos, Perſeum natu majorem, ac Demetrium, & hunc Romanis, apud quos obſes aliquot annos vixerat, longè gratiſſimum, orta inter ambos ſimultate, Demetrium & Romanorum amicitia, & fratris calumniis ſuſpectum, morte affecit, Olympiade ineunte 150, Urbis conditæ anno 574.

h Liv. lib. 40. Polyb. Ecl. 50.

i Sequente igitur anno, qui 150 Olympiadis

i Liv. l. 45.

A. 4413. P. I. ad 4713.
Perſeus ultimus, rex Maced.

ſecundus putatur, mundi 3805, V. C. 575. Macedonum poſtremus rex iniit Perſeus, à Carano, qui primus inibi regnavit, undequadrageſimus. Hic paterni in Romanos heres odij, atque conſilij, bellum in eos geſſit. quod quarto anno tam illius, quàm totius Macedonici imperij clade, ac ſervitute finitum eſt, anno primo Olympiadis 153, Urbis conditæ 586. *a* Romanorum imperator eo prælio fuit Conſul Aimilius Paulus, quo Macedonum cæſa ſunt in acie ad viginti millia; capta undecim. Romanorum non plus centum cecidêre. Inſignis ea victoria, regníque Macedonici occaſus fuit lunari defectione, quæ pridie ejus diei, quo certatum eſt, accidit ea nocte, quæ inter 4, & 5 Romani Septembris interceſſit. quæ in Juliano Calendario inter Junij 21 & 22 media fuit. Ea non alterum in annum congruere poteſt, quàm qui *b* ante Chriſtianam æram 168 fuit, mundi 3816. Hoc igitur ipſo Macedonum imperium à Romanis extinctum eſt, undecimo Perſei regis anno. Nam totidem ei Livius aſſignat. uno minus Euſebius, quem & anteà ſecuti ſumus. nunc Livium anteponimus.

a Livius l. 44. Vell. 1. Plut. in Aimilio Iuſt. l. 33. Flor 2. c. 12. Eutr. l. 4.

b Per. Iul. 4646.

c Belli Macedonici, ac victoriæ Romanis acceſſio fuit Illyriorum rex Gentius: qui à Perſeo per fraudem inductus in periculi ſocietatem, L. Anicio Prætori Illyrici triumphi materiam dedit. quem eodem anno deportavit, quo de Perſeo & Macedonibus Aimilius; utroque rege victoris ſui antecedente currum, anno Urbis 587. Macedonia & Illyricum in provinciæ ceſſêre formam.

c Ibidem.

De Iudaïcis rebus, & calamitatibus, quas ſub Antiocho Epiphane paſſi ſunt, ac de Epiphanis expeditionibus in Ægyptum, & de Templo Hieroſolymitano ab eo rege polluto.

CAP. IX.

DUm Europa, & Aſia, Romanis armis quatitur, Judæam quoque externi pariter, ac domeſtici turbines infeſtam habuerunt. *d* An-

d Strabo l. 16. Iuſt. l. 32. Vide 10. l. de Doct. Temp. c. 45.

tiochus magnus apud Elymæos in Suſiana, cùm Beli Jovis templum deprædari vellet, à barbaris occiſus eſt, ut refert Strabo, anno ſecundò Olympiadis 148. Græcorum 126. Succeſſit illis Seleucus Philopator ejus filius; quo regnante Pontificatum tenebat Onias ejus nominis tertius, vir ſanctus; *a* qui Heliodorum unum è Seleuci purpuratis ad ærarium templi diripiendum Hieroſolymam miſſum, & ab Angelis flagellatum, ac ſeminecem liberavit precibus ſuis.

A. 4413. P. I. ad 4731.

a 2. Mach. c 3. *Heliodorus flagellatus.*

b Seleuco annis regni duodecim perfuncto, & Heliodori inſidiis interfecto, ut ſcribit Appianus, ſuffectus eſt Antiochus Epiphanes *c* anno Græcorum 137; qui eſt annus primus Olympiadis 151, Urbis Romæ 578, ante Chriſtum 176, ut *d* ex annorum Græcorum certa ratione colligitur.

b App. in Syr.

c 1. Mach. 10. 11.

d Vide l. 3 cap. 1, Par. 2. Excer. Diod. Valeſ. p. 306.

Ab illo rege ſacra omnia profanáque Hieroſolymis, ac per totam Judæam peſſundata, proculcatáque ſunt. Primus in ſacerdotium gentis illius graſſatus eſt furor. Erat Pontifex tum Onias, ut jam dixi, vir laudatiſſimus. *e* Hujus Pontificatum ab Antiocho ſub ipſum regni, ut apparet, initium, grandi pecunia mercatus eſt Jaſon illius frater, homo perditus, ac nefarius, qui gentile ritus Hieroſolymam invexit. Onias Antiochiam ſeceſſit.

e Lib. 1. Mac. cap. 4.

Per idem tempus Ptolemæus Philometor Ptolemæi Philopatoris, & Cleopatræ Antiochi ſororis filius, Alexandriæ regnabat. Cujus exordium incidit in annum ante Chriſtum 181, V. C. 573, quartum Olymp. 150.

f Erat huic frater Ptolemæus Evergetes, ſoror Cleopatra, ætate omnes infirma. Ob id per tutores Eulaium ſpadonem nutricium, & Lenæum, res adminiſtrabantur. Qui Cœlen Syriam, quam Antiochus à patre recuperatam obtinebat, auſi repoſcere, illum in ſe concitarunt, Ægypto aliàs imminentem, cujus regni procurationem tutorio ſibi jure, propinquitatis nomine vendicabat. Nam & Apollonium ducem ejus rei gratia miſit in Ægyptum, & à regni primatibus, ut *g* ait Scriptura, voto ſuo fruſtratus eſt. Tum verò Hieroſolymam adiens,

f Hier. in Dan. 11. Luc 42.

Antiochi bellum cum Philometore.

g 2. Mach. 4. 21.

A. 4431. P. I. ad 4713.

ab Iaſone ſummo cum honore eſt exceptus: indéque claſſis exædificandæ cauſſa in Phœnicen abiit. quod anno Græcorum 139 eveniſſe videtur, Urbis 580. Dum igitur magno utrimque apparatu bellum reges ambo moliuntur, *a* legatos miſêre Romam, per quos ſeſe invicem accuſabant. nec ſegniter interim Antiochus, cunctantibus Ægyptiis, *b* in Ægyptum tetendit. Ibi Peluſium inter, & montem Caſium, pugna committitur; *c* qua Ægyptij ſuperati; & occidione deleri poterant, niſi Antiochus ipſe inter ſuorum ordines adequitans, parcere cædi juſſiſſet, ac vivos tantùm capere. qua humanitate plus quàm armis profecit. Nam ſtatim Peluſio, ac tota deinceps Ægypto potitus eſt.

a Polyb. in Legat. 71. & 72.

b Hieron. in Dan.

c Diod. in Exerc. Valeſ. p. 310.

d Philometor, clade hac accepta contemptus à ſuis, & ab minore fratre Evergete pulſus Alexandria, ab Antiocho eſt exeptus. qui per honeſtam ſpeciem illius reducendi in regnum, Alexandrinis intulit bellum: à quibus Evergetes, qui & Phyſcon dictus eſt, renuntiatus rex erat. *e* Excerpta Græca Georgij Monachi, quæ Euſebio Scaliger inſcribit; Ptolemæum Philometorem aiunt ſolum regnaſſe annos undecim; dehinc ab Antiocho victum, regnóque pulſum. Verùm *f* Livius, cui potiùs accredimus, non ab Antiocho ejectum, ſed à fratre minôre, Philometorem refert: Antiochum verò, quod jam dixi, per ſpeciem reducendi majoris, bellum cum minore fratre feciſſe; & ad Peluſium navali prælio victorem, Alexandriam obſediſſe. Ideo Ptolemæum & Cleopatram, legatos ad Senatum miſiſſe. quo commoti Patres, ex templo C. Popilium cum duobus aliis, Alexandriam ad conciliandos inter ſe reges ire juſſerunt. *g* Antiochus ergo fruſtra tentatis mœnibus Alexandriæ, relicto Memphi Philometore, & Ægypto cætera ei tradita, validum Peluſij præſidium reliquit; indéque abiit in Syriam, & Hieroſolymam venit. Ibi templum diripuit, cædem fecit, ingentémque luctum Judæis attulit. Hoc anno Græcorum 143 incidiſſe *h* Scriptura teſtatur his verbis: *Et convertit Antiochus, poſt quam percuſſit Ægyptum in centeſimo & qua-*

d Liv. 44.

e Euſeb. Chr. priore. p. 54.

f Liv. 44.

g Liv. 4.

h Mac. lib. 1 cap. 1. 12.

dragesimo tertio anno, & aſcendit ad Iſraël. Qui Græcorum annus incurrit in Urbis conditæ quingenteſimum octogeſimum quartum, Olympiadis centeſimæ quinquageſimæ ſecundæ, tertium, *a* & Conſules habuit A. Hoſtilium Mancinum, & A. Attilium Serranum. Sequens verò annus Urbis 585 Coſſ. notatur Q. Marcio Philippo II, & Cn. Servilio Cæpione, qui Græcorum annus erat 144. Ut manifeſtus ſit eorum error, qui pugnam illam Antiochi cum Ægyptiis Caſium inter & Peluſium Philippo II, & Cæpioni Coſſ. adſcribant, contra Scripturæ fidem. Porro initium belli hujus, quod ab Cœleſyriam commotum eſt ab Ægyptiis, capit annus Urbis 582, C. Popilio, & P. Ælio Coſſ. ut *b* Livius indicat; qui ſequenti anno, Coſſ. P. Licinio Craſſo, & C. Caſſio, jam impulſum hoc fuiſſe bellum demonſtrat.

A. 4186. P. I. ad 4430.

a Faſti Capit.

b Lib. 42.

c Paullo antequam Ægyptum peteret Antiochus, hoc eſt poſt triennium ab incepto Pontificatu, adeóque anno Græcorum 142, Jaſon Pontifex Menelaum ad Antiochum miſit cum pecuniis, at is trecentorum amplius, quàm Jaſon pendebat, talentorum pactione ſummum ab rege ſacerdotium mercatus eſt. Sed cùm fidem non exſolveret, à ſacerdotio remotus eſt, ſucceſſore, eu vicario potiùs dato ei fratre Lyſimacho. Nam Græca Menelaum reliquiſſe ſacerdotij ſucceſorem fratrem Lyſimachum ferunt. *d* Latina verò amotum à ſacerdotio Menelaum. Nec invito ipſo id eſſe factum inſequens hiſtoria demonſtrat. Nam ſubinde Antiochiam veniens Oniam ſanctiſſimum, ac legitimum Pontificem, qui ſe apud Daphnem aſylo concluſerat; per fraudem extractum Andronici opera necavit. Cujus morti Antiochus illacrymans Andronicum capitis damnavit. Menelaus deinde Hieroſolymam rediens, Lyſimachum ad ſacrum ærarium expilandum impulit. Sed in ipſo ſcelere oppreſſus Lyſimachus; Menelaus apud regem poſtulatus, gratia & corruptela ſuperior fuit, occiſis accuſatoribus.

c Mac. 4. 23.

Pontifice Judæorum impij.

d Ibid. verſ. 9.

Onias ſanctus occiditur.

De duobus iſtis fratribus haud vana quæſtio eſt, fuerîntne ex Aaronis ſtirpe, penes quam ſolam ſacerdotij jus eſſet, an ex aliena tribu,

A. 4431 P. I. ad 4713.
a 2 Mac. 4, 23.
b Mac. 3. 4. Joſeph. l. 11. c. 8. Vide 10. de Doct. Temp. c. 50.

maximè Benjaminica: quod Menelaum Simonis fratrem *a* Scriptura nominat; Simonem porrò de tribu Benjamin eadem fuiſſe *b* teſtis eſt. Joſephus ambos Jaſonis & Oniæ fratres, & ſacerdotalis originis facit. quod & nos amplectimur. fratris autem vocabulum ad affinitatem aliquam poteſt referri.

c Luc. 45.
d Lib. 45.

c Interim Philometor Antiochi veritus inſidias, cum fratre, & ſorore pacem confirmat. qua illorum concordia offenſus Antiochus bellum adverſus ambos comparat anno Græcorum 144. Ptolemæi legatos Romam impetrandi auxilij gratia mittunt. Profecti Roma tres menſe Martio, ut ex *d* Livio colligas (qui tum in Decembrem circiter noſtrum cadebat; quod Lunæ illa defectio demonſtrat, quæ ante Macedonicum prælium accidit Septembri menſe, qui tum Junium occupabat, ut cap. 8. meminimus) nonniſi poſt Romanorum victoriam de Perſeo rege Alexandriam pervenerunt: hoc eſt poſt æſtatem anni ante Chriſtum 168, Urbis 586, Græcorum 145. Ibi verò incumbentem in obſidionem urbis Antiochum, & navali ad Cyprum parta victoria tumidum ſola auctoritate repreſſerunt.

e Polyb. Ecl. 92. Liv. 45. Valer. Max. l. 6. c. 4. Iuſt. liv. 35. Vell. 1.
Popilius legatus Antiochum deterret.

e Nam Popilius unus legatorum dextram porrigenti, tabellam Senatuſconſultum continentem viciſſim tradidit: quo perlecto cùm ſe conſideraturum adhibitis amicis quid ſibi faciendum eſſet, Antiochus dixiſſet, eum legatus virga, quam tenebat, circumſcripſit, ac priuſquam circulo hoc exederet, reſponſum dare juſſit, quod Senatui referret. Qua libertate territus rex, in Senatus ſe poteſtate reſpondit fore. Sic legati unius voce & auctoritate, terreſtres, & maritimæ Antiochi copiæ, ab Ægypto depulſæ ſunt.

f 2 Mac. 5.
g 1. Mac. 1.

Hac ſpe alienæ ditionis occupandæ falſus Antiochus, ac furore amens, Hieroſolymam venit, audito præſertim Jaſonem, *f* falſo de morte ſua rumore ſparſo, contra Menelaum arma moviſſe, atque urbem cepiſſe. Ob id Judæis iratus, *g* promiſcua cæde, atque incendio vaſtatis Hieroſolymis, templum polluit; ac cum idolis, & abominandis ſacris omnia replevit

poſt duos annos ab adventu priore, die quintadecima Caſleu, qui in Novembrem incidit. Ad hæc cives pleroſque ad ejurandam patriam religionem diris ſuppliciis compulit. Reverſus Antiochiam, Eleazarum, *a* ac ſeptem fratres cum eorum matre, quòd contra divinum interdictum ſuilla veſci renuerent, excarnificatos neci tradidit.

A. 4431 P. I. ad 4713.
Templi profanatio.
1. Mac. 1. 30. & 57.
Ioſe. l. 12. c. 1.
a 2. Mac. cap. 6. & 7.

De Iudæorum rebus à Templi profanatione ad Simonis mortem : ubi de Iuda Machabæo, & Syriæ regibus.

CAP X.

ANTIOCHO in Judaïci nominis, & ſacrorum perniciem impiè graſſante, *b* Mathathias de ſtirpe Joarid ſacerdos, occiſo regio ſatellite, qui ad profanos ritus populum adigebat; ex Modin oppido profugit, & collecta Judæorum manu, regis minas contempſit. Moriens anno Græcorum 146, Urbis conditæ 587, filios quos habebat quinque fortiſſimos viros ad tuendam libertatem animavit. Horum principes erant Judas cognomento Machabæus, Jonathas, & Simon: qui ſingillatim populo præfuerunt.

b 1. Mac. 2. Vide lib. 10. de Doct. Tem. 50.

Iudas Machabæus.

c Primus Judas Machabæus, ſecundis aliquot præliis factis cum Antiochi ducibus, eo in Perſidem profecto, templum repurgavit, ac divinum cultum reſtituit, qui annis tribus intermiſſus erat. Id accidit anno Græcorum 148, Caſleu 25, qui in Novembrem incurrit.

c 1. Mac. 3. & 4.

d Interim Antiochus, dum in Dianæ templo, quod in Elymaïde erat, expilando, paterni ſacrilegij imitatur exemplum, concurſu oppidanorum ejectus, in Babylonem abiit. Sed in itinere, audita Judæorum defectione, mœrore amens & iracundia, gravem in morbum incidit; horrendiſque viſcerum doloribus, ac vermibus conſumpto corpore, fruſtra ſceleris veniam à Deo poſtulans, miſerandam mortem obiit *e* anno Græcorum 149, Urbis conditæ 590, cùm regnaſſet annos ſolidos undecim.

d 1. Mac. 6. & l. 3. cap. 9.
Mors Antiochi.

e Ibid. verſ. 16.

A. 4431 P. I. ad 4713
Antiochus Eupator.

Succeſſit ei filius Antiochus Eupator curante Lyſia. Qui ad opem ſuis ferendam, qui in arce obſidebantur à Juda, Hieroſolymam adduxit exercitum, & eam oppugnavit anno currente Sabbatico, *a* Græcorum 150, ante Chriſtum 163. Denique pace cum Judæis conſtituta, intra urbem admiſſus, contra fidem muris everſis, Antiochiam profectus eſt: cùm jam ad Pontificatum conſenſu populi Judas eſſet evectus.

a 1. Mach. 6. verſ. 20. & 53. Vide Par. 2. l. 3. c. 7.

b Ioſeph. l. 12 c. 17.

b Quippe triennio ipſum in eo magiſtratu fuiſſe Joſephus, & Euſebius referunt. Hac ratione anno circiter Græcorum 149, quo Antiochus obiit; ex duce populi ſummus eſt factus ſacerdos.

Demetrius Soter.
c 1. Mac. c. 7. Polyb. Ecl. l. 114.

c Biennio pòſt, Græcorum 151, Demetrius Soter, Seleuci, qui frater fuit Epiphanis Antiochi, filius, olim obſes à patre pro Antiocho Romanis datus, cùm ab iis, Epiphanæ mortuo, dimitti ſe fruſtrà poſtulaſſet, clam ex Urbe profugit in Syriam, & Antiocho Eupatore, ac Lyſia juſſu ejus occiſis, regnare cœpit annos natus tres & viginti, ut ſcribit *d* Polybius, & Appianus. Ad hunc *e* Alcimus è ſacerdotali ſtirpe veniens, homo perditus, ſacerdotium obtinuit. Sed Judas ei acerrimè reſtitit: *f* qui & fuſo regis exercitu, ejus ducem occidit Nicanorem anno Græcorum 151 exeunte, menſis Adar die 13, qui incidit in annum ante Chriſtum 161. *g* Sub hæc miſſis Romam legatis, fœdus cum Romanis, ac ſocietatem iniit. Demum anno Græcorum 152, cùm Demetrius Bacchidem, & Alcimum cum 20000 peditum, & 2000 equitum contra Judæos miſiſſet; *h* Judas à ſuis deſertus, octingentíſque non amplius ſtipatus, prælium auſus eſt committere. quod cùm tota die ſuſtinuiſſet, glorioſam mortem oppetiit, vir pietate, ac fortitudine bellica nemini ſecundus. *i* Succeſſit ei Jonathas frater, qui octodecim annis circiter præfuit. Alcimus verò dum templi opera demolitur, inflicto divinitus morbo periit, anno Græcorum 153.

d Polyb: Ecl. 107. Appian. Syr.
e Lib. 1. Mac. c. 7.
f 1. Mac. c. 7. verſ. 49. & 2. Mac. 14.
g 1. Mac. 8.
Judæ mors.
h 1. Mac. 9.
i Lib. 10. Doct. Temp. c. 50.

Demetrius porro, ut Romanos ſibi conciliaret, Leptinen, & Iſocratem Grammaticum,

quorum ille Cn. Octavium legatum ad Antio- A 4431: P. I: ad 4713.
chum Eupatorem Roma profectum occiderat
anno Græcorum 150, iſte factum probaverat,
vinctos miſit anno Græcorum 152, ut ex Ap-
piano, & *a* Polybio colligitur. Ariarathen Cap- *a* Polyb: Ecl. 120. & ſeq.
padociæ regem mille talentûm pactione ab Ho-
opherne fratre illius adductus regno expulit.
quo Romam profecto *b* Senatus decrevit, ut *b* Polyb. Ecl. 125. App. Syr.
ambo fratres ſimul regnarent. Porro tribus in
ſe concitatis regibus, Ptolemæo Ægypti, Attalo
Aſiæ, & quem nominavi, Ariarathe Cappado-
ciæ, ab iiſdem ſubornato Prompalo quodam
ortis extremæ juvene, qui ſe Antiocho geni-
um ferret, regno detruditur. *c* Nam ille Ale- *c* 1. Mac. c. 10. Iuſt. 35. Joſe.
xandrum ſe nominans cognomento Balam, an-
no Græcorum 160 contra Demetrium arma
commovit, eíque poſt biennium regnum ac
vitam eripuit, conciliato ſibi Jonatha Judæo- *Ionathas Pont.*
rum Pontifice. Mox Cleopatram Ptolemæi Phi-
lometoris filiam duxit, natam exitio Syriæ, ac
Seleucidarum fœminam. Ita præter ſpem ac
meritum ad ſummam evectus potentiam, dum
vitam in regia luxu & inertia perditam degit,
Demetrius Nicator Demetrij Soteris filius, è *d* 1. Mac. 10. 64, & c. 11. *Demetrius Nicator.*
Creta veniens illum aggreditur anno Græco-
rum 165. Ptolemæus quoque Philometor in
Syriam navigans, & à genero magnificè exce- *Ptolemæi reges.*
ptus inſigni perfidia regnum illi abſtulit cum
Cleopatra filia: quam Demetrio collocavit.
Inde cum Alexandro acie congreſſus eum fu-
gere compulit in Arabiam; ubi *e* capite trun- *e* Ib. verſ. 19 Epit. Liv. 52.
cato, veteris & ipſe in Demetrium Soterem in-
juriæ pœnas luit, anno Græcorum 167, Urbis
Romæ 608. Triduo pôſt obiit Philometor ex
vulnere, relicto ſucceſſore fratre Evergeta
Phyſcone: quo cum ſimultatem habuerat.
Etenim cùm ambo Alexandriæ vixiſſent an- *f* Excerpta Euſ. 62. p. 54. Polyb. Eclo. 113. 117.
nis ſex, à 12 Philometoris ad 17, poſtea diviſo
regno, Philometoris anno 18, Græcorum 150,
Evergetæ Libye, & Cyrenaïca obtigit. qua ille
minimè contentus, Romæ apud Senatum que-
relas ſuas expoſuit. qui Cyprum illi decrevit da-
ri, ut auctor eſt Polybius, & Euſeb. in Chron.
Mortuo Philometore accitus Cyrenis *g* Ever- *g* Iuſt. 38.

A. 4431 P. I. ad 4713. getes Alexandriæ regnavit, vultu deformis, & ſagina ventris belluæ ſimilior, quàm homini, qui ipſo die nuptiarum, quas cum ſorore, ac fratris olim conjuge Cleopatra junxerat, parvulum utriuſque filium in ipſo complexu matris peremit. Nec minori crudelitate deinceps regnum tenuit: adeò ut exacerbatis civibus in Cyprum fugere ſit coactus cum uxoris, ejuſdémque ſororis ex Philometore filia, quam, repudiata matre, prius ſtupratam conjugio ſibi ſociarat. Ibi audito ſtatuas ſuas ab Alexandrinis eſſe disjectas, filium, quem ex Cleopatra ſuſceperat, membratim diſſectum ad eam miſit in ciſta.

a 1. Mac. 1. Ioſe. lib. 13. cap. 9.

a Demetrius interim ab Antiochenſibus ſeditione vexatus, præſidio Judæorum militum eos compeſcuit. Sed cùm omnibus inviſus eſſet, Diodotus, cognomento Trypon, qui Alexandri Balcæ ſatelles fuerat, Antiochum ejus filium, qui apud Emalchuëlem, ſive Malchum regem Arabum educabatur, regem conſtituit, ac Jonatam ſibi demereri ſtuduit anno Græcorum 168: quo & ſocietatem cum Romanis, & Spartanis Jonathas inſtauravit. Inſequente anno *b* Trypon tyrannidem affectans, ne qua per Jonatham mora ſuis conſiliis eſſet, exceptum illum inſidiis occidit. Cujus loco Simon ejus frater, populi dux, & Pontifex factus eſt. Qui cum Demetrio inito fœdere, immunitatem ab eo nactus eſt, *c* anno Græcorum 170, Urbis 611, quo ex tempore Simonis Pontificatus anni, putari cœpti ſunt. Idem & Gazam expugnavit & Hieroſoymitanam arcem; quam & muniit, & deinceps habitavit.

Triphon.
b 1. Mac. cap. 12.
Simon Pont.

c 1. Mac. 13. 41. Vide l. 10. de Doct. Temp. cap. 53.

Demetrius, ut adverſus Tryphonem auxilia compararet, in Mediam profectus eſt, ut ait Scriptura. *d* Juſtinus verò ad Parthos oppugnandos illò veniſſe teſtatur, à quibus captus, & benignè eſt habitus: adeò ut Rhodogunen filiam rex Phraates illi in matrimonium daret.

d Iuſt. l. 36. & 38. App. Syr.

Capto Demetrio Tryphon Antiochum pupillum interfecit, ac diadema ſumpſit, quod ad tertium circiter annum tenuit, *e* auctore Joſepho, licet Appianus uno regnaſſe dicat. Unde conjectura eſt, quod in 1. Mach. cap. 14. Demetrij

Demetrius captus à Parthis.
e Ioſeph. lib. 12, cap. 13.

trij expeditio poſt Antiochi Alexandri F. necem exponitur, in eo non temporis, ſed narrationis ordinem obſervaſſe Scriptorem. A. 4431. P. I. ad 4713.

Dum hæc aguntur, *a* Antiochus Sidetes Demetrij Soteris filius, Nicatoris frater, in Syriam venit, atque à Cleopatra uxore fratris accitus, eam duxit, ac Tryphonem occidit anno Græcorum 174. *b* Simoni poſtea per Cendebæum ducem bellum intulit, qui à Joanne Simonis filio ſupratus eſt.

a Iuſt. 36. Ioſeph. ib.

b 1. Mac. 16.

Proſperas Judæorum res Ptolemæi (Simoneis gener is fuit) perfidia conturbavit. Qui convivio exceptum ſocerum cum duobus filiis interfecit. Joannes verò cognomento Hyrcanus evaſit, ejuſdem Simonis filius; qui annis deinde 31. Judæis præfuit. *c* Ea clades incidit in finem anni Græcorum 177, menſe undecimo Schebat: qui annus Sabbaticus fuit, inchoatus anno mundi 3848, Urbis 618 ab autumno, *d* uti Seleucidæ putare conſueverant. Judæi verò ab menſe Niſan, à quo Schebat undecimus numeratur. Et hactenus ſacra hiſtoria progreditur.

Simon Pont. occiſus.

c 1 Mac. 16. 14. Ioſeph. l. 13. c. 15. Euſeb. 8. de Præp.

d Vide 2. Par. lib. 3. c. 13.

Antiochus Sidetes anno quarto regni ſui (ait *e* Ioſephus) Hyrcani primo, Hieroſolymam arctiſſima obſidione vallavit, anno ſcilicet Græcorum 178, ante Chriſtum 135. ac per feſtum Scenopegiæ ſeptem dierum conceſſis induciis, Hyrcanum adeo permovit, ut æquis conditionibus ab eo pacem impetraverit.

e Ioſeph. l. 13. c. 16.

Romanorum res geſtæ, belláque varia, Achaïcum, Punicum 3, Macedonicum 3, Numantinum, Servile.

CAPUT XI.

MACEDONIBUS poſt Antiochum Magnum altero bello domitis, eorúmque regno in formam provinciæ redacto, ſervire deinceps Romanis neminem puduit. Horum igitur obſequio certatim ſeſe populi ac reges addiderunt, ab iiſque pacis inter ſe, ac belli arbitria impleverunt. *f* Ex regibus duo præ cæteris illorum gratiam allicere conati ſunt, Eumenes Aſiæ, & Pruſias Bithyniæ, qui *g* Venator cogno-

f Polyb. Ecl. 93. Liv. l. 45. Epit.

g App. Mith.

A. 4431. P. I. ad 4713. minatus eſt: quorum ille occulti in Perſeum favoris ſuſpectus, purgandi ſui gratia Attalum fratrem Romam miſit, Senatui, quòd nutante fratre manſiſſet in fide, gratiſſimum. qui ne regnum ſibi privatim peteret, à Stratio medico deterritus eſt, quem eo conſilio comitem illi dederat Eumenes. Id anno Urbis factum eſſe Livius oſtendit 587.

a Polyb. Ecl. 97. Liv. 45. App. in Mith.

a Pruſias, qui cum Perſeo affinitate junctus neutras partes foverat, cum Nicomede filio Romam profectus, ſervilem in modum Patribus adulatus eſt, adeo ut ſoſpitatores Deos ſalutando illos appellaret, ſéque eorum libertum nominaret. Idem Nicomedem filium diſcedens Romæ alendum reliquit anno Urbis eodem.

b Polyb. Ecl. 128. 135. & 136. App. Mith. Epit. Liv. 50.

Eumene verò Pergami rege mortuo circa annum Urbis 596. (regnavit enim annos ſolidos 40.) cùm filium imbecilla adhuc ætate reliquiſſet Eumenem, pro eo tutor regnum procuravit Attalus illius frater annos 21. *b* quo cum anno ſequente Pruſias bellum geſſit: quod anno Urbis conditæ 601 Romanorum juſſu pacatum eſt.

c Liv. 44. Polyb. Ecl. 80. & 99.

Liberorum populorum Rhodij iram maximè Romanorum veriti, & verò commeriti fuerant. *c* Nam & Perſeo ſtuduerant, & ſuperbè pacem illis non tam ſuadere, quàm imperare auſi, minas etiam adjecerant, eos ſe pro hoſtibus habituros, per quas ne pax fieret, ſtetiſſet. Itaque victo Perſeo, parum abfuit quin contra eos bellum decerneretur. Quod cùm infimis precibus avertiſſent, Lycia & Caria iis adempta.

Achaicum bellum.

At non ſimplici rerum ſuarum damno, ſed civitatum exitio, populi duo Romanorum expiarunt odia, Achæi, & Carthaginenſes. Priores, multis in unum reipublicæ corpus partim allectis, partim vi coactis urbibus, Græciæ totius erant potentiſſimi. Iidem invitos Lacedæmonios mœnibus, ac priſtinis ademptis legibus, in eandem ſocietatem compulerant, ut jam ſuprà meminimus. Quorum querela permotus Senatus, cùm haud ſemel Achæorum conatibus in-

terceſſiſſet, ac, ne nimiæ forent eorum opes, diſtrahere ſtuderet, ſingulâſque urbes juris proprii facere; *a* tandem Urbis conditæ anno 606, mundi 3836 legatos miſit in Græciam: qui non ſolum Lacedæmonem, ſed etiam Corinthum, Argos, Heracleam, & Orchomenios Arcadas ab ſuo corpore juberent divellere. Hæc illis edicentibus, Critolao potiſſimum inſtigante, tanta repente orta ſeditio eſt, ut peregrinos omnes, maximè Lacedæmonios trucidarent; ac ne legatis quidem ipſis pepercîſſent, niſi fuga eorum antevertiſſent impetum. Quibus de cauſſis bellum iis denuntiatum anno Urbis 607. ac primùm à Prætore Metello duobus præliis ad Thermopylas, & in Phocide ſuperati; quorum altero dux erat Critolaus, altero Diæus; demum eodem anno, qui fuit Urbis 608, à L. Mummio Conſule omnis Achaia in deditionem accepta, Corinthus ipſa caput gentis incenſa eſt. Tum de legatorum decem ſententia, ſublato Græciæ concilio, ac tributi forma deſcripta, conſtitutum eſt, ut quotannis Prætor juris dicundi cauſſa mitteretur. *b* quo ex tempore Græcia omnis Achaiæ nomen accepit, ut teſtis eſt Pauſanias.

A. 4431. P. I. ad 4713.

a Polyb. Ecl. 142. Pauſ. Ach. Iuſt. 34. Oroſ. 5. c. 3. Flor. l. 2. c. 16. Velle. 1. Epit. Liv. 51.

Corinthus exciſa.

b Vide Plin. l. 8. Ep. ult. & Notas noſtras ad Ep. 35. Iul.

Flagrante Corintho, ex auro, argento atque ære iquefactis, invicémque confuſis, genus illud æris retioſiſſimi caſus invenit, quod Corinthium ixêre; mirè apud antiquos laudatum. *c* Clades rbis nobiliſſimæ, Plinio id diſertè teſtificante, ontigit anno tertio Olympiadis 158, Vrbis 608, nte Chriſtum 146.

Æs Corinthium.

c Plin. l. 33. c. 2.

d Idem etiam annus tertio in Africa Punico ello cum occaſu Carthaginis exitum dedit. uic bello ex Maſaniſſa rege quæſitus color, quem œni fines ſuos invadentem armis propulſavent: cauſſáque ad Romanos delata, eorum juicio agro inſuper ac pecunia multati fuerant. ed Carthaginem funditus delere quacumque ecie Romani decreverant, inſtante præſertim arco Catone Cenſorio: qui hoc in Senatu ntentiis ſuis omnibus ſolebat adjicere. Igitur no Urbis 605, à duobus Coſſ. Manilio, & enſorino oppugnari cœpti ſunt Carthaginen-

d Flor. l. 2. c. 45. Epit. Livii 52. App. Libyca Eutr. 4. Oroſ. 4. c. 23.

Bellum Punicum 3, & Carthago exciſa.

A. 4431. P. I. ad 4713.

ſes, cùm fruſtra idem, quod Uticenſes fecerant, Romanis ſeſe dedidiſſent. Juſſi ex templo, Urbe ſua diruta, decem ab mari paſſuum millibus ſedes ponere, in rabiem, deſperationémque verſi, ſupra vires reſtiterunt. donec anno quarto, eodem, ut dixi, quo Corinthus exciſa eſt, à P. Cornelio Scipione Proconſule, qui Paulo Æmilio genitus, à Scipionis Africani filio adoptatus erat, capta, & incenſa Carthago eſt, penitúſque ſubverſa. Sub initium belli Maſaniſſa rex Numidarum per annos ſexaginta ferè (verba ſunt *a* Eutropii) amicus populi Romani, anno vitæ ſuæ 97 mortuus eſt, 44 filiis relictis. cujus rogatu Scipio miſſus à Manilio Conſule extremum morientis ſpiritum excepit, ac regnum in ejus filios diviſit.

a Eutrop. 4.

b Per idem tempus in Hiſpania Luſitani fœda clade Romanos afficiunt, Viriatho duce: qui ex venatore latro, ex latrone ſubitò dux, atque Imperator, Romanorum exercitus non ſemel cecidit. Memorabilis inter cæteras clades illa fuit, qua anno V. C. 608 Vetilium Prætorem, fuſis ejus copiis, captum trucidavit, ut ſcribit Appianus. Oroſius de anno teſtatur: ſed evaſiſſe fugientem Vetilium refert. Nec ſolus ille à Viriatho victus eſt: ſed alii præterea, de quibus *c* Annales meminerunt. Contra quem primùm C. Lælius *d* Prætor anno 609 egregiè pugnavit. Poſt Q. Fabius Maximus Æmilianus Proconſul reſtituta militari diſciplina eundem devicit. Tum Q. Fabius Maximus Servilianus Conſul, alterius frater, fuſum fugatúmque in Luſitaniam compulit anno 612. Sequente verò cùm à Viriatho circumventus opprimi poſſet, pacem præoptanti æquis conditionibus dedit. Sed ea neglecta Q. Servilius Cæpio anno 614, repente Viriathum adortus, corruptis ejus legatis, dolo illum interemit, majore populi Romani dedecore, quàm operæ pretio.

b Velleius init. 2. Florus l. 2. c. 17. App. Iber. Oroſ. l. 5. c. 4. Epit. Liv. 52.

Bellum Viriathicum.

c Vide Sigon Faſ.

d Cic. in Læl.

Numantinum bellum.

Nam atrocius multo coortum eſt in Celtiberia bellum. *e* Quippe Segidenſes ſocios ſuos è Romanorum manibus elapſos Numantini cùm recepiſſent, à Metello Proconſ. juſſi ſupplices dedere, arma ipſi deponere, utrumque

e App. Iber. Epit. 55. & ſeq. Flor. 2. c. 18.

detrectarunt. Exinde numero licèt, opibúſque tanto impares, annos aliquot Romanis fortiter repugnarunt. *a* Cæſus ab iis anno Urbis 616 M. Popilii Procoſ. exercitus. nec non ſequente, triginta Romanorum millia duce Mancino Conſule fuſa ſunt à Numantinorum millibus quatuor. quam ignominiam turpior conſecuta pax eſt. Eam verò Senatus ratam habere noluit. Itaque anno Urbis conditæ 618 Mancinus Numantinis deditus eſt ea lege, quam ſuaſit ipſe. Sed eum Numantini non acceperunt. *b* Tandem duce Scipione, qui Carthaginem exciderat, victi ac fugati ſunt Numantini, & intra urbem ſuam obſeſſi, extrema deſperatione mori coacti ſunt. Ita nullo ſuperſtite (nam ſibi omnes necem conſcivêre) ſolo æquata Numantia eſt nono anno poſtquam ab Romanis defecerat; quidem decimus quartus *c* ab Eutropio numeratur ab everſa Carthagine, Urbis verò conditæ 621. Sic eſt *d* Florus interpretandus, qui Numantiam ait ſine muro, ſine turribus, modicè edito in tumulo apud flumen Durium ſitam, quatuor millibus Celtiberorum 40 millium exercitum per annos 14 ſolam ſuſtinuiſſe. quod de ſola Numantia intelligi non poteſt: ſed ita, ut Viriathi cum Romanis bellum unà comprehendantur.

A. 4431. P. I. ad 4713.

a Epit. 55. Front. l. 3. App. Eutr. 4. Plin. de Vir. ill.

b Epit. 59. Appian. &c.

Numantia everſa.

c Eutr. 4.

d Florus l. 2. c. 18.

Nondum Achæi, Carthaginenſéſque; Romanis Imperatoribus ceſſerant, cùm *e* Macedonia tertiò ab illis domita eſt; quam Andriſcus quidam infimæ ſortis homo pro Philippo Perſei filio ſe gerens occupaverat anno Urbis 605. Qui anno 606 à Q. Cæcilio Metello Prætore devictus eſt, occiſis ex ejus copiis viginti quinque millibus. Inde Metello Macedonici cognomen inditum.

e Flor. l. 2. c. 14. Eut. 4. Epit. 49.

Macedonicum bellum 3.

Dum in Hiſpania, Celtiberico, & Numantino bello Romani detinentur; ſervilis in Sicilia tumultus exortus eſt anno, *f* ut putat Oroſius, Urbis 619. nempe Ser. Fulvio Flacco, & Calpurnio Piſone Coſſ. *g* Syrus quidam nomine Eunus, fanatico furore ſimulato, dum Syriæ Deæ ceremonias jactat, ad libertatem, & arma, ſervos, quaſi numinum imperio concitavit, ut ait Flo-

Servile bellum.

f Oroſ. l. 6. c. 6.

A. 4431. P. I. ad 4713. Flor. l. 3. c. 19. Ep. 59. Valer. Max. l. 2.

rus. Hinc magnis collectis copiis, aduſque ſeptuaginta millia; ac Romanis Prætoribus victis quatuor; anno denique quarto, Urbis 622, à P. Rupilio Conſule profligatus eſt.

Qui ingenii laude celebres habiti ab Olympiade 145 ad 162, ſive ab anno Vrbis 564 ad 622.

CAP. XII.

CÆCILIUS Comicus Inſuber Gallus, & Ennii contubernalis, clarus habitus eſt Olympiade 150, Vrbis 574, ut Hieronymus ſcribit in Chronico.

Ennius annos ſeptuaginta natus obiit Coſſ. Cæpione, & Philippo iterum, Urbis 585, auctore Cicerone libro de Senectute.

Terentius.

Decem pòſt annis, hoc eſt Urbis 595, fatò functum eſſe Terentium Comicum, ejus vita teſtatur.

Celebrati ſunt & Pacuvius, & Accius; quorum ille ab Hieronymo floruiſſe dicitur circa annum Vrbis 600. hic 614.

Carneades.

Ex Philoſophis, tres imprimis ætatem illam exornarunt, Diogenes Stoicus, Carneades Academicus; & Critolaus Peripateticus. qui legati Romam Athenis miſſi ſunt, uti multam remitti civitati peterent quingentorum talentûm, quam fecerat, propter *a* Oropi vaſtationem, Sicyoniis damnantibus, quibus illius cauſſæ judicium à Senatu permiſſum fuerat, Legationis iſtius tempus mira auctorum diſſenſione traditur. Gellius lib. 17 ſub bellum Punicum alterum illos adveniſſe refert; ac poſteriorem eorum adventu facit Ennium. quod ego falſum arbitror. ſiquidem obiit Ennius anno, ut dictum eſt, Urbis Romæ 585. At Cicero Academ. 2. legationem iſtam aſſignat P. Scipioni, & M. Marcello Coſſ. qui eſt annus 599. Verùm Pauſanias in Achaicis ſub annum Urbis *b* 603 illos adveniſſe ſignificat. Nam Menalcida præfecturam Achæorum gerente, paullo poſt illam legationem, Oropum ab Athenienſibus direptam eſſe ſcribit: ac non longè poſtea, Metellum

a Pauſan. Acha. p. 216. Cicero. 2. Acad. Gell. l. 7. c. 14. & l. 17. c. ult.

b Eodem anno Caſaub. id eveniſſe putat in Synopſi ad Polyb.

contra Andriſcum exercitum duxiſſe. A. 4431. P. I; ad 4713.

Hipparchus.

Eodem intervallo Aſtronomiæ princeps extitit Hipparchus, cujus obſervatio prima Æquinoctij autumnalis congruit anno mundi 3822, Urbis 592, ut *a* auctor eſt Ptolemæus. verni autem æquinoctij ultima cadit in annum Mundi 3856, Urbis 626. Quocirca Lunares Eclipſes, quas ex Hipparcho Ptolemæus refert in fine quarti; quarum prima incurrit in annum Mundi 3783, Urbis 553, non videntur Hipparchi ipſius oculis notatæ, ſed ab aliis acceptæ. Nam intervallum ab hac eclipſi, ad ultimum æquinoctium ab Hipparcho deprehenſum, annorum eſt 74.

a Ptol. 2. Vide l. 4. de Doct. Temp. c. 26.

Vixit & Attalus eadem ætate non ignobilis Grammaticus, nec aſtronomiæ rudis, *b* qui Aratum commentariis illuſtravit.

b Hippar. l. 1. ad Arati Phæn.

Seleucidarum, & Ægyptiorum regum bella, nec non Iudæorum, ab anno M. 3854, qui fuit Vrbis 624, ad Mundi 3865, Vrbis 665.

CAP. XIII.

ANTIOCHUS Sidetes anno regni ſui nono, & ultimo, (totidem enim regnavit, ut teſtis eſt Euſebius in Chron.) contra Parthos exercitum duxit, per ſpeciem recuperandi fratris Demetrij, ut indicat *c* Appianus. Juſtinus verò longè cauſſam aliam refert. Profectus eſt unà cum Judæorum auxiliis Joannes Hyrcanus. Phraates Parthorum rex Demetrium in Syriam ad occupandum regnum cum Parthico præſidio mittit: & Antiochum interim ex improviſo aggreditur, qui deſertus à ſuis occiditur, ait Juſtinus. Appianus ſua manu interemptum aſſerit. Plerique verò Antiochum illum eſſe ſentiunt, cujus mentio fit in *d* epiſtola Judæorum Hieroſolymitanorum ad Ægyptios. ubi occiſus dicitur Antiochus in Templo Naneæ, cùm ejus pecunias diripere vellet. Fieri poteſt, ut amiſſà victoria cum reliquis exercitus ſui in illam prædam involare cupiens, & incluſus, ſibi necem intulerit. Contigit hoc, ut ex illius initio, ac regni ſpatio colligitur, anno Græcorum

c App. Syr. Iuſt.

d Lib. 2. Mach. c. 2.

A. 4431. P. I. ad 4713.
Hyrcanus Pontifex.

183, mundi 3854, circa hiemen, ut Juſtinus oſtendit.

a Ioſeph. l. 13. c. 17.

a Hyrcanus paullo antè dimiſſus, ut apparet, ab Antiocho, ejus audita nece, oppida quædam expugnat, ínque his Garizim Samaritanorum, ubi templum eorum conditum ante annos ducentos Alxandri tempore, ſubvertit.

Demetrius ſecundò regno Syriæ potitus, quatuor id annis tenuit; donec invíſus ómnibus, & ab Alexandro Zebina victus, quem Ptolemæus regem Syris poſtulantibus miſerat, ab uxore Cleopatra interfectus eſt, indignè ferente, quòd Rhodogunem duxiſſet, ut auctor eſt *b* Appianus. Juſtinus cùm Tyrum peteret, navi egredientem præfecti juſſu interfectum aſſerit. quod anno mundi 3859 accidit.

b App. Syr. Iuſt. 39. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 45.

Demetrio ex Cleopatra filij nati ſunt duo, Seleucus & Antiochus Grypus. Antiocho Sidetæ ex eâdem Antiochus Gyzicenus. Seleucus, quòd injuſſu matris diadema ſumpſiſſet, ab ea ſagittâ confoſſus eſt, ait *c* Appianus. Grypus Ptolemæi filiam Gryphinam, Tryphænam alij vocant, duxit; Alexandrum occidit; matrem venenum ſibi propinantem bibere ipſam coëgit anno regni quarto. Siquidem duodecim regnavit annis, ut in Chronico ſcribit Euſebius. Juſtinus verò poſt matris necem octo ipſum annis pacificè imperaſſe narrat. & videlicet alios 17 adjecit, quibus cum fratre perpetuis certavit odiis, ut *d* Joſephus indicat, qui 29 annis illum regnaſſe ſcribit.

c App. Syr. Iuſt. 39.

d Ioſeph. l. 13. c. 21.

Ptolemæus porro Grypi ſocer Evergetes fuit; cujus ſcelera, vitámque perditam antea perſtrinximus. atque is *e* reconciliata ſibi, quod valdè mirum ſit, ſorore Cleopatra, quo tempore contra Alexandrum Zebinam Antiocho Grypho favebat; moriens ſub annum mundi 3867, Urbis conditæ 637, *f* ut Ægyptiorum regum ſeries oſtendit; regnum Cleopatræ conjugi reliquit, ſororis & olim conjugis Cleopatræ filiæ; & ei ex liberis, quem illa legiſſet. Erant ij duo, Ptolemæus Lathurus, & Ptolemæus Alexander: ac præter hos tertius ex pellice natus Ptolemæus Appio, cui pater Cyrenarum regnum teſta-

e Iuſt. 39.

f Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 46.

Ptolemæus rex Cyrenarum.

mento conceſſit, auctore *a* Juſtino, qui ſub annum V. C. 657 vita excedens Pop. Rom. fecit heredem. A. 4431. P. I. ad 4713. *a* Iuſt. 39. Epiſt. 70. Iul. Obſe.

Pronior in minorem filium Alexandrum erat Cleopatra; ſed à populo majorem eligere coacta Lathurum, priuſquam ei regnum daret, cariſſimam ei conjugem ac ſororem Cleopatram ademit; pro qua minorem Seleucen ducere juſſit. Cleopatra Antiocho Cyziceno nupſit, quæ, Antiochia à Grypo capta, juſſu ſororis ſuæ Gryphinæ Grypi uxoris occiditur in templo. Nec multo pòſt Cyzicenus Gryphina viciſſim interfecta conjugi parentavit. Cleopatræ nex anno Grypi tertiodecimo videtur eveniſſe, Urbis 642, poſt octo nimirum illos pacificos, quos ex Juſtino ſuprà memoravi. Gryphinæ verò, inſequenti anno.

b In Ægypto Ptolemæum Lathurum, cùm annos regnaſſet 17, Cleopatra mater expulit, próque eo Alexandrum regem conſtituit anno Urbis 654, Olympiade ineunte 170, ut ex Chronico Euſebii, & Ægyptiorum regum ſerie colligitur. Pulſus iſte Cyprum obtinuit, & cum Alexandro Judæorum rege bellavit. Sed eum Cleopatra implacabili odio perſecuta, Judæa fugavit, ac tandem ab Alexandro filio necata eſt, anno Vrbis 664. Ideo ab Alexandrinis hic ejectus, poſtquam annos regnavit decem, & ipſe Vrbis anno 665 à Chærea navarcho trudicatur. Tum verò revocatus Lathurus octo deinceps exegit annos. Hic eſt ille Ptolemæus octavus à Lagi filio, quem Pauſanias Philometorem appellat, per ludibrium ita dictum aſſerens, quòd mater ipſum pluſquàm novercalibus odiis exagitarit, quæ res Annalium ſcriptoribus quibuſdam impoſuit, qui Pauſaniæ narrationem iſtam ad ſextum Ptolemæum Philometorem falsò tranſtulerunt. *b* Iuſt. 39. Euſeb. Chron. Pauſan. Attic. p. 7.

c Judæorum interea res ſub Hyrcano primùm Pontifice floruerunt; cùm Seleucidarum potentia parricidialibus odiis, ac mutuis cædibus conſumpta paulatim exoleſceret. Hyrcanus itaque longè latéque ditionis ſuæ fines protulit. Idumæos imprimis bello ſubactos Judaïcos ritus *c* Ioſeph. l. 13. c. 17. *Hyrcanus.*

A. 4431. P. I. ad 4713.
a Ioſeph. 13. c. 19.
b Ioſe. ib.
Primus Iudæorum rex poſt Machabæorum tempora.

cum circumciſione coëgit accipere; teſte a Joſepho. neque tamen diademate, aut regio nomine eſt uſus. b quod primus ejus filius Ariſtobulus inſtituit; qui annis uno & triginta Pontificatu functo patri ſucceſſit, homo execrandus, & impius. Nam & matrem, & Antigonum minimum fratrem ſuſtulit; reliquos tres in vinculis habuit, anno Urbis 651. Ejus uxor Salome, ſive Saalina, Alexandrum unum ex tribus viri fratribus, regni ac conjugii ſui compotem fecit. Qui fratrum alterum rebus incumbentem novis occidit: alterum privata vita, otióque contentum retinuit. Inviſus idem Judæis, & eorum odiis ac factionibus exagitatus; quos viciſſim crudeliter eſt ultus. Nam non minùs illorum quinquaginta millia ſex annis interfecit. c Crebra ſuper hæc bella cum Ptolemæo Lathuro, & Demetrio Eucæro, aliíſque geſſit. ac per ſummam fortunæ viciſſitudinem amplificatum nihilominus imperium, ad annos ſeptem ac viginti perduxit, ut ſcribit Joſephus.

c Ioſeph. l. 1. de Exc. c. 3. & 4.

Romanæ res ab anno Vrbis conditæ 621 ad 662: imprimis Gracchorum ſeditiones: Marii cum Cimbris, & Teutonibus bella. nec non Iugurthinum.

CAP. XIV.

UT Romanas res, quæ in illud tempus incidunt, attingam: Attalus Eumenis filius, Attalo patruo, qui poſt Eumenis obitum regnum pro tutore curaverat, vita functo, quinque regnavit annis, ac moriens ſub annum V. C. 621, d ut ex Strabone colligitur, Pop. Rom. inſtituit heredem. quod ægrè ferens Ariſtonicus Eumenis ex pellice filius, invadit Aſiam, & Craſſi Prætoris exercitum delet. Pòſt à Conſule Perperna profligatus eſt anno 624 cujus belli reliquias M. Aquilius Conſul ſequente anno confecit. qui annus, Scipionis Africani, ac Numantini morte funeſtus extitit: qui non ſine veneni ab uxore dati ſuſpicione in lecto mortuus eſt repertus, ut ſcribit Velleius,

d Strabo li. 13. Velle. l. 2. Flor. l. 2. c. 20. Eutr. 4. Oroſ. 5. c. 10.

A. 4431. P. I. ad 4713.

Aſiæ facta Romanorum, ait *a* Juſtinus, *cum opibus ſuis vitia quoque Romam tranſmiſit.*

a Iuſt. fine l. 36.

Gracchorum ſeditio.

Quo Attalus anno populum Rom. fecit heredem, Romæ atrox eſt orta ſeditio. *b* Nam Tib. Gracchus Trib. Pl. lege lata agraria, ne quis amplius quingenta poſſideret agri jugera, cùm intercedenti collegæ Octavio magiſtratum abrogaſſet, ac præterea Attali regis pecuniam in populum dividi vellet; nec non Tribunatum in ſequentem ambiret annum; commotis ea re Patribus, P. Corn. Naſica auctore, in Capitolio, quô ſe receperat, interfectus eſt.

b Livij Ep. 58. Velle. 2. Flo. I. 3. c. 13. App. 1. Civil. Plut. in Grac.

Poſt Tiberij mortem, *c* Caius ejus frater eandem ſectam perſequens, ab Opimio Conſule anno V. C. 633 eſt oppreſſus, cum eóque Fulvius Flaccus Conſularis. Mox Opimius ſæviſſimam quæſtionem exercuit, in qua tria millia hominum occiſa ſunt, ut refert *d* Auguſtinus.

c Idem Flor. 3. c. 15.

d Aug. 3. Civ. c. 24.

In Galliis cum Tranſalpinis populis primùm dimicavêre Romani anno V. C. 629. *e* Initium à Salyis & Allobrogibus eſt factum, quos Fulvius Flaccus idem, qui poſt annos, ut dixi, quatuor cum C. Graccho interemptus eſt, bello perdomuit. Anno verò 633 Allobrogicum bellum confecit Fabius Coſ. qui Bituitum Arvernorum regem acie vicit, cæſis ad Iſaram ex ejus exercitu 120 M. Rex ipſe Romam veniens ad ſatisfaciendum Senatui, Albæ in cuſtodiam datus eſt. Tum & Narbonenſis Gallia provincia facta; ac Narbonem deducta colonia eſt anno, ut docet *f* Velleius, V. C. 636.

e Epit. 6. Flor. 3. c. 2. Eutr. 4.

Allobrogicum bellum.

Narbo colonia.

f Velle. 1.

Continuum ferè deinceps cum Gallis certamen habuêre Romani, à quibus multas, maximáſque clades acceperunt. Cimbri, Teutonéſque præ cæteris terrori fuerunt, qui intercluſa Gallia, & Hiſpania, cùm Italiam petiſſent, nec ab Senatu agrum impetraſſent, M. Silanum Conſulem fuderunt anno, ut ex *g* Aſconio liquet, Urbis 645. Sequente itidem anno Conſul alter Scaurus à Cimbris vincitur, auctore *h* Tacito. à Tigurinis Helvetiis *i* L. Caſſius Coſ. anno 647 in Allobrogum finibus. quod ex Cæſare conſtat. Sed memorabilior cæteris Q. Cæpionis calamitas fuit, ejus qui Conſul To-

g Aſcon. in Corn.

h Tac. de mor. Ger.

i Cæſ. 1. coram Epit. Liv. 65. Flor. 3. c. 3. Iuſt. 32.

A. 4431. P. I. ad 4713.

loſa direpta in Tectoſagis 110 M. auri pondo, argenti pondo quinquies decies centena millia abſtulit, ut ſcribit Juſtinus. quod anno V. C. 648. factum eſt. *a* Inſequente verò, Proconſul cum C. Manilio Coſ. internecione Romani exercitus ſacrilegium luit. Cæſa conſtat eo certamine fuiſſe Romanorum, & ſociorum millia 80, calonum lixarúmque ſexaginta. Cæpioni Romæ imperium abrogatum eſt.

a Epit. 63. Oroſ. l. 5. c. 19.

b Demum à Mario IV. Conſule Teutoni & Ambrones penè omnes trucidati, interfectis millibus ducentis, captis ſeptuaginta M. Urbis anno 652. Idem Conſul anno 653 cum Catulo Procoſ. Cimbros per Noricum irrumpentes cecîdit, *c* interemptis millibus 120, captis 60 M.

b Plut. Mar. Epit. 68. Oroſ. 5. c. 16. Flor. loco cit. Eutr. 5. *Marii victoria de Cimbris.*
c Plut. Mar.
d Saluſt. de bello Iugurth. Plut. Mar. & Sulla. Epiſt. 62. Eutrop. 4. Oroſ. 5. c. 15. *Iugurthinum bellum.*

d Tot victoriis partam Jugurthino bello gloriam cumulavit Marius. Etenim anno Urbis 643, ut ex Salluſtio colligitur, bellum cum Jugurtha rege Numidiæ ſumptum eſt; quòd Hiempſalem, & Adherbalem Micipſæ filios, Maſaniſſæ nepotes, ac patrueles ſuos, regno ac vita ſpoliarat. Sed cùm auro potiùs, quàm armis, Romanos aliquot expugnaſſet annis, à Metello primùm Coſ. antiquæ ſeveritatis Imperatore fractus: poſtremò à Mario Conſule anno V. C 647, ac ſequenti anno Proconſule debellatus, proditione Bocchi Mauritaniæ regis, ad quem confugerat, in victoris poteſtatem venit. cujus cohoneſtato triumpho, in carcere necatus eſt.

Proſperum foris Romani curſum imperij crebræ deinceps: ac fœdiſſimæ domi tempeſtates interpellarunt. quarum ab Tribunis nata ſunt initia. *e* Saturninus agraria lege lata, ut quem agrum C. Marius pulſis è Gallia Cimbris peperiſſet, populo divideretur, Metellum Numidicum reſiſtentem ſibi mulctavit exilio, ac tandem à C. Mario ſextùm Conſule, anno ab Romæ conditu 654, peremptus eſt. Metellus ſequenti anno ab exilio revocatus.

e Epit. 69. App. 1. Civ. Plut. in Mario Oroſ. 5. c. 17.

f Poſt hunc Livius Druſus Tribunus Pleb. ſed Patribus favens, cùm Senatui priſtinum recuperare ſplendorem, ad eóſque judicia transferre vellet, quæ C. Gracchus cum equitibus communicarat, leges eaſdem agrarias tulit, ac ſpem

f Epit. Liv. 71. Flor. 3. c. 27. App. 1. Civ. Oroſ. l. 5. c. 18.

ſociis fecit civitatis obtinendæ. quod cùm præſtare non poſſet, in omnium incurrit odium, & clam gladio confoſſus eſt anno Urbis 663. A. 4431. P. I. ad 4713.

Seleucidarum in Syria poſtrema res, & eorum occaſus: tum Ptolemæorum in Ægypto.

SELEUCIDARUM in Oriente regnum luxu regum, & diſcordia paullatim concidit. Antiochus Grypus inſidiis Heracleonis occiditur anno ætatis 45, regni 29, ait *a* Joſephus, qui regno ejus imputat illud omne tempus, quo aliis regnantibus ſuperſtes fuit; quòd interim aliqua in Syriæ parte dominaretur. Nam duodecim ſolos annos regno illius Euſebii Chronicon aſſignat. Ille igitur circa annum Urbis 658 moritur, relictis liberis *b* quatuor, Seleuco, Antiocho, Philippo, Demetrio Eucæro, ut eſt auctor Joſephus. Succeſſit patri Seleucus; qui Antiochum Cyzicenum patruum occidit anno 659. Ipſe *c* anno ſequente ab Antiocho Pio Cyziceni filio pulſus, apud Mopſueſtiam civili ſeditione vivus exuſtus eſt. CAP. XV.

a Ioſeph. 13. c. 21.

b Lib. 10. de Doct. Temp. c. 45.

c Ioſeph. & App. Syr.

Antiochus Pius Selenem, quæ priùs patri Cyziceno, & patruo Grypo nupſerat, uxorem duxit, ex eáque Antiochum ſuſcepit, cognomento Aſiaticum. Idem Antiochum Grypi filium exercitu, ac vita privavit. At Ptolemæus Lathurus Demetrium Eucærum provexit ad regnum. Sic eodem tempore plures in Syria reges extitérunt; donec Syri tot civilium bellorum, ac parricidiorum tædio Tigranem Armeniæ regem illa tempeſtate præpotentem advocárunt: qui annos, ut ſcribit *d* Juſtinus, 18; ut autem Appianus, 14, Syriam tranquillè tenuit. *e* Eo victo Lucullus anno V. C. 686 Antiochum Aſiaticum regem Syriæ ſalutavit. Quare detractis annis 18 ab 686 colligitur annus Urbis 669, quo Tigranes regnare cœpit in Syria. adeóque Antiochus Euſebes novem circiter imperavit annis.

Tigranes.

d Iuſt. 40.

e Appia.

Pompeius anno Urbis 688, Tigrane in dedi-

A. 4431. P. I. ad 4713.

tionem accepto, Antiocho Aſiatico Syriam ademit. Regnatum igitur eſt in Syria ab intio Seleuci primi ad Tigranis exordium annis 228. ad ultimum Aſiatici, annis 245.

a Cic. de lege Agr. 1, & 2. Trog. Pomp. 59. App. l. 1. Civil.

b Lib. 10. de Doct. Temp. c. 46.

In Ægypto Ptolemæus Lathurus obiit anno V C. 673. quo L. Sulla *a* Alexandrum Alexandri Lathuri fratris filium regem fecit Ægypti. Sed eo poſt dies 19 ab Alexandrinis occiſo, ejuſdem nominis alter, illiúſque germanus regnum obtinuit, quod *b* alio in ópere demonſtramus. Atque hic ſub annum 689 à ſuis pulſus Tyrum ſeceſſit: ubi & moriens Pop. Rom. heredem eſſe juſſit. Itaque annis 16, vel 17 regnavit.

Ptolemæus Auletes.

c Strabo 17. Clem. Alex. 1. Strom. Euſeb. Chron. Epiph. de menſ. Chr. Alex.

Poſt *c* hunc Ptolemæus, Auletes dictus ab tibiarum ſtudio, ſecutus eſt Ptolemæorum alienus ſtemmate; qui & generis ſui, & teſtamenti Alexandri ſibi conſcius, Pop. Rom. ſocietatem & amicitiam infinita pecunia mercatus eſt. ob quam tributis immanibus Ægyptios onerans, eorum conſenſu pellitur anno regni ſui octavo, Urbis 697. Itaque cœpit anno circiter 690. Eo abſente, Alexandrini ſceptrum ejus filiæ natu majori deferunt, eámque nubere cogunt Cybioſactæ cuidam è Syria homini fœdo & obſcuro, quem regina paucis pòſt diebus interfecit. Inde Archelao Comanorum in Ponto ſacerdoti nupſit. Auletes biennio poſtea, V. C. 699, à Gabinio juſſu Pompei reſtitutus, filiam cum ejus conjuge ſuſtulit, quæ omnia *d* Strabo memoriæ prodidit. Videtur hic anno V. C. 703 fato eſſe functus, quod indicat *e* Cœlius ad Ciceronem ſcribens. Itaque annos 13. regnavit.

d Lib. 17.

e Lib. 8. Epiſt. fa. Epiſt. 5.

f Vide 10. de Doct. Temp. c. 45.

g App. 2. Civ. Dio. 42.

h Hirc. de bello Alex.

f Hujus filius Ptolemæus cognomento Διόνυσος id eſt Bacchus, cum ſorore primùm Cleopatra; mox ea anno, ut videtur, Urbis 706 pulſa, ſolus regnum tenuit. *g* Quo enim tempore Cæſar in Ægyptum venit, Ptolemæus ejecta ſorore, ut eam regni arceret aditu, cum copiis aderat: quem ex Dione conſtat annum fuiſſe 706. *h* Sequente porro contra Cæſarem pugnans cecidit; ac ſorori Cleopatræ reliquit imperium.

A. 4431. P. I. ad 4713.

De bello Sociali, Mithridatico, Sulla & Marii, Sertoriano, Servili, conjuratione Catilinaria.

CAP. XVI.

ROMANI *a* eodem pæne tempore duo difficillima, ac formidoloſiſſima bella geſſerunt; quorum alterum in Italia, alterum extra Italiam contigit. Illud Sociale, vel Marſicum appellatum eſt, quòd à Marſis primùm concitatum fuerit. Etenim Latini omnes, ac plerique Italiæ populi indignè ferentes ſe laborum omnium, ac periculorum participes, ab communione imperii & honoris excludi, fruſtrà per Druſum ſperata civitate, quod jure non poterant, armis conſequi ſtuduerunt. ac primùm per Latinas ferias Coſſ. ambos Philippum, & Cæſarem anno V. C. 663 interficere conati ſunt. re detecta palam defecerunt. Q. Servilium Proconſ. Fonteium legatum, ac Romanos omnes Aſculi peremerunt. Poſt hæc vario eventu cum illis dimicatum eſt. Præcipuum adversùs eos victoriæ decus Cn. Pompeius Strabo Magni pater meruit, primùm legatus P. Rutilii Coſ. anno Urbis 664; quo eruptione facta ex oppido Firmo obſidentes Latinos repulit, & Aſculum fugavit. deinde Conſul anno 665, quo Aſculum cepit, Veſtinos, & Pelignos ad deditionem redegit, déque iis triumphavit. Lucius quoque Sulla Lucii Cæſaris Coſ. legatus anno 664 multis, maximéque præliis egregia cum laude confectis Conſulatum adeptus eſt anno 666, eóque belli Socialis reliquias eſt perſecutus. Scribit *b* Appianus, iſto bello primùm libertinos ad ſacramentum vocatos fuiſſe.

a App. 1. Civ. Epit. 7. Flor. 3. c. 18. Plut. Sul. Eutr. 5. Oroſ. 5. c. 18.

b App. 1. Civ. Macrob. 1. Sat. c. 11.

c Bellum alterum contra Mithridatem in Aſia ſuſceptum eſt, qui à Perſarum regibus originem traxit, & ſextus decimus à Dario Hyſtaſpis filio numeratur (ſic enim apud *d* Appianum legi neceſſe eſt, ἑκκαιδέκατος ὢν ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου, non ut vulgò ὀστάπου,) octavus ab illo Mithridate, qui paullo poſt obitum Alexandri à Macedonibus defecit: etſi *e* ſextum Appianus antea

c Velle. 2. App. Mithr. Ep. 76. & ſeq. Flor. 3. c. 5. Eutr. 5. Oroſ. 5. c. 19. *Mithridaticum bellum.*

d App. in Mithr. p. 149. Græcol.

e P. 176.

A. 4431 P. I. ad 4713.

putaverat. Ortum inde bellum eſt, quòd Mithridates, Ariarathe Cappadociæ rege ſororis ſuæ marito per inſidias occiſo, tum ejus cognomine filio, regnum illius occuparat; ac poſtea iniqua poſſeſſione pulſus, *a* Ariobarzanem regem à Senatu Cappadocibus datum expulerat; quem quidem L. Sulla Proprætor reſtituit anno V. C. 660.

a Epit. 74. Vide Sigo.

b Poſt hæc iterum Ariobarzanes Cappadocia, Nicomedes Bithynia, opera Mithridatis expulſi, ex Senatuſconſulto regna ſua recuperarunt. Quod ægrè ferens Mithridates, & à Nicomede, ac Romanis inſuper armis laceſſitus, Cappadociam, & Bithyniam invadit; Romanos exercitus profligat; Italos omnes ad condictum diem per totam Aſiam interficit; Macedoniam, Thraciam, Græciam, & Athenas in ditionem ſuam redigit. Contra hunc Sulla Conſul profectus anno V. C. 668 Athenas capit. Mithridatis ducibus victis, ipſum ad pacis conditiones adigit; uti Aſia, Bithynia, & Cappadocia cederet.

b Ep. 74. App. Mithr. Plut. Sul. & Pomp. Flor. 3. c. 5. Eutr. 5. Oroſ. 6. c. 2.

c Inſtabat enim civile bellum, quod etiam proficiſcenti Sullæ Conſuli moras injecerat. Quippe ante hoc tempus, anno V. C. 666 Marius, licèt ſenio confectus, Mithridatici belli gerendi cupiditate flagrans, per C. Sulpicium Trib. Pleb. eam Sullæ provinciam eripuerat, & in ſe transtulerat. Qua re Sulla commotus Urbem occupat, occiſóque Sulpicio, Marium fugat. Eo verò abſente, Cinna Conſul anno 667 rempublicam perturbans, ab Octavio collega pulſus Urbe, adjunctis ſibi Mario, Carbone, & Sertorio, quadrifariam partitis copiis patriam oppugnat. Eâ captâ, multi cives interfecti. Marius anno ſequente morbo eſt extinctus.

c Velle. 2. App. 1. Civil. Plut. Sul. & Mar. Flor. 3. c. 21. Eutr. 5. *Sulpicii Trib. pl. factiones. Mariana proſcriptio.*

Sulla.

Pace cum Mithridate facta Sulla in Italiam reverſus anno 671, civile bellum, Carbone, Norbano, juniore Mario, aliíſque profligatis, biennio confecit: ac Dictator anno 672 renuntiatus eſt, plurimóſque viciſſim Marianarum partium proſcriptione ſuſtulit.

Sertorius.

d Quo Sertorius anno 671 deſperatis partibus in ulteriorem Hiſpaniam receſſit. ubi bellum

d Velle. 2. Plut. in Sert. Ep. 96. Oroſ. 5. c. 23.

annos aliquot pari virtute atque induſtria ſuſtinuit. A. 4431. P. I. ad 4713.

a Sulla Dictatura cùm ſe abdicaſſet anno 675, ſequenti obiit pediculari morbo, annos natus 60. Poſt cujus mortem Lepidus Conſul de actis illius reſcindendis pernicioſa conſilia molitus, à collega Catulo fugatur, anno V. C. 676. Eo verò, qui ſecutus eſt, anno ad Urbem cum exercitu veniens, ab eodem Catulo, & Cn. Pompeio victus, in Sardiniam fugit, ubi ex morbo interiit. Idem Pompeius in Hiſpaniam adverſus Sertorium miſſus, ut Metello ſuccurreret, nihil admodum promovit. Verùm perfidia ſuorum oppreſſo illo provinciam facilè recepit anno V. C. 681.

a Plut. Sulla. App. 1. Civil. Vell. 2. F. 3. c. 22. Oroſ. 5.

Lepidi civile bellum.

Interim Mithridaticum bellum vivo adhuc Sulla recrudeſcit, quod à L. Muræna anno V. C. 672 geſtum eſt, ut *b* Epithome Liviana docet. Poſt Sullæ mortem, cùm rex fœdus etiam cum Sertorio pepigiſſet, ac Bithyniam, quam Nicomedes moriens anno 679. Populo Rom. reliquerat, armis occupaſſet, L. Lucullus anno 680 Coſ. eò profectus, ſecundiſſimis præliis terra, maríque factis, Mithridatem in Pontum primò, indéque mox in Armeniam ad Tigranem fugere compulit anno Urbis conditæ 683. Ita Ponto ſubacto ambos reges cum ducentis peditum millibus, equitum ſexaginta, congreſſos acie devicit anno 685. quod *c* & Phlegon teſtatur, quarto Olymp. 177 id aſſignans. Sub hæc capta Tigranocerta Armeniæ caput: tùm Niſibis, urbes maximæ. Sed à militibus ſuis poſtremò deſtitutus Lucullus tot laborum, victoriarúmque fructu Cn. Pompeio cedere coactus eſt anno 688. Pompeius lege à C. Manilio Trib. Pl. lata anno, quem dixi, cum utroque rege bellum ſuſcepit. Tigranem ad deditionem adactum ſola contentum Armenia eſſe juſſit. liberos, & Albanos, ſolum Mithridatem perſequitur, Romano adjecit imperio Urbis anno 689. Mithridates denique anno 691 undique pulſus, deſperatis domi rebus, fugam, in Gallias meditans, Pharnacis filii, & exercitus defectione perterrefactus, ſibiipſi vitam eripuit. Quæ ratio temporum

Mithridaticum bellum confectum.

b Velle. 1. Epit. 72 Plut. Luc. App. 1. Civil. Dio. 35. Eutr. 6.

c Apud Phot. Cod. 97.

Lex Manilia.

A. 4431. P. I. ad 4713

ex *a* veteribus Hiſtoricis, Fatiſque conſtat.

a Dio. 36. Plut. Pomp. App. Mithr.
b Flor. 3. c. 5. App. init. Mithr. Eutrop. 6. Oroſ. 6.

Ita Mithridaticum bellum eo anno, quo Conſul fuit Cicero, Urbis 691, terminatum eſt: quod annos 40 duraſſe *b* Florus aſſerit: duos amplius Appianus initio Mithrid. in fine verò, 40. totidem Eutropius, Oroſius verò nonniſi 30 tribuit ab anno 661 ad 691, quo Conſul fuit Cicero. Verùm anno, ut ſuprà memoravi, 660, Sulla contra Mithridatem Proprætor, Ariobarzanem reſtituit. Inde ad Conſulatum Ciceronis anni ſunt pleni 31. Appianus Mithridaticum motum ab Olympiade 173 repetit, quæ cœpit anno V. C. 666, quo in apertum bellum res eſt deducta, & in Græciam Silla navigavit. Hac ratione ſex & vinginti anni, non 40 imputandi erunt. Vixit, ut idem ſcribit Appianus, annos 68, vel 69, regnavit 57. Eutropius 40 regnaſſe putat.

c Velle. 2. Epit. 96. Plut. Craſ. Flor. 3. c. 20. Eutr. 6. Oroſ. 5. c. 24.
Spartaci bellum.

c Flagrante Mithridatico bello Servile conflatum eſt. Anno Urbis 681 Spartacus, Oenomaus, & Crixus gladiatores, effracto Capuæ ludo Lentuli, ac perditorum haud exigua collecta manu, Romanos non ſemel fuderunt exercitus; ac tandem à Craſſo Prætore, & Pompeio profligati ſunt anno 683.

d Plut. Pomp. Ep. 99.
Piraticum bellum.

d Piratas quoque, qui à Mithridate ſollicitati maria omnia & oras infeſtabant, Pompeius anno 687 breviſſimo tempore perdomuit, extraordinarium nactus imperium lege Gabinia.

e Sull. in bell. Catil. Cic. Orat. Catil. Dio. 36. Ioſe. 14. c. 8. Plut. Cic. Ep. 102. Flor. 4. c. 1.
Catilina.

e Dum foris à Pompeio Romanum amplificatur imperium, pænè ipſum caput imperij nefariorum civium conjuratione deletum eſt; qui Catilina duce, Lentulo Prætore, Cethego, aliiſque Senatoribus adjunctis, de Ciceronis Conſulis nece, déque inflammanda, ac diripienda Urbe conſpirarant. Sed horum conatus vigilantia Conſulis eluſit. Ejectus mœnibus Catilina ad paratum exercitum profugit: de Lentulo, cæteriſque conjuratorum principibus ſupplicium ſumptum, ipſo exeunte Conſulatu Ciceronis, anno 691. Sequente à Petreio Antonij Procoſ. legato victus Catillina in pugna cecidit.

A. 4431. P. I. ad 4713.

Quæ in Iudæa contigerunt ſub Hyrcano, & Ariſtobulo, utque libertate amiſſa in Romanorum poteſtatem redacti ſint.

CAP. XVII.

JUDÆORUM reſpublica ambitione principum, ac civilibus diſcordiis in extremam eſt adducta perniciem. Primus, uti dictum eſt, in ea gente regnum ex Haſamonæis uſurpat Ariſtobulus Joannis Hyrcani Pontificis filius, Simonis Machabæi nepos. qui uno cùm regnaſſet anno, regni heredem, & ſacerdotii habuit *a* Alexandrum Jannæum fratrem anno Urbis conditæ 650, Olympiadis 169 primo. qui ex Salome, ſive Alexandra, aut Saalina, Ariſtobuli anteà conjuge, filios ſuſcepit duos, Hyrcanum pacis & otii, quàm belli ac regni cupidiorem; & Ariſtobulum feroci hominem ingenio, & dominationis avido. atque anno V. C. 766 mortuus regni annum 27 attigit; ut Joſepho auctore conſtat. *b* Salome poſt viri obitum annis novem regnum adminiſtravit, & Hyrcano Pontificatum permiſit, ac 73 vixit annos. Ariſtobulus anno ineunte nono ab Alexandri morte, à matre deficiens occupare per vim urbes aggreditur. Ea defuncta anno tertio (ait *c* Joſephus) Olymp 177, Coſſ. Hortenſio, & Metello Cretico, (eſt hic annus Urbis Varronianus 685, quo deſiit tertius Olympiadis, & quartus iniit,) bellum Hyrcano Pontifici movit Ariſtobulus. Sed mox pace compoſita, Hyrcano ſacerdotium ceſſit, regnum Ariſtobulo. Paullo pòſt, Hyrcanum ab ea concordia divellit *d* Antipater Idumæus homo pecunioſus, & novarum rerum appetens, cujus hortatu clam ad Aretam regem Arabum confugit Hyrcanus, donec à Pompeio captis Hieroſolymis Olympiades 179, Coſſ. Cicerone & Antonio, qui eſt urbis annus 691, Hyrcanus Pontificatum recepit. Ex eo verò tempore Hieroſolyma tributum Romanis cœpit pendere; ac pleriſque urbibus, quæ Judæis hactenus contributæ fuerant, proprio Præſidi permiſſis, gens ipſa intra

Vide 10. de Doct. Temp. c. 54.

a Ioſe. 13. Ant. c. 24. Hegeſ. 1.

Hyrcanus & Ariſtobulus.

b Ioſeph. ib. 13. c. 23.

c Ioſeph. l. 14. c. 1.

d Ioſeph. l. c. 2. Hegeſ. 1. c. 14.

Iudæorum ſervitus.

A. 4431. P. I. ad 4713. veteres terminos redacta. *a* Hæc Joſephus.

a Ioſeph. l. 14. c. 8.

Quæ rerum mutatio velut cardo quidam Judaïcæ, quæ deinceps naſcitur, hiſtoriæ, præ oculis eſt habenda. Igitur Hyrcanus ab anno V. C. 676, quo mortuus eſt pater ejus Alexander, uſque ad annum 688 Pontificatum geſſit, annis duodecim. Hoc enim anno ad Arabum regem profugiſſe videtur. quandoquidem *b* Joſephus ait Ariſtobulum poſt Hyrcanum annis tribus, totidémque menſibus geſſiſſe Pontificatum, donec à Pompeio Hieroſolyma caperentur. quæ anno V. C. 691, menſe tertio capta eodem *c* auctore produntur.

b Lib. 20. c. 8.

c Lib. 14. c. 8.

Pompeius Ariſtobulum cum Alexandro filio, & Antigono, ac filiabus totidem, Romam abduxit. Alexander clam dilapſus contra Hyrcanum in Judæa tumultuari non deſtitit, donec eum expelleret, *d* quem Gabinius anno V. C. 698 reſtituit; qui & juridicos conventus quinque in Judæa conſtituit. *e* Gabinius Ariſtobulum è vinculis elapſum, & in Judæa turbantem, Romam remiſit. Qui à Julio Cæſare anno V. C. 705 ſolutus carcere, veneno ſublatus eſt, Alexander verò Pompeii juſſu à Scipione ſecuri percuſſus. Demum *f* Antigonus Aſinio ac Domitio Coſſ. qui eſt annus Urbis conditæ 714, Parthorum auxilio patruum Hyrcanum auribus mutilatum, abducendum iiſdem barbaris dedidit. Hanc Parthorum irruptionem Dio confert in annum, quem dixi. ut propterea rectè Joſephus poſt capta à Pompeio Jeroſolyma 24 annos imputet Hyrcano Pontifici. At anno 717, opera Soſii Herodes expugnata Urbe Antigonum oppreſſit, de qua re paullo pòſt. Ex iis liquet incredibiliter à Pompeio Romanum eſſe amplificatum imperium, infinitis additis populis: *g* adeò ut in concione gloriatus ſit, *ſe Aſiam* (minorem intellige) *ultimam provinciarum accepiſſe, eandémque mediam patriæ reddidiſſe.*

d Ioſeph. l. 14. c. 10.

e Ioſ. ib. c. 11.

f Ioſ. ib. c. 19.

Pompeii laus.

g Plin. 7. c. 26.

A. 4431. P. I. ad 4713.

De Civili bello Pompeii, ac Cæſaris.

CAP. XVIII.

JAM toto ferè terrarum orbe domito ad eum ſtatum Romani imperii fortuna pervenerat, ut nec ulterius efferre ſeſe, nec in eo, quem tenebat, gradu poſſet conſiſtere. Ergo huic evertendæ cùm par externa nulla vis eſſet, ſuis ſe demum opibus ipſa conſumpſit. Quam ei calamitatem principum ambitio, ex eâque conflata diſcordia civilis attulit.

a C. Cæſar ex Urbana Prætura Luſitaniam nactus provinciam Urbis anno 693, ac rebus ibidem præclarè geſtis triumphum meruerat. Sed hujus certam ſpem Conſulatus honori poſthabuit. quem dum enixè anno Urbis 694 peteret, eodem tempore Pompeius actis ſuis, quæ ab Senatu rata fieri vellet, obſtrepente Lucullo, aliiſque primoribus, ſe cum Cæſare Craſſôque conjunxit. Ita Cæſar Conſulatum eſt adeptus anno 695: quo & Pompeii acta per Senatum approbavit, & agrum Campanum in cives pleroſque diviſit; & publicanos ex equeſtri ordine remiſſionem petentes tertia mercedum parte relevavit. Julia filia Pompeio collocata, Calpurniam Piſonis ipſe duxit. His artibus, & infinita largitione cùm ſibi ordinum omnium gratiam paraſſet, Galliam provinciam obtinuit, quam ab anno Urbis 696 adminiſtrare cœpit; ac novem annis rexit. ut auctor eſt *b* Suetonius. Quo intervallo Galliam omnem, quæ à ſaltu Pyrenæo, Alpibúſque, Rheno, Rhodanóque fluminibus continetur, in provinciæ formam redegit, eíque in annos ſingulos ſtipendii nomen impoſuit. primus enim Romanorum Germanos trans-rhenanos ponte ſuper Rhenum impoſito laceſſivit. Britannos quoque adiit, quò nullus anteà penetrarat. Inter hæc anno Urbis conditæ 698, cum Pompeio, Craſſôque ita pactus eſt; ut ſibi provincia Gallia prorogaretur, Pompeius Hiſpaniam, Craſſus Syriam ſortiretur, Parthicúmque bellum; ad *c* quod iſte profectus anno 699, tertio inde miſerrimè cum majori exercitus parte periit. Poſt eam cladem irruentes in Sy-

a Plutar. Cæſ. Dio. 37. App. 2. Civ. Velle. 2. Suet. Cæſ. Flor. 4. c. 2. Ep. 109. Eutrop. 6. Oroſ. c. 15. & ſeq.

Cæſaris geſta.

b Suet. in Iul. c. 25. Vide Cæſarem.

c Plut. Cra. Dio Ap. Parth.

A. 4431. P. I. ad 4715.

riam Parthos Caſſius egregiè propulſavit.

a Suecon. in Iul. Plut. in Pomp. & Cæſ. Flor. 4. c. 2. Dio. 46. & ſeq. App. 2. Civil. Eutr. l. 6. Oroſ. 6.

b Cæſ. 1. Civ.

a Mortuo Craſſo, cùm neque parem Pompeius, neque ſuperiorem ferre Cæſar ampliùs poſſet, civile bellum eſt exortum. Pompeianis id agentibus, ut expleto tempore, provincia Cæſar, exercitúque cederet; Cæſarianis porro viciſſim idem ut Pompeius faceret annitentibus, anno denique 705, C. Claudio Marcello, & L. Cornelio Lentulo Coſſ. *b* Senatus decrevit, ut ante certam diem Cæſar exercitum dimitteret. Tribb. Pl. Antonius & Caſſius nequicquam intercedentes fugere coguntur ad Cæſarem. qui cum copiis ad Urbem properans, ita Pompeium, alióſque perterruit, ut ſine mora Urbe, ac deinde tota Italia relicta in Græciam navigarint. Cæſar in Hiſpaniam profectus Afranium Petreiúmque ſuperavit, & eorum exercitus in deditionem accepit. In reditu Maſſiliam expugnavit, ac Dictaturam primam iniit. *c* quam quidem quater, ac poſtremò perpetuam obtinuit.

Bellum civile Cæſaris, & Pompeii.

c Lib. 10. de Doct. Tem. c. 57.

Anno 706 in Pharſalicis campis victus à Ceſare Pompeius in Ægyptum abiit, ibíque Ptolemæi juſſu trudicatur, ætatis anno 59. Eôdem cùm Cæſar anno ſequente veniſſet, Alexandriæ periculoſiſſimo prælio confecto, Ægypti regnum Cleopatræ, ejúſque fratri permiſit. Inſequenti anno Scipionem, & Catonem in Africa cum Juba rege devicit. Cato apud Uticam voluntariam ſibi necem attulit. *d* Qui hunc conſecutus eſt annus, Urbis conditæ 708, pulcherrimæ rei dedit initium, Faſtorum, anníque caſtigationi; quam hoc anno Cæſar auſpicatus eſt: unde Juliani anni profecti ſunt. quorum exordium ex Cal. Jan. anni Urbis 709 duci conſuevit. quò etiam anno 709 Pompeii liberos maximo difficillimóque bello cùm viciſſet, ſequente, qui Urbis conditæ 710, Julianæ editionis ſecundus numeratur, Bruti, & Caſſii, aliorúmque conſpiratione in Senatu ipſo confoſſus eſt anno ætatis quinquageſimo ſexto, ut ait Plutar. quare natus eſt anno Urbis conditæ 654, C. Mario VI. & Flacco Coſſ.

d Vide 2. Par. l. 3. c. 14.

Civile bellum Cæſaris, ac Pompeii cùm por-

tenta alia ſignificarunt, *a* tum horrenda Solis defectio, quæ anno mundi 3933 incidit, qui illum annum Julianum proximè præceſſit, quo civile bellum inchoatum eſt. Contigit autem Martij hodierni ſeptima die, dodrante poſt meridiem, de quo prodigio intelligendi ſunt Dio, Lucanus, & Petronius.

A. 4431. P. I. ad 4713.
a Lib. 10. de Doct. Temp. c. 18.
Solis defectio.

Præter hos armorum motus, quibus totus orbis terrarum concuſſus eſt, minores alij Romæ interim coorti ſunt. *b* Clodius Pulcher à patriciis tranſlatus ad plebeios, & factus Tribunus Plebis, Ciceronem, quòd indicta cauſſa nobiles cives Catilinæ ſocios morte damnaſſet, multavit exillio anno V. C. 696. quam ille calamitatem molliùs, quàm pro reliqua vitæ dignitate, pertulit. Sed anno ſequente Pompeij, & Lentuli Conſulis opera revocatus, ac ſummo honore eſt exceptus. Idem Clodius Cyprum adjudicavit Pop. Rom. ad quam poſſidendam miſſo Catone, Ptolemæus ejus inſulæ rex, pecuniis in mare projectis, voluntaria morte ignominiam antevertit anno V. C. 698. *c* Romam reverſo Catoni Præturam Senatus citra comitia decrevit. quos is honore uti noluit; magis illam legitimis populi ſuffragiis impetrare cupiens: ſed eum ſpes fefellit. Nam Pompeij & Craſſi factione eo, quem petebat, magiſtratu excidit, eique Vatinius antelatus eſt. Exinde Trib. Pl. agente Trebonio, Craſſus Syriam, Pompeius Hiſpaniam in annos quinque obtinent. Cæſari Gallia in triennium prorogata. Craſſus in Conſulatu profectus eſt in Orientem anno Urbis 699.

b Dio. 39. App. 2. Civ. Plut. in Cicer.
Clodius Ciceronem eiicit.
c Plut. in Cato. & Craſſo. Dio. 39.

d Fervente porro in comitiis ambitu, ac fœdè miſcentibus omnia candidatis, cùm diu interregnum Romæ fuiſſet, Cn. Pompeius novo more, nec hactenus audito, Conſul ſine collega creatus eſt anno 702. quo in magiſtratu cùm de aliis criminibus ſeveriſſimè queſtionem inſtituit, tum de nece Clodij, quem Milo anno eodem interfecit, ideóque in exilium abiit.

d Plut. Pomp. Dio. 40. Vell. l. 2.

A. 4431. P. I. ad 4713.

De viris eruditione præſtantibus, quos ætas illa peperit, ab anno circiter Vrbis 622, ad 710.

CAP. XIX.

MAGNA præ cæteris commendatione ſapientiæ *a* Carneades in Græcia floruit, patria Cyrenæus, Academicorum anteſignanus. de cujus obitu mirum eſt tam incerta, immo falſa prodidiſſe veteres Chronologos. Nam apud Diogenem Apollodorus in Chronicis obiiſſe illum aſſerebat anno 4. Olymp. 162, in quem cadit annus Urbis 626. *b* quo tempore defeciſſe lunam proditum eſt memoriæ. Verùm longè poſt id tempus deceſſiſſe, poteſt ex Cicerone colligi: apud quem in primo de Oratore dicit Antonius ſe, cùm in Aſiam pro Conſule proficiſceretur, Athenis conveniſſe Carneadem Academicum, qui patrio ſectæ more omnibus adverſabatur in diſputando. Annus iſte Proconſulatus Antonij fuit ab Urbis conditu 652, Mario 4, & Catulo Coſſ. Ergo adhuc ſuperſtes erat tempore illo Carneades *c* Quem ad 90 annos ætatem propagaſſe legimus.

a Vide Miſcell. Exercit. noſtras ad Iulianum. c. 8.

b Diog. Carn. Heſych.

Carneadis obitus.

Cic. 4. Acad.

c Valer. Max. 8. c. 7.

d Metrodorus quoque Scepſius, philoſophus, & orator inſignis; ac memoria, ut & Carneades, præſtante præditus, Mithridatis & Tigranis regum ætate vixit: apud quos in amicitia fuit.

d Strabo 13. Cic. 2. de Orat.

Geminus.

e Geminus item Mathematicus circa annum Urbis 677 extitit, ut ex Gemino ipſo demonſtravimus.

e Lib. 2. de Doct. Temp. c. 6. & in Notis ad Gem. p. 411.

Sed Romæ, & in Italia, velut tranſlata cum imperio literarum gloria, multo plures eo ſæculo doctrina præſtiterunt. Oratores quidem etiam vetere Græcia nihilo inferiores multi: ut M. Antonius, ut L. Craſſus, ut alij plerique, quos *f* Cicero percenſet: intérque cæteros Hortenſius. Verùm unus Græcorum, & Latinorum omnium ſplendorem obſcuravit eloquentiæ laude Cicero; ad quam etiam Philoſophiæ decus adjunxit. Hic anno natus Urbis 648 tertio Non. Jan. ut ait *g* Gellius, (quo no-

f Lib. de Clar. Orat.

Cicero.

g Gell. l. 15. c. 28.

vem pòſt menſibus ortus eſt Pompeius, *a* quem pridie Kalend. Octobr. natum teſtis eſt Plinius) ampliſſimis in republ. geſtis honoribus, cujus, oppreſſo Catilina, parens, ac conditor appellari meruit; anno ætatis obiit ſexageſimo quarto, Triumvirali proſcriptione, Urbis conditæ 711.

A. 4431. P. I. ad 4713.
a Plin. l. 37. c. 2. Vell. lib. 2. Plut. Cic.

Ut de Cæſare taceam, qui inter doctiſſimos, ac diſertiſſimos annumerari potuit, niſi imperii ac triumphi lauream, quàm ingenii, ſerere maluiſſet: eruditionis primas ſæculo iſto eſt adeptus M. Terentius Varro. Fuit & alius ejuſdem nominis Poëta P. Terentius Varro, vico Atace in Narbonenſi natus *b* anno Urbis conditæ 672.

Cæſar.
Varrones duo.
b Hieron. Chron.

Celebratus eſt & L. Cælius Antipater hiſtoriæ ſcriptor ſub annum Urbis conditæ 630, Gracchorum ſcilicet ætate. Item C. Criſpus Salluſtius. E Græcis Diodorus Siculus, ut ex libro 1 ejus apparet. Vixit & Didymus Grammaticus Alexandrinus cognomento *d* Chalcenterus. Poëtæ verò in fama fuerunt Turpilius Comicus, & Lucilius Satyricus; quos Hieronymus ait obiiſſe ſub annum Urbis conditæ 651. Nec non T. Quintius Atta Togatarum ſcriptor, mortuus anno Urbis conditæ 676, ut idem perhibet. Lucretius præterea, *e* qui ſub annum V. C. 700 ſibi necem conſcivit, annos natus 44. Catullum Hieronymus aſſerit natum Urbis anno 668. *f* Decimoſeptimo pòſt anno, Urbis 684, natus eſt Poëtarum princeps Virgilius, Eidibus Octob.

c Valer. Max. 1. c. 7.
Salluſtius. Diodorus. Didymus.
d Suid.
Lucretius.
e Hier Chron.
Catullus.
f Phleg. apud Phot. Cod. 97. Don. in vita Virg.

Vitruvius quoque ſub Julio Cæſare architecturæ ſcientia clarus extitit: quod ex ejus ſcriptis apparet.

Vitruvius.

CAP. XX.

Quæ ab Cæſaris obitu ad Actiacam victoriam Romanis rebus acciderunt.

OBIIT Cæſar, ut ſuprà memoravi, anno Urbis conditæ 710, Juliano 2, Eidibus Martiis. qui quidem annus inuſitato pallore Solis teter fuit ac luridus, ut ſcribit *g* Plinius, & Virgilius. non ulla tamen Solis defectio anno isto contigit, ut *h* ſuo loco docuimus. *i* Occiſo

g Plin. l. 2. c. 30. Virg. 1. Georg.
h Lib. 10. de Doct. Temp. c. 63.
i Plut. Anton. Dio 44, & ſeq. Ap. 2. & ſeq. Epit. 117, & ſeq. Velle. 2. Cic. Phil. 1.

A. 4431. P. I. ad 4713.

Cæſare, Antonius Conſul ſeditioſa concione populum ita commovit, ut illius corpus publicè concremaret, & civium ædibus ferrum, ac faces intentaret. Pòſt ſedatis tumultibus Dictaturam abrogat; Cæſaris teſtamento corrupto per vim ac tyrannidem multa molitur. Octavius Cæſar Accia ſororis Julij filia genitus, & teſtamento Julij Cæſaris adoptatus, cùm ab Antonio deſpiceretur, veteranorum cogit exercitum, ſeque tyrannidi illius opponit. Antonius provinciam Galliam à populo per vim impetrat: cujus ei aditum, occupatâ Mutinâ, Decimus Brutus intercludit. ideo ab Antonio ibidem obſidetur.

a Plut. in Ant. & Bruto, ac Cic. Dio. 45. & ſeq. App. 3. Civit. Epic. 117. Flor. 4. c. 5. b Velle. 2.

a Conſulibus Hirtio atque Panſa, Urbis anno 711, Cicerone claſſicum canente, adversùs Antonium hoſtem judicatum, bellum ſuſcipitur, & utrique Conſuli Octavius adjungitur, cum Proconſulari poteſtate; b viceſimum circiter agens ætatis annum. Fit ad Mutinam vehemens & cruentum prælium, c in quo Prætoriani Cæſaris milites ad unum omnes occubuêre. Sed victus eſt Antonius, & ſolutus obſidione Brutus: Conſules tamen ambo trucidati.

c App. 3. Ciu.

d Dio 47. App. 3. Ciu. Cic. Phil. 11.

d Quæ dum in Italia geruntur, anno ipſo conditæ Romæ 711, Dolabella ubi in Aſiam pervenit, Trebonium Smyrnæ comprehenſum, verberibus, ac tormentis per biduum quæſtione priùs habita, capite multavit. e Caſſius in Syria magnis confectis copiis ad legiones duodecim, obſeſſum Laodiceæ Dolabellam viciſſim adegit ad necem.

e App. 4. Ciu.

f App. &c.

f In Macedonia Brutus Caium Antonium Marci fratrem inſidias ſibi ſtruentem interemit: ac firmum & ipſe comparavit exercitum. g Exinde Senatus Octavium, ne altiùs aſcenderet, in ordinem cogere paullatim inſtituit. quod ille metuens, cum Antonio ac Lepido conſpirat. Ita Triumviri reipublicæ conſtituendæ Novem. 27 facti ſunt. qui trifariam Romano diſtributo imperio, cives quamplurimos proſcripſerunt. in his M. Tullium Ciceronem, qui in Græciam molitus fugam, dum paullulùm ſubſiſtit, à Popilio centurione, quem in cauſſa capitis defen-

g Plutarc. Cic. App. Dio. Velle. &c.

Triumviri.

Ciceronis nex.

lerat, capite abſciſſo moritur Decembris 7, æta- A. 4431. P. I. ad 4715.
is quarto & ſexageſimo. *a* In illa proſcriptione *a* Vide Ap. 4. Civ.
nulta & in utramque partem memorabilia exem-
la ſunt edita. ac *ſummam in proſcriptos uxorum*
dem extitiſſe; *libertorum mediam; ſervorum ali-*
uam; filiorum nullam, ſcribit *b* Velleius. Epito- *b* Lib. 2.
ne Livii Senatorum 130 nomina fuiſſe refert.
Idem annus Urbis conditæ 711, nobiliſſimo in *c* Dio Strabo 4. Hier. Chron.
alliis oppido Lugduno dedit initium; auctore
Aunatio Planco Procoſ. ad confluentes Araris, &
hodani.

Sequente verò anno cum M. Bruto, & conju- *Bruti & Caſſii bellum.*
atorum principibus, Octavius & Antonius acie
ecertarunt in Theſſalia ad urbem Philippos
ventu vario. *d* Siquidem utrinque dextra cor- *d* Epit. 123. Dio 47. Plut. Brut. App. 4. Civ. Flor. 4. c. 6.
ua vicerunt, & utrinque caſtra direpta ſunt. Sed
aſſius, qui in eo cornu erat, quod pulſum eſt,
tus totum eſſe fuſum exercitum, mortem ultrò
bi conſcivit. Brutus altero prælio victus vitam
ipſe manu ſua finiit annum agens ſeptimum &
iceſimum, ait Velleius. Percuſſorum porro Cæ-
ris nullus triennio amplius ſuperſtes fuit, &
nnes violenta morte ſublati ſunt, ut ait Sueto-
us: quidam eodem pugione, quo Cæſarem con-
derant, ſeipſos interfecerunt.

e Poſt victoriam Antonius in Aſiam, Octa- *e* Dio 48. Epit. 127. & ſeq. Flor. 4.
us Cæſar in Italiam profectus eſt. Hîc adver-
s L. Antonium Triumviri fratrem, & hujus
njugem Fulviam virilis animi feminam bel-
m habuit Cæſar, ac pulſum Urbe Lucium, &
ſtem judicatum, incluſúmque Perufia ad de-
tionem compulit. *f* Interim Parthi ab Labie- *f* Ap. Parth. Flor. l. 4. c. 9.
Pompeianarum partium exciti in Syriam ir-
mpunt anno Urbis conditæ 714, quos ſe-
ente Ventidius maxima clade affectos, oc-
o rege eorum, expulit, Syriámque recuperavit.
g Sed Pompeius Cn. F. claſſi imperans mare *g* Ap. 5. Civ. Dio 49. Epit. 128. & ſeq. Flor. 4. c. 8.
rociniis infeſtum habebat. quo cum pace priùs
ta, móxque reſciſſa, Cæſar navali prælio
ngreſſus, victum egit in fugam anno Urbis
nditæ 718. Eodem Lepidum, qui ex Africa in
iliam trajecerat, exutum imperio, privatum
miſit vivere. *h* Sextus verò Pompeius ad An- *h* App. in fine Civ. Flor. 4. c. 10.
nium ſeſe recipiens, juſſu ejus interfectus eſt,

A. 4431. P. I. ad 4713.

annos natus 40. cùm idem paulò antè adversùs Parthos ſuſcepta expeditione magnam cladem acçepiſſet Antonius.

a Epi. 132. & 133. Dio 50. Plut. Ant. Flor. 4. c. 11.

a Ad extremum Antonius, cùm ſe totum Cleopatræ dedidiſſet, repudiata Octavia ſorore Cæſaris, ei bellum indixit, ac tandem claſſe victus eſt ad Actium Epiri promontorium. Cæſar 400 amplius naves, Antonius 200 circiter habebat, ſed ingenti mole, ut caſtellorum urbiúmque per mare ambulantium præberent ſpeciem. Anceps alioqui certamen Cleopatræ conſternatio in Antonii vertit exitium, qui fugientem proſecutus eſt in Ægyptum, & Alexandriæ circumſeſſus ab Octavio, ſeipſum interemit. quem mox conſecuta Cleopatra, ne ad victoris arbitrium viveret, admota ſibi aſpide periit.

Actiacum certamen.

De Romanis rebus ab Actiaca victoria ad ortum Chriſti. Tum de eruditis viris, qui Auguſto rerum potiente vixerunt.

CAP. XXI.

MORTUIS Antonio, & Cleopatra, Ægyptus in provinciæ redacta formam, anno 294 quàm in ea Lagidæ dominati ſunt. *b* Cæſar anno Urbis conditæ 725 tres egit triumphos, Dalmaticum, Actiacum, & Ægyptiacum eodem menſe *c* Sextili. Secundum quos de imperio deponendo ſeriò an ſimulatè cum Agrippa, & Mæcenate deliberavit. Illo ſuadente, hoc verò deterrente, cùm hujus ſequi conſilium ſtatuiſſet, ad Senatum nihilominus de imperio abdicando retulit. *d* atque hac arte perfecit, ut ſibi à Senatu, populóque firmaretur anno Urbis conditæ 726.

b Dio 51.

c Macrob. Satur. 1. c. 12.

d Dio 52. & 53. Sueton.

e Cornelius Gallus eques Rom. Ægypto præfectus, ob inſolentiam damnatus exilio ſeipſum occidit anno 728. Cum Cantabris & Aſturibus Auguſtus annis aliquot per duces ſuos bellum geſſit, ab anno 729 ad 735, quo ab Agrippa perdomiti ſunt: *f* qui quidem reverſus oblatum ſibi triumphum detrectavit. Phraates Parthorum rex anno 734 Romana ſigna Craſſo erepta reſtituit.

e Dio ib. *Cornelius Gallus.*

f Dio 54.

A. 4431. P. I. ad 4713.

Mæcenas, & Agrippa.

a Duos autem præ cæteris amicos coluit, Mæ-enatem, & M. Vipſanium Agrippam. Ille equetri gradu contentus obiit anno Juliano 38, litearum & literatorum omnium ſingulare præſilium. Agrippam Auguſtus generum fecit, datâ n matrimonium Julia filia, quam è Scribonia uſceperat, è qua nati C. & L. Cæſares, Agrippa oſtumus, Agrippina nupta Germanico Druſi ilio Liviæ nepoti; & Julia, quam L. Æmilius luxit. b Liviam porrò prægnantem à priore maito Tiberio Nerone abduxit Auguſtus; ex qua rolem nullam habuit, cùm ea ex Nerone Tibeium, qui poſtea imperavit, & Druſum pepeiſſet, qui in Germina periit c anno Juliano 37, aortuo jam d Agrippa anno Juliano 34. Porro :. Cæſar Agrippâ, & Juliâ natus eſt anno Juano 26. Lucius verò an. 29.

a Dio 55.
b Dio. Sueton.
c Dio 53.
d Dio 54.

Tiberius Tribunitia poteſtate preditus.

e Tiberius anno Juliano 40 Tribunitiam poeſtatem in quinquennium adeptus, mandata ibi Armenia, in inſulam Rhodum ſeceſſit anno equenti; ubi privignorum veritus offenſionem eptem conſedit annis. Præcipua ſecedendi auſſa fuit Juliæ uxoris odium, quæ per omnia agitiorum genera ætatem trahebat. quam anno uliano 44 hujus infamiæ compertam relegavit uguſtus.

e Sueton. Velle. 2. Dio 55.

Viri doctrina præſtantes.

Hujus Imperatoris ætas magnorum ingenioum fœcunda fuit. Inter Græcos hiſtoriam inigniter attigêre Dionyſius Halicarnaſſenſis, qui Auguſto imperante vixiſſe prodit: & Nicous Damaſcenus, qui Auguſto pariter, atque erodi carus in paucis fuit. Ex Latinis Corneius Nepos Attici gener. f Salluſtius, qui quariennio ante Actiacum prælium obiit. M. Porus Latro oratoria facultate celebris, tædio quaranæ duplicis ſibi vim attulit g Auguſti anno 40. In Aſia Hybreas orator ſub Antonio & Cleoatra floruit. i Romæ Hyginus Grammaticus ognomento Polyhiſtor. Poëtæ quoque totius vi clariſſimi magno numero vixêre: k Virgilius entio Saturnino, & Lucretio Cinna Coſſ. anno undi 3965, ante Chriſtum 19 Brundiſii moriur, annum agens 52. l Natus eſt enim anno V. . 684, Pompeio & Craſſo Coſſ. ante Chriſtum

f Hier. Chron.
g Hieron. Chron.
h Ibid.
i Ibid.
k Hier. Chron.
l Dona. in vita Virg.

A. 4431. P. I. ad 4713. ſeptuageſimo, mundi 3914. *a* Horatius Cenſorino & Gallo Coſſ. obiit, vertente anno ætatis 57. Siquidem natus eſt Cotta & Torquato Coſſ. anno V. C. 689, ſexto Id. Dec. mortuus eſt Cenſorino & Gallo Coſſ. Urbis 746, 5 Cal. Dec. eodem quo & Mecænas anno, duodecimo verò quàm Virgilius exceſſerat. Tibullus etiam, ac Propertius elegorum ſcriptores, & æqualis eorum Ovidius; qui natus Hirtio & Panſa Coſſ. eo ſcilicet anno, *Quo cecidit fato Conſul uterque pari*; ut ipſe cecinit, *b* vitam in exilio apud Tomos finiit anno Chriſti 17, Urbis 770, ætatis 60.

a Vita Horatii.

b Ibid.

Herodis hiſtoria.

CAP. XXII. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 65. & l. 11. c. 1. & ſeq.

AD inveſtigandum Chriſti Salvatoris ortum, neceſſaria prorſus eſt Herodis hiſtoria; cujus initium, annóſque quibus regnavit, hoc capite complectemur.

Fuit hic Antipatri Idumæi filius, genere proinde Idumæus & ipſe, non Aſcalonita, quod *c* Africanus apud Euſebium ex quorundam relatione prodidit. Nos Joſepho magis credimus, qui *d* hunc Idumæum facit. Quod ut veriſimilius eſt, ſic illud minimè redarguendum, quòd antiqui ferè Patres Herodem alienigenam fuiſſe dicunt. Nam Idumæi alienigenæ cenſentur; hoc eſt alieno orti genere, non utique ab Jacobo; quamvis eandem cùm Jacobeis religionem ſecuti, Judæi profeſſione, non ſtirpe fuerint. At de ſatu & natura, non de fide ac religione agitur, cùm de nativo, & alienigena quæritur; ut in illa de Herode controverſia. Antipater in illa fratrum diſſenſione, de qua *e* antea diximus, ad Hyrcanum adhæſit; ac *f* Judeæ procurator à Julio Cæſare conſtitutus eſt, qui mox Herodem filium Galileæ præfecit natum annos circiter 25, non 15, ut hallucinatur *g* Joſephus. Pòſt à Sex. Cæſare Cœleſyriæ præpoſitus eſt Herodes anno V. C. 707. Hoc enim anno Sex. Cæſar legionibus Syriæ præficitur, auctore *h* Hirtio. poſt Philippenſem pugnam *i* Tetrarchiam cum Phaſaëlo fratre ab Antonio meruit anno Juliano 5. Exinde Parthis ab Antigono Ariſto-

c Euſ. 1. hiſt. c. 7.

d Ioſeph. 14. cap. 2. Vide l. 11. de Doct. Temp. c. 5.

e Cap. 17.

f Ioſe. 14. c. 15.

g Lib. 14. cap. 17.

h Hirt. de bell. Alc.

i Ioſeph. 14. c. 23.

buli F. mille talentorum pactione in Judæam A. 4413. P. I. ad 4713. excitis, Herodes ad Antonium profugit: per quem Judeæ rex à Senatu præter ſpem factus eſt, *a* Calvino & Pollione Coſſ. anno Juliano ſexto, ineunte Olypiad. 185. Nam eo conſilio Romam advenerat, uti regnum conjugis ſuæ fratri Alexandro Ariſtobuli nepoti peteret. Reverſus in Judæam cum Antigono Ariſtobuli F. biennio amplius certavit. Demum Soſio Antonii duce opem ferente, Hieroſolymam, qua ſe Antigonus clauſerat, obſedit, ac cepit menſe tertio, in die jejunii. Dio *b* Sabbatum fuiſſe ſcribit. Joſepus annum Sabbaticum, Coſſ. Agrippa & Gallo. Hic annus neceſſariò mundi numeratur à nobis 3947, Julianus 9, Urbis 717. Itaque caſtigandus Dio, qui Claudio, & Norbano Coſſ. aſſignat, hoc eſt anno Juliano 8. *c* Sed eum Sabbatici anni character falſitatis arguit. Antigonus ad palum alligatus, ac virgis cæſus, & ſubinde ſecuri percuſſus eſt, ut Dio ac Joſephus referunt.

a Ioſeph. l. 14. c. 26.

b Dio 49. Ioſeph. 14. c. ult.

c Vide Par. 3. l. 2. c. 7.

Sic Haſamonæorum principatus deſiit poſt annum, ait Joſephus, 126. quod eſt veriſſimum. Judas enim primus ex illa ſtirpe Pontifex creatus eſt anno Mundi 3820, Urbis 90. à quo centeſimus viceſimus ſextus eſt Urbis annus 717.

Hinc apparet duplex initium regni Herodis extitiſſe: alterum ab anno Juliano 6, alterum à 9. priore, rex ab Senatu renuntiatus eſt: poſteriore, ſolus, ac ſublato competitore regnavit. *d* Joſephus porro à priore initio ſcribit Herodem regno potitum eſſe per annos 37: à poſteriore, 34. idémque *e* ſex circiter in locis aliquot illius annos commemorans, à poſteriore deducit.

Duplex initium Herodis.

d Ioſeph. 17. c. 10.

e l. 15. c. 7. 12. 13. 14. lib. 16. c. 9. l. 17. c. 10. Vide. 11. de Doct. Temp. c. 1.

Mariamnem duxit Herodes anno tertio, quàm rex à Romanis declaratus fuerat, hoc eſt illo ipſo, quo capta ſunt Jeroſolyma, *f* Joſepho teſte. cujus *g* fratrem Ariſtobulum Pontificem fecit anno ætatis 18. eundémque mox in piſcina præfocavit, quòd eum videret populo eſſe gratiſſimum. Idem bello contra Cæſarem ſecutus Antonii partes, eo victo, occiſo priùs Hyrcano Mariamnes avo, Rhodum *h* ad Cæſarem abiit:

f l. 14. c. 27.

g Ioſeph. 15. c. 3.

h Ib. c. 10.

A. 4451 P. I. ad 4713.

a Ioſep. c. 11.

b Ib. c. 14.

c Ib. 16. c. ult.

d Dio 55.

e Ioſeph. lib. 18. c. 15. l. 17. c. 8. & 15.

à quo benignè eſt habitus; eíque regnum ex illius auctoritate, ac novo Senatus decreto confirmatum eſt. Ubi *a* Jeroſolymam rediit, Mariamnem conjugem, tum ejus matrem Alexandram interficit.

b Anno regni ſui 18, qui eſt Julianus 28, Templum Hieroſolymis, vel à fundamentis inſtaurare cœpit, ut ſcribit Joſephus, vel reſarcire inſtituit.

c Poſtremò majori in dies efferatus rabie, filios, quos ex Mariamne genuerat, præclaræ indolis adoleſcentes, Alexandrum, & Ariſtobulum, falſis ab Antipatro fratre criminibus circumventos occidit, paucis ante obitum annis. qui incidit in annum Julianum 42, ſi Joſepho & Dioni creditur. quorum ille ab anno Juliano 9, quo Antigonus interemptus eſt, regnaſſe ſcribit Herodem annis 34. *d* Dio verò anno Juliano 51, Lepido, & Arruntio Coſſ. Herodem Palæſtinum ait à fratribus accuſatum, trans Alpes ab Auguſto eſſe relegatum, ejúſque tetrarchiam provinciæ contributam. Hic non alius eſſe poteſt, quàm Archelaus, qui Herode mortuo, Judææ tetrarchiam impetravit ab Auguſto, & anno decimò ab eodem ejectus eſt. Deductus annis novem ſolidis de 51, reliquus eſt annus Julianus 42, quo Herodes obiit. *e* cujus etiam exitum lunaris defectio præceſſit, teſte Joſepho, quæ eodem anno deprehenditur Martij 13, hora ferè tertia ab nocte media.

DIONYSII

PETAVII

E SOCIETATE JESU

RATIONARII TEMPORUM

PARTIS PRIMÆ

TOMUS POSTERIOR

Tempora complectens Chriſti ortum deinceps ſecuta.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ LIBER QUINTUS.

Annos continens à Chriſti 1, ad 304.

De Auguſti Cæſaris obitu, ac Tiberij Neronis Imperio, & morte. Tum de Chriſti ortu, ac nece, & iis quæ primis illis temporibus Chriſtianis accidêre.

CAPUT I. *Auguſtus.*

ANNO Chriſti 14 Nolæ in Campagnia mortuus eſt Auguſtus, decimo-quarto Cal. Sept. *a* anno ætatis 76: cùm annos à primo adito Magiſtratu vixiſſet 56; ab Antonii nece, tres & quadraginta ſolidos; princeps longè præſtantiſſimus, ac Romanæ reipublicæ neceſſarius. quam nimia felicitate laborantem, nec fortunæ capacem ſuæ, ſed in præceps incumbentem ſuſtinuit: ac tum optimis legibus, tum opibus, atque omni rerum copia ſic excoluit, urbe ipſa quoque magnificis operibus exornata, ut ſecundus illius conditor, Paterque patriæ, & Auguſtus jure diceretur.

a Sueton. Aug. 100. Dio. 56.

Tiberius.

Cujus magnum per ſe deſiderium auxit Tiberij, quem ſucceſſorem habuit, immanitas, ac turpitudo. Hic Livia matre, patre Nerone genitus 16 Cal. Decemb. anno Urbis conditæ 712, Juliano 4, *b* poſt bellum Philippenſe, annum

b Suet. Tib. 5.

A. 1 Chriſti ad 37.

ætatis agens 55, illo ipſo, quo mortuus eſt Auguſtus, imperavit anno, mortalium triſtiſſimus, ac ſævitia, rapacitate, libidine, arrogantiáque inviſus omnibus. quæ tamen vitia ſub principatus initium mira arte diſſimulavit, Germanici metu, quem ille fratris filium juſſu vitrici adoptarat, omni tum virtutum, ac rerum geſtarum laude florentis, & , quòd imperio eſſet aptior, maximè ſuſpecti. Hunc è Germania, ubi maxima bella feliciter confecerat, tranſtulit in Orientem, ac Parthis oppoſuit *a* anno Urbis conditæ 769, miſſo per idem tempus in Syriam ordinario Præſide Cn. Piſone; quò cùm Germanico graves erant inimicitiæ. Ideò non ſine veneni ab illo dati ſuſpicione Germanicus extinguitur *b* anno Urbis conditæ 770, Tiberii ſexto. Ob id Romæ judicio poſtulatus ab Agrippina Germanici conjuge *c* Piſo voluntaria morte damnationem antevertit.

a Tac. 2.

b Tac. 16. Dio 17. Sueton. Caio 1. & 2.

Sejanus.

c Tac. 5.

d Ælius inde Sejanus equeſtri genere ab Tiberio provectus, poſt multa ſcelera, ſumma quæque jam animo deſtinans, unis Tiberij literis contra ipſum datis ad Senatum, ex illo faſtigio dejicitur, & carnificis manu cum omni ſua ſtirpe necatus eſt *e* anno Tiberii 18, Juliano 76.

d Tac. 4. Dio 58.

e Sueton. Dio 58.

Biennio ante hoc tempus, hoc eſt Tiberij 16. Chriſti 29, mater Tiberis Livia deceſſerat *f* ætatis anno 86. Erat tum in inſula Caprea Tiberius, quò *g* anno imperij circiter 13, Chriſti 26, ſeceſſerat, numquam deinceps ad Urbem rediturus. ubi remotis arbitris per omnia ſe flagitiorum genera volutavit. Inter hæc dedecora non magis omnibus aliis, quàm ſibi execratus ipſi, moritur 17. Cal. Apr. Imperij anno 23, Chriſti 37, vitæ agens octavum & ſeptuageſimum.

f Tac. 5. Dio 58.

g Tac. 4. Suet. Dio 58.

Tiberij mors.

Rerum Auguſto potiente, JESUS-CHRISTUS, Dei filius, è virgine MARIA naſcitur ſub Olympiadem 194. ac Tiberio imperante, cùm ætatis quartum & triceſimum expleſſet annum, pro recuperanda humani ſalute generis, voluntarias crucis ſupplicio pœnas luit. Tiberio V. & Sejano Coſſ. Martij 23. Tertio exinde con-

Vide lib. 12. de Doct. Temp.

ſurgens à mortuis die, quadrageſimo quàm re- A. 1. Chriſti ad 37.
vixerat, ſub Diſcipulorum oculis in cœlum re-
vectus eſt.

Poſt Chriſti necem, & illapſum in Diſcipu- *Quæ ſub paſſionis annum acciderunt.*
los Spiritum ſanctum, audacter illis quæ vide-
rant, publicéque profitentibus, Judæi in eos a Act. 8. & 7.
acerbè ſævierunt. *a* Stephanus unus è ſeptem,
qui ad profana ſacráque miniſteria in cœtu
Chriſtianorum obeunda delecti erant, quòd in
Chriſti prædicandam gloriam ardentiùs incum-
beret, ab æmulis comprehenſus, ac ſaxis eſt
obrutus.

Ex eo tempore Chriſtianum nomen quibuſ-
cumque poterant modis abolere conati ſunt Ju-
deorum principes, ſed imprimis in illos Saulus
b exarſit: qui ampliſſima ſibi ab Pontifice facta b Act. 6.
poteſtate, cùm ad illos opprimendos Damaſcum *Pauli converſio.*
tenderet; Chriſti voce aſpectúque territus, ac
proſtratus, totum ſe repente ad illius cultum ap-
plicavit. Id evenit anno à Chriſti, Stephaníque
morte tertio. Quippe anni illi 35 quibus Paulum
Chriſto ſerviiſſe veteres affirmant, *c* ut antè do- c Par. 2. l. 4. c 4.
cuimus, ab anno Neronis 13, Chriſti 67 retro-
numerati, in eum deſinunt, qui eſt ab anno
Paſſionis tertius.

De Caio Caligula, Claudio, ac Nerone: quorum geſta perſtringuntur.

A 37. Chriſti ad 68.

CAius Cæſar, Caligula dictus à militari cal- CAP. II.
ceamento, quo puer in caſtris uti ſolebat, Par. 2. l. 4. c. 5.
patre Germanico, matre Agrippina M. Agrip-
pæ, ac Juliæ filia, Tiberio ſucceſſit, eodem, *Caius Caligula.*
quo ille obiit, anno Chriſti 37: *d* cui jam ani- d Suet. Caio 12.
mam agenti ſuapte manu fauces eliſiſſe dici-
tur. Annum tunc ingreſſus erat quintum & vi-
ceſimum: quippe natus Antij prid. Cal. Sep.
(ait *e* Suetonius) patre ſuo, & Capitone Coſſ. e Suet. c. 8.
qui eſt æræ Chriſtianæ duodecimus. Magna, ut
primùm imperium attigit, populi lætitia, nec
minor ſpes extitit, ſimilem fore Germanici pa-
tris augurantium: *f* cui virtutes omnes animi, f Suet. ib. 4.

A. 1. Chriſti ad 57.

corporíſque contigiſſe, memoriæ proditum eſt. Et quidem, ut optima plerumque ſolent eſſe peſſimorum Principum initia, haud pauca tum moderati, ac civilis animi ſigna protulit. ſed ſubinde, tamquam hominem exuiſſet, feras ipſas immanitate vicit. Graſſatus per ordinum omnium cædes, *a* Macronem quoque Pretorianis præfectum, cujus opera factus erat Imperator, occidit. Conſuetudinem ſtupri etiam cum ſororibus fecit. Exhauſtis infinitis opibus, ac vix anno vertente toto illo conſumpto vicies ac ſepties millies HS, quod Tiberius congeſſerat (quæ ad coronatorum 7256150 propemodum attingunt) ad proſcriptiones & rapinas convertit animum. Inter alia crudelitatis indicia excepta vox ejus eſt: *Vtinam populus Romanus unam cervicem haberet!* *b* In extructionibus operum nihil tam efficere cupiebat, quàm quod poſſe effici negaretur. *c* Baiarum medium intervallum, & Puteolanas moles trium millium & ſexcentorum paſſuum ponte conjunxit anno Chriſti 39. *d* Idem pro Deo coli ſe toto orbe terrarum, ac templa ſibi conſtitui juſſit. Ad extremum 9 Kal. Febr. à Chærea Caſſio Tribuno cohortis prætoriæ, & aliis conjuratis interfectus eſt anno Chriſti 41, cùm imperaſſet annis 3, menſibus 10, ac diebus 8. ut ſcribit *e* Suetonius; vixiſſet autem annos 29.

a Dio 59. Suet. 26.
b Suet. 37.
c Suet. 19. Dio 59.
d Suet. Philo de Legat. Ioſe. 19. Ant. c. 1. Suet. 58.
e Cap. 59. Dio 59.

Claudius.

f Claudius Nero Caij Caligulæ patruus, Druſi filius, poſt Caium præfuit, homo natura minimè malus, ſed vecors, ac ſtolidus. Itaque non tam ſuapte ſponte crudelis fuit, quàm alieno ductu, & arbitrio, præſertim libertorum, & conjugum: quorum poteſtati ſe, omniáque permiſit. *g* Uxorem primùm habuit Meſſalinam; cujus ſtupra & inaudita flagitia ignota nulli ſolus neſciit, donec palam auſa nubere Silio equiti, juſſu illius cum adultero perimitur, impellente Narciſſo, qui cum Pallante altero liberto apud ipſum omnia poterat. Id evenit anno imperij ejus 8, Chriſti 48, Dione, ac Tacito teſtibus.

f Suet. Claud. Dio 59. Par. 2. l. 4. c. 5.
g Tac. l. 11. Sueton. Dio 60.

Alterum ſtoliditatis indicium, quòd occiſa Meſſalina, è qua Britanicum filium, & Octa-

viam ſuſceperat, Agrippinam Germanici fratris filiam duxit Neronis ex Domitio matrem, anno imperii nono, Chriſti 49. Idque Pallantis hortatu: cujus & Agrippinæ precibus Neronem adoptavit anno imperii 10, præteritóque Britannico, ſucceſſorem deſtinavit. Idem Româ Judæos anno Chriſti 49, *a* Mathematicos Italia pepulit anno 52. Expeditione in Britanniam inſulam facta intra dies 16 univerſam domuit, ut ait *b* Dio, anno imperii tertio. Moritur Marcello & Aviola Coſſ. 3. Eid. Oct. anno Chriſti 54; cùm ei venenum in boleto datum eſſet ab Agrippina. *c* Imperavit annis 13, menſibus 8, diebus 20, vixit annos 64.

A. 37. Chriſti ad 68.

a Tac. 12. Sueton.

b Dio 60.

c Suet. Dio.

d Irato Romanis Deo, poſt vitrici mortem Domitius Nero cepit imperium annos natus *e* ſeptemdecim, quod initio ſic geſſit, ut inter optimos principes haberi potuerit: quamdiu ſcilicet Senecæ præceptoris monitis obtemperavit. Poſt ætatis licentia, & adulatione corruptus, monſtri quàm hominis ſimilior extitit. *f* Parthos capta Armenia graſſantes per Corbulonem repreſſit, ſtrenuum & antiquæ virtutis ac ſeveritatis ducem. qui & Armeniam recepit *g* anno Neronis 7, Chriſti 60: & Tiridaten Vologeſis Parthorum regis fratrem Romam venire compulit, & ab Nerone diadema petere. quod *h* anno Chriſti 66, Neronis 13 factum. quo & Corbulonem honorificè revocatum mori coëgit. Britannicum, ſtatim ut imperare eſt orſus, veneno ſuſtulit. *i* Agrippinam matrem honore priùs omni ſpoliatam, ac palatio pulſam, ad extremum juſſit occidi. quod parricidium, ne quid ad illorum temporum infelicitatem deeſſet, Senatus probavit. Id evenit anno Chriſti 59, Neronis 6. *k* Poſt hæc inducta Poppæa, quam ab Othone abſtraxerat, Octaviam relegatam interficit. *l* Conjuratione in ipſum Piſonis aliorúmque detecta, Lucanum poëtam, Senecam philoſophum, cum aliis quamplurimis anno Chriſti 65 morte multavit. eodémque Poppæam gravidam ictu calcis exanimavit. Adjecit ad hanc immanitatem turpiſſimi dedecoris infamiam, quod in ſcenam prodire, & in-

d Suet. Dio 62.

Nero.

e Suet. Nero 8.

f Tac. 13. Dio 62.

Corbulo dux eximius.

g Tac. 14.

h Tac. 16. Dio 63.

i Suet. 34. Tac. 14. Dio 61.

k Sueton. Dio 62. Tac. 14.

l Tac. 15. Dio 62. Sueton.

A. 37. Chriſti ad 68.

ter hiſtriones, aut citharœdos operam dare, & Circenſibus equos agitare non eſt veritus. Quinetiam ut ardentis Troiæ ſpeciem velut per ludicrum exprimeret, incendit Urbem *a* anno Chriſti 64. Quibus flagitiis cùm in odium ſuorum contemptúmque veniſſet; deſtitutus ab omnibus, & ad ſupplicium quæſitus, carnificis in ſe partes occupavit anno imperii decimo quarto, æræ Chriſti 68, *b* eo die, quo Octaviam interemerat.

a Tac. 15. Sueton. Dio 63.

b Suet.

Iudaïca res, & Chriſtiana, ſub Caio Claudio, & Nerone.

A Chriſti 37 ad 68.

CAP. III. Vide lib. 11. de Doct. Temp. cap. 10, & ſeq. *Agrippa rex.*

AGRIPPA Ariſtobuli filius, ſenioris nepos Herodis, à Tiberio vinctus, quòd Caio Caligulæ ſtudens, ei precatus eſſet imperium, mox ut Tiberius obiit, à Caio vinculis ſolutus eſt, ac Philippi & Lyſaniæ tetrarchiis cum regis appellatione donatus, *c* auctore Joſepho, ac ſequente anno, Cai ſecundo, ut idem refert, ad regnum ſuum navigavit. cujus æmulatione ſoror ejus Herodias, quæ Philippo viro ſuo relicto inceſtas cum ejus fratre Herode Antipa Galilææ tetrarcha nuptias junxerat, hunc ipſum Romam ad regium decus obtinendum adire compulit. Sed ibi Agrippæ literis offenſum ſibi Caium reperit, ac *d* ſperatum regis honorem mutavit exilio, & Lugdunum relegatus eſt, ejúſque Tetrarchia auctus eſt Agrippa. quod anno Cai tertio, vel ineunte quarto contigiſſe paulò pòſt conſtabit. Quo tempore Vitellio Syriæ præſidi ſucceſſor datus eſt Petronius, cui mandatum à Caio, ut imaginem ſuam Hieroſolymis in templo collocaret. ſed differente Petronio *e* mortuus eſt interim Caius. Alexandriæ quoque Judæi à Flacco Avilio præfecto indignè habiti *f* Philonem gentis ſuæ nobilem, ac diſertum virum Romam allegarunt ad Caium, à quo illuſus, & ejectus eſt. Quin eodem anno Pila-

c Ioſe. 18. Ant. 8.

d Ioſeph. ib. c. 19.

e Ioſeph. c. 11.

f Philo li. de Legat. Ioſeph. ib. c. 10.

um vitæ pertæſum ſibi necem attuliſſe, *a* ex :uſebio didicimus. A. 37 Chriſti ad 68.

a in Chron. & 2. Hiſt. 7.

Caio vivis exempto, qui ſucceſſit ei Claudius nno Chriſti 41, eo ipſo *b* regnum amplificavit \grippæ, addita Judæa, & Samaria. Sic regnum Ierodis poſt ejus mortem in lacinias diviſum, x aſſ: primus Agrippa poſſedit. Qui ſtatim Iieroſolymam abiens, Chriſtianos inſtituit perequi, quo ſibi Judæos conciliaret. ac primùm Jacobum occidit: deinde Petrum in carcerem onjecit: unde ab Angelo eſt ereptus. Nec diu rudelem ambitioſúmque principem cæleſtis ira iſtulit. Poſt tres annos, quàm Palæſtinæ totius ex erat factus, Cæſareæ cùm eſſet, quæ Stratois Turris dicitur, *d* próque tribunali verba fa:eret, tamquam Deo acclamari ſibi paſſus, ſùita numinis ira, ſcatentium è corpore vermium be confectus eſt. Paullo ab Luca diverſam nartionem apud Joſephum mortis illius invenies. ed de tempore, quod diximus, affirmat. Nam uatuor anni regnaſſe illum imperante Caio; tri us ſub Claudio: in totum ſeptenis annis aſſerit. o defuncto, Judæa deinceps contributa eſt Syæ, ac proprios reges habere deſiit.

b Ioſeph. l. 19: c. 4.

c Act. 9.

d Act. 12. Ioſe. 19, c. 7.

Interea per Judæam, & Syriam, ac longiùs ioque propagari pietas Chriſtiana cœpit, inımbentibus in eam rem naviter diſcipulis; æſertímque Petro, ac Paulo. quorum ille perata Syria, Antiochiæ ſedem Pontificiam fixiſſe editur anno poſt paſſionem Chriſti ſeptimo, æ communis 37. cui annos ſex integros præit. Romam inde *e* circa Claudij ſecundum miavit annum, ut in Chronico ſcribit Euſebius, ıi & annis 25 Urbis epiſcopum Petrum fuiſſe fert. Dionyſius Alexandrinus apud Euſebium ıctor eſt, primum omnium Petrum Romæ hriſti prædicaſſe fidem, ſive Eccleſiam ibi funıſſe. Hujus ſedis principium cadit in annum laudij tertium, Chriſti 43, qui eſt ab ejus proctione proximus: cùm Paulus nondum eò pervniſſet; qui in Aſia, & Græcia, Macedoniáque terim procurabat Evangelium: atque anno ſt paſſionem Chriſti 25, Neronis 2, vinctus omam adductus eſt, *f* ut teſtatur Hieronymus

Chriſtianæ rei incrementa.

e Euſ. 2. Hiſt. c. 24.

Petri cathedra Romana.

f Hier. Scrip. Eccl.

A. 37. Chriſti ad 68.

Prima perſecutio ſub Nerone.

qui eſt annus Chriſti 56. Itaque diu ante Paulum Romam Petrus adiit.

Paulus ab Nerone coram auditus, & abſolutus eſt. Sed cùm utriuſque, ut apparet, Apoſtoli ſtudio Romæ Chriſtiana fides adoleſceret, primus eam infectatus eſt Nero. qui cùm Urbi, ut ſuprà dictum eſt, ſubjeciſſet ignes anno imperij 11, æræ Chriſtianæ 64, falsò ſceleris hujus in Chriſtianos derivavit invidiam. Ideo comprehenſi plerique, & horrendis affecti ſuppliciis *a* adeo ut nonnulli ſebo, adipe, ac pice obliti facium inſtar, in uſum nocturni luminis arſerint. Eodem ferè tempore Simon Magus, qui *b* Samariæ Chriſtianam religionem importante Philippo, ei nomen dederat, & ad maleficas artes poſtea redierat, Romam advenit, ac præſtigiis ſuis Romanos illuſit. *c* quem Petrus à Dæmonibus in aëra ſubvectum, ac volitantem, oratione ſua dejecit. Ob id Neronis juſſu tam ille, quàm Paulus capitis damnati ſunt 3. Kal. Jul. anno Chriſti 67, Neronis exeunte 13. *d* Petrus inverſis veſtigiis cruci ſuffixus eſt. *e* Paulus eadem die gladio truncatus eſt.

a Tac. Ann. 15. Suet. 16.
b Act. 8.
c Arno. 2. Cyril. Cat. Chryſol. Ser. 47. 6. Sulp. l. 2. Chryſoſt. Hom. 18. in Acta. Ephræm. Serm. de Hæret. p. 803. & alij.

Petri Paulique mors.

Reliquorum Apoſtolorum acta, nulla ferè certa, ac fide digna hiſtoria comprehenſa in obſcuro latent. De Matthæo ſcribit *f* Irenæus, ſcriptum ab eo tunc Evangelium, cùm Petrus Romanam inſtituit Eccleſiam. Jacobum quoque minorem fratrem Domini, qui primus Hieroſolymorum antiſtes ab Apoſtolis ordinatus eſt, *g* anno ſedis ſuæ 30, Neronis ſeptimo, Judæi peremerunt. quod in annum incipit Chriſti 61. Jacobo ſucceſſit Simon, Petro Linus, qui hactenus Chorepiſcopus fuiſſe putatur.

d Ambr. in Pſ. 218. Oct. 21. Euſeb. 3. de Dem. p. 75. Aug. ſer. 28. de Sanct.
e Hier. de Scrip. Chryſoſt. Hom. 2. in epiſt. ad Rom.
f Iren. l. 2. c. 1.

Iacobus minor.

g Hier. de ſcrip. Eccl. Euſeb. Chro.

Demonſtratur cathedræ Romanæ tempus.

Utriuſque cathedræ tempus auctoritate nititur. Sed Romanæ intervallum plures, quàm Antiochenæ, teſtes habet. Hujus enim ſolus vindex eſt Euſebius in Chronico, qui ad annum ultimum Tiberij initium ejus adſcribit, à quo ſeptimo deinceps anno Romam profectum eſſe Petrum adnotat. Sed prior illa de Antiochenſi ſede lacinia germana non eſt; cùm nec in veteribus libris appareat; & abſurdè Petrum Antiochiæ doceat annos 25. manſiſſe. de Romana con-

antiùs antiqui loquuntur, cujus finis in Petri ece factus eſt, anno Chriſti 67, Neronis laben- adhuc 13, & inſtante 14: ſed is decimus quar- is computatur ab Hieronymo, qui Apoſtolos nbos eo ipſo mortem obiiſſe ſcribit, eundém- ue numerat poſt paſſionem Chriſti 37. *a* Ad hæc etrum ait annis 25 Romanam ſedem obtinuiſſe. nde videri poteſt circa annum Chriſti 43 illius itium feciſſe: Antiochenæ verò ante annos ſex, hriſti 37.

A. 37. Chriſti ad 68. Vide 11. de Doct. Temp. c. 13.

a Hier. de vir. Illuſt. & in Chr.

Neque verò Romanam tantùm Eccleſiam à Pe- o fundatam eſſe veteres produnt. Sed etiam nnocentius primus in epiſtola prima, *manifeſtum ſe*, ait, *in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, fricam, atque Siciliam, inſulaſque interiacen- s nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos ve- rabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus ſucceſſores, nſtituerint ſacerdotes. Aut legant*, inquit: *ſi in s provinciis alius Apoſtolorum invenitur, aut le- tur docuiſſe.*

De Galba, Othone, Vitellio, Veſpaſiano, Tito, Domitiano: déque Hieroſoly- morum excidio.

A 68 Chriſti ad 96.

CAP. IV.

Aullò ante Neronis obitum, *b* C. Julius Vindex, qui pro Prætore Galliam regebat, lam deficiens, Sergium Galbam Hiſpanias ad- iniſtrantem ad imperium capeſſendum impu- . quod ille, ſubinde interempto manu ſua Vin- ce, perſeveravit facere. *c* Ita ſublato Nerone, nperavit menſes circiter ſeptem, grandi jam tu: ac ſequente anno, Chriſti 69 ineunte, pe- it cum eo, quem adoptarat, Piſone: cùm jam . Silvius Otho imperator acclamatus eſſet. d huic perbreve imperandi ſpatium fuit, ac ium circiter menſium.

b Suet. Nero c. 40. & 41. Xiph. *Galba.*

c Suet. Galba, Xiphil.

Otho.

Interim *d* Vitellius Germanicarum legionum, ibus Conſularis legatus præerat. fiducia, Im- ratoris nomen uſurpat. & ad Bebriacum, O- onis levi prælio vincit exercitum. qui civilium

d Tac. 1. Hiſt. & 2. Suet. in Othone & Vitel. Plut. in Othone. Xiphil.

A. 68. Chriſti ad 96.

pertæſus armorum, voluntariam ſibi necem conſcivit Aprili circiter menſe, ætatis anno 37.

Vitellius. a Sueto. Tac. Xiphil.

Veſpaſianus.

a Vitellius poſt Othonem imperium octo admodum menſibus geſſit eodem anno Chriſti 69. quod intervallum haud ſolus implevit. Nam Flavius Veſpaſianus, qui ad comprimendos Judæos à Nerone miſſus fuerat, adjuvantibus Tiberio Alexandro Ægypti præfecto, & Muciano Syriæ præſide, trium cæde principum quaſi fluctuans & incertum ſuſcepit imperium. b Primus Tiberius Kalendis Juliis anni Chriſti 69 legiones in illius verba ſacramentum adegit. iſque primus principatus dies in poſterum celebratus, ait Tacitus. c Decem annos imperium rexit ſumma æquitate, ac clementia. Obtrectantium libertatem, maximéque philoſophorum, patientiſſimè tulit. Helvidium tamen Priſcum Thraſeæ generum, ſecta Stoicum, & Prætorem, nimia ejus inſolentia coactus relegavit, ac juſſit occidi, tum Philoſophos, uno excepto Muſonio, urbe ſubmovit anno Chriſti 73. Ingenia, doctrináſque magna liberalitate complexus eſt. Primus enim Latinis Græcíſque rhetoribus è fiſco annua centena conſtituit. Sola in eo culpabatur pecuniæ cupiditas: quam tamen excuſare ſolebat ærarii fiſcíque inopia; afferens quadringenties millies opus eſſe ut reſpublica ſtare poſſet. Ea ſumma ad noſtram pecuniam redacta coronatorum circiter efficiet 107500000.

b Tac. Hiſt. 2.

c Suet. Xiphil.

Vide Par. 2. l. 4. c. 5.

Hieroſolymitanum excidium.

Bellum eo Imperatore confectum eſt Judaïcum; ad quod privatus adhuc ab Nerone miſſus erat, ut ſuprà docui. Id à ſeditioſis quibuſdam ortum habuit; quorum d dux Eleazarus Ananiæ Pontificis filius; qui per ſpeciem religionis adversùs Romanos arma moverunt. Dehinc ſtrage ſuorum, qui à Cæſarienſibus, Scythopolitanis, aliíſque paſſim trucidabantur, efferata gens contra Romanos pertinaciùs contendit. Ceſtius Gallus Syriæ legatus Hieroſolymam obſidens, cum magna copiarum ſuarum cæde in fugam agitur e anno Neronis 12, Novembri menſe, Chriſti 65. Victores Hieroſolymam reverſi cùm alios belli duces eligunt, cum Joſe-

d Ioſe. 2. de Exc. c. 17. & ſeq.

e Ioſe. l. 2. c. 24.

Ioſephus hiſtoricus.

phum Matthiæ filium. *a* Anno Chriſti 67 Veſpaſianus per Galilæam ac Judæam arma circumferens, præter oppida pleraque, ducem ipſum belli Joſephum in poteſtatem redigit: à quo & illi prædictum eſt imperium. Poſtremò caput gentis Hieroſolymam aggreſſus; mox interruptam Neronis, aliorúmque cæde principum obſidionem per Titum filium jam Auguſtus inſtaurat anno imperii ſecundo, Chriſti 70. per Azymorum dies, ac demum *b* Loi decimo, ſive Auguſti 5 die, Templo ſuccenſo, urbs eſt capta penitus, *c* Gorpiæi 8, qui Sept. 1 reſpondet, feria 7; ut Xiphilinus ex Dione prodidit.

A. 68. Chriſti ad 96.
a Ioſe. li. de Exc. 1. c. 14. Suet. Xiph.
b Ioſe. 6. de Exc. c. 26.
c Id. lib. 6, 47.

Ea clades Judaicæ genti, ac nomini exitium attulit, tantâque vis calamitatis, ac tam multiplex malorum ſpecies fuit, ut appareret ob unius Filii Dei indigniſſimam necem pœnas iſtas eſſe perſolutas. *d* Nam & horrenda fames incluſos mœnibus in eam rabiem impulit, ut humanis veſcerentur carnibus; ac natorum etiam corpora matres abſumerent; & undecies centena millia, quod fando vix auditum erat, una illa obſidione perierunt. Urbs ipſa denique ſolo æquata; *e* cui & aratrum victor impreſſit. Anno imperii tertio, Chiſti 71, *f* Veſpaſianus cum Tito filio de Judæis triumphavit; ac tum Jani templum occluſit; & Pacis ædificare cœpit. Eodem anno tumultuantibus Alexandriæ Judæis, *g* Lupus præfectus templum ipſorum Onion dictum ab Onia pontifice, qui illud fundarat, obſtruxit. Dehinc Conſulatu ſuo nono, quem cum Tito filio geſſit, *h* deceſſit ex morbo, dum legationibus operam daret, aſſerens Imperatorem ſtantem mori oportere. Fuit hic annus Chriſti 79, dies, VIII, Cal. Jul. cùm annos vixiſſet 69, menſem 1, dies 7; imperaſſet annos decem.

d Ioſeph. lib. 7. de Excid. Dio 66.
e Hieron. in 8. Zach.
f Ioſeph. 7. c. 24. vel κδ.
g Id. cap. 30. vel λξ.
h Suet. Veſp. c. 24. Dio 66.

i Inter optimos Imperatores jure numeratur qui Veſpaſiano patri ſuffectus eſt Titus, etſi antequam imperaret, crudelitatis, avaritiæ, ac libidinis ſuſpectus fuerit. Sed qualeſcumque mores ſuos in principatu ſic in melius converterit, ut amor ac deliciæ generis humani vocari meruerit. Præcipua in illo manſuetudinis ac fa-

i Sueto. Xiphil.
Titus.

A. 68. Chriſti ad 96.

ciliratis laus extitit. Nulli negare quicquam ſolitus aiebat, *Neminem à principe triſtem oportere diſcedere*. Cùm ſuper cœnam recordatus eſſet nihil ſe cuiquam eo die præſtitiſſe; *Amici*, inquit, *diem perdidi*. Eo imperante, anno Chriſti 80 ex Veſuvio monte ingens vis flammarum, ac mox cineris erupit. *a* Hæc verò in Africam, Syriam, & Ægyptum uſque pervaſit. Oppida periêre duo, Pompeii & Herculanum. Amphitheatrum & thermas ſuo nomine dedicavit.

a Xiphil. Plin. Jun. l. 6. Ep. 16.

Moritur anno Chriſti 81, Eid. Sept. poſt annos duos, ac menſes totidem, diéſque 20 quàm ſucceſſerat patri, *b* altero & quadrageſimo ætatis anno, non ſine dati ab fratre Domitiano veneni ſuſpicione.

b Suet.

Domitianus. *c* Suet. Xiph.

Incredibile ſui deſiderium Titus moriens Senatui, populóque reliquerat. Auxit id *c* Domitianus frater ejus, ac ſucceſſor, pæne omnium, qui hactenus fuerunt, ac deinde vixerunt, principum teterrimus. Atqui inter initia principatus clementiæ, juſtitiæque nonnullum ſpecimen ediderat. Sed mox indolem prodidit, ac ſævitia, rapacitate, luxuria æmulum ſe Neronis oſtendit. In muneribus ac ſpectaculis effuſus, quinquennale inter alia certamen inſtituit. Capitolino Jovi triplex, muſicum, equeſtre, gymnicum anno Chriſti 86. Primus ſe Dominum, ac Deum appellari voluit. Initium imperandi cùm habuiſſet anno Chriſti 81, conſpiratione ſuorum opprimitur anno 96, decimo quarto Kal. Oct. anno ætatis 45, cùm imperaſſet annos 15, dies 6.

d Suet. 4. Cenſor. c. 18.

De Chriſtiana re ab exitu Neronis ad ultimum annum Domitiani, ſive

A 68 Chriſti ad 96.

CAP. V.

CHRISTIANÆ res illius temporis haud magna in luce verſantur, ſcriptorum magis inopia, quàm quia, mandari quod poſſet literis, extaret nihil. Nam neque parva, neque ſcitu indigna credibile eſt Apoſtolos, ac Chriſti diſci-

alos toto orbe geſſiſſe. ſed pleraque fabulis, & ncertis narrationibus aſperſa ſunt. Tum nos ræcipua tantùm capita rerum, non exactam ngulorum hiſtoriam mandare huic libro deevimus. A. 68. Chriſti ad 96.

Romani Pontifices.

Petro ab Nerone interfecto, Romanam Ecleſiam Linus regendam ſuſcepit, ut *a* antiqui riptores aſſerunt, quibus ſuffragatur vetus Inculus Romanorum Pont. Liberij tempore conctus, quem penes nos habemus. Huic annos 11, enſes 2 cum diebus aliquot aſſignant; ut anno riſti 78 deceſſerit. Cui Cletus deinde ſucceſ, quem Anacletum vocat Irenæus, ut & Græcomplures ac duodecim annis ſedit, menſiſque ſeptem; & martyrium fecit anno Chriſti, ac ſucceſſorem habuit Clementem. *b* Anno rrò Domitiani 13, vel 14, Chriſtianum in omen ardere perſecutio cœpit; in qua S. Joannes poſtolus in Patmon inſulam relegatus *c* ſcrit Apocalypſim, *d* ſub exitum Domitiani: cùm teà Romæ in fervens demerſus oleum illæſus iſſet, *e* quod ex Tertulliano Hieronymus apobat. Paſſi ſunt & Flavius Clemens Conſul omitiani conſobrinus, & uxor ejus Flavia Doitilla ejuſdem Imperatoris cognata; quibus θεότητος & Judaïſmi crimen impactum, ut ibit *f* Dio; Domitillam ait Euſebius, ſive eronymus in Chronico, Clementis Conſulis ſorore fuiſſe neptem: & eandem virginem omanum Martyrologium nominat.

a Iren. l. 3. c. 3. Tert. Carm. con. Mar. l. 3. Euſeb. Chron. Epiph. hær. 28.
b Euſeb. Chron.
c Hier. de ſcrip. Eccl.
d Iren. l. 5 c. 30.
e Hier. l. 1. in Iovin.
f Dio l. 67.

Heretici.

Hæretici porrò eodem intervallo complures iterunt. præcipui verò Simon Magus à Petro poſtolo de ſublimi dejectus: Nicolaus, à quo colaïtarum ſecta profluxit; *g* Hymenæus, Philus, Phygellus, Alexander, quorum Apoſtolus minit. *h* Ebion poſt excidium Hieroſolymium hæreſis ſuæ venena ſparſit, ut ſcribit Epianius. Menander item, ac Cerinthus tempous iiſdem vixêre.

g 2. Tim. 1. & 2, & 4.
h Epiph. Hær. 30.

A 68 Chriſti ad 96.

De viris doctrinæ laude præſtantibus, qui ab ortu Chriſti ad Domitiani obitum ſæculo ferè integro floruerunt.

CAPUT VI.

Philo Iudæus.

a Philo de Lega.

Muſonius.

Tyaneus.

b Sen. 63. ep.

Seneca.

c Strabo 13.

Poetæ celebres.

d Ioſe. in fine lib. 20.

e Phot. cod. 35.

Plinius.

f Plin. Iun. l. 6. ep. 16.

Aſconius & Quintilianus.

ILluſtravit hanc ætatem Judæi Philonis eloquentia pariter, ac ſapientia: *a* qui publica pro Judæis Alexandrinis legatione functus eſt apud Caium Imperatorem. Tum Muſonius Tyrrhenus Vulſiniis oriundus, ſecta Stoicus, qui Neronis tempore vixit, ut ait Suidas. Apollonius Tyaneus Muſonij familiaris. Demetrius Cynicus multum ab *b* Seneca laudatus. Longè verò clariſſimus habitus eſt Seneca ipſe Stoicus, ac Neronis præceptor, & ab eodem mori coactus. Sub Tiberio floruit *c* Strabo Philoſophus pariter & Geographus ſcriptor. Sub Nerone Poëtæ celebres fuêre Lucanus; Silius Italicus; quo Nero Conſule mortuus eſt; Perſius Satyricus. Paulo pòſt ſub Domitiano, Martialis, Valerius Flaccus, Statius, Junenalis. Hiſtorici, Suetonius, Tacitus; inter Judæos *d* Joſephus, qui anno Domitiani 13, Chriſti circiter 93, Antiquitates Judaïcas abſolvit, ætatis anno 56, ut ipſe profitetur. Ita natus erit anno Chriſti 37, Cai Caligulæ primo; quod in vita ipſe ſua teſtatur. Ejus æqualis, & æmulus fuit Juſtus Tiberiadenſis, de quo *e* Photius. Veſpaſiano quoque principe extitiſſe fertur Q. Curtius politiſſimus hiſtoricus. Eruditionis variæ palmam tulêre, ſub Tiberio Grammaticus Appio Alexandria oriundus: Plinius ſenior, qui Titi anno 2, dum Veſuvii montis incendium propius, quàm tutum erat, intuetur, *f* extinctus eſt Chriſti anno 80 Plinius item junior illius ſorore natus ſub Domitiano, ac Trajano celebris fuit; eodémque tempore Quintilianus. Aſconius Pedianus Ciceronis interpres longè nobiliſſimus anno Veſpaſiani 7, ut ſcribit Hieronymus in Chronico, natus annos 73, luminibus captus, duodecim poſtea vixit annos.

De Nerva,

A. 96. Chriſti ad 138.

De Nerva, Trajano, & Hadriano, & quæ ab iis, vel eorum temporibus geſta.

A 96 Chriſti ad 138.

CAPUT VII.

a Dio. 68. Aur. Victor. Eutr. Vide Par. 2. l. 4. c. 6.

COcceius Nerva oppido Narnienſi genitus, grandi jam ætate poſt Domitianum ſuſcepit imperium anno Chriſti 96, & ad annum integrum, menſes 4, diéſque 11 adjecit, princeps optimus, ſed propter ætatem contemptus. Domitiani acta reſcidit; & quæ per vim & injuſtitiam erant adempta, reſtituit. Ita ſe demum n imperio vixiſſe dicebat, ut quo minus tutò rivatus poſſet vivere nihil metueret. Sed ei d compeſcendum militem auctoritas defuit. taque Domitiani interfectores, à quibus imperium acceperat, illo repugnante à Prætorianis ugulati ſunt. Ideo Trajanum Germaniam administrantem in filium adoptavit; cum quo tribus vixit menſibus. Obiit 6 Cal. Febr. b cùm vixiſſet annos 65, menſes 10, dies 10. c utropius annos vitæ ejus numerat duos & eptuaginta.

b Victor.

c Dio.

Anno ergo duodecenteſimo Chriſti Ulpius rajanus cepit imperium apud Agrippinam oloniam, annum agens 42, ex urbe Tudertina riundus, ut ſcribit d Victor. Eutropius Italicæ atum in Hiſpania memorat. Bellicæ vir rei eritus imprimis, ac ſtrenuus: prudens idem, oderatus, ac mitis; ut *Optimi* cognomen omium conſenſu meruerit. Amicis eum culpanbus, ait Eutropius, quòd nimis circa omes comis eſſet, reſpondit; *Talem ſe Imperatom eſſe privatis, quales eſſe ſibi Imperatores priatus optaſſet.* Daciam Romanis provinciis adidit, victo rege Decebalo, qui ſuapte manu peit anno Chriſti 102. e In Orientem profeus, Armenios, Iberos, Colchos, Sarmatas, ſrhoënos, Arabas, Boſphoranos perdomuit. n Parthos invectus, Seleuciam, Cteſiphontem, Babyloniam, aliáſque ſubegit urbes. Sed dum

Trajanus.

d Dio. l. 68. Victor. Eutrop. e.

Trajani aureum dictum.

e Dio: Euſeb. Chron:

A 96 Chriſti ad 138.

in mare rubrum navigat, omnes illi ferè populi defecerunt. quos ſtatim per ſeſe, ac per ſuos duces recepit. *a* Ingens illo imperante terræ motus Antiochiam evertit anno Chriſti 115, quo Coſſ. fuêre Meſſala, & Pedo: quorum hic ruina ſubitò eſt oppreſſus. Trajanus per feneſtram eductus vix evaſit. Judæi quoque Cyrenenſes in Romanos & Græcos omni crudelitatis genere graſſati ſunt per Ægyptum, atque Cyprum. quos Trajanus per Martium Turbonem infinita ſtrage compeſcuit. Tandem rebellantibus Parthis, qui ab Romano Imperatore datum ſibi regem expulerant, dum in illos arma molitur, in ægritudinem incidit: ob quam Selinuntem in Ciliciam delatus obiit iv Eid. Aug. anno Chriſti 117, ab eóque Trajanapolis urbs ipſa nomen accepit. Vixit, ut ſcribit Victor, annos 64. minus uno habet Eutropius. Imperavit annos 19, menſes 6, dies 15, ait *b* Dio.

a Dio.

b Dio. 68.

c Spart. Dio. 66. Victor. Eutrop. 8. par. 2. l. 4. c. 6.

Hadrianus.

c Ælius Hadrianus Trajani conſobrinus, ejúſque popularis: (nam Italicâ ortum accepit) Plotinæ favore, quæ uxor Trajani fuit, imperare cœpit anno Chriſti 117, vir ingenio varius ac multiplex, & ad virtutes perinde atque vitia factus. Artium in eo ſtudium pene omnium fuit, etiam minutiſſimarum, quarum peritos, tanquam æmulos, obterere conſueverat. Præſtanti idem memoria, & in obeundis provinciis aſſiduus ac diligens. Itaque tantum terrarum nemo peragravit. Mortuo Trajano Parthis Armenia, Aſſyria, Meſopotamia ceſſit; Daciam quoque relicturus: niſi tot Romanorum civium, quæ illîc erant, millia perdere eſſet veritus.

Hadrianus Hieroſolymam inſtaurat.

d Spart. Diod. 69. Xiphil. Euſeb. Chron. Oroſ. 7. c. 13.

d Sub hoc Judæi tumultuantes primùm à Martio Turbone compreſſi ſunt anno ejus imperii ſecundo. Poſtea Hieroſolymam inſtauravit, quam Æliam Capitolinam vocavit, eóque coloniam deduxit; atque in eodem loco ubi Templum ſteterat, alterum in honorem Jovis conſtituit. Quæ res Judæorum animos ita commovit, ut ad arma converſi atrociùs, quam unquam aliàs, bellum excitarint, duce Barcocheba, contra quos Hadrianus cùm alios belli peritos

Imperatores, tum Julium Severum è Britanniis accivit: à quo paulatim oppreſſi Judæi, & internecione deleti ſunt. Cæſa Judæorum eo bello quingenta octoginta millia ſcribit Dio; præter innumerabilem multitudinem, quam fames, morbus, aut incendium abſumpſit: adeo ut Palæſtina pæne ad ſolitudinem redacta ſit. Ex illo tempore Hieroſolymam adire Judæis ſub pœna mortis vititum fuit; *a* niſi quòd uno quotannis die lugendi gratia adire conceſſum eſt. Belli hujus exitus in annum Chriſti 135 incurrit, quo Hadrianus imperii viceſimum iniit.

A 96 Chriſti ad 138.

a Greg. Naz. Orat. 12.

b Ad extremum ævo jam ingraveſcente, morbíſque confectus, prole cùm careret, Ceionium Commodum Verum adoptavit quem Ælium Verum nominavit, ac Cæſarem fecit anno Chriſti 137. At is Cal. Januar. anni ſequentis extinctus eſt, ut ſcribit Spartianus. Hadrianus itaque affecta valetudine Arrium Antoninum, qui poſtea Pius eſt dictus, adoptavit, ea lege, ut ille ſibi duos adoptaret, Annium Verum Ælii Veri filium, & Marcum Aurelium Antoninum. Demum occiſo Serviano ſororis ſuæ viro nonagenario, aliíſque plurimis, cùm vitæ tædio ſibi mortem afferre tentaſſet, apud Baias periit in conſpectu Antonini Pii, vj Id. Jul. anno Chriſti 138, *c* cùm vixiſſet annos 62, menſes 5, dies 17, imperaſſet annos 21, menſes 11.

b Spart. Diod. 69. Eutrop. Vict.

c Diod. 69. Xiphil. Spart. Vide 11. de Doct. Temp. c. 21.

De *Antonino Pio*, *M. Aurelio*, *Vero*, *Commodo*.

A 138 Chriſti 292.

d ANtoninus Pius adoptatus ab Hadriano, Romanæ rei præfuit anno Chriſti 138, tanta virtute ac bonitate, ut exempla omnia ſuperarit. Patris enim potiùs affectu, quàm principis, rempublicam tractavit; atque orbem terrarum ſine bello, quamdiu imperavit, ſola auctoritate rexit: ideóque cum Numa comparatus eſt. Hunc exteri, ac longinqui reges, & populi, adeo veriti ſunt, ut controverſiarum ſuarum arbitrium ab eo poſcerent: In eos qui con-

CAP. VIII. *Antoninus Pius.* *d* Capitolinus Victor. Eutr. 8.

A. 138 Chriſti ad 192.

a Capitol.

tra ſe conſpiraverant inquiri vetuit. Moritur *a* anno ætatis 70, imperii 24. Victor annos ætati illius aſſignat 72. In 261 porro Chriſti annum mors ejus incidit, Nonáſque Martias, cùm cœpiſſet anno 138, ex ante diem ut Eid. Jul. Ita viginti duos annos eum octo ferè menſibus geſſit imperium.

M. Aurelius.

Poſt hunc imperavit M. Antonius Verus, Pii gener. Hujus enim filiam Valeriam Fauſtinam in matrimonium habuit. Is ab ineunte ætate cum cæteris artibus, tum ſapientiæ ſtudiis excultus, hanc ipſam nòn minùs vita, moribúſque, quàm ſermone, ac profeſſione præ ſe tulit. Principiò L. Ælium Verum, cui Lucillam filiam collocarat, imperii participem fecit, ac tum primùm duo Imperatores Auguſti nomine rempublicam geſſerunt. *tantúmque hujus rei & novitas, & dignitas valuit, ut Faſti Conſulares nonnulli ab his ſumerent ordinem Conſulem*, ait *b* Spartianus. Ambo igitur ad undecimum annum communiter imperarunt, ut idem teſtatur cum Eutropio, vitæ inſtitutis inter ſe diſſimillimi. Nam Verus iners, luxúque perditus, ac parum civili ingenio fuit, quod fratris reverentia moderabatur. *c* à quo miſſus adverſus Parthos, quadriennio toto per duces ſuos rem proſperè geſſit. Itaque de Parthis ambo triumpharunt. Marcomanicum poſtea bellum ab iiſdem ſuſcipitur. Sed in ipſa profectione Verus apoplexia correptus inter Concordiam, & Altinum periit anno Chriſti 171, ſi undecimum imperii annum attigit: vel 169, ſi nonum haud exceſſit. Nam utrumque refert Euſebii Chronicon. Solus ergo cum Marcomanis, quibus Quadi, Vandali, Sarmatæ, Suevi, ac barbari ſe omnes adjunxerant, M. Aurelius triennio conflixit, ait Eutropius, ac periculoſiſſimo bello perdomuit. *d* In quo ſiti aliquando laborantem exercitum Chriſtiana legio impetrata de cælo pluvia recreavit; quod ſub annum Chriſti 174 contigiſſe Euſebius oſtendit. Ad hujus belli ſumptus, exhauſto ærario, ne quem exactionibus oneraret, imperatoriam omnem ſupellectilem, ornatúmque diſtraxit; & poſt victoriam, emptoribus, qui reddere com-

b Spart. in Vero Eutrop. 8.

Verus.

c Capitol.

Marci Aurelii virtus.

d Xiphil. Euſ. Chron. & 5. Hiſt. c. 3.

parata vellent, pretia reſtituit. *a* Avidius Caſſius falſo mortis illius allato rumore tyrannidem cepit, ac poſt tres menſes occiſus eſt. M. Aurelius annis 19, menſibus undecim in imperio tranſactis, apud Vindobonam, ſive Viennam morbo eſt extinctus anno Chriſti 180, natus annos 59, ait Victor. quippe editus eſt in lucem, avo ſuo Vero & Augure Coſſ. auctore Capitolino, qui in annum competunt Chriſti 121. A 138 Chriſti ad 192. *a* Volcat. Gallus.

b Optimo patri nequiſſimus filius ſuffectus eſt Aurelius Commodus Antoninus, crudelitate, libidine, avaritia, fœdis, & imperatore indignis artibus Neroni ſimillimus. Cum Germanis initiò rebus compoſitis, Romæ triumphavit. Idem Lucillam ſororem, quæ cum aliis pleríſque contra ſe conſpirarat, occidit, Perenni præfecto Prætorio quæſtionem habente. qui & ipſe poſtea ſimili in culpa deprehenſus capite pœnas luit. Exinde Prætorio præfecti ſunt duo, Perennis potentiæ ſucceſſit Cleander populo propter ſævitiam & avaritiam inviſus: qui exorta ſeditione juſſu Commodi interemptus eſt. Denique ſuorum inſidiis, quibus necem deſtinarat, opprimitur anno imperii exacto duodecimo, ſupérque menſibus 9, ac diebus 14, ait Xiphilinus cùm vixiſſet annos 1, menſes 4. *c* Siquidem natus eſt patre M. Aurelio, L. Vero Coſſ. anno Chriſti 161. mors autem ejus incidit in annum Chriſti 192, pridie Kalendas Januarii.

b Xiphil. Capitol. Herodia. 1. Victor. Eutr. *Commodus.*

c Lampr.

Chriſtiana res, & à quibus vel ſanguine, vel ſtilo ſub illis Principibus defenſa, tum qui inter Gentiles doctrinâ celebres. item Hæretici.

CAP. IX. *S. Clemens.*

TRAJANO rerum potiénte non ſtatim in Chriſtianos nova indicta perſecutio eſt; ſed Domitiani edicto ſemel orta martyres aliquot dedit, è quibus inſignis fuit S. Clemens Rom. Pont. *d* qui anno tertio Trajani mortuus eſt. cùm ſediſſet annos 9, menſéſque ſex. cui ſucceſſit Anacletus.

e In Bithynia verò C. Plinius Proconſul de

d Hieron. de Script. Eccl. *e* Plin. l. 10. Ep. 98. Euſeb. 3. Hiſt. c. 33. & in Chron. ex Tert. Apol.

A 98 Chriſti ad 191.
Perſecutio Trajani.

Chriſtianis habita quæſtione, cùm eos falſis criminibus paſſim accuſari deprehendiſſet, ex Trajani reſcripto inquirere deſiit: ſic ut oblatos tantùm, obſtinatóſque puniret.

a Euſeb. Chron. & 3. hiſt. c. 32. & ſeq.

Porro anno Trajani circiter decimo, tertia ab eodem *a* mota perſecutio eſt, in qua Simeon Cleophæ filius annos natus 120 cruci ſuffigitur. necnon Ignatius Romam ex Aſia perductus in amphitheatro leonibus objicitur anno Chriſti 108. & errat videlicet Maximus martyr, qui quod Dionyſius in cap. 5. de Divinis Nominibus Ignatium citat, ante Domitianum necem ejuſdem Ignatii collocat. Oneſimus item S. Pauli diſcipulus Epheſi Epiſcopus pro Chriſto patitur: & Anacletus Papa cùm ſediſſet annos 9, menſes 3. quem Evariſtus excepit.

b Acta SS. Fauſt. & Iov.

Trajani perſecutionem ſucceſſor ejus propagavit Hadrianus, & in martyres plurimos ſæviit. Evariſtus Papa ſub illo cæſus, Alexandro cædem reliquit: quam hic anno Hadriani 15. martyrio perfunctus Sixto tranſmiſit: *b* cùm jam Fauſtinus, & Jovita, Brixiani illius juſſu necati eſſent circa annum ejus 4.

Iuſtinus Martyr.
c Euſeb. l. 4 hiſt. c. 10. Hier. de ſcript.

Imperante Antonino Pio Juſtinus Martyr *c* Apologeticum unum edidit; alterum M. Aurelio, & L. Vero: quorum ſub initium illuſtre martyrium obiit.

Polycarpus.
d Iren. l. 3. c. 3. Euſeb. l 4. hiſt. c. 14. & ſeq. & in Chron.

Romani verò Pontifices pro Chriſto cæſi ſunt, Sixtus anno ſecundo Antonini, cùm annos ſediſſet propemodum decem: Teleſphorus anno ejuſdem 14: Hyginius anno 18. Aurelii vero anno 5 paſſus eſt Pius. *d* Huic ſucceſſit Anicetus, occiſus & ipſe anno illius 13. Eo Eccleſiam adminiſtrante, Polycarpus Smyrnæ Epiſcopus Romam adiit, ac paulò pòſt circa annum ſeptimum M. Aurelii, egregium in Aſia pro Chriſto certamen obiit. In eadem provincia paſſus eſt & Pionius. Soter poſt Anicetum Romæ cùm ſediſſet annos 4, agonem implevit, eíque ſubrogatus eſt Eleutherus anno circiter M.

e Euſeb. l. 5. Hiſt. c. 1. & ſeq.
Lugdunenſes Martyres.

Aurelii 17, *e* quando in Galliis ferali Imperatorum edicto Chriſtiani complures occiſi ſunt, inter quos Lugdunenſes martyres excelluerunt; præſertim Photinus Epiſcopus, Attalus, Ale-

xander medicus, Blandina. *Ac tum primùm* (ait *a* Severus) *intra Gallias martyria viſa; ſerius trans Alpes Dei religione ſuſcepta*. Id anno evenit Chriſti 177. Paſſa eſt Romæ quoque ſub Aurelio *b* S. Felicitas cum filiis ſeptem. Chriſtianam fidem contra gentiles & hæreticos ſtilo propugnarunt eodem ſæculo quàm plurimi. Velut *c* Agrippa Caſtor, qui ſub Hadriano contra Baſilidem hæreticum ſcripſit: Quadratus, & Ariſtides Athenienſis, qui pro Chriſtiana religione apologeticos edidère eodem imperante. — A 96 Chriſti ad 192. *a* Lib. 2. *b* Martyrol. Rom. *c* Euſeb. 4. Hiſt. Hier. de ſcript.

Æqualis item fuit illorum Papias Joannis auditor; & Hegeſippus, qui ſub Aniceto & Eleuthero vixiſſe Romæ ſcribitur ab Hieronymo; hoc eſt Imperatoribus M. Aurelio, & Commodo. quando & Melito Sardenſis, & Apollinaris Hierapolitanus, & Dionyſius Corinthius Epiſcopi; nec-non Athenagoras Athenienſis philoſophus, pietatis & doctrinæ famam latè ſparſère. — *Scriptores Eccleſiaſtici, Papias.*

Inter gentiles philoſophus inſignis habitus eſt ſub Trajano Chæronenſis Plutarchus, ac Dio Pruſæus: ſub Hadriano Phavorinus; Euphrates Stoïcus, *d* qui morbi ac ſenectutis tædio cicutæ hauſtu vitam finiit, Hadriano permittente. Sextus item, Agathobulus, & Oenomaus. *e* Sub Antonino Pio Taurus Berytius Platonicus vixit: tum Arrianus Nicomedienſis philoſophus, & hiſtoricus; Maximus Tyrius; Apollonius Chalcidicus Stoïcus; Baſilides Scythopolitanus, qui omnes M. Aurelii præceptores fuère. quo imperante Peregrinus philoſophus cognomento Proteus, apud Piſas per Olympicum ludicrum extructo rogo ſeipſum cremavit Olympiade 236, ut ſcribit Euſebius in Chron. meminit & Lucianus peculiari libro, quem de ejus more confecit. *f* Menelaus Mathematicus Trajani anno primo Lunam in ſpica Virginis notavit anno Chriſti 98. Paulò pòſt, ſub Hadriano & Antonino Ptolemæus aſtronomiæ princeps extitit. — *d* Xiphil. & Euſ. Chron. *e* Capitol. Euſ. Chron. *Peregrinus.* *f* Ptol. l. 7. p. 270. Græc.

Eruditi ingenii, ac ſermonis primas tenuère Trajano Imperatore C. Plinius junior: *g* Dio Pruſæus, quem Trajanus mirificè coluit: *h* Po- — *g* Philoſtr. Euſ. Chron. *h* Suid.

A 96 Chriſti ad 192.

lemo Laodicea, quæ eſt ad Lycum, oriundus, Rhetor, & Sophiſta, Ariſtidis magiſter, qui & ipſe ſub Hadriano floruit: Fronto inſignis orator: Philoſtratus Lemnius: Herodes Atticus, *a* qui imperantibus Trajano, Hadriano, & Antonino celebris fuit. Hermogenes Tarſenſis, quem Suidas prodit, ſub Marco anno ætatis 18 rhetoricam magna cum admiratione profeſſum, anno 24 omnium prorſus oblitum, nulla, quod quidem appareret ægritudine, in extrema inſcitia conſenuiſſe: Phlegon Hadriani libertus, *b* qui ad Olympiadem 229, hoc eſt Hadriani obitum, & annum Chriſti 137, opus ſuum produxit. Eadem tempeſtate Galenus medicinæ princeps habitus eſt.

a Suid.

b Suid.

Hiſtorias edidêre, Pauſanias Herodis æqualis, Appianus, Juſtinus, Ælianus Præneſtinus, qui Græcos ipſos ſuapte elegantia ſuperavit. Lucianus item; & qui illum imitatus eſt Apuleius, circa hæc tempora vixiſſe creduntur. Juriſconſulti Trajano, & Antonino imperantibus memorantur Neratius Priſcus, Domitius Labeo, Salvius Julianus, Voluſius Mætianus. *c* Grammatici, Aper, Pollio, Eutychius, Proculus Siccenſis, Aulus Gellius.

c Capitol.

d Hæretici ſub Trajano & Hadriano, Elxai, qui ſe ad Oſſenos adjunxit, ut ait Epiphanius, Saturninus Antiochenus, Baſilides Alexandrinus, Carpocrates; à quibus nefanda Gnoſticorum ſecta profluxit: Prodicus; nec non Marcio Ponticus, quem circa annum Chriſti 134, hoc eſt extrema tempora Hadriani, virus ſparſiſſe ſuum *e* oſtendimus. Sub Antonino fuerunt Ophitæ, Cainani, Sethiani, Apelles, Valentinus, qui circa annum Chriſti 153 Romam advenit; Cerdo; Tatianus Juſtini martyris diſcipulus; *f* Cataphrygum hæreſis auctore Montano, & Priſcilla, Maximillâque inſanis feminis M. Aurelio imperante naſcitur, ut annales teſtantur.

d Euſ. 4. hiſt. Epiph. Hær. 19, 27. & ſeq. *Hæretici.*

e Vide animad. ad Epiph. p. 83. Iren. l. 3. c. 4. Euſ. 4. hiſt. c. 10.

f Euſeb. Chr. Epiph. Hær. 48.

Sunt & hæreticis annumerandi Bibliorum interpretes, qui illo ſæculo vixêre, duo: Aquila ſemi-Judæus homo, ac ſemi-Chriſtianus: quem ad tempus Hadriani refert *g* Epiphanius: &

Interpretes ſcripturæ Græci.

g Epiph. de Menſ. & Pond.

Symmachus, qui ſub M. Aurelio ſcripſit. Ab his non longè abfuit Theodotio, *a* ut olim animadvertimus.

A 193 Chriſti ad 235.
a In Animad. ad Epiph. p. 392.

De Commodo, Pertinace, Iuliano, Severo Caracalla, Geta, Macrino, Alagabalo, Alexandro.

A 193 Chriſti 235.

CHAP. X.
b Herod. 2. Xiphil. Capitol, Eutr. Victor.

b Occiſo Commodo, anno ineunte Chriſti 193, P. Helvius Pertinax ab iiſdem, qui Commodum oppreſſerant, Imperator eſt factus. Qui cùm rempub. optimis inſtitutis regere, ac militari cupiditati obviam ire vellet, intra octogeſimum octavum diem è medio ſublatus eſt. Cujus obitu fluctuantem, & quaſi caducam imperii poſſeſſionem licitari auſus eſt Didius Julianus. Sed poſt menſes 2, dies quinque, quod integrum donativum repræſentare non poſſet, ab iiſdem deſtitutus, Septimii Severi juſſu necatur.

Pertinax. *Iulianus.* *Severus.*

c Hic enim oriundus Africa, cùm Pannoniæ præeſſet, per ſpeciem ulciſcendi Pertinacis imperium arripuit. Ac primum Prætorianos ob indignam illius necem à ſuis circumventos exauctoravit. tum Peſcennium Nigrum Syriæ, Clodium Albinum Britanniæ præfectos, & imperii competitores ſingillatim aggreſſus eſt. Primus Niger acie ſuperatus, Antiochia, quò ſe receperat, capta, ad Euphratem fugiens interemptus eſt, ut ſcribit Herodianus. Spartianus haud procul Cyzico interfectum refert. Oppreſſo Nigro, Byzantium, quod in ejus fide perſtabat, trienali obſidione Severus expugnavit, ac muris & libertate ſpoliatum Perinthiis contribui juſſit anno circiter imperii quinto.

c Spart. & alii ſuperiores.

Byzantium captum.

Rebus in Oriente pacatis, vertit in Occidentem arma contra Clodium Albinum, quem hactenus Cæſaris oblata dignitate ſibi conciliarat. Cum eo ad Lugdunum in Gallia congreſſus, cæſis utrimque plurimis, ipſóque inter alios Albino, ſolus rerum potitus eſt. urbs direpta &

Albinus. *Lugdunum everſum.*

A 193 Chriſti ad 235.

incenſa caput Albini Romam miſſum; in ejúſque fautores & amicos acerbiſſimè ſævitum eſt.

Hinc denuò profectus in Orientem, Parthos, Adiabenos, Arabáſque devicit: Alexandrinis Buleutarum jus dedit: Plautiano interim Romæ omnia gubernante; cujus filiam Plautillam Antonino filio deſponderat. Nuptiæ deinde anno Severi circiter decimo celebratæ ſunt; *a* ac tantum doris numeratum, quantum Reginis quinquaginta ſatis eſſet. Verum paullo poſteà, anno circiter Chriſti 204, Plautianus idem contra Imperatores conſpirans, ab Antonino genero interimitur, & complures poſt eum interfecti qui illi ſtuduerant.

a Spart.

Severus in Britannias abiit anno imperii 15, cum duobus filiis, Baſſiano, quem Antoninum cognominarat, & Auguſtum anno circiter imperii ſeptimo fecerat; ac Geta Cæſare adhuc, an Auguſto. ibi quatuor circiter annis re proſperè confectá reſedit; & muro per tranſverſam inſulam ducto eam munivit. Ibidem denique majoris filii inſidiis haud ſemel appetitus; Eboraci moritur prid. Non. Febr. anni Chriſti 211, *b* cum imperaſſet annos 17, menſes 0, dies 3, Moriens ſeptem annorum canonem reliquit; ſic ut quotidiana modiorum quinque & ſeptuaginta millia poſſent expendi: olei verò, quantum Italiæ toti per quinquennium ſufficeret.

b Xiph.

c Antoninus Caracalla, & Geta, duo Severi filii, pari jure poſt parentis obitum ad imperium evecti ſunt, anno, ut dictum eſt, Chriſti 211. quorum ex indolis morúmque diſſentione perpetua diſcordia fuit. Miti erat, ac civili, ut ferunt ingenio Geta; truculentus alter, & furore præceps, à quo anno imperii altero, ut è Xiphilino conſtat, Chriſti 212, in ipſo ſinu matris per colloquii ſpeciem frater eſt occiſus anno ætatis 23. Cæſa poſtea eſt amicorum illius ac fautorum ingens multitudo. In his Papinianus Juriſconſultus, quòd parricidium illius excuſare legibus nollet. Poſt hæc in Orientem abiit Antoninus. Alexandriæ verò ingentem civium ſtra-

c Spart. Herod. 4. Xiphil. Eutr. Victor.
Caracalla & Geta.

Papinianus.

gem edidit, quòd in ipſum aliquando dicta jeciſſent. Artabanum Parthorum regem fraudulenter invaſit, ac regnum ejus populatus eſt. Annis demum à patris obitu ſex, menſibus duobus exactis, ab Opilio Macrino Præfecto Prætorio per Martialem centurionem interficitur Edeſſam inter & Carras, vi Eid. Apr. ut ait Xiphilinus, anno Chriſti 217, ætatis illius 29, eodem auctore; Spartianus 43 imputat.

A 193 Chriſti ad 235.

Macrinus. *a* Capitol. Lampr. Herodian. Xiph. Victor. Eutrop. *Alagabalus.*

a Macrino poſt annum, menſéſque duos quàm imperium aſſumpſerat, à militibus occiſo, unà cum Diadumeno filio, imperavit Aurelius Antoninus Alagabalus Varius, ex Jovis, vel Solis ſacerdote, Caracallæ filius vulgò, ſed falsò creditus, anno Chriſti 219. Hic mortalium omnium fœdiſſimus fuit: adeo ut in mulierem, abjecta virilitate, ſponte ſe deformaret: & quidvis corpore ſuo pateretur. Igitur annis tribus, menſibus novem exactis, conſenſu militum cum matre Semiamira, ſive Julia, cæſus anno Chriſti 222, unco impacto, in cloacam, inde in Tiberim tractus eſt anno ætatis 18, ut narrat Xiphilinus. pleríque duos annos & menſes aliquot aſſignant imperii, vitæ 16. ſed Xiphilino magis aſſentimur: cujus ratio, cùm de Alexandro dictum eſt, *b* alibi eſt reddita.

b Par. 2. l. 4. c. 6. & 7. *Alexander.* *c* Iidem.

c Anno Chriſti 222 M. Aurelius Severus Alexander ad imperium perveuit, cum jam Cæſar eſſet anno ſuperiore factus: princeps longè omnium optimus, ac pace bellóque præſtantiſſimus. Summam vel in dicendo, vel à Judicibus exigendo jure diligentiam adhibuit, in eóſque, qui favore aut corruptela juſti fines excederent, ſeverius animadvertit. adulatores, ſcurras, & aulicorum dedecora procul amovit; Magiſtratus venales eſſe prohibuit, aſſerens non poſſe fieri, quin quod emiſſet aliquis, hoc venderet. Itaque provinciarum rectoribus, ne populis oneri eſſent, inſtrumentum ex ærario præbebat.

Idem à Chriſto non abhorruit. cui cùm divinos honores habere, ac templum condere per Senatum minimè licuiſſet, eum in larario coluit. Uſus eſt in adminiſtrando jure clariſſimo-

A 193 Chriſti ad 235.
a Lamprid. Zoſimus 1.
Vlpianus.

rum ejus ſcientiæ virorum induſtria *a* Ulpiani, Pomponii, Celſi, Modeſtini, Pauli, Proculi, Venuleii. Ex his Ulpianus ad Præfecturam Prætorii provectus, militari ſeditione interemptus eſt, ut affirmat Zoſimus. Sed & bellicam laudem pacis artibus adjecit. *b* Eo quintum jam annum imperante, Artaxerxes Perſa cùm Parthos tribus præliis ſuperaſſet, interfecto rege eorum Artabano, Perſarum in Oriente inſtauravit imperium. ex quo Magi in pretio eſſe cœperunt, ut ſcribit Agathias. Hunc Romanos fines incurſantem fruſtra literis abſterrere conatus Alexander, in eum duxit exercitum, vicitque, ut ex Actis Senatus docet Lampridius, ac triumphavit 7. Cal. Oct. etſi longè alia Herodianum ſcripſiſſe idem referat. Hac functus expeditione, novam contra Germanos ſuſcepit: in qua conſpiratione paucorum militum occiditur *c* Moguntiaci cum matre, qui ſe, quamdiu vixit, ad invidiam uſque morigerum præbuit. Ita Lampridius, Herodianus & Zoſimus à Maximino, qui tyrannidem uſurparat, cum matre juſſum interfici prodit. In anno Chriſti factum eſt 235. *d* Imperavit annos paullo plus 13. vixit novem & viginti, cum menſibus 3.

b Herodia. 6. Agath. 1. p. 61. Vide par. 2. l. 4. cap. 7.
Perſæ imperium recuperant.

c Hieron. in Chron. & Euſ. Oroſ. 7. c. 18.

d Lamprid. in Alex. Herod. 6. &c. Zoſim. 1.

De Chriſtiana re per illorum Imperatorum tempora, & illuſtribus pietate, ac doctrinâ viris.

CAP. XI.

EOdem, quo Commodus interemptus eſt, anno Eleutherus Papa moriens Victorem genere Afrum ſucceſſorem habuit. *e* Qui Theodotum Byzantinum coriarium de Chriſto pravè ſentientem ejecit ab Eccleſia: ortámque de Paſchate controverſiam cùm Romæ, tum aliis in locis indictis Synodis compoſuit. *f* Quinetiam Aſianos Judaïco more celebrare perſeverantes, à communione ſegregare voluit. Sed hunc Irenæus ab eo conſilio deduxit. *g* Gravis eo ſedente procella perſecutionis in Chriſtianos incubuit? quam anno Severi decimo Euſebii Chronicon aſſignat, Chriſti 202. Per hanc

e Euſ. 5. Hiſt. c. 27.

f Euſeb. ib.
Quæſtio de Paſchate.

g Euſeb. 6. hiſt.
Perſecutio Severi.

Leonides Origenis pater, Alexandriæ; *a* Irenæus Lugduni cum omni ferè populo ſuo paſſus eſt: cujus perſecutionis quædam in Africa velitatio fuit, *b* Saturnino primùm, deinde Scapula provinciam illam adminiſtrante. A 193 Chriſti a 235. *a* Martyr. Rom. Iun. 28. *b* Tertul. in Scap.

Alexandro Imperatore pacem habuit Eccleſia. Nam & Chriſtianis ille faviſſe dicitur. Verùm cùm eos in conſilium adhiberet, qui ut juris peritiſſimi, ita Chriſtianis iniquiſſimi erant: nonnullæ martyrum cædes extiterunt. *c* quos inter Cæcilia claruit, cum Tiburtio, & Valeriano. Urbanum quoque, qui Zephyrino ſubrogatus annum ſeptimum agebat in Pontificatu, gladius abſtulit. *c* Martyr. *S. Cæcilia.*

Eadem tempora quâ inſigni ſanctitate, quâ doctrina fecerunt illuſtriora *d* Pantænus è Stoïco Chriſtianus, qui cum Alexandrinæ ſcholæ præfuiſſet, Indias Evangelii proferendi cauſſa petiit, ac ſub Severo & Caracalla floruit: Rhodon Aſianus Tatiani diſcipulus ſub Commodo, ac Severo: Clemens Alexandrinus auditor Pantæni, & Originis magiſter: Miltiades, & Apollonius, qui contra Montanum, ac Priſcillam, & Maximillam ſcripsêre: Apollonius Senator, qui pro Chriſtiana religione apologiam in Senatu recitavit, ejúſque decreto capite truncatus eſt, imperante Commodo: Polycrates Epheſiorum Epiſcopus, qui Victori Pontifici pro quartadecimanis vehementius obſtitit. In Africa Tertullianus Severo & Caracalla principibus: Romæ Minucius Felix: Origenes Alexandriæ, qui quidem anno Commodi ſexto, Chriſti 185 circiter in lucem editus, Severi decimo anno, decimum ſeptimum ætatis agebat annum, quando *e* Leonides ejus pater martyrium obiit, ut narrat Euſebius. Eminebat & Julius Africanus, ad quem Origenes de Suſanna ſub Alexandro ſcripſit: Gregorius Thaumaturgus; Heracles Alexandrinus Epiſcopus; Ammonius Chriſtianus in eâdem urbe Philoſophiam profeſſus, cujus auditor fuit Plotinus Lycopolitanus, teſte Porphyrio in illius vita. De his, ac cæteris, quos omittimus, conſulendus eſt præſertim S. Hieronymus. *d* Hieron. de Script. *Tertullianus.* *e* Euſeb. 6. Hiſt. c. 3. & in Chron. Hier. de Script. Eccl. *Origenes.*

A 235 Chriſti ad 276.

De Maximino, Gordianis, Philippo, Decio, Gallo, & Voluſiano, Valeriano, Gallieno, Claudio, Aureliano, Tacito, Tyrannis 30, nec non Odenato & Zenobia.

A 235 Chriſti ad 276.

CAPVT XII.
a Lampr. Herodia. 7. Eutr. Victor.
Maximinus.
Vide Par. 2, l. 4. c. 7.
Gordianus.

MAximinus *a* Gotho patre, Alana matre genitus, ſive occiſo, ut Herodiano placet, Alexandro; ſive poſt ejus necem nulla ſua fraude patratam. Imperator factus eſt anno Chriſti 235. qui confectò proſperè bello Germanico, apud Sirmium hyemavit, ac dirè interim Romæ per Præfectos ſuos graſſatus eſt; pluréſque maximè nobilium interfecit. Inter hæc Gordiani ambo pater & filius, Carthagine imperium uſurpant. Romani, auctore Senatu, à Maximino deficiunt; & legati ubique mittuntur, qui provincias in Senatus poteſtate continerent. Romæ verò vigintiviri ad tuendam rempublicam delecti ſunt. Gordianis in Africa poſt annum ac dies aliquot à Maximini duce Capeliano cæſis, Balbinus & Maximus Pupienus ex vigintiviris à Senatu ad imperium provecti ſunt anno Chriſti 237: quo Maximinus, dum Aquileiam obſidet, à militibus interfectus eſt cum filio adhuc puero, poſt annos duos, ac menſes aliquot in ſumma poteſtate tranſactos.

b Capitol. Herod. 8. Eutrop. 9.
Balbinus.
Pupienus.
Gordianus.
c Zoſim. 1.

b Balbinus, & Pupienus cum Gordiano puero Gordiani illius, quem in Africa cum filio periiſſe ſuprà memoravi, nepote, ut Capitolinus ait; ut autem Eutropius, filio; annum ſolidum tenuêre rempublicam. *c* Poſtea Gordianum, & quo favore ſuperabantur, amoliri cupientes, à militibus trucidati ſunt anno Chriſti 238. quo ex tempore Gordianus ſolus imperavit magno omnium favore, natus annos vel 11, vel 13, vel 16. (id enim ambiguè proditum eſt) optima & ad omnem virtutem facta pueri

indole : quam Miſithei doctiſſimi ac diſertiſſimi viri, cujus filiam duxerat, prudentia temperabat : quo cum, aperto Jano gemino, magnis copiis contra Perſas tetendit anno imperii quinto, ab iiſque Carras, Niſibin, aliáque oppida recepit, & eoſdem in regionem ſuam compulit. Anno inſequente Philippi Arabis inſidiis ſublato Miſitheo, paulò pòſt Gordianus ipſe ſeditione per corruptos milites ab eodem concitata Philippo, perimitur, *a* cum ſexennium regnaſſet, anno Chriſti 244. Cujus in locum ille ipſe parricida ſucceſſit; qui pace cum Sapore conſtituta Romam rediit. Hujus anno quarto labente, quo Conſul ipſe tertium, filius ejus Philippus Cæſar ſecundum fuêre, *b* Romæ ludi ſæculares, anno Urbis vertente milleſimo, celebrati ſunt, Chriſti 248. circa meſſis tempus, ut ex *c* Zoſimo colligitur. Quinque demum annis in imperio decurſis, ſextum auſpicatus ſenior Veronæ Philippus, Romæ junior à militibus jugulantur, anno Chriſti 249; cum jam purpuram ſumpſiſſet.

A 235 Chriſti ad 276.

a Vict. Euſeb: Zoſim. 1.

Philippus.

b Vide lib. 11. de Doct. Temp. c. 25.

c Zoſim. 2.

d Decius ex inferiore ortus Pannonia, excellente vir animi virtute, ac bellandi uſu præditus: ut eum Victor prædicat. imperavit eodem teſte menſes 30. & contra barbaros pugnans, in promiſcua turba paludis hauſtus gurgite periit, ſic ut ne cadaver quidem inveniri potuerit. Galli, ut ſcribit Zoſimus, fraude cum barbaris occultè conſpirantis, ea clades eſt accepta. Decii filius eodem bello eſt extinctus anno 251.

d Victor. Zoſi. Eutrop.

Decius.

e Gallus inde Hoſtilius limitanei in Mœſia dux exercitus militari ſuffragio creatus imperator, ac Voluſiano filio in conſortium aſſumpto, poſt biennium, ac menſes 4. cum eodem ab militibus trucidatur apud Interamnam, dum adverſus Æmilianum res novas in Mœſia molientem pergeret. Id anno evenit Chriſti 254. *f* Eo imperante, peſtilens morbus, quantus nunquam antea, totum penè vaſtavit orbem anno Chriſti 252. in quo Chriſtianorum etiam adverſùs perſecutores ſuos caritas enituit.

Gallus, & Voluſianus.

e Victor. Eutr. Zoſim. l. 1. Oroſ. 7. cap. 21.

f Euſeb. 7. Hiſt. c. 17. Cyp. de de mortal.

Perſæ verò Orientalem limitem armis invadentes Antiochiam diripuêre. Scythæ in Aſiam

A 233 Chriſti ad 276.

tranſgreſſi latè omnia populati ſunt. Quibus ſtrenuè Æmilianus obſtitit, & iis repreſſis, imperium militaribus ſuffragiis eſt ademptus, occiſo, uti dictum eſt, Gallo. *a* Tertio poſteà menſe, Æmiliano ſublato, rerum potitus eſt Valerianus cum Gallieno filio, quo cùm annum ſeptimum libavit imperii. ac multis per id tempus barbarorum incurſionibus res Romana lacerata eſt. Auctor eſt S. Auguſtinus epiſtola 80, barbarorum impreſſiones Gallieno imperante *tales fuiſſe, ut mundi finem appetere putare poſſent*. Tyranni quoque complures variis in locis exorti; qui triginta numero percenſentur à Trebellio Pollione. Cùm igitur adverſus Scythas, à quibus capta Calchedon, Nicæa ſuccenſa, Epheſinæ Dianæ templum crematum fuerat, Valerianus iiſſet; indéque contra Saporem Orientali limiti infeſtum progreſſus eſſet; ab eo captus, & vilis more mancipii habitus eſt, ut quoties equum conſcenderet, incurvato eo pedem cervicibus ejus imponeret. Demum *b* illum cute nudari, ac ſaliri juſſit, ut teſtatur Euſebius. Ea clades in annum Chriſti incidit 260. Secundùm quam Odenatus Palmyrenorum decurio, cui Zenobia nupſerat, *c* Perſas Romanis finibus ingruentes fortiter compreſſit, ac Romanam rem ſuſtinuit, cùm regium ſibi nomen aſſumpſiſſet.

a Trebel. Eutr. Victor. Zoſim. 1. Oroſ. 7. c. 22.

b Euſeb. Orat. Conſtan. ad Sanc. c. 24. Agath. l. 4. p. 129.

c Trebell.

Gallienus.

d Trebell. Victor. Eutrop. Oroſ. 7. c. 22.

d Interim Gallienus luxu nequitiíſque perditus lacerari undique tam à barbaris, quàm ab tyrannis paſſus eſt imperium. Ad hunc cùm Odenatus, capta Niſibi, & Carris, vindicata Meſopotamia, Perſarum rege fugato, cæsíſque quamplurimis, vinctos Satrapas miſiſſet, quaſi viciſſet ipſe, triumphare non erubuit. Ea Odenati victoria Coſſ. Gallieno & Saturnino ab Trebellio notatur; qui eſt annus Chriſti 264. Paucis pòſt annis Odenatus Imperator à Gallieno renunciatus, inſidiis conſobrini ſui unà cum Herode filio trucidatus eſt, cujus uxor Zenobia virilis animi femina ſuſcepit imperium. Gallienus à Martiano, & Cecropio ducibus contra Aureolum tyrannum excitus, ad Mediolanum occiditur cum fratre Valeriano. Imperavit annos cum patre ferè ſeptem, ſolus octo.

Odenatus.

Zenobia.

A 235 Chriſti ad 276.

Claudius.

a Anno itaque Chriſti 268 Claudius circiter 9. Cal. Apr. ut ex Trebellio conſtat, imperare cœpit, frugi, ac moderatus, & utilis reipublicæ princeps, qui Aureolo ſublato tyranno, contra Gotthos egregiè pugnavit. Horum cæſa conſtat trecenta viginti millia, navium duo millia depreſſa. quod reliquum barbarorum fuit, ad Hæmimontum fames, ac peſtis abſumpſit, *b* Atticiano, ſive Antiochiano, & Orfito Coſſ. qui in annum congruunt Chriſti 270. Paullo pòſt eâdem peſte contactus moritur Claudius, poſtquam anno 1, menſibus paullò plus 9 imperavit, Euſebio & Caſſiodoro teſtibus. Verùm cùm anno 270 illum deceſſiſſe Trebellius confirmet, videtur biennium ferè clauſiſſe; alioquin ſine anni 269 mortuus eſſet.

a Trebell. Victor. Eutrop. Zoſim. l. 1. Oroſ. 7. cap. 20.

b Trebell.

Quintillus.

Frater illius Quintillus cùm imperium uſurpaſſet, poſt dies 16 à militibus obtruncatus eſt: à quibus jam electus erat *c* Aurelianus obſcuro genere editus, ſed inter laudatiſſimos principes ab ethnicis numeratus; niſi quod ad crudelitatem fuit propenſior. Ab eo victi ſunt Alemanni, & Marcomani, à quibus maximam cladem Romani priùs acceperant: ob quam Sibyllinos adeundos libros Aurelianus cenſuit: quod tertio Eeid. Jan. anno Chriſti 271 contigiſſe ex Vopiſco conſtat. Romam poſt victoriam veniens plurimos interfecit è Senatoribus. Muros urbis amplificavit. In Orientem profectus Zenobiam vicit, & in triumpho duxit cum Tetrico tyranno; quo apud Catalaunos in deditionem accepto Gallias recuperaverat. Utrumque poſtea vivere paſſus, hunc Lucaniæ Correctorem fecit, illam in Urbe retinuit: à qua Zenobiam familiam propagatam eſſe ſcribit *d* Hieronymus. Auctor eſt Aurelius Victor primum illum è Romanis Imperatoribus innexuiſſe diadema capiti ſuo, ac gemmis, & aurata uſum eſſe veſte. Idem porcinam carnem largiri in populum inſtituit. Periit anno imperii vertente quinto, Chriſti ineunte 275, fraude Mneſthei ſecretariorum notarii, ad Cænophrurium, inter Byzantium, & Heracleam. Eo mortuo *e* interregnum fuit menſium circiter ſeptem, quod diligendo Im-

Aurelianus.

c Vopiſcus. Victor. Eutrop. Zoſim. Oroſ. 7. c. 13.

Zenobia capta cum Tetrico.

d Hier. Chron.

e Victor.

A 235 Chriſti ad 276.

a Vopiſ. Eutr. Zoſim. Victor.

Tacitus.

b Victor.

peratore Senatum inter & milites amica, & ad hanc diem rara eſſet orta contentio, eas mutuò ſibi partes utriſque deferentibus, *a* tandem ab Senatu 7. Cal. Octobr. creatus eſt.

Tacitus, vir egregiè moratus, & tractandæ reipublicæ imprimis idoneus: qui ad Hiſtoricum Tacitum genus ſuum referebat. At idem *b* ducenteſimo pòſt die apud Tarſum febri mortuus eſt, eíque Florianus ejus frater cùm ſucceſſiſſet, ab majori exercitus parte imperator factus eſt Probus: Florianus intra dies 60 inciſis ſponte venis obiit anno Chriſti 279.

De Chriſtianis rebus ac perſecutionibus, nec non hæreticis, tum claris pietate, vel ſanctimonia, aut eruditione viris, qui à Maximino ad Aureliani uſque tempus extiterunt.

CAP. XIII.

Maximini perſecutio.

c Euſeb. l. 6. Hiſt. c. 28. & in Chron. Oroſ. 7. c. 19.

Decii perſecutio.

d Euſeb. 6. Hiſt. c. 32. Oroſ. 6. c.

Origen idolis ſacrificat.

e Epiph. Hær. 64. Vide & Animad. noſtras.

f Euſeb. Hiſt. 7. c. 1.

g Epiſt. 55. ad Pammach.

h Cypr. Ep. 55. Epiph. Hær. 59.

MAximus *c* ſtatim atque imperio potitus eſt, in Chriſtianos ſæviit, ac ſextam, uti vulgò computant, perſecutionem inſtituit. In ea Pontianus Rom. Pont. martyrium obiit, eíque ſuffectus Anterus paulo plus uno menſe functus, ineunte Chriſti anno 236. eundem martyrii titulum obtinuit.

d Septimam verò perſecutionem Decius ipſo imperii exordio, Chriſti circiter anno 258 commovit. in qua Fabianus Pont. Romæ cæſus eſt Januarii 20, cùm ſediſſet annos 15. In ea perſecutione comprehenſus *e* Origenes, ne infanda pateretur, thus idolis adolere maluit, ac Tyrum inde ſecedens, anno pòſt quinto moritur ſub Valeriano & Gallieno, ætatis undeſeptuageſimo, ut ex Euſebio colligitur. Tyri porro mortem obiiſſe fidem facit *g* Hieronymus. Anno Decii ultimo, Chriſti 251, cùm Romana ſedes annum amplius vacaſſet, Fabiano ſubrogatus eſt Cornelius: contra quem *h* Novatianus ſchiſma conflavit à pauciſſimis ſuæ partis electus. ad quem ſe Novatus epiſcopus ex Africa veniens adjunxit; quem plerique cum Novatiano promiſcuè habent.

Sub Decio cùm alii complures paſſi ſunt, tum gatha in Sicilia; Alexandriæ Apollonia, quæ ardentem in rogum injecit, ut ſcribit *a* Euſeius.

A 335 Chriſti ad 276.
Novatiani ſchiſma.
a Vide Euſ. 26. Hiſt. c. 41.

Eodem imperante Decio, ejúſque anno 1, vel cundo, Chriſti 250: hoc eſt Decio & Grato oſſ. ait *b* Gregorius Turonenſis S. Saturninum oloſæ epiſcopatum iniiſſe, cum eóque miſſos le Gratianum Turonorum, Dionyſium Pariſienſium epiſcopum: & hunc ibidem cum Ruſtio & Eleutherio mortem pro Chriſto ſubiiſſe.

b Greg. Tur. l. 1. Hiſt. c. 30.
S. Dionyſius Pariſienſis Epiſcopus.

Cui ſuffragatur Auctor vitæ S. Audomari pud Surium die IX. Sept. Qui refert Fuſcianum Victorinum S. Dionyſii ſocios eodem prædicaſſe tempore Chriſti fidem, quo S. Quintinus apud Ambianenſes idem factitabat. At illi ovembris XJ, Maximiano imperatore paſſi nt. Non multum igitur Maximiani tempus ionyſii anteceſſit obitus; hoc eſt quinquaginta rciter annis.

Eandem Chriſtiani populi carnificinam, qui ecio ſucceſsêre, proſecuti ſunt Gallus, & Voſianus. Itaque Cornelius Papa poſt annos 2, enſes totidem Romæ paſſus eſt; eíque Lucius t ſuffectus; qui ſub Valeriano & Gallieno cæs, Stephano ſedem reliquit.

Per idem tempus clariſſimum Africanæ lumen cleſiæ Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus ruit; qui Philippo Aug. III, & ejus filio Cære II Coſſ. hoc eſt anno Chriſti 248, ad Epiſpatum evectus eſt. *c* Nam ſcribit poſt quatuor, àm ſedere cœpit, annos, ortum eſſe in Africa iſma Feliciſſimi, ſub ipſum Cornelii Romani Pontificis exordium, quod anno Chriſti 251 ngruit.

S. Cyprianus.
c Cypr. Ep. 55.

d Stephano ſedente, ſub annum Chriſti 256, rthagine concilium Epiſcoporum à Cypriano celebratur: in quo baptiſmus hæreticorum o falſo habitus eſt, repetíque juſſus; quod ipm & Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia, ionyſius Alexandriæ decreverunt. Sed iis ombus Apoſtolica auctoritate reſtitit Stephanus. anc verò qualemcumque labem pòſt paullo uore ſuo S. Cyprianus diluit, Valeriano &

d Cypr. Epiſc. 70. & ſeq. Aug. de Bapt. contr. Don. Vincent. Lirin.
Synodus Carth. de iterando baptiſmo hæreticorum. Cypriani martyrium.

A 235 Chriſti ad 276.

Gallieno Imperatoribus : à quibus inſtaurata perſecutio eſt anno circiter quarto imperii ſui, Chriſti 257, hoc eſt Valeriano IV, Gallieno III Coſſ. ut *a* Acta paſsionis S. Cypriani teſtantur. Hoc enim anno in exilium pulſus, ſequenti Chriſti 258, pro Chriſto vitam finiit 18 Cal. Oct. Ita decem ſolidos annos, ac menſes aliquot in epiſcopatu tranſegit.

a Acta Paſſ. S. Cypr. Hieron. de Script.

Eadem Valeriani perſecutio primùm Stephanum Papam annis 2, menſibus 3 obito Pontificatu : inde ſucceſſorem ejus Sixtum poſt annum 1, menſes ferè 2 abſtulit anno Chriſti 258, octavo Eid. Aug. quartóque poſt die S. Laurentium, inde Hyppolytum, aliósque non paucos.

S. Laurentius.

Sed hujus crudelitatis meritas ſubinde pœnas Valerianus exſolvit, captus à Perſis, & ad pudenda vel mancipio coactus obſequia, ac demùm cute nudatus, ut antea meminimus, *b* Gallienus, paterno doctus exemplo perſequi ultra Chriſtianos vetuit.

b Euſeb. 7. hiſt. c. 13. Oroſ. 7, c. 22.

Externo repreſſo domeſticus Eccleſiam turbo jactavit. *c* Paulus Samoſatenus Antiochenus epiſcopus Sabellium æmulatus, qui Ptolemaide in Lybia nefarium adverſus ſanctiſsimam Trinitatem dogma paullò antè vulgaverat, Filii & ipſe divinitatem oppugnare cœpit. *d* Contra quem prima Antiochiæ Synodus eſt habita ſub annum Chriſti 260; cui Firmilianus Cæſarienſis, Gregorius Neocæſarienſis, & ejus frater Athenodorus interfuerunt. Sed tum ſubdola tergiverſatione Patrum ſtudia Paulus eluſit. Poſtea verò altero in Concilio Antiochiæ celebrato damnatus, ac ſede ſua deturbatus eſt : qua cùm cedere nollet, interpellato, qui tum imperabat, Aureliano, vi detruſus eſt anno Chriſti 270. Tum enim noſtris ab rebus haud alieno erat Aurelianus animo : qui biennio pòſt, Chriſti 272, nona, ut plerique computant, perſecutione graſſatus, innumerabiles martyres fecit. Cui finem Tacitus impoſuit, ut *e* Charitonis martyris acta teſtantur.

c Euſeb. 7. hiſt. c. 8. Epiph. Hær. 65.
Paulus Samoſatenus, & Sabellius.
d Euſeb. 7. hiſt. c. 22. 23. & 24.

Aureliani perſecutio.

e Surius 28. Sept.

Eidem ſæculo ſplendorem attulit Paulus Heremitarum ſignifer; qui, Decio Chriſtianos inſe-

S. Paulus heremita.

nte, per occaſionem vitandæ necis *a* ſpelun- n adiit: in qua ſolitariam vitam amplexus eſt, no ætatis 23, Chriſti 250 qui annus & Ma- um Antonium in lucem edidit, ut ex Hiero- mo colligitur. *b* Dionyſius item Alexandri- s *c* obiit anno Gallieni 12, ait Euſebius: nec n. Gregorius Thaumaturgus. E gentilibus otinus Philoſophus ſub initium Aureliani, c eſt anno circiter Chriſti 270 moritur, ut ex rphyrio in ejus vita colligitur.

A. 235 Chriſti ad 276.
a Hier. in Paulo.
b Idem in Chron.
c Euſeb. 7. hiſt. c. 28.

uidas illum refert ſenem ſub Gallieno admo- m vixiſſe, atque hujus auditorem Amelium ſſe, Amelii Porphyrium, hujus Jamblichum; rphyrium verò Aureliano imperante flo- ſſe, & ad Diocletiani uſque tempora perve- ſe. Verùm Eunapius Porphyrii condiſcipu- n, non magiſtrum, facit Amelium; unà cum igene, & Aquilino. ac Porphyrii ætatem ad relianum, ac Probum perducit, qua & De- pum hiſtoricum vixiſſe memorat. Longinus. eterea inter ſæculi iſtius erudiſſimos cenſe- ; à quo Porphyrium inſtitutum, & eo affe- m nomine: cùm prius Malchus vocaretur: em auctor eſt Eunapius. Sed & Zenobia ad æcas literas magiſtro eodem uſa Longino eſt, em propterea Aurelianus juſſit occidi, ut ibit Vopiſcus.

Longinus.

e Probo, Caro, Numeriano Carino, Diocletiano, Maximiano, Conſtantio Chloro, & Armentario.

A 276 Chriſti ad 304.

CAP. XIV.

TACITO, *d* ac Floriano ejus fratre mortuis, M. Aurelius Probus militari conſenſu ad ncipatum exollitur anno Chriſti 276, è nnonia Sirmienſi, vir omni laude cumulatus. m & bello præclarus, & incorruptis mori- s fuit. Qui ſimul atque renuntiatus eſt Augu- s, in eos milites animadvertit, qui Aureliano nus attulerant. Hinc Gallias adiens ſexagin- de barbaris oppida recuperavit, & eorum

d Vopiſcus. Victor. Eutrop. Idatius in faſtis. Zoſim. 2.
Probus.

ſeptingenta millia propemodum occidit. Pacatis Galliis recepit Illyricum; ac Getas populos ſubegit omnes. In Orientem vero profectus Perſas bello laceſſivit; iiſque ſuperatis, & expugnatis aliquot urbibus, dum in Italiam rediens per Illyricum iter faceret, Sirmii à militibus eſt occiſus, quos ob nimiam ſeveritatem infenſos habebat, anno Chriſti 282, imperii ſeptimo, quem menſibus circiter 4 inchoarat.

a Vopiſcus. Victor. Eutrop. 9. Zoſim. 2. Oroſ. 7. c. 14.
Carus, Carinus, & Numerianus.

Suffectus eſt Probo *a* M. Aurelius Carus Narbonæ ortus in Gallia: qui ſtatim Carinum & Numerianum filios Cæſares creavit, & Carino ad tuendas Gallias miſſo, cum Numeriano contra Perſas tetendit in Orientem. Ibi ſubacta Meſopotamia, ad Cteſiphontem uſque progreſſus, ictu fulminis exanimatus eſt anno circiter imperii uno vertente, Chriſti 283. Numerianus patris obitum ægrè ferens nimio fletu ocularem in morbum incidit: ac dum in lectica vehitur, Apri ſoceri inſidiis oppreſſus eſt anno Chriſti 284.

b Ibid.
Carinus.

b Carinus patris, fratríſque diſſimilis, ac ſceleribus, flagitiíſque contaminatiſſimus vixit. Nam ab eo probrum nullum abfuiſſe; nullum in eo virtutis, ac bonæ mentis veſtigium fuiſſe dicitur. Quamobrem ſummis æquè ac minimis inviſus, aliquanto poſt patris mortem tempore, non magis cum Diocletiano, quàm cum publico in ſe odio luctatus eſt, perveníτque ad annum Chriſti 285, hoc eſt alterum ab eo, quo Diocletianus imperare cœpit. Tum enim apud Margum Mœſiæ oppidum à ſuis proditus, ab exercitu Diocletiani victus interemptúſque eſt.

c Victor. Eutr. 10. Euſeb. Chr. Faſti Siculi. Oroſ. 7. c. 25.
Diocletianus. Maximianus.

c Anno igitur Chriſti 284. Septembri circiter menſe, Diocletianus, qui antè Diocles vocabatur, poſt extinctum Numerianum, oblatam ab exercitu purpuram accepit, natus in Dalmatia obſcuro genere, (fuiſſe quippe libertus Anulini Senatoris traditur) ſed militari fortitudine præſtans. Is prima ſtatim concione juravit nulla ſua fraude Numerianum occidiſſe, ac ſubinde interfectorem ejus Aprum manu ſua peremit: eóque

ticinium illud implevit, quod olim acceperat, m ſe Imperatorem fore, cum aprum ſua ma- occidiſſet. ex quo in venatu, quoties in rum inciderat, eum per ſeſe venabulo con- ere ſolebat. Tum verò poſtquam Aprum in- emit, fatalem ſe denique aprum inveniſſe ſtavit. Poſtea ruſticos in Gallia tumultuan- , qui ſe *Bacaudas* nominabant, miſſo Ma- miano Herculio, compeſcuit anno 285, quo cſar primum hic eſt factus. Nam ſequenti 6 Auguſtum eundem creavit ex Cæſare Dio- tianus Cal. Apr. quod ſcribit Idatius, ut pentem quâ barbarorum, quâ tyrannorum ſtatione rempublicam fulciret. Quippe ſub em tempus & Carauſius occupatus Britannis; Achilleus in Ægypto purpuram ſumpſerant; ab Oriente Narſes imminebat Perſarum ; & à Quinquegentianis Africa vaſtabatur. ibus undique ſævientibus procellis aliquot nos jactatus eſt Romanus orbis. Ergo *a* an- 7 imperii, Chriſti 291, ut omnibus oc- rreret, duos Cæſares creavit Conſtantium lorum, qui Claudii II nepos per filiam ditur, ait Eutropius; & Galerium Maxi- anum in Dacia natum haud procul Sardica; i Armentarius cognominatus eſt, quod ar- ntorum paſtor fuiſſet. Hos ut affinitate ſibi ngerent, Diocletianus Veleriam filiam Ar- ntario; Maximianus Herculis Theodoram ivignam Conſtantio collocavit. Inde qua- ifriam partito bello, Diocletianus in Æ- ptum; Herculius in Africam; Armenta- is in Orientem; Conſtantius in Britanniam ofecti ſunt. Ab his omnibus, longis & oriosis expeditionibus Romanus pacatus eſt is, Diocletiani anno imperii 12 labente, riſti 296, ut in Chronico teſtatur Eu- bius, obſeſſa menſibus octo Alexandria, ptáque, cum Ægypto rediit ad obſe- ium.

A 276 Chriſti ad 304.

a Idat.

Cæſares creati à Diocletiano Conſtantius & Galerius Maximianus.

Carauſius ab Alecto ſocio poſt annos, àm defecerat, ſeptem interemptus eſt; no Chriſti 293. *b* Ita Britanniæ decimo no recuperatæ, ait Eutropius. Eodem tem-

b Eutrop.

A. 276 Chriſti ad 304.

pore & Quinquegentiani à Maximiano Herculio perdomiti; & Galerius Armentarius à Narſeo victus, à Diocletiano arroganter exceptus; ſequenti *a* anno Chriſti 297, acceptam ignominiam ultus eſt, fuſis Perſarum copiis, ac Narſei conjugibus, ſororibus, liberíſque captis. *b* Ideo revertentem honorificè Diocletianus in Meſopotamia ſuſcepit.

a Idat.

b Eutrop. 9. Victor.

c Demum poſt magnificum de tot confectis bellis triumphum Romæ ab utroque Auguſto celebratum, ambo depoſita purpura eodem die, Calend. April. ut auctor eſt Idatius, privati facti ſunt, Diocletianus Nicomediæ, Mediolani Maximianus. Sed ille ſponte, ſive ingraveſcente jam ætate fatiſcens; ſive Chriſtianæ rei, cui par opprimendæ non erat, tædio fractus, Salonas in hortos ſeceſſit. Maximianus auctoritate magis collegæ, quàm voluntate, idem ut faceret adductus eſt. Id anno 20 Diocletiani, Chriſti 304 contigit, quo Coſſ. fuêre Diocletianus IX. Maximianus VIII, ut ſcribit Idatius. qui & Auguſtos eadem hora renuntiatos ait eſſe Conſtantium Chlorum, & Galerium Maximianum Armentarium: Cæſares verò duos alios Severum, & Galerium Maximinum ſorore Armentarii genitum, ut ait Victor.

c Idem & Zoſim. Euſeb. 8. Hiſt. c. 13. & in Chron. Oro. 7. c. 25.

Diocletianus, & Maximianus purpuram ponunt.

Conſtantius ita cum Galerio Maximiano Romanorum orbem partitus eſt, ut huic Illyricum, Aſia, Oriénſque cederet, Conſtantio Gallia, Italia, & Africa. qui poſtea Italiam, & Africam collegæ remiſit. Itaque Maximianus Severum Italiæ, Maximinum Orienti præpoſuit. Conſtantinus interim Conſtantii Chlori filius obſes à patre Diocletiano & Galerio Maximiano traditus, cùm ab eodem patre repoſceretur, variis à Galerio periculis objectus, clámque dilapſus Geſſoriacum ad patrem profugit. Ita ſcripto quidam Anonymus, quem manuſcriptum penes nos habemus.

D

A 276 Chriſti ad 304.

De Chriſtianæ religionis ſtatu ab anno Chriſti 276, quo Probus eſt exorſus, ad Conſtantij Chlori obitum, & initium Conſtantini, hoc eſt annum 305. vel 306 Vbi de perſecutione Diocletiani, Donatiſtarum origine, & pleriſque ſanctitate, ac doctrina inclytis.

CAP. XV.

PAucis iis annis, quos hoc capite complecti-mur, maximi in Eccleſiam motus extite-[...]nt. Ipſo Probi Imperatoris exordio, hoc eſt [...]cundo ejus anno, Chriſti 277, Manichæorum [...]æreſis erupit, ut in Euſebiano Chronico legi-[...]r. ubi & ærarum aliquot annis tempus idem [...]tatur, Antiochenorum, Laodicenorum, &c. [...]unc annum Probo & Paulino Coſſ. inſcriptum [a] Leo Papa illius præfinit origini. Quo tempore [Ar]chelaus Caſcharæ in Meſopotamia Epiſcopus [ſa]nctitate, & eruditione florens Manetis ſe fu-[...]i ſtrenuè ac conſtanter objecit.

Manichæi.

[a] Leo Hom. 2. de Pent. Vide Epiph. Hær. 66. & Animd. noſtras Cyr. Cat. 6.

[...] Sub Diocletiano verò gravis, & quanta ha-[...]nus non fuerat, in Chriſtianos exorta perſe-[...]io eſt, ſub extremum illius imperij tempus. [b] [...]i longè eum antè ſævire in illos cœpiſſe ex [...]tis S. Sebaſtiani colligit Baronius. [c] quem an-[...] 2 Diocletiani paſſum vult cum Tiburtio, [Ch]romatio, aliiſque.

Diocletiani perſecutio.

[b] Vide Par. 2. & l. 4. c. 9.

[c] Apud Sur. Ian. 20.

[S]ed vehementius illud exarſit incendium an[...] ipſo labente Diocletiani 18, ſive ut [d] Euſe[bi]us putat, 19, quem à Paſchali menſe numerare [...]ipit. Igitur per eos dies, quibus Paſſionis Do-[mi]nicæ memoria colitur, Imperatores edicto [...]erunt Eccleſias dirui, & ſacros libros ad in-[cen]dium tradi: tùm ut Chriſtiani honoribus fun-[...] gradu ſuo deciderent; cæteri capite minue-[ren]tur. Innumerabilis ergo pro Chriſti fide va-[...] cruciatuum genere conſumpti ſunt. quorum [Eu]ſebius nonnullos recenſet: ut Procopium [a]d Cæſaream Palæſtinæ, Alphæum, Zac-[chæ]um, &c paſſim verò Eccleſiaſticis in tabulis [ill]is temporis martyria leguntur: velut Marci,

[d] Euſ. in Chron. & Hiſt. 8. Oroſ. 7. c. 25.

Martyres varij.

A 276 Chriſti ad 304. *Martyres varij.*

& Marcelliani; Coſmæ, & Damiani fratrum; Vincentij; Agnetis; Luciæ; Mauricij, ac legionis Thebæorum. Marcellinus item Papa an. Chriſti 304, redactis jam in ordinem Imperatoribus, 6 Cal. Maii pro Chriſto mortem pertulit. Anno quippe perſecutionis altero ambo Imperatores imperio ſe abdicarunt, ait Euſebius.

Traditores ſemen Donatiſtarum.
a Optatus l. 1. Aug. 3. con Creſc. c. 26.

Porro qui metu, pœníſve fracti ſacros libros tradiderunt, *Traditores* in Africa vocati ſunt, quod ſemen Donatiſtarum ſchiſmatis poſtmodum fuit. *a* Ac primùm Cyrthæ in Numidia Concilium ab infamibus pleriſque iſto crimine celebratum eſt epiſcopis, cui Secundus Tigiſitanus Primas Numidiæ præfuit. In eo vitandi cauſſa ſchiſmatis Traditores recepti ſunt, anno Chriſti 303.

b Euſeb. Chr. Hier. de Script. *Viri docti, & pij.*

Neque martyrum cruore tantùm, ſed eruditione quoque nobilitata eſt Eccleſia. *b* Sub Probo enim vixit Anatolius Laodicenus vir doctiſſimus. Sub Caro & Diocletiano Pierius Alexandrinus Presbiter; Pamphilus, qui ſub maximino poſtea paſſus; Lucianus eadem perſecutione cæſus; Methodius Olympi Lyciæ, ac deinde Tyri epiſcopus, qui ſub Diocletiano martirium obiit. alij ſub Decio, & Valeriano putant, ut refert Hieronymus. Sed prius placet: quando quidem & contra Porphyrium, & contra Origenem ſcripſit: quorum ille ad Diocletianum uſque pervenit: hic Decio ſupervixit: Arnobius, qui ſub Diocletiano Siccæ rhetoricam docuit, & Chriſtianus poſtea factus eſt: ejúſque diſcipulus Lactantius. Ex gentilibus Poëtæ ſub Caro, & Diocletiano celebrati ſunt Calpurnius Siculus, & Nemeſianus. Hiſtorici Lampridius, Capitolinus.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER SEXTUS,

In quo anni continentur ab 304 Chriſti ad 491.

De Conſtantino Chloro, & ejus filio Conſtantino, Licinio, & horum inter ſe bellis, déque Indictionum origine.

A. 304 Chriſti ad 337.

DIOCLETIANO, & Maximiano ſponte privatum ad genus vitæ redactis anno Chriſti 304, eodem anno, ac die, hoc eſt Cal. Apr. ut auctor eſt *a* Idatius, Julius Conſtantius Chlorus, & Galerius Maximianus Armentarius è Cæſaribus *b* Auguſti, & Imperatores facti ſunt. quorum ille Galliis, & Britanniis contentus fuit: hic Romanum reliquum poſſedit orbem cui adminiſtrãdo cùm ſolus intentus eſſe non poſſet, curam illius cum duobus partitus eſt, Severo, & Galerio Maximino in Illyrico natis: hoc verò ſororis filio. Hos etiam Cæſares creavit *c* eodem, quo Conſtantinus Cæſar eſt appellatus tempore; hoc eſt anno 305, vel 306. Severo Italia; Oriens Maximino permittitur; Maximianus in Illyrico reſedit. Conſtantius Chlorus, vel uno tantùm anno, vel biennio, ut pleriſque placet, Auguſta digni-

CAPVT I. Par. 2. l. 4. c. 10.

a Idatius in faſt.

b Eutrop. l. 10. Victor. Schotti, & in Cæſ. Oroſ. 7. c. 25. Zon.

c Victor. Schotti. Anonymus ſcriptus. Victor. Schotti.

Conſtantius Chlorus.

A 304. Chriſti ad 337.

tare potius eſt ; *a* atque Eboraci in Britannia diem obiit. Miti ac civili fuit ingenio, planéque liberalis ; *b* qui neqûe contra Chriſtianos quæſtionem haberi paſſus eſt ; & quos ejus profeſſionis in comitatu ſuo eſſe ſciret, cæteris antetulit. *c* Ad hunc Bononiæ, ſive Geſſoriaci degentem Conſtantinus accurrit, Galerij Maximiani inſidias veritus ; in ejúſque complexu paulo pòſt Eboraci moritur Conſtantinus, anno, ut vulgò ferunt, Chriſti 306, quo ſextùm Conſules erant Chlorus, & Armentarius, *d* Jul. 25. auctore Socrate.

Ex hoc anno, Conſtantini procedit initium: etſi tum Cæſaris contentus appellatione *e* ſequenti anno Auguſti ab Maximiano ſocero nomen accepit. Natus tunc erat annos 32, vel 33 quod ex mortis illius tempore pòſt intelligetur. Ortus itaque eſt anno circiter 273 ex Helena Bithyna, quam concubinam *f* plerique fuiſſe dicunt : *g* Ambroſius ſtabulariam : alij legitimam ſed obſcuriore loco natam conjugem. Zonaras in incerto relinquit.

Maxentius.

i At Romæ, ubi Conſtantini allatæ ſunt imagines, Maxentius Herculij filius à Prætorian[is] militibus ſubitò Imperator acclamatus eſt. qu[i] initio ; populi demerendi gratia, *k* Chriſtian[is] favere viſus eſt, ac perſecutioni modum adhi[-] buit. at mox in omni ſe crudelitatis, ac flagit[ij] genere volutavit. *l* Contra hunc Galerius Maxi[-] mianus Severum Cæſarem miſit : qui deſtitutus ſuis Ravennam fugit. Galerius Romam cu[m] exercitu petens, fruſtráque Maxentium generu[m] ſuum per legatos hortatus, ut precibus poti[ùs] quàm armis mereretur imperium, fœdè & ig[nominiosè] deſertus à ſuis in Illyricum abiit, *m* ubi Liciniu[m] Cæſarem conſtituit anno Chriſti 307. *n* Q[ui] Herculis ad ſpem evectus imperij reſumend[i] quo invitus ceſſerat, è Lucania Romam reve[r-] tit, Diocletianúmque Carnunti in Pannonia d[e-] gentem, (non Carnuti in Celtica, ut malè nar[rat] Zoſimus) vel, ut Victor ſcribit, Salone, idem faceret literis hortatus eſt, quod ille renuit. *o* I[n-] ſtea Severum perjurio deceptum, & Raven[na] retractum captivi habitu in urbem perduxit,

a Eutr. 10. Victor. Schot. Euſ. 1. de vita Conſt. & in Chron. Oroſ. 7. c. 15. Zona.
b Euſ 1. de vita Conſ. Sozo. 1. c. 7.
c Vict. Anomym. Zona.
d Socr. 1. c. 1.
e Paneg. Conſt. & Max. dictus.
f Hier. Chr. Zoſim. lib. 2. Oroſ. 7. c. 25. Chr. Alex.
g Ambr. de fun. Theod.
h Zona. To. 3.
i Eutr. 10. Victor. Euſeb. 8. hiſt. c. 14, & de vita Conſt.
K Euſ. 8. hiſt. c. 14. Optatus l. 1.
l Victor. Sch. Eutr. 10. Anon. Zoſim. 2.
m Eutr. 10. Vict. Sch.
n Eutr. 10. Vict. Epit. Oroſ. 7.
o Anon. Zoſ. 2. Vict. Sch. Oroſ. ib.

A 304 Chriſti ad 337.

ı Appia via triceſimo ab Urbe milliario jugulait, eodem anno 307, ut confirmat Idatius. Herılius Maxentio filio ſuo inſidias ſtruens Româ ɛllitur, & ad Conſtantinum fugit in Gallias; cui Fauſtam filiam in matrimonium dedit cum ugusti appellatione.

a Peneg. Conſt. & Max. Eutr. 10. Zoſim. 2.

Auguſti 4.

Anno deinde 308, quo Herculius X, & Arıentarius VII Conſules ponuntur, *b* Licinio arnunti Imperatore creato, Id. Nov. ut ſcribit latius, *c* quatuor ab Auguſtis reſpublica regi ɛpit, Conſtantino & Maxentio Auguſtorum liis; Galerio Maximiano, & Licinio novis hoıinibus. *d* Herculius anno 310, dum adverſus ɛnerum ſuum Conſtantinum nefaria molitur, per Fauſtam ejus filiam detecta, Maſſiliam igiens pœnas ibi perfidiæ luit. De tempore fiem facit Idatius. *e* Galerius Maximianus ſeıente anno, fœdo morbo conſumptus eſt *f* Octa-o ſuo Conſulatu: quem Maxentius gener *g* inr Divos adſcripſit.

b Hier. Chr. Ida. faſt. Vict. Sch.

c Eutr. 10.

d Eutro. & cæteri.

Maximiani mort.

e Euſ. 8. Hiſt. c. 17.

f Euſ. & Idat. faſt.

g Vetus Inſcr. Nummi apud Baro. An. 306.

h Anno 312 Conſtantinus cæleſti crucis oſtenı contra Maxentium animatus, & Alpes tranſɛſſus, victis ad Veronam illius ducibus, eunem non longè ab Urbe ſuperavit. *i* qui per ontem, quem Tiberi impoſuerat, raptim proɛrans, ejus ruinâ oppreſſus, ac demerſus riit. Caput ejus Romæ, ac per Africam cirımlatum eſt; quod Nazarius in Panegyrico ixit.

h Vide 1. Par. l. 4, c. 10.

Maxentij clades.

i Euſeb. 1. de vita Conſt. c. 28. & 9. Hiſt. c. 9. Zoſim. 2. Victor. Sch. Eutr. 10.

Ordinatis in Urbe rebus, *k* Conſtantinus in ermaniam profectus, Mediolani ſororem Conantiam Licinio collocavit anno 313. & eodem alerius, *l* Maximinus Chriſtianorum carnifex ontra ambos Imperatores ſtolidè bello ſuſceo, in Illyriis ab Licinio victus in Aſiam ıfugit, & apud Tarſum Ciliciæ horrenda orte conſumptus eſt. Nec diuturna inter amɔs principes concordia fuit. *m* His enim quarım Conſulibus, ut Idatius refert, anno Chriſti 5, rupto fœdere, ad Cibalim primò, quod eſt annoniæ oppidum, 8 Id. Octobr. deinde in ımpo Mardienſi pugna facta eſt, utrobique ſi, fugatíque Liciniani. Tandem reconciliata ıce de integrò diviſum eſt imperium. Interim

k Zoſim. 1. Eutr. 10.

l Euſ. 8. hiſt. c. 9. & 10. Zoſim. l. 2. Eutr. 10. Vict. Sch. Oroſ. 7. c. 28.

m Iidem auct.

A 304 Chriſti ad 337

Salonæ Diocletianus obiit 3 Non. Dec. ait Idatius.

a Anonym. Zoſim. 2. Euſ. 1. de vita Conſt. &c.

a Anno 324, cùm Licinius adverſùs Conſtantinum rurſus arma cepiſſet, cauſſatus illum ultra limites ſuos in alienam ditionem erupiſſe. (quanquam Gotthos Thraciam, Mœſiámque populantes neceſſariò propulſarat) prope Hadrianopolim maximam cladem accepit Non. Jul. (quod Idatius adnotat) cæſis millibus 35, cùm 150. M. peditum haberet, equitum 15 M. Inde Byzantium ſe proripiens denuo pugna navali vincitur. ac demum noviſſimo ad Calchedonem prælio debellatus, in victoris poteſtatem venit. à quo vitam interpoſita conjuge ſorore Conſtantini pactus, ac Theſſalonicam relegatus, ſequenti *b* anno 325, quòd novas res moliretur, in eadem urbe peremptus eſt. Hic finis civilium armorum fuit.

b Idat.

Licinij mors. Criſpus occiditur.

c Oroſ. 7. c. 28.

Hoſtili perfunctum metu Conſtantinum domeſtici turbines excepêre. *c* Criſpus Cæſar ex priori conjuge Minervina ejus filius, egregia juvenis indole, cùm in ſuſpicionem tentati cum noverca ſtupri veniſſet, Polæ in Iſtria, ut ſcribit *d* Ammianus, occiditur. Romæ *e* Zoſimus id factum aſſerit. annum *f* verò Idatius indicat, qui eſt Chriſti 326. Nec diu innocentis ultionem diſtulit Deus. quippe conſequens annus Fauſtæ, quæ privignum accuſarat, necem attulit; quam falſi compertam Conſtantinus balnei calore juſſit occidi.

d Amm. 14.
e Zoſ. 2.
f Idat. Faſt. Hieron. Chro.

Conſtantinopolis extructa.

g Hier. Chron. Zoſ. 2. Socr. 1, c. 16. Vide 11. de Doct. Temp. c. 42.

g Eo Imperatore Byzantium inſtauratum eſt, ac pene totius orbis locupletatum ſpoliis, ſic ut Romam exæquaret, cum imperij ſede conditoris nomen accepit. Eam V. Id. Maias anno 330 dedicatam prodit in faſtis Idatius. Lege autem lata, & in lapideam columnam inciſa, novam Romam appellari juſſiſſe Socrates refert.

h Hier. Chron. Anonym. Idatius.

h Sarmatis poſt hæc ſubactis, ac per varia Romani imperii loca diſtributis, quarto pòſt anno, qui erat Chriſti 337, ipſo Pentecoſtes die moritur Conſtantinus in ſuburbano Nicomediæ; ubi paullo ante mortem baptizatum eſſe

pleriqque veterum affirmant : quibus *b* Card. Perronius nuper adſtipulatus eſt, dum poſt Nicenam Synodum baptizatum ab Euſebio Nicomedienſi Conſtantinum aſſeruit.

c Indictionum originem vulgò Conſtantini ætate prodiiſſe putant, ejúſque anno 6, Christi 312. Sed ego qui ſic ſentiunt divinare eos arbitror, non certum dicere. Nam nullum idoneum teſtem citant. Apud *d* Ambroſium fit ejus mentio verbis iſtis : *Indicto enim Septembri menſe incipit*. Et in *e* Cod. Theod. *Valentiaca Indictio* nominatur. Antiquiorem his auctorem, qui quidem exploratæ ſit fidei, non facilè reperias. Unde porro *Indictionis* vox manaverit, quæque ſit ei ſubjecta notio, non magis perſpicuum eſt hactenus. Illud inter doctos convenit, *Indictiones* nihil illud eſſe, quàm præſtationes, & tributa, quorum canon, id eſt modus, quotannis indicebatur. Sed cur ſpatio 15 annorum, quot orbis Indictionum colligit, finiri placuerit, & qua de cauſſa, quóve tempore primùm id uſurpari cœperit, cum multæ multorum conjecturæ ſint, nulla ſatis probabilis affertur. Eſt autem Indictionis uſus triplex. Nam alia Calendis ab Septembribus proficiſcitur, eaque Conſtantinopolitana dicitur. alia ab 8 Cal. Octob. quæ Cæſarea vocatur. Harum utra ſit vetuſtior, nondum mihi conſtat. Tertia Pontificia, ſeu Romana nominatur : quæ in Pontificiis diplomatibus adhibetur, & à Cal. Ian. quæ priores duas illas epochas ſequuntur, ſumit exordium.

A 304 Chriſti ad 337.
a Euſ. 4. de vita Conſt. Hier. Chron. Ambr. Ora. in fun. Theod. Socr. Theod. Soz.
b Perron. in Reſp. p. 239.
c Vide 11. de Doct. Temp. c. 39. & ſeq.
d In Epiſt. ad Epiſc. Æmiliæ.
e Leg. 9. cod. de Indul.

A 304. Chriſti ad 337.

De rebus Eccleſiaſticis, quæ Conſtantino Imperatore contigerunt: perſecutione Maximiani; Donatiſtarum ſchiſmate; Arianorum hæreſi; & Nicænæ Synodo. Tum de viris pietate ac literarum ſcientiâ claris.

CAP. II.

CHRISTIANI nominis vexationem à Diocletiano cœptam, poſt ejus & Herculij ſucceſſum, propagavêre Galerius Maximianus, & alter Galerius Maximinus. Conſtantinus verò, qui Gallias obtinebat, non modò Chriſtianorum abſtinuit ſanguine, ſed illos etiam habuit in pretio. *a* Præ cæteris in Oriente bacchatus eſt Maximinus, qui innumerabiles martyres occidit. Eximij fuêre Pamphilus Cæſarienſis presbyter eruditiſſimus: Procopius in eadem urbe paſſus: Petrus Alexandrinus Epiſcopus, qui Arium ob ſchiſma Meletij à communione ſubmovit: *b* S. Potamiena Alexandrina: Lucianus Nicomediæ, &c. Quinetiam *c* juſſu Maximini deteſtandus quidam liber ſub Actorum Pilati nomine vulgatus eſt, in quo multa de Chriſto nefaria continebantur. Nec minus Romæ graſſabatur Maxentius. Modum crudelitati Conſtantinus victor adhibuit. cujus auſpiciis & favore dilatata Chriſti religio, longiùs ſe Romanis finibus extendit.

a Euſ. Hiſt. *Martyres ſub Maximino.*

b Pallad. Lauſ. cap. 1

c Euſ. 9. hiſt. cap. 4.

Licinius *d* poſtea hoſtis ex fautore factus Chriſtiani nominis, non paucos & ipſe martyres dedit, quos inter egregiâ fortitudine memorantur 40 milites, qui in Cappadocia frigore enecti ſunt: Baſilius Amaſeæ Epiſcopus, & alij: donec à Conſtantino, Licinio interfecto, pax eſt reddita.

d Euſ. in vita Conſ. Chro. Socra. 1. c. 8. Oroſ. 7, c. 22.

Dum ferro fac flammis in Eccleſiam tyrannicus exardet uror, domeſtica quoque illam tempeſtas exercuit. Nam duo præſertim ſchiſmata ſub Conſtantini, & Maxentij exordium nata feruntur; Donatiſtarum in Africa; Me-

letianum in Ægypto. Prius his de cauſſis conflatum eſt. A 304 Chriſt ad 337.

a Lucilla fuit Carthagine Hiſpana mulier, præpotens & factioſa, quæ à Cæciliano Archidiacono reprehenſa, ulciſcendi ſui occaſionem captabat. Fortè accidit, ut Menſurius Carthaginenſis Epiſcopus à Maxentio Romam evocatus, ſenioribus quibuſdam Eccleſiæ vaſa commendaret. Quo mortuo Cæcilianus in ejus locum ordinatus eſt à Felice Aptungitano: qui cùm ab iſtis depoſitum repeteret, hi communionem ejus adverſati ſunt; iiſque ſe Lucilla conjunxit. Hæc origo fuit Donatiſtarum, qui ab Donato à Caſis nigris præcipuo ſchiſmatis auctore, à quo Majorinus ordinatus eſt, nomen adepti ſunt. etſi ab altero cognomine Donato, qui Majorino ſuffectus eſt, appellari ſe poſtea maluerint. *b* Maxentio ſublato, cùm Donatiſtæ Conſtantinum interpellaſſent adverſus Cæcilianum, quem traditore Felice ordinatum aſſerebant: Imperator Melchiadi Romano Pontifice, & aliis Epiſcopis, quorum tres erant Gallicani, cauſſam commiſit à quibus anno 313 damnati ſunt ſchiſmatici cum eorum principe Donato. At hi in Africa denuò tumultuantes, & ab Æliano Procoſ. iterum condemnati, ad Imperatorem provocant. cujus mandato Arelate in ſynodo cauſſa illorum denuo diſceptata eſt, & ſecundum Cæcilianum dicta ſententia anno 314, Voluſiano, & Aniano Coſſ. Cúmque nihilominus Conſtantinum iterum appellaſſent, Romam primùm, deinde Mediolanum venire juſſi, ibi poſtremò damnati ſunt, addita exilij pœna; quam idem poſtea Conſtantinus remiſit.

a Opt. 1. Aug. 5 con. Parm. & alibi Tomi 7, parte. 1.

Donatiſtarum hiſtoria.

b Opta. 1. Aug. Ep. 68, 162, 165, & alibi paſſim. Vide To. 1. Conc. Gall. & Euſ. 10. hiſt. cap. 5.

Alterum ſchiſma Meletianorum fuit. *c* Auctor ejus Meletius Lycopolitanus Epiſcopus, qui à Petro Alexandrino Epiſcopo propter varia crimina, tum quòd idolis ſacrificaſſet, exauctoratus, ab eo deſcivit. Natum illud eſt eodem quo Donatiſtæ tempore.

Ex ea factione prodiit *d* Arius Alexandrinus preſbyter, qui contra Dei filium impiam hæreſim effudit, ob quam ab Alexandro Epiſcopo

c Athan. Apol. 2. Socr. 1. Soz. 1. Theod. c. 9.

d Athan. paſſim. Socr. 1, 28. Soz. 1, 25. Theod. 1, c. 30. Epiph. Hær. 69.

Arius.

A 304 Chriſti ad 337.

ejectus Eccleſia; patronos ſibi quæſivit Euſebium Nicomedienſem, & alterum Cæſarienſem, Epiſcopos, cum pluribus aliis. quod incendium fruſtra per literas, pérque legatum Hoſium conatus reſtinguere Conſtantinus, Nicænam denique ſynodum haberi juſſit anno 325. cui interfuêre 318 Epiſcopi.

Ab hac, Ariana damnatur hæreſis, & de Paſchate celebrando controverſia dirimitur. *a* Arius, necnon octo partium ejus Epiſcopi, Nicænæ aſſenſi fidei, ſuſcepti ſunt, ut ſcribit *b* Hieronymus: Arius quidem ea lege, ut ne Alexandriam rediret. *c* Cujus quidem cremari libros, *d* ejus verò fautores dogmatis Porphyrianos dici, Conſtantinus edixit. Quod autem in illa omni actione præcipuas ſibi partes vendicarat Athanaſius Alexandri Epiſcopi Alexandrini Diaconus, omnium in ſe Arianorum convertit odia: *e* atque, quinto poſt Concilium menſe, mortuo Alexandro, in ejus ſubſtitutus eſt locum: neque ut Arium Alexandriam redire pateretur, precibus ullis ac minis ab eo impetrari potuit. Ob id Meletianorum, & Arianorum calumniis exagitatus, *f* demum in famoſo illo apud Tyrum conventiculo falſis criminibus damnatus eſt anno 335. cúmque ad Imperatorem Conſtantinopolim veniſſet, novis inimicorum fraudibus apud illum in ſuſpicionem adductus, Treverim relegatur anno 336. Arius communionem ab Alexandro Conſtantinopolitano Epiſcopo per vim extorquere conatus, dum ad Eccleſiam properat, infamem vitæ exitum habuit.

g Imperante Conſtantino, Helena ipſius mater crucem Domini Hieroſolymis reperit: *h* ac baſilicas erexit duas: Conſtantinus unam in ipſa urbe magnificentiſſimam.

In Perſide Sapores Chriſtianos vexat, & Aceſimam, *i* Aïthalem, aliόſque plurimos interficit, quem literis ad eum datis mitigare Imperator ſtuduit. *k* In India porro Frumentius Tyrius Philoſophus Chriſti propagavit fidem; & eodem ab Athanaſio factus Epiſcopus rediit circa annum 327: quando & Iberos Chriſtianæ cujuſdam captivæ opera Evangelij lux affla-

a Athan. Apol. 2.
b Hier. Con. Lucif.
c Gelaſ. l. 2, c. 36.
d Socr. Trip. 2, c. 15.
e Theod. l. 15. c. 26.
f Athan. Apol. 2. Socr. l. The. Soz. 1. 25. Ruff. 1.
Athanaſii vexatio.
g Ruff. 1. c. 8. Socr. 1. 17. Soz. 2, 1. Ambr. de fun. Theod. Pauli ep. 11. Sever. Sulp. L. 2.
h Euſ. 3. de vita Conſt.
i Iidem & Theophan. Cedrenus.
k Ruff. l. 1. c. 9. Socr. 1, c. 15. Theod. 1, c. 23. Soz. 1. cap. 23.

vit. Ut autem ſecundo curſu Chriſtiana res procederet, quamplurimis ei legibus pius Imperator conſuluit. *a* quarum una fuit inſignis, ut Epiſcoporum ſententiæ in civilibus etiam cauſſis ratæ eſſent, lata anno 314. Immunitatem quoque Clericis alia lege conceſſit. *b* Tum hæreticos conventus habere prohibuit, ædéſque illorum dirui, & Catholicis attribui juſſit

A 304 Chriſti ad 337.

a L. 1. cod. Th. de Epiſc.

b Euſeb. 3. de vita, c. 91. Soz. 2, c. 32.

c Synodi præterea variis in locis habitæ Eccleſiaſticam ſanxêre diſciplinam: præſertim Ancyrana, cui Baſilius Amaſeæ Epiſcopus ſubſcriptus legitur, is qui ab Licinio mori juſſus eſt; & Gangrenſis, incertum quo anno.

c To. 1. Conc. *Illuſtres viri.*

Nec minus ſanctitatis, & doctrinæ ferax illa ætas fuit. Præter eos, quos ſparſim attigimus, illuſtri pietate commendantur eorum plerique, qui in Synodo Nicæna convenerunt: uti Nicolaus Myrenſis Epiſcopus: *d* Spyridio Trimithuntis in Cypro: Euſtathius Antiochenus: Paphnutius Thebarum: innumerabiles alii. Rhæticus item Auguſtodunenſis inter doctos habitus eſt: qui cum Melchiade judex ab Conſtantino Donatiſtis eſt datus. Arnobius ad hæc ex Siccenſi rhetore, ac gentili Chriſtianus anno 20 Conſtantini factus ſcribitur ab Hieronymo in Chronico, quod ego longiùs infra tempus ſuum ab illo poſitum arbitror. Nam libros adverſus gentes, pignus quoddam ſeriò ſuſceptæ Chriſtianæ pietatis obtuliſſe dicitur. at illos ſævientibus adhuc perſecutoribus ſcripſiſſe, ex is perſpicuè colligitur. Tum in ſecundo teſtatur, ab Urbis conditæ primordio annum agi 1050: qui ex Varronis calculo incidit in Chriſti 297: paulò ante Diocletiani perſecutionem. Omninò ſub Diocletiano ſcripſit Arnobius. Sed & Lactantius Chriſpi Cæſaris magiſter ei ſuperſtes vixit, vir omnium, ait Hieron. ſuo tempore eruditiſſimus: *e* ſed adeo pauper, ut plerumque etiam neceſſariis indiguerit. Poëtica Juvencus excelluit Hiſpanus preſbyter: & Publius Optatianus Porphyrius, qui panegyricum moroſi literarum artificii Conſtantino dicavit. Nazarius in Galliis, & Patera, oratores inſignes extiterunt.

d Socr. 1, c. 10. & 11.

e Hier. Chron.

A 337 Chriſti ad 361.

De Conſtantini M. filiis, & ſucceſſoribus maximè Conſtantino déque Gallo Cæſare, Vetranione, ac Magnentio tyrannis, & de bellis Perſicis.

A 337 Chriſti ad 361.

CAP III.

CONSTANTINUS ex Fauſta Maximiani filia liberos tres imperij reliquit heredes; qui & Romanum orbem inter ſe partiti ſunt. *a* Conſtantinus natu maximus, Gallias, & quicquid trans Alpes erat, ſortius eſt. Conſtans minimus natu, Romam & Italiam, Africam Siciliam, inſuláſque reliquas, Illyricum, Thraciam, Macedoniam, & Græciam. Conſtantius inter ambos medius, à freto Propontidis Aſiam, & Orientem cum Ægypto.

a Vict. Zoſim. 2. Ruf. 1, c. 15.

b Habuerat Conſtantinus horum pater fratres duos, Conſtantium Juliani patrem, & Dalmatium; alij Anabalianum vocant. Hujus filij erant duo, Dalmatius, qui Cæſar anno 335 factus dicitur in faſtis Idatij, ac Cenſor nominatur apud *c* Socratem: & Anabalianus, vel Annibalianus, quem regem regum, & Ponticarum gentium Conſtantinus eſſe juſſerat, ut Anonymus refert. unde & ab *d* Ammiano rex appellatur.

b Socr. l. 2, c. 1. Zoſim. 2. Victor. Eutrop. Anon.

c Lib. 1, c. 27.

d Amm. l. 14.

Conſtantini filiorum initia cruenta.

Quos omnes ſtatim poſt Conſtantini obitum militaris oppreſſit ſeditio, incitante, vel diſſimulante Conſtantio Imperatore. Cum his etiam Optatus Patricius novo, & ab Conſtantino excogitato titulo, & Ablanius Præfectus Prætorio, trucidati tum Conſtantij fratris Conſtantini filius, Galli & Juliani frater; quod Julianus ipſe teſtatur ad S. P. Q. Ath. ſcribens. Gallum ægritudo; Julianum tenera ætas (erat enim quinquennis) vix neci ſubtraxit. His parricidialibus auſpiciis imperium inière fratres tres, quos inter haud diu concordia tenuit. *e* Quarto poſt mortem patris anno, Chriſti 340, Conſtantinus Conſtanti fratri bellum movens, in ejúſque fines irrumpens, interfectus eſt prope Aqui-

e Eutr. 10. Socr. 2, c. 5. Zoſim. Vict. Idat.

Conſtantinus junior occiſus.

leiam. Conſtans ipſe poſt annos decem, Chriſti videlicet anno 350 ineunte, ut ex *a* Idatio colligitur, à Magnentij duce Gaiſone, propè Pyrenæos, in caſtro, cui Helenæ nomen eſt, occiditur, annos natus 30, ut in Chronico ſcribit Hieronymus. etſi Aurelius Victor 27 tribuat. *b* Cujus morte cognita, Vetranio magiſter militum, in Pannonia apud Murſam; Nepotianus Eutropia Conſtantij ſorore natus Romæ imperium arripiunt; ille Kal. Mai, hic 3 Non. Junij. *c* Vetranio octavo pòſt menſe, nempe 8 Cal. Jan. in ordinem redactus, privatam vitam coluit. Nepotianus viceſimo octavo die ab Magnentij ducibus oppreſſus eſt. *d* Cum Magnentio periculoſius certatum eſt 4 Cal. Oct. auctore Idatio; ad Morſam in Pannonia. Victus primo impetu Conſtantij exercitus, poſtea ſuperior fuit: eóque prælio ingentes Romani vires imperij conſumptæ ſunt. Id anno 351 accidit. *e* Poſt biennium, Chriſti ſcilicet 353, deſperatis rebus, apud Lugdunum in Gallia, 3 Id. Aug. Magnentius ſibi mortem attulit: Decentius ejus frater, apud Senonas 15 Cal. Sept.

A 337 Chriſti ad 361.
Tùm Conſtans.
a Socr. 1. c. 6. Sozo. 4. 1.
b Ibidem.
c Idat. Iulian. Orat. 1. & 2.
d Vict. Sozo. 4. c. 7. Oroſ. 7. c. 29.
e Idat. Socr. l. 2. c. 31. Zoſ. Vict. 3 Eutrop. &c.

f Gallus Cæſar à Conſtantio creatus anno 351, & Orienti præpoſitus, dum ſumma poteſtate per vim ac libidinem abutitur, ab Conſtantio accitus, in Illyrico juſſu ejuſdem morte eſt affectus. *g* Julianus ejus frater, interventu Euſebiæ uxoris Conſtantij ſervatus, & Athenas ſtudiorum cauſſa miſſus eſt. *h* Pòſt anno 355 Cæſaris dignitate eſt auctus, data in matrimonium Helena ſorore Imperatoris, & Gallis præpoſitus. quò cùm perveniſſet, multa contra Germanos, Francos, & Alemannos egregiè geſſit. Horum regem Chonodomarum vinctum Romam ad Conſtantium miſit. Cujus ſecundis rebus invidens Conſtantius milites ab eo abſtrahere, & in Orientem contra Perſas tranſportare ſtuduit, *i* At illi Julianum Lutetiæ Pariſiorum Auguſtum ſalutarunt, Conſtantio interim bellum contra Perſas apparante: quo utcumquè terminato, vel dilato, cùm adverſus Julianum ulciſcendi cupidus advolaret, 3. Nonas Novemb. prope Tarſum obiit Mopſucrenis. *k* Victor anno ætatis 44

Gallus Cæſar.
f Amm. 14. Idat. Socr. 2. c. 34. Victor. Eutr. 10. Zoſ. 2.
g Iulia. Orat. 3. &c.
h Amm. 15. Zoſ. 3. Vide Epiph. Iul. ad S. P. Q. A.
Iulianus fit Imperator.
i Amm. Hier. Chro. Idat. Zoſ. Socr. l. 3. c. 1. &c. ſup. cit.
Conſtantij mors.
K Vict. Epit. de Conſt. Vide Par. 2. l. 4. c. 11.

A 337 Chriſti ad 361.

mortuum eſſe Conſtantium ait, imperii 39, Auguſtum fuiſſe 24. Eutropius anno ætatis quinto & quadrageſimo, imperii quinto & triceſimo deceſſiſſe refert. At Ammianus vitæ & imperii ſupra annos 40, paucos dies attribuit. Sub mortem baptizatus eſt ab Euſoio Ariano Epiſcopo, ut ait *a* Socrates. Sane *b* Lucifer Calaritanus Epiſcopus illum admonebat, per Athanaſium ſive coepiſcopos ejus, ſalutarem conſequi baptiſmum.

a Socr. l. 2. c. 46.
b Lucif. l. 1. pro S. Ath.

Eo imperante ter à Sapore Niſibis eſt obſeſſa, ut ſcribit Rufus. *c* Primùm ſtatim poſt Conſtantini mortem, anno 338, duobus ferè menſibus obſidione vallata eſt, cùm Antiochiæ Conſtantius eſſet. *d* ubi & à S. Spiridone Trimithuntis Epiſcopo morbo levatus eſt. Secundò anno 350, cùm adverſus Magnentium ab Oriente profectus eſſet Conſtantius. Eo enim abſente Saporem interùm aggreſſum eſſe teſtis eſt *e* Julianus. atque hæc obſidio quadrimeſtris fuit, ac S. Jacobi Epiſcopi precibus ſoluta eſt; & immiſſo culicum agmine fugati ſunt barbari. Tertiò, cùm jam Cæſar eſſet Julianus, ac Francos, Salios, Quadóſque viciſſet, ab eóque Conſtantius legiones duas repeteret. Ita anno 360 obſeſſa videtur Niſibis, quando eam urbem Lucillianus ſtrenuè defendit, ut auctor eſt *f* Zoſimus.

c Hier. Chron.
d Metaphr. 12. Sept.
e Iulia. Orat. 1. Theod. 2. hiſt. c. 30. & in Philotheo.
f Zoſ. 3. Notæ noſtræ ad Iul. p. 251.

De Eccleſiaſticis rebus Imperatore Conſtantio, variiſque Conciliabulis: Athanaſij perſecutionibus: déque viris ſanctitatis ingeniique laude præſtantibus.

CAPUT IV.

GRAVES imperante Conſtantio, & continui tumultus Eccleſiam infectam habuerunt. Nam Ariana perfidia, quæ Conſtantini ſe metu hactenus repreſſerat, caput erexit. Una tanti cauſſa mali femina fuit. Conſtantia, *g* quæ Licinio nupſerat, moriens presbyterum quendam Conſtantino fratri commendarat Ariana imbutum hæreſi. quem ille magni deinceps fecit: eique moriens teſtamentum ſuum commi-

g Ruff. l. 1. c. 11. Socr. l. 1, c. 26. Soz. l. 1, c. 34. & l. 2. c. 1. Theod. 2. c. 3. *Conſtantius Arianam hæreſim propagat.*

A 337 Chriſti ad 361.

ſit. quod ubi Conſtantio in manus tradidit, non minore apud hunc loco eſſe cœpit. Quare ut de Ario revocando Conſtantino perſuaſerat; ſic apud Conſtantium perfecit; ut is hæreſis illius fautorem ſe profiteretur acerrimum, ejúſque dilatandæ ſtudio cuncta miſceret.

Omnium deinde Arianorum curæ cogitationéſque unius in exitium Athanaſii converſæ ſunt, quo præcipuè per id tempus res catholica nitebatur. *a* Hunc verò Conſtantinus Junior è Galliis, *b* ubi jam annos duos, ac menſes 4 egerat, Alexandriam cum honorificentiſſimis literis remiſit anno Chriſti 338. Sed Euſebio Nicomedienſi, aliiſque turbantibus, Julius Papa Romam ad cauſſam dicendam utroſque citavit. Euſebianis tergiverſantibus, Athanaſius cùm vadimonium obiiſſet, ac Romæ annum unum, menſéſque tres moratus eſſet, anno 341 Alexandriam rediit. *c* Ac eodem anno Conciliabulum Antiochiæ ad dedicandam Conſtantini baſilicam celebratum eſt: in quo ejecto Athanaſio, ſubſtitutus eſt ei Gregorius Cappadox, qui ingenti patrata cæde, ſedem illam occupavit, clam dilapſo Athanaſio, ac Romam profecto, quò & Paulus Conſtantinopolitanus, & alii Catholici Epiſcopi ab Arianis expulſi tanquam ad aſylum ſeſe receperunt. *d* Horum in cauſſa, Conſtantis & Conſtantii juſſu, Sardicæ generalis eſt habita ſynodus anno 347. à qua Arianis ſe ſubducentibus, reſtitutus eſt Athanaſius, ac cæteri Epiſcopi, & damnatis hæreticis, Nicæna fides iterum approbata. *e* Eodem tempore Ariani Philippis in Thracia conventiculum celebrant; quod & Sardicenſis vocabulo nuncuparunt: in quo *Conſubſtantialis* vocem audiri ultrà vetuerunt, *f* idque decretum ad Africanos miſerunt. Tum verò Conſtantis minacibus literis coactus Conſtantius Athanaſium Alexandriam redire juſſit. *g* Paulus verò Conſtantinopolim regreſſus, paulò pòſt inde ejectus, ac Cucuſum perductus, ab Arianis ſtrangulatus eſt. Brevi poſtea Athanaſius & ipſe pellitur: atque in ejus perniciem Conſtantius totius imperii opibus certans, Epi-

a Athan. Apol 2. Theod. l. 2 c. 1. Socr. l. 2 c. 3.

b Theod. l. 2 c. 1.

Athanaſii reſtituta.

c Athan. Apol. & Ep. ad Orth. Socr. l. 2. c. 10. Soz. l. 3. c. 10. Theod. 2. c. 4.

Sardicenſe Concilium.

d Hil. & Sulp. 2.

e Socr. 2. c. 20. Soz. 3. c. 10.

f Extat apud Hilar. in frag.

g Sulp. 2 Socr 2. c. 21. Theod. 2. c. 5. Soz. 4. c. 2.

A 337 Chriſti ad 361.

ſcopos partim vi ac verberibus ad illius damnationem adigit; partim ſcelus detrectantes carcere, aut exilio mulctat. Relegantur Euſebius Vercellenſis, Dionyſius Mediolanenſis, Liberius Papa: qui biennio poſteà recuperandæ amore ſedis Athanaſii condemnationi ſubſcripſit. Oſius verò Cordubenſis, cùm initiò conſtanter obſtitiſſet, plagis ac terroribus infractus eidem eſt aſſenſus.

In cauſſa Athanaſii gravis perſecutio.

a Athan. &c. citati. Vide Anim. noſtras ad Epiph. Hær. 73.

b Amm. in fine lib. 21

Inter hæc Athanaſius ad necem anxiè quæſitus, divino tectus præſidio admirabiliter evaſit; *a* Ariani verò novas identidem fidei formulas recudebant: cujuſmodi 11, aut 12 intra annos viginti condiderunt.

Nunquam aliàs frequentiores, quàm hoc Imperatore, ſynodi Epiſcoporum fuerunt. quod ab *b* Ammiano ethnico ſcriptore egregiè notatum ejus verbis libet exponere: *Chriſtianam religionem abſolutam & ſimplicem, anili ſuperſtitione confundens: in qua ſcrutanda perplexiùs, quàm componenda graviùs, excitavit diſſidia plurima; quæ progreſſa fuſiùs aluit concertatione verborum: ut catervis antiſtitum jumentis publicis ultrò citroque diſcurrentibus per Synodos, quas appellant, dum ritum omnem ad ſuum trahere conatur arbitrium, rei vehiculariæ ſucciderit nervos.* *c* Præcipuæ autem ab hæreticis indictæ memorantur, Sirmienſis anno 351, in qua Photinus Marcelli Ancyrani diſcipulus, *d* ſæpe aliàs poſtulatus judicio, ac damnatus, poſtremò redactus eſt in ordinem, Baſilio potiſſimum Ancyrano reum peragente. *e* Item Ariminenſis, & Seleucienſis, eodem habitæ tempore, anno 359: in quibus Arianorum improbitate ac fraude, perfidiæ robur eſt additum.

c Hilar. de Syn. Socr. l. 2. c. 29. Soz. l. 4. c. 6. Vide Anim. ad Epiph. Hær. 73.

d Vide Append. hujus operis.

e Athan. de Syn. Sever. 2. Socr. 2 c. 26. Soz. 2. c. 46. Ruff. l. 1. c. 21. Theod. 2. c. 18.

f Epiph. Theod. de Hær. Aug. de Hær. Sev. 2.

Hæreſes, præter Arianam, emerſêre, Semiarianorum, qui filium Dei non ejuſdem, ſed ſimilis cum Patre eſſe ſubſtantiæ profitebantur: Marcellianorum, qui *f* Sabellianum inſtaurâre dogma: Photinianorum, qui Chriſtum merum hominem auſi ſunt aſſerere. Macedonianorum, ſive Pneumatomachorum, qui Spiritum ſanctum in creatarum rerum ordinem relegarunt,

a Anomæorum item hæreſis, ſive Eunomianorum, ab Aëtio Syro; ejúſque diſcipulo Eunomio: qui Patris diſſimilem eſſe Filium aſſerebant. *b* Tum Audianorum & Aëriorum; de quibus Epiphanius, Theodoretus, & alij.

A 337 Chſti ad 361
a Epiph. Hær. 76. So. l. 2. c. 35.
b Epiph. Hær 70. & 75.

Sanctitate præſtantes viri deceſſerunt, S. Paulus eremitarum primicerius: & Antonius Monachici inſtituti propagator eximius. Hieronymus in Chronico ſcribit anno 19 Conſtantij deceſſiſſe Magnum Antonium: quod & *c* Gregorius Turonenſis ſecutus eſt. qui annus in editione Scaligeri adſcribitur anno 4 Olympiadis 283 in Pontacena, anno 1 Olymp. 284. & Chriſti 359. Verùm annus 19 Conſtantij cœptus eſt anno Chriſti 355, Arbetione, & Lolliano Coſſ. Unde mors Antonij contigerit anno ſequente 356, Januario menſe. *d* Natus erat annos 105. quare ortus illius congruit anno Chriſti 250, Decio imperante, ac Chriſtianos porſequente; ut idem habet Hieronimi Chronicon.

Paulus Eremitarum princeps, & Antonius.

c Lib. 1. Hiſt. Franc. c. 38.

d Ath. in vita ejus, Hier. Chr.

Paulus Antonio major natu fuit annis tribus & viginti. Siquidem in Pauli vita refert Hieronymus, nonagenarium Antonium fuiſſe, quando Paulus obiit vitæ anno 113. Hac ratione Paulus natus eſt anno circiter 227, vel 228. mortuus anno 340, vel 341, & in eremo vixit annos 90.

At Hieronymus in Paulo perplexè loquitur. Nam ait Paulum, quo tempore ad eum venit Antonius, cœleſtem vitam in terris jam annos 113 peregiſſe. tum anno ætatis 15 declinandæ cauſſa perſecutionis in ſpeluncam ſe abdidiſſe. quæ minimè cohærent. Si anno 113 in ſolitudine degiſſet poſt Decianam perſecutionem, mortuus poneretur anno 363, poſt Conſtantij, & Antonij ipſius obitum, vixiſſétque annos 128, aut certè Antonius, qui ei ſupervixit annos 15, exceſſit annos 378. quod eſt abſurdiſſimum

Floruêre per idem tempus, S. Jacobus Niſibis Epiſcopus; Euſtathius Antiochenus ob fidem ab Arianis pulſus anno 340: Hilarius Pictavenſis anno 355 relegatus à Conſtantio: *e* Joſephus

e Epi. Hær. 30.

A 337 Chriſti ad 361.

Comes è Judæo Chriſtianus: Euſebius Vercellenſis: Paulinus Threvirenſis. Doctrinæ laude celebrantur Euſebius Cæſarienſis, qui anno 340 deceſſit: Victorinus Rhetor: Donatus Grammaticus Hieronymi præceptor.

De Iuliano, ac rebus ab eo geſtis.

A 361 Chriſti ad 363.

CAPUT V. *a* Iulia. ad S.P.Q. Ath. Amm. 15. Zoſi. 3. Soc. 3. Theod. 3. Soz. 4. Sulp. 2. Oroſ. 7. c. 30. *b* Idat. Faſt. Socr. 2. 34. *c* Amm. 21. & 22. Socr. 3. c. 22.

a JULIANUS, Conſtantio patruele mortuo, ſolus imperavit anno 361, cùm jam *b* Cæſaris titulum ex ante diem 8 Id No. anni 355 obtinuiſſet à Conſtantio; Auguſtus verò à militibus acclamatus eſſet anno 360 Lutetiæ Pariſiorum. Simul ac rerum potitus eſt, Conſtantii amicos omnes quà nece, quà exilio multavit; *c* Idolorum fana reſeravit: ejuratíſque Chriſtianæ fidei ſacramentis omnibus, in Pontificem maximum profanis ritibus conſecratus eſt. Exinde contra Perſas anno 362 profectus, Antiochiæ cùm eſſet, ab ejus urbis populo deriſus, Satyrico ſe libro ultus eſt, quem Miſopogonem inſcripſit.

d Amm. 24. & 25. Zoſim. 3.

d Poſt hæc anno 363 tertio Non. Mart. contra Perſas ductis copiis, ſecundo Marte aliquantum progreſſus, oblatas pacis ab illorum rege ſatis honeſtas conditiones ſtolidè rejecit. Demum pari imprudentia navigiis, quæ ad ſubſidium exercitus ſecundo fluvio comitabantur, exuſtis, omníque intercluſo commeatu, à barbaris interceptus, & omnium rerum laborans inopia, in medio conflictu periit, incertum cujus emiſſo manu jaculo confoſſus, *e* Junii 26 anno 363, ætatis 31, imperii poſt Conſtantii obitum anno uno, & menſibus 7 circiter tranſactis. *f* Moriens exceptum cavâ manu cruorem in cœlum jeciſſe fertur, cum hac voce; *Viciſti Galilæe.*

e Socr. 5. c. 21.

f Theod. 3. c. 25.

g Hier. Chr. Ruff. 1. c. 32. &c. ſupr. cit.

g Blanda ſub hoc Imperatore Chriſtianorum perſecutio fuit, illiciens magis, quàm impellens ad ſacrificandum. Occultis enim artibus Chriſtianam oppugnavit fidem. Magiſtratus ac Præ

ſecturas, niſi gentili, nemini commiſit. Pueris in ſcholis Chriſtianorum gentiles enarrati ſcriptores vetuit. Variarum hæreſeon antiſtites ſuo quemque arbitrio vivere permiſit, eo animo, ut ne inter ſe concordes eſſent. Quidam tamen morte ab illo ſunt affecti; ut inter alios Artemius, Auguſtalis Ægypti præfectus; qui ſub aliorum ſpecie criminum perductus Antiochiam, cùm ad fidei conſtantiam libertatem etiam increpandi Imperatoris adjungeret, gladio animadverſus *a* eſt 20 Sept. A. 361 Chriſti ad 363.

a Cùm autem exules Julianus edicto revocaſſet, reverſus Alexandriam Athanaſius ſynodum collegit anno 362. In qua ſtatutum eſt ut Epiſcopi lapſi cum priſtino gradu reciperentur in Eccleſiam. Lucifer Calaritanus Antiochiam paullo pòſt venit, ſciſſam in factiones tres. Nam alii Euſtathiani erant, à magno illo Euſtathio dicti, qui Antiochia ab Arianis ejectus eſt. alii Meletiani, à Meletio, quem Arianorum conſortio pollutum, quemlibet Catholicum averſabantur iſti. alii denique Ariani, quibus præerat Euzoius. Eò itaque cùm veniſſet Lucifer, Paulinum Euſtathii Presbyterum in parte Catholica fecit Epiſcopum. Ita tres in ea urbe fuerunt Epiſcopi. Poſtea Euſebius Vercellenſis eodem profectus Luciferi factum improbavit: quâ re offenſus ille; qui & permiſſum alioqui lapſis ad Eccleſiam cum honore priſtino reditum moleſtè ferebat; ſe à Catholicorum communione divulſit. Hinc Luciferianorum ſchiſma initium habuit.

a Martyr Rom. *b* Socr. 3. c. 7. 8. 9 Theod. l. 3. c. 4. & 5. *Luciferi ſchiſma.*

c Arianis autem inſtantibus, Julianus Athanaſium Alexandria pelli jubet. qui ad necem quæſitus, aſtuto conſilio perſequentium manus eluſit. *d* Idem Imperator ab Donatiſtis interpellatus, eos in integrum reſtituit. *e* Gentiles porro crudelitatis genere omni graſſari Chriſtianum in populum vel juſſit, vel impunè permiſit. *f* Georgium inter alios in Athanaſii locum intruſum cùm Alexandrini laniaſſent, leniter illos objurgare ſatis habuit. cujus obitu vacuam ſedem repetiit Athanaſius; quem denuò Julianus mandavit eiici.

c Ruff. l. 2. c. 34. Socr. l. 3. c. 9. Theod. 3. Soz. 3. *d* Opta 2. *e* Socr. l. 3. &c. *f* Amm. 22. Julia. Ep. 10.

A 337 Chriſti ad 361

a Hier. Chron. Eunap.

Viri inſignes.

Claruerunt hoc Imperatore doctrinæ fama, *a* Prohæreſius Sophiſta Chriſtianus: qui ob edictum Juliani, quo Chriſtianos liberalium artium doctores eſſe vetuerat, ſponte ſchola ceſſit: tametſi Julianus nominatim eum excepiſſet; natus tum annos 85, ut ex Eunapio colligitur: Aimerius & ipſe Sophiſta Prophæreſij æmulus, ut ſcribit Suidas; *b* Themiſtius item Philoſophus; Libanius Sophiſta: Oribaſius Medicus: Maximus Philoſophus: Ecebolius.

b Auct. citati & Suid.

De Ioviano, Valentiniano, Valente.

A 363 Chriſti ad 378.

CAP. VI.

c Amm. 25. Ruff 2. c. 1. Socr. 3. c. 24. & ſeq. Sozom. 6. Theod. 4. Vict. Eut. 10. Zoſim. 3.

JOVIANUS *c* Singidone in Pannonia natus, anno 363, quinto Kal. Julias, ut ſcribit Idatius, miliari ſuffragio Imperator acclamatus eſt, vir excellenti corporis ſpecie, ſed animi pietate præſtantior. qui ſtatim milites ab gentilitio cultu Chriſtianam ad religionem traduxit: atque idolorum delubra claudi, & aboleri ſacrificia penitùs edixit. Cum Sapore neceſſaria magis, quàm honeſta pace in annos 30 facta; qua Niſibi, & maxima parte Meſopotamiæ ceſſit; Romanam rem erexit. Sed dum Conſtantinopolim revertitur, Dadaſtanæ in confinio Galatiæ, & Bithyniæ moritur ex cruditate, ſive odore prunarum, ac recenti tectorio, XI Cal. Martij, anno ætatis 33, octavo imperij menſe.

d Athan. ad Iovian.

d Hic Catholicæ tenax fidei, ejus regulam ab Athanaſio præſcribi ſibi petiit: & Arianos callidè ſibi obrepentes reſpuit. quos quidem Antiochiæ collectos in Nicæni concilii conſpiraſſe formulam, duce Meletio, & Acacianis ſuffragantibus, auctor eſt *e* Socrates, & Sozomenus. At Hieronymus in Chron. homouſion illos communi decreto ſanxiſſe refert, repudiato homouſio pariter, & anomœo: hoc eſt Macedonianorum, ac Semiarianorum dogma probaſſe.

e Socr. 2. c. 25. Soz. 6. c. 4.

f Amm. 26. Zoſ. 8. fine 3. & in 4. Vict. Soc. 4. Theod. 4. c. 6. Ruff. l. 2. c. 2.

f Extincto Joviano, anno eodem Chriſti 364

A 363 Chriſti ad 378.

Valentinianus proximo poſt biſextilem die apud Nicæam Imperator electus eſt, cùm biſextilem ipſum quaſi ominoſum declinaſſet, ut ſcribit Ammianus. Hic patre Gratiano apud Cibalim Pannoniæ oppidum ſcholam ſecundam Scutariorum regebat, ſed ab Juliano, propter Chriſtianæ conſtantiam fidei, ordine motus eſt. Qui eodem anno Valentem fratrem ſuum Auguſtum appellavit Conſtantinopoli in milliario ſeptimo (ait Idatius) 2 Kal. April. *a* ac permiſſo illi Oriente, in Occidentem ipſe conceſſit. Multa in eo virtutum egregiarum decora fuêre. Sed juſtitiæ amore imprimis excelluit, ut in puniendis ſceleribus etiam nimius aliquando fuerit, Oris eximia ſpecies; ſolers ingenium, ac variarum artium peritum; temperantia ſingularis; catholicæ verò integritate fidei eo prædicandus magis, quod ab ea frater ejus magna ſua infamia diſceſſit. Bellum contra Alemannos, Saxones, Quados, aliósque populos geſſit. Quadis demum, ſive Sarmatis incurſantibus, cum adverſus eos pararet exercitum, atque illi legatos ad eum ſupplices miſiſſent, in eos acriùs invehens, apoplexiâ ſubitò correptus interiit, 15 Cal. Decembr. apud Pannoniam, in caſtello Brigitione, ut ait Idatius, *b* anno ætatis 55, Imperii duodecimo. Succeſſorem reliquit Gratianum filium, jam Auguſtum antea factum. *c* Valentinianus verò alter è Juſtina filius ſexto poſt die apud Acincum in Pannonia ab exercitu idem ad faſtigium eſt evectus.

a Amm. 30. Vict.

Valentiniani decora.

b Amm: 30.

c Idatius.

Valent.

d Valens ipſo imperii ſui primordio Procopium Cilicem, Juliani propinquum, arrepta Conſtantinopoli tyrannide infeſtum habuit. quem anno 366 oppreſſit in Phrygia, & crudeli affecit ſupplicio 6 Cal. Jun. *e* Inde contra Gotthos bellum continuum habuit. quorum regi Athanarico pacem petenti tribuit. anno 399. anno verò 379 eundem, & Fritigernem ab Hunnis expulſos humaniter excepit, *f* & in Thracia cum Gotthis ſuis collocavit. Hi poſtmodum Lupicini ducis avaritia commoti, in Romanos inſurrexerunt. *g* Valens ipſe poſtremò contra illos ad Hadrianopolim dimicans, ſagitta confoſſus, &

d Amm. 26. & ſeq. Zoſi. 4. Socr. 4. c. 3. & 5. Soz. 6. c. 8. Theod. 4. c. 12. Them. Orat 9. Orol. 7.

e Amm. 27. Vide Iornan.

f Amm. 31.

g Hier. Char. Amm. 31. Zoſ. 4. Soc. 4. c. 38. Soz. 7. c. 4. Ruff. l. 2. c. 13 Oroſ. 7. c. 3. Thod. 4. c. 36.

A 363 Chriſti ad 378.

cum tugurio, quò ſe receperat, vivus à barbaris exuſtus eſt 5 Id. Auguſt. anno 378, ut teſtis eſt Idatius. Obiit anno ætatis ferè 50, imperii anno 14, ſupérque menſibus 4 exactis. Hujus mores, & indolem nonnullis virtutibus, ſed vitiis temperatam pluribus, Ammianus expreſſit, ira præſertim, crudelitate, & invidia: quibus impietas in Deum, & Arianæ contagio perfidiæ faces ſubjecit.

a Amm. 26. Zoſi. 4. Soc. 4. c. 19. Soz. 6. c. 35.

b Hier. Chr. Oroſ. 7. c. 33.

a Crudelitatis illuſtre ſpecimen dedit annus 370; quo multi juſſu illius occiſi ſunt; eò quòd de ſucceſſore curioſis inquiſitum artibus ferebatur; ac prima nominis illius elementa prodita THEOD. b Unde & Theodotius ſenior Theodoſii poſt Imperatoris pater in Africa poſt ſuſceptum baptiſmum interfectus putatur: haud digna mercede tot in rempublicam meritorum ſuorum. Siquidem Firmum tyrannum, qui Maurorum præſidiis armatus Africam pervaſtabat, bello fratrem, & oppreſſum ad mortem coëgerat.

Eccleſiaſtica res ſub illis Imperatoribus hiſtoria digna: nec non illuſtres pietate, ac ſcientia viri.

CAPUT VII.

c Theod. 4. c. 2. Hier. Chro. & cæt. citat.

Valens Eccleſiam perſequitur.

PER id tempus Catholica res in Oriente ſub Ariano principe laboravit. c Valens enim Arianorum conſuetudine ad eam hæreſim implicatus, Nicæni fautores dogmatis agitare non deſtitit: maximè ubi ab Eudoxio Conſtantinopolitanæ invaſore ſedis in ipſo procinctu expeditionis Gotthicæ baptizatus eſt, & illo præeunte juravit, neque ſe ab impio dogmate deſciturum unquam, & contraria profitentes quibus poſſet opibus expugnaturum eſſe. Utrumque ex fide cumulatè præſtitit. Nam atrox ab illo commota perſecutio eſt, in qua plures acti in exilium Epiſcopi, aliorúmque ordinum Catholici; cæteri variis modis vexati; non pauci extrema perpeſſi ſunt. d Macedoniani, & Semiariani Lampſaci coitione facta legatos Romam ad Pontificem miſerunt, & Nicæna probata fide plerique in integrum

d Socr. 4. c. 4. & 11. Baſil. Ep. 54.

reſtituti fuit, præcipuè Sabaſtenus Euſtathius ſubdolus Arianus. A 363 Chriſti ad 378.

a Eam conſenſionem ægrè ferens Imperator; Nicomediæ ſuorum conventum haberi voluit; quo Eunomius Anomæorum princeps Cyzici creatus eſt Epiſcopus, Eleuſio pulſo; ſed paulò poſt à Cyzicenis exturbatus eſt. *a* Baſ. Ep. 195. Soc. 4. c. 7.

b Poſt Eudoxij obitum, anno 370, cùm Catholici Evagrium, Ariani Demophilum ſubrogaſſent, ambos Valens relegavit. Catholici deinde ab Arianis oppreſſi octoginta, Eccleſiaſtici ordinis viros queſtum ad Imperatorem miſerunt. quos Valentis juſſu Modeſtus Præfectus in navem impoſitos medio mari aquis & incendio conſumpſit. Monachis præ cæteris fuit infeſtus; quos in militiam conſcribi edicto compulit. Nec defuit turbulento illo ſtatu rerum Eccleſiæ ſuæ Deus. Nam complures ſanctimonia, literarúmque præſtantes ſcientia viros hæreticis oppoſuit. *c* Inter cæteros eminebat par illud amicorum, Baſilius, & Gregorius; qui ex ſolitudine ad ſubſidium Catholicarum partium accurrerunt. Baſilium Cæſareæ in Cappadocia creatum Epiſcopum anno 370, fruſtra Valens aggreditur: cujus & filius Galates in pœnam paternæ impietatis extinctus eſt. Gregorius Saſimorum ordinatus Epiſcopus; poſt Nazianzum tranſlatus eſt. Floruit & Gregorius alter Nyſſenus Epiſcopus Baſilii frater, quem Valens relegavit; ut & Meletium Antiochenum, Euſebium Samoſatenum. *d* Athanaſium verò cùm itidem exturbare vellet, Alexandrinorum tumultum veritus, à cœpto deſtitit. at illo vita functo, eique ſuffecto ab Catholicis Petro, Lucium Arianum Valens Epiſcopum præcepit fieri, ac Petrum carcere concludi. Miſera exinde facies Alexandrinæ Eccleſiæ fuit; quam cæde Catholicorum, raptatione Virginum, ac Monachorum; aliorum proſcriptione, ac direptione Lucius infeſtam habuit. Moritur Athanaſius, ut refert *e* Socrates, Coſſ. Gratiano II, & Probo; qui eſt annus 371: cùm annos 46 in ſumma rerum viciſſitudine præfuiſſet. Eodem tempore *f* cùm Mauvia Saracenorum regina pacem Ro-

b Soc. 4. c. 13. & ſeq. Soz. 6. c. 14. & ſeq.

c Iidem & Naz. in Euc. Baſil. & Ep. 20. *Baſilius & Gregorius.*

d Socr. 4. Theo. 4. Sozom 6.

e Soc. 4. c. 19. Theod. 4. c. 2.

f Soc. 4. c. 36. Soz. 6. c. 38. Ruff. 2. c. 6.

A 365 Chriſti ad 338

manis oſtendiſſet ea conditione , ut ſuæ genti Moyſes ſanctiſſimus eremita daretur Epiſcopus, in Alexandriam perductus , nunquam ſibi ab Lucio manus imponi paſſus eſt : pervicítque , ut ab Catholico antiſtite conſecraretur. Orientali quoque Eccleſiæ ſplendorem attulit S. Epiphanius , qui Panarium ſuum inchoavit anno 375 : necnon *a* Didymus Alexandrinus , qui ab quinto ætatis anno captus oculis , in omni floruit eruditionis genere.

a Hier. Chr. Socr. 4. c. 25. Ruf. 2. c. 7.

b Obiit anno Chriſti ineunte 379 Cal. ipſis Januariis magnus ille Baſilius , *c* cujus poſt obitum nono menſe Antiochiæ ab Catholicis Epiſcopis conventus eſt habitus , in quo ad componendum illius Eccleſiæ diſſidium , de Paulini ac Meletij conſenſu decretum eſt , ut alterutro vita functo ſolus alter eſſet Epiſcopus. *d* Ex eodem concilio Gregorius Nazianzenus Conſtantinopolim ad rem Catholicam ordinandam mittitur.

b Vide Par. 2. l. 4. c. 13.
c Socr. l. 5. c. 5. Soz. l. 7. c. 3.
d Soc. Greg. ipſe de vita ſua.

In Occidente , quem Valentinianus princeps Catholicus obtinebat , nihil ab hæreticis admodum turbatum eſt : niſi quod *e* Auxentius Mediolanenſis Epiſcopus ex Ariana parte, ementita pietatis ſpecie Imperatorem illuſit : qui S. Hilarium Gallicanæ columen Eccleſiæ cum Auxentio congredi paratum iratus urbe juſſit excedere.

e Hila. Con. Auxent. Sulp. 2.

f At Romæ poſt Liberii Pontificis obitum anno 367 ſchiſma peſtilens erupit. Urciſino contra Damaſcum legitimis electum ſuffragiis ordinato Epiſcopo , ex quo tam atrox orta ſeditio eſt , ut in Baſilica Sicinini uno die 137 cadavera reperta ſint , ut teſtatur Ammianus.

f Amm. 27. Soc. 4. c. 29. Ruf. 2. c. 10.

g Mediolani porro cùm diem obiiſſet Auxentius, in ejus locum Epiſcopus creatur Ambroſius vir Conſularis anno 375 , octavo poſtquam baptizatus eſt die. Et eodem anno *h* S. Martinus in Gallia Turonis præficitur. *i* Quinquennio ante hoc tempus , nempe anno 370 , vivendi finem fecêre S. Euſebius Vercellenſis ; & Lucifer Calaritanus , qui ſui nominis ſchiſma conflavit. Nec longè ab hoc anno ponendus eſt obitus Hilarii Pictavorum Epiſcopi. In Africa verò claruit

g Paul. in vita Ambr. Hier. Chr. Ruf. 2. c. 11. Socr. 4. c. 30.
Ambroſius.
h Greg. Tur. c. 47.
i Hier. Chron.

a Optatus

a Optatus Milevitanus Epiſcopus, qui Parmenianum Donati ſucceſſorem luculento opere confutavit. — A. 363. Chriſti ad 378. *a* Hier. chron.

Palæſtinam quoque admirabili ſanctitate decoravit S. Hilario, monaſtici in illa provincia princeps inſtituti; qui anno circiter 372 octogenarius obiit, ut in ejus vita ſcribit Hieronymus, qui tunc in Syria degebat. Vixit & ſanctiſſimus Ephrem Edeſſenæ decus Eccleſiæ. — *S. Hilario.*

b In eadem Palæſtina Melania ſenior Marcelli Coſ. filia Romanarum mulierum nobiliſſima ſanctitatis celebre nomen habuit. tametſi poſtea Ruffini conſuetudo Origeniani dogmatis illi virus adſperſerit. — *Melania.* *b* Hier. chr. Ruff. 25. c. 7. Pall. Lauſ.

Inter gentiles, doctrinæ præconio cenſetur *c* Themiſtius cognomento Euphrades; qui ab Conſtantii imperio ad Theodoſium, & Arcadii uſque primordia philoſophiæ pariter & facundiæ principatum tenuit. Hiſtorici celebrantur, Ammianus, qui ſub Valente militavit: & Aurelius Victor. — *c* Vita Them. ex ejus ſcriptis collecta. 4. c. 32.

Hæreſis hoc intervallo eſt exorta potiſſimùm Apollinariſtarum; quorum auctor *d* Apollinaris Laodicenus, quem cum Vitali ejus diſcipulo Damaſus Papa Romæ in Synodo damnavit anno 373. — *d* Sozo 6. c. 25. Naz. Ep. ad Cledon.

Valentiniani epocha illuſtri charactere notatur anni biſextilis, qui eſt Chriſti 364, ut ex *e* Ammiano conſtat. atque hic eſſe cardo Chronologiæ debet illorum temporum: qui cum Faſtis Conſulum, & Imperatorum ætatis illius compoſitis, ſingulorum initia, exitúſque, cujuſmodi conſtituimus, affirmat. — *Valentiniani epocha comprobatur.* *e* Amm. 23.

Quæ Gratiani, Valentiniani junioris, ac Theodoſii temporibus evenerunt: déque Tyrannis Maximo, & Eugenio.

A 378 Chriſti ad 395.

CAP. VIII.

VAlentiniano Auguſto nati ſunt filii duo, Gratianus anno 359 Chriſti, 14 Cal. Maias, ut eſt in Faſtis Idatii: & Valentinianus Junior ex altera conjuge Juſtina (quam Magnentio tyranno antè nupſiſſe refert *a* Zoſimus;) anno ut Idatius memorat, 366, Januarii 18. *b* Gratianum Valentinianus Auguſtum renunciavit apud Ambianum in Galliis anno 367, die 9 Cal. Septembr. *c* Valentinianus autem junior anno 375, ſtatim poſt patris obitum militaribus ſuffragiis ad eunden honorem eſt evectus annum agens decimum.

d Gratianus præclara fuit ad omnem virtuten & honeſtatem indole, quam eximia corporis or nabat ſpecies: literis haud mediocriter eruditus; ſed à negotiis publicis abhorrebat animo; barba rum militem Romano ac veteri anteferre ſol tus. *e* Hic Valente mortuo, cùm impune Gotl Thraciam, aliáſque Romani imperii percurſaren provincias, quòd ſolus oneri ferendo par nc erat, Theodoſium Theodoſii ejus, quem in Afr ca innocentem occiſum eſſe *f* ſuprà memorav filium accitum ex Hiſpania in communionem a ſumpſit imperii, annum 33 agentem, ut ſcrib Victor. *g* Quod anno 379, die 14 Februar. ap Sirmium contigit.

Theodoſius victis profligatíſque barbaris, p cem reſtituit: ac paullo pòſt Athanaricum eoru regem à ſuis pulſum, perhonorificè Conſtan nopoli profugum excepit anno 381; & eoder quo venerat, menſe Januario vitâ functum reg more ſepelivit. Inſequente porro anno Gotth rum gentem omnem cum rege ſuo Romani tradidiſſe teſtis eſt Idatius, quibus Impera agrum aſſignavit. quod in Orat. de Regno Sy ſius indicat.

a Zoſim. 4.
b Idat.
c Amm. 30. Socr. 4. c. 31. Idat.
d Amm. 27. Victor.
e Zoſim. 4. Socr. 5. c. 2. Soc. 7. c. 12. Theo. 5. c. 9. Vict. Oroſ. 7. c. 24.
f Cap. 6.
g Proſper. Chro. Idat. Marcel. Chron. Alex.

a Poſt hæc Maximus tyrannidem in Britanniis arripuit anno 382. ac Treviris ſede imperii conſtituta, per Andragathium ducem, deſertum à ſuis Gratianum apud Lugdunum dolo peremit 8 Calend. Septemb. anno 383. Periit itaque Gratianus anno ætatis 25. Cujus necem ultus eſt *b* Theodoſius: ſimul pulſum Italia Valentinianum juniorem in imperium reſtituit, *c* & cum Ambroſio Catholicáque reconciliavit Eccleſia: cui deinceps utrique ſpreta matre, Arianaque perfidia, totum ſe conſtanter addixit. Quod evenit anno 388, quo Maximum ſingulari Dei præſidio fretus ad Aquileiam ſuperavit, & occidit *d* 5 Calend. Auguſt. Victor ejus filius poſt paucos dies ab Arbogaſte Comite necatus eſt. Andragathius ſe in mare præcipitavit.

A. 378. Chriſti ad 395.
a Sever. 2. Vict. Zoſim. 4. Marcell. Socr. 5. c. 11. Soz. 7. c. 23.
b Lat. Pac. Paneg. Ida. Marcell. Ruff 1. c. 32. Socr. &c.
c Ambr. Ep. 57.
d Idat.

e Erat Theodoſius omnibus Imperatore Chriſtiano dignis ornatus virtutibus; ac nulli priorum poſteriorúmve principum ſecundus. Militia præclarus, nulla, niſi neceſſaria, bella ſuſcepit. Clementia verò, & humanitate ſingulari præditus, & in omnes officioſus fuit. Paullo tamen erat in iracundiam proclivior: ſed ut nonniſi rebus indignis moveretur, atque ut citò ſe flecti pateretur: quod Ambroſius in ea oratione teſtatus eſt, quam in ejus obitum dixit.

e Victor. Ambr. in fun. Theod.

f Hujus indolis ſpecimen præbuit in vindicanda Theſſalonicenſi ſeditione. Nam cùm Bothericum Illyricianorum militum præfectum populus occidiſſet, Theodoſius plurimorum cæde civium, etiam innocentium, id facinus eſt ultus. Ob id Mediolanum venientem Ambroſius Eccleſiæ aditu prohibuit: quod ille non ſolùm tulit patienter: ſed ex Pontificis præſcripto ſatisfaciens, lege inſuper ſanxit, ut latæ in reos ſententiæ executio in dies 30. differretur. Hoc anno 390 eveniſſe videtur. *g* At ante hoc tempus, in apparatu belli contra Maximum, ut Zoſimus refert, & anno circiter 388, Antiochenis, qui in ſeditione quadam Flacillæ conjugis ſtatuas dejecerant, intercedente præſule Flaviano, pepercerat.

f Paul. in vita Ambr. Ruff. 1. c. 18. Theod. 5. c. 18. Sozom. 7. c. 14.
g Chryſ. Orat. 10. ad Pop.

A. 378. Chriſti ad 395.
a Z ſim. 4. Marcel. Socrat. 4. c. 72. Soz. 7. c. 25. Oroſ. 7, c. 35.
b Epiph. de Menſ. & Pond. Idat. Faſt.

Haud diu pòſt *a* Eugenius Arbogaſtis Comitis fretus potentia tyrannidem uſurpat anno Chiſti 391. ac ſequente Valentinianus ab eodem Arbogaſte Viennæ in Galliis occiditur. Auctor eſt *b* Epiphanius illum in palatio ſtrangulatum Arcadio II, & Ruffino Coſſ. Idibus Maij, Sabbato, pridie Pentecoſtes. qui neceſſariò annus eſt Chriſti 392. ut annos tum natus fuerit 26, menſéſque 4. Erat tum catechumenus, & baptiſmum ab Ambroſio flagitarat, quem ſingulari obſervantia coluit: ut ipſemet Oratione illa meminit, qua ejus funeri parentavit; atque eximiam ejuſdem pietatem, virtutéſque cæteras poſteritati tradidit.

c Ruff. 2. c. 33. Theod. 4. c. 24. Proſper. Marcell. Aug. 5. de Civit. c. 26. Oroſ.
d Victor. Socr. 5. c. 26 Idat. Chro. Alex. Theo. 4. c. 25. Soz. 7. c. 28.

c Theodoſius anno 394 Eugenium non tam humana vi, quàm Deo pro ipſa pugnante, victum, captúmque ſuſtulit. Arbogaſtas ſuapte manu periit. Hæc victoria Theodoſio poſtrema contigit. Quippe *d* anno 395, die Januarij 17, Mediolani obiit, cùm imperaſſet annos 16, vixiſſet 50, ut ait Victor. Socrates 60 tribuit. quinque amplius Alexandrinum Chronicon.

Eccleſiaſticarum rerum hiſtoria, quæ per ſuperiorum Imperatorum tempus accidére. Conſtantinopolitanæ Synodi ſeries. Priſcillianiſtarum hæreſis. Ambroſii certamina. Tum inſignes doctrinâ, & ſanctimoniâ viri.

A 378 Chriſti ad 395.

CAP. IX.

e Soc. 5. c. 6. Sozo. 7. c. 4.
f L. 5. cod. de Hær. & l. 2. cod. de fide ath.

Catholicæ religionis incenſus amore Theodoſius, ad eam tuendam, ornandámque omnem adhibuit operam. quem animum ſuapte concitatum ſponte, majorem auxit in modum baptiſmus, *e* ab Aſcholio Theſſalonicenſi Eiſpopo ſuſceptus; cùm ex morbo periclitaretur. *f* Igitur adversùs hæreſes omnes ſanctionem edidit, ac ſolam obtinere juſſit Catholicam fidem, quam Romæ Damaſus Pontifex

teneret. *a* Conſtantinopolim ingreſſus deinde 18 Calend. Decemb. anno 380, ademptas Arianis Eccleſias, quas jam annos 40 poſſidebant, Catholicis addixit. *b* Quo tempore cùm Ariani, qui frequentes erant Conſtantinopoli, Theodoſium ſibi adjungere ſtuderent, atque Eunomius præ cæteris acer, ac verſutus diſputator, hujus audiendi cupidum Imperatorem avertit ejus uxor Flaccilla *c* pia, ſanctáque mulier. Movit & illius animum Epiſcopi cujuſdam prudentiæ, ac libertatis plenum facinus; qui cùm Theodoſium honorificè ſalutaſſet, atque ejus filium Arcadium, qui tùm aſſidebat, tanquam unum è plebe puerulum appellaſſet; vehemente ob id Imperatore, & extrudi foras illum jubente; Tu verò, Imperator, dixit, qui ob negatum filio tuo honorem iraſceris mihi, quo tandem animo ferre putas Deum, cùm ab hæreticis contemni filium ſuum videt; ac non eodem honore affici? Qua tempeſtiva libertate gaviſus Imperator, revocatum illum in pretio habuit, veniámque ab eo petiit; & hæreticos audire ultra renuit.

A. 378. Chriſti ad 395.
a Socr. 5. c. 7. Idat. Soz. 7. c. 12. Marcel.
b Sozo. l. 7. c. 6.
c Theod. l. 5. c. 19.

d Paullo antè profectus eòdem Gregorius Nazianzenus, ut Catholicæ fidei reliquias foveret; contemptim habitus eſt initio: paullo pòſt admirationi eſſe cœpit: ſic ut Epiſcopatum popularibus ſuffragiis, ac Petro Alexandrino aſſentiente caperet. At hic ſubinde mutato conſilio, Maximum Cynicum Philoſophum ad eam ſedem evexit. Theodoſius ut & Nicænam profeſſionem, & Gregorio partam dignitatem aſſereret, œcumenicam in illa urbe *e* Synodum coëgit Epiſcoporum 150. quæ & Maximum, ab eóque temerè factas ordinationes damnavit; & Nicæno probato ſymbolo, de Spiritus ſancti divinitate contra Macedonium decrevit. Secundùm hæc, mortuo Meletio, cùm ei Flavianum ſubrogari Gregorius cerneret, conſtanter obſtitit; quòd ex pacto integram illam diœceſin Paulino cedere oporteret. Sic enim convenerat, uti cùm duo Catholicæ partis eſſent Epiſcopi, Paulinus & Meletius; uter priùs vivere deſiiſſet, ne altero ſuperſtite ſecundus ordinaré-

d Gregor. Naz. carm. de vita ſua. Ruff. l. 2. c. 9 Socr. l. 5. c. 6. & 7. Theod. 5. c. 8. Soz. 7. c. 7. Tripar 9.
Conſtantinopolitana Synodus.
e de qua To. 2. Conc.

A. 378. Chriſti ad 395.

tur antiſtes. Hinc altercatione ſuborta; tum Timotheo Perri ſucceſſore, Alexandrinóque præſule injuſſu ſuo negante Conſtantinopoli dari Epiſcopum potuiſſe; Gregorius pacis ſtudio ſponte ſe abdicavit. In ejus locum Nectarius ſuffectus eſt. Poſt hæc ſui cuique diœceſi limites conſtituti: & Conſtantinopolis, quaſi novæ Romæ, Epiſcopo, eadem, quæ veteris Romæ Pontifici, ſecundo tamen ab eo loco, jura conceſſa ſunt. quod decretum ratum eſſe vetuit Romanæ ſedis auctoritas. Id Concilium Oecumenicum ſecundum fuit: quod Conſtantinopoli celebratum eſt anno Chriſti 381. *a* quo & Aquileiæ in Italia Synodus alia, cui Ambroſius præfuit, Palladium & Secundianum Arianos condemnavit Epiſcopos.

a Tom. 1. Concil.

Priſcillianiſtarum ſecta.

b At in Hiſpania Priſcillianiſtarum nova efferente ſe hæreſi, quæ ex Manichæorum, aliorúmque perfidia coaluerat, Cæſarauguſtæ per idem ferè tempus Concilium celebratur, in quo cum Epiſcopis aliquot ſectæ parens Priſcillianus homo laïcus percellitur. Hunc damnati Epiſcopi Abulenſem Epiſcopum conſtituunt. At hos omnes Idacius & Ithacius Epiſcopi Gratiani edicto relegandos curarunt. etſi ſubinde per fraudem obrepentes in integrum reſtituti ſunt. Burdegalæ poſtea altera coacta Synodo Priſcillianus damnatur: qui ad Maximum tyrannum provocans, juſſu ejus auditus Treviris, gladio eſt addictus, cum aliis pleriſque. Ithacius Epiſcopus, ejúſque participes, quòd ſe, præter fas ordinis illius, cauſſæ capitis immiſcuiſſent, ab Eccleſiaſtica communione alieni judicati ſunt. quod in annum congruit 385. *c* Sequenti verò, Treviris collecta fautorum ſuorum ſynodo, Ithacius abſolvitur. quo cum S. Martinus, qui eodem Maximum interpellaturus acceſſerat, communicare cum initio detrectaſſet; mox, ut id, cujus gratia venerat, impetraret, Imperatoris ceſſit precibus. cujus etiam adhibitus convivio, incredibili ab hoc, & ejus conjuge honore eſt exceptus.

b Severus Sulp. l. 1 Hiſt. Proſp. chron. Aug. de Hær.

c Sever. in vita Martini.

Ambroſius.

d Mediolani interim Ambroſius ab Juſtina Valentiniani Junioris matre Ariana femina in-

d Paul. in vita Ambr. ipſe in Auxent. & Ep. 13. 14. & 56.

A. 378. ad 395. Chriſti

ligna multa perpeſſus, ejus impotentiæ ſacerdo-
ali conſtantia reſtitit. ac per idem tempus ſancto-
um reliquias Gervaſii, & Protaſii, divinitus
ſtenſas in Ambroſianam baſilicam tranſtulit.
uarum cultum magnis tum prodigiis ſancivit
Deus: ut tam *a* Ambroſius teſtatur ipſe, quàm
ui unà interfuit *b* Auguſtinus. ex quibus *c* Moli-
æi Calviniani miniſtri inſcitia pari conjun-
ta temeritate convincitur, qui non ſolùm to-
am illam inventorum corporum narrationem
ictam eſſe credidit: ſed etiam epiſtolam illam,
ua hoc deſcribit, Ambroſii haud eſſe germa-
am ejus exiſtimat. quo nihil dici poſſit obtu-
ius. Ambroſius legatus tandem ab Juſtina miſ-
us ad Maximum, pari fortitudine imminen-
em Italiæ tyrannum redarguit: ac tam ejus,
uàm Ithacianorum communionem averſatus
eſt.

a Ep. 53. & 54. *b* L. 9. Conf. c. 7. *c* L. 7. con. Peron. cap. 11.

d Theodoſius poſt necem Maximi, idolorum
ana diſiici, confringi ſtatuas, ac ceremonias abo-
eri juſſit. *e* Inter alia famoſum Serapidis tem-
lum Alexandriæ demolitus eſt Theophilus Epiſ-
opus. qui ſub idem tempus utilem Antiochenæ
cclefiæ navavit operam. *f* Nam hujus Epiſco-
um Flavianum in Siricii Romani Pontificis
ratiam, communionémque reſtituit, à qua ob
nſtauratum poſt Meletii obitum ſchiſma pridem
xciderat.

d Aug. 5. Civ. c. 26. Proſp. de Prom. l. 3. c. 38. *e* Ruff. 2. c. 29. Socr. 5. c. 16. Soz. 7. c. 15. *f* Ambr. Ep. 9. Socr. 5. c. 15. Theod. 5. c. 23.

Viri inſignes Baſilius.

Plurimum his temporibus ornamenti contu-
êre, literis ac pietate præcellentes viri; Baſi-
ius, qui anno ineunte 379 Calendis Jan. deceſ-
it, nono Epiſcopatus anno. quippe Chriſti 370
uſebio vita functo ſubrogatus eſt. quare annos
, cum menſibus aliquot Cæſareæ præfuit: *g* ut
Gregorii ambo, Nyſſenus, & Nazianzenus aſ-
erunt: magnum uterque decus ætatis ejuſdem.
uorum ille Baſilii germanus, à Valente multa
ro fide Catholica paſſus eſt, & *h* octo circiter
nnis exulavit. alter Baſilii amicorum intimus
biit anno 389: ut ex *i* Hieronymo colligitur.
De Baſilii initio ac morte perſuadet *l* Socrates,
ui Antiochenam Synodum ad ejus ſtatum Ec-
leſiæ componendum poſt Theodoſii renuntia-
ionem eſſe celebratam refert: quam Nyſſenus

g Nyſſen de S. Macrina. Naz. de S. Baſil. quæ eſt 20. *Gregorii, Nazianz. & Nyſſen.* *h* Nyſſen. de S. Macr. *i* Hier. de Scrip. *l* L. 5. c. 5.

A. 378. Chriſti ad 395.

Oratione de obitu Macrinæ, nono poſt mortem Baſilii menſe contigiſſe ſcribit. Theodoſius porrò anno 379, Januarii 16 creatus eſt Auguſtus, ut idem Socrates aſſeverat.

a Hier. de Scrip. & hiſtor. cir.
b Greg. Turon. 2. Hiſt. Franc. c. 13.
c Aug. de Hær.
d Aug. 5. Civit. c. 26. Ruff. 2. c. 32.
e Vitæ PP.

a Amphilochius Iconii; Gelaſius Cæſareæ in Palæſtina; Theodorus Mopſueſtenus, Ambroſius Mediolanenſis; *b* Exuperius Toloſæ, Simplicius Viennæ, Amandus Burdegalæ, Mauritius Andegavi Epiſcopi inſignes habiti ſunt. Item *c* Philaſtrius Brixienſis. Sed & *d* Joannes Anachoreta in Ægypto vixit admirabili ſanctitate: cujus monitis, & conſilio plurimùm uſus eſt Theodoſius Imperator. Nec non *e* Arſenius; qui à Damaſco Pontifice ad erudiendum Imperatoris filium miſſus eſt, & clam aula poſteà dilapſus ſolitudinem petiit.

f Aug. 9. Conf. c. 11.
g Hier. Ep. Paulæ.

Viduæ præterea ſanctiſſimæ, Monica, Auguſtini mater, *f* quæ anno 389 ad oſtia Tiberis exceſſit è vita anno ætatis 56. & Paula Romanarum mulierum nobiliſſima; *g* quæ contemptis opibus, ut Chriſto ſe totam dicaret, Bethleemum migravit anno circiter 384, quod in ejus Epitaphio ſcribit Hieronymus: qui & ipſe in eodem tum loco degens, doctrinæ, virtutíſque fama totum implevit orbem.

Diſertiſſimum tulit ætas eadem Symmachum; qui præfectus Urbi anno 384 de ara Victoriæ inſtauranda Valentinianum interpellavit, quem Ambroſius refellit. Macrobius item Theodoſio imperante vixit.

Hæreſes extitêre per idem tempus nonnullæ; ut Joviniani, quem anno 390 Siricius Papa damnavit: & Vigilantii, qui ambo Hieronymi ſtilo confoſſi ſunt. Flagrabat & Origenis fautorum inſania; quorum è numero fuêre Joannes Epiſcopus Hieroſolymitanus; Ruffinus Aquileienſis presbyter; Palladius Galata; quos S. Epiphanius, & Hieronymus ſcriptis ſuis exagitarunt.

De Arcadio, & Honorio, déque præcipuis illorum temporum rebus. de Stilichone, Eutropio, Ruffino, Radagaiſo, Alarico, Romanæ urbis expugnatione, ac Barbarorum in Gallias, & Hiſpanias irruptione.

A. 393. Chriſti ad 408.

A 395 Chriſti ad 408.

CAP. X.

MOriens Thodoſius anno, ut dixi, 393 filios heredes reliquit imperij duos, Arcadium, cui Orientem conceſſit: & Honorium, cui Occidentem attribuit. Ille annum agebat ætatis 18, iſte 11. *a* Siquidem natus eſt Honorius Ricimere, & Clearcho Coſſ. 5. Id. Sep. qui eſt annus 384; cùm antecedente jam Arcadius Auguſtus à patre renuntiatus eſſet, 17. Cal. Febr. *b* Honorius verò anno 389, Timaſio & Promoto Coſſ. idem decus eſt adeptus. *c* Alij Theodoſio III, & Abundantio Coſſ. anno 393 id eſſe factum referunt.

a Idat. Marc. Chron. Alex.

b Chron. Alex.

c Proſp. Marcell.

Arcadius.

Arcadius Eudoxiam ſtatim poſt patris obium duxit, conciliante has nuptias Eutropio, ne Ruffini filiam ſibi in matrimonium adſciſceret. Summa tum erat principum in republica duorum dignitas & potentia: Ruffini, qui Conſtantinopoli degebat; & in Occidente Stilichonis. Stilicho genere Vandalus, ut ſcribit *d* Oroſius, cùm poſt *e* Theodoſii mortem utriuſque ſibi tutelam arrogaret imperii, & in Orientem proficiſci vellet, ejus avertendi cauſſa, Ruffinus Græciæ aditus armis occupavit. tum Alaricum Gotthorum Regem excivit; quem eandem incurſantem Græciam fugavit Stilicho; ac ducem Gainam Gothici generis cum copiis ad Arcadium miſit. Cujus opera Ruffinus à militibus obtruncatus eſt eodem, quo Theodoſius obierat, anno: quem Eluſa oriundum Aquitaniæ oppido *f* Claudianus indicat. Hujus cum Stilichone conſilii particeps fuerat Eutropius ſpado: qui & ipſe pòſt paullò Stilichonem veritus, eum ab Imperatore, ac Senatu pro hoſte

d Oroſ. 7. c. 38.

e Zoſ. 4. Marcell. Iornan. de reg. ſucc. c. 94. Soc. 6. c. 1.

Ruffinus.

f 1. con. Ruf.

Eutropius.

A. 395. Chriſti ad 408.
a Zoſim. 5. Iornand. Marcell. Oroſ. 7. c. 36.

proſcribendum curavit: *a* & Gildonem Comitem paganum, Africæ ab Theodoſio præfectum, ſibi conciliavit. qui aſſumptâ tyrannide cum frumentum ad Urbem prohiberet advehi, à Maſcezele fratre, quem adverſus illum miſerat Stilicho, perexigua manu fuſus, fugatúſque ſibi vitam eripuit: Nec diu pòſt Maſcezelem ipſum in Italiam reverſum Stilicho per ſuos de ponte præcipitavit in fluvium. *b* Africana illa victoria anno Chriſti 398 evenit.

b Idat. Marcel.
c Zoſim. 5. Socrat. l. 6. Sozom. 6. Oroſ. 7. Proſper. Marcellinus.
Gainas.

c Manlio Theodoro, Eutropio eunucho Coſſ. qui annus fuit undequadringenteſimus, Gainas Gotthici dux exercitus, à Stilichone, ut jam dixi, Conſtantinopolim miſſus, contra Imperatorem Arcadium cum Trigildo propinquo conſpirat; ita temperatis artibus, ut hic apertè deficeret; ille dux in eum belli delectus, rem ex utriuſque oportunitate gereret. Eodem agente Gaina, omnibus ſpoliatus ornamentis Eutropius, & interemptus eſt anno ipſo, quo Conſulatum geſſit; ejúſque de faſtis ac monimentis publicis abraſa memoria eſt. Eo ſublato, nihilo ſecius tumultuari Gainas inſtituit, & apertè rempublicam oppugnare. Cujus comperta fraude, occultíſque de Conſtantinopoli diripienda patefactis conſiliis, hoſtis ab Arcadio judicatur; & Fravittæ potiſſimùm Gothi gentilis auxilio victus, in Thracia mortem oppetiit ſub finem anni 400; vel initium ſequentis, ut Alexandrinum Chronicon oſtendit. *d* Moritur poſt hæc nulla re geſta memorabilis Arcadius anno Chriſti 408; pacato, vel inerti potius ingenio, & uxori nimium addictus. cui dum impenſiùs obſequitur, publicam non minùs rem, quàm Chriſtianam peſſundedit. *e* Moriens Theodoſij filii tutelam Iezdegirdi Perſarum Regi teſtamento reliquit. qui eam ex fide capeſſens, pupilli curam mandavit Antiocho eruditiſſimo viro: & qui contra illum molirentur aliquid, iis ſe hoſtem venturum eſſe denuntiavit. Mortuus eſt Cal. Maiis annum agens 31.

Eutropii mors.
d Soc. 6. c. 23.
e Procop. l. 1. Perſic. init. Agath. l. 4. p. 132.

In Occidenti multiplex barbarorum excurſio Romanæ rei propemodum exitialis fuit,

a Radagaiſus Gotthorum princeps cum quadringentis millibus, uti Zoſimus prodit, vel ducentis, ut Oroſius, & Marcell. totam inundavit Italiam, hoſtis longè omnium teterrimus, ac Chriſtianis infenſus. Quam omnem multitudinem Stilicho mira felicitate Feſulanis incluſam montibus internecione delevit: duce ipſo capto, & occiſo: quod anno 405 Proſper, ſequenti Marcellinus aſſignat.

A. 395. Chriſti ad 408.
a Zoſim 5. Proſper. Marcell. in chrón. Oroſ. 7. c. 37. Aug. 5. de Cir. c. 23. Iornandes.

b Poſt hunc Alaricus Gotthorum & ipſe Rex, Balthici generis, cùm populata Græcia, in Epiro diu moras egiſſet: ita jubente Stilichone, qui Illyricum ab Arcadii dominatu ad Honorium transferre cupiebat: in Italiam deinde penetravit. quem ut averteret Honorius, Gallias & Hiſpanias habitandas ei conceſſit, quòd eas provincias retinere non poſſet. Quò cùm Alaricus pergeret, Saulus gentilis dux, cui exercitum Stilicho commiſerat: ipſo Paſchæ die inconſideratè barbaros aggreſſus, ab illis vincitur. Quo ſucceſſu elatus Alaricus propius admotis copiis, ac peragrata Italia, Romam expugnavit. *c* Quod antequam faceret, Stilicho Honorii juſſu interfectus eſt. Cùm enim poſt Theodoſii obitum imperium ad ſeſe transferre, & Eucherium filium ſuum gentilem, & Chriſtianis inimicum Imperatorem appellare vellet, quo facilius voti compos fieret, turbare omnia conſtituit. Itaque barbaros clam ad lacerandum excivit imperium. Vandalos enim, Alanos, Suevos, Burgundiones in Gallias, & Hiſpanias immiſit. quo illos anno 406 progredi cœpiſſe ſcribit Proſper in Chronico. Addebat animos Imperatoris affinitas: quod & Serenam Theodoſii fratre genitam habebat in matrimonio, & ex ea ſuſceptas filias duas Mariam primò: tum ea mortua, Thermantiam Honorio collocaverat. Sed occultis illius artibus ab Olympio detectis, anno Chriſti 408 Ravennæ, cum ad Eccleſiam confugiſſet, occiditur Heracliani manu: qui Africam provinciam cum Comitiva eo facto meruit, ut ſcribit Zoſimus, *d* tum anno ſequenti Eucherius cum Serena matre perimitur. Sublato Stilichone, cum Ho-

b Zoſim. 5. Oroſ. 7. c. 39. Iornan. de reg. ſuc. c. 96 & de rebus Get. c. 30. Miſcel. l. 13.

c Zoſim. 6. Iornan. Marcell. *Stilichonis mors.*

d Zoſim. 5.

A. 395. Christi ad 408.

a Proſper. Chron. Socr. 7. c. 10. Soz. 9. c. 6. Olymp. apud Phot. num. 80. Oroſ. 7. c. 39. Iornand. Marcell.

Alaricus Romam capit.

norio paciſci cupiens Alaricus, ſtolido conſilio repulſus eſt. *a* Exemplo igitur, Gotthorum Hunnorúmque ſtipatus copiis, cum Athaulpho uxoris fratre Romam obſedit, obtinuitque anno Chriſti 410. quam cùm deprædari ſuis permitteret, mandavit, ut qui ad baſilicas confugerent, præſertim Apoſtolorum Petri ac Pauli, incolumes haberentur. Sexto die digreſſus inde, Placidiáque ſorore Imperatoris Athaulpho tradita, Rhegium abiit, ut Siciliam & Africam peteret; ſed ibidem morbo periit. Cujus in locum ſubſtitutus Athaulphus. Roma denuo populata, Placidiam abduxit, & apud forum Cornelium ſibi copulavit

b Idat. Oroſ. 7. c. 40.

c Idat.

b Dum hæc in Italia tempeſtas furit, Galliam & Hiſpaniam haud diſpar calamitas oppreſſit. Alani, Vandali, & Suevi, populatis Galliis, Pyrenæum tranſgreſſi, Hiſpanias occuparunt, *c* anno Chriſti 409. Gallæciam Vandali & Suevi; Alani Luſitaniam, & Carthaginenſem provinciam: Silingi, quod Vandalorum genus alterum fuit, Bæticam invadunt.

Eccleſiaſtica res: & illuſtriores quidam ætatis illius viri. ac de S. Martini obitu; & Chryſoſtomi exilio nonnulla.

CAPUT. XI. Paul. in vita S. Ambroſ.

S. Ambroſii obitus.

d Severus in Dial. Greg. Turon. L. 1. Hiſt. Franc. c. 46. & l. 10. c. ult.

S. Martinus.

THeodoſio Imperatori Chriſtianiſſimo triennium ferè ſupervixit Ambroſius, ait Paulinus: qui ipſo in die Sabbati ſancti illum deſiiſſe vivere ſcribit. prorſus Aprilis 4, Chriſti anno 397, Cæſario, & Attico Coſſ. Qua ratione annos 22, menſéſque circiter tres Epiſcopatum tenuit. Etenim anno 374, Decemb. 7, hoc eſt anno antequam Valentinianus excederet, mortuo Auxentio ſuffectus in Hieronymi Chronico memoratur. Marcellinus tamen Honorico, & Eutychiano Coſſ. id eſt anno 398; Ambroſii obitum adſcribit: contra quàm in Eccleſiaſticis Annalibus illius opinio refertur.

d Alterum occidentalis Eccleſiæ lumen extinctum eſt anno 401, Turonorum ſanctiſſimus

antiſtes Martinus, Sabariæ natus in Pannonia. [A. 395. Chriſt ad 408.]
qui Hilarium ab exilio revertentem ſecutus in Gallias, poſt monaſticum ibidem vitæ genus excultum, Turonorum Epiſcopus creatur eodem ferè tempore, quo Mediolani ordinatus eſt Ambroſius, nempe 375 anno Chriſti vir ob excellentiorem quolibet præconio ſanctitatem ſæculis omnibus admirandus, quem Imperatores ipſi impensè venerati ſunt: ut inter alios Maximus. qui ad ſe anno 386 venientem convivio excepit; quod ſuis manibus Imperatrix uxor ejus apparaverat, quæ tunc eidem, famulæ ritu miniſtravit. De anno illius exitus, quia nonnullis tricis implicatus eſt, *a* in Parte hujus Operis altera dicetur. [*a* Par. 2. l. 4. c. 12.]

Orientalem autem Eccleſiam ſplendore ſuo decoravit S. Joannes ex Antiocheno Presbytero Conſtantinopolitanus factus Epiſcopus, poſt Nectarii mortem, quæ anno 397, Septembris 27 contigit, ut ait *b* Socrates, qui Joannem ſequente anno, Februarii 26 in throno ſediſſe refert. Ad eam dignitatem evectus, dum in corruptos hominum mores, præſertim Clericorum, ac principum, acriùs invehitur, multorum in ſe concitavit odia. In his Eudoxiæ Imperatricis: quæ ab eo reprehenſa, Theophilum Alexandrinum ad cauſſam dicendam Conſtantinopolim accitum perpulit; ut eundem *c* tumultuaria collecta ſynodo damnaret anno Chriſti 403 in ſuburbio Calchedonenſi, loco *ad Quercum* dicto. Sed ingenti populi ſeditione, ac terræ motu ſtatim e corto, territus Imperator ſubinde illum revocari juſſit. Anno verò ſequenti, quòd eadem libertate cùm alios, tum Eudoxiam increparet; ejus opera *d* damnatus iterum, in exilium deportatur Junii 20; cùm ante duos menſes circa Paſcha ab Epiſcopali adminiſtratione prorſus abſtinuiſſet. Eudoxiam narrant hiſtoriæ Græcæ poſt menſes tres, quàm ejectus eſt Chryſoſtomus, vita eſſe functam Octobris 4 die, anni 404; cùm quatriduo antè inuſitatæ magnitudinis grando cecidiſſet.

[*S. Joannes Chryſoſtomus.*]
[*b* Pallad. in vit. Chryſ. Socr. 6 c. 2. Theod. 5 c. 34. Soz. 8. c. 17. & ſeq.]
[*c* Photius cod. 59. Soc. 6 c. 15. Soz. 8. c. 17.]
[*d* Soc. 6. c. 18. Soz. 8. c. 22.]

e Chryſoſtomo ſubrogatus eſt Arſacius, homo elinguis, & imperitus. tum eo poſt menſes 14. [*e* Soc. 6. c. 19 & 20. Soz. 8. c. 23. *Chryſoſtomi obitus.*]

A. 395. Chriſti ad 408.

mortuo, Atticus monachus Armenus. Chryſoſtomus interim in Armenia, & Iſauria, magnis conflictatus ærumnis: certatim pro eo Catholicis laborantibus Epiſcopis, & Innocentio præ cæteris Romano Pontifice, cujus fidem appellarat, obiit Comanis ad Pontum Euxinum, 18 Cal. Decemb. anno 407. Vixit annos 52, menſes 8. ſedit verò annos 9, menſes 6, dies 20. Itaque natus eſt anno 355, circa Martium menſem. *a* Innocentius porro, cum eóque Occidens omnis non prius cum Attico, & Orientalibus commune habere quicquam voluit, quàm eraſo Arſacii nomine, Joannis ipſius in diptycha, quæ ſunt Eccleſiaſticæ tabulæ, referretur.

a Sozo. 8. c. 26.

b Per idem tempus doctrinæ, ac ſanctitatis inclytus fama vixit Epiphanius Salaminæ in Cypro Epiſcopus; qui cum Joanne Chryſoſtomo ſuper Origene vehementer altercatus eſt. Hujus enim errores exagitari tùm cœperunt. qui quidem hactenus per Ægypti monaſteria impunè ſpargebantur. ſed & fautorem habebant *c* Joannem Hieroſolymitanum Epiſcopum, nec non Ruffinum Aquilejenſem presbyterum, & Palladium Galatam: à quibus Epiphanius, & Hieronymus præcipuè diffidebant. Theophilus verò circa annum 399 congregata Synodo primus Origeniſtas damnavit; & Synodicam miſit ad Anaſtaſium Romanum Pontificem; qui anno 398 Siricio ſucceſſerat: tum ad Epiphanium, & Joannem Chryſoſtomum. *d* Anaſtaſius Origene condemnato, circulares literas mittit. *e* Chryſoſtomus rem accuratius conſiderandam ratus, nequicquam Theophilo, & Epiphanio inſtantibus, Origenis libros damnare noluit. Ob id iratus ab eo diſceſſit Epiphanius, ambóque invicem, ut narrant, quæ ſibi erant eventura divinitùs prædixerunt.

b Socr. 6. c. 12. Sozo. 8. c. 14.

Origeniſtæ exagitati.

c Epiph. Epiſt. ad Ioan. Hier. con. Ruff. & con. Ioan. Hieroſ.

d Hier. Ep. 8. ad Denetr. & Apol. con. Ruff & Ep. 78. ad Pam. & ad Marcell.

e Socr. & Sozo. cit.

Floruit itidem S. Aſterius Amaſeæ præſul, cujus politiſſimæ extant homiliæ circa annum 400 elucubratæ. Theophilus quoque Alexandrinus Epiſcopus, odio Chryſoſtomi, & avaritiæ ſordibus infamis: ſed eruditus, & Hierony-

S. Aſterius.

Theophilus.

mi familiaris : qui Synesium ex gentili philoſopho Christianum, Ptolemaidis Epiſcopum fecit anno circiter 410 ; nempe tertio poſt obitum Chryſoſtomi, reconciliatúmque fautoribus ejus Theophilum : quod ſtatim ab illius morte contigit. A. 395. Chriſti ad 408.

a S. Vigilius Tridentinus Epiſcopus Stilichone Conſule martyrium paſſus eſt, ut ſcribit Uſuardus : & ut apparet, anno 400. *b* Gazæ porro S. Porphyrius Epiſcopus pietate, miraculis, & laboribus pro Christe fide tolerandis Arcadio imperante præſtitit. Severianus Gabalitanus ut diſertus fuit, ita ob æmulationem Chryſoſtomi minùs ſecundam poſteritatis famam meruit. Quam eximiam eſt aſſecuta S. Paula : quæ anno 404, Januarij 26 apud Bethleemum obiit ; nata annos 56, menſes 6, dies 11 : quorum 5 annos Romæ in ſancto propoſito, Bethleemi 20 tranſegit ; ut teſtatur *c* Hieronymus.

a Martyr. Rom. 26. Iun. & Vſu. *S. Porphyrius.* *b* Vita S. Porphyr. apud Sur. 26. Febr. *S. Paula.* *c* Hier. Ep. Paulæ.

Prudentius. Prudentius Hiſpanus poëta eodem ſcribebat tempore, natus Philippo & Salia Coſſ. anno 348, ut ipſe *d* prodit : & anno vitæ 57 carmina meditabatur. Proinde Chriſti 404 Τὰ καθημερινὸν edebat. *d* Prud. in Cathem.

Ruffinus. Ruffinus Aquileienſis presbyter, & monachus, doctrinarum uſu, famâque clarus ; ſancti tamen Hieronymi primùm amicitia, tum offenſione clarior, obiit paullo poſt Romam ab Alarico captam, ut eſt conjectura Baronij. Quo etiam tempore S. Marcella vidua mortua eſt, ut *e* Hieronymus affirmat. *e* Hier. Ep. 16.

Inter gentiles poëtica facultate facilè princeps Claudius extitit, Stilichonis fautor acerrimus. Hiſtorici verò Zoſimus, Eunapius.

Quæ ſub Theodoſio Iuniore, Honorio, ac Valentiniano III in utroque imperio digna memoria contigerunt. Vandalorum in Africam impreſſio.

A 408 Chriſti ad 450.

CAP. XII.

ROmanum, Arcadio mortuo, ſub duobus principibus imperium ſtetit. Honorio patebat Occidens; Thodoſius Orientem tenebat. *a* Hic anno 401 Aprilis 10 die natus, & ſequenti renunciatus Auguſtus, anno 408 ſub tutela Perſarum regis, Antiocho curatore, ſolus in Oriente regnare cœpit. Sorores erant illi Flaccilla, Pulcheria, Arcadia, & Marina, è quibus Pulcheriam Theodoſius Auguſtam appellavit anno, ut Marcellinus cum Alexandrino Chronico ſentiunt, 414, ut Theophanes, 411. Ea porro nata proditur anno 399. *b* Ab hac inſtitutus Theodoſius, ſororéſque cæteræ, tantum in virtute ac pietate profecerunt, nihil ut à monachis differrent, & in religioſum domicilium aula verteretur.

a Socr. 4. c. 6. Marcell. Chro. Alex. Theopha.

b Soc. 7. c. 22. Soz 9. c. 1.

Theodoſius anno ætatis 20 Athenaidem Leontij philoſophi filiam de conſilio ſororis Pulcheriæ duxit, rara feminam indole corporíſque ſpecie, quam Eudociam nominavit. Ex hac Eudoxiam ſuſcepit Valentiniano tertio nuptam. *c* Imperavit Theodoſius ad annum uſque 450, quo exceſſit è vita Cal. Auguſt. revocata prius ſorore Pulcheria, quam Eudociæ conjugis, & Chryſaphij Eunuchi calumniis adductus in ordinem redegerat. Hoc Imperatore pax ab armis in Oriente ferè perpetua fuit, præter pauca quædam, miniméque diuturna bella. è quibus *d* Perſicum à Vararane Iſdegerdis ſucceſſore motum, anno 422 per Ardaburium ducem, non ſine ingenti miraculo, confectum, perterritis, ac fuga conſternatis barbaris.

c Marcell. Chron. Alex. Zonar. Cedre. Theoph. Hiſt. Miſc. 24.

d Theoph. ? Socr. 7. c. 18.

Occidentalis imperii clades ſub Honorio.

At in Occidente, ſub Honorio, ac dein de Valentiniano, domeſtici pariter externíque

motus aſſidui, ac fœdiſſima Romani facies imperii fuit. Erat Honorius natura mitis, & placidus: ludis, ac ſocordiæ deditus, & à cura reipublicæ, ac negotiis abhorrens: ſed in pietatem, religionémque propenſus: cui pluribus edictis conſultum voluit. Poſt Gotthicam eruptionem, quæ anno 410 Romanam urbem turbinis inſtar oppreſſit, varii in diverſis locis orti ſunt tyranni. Primùm *a* Attalus Alarici juſſu ab Senatu factus Imperator, cùm Honorium communionem imperii per legatos offerentem ſuperbè reſpuiſſet, ab eodem Alarico privatam retractus ad ſortem, ac ſæpiùs deinde refectus, & deſtitutus; ad poſtremum reſumpta in Gallia tyrannide, neglectus à Gotthis, à Conſtantio Comite captus anno 415, *b* in poteſtatem venit Honorii, ab eóque truncata manu vitæ relictus eſt. quod Marcellinus anno 412 reddit, contra quàm Proſper.

A. 408. Chriſti ad 450.

Varii Tyranni.

a Zoſ. 5. & 6. Olymp. apud Phot. 80.

b Proſp. chron Marcell. Oroſ 7. c. 42. Paulu. Diac. 14.

Eodem tempore Conſtantinus tyrannus Gallias obtinebat. Qui ex infima militia ob ſolam nominis ſpeciem in Britanniis Imperator acclamatus eſt anno 407, ut *c* Olympiodorus, Proſper, & Zoſimus indicant: cùm ante illum Marcus & Gratianus ibidem tyranni prodiiſſent; Britannicis exercitibus contra Vandalos, & Alanos, quos in Gallias erupiſſe anno ſuperiore iidem auctores aſſerunt, hoc ſe tueri præſidio cupientibus. Inde digreſſus in Gallias cum duobus filiis Conſtante, & Juliano, à Conſtantio Comite victus, & Honorii juſſu ad Ravennam jugulatus eſt, anno 411: *d* cùm ſe Arelate ad Oratorium fugiens ſacerdotio initiandum antè curaſſet.

c Olymp. apud Phot. 80. Proſp. chron. Zoſ. 6. Idat chr. Mercell.

d Olymp.

Poſt hunc, *e* Jovinus, & Sebaſtianus fratres, arrepta tyrannide, ab Athaulpho Gotthorum principe Narbonæ capti, & occiſi ſunt anno 414, ut Idatius & Marcellinus teſtantur.

e Idem. Olymp Idac. Marcel. Proſp. Oroſ. 7. c. 42.

Heraclianus item Comes Africæ, tyrannus ibidem factus, cum 700 navium claſſe, ac tribus militum millibus auſus in Italiam contra Honorium transfretare; à Marino Comite ad Utriculum ſuperatus eſt: & in Africam reverſus, Carthagine in æde Memoriæ jugulatur

A. 408. Chriſti ad 450.
a Proſp. Idat. Marcel. Oroſ. 7. c. 42.

a anno 413. Marinus ad ordinandam miſſus Africam, incertum livore, an auro corruptus; Marcellinum Tribunum, qui pro Catholica fide contra Donatiſtas fortiter ſe geſſerat, occidit; ac ſtatim ex Africa revocatus eſt, ut ſcribit Oroſius.

Barbarorum irruptio.

b Proſper.

Super hanc tyrannorum multitudinem, barbarorum quoque graſſatio infeſtum habuit Occidentem. Gotthi Athaulpho rege Gallias ingreſſi ſunt *b* anno 412. ac ſequenti anno Burgundiones Germaniæ populi partem Galliæ Rheno propinquam occuparunt.

c Olymp. apud Phot. 80. Iornand.

d Proſ. Marcell. Iat. Oroſ.

Athaulpho Placidia nupſerat; quæ nuptiæ anno 414. Cal. Jan. celebratæ ſunt, ut ſcribit Olympiodorus: natúſque illis eſt Theodoſius; qui paulò pòſt Barcinone obiit. *c* Placidiæ opera, & conſilio inductus ad amorem pacis Athaulphus, cùm fruſtrà Romanum in Gotthos imperium, noménque transferre ſtuduiſſet, de reſtituendo illis hoc ipſo imperio cogitavit; ac ſe cum Gotthis ſuis Narbona pelli, & in Hiſpaniam relegari patienter tulit. Hæc dum agitaret animo, *d* à Gottho quodam occiditur anno 415; regnûmque Sigericus occupat Sari frater, qui Placidiam indignis modis habuit; & poſt dies ſeptem interfectus eſt. eíque Vvallia ſucceſſit, qui pace cum Romanis facta, Placidiam Honorio reſtituit, acceptis, ut refert Olympiodorus, frumenti modiorum 600000. & contra Vandalos, Alanos, Suevos, aliáſque gentes, quæ Hiſpaniam inſederant, bella convertit, *e* Placidiam invitam Conſtantio Comiti collocavit Honorius anno 417: & eodem anno nata illis eſt Honoria. Valentinianus verò Junior *f* anno 418, Ravennæ, 6 Non. Jul in lucem editus eſt. Conſtantius pacem cum Vvallia firmavit, eúmque revocavit in Galliam, ac ſedes in Aquitanica à Toloſa úſque ad Oceanum conceſſit, quod ſcribit Idatius. Hinc Gotthici in Gallia regni, ſeu Veſegotthici caput Toloſa fuit. atque hoc anno 419 contigit. Sequente verò anno, Chriſti 420, Conſtantius ab Honorio invito, ut ait Olympiodorus, in imperii conſortium aſſumptus, ſeptimo pòſt menſe moritur anno ipſo

e Olymp. Proſper. Iornan.

f Proſp.

Conſtantius fit Imperat.

420, ſi Marcellinum audias. Proſper enim in ſequentem reiicit. Natus hic in Illyrico, oppido Panæſo, multis ſub Theodoſio præfecturis claruit. ac poſt ſummum adeptum faſtigium, ejus pertæſus ſæpe conqueri ſolebat, quod, ut antè conſueverat, jocis ac ludicris indulgere non poſſet: ut ſcribit Olympiodorus. qui hoc præterea narrat, Theodoſium Imperatorem ratam illius Auguſtam dignitatem habere noluiſſe: ob idque Conſtantium bellum contra illum decreviſſe ſumere. A. 408. Chriſti ad 456.

a Extincto Conſtantio, inter Honorium, & Placidiam ſororem ſumma primùm familiaritas; minus etiam ſecundâ utriuſque famâ. mox Elpidia nutrice Placidiæ & Leontio ejuſdem curatore id agentibus, tanto exarsêre invicem odio, ut poſt frequentes Ravennæ rixas, & jurgia, demum anno 423 Placidiam cum filiis Honorius extruſerit, & in Orientem abire coëgerit. a Olymp.

Honorii obitus. Moritur paullo pòſt Honorius anno ipſo 423; ſive Auguſti 15, ut ſcribit Theophanes: ſive 27. quod Olympiodorus prodidit; anno ætatis 35. Theodoſius b Placidiam cum Auguſtæ titulo, & Valentinianum Cæſarem priùs appellatum, agentem ætatis annum 5 in Italiam miſit anno 424, qui mox Auguſtus Romæ ſalutatus eſt. c Interim Joannes primicerius Notariorum cum tyrannide Ravennam occupat. contra quem Theodoſius Ardaburium miſit: qui tempeſtate jactatus in tyranni poteſtatem venit. Sed Angelus paſtoris ſpecie aperto per invias paludas itinere, Aſparem Ardaburij filium Ravennum deduxit.

b Proſper. Marcell. Olymp.

c Soc. 7. c. 23. & ſeq.

Sic extincto Joanne, d Valentinianus apud Ravennam factus eſt Imperator anno 425, Octobris 23, ut eſt in Alexandrino Chronico. d Idem & Chr. Alex.

Vandali Africam occupant. Secundùm hæc Vandali, quos ab Africæ litoribus Bonifacius Comes hactenus repulerat, Geiſerico duce in illam ex Hiſpania penetrarunt. Nam cum Bonifacius ab Aëtio proditionis accuſatus eſſet, miſſóque contra ſe Sigiſvulto, parem ſe non eſſe Romanis viribus animadver-

A. 408. Chriſti ad 450.
a Proſper. Miſc. 14. Victor.

teret, ad Vandalorum, quibus cum affinitatem ante junxerat, confugit auxilia. *a* Anno itaque 427, ut ex Chronico Proſperi colligitur, Geizericus cum 80000 Vandalorum, & Alanorum transfretavit in Africam: eámque paullatim ſubjecit ſibi *b* Interim Bonifacius reconciliata Placidia, cùm Barbaris reditum perſuadere non poſſet, armis eos conatus pellere, ab illis vincitur: & anno 432 ex Africa Romam veniens, adepto magiſterio militum, haud diu poſtea vel morbo, ut ſcribit Proſper; vel, ut Marcellinus ait, ex vulnere, quod acceperat ab Aëtio, deceſſit. *c* ac Pelagiæ conjugi moriens præcepit, ut ne alteri, quàm Aëtio nuberet.

b Procop. 1.
c Marcel.

Aetius
d Proſper. Idat.
e Proſp.
f Idat. Proſp.

d Aëtius in Galliis contra Francos, Gotthos, Burgundiones, Hunnos, alióſque barbaros Romanam rem utcumque ſuſtentavit. Franci haud procul Rheno devicti ſunt, *e* Felice, & Tauro Coſſ. anno 428. Burgundiones cum eorum rege, Guadicario anno 435: quibus & pacem Aëtius indulſit, ut ſcribit Proſper. *f* Idem Gotthos ab Narbone obſidione repulit anno 439, per Litorium Comitem.

g Proſp. Salvian. 7. Idatius, chron. Iſid. chr. Miſcell. 24.
Hunnorum irruptiones.

Hunnos Aëtius circa annum 432 è Pannoniis exciverat; quorum adversùs Gotthos auxilio eſt uſus. Ita *g* Proſper vulgatus. at Pithœanus Aëtium eundem Gaudentii filium ejus, qui à militibus occiſus eſt, Hunnos ad opem Joanni tyranno ferendam adduxiſſe refert, eodem, quo is interfectus eſt, anno Chriſti 425. Bis ergo ſollicitaſſe eum Hunnos oportet Sed & anno 434 Honoria Valentiniani ſoror, ob ſtuprum cum procuratore ſuo commiſſum ejecta palatio, & ad Theodoſium tranſmiſſa; Attillam contra Occidentalem rempublicam incitavit, ut ſcribit Marcellinus. His præpoſitus Litorius dux Romanus, dum Aëtii gloriam ſuperare nititur, & haruſpicum ac dæmonum reſponſis fidem adhibet, contra Theodoricum Gotthorum regem bellum infimis precibus detrectantem inconſultè dimicavit; & magna accepta clade, captus, & occiſus eſt, Theodoſio & Feſto Coſſ. anno 439. *h* Quo etiam Cartha-

h Proſper, Iorn. de reb. Get.

gò à Vandalis per ſpeciem pacis ex improviſo irruentibus occupatur, 4 *a* Cal. Nov. Eam urbem diripuêre barbari. ac cùm reliqui cives variis tormentorum generibus excruciati ſunt; tum in nobiles, & Clericos præcipuè ſævitum eſt. A. 408. Christi ad 450. *Carthago à Vandalis capta.* *a* Proſp. & Idac.

Tandem anno 442 cum Geiſerico Valentinianus pacem inſtauravit, & certis ſpatiis inter utrumque diviſa eſt Africa. *b* Proſper.

Per quod tempus *c* Bleda & Attilla Hunnorum ducibus, Illyricum, Thraciámque populantibus, Theodoſius pacem ab iis redemit pactione pecuniæ. *d* Biennio pòſt Attila, fratre ſuo cæſo, ſolus Hunnorum genti dominatus eſt. *c* Marcell. Alex. chr. Iornan. *d* Proſper.

In Britanniam porro Picti ac Scoti ſæpiùs incurſionem fecerunt; maximè ſub annum 446, Aëtio tertiùm Conſule: quo rebus aliis, ac muniendis maximè adversùs Hunnos Galliis intento, fruſtra ejus aures querelis ſuis pulſarunt; quas *e* Gildas, ex eóque Beda, deſcribunt. *e* Gilda. Beda 1. Hiſt. c. 13.

De Francorum origine, & conſtituto ab iis in Gallia regno.

CAP. XIII. Vide l. 11. de Doct. Temp. c. 48.

Nobiliſſimi toto orbe Francorum regni jacta ſunt intervallo iſto primordia. Cujus gentis incerta eſt origo, neque veterum ſatis expreſſa literis. *f* Falli conſtat eos, qui ab Trojanis eam repetunt. Quod ab Gaguino & Æmilio mandatum hiſtoriæ fuiſſe mirari ſubit. Vero mihi propior videtur *g* illorum opinio, qui non unius populi nomen hoc initio putant fuiſſe, ſed plurium; qui in idem conſpirantibus animis, Romanorum ſe ab jugo vindicarunt; Francíque ab libertate ſunt dicti. Hos eſſe volunt Bructeros, Chamavos, Anſivarios, Chattos, Uſipios, & Tencteros, qui ambo Sicambrorum vocabulo continentur, Friſios, Delgibinos, Chaſſivarios, & Angrivarios, qui Albim flumen inter ac Rhenum vaſtiſſimos Germaniæ agros obtinebant ad Oceanum uſque; ubi nunc Veſtfalia, Friſia, Saxonia, Turingia, Heſſia, Miſnia, &c., quæ nomen

f Geſta Franc. ex Greg. c. 1.

g Phil. Cluver. l. 3. Germ. ant. c. 20.

A. 408. Chriſti ad 450.

commune retinet, Franconia collocantur.

a Greg. Tur. l. 2. c. 9.

Reges utrum antiquitus habuerint, ignotum eſſe teſtatur *a* Gregorius: nam *duces* tantummodo Francorum, aut *ſubregulos*, vel *regales* appellatos. Maximo tyranno Galliis imperante, Marcomerem, & Sunnonem *regales* Francorum extitiſſe Sulpicius Alexander prodidit, eoſdémque mox *ſubregulos* vocat: tum *reges*, ut hæc vocabula promiſcuè videantur habita.

Pharamundus.

b Aimo. 1. c. 4. Iunon. Chr. Geſta Fr. epit. c. 4.
c Profp. à Pith. editus
d Ita Greg. 2. c. 9.
e Ita Sidon. car. V. Ver. 212.
f Profper Pit. Aimo. 2. c. 4.
g Aimo. 1. c. 4. Iuon. Chr. Geſta Franc. epit. c. 5.
Clodio.
h Profp. Pit.
i Profper vulgatus.

Primus in Regum appellatione, ac ſerie Pharamundus in noſtris Annalibus ponitur *b* Marcomiri filius; de quo nihil apud Gregorium extat. *c* Proſperi Chronicon ad annum Honorii 26, hoc eſt Chriſti 420, illius adſcribit exordium. Poſt hunc verò *d* Chlogio, vel *e* Cloio, ſive *f* Clodius *g* Pharamundi F. regnavit: qui apud Diſpargum reſedit; quod in Thoringorum eſſe finibus aſſerit Gregorius. Hoc modo Thuringia longè apud Gregorium alia fuerit ab ea, cui hoc nomen hodie tribuitur. Nam Diſpargum oppidum fuit in Sicambris, aut iis proximum. Cloio anno 428, aut 429 iniit, *h* quinque ab morte Honorii annis elapſis. atque hic trans Rhenum primus in Gallias erupit. *i* Sed ab Aëtio duce repreſſus, citimam Rheno partem illam amiſit Galliæ, quam cum ſuis occuparat. Poſt annos deinde circiter 18, longiùs etiam in Atrebatum, & Cameracenſium fines tranſducto Francorum exercitu, Romanos profligavit, & ad Suminam uſque fluvium ditionis ſuæ fines extendit *k* ſub annum 445. *l* Videtur tamen ab Aëtio & Majoriano tum cladis aliquid accepiſſe, quod Sidonius indicat. Præfuit Cloio annos *m* ferè 20. Siquidem ad annum Theodoſii 25 *n* Proſper adnotat, Meroveum in Francia cœpiſſe regnare: qui eſt Chriſti 448, vel 449. Ita Pharamundo anni reliqui erunt octo.

k Sigeb. Greg. 2. c. 9. Aimo. 1. c. 5.
l Sidon. Car. V. ver. 212.
m Aimo. 1. c. 6.
n Profp. Pith.
Meroveus.

o Greg. 2. c. 9. Aimo. c. 6. Geſt. Fr. c. 5.
p Gag. Æm.
Childericus.
q Greg. Tur. l. 2. c. 12. Aimo. 1. c. 7. Ivo. Geſta. Fr. c. 6. & 7.

o Meroveus affinis Cloionis Francorum in Gallia ditionem amplificavit: quem Aëtio duci adverſus Attillam auxilio veniſſe, magnámque partem victoriæ fuiſſe *p* Annales Francorum referunt. Filium hujus heredémque *q* Childericum flagitiorum ac libidinum licentia, quam ne

ab nobiliſſimis quidem corporibus abſtinebat bre- vi inviſum ſuis reddidit. Omnibus itaque con- ſpirantibus in eum ordinibus, ad Thoringos pro- fugit; Vvinomado quodam, cujus amicitiæ plu- rimum fidebat, domi relicto; qui abſenti Fran- corum reconciliaret animos: quod is aſtuto con- cilio perfecit. Nam Egidium Romanum patricium ſibi ut regem caperent Francos eſt hortatus, eó- que beneficio devinctum facilè adduxit, ut pri- mores gentis, quos ab Childerico abhorrere ma- ximè ſciebat, tanquam ſuſpectos interficeret. Ita Francis ab novo abalienatis rege perſuaſit, uti Childericum ab exilio revocarent. qui *a* octavo, poſtquam pulſus erat, anno receptus, Egidium acie ſuperatum in oppidum Sueſſionum compu- lit: *b* Odovacrium Saxonem vicit: Aurelianos, & Andegavos ſubegit, *c* exactíſque 24 annis Chlo- doveo filio, quem ex Baſina ſuſceperat Thurin- gorum regis hoſpitis ſui conjuge, reliquit impe- rium. Qui cùm anno 482 exorſus ſit, *d* uti poſtea demonſtrabitur; Childericus anno cœpit 457, vel 458, ut 24 annos impleverit: Meroveus verò circiter 10.

A. 408. Chriſti ad 450.

a Greg. Turon. cit.

b Greg. 2. c. 18. Aimo. 1. c. 7. Geſt. Fr. c. 12.

c Aimo. 1. c. 12. Ivo.

d l. 7. c. 2.

De Gothorum initiis, eórumque diſcrimine, ac regnis ab illis in Gallia, Hiſpania, & Italia conditis.

CAP. XIV.

Plurimum ad illius ætatis hiſtoriam intelli- gendam conferet Gothorum originem, & incrementa cognoſcere; qui per Europam longè latéque diſſipati florentiſſima ſibi regna pepere- runt. Ea nos ex Jordano, ſive Jornande Gotho, ac Paulo Diacono repetita hoc in caput utiliter conjecimus.

Gothicum omne nomen è Scanvia, ſive Scan- dinavia profectum eſt: quam inſulam *e* Jornan- des vocat; cùm peninſula ſit Norvegiæ, ac Sue- ciæ continens regna. Hi cùm vicinam oram Bal- thici maris aliquandiu tenuiſſent, in Scythiam inde tranſgreſſi, ad Euxini Ponti littora conſede- runt. *f* quorum qui ad Orientem longiùs receſſe- runt, *Oſtrogothi*, id eſt, *Orientales Gothi* nomi-

e Iorn. de reb. Got. c. 3. 4. & ſeq.

f Paul. Diac. in Miſc. l. 12. c. 21. Iorn. c. 4.

A. 408. Chriſti ad 450.

nati ſunt. qui ad Occidentem habitabant, *Vviſegothi*, id eſt, *Occidentales Gothi.* Etſi ab Oſtrogotha quodam rege ex Amalorum ſtirpe nomen id acceptum nonnullis placet. *a* Duæ quippe Gothorum erant regiæ familiæ; Amalorum, quibus Oſtrogothi parebant; & Balthorum, qui Vviſegothis imperabant. Priores ab *b* Amala antiquiſſimo gentis illius rege dicti. poſteriores ab audacia nominati: *c* quia *Balth* audacem ſignificat. *d* Cùm igitur ambo illi populi ſumma concordia diu illic habitaſſent: Valente denique Imperatore civile inter eos ortum eſt bellum. Vviſegothis præerat Fridigernus, ſive Fritigernes; Oſtrogothis Athanaricus. Fridigernus impar viribus à Valente petit auxilium, per Ulphilam ſuæ gentis Epiſcopum Arianum: *e* & ut illi viciſſim gratificaretur, Chriſtianam ſub Arii profeſſione fidem amplectitur. quam, pace ambos inter populos reſtituta, longius propagavit Ulphilas. Ita Gothi in Ariana hæreſi deinceps obfirmati ſunt. Athanaricus verò complures ſuorum ob Chriſti nomen neci dedit: qui pro martyribus in Eccleſia celebrantur. *f* Poſt hæc Hunni, rege Balamire, trajecto Boſphoro Cimmerio, repente in Oſtrogothos impreſſionem faciunt, eóſque ſibi ſubjiciunt. Quorum clade territi Vviſegothi Valentem rurſus implorant, qui in Mœſia agros illis ad habitandum attribuit. Sed à Lupicino aliíſque limitaneis præfectis contumelioſius accepti Romanos armis appetunt: ab iíſque Valens imperator, *g* ut jam memoravi, bello ſuperatus, & exuſtus, pœnas violatæ religionis dedit. Compoſitis poſtea cum Theodoſio rebus, Romanam in amicitiam ac fœdus ab illo recepti, *h* & *fœderati* propriè ſunt dicti. Theodoſio mortuo Alaricus ex Balthica ſtirpe cum Vviſegothis ſuis in Italiam perrupit, eúmque, quem ſuprà *i* retuli, exitum militiæ hujus habuit. k Cujus ſucceſſores Gallia, & Hiſpania ſubacta, Vviſegothorum regnum ibi ſtatuerunt. cujus ſparſim mentionem facimus.

l Interim Oſtrogothi ſub Hunnorum dominatu cum privatis regibus priſtinas ſedes obtinebant. Hermanaricus; quo regnante Hunnorum

a Iorn. c. 5.
b Iorn. c. 14.
c Iorn. c. 29.
d Soc. l. 4. c. 33. & ſeq. Paul. in Miſc. 12. c. 12.
Gothi Ariani fiunt.
e Paul. 12. Miſc. c. 12.
f Vide præter cit. auctores Procop. l. 4. Gotth. p. 323. Sozo. l. 6. c. 37. Iornan. de reb. Get. c. 24.
g Supr. c. 6.
h Iornan. c. 18.
i Cap. 10.
k Vide ſup. c. 12.
l Iorn. c. 48.

rum excurſio illa contigit, ut *a* Jornandes narrat, tametſi cæteri, quos attigi ſuprà, Athanarico id factum rege memorent; *b* Hunnimundum habuit filium, è quo genitus eſt Thoriſmundus. cujus filius Berimud Hunnicæ pertæſus ſervitutis ad Vviſegothos in Galliam transfugit; cùm Theodoricus ejus nominis primus, occiſo jam Vallia, regnaret. Berimudis nepos fuit Eutharicus; cui Oſtrogothorum rex Theodoricus Amalaſuntham filiam in matrimonium dedit. Ad hanc familiam, ut quæ recto ab Hermanarico ſtemmate deſcenderet, Oſtrogothici jus regni propriè ſpectabat. *c* Verùm Berimude digreſſo, Vvandalarius Hermanarici fratre genitus velut caducum principatum tenuit. Hujus filii armis, ac mutua concordia nobiles extitere tres, Vvalamir, Theodomir, & Vvidemir: qui cum Attila adversùs Aëtium, & propinquos ſuos Vviſegothos in Gallia decertarunt. Extincto demum Attila, cùm reliqui populi, tum Oſtrogothi Hunnorum excuſſerunt jugum. *d* Theodomiri filius è concubina Theodoricus fuit; qui Leoni Imperatori ad ſanciendam pacem datus obſes apud Romanos adolevit. Tum imperante Zenone, cum à Theodomiro patre traditum Gothorum regnum accepiſſet, Imperatoris hortatu ad recuperandam Italiam, quam Odovacrius invaſerat, perrexit; ibidémque, quod poſtea dicetur, Oſtrogothorum condidit regnum; quod Juſtinianus deinde ſubvertit.

A. 408. Chriſti ad 450.
a Cap. 25.
b Iorn. c. 14.
c Iorn. c. 48.
d Iorn. c. 51.

Eccleſiaſtica res ſub illis principibus. ac primùm Pelagiana hæreſis, & Neſtoriana, nec non Epheſina Synodi accurata deſcriptio.

CAPUT XV.

Pelagianæ hæreſis hiſtoria.

HOnorio, ac Theodoſio regnantibus, varii in Eccleſia motus extitere, celeberrimique uni hæreticis Catholicarum partium conflictus. c contra duas præſertim hæreſes, Pelagii, & Neſtorii, certamen fuit.

Pelagius *e* natione Scotus ex inſula Britannia

e Hier. Præf. ad l. 1. & 3. in Hier.

A. 408. Chriſti ad 450.

a Aug. ep. 106.

b Hier. ib. Aug. 2. de Pec. Orig. c. 3.

c Ep. Conc. Carth. ad Innoc. Papam. Aug. 2. de Pec. Orig. c. 5.

d Aug. 2. Retr. c. 47. & de geſ. Pel. 35. Phot. cod. 54.

e Aug. 1. contr. Iul. c. 3. & de geſ. Pelag.

f Oroſ. Apol.

g Tom. 1. Conc.

h Tom. 1. Conc. & Ep. Aug. 91. 95.

i Aug. 2. de Pec. Orig. c. 5. & 17.

k Zoſ. ep. Tom. 1. Conc. ubi & Pelagii confeſſio.

oriundus: unde *a* & Brito nominatur; primùm monachus in Palæſtina vixit: ubi adversùs gratiam Chriſti peſtilentiſſimum dogma concep animo; *b* cujus ei Ruffinus auctòr fuiſſe proditur. Hic diſcipulum habuit Cæleſtium; qui prior in Africa palam hæreſim prædicans, *c* anno 412 Carthagine damnatus eſt, accuſante Paulino Diacono Carthaginenſi

Poſtea Eros, & Lazarus, Epiſcopi duo Gallicani, Pelagii nomen detulere apud Palæſtinæ Epiſcopos. *d* Sed cùm morbus alteri eorum in cidiſſet, in tempore adeſſe prohibiti ſunt. quar excerpta de Pelagii & Cæleſtii libris capitul miſerunt. Ita Dioſpoli in Palæſtina Synodus eſ habita anno 415; *e* cui Epiſcopi 14 interfuerunt Ab iis interrogatus Pelagius facilè Græcos ho mines linguæ illius, ac fraudis ignaros, captioſi reſponſionibus eluſit. Abſolutus itaque Joanni potiſſimùm Hieroſolymitani, Ruffini & Orige nis fautoris opera; quod Oroſius *f* indicat, ma jores ſumpſit ſpiritus. Sed Hieronymi primùm ſtilo; tum Africanorum Patrum ſententiis ve xari cœpit. Anno quippe 416 provinciales *g* du Synodi celebratæ ſunt; una Carthagine, cu præfuit Aurelius: altera Milevi in Numidia præſide Silvano, cui Auguſtinus interfuit: ind démque Synodicæ ad Innocentium Papam ed tæ, quibus Pelagii, & Cæleſtii ita damnatos ſe errores prædicant, ut auctoribus ipſis parc rent. Utriſque reſpondit *h* Innocentius ſequen anno, quo Coſſ. notantur Honorius & Co ſtantius, (is eſt Chriſti 417) menſe Januario. Pelagium, & Cæleſtium cenſuit Eccleſiaſti communione privandos. Qua re comperta, P lagius ad Innocentium ſcripſit. *i* ſed eo mort illo ipſo Chriſti 417 anno, 5. Kal. Auguſt. lit ræ ad Zoſimum pervenêre. k Qui Cæleſtii pr mùm ficta profeſſione, (Hic enim Roma purgandi ſui cauſſa venerat) tum ſubdola P lagii epiſtola deceptus; qua cum, Praylii, q in ſedem Hieroſolymitanam anno 416 ſucc ſerat, commendatitiam miſerat, in Africanos P tres, nec non Erotem, & Lazarum paullo fi commotior. Neque tamen Pelagium, ac Cæ

ium communioni reſtituit : ſed bimeſtrem huic em præfixit, ad quam accuſatores adeſſent. In- rim Africanis Epiſcopis ſatagentibus ; Ro- æ ab Zoſimo hæreticorum calliditate dete- , cum ſe clam Cæleſtius ex Urbe ſubduxiſ- ; *a* cum Pelagio pariter eſt damnatus anno 8. Secutum eſt *b* Honorii edictum eodem an- prid Cal. Maias, quo ambo perculſi ſunt. ricani verò Epiſcopi, accepto Zoſimi de- to, Calendis ipſis Maii anni ejuſdem 418, plenaria Synodo, ut ſcribit Proſper, Epiſco- rum 213, contra Pelagianam hæreſim cano- s octo condiderunt : qui Milevitanæ Syno ſecundæ perperam vulgò tribuuntur. Sed il Milevitana iſta contra Pelagium ſtatuit. *c* ex illis ipſis octo canonibus, tertius quar- , & quintus à Cæleſtino Papa ſub Car- iginenſis Concilii nomine citantur. Deni- e in generali totius Africæ Synodo, non in vinciali, tanta de re pronuntiatum opor- t. Hoc modo ſynodalibus ad Zoſimum per- is decretis, ait Proſper, & per totum mun- m hæreſis Pelagiana damnata eſt. Cujus e profligatæ patrocinium ſuſcepit Julianus morii Capuani Epiſcopi filius, & ſucceſſor; ob hæreſim eandem ſede ſua pulſus, cum guſtino grande certamen iniit, homo lingua mptus, ac diſertus : ſed procax, & temera- s.

A. 408. Chriſti ad 450.

a Aug. 2. con. duas Epiſt. Pal. c. 3. & 4.

b Vide Bar. A. 418. Poſ. in vita Auguſt.

De Milevitana Synodo vulgatus error.

c Cæleſt. in Ep. ad Epiſc. Gall.

Julianus Pelagianus.

Pelagiani dogmatis appendix quædam fuit nipelagianorum factio : qui initium à nobis ſalutis aſſeverabant, ac de Prædeſtinatione er, atque Auguſtinus ſentiebant. *d* quam in lis occultè graſſantem paucis ante obitum is oppugnare inſtituit Auguſtinus : ac poſt n Proſper Aquitanicus.

Semipelagiani.

d Aug. LL. de Præd. Sanc.

Mortuo Zoſimo Papa 7. Cal. Jan. anni 418, tus eſt Bonifacius : & ſub idem tempus à ſmaticis Eulalius : cui Præf. Urbis Symma- s favebat. Sed ille paullò pòſt cauſſa cecidit o Chriſti 419. Poſt Bonifacium anno 423 manæ præfuit Eccleſiæ Cæleſtinus. cujus an- abente 6, Chriſti 428, *f* Neſtorius Antioche- in locum Siſinnii Conſtantinopolitanus

e Cod. Vat. apud Bar. ad an. 419.

Neſtorius.

f Marcell. Chron.

A. 408. Chriſti ad 450.

ordinatur Epiſcopus, qui ſubinde novam vulgavit hæreſim, Chriſtum aſſerens perſona conſtare duplici; ac B. Mariam haud eſſe Dei matrem adſtruens, ſed hominis tantummodo Chriſti. Ad hoc reſtinguendum incendium præ cæteris accurrit Alexandrinæ Antiſtes Eccleſiæ Cyrillus: qui ex anno *a* 412 avunculo ſuo Theophilo ſuffectus erat; Cæleſtini maximè literis incitatus, quibus ipſum in Neſtorii cauſſam inquirere, ac denos illi ad reſipiſcendum dies præfinire juſſit. quod anno 430 fruſtra tentatum eſt à Cyrillo.

a Socr. 7. c. 7.

b Quocirca anno Chriſti 431 Epheſi congregata Synodus eſt. ad quam Cæleſtini Papæ legati profecti ſunt Arcadius, & Projectus Epiſcopi, & Philippus Presbyter. Epiſcopi porrò ſupra ducentos interfuerunt: atque ad prohibendos tumultus, Comites ab Imperatore Theodoſio ſunt appoſiti, Candidianus, & Irenæus, Neſtoriana labe contacti. Orientales autem, qui cum Joanne Antiocheno vocati erant, tardiùs affuerunt: ut pote ad damnandum popularem ſuum ingratiis adducti. Itaque cum ex a. d. 10 Kal. Jul. inchoata Synodus eſſet, ac ter citatus Neſtorius è ſede ſua depoſitus; quinto inde die Joannes cum ſuis advenit: quos inter Theodoretus Cyri Epiſcopus eminebat. qui ſtatim, tumultuario coacto Conciliabulo, legitimæ acta Synodi reſciderunt, ac Cyrillum & Memnonem Epheſi Epiſcopum damnarunt. Comites interceptis Catholicorum literis omnibus, Imperatorem contra ipſos calumniæ plenis epiſtolis inflammarunt: adeò ut Cyrillus ipſe in carcerem conjectus fuerit. Tandem per fidum hominem qui mendici habitu Conſtantinopolim profectus, incluſas arundine literas Catholicorum detulit; certior fit de omnibus Imperator: & Monachis annitentibus, atque allaborante Pulcheria, Synodi acta Imperatoris auctoritate comprobata ſunt; ejectóque Neſtorio, Maximianus ei ſubrogatus eſt. *c* Eadem porrò Pulcheria in honorem ſanctiſſimæ Dei genitricis baſilicam condidit in Blachernis ad mare: quæ Græcorum deinde religione celebris fuit.

b Act. Eph. Syn. & Ep. Cæleſt. Proſper. Soc. l. 7. c. 34. Evag. l. 1. Marcell. Theoph. Zona. Cedren.
Epheſina Synodus.

c Niceph. 4. c. 2.

Finita Synodo, *a* in qua Pelagianam quoque damnatam hæreſim auctor eſt Proſper: Joannem inter & Cyrillum, & utrique contributos Epiſcopos aliquandiu ſimultates manſêre. quæ Thoſii ſtudio, & magni illius interventu *b* Symeonis Stylitæ compoſitæ ſunt. *c* Neſtorius primùm in priſtinum ſuum monaſterium S. Euprepii, quod erat Antiochiæ, relegatus: inde, quòd multos contagione ſui erroris afflaret, in Oaſin amandatus eſt anno 436. ubi poſtmodum vermiante lingua, miſerabilem vitæ ſortitus eſt exitum. Libri ejus Theodoſii edicto flammis addicti ſunt.

A. 408. Chriſti ad 450.
a Proſper con. Collat.
b Vita S. Sym. apud Sur. 5. Ian.
c Acta Epit. & Evag. 1. c. 7.
Neſtorii miſerabilis exitus.

d Neſtorianæ porro hæreſi prælufit Leporius quidam Gallicanus monachus: qui ab Auguſtino edoctus, oblato libello erroris ſui veniam petiit. quod anno circiter 420 factum eſt. *e* Quo etiam anno novæ in Chriſtianos turbo perſecutionis infeſtam habuit Perſidem, Iſdegerde, an ejus filio Varane, regnantibus. Id enim ambiguè proditur. *f* Sed & Africana Eccleſia ſub Vandalorum tyrannide gravia perpeſſa eſt Geiſerico rege: qui inter alios Sebaſtianum Comitem Bonifacii generum, qui ad ipſum confugerat, ſumma perfidia necavit.

Leporius.
d Facundus l. 1. & extat libellus Leporii. Caſſ. 1. de Incar. c. 4.
e Soc. 7. c. 18. Theod. 5. c. 39. Marcel.
f Proſper. Victor. Vtic. 1.

Inſignes ætate illa viri, ac feminæ.

CAP. XVI.

Multum iis temporibus non vita ſolùm, ſed etiam obitu ſuo ſplendoris contulerunt Eccleſiæ duo ſidera, Hieronymus, & Auguſtinus. Horum prior exceſſit anno 420, pridie Cal. Oct. natus annos, ut ait *g* Proſper, 91. *h* Annales Baronii nonniſi 78, vel 79 adſcribunt.

g Proſper chrō.
h Baron. ad an. 372.

i Auguſtinus anno 430 obiit 5 Cal. Sept. ætatis 76, Epiſcopatus 36; poſt converſionem 43: quo tempore Vandali Hipponem tertium jam menſem obſidebant, ut ait k Poſſidius. Natus eſt anno 354, Idibus Novem. ut in libro de vita beatâ, & primo de Ordine teſtatur ipſe. converſus eſt ad Chriſtum anno 387, circa *l* vindemiales ferias: & ſequenti anno circa Paſcha baptizatus eſt. neque biennio catechumenus fuit, ut

i Proſper.
k Poſſ. in vita S. Aug.
l Auguſt. 9. Conf. c. 2. & ſeq.

A. 408. Chriſti ad 450.

quidam opinati ſunt. Ita anno ætatis 34 inchoato baptiſmum ſuſcepit. Hic adversùs hæreſes, ac ſectas omnes, quæ tum in Africa percrebuerant, acerrimum bellum, ac perpetuum habuit; præſertim Manichæorum, Pelagianorum, & Donatiſtarum. *a* Contra hos verò memorabilis facta Collatio eſt anno 411, coram Marcellino Tribuno, viro religioſiſſimo; quem ad pacificandam Eccleſiam Honorius in Africam miſerat; cujus pars magna fuit Auguſtinus. Secundùm hanc *b* variis edictis Donatiſtarum ab Imperatore fracta contumacia eſt. *c* Quinetiam Jovianum hæreticum Honorius idem anno 412 in Boam inſulam relegavit.

a Collat. Carth.

b L. 51. 54. 55. Cod. Theod. de Hæret.

c Ibid. l. 53. de Hæret.

Claruit inter illuſtres ſanctitate, doctrináque præſules, *d* Paulinus, patria Aquitanus, qui paupertati Chriſtianæ poſthabitis opibus, ac nobilitate generis, Nolanus deinde factus eſt Epiſcopus. qua in dignitate memorandum ſæculis omnibus charitatis, ac ſui deſpicientiæ ſpecimen edidit; dum ſe, captivum viduæ cujuſdam filium rediimeret, Vandalis in ſervitutem dedit. Hic Ambroſii, Auguſtini, Hieronymi, Martini, aliorúmque laudibus & amicitia celebratus obiit 10 Kal. Jul. anno 431.

d Greg. Papa 3. Dial. c. 1. Sur. 22. Junii. S. *Paulinus*.

e S. Leo Papa Romanum Pontificatum, quem anno 440 adeptus eſt, eruditione, pietate, ac rebus geſtis mirificè decoravit. *f* Hilarius quoque Arelatenſis Antiſtes claruit quem S. Leo, quòd in alienam diœceſim graſſari videretur, ſeverius caſtigavit. *g* Atque hic annum 449 exceſſiſſe non videtur. *h* ſiquidem eo ipſo S. Leo 7. Cal. Sept. datis ad Epiſcopos Provinciæ literis, Ravennium Hilarii ſucceſſorem ſententia ſua confirmavit. quem etiam Hilarium *ſanctæ memoriæ* nominat. Cæterùm diverſus ab hoc Hilarius ille fuit, qui cum Proſpero ſuper Pelagianorum reliquiis ſcripſit ad Auguſtinum. Is enim laicum ſe fuiſſe ſignificat. Unde Arelatenſis vocabulum in illas epiſtolas irrepſiſſe videtur.

S. Leo.

e Marcel. Chron.

S. *Hilari. e Arelat.*

f Vita S. Hilar. apud Sur. Maii 5.

g Novella Valent l. 7 tit. 24. de Epiſc. ord.

h Thom. 1. Conc. Gall.

Ravennæ quoque floruit S. Petrus ab eloquentia nominatus Chryſologus; *i* qui ab Sixto Papa S. Apollinaris admonitu urbi illi datus eſt Epiſcopus ſub annum 433.

i Rubeus in Hiſt. Raven.

a Oroſius Hiſpanici generis presbyter ſcriben-a hiſtoria claruit, quam Auguſtini hortatu ſuſ-epit: & ab eodem miſſus in Orientem, S. Ste-hani reliquias inde ſub annum 416 in Africam :tulit. *b* Quas quidem reliquias Lucianus Pres yter ſuperiore anno divinitus oſtenſas è latebris :uerat. A. 408. Chriſti ad 450. *a* Marcell. *b* Epiſt. Lucian. apud Sur. 3. Auguſt.

Vincentius Lirinenſis.

c Vincentius Lirinenſis anno 434 aureolum didit libellum adversùs hæreſes, nempe tertio anno poſt Epheſinam Synodum, ut ipſe teſtatur. *c* Vinc. Lirin. Commo.

Caſſianus.

Caſſianus item genere Scytha, S. Joannis Chry-oſtomi diſcipulus, Maſſiliæ poſtea monaſterium ondidit. quem in Semipelagianorum incum-nte n hæreſim (quæ multorum tunc in Galliis ccuparat animos.) S. Proſper Aquitanus vir tate illa doctus, & diſertus, libro contra Colla-rem edito confutavit.

Sanctitatis præterea maximè laudem adepti int in Occidente, *d* Palladius, qui ſub annum 29 à Cæleſtino Pont. ad Scotos primus Epiſco-us mittitur. *d* Proſp. Chron. & con. Collat. Beda 5. Hiſt. Aug. c. 13.

S. Germanus Antiſsiod.

e Tum Germanus Antiſſiodorenſis Epiſcopus ir ſanctiſſimus: quem Proſper in Chron. me iorat, agente Palladio Scotorum Epiſcopo, à æleſtino miſſum in Britanniam, ut Pelagia-am hæreſim extingueret, Florentio & Dionyſio oſſ. id eſt anno 429. *f* At Beda, Sigebertus, iíque, priorem iſtam cum S. Lupo Trecenſi . Germani profectionem imputant anno 446. que ex Gallicana quadam ſynodo miſſum eſ-:, idem Beda teſtatur. Secundam verò, quam im Severo Treverenſi Epiſcopo S. Lupi diſci-ulo ſuſcepit, paullo pòſt accidiſſe Beda narrat; oc eſt, ut Sigebertus ait, anno 449. *e* Conſt. in ejus vita Proſp. Scalig. edit. *f* Beda l. 1, c. 17

g Per id tempus Lutetiæ Pariſiorum admirabili irtutum omnium luce radiabat S. Genovefa, lemetodoro pago quodam ejuſdem civitatis riunda, quam S. Germanus in priori profectio-e illac fortè tranſiens divinitus agnovit, ac dein-eps ſumma veneratione coluit. *g* Vita S. Genov. 3. Ian. apud Sur. *S. Genovefa.*

S. Cyrillus.

Orientalem Eccleſiam illuminavit Alexan-rinus Epiſcopus Cyrillus: qui avunculo ſuo heophilo anno 412 ſucceſſit, ut jam diximus: : multis pro Catholica fide, ſanctiſſimæque

N iiij

A. 408. Chriſti ad 450.

virginis dignitate tuenda functus laboribus, exceſſit anno 444, Junii 9. quod & ex ejus Paſchalibus colligitur.

a Syn. Ep. 66, & Notæ ad eand.

a Syneſius Cyreneníis, ex gentili philoſopho Chriſtianus, & ejuſdem urbis Epiſcopus, circa annum 410 à Theophilo factus, quandiu ibi ſederit haud compertum eſt.

b Vide Baron. ad A. 423.

b Theodoretus Cyri Epiſcopus in Syria ſub annum 423 præeſſe cœpit Eccleſiæ illi, ac doctrina & eloquentia præſtitit.

c Vita ejus apud Sur. 5. Ian.

c Vivebat tunc Stylites ille Symeon, à columna ita dictus; in qua dies noctéſque ſtans, Angelis, quàm hominibus, propiorem in mortali corpore vitam inſtituit.

d Hieron. Ep. 79.

d Claruit & virginitatis ac ſanctimoniæ titulis Euſtochium S. Paulæ filia, quæ matri ſuperſtes annis 15, mortua eſt anno 419.

Doctrinâ verò celebres extitere feminæ duæ,

e Niceph. l. 14. c. 23.

e Eudocia Theodoſii junioris uxor: & Hypatia Theonis philoſophi, ac Mathematici filia; quam Syneſius ſummo habuit in pretio; ac magiſtram

f Socra l. 7. c. 13. 10.

ſuam ſæpe nominat. *f* Ea verò ab Alexandrinis anno 415 in populari ſeditione laniata eſt; quòd Oreſtem præfectum ab Cyrilli amicitia putaretur abducere.

De Marciano, Leone, Zenone, Anaſtaſio, & iis, quæ in Orientali imperio ſub illis acciderunt: ubi de Aſpare, & Ardaburio, Baſiliſco tyrannis.

A 450. Chriſti ad 491.

CAP. XXVI. *Marcianus.*

g Theod. Lect.

MArcianus humili loco natus in Illyrico, ſed militiæ clarus, *g* ex Tribuno Imperator à Pulcheria factus eſt: cui & ipſa convenit in manum, ea tamen lege, ut virgini ſibi liceret eſſe.

h Marcell. Chron. Alexandr. Theoph. Miſcel. Evag. 2. c. 1. Zon. Ced.

h quod anno Chriſti 450 contigit. Ab utroque ſummâ concordia geſta eſt reſpublica: cùm juſtitiæ, ac pietatis Catholicæ tuendæ par in ambobus ineſſet ſtudium. Sed Marciano, quamvis ætate jam provecto, prior obiit Pulcheria, poſt

egregiam Eccleſiæ navatam operam, *a* anno 453, Sept. 10. qua die Eccleſiaſticis tabulis conſecrata legitur. Marcianus quinto pòſt anno moritur, nempe 457 Chiſti, *b* exeunte Januario; cùm annis 6, ac totidem menſibus imperaſſet.

Marcianum excipit Leo genere Thrax, *c* opera promotus Aſparis. cujus filii erant Ardaburius, Patricius, Hermenaricus; è quibus Patricium ſe facturum Cæſarem Leo ſpoponderat. quod cùm diu diſtuliſſet, *d* anno demum imperii 12, Chriſti 468 perfecit, deſponſa eidem Ariadna filia: Ardaburem verò Patricium creavit. *e* Hac fraude deceptum Aſparem cum Ardaburio ſpadonum gladiis obtruncat: Patricius præter ſpem, vulneribus acceptis, evaſit incolumis. Hermenaricus, qui tunc aberat, in Iſauriam fugit: & Zenone imperante Conſtantinopolim reverſus, ſpuriam illius filiam duxit, ait Theophanes. *f* Leo in Taraſicodiſam Iſaurum, quem priùs ſibi conciliarat, Zenonem nominatum, affinitatem tranſtulit, eíque Ariadnam filiam, & Orientis præfecturam tradidit.

Erat Verinæ Auguſtæ Leonis conjugis frater Baſiliſcus, homo perfidus, & hæreticus; qui ingenti claſſi, quam contra Vandalos pararat, à Leone præfectus anno 468, rem prodidit; ſive à Genſerico pretio corruptus; *g* ſive hujus perfidiæ mercedem Romanum ab Aſpare, & Ardaburio pactus imperium. Qui Conſtantinopolim reverſus, ad Eccleſiam confugit, ac Verinæ ſororis precibus donatus ab Imperatore, Perinthum relegatus eſt; nec multo pòſt reſtitutus in integrum, Oſtryn Aſparis protectorem, & Theodoricum Triarii filium, cujus Aſpar ſororem duxerat, ab Conſtantinopolis obſidione, unà cum Zenone depulit *h* anno 472.

i Moritur Leo, exactis imperii annis 17, menſibus 6, k Januario menſe; cùm Leonem Juniorem Zenone natum & Ariadna Cæſarem renuntiaſſet. Qui Februario deinde menſe Zenonem patrem manu ſua coronavit, Auguſtúmque conſtituit; & cum eo menſibus tranſactis 10, mortuus eſt anno illo ipſo, quo deceſſerat avus ejus Leo, 474. Victor Tununenſis Zenonem ait

A. 450. Chriſti ad 491.
a Marcell. Chr. Alex. Theoph. Martyr. Rom.
b Theod. Lect. 2. Collect.
Leo Imp.
c Candidus apud Phot. 79.
d Cedrenus. Niceph. 15. c. 27.
e Marcel. Evag. 2. 15. Theopha. Iornan.
f Candid. apud Phot.
g Theod. Lect. Procop. de bello Vand. Niceph. 15. c. 17.
h Theoph.
i Marcell.
k Theoph. Theodor. Lect. Evag. 2. c. 17. Chron. Alex. Zon. Ced.

A. 450. Chriſti ad 491.

filium ſuum Leonem occidere voluiſſe, & ab Ariadna pro eo ſubſtitutum alium: Leonem verò in Clericum attonſum latuiſſe, & uſque ad Juſtiniani tempora vixiſſe. quod fabulæ ſimilius eſt, quàm hiſtoriæ.

Zeno.
a Evag. 3.

a Zeno itaque ſolus deinceps imperavit, in Iſauria natus, non minùs corpore, quàm animo fœdus, ait Zonaras; & à Catholico alienus dogmate. *b* Qui ſub exordium regni, Verinæ ſocrus, & hujus fratris Baſiliſci oppreſſus inſidiis, in Iſauriam profugit cum Ariadna; *c* quæ conjugalem fidem, matris, atque aulæ blanditiis antiquiorem habuit. Baſiliſcus cum uxore Zenodia Imperator acclamatus eſt, nihilo Zenone commodior princeps, & ab uxore in Eutychianam inductus hæreſim.

b Marcell. Evag. Theod. Lect.
c Chron. Alex.

d Apud Phot. 79.

d Scribit Candidus Verinam Patricii magiſtri amoribus irretitam, ut ei in dotem imperii nuberet, generum excluſiſſe: ſed contra illius ſpem Baſiliſco ſummam rerum eſſe delatam. Pulſus eſt Zeno anno 476, Baſiliſco & Armato Coſſ.

e Simpl. Ep. 4.

e quod ex epiſtola Papæ Simplicii colligitur his data Coſſ. 4. Id. Jan. qua Zenonem, ut pro Imperatore quædam ageret, hortatur. At Marcellinus & Victor Tunuenſis pulſum Zenonem memorant ipſo ſolo Conſule anno 475; & reſtitutum ſequenti, Baſiliſco & Armato Coſſ. quos Simplicii epiſtolæ revincunt; non quarta ſolùm, ſed & ſeptima data poſt Conſul. Baſiliſci & Armati, 8. Id. Oct. qui eſt annus 477: in qua de recuperato imperio Zenoni gratulatur.

Evag. 3. c. 8. Theoph. Lect. Marcell. Theoph. Zonar. Cedr.

f Sed dum Baſiliſcus malè parto imperio, per tyrannidem abutitur; &, inſtigante uxore, peſſimos hæreticos Timotheum Ælurum, & Petrum Fullonem in eas ſedes, unde erant ejecti, reſtituit; Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo ſubdolo hæretico, ac Daniele Stylita fortiter obſiſtentibus; *g* ac Verina, mutato generi in favorem animo, clam id agente; Zeno anno 477 recuperavit imperium, poſt 20 menſes, quàm ejectus erat, ut auctor eſt Victor Tunun. & corrupto Baſiliſci conſobrino Armato Magiſtro militum, qui Zenonidi hujus uxori per conſuetudinem ſtupri conciliatus omnia poterat;

g Candidus.

a Baſiliſcum ab Eccleſia detractum, Limnis incluſit Cappadociæ caſtello; ibique cum uxore Zenonide mori fame coëgit. *b* Auctor eſt Malchus Baſiliſcum cum uxore, ac liberis gladio ſubjectum. Armatus paullo pòſt pro militari Præfectura quam ei Zeno promiſerat, ejuſdem juſſu interfectus eſt. Ejus filius à Zenone ex pacto Cæſar appellatus, *c* in Clerum adſcriptus eſt, & Cyzicenus poſtea factus Epiſcopus, ei Eccleſiæ cum laude præfuit.

A. 450. Chriſti ad 491.
a Procop. I. Vand.
b apud Phot. cod. 78.
c Theoph.

Poſt hæc novi contra Zenonem motus extitêre. *d* Primùm Marcianus Anthemii filius, ejus qui Occidentis Imperator fuerat, Leontiam Verinæ filiam, & Ariadnæ ſororem habens in matrimonio, imperium uxoris jure ſibi arrogabat: quòd ea Leone jam imperium obtinente nata erat; non, ut Ariadna privato. Rem itaque graviter agreſſus, pulſo Zenone, ad extremum partam victoriam luxu & inertia corrupit. Mors ergo Illi Patricij generi Iſauri fraude ſuperatus, ab Acacio Patriarcha presbyter conſecratur, *e* anno 479.

d Evag. 3. c. 26.
e Theoph.

Sequente dehinc anno in Zenonem altera tempeſtas incubuit. Hic Verinam ſocrum, Illi conſilio, in caſtellum quoddam relegavit, cum Marciano & Leontia filia, ac mox Illum ipſum, inſtigante Ariadna, *f* per Alanum quendam tentavit occidere. Sed amputata tantum auricula, evaſit Illus. quem ut leniret Zeno, Ducem eum Orientis cum ſumma poteſtate conſtituit. *g* At is injuriæ memor, anno 482 Verinam Auguſtam è Papyrio caſtello Iſauriæ liberatum impulit, ut apud Tarſum Ciliciæ oppidum Leontium Patricium crearet Auguſtum.

f Candid.
g Evag. & Theoph.

Biennio pòſt mortua Verina, anno ſcilicet 484 ab Joanne Scytha Zenonis duce victi ſunt Leontius, & Illus, ac ſe caſtello Papyrio clauſerunt: quo poſt annos quatuor expugnato, ambobus præſecta ſunt capita, Conſtantinopolim allata anno 488.

Adversùs tot Dei beneficia ingratus Imperator ad hæreticam impietatem crudelitatem addidit: & cùm à Mariano Comite futurorum

A. 450. Chriſti ad 491.

præſcio didiciſſet, imperii, & conjugij ſucceſſorem ſibi quendam è Silentiariorum fore Schola, innocentes aliquot affecit nece: imprimis verò Pelagium virum bonis artibus, ac virtutibus eximiè præditum: qui ab Schola Silentiariorum ad Patriciam dignitatem pervenerat. Id anno 490 contigit. Proximo ab eo, Zeno epilepſia correptus, quam è crapula contraxerat, identidem Pelagij nomen appellans, exceſſit è vita, ut ſcribit Evagrius. Alij vivum adhuc infoſſum eſſe narrant; & ab Ariadna, cùm expergefacti vox eſſet audita, vetitum extrahi, ibidem miſerabiliter extinctum: ita Pelagij preces ſanciente Deo, quem ille teſtem ac vindicem innocentiæ ſuæ moriturus appellaverat.

De Valentiniano III, Maximo tyranno, Avito, Majoriano, Anthemio, Olybrio, Glycerio, Nepote, Auguſtulo Occidentis Imperatoribus: Item de iis quæ in Occidentali imperio contigerunt, ab anno 450, ad 491. De Attila, Odovacre, Theodorico.

CAP. XVIII.

a Proſp.

VAlentiniano tertio adhuc ſuperſtite, Attila, qui *a* anno 444, occiſo fratre Bleda, Hunnis regnare cœperat, ſexto pòſt anno, qui fuit Chriſti 450, in Gallias contendit. quas per id tempus obtinebant Gotthi, quos Viſegothos nominant, Franci, Burgundiones, Alani, aliíque barbari; partem earum Romani ægrè tuebantur Aëtio duce; qui Occidentis imperium, ne funditus periret, unus illa tempeſtate ſuſtinuit. Gotthis regnabat Theodoricus: *b* cujus filiam Geiſericus Hunerico filio nuptam, ob veneni ſuſpicionem truncis naribus, & auribus dehoneſtatam ad patrem remiſerat. Ab hoc ſibi metuens Vandalus Attilam in eum magnis concitavit muneribus.

b Iornan. de rebus Get. c. 36.

c Qui ad Aureliam adduxit exercitum. Hanc enim urbem Sangibanus rex Alanorum ſe illi traditurum ſpoponderat. qua re cognita, cives

c Iornan. de rebus Get. c. 36.

A. 450. Chriſti ad 491.

ab ejus ſe inſidiis tutati ſunt. Erat in ea urbe tum *a* S. Anianus Epiſcopus, ſanctitatis & doctrinæ claritate celebris: qui & ad famam adventantis Attilæ, Arelatem ad Aëtium, implorandi auxilii cauſſa, iverat; & cùm hujus, tum multo magis divinæ opis fiducia, trepidantes ſuorum confirmabat animos. Obſidenti igitur Aurelianos Attilæ ex improviſo ſupervenit Aëtius cum fœderatis regibus: quem ille fugiens, in Belgicam conceſſit. *b* Ibi anno 451, magno commiſſo prælio fuſus eſt in campis Catalaunicis, qui & Mauriaci nominantur, ait Jornandes. quos centum *leugas*, ut Galli vocant, in longitudinem patere; latos eſſe ſeptuaginta, idem auctor affirmat. *Leugam* porro paſſus habere mille & quingentos. *c* In eo prælio, ait Jornandes, Romanis adfuêre Viſegothi, Franci, Sarmatæ Burgundiones, Saxones, aliæque nationes. Hunnis Gepidæ, & Oſtrogothæ duce Valamiro. *d* Sidonius tamen Francos, & Burgundiones in Attilæ fuiſſe caſtris aſſerit. quod de amborum parte aliqua poteſt intelligi. Theodoricus Viſegothorum Rex occubuit. ac cæſa ab utriſque partibus, ut ait Jornandes, 170000. Idatius 300000. Satis conſtat debellari cum Hunnis potuiſſe, niſi veritus eſſet Aëtius, ne his funditus extinctis, Gotthi in Galliis ſuſtineri non poſſent. *e* Itaque Thoriſmundo Theodorici filio, per ſpeciem adeundi paterni regni, in Narbonenſem redire perſuaſit. *f* qui anno vertente à fratribus Theodorico, & Friderico jugulatus eſt.

a Gregor. Turon. 2. c. 7. Sidon. l. 8. epiſt. 15.

b Marcell. Idat. Chr. Alexandr. Theopha. Paulus Diac. l. 15.

c Iornand.

d Carm. 7. 320.

e Greg. Tur. l. 2. c. 7. & alij cit.

f Idat. chr.

g Attila præter ſpem ereptus, in Italiam infudit exercitum: ubi Aquileiam obſidione captam ſolo æquavit. Inde Mediolano, Ticino, aliiſque vaſtatis oppidis, Romam petens, S. Leonis, qui ad Mincium ei amnem occurrit, legatione commotus, abſceſſit in patriam anno 452. Unde rurſus in Gallias contra Alanos, qui trans Ligerim conſederant, profectus à Thoriſmundo eidem, ut in campis Catalaunicis, fugatus eſt, ut ait Jornandes. *h* Anno verò 454 cùm puellam duxiſſet, hauſto largiùs mero, vomitu ſanguinis extinctus eſt.

g Iornan. Caſſiod. chr. Paul. Diac. 15.

h Priſcus apud Iorn. Marcel. Theoph.

A. 450. Chriſti ad 491.
a Blond. Dec 3. l. 1. Sabell. Ennead. 8. l. 1. Sig. de Imp. Ital. l. 13.
Venetiarum origo.

a Ferunt Venetiarum civitatem ex illa barbarorum incurſione originem accepiſſe, Italis pleriſque, maximéque Patavinis, ex urbium ſuarum incendiis, & ruinis ad æſtuaria receptum habentibus.

Valentinianus occiſus.
b Marcell. Idat. Paul. Diac. 15. Iornan. de reg. ſucceſ. Caſſiod.

b At Valéntinianus Placidiæ matris obitu, quæ anno 451 deceſſit, laxatis licentiæ frænis, imperio, per libidinem, & crudelitatem abutitur. & cùm Maximi Senatoris uxori ſtuprum obtuliſſet, illius callido conſilio ſuſpectum ſibi redditum Aëtium obtruncat in palatio anno 454: & ſequenti, ejuſdem dolo Maximi per Aëtij ſatellites in campo Martio confoditur

c Anonym. Cuſ.
Maximus.
d Procop. 1. Vand.

c 16 Calend. April. natus annos 36, imperij 31. *d* Maximus Eudoxiæ Valentiani conjugis potitus nuptiis, cùm ſe ejus amore faſſus eſſet in Valentiniani conſpiraſſe mortem, id indignè illa ferens Genſericum in Italiam evocavit ex Africa. cujus adventu territus Maximus, in fuga, *e* pridie Eidus Junias laniatus à ſuis, & in Tiberim projectus eſt, vix altero Imperij menſe

e Anon. Cuſpin. De Maximo vide Sidon. l. 2. ep. 3.
f Paulus Diac. l. 15. c. 5.
g Anon. Cuſpin.
h Theoph.

confecto. *f* Genſericus Urbe capta, S. Leonis Papæ oratione mitigatus, incendio ac cædibus abſtinuit. Direptis tamen *g* per dies 14 ſacris ac profanis opibus omnibus, *h* Eudoxiam Auguſtam, ejúſque filias ambas, Eudociam, & Placidiam in Africam abduxit: atque illam Hunerico filio copulavit; hanc, quòd Olybrio jam erat nupta, ſervavit. Eudoxiam anno 462 Conſtantinopolim remiſſam auctor eſt Idatius. Ejus filia cùm annis 16 cum Hunerico vixiſſet, & Ildericum peperiſſet clam dilapſa in loca ſancta profugit anno 471, ut ſcribit Theophanes.

i Caſſiod. Marcell. Idat. Paul. Diac. l. 15.

i Interim Avitus Gallus eodem anno 455 ſexto Eid. Julias, ut ait Anon. Cuſp. ab exercitu Gallicano Toloſæ renuntiatus Imperator pacem cum Gotthis firmavit. Cujus hortatu Theodoricus Hiſpanias ingreſſus, Suevos, occiſo eorum Rege Rechiario, perdomuit anno 456. Avitus tertiò quàm creatus fuerat, deſti-

Avitus.

tutus à Gotthis, imperio vitáque caruit, ut ſcribit Idatius. *k* Paulus Diaconus poſito imperio Placentinum eſſe factum Epiſcopum refert

k Paulus 15. c. 5.

Id anno accidit 457, quo & Marcianus in Oriente fato functus eſt. Anonymus Cuſpiniani Avitum 13. Cal. Oct. captum ait Placentiæ anno 456, quo Joannes & Varanes Coſſ. fuêre. Sanè quidam Evagrius *a* non plures Avito, quàm menſes decem, ac dies octo tribuit. Sed ex Anonymo iſto, menſes amplius 14 competent: atque interregnum menſium ſex, dierum 15 fuerit. Siquidem Majorianum anno 457. Cal. Apr. levatum, ait cum prid. Cal. Mait. Magiſter eſſet militum factus. quo etiam die Ricimer ex Magiſtro militum creatus eſt Patricius. Hoc modo verum eſſe poteſt, quod ait Idatius, tertio anno, quàm imperare cœpit, Avitum eſſe detractum; imputato videlicet illi interregni ſpatio. Igitur anno 457, Leonis Auguſti, qui Marciano ſucceſſit, voluntate.

A 450. Chriſti ad 491.

a Lib. 2. c. 7.

b Majorianus Ravennæ ſumpſit imperium, ingentis animi princeps. *c* qui recuperandæ cupidus Africæ, bellum contra Vandalos aggreſſurus, legati ſpecie ad Genſericum profectus eſt. Sed à Ricimere patricio, & utriuſque militiæ magiſtro apud Dertonam comprehenſus, & abdicare coactus interficitur anno 461, cùm imperaſſet annos 4, menſes 4. Quippe Dagalaipho & Severino Coſſ. id eſt anno 461, à Ricimere imperio eſt exutus quarto Non. Aug. & occiſus 7. Id. Aug. ad Hyram fluvium.

Majorianus.
b Marcell. Idat Paul. Diac
c Nov. Major. Tit. 3. ad Sen. Procop. 1. Vand. lorn. Caſſiod. Anon. Cuſpin.

Severum ex pacto deinde Ricimere Imperatorem conſtituit anno eodem 461, Novembri menſe *d* 13 Calend. Decemb. quem & anno tyrannidis quarto veneno ſuſtulit, *e* 18 Calend. Sept. Chriſti 465. Pòſt interregnum unius anni, ac menſium aliquot fuit. Tum anno 467 Leonis Imperatoris auctoritate in Occidentem miſſus eſt Imperator.

d Anon. Cuſp. Caſſiod. Idat. Marcel. &c.
e Anon. Cuſpin.

f Anthemius Patricius, Anthemij, qui ſub Theodoſio Juniore principem in reipubl. locum obtinuerat, nepos, patre Procopio. *g* Is Romæ Imperator appellatus eſt prid. Eid. Apr. Ita porro Leonem inter, & Ricimerem convenerat, Græcus ut Romam mitteretur Auguſtus, cujus filia Ricimeri nuberet. Sic barbarus iſte Anthemii gener factus ſolita perfidia ſocerum

Anthemius.
f Caſſiod. Marcell. Sidon. Paneg. Evag. 2. c. 18.
g Anon. Cuſpin.

A. 450. Chriſti ad 491.
a Id.
b Marcell. Caſſiod.

a bello civili prius appetitum, Romæ peremit *b* 5 Eid. Jul. anno 472, cùm imperaſſet annos 5, ác præterea menſes aliquot.

c Caſſiod. Marcell. Paul. Dia. 15. Iorna. de Reg. ſucc.
d Anon. Cuſpin.
e Id.
f Anon. Cuſp.

c Anthemio ſuffectus eſt Olybrius à Ricimere: *d* qui poſt dies 40 ab Anthemii nece mortuus eſt 13 Calend. Septem. nec diu ſuperſtitem habuit Olybrium. Eo quippe *e* eodem anno, 10 Calend. Novembr. vita functo, ſeptimo poſtquam creatus erat menſe, Gundibalo hortante, quem Olybrius Patricium fecerat, ut ſcribit Caſſiodorus, Glycerius Ravennæ cepit imperium anno 473, *f* tertio Non. Mart. quo ſupra annum menſibus ferè 4 adminiſtrato.

g Marcell. Caſſiod.
h Anon. Cuſp.
i de reb. Get.
k Anon. Cuſp.
l Marcell. Iornan.

g Julius nepos anno 474 in illius ſucceſſit locum, *h* 8 Calend. Jul. qui Glycerium in Portu Romano ex Auguſto fieri paſſus eſt Epiſcopum. *i* Jornandes verò Salonis creatum ait Epiſcopum. At Marcellinus anno 475 Glycerium cepiſſe ſcribit. Salonas igitur ab Oreſte fugatus eſt *k* 5 Calend. Sept. & poſt annos 5 *l* haud procul inde ſua in villa eſt occiſus, anno 480, ſeptimo Eid. Maias, ut apud Cuſpinianum teſtis eſt Anonymus.

m Caſſiod.
n Anon. Cuſp.
o Iornan. de rebus Get. c. 46. Marcell.
p Anon. Cuſp.
q Marcell. Caſſiod. Anon. Cuſp.

m Momyllus, qui & Auguſtulus, ab Oreſte patre *n* prid. Calend. Novemb. ſubſtitutus eſt, Romanorum Imperatorum in Occidente poſtremus. *o* Nam Odovacer Turcilingorum Rex, cum Scyris & Herulis auxiliaribus Italiam occupavit *p* decimo Calend. Septemb. & 5 Calend. ejuſdem, Oreſte cæſo ejúſque fratre Paulo, prid. Non. Septemb. Auguſtulum relegavit in Campaniam. *q* Ita Imperium Occidentale deſitum eſt, Baſiliſco & Armato Coſſ. Indictione 14, anno Chriſti 476.

r Caſſiod.
Odovacer.
ſ Caſſiod. chron.
t Anon. Cuſp.
u Eugip. in vita S. Sev.

Odovacer regio nomine, *r* ſine ejus inſignibus, Italiam tenuit annis circiter 17, antequam Oſtrogothi Theodorico rege in illam advenirent. *ſ* Ab eo Rugorum rex Pheletheus, ſive Phœba devictus eſt, & cum Giſa uxore peſſima captus anno 48, *t* Novemb. 18. quam ei cladem S. Severinus *u* Noricorum Apoſtolus prædixerat. Fridericus Phelethei filius Theodorici opera recuperato regno, ab Odovacre

pulſus eſt, tota in Italiam gente tranſlata.

A. 450 Chriſti ad 491.

Anno vero 489 *a* Theodoricus rex Gothorum, Zenonis hortatu, Italiam adiens Odovacrem gemino prælio ſuperatum ad Iſontium fluvium, & ad Veronam: ſequenti vero, ad Ducam fluvium tertio victum, Ravennam coëgit fugere Eid. Jul. ut ait Anonymus Cuſpiniani. ubi triennio illum obſedit. at poſtremo fraudulenta cum eo pactione facta *b* 3. Non. Mart. ut Italiam communiter obtinerent, ad convivium adhibitum eundem interfecit anno 493. quo initium habuit Gothorum in Italia regnum.

a Marcell. Iorn. Procop. 1. Goth. Caſſiod chr. Anon. Cuſp. Paul. Diac. 15.

b Anon. Cuſpin.

De rebus Eccleſiaſticis ab anno Chriſti 450 ad 491. Vbi ei Calchedonenſi Synodo, déque hæreticis Petro Fullone, Cnaphæo, Moggo, Acacio, & de Zenonis Henotico: ac viris ſanctis & eruditis.

CAPVT. XIX

QUarta Synodus Cecumenica, imperante Marciano, ac Leone ſummo Pontifice, celebratur anno Chriſti 451, in qua damnatus eſt Eutyches. cuius ordinem brevi compendio pertexam.

Eutyches Conſtantinopolitanus Archimandrita novæ auctor hæreſis, quæ naturarum in Chriſto diſcrimen omne tollebat, *c* poſtulatus judicio ab Euſebio Dorylæi Epiſcopo, damnatus eſt in Synodo Conſtantinopoli, ab S. Flaviano ejus urbis antiſtite anno 448. Sequenti anno opera Chryſaphii eunuchi, qui Flaviano infenſus erat, apud Epheſum alia Synodus eſt habita, quam ληστρικὴν, hoc eſt *latrocinalem* nominant: cui Dioſcorus Alexandrinus præerat is, qui anno 444 Cyrillo ſucceſſit. In ea communioni reſtitutus eſt Eutyches; Flavianus depoſitus, *d* eíque ſubrogatus Anatolius Presbyter, & Apocriſiarius Dioſcori. Sed & Theodoretus, & Domnus Antiochenus in ordinem redacti: etſi hic Conciliabulo iſti ſubſcripſiſſe legitur,

Eutychiana hæreſis, & Calched. Synodi ſeries.

c Conc. Calch. Act. 1. Liberatus in Breviar. Vict. Tunun. Marcell.

d Niceph. chron.

Epheſ. Synodi latrocinium.

A. 450. Chriſti ad 491.

unà cum Juvenali Hieroſolymitano. Flavianus dum Rom. Pontificem appellat, in exilium pulſus, ac pugnis & calcibus malè multatus interiit: Legati Romani Pontif. vexati. Hanc Synodum Leo Papa condemnavit. cui viciſſim Alexandriæ auſu nefario Dioſcorus communionem abrogavit. Hæc omnia, connivente Theodoſio principe alioqui religioſiſſimo, ſed à Chryſaphio illuſo, peracta ſunt: cùm abeſſet Pulcheria: quæ ſpadonis iſtius, & Eudociæ Auguſtæ calumniis anno 447 imperii adminiſtratione ceſſerat. Tandem agnito errore Theodoſius objurgatam acriter Eudociam Hieroſolymam miſit, ac Pulcheriam revocavit, anno 450. quo eodem anno mortuo: Marcianus cum Pulcheria conjuge imperium accepit. *a* Ea jubente occiſus eſt Chryſaphius.

Theodoſii mors.
a Marcell. chr. Alex. Concil. Calch. Liberatus. Evag. lib. 1. c. 4.
b Vict. Tun.
Calchedon. Concilium.

b Anno porro 451 Chalcedone generalis eſt celebrata Synodus 630 patrum: cui Romani Pont. Legati interfuere, Paſchaſinus Lilybætanus, aliíque tres: necnon Dioſcorus ipſe. Sed & Marcianus Imp. cum Pulcheria, & Magiſtratibus, ac Senatoribus adfuere. Cœpta eſt 8. Eid. Oct. & poſt 13. ſeſſiones abſoluta Cal. Novemb. quibus latrocinantium abrogata Synodo, damnatus eſt Dioſcorus, & Eutyches: ac Flaviani memoria cum honore reſtituta. *c* Dioſcorus Gangram Paphlagoniæ relegatus, ibi vitam finiit. Ejus Concilii Canones 29 à Leone minimè ſunt recepti. Pulſo Dioſcoro, & in ejus locum ordinato Proterio, Alexandrini amore Præſulis ſui ad ſeditionem verſi ſunt. Sed eos Marcianus facilè compeſcuit. Poſt ejus mortem, anno 457, iterum tumultuari cœperunt, turbantibus omnia Monachis hæreticis: quos Timotheus Ælurus ex Monacho Presbyter Alexandrinus *d* à Proterio una cum Petro Moggo Diacono damnatus, vafer, & impurus homo in Proterium commoverat: *e* cum per illorum cellas circumcurſans, Angelum ſe eſſe mentiretur ad hoc miſſum, ut Proterio diſcedere, ac Timotheum ejus loco juberet Epiſcopum facere. Nec tam ſtolidi commenti vana ſpes fuit. Proterius ipſo die Paraſceves ſanctæ in baptiſterium fugiens, ab

c Leo Ep. 6. & ſeq. Gelaſ. Opuſc. 1. de Anath. Anaſt. ad Ioan. Diac. in Collect. P. Sirm.

Timotheus Ælurus.
Oreſius.
d Libera.

e Theod Lect. 2. Collect. Evag. l. 2. c. 8. Vict. Tun. Chron. Liberatus. Theoph.

efferata plebe ; *a* ſive ab militibus, quos Timotheus occupata jam ſede ſubmiſerat, obrruncatus eſt, anno Chriſti 457, duobus à Marciani obitu menſibus elapſis. Teſtis eſt victor Tununenſis in Chronico; Conſtantino & Rufo Coſſ. qui eſt annus 457, Proterium ſexta feria ultimæ jejuniorum hebdomadæ cæſum eſſe. Eo anno Paſcha pridie Calend. April. incidit. Ita Paraſceve 4. Calend. accidit. ex quibus Victoris locus caſtigandus eſt, qui vulgò mendoſus extat. Epiſcoporum Ægypti literæ ad Leonem Imperatorem ipſo die Paſchæ jugulatum ferunt Proterium. Fortaſſe Paraſceven ita nominarunt, ut olim plerique conſueverant. *b* Liberatus die Cœnæ Dominicæ geſtum illud aſſerit. De anno certam fidem facit Leo Papa in epiſtolis 73, & ſequentibus quæ anno 457 datæ Alexandrinam illam tragœdiam deplorant. A. 450. Chriſti ad 491. *S. Proterius occiſus.* *a* Evag. *b* c. 13.

Tam immanis auctores facinoris *c* linguarum abſciſſione multavit Leo: Timotheum Epiſcoporum judicio reſervavit. ac denique inſtante Papa *d* Leone, longiùs deportari juſſit, primùm Gangram, deinde Cherſonam. *c* Theoph. Liberatus. *d* Leo P. ep. 99. & 100. Evag. 1. c. 11. Vict. Tunu.

Sub idem tempus peſtis altera Antiochenam infecit Eccleſiam. Petrus Fullo Eccleſiæ S. Baſſæ apud Chalcedonem presbyter, Zenonem, qui poſtea imperavit, ducem Orientis ſecutus, anno 463, *e* Antiochiæ contra Epiſcopum ejus urbis Martyrium concitata multitudine, eam ſedem invaſit, ac Theopaſchitarum inſtauravit hæreſim, *f* additis ad Triſagium vocibus iſtis, *Qui paſſus es pro nobis*. Sed mox ab Imperatore damnatus exilio, in Accœmetarum monaſterio Conſtantinopoli latuit. donec Leone mortuo, *g* Baſiliſcus tyrannus arrepto imperio, anno 476, tam hunc, quàm Timotheum reſtituit. Quos rurſus Zeno, recuperato principatu, anno 477 expulit. *h* Eodémque anno mortuus eſt Ælurus: quem veneno ſibi vitam ademiſſe *i* Liberatus aſſerit. Cujus in locum Hæretici Petrum Moggum Epiſcopum crearunt. à Catholicis verò Timotheus Solophaciolus Proterii ſucceſſor ſedi eſt reſtitutus. Moggus à Zenone non occiſus; ut k Evagrius ſcripſit; ſed exulare coactus eſt. *Petrus Fullo.* *e* Theoph. *f* Felix P. ep. 3. 4. *Triſagium corruptum.* *g* Liberat. c. 16. Theoph. *h* Vict. Tun. *i* Liberat. c. 16. *Petrus Moggus.* k Evag. 3. c. 11.

A. 450. Chriſti ad 491.
a Simpl. Papa epiſt. 14. & 16. Evag. 2. c. 10.

a Ejecto Cnapheo, Antiochiæ ordinatus eſt Stephanus Catholicus: qui anno 479 à Fullonis aſſeclis in baptiſterio confoſſus eſt. poſt quem alius Stephanus; huic Calendio ſuffectus eſt, ambo Catholici.

b Niceph. chron.

b Conſtantinopolitanam ſedem regebat tunc Acacius; qui Gennadio anno 471 ſubrogatus erat; homo verſipellis, & clam Eutychianæ faventes hæreſi; ſed mirus ſimulandi artifex. *c* Hujus hortatu Zeno Joannem Talaidam, qui poſt obitum Timothei Solophacioli, Alexandriæ creatus fuerat Epiſcopus, ejecit, & Petrum Moggum ad eam ſedem redire permiſit anno 482. Tum novam fidei formulam promulgavit, ita callidè conceptam, ut in eam hæretici perinde ac Catholici conſentire poſſent: quòd ἑνωτικὸν, id eſt, *Conciliatorium* appellavit. ſed in eo tacita inerat Concilii Calchedonenſis abrogatio. Id Trocundo Coſ. publicatum ait Victor. qui eſt annus 482. Huic nefario Imperatoris edicto Catholici Epiſcopi reſtiterunt: atque inter alios caput omnium Felix Romanus Pontifex, qui anno 483 poſt Simplicium electus eſt. *d* Is ex Romano Concilio legatos tres Conſtantinopolim miſit, Vitalem Troentinum, Miſenum Cumanum Epiſcopos, & Felicem Romanæ Eccleſiæ Defenſorem: qui & Acacium ad Romani tribunal Pontificis citarent; & Moggum pellendum Alexandria curarent. Miſenus, & Vitalis ab Acacio vexati cum hoc, & Petro Moggo communicarunt: Felix cùm ob morbum ſubſtitiſſet, poſteà Conſtantinopolim veniens in carcerem conjectus eſt. *e* Ob eas res Felix Papa legatos duos exauctoravit: & in Acacium anathematis ſententiam dixit. qui vicem rependens, Felicis nomen eraſit è diptychis, quæ ſunt Eccleſiaſticæ tabulæ. Id anno 484 contigit.

c Simpl. ep. 17. & 18. Libera. c. 17. & 18. Evag. 3. c. 14. Vict. Tunun.

Zenonis Henoticum.

d Libera. 18. Eva. 3. c. 20. & 21.

e Epiſt. Synod. Romani Conc. 2. ſub. Felice.

f Leontius de Sectis Act. 5.

f Alexandriæ porrò Petrus Moggus, Henotico recepto, dum Catholicos perinde atque hæreticos demereri ſtudet, & inter utrumque natans Calchedonenſem Synodum nunc rejicit, nunc aſciſcit; in amborum incurrit odium. Complures enim Eutychiani ab illo deficiunt: qui quòd neque Catholicarum erant partium; neque

cum Epiſcopo, ſuo convenirent; Acephali, quaſi *ſine capite*, ſunt vocati. Iidem in varia ſectarum abiêre divortia. de quibus paullo poſt agetur.

A. 450. Chriſti ad 491.
Acephalorum origo.

a Eodem tempore, hoc eſt circa annum 485 Xenaias, qui & Philoxenus, genere Perſa, ſervili conditione, Hierapolitanus à Petro Cnapheo creatus Epiſcopus, contra ſacras imagines primus impietatis vexillum ſuſtulit.

a Anaſt. Dia. in Nic. Syn. 1. ex Theod. Lect. Theoph.
Primus ſacrarum oppugnator imaginum.

b Moritur deinde Cnapheus anno 486: Petrus Moggus Alexandriæ anno 498. Acacius verò anno 488. de cujus in tabulis Eccleſiaſticis retinenda memoria perdiu cum Romanis Pontificibus luctati ſunt Epiſcopi Conſtantinopolitani, cæteroqui Catholici: ut *c* Euphemius: qui poſt Flavitam hæreticum ad illum thronum evectus anno 489, communionem Apoſtolicæ ſedis ea de cauſſa non meruit.

b Theoph.
c Niceph. 16. c. 9.

d In Galliis Prædeſtinatianorum hæreſis extitit, quæ ex Auguſtini libris malè intellectis ortum habuit. Ex ea ſecta Lucidus quidam à Fauſto Regienſi Caſtigatus in viam rediit. Fauſti epiſtolæ ſubſcripſere Epiſcopi undecim in Arelatenſi Concilio anno 475. à quo impoſitam ſibi de gratia & libero arbitrio diſputandi provinciam Fauſtus ipſe aſſerit. Sed is ultra fines jaculo expedito, nonnulla parum Catholica ſuis libris adſperſit. Eodem tempore & apud Lugdunum celebrata eſt Synodus Epiſcoporum 27.

d Fauſtus ep. ad Leontium tom. 3. Conc. Gall.
Prædeſtinatiani.

In Africa ſub Arianis ac barbaris principibus graviter oppreſſa eſt Eccleſia: primùm Geiſerico Rege, qui annis 37 poſt captam Carthaginem tranſactis, anno 476 mortuus eſt; *e* ut ex Victore colligitur. Poſt hunc Hunericus ejus filius, cùm ſe moderatum ſatis initiò, & à Catholicis minùs præbuiſſet alienum, octavo tandem & ultimo anno regni ſui, Chriſti 484, *f* Februario menſe, inauditam in eos crudelitatem exercuit. Epiſcopos ſupra 334 in exilium extruſit: complures linguis truncavit, ac manibus. *g* qui Conſtantinopolim, & in alia loca delati miraculo fuere, cùm integra nihilominus voce loquerentur. Quam piorum carnificinam horrenda

Vandali Eccleſiam Africanam infeſtant.
e Vict. Utic. l. 1. in fine, & l. 2. ac 3.
Hunericus.
f Marcell.
g Æneas Gaz. Marcell. Vict. l. 3. Vict. Tun.

A. 450. Chriſti ad 491.

tyranni mors brevi eſt conſecuta: qui exitu anni 484 à vermibus conſumptus periit.

Viri docti, & ſancti.

a Marcell. *S. Leo.*

b Martyrol.

Summo Eccleſiæ temporibus illis ornamento fuere ſanctitate cum literis conjuncta. Magnus imprimis Leo Romanus Pontifex, *a* qui ab anno 440 ad 461, annis 21 ferè, Romanam cathedram tenuit, & *b* Aprilis 11 defunctus ſucceſſorem habuit Hilarium: pietate vir, & ſcientia, ac dicendi facultate præſtans. quibus præſidiis & Eccleſiam univerſam ab hæreticorum labe, & Italiam ab ingruentium barbarorum immanitate defendit: ut meritò Magni penes eum cognomen adhæſerit.

c Ennod. in ejus vita.

In Italia quoque *c* ſanctus Epiphanius Ticinenſis antiſtes anno 466 Pontificatum iniit: quem Theodoricus Gothorum Rex ſingulari obſervantia coluit. ejus vitam ſcripſit Ennodius Ticinenſis.

In Galliis S. Anianus Aurelianenſis Epiſcopus, de quo ſuprà memini. Hunc verò biennio poſt victum ab Aëtio Attilam in cælum tranſiiſſe Novemb. 17, anno Chriſti 453 veteres hiſtoriæ teſtantur. Sed quod eundem S. Evortio, vel Eortio ſucceſſiſſe narrant, id ſi eſt, perdiu alterutrum ſediſſe oportet. ſiquidem Evortius eſt ille, qui Valentino Concilio ſubſcripſit anno Chriſti 374. Anianum Proſper excepit, ut Sidonius oſtendit.

d Sidon. l. 5. ep. 16. Greg. Tur. l. Hiſt. Franc. c. 21 *S. Sidonius.*

Iiſdem in Galliis S. *d* Sidonius Apollinaris claruit, illuſtri natus genere: qui Aviti Imperatoris filiam Papianillam duxerat: & Arvernorum poſtea ex præfecto ordinatus eſt Epiſcopus circa annum 472. quo etiam anno vel antecedente S. Re-

S. Remigius.

e Tom. 1. Conc. Gal. p. 205.

migius ad Remenſem Epiſcopatum admodum juvenis aſſumptus eſt. Quippe *e* in Epiſtola, quam anno 523 ſcripſit, ait ſe jam annos 53 eam dignitatem obtinere.

f Mart. Rom. 29. Iulii.

Obiit & *f* S. Lupus Trecenſis Epiſc. circa annum 478, cum ei ſedi præfuiſſet annos 52.

g Sigeber. & Martyr.

g Florebant eodem tempore Principius S. Remigii frater Sueſſionenſis Epiſcopus: Vedaſtus Atrebatenſis poſtea creatus Epiſcopus: Solemnis Carnotenſis.

h Gennad. Vide l. 2. de Doct. Temp. c. 62. & Append.

h Victorinus Aquitanus rogatu Hilarii Papæ cyclum Paſchalem annorum 532 edidit anno 463.

A. 450. Chriſt ad 491.

a In Oriente Gennadius Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui Anatolio anno 458 ſucceſſit, doctrina & ſanctitate morum antecelluit.

a Marcell.

b S. Severinus Noricorum Epiſcopus obiit anno 482, Januar. 8.

b Sur. 8. Ian.

Moritur circa *c* annum 461 admirabilis ille Symeon Stylites, cùm annum 109 attigiſſet, *d* ac natus eſſet anno 351. cujus obitu divinitùs cognito, *e* S. Daniel idem vitæ inſtitutum arripuit.

c Theoph.

d Raderus 1. Virid. Par. 3.

e Vita ejus apud Sur. Dec. 11.

f Studius quidam Conſtantinopoli nobile condidit Monaſterium, in quod ex Acœmetarum domo nonnullos tranſtulit anno 462.

f Theoph.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER SEPTIMUS.

De Anaſtaſio, & Iuſtino: quæque illis regnantibus in Orientali geſta ſunt imperio ab anno 491 ad 527.

CAPVT I.

a Theod. lect. Evag. 3. c. 29.

b Vict. Tun. Marcell. Theophan.

ORIENTIS *a* imperium, Zenone mortuo, cum hujus conjuge Ariadna, ſuſcepit Anaſtaſius anno 491, *b* Olybrio ſolo Conſule, ex ordine Silentiariorum, nondum adſcriptus in Senatum. Patria illi Dyrrachium fuit: ac priuſquam imperium capeſſeret, Euphemio Patriarchæ, Calchedonenſis profeſſionem fidei chirographo ſuo teſtatam dedit. *c* Erat enim Eutychiani fautor dogmatis, & ex *Hæſitantium* grege; quibus Zenonis Henoticon placebat. Ideo conſtringendum illum cautione iſta credidit Euphemius, quam in archivis Eccleſiæ repoſuit. Verùm ubi voti compos eſt factus, palam ad perfidiam rediit, & Catholicos oppugnare non deſtitit; utilis alioqui reipublicæ princeps; cui tributis nimis oppreſſæ ſumma omnium approbatione ſubvenit.

c Leontius de Sect.

Anaſtaſii virtutes vitiis admiſtæ.

d Evag. 3. c. 39. Theoph. Cedren.

d Laudatur in eo genere præſertim, quod *Chryſargyrum* ſuſtulit. Id erat vectigal, quod tam capitibus ſingulis, quàm jumentis, & pecoribus; ſed & canibus impoſitum fuerat, imo

fœdiſſi-

fœdiſſimis ex rebus capiebatur. Hoc nono imperij anno vetuit exigi. Simulatque imperium adiit, negotium illi cum Iſauris fuit : qui ſub Zenone populari ſuo multum in republica poterant. Longinus Zenonis frater, ſpe potiundi fruſtratus imperii, in Iſauriam extruſus eſt, cum eóque Iſauri u·be juſſi omnes excedere.

A. 491. Chriſti ad 527.

a Inde bellum Iſauricum Longino duce conflatum : quod anno Chriſti 492 cœptum, 497 denique terminatum eſt, qui belli ſextus fuit, ut ait Marcellinus.

Iſauricum bellum.
a Marcell. Theoph. Evag. 3. c. 35.

b Biennio pòſt, hoc eſt Chriſti 499, Bulgari primùm auſi Romanos in fines excurrere, Thraciam populati ſunt : ac deinceps formidoloſi eſſe cœperunt. *c* Perſæ præterea, ne quid ad impium coërcendum principem deeſſet, Orientalem perraſêre limitem : & Amidam expugnarunt, proditione monachorum : quos victor Cabades exemplo juſſit interfici anno 502. Anaſtaſius du·es contra illum miſit tres cum copiis, quantæ ·unquam hactenus viſæ fuerant, ait *d* Procopius. ·arcellinus 15000 haud amplius numerat. Sed ·lorum diſcordia tantos apparatus irritos fecit. ·ox tamen Celeris Officiorum Magiſtri viri ·renui virtute fractus Cabades pacem cum Ro·anis pepigit : & ingenti accepto pretio, Ami·am, aliáque oppida reſtituit anno 505, ut ·heophanes indicat, & Marcellinus. Quo *e* eo·em anno haud mediocre ducum temeritas Ro·anis intulit damnum, cùm Sabinianus con·a Mundonem Getam infeliciter pugnavit Ana·ſius adversùs tot irati numinis argumen· obſtinato ad perfidiam animo, rem Catho·am obterere, ac ſuam hæreſim vulgare non ·ſiit.

b Marcell.
Perſicum bellum.
c Marcell. Theoph.
d Procop. apud Phot. N. 63.
e Marcell.

f Nam & Triſagium hymnum cum appendice ·faria, *Qui crucifixus es pro nobis*, non ſemel ·blicè cani in Eccleſia juſſit ; haud levi ſuo pe·ulo. Gravis quippe, præſertim anno 514, ex populi orta ſeditio eſt, quæ Anaſtaſium ad ·erendas latebras impulit, exprobrante illi ·pietatem ſuam Ariadna conjuge. Sed & anno ·lem *g* Vitalianus Scytha dux *Fœderatorum* ·ta Gothi nominati ſunt, ut refert Jornandes)

Triſagium ab Anaſtaſio depravatum.
f Theoph.
g Marcell. Vict. Tun. Evag. 3. c. 24. Zon. Theoph. Cedren.
Vitalianus.

A. 491. Chriſti ad 527.

per ſpeciem Catholicarum tuendarum partium,
ab Anaſtaſio defecit : ac multis interfectis, & ad
urbem admoto exercitu, pacem ea conditione de-
dit, ut Hormiſdæ Papæ auctoritate collecta Sy-
nodo, Eccleſiæ conſuleretur : quod anno 515 tran-
ſactum. Sed Anaſtaſius Catholicorum ſtudia ſo-
litis eluſit artibus : cùm ex Manichæorum diſci-
plina, quâ erat imbutus, mentiri ac pejerare
penſi nihil haberet. Scribit Evagrius navali quo-
que prælio certatum fuiſſe ; atque à Marino Syro
victum eſſe Vitalianum. Zonaras verò Procli Ma-
thematici induſtriâ, ſpeculis ex ære fabricatis Vi-
taliani conflagraſſe naves, & inſignem contigiſſe
victoriam, quam pax illa ſecuta eſt. *a* Ea tem-
peſtate, ait Marcellinus, anno ſalutis 515, Hun-
ni Armenia tranſmiſſa totam Cappadociam de-
vaſtantes, Lycaoniam uſque pervenerunt : &
Ariadna Auguſta 60 annis in palatio exactis vita
deceſſit.

a Marcell. Vict. Tun.

b Poſtremò anno 518, cùm ob Triſagii hym-
ni depravationem, quantus antea nunquam tu-
multus extitiſſet, Anaſtaſius imperii poſitis inſi-
gnibus, populum ad miſericordiam inflexit
qui ipſum ea ut reciperet, hortatus eſt. *c* A
idem Aprilis 11 die, feria 5 majoris Hebdoma-
dæ, fulmine, ut plerique produnt, exanimatu
eſt, *d* anno ætatis 88, cùm imperaſſet anno
e 27, menſes 3. Fama eſt paulo ante mortem vi
rum ei apparuiſſe terribili ſpecie, qui librum ma
nibus tenens, annos ex eo vitæ illius 14 ſe o
ipſius impietatem delere teſtatus eſt : uti mirur
ſit, tam longum vitæ deſtinatum illi fuiſſe ſp
tium ; quod ſi impleſſet, centum & duos anno
attingeret.

b Evag. 3. in fine. Marcell.

c Theoph. *Miſeranda mors Anaſtaſii.*

d Vict. Tun.

e Marcell. Zon. Ced. Theoph. Paul. Diac. l. 15.

Juſtinus.

Juſtinus ætate jam provectus Anaſtaſio mo
tuo ſucceſſit, anno eodem *f* 518, Julii 9. Fuit h
genere Thrax, obſcuris majoribus, ſed religio
pietatéque præſtans. cujus uxor Lupicina mut
to nomine Euphemia vocata eſt. Sumpta purp
ra, ſtatim Amantium Cubiculariis præpoſitur
& Andream cubicularium ; necnon Theoc
tum, quem Amantius ſpado Imperatorem
cere voluerat, vita privavit. Vitaliano, quo
miliariter utebatur, Magiſterium militiæ co

f Evag. 4. Marcell. Vict. Tun. Theoph. Zon. Ced. Niceph. 17. c. 1. Chron. Alex.

Vitaliani mors.

tulit. qui Conſul anno 520, ſeptimo menſe Conſulatus ſui, ait Marcellinus, in palatio confoſſus eſt; ſive repente orto populi tumultu, ut Theophanes aſſerit; ſive, *a* ut Evagrius habet, ipſius dolo Juſtini; ſive Juſtiniani Patricii factione; quod Victor Tununenſis affirmat.

A. 491. Chriſti ad 527.

a Evag. 4. c. 3.

b Lazorum Rex Tzathius à Perſis deficiens, ad Juſtinum venit Conſtantinopolim anno 522; & poſtquam Chriſtiana ſacra ſuſcepit, regiis ornamentis ab Imperatore donatus eſt. quod ægrè ferens Cabades Perſarum Rex, bellum Romanis indicere ſtatuit. ſed mox pacem cum illis & amicitiam ſanxit. *c* Poſtea cùm filium Choſroën natu minimum, quem ſucceſſorem deſignarat, adoptari peteret à Juſtino, Proclo Quæſtore diſſuadente, rejectus eſt.

b Chr. Alex. Theoph. Zon. Ced. &c.

c Procop. 1. Perſ. Theophan. Zon.

d Magna hoc Imperatore clades Antiochiam afflixit. Nam valido terræ motu pene omnis eſt verſa. qui Maii 29 die, feria 6 cœpit, ut ait Evagrius. Proinde anno Chriſti 526 contigit, Juſtini 8 labente; non, ut Evagrius, 7. Terræ motum vehemens incendium eſt conſecutum.

d Evag. 4. c. 5. Theoph. Niceph. 17. c. 4.

Juſtinus denique anno 527, *e* Mavortio Conſule, Juſtinianum ſororis filium, quem Nobiliſſimum priùs, deinde Cæſarem fecerat anno 524, ut Victor Tunun. prodit; Imperatorem creavit Kalendis Apr. Poſt quatuor deinde menſes, Calendis ipſis Auguſtis moritur ex vulnere Juſtinus anno ætatis 77, Indict. 5, cùm imperaſſet annos 9, menſem 1.

e Marcell. Vict. Tun. Chr. Alex. Theoph.

f Chr. Alex. Theoph. Paul. Diac. in fine 15.

Mirè hunc imperitum ac rudem fuiſſe literarum teſtis eſt in Suppreſſa Hiſtoria Procopius: ſic ut ne ſuum quidem nomen poſſet ſcribere. Quare quod de Juſtiniano legitur apud Suidam, fuiſſe ἀμάθητον γραμμάτων ἁπάντων, & ἀναλφάβητον, ignarum literarum omnium; id de Juſtino capiendum eſſe, non de Juſtiniano, cenſet *g* Alemannius: hunc enim vel doctiſſimum fuiſſe prodit idem. Quod autem apud Suidam pro Ἰουστῖνος repoſuiſſe putat Ἰουστινιανὸς, de eo ampliùs cogitandum.

Juſtinus rudis literarum fuit.

g In Not. ad Procop.

A. 491. Chriſti ad 527.

De rebus Occidentis ſub Theodorico Rege, ac de Francis, & eorum Principe Chlodoveo: Burgundionibus, Vviſegothis, & Alarico.

Ab anno Chriſti 491 ad 527.

CAP. II. *Theodoricus Oſtrogothorum Rex.* *a* Caſſiod. *b* Aimo. 2. c. 1. *c* To. 2. l. 5. c. 18.

IN Occidente, victo Odovacre, Italiam Theodoricus Oſtrogothorum Rex obtinuit anno 493, *a* Albino Conſu'e. Qui vicinorum principum affinitatibus regnum ſuum firmare ſtuduit. Etenim Chlodovei Francorum Regis *b* ſororem Audeflendem ſive Audefledam duxit, ut rectè Aimoinus narrat: non filiam, quod Jornandes, ex eóque *c* Freculſus memorant, filiarum, quas ex concubina ſuſceperat, alteram Alarico Vviſegothorum: Sigiſmundo alteram Burgundionum Regi collocavit. Ac principio quidem ita rempublicam geſſit, ut cum optimis quibuſque Romanorum Cæſarum comparandus fuerit. & quamvis, populari ex inſtituto Gothorum, Arianam ſectam teneret, Romanæ jus ac libertatem Eccleſiæ ſumma fide tutatus eſt. Inclinante jam ætate, ad crudelitatem, ac barbariem deflexit.

Francorum geſta ſub Chlodoveo. *d* Greg. 2. c. 27. Aimoinus I. c. 12. *e* Greg. 3. c. 27. Aim. I. c. 12. *f* Greg. 2. c. 31. Aim. c. 19. *g* Greg. Turon. l. 2 c. 31. *h* Tom. I. Conc. Gall.

d Intereà Francorum in Gallia regnum Chlodovei Regis auſpiciis longè latéque prolatum eſt, victo & occiſo Syagrio Egidii Comitis filio, qu[i] Sueſſionibus præerat, anno regni ſui 5, Chriſti 486: *e* Thuringis itidem anno decimo, id eſ[t] Chriſti 491, perdomitis. Idem Chilperici Burgundi, qui Gundobaldi frater erat, filiam Chlotildem conjugem duxit. à qua ſæpiùs de amplectenda Chriſtiana Religione monitus, *f* tandem anno 496 ejus conſilio paruit: poſtquam i[n] prælio, quod contra Alemannos ad Tolbiacum in Ubiis geſſit, invocato Chlotildis Deo, præſentem ejus opem eſſet expertus. Victis hoſtibus, *g* apud Remos à S. Remigio ejus urbis Epiſcopo Chriſtianis ſacris initiatus eſt. *h* cum eo que ſoror illius Albofledis, quæ paulò pò[ſt]

A. 491. Chriſti ad 527.

obiit : nec non altera ſoror Lanthildis ex Ariana hæreſi Catholicas ad partes tranſiit. Baptizatus eſt ipſo die Natali Chriſti, ut ex *a* Aviti conſtat epiſtola, qua illi de ſuſcepta Chriſtiana fide gratulatur. Addunt ad hanc hiſtoriam *b* Hincmarum, & eum ſecuti *c* Flodoardus & Aimoinus, cùm puer ille, qui ampullam ferebat, in qua ſacrum chriſma continebatur, coucurſu multitudinis interclusus eſſet ; ad beati preces antiſtitis columbam cælitus advolaſſe, quæ ampullam alteram roſtro attulit, è qua Chlodoveus inunctus : reliqui deinde Franciæ Reges ad ætatem uſque noſtram apud Remos ritè conſecrantur. cujus rei nulla apud Gregorium mentio.

a Tom. 1. Conc. Gall. Hincm. in cap. Car. Cal. 35.
b In vita S. Rem. apud Sur. 13. Ian. & in capi. Car. Cal. 35.
c Lib. 1. c. 13.

d Nec longè poſtea cum Burgundionum Rege Gundebaldo bellum Chlodoveus geſſit, ut ſoceri Chilperici necem ulciſceretur: Gundericus enim gentis illius Rex ab Athanarico Gothorum principe trahens originem, quatuor filios reliquerat, Gundebaldum, Godegiſilum, Chilpericum, & Godomarum. Gundobaldus Chilperico, ejúſque conjuge, nec non Godomaro interfectis, cum Godegiſilo regnabat. Ergo inſtigante Chlotilde, & Godegiſili precibus Chlodoveus adductus *e* Gundobaldum aggreditur : & ad Divionem caſtrum acie victum parte regni contentum eſſe jubet : alteram Godegiſilo tradit ; utrique vectigal imponit. Digreſſo Chlodoveo, Godegiſilum nec opinato circumſeſſum Viennæ, capta urbe, Gundobaldus interficit ; tùm excuſſo Francorum jugo, tractum illum recuperavit omnem, qui Burgundiæ cenſetur nomine, ac genti ſuæ leges conſtituit, quas Avieni Conſulatu notatas anno 501, vel ſequenti, editas oportet eſſe.

d Greg. Aimo. *Chlodovei cum Burgundionibus bellum.*
e Gregor. Turon. 2. c. 32. Aimo. 1. c. 19.
Gundobaldi leges.

f Hæc Francorum incrementa haud ſecus, quàm par erat, metuens Vviſegothorum Rex Alaricus, Chlodovei amicitiam expetiit. Sed ea, ut in diſpari cultu Religionis, (erat enim Gothus Arianus) diuturna non fuit. Paullo quippe pòſt ex occultis ſimultatibus apertum erupit odium, & ex odio bellum. Quinto ante mortem anno Chlodoveus, ut teſtatur *g* Gregorius Chriſti 507, cum Alarico dimicavit in campo Vocladenſi,

f Greg. 2. c. 35.
g Greg. 2. c. 43. *Alaricum, Gothoſque vincit in Gallia Chlodoveus.*

A. 491. Chriſti ad 527.

decimo ab urbe Pictavorum milliario, ac cæſo ejus exercitu Regem ipſum ſuapte peremit manu, *a* annos jam 23 in Gallia & Hiſpania dominantem. Hinc victoriam perſecutus, quicquid illius regni trans Ligerim, Rhodanúmque fluvios erat, cum Toloſa, ſuis rebus adjecit: At reliqua Narbonenſis, quæ prima dicta eſt, provincia Galliæ in Gotthorum ditione manſit: indéque vocari cœpta Gotthia eſt. Amalaricus enim, Alarico patre mortuo, properè in Hiſpaniam fugiens, hanc cum Galliæ parte, quam dixi, in ſua poteſtate retinuit. Theodoricus Italiæ Rex, quæ cis Rhodanum erant, hoc eſt Narbonenſem ſecundam, Alpéſque maritimas, occupavit. Hanc Alarici necem anno 507 adſcribit Iſidorus in Chron. hoc eſt æræ 545. quo etiam anno Giſelicus Alarici ex concubina filius regnum occupare conatus, à Theodorico pulſus eſt, qui Amalarici nepotis tutela ſuſcepta annis 15, Hiſpaniam, cæteráque Vviſegothicæ ditionis per præfectos ſuos adminiſtravit, ut refert Iſidorus.

a Iſidor. Chron.

Tam lætos armorum ſucceſſus uni ex omnibus orbis principibus Catholico Regi Chlodoveo ſingularis induſit numinis favor: quem inuſitata per id bellum teſtata ſunt miracula, quæ *b* à Gregorio Turonenſi memoriæ produntur. è quibus id inſigne, quòd adversùs Alaricum properans, cùm ad Vigennam fluvium caſtra poſuiſſet, cervæ præeuntis indicio vadum reperit, quo in ulteriorem ripam tranſportavit exercitum. Poſt victoriam deinde Ingoliſmam obſidere paranti, ſponte ruentia urbis illius mœnia facilem ad eam aditum dederunt. *c* Quibus cognitis rebus, Anaſtaſius Imperator, illo ipſo, qui proximè Vocladenſi victoriæ ſucceſſit, anno, Conſulatus inſignia miſit ad Chlodoveum: íſque apud Turones in æde S. Martini; cujus maximè præſidio tantum ad decus niti ſe putabat; in blattea tunica, chlamyde, ac diademate proceſſit. Poſtea Lutetiam Pariſiorum veniens, tam felicibus auſpiciis conſecratam ibi ſedem regni conſtituit anno 507.

b Greg. 2. c. 37. Aimo. 1. c. 21.

c Greg. 2. c. 38. Aimo.

Lutetia regni caput conſtituta.

Celere ac Venantio Coſſ. qui eſt annus Chriſti 508, & Vocladenſi prælio proximus, auctor

eſt Caſſiodorus à Theodorico Rege Oſtrogothorum Francos eſſe ſuperatos, déque eorum poteſtate receptas eſſe Gallias. Cæſa tum Francorum ampliùs tringinta millia ab Hibba Theodorici duce Jornandes aſſerit: de quo nihil apud noſtros comperi. Illud à Procopio *a* traditum eſt; Francos à Carcaſſonæ obſidione depulſos, Narbonenſi omiſſa Gallia, Aquitaniam obtinuiſſe; eámque partem Theodoricum, quòd eos inde pellere non poſſet, illis reliquiſſe. *b* Sed & Arelatenſem urbem iiſdem ab Francis valido Gothorum præſidio defenſam eſſe, teſtis eſt in vitâ Cæſarij Cyprianus.

A. 491. Chriſti ad 527.

a Procop. 1. Got.

b Caſſiod. 8. ep. 10.

c Nec illud omiſerim, quod ab noſtris perinde tacitum, apud Procopium eundem legitur; Francos cum Rege Theodorico contra Burgundiones belli fœdus iniiſſe: ac moram conſultò trahentes Gothos confecto prælio ſuperveniſſe; atque ita nullo ſuo periculo in partem prædæ receptos; partito inter ambos Burgundionum regno, quod anno circiter 508, poſt Vviſegothicam cladem opportet accidiſſe. etſi nondum Burgundionum in Gallia regnum penitus extinctum fuit. *d* Quippe Gondebaldo fugato ac mortuo, Sigiſmundus eius filius reliquias illus tenuit. *e* qui ſancti Aviti Viennenſis Epiſcopi monitis obſequens Arianam hæreſim Catholica mutavit fide.

c Procop. 1. Got.

d Greg. 3. c. 5.

e Ado. Chron. an. 492.

f Chlodoveus interim in propinquos ſæviens, penè omnes interemit, ac denique anno ætatis 45, regni 30, ab obitu Sancti Martini 112, ut ait Gregorius, Lutetiæ deceſſit. Qui videtur annus eſſe Chriſti 511, Secundino & Felice Coſſ. Nam Felice Conſule, 6 Id. Jul. *g* prima Synodus Aurelianenſis à Chlodoveo collecta notatur.

f Greg. 2. c. 42. & 43. Aim. 1. c. 23. *Mors Chlodovei.*

g Tom. 1 Conc. Gall.

h Hujus regnum ex æquo inter ſe, uti moris tunc erat, diviſerunt quatuor illius liberi. Theodoricus ex concubina natus ſedem apud Metas regni habuit: Clodomirus apud Aurelianos: Clotharius in Sueſſionibus: Childebertus Lutetiæ.

h Greg. Tur. l. 3. c. 1.

i Theodoricus Oſtrogothorum Rex ſub vitæ finem priſtinis ab moribus, quos laudabiles ha-

i Procop. 1. Goth. *Theodorici depravatio & obitus.*

A. 491. Chriſti ad 527.

ctenus fuiſſe diximus, in crudelitatem degenerans, Symmachum, ejúſque generum Boëtium falsò ad ſe delatos crimine, capitali affecit ſupplicio. Quo peracto ſcelere, cœnanti ipſi cum caput piſcis miræ magnitudinis appoſitum eſſet, viſus eſt in eo ſibi Symmachi intueri caput. quo portento territus brevi pòſt moritur, anno poſt Odoacris obitum 35, Chriſti 526, æræ ſcilicet Hiſpanicæ 564, ut putat *a* Iſidorus.

a Iſidor. chron.

Eccleſiaſticæ res ſub Anaſtaſio, cæteriſque principibus ab anno 491 ad 527.

CAP. III.

SUb Imperatore Catholicarum partium inimiciſſimo nonniſi turbulentus eſſe ſtatus Eccleſiæ potuit.

b Evag. 3. c. 30. & 31.

Anaſtaſius hæreticus Imperator.

Anaſtaſius ex *b* Acephalorum, & Hæſitantium numero, imò & Manichæis addictus; poteſtatem cuique fecit quam vellet ſectam profitendi. Ipſe interim Catholicos antiſtites hoſtili inſecutus animo Euphemium Conſtantinopolitanum multis appetitum inſidiis ſede ſua pepulit. cujus in locum ordinatus eſt Macedonius *c* anno 495. Anaſtaſij 5, qui Zenonis Henotico ſubſcripſit. Ob id communionem ejus averſati Catholici multa perpeſſi ſunt.

c Marcel. Theoph. Theod. Lect.

Schiſma Eccleſiæ Conſtantinop. ob Acacium.

Sciſſa per id tempus ab Romanæ ſocietate ſedis Conſtantinopolitana erat Eccleſia; quòd Acacij, qui in hæreſi ac ſchiſmate deceſſerat, è ſacris tabulis nomen eradere illius urbis nollent, aut non auderent Epiſcopi. Quos ut ad officium concordiámque revocarent, nihil omisêre Pontifices Romani: *d* Gelaſius imprimis, qui anno 492 Felici Papæ ſubrogatus eſt. *e* Hic ſequenti anno per Fauſtum Magiſtrum Officiorum à Theodorico miſſum Conſtantinopoli, fruſtra Euphemium, & Anaſtaſium aggreſſus eſt. Idem & Anaſtaſius Papa, qui anno 496 Gelaſio ſucceſſit; & qui Anaſtaſium excepit anno 498 Symmachus, obtinere conati ſunt. Sed adeò Imperatori Anaſtaſio pax & concordia perſuaderi non potuit, ut is in hortatricem ipſam Romanam Eccleſiam diſſidij ſui peſtem refun-

d Anaſt.

e Gelaſ. Epiſt. To. 2. Conc.

A. 491. Chriſti ad 527.

deret. Feſtus quidam Romanus Senator Conſtantinopolim miſſus à Theodorico, clam Anaſtaſio Imperatori pollicitus, effecturum ſe, ut Henotico Zenonis Romanus Pont. Anaſtaſius ſubſcriberet; Romam ut rediit, defuncto jam Anaſtaſio, cùm legitimis ſuffragiis Symmachus eſſet electus, corruptis pecunia factioſis quibuſdam, alterum ei Pontificem oppoſuit Laurentium, anno 498. Ex quo cædes in Urbe, graſſationéſque factæ. Quibus ut obviam iretur, totius controverſiæ diſceptatio, ex Odoacris lege, ad regem (is tunc erat Theodoricus) rejicitur. hic ſecundùm Symmachum ſententiam dixit. Ita compreſſum ad tempus incendium paullo pòſt vehementius exarſit. *a* Quare anno 501, & ſequentibus aliquot, Theodorici regis auctoritate frequentes ſuper ea re Synodi Romæ ſunt habitæ. ac Laurentius anno ipſo 502 damnatus. Sequenti vero Odoacris abrogata ſanctio eſt, qua Romani Pontificis electionem ſine conſenſu regis ratam eſſe vetuerat. In his omnibus laudata eſt præ cæteris Ennodii Ticinenſis opera; qui contra ſchiſmaticos Symmachi cauſſam egregiè peroravit. Anaſtaſius interim ad amplificandam hæreſim ſuam conatus adhibebat omnes. Itaque Xenaiam Manichæorum principem Conſtantinopolim induxit *b* anno 506, & anno 509, Severum ex Acephalorum ſecta nefandum hominem cum Monachis 200 eodem venientem honorificè ſuſcepit. Atque hoc initium fuit impuri illius Severi, qui *c* anno 513 Antiochenam ſedem, è qua Flavianus ob conſtantiam Catholicæ profeſſionis ſuperiore anno deturbatus fuerat, per vim occupavit, & Orientales omnes Chalcedonenſis ad Synodi damnationem tentavit adducere. reſiſtentes verò Catholicos Epiſcopos ſedibus ejecit ſuis; imprimis Eliam Hieroſolymitanum. *d* Macedonius porro jam ex anno 511 exauctoratus erat.

Schiſma Romæ ſub Symmacho Papa.

a Tom. 2. Conc. in Synodis tempore Symmachi

Ennodius Ticinenſis.

b Theoph.

Severi hæretici primordia.

c Marcell. Evag. 3. c. 32.

d Marcell.

e Symmacho Papa anno 514 ex hac vita ſubtracto, qui ſuffectus ei eſt Hormiſda, totus in repræſentandam Eccleſiæ utriuſque communionem incubuit, præſertim annitente Vitalia-

e Anaſt. Biblioth.

A. 491. Chriſti ad 527.

a Hormiſdæ ep. Tom. 2. Concil. *Pax Eccleſiæ à Conſtantino reddita.*

b Suggeſtio legatorum ad Hormiſdam. Tom. 2. Conc.

c Lib. cont. Mocia. p. 565.

d Evag.

e Evag. 4. c. 4. *Severus Ægyptum inficit.*

f Liberatus c. 19. Leont. de Sectis Act. 5. & 10. Vict. Tun. *Themiſtius Agnoeta.*

g Epiſt. Hormiſ. Tom. 2. Conc.

no duce; qui ejus rei cauſſa contra Anaſtaſium arma ſumpſerat. Sed hic veteratoriis artibus ambobus illuſit. *a* Eo mortuo, & imperante Juſtino religioſiſſimo principe, quod tantopere ſtudebat Hormiſda conſecutus eſt anno 519. legatis Conſtantinopolim miſſis; inter quos Germanus Capuanus Epiſcopus fuit, vir ſanctiſſimus. Horum igitur opera damnata eſt cum hæreticis omnibus Acacii, Euphemii, Macedoniique memoria: nec non Zenonis, & Anaſtaſii Imperatorum; plenéque cum Romana ſede Orientalium redintegrata pax. *b* quam dum per urbes Græciæ Hormiſdæ legati circumferunt, unus ex his Joannes Epiſcopus Dorothei Theſſalonicenſis Epiſcopi factione ab hujus urbis populo crudeliter, ignominioséque eſt habitus. quam ob cauſſam citatus ab Juſtino Dorotheus, corruptis judicibus, levi pœna defunctus eſt. Diſſidium illud Orientalis, & Occidentalis Eccleſiæ annos ferè 40 tenuit, ut *c* Facundus ſcribit, hoc eſt, ut exactè putemus, annos 36, qui ab 484 Chriſti numerati, quo ab Felice Papa anathema dictum eſt in Acacium, ad 519, ſextum Hormiſdæ pertinent.

d Juſtinus porrò hæreticos variis edictis, pœniſque conſtrinxit, & Catholicos Epiſcopos reſtituit. Severo, qui Antiochenam ſedem per latrocinium occuparat, linguam juſſit excidi. qui cum Juliano Halicarnaſſenſi fugit in Ægyptum *e* anno 1 Juſtini, Septembri menſe; eiſque provinciæ contagionem ſui erroris aſperſit. *f* adeò ut Alexandriæ ſub idem tempus varia ſectæ illius divortia facta ſint: dum alii corruptibile Chriſti corpus aſſererent, ut Severus: alii incorruptum facerent, ut Julianus Halicarnaſſenſis. Timotheus Alexandrinus Severum ſequebatur: Julianum Themiſtius ejus Diaconus. qui ſe à Timotheo ſejungens, novam Agnoëtarum condidit hæreſim. Exinde Corrupticolarum & incorruptibilium, ſive Phantaſtarum, orta ſunt diſcrimina.

g Quin & otioſa Conſtantinopoli commota quæſtio eſt à Scythis Monachis, utrum unum de Trinitate paſſum dici oporteret. de qua Ca-

poſici inter ſe ipſi non leviter altercati ſunt. Ex iſtorum monachorum numero fuit Maxentius; qui contra Hormiſdæ Pontificis epiſtolam, qua notatus cum ſuis erat, apologeticum edidit. A. 491. Chriſti ad 527. *a* Tom. 4 Bibl. PP.

b Cùm autem hæreticos, ac præſertim Arianos, Juſtinus in Oriente vexaret, & horum Eccleſias Catholicis adjudicaret; graviter id ferens Arianus princeps Theodoricus Joannem Papam, qui Hormiſdæ anno 513 ſucceſſerat, legatum miſit ad Juſtinum, ut ab Arianis injuriam abſtineret; minitans ſe, niſi id faceret, in Catholicos viciſſim tota Italia ſæviturum. Imperator perhonorificè Pontificem excepit. *c* ab eóque primus Imperatorum omnium imperii cepit inſignia. Ejus precibus Juſtinus adductus ab Arianis inſequendis deſtitit, ſi Miſcellæ Diaconi creditur. Sed Joannes ipſe in epiſtola 2. alia omnia ſignificat. tùm quòd reverſus in Italiam à Theodorico conjectus eſt in vincula, ubi confectus ærumnis obiit Ravennæ 12 Cal. Junii, ait Anaſtaſius, anno 526. quo in Boëtium ac Symmachum idem poſtea gladio Theodoricus animadvertit qui ab Joannis morte nonageſimo nono die decedens, ad inferos præcipitari viſus eſt monacho cuidam. *d* quod in Dialogis S. Gregorius retulit.

b Marcell. Theoph. Diac. 35. Greg. Papa l. Dialog. Niceph. 17. c. 9.

c Anaſt. Bibl.

Theodorici crudelitas.

d Greg. 4. Dial.

De viris præſtantibus ſanctitate ac doctrina, qui ætatem illam exornarunt.

CAPUT IV.

Sanctitatis palmam literis excultæ ea ætate tulit S. Fulgentius. *e* qui Romam adiit eo anno, quo Theodoricus eandem ingreſſus ponitur à Caſſiodoro, hoc eſt 500. Anno vero 504 Ruſpenſis factus Epiſcopus, à Thraſamundo Rege cum aliis relegatus eſt in Sardiniam. ac denique poſt Thraſamundi obitum *f* anno 512; reſtituta Africanis Eccleſiis ab Hilderico Hunerici filio pace, reverſus eſt. Hujus diſcipulus fuit Ferrandus Diaconus, ſcriptor ætatis illius inſignis.

e Vita Fulg. apud Sur. Jan. 1.

S. Fulgentius.

f Iſid. chron.

In Gallia S. Cæſarius Arelatenſis Epiſcopus

A. 491. Chriſti ad 527.
S. Cæſarius.
a Tom. 1. Conc. Gall.

enituit: a qui Concilio Agathenſi anno 506 ſubſcriptus legitur: & ad Vigilii tempus uſque pervenit, à quo anno 538 epiſtolam accepit.

Avitus quoque Viennenſis Epiſcopus: à quo Burgundiones Catholicam fidem acceperunt.

b Flodoar. l. 2. c. 21. & 18.
S. Remigius.
c Tom. 1. Conc. Gall. p. 204.

b Item S. Remigius Remorum Epiſcopus, ac Francorum Apoſtolus meritò nominandus. Hic anno Chriſti 471 ſedem illam adiit, natus annos 22, ut Hincmarus, & Flodoardus aſierunt. Nam in c epiſtola, quam ad Epiſcopos tres ſcripſit anno Chriſti 523 data, teſtatur ſe iam annis 53 Epiſcopatum obiiſſe. Idem porro ad cœlum tranſiit ante annum 535. ſiquidem hoc ipſo anno Concilio Arvernenſi ſubſcriptus legitur Flavius Remorum Epiſcopus. Falsò itaque Hincmarus, & Flodoardus annos ſediſſe illum referunt 74, vixiſſe 96.

In Italia Ticinenſis Epiſcopus Eunodius: cujus ſub Papa Symmacho contra ſchiſmaticos permagni operam fuiſſe ſuperiùs oſtendimus. Vixit &

d Tom. 1 Conc. Gall.

S. Claudius Veſontionenſis Epiſcopus qui d Epaonenſi Synodo anno 517 ſubſcripſit.

e Marianus Scotus. Meſſingh. in SS. Hiber.

e In Hibernia S. Patricius primus Epiſcopus obiit anno 491, natus annos 82. ut ex Mariani calculo conficitur; cùm tamen 92 ipſe eidem attribuat. Alii 123 annos, vel 122, uti Sigebertus: nonnulli 134 vixiſſe produnt. quorum 60 in inſula iſta Chriſtum prædicavit.

S. Sabbas.
f Cyrill. in vita S. Sabbæ.

In Oriente f S. Sabbas Monachus mirifica ſanctitate Palæſtinam illuſtravit; ac fidem Catholicam per id tempus Anaſtaſii impietate labefactatam ſuſtinuit. Hujus diſcipulus fuit S. Ioannes Silentiarius ex Epiſcopo Colonienſi in Armenia monachus.

g Niceph. 17. c. 4. & 5. Evag. 4. c. 6.

g Zoſimæ quoque duo celebrantur: alter ſolitarius in Phœnicia: alter in quodam Palæſtinæ cœnobio: qui Antiochenam illam calamitatem, quæ Juſtini tempore contigit, divinitùs præſenſerunt.

h Aimo, 1. c. 17.
i Id. & Sigeb. A. 495.

In Gallia monaſticum vitæ genus exornarunt, Anaſtaſio imperante, h Launomarus Carnotenſis, i Maximinus Aurelianenſis Miciacenſis fundator ad eam urbem cœnobii, ac nepos S. Euſpicii. quos ambos Chlodoveus Aurelianos ve-

niens ſecum eò deduxit: ut ſcribit Aimoinus. Hunc Sigebertus Maximum, cœnobium ipſum Miriacenſe vocat: Aimoinus Initiacenſe, quod eſt Miciacenſe, & hodiéque nomen retinet. Item Avitus, atque Carileſus Maximini diſcipuli. *a* Tum Severinus Abbas, qui Chlodoveum regem gravi apud Lutetiam à morbo recreavit anno 508. Agaunenſis, hunc abbatem cœnobii vocat Aimoinus. Sed nondum id videtur fuiſſe conditum: quippe quòd poſtea ab Sigiſmundo rege Burgundionum, auctore S. Avito, extructum fuerit: quod ſcribit Ado Viennenſis. *b* S. Equitius in Italia eodem tempore floruit.

A. 491. Chriſti ad 527.

a Sur. 11. Febr. Aimo. 1. c. 24

b Greg. P. 1 Dial. li. 1.

Caſſiodorus verò, ac Boëtius ad integritatis ac virtutis laudem excellentis doctrinæ decus aſſecuti ſunt ſub Italiæ rege Theodorico. *c* Poſſeſſor Africanus epiſcopus ſcripſit ad Hormiſdam Papam de libris Fauſti Regienſis. Joannes quoque Maxentius unus ex Scythis illis Monachis, quorum ſuprà memini, *d* contra Hormiſdam ſcribere eſt auſus, qui Eutychiana fuligine aſperſus videtur.

c Epiſt. Horm.

d Extat in B. b. Pat.

e Sanctiſſima virgo Genovefa, Pariſienſium, imò Francorum omnium patrona, mortua ponitur à Sigeberto, eo anno, quo prima Synodus Aurelianis eſt habita: qui fuit ultimus Chlodovei regis, Chriſti 511, cùm eſſet octogenaria. Hoc modo ortus illius congruet in annum 431 circiter: ac probabilius erit, quod de SS. Germani ac Lupi in Britanniam profectione Beda, & idem Sigebertus memoriæ prodiderunt, eam contigiſſe anno 446: non, ut Proſper poſuit, 429. *f* Aimoinus verò ad tempora uſque Clotharii, & Childeberti perveniſſe ſcribit.

e Vita S. Geno. apud Sur. Ian 3. *S. Genovefa.*

f Lib. 1. c 4.

A. 527. Chriſti ad 565.

De Iuſtiniano Imperatore, & iis rebus, quæ illo imperante geſta ſunt in Orientali imperio. ubi de Vandalorum in Africa extincto dominatu, déque Gothico bello.

A 527 Chriſti ad 565.

CAPVT V.

MAvortio Conſule; *a* quòd omnium conſenſu Annalium eſt receptum, hoc eſt anno Chriſti 527., Juſtinianus ex a. d. Cal. Apr. ſuperſtite avunculo Juſtino: ex Cal. Auguſt. poſt ejus mortem, imperium moderatus eſt; ætate jam maturus, hoc eſt natus annos *b* vel 45, *c* vel uno minus. *d* etſi Procopius multo juniorem fuiſſe indicat, dum ait imperante Juſtino κομιδῆ νέον ad rempubl. gerendam acceſſiſſe. Varii princeps moribus fuit, atque ex virtutibus, vitiíſque temperatus. Nam & acres ad pietatem, ac religionem habuit impetus: quod innumerabilibus edictis teſtatum reliquit, quibus Catholicæ fidei, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ conſuluit. & idem poſtremò in Eutychianum impegit errorem. tum in omni vita, rapacitatis, avaritiæ, ac perfidiæ deformatus maculis: pluribus etiam & horrendis inuſtus *e* à Procopio opere in illo, quod Ἀνέκδοτον, quaſi *ſuppreſſum* dixeris, inſcribitur, quòd vivente Juſtiniano id in vulgus non eſſet auſus edere. In quo de Juſtiniano, Theodora, & Beliſario quædam ſtupenda; neque vulgò vel nota, vel credita declarat. De Theodora Juſtiniani conjuge (nam Theophanes falſus eſt, qui Juſtino eam nupſiſſe tradit) nemo diſſentit, impotentem, avaram, libidinoſam, & hæreticam fuiſſe feminam: ut poſte ab ſcenicis artibus, & meretricio quæſtu ad legitimum matrimonium abductam ob formæ commendationem. cui plus addictus æquo Juſtinianus in rempublicam pariter, & Eccleſiam multa commiſit. Sed ea, quæ privatim ad mores attinent, accuratiùs perſequi non eſt conſilii.

a Marcell. Vict. Tun. Chr. Alex.
b Zona.
c Onufrius.
d Procop. Ἀνέκδ. p. 29.
Iuſtiniani mores.
e Procop. in Ἀνέκδ. p. 57.
Theodora, Iuſtiniani uxor.

Multa, Magnáque Imperatore iſto bella ſunt geſta. *a* Imprimis Perſicum; quod in gentis Lazicæ (ii ſunt Colchi) gratiam, à Juſtiniano ſumptum initio eſt Imperii; cùm rex illorum Tzathus Romanorum cum religione fœdus adiiſſet.

A. 527. Chriſti ad 565.
a Procop. 1. Perſ.

b Ad id bellum dux eſt miſſus Beliſarius anno 529. qui re ancipiti geſta exitu, ad Vandalicum inde à Juſtiniano revocatus eſt anno 531. ac ſequenti anno; *c* Indictione 11, pax cum Perſis facta eſt, *d* anno Juſtiniani ſexto; ea tamen lege, ut in Lazica invicem utrique bellum facerent. Eodem anno Conſtantinopoli incredibilis adversùs Imperatorem commota ſeditio eſt; cui ab teſſera à populari *Νίκα* nomen eſt inditum. *e* Per hanc Hypatius Patricius Imperator acclamatus eſt, cum Pompeio & Probo conſobrinis; qui omnes Anaſtaſii Imperat. nepotes erant. Juſtinianus cùm de arripienda fuga dubitaſſet, hortatu Theodoræ palatium munjit, ac brevi Beliſarii, & Narſetis opera factioſos repreſſit: occiſa *f* uno die Januarii 19, feria 2, hominum 35000: vel, ut Procopius habet, 30000. *g* Complures tunc Eccleſiæ ſubverſæ; quas Juſtinianus refecit: imprimis verò S. Sophiæ templum, quod anno imperii ſui 10 infinitis ſumptibus inſtaurare eſt orſus.

b Theoph.
c Marcell.
d Procop. 1. Perſ.
e Marcell. Theoph. Chr. Alex. Procop. 1. Perſ.
Seditio vehemens contra Iuſtin.
f Theoph.
g Procop. 1. de æd. Iuſt.

h In illa ſeditione contra duos præſertim Imperatori cariſſimos popularis exarſit furor Joannem Cappadocem, Præfectum Prætorio, & Tribonianum Quæſtorem. quorum ille literarum rudis; ſed callidus, ac pecuniæ præter modum avidus; tum vitiis omnibus, flagitiiſque contaminatus. hic oriundus Pamphylia, omnium ætate ſua longè doctiſſimus erat, ac Juris maximè ſcientia inclytus: ſed avaritiæ, perinde ut alter, ſordibus infamis; cujus gratia leges aut novas quotidie condere, aut jam latas abrogare conſueverat. Utrumque multitudinis conſenſione territus Juſtinianus exauctoravit. ſed paullo pòſt in gradum priſtinum reſtituit. *i* Ac Tribonianus quidem in eodem magiſtratu annis exactis pluribus, morbo eſt extinctus. Joannes bonis omnibus everſus decimo pòſt anno, qui Chriſti videtur 542, in presbyterum

h Procop. l. 1, Perſic. p. 39. & ſeq.
Tribonianus, & Ioannes Cappadox.
i Procop. ibid. p. 42.

A. 527. Chriſti ad 565.

attonſus, primùm in ſuburbana Cyzici Eccleſia reſedit; inde in Ægyptum abreptus miſerrimam ibi vitam egit ad obitum uſque Theodoræ, hoc eſt annum Chriſti 548, *a* quando ab Juſtiniano revocatus eſt Conſtantinopolim, ubi & in Sacerdotio perſeveravit; cùm quidem falſis viſis in ſpem adductus eſſet Auguſtæ potiundæ dignitatis. quorum ludicra ſpecie tum fidem impleſſe viſus eſt; cùm per illud tempus, quo Conſtantinopoli detonſus eſt in presbyterum, & hujus ordinis veſtes coactus ſumere, quia nullas proprias habebat; Sacerdotis cujuſdam, cui nomen erat Auguſtus, penula, tunicáque eſt indutus.

a Procop. in fine l. 2. Perſic.

c Vandalicum exinde bellum eodem duce Beliſario anno 533 inchoatum in Africa, ſequenti terminatum eſt. Gilimer, occiſo Hilderico Hunerici, & Eudoxiæ Valentiniano tertio genitæ filio, Vandalis regnabat. Beliſarius Carthaginem exitu illius anni cœpit. Sequente verò, Gilimerem tota obſeſſum hieme in poteſtatem recepit; & Conſtantinopolim adduxit ad Juſtinianum *c* quarto ejus Conſulatu, quo facto cùm ſparſam de ſe affectatæ in Africa tyrannidis calumniam abſterſit; tum ingens decus eſt conſecutus, repræſentata longo intervallo veterum triumphorum ſpecie. quorum ille ritu, & apparatu; niſi quod pedes ambulabat; captivis ante ſe traductis, iiſque his Gilimere ipſo ad Juſtinianum in Hippodromum perrexit: quem adorare coactus eſt Gilimer, cùm illud identidem clamaret: *Vanitas vanitatum*, &c. qui ſecundum triumphum agro in Cappadocia donatus eſt; neque, quòd Arianam ejurare nollet hæreſim, Patricius eſt factus. Extinctum eſt Vandalorum regnum anno 96 poſt occupatam Carthaginem: poſt ingreſſum in Africam, 108. ex quo Victor Tununeuſis caſtigandus eſt, qui anno 97 ingreſſionis Vandalorum, captum Gilimerem, & Africam eſſe liberatam aſſerit.

b Procop. In Vand

Vandalicum bellum.

c Marcell.

Beliſarii Triumphus.

Vandali in Africa extincti.

d Recepta à Vandalis Africa, deinceps bella cum finitimis barbaris, præſertim Mauris aſſidua fuêre. donec miſſus eò Salomon ſpado rei militaris peritus, compreſſis hoſtibus pacem

d Procop. Vand 2. Theoph.

provinciæ reddidit, *a* ſub annum Juſtiniani 13, Chriſti 539. *b* Sed biennio poſtea deſtitutus à ſuis in conflictu cecidit: ac barbari reſſumptis animis, Romanorum irritati crudelitate ac perfidia, multis eos cladibus affecerunt. Quinetiam tyranni per idem tempus orti complures; *c* è quibus Guntharis Salomonis antea ſatelles, Areobindam Imperatoris affinem, & ad regendam Africam miſſum occidit *d* anno Juſtiniani 19. ipſéque mox ſexto & triceſimo tyrannidis die ab Artabane Perſa interfectus eſt.

A. 527. Chriſti ad 565.
a Procop. l. 2. p. 151. v. 7.
b Procop. ib. p. 154.
c Id. Marc.
d Id. p. 163. ver. 28.

Gothicum bellum *e* nono Juſtiniani anno cœptum eſt ineunte vere; ut ex Procopio colligitur; cujus ea ſeries habetur.

e Procop. 1. Goth. p. 76. Marcell. Theoph. Miſc. Zon. Cedre.

Theodorico rege anno, ut dictum eſt, 526 mortuo, Gothis regnavit Athalaricus, Amalaſunthæ Theodorico genitæ, & Eutharici ex Amalorum ſtirpe filius, ſub matris tutela, *f* annos natus 8. qui *g* octavo regni anno deceſſit, Chriſti 534. Amalaſuntha Gothos verita, ſceptrum in Theodatum tranſtulit Amalaphridæ Theodorici ſororis filium. quò præter ſpem evectus homo pecuniæ appetens, & ignavus, benè de ſe meritam & egregiam feminam occidit. Quod agente Theodora Juſtiniani conjuge perpetratum eſſe, teſtis eſt *h* Procopius; cùm ne Juſtinianus eam ſibi anteferret illa vereretur.

f Procop. ib. p. 167.
g Id. p. 69. Iornand. de rebus Get. c. 59
Bellum Gothicum.
h In Arcx̄.

Hujus nece graviter commotus Imperator, & ad recuperandam alioquin Italiam Africanæ ſucceſſu expeditionis admonitus, victorem exercitum, *i* ac ducem Beliſarium contra Gothos immittit anno Chriſti 535, *k* Indictione 13. Initium bellandi ab Sicilia factum, quam anno eodem occupavit; & *l* Syracuſas ultimo Conſulatus ſui die eſt ingreſſus. Sequenti anno Vitigis rex à Gothis electus, occiſo Theodato, Romanis fortiter reſiſtit. Romam Beliſarius capit anno ipſo 536: & à Vitige obſeſſam *m* annum unum, ac dies novem circa æquinoctium vernum liberat anni 538. Inde Ravenna cum Vitige ipſo, ejúſque conjuge, redactis in poteſtatem, ac delato ſibi in Gothis repudiato regno, Beliſarius anno 540, *n* quin-

i Procop. Goth
k Marcell.
l Procop. p. 272. Goth.
m Procop. Goth. p. 126. Græc.
n Proc. l. 3.

A. 527. Christi ad 565.
Vitiges captus.
Totilas.
a Proc. 3. p. 260. & 261. Græc. comparatis cum p. 265. v. 23.

to belli deſinente, revocatur ad bellum Perſicum, ac Vitigem ad Juſtinianum adducit Ildibaldus rex à Gothis creatus: ac poſt eum Eraricus: cum *a* anno 541, Totilas Ildibaldi conſobrinus, vir acer, ac prudens, & multis principe dignis ornatus virtutibus. Hic collapſam in Italia rem gothicam non minus æquitate, ac moderatione, quàm fortitudine bellica reſtituit. Fuſis ſæpius Romanis, Romam ipſam anno 546 recepit. quam ſequente, Beliſarius iterum ex Oriente miſſus in Italiam, occupat: eadémque biennio pòſt à Totila recuperata.

b Proc. 4. p. 363. & ſeq.
c Proc. p. 270. verſ. 41.
d Procop. in fine l. 4. Goth.
e Procop. Perſ. p. 52. ver. 10.
f Procop. init. l. 2. Perſic. & Got. 2.
g Proc. 2. Got. p. 244. ver. 5.
h Colligitur ex Proc. in fine 2. Perſic. p. 90. v. 30.
i Proc. 4. Got. p. 343.

Anno porrò *b* belli 18, Chriſti 552, Narſes ſpado, genere Perſa, dux egregius, Totilam acie vicit, qui è prælio fugiens obtruncatus eſt, *c* cum annos regnaſſet 11. Poſt hunc Tejas Gothis præfuit. quo brevi pòſt in prælio cæſo, *d* anno belli exeunte 18, Chriſti 553, cum Gothis debellatum eſt. Flagrante Gothico bello, Perſicum in Oriente repetitum eſt *e* anno Juſtiniani exeunte 13, Chriſti 540. cum ad pacem violandam ſatis ſuapte ſponte concitatum Choſroen, & Africanis, atque Italicis Romanorum ſucceſſibus invidentem perpuliſſet *f* Vitigis Gothorum rex, miſſis ad eum Liguribus duobus Sacerdotibus, *g* anno belli gothici deſinente quarto, qui incidit in annum Chriſti 539. ſequente igitur anno vaſtata Syria Antiochiam cepit, incendítque Choſroes, latéque populationem circuntulit; nullis, ut per pacis tempus, præſidiis firmato Romano limite. Tandem quinquennales induciæ *h* anno circiter Chriſti 545, Juſtiniani 19, inſtauratæ ſunt, ita ut bellum interim in Colchide nihilo ſegnius geſtum ſit. *i* Tum finitis prioribus, quinquennales rurſus aliæ factæ ſunt anno 551, majore Romanorum ignominia, quòd tributum Perſis pendere ſunt coacti.

k Agat. l. 3. p. 60. Gr.

k Regnabat tum in Lazica (ea Colchis eſt) Gubazes Romanis fidiſſimus. qui Beſſa, Martino ac Ruſtico Juſtiniani ducibus inviſus, quòd eorum ignaviam apud Imperatorem accuſaſſet, falſóque delatus, ac per inſidias interemptus eſt.

Quæ res Colchorum alienavit animos, & ad Perſas adjunxit ſub annum, ut ex *a* Agathia colligitur, Chriſti 555. *b* Novo exinde Lazis ab Juſtiniano dato rege Tzathe, Perſæ magno conflictu ſuperati ſunt, in quo cæſa ſunt eorum millia decem. Nachoragan Perſarum dux revocatus ab Choſroe, cute detracta malè geſtæ rei pœnas dedit.

A. 527. Chriſti ad 565.
a Lib. 2. p. 62
b Agath. l. 3. p. 85. Id. p. 100.

c Secundùm victoriam de Gubazis nece habita eſt ab Romanis quæſtio: & in ejus auctores animadverſum. *d* Choſroes denuò cum Romanis de Colchide pepigit: ut quod in ea quiſque tum haberet, interim obtineret, dum plenior inter eos ſancita pax eſſet, *e* quæ in annos deinde ſeptemdecim convenit anno 562.

c Agath. l. 4. p. 128.
d Agath. ib. p. 137.
e Theoph.

f Medio tempore Hunni in Thraciam frequentes excurrere, & ad Urbem propiùs poſitis caſtris, latè prædas egere, præſertim *g* ſub annum 558; cum jam ſenio feſſus Imperator perinde langueret animo, ac rei militaris omiſſa cura totum ſe moliendis ædificiis, ac pacis artibus tradidiſſet. *h* Tandem Beliſarii, qui ætate & ipſe confectus erat, conſilio ac virtute repreſſi barbari, clade mox accepta, dilapſi ſunt quos & civile domi bellum excepit, quod ultimum genti illi exitium attulit.

f Agath. l. 5. p. 150. & ſeq.
g Theoph.
h Agath. ib. 159.

i Belli Gothici anno 14, Chriſti 548, Theodora Imperatrix obiit, Juſtiniani 22, menſe Junio, Indict. 11, ait Theophanes. Juſtinianus autem extrema jam ætate moritur anno 565: cum jam in eam impegiſſet hæreſim, *k* quæ Chriſti carnem etiam ante reſurrectionem negabat pati aliquid, aut corrumpi potuiſſe: & *l* Eutychium Patriarcham virum ſanctiſſimum, quòd ei aſſentiri nollet, ſede ſua dejeciſſet. Imperavit annos 38, menſes 8, ait Evagrius. *m* Exceſſit enim Novemb. 14 die, Indict. 14.

i Proc. 3. p. 299. *Mors Theodoræ, tum Juſtiniani.*
k Evag. 4. c. 39
l Vita S. Eutych. Apr. 6.
m Chron. Alexand. Theop.

Hujus Imperatoris jam mortui fidem ac pietatem multum prædicat Agatho Papa in epiſtola, *n* quam ſexta Synodus recitat: nec non Romana eodem Pontifice collecta.

n Act. 4. p. 45.

Eo imperante ſerici conficiendi rationem Monachi quidam ex India profecti Conſtantinopolitanos docuerunt, ovis inde tranſlatis; cum

A. 527. Chriſti ad 565.

Serici conficiendi ratio.

a Procop. Goth. p. 345. Zonar.

b Theoph.

hactenus nonniſi factum ſericum è Perſide Romani negotiatores adveherent. *a* quod circa annum Juſtiniani 25 ſcribit eveniſſe Procopius.

Beliſarius *b* eodem, quo Juſtinianus, obiit anno, Indictione 13, Martij 13, hoc eſt anno 565, cùm biennio antè conſpirationis in eundem ſuſpectus, ac domo vetitus egredi, paullo pòſt reconciliatus eſſet, omnibus, quæ adempta erant, bonis cum honore reſtitutis.

Quæ Iuſtiniano Imperatore alibi, quàm in Romano orbe, memoria digna contigerunt, déque Francorum regibus ac geſtis.

CAP. VI.

c Greg. l. 3. c. 6. Proc. 1. Goth. p. 186. Aimo. l. 2. c. 3. & ſeq. Geſta Franc. c. 34. & ſeq. Sige. *Sigiſmundi Burgundi hiſtoria.*

GOthicis rebus in Italia laborantibus, ac demum Græcorum virtute ſubverſis, Francorum regnum majus in dies incrementum habuit. Ab his primùm Burgundionum in Galliis dominatus extinctus eſt. *c* Sigiſmundus Gundebaldi filius, ejus reliquias è Francorum ereptas manibus ægrè tuebatur: ut eo laudandus, quòd hortatu S. Aviti ad Catholicam fidem ab Ariana tranſierat hæreſi; ſic innocentia filij cæde culpandus, quem è Theodorici filia ſuſceptum poſteriori inſtigante conjuge peremerat. quod tamen ſcelus in Agaunenſi à ſe condito monaſterio haud paucorum dierum jejuniis, lacrymíſque diluit.

Huic bellum Chlotildis hortatu matris Chlodomirus indixit, qui Aurelianis regnabat, & prælio victum anno 527 cùm uxore ac liberis abduxit. Interim Gundomarus Sigiſmundi frater occupatum à Francis recipit regnum: quod impotentius ferens Chlodomirus, Sigiſmundo cum ſuis in puteum projecto, anno 528. novam in Burgundos expeditionem facit. In ea dum fuſis hoſtibus confertum in globum audacius infertur, conto transfixus occubuit. Franci, ſi *d* Agathiæ creditur, cæde regis territi, æquas victis pacis leges dederunt. Noſtri verò cupidate ulciſcendi ſic illos exarſiſſe ferunt, ut in fugam præcipites agerent. *e* Quadriennio pòſt, fraternam ne-

d Agath. 1.

e Greg. 3. c. 11. Aim. 2. c. 7. Geſta Franc. 37.

cem ulti ſunt Childebertus, & Chlotarius: qui pulſo Godomaro, Burgundiæ regnum Francici juris fecerunt anno 532.

A. 527. Chriſti ad 565.

Burgundia à Francis devicta.

In Hiſpania poſt tutoris Theodorici Oſtrogothorum regis *a* obitum, qui contigit anno 526, ut ſuprà diximus, Amalaricus Vviſegothorum ſceptrum tenuit annis 5, Francis regibus affinitate junctus: quorum ſororem duxerat Chlotildem. Eam dum ob Catholicæ conſtantiam fidei Arianus princeps indignis vexat modis, Childebertus bello hanc injuriam perſequi ſtatuit, *b* Amalaricus prælio ſuperatus, & ad fugam ſe comparans, Narbonæ à ſuis in foro jugulatur anno 531. Childebertus cum ingenti præda, abducta ſorore ſua, revertitur, quæ in itinere decedens, Pariſiis eſt ſepulta.

a Iſidor. Chr. Greg. 3. c. 10.

b Iſidor. Chr. Greg. 3. c. 10. Aim. 2. c. 8.

Gothi ſuperati.

Ante hoc tempus triennio circiter, *c* Theodoricus, qui in Metenſibus regiam habebat, accito fratre Chlothario, in Thoringos bellum cepit: victóque Hermenefrido rege, *d* cui Amalaberga neptis Theodorici regis Oſtrogothorum nupſerat, Thoringiam ſuis rebus adjecit. Chlotharius in prædæ partem captivos inter Radegundem accepit, Bertharii Hermenefridi fratris ab eóque cæſi filiam, quàm & matrimonio ſibi junxit, &, ut liberiùs illa Deo frueretur, Monacham poſtea fieri permiſit.

c Greg. 3. c. 4. v. 5. Aimo. 2. c. 9. Sigeb.

d Iorn. de reb. Get.

Radegundis.

Ut hæc cum exteris bella decora iis erant, à quibus gerebantur: ita quæ identidem faciebant invicem, invidiam apud poſteros habuerunt. *e* Sed imprimis deteſtandum Chlotharii parricidium, quod cum fratre Childeberto conſtitutum ſuapte ipſe perfecit manu. Nam Chlodomiris utriuſque germani bello occiſi Burgundico filios duos, Theodovaldum, & Guntharium cultro confodit: tertius Chlodovaldus fuga elapſus, in Clericorum primùm, tum ob raram ſanctitatem, in cælitum eſt relatus numerum. & hodiéque Novigenti ad Urbem colitur: quod oppidum de ejus nomine deinceps appellatum eſt. Hoc ad annum Chriſtì 531 Sigebertus adnotavit.

Chlodovei filiorum bella.

e Greg. 1. c. 18. Sig. Aimo. 2. c. 12. Geſta Franc. 38.

f Poſt amborum regum mutuum in odium ſocietate verſa: Childebertus cum Theodeber-

f Greg. 3. c. 18. Aimo. 2. c. 18.

A. 527. Chriſti ad 565.

to Theodorici fratris filio in Chlotharii conſpi-ravit perniciem. ac dum caſtris oppoſitis utrimque ſe ad pugnam inſtruunt, orta ſubitò tempeſtas grandine miſtis imbribus, ac tonitribus ambas diremit acies. Ita Chlotildis illorum matris precibus obſecundante Deo, civilis eſt prohibitus cruor. Eò reſpexiſſe putem *a* Agathiam hiſtoricum, qui Francos ideo laudat, quòd in plura regna diſtributi, ſi quid inter eos diſſenſionis ortum fuerit, ubi ad arma venitur, mutuis in ipſo procinctu colloquiis potiùs, quam cædibus terminare ſoleant. *b* Subinde porro, fœdere inter ſe repetito, Childebertus, & Chlotharius in Hiſpaniam irruperunt, cujus maximam partem eos acquiſiſſe ſcribit Gregorius. *c* Iidem Cæſaraugustam obſidione tentarunt, à qua ſe, data Childeberto S. Vincentii ſtola, oppidani redemerunt. Hujus in honorem martyris rex ille ſuburbanam baſilicam ædificavit, quæ hodie S. Germani dicitur. de quâ *d* diploma legitur anno ejus regni 48 editum. qui eſt annus Chriſti 559. Hiſpanienſis autem expeditio confertur *e* à Sigeberto in ann. 542.

a Agath. l. 2.

b Greg. Tur. 3. c. 29. Aim. 2. c. 19. Sigeb.

Expeditio Francorum in Hiſpania.

c Aim. 2. c. 19.

d Aim. 2. c. 20.

e Aim. 2. c. 21.

Expeditio Francorum in Italia.

f Per idem tempus, quo in Hiſpania Francorum arma volitabant; trans Alpes eorum illatus eſt furor. *g* Theodebertus Theodorici filius Gothis regnante Totila, & Romano implicatos bello, Liguriam, Alpes Cottias, ac Venetiæ pleraque ſibi ſubjecit. atque inde digrediens Buccellinum ibi reliquit: quem totam Italiam percurſaſſe, & Siciliam ſubegiſſe, annales noſtri memorant: Procopius verò Theodebertum ait extremo Vitigidis anno, qui Chriſti 539 putatur, cùm is Ravennæ obſideretur à Beliſario, in Italiam irrupiſſe cum centum millibus armatorum, atque ab Romanis fuſum, graſſante inſuper morbo, receſſiſſe.

f Procop. l. 4. p. 358. Vide & l. 3. p. 104. Gre. 3. c. 32. Aim. 2. c. 21.

g Lib. 2.

h Eo mortuo Theodebaldus ejus filius ſub belli Gothici finem, annúmque Chriſti 554, Francos, & Alemannos ſuos, ducibus Leuthari, & Bucellino, in Italiam expeditionem permiſit facere. *i* qui nequaquam obſiſtente Narſete in Samnium uſque progreſſi, anno 555 copias dividunt. Butilinus, (ita hunc Agathias

h Agath. l. 1.

i Agath. l. 2. p. 31.

vocat) ſecundum Tyrrhena litora progreſſus, ad fretum Siculum uſque pervenit. Leutharis Apuliam, Calabriámque percurrit. Erant in eorum exercitu Franci pariter, & Alemanni quorum illi, qui pari cum Romanis religione cenſebantur, inter prædandum ſacris abſtinebant. iſti, ut erant gentiles, ſacra eodem ac profana loco habebant. *a* Parta ingenti præda Leutharis, æſtate appropiquante, ſe in Venetiam ultra Padum recepit: Bucellinus, quòd & Gothis fidem dederat, & in regni apud illos obtinendi ſpem venerat, cum millibus triginta ſubſtitit: atque ad Caſilinum fluvium, haud procul Capua, ab Romanorum millibus octodecim duce Narſete fuſus eſt: occiſis cum Bucellino ipſo, præter quinque, omnibus. cùm jam Leutharis magna copiarum amiſſa prædæque parte, in furorem, ex eâque in mortem incidiſſet. Clades hæc evenit anno ipſo Chriſti 555, altero ab obitu Theobaldi; quem anno 554 deceſſiſſe *b* monſtravimus. ídque *c* Agathias memorat.

A. 527. Chri. ad 565.

a Agath. ib. p. 34. & ſeq.

b In par. 2. l. 4. c. 13.

c Lib. 2. c. 47.

Cæterùm Theodatum Gothorum regem ſub initium Gothici belli, ad conciliandos ſibi Francos, ea Galliæ parte, quam Gothi tenuerant, iis ceſſiſſe ſcribit *d* Procopius, ídque ratum habuiſſe anno ſequenti Vitigem, deductis inde Gothorum præſidiis. *e* Ad hæc anno 548 Juſtinianum eoſdem demereri Francos cupientem, Provinciæ poſſeſſionem ſuo iis decreto confirmaſſe; & ex eo tempore Arelate certamen equeſtre celebraſſe, ac ſolidos aureos ex Gallicanis metallis, non, ut gentes cæteræ, etiam Perſæ, Romani Imperatoris effigie, ſed ſuapte, ſignaſſe.

Franci obtinent quicquid in Galliis Gothi poſſederant.

d Procop. l. 1. Got. Sig. A. 530.

e Procl. l. 3. Goth. p. 30.

Ut ad Chlodovei poſteros revertar, fratribus tribus, eorúmque liberis ſuperſtes Chlotharius Francorum principatum ſolus biennio amplius geſſit. qui poſtremo regni anno *f* Chramnum, quem ex concubina ſuſceperat, contumacem, ac rebellantem ſæpius, cum uxore, ac liberis, injecto in tuguriolum, in quod incluſi erant omnes, igne combuſſit. Vivere poſtea deſiit anno regni 51: ac ſub mortem memoria

Chlotharius ſolus regnat.

f Gregor. l. 4. c. 13. 16. 17. & 20. Aimo. 2. c. 30. Appen. Marcell.

A. 527. Chriſti ad 565.
a Greg. l. 4. c. 21. Aimo. l. 2. c. 37. Greg. ibid. c. 22.

dignam hanc vocem edidit : *Vah! qualis, putas, rex eſt ille cœleſtis, qui ſic tam magnos reges interficit!* a Hujus filii quatuor totidem in partes diſtributum Francorum imperium ſortiti ſunt; Chariberto regnum Childeberti, ſedéſque Lutetiæ Pariſiorum obtigit : Gunthramno regnum Chlodomiris ; cujus ſedes Aurelianis fuit : Chilperico regnum Chlotarii patris ; ſedes apud Sueſſiones : Sigiberto regnum ceſſit Theodorici ; cujus caput Remi fuêre.

Procopius Theodeberti mentionem facit in quarto Gothicorum, ejúſque ſororem nupſiſſe ſcribit Hermenigiſclo Varnorum principi ; quos à Francis interfluente Rheno dividi aſſerit. ac poſt illius mortem Rhadaſin privignum eam de partis voluntate duxiſſe, cui ſoror regis Angilorum antè deſponſa fuerat. at hanc fraternis inſtructam copiis in Varnos impreſſionem feciſſe ; iiſque fuſis, captum Rhadaſin ad ſuum conjugium, novercâ repudiata, coëgiſſe.

Eccleſiaſtica res utriuſque imperii Juſtiniano rerum potiente, ac de tribus capitulis.

CAP. VII.
b Tom. Concil. Gallic.

A Rauſicana b Synodus 2 in Galliis habita eſt anno 529. Decio Juniore Coſ. cui Cæſarius Arelatenſis præfuit. In ea contra Pelagium, & ejus reliquias Chriſti commendata gratia eſt.

c Liberatus c. 20.
d Marcell. Append.
e Liberatus c. 21.
f Conc. ſub Menna. tom. 2. Con. *Synodus Conſtantinop. ſub Menna.*

Conſtantinopoli verò, Epiphanio epiſcopo mortuo, c Anthimus Trapezuntinus epiſcopus in ejus locum ſuffectus eſt ; id agente Theodora Imperatrice Eutychianis partibus addicta : quarum princeps erat Anthimus. Quem Agapetus Papa d ad Juſtinianum miſſus à Theodato rege Gothorum, e dejectum ex illa ſede, ſacerdotio omni, & Chriſtiana communione privavit, ejúſque loco Mennam conſtituit anno 536. Hic eodem anno Agapeto vita defuncto, f Synodum celebravit 6 Non. Maias : in qua cum Anthimo Severus, aliíque damnati ſunt hæretici qui omnes Juſtiniani edicto relegati : incendio addictis eorum libris.

a Agapeti

a Agapeti audita morte, Romæ creatus eſt Silverius Hormiſdæ Papæ filius. At Theodora cum Vigilio Romano Diacono clam pacta de Anthimo reſtituendo, aliíſque fovendis hæreticis, Silverium à Beliſario in exilium mitti, ac pro eo Vigilium fieri Romanum curavit Epiſcopum, *b* anno 538. Biennio pòſt Silverio in inſula Palmaria ærumnis & *c* inedia necato, Vigilius legitimis comitiis Pontificatum recepit. | A. 527. Chriſti ad 565. *a* Libera. 22. Anaſtaſ. *b* Marcell. *c* Liber.

Hoc Pontifice celebris illa de tribus Capitulis exorta controverſia eſt; ob quam quinta Conſtantinopoli generalis eſt peracta Synodus. cujus ordinem rei breviter exponam.

d Damnato Neſtorio, ejus fautores Theodori Mopſueſtiæ quondam epiſcopi libros in vulgus ſparſerunt, quibus ita naturas in Chriſto duas aſſerebat, ut Neſtoriano errori ſuffragari videretur. De his libris altercati ſunt inter ſe Catholici paullo poſt Epheſinam Synodum: hinc Armenis Monachis Theodorum oppugnantibus, cum aliis pleriſque, & inter hos Rabula Edeſſeno epiſcopo: inde Joanne Antiocheno, aliíſque pro illo ſtantibus; nec non Theodoſio ipſo Imperatore. | *d* Liberatus c. 10. vide Facun. Her. *Hiſtoria trium Capitulorum, quorum 1. de Theodori Mopſueſtini ſcriptis.*

e Ad hæc Ibas Edeſſenus Epiſcopus, Rabulæ ſucceſſor epiſtolam ſcripſit ad Marim Perſam, in qua Cyrillum perinde ac Neſtorium redarguit, ut & Rabulam. Theodorum verò magnoperè collaudat. *f* Secutum eſt Calchedonenſe Concilium; in quo Ibas à nonnullis judicio poſtulatus, & in Berytenſi abſolutus Synodo anno 448, denuo eſt receptus, poſtquam Neſtorio, & Eutychi anathema dixit. ac tum lecta illius eſt epiſtola; & eatenus tolerata, quòd hæreticum in ea dogma nullum eſſet. quamvis enim Cyrillum perſtringeret; idipſum tamen recenti adhuc Orientales inter, & Ægyptios diſſidio condonari visum eſt oportere. In eodem Concilio Theodoretus, qui in Epheſino Latrocinio à Dioſcoro depoſitus erat, in conſeſſum eſt admiſſus. qui quidem flagrante illa, quam dixi, Joannis Antiocheni, & Cyrilli ſimultate, contra hujus Anathematiſmos duodecim aculeatum commentarium ediderat. | *e* Conc. Calched. 2. *de Iba epiſtola.* *f* Conc. Calch. acta 10. Syno. 5. Collat. 6. Facun. 6. c. 3. *3. De Theodoreti ſcriptis contra Neſtorium.*

A. 527. Chriſti ad 565.

a Liberatus c. 23.

a Secundùm hæc, Palæſtinis quibuſdam Monachis inſtantibus, unáque cum his Pelagio Romanæ ſedis diacono, & apocriſiario; Origines Juſtiniani decreto damnatus eſt. cui Mennas Conſtantinopolitanus, ac Pelagius ſubſcripſit; tum Vigilius ipſe Romanus Pontifex, ac cæteri Patriarchæ. Quæ res Theodorum Cæſareenſem epiſcopum, Origenis, & Acephalorum patronum, quo cum Pelagius ſimultatem habebat, vehementer offendit. Hic pro ea, qua apud Imperatores valebat, gratia, auctor fuit, ut ad conciliandos cum Catholicis Acephalos Theodorus Mopſueſtenus in Ibæ laudatus epiſtola damnaretur, unà cum epiſtola ipſa, & Theodoreti libris contra Cyrillum. quod cùm Juſtiniano redintegrandæ ſpe concordiæ valde placuiſſet, Catholici complures interceſsêre, rati tribus illis condemnatis labefactari Synodi Calchedonenſis auctoritatem; in qua & Ibas cum epiſtola ſua ac Theodori commendatione probatus erat; & Theodoretus ſedi ſuæ reſtitutus. Pervicit tamen Imperator, & anno 546 librum edidit, quo tria illa damnavit capitula, eíque Mennam, ac cæteros Patriarchas coëgit ſubſcribere. *b* Vigilium verò Rom. Pont. excivit Conſtantinopolim, ac diu tergiverſantem in ſuam pertraxit ſententiam. Nam ſequente anno decretum edidit quod *Iudicatum* dicitur: in quo ſalva Synodi Calchedonenſis reverentia, tria iſta capitula damnavit. Inſtante porrò Juſtiniano, ut abſolutè, ac ſine ulla Synodi mentione damnationem conciperet, Vigilius abnuit, & adversùs minas omnes, & contumelias invicto animo perſtitit.

b Meminit. Proc. l. 3. p. 279.

Vigilius 3. capitula ægrè condemnat.

c Juſtinianus, ut ei controverſiæ modum poneret, generale Concilium indixit, quod quintum ordine celebratum eſt Conſtantinopoli anno 553, reclamante Vigilio; qui trium Capitulorum patrocinium adversùs Imperatorem reſumpſit. Eadem nihilominus ab ipſa Synodo damnata ſunt: *d* & Origenes iſuper anathemati ſubjectus unà cum Dydimo & Evagrio. Vigilius, quòd illius decretis ſubſcribere nollet, in exilium ejectus eſt.

c Quinta Sin. to. 3. Conc.

Quinta Synodus.

d Cyril. in S. Sabba apud. Sur. 5. Dec.

plerique alii eâdem ex cauſsâ vexati; *a* præſertim Afri & Illyriciani; qui in trium Capitulorum profeſſione pertinaciùs hæſerunt. *b* Synodus verò Romanæ tandem ſedis aſſenſione firmata ſuum inter Oecumenicas locum obtinuit. Vigilius Narſetis opera revocatus ab exilio, dum Romam revertitur, in Sicilia calculi morbo periit poſt C. Baſilii 13, ait Appendix Marcellini: vel 17, ut habet Victor. quorum ille annus eſt Chriſti 554, hic 558.

A. 527. Chriſti ad 565.
a Victor Tun. Facun. Her.
b Greg. Papa 1. ep. 24. & in aliis paſſim.
Mors Vigilii.

c Hunc Pelagius excepit: qui necis allatæ Vigilio ſuſpicionem publico ſuper Evangeliis, & cruce jurejurando diſcuſſit.

c Anaſtaſ. Sigeb.

Eruditi, ac ſancti viri, quos Iuſtiniani ætas tulit, nec non gentiles, qui doctrina inſignes extiterunt.

CAP. VIII.

CLaruerunt Juſtiniano rerum potiente, doctrina, morúmque ſanctimonia *d* Caſſiodorus Senator, qui Theodorico rege mortuo Claſſenſis cœnobii monachus factus eſt.

d Sigeb. A. 528.

e Dionyſius Exiguus Abbas, qui cyclum ſuum anno 526 condidit.

e Vide 12. de Doct. Temp. c. 3. & Appen.

f Facundus Hermianenſis epiſcopus, propugnator Capitulorum trium.

f Facun. in lib. ſuis.

g Liberatus Eccleſiæ Carthaginenſis Archidiaconus ex eadem ſecta.

g Liber. in Breviar. Tom. 18. Conc.

h Victor Capuanus epiſcopus, qui Victorium Cycli annorum 532 conditorem refellit.

h Sigeb. Beda.

Victor Tununenſis epiſcopus in Africa Chronici ſcriptor.

Arator poëta, qui Vigilio Papæ librum ſuum dicavit.

i Sanctitate celebres extitêre in Galliis epiſcopi; Gildardus Rothomagenſis, & ejus frater Medardus Sueſſionenſis epiſcopi: Agericus Virdunenſis. In Oriente S. Sabbas, in Occidente Benedictus, Abbates. k Hunc certum eſt ſub Juſtino & Juſtinano vixiſſe. mortis annus incertus eſt. *l* Illuſtravit & Gallias ſanctitate mirabili Radegundis, quæ Chlotharii regis nuptiis

i Sigeb. A. 535
S. Benedictus.
k Greg. 2. Dial.
l Greg. Turon. 3. hiſt. c. 7.
S. Radegundis.

A. 527. Chriſti ad 565. Chriſti paupertatem prætulit; eíque in Pictavienſi cœnobio ſeipſam conſecravit.

Eodem Juſtiniano regnante, Procopius, & Agathias; tum Marcellinus Comes, hiſtorici floruerunt. *a* Philoſophi Damaſcius Syrus, Simplicius Cilix, Eulamius Phrix, Priſcianus Lydus, Hermias, & Diogenes Phœnices; Iſidorus Gazæus, gentiles omnes. qui Perſarum & Choſrois exciti fama, ad eos viſendos in Orientem profecti ſunt. ac ſpe ſua decepti: cùm illic publicè privatímque corruptiores, quàm apud ſuos, mores & inſtituta vidiſſent; domum redière, ut ſcribit Agathias: *b* qui & Choſroen falſa commendatione doctrinæ celebrem tunc fuiſſe prodit.

a Agath. 2. p. 65.

b Ib. p. 62.

De Juſtino juniore, Tiberio, ac Mauricio; & quæ in Orientali imperio ſub illis acciderunt hiſtoria digna.

Ab anno Chriſti 565 ad 600.

CAP. IX. Vide Par. 2. l. 2. c. 14.

Vigilantia *c* Juſtiniani ſorore, & Dulciſſimo patre natus Juſtinus, ex Curopalata Imperator coronatus eſt eo, quo Juſtinianus exceſſit, anno 565, unà cum Sophia conjuge, Theodoræ uxoris Juſtiniani *d* nepte. Facili, ac prompto in officia pietatis animo fuit; ſed à bellicis rebus alieno: legum amans, ac juſtitiæ: quam principum impotentia collapſam inſigni ſeveritatis exemplo reſtituit; cujus *e* Cedrenus meminit. & eſt omnino dignum, quod hîc quoque legatur.

c Evag. 5. Theoph. Zon. Ced. Paul. Dia. l. 16.

Juſtinus junior.

d Victor Tunun.

e Cedr. p. 319.

Juſtini factum egregium.

Cûm ad Juſtinum, quoties è palatio publicè prodiret, de potentiorum injuriis queſtum undique cives accurrerent; ac de ea re ille ſæpe fruſtrà ad Senatum retuliſſet; quidam ex eo ordine conſurgens, recepit ſe, ſi Præfectus Urbis fieret & adeundi, quoties vellet, Imperatoris copia fieret; pérque eumdem poteſtate ſua liceret uti citra menſem effecturum, nihil ut injuriarum

A. 565. Chriſti ad 600.

ac querelarum in urbe reliquum foret. quòd ſi ulla cujuſpiam extaret, quam ad ſe perlatam ultus ipſe non eſſet, pœna ſe præſtare capitis velle. Conditione accepta paullo pòſt plebeia mulier primarii cujuſdam viri nomen detulit, qui ſe bonis omnibus per fraudem, & calumniam everterat. Is Præfecti juſſu ſecundò citatus, cùm nec ſtitiſſet ſe, & eâdem die ab Imperatore invitatus iiſſet ad convivium; è veſtigiò Præfectus in regiam irrumpens, accumbentem Imperatorem pacti admonet. qui cùm nihil ſe, quo minùs quicquid vellet ex lege faceret, prohibere dixiſſet; extemplo duci hominem imperat; & pro tribunali productum, ac convictum, verberibus affici: tum detonſo capite, vectum aſino, per urbem traduci: ejúſque fortunas omnes addici mulieri. Hoc cum ſimiliter & in aliis inſtituiſſet, tantum omnibus terrorem fecit, ut ab injuriis deinceps abſtineretur. Tum Imperatorem adiens ille; Ego, inquit, quod promiſeram, effeci: tu ſi lubet periculum facito. Procedente nox Juſtino, cùm quieta latè eſſent omnia, neque quiſquam amplius obſtreperet; multum collaudato homini Patriciam dignitatem, ac Præfecturam Urbanam in omnem vitam contulit.

Idem pacem cum Avaribus pactam haud tempeſtivè ſatis, annua negata penſione ſolvit anno 566. Perſicam item longè majore reipublicæ damno. *a* Nam bellum honeſta de cauſſa ſuſceptum anno 572 imprudenter, ignavéque geſſit.

b Anno 574, Indictione 8 jam à Septemb. cœpta, ejúſque die 7, Tiberium Comitem Excubitorum renuntiavit Cæſarem: à quo deinceps adminiſtrata reſpublica eſt. Nam Juſtinus accepta in Oriente clade conſternatus in phreneſin incipit: *c* qua commotus Choſroes petenti Sophiæ triennales conceſſit inducias; ita ut in Armenia tantum interim certarent. Ibi ergo circa annum 576, redintegrato bello, Choſrôes *d* Juſtiniano duce ſuperatus, & caſtris exutus eſt. ac tantum ea clade terroris accepit, ut lege perpetua ſanxerit; ne deinceps contra Romanos exercitum rex ipſe duceret. Eam victoriam

a Evag. 5. c. 7. Theoph. Paul. Diac. 16.

b Chron. Alex. Theoph. Simoc. 3. c. 1.

c Evag. c. 12. *Cum Perſis bellatum.*

d Simoc. 3. c. 13. & 14. Evag. 3. c. 14. Theoph. Paul. Dia. 17.

A. 565. Chriſti ad 600.
a Theop. Paul. Dia.

a nonnulli mortuo Juſtino contigiſſe volunt. ſed eo ſuperſtite, auctore tamen, qui tum gubernabat omnia, Tiberio, partam eſſe ſcribit Simocatta, Evagrius, & Joannes Biclarienſis.

b Chron. Alex. Theoph. Paul. Dia.
Tiberius Imp.

Juſtinus ingraveſcente morbo, b Indict. 12, Septemb. 26. die (hic eſt annus 578) Tiberium ex Cæſare creavit Auguſtum: & Octobri ſequente, die 4 exceſſit è vivis, cùm annos 13 uno menſe minus imperaſſet.

c Evag. 5. Theop. Paul. Dia. Zon. Ced.

c Tiberius ergo genere Thrax ſolus imperare cœpit anno 578. Quem hiſtorici omnes ab lenitate, juſtitia, munificentia, pietate, cæteriſque Imperatore dignis virtutibus enixè prædicant. Initio imperii, Sophiam occultè ſibi parantem inſidias privatam ad ſortem redegit, d Perſas Romanam pacem ſuperbè reſpuentes duce Mauricio cecidit, & quæ Juſtiniano imperatore ab illis erant occupata, recepit anno imperij quarto. Narſetis theſauros ab eo repertos ſcribit Diaconus. Imperavit poſt obitum Juſtini annos 3, menſeſque circiter 10. Quippe anno 582, e Indict. 15, Auguſti menſis die 14, ex morbo periit: cùm pridie Mauricio Conſtantinam filiam conjugem dediſſet, ac ſucceſſorem ſibi deſignaſſet, coronatis ambobus.

d Theoph. Ioan. Biclar.

e Chron. Alex. Vita S. Eutychi.

f Evag. 5. c. 19. Simoccatta.
Mauricius.

Mauricius f è Cappadocia oriundus oppido Arabiſſo, fit anno Chriſti 582 Romanorum Imperator, virtute ac rei militaris ſcientia commendatus. Sed utrumque decus fœda labes avaritiæ deformavit: quæ & poſtremò in ejus vertit exitium. Bellum cùm Perſis Juſtino Imperatore ſuſceptum, per Philippicum ducem, alióſque feliciter adminiſtravit.

g Simoc. 3. c. 6. Theopha. Paul. Dia. lib. 17.

Choſroes patrem necat.

g Præcipua Romano duce parta victoria eſt anno 8 Mauricij, Indict. 7, adeóque anno Chriſti 589. Ob quam iratus Hormiſdas Baramo duci muliebrem ſtolam per ludibrium miſit. qui ab illo exercitu defecit. Interim ab Vindoc comprehenſus Hormiſdas, & paullo pòſt à Choſroe filio excæcatus; ac demum, quòd nullum imprecandi finem faceret, fuſtuario necatus eſt. Choſroës ob parricidium inviſus ſuis, ac Baramo in eum inſurgente, ad Mauricium confugit. à quo adoptatus in filium, & Narſetis opera victo Ba-

ramo reſtitutus eſt in regnum, Ità Perſico bello anno eodem 589 finis eſt impoſitus:quod viginti annos duraſſe haud ſatis accuratè *a* Simocatta ſcripſit. Cœptum eſt enim anno 572, ac duodevinginti perſeveravit annos. A. 565. Chriſti ad 600. *a* Simoc. 3. c. 9.

Perſico bello ſucceſſit Avaricum, imminente Chagano Avarum rege; cum & Sclavini interim, & Bulgari Romanos laceſſerent. *Avaricum bellum.*

Avarico bello dux Comentiolus *b* ſeditioſorum aliquot millia levius armata juſſu Mauricii barbaris objecit. quibus partim cæſis, partim captis, Chaganus perexigua in captivorum pretium taxatâ pecuniâ, quòd eos redimere Imperator nollet, jugulavit omnes anno Chriſti 600, *c* Indictione 3 Senſit ob tantam immanitatem infenſum ſibi numen eſſe Mauricius. Itaque, ut erat religioſus ac pius, miſſis per monaſteria, ſacraque loca omnia literis, orari Deum juſſit, ut admiſſi illius delicti vivus potius, quàm mortuus, pœnas perſolveret. quod illi ex voto Deus indulſit. *b* Theop. Paul. Dia. 17. c. 29. Chron. Alex. Zon. *Mauricij avaritia.* *c* Theop. Simoc. 8. c. 11.

Anno quippe 602, *d* Indict. 6, Novembri menſe, Phocas quidam centurio, lingua promptus, ob ídque vulgo militum acceptus, concitata in Mauricium exercitu, ſalutatus eſt Imperator. ac 27 die menſis ejuſdem, feria 3, Mauricius, trucidatis in conſpectu ejus filiis, ad Calchedonem capite plectitur. Conſtantina verò ejus uxor triennio pòſt, *e* Indictione 8 perimitur, unáque tres ejus filiæ, *d* Chron. Alex. *Mauricii miſerandus obitus.* *e* Chron. Alex.

f Non alius Imperator aut acerbiorem fortunam expertus eſt, aut toleravit conſtantiùs. Una vox in tanta ſuorum carnificina illius eſt excepta: *Juſtus es Domine, & rectum judicium tuum.* Quinetiam unum ex ejus filiis infantem adhuc occultante nutrice, ac ſuum pro illo ad necem objiciente filium, fraudem ultro Mauricius detexit, nec alienum eſt paſſus occidi. Imperavit annos 20, menſes tres, ac dies aliquot. *f* Simoc. l. 8. c. 11. Theop. Paul. Diac. 17. c. 52. Zon. Ced.

A. 565. Chriſti ad 600.

Quæ in Occidente Imperatoribus Iuſtino II, Tiberio, ac Mauricio geſta ſunt. Ac primùm Langobardorum in Italia regnum; déque Narſetibus tribus. tum de Exarchis Ravennatibus.

CAP. X.

a Paulus Vvarnef. l. 1. c. 9.
b Id. c. 1.
c Proſp.

LAngobardi *a* à prolixa barba nominati, cùm Vvinili antea dicerentur, *b* è Scandinavia, indidem, unde & Gothi, Vandali, Rugi, Heruli, Turcilingi, profecti ſunt. Illic *c* Iborea & Aione ducibus, Coſſ. Auſonio & Olybrio, hoc eſt anno Chriſti 379, devictis Vandalis, varias ſedes occuparunt. ac demum Audoino rege, qui nonus à *d* Paulo numeratur, Pannoniam invaſerunt *e* anno Chriſti 526. Fœdere cum Romanis inito, eorum adjuti opibus, contra Gepidas ſecunda prælia fecerunt anno, ut ſcribit *f* Procopius, belli Gothici 14, & 17, Chriſti 548, & 551. ac viciſſim Romanis & ipſi bello eodem Gothico ſubſidio venerunt. *g* quo tempore Narſes in Italiam miſſus cum Gothis debellavit, occiſo eorum rege Totila, anno, ut ſuprà memoravi, 552. Sed cùm belluarum ritu tota Italia graſſarentur; ac ferro flammíſque cuncta vaſtantes, ſacras ipſas ædes ſtupris polluerent; Narſes eos à ſe quamprimùm dimiſit in Pannoniam. Regnabat tunc Langobardis Audoinus, cujus filius Alboinus primus in Italiam Juſtino II imperante pervenit anno Chriſti 568, Indictione 1. quo anno Paſcha Calendis Aprilis celebratum eſt. Ita *h* Paulus Vvarnefridus. Sequente anno, Indictione 3 ineunte, Liguriam penè omnem, præter maritimas urbes, expugnavit. Mediolanum ingreſſus, Ticinum obſedit triennio toto, quo demum oppido potitus eſt anno 572. ac deinceps reliquam pervagatus Italiam, *i* præter Romam, & Ravennam cuncta propemodum occupavit. k Hic affinitate Chlothario junctus eſt Chlodovei filio; cujus Chlothoſindam filiam in matrimonio habuit. Ea mortua, Roſemundam duxit Cuniemundi Gepidarum

d Paulus Vvarnef. l. 1. c. 22.
e Idem l. 2. c. 7.

f Procop. p. 307. & p. 360.
g Procop. p. 361. Vvarnef. 2. c. 1.

Langobardorum in Italiam Adventus.

h Vvarnef. 2. c. 7. & 25. & Pau. Dia. in Miſc. 16. c. 35.

i Vvarnef. 2. c. 26.
k Greg. Turon. c. 35. Paul. Vvarnef. l. 1. ſub finem. & l. 2. c. 28.

regis, quem ſuapte manu peremerat, filiam, cujus inſidiis occiſus eſt, cum annos tres, & ſex menſes in Italia regnaſſet; ſive ab ejus ingreſſu ſeptimum attigiſſet; ut *a* Gregorius noſter prodidit. Itaque periit anno 572. *b* Roſemunda cum theſauris Alboini, & adultero ſuo Hermige, ad Longinum Exarchum Ravennam fugiens, ejus ſuaſu venenum illi propinavit: cujus hauſta parte, reliquum eam Hermigis ſtricto gladio coëgit bibere. Sic adulteri ambo nefarii parricidii pœnas dederunt.

A. 565. Chriſti ad 600.

a Greg. Turon. 4. c. 35.
b Vvarnef.

Hujus Langobardicæ irruptionis auctorem fuiſſe Narſetem Patricium ſpadonem, à quo Gothicum in Italia deletum eſt regnum, aſſerit *c* Anaſtaſius, & Vvarnefridus. Cùm enim ab Romanis apud Juſtinum in crimen adductus, Imperatricis Sophiæ contumelioſis literis ad lanarum penſa, ut eunuchum decebat, redire juſſus eſſet, talem ſe illi telam ordiri reſpondit, quam nec ipſa, neque vir ejus unquam retexerent. atque ita Langobardos ad invadendam excivit Italiam. Hæc Vvarnefridus. Quæ ab nonnullis eos refelli putantur, quod Narſes Conſtantinopoli tum degeret, ut Corippus affirmat, quódque idem deinceps in ea urbe reſederit, Imperatoribus longè cariſſimus: donec à Phoca anno 605 vivus concrematus eſt, ut ſcribit Theophanes. Verùm plures ejuſdem nominis hiſtoria temporum illorum exhibet. Juſtiniano quippe Imperatore Narſetes duos fuiſſe meminit *d* Procopius; quorum alter ſpado, & ærarii Quæſtor jam erat anno 4. Juſtiniani, Chriſti 530, à quo Gothorum res everſæ ſunt in Italia, occiſo Totila anno 553, ut ſuprà demonſtravi, *e* atque hic genere fuit Perſarmenus. Alter indidem oriundus, cum fratre Aratio, & matre ſua defecit ad Romanos anno eodem 4 Juſtiniani, & à priori Narſete eſt exceptus. Ex his priorem illum anno Chriſti 572 mortuum eſſe narrat Anaſtaſius; poſtquam Langobardos evocavit. De poſterioris obitu non memini legere. Corippus de Juſtini 2 Conſulatu agens, ejus armigerum nominat Narſetem, qui, ut ibidem canit.

c Anaſtaſ. in Ioan. 3. Vvarnefr. c. 25.
Narſetis hiſtoria.

d Procop. 1. Perſ. p. 25. & 2. Got. p. 280.
Narſetes, duo imo tres.
e Procop. 1. Perſ. p. 25.

A. 565. Chriſti ad 600.

Comptus cæſarie, formaque inſignis, & ore,
Aureus omnis erat.

Non poteſt hic eſſe ſpado ille; qui tum vetulus erat, & deformis. Sed nec Aratii poſterior ille germanus; niſi tunc, cùm ad Romanos tranſiit, penè fuiſſe puerum velimus. Hujus ergo filium fuiſſe haud abſurda ſuſpicio eſt, ad quem *a* S. Gregorius epiſtolam dedit: niſi mavis ad ipſum hujus pertinere patrem. Eumdem porrò Narſetem poſterioris filium arbitror à Phoca vivum eſſe combuſtum. quem qui putant eunuchum illum longè celeberrimum fuiſſe, vehementer errant. ut inter alios Conſtantinus Manaſſes.

a Greg. l. 1. ep. 6

Ut ad Langobardos redeam, hi paullatim Italiam obtinuerunt, Roma, uti dictum eſt, Ravennáque exceptis: ab iiſque tractum Langobardiæ nomen penes amplam Italiæ provinciam hodiéque reſidet. Regnatum ab illis eſt annis 206. *b* Poſtremus enim rex Deſiderius à Carolo Magno Francorum rege victus anno 773, & incluſus Ticino, ſequenti anno, urbe capta, in Gallias eſt abductus. Ejus filius Adalgiſus Conſtantinopolim fugit. ubi à Conſtantino Copronymo Patriciatus honorem eſt adeptus. quod annales noſtri teſtantur: nec non Paulus Vvarnefridus.

b Paulus Vvarnef. l. 6. c. ult.

Exarchi Ravennæ.

Eodem porro tempore, quo Langobardi in Italia dominabantur, Ravennam Exarchi tenuerunt. Græci erant Præfecti, qui Conſtantinopoli ab Imperatore mitti conſueverant: & utcumque Langobardis reſiſtentes, reliquias illic imperii tutabantur. ſed per impotentiam, & avaritiam majora, quàm hoſtes ipſi, damna ſuis afferebant.

Ergo ſub annum 568 *c* Longinus Patricius primus Ravennæ Exarchus mittitur, amoto Narſete, Juſtino imperante Juniore. Poſtremus Eutychius fuit, ſub quo Aiſtulphus Langobardorum rex Ravennam armis occupavit *d* circa annum 752. Hac ratione annos circiter 185 Exarchi Græci Ravennæ præfuerunt.

c Rubeus l. 3. & 4. Vvarnef. l. 2. c. 29.

d Rubeus l. 4. p. 221.

A. 565. Chriſti ad 600.

Quæ in Francia, & Hiſpania interim geſta ab anno circiter 565 ad 600. ubi de Chlotharii filiis 4. Chariberto, Chilperico, Sigeberto, Guntramno, ac Sigeberti poſteris. tum de Leuvigildo Hiſpaniæ rege, Hermenigildo, ac Ricaredo.

CAP. XI.

CHlotharii filiis quatuor totidem in partes diviſa Gallia parebat: uti *a* ſuprà memoravimus. Horum peſſimi fuêre Charibertus, & Chilpericus: in quibus præter libidinum impunitatem, ac licentiam, regium nihil agnoſceres. *b* Horum ut indecora conjugia exemplo ſuo reprehenderet, Athanagildi Vviſegothorum in Hiſpania regis affinitatem Sigebertus expetiit, ducta Brunechilde illius filia. *c* quem Chilpericus imitatus, ſororem ejus Gaſuntham paullo pòſt aſcivit, Fredegunde rejecta pellice. cujus deinde blanditiis irretitus, innocentem feminam vita privavit; ejúſque loco pellicem accepit. Ob id regno pulſum à fratribus fuiſſe Gregorius narrat, quod tamen ſubinde recepit.

a Vide Par. 2. l. 4. c. 15. à cap. 6.

b Greg. 4. c. 27. Aimo. 3. c. 4.

c Greg. l. 4. c. 28. Aimo. 3. c. 5.

Has amborum fratrum nuptias Chronicon Sigeberti in annum rejicere videtur 569. Verùm Athanagildus, quo auctore ambæ iſtæ nupſerunt, ut ait Gregorius, ante annum illum obiit, *d* videlicet Juſtini 2, adeóque anno Chriſti 567, quo Liuba ſucceſſit.

d Ioan. Biclar. Iſidor. in Chron.

Charibertus excommunicatur, & moritur.

Charibertus ob legitimam repudiatam conjugem Ingobertam, ac Merofledis, ejúſque deinceps ſororis iterata conjugia, à S. Germano Pariſiorum epiſcopo ſacris interdictus apud Blaviam in Santonibus obiit *e* regni anno nono; proinde Chriſti circiter 570. *f* cujus regnum fratres ejus inter ſe partiti ſunt.

e Sigeb. in Chron.

f Greg. 4. c. 26. Aimo. 3. c. 2.

Chilpericus ac Sigebertus perpetui invicem hoſtes frequentiora ſecum, quàm cum exteris bella geſſerunt. *g* Hic dum Hunnos armis perſequitur, Chilpericus abſentis aliquot invadit

g Greg. 4. c. 43.

A. 565. Chriſti ad 600.

urbes. Neque tamen hac diu victoria gaviſus eſt. Reverſus enim Sigebertus, Sueſſionum oppidum, ínque eo Theodebertum Chilperici ex Audovera filium capit: quem, exacto prius jurejurando, ne contra ſe deinceps arma caperet, vertente anno remiſit. *a* Id paullo ante Brunichildis nuptias evenit.

a Greg. Sigeb. & Aimo.

Civile alterum bellum poſt Chariberti mortem à Chilperico eſt ortum. *b* qui Turonos, Pictavóſque, quos ex fraterni partitione regni Sigebertus ſortitò ceperat, hoſtiliter invaſit. ſed Sigebertus, conjunctis cum Guntramno viribus per Eunium cognomento Mummolum fortiſſimum ea tempeſtate ducem cuncta recuperavit, ſub annum, quo Charibertus obiit, Chriſti 570. Quinto poſt anno, poſt Alboini cædem, ut *c* Vvarnefridus ſignificat, Chriſti 574, vel ſequenti *d* Langobardorum reguli aliquot ex decem illis, qui Alboini ſucceſſerunt, in Gallias eruperunt, & Burgundiones cædibus, ac populationibus infeſtarunt. Sed eos Mummolus ad Ebredunum concidit. nec multo poſtea *e* Saxones, qui ſe Langobardis adjunxerant, non minori ſtrage compreſſit.

b Greg. 4. c. 40.

c Lib. 2. c. 32. & l. 35. c. 1.

d Greg. 4. c. 36. & ſeq. Vvarneſ. l. 3. c. 16. & ſeq.

e Aimo. 5. c. 7. Vvarneſ. l. 3. c. 5.

f Tertium civile bellum movit idem Chilpericus, occupatis hoſtilitérque vaſtatis per Theodebertum filium Turonis, Pictavis, Lemovicinis, Cadurcinis, aliíſque Sigeberti provinciis. Quibus ille permotus, Trans-rhenanis ad auxilium excitis populis, Chilpericum Guntramni licèt auxilio fretum ita perterruit, pacem, ut ultro reſtitutis omnibus peteret. Sed ea poſt annum unum ab eodem rupta Chilperico eſt; qui in belli ſocietatem Guntramnum iterum adduxit. Verum eo facilè reconciliato, Sigebertus Chilpericum fugavit; omnibúſque latè Pariſios, ac Rothomagum uſque redactis in poteſtatem, à Francis ſolemni ritu impoſitus clypeo, rex Chilperici in locum acclamatus eſt. Hinc ad Tornacum in Nerviis obſidendum præmiſſis copiis, qua ſe urbe Chilpericus cum uxore, liberíſque ſepſerat; à ſicariis duobus, quos Fredegundis ſubmiſerat, tinctis veneno cultris confoſſus eſt, *g* anno regni 14, ætatis 40, Chriſti 575. Erat

f Greg. 4. c. 42. & ſeq. Aimo. 3. c. 14.

Sigeberti nex.

g Greg. fine l. 4.

tum Lutetiæ Brunechildis; cujus filius Childebertus *a* quinquennis puer à Gundobaldo duce furtim paternum ad Auſtraſiæ regnum abducitur. Brunechildis omnibus à Chilperico ſpoliata Rothomagum relegatur. *b* Cujus captus amore Meroveus Chilperici filius eam patre inſcio ducit uxorem. ac poſtremò miſſus ad illum comprehendendum militibus, ne in patris poteſtatem veniret, cuidam familiari ſuo trucidandum ſe præbuit anno Chriſti 577, ut ex annis Childeberti conſtat *c* à Gregorio numeratis: necnon è Paſchate, *d* quod anno iſto celebratum ait in Galliis 14. Cal. Maias: in Hiſpania 12. Cal. Apr.

A. 565. Chriſti ad 600.
a Greg. 5. c. 1.
b Greg. 5. c. 2. 14. 19. Aimo. 3. c. 14. & 15.
c Greg. 5. c. 6. & 26.
d Cap. 17.

Interim Childebertus ſub matris tutela Brunechildis in Auſtraſia regnabat: qui cum patruis identidem bella ſuſcepit. *e* Chilpericus cùm natum ſibi è Fredegunde Chlotharium vidiſſet, quarto pòſt menſe ſub noctem à ſicariis è venatione rediens occiditur anno Chriſti 584. nempe nono Childeberti annò, ut *f* Gregorius narrat. cujus hodiéque ſepulchrum in Baſilica S. Vincentii ad Urbem cernitur. *g* Dicitur ea cædes ab Landerico Fredegundis adultero ejus eſſe conſilio facta: quod Gregorius tacuit. *h* qui hoc unum ſcribit, illam à Childeberto poſtulatam ad cauſſam dicendam fuiſſe, & quò minus id fieret, interceſſiſſe Guntramnum. *i* Hunc verò accitum à Fredegunde Lutetiam, Chariberti, & Chilperici regna cepiſſe. Tutelam quippe Clotharii II, Chilperici filii ſuſcepit. qui eodem, quo pater interfectus eſt, anno natus, k Rex ætatis quarto menſe renuntiatur.

Childebertus Sigeberti filius.
e Greg. 6. c. 40.
f Greg. 6. c. 33.
g Aimo. 3. c. 56.
h Greg. 7. c. 6.
i Idem 7. c. 16.
k Idem l. 7. c. 7.

Secundùm hæc *l* Childebertus contra Langobardos auctoratus à Mauricio, metu illos ad deditionem impulit. Sed cùm anno *m* regni ſui 13 rurſus in eos miſiſſet exercitum, penè univerſus profligatus eſt. *n* Nihilo ſecundiore contra Gothos uſus eſt fortuna Guntramnus, qui in Septimaniam, quæ tum Gothicæ ditionis erat, copias miſit. Eæ, quacumque iter habuerunt, ſacra profanáque omnia hoſtili more populatæ, ſcelus hoc magnis ſuis cladibus expiarunt *o* anno Childeberti 10, Chriſti 586.

l Idem 6. c. 42. Vvarnef. 3. c. 16
m Greg. 9. c. 25. & 26. Vvarnef. l. 3. c. 28.
n Greg. 8. c. 30.
o Patet ex Greg. l. 7. c. 24. & 8. c. 38.

A. 565. Chriſti ad 600.

a Greg. 9. c. 31. Ioan. Biclar. Iſid. Chron.

a Tum anno pòſt quarto, Chriſti 589, tentata iterum Septimania, Guntramni exercitus majori ſtrage conciſus eſt. Dux erat Gothorum Claudius; quem cum trecentis haud amplius viris ſexaginta Francorum fudiſſe millia, auctor eſt Joannes Biclarienſis. quod non eſt ſimile vero.

b Fredeg. in Chro. c. 14. Aimo. 3. c. 81.
c Martyr. Rom.

b Guntramnus anno Chriſti 593, vel 594 moritur 5. Cal. Apr. illuſtri pietatis, ac virtutum cæterarum relicta memoria: quæ *c* Eccleſiaſticis commendata tabulis, 28 Martii quotannis repetitur. Ejus regnum ad Childebertum pervenit. Hic adversùs Clotharium, ejúſque matrem Fredegundem, veteres perſecutus inimicitias validum inſtruxit exercitum. *d* Fredegundis ſupra muliebrem indolem audax femina, regem, quem in ulnis geſtabat, oſtentans Clotharium, tantum illis fecit animorum, ut ex improviſo impetu in hoſtes facto, ingenti eorum cæde victoriam pepererint. Erat tum Clotharius annos natus ſaltem novem, ut qui anno Chriſti ſit ortus 584, ut ſuprà docuimus.

d Aimo. 3. c. 82.

e Aimo. 3. c. 84. Fredeg. c. 16.

e Childebertus anno quarto ab Guntramni obitu Chriſti 596, cum uxore veneno tollitur: cui Theodebertus ac Theodoricus ejus filii ſucceſſere, ſub Brunechildis aviæ tutela. *f* Fredegundis verò, Lutetia capta, cum finitimis aliis oppidis, amborum fratrum in Clotharii filii perniciem conjunctos fudit exercitus; ac ſequenti anno vita functa ad urbem Lutetiam in S. Vincentii æde ſepelitur.

f Aimo. 3. c. 86. Fredeg. c. 17.

g Fredeg. c. 20. Aimo. 3. c. 87.

g Childeberti filii, inſtigante avia, Clotharium oppugnant; & acie victum maximâ parte regni cogunt cedere.

h Ioan. Biclar. Iſid. Roder. Tolet. 3. c. 14.
Leovigildus.
i Ioan. Vaſeus in Chron.

At in Hiſpania Leovigildus à Liuba patre in regni conſortium acceptus *h* anno Juſtini tertio, Chriſti 568 Goſvintham Athanagildi conjugem duxit. cùm jam ex Theodoſia Severiani ducis Carthaginenſis filia, *i* SS. Leandri & Iſidori ſorore, liberos haberet duos, Hermenigildum, & Ricaredum. Atque is Gothorum in Hiſpania res plurimùm virtute bellica, & victoriis amplificavit. Sed Ariano imbutus veneno Ca-

tholicos crudeliter inſecutus eſt: adeo ut Hermenigildum eam ob cauſſam morte damnaverit. Huic *a* Ingundis Sigeberti Metenſium Regis filia nupſerat: cujus hortatu Catholica pietate Arianam mutavit hæreſim: ac patris offenſionem, inſidiáſque veritus, ab eo defecit; & ab Romanis ſubſidium petiit; atque ad Tiberium Imperatorem legatum miſit S. Leandrum. Sed cunctantibus illis, Leovigildus interim Hermenigildum bello perſecutus in poteſtatem redegit, ac Valentiam relegavit *b* anno 2 Mauricii Imperatoris, Chriſti 584. & ſequente anno, ipſa nocte Paſchatis, quod Aprilis 15 anno 585 contigit, cum Arianis communicare detrectantem vita privavit. Cujus mortem plurimis illuſtratam miraculis *c* Gregorius Papa teſtatur. Martyrii porrò neque Biclarienſis, neque Turonenſis Gregorius meminêre.

A. 565. Chriſti ad 600.

a Greg. Turon. 5 c. 39. & l. 8. c. 28.

Hermenigildus à patre necatur.

b Ioan Biclar., Greg. Tur. 8. c. 28. Vvarnefr. 3. de geſt. Lang. c. 21.

c Greg. P. 3. Dial. c. 31.

Leovigildus *d* quarto Mauricii anno, Chriſti 585, Toleti moritur; ejúſque loco regnavit Ricaredus. *e* cui moriens mandaſſe pater dicitur, Catholicam ut fidem amplecteretur. quod ſtatim, auctore Leandro, tanto ardore perfecit, ut regnum omne paulatim ad Eccleſiæ Catholicæ communionem adjunxerit. Idem bello inclytus Gothorum firmavit atque auxit imperium. Pace ab Rege Guntramno fruſtra petita, illatum ab eo bellum fortiter repulit, uti ſuprà demonſtravimus.

d Biclar. Iſid. in Chron.

e Turon. 8. c. 46 *Ricaredi pietas.*

Eccleſiaſticarum rerum præcipua quæque, tum illuſtres aliquot ſanctitate doctrináque viri ab anno 565 ad 600.

CAPUT. XII.

Ultimo Juſtiniani anno, Chriſti 565, *f* Eutychius Conſtantinopolitanus Epiſcopus vir ſanctus, quòd Imperatoris damnaret hæreſin, ſedê ſua ejectus eſt Januarii 22, & Amaſeam deportatus, ac poſt annos 13 à Juſtino reſtitutus, Octobris 3, *g* Indict. 11, Chriſti 577, Tiberii extremo anno moritur, Chriſti 582. Hic ille eſt Eutychius, quem de reſurrectione haud

f Euſt. in ejus vita apud Sur. Apr. 6.

S. Eutychius.

g Theoph. Cedren.

A. 565. Chriſti ad 600.
a Ioan. Diac. in vita Greg.
b Greg. Turon. l. 10. c. 1.

recte ſentientem *a* dedocuit Gregorius Pelagii tum Pontificis Apocriſiarius, *b* Pontifex & ipſe pòſt factus anno 590. Qui cùm illam dignitatem quibus poterat rationibus incaſſum vitaſſet, tantas in ea res geſſit, ut meritò Magni cognomen tributum illi fuerit.

c Greg. Turon. 5. c. 21.
Sagittarius & Salonius.
d Conc. Lugd. 2. Tom. I. Conc. Gall. p. 325.
e Greg. Turon. 5. c. 28.

c In Galliis Sagittarius & Salonius, ille Ebredunenſis, hic Vapingenſis Epiſcopi, ob ſcelera ſua; tum quòd armati militum more præliarentur; in Lugdunenſi 2 ſynodo Epiſcopatus honore privati ſunt *d* anno Guntramni 6, qui eſt Chriſti 567. ſed ad Joannem provocantes, ejus juſſu reſtituti: ad extremum, quod in flagitiis perſeverarent, in Cabillonenſi Concilio rurſus omni dignitate ſpoliati ſunt, anno, ut ait *e* Gregorius, Childeberti quarto, Guntramni, & Chilperici 18. qui fuit Chriſti 579.

f Greg. Tur. 9. c. 2.
g Greg. 8. c. 43.
Turbæ in S. Radegundis monaſteria.
h Patet ex Greg. 9. c. 26. 39. & ſeq. & l. 10. c. 15. & 16.

Auguſtoriti Pictonum obiit *f* S. Radegundis 14 Auguſti, feria 4 ut ejus acta nos docent, anno Chriſti 587. *g* nempe 12 Childeberti. Cujus in monaſterio nonnullæ ſtirpe regiâ ortæ virgines erant: quæ poſt illius obitum adversùs cœnobii præſidem Leuboveram datæ ſuperbia, primùm ab ea diſceſſerunt, tum immiſſis in monaſterium ſatellitibus, ac direptis omnibus, Leuboveram inde per vim abſtraxerunt. Tandem Childeberti juſſu in Pictavis Epiſcoporum collecto Concilio, à communione rejectæ ſunt; & Leubovera priſtinum in locum reſtituta. *h* Id anno 14 Childeberti, Chriſti 589 cœptum, ſequente terminatum videtur.

D. Columbanus.
i Beda l. 3. Hiſt. Angl. c. 4.
k Beda l 1. c. 23. & ſeq. Ioan. Diac. in vita S. Greg. l. 2. c. 34. Greg. Papa Ep. 5. Ep. 52. & ſeq.

In Britania inſula, Chriſtiana religio multùm propagata eſt Columbani viri ſanctiſſimi labore ac ſtudio: qui profectus ex Hibernia Septentrionales Pictos ad eam tranſtulit *i* anno 585. Anglo-ſaxones verò, qui Auſtralem inſulæ partem olim occuparant, S. Gregorius Pontifex Romanus *k* eandem convertit ad fidem, miſſo illuc Auguſtino, aliiſque monachis anno Mauricii 14. Chriſti 596.

l Greg. Turon. l. 5. c. 6. & 8.
m Greg. l. 7. 1.

Præter hos eximiè ſancti ætate illâ floruerunt, Gregorius alter in Gallia Turonenſis Epiſcopus, Germanus Pariſienſis: *l* qui anno primo Childeberti, Chriſti 576 obiit; *m* Salvius Albigenſis

eodem quo Chilpericus anno mortuus, Chriſti 584. *a* Dumnolus Cenomanenſis. *b* Sulpitius Bituricenſis. Hi omnes Epiſcopi fuerunt. Præter hos eaſdem illuſtravêre Gallias Hoſpitius Nicææ *c* incluſam vitam agens Eparchius Ingoliſmæ pari inſtituto vitæ mirabilis; aliíque complures.

A. 565. Chriſti ad 600.
a Greg. c. 9.
b Id. l. 6. c. 39.
c Id. c. 6.

In Oriente *d* S. Anaſtaſius Sinaita Antiochenus Epiſcopus; *e* Eulogius Alexandrinus, ambo Gregorio magno familiares. In Hiſpaniis Leander Hiſpalenſis Epiſcopus. *f* S. Martinus Gallecienſis; qui anno 580 obiit, cum 30 annos ſedem illam tenuiſſet, indidem unde & magnus ille Turonenſis antiſtes, è Pannonia ſcilicet oriundus, doctrináque præſtans.

d Evagr. 5. c. 5.
e Niceph. Chron.
f Greg. 5. c. 38.

De rebus Orientalis imperij ab anno 600 ad 641, ſub Imperatoribus Phoca, & Heraclio: déque Muhammede Arabum ſectæ conditore; & Monothelitarum origine.

CAP. XIII.
Phocas.

PHocas occiſo Mauricio eâdem, qua ſibi quæſierat, immanitate adminiſtravit imperium annis ferè octo. Cœpit enim Chriſti 602, *g* Indictione 6, Novembris die 23, feria 6. qua illum Cyriacus Patriarcha coronavit: & ab Heraclio captus, interfectúſque anno 610, Indictione 14.

g Chron. Alex. Theopha. Paul. Diac. l. 17. Zon. Cedren.

h Eo regnante Choſroës Perſarum Rex, tanquam Mauricij necem, quo cum magnis ejus in ſe meritis pacem fecerat, in auctores vindicaret; Romanos populatus eſt fines; ac torrentis inſtar cuncta rapiens, Calchedonem uſque in Bithyniam pervaſit. cum Phocas interea rerum omnium ſecurus, ac domi ſedens obſcenis ſe libidinibus, ac principum cruore ſatiaret. Hoc cum ferre diutius non poſſet, *i* Heraclius Heraclij F. Præfectus Africæ, anno, uti diximus, 610, Octobri menſe, inde ſolvens, Conſtantinopolim obtinet, comprehenſóque Phoca, de eo ſupplicium ſumit. Graſſabatur inter hæc Perſicum illud in-

h Iidem Auctores.
i Vide Auctores eodem, & l. 4. part 2. c. 24. Niceph. Breviar. & Notas ad Idem.
Heraclius, & Perſarum irruptio.

A. 600. Chriſti ad 641.

a Chron. Alex. Theoph.

cendium, quod Orientem, Aſiámque momento corripuit. *a* Anno porro 614, menſe Junio, Indictione 2, capta ſunt à Perſis Hieroſolyma; & Clericis, monachíſque ſexus utriuſque mactatis pluribus, veneranda Crux in Perſidem aſportata eſt. Sequenti anno 615, Saës Choſrois dux Calchedonem obſedit; hoc eſt, Καλχηδόνα, non Καρχηδόνα, ut perperam Cedrenes habet: &

b Paul. Diac. l. 18. c. 6.

b Paulus Diaconus, qui Carthaginem vertit. Inde propagatus in Annales error eſt, Choſroën Carthaginem uſque penetraſſe. quod fucus habuit. Nunquam enim Africam Perſæ tenuerunt. Eodem anno Ægypto, Alexandria, Libyâque potiti ſunt Perſæ.

c Theoph. Paul. Diac. l. 18.

c Quibus perculſus calamitatibus Heraclius, pacem ſupplex à Choſroë petiit, at ille conditionem nullam fore pacis, ſuperbè reſpondit; niſi crucifixum abnegarent Deum, ac Solem adorarent.

Quinetiam, ut ne mali ſpecies abeſſet ulla, per idem tempus Avares in Thraciam impreſſionem fecerunt. Quibus ægrè placatis, totus in Perſicum bellum incubuit, cujus, aſpirante numine, voto potior omni ſucceſſus extitit.

d Niceph. Brev. Theoph. Paul. Diac. Zon. Cedre. *Choſrois clades & mors.*

d Tranſportatis anno Chriſti 621 in Aſiam copiis, cum Choſrois ducibus ſæpius acie dimicavit: ac magnis eorum deletis exercitibus, in Perſidem irrupit anno 627. Choſroes deſperatis omnibus, in fuga Merdaſen juniorem filium ſucceſſorem ſibi deſtinat. Quod ægrè ferens Siroës major natu cum Perſarum primoribus in patrem conſpirans, eum ludibrio prius habitum, & jugulatos coram filios omnes coactum cernere, ſagittis objici juſſit. Pacem extemplo cum Heraclio pepigit; captivis liberatis, ac redditis, quæ Romanis erant ademptæ, provinciis omnibus nec non ſacroſancta cruce reſtitutâ, anno Chriſti 628, quam in ſequenti vere Hieroſolymam Heraclius ſumma veneratione tranſtulit.

e Theoph. Paul. Diac. Zon. Ced. &c. *Mahometis tempus.*

e Hoc imperante Muhammedes Arabum princeps exitialem condidit ſectam; quam & armis longiùs extendit. Hic de camelorum paſtore locupletis heræ conjux factus in Palæſtinam abiit: ubi, cum Chriſtianis, Judeíſque colloquens, adjutore Sergio monacho, qui ob hæ-

reſin ejectus ab Eccleſia fuerat, ex omnium colluvione ſectarum novum illud fabricatus eſt monſtrum: cui ſtolido mendacio auctoritatem addidit. Cùm enim à dæmone, & comitiali morbo jactatus identidem corrueret, mœrenti ob id uxori perſuaſit, Gabrielis ſe Angeli conſpectu, & alloquio conſternatum ſic affici. Id confirmante Sergio, mulierculæ operâ latius diſſipatum, ac vulgò creditum eſt. Scribit Theophanes decem annis occultam hæreſin illum habuiſſe: ac novemdecim poſteà vi ferrôque propagatam aſſerviſſe. *a* Illud conſtat, anno Chriſti 622, Julij die 16, feria 6, fugam eum arripuiſſe, cum ob erroris novitatem de vita periclitaretur. Ab hac fuga, quam *Hegyram* vocant Arabes, id eſt *διωγμὸν* *perſecutionem*, nova illorum epocha proficiſcitur.

A. 600. Chriſti ad 641.

a Par. 2. l. 1. c. 14.

Hic anno Chriſti 628 ex Æthribo Felicis Arabiæ regione cum Saracenis ſuis ad Heraclium accedens, agrum impetravit ad habitandum. ac poſteà *b* anno 631 obiit. Quo ex tempore ſucceſſores illius Saraceni paullatim Palæſtinam, Syriam, Ægyptum, Heraclio regnante, ſibi ſubjecerunt. Quin & Perſidem anno 640, fugato Rege Hormiſda, ceperunt.

b Theoph. Miſcel. 18. c. 58.

Tot imperij calamitatibus originem Heraclius dedit, provocatâ in ſe numinis ira; dum Monothelitarum hæræſim temerè ſuſceptam pertinacius tuetur. *c* Ea ſumpſit initium anno Chriſti 630; quo, cùm Hierapoli eſſet Heraclius, ab Athanaſio Jacobitarum Patriarcha interrogatus, duæne eſſent in Chriſto voluntates, & actiones, an una tantum; ab hoc eodem, & Sergio Contantinopolitano, & Cyro Alexandrino Epiſcopis unicam profiteri didicit. *d* quam & edicto, ſive, ut appellant, *ecthesi*, publicè propoſuit anno 639. *e* Moritur demum Heraclius Martii 11 die, anno ætatis 66, cum imperaſſet annos 20, menſes 4, dies 6; Chriſti 641, ex aqua intercute, aliíſque morbis, quibus inceſtas cum Martina fratris filia nuptias luiſſe creditur.

c Theop. Diaco. *Monothelitarum origo.*

d Synod. Later. ſub Mart. Secret. 1. & 3.

e Niceph. Brev. p. 83. Theop. Diac. Zona. Cedren.

A. 600. Chriſti ad 641.

De rebus Occidentalis imperij per idem tempus, ac præcipuè Francicis, tum de viris illuſtribus.

CAP. XIV.

IN Galliis Childeberti filij duo, Theodebertus, ac Theodoricus, avia id agente Brunichilde, ſecum invicem, & cum Chlothario perpetuâ regnavêre diſcordiâ. Victus ab iis primum eſt Chlotharius *a* anno à Childeberti patris obitu 5, qui eſt Chriſti 600. tum rurſus *b* poſt annos 4, à Theodorico ſuperatur; cum adverſus hunc Chlotharij præeſſet exercitui Meroveus ejus filius; ut ait Fredegarius. quod abſurdum videtur, nam Chlotharius anno Chriſti natus eſt 584. Itaque anno 604 viceſimum ad ſummum ætatis exceſſerat.

a Fredeg. in App. c. 20. Aimo. 3. c. 87. *b* Fred. c. 26. *Error Fredegarij.*

Poſt iidem inter ſe fratres mutuis exarsêre odiis. Theodebertus à fratre prælio victus *c* anno regni eorum 17, Chriſti 612, *d* apud Coloniam à ſuis interimitur. Theodoricus ſequente moritur anno, ſpuriis 5 relictis filiis; quod legitima uxore caruiſſet, id avia moliente, quo nepotem magis ſibi haberet obnoxium. *e* Quæ ſubinde flagitiorum, ob quæ Francis erat inviſa, pœnas Chlothario dedit. *f* qui eodem Chriſti anno 613 toto Francorum regno potitus, Brunichildem in camelo circumductam indomitis equis illigavit, ac diſcerpſit. Quietæ poſthæc, & florentes hoc, & Dagoberto Rege ejus filio res Francorum fuêre. *g* quem anno 622 in regni conſortium adſcitum Auſtraſiæ præfecit. *h* Eundem bello contra Saxones malè ab iis acceptum, & capite ſauciatum magna ſtrage hoſtium eſt ultus: cum quidem eorum neminem qui ſuo gladio major eſſet, ſuperſtitem reliquit.

c Fred. c. 38. *d* Aimo. 3. c. 98. *e* Frede. 40. & 41. *f* Sigeb. *Clotharius Brunichildem necat.* *g* Fredeg. *h* Aimo. 4. c. 8.

i Moritur Chlotharius anno 628, principatus 45; cujus regnum Dagobertus in ſolidum accepit; fruſtrà obnitente Chariberto fratre, ex Sichilde poſteriori conjuge ſuſcepto: cum Berthrude natus eſſet Dagobertus. qui fratris demum miſertus, maximam ei partem Aquitaniæ conceſſit. Atque hic Toloſæ regni ſede conſtitu-

i Fred. c. 56. & ſeq. *Dagobertus.* Vide Par. 2. l. 4. c. 16.

a, totam ſibi Vaſconiam ſubjecit. Dagobertus A. 600. Chriſt ad 641.
i. Arnulphi Metenſis Epiſcopi; tum Pipini Auſtraſii uſus conſiliis, ſummâ regnum æquitate ac prudentiâ gubernavit. *a* Poſt illuxum reſolutus, uxores tres, prætérque concubinas plures eodem habuiſſe tempore dicitur. Prolixus tamen in egenos, & pietati deditus fuit. S. Dionyſium Pariſiorum Epiſcopum præcipuè veneratus eſt: cui templum haud procul Urbe condidit; quod aliorum locupletavit ſpoliis. *b* Judæos quoque, hortatu Imperatoris Heraclii Chriſtiana ſacra coëgit ſuſcipere: quod ipſum & Heraclius in Oriente fecerat.

a Frede. 60.

b Frede. 65.

Phocâ regnante *c* S. Greg. Papa mortuus eſt anno Chriſti 604, Inditione 7. Heraclio verò Imperatore S. Joannes Alexandrinus antiſtes cognomento Eleemon floruit. cujus in annis conſtituendis magna labes eſt Annalium, *d* quam ſibi correximus. Illud certum eſt, Perſas anno . Heraclii, Chriſti 616 Alexandriam cepiſſe. Inde ſi ab Heraclio factus eſt Epiſcopus, citra ſextum dignitatis annum extinctus ſit, oportet.

c Ioan. Diac. in vita Greg. *S. Ioannes Eleemon.*

d In Notis ad Niceph. Brev. & 11. de Doct. Temp. c. 49.

Anaſtaſius Perſa Monachus, & Martyr circa annum 622, Heraclii 12, pro Chriſto paſſus ſit.

e Vide eadem loca.

Æqualis horum fuit *f* S. Antiochus monachus, & Abbas Lauræ S. Sabbæ, qui cladem Hieroſolymæ, ac Perſicum illum turbinem lugubri ſtilo proſequitur in Homilia 107, & in Exomologeſi. Idémque luctuoſum cujuſdam monachi deſcribit exitum. qui poſt annos complures in ſolitudine per omnia virtutum decora tranactos, diabolus per viſum objecit hinc Apoſtolos, Martyres, Chriſtianóſque omnes luridos, ac turpi ſqualentíque habitu: inde Moſem cum Prophetis, Judæorúmque turba, nitidos & ſplendentes, eóque perpulit, ut Chriſtiana religione damnata, Judæum ſe faceret, ac circunciſus uxorem duceret. Quo in ſcelere triennio antequam iſta ſcriberet, verminante toto corpore, peſſimo ſuo fato conſumptum illum refert Homilia 84.

f To. 1. Bibl. PP. Græco-lat.

In Galliis præclarum ſanctimoniæ nomen adepti ſunt *g* S. Amandus Trajectenſis Epiſco-

g Sigeb.

A. 600. Chriſti ad 641.
a Sig. anno 625.
b Sig. ſtylo.

pus ſub Dagoberto Rege : *a* S. Arnulphus Metenſis, Arnoldi filius, Ansberti nepos ; cui Blithildis Chlotharii primi filia nupſerat : Auſtregiſillus Bituricenſis : Lupus Senonenſis Epiſcopi. *b* Præterea S. Bavo ex prædone converſus ab Amando. Columbanus item à Brunichilde plurimùm vexatus ſub Chlothario vixit ; ejúſque diſcipulus S. Gallus. In Hiſpania S. Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ

LIBER OCTAVUS.

Tempora continens ab anno Chriſti 641. ad 1200.

Orientalis imperii res ſub Heraclii poſteris ab anno 641 ad 685. de ſexta Synodo contra Monothelitas.

CAPVT I.

CONSTANTINUS Heraclii ex priori conjuge filius *a* poſt hunc imperavit anno Chriſti 641. & quarto menſe à noverca Martina veneno tollitur.

a Niceph. Brev. Theopha. Miſcel. in fine l. 18.

b Heracleonas cum Martina matre ſenis haud amplius menſibus regnat, quibus exactis, nares illi Senatus decreto, matri lingua præciditur: & fit Imperator.

b Theoph. Zon. Ced. Diac. in Miſcel. 18.

Conſtans Conſtantini filius, Heraclii nepos; qui religionis cultu avi, quàm patris ſimilis eſſe maluit. fuit enim Monothelita; cùm pater ejus catholicus fuiſſet. *Conſtans Imper.*

Hac inſtinctus hæreſi Martinum Papam virum ſanctiſſimum, quòd Heraclii typo ſubſcribere juſſus, eum *c* cùm Monothelitarum errore damnaſſet in Synodo anno 649, per Theodorum Calliopam Exarchum Conſtantinopolim abripuit anno *d* 653, quo ſcilicet 13 Cal. Jul. erat feria 4. indéque Cherſonam relegavit; ubi

c Anaſt. Collect. & in Martino. Theoph. Miſcel. 16.
d Exilii S. Mart. hiſtoria in Collect. p. 79.

A. 641. Chriſti ad 685.
a Anaſt. Colle. p. 104.
b Ead. p. 196. & 264. Theopha. &c.

is anno 655 moritur, Indictione 14, Septembris 16. ut eſt in *a* Collectaneis Anaſtaſii. *b* Maximum quoque Monachum egregium fidei Catholicæ propugnatorem lingua, manúque truncatum in exilium deportavit.

c Theoph. Miſc.
d Paul. Vvar. 5. de geſ. Lang. c. 10.
e Theoph. Zona. &c.

Quibus offenſus ſceleribus Deus Saracenorum armis lacerari Romanum permiſit imperium. *c* Contra quos anno 654 infeliciſſimè navali prælio certavit. *d* Pertæſus inde Conſtantinopolis in Italiam trajecit: ubi cum Langobardis nihilo ſecundiori Marte pugnavit. Ea clade irritatus, furore barbarico Romam expilavit; & in Siciliam tranſmiſit. ubi cùm ſex annis hæſiſſet, Syracuſis in balneo à ſuis interfectus eſt anno 668, *e* poſtquam imperavit annos 27.

Conſtantinus Imp.
f Theoph. Miſc. &c.

f Conſtantinus hujus filius eodem imperare aggreſſus anno, Catholicum cultum reſtituit. Scribit Theophanes, ex eóque Paulus Diaconus, ambobus fratribus Tiberio, & Heraclio nares juſſu ejus amputatas initio regni. At iidem anno ejus imperii 14, Chriſti 681, ejectos ab imperio eoſdem illos referunt, & Conſtantinum ſolum cum Juſtiniano filio rempublicam geſſiſſe. quæ minimè conſentanea ſunt.

g Niceph. Brev. p. 99. & ſeq. Theoph. Paul. Diac. 19. Cedr.
Bellum cum Saracenis proſperum.

g Saraceni vincendo longiùs progreſſi Conſtantinopolim ſeptem annis obſederunt. Sed cùm & Mardaitæ Libani incolæ eos domeſtico bello diſtinerent; & beatæ Virginis auxilio tuti Romani, fortiter reſiſterent; pacem denique in annos triginta his conditionibus fecerunt; ut quotannis 365 aureorum millia penderent Romanis, ac virorum capita 50, equos nobiles 50. Saracenorum claſſis in reditu tempeſtate disjecta naufragio tota periit, quod pace data poſterius eveniſſe Theophanes, aliíque ſcribunt. Nicephorus poſteriorem pacem, & hujus cladi occaſione petitam à barbaris affirmat. Anno quinto Conſtantini oppugnare Saracenos cœpiſſe Conſtantinopolim prodit Theophanes, ex eóque Cedrenus, & Paulus Diaconus: nono verò pacem initam fuiſſe. Hoc modo falſum erit annis ſeptem obſeſſam eſſe; quos tam iſti quàm Nicephorus in Breviario numerant. Pe-

idem

…dem tempus ignis ille, qui vulgò Græcus dici…ur, à Callinico quodam excogitatus eſt: cujus ea …is eſt, ut in aquis ipſis ardeat. Saracenorum …xemplum ſecuti *a* Avares, aliíque barbari pa…em ab Romanis impetrarunt. *b* quam biennio …òſt à Bulgaris, qui tum primùm, hoc eſt an…o Chriſti 677, in Romanos fines impetum fe…erunt, tributi annui pactione coactus eſt redi…mere.

A. 641. Chriſti ad 685.
Ignis Græcus repertus.
a Niceph. Brev.
b Theoph. Diac.

Conſtituta reipublicæ tranquillitate, ad pa…andam Eccleſiam Imperator conſilia ſua tran…tulit. *c* Quam in rem generale ſextum Conci…ium indixit, Agathone Romano Pontifice. …quod anno 680, Indictione 9, Novembri men…e cœptum, ſequenti anno terminatum eſt. In …o Concilio quinque probatis œcumenicis ſyno…is, decretum eſt, duas in Chriſto voluntates, …c totidem actiones eſſe, quot in eo ſunt naturæ: …t qui ſecus docuerant, pro hæreticis damnati, …ergius, Pyrrhus, Cyrus, Paulus, aliíque. qui…us & Honorius in Actis adjungitur Romanus …ontifex, qui Heraclio imperante ſederat. Ve…um hanc ab illo calumniam depellit *e* Joannes …V. qui tertius ab eodem Pontificatum tenuit. …bi Honorium docet Sergio de una in Chriſto …oluntate ſubdolè interroganti, reſpondiſſe duas …on fuiſſe repugnantes, & contrarias, cujuſmodi … nobis experimur: cæterùm naturas in illo …uas, ac voluntates totidem ab eo agnitas fuiſſe. Obiit Conſtantius anno 685, cùm imperaſſet …nis 17.

c Niceph. Brev. p. 109.
d Anaſtaſ. in Agath. Theoph. Diac. 19. Zon. Ced.
Sexta Synodus.
Honorius Papa defenditur.
e Ioan. Ep. ad Conſtant. in Collectaneis Anaſt.
f Niceph. pag. 109. Theoph. Diac. Zon. Cedren.

…ccidentalis orbis hiſtoria ad ſuperius intervallum pertinens: maximè Francorum. tum qui viri pietate ac doctrinâ illuſtres habiti.

CAP. II.

…N Francia Dagobertus mortuus eſt *g* anno …regni 16, Chriſti 644, Januarii 19, cui ex …anthilde *h* monacha natus eſt Chlodoveus: …cùm antè Sigebertum ex Ragintruda pellice …nuiſſet anno 629, hoc eſt ſeptimo poſt prius …ordium regni. Sigebertus Auſtraſiæ Rex puer

g Fred. 79.
h Idem c. 58. Aimo. 4. c. 59.
i Fred. 59. Aimo. 4. c. 20.

A. 641. Chriſti ad 685.
a Frede. 76. Aimo. 4. c. 27.
b Fred. 80.
c Idem 76.

adhuc à patre factus erat anno 632. Chlodoveo relicta cætera, *a* hoc eſt Neuſtriæ, Burgundiæque regna, ſub Nanthildis matris tutela; *b* addito & Æga Palatii magiſtro viro laudatiſſimo. Natus erat Chlodoveus annos 12. ortus eſt enim *c* anno Dagoberti 12. à priore, ut apparet, exordio; Chriſti 633.

d Idem 83. & ſeq. Aimo. 4. c. 37. & ſeq.

d Æga mortuo anno 646, Erchenvaldus Major domus in Neuſtriæ regno; Flaochatus in Burgundia, creantur. Pipino verò anno eodem extincto, Grimoaldus ejus filius in Auſtraſia Sigeberti regno ſimili dignitate functus eſt.

e Appen. Aimo. Sig.
f Trithem.

e Sigebertus deſperatâ prole Hildebertum Grimoaldi filium adoptat, ſucceſſorémque deſtinat *f* anno regni ſeptimo, Chriſti 651. Sed cùm præter ſpem Dagobertum genuiſſet, eo in fidem Grimoaldi tradito, moritur anno Chlodovei Regis 11, Chriſti 554. Grimoaldus attonſum Dagobertum miſit in Scotiam, & Hildebertum filium ad regnum extulit. Quâ offenſi perfidi Franci comprehenſum Grimoaldum Chlodov judicio ſiſtunt: qui eo carcere damnato, ſubm tóque Hildeberto, ſuum ipſe filium Hildericu Regem Auſtraſiis dedit; *g* quem ex Bathilde S xonica cum aliis duobus, Chlothario, & The dorico ſuſceperat.

g Fredeg. 91. Aimo. 4. c. 43.

Chlodovei pietas.
h Aimo. 4. c. 41.

Chlodovei porrò laudatur in Annalibus ſing laris erga pauperes benignitas: *h* quibus ut in ſu ma annonæ penuria ſucurreret, aurum & arge tum omne, quo ſanctorum Dionyſii & ſoci rum Martyrum ſepulchra pater illius ornara abradi juſſit, & in illos dividi. Id anno ejus gni 14 Aimoinus imputat. qui in Chriſti ca 657.

i Aimo. ib. Antiq. Monaſt. S. Dion. l. 3. c. 4.
S. Dionyſii cœnobio immunitas data.

i Atque ut hanc qualemcumque ſacri loci co penſaret injuriam, biennio pòſt, celeberri Epiſcoporum conventu habito, ſancti Dion cœnobium, quod ad Urbem pater illius exſt xerat, ab Epiſcoporum omnium juriſdicti immune eſſe ſtatuit; Landerico Pariſiorum aſſ tiente Præſule: qua de re edita ſanctio legitu Cal. Jul. anno 16 Chlodovei.

k Par. 2. l. 4. c. 16.

k Obiit Chlodoveus anno 660, regni 17. démque tempore Erchenvaldo palatii præf

A. 641. Chriſti ad 685. *Ebroinus.*

a Sig. A. 662.

mortuo, Franci Ebruinum ſubſtituunt crudelitate ac perfidiâ famoſum hominem. *a* Quo ex tempore ſolutis in luxum & inertiam Francorum Regibus, ad palatii præfectos paullatim rerum ſummam pervenit: cùm per eos adminiſtrarentur omnia, reges verò ſolo contenti nomine, regiâ ſe continerent; nec niſi ſemel quotannis Calendis Maiis in conſpectum populi venirent. Quod *b* & Græcorum in Annalibus legitur, cum hac ineptiſſima fabula: Francorum Reges, porcorum inſtar, ſetoſum tergum habuiſſe, appellatóſque ideo *trichorachatos*.

b Theoph. ad annum 1. Leonis Iſaur. Miſcel. l. 22.

c Chlotharius, qui Chlodoveo patri ſucceſſerat, poſt annos regni 4 extincto, circa annum Chriſti 664. Theodoricus ejus frater brevi ſpatio præfuit. Hujus enim pertæſi citò Franci Childericum, qui Auſtraſiæ regnabat, Regem eligunt; Theodoricum cum Ebroino detonſos in monaſterium includunt; illum in S. Dionyſii ad Lutetiam: hunc in Luxovienſe. Childericus annis in regno tribus decurſus, Chriſti 667, à Bodilone nobili Franco, quem ad ſtipitem alligatum virgis affici juſſerat, cum uxore gravida interfectus eſt poſt Paſcha. cujus filius Chilpericus *d* in quodam diplomate Corbeienſi ſubſcriptus legitur anno 1 regni ſui: cujus nulla uſquam fit mentio. ſtatímque *e* Theodoricus ad regnum vocatur: cui Leudeſius prætorii magiſter attribuitur Erchenvaldi filius.

c Fredeg. 93. 94. Aimo. 4. c. 44. Sigeb.

Childericus regnat.

d Meminit P. Sirmon. in Not. ad To. 1. Con. p. 620.

e Vita S. Leodeg.

f At Ebroinus è Monaſterii latebris erumpens, præfecturam palatii rurſus invadit, occiſo Leudeſio, necnon *g* S. Leodegario Auguſtodunenſi præſule: quem diris tormentis excarnificatum, et in Epiſcoporum concilio dignitate ſpoliatum gladio plecti juſſit. Id anno 685 Sigebertus retulit. *h* quo reverâ celebratum legitur Concilium illud in Villa regia. Ut errare neceſſe ſit eos, qui ſancti Leodegarii necem in annum conferunt 672. *i* cùm anno ſeptimo Theodorici, Indictione 2, hoc eſt anno Chriſti 674, ſubſcriptus legatur Vindiciani literis.

f Fredeg. 96. Sig. Aim. 4. c. 44.

Ebroini crudelitas in S. Leodeg. & alios.

g Urſinus in vita S. Leodeg. 2. Octob. apud Sur. Sig. Fredeg. Aimo.

h Tom. 1. Conc. Gallic. p. 510.

i Balderic. l. 1. Chron. Camerac. c. 25. Vide Sir. Not. ad 1. To. Con. Gal. p. 610.

Multi per illa tempora ſanctitate florentes extitêre viri; præſertim in Galliis. Inter quos S. Eligius, & Audoënus inſignes memoran-

Viri SS. in Galliis.

A. 641. Chriſti ad 685.

a Audo. in vita S. Elig. Lib. 2. c. 2.

b Audo. ib. c. 32.

c Vita S. Audo. Aug. 24.

d Sigeb.

tur Epiſcopi ; ille Noviomenſis ; hic Rothomagenſis, eodem facti die, a anno 3 Chlodovei, Chriſti 646. nempe die 14 menſis tertii, qui eſt Maius ; quæ Dominica fuit ante Litanias majores. b Obiit Eligius anno ætatis 70, ſub initium Chlotharii. c Audoënus porrò nonagenarius moritur, cùm annum Epiſcopatus 44 ageret. Præter hos Epiſcopi ſanctiſſimi Chlodoveo rege, d Remaclus Trajectenſis, Autbertus Cameracenſis; Theodardus Trajectenſis martyr ; cui Lambertus ſucceſſit : qui & ipſe poſtea martyrium obiit anno 2 Childeberti, hoc eſt Chriſti 696. e Audomarus Tarvanenſis : qui, dum S. Vedaſti reliquiæ transferrentur, viſu ; quem præ ſenio perdiderat, ſibi reſtituto, eodem rurſus ut careret, obtinuit, potiorem ratus oculorum incolumitate mentis aciem. Privati quoque Gallias exquiſita ſanctimonia decorarunt ; Furſeus, Foillanus, Ultanus : qui ex Hibernia profecti cœnobia condiderunt. Jodocus Britonum regis filius, qui ſpretis opibus ſolitariæ ſe vitæ dedidit. f Illuſtris fuit & S. Bathildis Chlodovei uxor ; quæ Corbeienſe, & Calenſe monaſteria condidit : necnon Itta Pipini vidua, quæ cum Gertrude filia Deo ſe conſecravit.

e Sigeb. A. 658.

f Sigeb. A. 662.

In Britanniis haud pauci eodem ſanctitatis ornamento claruerunt. g ſed præ cæteris ſanctus Oſvvaldus, qui contra Gentiles pro patria dimicans in prælio cecidit.

g Beda l. 3. cap. 6. & 9. Hiſt. Ang.

In Hiſpania laudatur Bambæ Regis pietas. qui ærâ 714, ut ait h Rudericus, hoc eſt anno Chriſti 676. ut autem Vaſæus in Chronico ſcribit, anno 672, regnum, quod ſibi conſenſu omnium delatum fuerat, vi coactus eſt capere. quod poſtquam ad annum uſque decimum geſſit, eo abdicato, monachum ſe fecit, ut ad cæleſtem in terris capeſſendam vitam eſſet expeditior. i Item ſanctus Ildephonſus Toletanus Epiſcopus : qui ob ſuſceptum adversùs hæreticos B. Virginis patrocinium allatâ cælitus ab ea veſte donatus eſt.

h Ruder. Tolet. l. 3. c. 1.

i Ruder. 2. cap. 22.

A. 685. Chriſti ad 717.

Qua ſub Iuſtiniano II, Leontio, Tiberio, Philippico, Artemio, ac Theodoſio in Oriente contigerunt ab anno 685 ad 717. at de appendice Synodi ſextæ in Trullo.

CAP. III.

Uſtinianus ſecundus, *a* ab præciſis, ut poſtea dicetur, naribus cognomento *Rhinotmetus*, onſtantino patri ſucceſſit anno Chriſti 685, anno natus 16. Qui puerili levitate, & impo- ntiâ publicam rem peſſundedit. Mardaitas ibani incolas, unicum Saracenici terrorem ominis, ac robur imperij, de Libano detraxit. oſt *c* anno imperij 7, pacem cum iiſdem Sara- nis initam pari ſtoliditate diſſolvit, Sclavo- um fretus auxiliis. à quibus deſtitutus partam m victoriam turpi corrupit fuga. Quo ex tem- re Muhammed Arabum princeps Romanos nes impunè vaſtavit. Ad eam bellicis in re- as, conſiliíſque temeritatem; cùm domi quo- ue crudelitatem, ac rapacitatem adderet, in opulare incurrit odium. Itaque duorum horta- u monachorum, Pauli, & Gregorij, *d* Leontius atricius ad regendam Helladem ab Juſtiniano iſſus è carcere, hunc ipſum comprehendit, na- que mutilatum in Cherſonam relegavit anno 95. ſicque promiſſum ſibi jamdudum iiſdem à onachis ex ſiderum peritia principatum adé- us eſt; quem triennio geſſit.

a Theoph. Paul. Diac. l. 19 Zona. Cedre.
b Nice. Brev.
c Theoph. Miſcel. 19.
d Niceph.

e Leontio imperante Carthago ab Saracenis pugnata anno 698. Ad hanc recuperandam valis ab Leontio miſſus exercitus malè geſta offenſionem illius veritus, Apſimarum quen- am ad imperium provexit. eúmque Tiberium ppellavit.

e Niceph. Brev. Theoph. Dia Zona. Cedre.
Leontius Imper.

f Tiberius Apſimarus anno eodem 698 Leon- um pari, ac Juſtinianum hic effecerat, clade aſi deformem redditum monaſterio ſepſit. Sub oc, Saracenorum ducenta millia ab Romanis Syria conciſa proditum eſt *g* à Theophane nno Tiberij tertio. Imperavit annos 7.

f Niceph. Theoph. Miſcel. iid.
Tiberius Apſimarus.
g & Miſc. lib. 20.

A. 685. Chriſti ad 677.
a Theoph. Miſcel. Niceph. Brev. Anaſt. in Ioan 7. Zon. Cedr.
Iuſtinianus denuo regnat.

a Etenim Juſtinianus ad Chaganum Regem Abarum à Cherſona fugiens, ejus ſororem, an filiam, duxit in matrimonium. cujus indicio paratis à ſocero compertis inſidiis, ad Bulgaros tranſiit. quorum ope reſtitutus poſt decem annorum exilium, anno 705 novum imperandi habuit exordium. Primùm omnium Apſimaro ac Leontio diu traductis per Hippodromum, & illuſis cervices incîdit. Pace deinde, quam cum Bulgaris pepigerat, temerè violatâ, ingrati in eos, à quibus erat adjutus, animi pœnas clade ſuorum, & ignominia perſolvit anno imperij 4. Ad extremum Cherſonitis offenſus, quòd ab iis inſidias ſibi factas eſſe meminerat, valida in eos claſſe miſſa, pene omnes mactari fecit. Quam Octobri menſe redeuntem claſſem immanis tempeſtas naufragio demerſit, quo tria & ſeptuaginta hominum millia perierunt. Juſtinianus cladis tantæ ſecurus, cùm id unum ferret ægrè; quòd in illa Cherſonitarum ſtrage parvulorum ab cæde miles abſtinuiſſet, novam ad illos jugulandos claſſem eò duxerit. Verùm tam efferatæ crudelitatis odio commoti principes Bardanem Philippicum Imperatorem renuntiant anno 711, cùm ſextum ab recuperato imperio Juſtinianus ageret annum: qui juſſu Philippici cum filio ſuo Tiberio jugulatus eſt. Refert Anaſtaſius in vita Conſtantini Papæ, hunc ipſum ab Juſtiniano Conſtantinopolim excitum Roma profectum eſſe Octobris 5, Indict. 9. (eſt hic annus 710) & illic ſummo exceptum honore Romam rediiſſe, Octobr. 24, Indict. 10. (qui eſt annus 711) ac poſt menſes tres nuntium allatum eſſe Romam de Juſtiniani nece. Quare ſub finem anni 711, vel ineunte 712, Juſtinianus interfectus eſt.

Iuſtiniani crudelitas.

Philippicus imperat.

b Theoph. Miſcel. 20. Zona.

b Barbarum hujus principis & immitem animum teſtatur nefaria vox ex ore illius excerpta, cum periculoſa exorta tempeſtate, monenti cuidam, uti votum Deo faceret, ſe ſi ex illa incolumis exiret, inimicis omnibus parciturum; *Immo, miſerè hic peream*, reſpondit, *ſi vel uni pepercero.*

c Niceph. Brev. Theoph. Paul. Diac. Zon. Ced.

Philippicus c partum per ſcelus imperium

ſolidè ac negligenter adminiſtravit, atque ab Juſtiniano collectas opes nimiis, nec utilibus profudit impenſis. Pulſo Cyro, Conſtantinopolitanam ad ſedem Joannem extulit, impurum & hæreticum hominem. quo adjutore, per factionis ejuſdem Epiſcopus ſextam abrogavit ſynodum anno 712, ac Monothelitarum redintegravit hæreſim. Cujus impietatis ultorem ſubinde Deum expertus eſt. *a* Poſtquam enim biennium, ac menſes aliquot imperavit, cùm equeſtri dato certamine poſt prandium in ſeceſſu meridiaretur, à conjuratis arreptus, oculíſque privatus eſt pridie Pentecoſtes: quæ Junij 4 anno iſto 713 incidit. *b* Quam in Pentecoſtes vigiliam natalem Conſtantinopolis diem conveniſſe falsò Nicephorus, ac Theophanes aſſeverant.

A. 685. Chriſti ad 717.

Sextam Synodum abrogat Philippicus.

a Theop. Niceph. Miſc. &c.

b Vide Notas ad Breviar. Niceph. p. 198.

c Artemius, qui à ſecretis erat Philippico, mutato nomine dictus Anaſtaſius, eodem Chriſti 713 imperavit anno, quod *d* Acta publica liberatæ à dæmonio virginis Indictione 12, Octobri menſe, imperante Anaſtaſio, teſtantur.

Anaſtaſius. Imp.

c Niceph. Theoph. D. Zon. Cedr.

d Baron. ad A. 713.

Magnam iſte contra Saracenos claſſem inſtituit, qui ad Rhodum inſulam cædendæ materiæ cauſâ naves appulerant. Sed orta in exercitu ſeditione, occiſóque duce, milites Adramytti Theodoſium quendam tributorum exactorem, hominem quietum, ad capeſſendum imperium invitum, ac latitantem adigunt. Anaſtaſius rebus ſuis diffiſus; accepta fide, & imperii poſitis inſignibus, monachum ſe fecit. ac Theſſalonicam tranſlatus eſt, anno Chriſti 715, cum imperaſſet annos duos. Fuit hic apprimè literis excultus, & Catholicarum fautor partium. Itaque Joanne hæretico rejecto, S. Germanum Epiſcopoum Cyzico Conſtantinopolim tranſtulit Indictione 15, ut ſcribit Theophanes, hoc eſt anno 715.

e Theodoſius Adramyttenus quaſi per ludicrum factus Imperator, annos circiter duos regnavit, uſque ad annum 717; quo Leoni Iſaurico militaribus ſuffragiis evecto ſponte ceſſit imperio; & cum filio ſuo in Clericum detonſus, quod reliquum habuit ætatis in otio tranſegit. Mortuus eſt Epheſi; ait Cedrenus: & hanc vocem tumulo ſuo juſſit inſcribi, Ὑγίεια id eſt,

e Niceph. Breviar. Theoph. Dacon. Zona. Ced.

Theodoſius.

A. 685. Chriſti ad 717.

Sanitas Quinetiam poſt obitum fama eſt ipſum miraculis inclaruiſſe.

a Niceph. Breviar. Theoph.

a Eo regnante Muſalmas Saracenorum princeps Conſtantinopolim aggreſſurus in Aſiam excurrit, & Cappadociam occupavit.

b Theoph. ad annum vet. Pogonati Extat ſynod. cum Com. Zona. & Balſam. Vide Par. 2. l. 4. c. 14.

b Juſtiniano rerum potiente, annóque Chriſti 707. Conſtantinopoli in Trullo (ita Palatium nominant) conventus Græcorum Præſulum habitus eſt; à quo canones conditi ſunt 105. Quam ſynodum πενθέκτην id eſt *Quiniſextam* vocarunt, velut ad ſupplendas 5, & 6 œcumenicas ſynodos, in quibus nulli erant canones editi.

c Anaſt. in Serig. Beda de ſex. ætat.

c Sed iſti canones ineptè, ac præter jus omne perſcripti, Romanorum decreto Pontificum auctoritate caruerunt.

Occidentalis orbis res, præſertim in Gallia, & Hiſpania, eodem illo ſpatio. De poſtremis Francorum Regibus è Merovei ſtirpe; ac de Saracenis Hiſpaniam invadentibus. de viris item ſanctitate vitæ conſpicuis.

CAP. IV.

IN Galliis Theodorico Occidentalis Franciæ regnum, quod Neuſtriam vocabant, nomine tenus obtinente, Palatij præfectus Ebroinus immani tyrannide ſæviebat. Auſtraſiæ regnum Præfectis itidem palatii parebat. Vulfoaldo mortuo Pipinus Anſegiſi filius eam dignitatem cepit, *d* anno Chriſti 687. Qui initio cum Theodorico, & Ebroino congreſſus acie vincitur: ejúſque collega Martinus contra datam fidem ab Ebroino perimitur. Ebroinus ipſe anno, ut apparet, 688, hoc *e* eſt tertio poſt S. Leodegarii necem, ab Hermenfrido confoſſus eſt. Tum verò Pipinus Theodorico ſuperato, utriuſque regni magiſterium tenuit *f* anno 691, ſummus vir, & Francorum imperio digniſſimus; niſi quòd hujus memoriam labes una libidinis obſcurat. Habuit enim præter Plectrudem nobilem conjugem, Elpaidem pellicem; è qua ſatus eſt Carolus Martellus: quo uno poſtea Francici

d Fredeg. Chr. Sigeb.
Pipinus maior domus.
Ebroini mors.
e Urſinus in S. Leodeg. 2. Oct. ap. Sur.

f Brevia. Franc. Reg. Fredeg.

dominis dignitas ſtetit. *a* Hanc illius intempe-rantiam caſtigare auſus Lambertus Epiſcopus Leodienſis, à Dodone fratre Elpaidis obtruncatus eſt. cui ſanctus Hubertus ſuffectus eſt. quod anno 698 Sigebertus retulit. — A. 685. Chriſti ad 717. *a* Sigeb. *S. Lambertus.*

b Pipinus domitis Friſonibus, eorúmque duce Rathobodo, ac Franciæ regno ſeptem & viginti annis ſumma æquitate geſto, moritur *c* anno 714. cui Carolus ſucceſſit, ex Elpaide ſuſceptus; de quo poſtea. Nunc cæteros ad Pipinum uſque Caroli Filium Franciæ Reges exequar: qui ſolo nomine cenſentur; cùm poteſtas omnis penes Palatii Præfectos, quos *Majores* nominant, deinceps fuerit. — *b* Frede. 102. *c* Annal. Pith. Sig.

d Theodoricus Chlodovei ſecundi filius circa annum Chriſti 690 obiens, Chlodoveo filio ejus dominis tertio vacuam reliquit nominis Regii poſſeſſionem: quam ille quatuor annis obtinuit, ac mortuus anno 694, Childeberto fratri tradidit. Childebertus annum numeravit regni *e* 17 mortuúſque *f* eſt anno 711. — *d* Vide Par. 2. l. 4. c. 16. *e* Geſta Franc. Epit. c. 15. *f* Frag. Cod. Nazar.

g Dagobertus ejus filius regnavit annos 5. quem an. 715 obiiſſe Annales Pithœani referunt. — *g* Geſta Franc. c. 52. Aimo. 4. c. 51. Ivo.

h Huic Franci Danielem quendam Clericum ſubſtituunt, regiæ, ſed haud ſatis compertæ familiæ; quem nomine mutato Chilpericum vocant. — *h* Id.

i Huic Raginfredus Palatii præfectus adjungitur. Uterque ab Carolo Martello ſuperatus ad Eudonem Vaſconum regulum profugit. Sed eo quoque fracto, & in fugam conjecto, Chilpericus Carolo deditus anno regni 5 moritur, k Chriſti 720. Eodem anno Carolus Theodoricum Regem conſtituit. qui *l* annos 15 regnavit. Itaque deceſſit anno circiter 735. — *i* Annal. Pith. Sigeb. *k* Annal. Pith. *l* Sigeb.

Poſt hunc *m* interregnum fuit annorum circiter 7, quibus vertentibus, poſtremus Merovei poſterorum Childericus III anno 742 iniit. qui ad annum uſque 752 imaginem habuit regni. Siquidem hoc ipſo anno Pipinus Hildericho in monaſterium incluſo, ac detonſo, Francorum Rex appellari cœpit; qui annus ab exordio regni Francorum, id eſt ab anno Chriſti 420, numeratur 333. — *m* Probat. Sirm. in Not. ad Tom. 2. Concil. Gall. p. 621.

A. 685. Chriſti ad 717.
Saraceni Hiſpanias invadunt.

At in Hiſpania effuſi ex Africa Saraceni, Ruderico regnante, Gothos oppreſſerunt, à Juliano acciſi comite: cujus filiam, an uxorem, Rudericus Rex ſtupro violarat. Initium cladis iſtius *a* anno Hegiræ 91, æræ Hiſpanicæ 750, notat Rudericus. Eſt hic annus Chriſti 712. *b* Biennio pòſt Rudericus Rex magno commiſſo prælio proditus à ſuis, ac deſtitutus occubuit. *c* Sic Hiſpania Saracenorum in poteſtatem venit. Gothorum reliquiæ in Aſturibus, & Cantabris receptum habuerunt: ibſque, propulſatis fortiter barbaris, veteris regni poſſeſſionem utcunque tenuerunt, duce Pelagio: qui primus Aſturibus regnavit.

a Ruder. Tol. 3. c. 18.
b Ibid. c. 19.
c Ruber. Tolet. 4. c. 1.

Sancti viri.

Sanctitatem ſuam haud pauci intervallo iſto probarunt: in Anglia Cuthbertus: quem circa annum 685 Epiſcopum factum *d* Beda teſtatur. *e* Indidem & Vvillebrordus cum duodecim profectus ſociis, & in Friſiam à Pipino miſſus, barbaris Evangelii lucem intulit, ſedémque Trajecti conſtituit anno, ut habet Sigebertus, 697. quo ſanctum Kilianum martyrium obiiſſe prodit. Britanniam quoque ſuam non minùs pietate, atque doctrina, quàm hiſtoria, celebravit Beda, qui ad annum uſque 735 Chriſtianas illius gentis origines pertexuit. Gallias eodem tempore Monachi ſanctiſſimi decorarunt, Vandregiſillus Fiſcanenſis, & Fontinellenſis monaſteriorum conditor, cujus anno 692 Sigebertus meminit. *f* Urſmarus Lobienſis fundator cœnobii: Bertinus Abbas Sithienſis: *g* S. Ægidius qui è Græcia veniens Provinciam illuſtravit. Childeberto regnante, anno 709 Sigebertus idem ſcribit, Archangeli Michaëlis indicio rupem eam, quæ in Abrineathenſi diœceſi illius nomine, ac religione colitur, conſecratam fuiſſe ab Auberto Epiſcopo

d 4. Hiſt. c. 6. & ſeq.
e Sigeb. anno 692. & 697.

Beda.

f Sigeb. 698.

S. Ægidius.
g Id. 715.

S. Michaëlis templum in Gallias.

De Leone Iſaurico, Iconoclaſtarum hæreſi, ac cæteris rebus Orientis ab anno 717 ad 741. Tum de occidentalibus, déque Carolo Martello, & Saracenis ab eo deletis.

CAP. V.

Leo Iſauric.

OBſcuro in Iſauria genere natus Leo, qui prius Conon appellabatur, imperium diit anno 717, Indictione 15, Martii 25 die, ut cribit *a* Theophanes. *b* Saracenos, vaſtata Aſia, & expugnata Pergamo, Byzantium obſidentes nagna eorum clade repulit, ſub ipſum imperii rimordium. Tiberium in Sicilia tyrannum per luces ſuos oppreſſit, & Occidentem pacavit anio 719. Demum conceptam olim in animo contra ſacras imagines impietatem, Judæo uſus auctore, protulit anno 726: *c* quo per ſatellites ſuos Salvatoris dejecit imaginem. Quibus à populo cæſis, ardens iracundia princeps crudeliſſimè cædem illorum eſt perſecutus: atque in doctorum præſertim collegium ſævit, ex omnium profeſſoribus artium collectum; cùm eos incaſſum ad perfidiæ communionem incitaſſet. *d* Quam illius improbitatem Helladis, & Cycladum defectio, ac ſecundus in ea opprimenda ſucceſſus acriorem fecit anno 727. Itaque triennio pòſt contrà venerandas imagines edictum ferale propoſuit, *e* Indict. 13, Januarii 7, feria 7, hoc eſt anno Chriſti 730. Germanus Epiſcopus nequicquam ſe furori illius interponens, ſponte ſe abdicavit, eíque ſubſtitutus eſt Januarii 22 die Anaſtaſius impietatis particeps, cùm centeſimum ferè ætatis ageret annum Germanus: quippe quem anno 726 quinque & nonaginta annos habuiſſe Gregorius II aſſeverat in Epiſtola 2, quæ eſt in 7 ſynodo. Complures antiquæ tenaces fidei variis à tyranno cruciatibus, ac pœnis affecti, glorioſos exitus habuerunt. *f* Hanc Leonis inſaniam Gregorius ſecundus Romanus Pontifex cùm per literas cohibere non potuiſſet, de Concilii Romani ſententia, Impetatorem, ejuſque contactos

a Theoph. ad annum ultimum Leonis. Paul. Dia. 23. c. 2. Niceph. Brev.

b Theoph. Paul. Diac. 21. Cedren. Zonar.

c Theoph. Paul. Diac. 21. Cedren.

d Theoph. Niceph. Brev. Diac. Cedren.

e Theoph. Dia. Niceph.

f Theoph. Dia. Anaſt.

A. 717. Chriſti ad 741.
a Zonar.
Roma, & Italia à Græcorum imperio abſtracta.

hæreſi *a* ſubjecit anathemati: ac Romam, & quicquid Italiæ reliquum erat, à Græcorum abſtraxit imperio, tributáque pendere iis ultrà prohibuit.

b Theoph. Cedren.
c Anaſt. in Greg.

Ob hæc ardens irâ Leo contra rebelles Italos claſſem adornavit. *b* quæ in Adriatico tempeſtate periit anno 732. Paullo antè per Exarchos Ravennates, ac Longobardorum Regem Luitprandum *c* Romam cum Pontifice ipſo conatus eſt opprimere. Sed invicti animi Pontifex imminentem urbi Longobardum adiit ultrò, eûmque conſtantiâ, & oratione ſua ſic inflexit, ut ad ejus pedes accidens, quicquid rogatus erat, prolixè faceret.

d Niceph. Breviar. Theoph. Dia. Zon. Cedren.
e Iidem.

d Vehemens anno Leonis ultimo terræ motus, extitit, Indictione, ait Theophanes, 9. Octobris 26, feria 4, hora 8 (ut hic annus Chriſti fuerit 740) quo Thraciæ Bithyniáque quaſſata; ac præſertim Conſtantinopoli, Nicomediæ, ac Nicææ ingens ſtrages accidit. Nicææ præter unum templa omnia corruerunt. Ea calamitas Imperatori novi quæſtus occaſionem præbuit. Nam ad muros reficiendos tributorum auxit modum: quod deinceps perſeveravit. *e* Moritur ex intercute, ſive inteſtinorum dolore, anno Imperii exacto 24, ſupérque menſibus 3, Junii 18, Indict. 9, Chriſti 741.

Carolus Marcellus.
f Ann. Pith. Fredeg. 104 & ſeq.
g Fred. 106.
h Geſta Franc. Epit. l. 1. c. 3.

Qui idem annus 11 Calend. Novemb. Carolo cognomento *Martello*, ſive *Tuditi* ultimus fuit cùm jam annum octavum & viceſimum Franciam adminiſtraſſet fortitudine princeps bellica, rebúſque geſtis inclytus. *f* Pipino patre mortuo anno 714, in cuſtodiam conjectus à noverca Plectrude, indéque dilapſus inſequenti anno Raginfridum majorem, ut tum dici mos erat, domus electum laceſſere auſus, ab eóque primo victus, poſteà ſuperior fuit *g* anno 717, duodecimo Calend. Apr. *h* Dominico die. Eundem Aquitaniæ ducis Eudonis auxilio fretum iterata fudit acie anno 718. Saxones exinde, Alemannos, Bajoarios, Noricos, &, Eudone fugato, Aquitanos ſubegit. Eudo rebus ſuis diffiſus Saracenos ex Hiſpaniis cum eorum Rege Abdirama in ſubſidium excivit anno 725. quibus facta

profanáque latè populantibus occurrit Carolus eóſque internecione concidit. Cæſa ſunt uno die ad trecenta ſeptuaginta quinque millia: cùm ex Francis 1500 haud amplius deſiderati ſunt; ut ſcribit *a* Anaſtaſius. Mox Burgundia, Lugdunóque potitus anno 727; inſequenti, Eudone vita functo, Aquitaniam invaſit. Saracenos iterum, ad ulciſcendam ſuorum ſtragem, Galliam incurſantes magno numerò proſtravit anno 731; & Avenionem ab illis captam recepit. Tum Narbonenſem, quam ii cum Hiſpania, cui contributa erat, occupatam tenebant, aggreſſus, caput ejus Narbonam, ac reliqua deinceps expugnavit oppida; cæſis, qui ad opem ferendam ſæpius accurrerant, Saracenis. *b* Poſtremò Luitprandum Longobardorum regem Romanæ infeſtum Eccleſiæ, à Gregorio III imploratus, minis abſterruit. Hæc Francorum Annales veteres à Pithœo editi, Fredegarius, Sigebertus, Aimoinus.

A. 717. Chriſti ad 741.

Mira ſtrages Saracenorum.

a Anaſt. in Greg. 2. p. 97.

b Tom. 1. Conc. Gal. Epiſt. Gr. 3.

Leone imperante claruit in Syria S. Joannes Damaſcenus; qui pro ſacrarum imaginum cultu ſtilo decertavit. In Germania S. Bonifacius provinciæ hujus Apoſtolus Romæ conſecratus Epiſcopus *c* Decembri menſe, Indict. 6, anno 722, Chriſtianam ibi religionem longo tempore propagavit. Sequenti verò anno S. Eucherium Aurelianenſem in exilio deceſſiſſe, in quod actus erat à Carolo, auctor eſt Sigebertus.

S. Ioannes Damaſcenus.

c Tom. 1. Conc. Gal. p. 512.

De Orientalis imperii rebus ſub Copronymo, Leone, Conſtantino, & Irene, ab anno 741 ad 800.

CAPUT VI.

HÆretico patri, ac nefario ſucceſſit teterrima longè ſoboles Conſtantinus: qui ab ſtercore, quod baptiſmo infans admotus in aquam eliſerat, *Copronymi* cognomen meruit *d* ex quo S. Germanus Patriarcha, qui eum baptizabat, haud vanum impietatis illius omen accepit. Id accidit *e* anno Leonis 3, Chriſti 719

Copronymus.

d Theoph. Diac. Ced. Zonar.

e Theoph. Diac. 21. c. 14.

A. 741. Christi ad 800.

Octobr. 25. Proinde regnare cœpit anno ætatis labente 22, Christi nempe 741. Huic Irene Chagani regis Avarum filia nupſerat *a* anno 732. quæ Chriſtianis initiata ritibus ſinceram pietatem conſtanter tenuit.

a Niceph. Breviar. Theoph. Diac. l. 22.

Artabaſdus.

Conſtantinus Artabaſdum Annæ ſororis virum initiò æmulum habuit imperii, inviſus ipſe vulgo, ob hæreſin, & peſſimam indolem haud obſcuris indiciis compertam. Excluſus itaque Conſtantinopoli profugit, Artabaſdo Imperatore ſalutato: qui Catholicum cultum illicò reſtituit. Verùm anno 743, *b* Indict. 12, Septembri menſe, à Conſtantino captus cum filio, excæcatúſque eſt.

b Theoph. Miſc. 22.

c Dira hoc imperatore peſtis ab anno 747 ad triennium producta, ac Siciliam, Calabriam, & Orientem pervagata; præcipuè Conſtantinopoli adeò ſævijt, ut & locus ſepeliendis cadaveribus, & qui ea ſepelirent, propè deficerent. Super hoc Saracenorum, Sclavorum, & Bulgarorum bellis appetitus; ab iis etiam præliis ſuperatus aliquoties; cùm adversùs eoſdem exercitum duceret, lethali & ignota medicis ægritudine correptus, & in navigium impoſitus miſerandam efflavit animam, *d* Septemb. 14 die, Indict. 14, Chriſti 775; cùm imperaſſet annos 34, menſéſque propemodum 3. *e* Moriens *ſe ob dehoneſtatam B. Virginem Dei genitricem æterno damnatum incendio* teſtatus eſt; eíque deinceps venerationem juſſit tribui. Hic exitus perfidi, & crudeliſſimi principis fuit. *f* qui ſacroſanctam Virginem Dei matrem eſſe: Chriſtum ipſum negabat Deum: ſanctis honorem haberi vetabat; ſacras imagines everterat. *g* quas etiam conciliabulo Conſtantinopoli epiſcoporum 338 coacto damnandas curavit Indict. 7, anno 754. Monachis potiſſimùm infenſus quorum ille magnum numerum, ut & aliorum ordinum, quos ab impietate abhorrere ſua cognorat, variis ſuppliciis affecit.

c Niceph. Brev. Theoph. Cedr. Diac. Zona.

d Theoph. Paul. Diac.

e Cedren. Theoph. Zona. *Copronymi deſperata vox.*

f Theoph. ad annum ejus 1. Paul. Diac. 22. c. 3.

g Niceph. p. 103. Theoph. Miſc. 22. c. 24.

Ejus anno 20 Solis defectio contigit Auguſti 15, (ut ait Theophanes) feria 6, hora 10; qui eſt annus Chriſti 760. Unde Conſtantini initium adſtruitur.

Huic Leo ſucceſſit filius, paternæ impietatis

heres, annum agens 26. *a* Natus enim eſt anno 750, Januarii 25, Indict. 3. Qui catholicum ſe principiò ſimulans, poſtquam ſibi largitione popularem quæſivit gratiam, in apertam hæreſis profeſſionem erupit: quam & ſacrilegio cumulavit. *b* Gemmarum enim cupidus, lapillis radiantem coronam, quam in majori Eccleſia dedicarat olim Mauricius, detractam inde, ſuo capiti impoſuit. quod ſcelus pœna ſtatim divinitus eſt ſecuta; erumpentibus ex eodem capite carbunculis: ex quibus ardens exorta febris brevi hominem extinxit, Septembris 8. Chriſti *c* anno 780, cùm imperaſſet annos ferè 5. Cœpit enim anno 775, Septemb. 14. Reliquit heredem Conſtantinum ſub Irenes tutela matris, quam Athenis oriundam *d* anno 769 duxerat. Natus eſt porro Conſtantinus anno 771, Januarii 14. Itaque decimo ætatis anno imperium iniit.

A. 741. Chriſti ad 800.
Leo Conſtantini F.
a Theoph.Diac. 22. c. 22.
b Ibid.
c Theoph.Paul. Diac. Cedre.
d Theoph.
Conſtantinus cum Irenes.

Conſtantinus igitur cum Irene matre annos circiter imperavit decem. quo tempore Stauracii patricii conſilia omnia gerebantur. Ab his priſtina cum imaginum cultu revocata eſt pietas; *e* Taraſio viro ſanctiſſimo Patriarcha facto, ipſo die Chriſti Natali anni 784; cùm prius de œcumenica cogenda Synodo ſtipulatus eſſet. de qua Imperatores *f* jam ad Hadrianum Papam ſcripſerant eodem anno, Indict. 7. Poſtquam igitur Roma, & ex Oriente Legati omnes Patriarchalium ſedium Conſtantinopolim advenêre, coëuntibus in concilium epiſcopis ab hæreticis præſulibus incitati milites ſeditionem fecerunt, *g* anno Chriſti 786, Calendis Auguſti. Itaque in annum dilata res eſt, uſque ad 787 Chriſti. Indictionémque 11, qua Nicæam tranſlati, octavo Calendas Octobres Synodum auſpicati ſunt, quæ Octobri menſe deſiit; tertio Eidus. *h* Convenêre 350 Patres; præſentibus legatis Romani Pontificis Petris duobus, altero Archipresbytero, altero Presbytero, & ἡγουμένῳ S. Sabbæ, cum Taraſio, aliíſque Patriarcharum cæterorum vicariis. *i* In eo Concilio, quod ſeptimum œcumenicum appellatur, Iconoclaſtarum proſcripta hæreſi, ſacrarum imaginum reſtitutus eſt cultus. Quem annum inſignem reddidit Solis

e Theoph.Paul. Diac.23.c. 14.& ſeq. Zon. Cedr.
f Extat. Ep. in 7. Synod.
g Synod. 7.Act. 1. p. 377.
h Act.7. p.654.
Septima Synodus.
i Theoph.Diac. 23. cap. 22.

Æ. 741. Chriſti ad 800.

defectio : quæ anno 8 Conſtantini, & Irenes contigit, ut ſcribit Theophnes, die Dominico, Septembri 16.

a Theoph. Diac. 23. c. 22. Vita. Caro. M.

Secundùm hæc Irene Conſtantinum filium, *a* cui Caroli Francorum regis filiam Rotrudim anno 781 deſponderat, Mariam quandam oriundam Armenia coëgit ducere Novembri menſe anni 788. A quibus ille nuptiis abhorrens : nec non infinitæ Stauracii potentiæ pertæſus, matrem denique anno 790 redegit in ordinem, ac ſolus imperavit annos octo. Qua poteſtate juveniliter, immodicéque uſus, *b* Nicephorum patruum, & Alexium ducem privavit oculis: linguam aliis excidit Auguſto menſe, Indict, 15. Chriſti 792. Triennio pòſt. Maria conjuge repudiata, & in Monaſterium detruſa, Theodotam cubiculariam duxit : jungente nuptias iſtas Joſepho quodam Abbate : connivente verò Taraſio, metu ne, quod minabatur, libidine ardens juvenis idolorum templa patefaceret. Quæ res Orientalem Eccleſiam tumultibus, ac diſſidiis implevit. *c* Duo quippe ætatis hujus viri ſanctiſſimi, Plato, & Theodorus Studita, à Taraſii communione receſſerunt. *d* Tandem anno imperii 18, Chriſti 797, Irenes matris, & Stauracii dolo comprehenſus, & immaniter excæcatus eſt Auguſto menſe, Sabbato, quo die quinquennio antè patruum luminibus orbarat. Effoſſis oculis Conſtantinus paullo pòſt expiraſſe dicitur. *e* Quod parricidium in Irenes laudem traxêre Græculi quidam, ſed quàm inviſum Deo fuerit ſeptemdecim dierum horrenda caligo teſtata eſt, quæ mortem illius eſt conſecuta. Irene quoque anno pòſt ſexto, Chriſti 802, Indict. 11, Octobris 31, feria 2, ab Nicephoro imperio, fortuníſque omnibus exuta, & in Lesbon deportata, nondum anno vertente obiit.

Conſtantinus matrem redigit in ordinem.

b Theoph. Paul. Diac. 31. c. 32. Cedr.

Repudiata coniuge, Theodotam ducit.

c Theoph. Miſcell. 23. c. 36.

d Iid. Zon. Cedr.

Mors Conſtantini.

e Theoph. Diac. Cedre.

A. 741. Chriſti ad 800.

De rebus Occidentis, déque Pipino, & Carolo M. ab anno 741 ad 800.

CAP. VII.

CArolo Martello Francorum principi duo filii ſuccedunt, *a* Carlomannus, & Pipinus. Illi Orientalis Franciæ pars, cum Suevis, ſive Alemannia, & Thuringia: Pipino Burgundia, Provincia, Neuſtriáque ceſſit. *b* Frater amborum Gripho; nam maximus Odilonis Bajoariorum ducis filia genitus, excluſum ſe videns, Laudunum occupat: ubi obſeſſus à fratribus, deditione facta, à Carlomanno in cuſtodiam datur. *c* Hunaldo dehinc Aquitaniæ duce; cum Odilone Bajoario, & Alemannis ab utroque domitis; Carlomannus anno 744 cæleſtis amore vitæ Monaſticum inſtitutum in Soracte primùm; deinde apud Caſſinum ignotus amplectitur. Gripho ſolutus carcere, contra Pipinum rebellat; ab eóque captus, demum in Italiam fuga elapſus, in Alpibus obtruncatur anno 753, cùm jam ſuperiore

a Fredeg. 110.
b Adelmus.
c Annal. Pith. Adelmus. Sigeb.
Carlomanus fit monachus.

Pipinus, Zachariæ Pontificis auctoritate, ac Francorum conſenſu procerum, regiam ad poteſtatem, quam olim obtinebat; novum Francici titulum regis adjeciſſet. *d* Hoc enim anno, qui Chriſti numeratur 752, Hildrico Merovingorum poſtremo rege ob inertiam exauctorato, & in monaſterium detruſo, Francorum regnum novam in familiam tranſiit. Prima Pipino cura fuit, oppreſſum ab Longobardis Romanum ſublevare Pontificem. *e* Rachiſio gentis illius regi, qui ab obſidione Peruſiæ Zachariæ Papæ oratione commotus, abdicato regno, monaſticum ad genus vitæ deſciverat anno 750; Aiſtulphus frater ejus ſucceſſerat. *f* Quem Romanis infeſtum Stephanus III Papa fugiens ad Pipinum venit in Galliam: à quo incredibili exceptus honore, eum ut Longobardis bellum inferret adduxit. Anno itaque 754, tranſcenſis Alpibus, incluſum Papia Pipinus Aiſtulphum jurare compulit, cuncta ſe, quæ Romanæ ditionis erant, redditurum, iterúmque promiſſa

Pipinus fit rex Franciæ.
d Annal. Pith.
e Anaſt. in Zachar. Paul. Vvarnef. 6. c. 9.
f Anaſt. in Steph. To. 2. Conc. Gall.
Longobardos domat.

A. 741. Chriſti d 880.

facere detrectantem, ſed & Urbis imminentem mœnibus, tranſgreſſus in Italiam ad pactorum revocavit fidem *a* anno 756. At tum *b* per Fulradum Abbatem, Exarchatum Ravennæ, quam Romaniam vocant, & Pentapolim, hoc eſt Anconam cum 4 Piceni oppidis, aliáque, Romano Pontifici tradidit. *c* quæ ab Aiſtulpho Græcis Imperatoribus erepta Conſtantinus Copronymus à Pipino per legatos fruſtra repetebat. Eodem tuendæ Eccleſiæ ſtudio Pipinus *d* Vaipharium Aquitaniæ ducem res ſacras deprædantem, ac rebellantem devicit ſeptima in Aquitaniam expeditione; quæ anno 768 cum Vaipharii nece finem habuit. Quo interfecto, & Aquitania omni ſubacta, Pariſiis, 8 Cal. Octo. diem Pipinus obiit, regni ſui decimo ſeptimo.

a Annal. Pith.
b Annaſt. in Steph. 3.
c Anaſt.
d Annal. Pith. Adel. Ado. Vita Carol. M. Sigeb.

e Anno ergo Chriſti 768 Carolus cum fratre Carlomanno paternum regnum partitus eſt. Sed, hoc anno 771 extincto, ſolus regnavit Carolus princeps ſine controverſia maximus. Nam & armis invictus; & doctrinarum excultus ſtudiis earum fautor acerrimus fuit: & Catholicam religionem, ejúſque caput Pontificem Romanum unicè coluit. *f* Hujus adductus precibus (Adrianus is erat, qui Stephano anno 772 ſubrogatus eſt) contra Deſiderium Longobardorum regem Romanæ ſedis hoſtem bellum ſuſcepit anno 773. ac Ticini obſeſſum, & in poteſtatem redactum adduxit in Galliam anno 774. Romano verò Pontifici cùm omnia, quæ à Pipino patre donata erant, rata eſſe voluit; tum adjecit alia quamplurima; Sabinenſe territorium, Spoletinum Ducatum, & Beneventanum; quæ ab *g* Anaſtaſio referuntur; iiſque Venetiarum & Hiſtriæ adſcribuntur provinciæ. Saxones poſt hæc longiſſimo bello, ac propè continuo annorum *h* trium & tringinta perdomuit. Cœptum id eſt anno 772; & 804 terminatum: quando Tranſalbianos omnes cum familiis ſuis tranſportavit in Galliam, Sclavos item: nec non Bajoarios cum duce ſuo Taſſilone rebellantes ad obſequium reduxit. *i* Bellum quoque cum Avaribus, ſive Hunnis anno 791 ſuſceptum, magna illorum ſtrage confecit, eóque tantum

e Egin. Vita Caroli. Ann. Pith. Aimo. &c.
Caroli M. initium.
f Annal. Pith. Anaſt. in Adrian.
Longobardorum regnum evertit Carolus.
g Anaſt. in Adria.
h Egin. Annal. Pith. Vita Car. M. incerti auctoris.
i Annal. Car. M. Eginh. Sig. &c.

prædæ partum ; quantum nullo ex alio bello, ſcribit Eginhartus. A. 741. Chriſti ad 800.

a Saracenis inſuper in Hiſpania debellatis, partem ejus haud modicam Francicis ſubjecit armis. *b* Anno verò præſertim 778 expeditione in Hiſpaniam facta, Cæſarauguſtam aggreſſus, acceptis obſidibus, Pampilonam inde diſceſſit: cujus disjectis mœnibus, dum per Pyrenæos in Galliam egreditur, Vaſcones extremum per anguſtias agmen adorti, cæde aliquot principum facta, impedimentíſque direptis, Francorum ſe ab armis inviis ſaltibus, latebríſque tutati ſunt. *c* Deſideratus eſt inter alios Rutlandus Britannicæ oræ præfectus. Eam cladem ab Aldephonſo Caſto Hiſpaniæ rege, qui Carolum in Hiſpanias exciverat, illatam Annales illius gentis aſſerunt: quod meritò *d* Baronius ex æqualibus illorum temporum *e* ſcriptoribus refellit. qui ambos illos inter reges ſanctiſſimum fœdus amicitiæ fuiſſe memorant. tum longè ante Adelphonſi primordium iſta referunt. Qui quidem *f* æra 825, hoc eſt anno Chriſti 787, regnare cœpit, fortis perinde, ac religioſus princeps, & à perpetua caſtimonia *Caſti* cognomen conſecutus.

a Eginh.
b Annal. Car. M. & Pith.
Clades Francorum in Pyreneis.
c Eginh.
d Baron. A. 778.
e Eginh. & Annales Caroli M.
f Roder. Tolet. l. 4. c. 11.

Nec minùs Catholicæ proferendæ religionis Carolus, quàm regni flagrans ſtudio, crebra ad id epiſcoporum concilia celebravit. *g* Inter quæ anno 792 inſigne id fuit, quod in Ratiſbonenſi ſynodo epiſcopi Orgelitani, & Elipandi Toletani hæreſis condemnata eſt: qui Chriſtum adoptivum Dei filium aſſerebant. *h* Eadémque rurſus in Francofurdenſi Synodo ad Mœnum fluvium notata eſt. qua in Synodo, ſeptima ſynodus œcumenica ab ignaris decretorum illius epiſcopis eſt rejecta anno 794. cum ſuper eâdem imaginum quæſtione, Pipino rege, altera Gentiliaci celebrata eſſet *i* anno 767.

g Annal. Car. M. & Pith. Alcuin. 1. Con. Elipan.
h Ibid. Vide To. 2. Com. Gal. p. 193.
Francofurd. Synodus.
i Anno. To. 2. Conc. Gal.

k Sub hoc rege doctrinæ ſumma opinione floruit Alcuinus ex Anglia profectus in Gallias; quo præceptore plurimum uſus eſt Carolus, & ipſe divinis, humaníſque literis in paucis eruditus, quem ille S. Martini apud Turonos cœno-

k Vita Alcuini.

A. 800 Chriſti ad 840.

bio præfecit, aliiſque nonnullis, nec tamen monachus is fuit: neque ſacerdos, ſed diaconi ordine contentus vivere deſiit anno Chriſti 804, ipſo die Pentecoſtes, qui incidit in Maij decimum nonum.

De Carolo M. primo Occidentis Imperatore; ac Ludovico Pio; & utriuſque geſtis ab anno 800 *ad* 840.

CAP. VIII.

NOvum octingenteſimus Chriſti annus Auguſtum Occidenti attulit: eam dignitatem pietati Francorum indulgente numine, quam in Oriente Græci propter arrogantiam impietatémque paullatim amitterent.

a Anaſt. in Leone 3.

a Leo tertius, qui Adriano ſuffectus erat anno 795, factione quorundam oculis, linguáque mutilatus, & indignis modis vexatus fuerat anno 799. Et quamvis inuſitato prodigio Deus illi oculos *b* ac linguam reſtituiſſet: tamen ſceleris attrocitate permotus Carolus Romam adiit. ubi cum innocentiſſimus pontifex objecta crimina ſponte jurejurando diluiſſet, *c* ipſo Natalis Dominici die, anno 800, nec opinantem invadens Carolum, coronam capiti ejus imponit, ac Romanorum Imperatorem ſalutat. Cui vicem dinceps Carolus obſequio, & liberalitate rependit. *d* Habita inſequenti mox anno de parricidiis quæſtio eſt: damnatique capitis, deprecante Pontifice, ſolum vertere. Sub hæc Dani *e* cum eorum rege Godefrido compreſſi: nec non Veneti, qui & in deditionem à Pipino Caroli filio accepti ſunt anno 810: qui Pipinio ipſi poſtremus fuit. Obiit enim 8 Eid. Jul. Mauros etiam Italiam, inſuláſque populantes per duces ſuos repulit. *f* Sub exitum vitæ, totus in officia religionis ac pietatis intentus diem clauſit 5. Cal. Febr. Aquiſgrani, anno Chriſti 814, ætatis 71, regni 47, & imperii 14.

b Anaſt. ib. *Carolus fit Imperator.*

c Eginh. Annal Carol. & Pith. Theoph.

d Anaſt. *Geſta Caroli.*

e Annal. Carolii, & Pith.

f Eginh. *Mors Caroli.* Vide Par. 4. l. 4. c. 16.

g Ludovicus ab inſigni vel in divinas res, vel in ſuos pietate cognomen adeptus, ſuperiore jam anno ex Aquitaniæ rege in imperii conſortium aſſumptus à patre, eidem anno, uti dictum

g Annal. Ludov & Chron. Pith. Thegan. in vita Lud. *Ludovicus Pius.*

eſt, 814 luce functo ſucceſſit, reliquis Caroli liberis eo ſuperſtite adhuc extinctis; Pipino anno 811, Carolo, ſequenti. *a* Stephanum ille quintum Leoni III. ſubrogatum anno 816 apud Remos excepit, ab eóque Imperatoria corona decoratus eſt.

A. 800. Chriſti ad 840.

a Annal. Adel. Anaſt.

Sequenti anno Bernardus Pipini fratris ejus *b* ex concubina filius, Italiæ rex, in Ludovicum rebellans, ejus deinde metu facta deditione, oculis privatur: pleriſque principibus majeſtatis crimine damnatis, & exilio multatis. inter quos Anſelmus Mediolanenſis, & Theodulfus Aurelianenſis epiſcopi fuêre, cujus in fratris filium ſeveritatis voluntarias ex epiſcoporum arbitrio pœnas dedit anno 822. *c* Irmingarde 5 Non. Oct. anni 818 mortua. (quo anno Sol 8 Eid. Jul. defeciſſe proditur, Ludovici anno 5) Juditham Vvelpi comitis filiam duxit in matrimonium: ex qua Carolus cognomine Calvus genitus eſt: cùm jam tres haberet filios, Lotharium, Ludovicum, & Pipinum. Qui cùm præferri ſibi Carolum haud æquo animo paterentur, in patrem haud ſemel inſurrexerunt. Primum *d* anno 830 Pipinus Aquitaniæ rex cum proceribus conſpirans, Imperatorem comprehendit; ac Juditham in cœnobium incluſit; ſuperveniente mox, & probante Lothario. Sed anno ſequenti Germanorum opera Ludovicus recepit imperium. *e* à quo rurſus anno 833 trium conjuratione filiorum, & epiſcoporum ſententia detractus, & abdicare coactus, non multo pòſt in integrum reſtituitur, anno 834, quo Lotharius, qui patrem contumelioſius cæteris acceperat, tardius cum eo reconciliata gratia, civili bello Gallias promiſcuit, donec Imperatoris clementia condonatis omnibus, pax inter illos utcumque coiit. Secundùm hæc apud Theodonis villam celebrato conventu Præſulum, *f* Ebbo Remenſis epiſcopus nefariæ illius in Ludovicum conjurationis particeps, cum Agobardo Lugdunenſi depoſitus eſt anno 835. *g* ac poſt Ludovici obitum, anno ipſo 840, ab Lothario reſtitutus, ſubinde Caroli metu ad eundem Imperatorem confugit. Poſtremò à Paſchali Pontifice

b Theganus, &c.

c Iidem.

Ludovici filii in patrem rebellant.

d Annal. Pith.

e Annal. Vita Lud. Nichardus. To. 2. Conc. Gall. & To. 3.

f Conc. Gal. To. 2.

g To. 3. Conc. Gall. in Synodica Tricaſſ. Conc.

A. 800. Chriſti ad 841.

prædicandi Northmannis Evangelii mandato ſibi munere, Hildenesheimenſem ſedem in Saxonia, haud longè ab illorum finibus, adeptus eſt beneficio Ludovici Germaniæ regis; ibidémque deceſſit.

a Annal. Vita Lud. *Mors Ludovici.*

a Pipino demum mortuo anno 837, Ludovicus tres in reliquos diviſo regno, dum Ludovicum filium ob iniquam regni partitionem bellum parantem occupare feſtinat, obiit 12, Cal. Jul. anni 840, anno vitæ 64, imperii 27: & apud Mediomatricos in S. Arnulfi Baſilica ab Drogone fratre ejus urbis epiſcopo ſepultus eſt. Cujus exitum dira Solis defectio portendit *b* pridie Aſcenſionis Dominicæ: qui fuit pridie Nonas Maii, hora diei nona.

b Vita Ludov. Annal. Vide Par. 2. l. 4. c. 26.

Quæ ſub Nicephoro, Michaële Curopalata, Leone Armeno, Michële Balbo, Theophilo, in Oriente geſta ſunt ab anno 800 ad 841.

CAP. IX. *Nicephorus Imper.*

IN Oriente Nicephorus, Irene, uti diximus, ejecta, anno 802 imperium arripuit. Ac Bardane, qui invitus ad idem faſtigium à militibus eductus erat, amoto, Stauracium filium participem Auguſtæ majeſtatis abſcivit *c* Indict. 12, Decembri menſe anni 803: homo avarus, ac perfidus, ex Manichæorum diſciplina; quorum magicis artibus erat deditus. Itaque Chriſtianis ab ſacris abhorrens, epiſcopos, clericos, ac monachos peſſimè habebat, & à Magiſtratibus opprimi ac proculcari jubebat. Bellum cum Saracenis habuit: à quibus pacem turpiſſimis conditionibus redemptam nequaquam ex fide coluit. Contra Bulgaros dicturus exercitum vectigales Eccleſias fecit. De quo conquerenti familiari cuidam, cor ſuum, ut olim Pharaonis, obduruiſſe, Deo ita volente, faſſus eſt. Nec diu ſcelerati capitis pœna dilata eſt. Circumventus à Bulgaris, cum imperii totius flore cecidit *d* anno 811, Julii 26. cum imperaſſet annos 9. *e* Stauracius in pugna ſauciatus paucis menſibus regnavit. Quippe anno eodem

c Theoph. Paul. Diac. l. 24.

d Theoph. Miſc. 24. c. 25. *e* Iid. *Stauracius.*

a Michaël Curopalates, cognomine Rengabe, Octobris 5, feria 5, Imperator acclamatur, vir pietate, ac pacis artibus præclarus: ſed haud perinde bellicis rebus idoneus. Quare victus à Bulgaris anno 813, Leoni Armenio principatu ceſſit haud invitus. qui ab Nicephoro Patriarcha coronatus eſt indict. 6, Julii die 11, feria 2: cùm eodem anno (qui eſt neceſſariò Chriſti 813,) Sol Maii 4 die defeciſſet, ut ſcribit *b* Theophanes; cujus hoc anno hiſtoria deſinit.

A. 800. Chriſti ad 841.
a Theo. Miſc. c. 24. Zon. Ced.
Michael Curopalates. Leo Armenius.
Theophanis hiſtoria deſinit.
b Theo. & Miſc. 24. c. 42.

Eodem porro teſte *c* Theophane, Michaël ad conſtituendam Orientalis Eccleſiæ concordiam omnem adhibuit operam. Sciſſa enim erat in partes; cùm ab Nicephoro Patriarcha, viro cæteroqui ſanctiſſimo, Plato & Theodorus Studitarum præfecti, omni laude cumulati propterea diſſiderent; quòd is ex laico factus eſſet epiſcopus: cùm quòd Joſephum Oeconomum, qui Conſtantini Irenes filii, & Theodotæ nuptias junxerat, ad communionem adhibuiſſet. Qua de cauſſa Theodorus cum Joſepho fratre Theſſalonicenſi epiſcopo, ac Platone, relegatus eſt anno 809, menſe Januario. quo illos ab exilio Michaël ſubinde revocavit.

c Theo. Miſc. 24. c. 31.

d Leo Armenius anno 813, Julio menſe imperium capeſſit, Michaëlis multum diſſimilis. Nam in ſacras imagines, & catholicos, præſertim monachos, omni atrocitate bacchatus eſt hortatore ad id uſus Theodoto: quem quidem Nicephoro Patriarcha pulſo, Conſtantinopolitanum creavit antiſtitem; *e* princeps alioqui reipublicæ non inutilis. Imperavit annos 7, menſes 5. atque ipſo Natalis Dominici die à Michaële Balbo, quem majeſtatis reum in cuſtodia detinebat, inter ſacra ipſa trucidatus eſt anno Chriſti 820. quo ſtatim regnavit.

d Curopa. Zon. Ced.
Leonis Armenii imperium.
e Ced. Zon.

f Michaël ab linguæ vitio *Balbus* appellatus Amorio, quod oppidum Phrygiæ eſt, oriundus: *g* ubi ex Judæorum, Manichæorum, cæterarúmque colluvione peſtium ſecta quædam extiterat: quam ſecutus Michaël ſacras imagines, & Catholicum nomen omne proſcripſit: *h* Euthymium, & Methodium viros ſanctiſſimos in exilium extruſit, illum etiam tau-

f Curop. Zon. Ced.
g Zon. Ced.
Michael Balbus.
h Cedre.

A. 800. Chriſti ad 840.

reis ad necem uſque per Theophilum filium concîdit. Methodius Conſtantinopolitanum poſtea Patriarchatum obtinuit. *a* Thomam quendam tyrannidem ſibi parantem Bulgarorum ope vicit, & crudelitatis genere omni laniavit.

a Curopal. Zon. Cedr.

b Creta ſub hoc à Saracenis Hiſpanienſibus occupata, circa annum 823. Ab Africanis verò Sicilia, anno 828, proditione Euphemii. qui in Syracuſana obſidione confoſſus perfidiæ pœnas dedit. Exinde Calabria, & Apulia, & Italiæ pleraque Saracenis patuerunt. *c* Obiit anno 829, poſt annos imperii 8, menſéſque 9.

b Cedr. Zon.

c Iid.

d Iid.

Theophilus.

d Excepit hunc Theophilus ejus filius Octobri menſe, Indict. 8. ut ſcribit Cedrenus: haud dubiè anno, quem dixi, 829; paternæ impietatis æmulus. Nam & cultores imaginum perſecutus eſt, imprimíſque Theophanem; ac Theodorum fratres, pietate longè præſtantiſſimos, ignominiosè habuit. Juris idem tamen exactor ſeveriſſimus fuiſſe perhibetur. Atque imperio annis 12, menſibus 3 potitus; anno Chriſti 841, altero poſt Ludovici Pii mortem, exceſſit è vita.

De rebus Occidentalis imperii ſub Caroli M. poſteris, aliiſque, ab anno 841 ad 900. circiter; ac Franciæ præſertim regibus, déque viris illuſtribus.

CAP. X.

Ludovici filiorum civile bellum.

POſt Ludovici Pii Imperatoris exceſſum in ejus filios de regni jure, ac finibus orta diſſenſio eſt. Lotharius Imperator natu maximus ad ſe omnia trahere cupiebat. Huic Ludovicus, & Carolus conjunctis viribus reſtitêre; victúmque 7. Cal. Jul. ad Fontinatam villam magno prælio in fugam egêre *e* anno Chriſti 841. Qua pugna tanta Francorum ſtrages facta eſt, quantam fuiſſe hactenus non meminerant.

e Chron. Pith. Regino. Herman. Otho. Friſc. 5. c. 35. Mar'a Sco.

Inſequenti anno, fugato iterum Lothario, tandem inter ſe conveniunt, ac paternum regnum ita diviſerunt: Lothario præter Romanum imperium; hoc eſt *f* Romam, & Italiam, Belgica

f Regino.

a Belgica ceſſit : quæ ab eo Lotharingiæ nomen inveniſſe proditur, ac Scaldi, & Rheno continetur; ait Sigebertus anno 844 : necnon Provincia, ſive Burgundia. Ludovico Germania omnis uſque Rhenum : *b* ultráque hunc civitates tres vini gratiâ, Moguntia, Spira, Vvormatia. Carolus occidentalem ſortitus eſt Franciam *c* ab Moſa flumine ad Britannicum Oceanum. Idémque Pipini quondam fratris ſui filios Pipinum, & Carolum Aquitaniam ſibi vendicantes Monachos coëgit fieri. quod ad annum 852 Sigebertus refert.

A. 841. Chriſti ad 900.
a Otho Friſ. l. 5. c. 35. Sig.
b Aimo 5. c. 19. Sige. A. 844.
c Otho. Regino. Sig. Vide cap. Car. Cal. 37. & Sirm. ib.

d Hujus filia Judith, quam ex Hermentrude ſuſceperat, *e* Ethelredo Angliæ regi nupta; poſt ejus mortem in Gallias reverſa, à Balduino Comite non invita rapitur *f* anno 862. Qua de cauſſa Epiſcoporum ſententia *g* anathemate damnatus Balduinus Romam ad Nicolaum Papam venit. qui enixis precibus tandem illi ab rege veniam impetravit. Reconciliatus igitur Balduinus, ac ritè celebratis nuptiis, dotalem ab Carolo Flandriam accepit anno 866.

d Concil. Gal. To. 3. p. 194. & ſeq. Flodoard. lib. 3. cap. 12. Meyerus.
e Flodoard.
f Conc. Gall. To. 3.
Iudith Calvi filia à Balduino rapta.
g Conc. Gall. p. 213. To. 3.

h Tertius igitur à Carolo Magno Imperator Occidentis Lotharius annis circiter 15 imperium tenuit. Quippe anno 855 rerum humanarum tædio, regnum omne diviſit in filios tres, atque in Prumienſi cœnobio Monachus eſt factus, ubi & 3 Cal. Octob. obiit. Ejus porro filii fuêre Ludovicus, cui Italiam cum imperio reliquit; Lotharius, cui Lotharingiam dedit; Carolus, qui Provinciam accepit. *i* quo mortuo, ejus inter fratres diviſa portio eſt, & ex ea Lotharius Lugdunum, Veſontionem, Viennam eſt ſortitus.

h Ann. Pith. Sigeb. Her. Maria. Regino. Otho Friſ. 9.
i Cap. Car. Cal. loc. cit.

Quartus Imperator Ludovicus II anno 855 fuit, *k* & annis imperavit 19, uſque ad 875. Hic contra Saracenos Africanos Italiam vaſtantes bellum geſſit. *l* Adelgiſum quoque Beneventanorum ducem compeſcuit. & quamvis ab eo circumventus ignominioſam pactionem feciſſet, Italia pulſum in Corſicam fugere compulit. *m* Ejus frater Lotharius Vvaldradæ pellicis amoribus irretitus, Theutbergam conjugem Boſonis filiam falſis oneratam criminibus repu-

k Otho Friſ. 5. c. 6.
l Idem. Friſ. 5. c. 4. Sibeb.
m To. 3. Conc. Gal. pag. 189. Otho Friſing. l. 5. c. 3. & 4. Herm. Aimo. 5. c. 29. Sigeb. A. 863. Anaſt. in Nicol. primo. Anna. Pith. 863.

A. 841. Chriſti ad 900.

diare inſtituit. de qua re cùm ad Nicolaum primum Pontificem ſcripſiſſet, cunctante illo Synodum Aquiſgrani cogit anno 862, tertio Cal. Maias, epiſcoporum octo; quorum principes erant Guntharius Agrippinenſis, & Teutgaudus Trevirenſis. Ab iis novæ cum Vvaldrada permiſſæ nuptiæ. *a* Quod cùm Nicolaus improbaſſet, & alterum apud Divodurum Mediomatricorum concilium indixiſſet, id ſequente anno 863 habitum eſt, pari ac prius illud eventu. Legati porro ex eodem concilio Romam decreti ſunt Guntharius & Theutgaudus, quos Nicolaus Pontifex dignitate movit; ac Metenſi Synodo anathema dixit in Lateranenſi Concilio. At illi Pontificis auctoritate ſpreta, pro epiſcopis nihilominus ſe geſſerunt. Sed ut eorum loco alii epiſcopi crearentur, Nicolaus inſtitit.

a Conc. Gall. To. 3. p. 217. Ann. Pith.

b Lotharius poſt crebras tergiverſationes, tandem ab Ludovico Imperatore contra Saracenos ad auxilium vocatus Romam adiit anno 869, mortuo jam ante biennium Nicolao, & ab ejus ſucceſſore Adriano II. per fraudem ac mendacium exorata venia; cùm ſub communionem Dominici Corporis Vvaldrada ſe pellice poſt interdictum abſtinuiſſe, & in poteſtate fuiſſe Nicolai Pontificis juraſſet, ſacrilegi illius in reditu pœnas dedit Placentiæ, lethali morbo confectus eodem anno, *c* ſexto Eidu Auguſti. Julio menſe mortuum *d* produnt alii neque id cujus cauſſa venerat, ab Hadriano impetraſſe. *e* Cujus regnum Carolus Calvus, & Ludovicus rex Germaniæ inter ſe partiti ſunt. A hoc juniore Lothario regnum appellari Lotharingiæ cœpiſſe potius videtur, quàm ab ejus parente.

b Regino, & cæt. citati.
Lotharii mors horrenda.

c Regino.
d Ann. Pith.

e Cap. Car. Cal. Tit. 35. Herm. Reg.

His Imperatoribus Franciæ rex, quæ Occidentalis appellabatur, erat Carolus cognomento Calvus, vafer ac ſubdolus princeps, & alien ſemper appetens. *f* qui anno regni Francici 36 Chriſti 875, Ludovici Imperatoris audita morte, Romam advolans, à Joanne 8 in Auguſtu coronatus eſt, ipſo Natalis Dominici die. *g* quo magnos deinde ſpiritus ſumpſit, & Græcanico ritu Dalmaticus inceſſit. Moritur p

Carolus Calvus Franciæ rex.

f Cap. Car. Cal. p. 407. Aimo. 5. c. 32. Regi. Herman. Marian.
g Sigeb. 876.

hæc Nonis Octob. 877, imperii 3; ait Flodoardus, poſt Pii patris obitum 37, veneno ab Sedecia Judæo ſublatus, quo is medico plurimùm utebatur. Ejus frater Ludovicus Germaniæ rex anno 876 deceſſit, filiis relictis tribus, *a* Carlomanno, qui Bajoariam, Pannoniam, Boëmiam, Moraviam accepit; Ludovico, cui Orientalis Francia, Thuringia, Saxonia, Friſia, Lotharingia ceſsêre: Carolo Craſſo, qui Alemanniam obtinuit. Ex his *b* Ludovicus Calvum Lotharingiæ finibus inhiantem magna clade repulit anno 876, Nonis Octobr. mortuúſque ſcribitur *c* anno 882, 13 Cal. Dec.

A. 841. Chriſti ad 900.

a Otho 6. cap. 6.

b Ann. Pith. Aimo. 5. c. 33. & 34.

c Pith. An. Herman. Aimo. 5. c. 40.

Carlomannus Bavariæ rex extinctus eſt anno 880: ut eſt Pithœi Chron. cujus filius Arnulphus fuit, de quo poſtea.

Carolo Calvo quinto Imperatore mortuo, ſextus numeratur

Carolus Craſſus Ludovici Germaniæ regis filius, ex *d* anno 888. Falluntur enim qui Ludovicum Balbum Calvi filium Imperatoribus accenſent. Errori cauſſam dedit, *e* quòd à Joanne Papa 7 Id. Sept. coronatus dicitur anno 878. Sed regia fuit hæc, non Imperatoria corona. Tametſi Joannes Balbo favens, in eum transferri ſtuderet imperium, ob ídque vexatus ab Romanis, Urbe coactus ſit excedere, ut Sigebertus ad annum 878 prodidit. Hinc ad Balbum profectus, anno integro apud ipſum fuit. *f* Ergo Balbus Franciæ rex tertio à patris obitu anno periit, 4 Eid. April. *g* Paraſceve, qui character in annum cadit 879. Quem *h* præterea duabus eclipſibus anno antecedente commiſſis inſignem faciunt Annales: altera Lunæ, 14 Oct. Solis altera, ejuſdem 29; quæ in 878 annum competunt, qui proximè præceſſit eum, quo Ludovicus mortuus eſt. Filios ex Anſgarde priore conjuge, ſed patris juſſu repudiata, ſuſceperat duos, Ludovicum, & Carlomannum: ex Adelaide verò Carolum Simplicem in cunis, *i* moriens reliquit. Poſt altercationem reges Franciæ creati ſunt.

Carolus Craſſus.

d Aimo. 5. c. 40. Otho Friſ. 6. c. 8.

e Aimo. 5. c. 37.

f Ann. Pith.

g Aimo. c. 39.

h An. Pith. & Regino. Sigeb.

i Aimo. 5. c. 42. & Floriac. Chro. Fragm.

k Ludovicus, cui Francia, & Neuſtria obtigit; & Carlomannus, qui Burgundiam, Aqui-

k Cap. Cal. Aimo 5. c. 40. Sigeb. 878.

A. 841. Christi ad 900.

taniámque tenuit; Boſone rejecto Richildis Calvi conjugis fratre, Ludovici Imperatoris Lotharii Imperatoris filii genero: quem idem Provinciæ regem Carolus Calvus fecerat anno 878, ut ait Sigebertus, cùm eodem tempore Lotharingiam occuparet. Hugo Lotharii ex Vvaldrada filius. *a* Ludovicus anno 882 obiit Auguſto menſe. Carlomannus anno 884.

a Aimo. 5. c. 39. & 40.

b Otho Friſ. l. 6. c. 8. & 9. Sigeb. Herm.

Carolus Craſſus exauctoratur.

b His ſubrogatur Carolus Craſſus Imperator, anno 885; qui novum hoc Franciæ regnum non ultra 889 obtinuit. Quo abdicare coactus ob animi, corporiſque valetudinem, re adverſus Northmannos infeliciter geſta, ad eam calamitatem recidit, victum ut ſibi præcariò quæreret ab Arnulpho Carlomanni Bavariæ regis filio. Moritur anno 888 quem ab pietate plurimùm commendant Otto Friſingenſis, Hermannus, & Regino. qui in eo tamen minimè laudatur, quòd conjugem ſuam caſtiſſimam feminam temerè ſuſpectam habuerit, & cum ea divortium fecerit.

c Luithprand. l. 1. c. 6.

Amoto Carolo, tam Romanum imperium, quàm Francorum regnum aliquandiu fluctuavit. Ita Berengarium Ebergardi Forojulienſis ducis filium regem eligunt. Vvidonem alii Lamberti filium Spoletanum ducem. *c* Vvido Francici regni poſt Calvum ſpe dejectus, Berengarium bello perſequitur; victúmque cogit ad Arnulfum confugere: quem Italiæ potiundæ ſpe eò facilè pellexit. *d* Vvido Imperatoris nomine Italia potitus, anno 894 moritur. *e* Cujus filius Lambertus Imperatoris & ipſe nomen à Vvidone patre anno 892 conſecutus, anno 899 in venatione peremptus eſt.

d Maria.

e Luith. 1. c. 10. Otho Friſ. 6. c. 13. Sigon. 6. de reg. Ital. Onufr. 3. de Romanis Princ.

f Luith. 1. 8. Herm. Otho Friſ.

Arnulphus ergo Carlomanni filius Lamberto adhuc ſuperſtite Imperator Occidentis anno Christi 896 à Formoſo Papa creatur. *f* qui ex Portuenſi epiſcopo Romanus creatus Pontifex ſedit anno 891, excluſo Sergio, qui Pontificatum violenter invaſerat. Nec triennium Arnulphus exceſſit. Siquidem *g* anno 899 pediculari periit morbo, ut auctor eſt Luithprandus, 5 Cal. Dec.

g Regin. Luit. Maria. Lam. Schaph. Herman. Sig. 902. Vrſp.

Formoſus autem anno 696 mortuus, ſequenti

ab Stephano ſucceſſore ſuo ſepulchro extractus; ſacriſque veſtibus exutus, & tribus mutilatus digitis, in Tiberim eſt abjectus, quòd relicta priſtina ſede, in Romanam involaſſet. Sed hujus acta Conciliabuli in Ravennate ſynodo ab Joanne IX reſciſſa ſunt anno 898, ut putat Sigonius, qui ejuſdem decreta Concilij recenſet. *a* de quibus agit & Rubeus, alij, ut Baronius, anno 904. antecedenti Sigebertus adſcribit. — A. 841. Chriſti ad 900. — *a* Lib. 5.

Franci interim, dum Carolus Balbi Ludovici filius adoleſceret, *b* Ottonem, vel potius Odonem Pariſienſem comitem, conſentiente Arnulpho, regem eligunt anno 889. Fuit hic Roberti Franciæ ducis filius, ejus, qui à Northmannis anno 867 occiſus eſt. Atque hic annis novem Francos gubernavit, uſque ad annum *d* 898: quo moriens Januar. 3, Francorum principes obteſtatus eſt, uti Carolo Ludovici Balbi filio regnum deferrent, quo cum bellum aliquot jam annos gerebat. Quippe Franci Odone in Aquitania morante Carolum duodennem (ait Sigebertus) in regnum revocant; ſed majorem fuiſſe poſtea demonſtrabitur. Quo ex tempore *e* Odonem inter & Carolum civili certatum eſt bello. — *b* Regino. Frag. Pith. — *c* Regino. — *d* Reg. Sige. Odorannus. — *e* Sigeb. Abbo de Obſ. Par. l. 2.

Ioanna Papiſſa. Joannæ Papiſſæ fabula in idem incurrit ſæculum. Hæc enim in Mariani Scoti, & Sigeberti Chronicis anno 854 adſcribitur, atque inter Leonem IV, & Benedictum III media ponitur. Sed in utriuſque caſtigatis exemplaribus Joanna iſta nuſquam legitur. Quinetiam *f* Photius ipſe, qui ætate illa vixit, nullo interjecto, Benedictum; huic Nicolaum, tum Joannem ſubſtituit, ut appareat ludicram hanc fabellam ab ipſis nugatoribus eſſe confictam. — *f* Leo Allatius Com. de Ioanna Pap.

Hic ille eſt Leo IV, *g* qui Saracenis Italiam infeſtantibus, ac Venetorum obtrita claſſe, terrorem longè, latéque circumferentibus, Romanæ urbi veteri novam addidit, quam Leoninam vocant. — *g* Anaſt. in Leone.

In Germania *h* Rhabanus Maurus Lothario imperatore floruit, Moguntinenſis, ex Fuldenſi monacho, factus epiſcopus. Hincmarus item in Gallia Remenſis epiſcopus Carolo Calvo regnante, *i* Ab utroque damnatus, & refutatus eſt — *h* Sigeb. — *i* Conc. Gal. To. 3. p. 64. & ſeq.

A. 841. Christi ad 900.

Godeſcalus monachus Orbacenſis, qui Prædeſtinianorum dogma renovaſſe creditus eſt. atque hic Rhabano præſide in Moguntinenſi ſynodo convictus, condemnatúſque anno 848, eodem anno apud Remos ab Hincmaro pari ſententia perculſus, ac virgis cæſus, librum ſuum in ignem coactus eſt projicere, & in carcerem compactus. Hincmarum tamen, & omnem contra Godeſcalum ejus actionem refutavit Florus Magiſter Lugdunenſis Diaconus, ſub Lugdunenſis Eccleſiæ nomine erudito edito commentario.

a Tom. 3. Conc. Gall. p. 352.

a Nicolao primo ſedente vixit in Galliis Joannes Scotus vir doctus, ſed hæreſis ſuſpectus: qui Dionyſij libros Latinè vertit; de qua interpretatione Nicolaus ad Carolum Calvum literas dedit.

De Northmannorum graſſationibus, & cladibus per eos variis temporibus importatis in Gallias: déque Neuſtria illis attributa.

CAP. XI.

b Annal. Pith. An. 810. & ſeq.

c Chron. Beſvenſe in Script. Nort. p. 22.

d Geſta North.

NOrthmannorum graſſationes, prædatio
néſque crebræ ætate iſta per Gallias, & pro
vinciis omnibus exitiales fuerunt. Danici gener
illos ferunt, atque è Scanzia profectos, quar
Northuveſiam appellant, qui, *b* jam tum imp
rante Carolo Magno, circum borealem orar
Galliæ populabundi navigare inſtituerant,
Friſonum, & Scotorum infeſtare littora. Se
quòd imperij tum limites firmiſſimis præſid
obtinebantur, facilè eorum impetus arcebar
Quod idem Ludovico Pio regnante perſever
runt facere. At eo mortuo, *c* cum civilibus m
tibus totum quateretur imperium, & detract
qui in præſidiis erat, milite, nudata defenſo
bus ora eſſet maritima Galliæ, impunius evag
cœperunt: ac non jam piraticas excurſiones;
juſtas expeditiones in interiora regni fecerun
d Anno eo, qui mortem Ludovici conſecutus
Chriſti 841, occupatâ ſubito Rothomago, cæ
bus atque incendiis cuncta vaſtarunt, laté
ſecundum Sequanam populatione facta, ing

tes prædas egerunt. *a* Eodem anno Haſtingo duce in Turonos progreſſi, cum circum vaſtitatem intuliſſent, ab ipſis urbis mœnibus S. Martini ope propulſati ſunt 4 Eid. Maii. *b* Poſt biennium per oſtia Ligeris evecti, Lamberti Comitis proditione, qui à Francis ad Nomenoium Britonem defecerat; Namnetum urbem capiunt; ubi epiſcopum ipſo ſancti Sabbati die ſacris operatum cæremoniis interficiunt, cum pleriſque Clericis, & utriuſque ſexus promiſcua multitudine. Id anno 843 aſſignant annales quidam. At Rhegino in 853 conjicit; quo primùm Northmannorum claſſem Ligeris attigiſſe littora ſcribit. cui & Fuldenſe Chronicon, & Sigebertus aſſentiuntur. Utroque anno veriſimile eſt per ejus fluminis oſtia ſubeuntes, Namnetum oppidum invaſiſſe. Hoc etiam poſteriore, poſt direptos Namnetas, ut iidem aſſerunt, in *c* Turonos cùm veniſſent, Cari, Ligeríſque fluminum alveis majorem auctis in modum interclusi, atque ab urbis aditu prohibiti, ſuburbana omnia, ínque his Monaſterium quod *Maius* dicitur, S. Martini habitatione celebre ſuccendunt: mactatis in eo monachis centum & viginti; Heberno verò Abbate diris tormentis excruciato. Populatis exinde Cenomanis cum in Turonos redire illos fama vulgaſſet, B. Martini corpus à Clericis Aurelianos primum, inde Antiſſiodorum uſque pervehitur; ubi annos aliquot aſſervatum frequentibus & inuſitatis prodigiis in ſumma claritate fuit. quod cum deinde, pacatis rebus, Turonenſes repeterent, Antiſſiodorenſes verò id à ſe nollent dimittere: Ingelgerius Andegavenſium comes vi & armis extortum priſtinam in ſedem revexit anno Chriſti 885. *d* At Northmanni illo anno 853, ſexto Eidus Novemb. Turonorum urbem cum B. Martini baſilica, cæteríſque ſubjecto igne demoliti ſunt. Item Juliomagum Andegavorum. *e* Quibus illorum ſceleribus, ac ſacrilegiis offenſo numine, civile inter ipſos exortum eſt bellum, quo, præter innumerabile vulgus, penè nobilitas omnis concidit: ſic ut regia de ſtirpe, præter puerum unicum, reliqui nihil eſſet. quod anno

A. 841. Chriſti ad 900.

a Chron. Turon. in Hiſt. North. p. 25. & Odo Clun. Tract. de reverſ. S. Mart. in Bibl. Clun. p. 117.

b Geſta North. & Chron. vetus ſcriptum.

c Geſta North. Rheg. Od. Clun. & Chro. Turon. Sig.

Tranſlatio S. Martini.

d Geſta North.

e Chron. Fuld. in Hiſt. North. p. 15.

A. 841. Chriſti ad 900.

a Geſta North.

854 Fuldenſes Annales adſcribunt. Quin iidem a inſequente anno Auguſtoritum Pictonum adeuntes tanta ab Aquitanis clade profligati ſunt, ut haud multo amplius trecentis evaſerint. Biennio poſtea, anno 857 in Pariſios impreſſione facta ſuburbanas complures Eccleſias: & inter has, S. Genovefæ, flammis conſumunt: idem ne cæteris facerent, ingenti ab iis pretio cives impetrarunt.

b Geſta North.

b Poſt immenſo circuitu, inter Hiſpaniam & Africam per Gaditanum fretum circumvecti, & adverſo Rhodano ſubeuntes, Valentiam uſque vaſtitatem intulerunt, & in Italiam excurſione factâ Piſas ex improviſo populati ſunt. c Anno 861 Lutetiam reverſi, S. Vincentii, ſive S. Germani baſilicam, ante annos quatuor, ut dixi, immenſa pecunia redemptam, incendio tradiderunt. In Aureliano quoque impetum anno 865 fecerunt; ac Floriacenſi incenſo cœnobio, urbem ipſam Aureliam eâdem clade pervaſtarunt. Qua in urbe, reliquis igne conſumptis baſilicis, ſola princeps, quæ S. Crucis titulo dicata eſt, incendio corripi non potuit; quamvis certatim ad id excitandum barbari faces, ac malleolos ſubiicerent.

c Ead. geſ.

Ædes S. Crucis Aureliani, magno miraculo ſervata.

d Geſta North.

Regnabat tunc in Gallia Carolus Calvus: d qui ad eam populſandam calamitatem magis animo impar, quàm viribus, magna pecuniæ ſumma turpem cum illis pactionem fecit anno 867. e Neque tamen prohiberi furor eorum potuit; quin eodem hoc anno, ductore Haſtingo, per Ligerim evecti, adjunctis Britonibus, Nannetum, Andegavorum, Cenomanorum: ac Turonum agris haud minorem ſolito ſtragem inferrent. Exinde prædâ graves in reditu ab Rutperto Marchiæ iſtius præfecto, & Ragnoldo Aquitaniæ duce circumſeſſi, utroque occiſo, ac Francis dilapſis, tutum ad naves perfugium habuerunt. Quadringentos haud amplius barbaros f Annales fuiſſe memorant: ac tam exigua manu tanto majores copias ideò ſuperatas eſſe, duces verò ipſos interfectos; quòd eorum alter S. Hilarii, alter S. Martini opima cœnobia præter fas obtinerent. Rutberti in locum Hugo cognomento

e Ead. geſ. & Rheg.

f Geſta North.

Abbas, quòd perinde ut illi quibuſdam cœnobiis Abbatis loco eſſet, ſufficitur. Nam duo illius liberi, Eudo, ſive Odo, & Rutbertus nondum per ætatem paternam dignitatem capere poterant. A. 841. Chriſti ad 900.

a Hoc ſucceſſu elatiores barbari, ut piraticam tandem facere deſinerent, & certam ſibi ſedem in Gallia ſtatuerent, Juliomagum Andegavorum dilapſis fuga civibus vacuefactum occupant, ac munire inſtituunt; eodémque conjuges & liberos, ac fortunas omnes convehunt. Quod indignè ferens Carolus, evocato in auxilium Salomone Aremoricorum regulo, valida ipſe coacta manu, urbem obſidet. Sed fame, ac peſte, multóque magis longioris moræ tædio fatigatus Carolus, datis conditionibus, acceptáque pecunia, tutò illos inde permiſit egredi anno Chriſti 873.

b Rege mortuo Calvo, ejúſque filio Ludovico; Ludovicus Carlomanni fratre prædabundos in Belgica, & ad Somonam Northmannos aliquanto ſucceſſu anno 881 compeſcuit. *c* At illi converſo in Ciſ-rhenanam Germaniam impetu, fœda ubique veſtigia reliquerunt. Crematum tunc ab illis eſt Aquiſgranenſe palatium: nec non Auguſta Trevirorum, & Colonia anno 882. *d* Carolus Craſſus, qui tum imperabat, armis diffidens, pacem cum eorum regibus Godefrido ac Sigefrido fecit, tranſlata in eorum ditionem Friſia, ac magnis attributis muneribus. Addunt *e* Annales aliqui, Godefridum Chriſtianis initiatum ritibus è ſacro fonte ſuſceptum ab Imperatore, Giſlam, vel Gillam Lotharii regis filiam in matrimonium accepiſſe.

f Digreſſi inde Northmanni, contra Carlomannum, qui fratre mortuo Ludovico, ſolus in Francia dominabatur, copias promovent: ab eóque haud mediocrem pecuniæ ſummam exprimunt; & in poſterum tempus vectigal imponunt, Chriſti 883. Tum ubi is anno ſequente obiit: iterùm ad deprædandum illius regnum valido cum exercitu redeunt: ideo dicentes licere ſibi facere, quòd cum nemine alio, quàm cum rege pacem feciſſent. Quibus rebus exterriti principes

a Reg. Sigeb. A. 875.

b Rheg.

c Geſ. North. Fuld. Chron. Rheg. Aimo. 5. c. 61.

d Iid.

e Geſta North. Rheg. Sige. A. 886.

f Geſta North Rheg. Sige. A 885.

A. 841. Chriſti ad 900.

Carolum Craſſum Imperatorem ad regnum Franciæ capiendum evocant; rati ſe ejus armis & potentia, qui tot gentibus præerat, tutos ab Northmannorum impreſſione futuros. Sed multùm eos in omnem partem opinio fefellit.

a Abbo Floriac. Geſta. North. Rheg. Sigeb. *b* Ioan. Aſſer. à Pith. editus ante Abbonem Fuld. Chr. *Obſidio Lutetiæ.* *c* Reg.

a Hoc enim rege validioribus inſtructi copiis barbari Lutetiam oppugnare auſi ſunt *b* an. 886: Sed eam vrbem Odone duce Fortiſſimo Rutberti filio, & Gozlino epiſcopo tutantibus, obſidionem intermittunt; ad eâmque rurſus anno 887 redeunt: donec Carolus incaſſum eos adortus *c* ita demum cum illis compoſuit; uti Tranſſequanenſem Galliam, quæ Neuſtria dicitur, quæque ab imperio ſuo defecerat, iis ad prædandum permitteret. *d* Sigebertus tractum hunc omnem Galliæ, non ad direptionem, ſed jure perpetuo Northmannis conceſſum ſignificat.

d Ann. 888.

e Abbo. l. 2. de Obſid. Lut. p. 476. edit. Pith.

e Pax ea videtur facta Martio menſe anni 887; indéque Carolus Novembri receſſiſſe. Nec diu poſteà regnum, vitámque produxit Carolus; quorum illud priùs ereptum eſt ipſi; datúſque ſucceſſor imperii Arnulfus; regni Francici Odo Roberti filius. qui ambo Northmannos haud levibus affecêre damnis. *f* Arnulfus per Lotharingiam graſſantes ad unum penè concidit anno 893. De Odonis cum Northmannis conflictu ita prodidit Abbo Floriacenſis, vir ſanctitatis & martyrii gloria celebris: cùm Northmanni Carolo Craſſo adhuc ſuperſtite, contra pactum cum eo fœdus, iterum ad Sequanam, ac Lutetiam revertiſſent, interclusos à Pariſienſibus, ac veniam petere coactos; data fide, nunquam ſe eò deinceps venturos. Cùm hac conditione dimiſſi eſſent, brevi poſt intervallo rediiſſe; ac cædem, populationémque de more feciſſe: quo permoti Pariſienſes quotcumque apud ſe Northmannos invenerunt (quingenti autem omninò ſunt reperti) neci mandaſſe. Pòſt amoto Carolo Craſſo, Odonem regis accepto nomine, contra Northmannos ſtrenuè certaſſe, & ad Montem Falconem (is eſt ſuburbanus collis) undeviginti eorum millia profligaſſe; quod anno 898 contigit.

f Otho Friſ. l. 6. c. 11. Sigeb. A. 895.

g Rheg.

g Poſtremus ad Lutetiam Northmannorum conatus anno 890 nihilo cæteris ſecundiorem

A. 841. Chriſti ad 900.

ſucceſſum habuit. Itaque deſperata expugnatione tandem abierunt. Hanc obſidionem ſeptem annorum fuiſſe *a* quidam annales aſſeverant. credo quòd ex intervallo ſæpius illam repeterent. Id enim aliquot deinceps annis factum ab iis eſſe Sigebertus refert. Quinetiam Carolo regnante Simplice, poſt Odonis obitum, perſæpe Northmannos Rollone duce, excurriſſe Lutetiam uſque, hiſtoriæ veteres affirmant. ex quibus id etiam memoria dignum videtur: cùm ab illis Autricum Carnutum obſideretur, circumlata B. Virginis ſubucula, quam Carolus Calvus Veſontione allatam ibi collocarat, tantum iis repente pavoris injectum, uti in fugam præcipites ſe darent. Id in *b* Chronico quodam anno Arnulphi ſexto tribuitur. *c* In altero, ſeptimo ab Odonis morte, qui putatur Chriſti 905. *d* Eſt ubi id anno 911 accidiſſe legitur: quando ad Carnutum oppidum, ab Richardo, & Roberto ducibus pugna commiſſa eſt, cæſique Northmanni: cujus expeditionis *e* Dudo meminit.

a Beſvenſes in Hiſt. North. Dudo l. 2.

B. Virginis ſubucula apud Carnotenſes.

b Turon. p. 26. Hiſt. North.

c Ambazienſi, p. 25. ibid.

d In vetere membrana.

e Lib. 2.

f Ad poſtremum Franconis opera Rothomagenſis epiſcopi Rollo dux Northmannorum cum Carolo Simplice in fœdus, amicitiámque venit: eíque Chriſtiano ritè facto Carolus Giſlam filiam in matrimonium dedit, cum ora omni maritima Galliæ, ab Epta fluvio ad mare porrecta, ab illis Northmannia vocatur. Rollonem è baptiſmi fonte ſuſcepit Robertus Francorum dux: ab eóque Rollo Roberti & ipſe nomen accepit. *g* Hæc anno Chriſti 912 geſta eſſe Dudo confirmat, qui & hoc adjicit: cùm Neuſtria ob aſſiduas populationes inculta eſſet, neque Northmannis ad annonam ſufficeret, Britanniam iis minorem unde viverent, ab rege Carolo conceſſam.

f Dudo l. 2. Geſta North. Floriac. Chro. p. 34. Hiſt. North.

Northmanni Chriſtiani fiunt.

g Ordericus l. 5.

Ad hunc modum Northmanni, poſtquam annis ferè centum magnam Europæ partem, imprimíſque Galliam, piraticis excurſionibus infeſtam habuerant, tandem certum in ea domicilium adepti ſunt: indidémque id alias profecti regiones, clarum ſibi militia nomen, cum nonnullarum etiam imperio pepererunt.

A. 841. Christi ad 900.

De Orientali imperio ſub Michaele, ac Theodora matre, Barda, Baſilio Macedone, Leone Philoſopho: déque S. Ignatio, & Photio, & octava Synodo.

CAPUT XIII.

a Curopal. Zon. Ced. Glycas, Conſtant. Manaſ.

Michael & Theodora Bulgari ad Chriſtum converſi.

a ORientis imperium Theophilus moriens Michaëli filio reliquit, ſub matris tutela Theodoræ religioſæ, viriliſque animi feminæ. Quæ ſacris inſtauratis imaginibus, Methodium virum ſanctiſſimum Patriarcham conſtituit. Bulgarorum regem Bogorim bellum in Romanos molientem abſterruit. atque is ſororis hortatu, quæ capta bello; apud Romanos Chriſtianos ritus ſuſceperat, cum tota gente Chriſto nomen dedit. cujus rei Annales quoque Pithœani meminerunt anno 865.

b. Sigeb. 865.

b Hunc proditum eſt, poſt annos aliquot, amore quietis ac ſeceſſus monachum factum, cùm ſucceſſorem filium ſuum peſſimè curare rem publicam audiſſet, & ad priſtinam ſuperſtitionem redire velle, reſumpſiſſe regnum; & excæcato filio, atque in minorem alterum tranſlato dominatu; in monaſterium revertiſſe.

Tam felicem imperii ſtatum Michaëlis vecordia, & ejus avunculi Bardæ interpellavit ambitio. Hujus enim conſilio Michael Theodoram matrem, c qua cùm annis 14 rempublicam adminiſtrarat, privatam ad vitam extruſit anno Chriſti 855. Tum rebus omnibus Bardæ arbitrio permiſſis, quem Curopalatem, deinde Cæſarem fecit; totum ſe ludis, aurigationibus, ac perpotationibus dedit. d Ad extremum Bardas Cæſar, aſſentiente Michaele, & Baſilio Macedone Protoſtatore Michaelis, occiditur anno Chriſti 866, April. 1, Indict. 14, ait Curopalates. Fit paullo pòſt à Michaele Baſilius imperator e Maii 26, ipſo die Pentecoſtes. Qui cùm illum ab nequitiis, & ſceleribus ad frugem revocare cuperet, ejus odium in ſeſe, atque inſidiás concivit. Eas ut anteverteret; cùm præſertim remigi cui-

c Curop.

Bardas.

d Iidem & Nicetas in S. Igna.

e Curop. & Ced.

ſam temulentus imperium obtuliſſet, Michae- em Baſilius obrutum vino trucidavit anno Chriſti 867, cùm annis imperaſſet 25, hoc eſt 11 ſolus, cum matre 14. A. 841. Chriſti ad 900.

Imperante Michaele, S. Ignatius Michaelis Curopalatæ Imperatoris filius, & à Leone Armeno caſtratus, atque in monaſterium incluſus, a Conſtantinopolitanum Patriarchatum poſt Methodium adeptus eſt anno 847. indéque Bardæ operâ pulſus poſt annos 11, quòd neque Theodoram redactam in ordinem tondêre vellet invitam; & Bardam Cæſarem ob inceſtam cum nuru ſtupri conſuetudinem communione privaſſet. Cujus in locum à Bardâ Photius ex laico ſubrogatus, Ignatium in conciliabulo damnatus ipſe, viciſſim in Nicolaum ſententiam non dubitavit dicere.

S. Ignatius Patriarcha.

a Nicetas in Ignat. Curopal. Zon. Ced. Anaſt. Præf. in 8. Syn.

Photius Ignatium damnat.

b Baſilius Macedo, ſublato Michaele ſolus imperavit anno 876; natus in Macedonia obſcuro genere, ut ſcribit Zonaras, Curopalatem tacito nomine vellicans, qui Baſilii ſtirpem ab Arſacidis repeteret. Nam ex Armenia Baſilii majores ortum habuerunt. Hic rempublicam Michaelis ignavia perditam recreavit. Quippe magiſtratus optimis quibuſque mandabat; ab iiſque jus & integerrimè dici volebat; & juſticia nonnunquam exercebat ipſe. Foris quoque contra Saracenos, & Manichæos, Chryſochire duce, Romanis infeſtos proſperè bellavit. Catholicam verò pietatem imprimis coluit. Ejus juſſu reductus ab exilio S. Ignatius, expulſo Photio: contra quem anno 869 Conſtantinopoli Oecumenica octava ſynodus eſt habita: ſecundùm quam relegatus Photius, anno demum 878, quo Ignatius obiit, ſedem ſuam recuperavit, à Baſilio revocatus, Santabareni cujuſdam, & ipſius Photii præſtigiis illuſo. Imperavit cum Michaele c annum 1, ſolus 19, mortuúſque eſt anno 889. quo

b Curop. Zon. Ced. Glyc.

Baſilius Macedo.

Octava ſynodus.

c Curopal. Ced.

Leo Baſilii filius; vel, ut aliis placet, Michaelis, d qui concubinam ſuam Eudoxiam de ſe gravidam Baſilio collocavit, ad Orientis imperium pervenit, philoſophiæ deditus ſtudiis: unde & *Philoſophi* ei cognomen inditum. e Eum Baſilius

d Zona. Glyc.

Leo Philoſophus.

e Curop. Zon. Cedr.

A. 900. Chriſti ad 966.
Photius eiicitur.

Theodori Santabareni monachi calumniis ſuſpectum in carcere habuerat, ac Senatus deinde rogatu dimiſerat. Hanc ille, ſimulatque imperium accepit, injuriam eſt ultus in Santabarenum, ejúſque fautorem Patriarcham Photium: quem ſede ſua depulit. Adversùs Bulgaros, Rege eorum Symeone pacem turbante, infeliciter pugnavit. ſed eos ſubinde Turcarum auxilio devicit. Imperavit *a* annos 25, menſes 3; obiit anno 911, Junii 11.

a Zonar. Curop.

Italiæ Reges, ac tumultus ſub Vidone, Lamberto, Berengario, Radulpho, Hugone: & de Germanorum ad Italiæ regnum aditu.

Ab anno circiter 900, ad 966.

CAPUT XIII.

PErpetui deinceps, in Italia præſertim, & Gallia, civilium motus armatorum extiterunt, nunc ad hos, nunc ad illos tranſeunte regno. quarum viciſſitudinum ſummam paucis exequar.

Vidone, ejúſque filio Lamberto vita functis, in Berengarium Italiæ principatus reciderat. *b* Sed huic æmulus à Tranſalpina Provincia Ludovicus excitus eſt ab Adalberto Tuſciæ Marchione, Boſonis filius, ex Hermingarde filia Ludovici junioris Imperatoris; quem Lothario Imperatore natum ſuprà retulimus. Hic in fugam conjecto Berengario, Romæ à Papa imperii donatus eſt inſignibus anno *c* 901. Qui poſt annos tres, ejúſdem, à quo vocatus erat, Adalberti proditione, Veronæ captus à Berengario, oculis & imperio privatur *d* Auguſto menſe anni 904, ut ait Regino. etſi Gotfridus Viterb. ſequenti factum id afferat, ut & Otto Friſingenſis.

b Luith. 2. c. 10. Regino. Marian. Gotfr. Viterb. Ioan. Villan. l. 3. c. 4.
Ludovicus junior Rex Ital.

c Diplo. ejus apud Sigon 6. de Reg. Ital. Onuf. 3. de Rom. Prin.
d Regino. Gotf. Otto 6. c. 15.

e Berengarius ergo, ſublato competitore, rurſus Italiæ tenuit regnum; & à Joanne X, Septembri menſe, anno 915 eſt inunctus: ut ex ejus diplomatibus *f* Sigonius oſtendit. Verùm Adal-

e Luith. l. 2.
Berengar. Rex Ital.
f Sigo. 6. de Reg. Ital.

A. 900. Chriſti ad 966.

bertus Eporediæ Marchio, aliíque proceres Italiæ *a* Rodulphum Burgundiæ Regem Berengarii tædio ad Italiæ regnum capeſſendum vocant. Nec ille cunctatus *b* anno 922, ut ait Flodoardus; eò contendit: ac Berengarii fuſis copiis, Italiæ Rex appellatus eſt. Berengarius Veronæ, quò ſe ex inſidiis fuga receperat, Flamberti cujuſdam inſidiis occiditur *c* anno 924. filiam habuit Chiſelam. ex qua Adelbertus Eporediæ Marchio Berengarium genuit, qui Rex Italiæ poſteà fuit.

a Luith. 2. c. 16.
b Sigon. 6. de Reg. Ital. Flodoard. Onuf. 3. Rom. Princ.
c Flod. in Chr. Luith. c. 20. Sigeb.

Rodulphus, mortuo Berengario, regnum Italiæ haud diu retinuit. Quippe Italorum conſpiratione Hugoni Provinciæ comiti regnum defertur *d* anno 926. quem virum fuiſſe fortem, & pietatis perinde amantem, ac literarum, ſcribit *e* Luithprandus (ſed in libidines effuſum concubinas habuiſſe plures. ex legitima porro uxore Alda Lotharium ſuſcepiſſe; qui cum eo poſtea regnavit. Rodulphus in Burgundiam ſe recepit; *f* ubi anno 937 obiit, cùm annos regnaſſet 48; nimirum ex eo, qui numeratur Chriſti 990, quo ſibi ipſe coronam impoſuit, ac primus Burgundiæ Rex fuit (ut ait Sigebertus) ſive Jurenſis, ac Ciſalpinæ Galliæ; ut Flodoardus in Chronico anno 937. eum nominat: qui Conradum huic filium ſucceſſiſſe ſcribit.

d Flod.
e Luith. 3. c. 5. & 5.
f Flod. Chron. Supp. Regino.

Anno itaque Chriſti 926. Italiæ regnare cœpit Hugo Arelatenſis Comes. *g* ac 20 circiter annos in ea dignitate manſit. Romam ea tempeſtate tyrannide premebat *h* Marozia, Sergii Papæ tertii ſcortum: ex qua ille Joannem genuit, qui & ipſe Pontificatum obtinuit. Adalbertus verò Tuſciæ Marchio Albericum ex eadem ſuſtulit. Quæ cùm Vvidoni Adalberti ex Bertha filio nupſiſſet, eo mortuo, Hugoni convenit in manum, dotalem ei Romæ principatum afferens anno 928. Sed ab Alberico Maroziæ filio ſtatim eo eſt ejectus. Exinde Lotharium filium regni conſortem adſcivit anno 932., data ei conjuge Adeleide Rodulphi filia.

g Sig. & Onuf.
h Luith. 2. c. 13.

Demum Berengarius ſecundus Berengarii nepos adverſùs Hugonem res novas molitus; ad Othonem Germaniæ Regem profugit anno 939. Inde poſt annos 6. reverſus in Italiam: nempe

A. 900. Chriſti ad 966.
a Flodoard.

a anno 945, Hugone ab omnibus derelicto, cum eo ita pactus eſt, ut is cum Lothario filio Regis vocabulo contentus, uſum regni, ac rerum ſummam Berengario permitteret. Sic Lothario filio in Italia relicto, in Provinciam Hugo rediit anno 947. Biennio pòſt, mortuo Lothario.

Berengarius 2 Rex Italiæ.
b Flod.

Berengarius Regis titulum aſſumpſit *b* anno 950, unà cùm Adalberto filio: cui cùm Adeleidem Lotharii viduam dare conjugem vellet, ea Germaniæ Regem Othonem in Italiam invitavit, *c* eique anno 951 nupſit. Berengarius Italiæ regnum ab eo precariò quæſitum annos deinde circiter 12 habuit. donec tyranni illius dominatu Itali omnes offenſi ad Ottonem rurſus confugiunt. Hic *d* anno 962 in Italiam profectus, à Joanne Papa Alberici filio accepta imperii corona, primus è Germanis Imperator ſalutatus, *e* Berengarium poſt annos duos in Bavariam abduxit: qui *f* anno demum 966 Bambergæ obiit.

c Regin. ſupp. Flod.
d Flod. Reg. Lamb. Scaph. Ioan. Villa. 3. c. 5.
Otho primus Germanorum Imperator.
e Lamb.
f Reg. ſupp.

Hugonis Italiæ Regis inſigne præ cæteris ad memoriam facinus extat, quod Saracenos è Fraxineto arce deturbavit. *g* quam illi in Cottiis ſitam Alpibus, naturali munitam ſitu, & inacceſſam ante aliquot annos occuparant, ex eáque in vicinas provincias excurrentes Chriſtianis terrori erant, & exitio. Hos anno 941, ut ſcribit Sigebertus, Græcanico injecto paſſim igne profligavit Hugo.

g Luith.

Germaniæ Reges, & Imperatores ab anno circiter 900 ad 985: Conradus Henricus Aceps, Otto I, Otto II: & quæ ſub illis in Occidente memoriâ digna geſta ſunt.

CAPUT XIV.
h Marian. Regino. Otto Friſ. 6. cap. 15. Gotfr. Viterb. Vrſper.
i Regino. app. Lam.

PEr idem tempus in Germania, Arnulpho Imperatori ejus filius à principibus *h* anno 900 ſubſtituitur Ludovicus; qui annos regnavit 12 neque tamen Imperatoris coronam, aut titulum habuit. *i* Hungari eo regnante Germaniam pervagati; eodem ſuperato Rege, impunè

…ædas egerunt. *a* Obiit anno 911: cum eóque …arolorum poſteritas in Germania defecit, ait Otto Friſingenſis.

A. 900. Chriſti ad 985.
a Regino. Herm. Marian.

Hujus in locum Germaniæ regnum obtinuit …nno Chriſti 912. *c* Conradus Conradi filius ejus, …ui ab Adalberto, ſive Alberto comite Franco-…um occiſus eſt anno 905. Nonnulli tamen è …imoribus ejus imperium detractarunt. quos il-… ſumma prudentia ſibi adjunxit. Septem huic …nputantur anni, qui in 918 deſinunt; quo mor-…uus dicitur à Mariano, & *d* Trithemio, qui 10 …alendas Junias illum obiiſſe refert. *e* Moriens …rtur mandaſſe principibus, ut ne alium ſibi …ucceſſorem deligerent, quàm Henricum Otho-…is ducis Saxoniæ filium, ex Vitikindi, qui à …arolo M. ad Chriſtianam fidem perductus eſt, …riundum genere.

b Otto. 6. c. 15.
Conradus Italiæ Rex.
c Luith. 2. c. 7 Reg. Gotfrid. Otto. 6. c. 6. Lamber. Marian.
d Trit. in Hirſan. Chron.
e Luith. 2. c. 7. Regino.

Igitur Conradum Henricus excepit, Auceps …ictus, quod aucupio delectaretur; *f* anno 919. Qui de Hungaris Germaniam vaſtantibus me-…morabilem retulit victoriam. Duas anno ejus …, & 15 Sigebertus adſcribit. Priorem comme-…morat *g* Luitprandus, eámque divinitus par-…am ſecundùm voti nuncupationem aſſerit, quo …e Simoniacam hæreſim funditus extincturum …ſſe ſpoponderat. quod & Sigebertus anno aſ-…ſignat 922. poſteriorem Flodoardus in Chron. …nno 933. ſecundum quam tributum ei genti …endere deſierunt Germani, ait Sigebertus. Im-…peravit annos 17, obiítque *h* 6 Non. Jul. ætatis …o, *i* anno 936, cùm Romam proficiſci vellet. …Hinc Conſtanini lanceam Chriſti clavis orna-…am à Rodulpho Burgundionum Rege vi ex-…preſſit; quæ coram Imperatoribus præferri …deinceps ſolita eſt. Id Sigebertus anno 929 …retulit.

f Lamb. Marian. Vvitich. 1. Ditm. 2.
g Luit. 2. c. 8. & 9.
h Reg. Marian. Gotfr. Vvitich.
i Vvitich. 1. Vrſperg. Gotfr. Viterb.

Otho Henrici Aucupis ex Mathilde Theo-…derici Saxonum principis nata filius *k* anno 936 …Germaniæ regnum iniit; idque *l* annis 37 tenuit, …non minùs reipſa, quàm appellatione magnus. …clavi, ſeu Boëmi ab illo perdomiti. & hi qui-…dem annorum 14 bello, quod cum eorum Rege …Boeſlao, qui S. Venceſlaum fratrem occiderat, …geſſit, ut ad annum 968 Sigebertus notat. Tum

k Marian. Lamb. Schaf. Gotf. Reg.
l Gotf. Viter. Vvitich. l. 6. c. 2. Ditm. 2.

A 900. Chriſti ad 985.

Belgæ, ſive Lotharingi: quibus dux Giſibertus præerat, Gerbergæ ſororis Othonis maritus. quo cum Henricus Othonis frater, aliique primarii conſpiraverant. *a* Qui omnes ab Othone ſuperati ſunt anno 939. quo Ludovicus Francorum occidentalium Rex, Caroli Simplicis filius, in Alſatiam impreſſione facta, ab eodem Othone fugatus eſt. Lotharingiæ regnum in victoris poteſtatem venit: *b* ac deinceps in regnum Teutonicorum ditione manſit. In Italiam vocatus exinde ab Adeleide Lotharii Hugonis filii vidua, eam conjugem duxit: cùm Fadmundi Regis Angliæ filiam priùs in matrimonium accepiſſet, ut ad annum 934 Sigebertus adnotat. ac Berengarium 2 ad deditionem compulit. Hungaros *c* anno 955 internecioni dedit: adeò ut ſeptem ex omni numero reliqui fuiſſe dicantur.

d Quam victoriam S. Vdalrici Auguſtani præſulis meritis adſcripſit Otto. qui tum ſanctitate præſtans, Epiſcopatum iniit *e* anno 924: eòque 50 perfunctus annos, obiit 973, Hermanno teſte. Poſtremò Romam profectus Otho Imperator acclamatus eſt anno 962.

Sic Romanum Occidentis imperium à Caroli M. poſteris ad Longobardos: ab iis ad Saxones pervenit. *f* Quorum primus Otho Imperator fuit: etſi Germani quidam Scriptores Conradum; & Henricum Aucupem in numerum referant Imperatorum. quos tamen ideo prætermittunt alli, quod ab Romano Pontifice uncti, coronatique non fuerint. Quocirca primus è Teutonicis

g Otho Magnus Imperator Occidentis à Joanne Papa XII coronatus eſt anno 962. Sed eo Roma digreſſo, Joannes, qui Alberico partenatus, Octavianus antea dicebatur, ab Othone deficiens, Adalbertum Berengarii filium Romam evocavit. Contra quos Otho reverſus cum exercitu, fugatis ambobus, conventum Epiſcoporum Romæ celebravit. in quo Joanni Pontificatus abrogatus: eique ſuffectus eſt Leo *h* anno Chriſti 963. Rurſus anno ſequenti Romanos de improviſo irruen-

a Flod. Regino.

b Otho Friſ. 6. c. 19. Got. Viter.

c Reg. Herm. Flodoard.

d Otto Friſing. 6. c. 20.
S. Vdalricus.
e Herman.
Otho Imperator deficiente Caroli ſtirpe.

f Vide Otton. Friſ. 6. c. 12. & 22. Got. Viter. Vrſperg.

g Luith. 8. c. 6. & ſeq. Otto Friſ. 6. c. 21. & ſeq. Regin. Sig. Marian. Gotfrid. Viter. Ioan. Vill. l. 4 c. 1.

h Regin. Lambert.

es magna eorum cæde compeſcuit. *a* Joanne inter hæc Papa mortuo 2 Eid. Maii anni 964, *b* iiſdem Romanis ſubrogatus eſt Benedictus: quem Otho gradu dejectum ſecum in Germaniam abripuit. *b* Poſt hæc Græcorum, quibus tum Nicephorus Phocas imperabat, perfidiam ultus, Calabria, & Apulia illos expulit, ut quidam referunt. vel tributum ab illis exegit, ut Ditmarus lib. 2. prodidit. Mortuus eſt *c* anno 973, Nonis Maii, feria 4 ante Pentecoſten, ait Urſpergenſis, & Vvitichindus, ac Magdeburgi ſepultus eſt. Hermannus eodem ait anno S. Udalricum obiiſſe 4 Non. Jul. feria 6. quibus temporum notis indicatur annus Chriſti 973. qui Pentecoſten habuit 11 Maii, litera E. Ita annos circiter 37 Otho regnavit: è quibus Imperator fuit 11, cum menſibus aliquot.

A. 900. Chriſti ad 985.
a Otto. Friſ. Sig. Reg.
b Vviti. 3.
c Herm. Marianus. Lamber. Ditm. 2. Vrſper. Vviti. 3.

Otho ſecundus à patre collega factus imperii, & à Joanne XIII. coronatus *d* anno 967, *e* Natalis Dominici die, poſt illius obitum imperavit annos 19, menſéſque 7.

d Lamb.
e Vvitich. 3. Lamb. A. 972. Vvitich. 3.

f Hujus Theophania conjux fuit Conſtantini Imper. filia. *g* Anno verò 982 adverſus Græcos Saracenorum auxilio Calabriam, Apuliámque repetentes infeliciſſimè prælíatus eſt, cæſis ad internecionem copiis ſuis. Ipſe natando interceptus, & clam dilapſus, vix effugit: *h* Theophania Latinis inſultante, quòd eos populares ſui viciſſent. quæ res Germanorum illi conciliavit odia. *i* Otho ex animi mœrore in ægritudinem incurrens Romæ deceſſit k anno 983, Decembris 8.

f Sigeb. Herman. Lamb. Goth. Ditm. 2.
g Sigeb.
h Ditm. 3.
i Marian. Herman. Lamb. Sig.
k Vrſperg.

A. 900. Chriſti ad 985.

Orientis Imperatores Conſtantinus Porphyrogenitus & Zoë mater, Romanus, Nicephorus Phocas, Ioannes Tzimiſces.

CAP. XV.
a Curop. Cedr. Zon. Glycas. Conſtant. Man.

GRæcorum *a* in Oriente poſt Leonem Philoſophum, Alexander illius frater pro tutore principatum iniit anno 911: cum Leonis filius penè adhuc infans eſſet Conſtantinus Porphyrogenitus, Zoë natus uxore, quam quartis nuptiis duxerat. Qua de cauſſa Nicolao Patriarcha Leonem aditu Eccleſiæ prohibente, eodémq; depulſo, Euthymius ſucceſſor illi datus eſt.

Alexander Imp.

Alexander, ſimul ac præeſſe cœpit, Euthymio dignitatem abrogavit, & Nicolaum reduxit. Cúmque tredecim in imperio menſes nullis homine dignis, nedum principe, geſtis rebus, exegiſſet; in crapulam, ac libidinem projectus periit Junii 7 anni 912, multo per nares & pudenda rejecto ſanguine; cum per convivium hauſto largius mero, pila deinde ſe, & equitatione vehementius agitaſſet.

b Iidem.
Conſtantinus Porphyrogenitus.

b Tali orbatus tutela, haud magno ſanè damno ſuo, Conſtantinus Porphyrogenitus ſeptennis puer imperavit; curam ejus capeſſente Patriarcha Nicolao, aliiſque patriciis, quibus eam moriens Alexander mandaverat: nec non Zoë matre: quæ ab Alexandro ejecta, de tutorum ſententia revocata eſt. Conſtantinus Ducas tyrannus opprimitur. Bulgari Symeone rege graſſantes, & victoria tumidi, à Leone Phoca ſuperantur: qui hoc ſucceſſu ad ſpem occupandi animatus imperii, in eo conatu mortem reperit.

Anno dehinc octavo Imperii, Zoë matre palatio ſubmota, cuſtos fit Imperatoris, ac pater, novo & ad hanc diem inuſitato honoris genere, Romanus Lecapenus *c* Conſtantini ſocer. Móxque *d* Septembris 24 die, Indictione 8, (qui eſt annus 919) Cæſar; Decembri Auguſtus appellatur. Qui ſequenti anno Chriſtophorum filium ſuum ad idem faſtigium evexit. reli-

c Glycas. Manaſſes.
d Curop. Cedren.
Romanus Lecapenus.

quos duos, Stephanum & Conſtantinum anno 928, *a* Indict. 2, ipſo die Natali Chriſti. Quin-etiam Theophylactum filium ſuum Patriarcham fecit in locum Stephani, ætatis annum agentem 16. quo in gradu flagitioſiſſimè tres & viginti vixit annos, equorum alendorum ſtudio dedi-tus. atque hic Indict. 14, Febr. 27, obiiſſe tradi-tur à Curopalata, anno 956. quo tempore Ro-manam ſedem pari juvenis improbitate, ac tur-pitudine dedecorabat Alberici filius Octavianus, qui Joannes XII vocabatur. quod idem Curopal. & Cedrenus adnotarunt. A. 900. Chriſti ad 985. *a* Curop. Cedr. 2.

Tot firmato præſidiis imperio, Romanus Conſtantinum adſpernari cœpit, eíque poſte-riorem à ſe locum tribuere; maximè ubi cùm Bul-garorum Rege Petro affinitatem conjunxit, da-ta in matrimonium nepte, Chriſtophori filia. Quam hominis in principem ſuum impietatem ulti in ipſummet filii ejus impietate vindicavit Deus. Sexto & vigeſimo anno, quàm ad Impe-rii collegium pervenerat, *b* Indict. 3, Decembris 16, (qui eſt annus 944) Stephanus Romani fi-lius patrem Auguſta dignitate ſpoliatum in in-ſulam relegat. Cujus exemplo incitatus Leonis filius Conſtantinus, Romani ſtirpe deturbata, ſolus moderari cœpit imperium. quod per ebrie-tatem ac ſocordiam ad 15 annum uſque protra-xit. Quippe *c* Indictione 3, Novembr. 9, Chriſti 959, Romani, ut ferebant, filii parricidio ſubla-tus eſt, anno ætatis 54, cùm imperaſſet annos cum patre, Alexandro patruo, & matre 13, cum Ro-mano, 26, ſolus 15. *b* Curop. Cedren. *Romanus à filio pellitur.* *c* Curop. Cedren.

d Paternæ haud diſſimilem indolem, hoc eſt mollem, ac ſolutam, Romanus ad imperium tetulit. quod anno 959 iniit: ac tribus annis, & menſibus 4 adminiſtravit: obiítque anno 963, ætatis 24. Eo regnante Nicephorus Phocas Cretam Saracenis eripuit Indictione 4, anno 961. *d* Curop. Cedren. Zon. Glyc. Conſt.

Poſt hunc imperavit ille ipſe Nicephorus Phocas anno 963, cujus ſordidum & illibera-lem animum Annales notant: adeo ut Eccleſias immenſis penſitationibus oppreſſerit. Idem ta-men militari laude præclarus, in Cilicia, *Nicephorus Phocas.*

A. 900. Chriſti ad 985.

Luithprandi legatio ad Nicephorum.

a Curop. Cedren. Luith.

b Curop. Cedren. Glyc. Man.

Joannes Tzimiſces. Ejus pietas in B. Virginem.

Syriâque contra Saracenos ſecunda bella fecit: oppidáque quamplurima, & in his Antiochiam recepit. Hic eſt Nicephorus, ad quem nobili legatione perfunctus eſt Luithprandus ab Othone I miſſus. quam legationem ſingulari libro ille deſcripſit. Periit Theophanonis conjugis, & Joannis Tzimiſcæ inſidiis, Indict. 13, Decem. 11, anno 969. cujus obitus inſignis eſt Solis obſcuratione; quæ *a* Decem. 22, hora 3, contigiſſe dicitur, Indict. 12, anno 698.

b Anno itaque 969 Joannes Tzimiſces Imperator ſalutatus eſt. qui ſtatim Romani filios Baſilium & Conſtantinum collegas adhibuit. Theophanonem Nicephori uxorem, alióſque, quorum operâ Nicephorus interfectus erat, Patriarcha jubente Polyeucto, relegavit. Saracenos ab Antiochia repulit; Bulgaros, ac Roſſos devicit, atque ad pacis conditiones adegit. Quo confecto bello triumphantis more Conſtantinopolim ingreſſurus, B. Mariæ Virginis imaginem quadrigis, quæ Bulgaricis conſtratæ ſpoliis erant, impoſitam ſolemni per urbem pompa devexit: ut ejus victoriæ decus, & auctoritatem in ejus patrocinium transferret.

Ejuſdem pietatis argumentum eſt, quòd aureis nummis & obolis primus Salvatoris impreſſit effigiem, cum hac inſcriptione, JESUS CHRISTUS REX REGUM. Tranſactis in imperio annis 6, menſibúſque totidem, à Baſilio cubiculario, cujus infinitam cupiditatem perſtrinxerat, veneno dato mortuus eſt in expeditione Syriaca, Decembris 4, anno 975.

A. 900. Chriſti ad 985.

Francorum res ſub Regibus Carolo Simplice, Rodulpho, Ludovico Tranſmarino, Lothario, & Ludovico, in quo ſtirps Caroli defecit.

CAP. XVI.

INter hæc Francorum in Gallia regnum ægrè Caroli M. poſteri tuebantur, principum oppreſſi potentia: qui provincias, non ex voluntate Regis ad tempus; ſed perpetuo jure, quaſi proprias, habebant. Inter hos eminebat Rutbertus Rutberti illius, qui à Northmannis anno 867 in acie interfectus erat, filius, Odonis, ſive Eudonis frater, ejus, qui Carolo Craſſo ſubſtitutus eſt: & Heribertus Veromanduorum Comes; *a* cujus ſororem Rotbertus conjugem habebat, ex eáque Hugonem genuerat. Regnabat in Francia tunc Carolus cognomento Simplex; qui, Eudone mortuo, ab anno 898 ſolus regium nomen obtinuit. Hic Lotharii regnum anno 912 ditioni ſuæ addidit. quod ex ejus diplomatibus conſtat. *b* Eodémque anno cum Danis, ſeu Northmannis Galliam populantibus pacem, ac fœdus ſanxit; Giſla filia Rolloni eorum duci in matrimonium data. *c* quod ſuprà memoravi.

a Aimo. 5. c. 43.
Carolus Simplex.
b Dudo l. 2. de Mor. & Act. North.
Cum Northmannis pax facta.
c Cap. 11.

Seneſcente dehinc auctoritate regia, conſenſu facto, principes apud Sueſſionas ab Carolo deſciſcunt, *d* anno 920; quòd is Haganonem mediæ ſortis hominem ad ſummam potentiam evectum, interioribus conſiliis adhiberet. Deſtitutum ab omnibus Regem Heriveus Remenſis Epiſcopus privatis ſuſtentavit opibus: cum eóque proceres in gratiam reduxit. Sed ea malè ſarta biennio pòſt in execrandum facinus erupit. *e* Anno 922 Robertus factione principum Rex eligitur; & ab Heriveo Remenſi Epiſcopo, Junio exeunte, conſecratur. quod ſcelus in utriſque vertit exitium. Triduo pòſt moritur Heriveus. *f* Sequente anno Rotbertus cum Heriberto, cujus ſororem duxerat, & ex ea nato Hugone filio, in Sueſſionibus contra Carolum pugnans occubuit, *g* trajecta per

d Flod. Chron.
Carolus deſtituitur.
e Flod.
Robertus regnum uſurpat.
f Flod. Chr. Odoran. 2. Pith. editus, p. 297. Aimo. 5. c. 43.
g Regino.

A. 900. Chriſti ad 985.

a Odora.

Robertus perfidiæ pœnas luit.

Rodulphus fit Rex Franciæ.

os lancea; ut ea, qua fefellerat, parte perfidiæ dare ſe pœnas oſtenderet. Moriens tamen victores ſuos reliquit. Ea pugna incidit in *a* Junii 15, quam Dominicam fuiſſe vetus Chronicon teſtatur. ex quo annus colligitur Chriſti 923. Haud multo pòſt, quaſi vacuam ad regni poſſeſſionem, accitus eſt Rodulphus Burgundiæ dux, & apud Sueſſionas ſolemni ritu ſalutatus.

b Flo. Aimo. Regi. Odoran.

c Flod.

b Carolus ab Heriberto, prætextu reconciliandæ gratiæ, perductus, in caſtellum Theodorici ad Matronam includitur. Unde Peronam tranſlatus poſtea, deceſſit *c* anno 929, relicto ex Eadgina Alſtani Anglosaxonum regis filia Ludovico. qui, parente capto, ad avum profugit in Britanniam, indéque reverſus poſtea regnavit. Itaque poſt Eudonis obitum, imperavit Carolus annis 25, nempe ab anno 898 ad 923. At in ejus diplomatibus, quæ in Originibus Monaſterii S. Dionyſii ad urbem leguntur, regni primordium ex anno 893 ſumitur: quo adverſùs Eudonem creatum illum à Francis eſſe Regem, ſuprà meminimus. In eorum uno quippe ſubſcriptio iſta legitur; IV Id. *Febr.* *Indict.* I. *anno* V.

Caroli Simplicis regnum.

regnante glorioſiſſimo Rege Karolo, redintegrante 1. Hic eſt annus 898, quo, Eudone 3 Januarii vita functo, novum cepit exordium regni: cùm priùs ab anno 893 procederet. Rurſus in altero diplomate: *Datum* V *Cal.* *Iun.* *Indict.* V. *anno* XXV *regnante Carolo Rege glorioſiſſimo, redintegrante* XX *largiore verò hæreditate indepta* VI. Annus hic indicatur 917. qui ſextus eſt ab occupato Lotharingiæ regno, & viceſimus ab anno 898: quintus autem & viceſimus ab 893. Ex quo evidens eſt duodenni majorem; contra quàm Sigebertus prodidit: cùm primùm regnavit, fuiſſe Carolum, quem anno 879 in cunis jacuiſſe antea demonſtravimus.

Error Sigeberti.

Rodulphi regnum.

Carolo ad eum modum exauctorato, Francorum Rex Rodulphus anno iniit 923. quem de Hugonis, aliorúmque principum ſententia à Carolo jam capto renuntiatum eſſe, *d* Odorannus, & Aimoinus referunt. *e* Fuit hic Richardi filius, Roberti gener; e cujus filiam Emmam Hugoni

d Odorann. Aimo. 5. c. 43.
e Flod. A. 923. Glaber. 1. c. 2.

Hugonis magni ſororem duxerat. *a* Danos in Aquitania graſſantes penè ad unum occidit. Heriberti verò, & Hugonis factionibus exercitum regnum ad annum extraxit 936, *b* quo mortuus, in S. Columbæ cœnobio apud Senonum oppidum ſepelitur, anno regni 13. atque eodem anno 936, Henricum Aucupem Germaniæ Regem exceſſiſſe ſuprà docui; ac Flodoardus eo ipſo Lunam defeciſſe ſcribit pridie Non. Sept. Hunc Urſpergenſis Abbas perperam cum Rodulpho altero confudit; quem ab Italis ad regnum vocatum, & ab Hugone pulſum eſſe, antè ſignificavimus. Sed diverſos fuiſſe non eſt dubium; ídque Flodoardus oſtendit anno 923, 935, & 937. ubi Italicenſem iſtum Ciſalpinæ Galliæ, ac Jurenſem appellat Regem, & anno 937, altero poſt Franciæ Regem, obiiſſe narrat.

A. 900. Chriſti ad 985.
a Fragm. Chron. Flor. à Pith.
b Flod. Aimo. 5. c. 43.

c Ludovicus Simplicis filius ab Hugone revocatus ex Anglia regnum adiit anno 936: quem ab Tranſmarina illa peregrinatione *Tranſmarinum* vulgò nominant. Nihilo quietius huic, quàm patri Carolo, regnum Heriberti & Hugonis ambitio fecit. Lotharingiam tamen; qua, deſperatis rebus ſuis, Henrico Germaniæ Regi Carolus ceſſerat; armis repetens, ab Othone Henrici filio depellitur *d* anno 939, quo Giſlebertus Henrici gener Lotharingiæ præfectus cum aliis rebellibus ab Othone victus occidit. cujus conjugem Gerbergam Othonis ſororem in matrimonium Ludovicus accepit.

c Flod. *Ludovicus Tranſmarinus.*
d Flod. Reg. Herm. Mariæ. Vrſper.

e Heribertus Viromanduorum Comes, homo ſeditioſus, ac perfidus, miſeranda morte periit, admiſſum ſcelus in Carolum identidem deteſtans, *f* anno 943, *g* eodem ſcilicet, quo Vvilielmus ejus gener Rollonis filius Northmanniæ dux. Quam provinciam Ludovicus tutoris invadens nomine, Richardum Vvilelmi filium abduxit. Sed eo ab ſuis recepto, captus ipſe poſtmodum, Hugonis interventu dimittitur. Cujus ſubinde potentiam non ferens, Othonis conjugis ſuæ germani implorat auxilium. Qui *h* anno 948 ingenti in Gallias ducto exercitu, expugnatíſque aliquot oppidis, & obſeſſa fruſtrà Rothomago, haud magnum operæ pretium tu-

e Glaber. 1. c. 1. *Heriberti mors miſeranda.*
f Flod.
g Vvillel. Gemm. l. 3. c. 12. Hiſt. Norm.
h Flod. *Otho. Imp. in Gallias irrumpit.*

A. 900. Chriſti ad 985.

a Vrſperg. Vvitich. 2. Alber. Krant. 3. c. 23.
b Flod.
c Aimo. 5. c. 43.
d Id. ibid.

lit. *a* tametſi Germani ſcriptores expeditionem illam in majus extollant.

Obiit denique Ludovicus *b* anno 954, *c* Septembri menſe; cùm admiſſo equo lupum inſequens, & in terram collapſus, attrito corpuſculo, in lepram incidiſſet. Sepultus eſt Durocottori Remorum in baſilica S. Remigii. *d* Filios ex Gerberga ſuſcepit duos, Lotharium, & Carolum. Annos illi 16 Aimoinus aſſignat. ſed biennio amplius imputatur.

e Aimo. 5. c. 44.
f Flod. Odoran.
g Oderic. Vtic. lib. 1. Aimo. 5. c. 44.
h Sig. A. 965. Glab. A. c. 4.
i Flod. A. 960.

Lotharius paterni ſimul regni & calamitatis heres orſus eſt *e* anno 954, prid. Id, Nov. Remis inunctus; regiæque majeſtatis imaginem ad annos circiter duos & triginta ſuſtinuit. *f* Anno hujus tertio, Chriſti 956, mortuus eſt Hugo Magnus *g* Aurelianenſis, dux Françorum, 15 Cal. Jul. & in Baſilica S. Dionyſii ad urbem ſepultus filios tres reliquit ex *h* Hathuide Othonis Imperatoris ſorore, Hugonem Capetum, Othonem & Henricum; filiam Emmam, *i* quæ Richardo Northmannorum duci nupſit. Hugo Francorum ducatum poſt patrem ſortitus eſt. Otho Burgundiæ, poſt Giſlebertum; Othoni paullo pòſt mor tuo ſucceſſit Henricus.

k Flod.

Lotharii cum Othone bellum.

l Sig.

m Idem. Herm. Lamb. Aimo. 5. c. 45. Vvil. Nang. Chron.
n Sig. Aim. Orderic. Vtic. l. 1. Glab. 1. c. 3.

k Lotharius anno 955 cum Hugone M. bellun geſſit in Pictonibus adversùs Vvillelmum ducem Tum Lotharingiæ, ſive Interamnenſis Belgi cæ recuperandæ cauſſa, quam Otho II Carc lo fratri ipſius *l* anno 977 permiſerat, Othoner Lotharius oppugnavit. Quem de improviſ Aquiſgrani fortè morantem, & imparatum o primens, conjecit in fugam *m* anno 978. Har ignominiam ut aboleret Otho, Remorum, finitimarum civitatum, & Pariſienſium agr infinito pervagatus exercitu, *n* dum Axona fluvium in reditu tranſmittit, inſequente Loth rio, cum impedimentis haud paucos mili amiſit.

o Sig. Aim.

p Sigeb. A. 984.

o Aliquanto pòſt Lotharius cum Othone c loquio habito ſuper Charum fluvium, Loth ringiam ei remiſit. quo facto principum ab voluntates alieniores reddidit. *p* Itaque p annos aliquot, eâdem iterum tentatâ, ptóque Virduno, ſed mox reddito; deçe

e anno 986, ac Remis ſepultus eſt, in baſilica S. Remigii. A. 900. Chriſti ad 985. *a* Sigeb.

Poſtremus è Caroli genere Ludovicus Lotharii filius *b* anno 986 iniit regnum, Hugoni i morientе patre commendatus. ac nulla re ꝗeſta celebris, ſine prole Compendii mortuus, in Eccleſia SS. Cornelii & Cypriani ſepelitur anno 987. In eo Caroli progenies, ac ſecunda Regum familia deſiit, anno poſt inaugurationem Pipini 235. *b* Sig. Vvil. Nang. Chr.

Nec illud omiſerim, duas in Annalibus ſuper Lotharii & Ludovici regno ſententias occurrere. *c* Alii Lothario annos 22 circiter adſcribunt, mortuúmque faciunt anno Chriſti 976. Ludovico porro ejus filio 9 annos aſſignant. *d* Alii longè & numero, & auctoritate potiores nobiſcum faciunt. *c* Vt Aim. 3. c. 45. Odoran. Orderic. Vric. Lib. 1. *d* Sig. Ivo Carn. in Chron. Vvil. Nang. Chron. Aquit. apud Pith. Fragm. Flor. Chr. apud. eund.

e Ludovico ſine prole defuncto regnum ad Carolum ejus patruum Ludovici Tranſmarini filium jure pertinebat; qui tum Lotharingiæ dux erat, ex anno 977, ut refert Sigebertus, ideo dictus, ut Lotharii fratris conatibus obſiſteret; in eúmque Francorum inclinabant ſtudia. Sed dum ille cunctando *rem ad conſilium defert*, *f* ut Sigebertus ait, *g* in Hugonem Capetum rerum ſumma transfertur. qui Hugonis magni, cognomento Abbatis filius erat ex Hauvide ſorore Othonis primi ejus nominis Imperatoris. Quam ad principum auctoritatem Ludovici quoque poſtremi è ſtirpe magni Caroli Francorum Regis voluntas acceſſerat: qui, ut *h* Odorannus ſcribit, regnum moriens Hugoni donaverat. *i* Igitur anno 987 regium Hugo inſigne cepit Novioduni in Belgica. *k* & 5 Non. Iul. apud Remos eſt inunctus. Quod ægrè ferens Carolus bellum in eum haud cunctanter movet: ac Laudunum imprimis occupat *l* anno 988. Cæterùm in eodem oppido brevi pòſt obſeſſus ab Hugone, *m* ſecundo obſidionis menſe, ſubita è portis eruptione facta, haud paucos interficit; reliquos perterritos cum Hugone in fugam conjicit; urbem obſidione liberat. Ducottorum exinde Remorum capit proditione Adelgarii presbyteri, anno *n* vel 989, *o* vel ſe- *e* Aimo. Suppl. l. 5. c. 44. Sig. Nang. *f* Anno 987. & Nang. *g* Glab. 1. c. 1. Odoran. *h* Odor. à Pith. edit. *i* Frag. Flor. ad Pith. editum. *k* Idem. *l* Sigeb. Nang *m* Iidem. *n* Nang. *o* Sigib.

A. 900. Chriſti
... 983.
... idem.

b Nang.

c Frag. Hiſt. Aqu. & Aimo 5. c. 44.
d Nang.

e Frag. hiſt. Aquit. à Pith. edit.

De Aſcelino Epiſcopo Laudunenſi.

f Gerbertus apud Maſſon. in hiſt. Reg. Franc. & Rober. in Gall. Chriſti.
g Aimo. Suppl. 5. c. 44. Nang.
h Sig. 991.

i Chron. Dionyſ. Nicol. Gill. Vide Haillan.
k Aimo. 5. c. 44. & Frag. Aqui.
l Frag. Aquit.
m Vvill. Nang. Till. in Com.

quente. *a* atque in ea urbe Arnulphum Epiſco
pum conſtituit Lotharii fratris ſui ex concubin
filium ; Adalberone, qui tum ei præerat Eccle
ſiæ, Laudunum abducto : ubi paulò pòſt exceſſi
è vita. *b* Hugo verò quàm maximis contractis
copiis incluſum Lauduno cum uxore ſua Her
berte Trecarum ducis filia Carolum oppugnat.
Dicitur tunc *c* Aſcelinus, ſive *d* Anſelmus Lau
dunenſis antiſtes, ex intima Caroli amicitia
ejúſque conſiliorum particeps, fœdam rem fe
ciſſe. quippe Hugonem, ut ferunt, noctu in ur
bem introduxit, eíque Carolum prodidit, *e* pe
dies ſanctioris hebdomadæ. Eſt inter epiſtola
Gerberti, qui ad Romanum Pontificatum eve
ctus Silveſter dictus eſt ejus nominis ſecundus
epiſtola quædam ad Azolinum, ſive Aſcelinu
Laudunenſem Epiſcopum plena acerbitatis, a
ſtomachi ; in qua perfidiam illi in Regem expr
brat ; non utique in Carolum, quem capitale
habebat hoſtem : ſed in Hugonem, cujus filii R
berti inſtitutioni præfuerat. Simul Aſcelinu
Romam ad cauſſam dicendam evocat. ut ex
conjectura ſit : eundem, qui ſemel Carolo fide
fefellerat, non majorem Hugoni poſtea præſ
tiſſe. *f* Quanquam Adalberonem reperio per
tempus, quo captus eſt Carolus, Lauduni Ep
copum fuiſſe.

g Hugo Carolum in poteſtatem redactum A
relianos adduxit : ubi turri incluſus diem ob
Reliquit ex priori conjuge filium *h* Ottonem ;
& Lotharingiæ ducatum poſt patrem habuit
uxore verò altera Ludovicum, & Carolum. q
rum ille Lotharingiæ dux poſt patrem fuiſſe p
ditur ab Vvillelmo Nangio, *i* aliíſque ſcript
bus. Sed Sigeberto plures aſſentiri video. An
iſtos in carcere natos eſſe tradunt *k* annales
qui : *l* & à Francis expulſos, receptum ad Imp
torem habuiſſe.

m Duas præterea filias ſuſcepiſſe Carolus
tur, Haridam, & Emengardem. hæc Nam
nupta Comiti ; ex eáque Balduinus originem
xit Hannoniæ Comes ; cujus filiam Yſabe
Philippus Auguſtus conjugem duxit ; quæ
dovicum octavum Sancti patrem peperit.

A. 900 Chriſti ad 985.

ıtione S. Ludovici poſteri maternam ſaltem ab ;arolo magno ſtirpem duxerint. Ita Vvillelmus langius.

a At Hugo conceptum in Arnulfum Remen ·m expromens odium, dedit operam, ut is con-ilio Epiſcoporum apud Remos coacto, loco ıoveretur; cúmque Aurelianis in carcere annos es detinuit: ac Gerbertum, quo, ut dixi, præce-ore uſus erat Robertus ejus filius, illi ſuc-eſſorem dedit anno 992. Qua re commotus oannes XV. Romanus Pontifex, Epiſcopis om-ibus, qui id fecerant, ſacris interdixit; effecít-ue, ut ſummoto Gerberto, in integrum reſti-ueretur Arnulfus. quod ſub Gregorio Papa, & oberto Rege perfectum eſſe *b* Aimoinus in-icat.

a Aimo. 5. c. 45. Sigeb. A. 992.

b In vita S. Abbon. Flor. c. 11.

Cluniacenſis ordo ſæculo iſto cepit initium à ernone Abbate Gigniacenſi viro illuſtri: quem ıno 912 morientem ait Sigebertus, Odonem ım muſicum, Cluniacenſis Abbatem cœno-j feciſſe: Odonem porro 937 deceſſiſſe, eíque cceſſiſſe Ademarum: huic anno 943 Majo-m: tuum Odilonem anno 992, idem Sigeber-s affirmat.

e rebus Occidentalis imperij ſub Othone III, Henrico II, Conrado, Henrico III, & hujus ſchiſmate, ab anno Chriſti 984 ad 1106.

CAP. XVII. *Otho III.*

PUer admodum in Germania regnavit Otho III, *d* anno 984. Imperatoris titu-, coronáque Romæ donatus Gregorio V Pon-ice anno 990; biennio pòſt *e* Creſcentium per norem Conſulatus in eadem urbe tyrannicè iſſantem, & inexpugnabili ſeptum arce capi-damnavit. Cujus uxorem in matrimonium eptam poſtea dimiſit. Nam priorem Augu-m Mariam Aragonum Regis filiam admira-i exemplo juſtitiæ apud Mutinam flammis dixiſſe fertur. quod ita contigiſſe narrant. orte Imperatrix non minus caſti, quàm for-

c Otho Friſing. 6. 25, Lamb. Herm.
d Lamb.
e Idem. Glaber. l. 1. c. 4.
f Gotfr. Viterb. Crantz.

A. 984. Chriſti ad 1106.

Memorabile juſtitiæ ſpecimen in Othone.

moſi Comitis amore capta, ab eo repulſa cum eſſet; hunc ipſum illius, quod deſignarat, tentati flagitii apud virum detulit. qui in juvenem extemplo capitalem ſententiam dixit. Comitis uxor, quam rei totius conſciam moriturus fecerat, Imperatorem in tribunali jus dicentem adiens, coram & viri innocentiam, & Imperatricis ſcelus aperuit: & ad utriuſque fidem faciendum, candentem manu laminam illæſa contrectavit. Quo indicio convicta Imperatoris uxor impudicitiæ, ſimul & calumniæ pœnas incendio dedit.

a Fama eſt, eodem imperante, Gregorium V Imperatoris creandi jus certorum principium ſuffragiis illigaſſe; quos & numero ſeptem vel iſte ipſe vel ſucceſſor ejus quiſpiam conſtituiſſe creditur. *b* Hungari & Tranſſylvani ſub eo Chriſtianam amplexi ſunt fidem.

Viri per id tempus ſanctiſſimi vixêre; Romualdus: Adalbertus in Pruſſia martyrium paſſus: *c* Stephanus Hungariæ Rex: *d* S. Majolus Cluniacenſis Abbas ex anno 943. Doctrina præſtitit Gerbertus ex Remenſi, & Rauennati ſede ad Romanam evectus ab Othone anno 999, ſub Silveſtri II nomine. *e* Mortuus eſt Otho anno 1002. Januar. 23.

f Othone ſine liberis defuncto, Henricus Bavarus ejus nominis ſecundus ab Aucupe, Imperatorij tituli primus, annos imperavit circiter 23. Inſignia ſumpſit Imperij *g* anno 1014 à Benedicto VIII. *h* quo tempore Græci cum Northmannis, & cum utriſque Saraceni de Apuliæ poſſeſſione certabant. Northmanni ſub initium ferè Imperatoris Henrici in eam oram Italiæ adventare cœperant. quod ut geſtum ſit, non abs re fuerit exponere.

i Scribit Leo Oſtienſis anno ſeptimo Arenulfi Caſinenſis Abbatis: k cujus annum tertium congruere dicit anno Chriſti 1014, ut primus ſit Chriſti 1012; Northmannos Apuliam incurſare cœpiſſe: hic erit annus 1018) cùm ante annos fermè ſedecim eò primùm adveniſſent. Quippe ſub annum Chriſti 1002, Northmanni quadraginta ex Hieroſolymitana peregrinatio-

a Vide Bellarm. l. 3. de Tranſ. Imp. c. 1. Baron. A. 996.
b Vita S. Steph. Sur. 15. Aug. Bonfin. Dec. 2. l. 1.
c Vita ejus 20. Aug.
d Sigeb.
e Lam. Herm.
f Dithm. 7. Ioan. Villa.
g Herm. Lamb. Sig. Vrſperg.
h Pand. Collend. l. 3. p. 96.
i Lib. 2. Chr. Caſin. c. 38.
k Cap. 31.

Northmannorum adventus in Apuliam.

edeuntes Salernum appulerunt, egregio cor- A. 984. Chriſt i
oris habitu, bellóque ſtrenui. Id tum oppi- ad 1106.
lum à Saracenis obſidebatur; eratque in eo
Gaimarius princeps, quem Northmannicæ fuiſ-
e ſtirpis Pandulfus Collenutius eſt auctor in
ertio libro. qui jam tum ex anno Chriſti 900
er Æmiliam, Flaminiam, Tuſciam, & Campa-
iam Northmannorum arma inferri cœpiſſe
arrat. Ergo illi quadraginta cùm à principe
rma, & equos impetraſſent, eruptionem in ho-
tes fecerunt. ac plurimis interfectis, reliquis in
ugam conjectis, mirabilem victoriam adepti
unt.

Tanto obſtrictus beneficio Gaimarius, ma-
nis oblatis muneribus, ac majoribus oſtenſis,
etinere illos apud ſe ſtuduit. Sed cùm neutrum
btinuiſſet; quòd & ex ſolo Dei amore gratuitam
anc à ſe collocatam operam dicerent; neque à
atria diutius abeſſe poſſent: legatos cum eis
roficiſci jubet; qui citrea mala, & id genus
lios regionis illius fructus, cum pretioſis veſti-
us, equorúmque phaleris oſtentantes, ad fer-
ilem tantorum bonorum adeundam provin-
iam Northmannos excitarent. Fortè ſub idem
empus evênit, ut Giſelbertus, & Vvillelmus
Repoſtellus ſummo inter Northmannos loco
ati à ſe invicem diſſiderent: & Giſelbertus co-
am ipſo duce Northmanniæ Roberto in ve-
atu Repoſtellum occideret. Qui Roberti, ac
ropinquorum Repoſtelli iram veritus, cum
uatuor fratribus ſuis Rainulfo, Aſclittino, Oſ-
nundo, ac Rodulfo, aliíſque nobilibus Salerni-
anos legatos in Apuliam ſecutus eſt. *a* At Vvil- *a* Lib. 7. c. 3.
elmus Gemmeticenſis Monachus eum, qui cæ-
lem fecit, Oſmundum Drengorum nominat.
Ubi in Italiam pervenerunt, ad Pandulfum Ca-
puæ Dynaſtam adjunxêre ſeſe; ac ſub eo, aliíſque
rincipibus ſtipendia facientes; contra Græcos,
& Saracenos utilem & glorioſam navarunt ope-
am. Nec ſuas res interim neglexerunt. Nam
Apuliæ potiti opidis aliquot, ſuæ gentis du-
es ſibi præfecerunt. quorum primus Turſtinus
ognomento Scitellus à Vvillelmo traditur.
b Pandulfus Triſtanum vocat, qui ejus ſucceſ- *b* Lib. 3. p. 94.

A. 984. Chriſti ad 1106. ſores ad Robertum uſque Viſcardum memorat, paullo ſecus ac Vvillelmus. *a* Tancredus quidam in Northmannia fuit, qui ab *Alta-villa* cognomen accepit. Hic duabus ex uxoribus filios ſuſceperat duodecim, Sarnum, Gotfredum, Drogonem, Tancredum, Guillelmum *Ferrabrachium*, Humfredum, Robertum Vviſcardum, Rogerium, Richardum, Gotfredum alterum, Frumentinum, Molugelum. Ex his Guillelmus Ferrabrachius ab iis Northmannis, qui Apuliam incolebant, dux eligitur: qui Saracenos pariter, Græcóſque debellavit. *b* Saraceni rurſus Apuliam adorti, diviſis bifariam copiis, eodem tempore Capuam, & Barium oppugnant. Sed Barium Gregorius Græcorum dux, Venetorum adjutus viribus obſidione ſolvit. Capuæ opem attulit Henricus Imperator, qui Romæ tunc erat, & à Benedicto Pontifice anno 1014, ut paullo antè demonſtravi, coronam acceperat. Is Saracenis devictis, Græcos eodem impetu compreſſit: ac Troiam iis eripuit: quod oppidum nuper in Apulia conditum ab illis fuerat. atque ita pacem Italiæ reddidit. Ita Pandulphus. *c* At Leo Oſtienſis hanc Imperatoris expeditionem, qua Troiam eodem illo anno, quo condita eſt à Græcis, deditione cepit, Dominicæ Incarnationis anno 1022 accidiſſe ſcribit: *d* quo tempore cum in Caſinenſe monaſterium veniſſet; ibidémque graviter ex calculo laboraret, noctu ei S. Benedictus apparuit: fidémque fecit ſuum in eo loco jacere corpus; de quo hactenus dubitabat. & eodem momento ſanitatem illi reddidit.

e Brevi poſtea ſanctitate pollens perpetuum cum Kunegunde ſervatum in matrimonio virginitatis florem in cœlum extulit *f* anno 1024, tertio Eidus Jul. & in Bambergenſi Eccleſia, quam cum Epiſcopio ibi conſtruxerat, eſt ſepultus. *g* Hic cum Stepano Hungariæ Rege peræquè ſancto affinitate junctus eſt, data ei in matrimonium ſorore Giſla. cujus ſtudio Hungari Chriſtianam ad fidem converſi. Hoc Imperatore S. Abbo Floriacenſis Abbas in Vaſconibus, dum, rixantibus inter ſe medius intervenit, confoſſus

a Pandul.

b Pand. 3. p. 96.

c Lib. 1. c. 40. & ſeq. Idem habent Herman. Vrſperg.

d Id. c. 44.

e Leo Oſt. l. 2. c. 47. &c.

f Herm. Sig. Lamb. Otho Friſ. l. 6. c. 27. Vrſperg.

g Sig. 1010.

inter Martyres adſcribi meruit *a* anno 1004, indictione 2, Novembris 13, multis poſt obitum prodigiis illuſtris redditus. *b* S. Heribertus Colonienſis Epiſcopus eodem imperante moritur anno 1201. *c* Sequens annus novo & compendioſiori muſicæ generi dedit initium, inventore Aretino monacho Guidone: à quo notæ illæ ſex, quibus hodie utimur, inſtitutæ feruntur.

A. 984. Chriſti ad 1106.

a Aimo. in ejus vita cap. ult. Glaber. 3. c. 3. Sigeb.

b Herm. Sigeb.

c Baron. Sigeb. anno 1028.

Conradus.

d Conradus anno 1024 Germaniæ Rex, Imperator anno 1026 ſalutatur. Ad hunc Rodulphus Burgundiæ Rex moriens coronam ſuam cum regno deſtinavit; *e* anno 1032. quod ille anno ſequente adiit, *f* quo ſol defeciſſe traditur Junii 29; hora 6. Sigebertus, qui id anno 1034 aſſignat, Rodulphum ait offenſum Burgundionibus, quòd in Regem ſuum inſolentes eſſe pergerent, regnum ſuum in Conradum tranſtuliſſe; quod ex Arnulphi Imperatoris tempore plus centum & triginta annis gentis ſuæ Reges obtinuerant. atque ita denuo Burgundiam in provinciam eſſe redactam. Hoc illud Burgundiæ regnum eſt, quod anno 890 Rodulphus auſpicatus eſt, ut ex Sigeberto ſuprà cap. 13. meminimus. Id ægrè ferentem Odonem Campanienſem Rodulphi ſororis filium narrat Sigebertus idem, cùm ab Conrado eam provinciam impetrare nequiſſet, contra ipſum bellaſſe, ac Lotharingiam oppugnaſſe. Sed ab Gothelone duce apud Barum, magna cum ſtrage Francorum, victum in acie cecidiſſe. *g* quod in annum incidit 1037. Biennio pòſt obiit Conradus pridie Nonas Junias, ac Spiræ ſepultus eſt. *h* quem annum Solis defectio illuſtrem facit undecimo Cal. Sept. hora ſexta, feria 4, in annalibus notata anno Chriſti 1309. Imperavit annos 15, *i* Conrado regnante obiit ſancta Kunegundis anno 1038; eodémque S. Stephanus Hungariæ Rex; cui Petrus ſucceſſit.

d Herm. Maria. Vrſp. Sigeb.

e Idem.

f Glaber. Herman.

Burgundiæ regnum eſſe deſinit.

g Herm. Lamb. Vrſper. Sigeb.

h Glaber. 4. c. 9 Herm. Vrſper. Sig.

i Herman. Maria.

k Henricus Imperatorum eo dictus nomine ſecundus, Regum tertius, Conrado patri ſubrogatus eſt anno 1039. à quo Bohemi bello ſubacti; nec non & Hungari; qui Petro Rege ſuo ejecto Ovonem ſibi præfecerant. Sed hoc Hen-

k Marian. Herm. Lamb. Vrſper. Glab. 3. c. 2. & 4. Sig.

Henricus III.

S Y

rici armis expulſo, Petrus in integrum reſtitutus eſt. *a* Ab hoc Imperatore Leo IX. Pont. Beneventum accepit, ea lege, ut Bambergenſis Eccleſiæ tributum remitteret. Floruit hac ætate Marianus Scotus nobilis Chronologus; qui anno 1056 Fuldenſem ſe monachum factum eſſe teſtatur. *b* Moritur Henricus anno 1056, tertio Non. Octob. cum regnaſſet annos 17. *c* Reliquit ex Agnete Vvillelmi Pictavorum Comitis filia Henricum heredem. Hoc imperante Petrus Damianus eruditiſſimus ac ſanctiſſimus eſt habitus, *d* qui anno deinde 1057 ab Stephano X. Cardinalis, & Epiſcopus Oſtienſis eſt factus.

a Leo Oſt. 2. c. 802. *b* Maria. Lamb. *c* Glab. 5. c. 1. *d* Leo Oſt. 2. c. 02.

Henricus IV.

Anno Chriſti 1056 Henricus Imperatorum eo nomine III, regum Germaniæ IV, *e* quinquennalis puer regnum auſpicatus eſt. quod magno Chriſtianæ rei damno ad duos & quinquaginta perduxit annos. Fœdo quippe, ac perpetuo ferè diſſidio ab Romano Pontifice divulſus eſt; *f* quòd Epiſcopos, & Abbates partim pretio, partim privata auctoritate conſtitueret; quam *inveſtituram* appellant vulgò. Præcipuum illi cum Gregorio ſeptimo ingentium animorum Pontifice certamen fuit. qui *g* anno 1073 Alexandro II. ſucceſſit, Hildebrandus antea dictus. Initium Schiſmatis factum eſt *h* anno 1076: quo Gregorius Henrico communionem ſacrorum interdixit. *i* Eundem ſequente anno reconciliatum, ſed ad priſtinos mores ſubinde reverſum, denuò ſententia ſua perculit. *k* Interim Saxones ab Henrico deficiunt, & Rodulphum Sueviæ ducem regem eligunt. qui Henricum *l* primò conjecit in fugam anno 1080, ſexto Cal. Februarii. at ſecundo in congreſſu, fugato itidem ipſo, cùm inter primos fortiter pugnaret, occubuit Idibus Octobris, victoria penes ſuos relicta, *m* eodem anno 1080. Quo Henricus Guibertum Ravennatem Epiſcopum ab Gregorio triennio antè anathemate damnatum, in Conciliabulo ſuorum Papam conſtituit. à quo & Romæ, in arce S. Angeli Gregorio intercluſo, inſignia ſumpſit imperii *n* anno 1084, ipſo die Paſchatis.

e Lamb. *f* Vville. Tyrius. l. 1. c. 13. *g* Lamb. Bertol. *h* Sigeb. Bertol. *Schiſma Henrici.* *i* Bertel. Ioan. Vill. 4. c. 21. *k* Otho Friſ. 5. c. 35. *l* Bertol. Leo Oſt. 3. c. 48. *m* Maria. *Guibertus Antipapa.* *n* Bertol.

Rurſus Catholicarum partium fœderati principes Hermanno Lotharingo regnum deferunt *a* anno 1082: qui *b* anno 7, Chriſti 1088, Indict. 12 obiit in Lotharingia, Metiſque ſepultus eſt. *c* Triennio antè, hoc eſt anno 1085, Indict. 8, octavo Cal. Jun. moritur Gregorius. Guibertus verò *d* anno 1100. Neque tamen hujus morte factionum ſtudia reſtincta ſunt, ſuperſtite adhuc Henrico. *e* Qui tandem ab Henrico filio imperio ſpoliatus anno exeunte 1105, ipſo Chriſti natali die, profugúſque, Leodii deceſſit anno 1106, ſeptimo Id. Aug. feria tertia, ætatis 55.

A. 984. Chriſti ad 1106.

a Maria. Bertol. Sigeb.
b Bertol.
c Idem. Leo Oſt. 3. c. 64.
d Sigeb.
e Otho Friſ. 7. c. 11. & 12. Vrſperg.

Præclarum ac fidele per hos tumultus obſequium Romano Pontifici præſtitêre Northmanni Duce Roberto Vviſcardo: cùm jam Apuliam Græcis ereptam ad ſuam poteſtatem adjunxiſſent *f* ex anno 1041. quo Arduinus quidam Longobardus Duclianum Græcorum ducem, alióſque Northmannorum auxilio ſuperavit, unde factum, ut illi Apulia potirentur. Ac primùm Guillelmus, de quo ſuprà mentionem attigi, Tancredi filius: tum Drogo, gentis principes fuerunt. Drogoni Hunfridus ſucceſſit; huic Robertus Vviſcardus; qui omnes fratres fuerunt. *g* Robertus Apulia minimè contentus, Calabriam, & Siciliam ſubegit armis. Ob id ſacrorum uſu à Gregorio ſeptimo Romano Pontifice interdictus *h* anno 1074: ac ſeptimo pòſt reconciliatus anno, qui fuit 1080, provincias illas omnes beneficiario ab eo jure, ac vectigales obtinuit. Pacem hanc fecundiſſimus rerum curſus excepit. *i* Sequenti anno cum millibus armatorum quindecim trajecto mari contra Græcorum Imperatorem Alexium contendit in Thraciam: occurrentémque ſibi cum centum ac ſeptuaginta millibus prælio ſuperavit. *k* Alexius magna pecuniæ vi cum Henrico Imperatore pactus eſt, ut imminentem Orientis imperio Robertum bello deſtineret anno 1084. Quam ille pecuniam contrà jusjurandi religionem, ad conciliandos ſibi Romanorum animos, largitionibus inſumpſit; cùm quidem Lateranenſe palatium, cum Guiberto Antipapa, quinta fe-

Roberti Vviſcardi res geſtæ.

f Leo Oct. 2. c. 68. Vvill. Gemmet. l. 7. c. 30.

g Leo Oſt. Otho Friſ. 1. de geſt. Frid. c. 3.

h Greg. ep. apud Baron.

i Leo Oſt. 3. c. 48. Zon. in Alexio.

k Bertol.

S vj

A. 934. Chriſti ad 1106.

a Bertol. Leo Oſt. 3. c. 52. Pand. 3. Ioan. Villa. 4. c. 17.

b Pandul. 3. p. 108.
c Fazel.
d Lib. 3. c. 56. collato cum 64.
e Baron. ex Romualdo.
f Leo Oſt. 3. c. 57.

ria ante Palmarum Dominicam occupaſſet, Gregorius verò ſe in arcem S. Angeli recepiſſet. Quibus *a* auditis Robertus poſt Calendas Maias cum exercitu ad Urbem advolans, Henricum ita perterruit, ut is raptim ex Urbe fugiens, contento curſu in Germaniam properaret. Robertus rebelli urbe direpta, & incendio magna ex parte conſumpta, Gregorium ex arce detraxit incolumem, ac Salernum abduxit; ubi & mortuus eſt. Robertus quoque circa idem tempus exceſſit menſe Julio. Sed annus, ob Scriptorum diſſenſionem, penè incertus eſt. Nam *b* alii 1082, *c* alii ſequenti mortuum volunt. *d* Leo Oſtienſis 1084 deſignare videtur. Bertoldus 1086. *e* quidam 1085. Magno, & excelſo fuit animo; ac militari laude præcellens, perbrevi ſpatio res ſuas majorem amplificavit in modum. *f* Commendatur & illius in Deum, Sanctóſque pietas, quam multis & ingentibus donariis teſtatam reliquit.

De Orientalis imperii rebus ab anno 976 ad 1118.

CAP. XVIII. g Curop. Cedr. Zonar. Glyc.

g ZImiſce mortuo anno 975, ad Baſilium, & Conſtantinum Romani Junioris filios redit Imperium: quod Baſilius annos 50 tenuit, triennio amplius Conſtantinus. Haud pauci contra eos tyrannidem uſurparunt: imprimis Bardas cognomento σκληρὸς, id eſt *durus*. qui cum Saracenis fœdus affinitate ſanxit. Tum Bardas Phocas: à quo Durus per dolum interceptus eodem Phoca Indict. 2, anno 989 in pugna interfecto, Imperatori reconciliatus eſt. His expeditus negotiis Baſilius, pacata Syria Bulgariam diuturno bello ſibi ſubjecit; Samuele Rege devicto. cujus 15000 militum excæcata ad eum remiſit, ſingulis centuriis uno monoculo præeunte. quorum aſpectu perterrefactus Bulgarus paullo pòſt exanimatus eſt. *h* Proditum eſt in Annalibus Aquitanicis, Baſilium voluiſſe monachum ſe fore, ſi vinceret: damnatum voti, quod reliquum vitæ fuit, monachi cultum ſub imperii

Baſilius imp.

h Frag. Ann. Aquit.

nſignibus occultè gerentem, ab concubitu, & A. 976. Chriſti ad 1118.
arnibus abſtinuiſſe. Mortuus eſt anno natus 70, ndict. 9, Decembri menſe, anno Chriſti 1205: princeps bello ſtrenuus; ſed avaritia, & rapacitate, Græcáque calliditate præditus. Eo tamen deterior Conſtantinus illius frater triennio ſupervixit, nullius homo frugis, ac ludis mimíſque deditus. Exceſſit anno 1028, Novembri menſe, Indict. 12.

a Romanus Argyrus conjugem priorem coactus relinquere, cum Zoë Conſtantini filia cepit imperium. Initio moderatum ſe, ac juſtum præbuit. ſed in pejus immutatis moribus, infinitis exactionibus privatorum exhauſit opes. Syriam ab ſuperioribus Imperatoribus receptam culpa ſua perdidit. quam Georgius Maniaces dux fortiſſimus utcunque retinuit. Periit inſidiis Zoës uxoris anno 1034, Aprilis 11, feria 5 majoris hebdomadæ; ut eſt apud Curopalatam Græcum. Nam Cedrenus, qui hunc exſcripſit, hoc loco depravatus eſt. Imperavit annos 5, menſes 6.

a Curopal. Ced. Zon. &c.
Romanus Argyrus.

b Michaël Paphlago Zoës adulter, qua inſtigante Romanum interfecerat, malè à dæmone vexatus totum ferè tranſegit imperii tempus, quod annorum fuit 7, menſium 8. Deſperata ſalute corporis, animo decrevit conſulere; atque in Monachum detonſus anno 1041 obiit, Decembris 10. Ind. 10; parricidium ſuum magno dolore deteſtatus. Hic Zoën redegit in ordinem. Georgius Maniaces Siciliam de Saracenis eo imperante recuperavit. Sed cùm falſis ex calumniis in vincula conjectus eſſet, eo abſente perdita Sicilia eſt. Quam ad calamitatem Bulgarorum acceſſit defectio.

b Idem.
Michael Paphlago.

c Extincto Paphlagone, ſumma rerum in Zoën recidit; quæ imparem tanto ponderi ſciens eſſe fœminam, Michaëlem Calæphatum, Cæſarem, Stephani, qui rem Siculam perdiderat, filium adoptavit, ac fecit Auguſtum; jurejurando ab eo prius accepto, matris illam ſe loco, ac dominæ ſemper habiturum. Hujus oblitus pacti, Zoën amoliri cupiens, dum vulgi pertentat animos, ejus in Zoën, ac Theodoram ſororem accendit

c Iid.
Michael Calaphatus.

A. 976. Chriſti ſtudia. In quas ſubitò tranſlatum eſt imperium;
ad 1118. cujus ſpes Calæphato cum oculis in perpetuum eſt erepta. Id evenit anno 1042, Indictione 10. Imperavit menſes 4, dies 5.

a Iid.
Conſtantinus Monomachus.

a Conſtantinus Monomachus ab Zoë tori pariter & imperii conſors adhibitus, eodem anno 1042, Junii 12 coronatur. Magnæ hoc Imperatore clades à Græcis acceptæ ſunt. Primùm à Suevis malè multati ſunt, cæſis quadraginta millibus. Tum ab Northmannis in Apulia, quorum auxilio Georgius Maniaces rebellavit. quo poſtmodum ſublato, iidem in Apuliæ poſſeſſione manſêre Northmanni.

Northmanni Apuliam obtinent.

Per idem tempus Turcæ ſub Mahammede Saraceno Perſarum principe ſtipendia merentes ab illo deficiunt: eóque ſæpe devicto, ac tandem mortuo, Perſidem invadunt quorum primus Sultanus Tragolipaces Mucaletus à Curopalate ominatur. Conſtantini Imperatoris impenſis Hieroſolymitanum templum Dominicæ reſurrectionis à fundamentis inſtauratum eſt anno 1048, ante 57 annos à Saracenis everſum; ut ſcribit *b* Vvillelmus Tyrius. Moritur ex morbo, cum imperaſſet annos 12, Indictione 8, anno 1054. Theodora poſt hunc uno regnavit anno, cùm Zoe jam obiiſſet: mortuáque eſt anno 1055, Indictione 9, Auguſto menſe.

Turcæ Perſidem occupant.

b Lib. 1. c. 7.

c Conſtantino imperante Michael Cerularius Patriarcha Conſtantinopolitanus Romanam Eccleſiam ſcriptis oppugnavit anno 1053. quem Leo Pontifex eruditè confutavit. *d* Sequente autem anno legatos Conſtantinopolim miſit, Humbertum epiſcopum Silvæ candidæ, hominem illa ætate pereruditum, & Fridericum ambo Cardinales, cum Petro Amalphitano epiſcopo. *e* qui perbenignè auditi ab Imperatore, Nicetam Studienſem monachum, quæ contra Latinos temerè ſcripſerat, retractare coëgerunt. Michaelem verò Patriarcham in errore pertinacem publicè damnarunt.

c Ep. 1. Leon. Sig.

d Leo P. ep. 7. & 8. Leo Oſt. 2. 89. Sig.

e Vide Baron.

f Annuum haud amplius imperium Michaeli Stratiotico poſt Theodoram contigit; homin

f Iid.
Michael Stratioticus.

ropter ætatem, ac rerum imperitiam minimè omnium idoneo. Sed talem ſcilicet Palatini ſpa-tones eo conſilio delegerant, ut eſſet, qui ho-oris contentus ſpecie, rem ipſis imperii ac fru-tum relinqueret. Dum igitur principes viros ontemptim habet ac ſuperbè, eorum inflam-navit odia. Ergo adversùs hunc Imperator fa-tus eſt *a* Iſaacius Comnenus octavo Junii, Indi-tione 10, anno 1057. Stratioticus aliquantum unctatus, epiſcopos demum, quos ad ſe privatæ erſuadendæ vitæ cauſſa Patriarcha miſerat, nterrogavit; ecquod ſibi poſiti imperii pretium oret. Regnum illis cæleſte reſpondentibus, tatim purpuram exuit. Auguſti die ultima anni 057, Indict. 10. Ita Cedrenus, cujus hic hiſtoria lefinit.

a Ced. Zon. *Iſaacius Comnenus.*

Cedreni hiſtoria deſinit.

b Iſaacius Comnenus Auguſtus ſalutatur an-no eodem 1057, Cal. Sept. Indictione ineunte 1. acris ingenii, ac celebris, ſed arrogantis fuiſſe licitur; idémque belli peritiſſimus. Biennio ac ribus menſibus exactis, deſperata valetudine, mperatorem deſignavit Ducam: & in Studienſe onceſſit cœnobium, ubi ægritudine levatus ni-ilominus in incœpto perſtitit.

b Zonar. Glyc. Manaſſ.

c Conſtantinus Ducas anno 1059 iniit: com-nodis moribus, ac prono in juſtitiam animo; ſed ebes ac tardus. Itaque ſub hoc impunè graſſ-antibus Barbaris, acciſum eſt imperium. Re-navit annos ſeptem, menſéſque ſex, relictis um Eudocia conjuge filiis tribus, Michaële, & ndronico, quos privatus genuerat: & Con-tantino eo Imperatore nato; qui Porphyro-enitus propterea dictus eſt. Obiit ergo anno 067. *d* Joannes Xiphilinus Trapezuntius ex Monacho Patriarcha imperante Conſtantino oruit.

c Iid. *Conſtantinus Ducas.*

d Zonar.

e Eudocia contra jusjurandum, quo morien-i viro caverat, vitricum ſe neminem commu-ibus liberis daturam, poſt ſeptimum menſem omano Diogeni nupſit, forti, ac bellicoſo vi-o; cujuſmodi tum labantibus Orientis rebus pus eſſe ſtatuerat. Jurisjurandi porro ſyngra-ham callidè expreſſit à Patriarcha; cùm ſe ropinquum illius ad conjugium ſimulaſſet.

e Iid. *Romanus Diogenes.*

A. 976. Christi ad 1118.

expetere. Hic in Turcas ſecundis aliquot factis expeditionibus, ad extremum collatis ſignis, Andronici proditione victus in Sultani poteſtatem venit. à quo benignè acceptum, & honorificè demiſſum eſſe *a* Græci Annales memorant. At *b* Vvillelmus Tyrius regium in ſolium aſcendenti, vel deſcendenti barbaro pro ſcabello fuiſſe Diogenem ſcribit.

a Zonar. Glyc. Manaſſ.
b Vvill. Tyr. 1. c. 9.

c Interim Conſtantinopoli relegata in monaſterium Eudocia, novus creatur Auguſtus. Diogenes à Sultano dimiſſus, minus in ſuis quàm in barbaris humanitatis reperit. Nam contra fidem effoſſis crudeliter oculis, neque curatis vulneribus: tumente, ac vermibus ſcatente capite, brevi eſt extinctus anno imperii 3, ſupérque octavo menſe. quod anno 1071 contigiſſe videtur.

Zonar. Glyc. Man. Vvil. Tyr.

d Michaël Parapinacius Conſtantini Ducæ filius vitrico ſublectus eſt anno 1701. Cujus ignavia Turcis incremento fuit, qui Ponticam oram armis ſubegerunt. quod Turcomanniæ regnum appellat. Eodémque tempore Nicephori duo, Botaniates, & Bryennius; ille in Oriente; hic in Occidente, ubi Dyrrachio præerat, imperium uſurpant. Botonitates Turcarum fretus auxilis, regiam prior occupat, ac 25 Martii Imperator ſolemni ritu renuntiatur. Michaël in Studienſe tranſlatus monaſterium, lacerna pulla purpuram mutat pridie Paſchatis, hoc eſt 7 Aprilis, anno 1078: cùm præfuiſſet annos 6, menſéſque totidem. Sub hoc tempus Joannes Xiphilinus obiit, patriarchatu annis 11, ac ſeptem menſibus functus.

d Zonar. Glyc. Manaſſ.
Michael Parapinacius. Niceph. Botoniates imperium occupat.

e Nicephorus Botonitates principatus initio Bryennium pacis conditiones omnes ſuperbè reſpuentem per Alexium Comnenum fregit, oculíſque privavit, paullo poſt Lunarem defectionem, cujus Glycas meminit. quæ quidem anno Chriſti 1078, Januarii 31, hora 1 poſt mediam noctem Conſtantinopoli accidit. Sed dum ingraveſcente jam ætate, ac propter inſitam mollitiem, neque rectè publicam rem tractaret ipſe, nec idoneos

e Zonar. Glyc. Manaſſ.

magiſtratus præficeret ; in contemptum enit ſuorum : & ab Comnenis dignitate oliatus , inter Monachos adſcribitur, cùm nperaſſet annos 3 , Chriſti anno 1081. In hoc nperatore Conſtantinus Manaſſes hiſtoriam efinit.

A. 976. Chriſti ad 1118.

a Ex Comnenis duobus, Iſaacio , & Alexio, c natu licèt minor ad imperium pervenit, quòd gratia , & bellicæ rei peritia præſtaret. Orſus t anno 1081 , Indict. IV, Aprilis 1. feria 5 majo-s hebdomadæ , ut eſt in Chronico à nobis edito nà cum Breviario Nicephori. Vafer homo, ac erfidus , & ad replendum ærarium , quod infini-s largitionibus exhauſerat, nullius parcens opi-is. Malè hic à Francis acceptus eſt : *b* primùm Roberto Guiſcardo Apuliæ duce ; uti ſuperio- capite meminimus. quod anno 1081 , ineunte lexii regno contigiſſe teſtis eſt Zonaras. *c* Poſteà ìm properantibus in Paleſtinam , Godefrido uce , Francis obſiſteret; maxima Græcorum ſtra- repulſus eſt anno 1096. Enim verò nihil Im-eratore iſto tota hac noſtrorum expeditione audulentius , & iniquius fuit , nihil ejus ſucceſ-oribus quamdiu Chriſtianorum illîc res ſtete-int , in eos crudelius , ac perfidioſius. Vixit nnos 70 circiter ; ac 37 , ſupérque menſes 4 , & ies aliquot imperavit. obiítque anno 1118, ib mortem deſtitutus ab omnibus , ne Impe-itorio quidem funere eſt elatus ; filio præſer-m , quem Auguſtum vivens appellaverat, reli-o ſucceſſore. In hoc hiſtoriam ſuam termina-it Zonaras. ac ferè Curopalates , quem penes os Græcum habuimus.

a Zonar. *Alexius Comne-nus.*

b Leo Oſt. 3. c. 48. Zon.

c Vvil. Tyr. 1. c. 8. Otho. Friſ. l. 7. c. 2.

A. 987. Chriſti ad 1108.

Franciæ res ab anno 987, & Hugonis Capeti exordio, ad 1108, ſub regibus Hugone, Roberto Henrico I, Philippo I: nec non de Italicis motibus, & occupata ab Northmannis Apulia: tum de Godefridi Bulionij in Palæſtinam expeditione.

CAP. XIV.

Hugo Capetus.

FRanciæ regnum à Caroli M. poſteris novam ad familiam Saxoniæ originis anno 987 tranſiit; Hugone Capeto Hugonis M. filio conſenſu principum ad eam dignitatem evecto. quem *a* Vvillemus Nangius materno genere ad Caroli ſtirpem pertinuiſſe putat. Mathildem quippe Henrici Aucupis uxorem, Othonis I matrem, Ludovico Arnulphi filio Carlomanni nepote eſſe genitam. Qua ex Mathilde nata eſt Henrico Haovida Hugonis Capeti mater. Sed id eſſe falſum, veterum auctoritas ſuadet, *b* qui Mathildem Theodorici Saxonis fuiſſe filiam, & à Vvitikindo illo, qui cum Carolus M. bellum habuit, oriundam eſſe demonſtrant.

Nihil igitur cum Caroli ſtemmate commune Capetus habuit. Qui Carolum Lotharij filium Ludovici fratrem Aurelianis, ut dictum eſt, in cuſtodia tenuit. *c* Hic initio novi principatus haud paucos è primoribus adverſantes ſibi nactus, conſilio induſtriâque pervicit. *d* Obiit anno 997. quem

Robertus Rex.

Robertus filius excepit, ex *e* anno Chriſti 988 coronæ ac regni particeps jam factus; ſummæ pietate, prudentia literarum inſuper haud vulgari ſcientia præditus. *f* Qui inceſtis cum Berta nuptiis Gregorii V Romani Pontificis interdicto diremptis, Conſtantiam *g* Vvillelmi Toloſani Comitis filiam duxit. Burgundiam armis domitam Francorum addidit regno. Ædes ſacras quamplurimas, ac monaſteria condidit. *h* inter quæ Aurelianis S. Aniano dicatum ſolemni ritu conſecrandum curavit anno 1029.

a An. Pith. &c. etid. in Ann. Franc.

b Vvitich. lib. 1. Luithpr. 4. c. 7. Sigeb. A. 397. Vrſper. Vide Ioan. Villa. l. 4. c. 3.

c Glab. 2. c. 1.

d Fragm. Floriac.

e Glaber. Rod.

f Fragm. Floriac. Helgal. in vita Rob. Fragm. Aquit. Pith.

g Fragm. Floriac.

h Helgal. in vita Rob. p. 73. & 77.

Indictione 12. *a* Quâ urbe, rege eodem, incendio conſumptâ anno 999, Arnulphus Pontifex Baſilicam S. Crucis inſtauravit primùm ſumptibus ſuis, tùm auri vi adjutus maxima, quam inter fodiendum ibidem reperit. Exceſſit rex ſanctiſſimus, *b* ac multis à Deo miraculis illuſtris redditus, anno Chriſti 1033, *c* decimo tertio Kal. Auguſti, poſt dies 21, quàm Sol defecerat; quæ defectio incidit in 3 Cal. Julias anni 1033. Sed Helgaldus feria 3 mortuum ait regem. cúm 13. Cal. Auguſt. fuerit feria ſexta. Regnavit poſt patris obitum annis 36. In quo vulgati Annales caſtigandi ſunt, qui 33, vel 34 numerant. *d* Ejus corpus Miloduno, ubi obierat, in S. Dionyſij baſilicam eſt illatum. *e* Hoc regnante, Judæorum, qui Aurelianis erant, hortatu, Babylonis princeps templum, quod ſuper Chriſti ſepulchrum Hieroſolymis erat, evertit anno 1009. Qua Judæorum fraude cognita, occiſis plurimis, cæteri Romano ex orbe profligati ſunt. *f* Ornabat ea tempeſtate Gallias rara ſanctitate, paríque doctrina Fulbertus Carnotenſis epiſcopus.

A. 987. Chriſti ad 1108.
a Glaber. 2. c. 5.
S. Crucis ædes Aurelianis.
b Helgaldus p. 77.
c Helgald. ibid. Glab. 4. c. 9.
d Helgal.
e Glab. 3. c. 7.
f Fram. Aquit. Hiſt. Trithe.
Henricus I. rex.

Anno Chriſti 1033 Henricus I Francis regnavit, invita Conſtantia matre, quæ Robertum juniorem præferebat, deſignatus à patre. *g* Odonis Carnotenſis Comitis rebelles filios Tetbaldum, & Stephanum per Gotfredum Andegavenſium Comitem vicit; cui Turonorum civitatem attribuit. Vvillelmum nothum Richadi Northmannorum ducis filium fidei commendatum ſuæ, paternam in ditionem *h* anno 1047 reſtituit, fuſis Northmannorum millibus triginta, cùm haud plures ipſe tribus millibus haberet, *i* Leo Papa IX, eo regnante, Hermeri Abbatis S. Remigij rogatu in Remos pervenit: ubi monaſterium ab illo Abbate conditum ſolemni pompa conſecravit, anno 1049, k quo VI Kal. Dec. Dominica fuit. Idem *l* anno 1053 Northmannorum in Apulia Ducem pacem infimis poſtulantem precibus, Germanorum adjutus auxiliis, aggreditur, à quo 14 Cal. Jul. acie victus eſt, interfectis penè ad unum Germanis; cùm prima congreſſione territi Longo-

g Fragm. Floriac.
h Fragm. Floriac.
i Fragm. Floriac.
k Herm.
l Lambert. Herman. Leo. Oſt. 2. c. 88. Otho. Friſ. 6. c. 13. Sigeb. 8. de reb. Ital. Pandul. l. 3.

A. 787. Chriſti ad 1108.
a Iib. & Leo Oſt. 2. c. 83.
b Frag. Flor.
c Aimo. 5.c.47.
d Lib. 3. Orig. Monaſt. S. Dionyſ. c. 12. & ſeq.

bardi terga vertiſſent. *a* Leo ab iiſdem obſeſſus quodam in caſtello, inde Benneventum honorificè perductus eſt; ac tandem dimiſſus. Vita functus eſt Henricus *b* Vitriaci anno regni ſui octavo & viceſimo, Chriſti *c* 1060. ut ex diplomatibus liquet: *d* quorum in uno componitur annus 1 Philippi cum anno Chriſti 1060. in altero annus 8 ejuſdem cum 1068, Indict. 6, Cal. Auguſti. In tertio annus 14 Philippi cum Chriſti 1073. Hoc regnante Caſimirus ex Monacho Cluniacenſi rex Poloniæ factus, ſanctiſſimè vixit.

e Frag. Flor. Aimo. 5. c. 47.
Philippus rex Franciæ.
Frag. Hiſt. Franc. à Rob. *f* ad Phil.
g Sigeb. Aimo. l. 5. c. 49.
h Berthol.
i Berthol. Vvil. Tyr. 1. c. 14. Aimo. 5. c. 48. Plantina.
k Vvil. Tyr. 1. c. 11. & 13.

e Henrico I. ex Anna Ruſſorum regis filia genitus Philippus puer regnare aggreſſus eſt, tutore ei dato Balduino Flandrenſi Comite. Cujus nepotem Arnulphum à Roberto patruo principatu ſuo ejectum Philippus armis reſtituere conatus; à Roberto ſuperatus eſt. quo in conflictu Arnulphus occubuit, anno, ut putat Sigebertus, 1072. Uxorem habuit Bertam *f* Florenſis ducis Friſiæ filiam; Roberti Flandrenſis ſororem. ex qua Ludovicum genuit. *g* Qua deinde repudiata, Bertradam Fulconis Andegavenſium Comitis conjugem adſcivit. Ob id ab Urbano Pontifice ſacrorum interdictus uſu *h* anno 1094, biennio pòſt, cùm ei cumulatè ſatisfeciſſet, cum Eccleſia reconciliatus eſt. Ab eodem Urbano apud Clarum montem Arverniæ opidum celebrata Synodus eſt *i* anno 1095, menſe Novembri, Indictione 3, ut ait Tyrius: in qua Pontifex ad ſacram in Palæſtinam expeditionem Chriſtianos hortatus eſt; *k* Petri Eremitæ Galli, qui Hieroſolymis urgendæ rei cauſſa venerat, oratione commotus. Eo veluti claſſico excitus Occidens variis locis ac temporibus collectos ad eam militiam fudit exercitus.

l Vvill. Tyr. 1. c. 2. Math. Pariſ.
m Tyr. 8. c. 24.
n Id. 9. c. 1.
o Id. c. 5. Sig. 1089.

l Godefridus Bulionius anno 1096, Auguſti 15 die, cum ſuis profectus, poſt infinitos labores, *m* anno demum 1099, Julij 15 die, feria 6, hora circiter diei nona, Hieroſolymam expugnavit, omniúmque ſuffragiis *n* primus rex electus eſt. *o* Fuit hic Euſtachii Bononienſis Comitis filius, Ida matre; Godefridi Gibboſi Lotharingiæ

Ducis ſorore: qui ſine liberis moriens cognominem ſororis filium heredem, ac ſucceſſorem inſtituit. A. 987. Chriſti ad 1108.

a Philippi mors incidit in annum 1108, tertio Kal. Aug. regnavítque annis 49, menſibus 2, diebus 7. & in Floriacenſi cœnobio ſepultus eſt. *a* Fragm. Flor. Aimo. 5. c. 49.

Eo ſeptimum annum regnante, *b* magna in Anglia rerum facta converſio eſt; peregrinæ in originis principem tranſlato imperio. quod hoc ferè modo accidit. Ethelredus Angliæ rex ex veteri Angloſaxonum ſtirpe, Emmam Richardi hujus nominis ſecundi Northmannorum ducis ſororem habebat in matrimonio, ex eâque Alfredum, & Eduardum ſuſceperat. Hic ab Suenone Daniæ rege victus, atque inſula coactus excedere circa annum 1013, ad Richardum confugit uxoris fratrem. cujus auxilio, poſt Suenonis obitum, ejus filio regnante Canuto, regnum recuperat. Sed ab Canuto deinde ſuperatus moritur *c* anno regni 38, Chriſti 1016. Hujus filius Edmundus (quem ex Ethelgina priori conjuge procrearat) cum Canuto pacem ea conditione fecit, ut regnum ex æquo inter ſe dividerent. quod in ſolidum anno elapſo Danus accepit. Non enim uno plus anno regnavit Edmundus. Erant Canuto ex concubina filii duo Haraldus, & Sueno. Ergo ut legitimam prolem ſibi aliquando ſufficeret, Emmam Ethelredi olim conjugem, è Northmannia revocatam ſibi copulavit; genitóque ex ea Canuto mortuus eſt anno 1036. Hunc Haraldus excepit, tum Canutus. Quo vita functo, regnum Alfredo Ethelredi filio defertur, Danis occiſis omnibus, octavo & viceſimo anno, quàm Suenone rege in Angliam venerant.

b Vvill. Malmeſ. Roger. Vvill. Gemmet. Neubr. Matth. Pariſ. Polyd. 7.

c Polyd.

Alfredus cùm ad regnum capiendum trajeciſſet in Angliam, clam à Goduino trudicatur præpotente viro, qui Thiram Canuti ſecundi ſororem conjugem habebat, ex eâque Haraldum genuerat. Is ut parricidii à ſe ſuſpicionem averteret, auctor Anglis fuit, ut Edoardum Alfredi fratrem è Northmannia excitum regem facerent. Sic Edoardus paternum imperium re- *Sanctus Edoa rex Angliæ.*

A. 987. Christi ad 1108.

cepit circa annum Chriſti 1043, & Goduini filiam Editham in conjugium adſcivit: qua cum perpetuum integritatis florem retinuit, multis atque eximiis virtutibus, ac virtutum à Deo teſtibus illuſtratus miraculis. *a* ob quæ annis in regno tribus & viginti confectis, menſibúſque ſex, in cœlum receptus eſt anno 1066, atque in cœlitum deinde numerum adſcriptus. Poſt hunc Haraldus Edithæ frater regnum occupat. quod cùm vivens Edoardus Vvillelmo Notho Northmanniæ duci propinquo ſuo pollicitus eſſet; hic Haraldum traductis è Northmannia validiſſimis copiis acie profligavit, in qua Haraldus ipſe fortiter pugnans occubuit *b* anno 1066, pridie Eidus Octobres, Sabbato. Quo ex tempore Northmanni deinceps in Britannia regnarunt, anno 618 poſtquam Angli, & Saxones in eam inſulam adventarunt, quod anno 449 accidit.

a Roger. Par. 1.

b Roger. Malmeſ. l. 3. Neubrig. Matth. Pariſ. Vvillel. Gem. l. 7. c. 37.

Hoc ſæculo docti, ac ſancti viri non pauci prodiêre. *c* Hilpericus eruditum computum edidit anno 1005. *d* Franco item Scholaſticus Leodicenſis de quadratione circuli ſcripſit anno 1047.

c Sigeb.
d Id.

e Leo ipſe IX ſumma doctrina, paríque morum integritate vixit, ex Tullenſi in Galliis epiſcopo Romanus creatus Pontifex, anno 1049. Item Humbertus Cardinalis, qui Græcos ipſos & Conſtantinopoli coram diſputando, & ſcribendo poſtea confutavit. Lanfrancus ex Abbate Cantuarienſis factus epiſcopus *f* anno 1070; & qui ei ſucceſſit anno 1109, diſcipulus ipſius Anſelmus, ambo, ſed hic præſertim, ſanctitate & litteris lucem ætati illi prætulerunt. Atque hic quidem multis pro Eccleſiaſtica libertate laboribus exiliíſque confectus deceſſit *g* anno 1109, octavo Cal. Maii, ipſo die S. Marci, ætatis 76, pontificatus 16.

e Sigeb. Leo. Oſt. 2. c. 82.

f Vvill. Malmeſ. 1. Matth. Pariſ.

g Edinerus in ejus vita. Malmeſ. Matth. Par. &c.

h Claruit inſuper utriſque ornamentis Ivo ex Præpoſito S. Quintini Belvacenſis, Carnotenſis creatus epiſcopus ab Urbano II, anno 1092. *i* S. Odilo Arvernus ex Brivatenſi cœnobio ad Cluniacenſe tranſlatus poſt S. Majolum anno 993, cùm annos huic ſex & quinquaginta præfuiſſet, migravit in cælum anno 1048 Calendis

h Ivo Ep. 1. Sigeb.

i Sigeb. & vita ejus apud Sur.

ipſis Januariis. *a* Sanctitatis inſuper commendatione celebris fuit Arnulphus cœnobii S. Medardi in Sueſſionibus monachus, atque ejuſdem deinde urbis epiſcopus. Nec non Theobaldus Francus nobilis; qui Vicentiæ in Venetis cella concluſus duodecimo pôſt anno moritur, ac multis à Deo poſt obitum miraculis ornatur: cujus oſſa in Gallias deportata ſunt. Meminit Sigebertus anno 1050.

A. 987. Christi ad 1108.
a Sig. 1080.

b Tulit & doctrinæ pariter ac ſanctitatis laudem hoc ſæculo S. Bruno Colonienſis, & Remenſis Eccleſiæ Canonicus, ac Scholarum magiſter: à quo Carthuſienſium ordo inſtitutus eſt anno 1086, adjuvante Hugone Gratianopolitano præſule ſanctiſſimo. quorum exordia deſcribit *c* Petrus Cluniacenſis: nec non Guibertus Abbas Nongentinus; qui S. Brunonis æqualis fuit; in *d* Tractatu de vita ſua: neque Canonici illius Pariſienſis meminerunt ambo; qui poſt obitum redivivus, denuntiatione feralis de ſe judicii, circunſtantes exterruiſſe fertur: uti nec Sigebertus, qui eâdem vixit ætate. Quam tamen hiſtoriam complures docti graveſque viri literis prodiderunt.

b Sigeb. 1084. Vita S. Hugo. apud Sur. Apr. 1.
c Petrus Clun. l. 2. de Mirac. c. 28.
d Cujus fragmen. edidit Cl. Hemeræus in Carthuſiano.

Ciſtercienſis ordo biennio pôſt, anno nempe 1098, ortum habuit, ut Sigebertus eſt auctor; à S. Roberto Moliſmenſi Abbate cœptus.

e E contrario Berengarius Andegavenſis Archidiaconus infamis auctor hæreſis; quæ Chriſti corpus reipſa ſanctiſſimo contineri Euchariſtiæ Sacramento negat: Francorum nomini dedecus adſperſit. Hic verò cùm ſæpe damnatum à ſe repeſiſſet errorem, eum anno 1088 moriens, poſtremò retractaſſe dicitur.

e Malmesb. l. 3. Sigeb. 1051.

A. 1109. Christi ad 1200.

De Italicis, ac Germanicis rebus ab anno 1109 ad 1200 circiter, Imperatoribus Henrico V, Lothario, Conrado III, Friderico Ænobarbo, Henrico VI. Tum de ſchiſmate duplici: déque S. Bernardo, & aliis inſignibus viris.

CAP. XX. *a*

a Otho Friſ. 7. c. 14. & l. 1. de geſt. Frid. Gotfr. Viterb. Sigeb. Vrſper.

b Sigeb. Gotfr. Dodechinus. Vrſpr.

c Idem.

d Anſel. in App. ad Sigeb. Rob. de monte. Gotfr. Vrſperg.

e Otho 7. c. 16.

f Anſel. in Append. Vrſperg.

g Idem.

h Anſel. Vrſperg.

i Anſel.

k Vrſperg. Otho Friſ. 7. c. 16.

Vrſperg.

m Otho Friſ. 7. c. 17.

VIolentum Romanam in ſedem patris animum, cujus ultorem ſe profeſſus erat, non imitatus eſt ſolùm, illo mortuo; ſed etiam ſuperavit Henricus V, quarti filius. Quippe Romam ut advenit, Paſchali 12 manum injecit; ab eóque per vim jura extorſit omnia, de quibus tantum erat certamen exortum. Sic Imperator ritu ſolito conſecratus eſt *b* anno 1111, Indictione 4. Verùm quàm primùm Italia deceſſit, irrita illa eſſe decreverunt *c* Romani Patres, ſu[perſtite] Paſchali; & eo vita functo, ſucceſſore[s] illius Gelaſius II, & Callixtus II. *d* Henricu[s] ritè creato Gelaſio anno 1118. Burdinum ei Pa[pam] oppoſuit, ſuorum electum ſuffragiis, e[x] Hiſpania fugitivum hominem; quem Grego[rium] nominarunt. *e* Diris ob hæc Callixti Pap[æ] ſententia devotus, cùm ſe paullatim ab ſuis d[e]ſtitui cerneret, paternæ calamitatis exemplo te[r]ritus, ad officium rediit; reſciſſis omnibus, qu[æ] per tyrannidem expreſſerat. *f* Hoc modo p[ax] Eccleſiæ reddita eſt anno 1122. *g* Biennio p[oſt] in Ludovicum Franciæ regem compara[to] exercitu; ut Henrico Angliæ regi, cujus M[a]thildem filiam duxerat, opem ferret, occ[ur]ſu Francorum abſterritus pedem retulit. *h* anno 1125 Trajecti deceſſit ex morbo *i* [fe]ria 5 Pentecoſtes. vel, ut aliis placet, *k* [...] Kal. Junii, quod fuit Sabbatum poſt Pente[co]ſten, regni 19, imperii 14. Hoc Imperat[ore] Otho Bambergenſis epiſcopus Pomera[nos] Chriſtianis rudimentis imbuit *l* anno 1124, [In]dict. 2.

Vacuum Henrici morte Germanorum [im]perium in Lotharium Saxonem *m* repugn[...]

em licet, invitúmque transfertur *a* anno 1123. Moderatum, & amantem juſtitiæ principem, imprimíſque pium *b* Annales fuiſſe teſtantur. Hic Henrici propinquos Fridericum, & Conradum, illius ſorore genitos, ſub initium regni æmulos habuit. *c* quibus ob contumaciam Honórius Papa ſacris interdixit. Eoſdem poſtea S. Bernardus Imperatori reconciliavit. Fœdum per id tempus in Eccleſia Romana diſſidium ſuit, poſt Honorii Papæ obitum anno 1130: cùm huic ritè ſubjecto Gregorio, qui Innocentius II vocatus eſt; Petrus Leonis ſub Anacleti II nomine ab adverſa parte eſſet electus. *d* Innocentio pars orbis Chriſtiani maxima parebat, Bernardi opera potiſſimùm Clarevallenſis Abbatis, viri omni præconio majoris, qui in recuperanda Eccleſiæ concordia, auctoritate, ac miraculis, multorum inſtar fuit. Anacletum fovebat Rogerius Rogerii fratris Roberti Guiſcardi filius, Comes Siciliæ; & Apuliæ, Calabriæque dux poſt Vvillelmi patruelis obitum, qui in annum incidit 1127. Hunc ſibi ut obnoxium haberet Anacletus, *e* regium ei nomen indulſit anno 1130. Lotharius Romam adiens cum Innocentio, & Bernardo Clarevallenſi, Imperatoris honore eſt affectus. quo anno ſolem defeciſſe *f* Annales obſervant 4 Non. Aug. Ea defectio contigit anno 1133: quo Lotharium coronatum iſdem in Annalibus proditur. Poſtea cum Rogerio bellum habuit Imperator: quo Apulia tota, Campaniáque pulſo, Rainaldum ibi ducem conſtituit. ac ſubinde revocatus in Germaniam, in itinere per Autumnum *g* diem obiit anno regni 13, imperii 6, Chriſti 1137. *h* alii ſequentem præfiniunt.

i Ab hoc ferunt inſtitutum eſſe, ut ex jure civili Romanorum judicia fierent. ex quo legum ſcientia Bononiæ, & in aliis Italiæ urbibus publicè doceri cœpta.

Conradus III Friderici Sueviæ Ducis, ac ſororis Henrici Junioris filius regnare cœpit *k* anno 1139, nec à Pontifice redimitus eſt: credo quòd ejus tempore civilibus bellis ardebat Italia: Rogerio poſt Rainaldi obitum impunè cun-

A. 1109 Chriſti ad 1200.
a Otho Friſ. Addit. ad Lamb. Anſel. Vrſper. Goth. Ioan. Villa. 4. c. 35.
b Oth. Friſ. Chr. 7. c. 17. & 1. de geſt. Frid. c. 16 Vrſp. Anſel. Got.
c Otho. 7. Chron. c. 17. Anſel. Got.
d Vita S. Bernar. Plat. *S. Bernardus.*
e Anacleti diploma apud Baron. 1130.
f Anſel. Rob. de Mon. Vrſp.
g Auct. Gembl. Rob. de Monte, Gotfr.
h Vrſper. Onufr.
i Sigon. Vide Vrſperg.
k Otho Friſ. 7. c. 22.

A. 1109. Chriſti ad 1200.

cta vaſtante. *a* Quem dum armis perſequitur Innocentius, ab eodem captus eſt, & cum honore habitus, Apuliam ei, & Calabriam, Capuæque principatum cum regis titulo conceſſit *b* anno 1139, Julii 24.

c Interim Romæ Arnaldus Brixianus Abaiilardi diſcipulus ſub monachi habitu ſeditionibus, ac tumultibus omnia miſcebat. Quo auctore populus, Jordano creato Patricio, ad uſurpandam antiquæ libertatis imaginem, Pontificis excuſſit jugum: *d* cùm eodem tempore civitates mutuis invicem odiis, ac bellis tota Italia quaterentur. *e* Sedatis utcumque Romanis motibus ab Eugenio III, qui ex Abbate, ac diſcipulo ſancti Bernardi Pontifex anno 1145 factus eſt; cùm Edeſſam à Saracenis in Oriente eſſe captam fama vulgaſſet; certatim Principes ad ſacram expeditionem nomina profeſſi ſunt. *f* imprimíſque Conradus Germaniæ, & Ludovicus Franciæ reges, qui hortante ſancto Bernardo Crucis inſigne ſumpſerunt; & Hieroſolymam profecti ſunt: quorum ille 50000 habebat in exercitu: hic equitum 30000; præter ingentem peditum numerum: ut ſcribit Auctar. Gemblacenſe. *g* Factum id eſt anno 1147. Sed Græcorum fraude vexati, nullo operæ pretio facto redierunt. Mors Conradi incidit *h* in annum 1152, quintodecimo Kal. Mart. fer. 6. *i* Hoc rege Gratianus Bononienſis monachus Decretalium opus condidit anno 1151. At S. Bernardus annos 1153 diem obiit ætatis anno 63, cùm anno 1113 in Ciſtercienſe cœnobium cum pleriſque ſeſe recepiſſet, ut in ejus vita, & apud Robertum de Monte legitur. Nam Sigebertus anno 1112 Chronicon finiit. Mortuus jam erat Eugenius Bernardi diſcipulus octavo Eidus Jul. anni ejuſdem 1153.

k Summa in Friderico Ænobarbo, qui Conrado patruo ſubrogatus eſt, ad omne decus indoles fuit. Sed eam pertinax in Romanum Pontificem odium, violatáque Eccleſiæ concordia obſcuriorem reddidit. *l* Creatus anno 1152 Germaniæ rex, Imperatoris nomen ab Adriano IV Romæ eſt adeptus anno 1155. Mox eidem offer-

a Otho Friſ. 7. c. 24.
b Vrſper.
c Otho Friſ. 1. de geſt. Frid. c. 27. & ſeq.
d Otho Friſ. Chr. 7. c. 29.
e Otho Friſ. Chr. 7. c. 31. & ſeq.
f Vvill. Tyr. l. 16.
g Otho à S. Blaſio in App. Friſing. & Otho Friſ. in 1. de geſt. Frid. c. 58. Append. Lamb. Rob. de Monte.
h Otho 1. de geſt. Frid. c. 93.
i Baron.
k Otho Friſ. in rebus geſt. Frid. & Radevic. Friſ. de iiſdem Otho à S. Blaſ. Ioan. Villa 5. c. 1.
l Otho à S. Blaſ. App. Lamb. Dodech. Auctar. Sig. Vrſp.

ſus Pontifici, ſimul ac deceſſit *a* anno 1160, ſucceſſori ejus Alexandro tertio Victorem oppoſuit in Papienſi conventiculo. Inde cum Liguribus; & Longobardis pro Pontifice decertantibus belo ſuſcepto, ſæpe illorum obtrivit exercitus. Mediolanenſes verò pervicaciùs rebellantes præcipuè contudit: illorum urbe penitus everſa *b* anno 1162. Sed iterata Ligurum defectione, & ex improviſo accepta clade fractus, in Romani Pontificis poteſtate fuit. Itaque anno 1177 pax Eccleſiæ redditur. A. 1109. Chriſti ad 1200. *a* Otho à S. Blaſ. *b* Otho à S. Blaſ. Auct. Aquicinct.

Fridericus, tanti ut ſceleris aboleret invidiam, audito Hieroſolymam ab Saladino captam eſſe anno 1187, eò cum Germanorum viribus inſignis cruce contendit. ac multis in Thracia, & Aſia contra Imperatorem Conſtantinopolitanum, ac Saracenorum regulos fortiter geſtis, Tarſi in prægida Cydni unda per æſtivos calores fervidum abluens corpus extinguitur *c* anno 1190. Regnavit annos 38, imperavit 35. *c* Vrſper. Auct. Aquicinct. Otho à S. Blaſ.

Henricus IV Ænobarbi F. aſperis, truculentíſque moribus fuiſſe traditur. Regni collega factus à patre *d* Conſtantiam Rogerii primi Siciliæ regis filiam duxit, annum viceſimum & alterum agens, anno 1186, Indictione 6, ſexto Cal. Februar. quam *e* falsò quidam monacham fuiſſe referunt, & quinquageſimo ætatis anno nupſiſſe. *d* Cotfrid. Viterb. Auctar. Aquicinct. Ioan. Villa. 5. c. 15. & ſeq. *e* Anton. & Pand. l. 4. aliique Vide Baron. A. 1197.

Mortuo Friderico, imperii coronam cum uxore ab Cæleſtino III cepit *f* anno 1191: cùm priùs Tuſculum Romanis coactus eſſet dedere: qui oppidanis, à quibus ſæpe victi fuerant, infenſi, os partim nece, partim exilio affecerunt, oppidúmque diruerunt. Henricus mortuo Vvilelmo Rogerii filio, Apuliam, & Calabriam, & Siciliam recepit: atque in Siculos præſertim omne genus immanitatis exercuit anno 1193, & ſequentibus. *f* Auct. Aquicinct. *g* Vrſp.

h Alexio Angelo Orientis Imperatori, ejus imminens regno, tantum terroris objecit, ut ad tributum pendendum adegerit: quod cum à ſuis colligit anno 8 regni, *i* Chriſti 1179, Meſſanæ obiit Henricus, *k* veneno, ut quidam putant, ab uxore ſublatus: Friderico *h* Nicetas. Chron. *i* Auct. Aquic. *k* Vrſper.

A. 1118. Christi ad 1204.
a Roger. in Annal.
b Otho à S. Blaſ.

adhuc infante relicto. cùm priùs à Romano Pontifice anathema ei dictum eſſet, quòd *a* Richardum Angliæ regem è Palæſtina redeuntem, *b* anno 1190 in vincula conjeciſſet, ſéque ipſum coëgiſſet pretio redimere.

Orientalis Imperii res ab anno 1118 uſque ad 1204; quo Latini Conſtantinopolim occuparunt.

CAP. XXI.

c Nicetas Choniates. Vvil. Tyr. l. 11. c. 31. & lib. 12. c. 5.
d Nicetas.

GRæcorum imperium Joannes Comnenus, qui & Calojonnes, Alexii filius, iniit *c* anno 1118, patre aliquanto commodior, ac bellicis rebus illuſtrior. Nam in Thracia Scythas, & Hungaros Iſtrum tranſgreſſos *d* quinto imperii anno profligavit, tum Perſarmenios in Aſia.

e Idem.
Joannis Comneni pietas in B. Virginem.

e Secundùm quam victoriam indicto triumpho, quadrigis albis impoſitam B. Virginis effigiem ſolemni in urbem pompa revexit. In Aſia deinde multiplici rerum geſtarum gloria decoratus, Antiochiam uſque pervenit; ut ab Raimundo *f* principe urbem illam ex pacto reciperet. Qua ſpe fruſtratus, pervaſtato illius agro, per Ciliciam reverſus eſt. Ubi in venatu ſagittam intento arcu dirigens, ejus cuſpide toxico illita manum perſtrinxit. Ita graſſante paulatim veneno periit Aprili menſe; cùm imperaſſet *g* annos 24, menſes 8. Id accidit *h* anno 1143; altero poſt Edeſſam è Saracenis captam, ut indicat *i* Vvillelmus Tyrius. Proinde expugnata fuerit Edeſſa anno 1142. quod *k* alii ad annum 1145 referunt. *l* Tyrus porrò anno 1124 in Chriſtianorum poteſtatem redacta fuerat.

f Nicetas Tyr. l. 15. c. 22.
g Vvil. Tyr. 15. c. 23.
h Otho Friſ. 7. Chr. c. 28.
i Tyrius l. 16. c. 3. & 4.
k Otho Friſ. 7. c. 30.
l Vvil. Tyr. 13. c. 14. Anſel. Gembl.
m Nicetas.
Manuel Comnenus.

m Manuelem Comnenum, natu licèt minorem, Iſaacio fratri Joannes amborum pater prætulit, Imperatorémque eſſe juſſit; hominem ſubdolum, & Chriſtianis rebus, quæ ad Latinos ſpectabant, infeſtum, & iniquum adeò, ut cum Saracenis in illorum conſpiraret exitium.

n Vvil. Tyr. 16. & Nicetas.

n Satis conſtat Conradi Germanorum, ac La

dovici Francorum regis exercitus illius frau- A. 1118. Chriſti ad 1204.
de ac perfidia deletos eſſe, anno Chriſti 1147. *a* Nicetas.
a Quam Latini nominis injuriam ultus eſt Siciliæ rex Rogerius, qui Græciæ litora claſſe circumvectus, latè cuncta vaſtavit. Sub exitum vitæ *b* Manuel eo venit amentiæ, ut Saracenorum dogma tantum non adſciſceret. *b* Idem.
Tandem longiora ſibi imperii ſpatia pollicentem triceſimo & octavo illius anno vita deſtituit, *c* Indictione 14 ineunte, menſe Septembri, anni Chriſti 1180. *d* Hunc Vvillelmus Tyrius plurimum ab munificentia prædicat, obiiſſéque dicit Octobris 5, imperij 40, vitæ 41. In quo valde eum fugit ratio. *e* Vixit Manuelis temporibus eruditus ille Homeri interpres Euſtathius Theſſalonicenſis epiſcopus; qui Muhammedanam impietatem aſſerere cupienti magna conſtantia reſtitit, auctore Niceta. *c* Idem. *d* Vvil. Tyr. l. 22 c. 5. *e* Nicetas. *Euſtathius Homeri interpres.*

f Alexius Manuelis filius duodecim circiter natus annos patri ſuffectus eſt, Ludovici Francorum regis gener: cujus filiam Agnetem, ut rectè *g* Guillelmus Tyrius appellat, cæterum Manuel ei deſponderat. Nicetas Annam vocat. *h* Hic triennio ferè nomen Imperatoris habuit; atque ab Andronico Manuelis patruele, quem in conſortium imperii per vim acceperat, necatus eſt, nondum expleto quindecimo ætatis anno. Quod antequam faceret, *i* Francos, ac Latinos Conſtantinopoli trucidari juſſit Andronicus: quorum conſilio ac præſidio plurimùm uſus erat Manuel, quóſque tyrannidi ſuæ interceſſuros noverat. *f* Nicetas. *Alexius.* *g* Guil. Tyr. 22. c. 4. *h* Nicetas. *i* Guil. Tyr. 22. c. 10. & ſeq.

Quam ſuorum cladem haud minori Græcorum ſtrage, ac direptione, qui elabi fuga potuerunt, ulti ſunt Latini. Nam Thraciæ, Græciæque martimam oram valida claſſe prætervecti, quicquid obvium fuit, ferro igníque populati ſunt. *Latini Conſtantinopoli cæſi.*

k Andronicus occiſo Alexio ſolus anno 1183 imperare cœpit. Agnetem Alexio deſponſam undecim annos natam, grandi jam ætate ſibi matrimonio junxit. Nec diu per tan- *k* Nicetas. *Andronicus.*

A. 1118. Chriſti ad 1204.
Miſeranda mors Andronici.

tum ſcelus parto gravifus eſt regno. Poſt biennium enim dum Iſaacio Angelo molitur necem, populari orto tumultu comprehenſus ipſe, ac per urbem camelo vectus, altera abſciſſa manu, oculóque effoſſo, à furente plebe laniatus eſt. cum inter tot rerum verborúmque ludibria unum hoc diceret: *Domine miſerere*; & *Quid contritum calamum infringitis?* Periit anno Chriſti 1185. Hîc finis Comnenorum fuit.

a Nicetas.
Iſaacius Angelus.

a Iſaacius Angelus ejuſdem factione populi delatum Auguſti nomen accepit: ídque annis 9 retinuit, ac menſibus 8. Siculorum claſſem vicit ad Strymonem; captis illius præfectis Richardo, atque Balduino. Cyprum ab Iſaacio Comneno tyranno fruſtrà claſſe repetiit. Cum Myſis, ſive Valachis, parùm ſecunda bella geſſit. Federicum Ænorbarbum per Thraciam Aſiámque Palæſtinam petentem conatus intercludere, magnò ſuo damno, illius in ſe arma concitavit. Ab Alexio Angelo fratre cum oculis ereptum illi eſt imperium anno Chriſti 1195.

b Nicetas.
Alexius Angelus.

b Alexius Angelus aſſumpto Comneni nomine imperavit annos 8, menſes 3, dies 10. Iſaaci filiam Irenem Philippus Germanorum Imperator habebat in matrimonio. Ad eam Alexius ejus frater Conſtantinopoli profugit: cujus hortatu Veneti duce Dendulo, cum Balduino Flandrenſi Comite; aliíſque ad ſacram militiam nomina profeſſis principibus ſocietatem ineunt adversùs Alexium Comnenum. Qui per hoſtium contemptum nullis ad reſiſtendum paratis copiis, capta incenſáque Urbe, Debeltum fuga petiit, anno 1203: quo remoto

Iſaacius Angelus cæcus iteratò cum Alexio filio ſpeciem adumbravit priſtinæ dignitatis

c Nicetas. Vide & Ioan. Villa.

c Indict. 6. Sequenti anno 1204, Indictione 7, cùm nec ambo iſti inter ſe concordes eſſent & adversùs illos Alexius quidam Murſiphlus tyrannidem invaſiſſet; fœderatorum claſſis Conſtantinopolim expugnavit, die Aprilis 1[illegible] feria 1 hebdomadis ſextæ Quadrageſimæ, a

Conſtantinop. à Latinis capta.

Nicetas. qui character indicat annum Chriſti 1204. A. 1108. Chriſti ad 1223.

Tum de communi conſilio è Latinorum genere primus Conſtantinopoli datus eſt Imperator Baldinus Flandrenſis, annum agens 32, *a* à Græcis ipſis, quod magno virtutis argumento ſit, ſummoperè laudatus.

a Nicetas. Vide Rigor. in Philippo.

De Francorum regibus, Ludovico VI, Ludovico VII, & Philippo Auguſto.

Ab anno Chriſti 1108, ad 1223.

CAP. XXVI.

FRanciæ regnare cœpit anno 1108 Ludovicus VI cognomento Craſſus; ut *b* ejus Diplomata teſtantur: annum agens non 12, vel 13, ut *c* Sugerius prodidit: ſed 30 circiter: ut qui anno ætatis 60, regni 30 deceſſerit, eodem auctore Sugerio. Aurelianis inunctus, coronatúſque eſt à Demberto Senonenſi: id agente comprimis *d* Ivone Carnotenſi: quòd tum Rhemenſi Archiepiſcopo minimè cum Ludovico conveniret. Sed neque Rhemis conſecrari reges neceſſarium eſſe, pluribus idem Carnotenſis Ivo diſſerit. Ludovici vitam ſcripſit Sugerius Abbas S. Dionyſii. Obiit ex morbo, Chriſti *e* anno 1137, *f* Kal. Aug. cùm regnaſſet annos 30.

b Lib. 3. Orig. S. Dio. c. 13.

c Suger. in vita Ludo. Groſſi.

d Vide Ivon. Ep. 70. Aim. 5. c. 49.

e Auctar. Gembl. Veſtmonaſt.

f Sigeb.

Clarevallenſe cœnobium eo regnante conſtitutum eſt: cujus primus Abbas fuit S. Bernardus *g* anno 1115. Præmonſtratenſis ordo cœpit anno 1120, auctore S. Noberto. *h* Floruit eodem tempore Hugo à S. Victore: & cognominis alter Gratianopolitanus Epiſcopus, qui *i* anno 1132 moritur, vir ſanctiſſimus.

g Anſel. Gembl. Rob. de monte.

h Trith.

i Anſel. Gemb. & Rober.

k Ludovicus VII, cognomine Junior, Francorum ſceptra ſuſcepit anno 1137. qui Alienoram Vvillelmi ducis Aquitaniæ filiam, ex ejus ſuprema voluntate, in conjugem accepit, cum eáque dotalem illius ditionem. *l* Hic ille eſt Vvillelmus Pictavorum Comes, & Aquitaniæ dux; quem Anacleti partes contra in-

k Suger.

Ludovicus Junior.

l Vita S. Bern. l. 2. c. 6. & Theobal. in vita S. Guil. apud Sur. Feb. 10.

A. 1108. Christi ad 1223.

nocentium pertinacius tuentem S. Bernardus anno 1135 meliorem ad mentem reduxit. Quem quidem brevi poſteà, hoc eſt ſub exitum Craſſi, & Ludovici Junioris initium, in Hiſpania mortuum eſſe; quo S. Jacobum veneraturus adierat, teſtis eſt *a* Sugerius, qui ætate illa vixit: nec non Robertus de Monte, qui anno 1137 obiiſſe confirmat; in 6 feria Paraſceve, in æde S. Jacobi, ibíque ante altare ſepultum. Ex quo Theobaldus ſcriptor ejus vitæ redarguitur, qui in annum 1156 mortem illius rejicit.

Guillelmus Piſtaviensis.
a Sugerius in Ludov. Iuniore. Rober. Auctor. Gemb. Suge. Vvil. Tyr. l. 16. c. 18. Ioan. Vill. 4. 34.

Ludovicus anno 1147, poſt Pentecoſten, ſacramento in ſacram militiam dicto, proficiſcitur in Palæſtinam cum *b* 30000 equitum, magnóque peditum numero. Sed Græcorum magis perfidia, quàm Saracenorum vi tantus exercitus periit. Itaque poſt *c* annuam moram ibi factam reverſus in Gallias, anno 1150 cum Alienora conjuge divortium fecit: & Alphonſi VII, qui ſe Imperatorem appellavit Hiſpaniæ, filiam duxit: quam Mariam Tyrius, & Sugerius vocant: Beatricem *d* Annales Hiſpani. *e* Alienora ſequenti anno Northmanniæ Duci, eidémque Andegavenſium Comiti nupſit Henrico, qui poſt Stephanum regnavit in Anglia, ejus nominis ſecundus anno 1154: quo Stephanum obiiſſe 8 Cal. Nov. & 14. Jan. Dominica die conſecratum Henricum, *f* Anglorum Annales referunt. *g* Semen id atrociſſimi belli fuit, quod de Aquitaniæ poſſeſſione Francos inter, & Anglos ortum eſt anno 1156, *h* quod utcunque ſedatum eſt poſt annos ſex; Margareta Ludovici filia Henrici filio deſponſa. *i* Hujus Henrici tempore S. Thomas Cantuarienſis epiſcopus pro Eccleſiæ tuenda libertate primùm exilium, deinde glorioſam mortem obiit anno 1171, à ſicariis in Eccleſia trucidatus. *k* Cujus parricidiis qualemcumque ſuſpicionem Henricus rex publica luit pœnitentia; magníſque viciſſim ab illo beneficiis affectus eſt.

b Auct. Gembl.
c Vvil. Tyr. l. 17. c. 8.
d Vveſt. Monaſt. Matth. Pariſ.
e Ruderic. Par. 3. c. 31. Alph. à Carth. c. 77. Suger. Vveſtm. Matth. Pariſ. Aim. 5. c. 52.
f Rogerius de Hovedem Vveſtmonaſt. Matth. Pariſ.
g Affligen. ad Sigeb.
h Auct. id.
i Quadrip. Hiſt. Roger. Vveſt. monſt. Matth. Pariſ. Otho à S. Blaſ. Auct. Aquicinct.
k Iidem Ann. Angl.

Ludovicus Pariſiis anno moritur 1180, *l* Septemb. 28, feria 5, regni anno 44. Eo regnante floruit Petrus Lombardus Pariſienſis epiſcopus,

l Rigord in vita Philip.

A. 1108. Chriſti ad 1223.

Magiſtri Sententiarum vocabulo notior: & Petrus Comeſtor.

Philippus Auguſtus.

Philippus Ludovici F. Auguſtus, & Adeodatus vulgò nuncupatus, ſuperſtite adhuc patre rex ſalutatus eſt *a* anno 1179, Calend. Novemb. Sequenti verò ſolus regnavit, ætatis annum auſpicatus 26. *b* Quippe natus eſt 9 Cal. Sept. in octava Aſſumptionis, *c* feria 7, qui character anno congruit 1164, non 1165, ut eſt apud Rigordum, & Aimoini Auctarium. Qui in ipſo regni exordio, poſt patris obitum, Judæos per innocentum puerorum cædem Chriſtianis ſacris illudentes, & aliorum ſcelerum conjunctos comprehendi primùm tota Gallia juſſit *d* 16 Calend. Martias, die Sabbati. quæ nota eſt anni 1181. tùm inſequente Julio menſe perpetuo multavit exilio. Exinde poſtquam Hieroſolymam à Saracenis captam audiit, ſacramento dicto, in Orientem cum Richardo Angliæ rege profectus eſt *e* anno 1190; *f* ac ſequente pervenit in Palæſtinam: ubi Aceonam cum fœderatis principibus 4 Non. *g* Jun. anno 1191. quem haud dubium facit Solis defectio: quæ ab Rigordo, Rogerio, & Veſtmonaſterienſi incidiſſe dicitur in diem Dominicum, 23 Junii. Verùm ea belli ſocietate in ſimultatem ac diſcordiam verſa, Philippus eodem anno rediit in regnum. *h* Richardus Cypro, quam in poteſtatem redegerat, Templariis, & ſubinde Guidoni Hieroſolymitano quondam regi vendita; ac Saracenorum millibus quinque morte multatis, in reditu ab Leopoldo Auſtriæ duce interceptus *i* anno 1194 in Angliam revertitur: bellúmque cum Philippo rege quinque circiter annos gerit: *k* donec anno 1199 in caſtelli cujuſdam obſidione, miſſo è balliſta ſpiculo ictus occubuit 8 Id. April. feria 3, ait Rogerius. ſepultúſque eſt in Monaſterio Fontis Ebraldi: ubi & patris illius corpus jacebat. Richardo ſucceſſit Joannes ejus frater, *ſine terra* vulgò nominatus, qui cùm Philippo bellum inſtauravit; atque Angliæ, Hiberniæque regna *l* Romano Pontifici ſubjecit anno 1213, quæ indicto annuo tributo,

a Rigord.
b Idem.
c Aimo. 5. c. 56.
d Rigord. *Iudæi pulſi è Francia.*
e Rogerius.
f Rigord. Auct. Aquicinct.
g Vveſtm.
h Rigor. Vveſper. Pius 2. in Aſia.
i Rigor. Vveſtm.
k Rigor Roger. Vveſtm. Matth. Par. Auct. Aquic.
Anglia Rom. Pont. ſubiecta.
l Roger. Vveſtmon. Matth.

A°. 1108. Christi ad 1223.
a Rigor.
b Vveſt. Matth. Par. Rigo.
c Rigor.

beneficii loco deinceps haberet. *a* At Philippus anno duplici parta victoria; cùm & Anglos Ludovicus ejus filius in Pictonibus; & Othonem Imperatorem in Flandria viciſſet ipſe; utriuſque monumentum ad Silvanectum oppidum conſtituit Victoriæ cœnobium. *b* Sub hæc Ludovicus in Angliam tranſmittens, pulſo Joanne, eam in deditionem accepit. Sed ſtatim atque inde digreſſus eſt, ad Henricum III Joannis filium tota defecit. Id anno 1214 accidit. *c* Exceſſit ex humanis Philippus anno 1223 pridie Id. Jul. anno regni poſt patris obitum exacto 43, minùs menſibus ferè 3.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS PRIMÆ, LIBER NONUS.

Annos continens à Chriſti 1200 ad ætatem noſtram.

Quæ in Germania, & Italia contigere ab anno 1200 ad 1250, ſub Philippo, Othone, Friderico II. ac de diro ſub hoc ſchiſmate: déque viris ſanctitate, vel literis inſignibus.

CAPVT I.

EXTINCTO, *a* uti ſuprà meminimus, Henrico ſexto Friderici filio, in ſucceſſore deligendo procerum ſciſſa concordia eſt: aliis imperii decus ad Henrici fratrem Philippum; aliis ad Othonem Saxoniæ ducem trahentibus. Philippo favebat cognominis Franciæ rex: Othoni Innocentius tertius: qui Friderici excæcrati olim principis oderat ſtirpem. Prior Aquiſgrani Philippus imperium auſpicatus eſt *b* anno 1198. Eòdem paullo pòſt Otho pervenit, ac regni adeptus inſignia, bellum cum Philippo aliquanti temporis habuit. *c* donec inter ſe ita pacti ſunt; ut quandiu ſuperſtes Philippus eſſet, titulo regis abſtineret Otho: poſt illius obitum ritè eum uſurparet.

a Vſperg. Vincent. Bellov. l. 26. c. 59. Siffrid. Frag. Incert. Auct. Alberto præfixum. Blond. l. 6. Dec. 1.

Philippus Imp.

b Siffrid. Frag. Incer.

c Vrſper.

A. 1100. Chriſti ad 1250.

a Vrſperg. Vincen.. To.4. l.29. c. 10. Frag. Incer. auct. Siffrid. Antonius Trithem.

a Regnavit Philippus annos 10. ac Chriſti 1208, Junii 23. ab Othone quodam Palatino interficitur. Cujus uxor Iſaacii Conſtantinopolitani Imperatoris filia, audita viri nece, vitam & ipſa finiit.

b Vincent. l.29. c. 106. Vrſp. Rob. de Monte. Siffr. Chr. Citic. Anton. Ioan. Villa. 5. c. 35.

c Vrſper Vinc. To.4. l.30. c.53. Rigor. Anton. Part. 2. Tit. 9. c. 3.

Vacuam morte competitoris Germanici regni poſſeſſionem adiit Otho, ac Philippi ex pacto filiam duxit. *b* Quem anno 1209 Romæ Innocentius Imperatorem ritè pronuntiavit. Sed eundem contra datam fidem Romana jura violantem ab communione repulit anno 1210. Hic ille eſt Otho, qui cum Richardo avunculo Angliæ rege contra Philippum Francum *c* ad Bovinas pugnans, aciéque victus aufugit anno 1214. A quo proximus annus Lateranenſe Concilium dedit Romæ ab Innocentio III celebratum: ad quod ex omnibus orbis Chriſtiani provinciis adfuêre *d* epiſcopi 412. In eo *Tranſubſtantiationis* cum vocabulo dogma firmatum: ac Joachimi Abbatis damnatus eſt liber, quem contra Petrum Lombardum ediderat.

d Vrſperg. Vide To.4. l.30. c.64. Anton. Tit. 19. To.3. c. 1. paragr. p. 6. Chr. Incert.

e Chr. Colmar. Frag. Incert. Trithe. in Hirſang. Chr.

f Vſper. Monac. Bad. Chro. Colmar. Frag. Incer. Auct.

Fredericus. II.

g Vinc. To.4. l. 31. c. 1.

h Vrſper. Chro. Incert. Colm. Citiz. Trithe. Vide Ioan. Vill. l. 6. c. 1.

Otho Imperator deſtitutus ab omnibus, ac dolore tabeſcens, obiit anno *e* 1216: etſi nonnulli ſequente, alii 1218 mortuum velint. Eodem anno 1216 *f* Innocentius è vita diſceſſit, 16 Julii: cui ſuffectus eſt Honorius tertius.

Fridericus II Henrici VI filius, Friderici Ænobarbi nepos, Othone exauctorato anno 1211, ut ait *g* Vincentius, tertio ab Philippi patrui morte Germanorum ſuffragiis eligitur; cùm ſe hactenus Sicilia, & Apulia materno regno contineret. *h* Imperator verò anno 1219, circa S. Cæciliæ feſtum diem, Romæ dictus eſt ab Honorio. Sed fatali generi ſuo in Romanum Pontificem inſtinctus odio, datam fidem fefellit. Ob id ſacris interdictus ab Honorio primùm, Joanne Brenno Hieroſolymorum rege deprecante, cum eo in gratiam rediit, ſub *i* annum 1222. quo Iolántam Brenni filiam duxit, mortua Aragonum regis filia *k* Maria, è qua Henrium, & Conradum ſuſceperat. *l* Ex illo Siciliæ regibus Hieroſolymitani regni titulus acceſſit. *m* Idem Saracenos Siciliæ montibus dejectos in Apuliam tranſtulit, ac Nuceriæ collocavit.

i Vinc. T.4. l.30. c. 125. Vrſperg.

k Trith in Hirſau. Crh.

l Mond. Pad. 1224.

m Mon. Pad. 1220.

Sublato è vivis Honorio anno 1227, ſuffectus eſt Gregorius IX. *a* qui Fridericum ex pacto, & jurejurando in Palæſtinam proficiſci cunctantem anathemate multavit. *b* Imperator anno ſequente in Syriam navigans, turpi cum Sultano pactione rem Chriſtianam prodidit, à quo Hieroſolymam precario, ac ſpecie tenus impetravit. Reverſus ab Oriente totam inteſtinis odiis, & factionibus Italiam replevit, quæ tum in duas eſt diviſa partes: quarum uni, quæ Pontifici ſtudebat, Guelforum nomen inditum; Gibellinorum alteri, qui Fridericum ſequebatur. Ea nomina apud Piſtorium audita primùm ſub annum 1240, ut auctor eſt *c* Blondus; ut autem *d* Nauclerus affirmat, longè antea, Conrado III regnante, in pugna quadam teſſeræ inſtar militaris aſſumpta; ſed ſub Friderico ardentioribus propagata ſtudiis; civilem peſtem, ac perniciem latè per Italiam ſparsêre. *e* Gibellinæ partis columen in Tranſpadanis erat Ecelinus ſtirpis Teutonicæ tyrannus: qui 34 annis Tridentum, Tarviſium, Putavium, Veronam: Brixiam, aliáſque urbes oppreſſas tenuit; Friderico gratus imprimis, cui decem annos ſuperſtes fuit. Quippe anno 1260 in conflictu ſagitta ſaucius, & ab hoſte captus interiit anno ætatis octogeſimo. *f* Fridericus Henricum filium in Germania rebellantem redegit in poteſtatem, & in Apuliam relegavit anno 1235. ubi ſequente anno deceſſit. Cùm autem nihil de odio in Romanam ſedem, ac pervicacia remitteret, cum Innocentius IV, qui Gregorio IX, ejúſque ſucceſſori Cœleſtino *g* anno 1241 functis, poſt biennii interregnum, ſubſtitutus eſt, à Chriſtianorum ſocietate ſubmovit in Lugdunenſi Concilio: quod generale habitum eſt anno 1245: eíque abrogavit imperium. In eodem Concilio rubri pilei inſigne Cardinalibus datum proditur. Sub hæc novus adversùs Fridericum deſignatus Imperator, Henricus Haſſiæ, ac Thuringiæ Lantgravius biennio haud amplius præfuit; & anno 1247 mortuus eſt, cui *h* Guillelmus Hollandiæ comes proximo ob hoc anno Septemviralibus comitiis ſuffe-

A. 1200. Chriſti ad 1250.

a Trithe.

b Ild. & Villa. 6. c. 27.

Guelfi & Gibellini.

c Blond. Dec. 2. l. 7.

d Trithe. Nauc. Gen. 42. p. 933. Vide Ioan. Villa. 5. c. 37.

e Vide Monach. Pad. l. 2.

Ecelinus tyrannus.

f Blond. Frag. Incer. Blond. & Æneas Sil. l. 7. Dec. 2.

g Vinc. l. 31. c. 1. Anton. Tith. 19. c. 45. Mont. Pad. Blond l. 7. Dec. 2 Ioan. Villa. 6. c. 25.

h Siffrid. Mon. Pad.

A. 1251. Chriſti ad 1300.

ctus eſt; Friderico in Ciſalpinos tumultus intento. Siquidem Longobardicum ab eo nomen omne defecerat. Contra quos bellum adortus Parmam obſedit anno 1247. Sed Parmenſium ſubita eruptione disjectus, fugatúſque vix in Cremonenſem agrum evaſit anno 1248. *a* Biennio pòſt, anno videlicet 1250, *b* Indict. 8. Octobris 18., vita exceſſit in Apulia, anno imperii 32, ætatis 57. *c* Fama eſt à Manfredo, quem ex concubina genuerat, compreſſo in ſtratis ore præfocatum fuiſſe.

a Mon. Pad. Villa. 6. c. 42. *b* Trith. *c* Blond. Dec. 2. l. 7. Anton. Tit. 19. c. 6. paragr. 4.

d Friderico imperante, religioſi Ordines inſtituti duo, auctoribus SS. Dominico, & Franciſco. quorum initia variis annis attribuuntur. Obiit prior *e* anno 1221. Franciſcus verò *f* anno 1226. Præter quos illuſtres fuêre S. Antonius Patavinus, è Minorum familia Alexander Alenſis; è Dominicanis: Albertus magnus: Vincentius Belvacenſis. Item Guillelmus Pariſienſis, alíique, quorum Vincentius & Antoninus meminêre. Feminæ quoque pietate celebres extitere, Elizabetha Lantgravii Thuringiæ uxor: & *g* Maria Oegniacenſis, cujus vitam Jacobus Vitriacenſis edidit.

d Ioan. Villa. 5. c. 23. & 24. *SS. Dominicus, & Franciſcus.* *e* Vincent. l. 30. c. 124. Siffrid. Colm. *f* Trithem. *g* Vincent. l. 30. & Anton.

De rebus Germaniæ, & Italiæ ab anno 1251 ad 1300 circiter, tum de Conrado, Manfredo, Conradino: atque accitis in Siciliam Francis, & eorundem clade Sicula. ac de Hiſpanis Siciliam occupantibus.

CAPUT II.

IN Romani imperii ſpem rex ab Germanis, creatus Guillelmus Batavus, Friderico ſublato, ſexto anno, qui fuit *h* Chriſti 1256, periit, Friſiorum inſidiis exceptus.

Poſt hunc diſtractis Germanorum principum ſtudiis *i* anno 1257, alii Richardum Cornubiæ principem regis Angliæ fratrem, Romanorum regem renuntiant; Alphonſum alii Caſtellæ regem, aſtronomiæ ſcientia celebrem. *k* Hic ſolo

h Colm. Chron. Siffrid. *i* Trith. in Hit. Chron. Vide Ioan. Villa. 6. c. 75. *k* Trith.

contentus imperii titulo, pedem ex Hiſpania non movit. Richardus Francofurtum advolans, ibíque ritè regnum auſpicatus, cùm effuſis ſumptibus opes omnes exhauſiſſet, in contemptum venit eorum, à quibus erat accitus. Itaque in Angliam è veſtigio rediens, vacuum Germaniæ reliquit imperium: diúque interregnum fuit, *a* donec Gregorii X Pontificis mandato indictis comitiis *b* Rodulfus ex Alſatiæ comite anno 1273 deligitur; quem ab juſtitia, pietate, bellicáque virtute multum *c* hiſtoriæ prædicant. Hic Ottocarum regem Boëmiæ rebellantem prælio vicit, & occidit, anno 1278: *d* annóque regni 19 mortuus eſt, *e* Chriſti 1291.

A. 1251. Chriſti ad 1300.

a Trith.

b Siffr. Colmar. Chron.

c Siffrid. Trith.

d Siffr. Colm.

e Villa. 7. c. 145. Siffr. Trithem.

f Proximo ab hoc anno Romanorum rex ſalutatur Adolfus Naſſauvius Comes. *g* qui propter crudelitatem & rapacitatem, in ordinem redactus eſt, eíque ſubrogatus Albertus Rodolfi F. Auſtriæ dux, contra quem Adolfus commiſſa acie ad Vvormatiam occidit *h* anno Chriſti 1298.

f Anton. Naucl. Villa. 7. c. 152.

g Siffrid.

h Idem. Albertus Argentin.

Interim per Italiam civilibus armis infeſta erant omnia. Conradus Friderici II filius ad occupandum Apuliæ ac Siciliæ regnum venit è Germania *i* anno 1251, domitíſque Neapolitanis, & eorum disjectis mœnibus, utrâque potitus Sicilia, à Manfredo fratre, Friderici ſpurio, veneno necatus eſt k anno 1234, relicto filio *l* Conrado, quem Conradinum Itali nominarunt.

i Blondus Dec. 2. l. 8. Anton. Tit. 20. c. 1. Naucl. Villa. 6. c. 44.

K Colma. Chron.

l Trith.

m Manfredus interim, quaſi pro pupillo regnum adminiſtrans, adverſus Romanos Pontifices, Saracenorum, qui Luceriam obtinebant, auxilio bellum gerit,

m Blond. Anton. Naucl. Nangis in vita S. Lud. Io. Villa. 6. c. 47, & 90, & l. 7.

Urbanus IV, qui apud Trecaſſes in Galliis oriundus, anno 1261 Alexandro IV ſuffectus erat; iis cujus edicto anniverſarius Dominici corporis inſtitutus eſt dies; Carolus Andegavorum Comitem S. Ludovici, Germanum Siciliæ regem dixit.

Carolus Andegav. Siciliæ rex.

Quam ad profectionem dum ſe ille comparat, Urbanus obiit, eíque ſucceſſit Clemens IV. de cujus voluntate Carolus Romanæ Senator urbis, & rex utriuſque Siciliæ factus, cum pacto

n Siffrid. Blondus Dec. 2. l. 8. Anton. Trithe. Naucl. Nangis.

K. 1151. Chriſti ad 1300.
a Pand. Vil. 7. c. 9. & ſeq.
Conradini mors.

annuæ penſitationis aureorum duodequinquaginta millium, Manfredum *a* anno 1266 ſuperavit, & occidit. ac biennio poſtea Conradinum cum exercitu in Italiam à Gibellinis excitum ad Fucinum lacum devicit, & in poteſtatem redactum capite multavit anno 1268. cujus morte, Friderici, ac Suevicæ familiæ ſtirps prorſus extinguitur.

b Trith. Blond. Dec. 2. l. 8. Nang in Philippo Ioan. Villa. 7. c. 44.
c Nangis in vita Philippi.
d Blond. Fazel. l. 8. Par. 2. Anton. Tit. 20. c. 4. Nang. in vita Philippi Pand. Collenut. 10. Villa. 7. c. 57. & ſeq.

Anno 1274 Gregorius X, qui Clemente mortuo anno 1270, ſequente eſt electus. *b* Indict. 14, generalem Lugduni Synodum celebravit, in qua de Romani Pontificis creatione nonnulla conſtituit: Græcóſque ad Romanæ concordiam Eccleſiæ recepit. *c* Convenerunt ad hoc Concilium Epiſcopi 500. *d* Petrus Aragonum rex Manfredi gener, cujus filiam Conſtantiam in matrimonium habebat, hortatu Joannis Prochytæ olim domini, nec non Michaëlis Palæologi Græcorum Imperatoris, qui ſibi ab Carolo metuebat, ad invadendam Siciliam, tanquam dotalem, animum ádjecit. Itaque ambobus inſtigantibus, per totam Siciliam occulta conſpiratione facta, eodem die, qui Reſurrectioni Dominicæ ſacratus erat, ſigno, quod convenerat, ad veſpertinam ſynaxim, ut moris eſt, edito; armati Siculi nec opinatò Francos opprimunt, ac ſine ullo ætatis, ſexúſve diſcrimine crudeliter mactant; adeò ut prægnantium uteros excutiendis fœtibus ferro ſcrutati ſint. Inde Siculæ veſperæ in proverbium ceſsêre. Id anno *e* 1282, Martii 30 contigit. His auſpiciis Panormi Petrus Siciliæ regnum adiit, tenuítque diris licèt ab Romano Pontifice devotus. quod Carolus, incaſſum armis repetere aggreſſus, cladem inſuper accepit, Carolo Claudo ejus filio navali pugna ſuperato, captóque *f* anno 1284. Huic præter ſpem, quod affinis ſui Conradini necem ulturus putabatur, pepercit Petrus. *g* qui anno 1285, quo Siciliæ rex Carolus Januarii 7 diem clauſit, ut in Philippi vita ſcribit Nangiſius, cùm datum in prædam ex ferali ſententia patrium regnum defenderet, contra Philippum Franciæ regem dimicans occubuit; dictis ex teſtamento heredibus filiis, Friderico Ara-

Veſpera Sicula.
e Blond. Dec. 2. l. 8.
f Colm. Villa. 7. c. 92. & ſeq.
g Blond. l. 8. Dec. 2.

goniæ, Jacobo Siciliæ. qui, Conſtantiæ matris rogatu; Carolum certis conditionibus *a* anno 1288 dimiſit: inter quas hæc erat, uti Aragonum regi cum Romani Pontificis gratia Siculi regni jus impetraret. quod eſſe ratum vetuit Nicolaus IV. ex quo bellum de integro ambos inter exarſit. *b* quod ſequeſtre Bonifacio VIII, qui S. Cœleſtino III ſponte ſe abdicanti ſucceſſerat. anno 1299 pacatum eſt, cum Jacobus Sicilia ceſſiſſet. Verum Siculi *c* Friderico Jacobi fratre ad regnum evecto, Carolo, ac Pontifici reſtiterunt.

A. 1251. Chriſt. ad 1300.
a Naucl.
b Pazel. Dec. l. 9. Naucl. Villa 8. c. 13.
c Naucl.

Per eadem tempora inteſtinis motibus reliqua omnis ardebat Italia: Venetis præſertim, ac Genuenſibus potentiſſimis civitatibus mutuam in perniciem tota atrocitate bacchantibus, quarum diſſenſio parvis ex initiis apud Ptolemaidem Syriæ oppidum exorta ſub annum *d* 1260, mutuas utriſque calamitates attulit.

d Blondus Dec. 2. l. 8.

Ea tempeſtate ornabant Eccleſiam omni ſanctitatis ac literatum gloria, SS. Bonaventura, & Thomas Aquinas. *e* qui ambo anno 1274 in cœlum recepti ſunt. Thomæ item præceptor Albertus M. *f* qui anno 1280 obiit, anno ætatis 87. *g* Petrus quoque Martyr anno 1252 ab hæreticis obtruncatus eſt. Obiit & S. Clara B. Franciſci popularis *h* anno 1253. Et ex eodem ordine S. Ludovicus Toloſanus Epiſcopus Caroli II Siciliæ & Apuliæ regis filius. *i* Vixit & Nicolaus Lyranus hoc tempore, Doctor Pariſienſis ex Minorum ordine.

e Naucl.
f Trith. in Chron. Hirſaug.
g Anton. Colm.
h Anton.
i Naucl.

k Raimundus Lullus Majoricicenſis circa annum 1290 in ea inſula floruit ambigua fama. S. Ivo in Aremoricis, & S. Rochus in Narbonenſi provincia ſanctitate præſtiterunt.

k Bernar. de Lutzemb.

Ab 1205. Chriſti ad 1300.

De Latinis Conſtantinopoli imperantibus, ac rebus in Oriente geſtis ab anno 1205 ad 1300. Vbi de recuperata à Græcis Conſtantinopoli: Tartarorum excurſione: ac terra ſancta Chriſtianis penitùs erepta.

CAP. III. *Balduinus Imperator Conſtantinop.*

Conſtantinopolim Latini annos octo & quinquaginta tenuerunt. Primus in ea regnavit, ut dictum eſt, Balduinus, qui cum expeditionis ſociis imperium partitus eſt: Venetis præſertim, ac Genuenſibus. quorum illi Ægæi maris inſulas, Cretam, & Eubœam, aliáque ceperunt; ait *a* Blondus. at Genuenſes Cretam occupaſſe Nicetas prodidit. *b* Bonifacius Montisferrati Marchio novum Theſſalonicæ regnum inſtituit.

c Balduinus anno vertente à Bulgaris victus, captúſque anno 1205, Indict. 8, Aprilis 15, ac menſes ſedecim in vinculis habitus, per ſummos cruciatus ab Joanne Bulgarorum rege perimitur. *d* Ac tum demum Henricus Balduini frater ad imperium evehitur anno 1206. Quam Latinorum moderationem haud præproperè ſibi regnum uſurpantium ante legitimi principis obitum, Nicetas prædicat, popularium ſuorum ambitionem, immanitatémque deteſtans; qui per Imperatorum cædes ad tyrannidem graſſari ſolebant. Henricus 10 circiter imperavit annos. Moritur enim *e* anno 1 Honorii tertii, Chriſti 1216. cui ſucceſſit Petrus Antiſſiodorenſis: qui Iolantam Henrici ſororem, ut *f* Nicephorus auctor eſt: vel ut alii, filiam duxerat, *g* Hic ab Honorico III Romæ coronatus, dum in Thraciam proficiſcitur, à Theodoro Dyrrachii principe perfidiosè captus, & à Theodoro Laſcari trucidatus eſt.

Robertus Petri filius poſt hunc imperavit. Inde Balduinus Roberti frater. qui *h* anno 1261 recuperata ab Græcis Conſtantinopoli, in Occidentem reverſus, ad Carolum Siciliæ regem

a Blond. Dec. 2. l. 6.
b Niceph. Greg. l. 1.
c Nicetas.
d Nicetas. *Henricus Imp.*
e Anton. Tit. 19. c. 3. *Petrus Imp.*
f Niceph. Greg. p. 11. & 40.
g Anton. T. 19. c. 3. *Robertus Imp.*
h Nangis in vita S. Ludovic. pag. 448. Nic. p. 58. Nauc.

adiit, ejuſque filiam filio ſuo deſpondit: Conſtantinopoli promiſſa, ſi illius ope recuperare poſſet. Itaque Latini Conſtantinopoli potiti ſunt annis 58. A. 1205. Chriſti ad 1300.

Latinis Conſtantinopolim obtinentibus, *a* Theodorus Laſcaris à Græcis Imperator creatus, Nicææ in Bithynia ſedem habebat; homo bellicis rebus inclytus. qui Turcas ab Alexio ſocero contra ſe concitatos magna ſtrage delevit, eorúmque Sultanum ſuapte manu peremit. Moriens *b* anno imperij 18, Chriſti 1222, ſucceſſorem deſignavit generum Joannem Ducam. à quo pleraque de Latinis recepta. *c* Imperavit annos 33, & mortuus eſt anno Chriſti 1255.

a Nicetas, Niceph. Greg. p. 7. *Theodorus Laſcaris.*

b Niceph. p. ir.

c Idem in fine l. 2.

Theodorus Laſcaris Joannis filius patrem excepit *d* annos natus 33. qui quarto anno imperii, Chriſti 1259 moritur. ſiquidem ætatis *e* anno 36 obiit, ſex annorum filiolo relicto Joanne. Verùm

d Idem initio. l. 3.

e Idem l. 3. p. 29.

f Michaël Palæologus Comnenus, maternum ab Alexio Comneno trahens genus, & Andronici Palæologi filius, excæcato poſt annos 4 pupillo *g* decimum annum agente, imperium uſurpat. Cujus artibus Conſtantinopolis per Alexium Cæſarem cum 800 haud amplius militibus proditione capitur. Subinde tamen imminentem Conſtantinopoli Carolum regem Siciliæ veritus, ad Romanæ concordiam Eccleſiæ reſpexit; ac legatos in Africam uſque miſit ad S. Ludovicum anno illo, quo mortuus eſt, 1270, ut ſcribit *h* Pachymeres. Anno verò 1274 *i* Lugdunenſe Concilium, cùm eò legatos ſuos deſtinaſſet, & conditum in eo decretum fidei ratum habuit. *k* Idémque Siculam in Francos conſpirationem anno 1282 opibus & auctoritate ſua promovit. Obiit anno *l* Græcorum 6791, Chriſti 1283. &, quod in Latinos propenſior fuiſſet, ſéque cum Romano Pontifice conjunxiſſet, *m* ab Andronico filio ne plebeio quidem ritu ſepultus haud procul caſtris, in quibus tunc erat, humo eſt obrutus: cùm imperaſſet annos poſt Joannis pupilli abdicationem circiter 23.

f Idem l. 4. Ioan. Vill. l. 6. c. 72.

g Niceph. p. 43. *Michael Palæologus Conſtantinopolim recuperat.*

h Pachym. in Fragm. à nobis editis p. 390.

i Vide Niceph. Gregor. l. 5.

k Anton. Tit. 20. c. 4. paragraph. 1.

l Niceph. p. 72.

m Idem. 6.

A. 1205. Chriſti ad 1300.
a Niceph. Greg.
Andronicus Imp.
b Niceph. l. 10. p. 215.

a Andronicus Michaëlis filius mortuo Michaële filio, ejus filium Andronicum deſignavit heredem imperij. qui adversùs avum rebellans ſæpius, tandem extrema ſenectute confectum abdicare coëgit, capta Conſtantinopoli. Ita privatus exceſſit *b* anno Græcorum 6840, Chriſti 1332.

Tartarorum excurſio.
c Vincen. l. 29. c. 69. Naucl. Gen. 41. Vol. 2. Vide Ioin. in hiſt. S. Ludov. p. 192. Ioan. Vill. 6. c. 28.
d Monach. Pad.
e Naucl. Vol. 2. Gen. 42.
f Vincen. l. 29. c. 88.
g Vinc. ib. &c. 89. & l. 31. c. 1.
h Vinc. 30. c. 50.
i Vinc. c. 31. c. 28. Nang. in vita S. Ludov.
k Vinc. l. 31. Ioan. Vill. 6 c. 61.

Hoc ſæculo Tartarorum gens hactenus Indiæ regibus ſubjecta, eorum excuſſo jugo, privatóque conſtituto imperio *c* ſub annum 1202, latè per orbem diffuſa, vaſtitatem circumtulit. Horum pars, Georgiana, Armenia, aliiſque direptis provinciis, Tranſſylvaniam, & Poloniam populabunda percurrit *d* circa annum 1241 *e* Bathone duce. quo amiſſo, fame compulſi poſt triennium ſeſe receperunt. *f* Pars altera Coraſmios Parthici generis ſedibus ſuis pepulit: qui ab Ægypti Sultano pretio conducti, Francis in Palæſtina fuſis, Dominicum ſepulchrum everterunt ſub *g* annum 1244. Hos inſecuti Tartari Perſidem invadunt, *h* ac Turcas, eorúmque Sultanum Iconij regnantem in fugam conjiciunt. *i* Sequente anno Turcæ pactione tributi pacem ab illis redimunt. His de cauſſis Innocentius quartus Domicanæ familiæ Monachos aliquot ad Tartaros miſit. cujus profectionis hiſtoriam *k* Vincentius exponit.

l Mon. Pad. Vinc. l. 30. c. 84. & ſeq Blōd. Dec. 2. l. 7. Trithe. in Chr. Hirſ. Oliv. Scho. Ioan. Till. 5. c. 39.
m Vinc. 30. c. 86.
Expeditio S. Ludovici.
n Nang. Vinc. l. 31. c. 89. Ioan. Siffri. Non.

In Palæſtinam quoque Chriſtianæ quædam expeditiones factæ ſunt. *l* quarum una celeberrima fuit anno 1218: quando Leopoldus Auſtriæ dux, & Andreas Hungariæ rex, cum Joanne Brenno Hyeroſolymitano Damiatam obſeſſam poſt menſes 18 expugnarunt. Sed dum ſucceſſu hoc elati barbaros perſequuntur, immiſſo in eorum caſtra Nilo, pacis conditiones ab illis accipere, ac quæ ceperant reddere ſunt coacti anno 1221. *m* At biennio antea Conradinus Saphadini filius Hyeroſolymam funditus diruit, præter templum Domini, & turrim Davidis. Poſtea Innocentius IV in Lateranenſi Concilio anno 1245 Chriſtianis principibus ſacræ militiæ ſignum edidit. quo S. Ludovicus excitatus cum valida manu trans mare navigavit *n* anno 1248 Tota belli moles in Ægypti urbem Damiatam.

incubuit. quæ anno 1249 in Francorum poteſtatem venit. Sed in eorum caſtra peſtilenti è circumjectis paludibus afflata lue, deditionem facere, paciſque leges accipere coacti ſunt; ut Damiata reddita tutò inde liceret egredi. *a* Poſtremò anno 1291, Ptolemais, Tyrus, & quicquid in Syria Chriſtiani nominis reſiduum erat, ſub Turcarum ditionem venit: ex eóque ſacras expeditiones in Orientem Chriſtiani deſiêre facere.

A. 1200. Chriſti ad 1300. Pad. Sanut l. 3. part. 12. Nauc. Ioan. Villa. 6. c. 37. *a* Sanut. l. 3. part. 12. c. 21. & 22. Blond. Dec. 2. l. 8. & 9. Nauc.

De rebus Francicis ab anno circiter 1200 *ad* 1300, *ſub Philippo, Ludovico VIII, Ludovico IX, Philippo Audace, ac Philippo Pulchro.*

CAP. IV.

b REgnante in Galliis Philippo pium bellum in Tectoſagis, ac Narbonenſi, quam Occitaniam vocant, provincia motum eſt adversùs Albigenſes hæreticos, Manichææ ſectæ colluviem. quorum partes Raimundus Toloſanus comes, & Aragonum rex impigrè tutabantur. Contra quos Innocentii III hortatu Catholici principes coorti ſunt, duce ab omnibus conſtituto Simone Montefortio, viro peræquè religioſo ac ſtrenuo. Qui illorum ſæpe debellatis copiis, in Toloſana obſidione glorioſam mortem oppetiit *c* anno 1218. Idem bellum ab Ludovico VIII, Sancti patre, anno 1226 inſtauratum, ab ejus filio 1229 terminatum eſt. quo Raimundus Comes, ejuratâ Lutetiæ Pariſiorum hæreſi, filiam ſuam Alphonſo S. Ludovici fratri cum Toloſani Comitatus dote collocavit.

b Hiſt. Albig. Vinc. l. 29. & 30. Anton. Tit. 19. c. 3. *Albigenſe bellum.*

c Vinc. 30. & 35. Ant.

d Eâdem tempeſtate ſacrum alterum in Hiſpaniis bellum contra Saracenos Alphonſo Caſtellæ rege ſecundum fuit. Miramolinus Tuniſii rex totam vincendo pervagatus Hiſpaniam, Arelatum, & Avenionem uſque perruperat. Sed anno 1212 regum quatuor, Caſtellæ, Aragoniæ, Luſitaniæ, & Navarræ oppoſitis ad Toloſam Hiſpaniæ oppidum copiis tanta ſtrage profligati ſunt Arabes, ut ducenta millia ceci-

d Roder. Sanct. part. 3. c. 35. Franc. Tarapha. Maria. l. 11. c. 32. & ſeq. Blond. Dec. 2. l. 6.

A. 1200. Chriſti ad 1300.

diſſe dicantur: è Chriſtianis viginti quinque haud amplius occubuerunt. Ea pugna facta eſt Julii 16, feria 2, ut Mariana ſcribit. Secundùm quam Saracenorum in Hiſpania res inclinare cœperunt: adeo ut paullatim amiſſis cæteris provinciis, nihil eis præter Granatenſe regnum reliquum fuerit.*

Ludovicus VIII.
a Geſta Lud. VIII. Vinc. l. 30.
b Geſta Lud. VIII.

a In Galliis Ludovicus VIII Philippo patre mortuo regnavit anno 1223. qui ſequente anno, Rupella, aliiſque cis Garumnam expugnatis oppidis, citeriore omni Aquitania Anglos expulit *b* anno 1224. Biennio pòſt Chriſti 1226, ex Albigenſi expeditione rediens, in Arvernis apud Montempenſerium anno regni 4 ex morbo periit, Non. 8, quæ tum in Dominicam incidit.

c Nangis, Vincen. 30. c. 120.
S. Ludovicus IX.

c Eodem anno, prima Adventus Dominica apud Remos conſecratus eſt Ludovicus IX octavi filius, Francici decus nominis, ætatis anno 12, etſi Vincentius 14 tribuat. qui inter Sanctos ob innocenter actæ vitæ meritum à Bonifacio VIII eſt adſcriptus. Hic initio principatus Theobaldum Campaniæ, & Hugonem Marchiæ Comites, alióſque contra novum regem conjuratos principes armis ad obſequium compulit. Pace dehinc ubique parta, gravi ex morbo recreatus *d* anno 1244, crucis inſigne cepit: atque in Ægyptum, eo, quem ſuprà demonſtravi, exitu bellum invexit. Quo perfunctus, quinque in Palæſtina per omnia Chriſtianæ pietatis officia exegit annos; Blanca interim matre procurante regnum, Alphonſi Caſtellæ regis, & Eleonoræ Henrici II Angliæ regis filia.

d Nangis, Vincent. ioin.

Poſt cujus obitum eò reverſus, omnes regiæ pariter & Chriſtianæ virtutis numeros implevit. *e* Sed vehementioribus in dies propagandæ religionis accenſus ſtimulis; quaſi prior ex voto ſucceſſiſſet, novam contra Saracenos in Africam expeditionem obiit anno 1269. ac ſequente, caſtris ad Tunetum poſitis, vulgata per exercitum lue contactus ſanctiſſimam efflavit animam 8 Cal. Sept. anno ætatis 56, regni 44, Chriſti 1270.

e Iid. & Ioan. Vill. l. 7. c. 36.

f Eodem, quo mortuus eſt Ludovicus, die,

f Nangis. Villa. c. 39.

Carolus Siciliæ rex ejus frater cum valida claſſe ad Africæ littus appulit. cujus auxilio Franci animis erecti barbaros ita contuderunt, ut ad pacem poſtulandam vel iniquis conditionibus adigerent. A. 1200. Chriſti ad 1300.

a Philippus Ludovici filius *Audax* dictus, anno 1270 Francorum rex appellatus in Africa, ſequente anno, ipſo die Aſſumptioni Virginis ſacro, apud Remos de more coronatus eſt. Ejus patruus Alfonſus Pictavorum, ac Toloſatium comes, ex Africa rediens moritur in Tuſcia. cujus vacuam ſucceſſoribus hereditatem Philippus adiit. Vaſcones, qui Navarræi vocantur, expugnata Pompeiopoli ad obſequium reduxit *b* anno 1276. *c* Petro verò Taraconenſium rege, à quo Siciliam occupatam antea docuimus, ab Romano Pontifice ſacrorum uſu prohibito, ejúſque regno in Carolum Valeſium Philippi filium tranſlato, ut in ejus poſſeſſionem illum mitteret Philippus, totis viribus Tarraconenſem oppugnavit anno 1284; ac Gerunda potitus eſt. cujus in obſidione Petrus lethali accepto vulnere deceſſit. *d* graſſante peſtilentia, dum ſe inde Franci recipiunt, Rogerius Tarraconenſis claſſis præfectus nec opinantes aggreditur. Qui igne oppido ſimul ac navibus ſuis injecto, per Pyrenæi anguſtias ferro ſibi iter aperiunt. Philippus ingraveſcente morbo Perpiniani diem obiit Octobri menſe anno 1285. *e* qui trium morte regum inſignis ad memoriam fuit, Caroli Siculi, Petri Tarraconenſis, & Philippi Franci. Regnavit Philippus annos amplius 15. *f* Filios ſuperſtites habuit ex Iſabella Tarraconenſi Philippum Pulchrum, & Carolum Valeſium. Ex Maria Brabantina Ludovicum Ebroicenſem.

Philippus Audax.
a Nangis in vita Philippi.
b Nangis.
c Iid. & Ioan. Villa. l. 7. c. 201. & ſeq.
d Vill. 7. c. 104. Gaguin. Æmil.
e Paul. Æmil.
f Gaguin. Æmil. Til.

g Philippus Pulcher regnum adiit anno 1285. ſed anno 1286, octavo Eid. Janu. conſecratus, 29 regnavit annos. quibus aſſidua ferè cum Anglis, & eorum fœderatis Flandris bella ſuſcepit. Edoardus II Angliæ rex Northmanniam, & Aquitaniam invadens, magna clade repreſſus eſt duce Carolo Valeſio, anno 1293, per eúmque Aquitania recepta.

Philippus Pulcher.
g Annal. Franc. Gaguin. Æmil.

A. 1200. Chriſti ad 1300.

Guido Flandrenſis Comes Edoardi partes ſecutus cum eo victus eſt ad Furnas anno 1295. Poſt anno 1299 Flandri ab eodem Valeſio perdomiti, rurſus ab rege deficiunt. *a* cujus exercitus ad Curtracum cum ſeditioſis infeliciter pugnavit anno 1302. Sed biennio poſtea ad Audomaropolim eorum profligatis copiis, res ad compoſitionem eſt deducta.

a Ioan. Vil. 8. c. 55.

b Cum Bonifacio quoque Pontifice ejus nominis VIII Philippo negotium fuit: qui ſacram militiam detrectantem Franciæ regem anathemate perculit anno *c* 1302. Quem Sarra Columnenſis cum Nogareto equite Franco in Italiam profectus, improviſo comprehenſum Anagniæ, Romam perduxit; ubi ex mœrore animi Octob. 11 vitam finiit anno 1203. Huic ſubjectus Benedictus Philippum communione reſtituit. Benedicto Clemens V ex Archiepiſcopo Burdegalenſi ſubrogatus eſt anno *d* 1305. qui Pontificiam ſedem Avenionem tranſtulit: ubi annis hæſit amplius 70. *e* Hujus decreto damnati Templarii, déque iis ab Philippo rege ſumptum ſupplicium anno 1307: & eorum fortunæ partim Hoſpitalariis, ut vocant, adjudicatæ; partim in fiſcum relatæ. Exceſſit è vita Philippus, ut *f* quibuſdam placet, anno 1313, *g* alii ſequenti malunt, Novembris 29; quod & pluribus probatur. Ex quo liquet eum tricesimo regni anno ineunte mortem obiiſſe.

b Ioan. Vil. 8. c. 62. Blon. Dec. 2. l. 9.

c Chron. Colmar. Conrad. Vecer. in Henr. 7. Plat. Vill.

d Ioan. Villa 8. c. 80. Ber. Guidonis Plat.

Templarii.

e Albert. Argent. Plat. Villa. 8. c. 92.

f Gaguin. Æmil.

g Ioan. Villa. 9. c. 65. Til.

Rege S. Ludovico *h* Robertus Sorbona Theologus collegium Theologorum inſtituit; quod hactenus illius nomen retinet; *i* circa annum 1343.

h Ioinvil

i Geneb.

De

A 1300 Chriſti ad 1400.

De Imperii Occidentalis rebus in Germania, & Italia.

Ab anno 1300, ad 1400.

CAP. V.

a ALbertus Auſtriacus Romanorum rex Rudolphi Imperatoris filius, ab Joanne fratris filio anno 1308 Cal. Maiis nefariè trucidatur, anno regni 10: eíque Henricus Lutzemburgenſis dux *b* Calend. Novemb. ſublegitur. Qui in Italiam profectus, contra Gibellinam factionem bellum fortiter gerit: ac plurimis, quâ vi, quâ deditione potitus oppidis, Romæ *c* anno 1312 coronatur. Neapolitanum regnum per id tempus obtinebat Robertus ex anno 1309, quo Carolus II cognomento Claudus ejus pater obierat. Hunc Henricus armis perſequens, Imperatoria auctoritate proſcriptum Italia ſtatuerat pellere. *d* Sed in eo conatu, anno 1313 in agro Senenſi, non ſine veneni à Dominicano Monacho lati ſuſpicione, eſt extinctus.

a Contra. Veccar. in vita Henrici VII. Alb. Argent. Blond. Dec. 2. l. 9. Nauc. *b* Albert. *Henricus Lutzemb. Imp.* *c* Albert. Nauc. Vill. 9. c. 42. *d* Conrad. Veccar. Alb. Argẽt. Naucl. Biond. Dec. 2. l. 9. Villa. 9. c. 51.

Poſt menſium 14 interregnum, diviſis bifariam principibus, plures Ludovicum Bavariæ ducem, Fridericum alii Auſtriacum Imperatorem deſignant. Ludovicus injuſſu Romani Pontificis, qui tùm Avenione ſedem habebat: (Erat is Joannes XXII, qui poſt Clementis V. obitum, biennio interjecto, Pontificatum inierat anno 1216, ſeptimo Id. Aug. Sabbato) pro Imperatore ſe gerens illius exacerbavit animum, igitur Friderico victo, captóque anno 1323, exultantem Ludovicum Joannes diris execratur ſequente anno. *f* Quo contempto Bavarus Italiam adiit: ac Romæ imperii ſumptis inſignibus, Petrum Corbarienſem ex Franciſcanorum ordine ad Pontificatum evexit, qui Nicolaus V. appellatus eſt.

Ludovicus Bavarus. *e* Bernar. Guidonis, Naucl. Plat. Ioann. Vill. 9. *f* Blond. Albertus. Plat. Villa. l. 10.

g Inter hæc fervebat Italia civilibus diſcordiis: paſſímque dominatum per civitates occupabant principes viri: quibus legitimam deinde poteſtatem Benedictus XII Papa permiſit; ut eorum contra Bavarum parata haberet auxi-

g Villa. 9. & 10. Blond. Dec. 2. l. 10. *Turbæ in Neapolitano regno.*

A 1300 Chriſti ad 1400.

lia. Sic Scaligeri Veronæ, viciníſque in oppidis : Eſtenſes Ferrariæ : Gonzagæ Mantuæ conſederunt.

a Ioann. Vill. l. 10. c. 225.
b Iidem lib. 12. c. 9.

Robertus rex Neapolitanus *a* anno 1333, Joannam neptem Andreæ Caroli Hungariæ regis filio ſeptenni deſpondit. *b* De hinc anno 1343, paulio ante mortem, quæ Januar. 19 accidit, Joannæ Andreæque nuptias peregit. Joanna biennio poſt, *c* anno ſcilicet 1345, Andreæ laqueo gulam fregit : & Ludovicum Tarentinum ſibi copulavit. Tum Ludovici Hungariæ regis metu, qui ad ulciſcendam fraternam necem in armis erat, *d* pacem fœdúſque cum Siciliæ rege compoſuit anno 1347 : indéque ſe in Provinciam, quæ juris ipſius erat, recepit ſequenti anno; *e* quo Ludovicus Hungarus Neapolitanum regnum invaſit. *f* Ab hac Clemens VI ſummus Pontifex Avenionem emit : Joannámque certis cum Hungario pactis editis Neapolitano regno reſtituit.

c Ioann. Vill. c. 50. & ſeq. Alb. Naucl. Pand. 5. Matt. 5. Vill. 1. c. 8.
d Fazel. poſter. Dec. 1. 9.
e Ioan. 5. Ioan. Vill. 12. c. 106. & ſeq.
f Plat. Paul. Æmil.
g Geſta Pont. Aquit. Pandul.

Ludovicus Bavarus obiit *h* anno 1347, Octob. 11 : cùm ſuperiore anno novus adversùs illum deſignatus Cæſar eſſet.

h Albert. Nauc. Vide Ioann. Vill. l. 12. c. 59. & 105.
i Nauc. Trithe. Albert.
k Matt. Vill. 5. c. 1.

i Carolus IV. Lutzemburgenſis Joannis regis Boëmiæ filius, qui anno 1355, *k* die Paſchatis, 5 Aprilis, Romæ coronam accepit : ac ſtatim ex lege, quam ei ſummus Pontifex dixit, Roma, & Italia ceſſit. Imperavit annos ab obitu Ludovici 31, menſéſque propemodum duos. *l* Mortuus eſt enim anno 1378, Novemb. 29 : cùm biennio antè, Chriſti 1376, redemptis magna pecuniæ vi Septemviralibus ſuffragiis, Vvenceſlaum filium Romanorum regem creaſſet.

Albert.

m Hiſtor. Rom. Pont. à Boſq. edita Naucl. Plat.
n Naucl. Plat. Onuf. Froiſar. l. 2. c. 12.

m Eodem anno 1376 Gregorius XI, hortante S. Catharina Senenſi, quæ tum ſanctitate clarebat, Avenione profectus Septembri menſe Romam rediit, anno poſt tranſlatum inde ſedem in Gallias 71. Verùm *n* poſt Gregorii mortem, quæ incidit anno 1378, fœdum ac diuturnum ſciſma fuit ad annum circiter 40 : cùm alii Romæ, Avenione alii Pontifices ſederent. Id Joannæ Neapolitanæ operâ inſtitutum, quæ Urbanum VI, Gregorii ſucceſſorem verita, Gallicanarum partium Cardinalibus animos fecit,

Schiſma diuturnum.

illatam prioribus comitiis ſibi vim cauſſati, Clementem VII. novum Pontificem facerent. Is Avenionem ſeceſſit: quem Joanna ſecuta *a* Ludovicum Andegavenſem Caroli Francorum regis fratrem adoptat: quam anno denique 1381 Carolus Dyrrachinus Caroli Dyrrachini filius; in quem Urbanus Neapolitanum regnum tranſtulerat; eodem, quo Andream olim conjugem necarat, mortis genere ſuſtulit. Ludovicus *b* biennio poſt aditam Italiam, infectis, ut ferunt, veneno fontibus, cum pleráque nobilitate periit *c* anno 1383.

A 3000 Chriſti ad 1400.

a Naucl. Æmil. Pand. Collen. 5.

b Naucl.

c Ioan. Tilius.

d Urbano V. ſummo Pontifice, S. Brigitta Romam venit, ubi tum erat Pontifex, & inſtitutum à ſe ordinem ratum ut eſſe vellet obtinuit circa annum 1366. Nec multo pòſt Jeſuatis S. Joannes Columbinus initium dedit. Eadem ætas & viros tulit eruditos, Franciſcum Petrarcham, & Joannem Bocacium Etruſcos: Paulum Burgenſem Theologum; Bartolum, & Baldum Juris ſcientia nobiles. Ludovico verò Bavaro imperante Joannes Okam ſubtilitate ingenii præſtitit.

d Naucl. Vol. 2. Gen. 46.

Sancti, vel eruditi.

e Venceſlaus poſt Caroli patris obitum annos circiter 22 ſic adminiſtravit imperium, ut conſenſu principum *f* anno 1400 ſumma illi dignitas abrogata ſit. *g* Hoc Imperatore tormenti bellici genus, quod ab fremitu *bombardam* vocant, inventum dicitur, quodam auctore Germano: illóque Veneti primum bello uſi feruntur eo, quod ad foſſam Clodiam cum Genuenſibus geſſerunt anno 1380. *h* Ab eodem Imperatore Joannes Galeatius Mediolanenſium dux renuntiatus eſt ingenti perſoluto pretio. qui occiſo Bernabone avunculo, eodémque ſocero ſuo, Mediolanum invaſerat, eúmque dominatum firmiſſimis præſidiis, ac ſummorum principum affinitatibus impensè firmaverat. Hujus filiam Valentinam Ludovicus Aurelianenſis, Caroli ſexti Francorum regis germanus habebat in matrimonio. *i* Ipſe magnis ſucceſſibus in dies elatior totius Italiæ principatum agitabat animo: cum præter Inſubres, Bononiam, Senas, Peruſiam, Piſas, Umbriæ partem, Veronam in-

Venceſlaus.

e Naucl. Egnat. Æmil. in Carol. VI.

f Tom. un. Germ. ſcript. in in fine Trit.

g Polyd. l. 2. de Inv. c. 10.

Bombardæ inventæ.

h Anton. Matt. Palmer.

i Anton.

A 1300 Chriſti ad 1400.

ſuper & Vicentiam cum aliis civitatibus obtineret; ac Florentinorum rebus inhiaret, quibus cum aſſiduum illi bellum erat.

a Meyer. l. 14. Froiſ. lib. 4.

Venceſlao Imperatore, a annò 1396, cùm Sigiſmundus rex Hungariæ ejus frater contra Bajazethum Turcarum principem per Pannonias dira clade graſſantem ab Chriſtianis opem peteret, magnam Galli expeditionem fecerunt: cui Philippus Burgundiæ dux Joannem præfecit filium. Sed avidius initio ad Nicopolim certamine, noſtrorum temeritate Turca ſuperior fuit. Multi in prælio, & in vinculis immaniter occiſi. Dux ipſe Joannes cum aliis principibus viris ægrè vitam impetravit; grandíque ære eſt redemptus.

Franciæ res ab anno 1300 ad 1400 circiter ſub Ludovico Hutino, Philippo Longo, Carolo Pulchro, Philippo Valeſio, Carolo V, & V I.

Cap. VI. b *Ludovicus Hutinus.*

b Gaguin. Æmil.

c Annal. Franc.

Ioannes Poſthumus.

IN Galliis Ludovicus Hutinus; quæ vox rixoſum & pervicacem ſignificat; poſt Philippum Pulchrum regnavit anno 1315; cùm jam Navarræorum rex creatus eſſet, ac ſedecimo menſe mortuus eſt. c Hic Senatum in regio Palatio Lutetiæ collocatum ordinarium inſtituit. Deceſſit anno 1316, Junii 5, Clementia uxore gravida relicta, quæ Joannem poſthumum peperit. Sed eo intra diem octavum vita functo, Francorum rex, rejecta Johanna Hutini filia, ex lege Salica, nuncupatus eſt.

d Iidem.

d Philippus Longus Hutini frater: qui annis 5 ſceptrum tenuit, obiítque anno 1322, Januarii 6.

e Iidem. *Carolus Pulcher.*

e Carolus hunc germanus excepit, cognomento Pulcher: cui anno 1328, ſexto regni, mortuo cùm nullus ex Philippi Pulchri ſtirpe reliquus eſſet.

f Iid. & Villa. 10. c. 88. *Philippus.* g Froiſ. l. 1. c. 4.

f Philippus Valeſius, Caroli Valeſii, qui Philippi Pulchri frater erat, filius ex eadem Salica lege ſucceſſit, nequicquam obſiſtentibus Anglis; g quorum rex Edoardus tertius Iſabellæ

A 1300 Chriſti ad 1400.

Philippi Pulchri filia genitus regnum ſibi vendicabat. Quæ contentio populum utrumque longo, ac difficili bello, maximíſque calamitatibus penè conſumpſit.

a Cœptum id eſt bellum anno 1336, Roberto Atrebatum Comite ad Anglum deficiente; quòd in lite quadam ſua cum Matilde Burgundionis ducis conjuge ab Philippo injuriam ſibi factam diceret.

a Froſſ. l. 1. Gag. Æmil.

Victi primùm ad Cluſas in Flandria navali certamine Franci *b* anno 1340, Junii 23. Rurſus iidem ad Creſſiacum cæſi ſunt. quo in prælio principes undecim, equites 1200, peditum 30000 ceciderunt. Id anno contigit 1346, *c* Auguſti 26, ſabbato. Ex eo *d* Caletum oppidum in poteſtatem venit Anglorum.

b Fraſſ. 1. c. 51. Pont. Rom. Hiſt. Boſq. in Clem. VI. Gag. Æm. Vill. 11. c. 109, & l 12.
c Froſſ. 1. c. 132.
d Idem 1. c. 129. Alb. Argent.

Has Francorum clades utcumque compenſavit *e* Humbertus Viennenſium princeps, qui *f* anno 1349 Delphinatum Philippo regi vendidit, & in Dominicanam familiam adſcriptus eſt. *g* Exceſſit è vita Philippus anno 1350, *h* Auguſti 22 die, regni anno 23. De die tamen annales diſſentiunt.

e Froſſ. 1. cap. 146. Matth. Vill. 1. c. 25.
f Albert. Gag. Æmil. Matth. Villa. ib.
g Iidem.
h Froſſ. 1. cap. 113. Matth. Villa. 1. c. 74.

i Hujus regis tempore de Eccleſiaſtica juriſdictione magnopere certatum eſt; hinc Petro Cunerio, qui regius in Senatu Pariſienſi advocatus erat, regum jura contra Clericos aſſerente, inde Petro Bertrando Auguſtodunenſi Epiſcopo, poſteà Cardinali, horum propugnante partes. quibus poſt aliquanti temporis altercationem rex ipſe Philippus cauſſam adjudicavit, anno 1329, illo ipſo die, quo S. Thomas Cantuarienſis pro Eccleſiaſtica tuenda immunitate mortem oppetierat. Ex eo Philippus Catholici cognomen obtinuit.

i Æm. Til.

Joannes Philippo patri ſufficitur, ex Joannâ Roberti Burgundionum ducis filia genitus. qui hereditarium cum Angelorum rege bellum infeliciore, quàm pater, adminiſtravit exitu. *k* Cum Eduardo Vvalliæ principe, regis Eduardi filio, in Pictonibus acie commiſſa ſuperatus, *l* Sept. 18, anno 1356, captúſque, in Angliam adducitur cum Philippo filio: & poſt annos quatuor pace compoſita dimittitur. Tot exhauſtis calamitati-

Joannes rex.

k Froſſ. 1. cap. 159. & ſeq. Matth. Villa. 7. c. 15.
l Matth. Villa. ib. Gag. Æmi.

A 1300 Chriſti ad 1400.

bus cùm ſe ſacrum ad bellum pararet, Philippo filio Burgundiæ duce nuncupato, trajecit in Angliam, uti fœdus cum Edoardo rege ſanciret: itaque anno 1364 mortem obiit, Aprillis 8, regni 14: regnavítque

Carolus V.

Carolus V. illius filius, cognomento *Sapiens*, qui annno decimoſeptimo regnum cum vita finiit, Chriſti 1380. Hujus tempore de minoris Britanniæ jure inter Bleſenſem Carolum, & Joannem Monteforṭium grave bellum eſt ortum; cui finem Bleſenſis mors attulit. *a* qui in prælio confoſſus, poſt obitum miraculis ad ſanctitatis fidem claruiſſe fertur, circa annum 1369. Quo anno Philippus Audax Burgundiæ dux, regis Caroli frater, Margaretam Ludovici Flandriæ Comitis filiam duxit. Unde poſteà, mortuo ſocero, dotalem Flandriam eſt adeptus anno 1384, quam civilibus exhauſtam diſſidiis lenitate, ac prudentia recreavit. Eâdem tempeſtate bellum cum Anglis inſtauratum eſt. *b* Quippe Armeniacus comes, & Aquitani Vaſcones ab Eduardo Vvalliæ principe haud æquis exactionibus opprimi ſe apud regem Franciæ queſti, perpulerunt, uti vadimonium ei ab Carolo denunciaretur: Eo detrectante, bellum de integro ſumptum eſt: quo Joannes Monteforṭius Britanniæ minoris regulus ad Anglos defecit. Eo bello, & ſuperiore, quod Joanne rege geſtum eſt, Bertrandi Gueſclini Aremorici prædicatione major omni virtus extitit: *c* qui paullo antè in Hiſpania contra Petrum Caſtellæ regem pro Henrico notho illius fratre pugnans; æternum ſibi armis decus pepererat. Nam hujus præſertim operâ, poſt varias fortunæ vices, Petrum debellavit Henricus, & interfecit *d* anno 1369.

e Longiùs, quàm inde ab S. Ludovico ad hanc ætatem cæteri, ſed majore, quàm hactenus, Franciæ damno, regnavit Carolus ſextus quinti filius, anno 1380, nundum ætate gerendis rebus idonea. cui tutores ex patris teſtamento dati ſunt patrui, Joannes Biturigum, & Philippus Burgundiæ duces: Andegavenſium duci Ludovico patruorum natu maximo rerum admi-

Carolus VI.

a Gag. & Æm.

b Froſsar. 1. c. 246. Gag. Æm.

c Hiſt. Gueſcl. Froſs. l. 1. c. 245. Gag. Mariana.

d Tarapha.

e Froſs. l. 2. Gag. Æmil.

niſtratione permiſſa. Magnæ deinceps domi, foríſque turbæ; atque ob immanem tributorum modum, populares motus erupêre. Si quidem Ludovicus Andegavenſis, quem ab Joanna Neapolitana adoptatum ſuprà demonſtravi, in Italicam expeditionem, aliáſque impenſas brevi ærarium exhauſit. Sed is in Italia paulo pòſt periit *a* Sub hæc Flandrenſe ſuſceptum eſt bellum. Cauſſam illius attulit Flandrorum, præſertim Gandavenſium, rebellio: qui duce Philippo Artevellio, Comitem ſuum Ludovicum oppugnare auſi, Francorum ut fidem imploraret, adegerunt.

A 1300 Chriſti ad 1400.

a Ioann. Til. Meyer. Gag. Æmil.

Primum ab Carolo rege militiæ rudimentum contra Flandros poſitum eſt Roſebequenſi prælio, quo cæſa dicuntur rebellium 40000, in quibus dux Artevellius occubuit *b* anno 1382, Nov. 27, feria 5. *c* Biennio pòſt Ludovicus Flandrenſis vita ceſſit anno ineunte 1384, Januarii 30. *d* cujus heres Philippus Audax Burgundiæ dux compreſſa ſeditione pacem reſtituit anno 1385. *e* At rex Carolus Britanniæ minoris infenſus regulo Joanni, cùm in eum duceret exercitum, in Cenomanis, ardore ſolis icto capite, in amentiam incidit. quâ ex intervallo redeunte, rerum poteſtas ad patruos rediit, Joannem Biturigum, & Philippum Burgundionum duces; Ludovico regis fratre Aurelianorum duce rejecto: quod implacabilis Burgundionem inter, & Aurelianenſem, & utriuſque ſtirpem odii ſemen extitit: Philppus Audax *f* anno deceſſit 1404. Ejus filius Joannes Nivernenſis dux patre vehementior, ſuſceptam cum Aurelianenſi Ludovico ſimultatem hujus nece non dubitavit exequi, ſubmiſſo clam ſicario, qui Lutetiæ inopinantem eſt adortus, *g* 10 Cal. Decemb. 1407. Exinde civile bellum majorem in modum exarſit: eodémque tempore & externum, Anglo veteri hoſte, qui Aurelianenſi ſuppetias tulerat, latè cuncta vaſtante. Angliæ tunc regnabat Henricus Lancaſtrius: in quem, Richardo rege perpetua cuſtodia damnato, regnum inſulani tranſtulerant *h* anno 1399.

b Froſs. l. 2. c. 116.
c Iidem. 2. c. 48. Gag. Æmil. Meyer.
d Froſs. 2. c. 178. Meyer.
e Froſs. 4. c. 43. Æmil. Gag. Meyer.
f Meyer.
g Alanus Carter. Monſtrel. l. 1. c. 36. Gag. Æmil. Meyer.
h Froſs. 4. c. 107. & ſeq. Gag. Æmil. Meyer.

Ad hunc infeſto exercitu Gallias petentem

A 1300 Chriſti ad 1400.

adjunxit ſe Philippus Burgundionum & Flandrenſium princeps, Joannis patris ulturus cædem; *a* qui apud Monterigolum (oppidum id eſt ad Iconæ, Sequanæque confluentes) quò ad Carolum Sexti filium colloquendi gratia venerat; in ejus conſpectu trucidatus eſt *b* anno 1419. Igitur tantis auctus præſidiis Anglus, obſiſtente nullo incendii more brevi cuncta corripuit. Inter hæc Carolus per publicas, privatáſque tot ærumnas, exactis in ſumma poteſtate annis 42, vivere deſiit *c* anno 1422. Octob. 22.

a Alanus. Monſtrel. 1. c. 211. Olivar. 1. c. 2.

b Meye. Gaguin. Æmil.

c Monſtr. l. 2. c. 297. Gaguin. Æmil.

De Conſtantinopolitanis reliquis Imperatoribus ad urbem uſque Turcarum armis occupatam. ubi & de Turcarum origine, & incremento. necnon de Vſumcaſſane, Iſmaële Sepho, & hodierni Perſarum dominatus exordio.

CAPUT VII.

AD eum, quem retuli, modum mutuis bellis ac tumultibus Occidente concuſſo, nihilo pacatiores in Oriente res ſæculo iſto fuerunt. Languebat Conſtantinopolitanum Imperium; ac velut in littus ejecta maris bellua, multis confoſſa vulneribus paullatim cum morte luctando deficit; aut per interiora ſerpente veneno, tandiu ſe corpus animantis utcumque ſuſtinet, dum ad cor virus lethale pervenerit: ita Græcorum regnum, graſſante per ejus viſcera barbarie, aliiſque ſuper alias acciſis provinciis, ſed ipſa demum imperii, & arce capta, Conſtantinopoli, funditus eſt everſum.

Poſt Andronici ſenioris Michaëlis F. mortem, quæ anno 1332 accidit Conſtantinopoli regnatum eſt à Palæologorum ſtirpe reliqua annis 121.

d Andronicus junior avo, ut ſuprà dictum eſt, ejecto, imperavit annis circiter octo, uſque ad 1341. quo decedens, tutorem ambobus filiis, Joanni Palæologo, & Manueli, Joannem Cantacuzenum dedit. Poſt annos 16, Chriſti 1357, Cantacuzeno pulſo, Joannes Palæologus 27

d Egnat. Cuſpin. Onuf.

imperavit annis: atque anno 1384 Manuelem ſucceſſorem habuit. Is 37 expletis annis, *a* Chriſti 1419, Joanni filio reliquit imperium: quod ille 17 annis obtinuit. Demum anno 1445 Conſtantinus cœpit octavus, ultimúſque, cujus octavo anno, Chriſti 1453, Conſtantinopolis in Turcarum venit dominatum. A 1300 Chriſti ad 1400. *a* Vide Vigner. Tom. 3. Bibl.

b Gentis origo Turcicæ, quæ hoc ſæculo magna habuit incrementa, & ſequente, Græcorum nomen obliteravit; variè ab auctoribus traditur. Plerique oriundos è Sarmatia, vel Scythia, putant. Qui egreſſi Caſpiis portis, jam tum Heraclio imperante, *c* circa annum 625, Perſidem populati ſunt, & Romanis contra Choſroen auxilio venerunt. Poſtea Conſtantino Monomacho regnante, *d* ſub annum 1042, Perſis, quorum erant ſtipendiarii, ſubactis, Mahometicam ab illis ſuperſtitionem hausêre. Inde in Syriam, Cappadociam, cæteráſque minoris Aſiæ regiones infudêre, ſeſe, in plures diviſi principatus. è quibus, oppreſſis, extinctíſque reliquis, unius Othomani poſteri rerum potiti ſunt: à quo in Turcarum deinde principibus Othomanorum nomen reſedit. Horum primordium anno Chriſti imputari ſolet *e* 1300. Sed ſi Othomanus 29 annos imperavit, ut produnt annales Turcici, & anno Hegiræ 527, obiit, qui annus orſus eſt Chriſti 1326, Novembri exeunte, neceſſe eſt Othomanum, ante annum Chriſti cœpiſſe 1300, alioqui 27 ſolos in regno tranſegerit.

b Chalc. *Turcarum origo.*

c Theoph. Cedre. Niceph. Brev.

d Curop.

e Annal. Turc. 1. Egnat.

I. Primus igitur Othomanus intra *f* 29 annos, quibus præfuit, incredibiliter rem auxit Turcicam, magnámque Bithyniæ ſubegit partem: ac Pruſæ ſedem regni conſtituit.

f Annal. Turc. Chal.

II. Moriens Urchani filio regnum tradidit anno Hegiræ 727, Chriſti 1326. qui Myſiam, Lycaoniam, Phrygiam, Cariam, cæteráque ad Helleſpontum, & Euxinum uſque ditioni ſubjecit ſuæ: dum inter ſe Cantacuzenus, & Palæologi odiis, armíſque certant. Regnavit annis 32.

III. *g* Amurathes Urchani patri ſucceſſit, anno Hegiræ 759, qui iniit anno Chriſti 1357, mortuo jam fratre natu majore Solimano: qui primus in Europam traduxiſſe copias ſuas in Annalibus

g Annal. Turc.

A 1300 Chriſti ad 1400. Turcicis proditur anno eodem Hegiræ 759. Amurathes *a* Callipolim, *b* Hadrianopolim, ac circumjectas provincias occupavit. Huic annos *c* nonnulli 2, imputant. Annales Turcici 32. Idcirco mortuum eſſe ferunt anno Turcarum 791, qui anno 1388 Chriſti, ultimo Decembris initium habuit. Igitur anno 1389

a Annal. Turc. Chalcond. *b* Annal. *c* Cuſpin.

I V. Bajazethes Amurathis filius, qui & Gilderim in Annalibus Turcicis nominatur, paternum cepit imperium, longè omnium ferociſſimus, ac fortiſſimus. Hic Theſſaliam, Macedoniam, Phocidem, Atticam, Myſiam, & Bulgariam Turcicæ ditionis fecit. Conſtantinopolim verò pluribus obſedit annis.

d Contra quem Emmanuel Imperator Caroli ſexti Francorum regis imploraturus opem venit in Galliam. Sed & Sigiſmundo Hungariæ rege idem poſtulante, principes aliquot viri ſacræ militiæ nomen dederunt. Inter quos Joannes Nivernenſis erat Philippi Burgundionis filius. Sed dum inconſultè, temeréque ruunt in prælium, partim interempti, partim à barbaris capti ſunt, unà cum Joanne ipſo.

d Froſſ. 4. c. 67. Gag. Æmil. Chald. 2.

e Nec multò pòſt tempore Bajazethis tot ſecundis rebus elati ſuperbiam ultus eſt Deus. Quippe Tamberlanes, quem Temirem Annales Turcici, & Chalcondylas vocant, cum Tartarorum infinita multitudine in Aſiam irrupit, occurrentémque Bajazethem, cæſis Turcarum 200000, vivum in poteſtatem redegit, & incluſum cavea feræ inſtar ad ludibrium circumduxit. cujus ille calamitatis voluntaria ſibi morte quæſivit exitum. Tartaricam hanc excurſionem, cladémque Bajazethis Annales Turcici anno Hegiræ tribuunt 804, qui anno cœpit Chriſti 1401: Bajazethem verò annos imperaſſe 14 ferunt: Tamberlanem annos 40. Bajazethem Froſſardus, aliíque priſca ſimplicitate *l amorabaquinum* vocant; credo deducto ab Amurathe vocabulo; quaſi fuerit *Amurathberg*. Bajazethi ſuperſtites fuêre 5 filii. *f* horum unus & ordine quintus

e Annal. Turc. Chal. l. 3. Nau. Gen. 47. Biſart. 9. Hiſt. Perſ. *Tamberlanes*.

f Annal. Turc.

VI. Iſa Zebelis, cùm ſe Imperatorem feciſſet, à Solimane fratre peremptus eſt. qui anno Hegiræ

805 regnum arripuit, hoc eſt Chriſti 1402, vel 1403, ac ſeptem annos in eo vixit. Eo ſublato, frater ejus A 1300 Chriſti ad 1400.

Muſa ad annum uſque 4 præfuit. quo eum frater ejus occidit VII.

Muhammedes 1 anno Hegiræ 716, qui eſt Chriſti 1413. cui ſucceſſit anno Hegiræ 824, Chriſti 1421 VIII.

Amurathes ejus filius. Hic ex Aſia tranſportatis per Helleſpontum copiis, Theſſalonicam cepit. Contra Hungaros, & Vladiſlaum regem, qui poſt Albertum Cæſarem ab Hungaris adſcitus erat, ac Joannem Huniadem ducem fortiſſimum bellum habuit, in quo ſæpè victus; ad extremum anno 1444 Chriſtianos Vvarnenſi prælio profligavit. *a* quo rex ipſe Vladiſlaus periit Novembris die 10. Fuit eidem cum Scanderbego Epiri rege bellicoſiſſimo acre certamen. cujus dum regni caput Croiam obſidet, ex mœrore deceſſit *b* anno regni 31, ætatis 75, Hegiræ 855, Muharram 8, feria 4. Hic eſt annus Chriſti 1451, quo Muharram anni Hegiræ 855 iniit Februarii 3, feria 4. ut mendosè Annales Turcici Muharram 10 concipiant. IX.

a Cuſpin.

b Annal. Turc. Leuncl. Barl. in Scander.

Succeſſit Amurathi Muhammedes 2 ejus filius. qui anno ſequenti Conſtantinopolim obſedit, expugnavítque anno 1453, Maii 29, feria 3. *c* quod alibi oſtendimus. X.

c Lib. 11. de Doct. Temp. c. 53.

Natus iſte Chriſtana matre, ſed religionis contemptor omnis, *d* ac diſciplinis variis eruditus, præſertim Aſtronomiæ; tum Græcæ, Latinæ, Arabicæ, Perſicæque linquæ uſu promptus, incredibili fuiſſe crudelitate perhibetur, ac perfidia. Summus idem belli dux, Turcicas res majorem amplificavit in modum. Duo quippe Chriſtianorum evertit imperia. Nam præter Conſtantinopolitanum, *e* Trapezuntinum quoque cum Colchide in ſuam poteſtatem tranſtulit; Davide Comneno Uſumcaſſani ſocero, qui ibidem imperabat, cum tota familia Conſtantinopolim abducto, ac paullo poſt interempto. Quod imperium, capta ab Latinis Conſtantinopoli, Iſaacius Comnenus ante annos circiter 250 fundaverat. Ad hæc, regna 12, urbes

d Chalcond. l. 8.

e Chalcond. l. 9. Paul. Mahom. Leuncl.

A 1300 Chriſti ad 1400.

ſupra 200 expugnaſſe fertur. Idem ab Taurono, quam *Belgradum* vocant, Joannis Huniadis virtute pulſus; Corinthum, Lemnon, Mitylenam, Eubœam Venetis eripuit: Genuenſibus Theodoſiam, ſeu Capham. Rhodum fruſtra tentavit. Hydruntum in Italia cepit. Obiit anno 1481, Maii 3, ætatis, ut *a* quidam aſſerunt, 53: *b* ut alii produnt, 58. alii denique 76 vel 74. Omnino 53 annos exceſſit, ſiquidem filius ejus vixit annos 74, & 31 regnavit. Nam ex 53 & 31 conſiunt 84, quibus demptis 74, reliqui eſſent 10; quot natus Muhammedes 2 Bajazethem genuiſſet. Id verò minus eſt credibile. Quare Nauclero forſitan adhibenda fides eſt, qui annos 51 illum vixiſſe refert.

a Paul. Iov. in lib. de reb. Tur. Supp. Chal. & Hiſt. Turc.
b Naucl.

XI. *c* Paul. Iov. hiſt.

c Bajazethes huic filius, ejus nominis ſecundus à Prætorianis ſufficitur, natu majori antelatus Ziſimo. qui quidem ad Chriſtianos fugiens, in Italia mortuus eſt, quo tempore Carolus VIII Francorum rex Neapolitanum regnum armis vendicabat.

Hic Venetis Naupactum, Metonam, Dyrrachium ademit. Coactus denique conſpiratione procerum, abdicavit imperium, ídque Selimo filio conceſſit anno ætatis 74, regni 31, Chriſti 1512.

XII.

Selimus Mammalucos, ſive Circaſſos in Ægypto debellavit; eorúmque Sultanum Tommambaiſum apud Cairum ſuſpendio necavit, anno *d* Hegiræ 923, Chriſti 1517, Aprillis 9, qui fuit Rabie prioris 17. Exinde Turcarum ditioni contributa eſt Ægyptus. Triennio pòſt Selimus exceſſit, Hegiræ *e* anno 926, Schebalis 7; hoc eſt Chriſti 1520, Sept. 22, imperii 9.

d Annal. Turc. Lennel. Iov. Supp. Chal.
e Iid. Annal. &c.

XIII. *f* Iidem.

f Solimannus Selimi filius vir prudens, &, ut barbarorum captus eſt, ſatis commodus: nec minus acer, & bellicoſus. Belgradum expugnavit anno 1521. Sequenti, Rhodum; ſexto, quàm obſidione vallarat, menſe, Decembris 22. Fuſis Hungarorum copiis, & occiſo rege eorum Ludovico; Budam occupavit anno 1526. Ab Viennæ mœnibus magna accepta clade rejectus anno 1529, Albam regiam, Strigonium, aliáque deinceps Pannonum oppida ſubegit. Ejuſdem

auſpicis Barbaroſſa nobilis pirata Tunetum expugnavit in Africa. Nec minus proſperè contra Perſas per duces ſuos pugnavit. *a* Melitam obſedit anno 1565. Inſequenti verò ad Sigetum Hungariæ arcem moritur propè octogenarius, imperii 47, Chriſti 1566. A 1300 Chriſti ad 1400.

a Hiſt. Obſid. Melit. Supp. Chal.

Hinc Selimus II: quo imperante Cyprus in Turcarum ditionem pervenit anno 1571. obiit anno 1574, imperii 8, poſt memorabilem ad Naupactum Chriſtianorum victoriam, quæ anno 1573 accidit. XIV.

Dehinc Amurathes III, qui anno 1595 defunctus eſt, imperii 21. XV.

Machometes III, iners, & in libidines reſolutus. Atque hic anno 9, Chriſti 1604 obiit. XVI.

Achemetes annos 14 regnavit; periítque Chriſti anno 1617. cujus filiorum natu maximus Oſmannus duodecim haud amplius erat annorum. Ob id Imperator à Prætorianis ſalutatus eſt. XVII.

Muſtapha Achemetis frater, homo vecors, & ſtolidus; qui in cella ſolitariam, & incluſam vitam degebat. Sed eo poſt menſes duos in cuſtodiam retruſo. XVIII.

b Oſmannus Achmetis filius Sultanus renuntiatur, ingentis animi puer, & ſupra captum ætatis magnarum rerum cupidus. Sed ejus conatus fortuna primùm, deinde vita deſtituit, per ſummam illi indignitatem à ſuis erepta. Vix egreſſum ex ephebis vehemens deſiderium ceperat ulciſcendæ cladis, quam in Moldavia recentem à Polonis acceperat, ſimúlque Poloniæ ipſius invadendæ. In hanc igitur expeditionem univerſis viribus, opibúſque collatis, cùm quadringenta circiter millia hominum eduxiſſet; cum maxima ſuorum jactura, ignominiáque repulſus eſt. Ad centum millia Turcarum variis in præliis cæſa memorantur; præter cæteram multitudinem, quam per moræ diuturnitatem fames, morbúſve conſumpſit. Hanc ille calamitatem aſſiduis per id tempus Prætorianorum militum ſeditionibus imputans, de iis exauctorandis, ac mutandis deliberare cœpit: immo verò ſedem imperii Conſtantinopoli in Syriam, ac XIX.

b Suppl. Chalcon. lib. 10.

A 1300 Chriſti ad 1400. Damaſcum tranſportare ſtatuit. Quo ejus patefacto conſilio, milites ab illo deficiunt: & Muſtapham patruum è cuſtodia retractum Imperatorem renunciant. tum Oſmannum regni exutum inſignibus, miſerandóque per urbem ſpectaculo in equo ductum laqueo præfocant, *a* Maii 20, feria 6, anno 1622.

a Suppl. Chalc. lib. 10. p. 931.

Ad hunc modum Turcarum imperium iterum adeptus eſt Muſtapha. Sed anno ſequente, Septembri menſe priſtinam in ſortem, & carcerem retruſus eſt, eíque

XXI. Amurathes ſubſtitutus, Oſmanni frater, qui eo ipſo, quo hæc ſcribimus, anno 1632 adhuc regnare dicitur.

Hactenus Othomanorum familia. *b* Præter quam tres aliæ principes extiterunt, Aſſimbeiorum, Candelorum, Caramannorum. poſteriores duæ Ottomanorum armis oppreſſæ, ac regnis pulſæ ſuis, ad Aſſimbeios perfugerunt: qui Cappadociam, minorémque Armeniam occuparant: cùm quidem Synopem Ponticam Candelori; Caramanni Ciliciam haud exiguo tempore tenuiſſent.

b Volaterr. l. 7. Biſartus. l. 9. Hiſt. Perſ. p. 294. & ſeq.

Vſumcaſſanes.

Ex Aſſimbeis ortum duxit Uſumcaſſanes, qui à Bajazethe primo Turcarum Imperatore ejectus Armenia, cum Caſane patre ad Tamerlanem Tartatorum regem ſeſe recipit; ab quo, ejúſque poſteris in regnum reſtituti ſunt. Poſtea devictis Tartaris, Perſarum imperio potitus eſt *c* ſub annum 1470. Inde contra Turcas & Mahometem II haud ſatis proſperè pugnavit, *d* circa annum 1474. *e* quo tempore Mahometes Paphlagoniam, & Trapezuntem ſubegit; Davidémque ſocerum Uſumcaſſanis, cum reliqua omni Comnenorum ſtirpe, Conſtantinopolim abduxit. *f* Bellum nihilominus cum Turcis, ſed & Orientalibus pleriſque populis, Uſumcaſſanes non deſtitit facere: quo longè latéque ditionis ſuæ fines protulit. Ex quo tam illuſtre ſibi orbe toto peperit nomen; ut ad eum Callixtus Pontifex Romanus literas daret, quibus ad perſequendos armis Ottomanos illum excitabat: idémque & facerent Veneti, & cum eo fœdus, ad ſocietatem conjungerent. *g* Vixit octo & ſe-

c Biſar. l. 9. p. 317. & l. 10.
d Annal. Turc.
e Biſar.
f Biſar. 16. id.
g Biſar. ib. p. 329.

ptuaginta annos, & Chriſti 1478, Nonis ipſis Januariis mortuus eſt. Jacuppus hunc filius excepit: íſque poſt annos 7 ab adultera uxore unà cum filiolo veneno extinctus eſt. quod & illa ipſa bibere antè coacta eâdem die periit. Secuti ſunt deinde reges alii ad Iſmaëlem uſque Sophum; cujus paullo altiùs repetenda mentio eſt. A 1300 Chriſti ad 1400.

a Mahometis Saracenorum, & Turcarum legiſlatoris patruelis, ac gener fuit Hales; eidémque ſucceſſit. Qui cùm traditam ab illo ſuperſtitionem partim additis quibuſdam; partim aliter, atque uſu receptum erat, interpretando, mutaſſet; novam ſectam condidit. Sed ea paullatim neglecta in obſcuro jacuit; cùm Homaris alterius Mahometis interpretis diſciplina potior haberetur. donec *b* ſub annum 1350 regulus quidam nomine Sophus ad Halim referens originem, longo intervallo intermortuam diſciplinam reſtituit, eo fidentius, quòd Turcæ Tartarorum adhuc imperio premebantur. *c* Hujus ſectæ commendationem auxit deinde ſanctitatis, doctrinæque opinione Guines ejus filius: quem Tamerlanes Scytha ſumma in veneratione fertur habuiſſe. Tum Guinis filius Sicaidares, Harduellis à patria dictus, iiſdem artibus ſibi, ac ſectæ ſuæ auctoritatem addit. quem Aſſumbeius Uſumcaſſanes generum optavit, data illi in matrimonium Martha; quam ex Trapezuntini Imperatoris filia ſuſceperat. Ad hunc Halis inſtituta prædicantem cùm ingens ex Armenia, & Perſide concurſus hominum fieret, Ruſtanus Perſarum rex ſubmiſſis percuſſoribus Sicaidarem cum pleríſque factionis illius oppreſſit. Iſmaël Sophus Sicaidaris filius adhuc puer elapſus eſt. necnon Techelles illius diſcipulus, qui virtute ac ſcientia nihilo magiſtro inferior putabatur, Iſmaël, ut primùm adolevit, patris veſtigia perſequens, novæ ſectæ pretium accendit: ac cùm oris ſpecie, facundia, animi magnitudine, & induſtria præſtaret; brevi ſummam ad potentiam pervenit.

a Biſar. l. 6. p. 295. & l. 10. p. 323. Suppl. Chalc. l. 2.

b Biſar. l. 1. 383.

c Iidem.

Iſmael Sophus.

d Victo denique, & occiſo rege, Perſidis imperium ab Turcis ad indigenas poſt longa ſpatia tranſtulit ſub annum 1499. quod in hodiernum

d Biſar. Iovius Suppl. Chalc.

A 1400 Chriſti ad 1437.

uſque diem illius obtinent poſteri : bellúmque cum Othomanis penè aſſiduum exercent : ita Chriſtianorum rebus conſulente Deo : ut præpotens hoſtis, utrimque diſtractis viribus, ſuſtineri faciliùs poſſit.

De Roberto, & Sigiſmundo Imperatoribus; ac de iis, quæ in Germania & Italia geſta ſunt.

Ab anno 1400, ad 1437.

CAP. VIII.
Robertus Imp.
a Anton. 3. Par. Tit.22.c.3. Naucl. Lancius. Chron. Germ. l. 26. Cuſpin.
b Anton. Palm. Naucl.
c Naucl. Sanſovinus. Anton.
d Pand. l. 5. Palm. Naucl. Barlet. 10. Scanderb.
e Pand. 5. Palmer.
f Pand. 5.
Schiſma perſeverat.

VEnceſlao Romanorum rege ab ea dignitate propter inertiam remoto, Robertus Bavariæ dux ei ſufficitur *a* anno 1400. Qui adversùs Galeacium Vicecomitem Medionali ducem à Florentinis accitus in Italiam, nullo operæ prætio facto in Germaniam rediit : graviſſimum ibi, unde digreſſus erat, bellum relinquens. Galeacio paullo poſt mortuo, *b* quod anno 1402 incidit, pleræque civitates ſe ab ſervitute vindicarunt; & in aliorum aliæ ditionem venerunt. Veronam & Patavium recepêre Veneti *c* anno 1405. quo Scaligerorum, & Carrarienſium dominatus extinctus eſt. Piſæ Florentinorum jugum accepêre. Quæ rerum mutatio magnas, ac propemodum exitiabiles Italiæ turbas attulit. *d* Ladiſlaus tunc Apuliæ regnabat Caroli Dyrrachini regis Apuliæ, ac deinde Panoniæ, filius, qui per Schiſmatis occaſionem, Romam haud ſemel occupare conatus, *e* ab Ludovico Andium duce Ludovici ejus, qui contra Carolum Dyrrachinum bellum movens in Apulia deceſſerat, filio victus ac expreſſus eſt *f* anno 1410. ſed victoria uti neſciens Ludovicus infectare in Gallias revertitur.

Vetus inter hæc, ac pertinax diſſidium lacerabat Eccleſia; duobus Pontificibus Petri ſedem eodem ſibi tempore defendentibus. Sed ejus, qui in Gallia degebat, mutato Petri Lunenſis in Benedictum nomine, ut cauſſa deterior, ſic in dies minor etiam apud ſuos erat auctoritas. Itaque deſtitutus à Francis, in Hiſpaniam, unde

erat oriundus, receſſit: ubi perdiu Aragonum ſe ſuſtentavit opibus. In Italia Gregorius XII hærebat. *a* De ambobus in ordinem cogendis convenêre Piſis utriuſque partis Principes: iíſque abrogato Pontificatu, Alexandrum V. ex Minorum ordine ſubrogarunt anno 1409. Quo facto unum hoc aſſecuti ſunt, ut ad duos Pontifices tertium adjicerent.

A 1400 Chriſti ad 1437.
a Anton. Palm. Naucl.

b Moritur an. 1410 Robertus an. imperii 10.

c Sigiſmundus poſt hunc à Septemviris Imperator deſignatus eſt ex Hungariæ rege, Caroli IV Imperatoris filius; Vinceſlai Imperatoris frater. Quem prudentia, magnitudine animi, liberalitate, ac cæteris ampliſſima fortuna dignis ornatum fuiſſe virtutibus ferunt: niſi quòd bellicis in rebus felicitas deerat. Pietate verò, ac religionis ſtudio longè præſtitit. Quippe ut Eccleſiæ pacem redderet, cùm legatos circumquaque miſit ad principes; tùm Galliam, Hiſpaniam, Angliam, Italiam adire non dubitavit ipſe. nec priùs acquievit, quàm Joannem XXIII, qui anno 1410 Alexandro ſuffectus erat, ad cogendam Synodum adduxit.

b Naucl. Chr. Germ. Onufr.
c Anton. 3. Par. Tit. 22. c. 6. Naucl. Palm. Chr. Germ. Cuſpin.
Sigiſmundus Imp.

Igitur Sigiſmundi operâ *d* anno 1414, *e* Indictione 7, cœptum eſt Conſtantiæ generale Concilium 5 Novembris, feria 2, & quinto inde anno terminatum eſt, Chriſti 1418, *f* Aprilis 22, feria 6. *g* In eo Concilio Vuiclephi, & Ioannis Huſs damnata hæreſi, hîc ipſe, qui tùm aderat, cùm ſe clam tentaſſet eripere, nec in Eccleſiæ poteſtate eſſe vellet; flammis eſt addictus *h* anno 1415, Julii 6, feria 7. Anno ſequente Hieronymus Pragenſis eâdem de cauſſa par ſupplicium tulit. Poſtquam autem Joanni XXIII, & Benedicto XIII Pontificatus abrogatus eſt; Odo Columnenſis eorum loco deligitur anno 1417, *i* Novembris 11, qui dies S. Martino ſacer eſt, feria 5. Ob id Martinus V appellari voluit.

d Concil Conſtant. Anton. Æneas Silv. Hiſt. Boëm. c. 38. Naucl. Langus Chron. Citiz. Chr. Germ. Plat.
e Concil. Conſtant. Seſſ. 1.
f Ib. Seſſ. 45.
g Æn. Silv. c. 36.
h Chron. Citiz. Hiſt. Boëm.
i Conc. Conſt. Seſſ. 42.

Ita poſt annos 40 ſchiſma ſublatum eſt, *k* repugnante licet Benedicto: qui cùm anno 1424 deceſſiſſet in Hiſpania, ab duobus reliquis ejus factionis Cardinalibus ſublectus *l* Clemens VIII quarto pòſt anno coactus eſt in ordinem. Hinc

k Naucl. &c.
l Lang. in Citiz. Chron.

A 1400 Chriſti ad 1437.

eſt quod annis 50 perſeveraſſe ſchiſma ab nonnullis proditur. Hujus Concilii tempore Sabaudiæ princeps dux è comite primùm à Sigiſmundo ſalutatus dicitur anno 1415.

a Æn. Silv. c. 37. & ſeq. Nauc. Langus.

a At Joannis Huſſii ſectatores, qui jamdudum Boëmiam hoſtiliter incurſabant, illius ulturi mortem, toto per eam provinciam furore bacchati ſunt. Addebat animos Venceſlai regis ignavia. quo mortuo Chriſti anno 1419, contra Sigiſmundum ejus ſucceſſorem, Joannem Ziskam *b* audacem hominem, ac manu & conſilio promptum ducem conſtituunt. Is brevi magno collecto exercitu plurima Boëmiæ oppida vi cepit; Sigiſmundi copias ſæpè delevit: urbem in præaltis rupibus, loco natura munitiſſimo, condidit, *c* cui Thaboris indidit nomen, unde *Thaboritæ* ſunt dicti. Moriens ſuis edixiſſe fertur, ut cadaveri ſuo detracta cute, tympanum ex ea facerent; cujus percuſſi ſonitus in præliis terrorem hoſtibus afferret. *d* id anno 1424 contigit.

b Æneas Silv. c. 38. &c.

c Æn. Silv. c. 40. & 46.

d Naucl.

In Italia rege Ladiſlao defuncto, anno, ut *e* Pandulfus auctor eſt, 1414, ſoror ejus Joanna Neapolitanum regnum tenuit, levis, & impudica femina. *f* Quæ Jacobo Borbonio Marchiæ Comiti nupta, eundem poſtea ſummum ſibi jus in regno vindicantem fugere coëgit in Galliam: ubi contemptis opibus, Veſontione in Franciſcanum ordinem eſt allectus.

e Pand. l. 5. Anton. Par. 3. Tit. 12. c. 7. Plat. in Mart. 5.

f Olivar. March. c. 1. Pand. Collenut.

g Joanna Martini V. Pontificis alienatum a ſe animum, & Sfortiæ ducis fortiſſimi converſa in ſe arma metuens, Alfonſum Aragoniæ, Siciliæque regem in auxilium evocat, quo cum de adoptione, ac regni ſucceſſione paciſcitur *h* anno poſt obitum Ladiſlai ſeptimo.

g Barthol. Facius l. 1 & ſeq. *Alfonſus Aragoniæ rex Neapolitanum regnū adit.*

h Pand.

i Jam enim Ludovicum Andegavenſem ejus nominis tertium, ſecundi filium, Martinus acciverat, in eúmque Neapolitani jura regni, abdicata Joannâ, tranſtulerat; dato illi adjutore Sfortia. Hinc Alfonſum inter & Ludovicum atrox bellum extitit. Secuta mox reginæ cum Alfonſo ipſo diſcordia: ex qua Ludovicus Sfortiæ operâ in gratiam, & adoptionem receptus, anno 1431 regnum obtinet. *k* Triennio pòſt Lu-

i Barth. Facius 1. & ſeq. Pand.

k Facius l. 4. Pand.

dovicus morbo periit, anno 1434: eodémque Joanna, Rainero, qui & Renatus dictus eſt, Ludovici fratre, herede dicto. qui tum à Philippo Burgundione captus attinebatur. *a* Alfonſus interim prioris adoptionis jure fretus, regnum occupare nititur. Sed à Genuenſibus navali victus certamine, captíſque, ad *b* Philippum Mediolani ducem, cujus in ditione tùm erat Genua, perducitur: à quo humaniſſimè eſt acceptus, & paullo pòſt dimiſſus; ad recuperandum regnum evertitur; quod jam Iſabella Renati uxor; & liberatus à Burgundione Renatus ipſe poſſedebant. *c* Capta eſt ab Alfonſo Neapolis, per eundem aquæ ductum intromiſſo milite, per quem Beliſario duce Romanus olim irruperat. *d* Evenit hoc anno 1442. Quo ex tempore Renato in Gallias reverſo, Alfonſus ſine competitore regnavit; placatóque Eugenio, jus ſibi, ac Ferdinando poſt ſe notho filio ratum accepit.

A 1400 Chriſti ad 1437.

a Pand. l. 6. & Fac.

b Pand. ibid. Palm. Fac. lib. 4.

c Fac. l. 7. Pand. 6.

d Pand. Palm.

Per hæc tempora Philippus Maria Vicecomes, Joannis Galeacii filius, poſt Joannis Mariæ fratris necem, Mediolano potitus *e* circa annum 1415, bellorum ubique cauſſas ferens, pace cum Florentinis compoſita, Genuenſes, ejecto duce Thoma Fregoſio, ſibi ſubjecit. *f* cum Florentinis deinde, Venetiſque ſuſceptum bellum, auctore per legatum Martino Pontifice, terminavit anno 1427. Sed brevi poſtea rurſus ad *g* arma redierunt.

e Naucl. de eo Facius l. 4. ſub fin.

f Anton. Par. 3. Tit. 22. cap. 8.

g Anton. ib. c. 9. & ſeq.

Martinus interim Papa, Baſileenſe indicto Concilio, migravit è vita anno 1431. cui ſubletus eſt Eugenius IV. Is Baſileenſes patres vetuit ultrà progredi. Sed nihilominus conventus agere perſeverarunt; & in Eugenium ipſum ſententiam dixerunt. *h* Ab anno itaque 1431, Indictione 9, quo primùm coïere, die Decembris 14, Feria 6, *i* ad 1443, diémque 7 Calend. Jun. annis ſeptemdecim Baſileæ conſtiterunt. Sed Eugenii legitimi Pontificis cauſſa potior fuit. Itaque Synodus iſta auctoritate caruit. *k* & qui in ea Pontifex creatus erat, Amedeus ex Sabaudiæ duce Felix V. appellatus, anno 1439, Novemb. 17, poſt Eugenii mortem ſponte ſe abdi-

Baſileenſe Concilium.

h Concil. Baſil. Seſſ. 1.

i Seſſ 45. Lang. in Chron. Citiz.

k Concil. Baſil. Seſſ. 39.

A 1400 Chriſti ad 1457.

a Tilius.

cavit, & à Nicolao V Eugenii ſucceſſore, anno 1449 in purpuratorum procerum adſcriptu eſt ordinem. *a* Pragmatica tamen ſanctio ab illa Synodo conſtituta, in Galliis ab Carolo VI rege; ac Senatu Parienſi recepta eſt anno 143 , nec niſi poſt annos plures Franciſco rege ſublata.

b Plat. Cuſpin. Onufr.

c Naucl. Citiz. Chron.

d Plat. in Eug. Naucl.

Ante hoc tempus Sigiſmundus Imperator obiit 9 Decemb. *b* anno Chriſti 1437, ætatis 70 viceſimo ſeptimo poſtquam eſt electus; ſexto verò, quàm ab Eugenio Pontif. redimitus eſt Romæ. *c* quod anno 1432 factum eſt. *d* quo & Franciſcum Gonzagam Marchionem Mantuæ eſſe juſſit.

e Chron. Citiz. anno 1417.

f Chron. Cit. Trith.

g Paul. Iov. in log.

h Trith.

i Idem.

k Idem.

l Anton. ſ. par. tit. 22. c. 15.

m Trith.

e Hoc Imperatore præſtanti ingenii fama vixerunt, Petrus Aliacenſis Cameracenſis epiſcopus: Joannes Gerſon Pariſienſis Academiæ Cancellarius, *f* ad Conſtantienſem Synodum legatus ab rege Franciæ miſſus: Emmanuel Chryſoloras, homo Græcus; qui patria ſtudia primus in Italiam reportavit, & *g* Conſtantiæ per Concilii tempus interiit: *h* Leonardus Aretinus; Poghius, ambo Itali; *i* Joannes de Turrecremata Cardinalis: Alfonſus Toſtatus Abulenſis in Hiſpania epiſcopus: *k* Thomas Valdenſis: Dionyſius Rikel Carthuſianus; vir peræquè doctus, & ſanctus, qui anno 1471 obiit: Paulus ex Judæo Chriſtianus, & Burgenſis epiſcopus: Flavius Blondus Forolivienſis, hiſtoricus: Nicolaus de Tudeſchis Cardinalis, & Panormitanus Archiepiſcopus, Canonici juris ætate illa princeps. Sanctitate autem imprimis antecelluerunt, *l* Bernardinus Senenſis ex Minorum collegio & Laurentius Juſtinianus Patriarcha Venetus Vincentius Ferrarienſis *m* Hiſpanus, qui obiit 1418: Catharina Senenſis, aliíque: quorum omnium ætas partim ex eorum ſcriptis, partim ex illorum temporum hiſtoriis, chronicíſque comperta.

A 1438 Chriſti ad 1500.

Quæ Alberto, Friderico, & Maximiliano Impp. geſta ſunt in Germania, Pannonia, Oriente, Italia, Cypro: déque viris illuſtribus.

Ab anno Chriſti 1438 ad 1500 circiter.

CHAP. IX.

Sigiſmundi ſoceri morte vacantem Imperii titulum accepit Albertus Auſtriæ dux *a* anno 1438. Qui per brevi tempore maximis rebus adversùs Moravos, Boëmos, Turcáſque confectis in expeditione conſtra poſtremos iſtos vita functus eſt Cal. Nov. anno imperii altero, Chriſti 1439.

a Naucl. Cuſpin. Onuf. Vide Æn. Sil. de Hiſt. Boëm. c. 56. & in Europa Boſ. Dec. 3. l. 4.

b Quo anno Baſileenſibus interdictos ab Eugenio cœtus nihilo ſecius habentibus, Pontifex legitimum tota ex Eccleſia conventum apud Florentiam collegit. Ad quem Joannes Palæologus Conſtantinopolitanus Imperator affuit, cum Joſepho Patriarcha; qui eodem ibi deceſſit anno. Græci cum Latinis in concordiam rediêre; nec-non Armeni; quibus Catholicæ formulam fidei ſcripſit Eugenius. Verùm Græci in Orientem reverſi, Marco Epheſino, & Scholario viris eruditis agentibus, ab Romana ſe ſocietate divellunt.

b Flor. Conc. Plat. in Eug. Palmer. Citiz. Chr. Naucl. *Florentinum Concilium.*

c Fridericus Auſtriæ dux, Herneſti F. anno 1440 Romanorum adiit regnum. quo imperante *d* quietior, quàm ſolebat, fuit Germania: cum reliquæ partes Europæ civilibus & externis undique bellis ſtreperent.

c Cuſpin. Onuf. Palm. Naucl. Citiz. Chron. *d* Egnat. *Mediolanenſes res.*

Franciſcus Sfortia ejus filius, qui Ludovicum Andegavenſem ſecutus, in Apulia contra regem Alphonſum egregiè certarat, *e* à Philippo Mediolani principe; cujus ſpuriam filiam *f* Blancham duxerat; ad ejus hoſtes Venetos tranſiens, res illius evertit. *g* Philippus ſine hærede vita fungitur, ſexto Id. Auguſt. anno 1448. quo anno Sol eodem menſe defecit, die 29, hora diei 7, ait Antoninus. Ex quo Bandulphi error, & Platinæ convincitur; qui Philippi mortem ſu-

e Naucl. *f* Palm. *g* Anton. 3. Par. Tit. 21 c 12. paragraph. 1. & 2. Plat. in Nicol. 5.

A 1438 Chriſti ad 1500.

periori adſcribunt anno. Franciſcus verò Mediolanenſes fruſtra ſibi libertatem aſſerere conantes coëgit in poteſtatem: diſſimulante Aragonum, & Apuliæ rege Alfonſo, quem ab Philippo ſcriptum heredem Pandulfus Collenutius affirmat. Nec minus Aurelianenſium dux Carolus Ludovici F. eam ſibi vendicabat provinciam: utpote Valentina Joannis Galeacii filia, Philippi ſorore genitus. At Veneti tam potentis vicini metu cum Alfonſo fœdus percutiunt. Florentini adversùs utroſque Franciſci ſocietatem expetunt. Sic atrox in Italia redingratum eſt bellum. Cum Alfonſo poſtea Franciſcus Sfortia pacem, amicitiámque fecit *b* anno 1454: & Alfonſo illius nepoti, Ferdinandi nothi filio, Hippolytam Mariam filiam in matrimonium dedit. *c* Poſt annos inde 4 obiit Alfonſus ſenior Calend. Jul. ætatis anno 66, Chriſti 1458: Aragoniæ ac Siciliæ regnis Joanni fratri relictis. Neapolitanum Ferdinandus filius accepit. *d* Laudatur ab hiſtoricis Alfonſi regis invictus, ac generoſus animus, tum in literas, earúmque cultores excellens amor: cui vicem ii celebranda apud poſteros illius fama retulerunt.

Anton. 3. par. Tit. 22. c. 12.

b Pand. l. 6.

c Pand. 6. Monſtr. 1. Jov. l. 1. hiſt.

d Pius 2. in Eur. c. 65. Pand. 6. Facius.

Alfonſi in literatos amor.

Joannes Huniades.

e Bonfin. Dec. 3. l. 3. Chalc. l. 8.

In Pannonia & Albania Chriſtianam rem ea tempeſtate ſuſtinuit principum duorum inclinata virtus, Joannis Corvini Huniadæ, & Alexandri Epirotarum regis, qui *Schanderbegus* vulgò dicitur. *e* Prior Vvalacho patre, Græca matre natus, haud obſcuro genere, in vico Corvino, inde cognomen alterum habuit. Huniades verò ab agro ejus nominis appellatus eſt, quem ei Sigiſmundus attribuit.

Hujus egregia fortitudo incumbenti in Europæ perniciem Amurathis potentiæ moras objecit: & ad pacem cum Vladiſlao rege Hungariæ æquiſſimis conditionibus ineundam compulit. Sed eam Turcis Aſiatico bello diſtentis, temerè diſturbarunt Hungari, haud levi Chriſtianæ rei damno. *f* Siquidem eorum exercitus ab Turcis ad Vvarnam profligatus eſt. quo in prælio cum Vladiſlaus ipſe rex; tum Julianus Cardinalis repetendi contra fœdus belli auctor oc-

f Pius Pont. Eur. c. 5. Bonfin. Dec. 1. l. 6. Naucl.

ubuit, anno 1444, Nov. 10. die. *a* Secundùm ‹anc calamitatem Ladiſlaus poſtumus Alberti ‹æſaris filius, ex Elizabetha Sigiſmundi filia, ‹ex ab Hungaris eligitur quinquennis puer, cu‹atore addito regni Joanne Huniade; quod La‹iſlaum Fridericus Imperator; *b* cujus fidei ‹um regni corona mater illum commiſerat; nol‹et reddere. *c* Quam ob cauſſam iratus Hunia‹es, anno 1445 Auſtriam, aliâſque Friderici ‹rovincias pervaſtavit. Cum Amurathe quo‹ue perſæpe feliciter pugnavit: &, eo apud ‹roiam Epiri mortuo, cum ejus filio Macho‹nete. à quo *d* anno Chriſti 1453 capta eſt Con‹tantinopolis, Maii 29. *e* Hunc verò triennio ‹oſt Taurinum, quam Albam vocant, obſiden‹em cum magna Turcarum ſtrage, ignominiá‹ue depulit anno 1456, ipſo die S. Magdalenæ ‹acro. Ejus victoriæ cauſſa Transfigurationis Dominicæ ſolemnem agi diem Calliſtus Papa ‹ecrevit. Hac in pugna, cæteríſque per id tem‹us cum Turcis ſecundo Marthe obitis, Joannis ‹apiſtrani viri ſanctiſſimi ex Minorum ordine ‹pectata pietas eſt. Hoc enim agente, crucis inſi‹ne plerique ſumpſerunt; & ad ſacrum bellum ‹omina ſunt profeſſi.

a Æn. Silv. in Europ. Bonfin. &c. *Hungaricæ res.*
b Pius 2. in Eur.
c Bonfin. Dec. 3. l. 7.
d Anton. par. 3. Tit. 22. cap. 13. Bonfin. Dec. 3. l. 8. Naucl. Palm. Chr. Citiz.
e Iid. & Æn. Silv. Boëm. Hiſt. c. 65. l. 8.

f Eodem anno Joannes Huniades Tranſſil‹vaniæ princeps, Vaivodam mos eſt dicere, felici ‹exitu diem obiit 4 Id. Spt. nec multo pòſt Ca‹piſtranus ipſe. *g* cujus ſanctimoniam prodigiis illuſtrem reddidit Deus.

f Bonfin. Anton. &c.
g Naucl.

Ladiſlao rege defuncto *h* 10 Calend. Dec. an‹ni 1458, Matthias Corvinus Joannis filius rex ‹ab Hungaris eligitur, nulla re patris diſſimilis. à quo Turcæ non ſemel profligati.

h Æn. Silv. c. 70. Boëm. Bonfin. Dec. 3. l. 8.

i Scanderbegus Turcarum manibus elapſus, paterna Epiri ditione recuperata; ingruentes perſæpe cum infinitis millibus Turcarum reges parva manu ſuperavit, ſummóque, quoad vi‹xit, iis terrori fuit. Hunc anno Chriſti 1443, quarto Cal. Dec. regnare cœpiſſe, & 23 re‹gni, 16 Cal. Feb. anni 1466 obiiſſe, tres & ſe‹xaginta natum annos, auctor eſt *k* Marinus Bar‹letus.

i Barlet. Æn. Silv. in Europ. c. 15. *Scanderbegus.*
k Lib. 13. Hiſt. Scand. in fine.

Apud Italiam *l* Eugenio Papa mortuo anno

l Plat. Anton. Par. 3. Tit. 22. c. 12. Chr. Citiz.

A 1438 Chriſti ad 1500.
a Plat. Anton.

1447, Februarii 23, *a* Nicolaus V. ſublegitur, doctorum hominum, ac bonarum artium longè ſtudioſiſſimus. Itaque nemini uni plures ab eruditis inſcripti ſunt libri. Tum Vaticanam bibliothecam, conquiſitis undique, & ex Oriente uſque, voluminibus inſtruxit. *b* Obiit octavo Pontificatus anno, Chriſti 14 5, Martii 25. Quem Calliſtus III excepit: eóque functo Pius II vir doctiſſimus, qui Æneas Silvius antea vocabatur, anno 1458 Pontificatum iniit. cujus ad bellum Turcis inferendum conſilia deinceps omnia ſpectarunt, *c* Ob id cum Ferdinando Neapolitano rege Alfonſi filio pacem conſtituit, ac *d* Mantuam frequentes ad concilium adeſſe juſſit, ut de bello gerendo ſtatueretur. Sed ab externis bellis ad domeſtica converſis principum ſtudiis, nihil perfici potuit. Cœtus ille Mantuanus octavo menſe dimiſſus. *f* Alfonſi cognita morte Joannes Renati Andegavenſis, quem ab illius regni poſſeſſione depulſum in patriam rediiſſe ſuprà ſignificavi, filius, magno exercitu collecto, in Apuliam profectus eſt: collatíſque ſignis Ferdinandum acie victum, & caſtris exutum egit in fugam. Actúmque de eo foret, ni Scanderbegus, illius, & Pii Pontificis adductus precibus, ex Epiro ſuccurriſſet. Hujus auxilio Ferdinandus pulſis hoſtibus brevi omnia in poteſtatem accepit. Hæc de Italica Scanderbegi expeditione ab incurioſis, vel ingratis omiſſa ſcriptoribus *g* Maurinus Barletus queritur.

b Plat. Anton. c. 14.
c Pand. l. 6. Naucl. Plat.
d Palm. Plat. Nauc.
e Palmer.
f Naucl. Pand. 6. Barlet. Chalc. 8.
g Lib. 10. de geſt. Scand.

Per idem tempus Genuenſes bello ab Alfonſo rege vexati, Carolo VII Franciæ regi ſe in fidem tradidêre *h* anno 1458. ad quod miſſus Joannes Renati filius eam urbem præſidio munivit. *i* Sed poſt annos tres ab Francis defecit, Proſpero Adurno duce. quam Ludovicus XI Franciſco Sfortiæ Mediolanenſium duci conceſſit *k* anno 1464. *l* quo anno Pius Pontifex Anconæ mortem obiit, brevi tempore magna collecta gloria. Sex enim duntaxat annis præfuit. Hunc Paulus, qui ſecundus numerabatur, eſt ſecutus.

h Palm. Til. in Chron.
i Palm.
k Palm.
l Id. Palm. Plat. Naucl.

Dum per Europam Chriſtiana res inteſtinis turbatur odiis, in Aſia quoque per eam calamitas

tas afflixit. *a* Cyprum inſulam Richardus Angliæ rex Græcis ademptam Guidoni Luſiniano Gallici generis permiſerat; qui Hieroſolymitani ſibi regni jus aſſumebat.

A 1438 Chriſti ad 1500.

a Pius Pont. in Aſia. cap. 97. Naucl. Hiſt. Cypri.

Cypri regnum ut ad Venetos pervenerit.

In ea poſteris illius regnantibus, Genuenſes, popularium ſuorum facta illic cæde, validam ad ulciſcendum claſſem Trugoſio imperatore comparant. Brevi tota, cum rege ac regina, inſula in poteſtatem venit. Illis, cùm aliquanto tempore in carcere detenti eſſent, tandem data venia eſt. Sed regno vectigal impoſitum, & Salamis, quæ aſt *Famaguſta*, negotiationibus frequens emporium, victori ceſſit in prædam. Natum in carcere filium rex appellari Janum voluit, quòd *Genuam* vulgò *Ianuam* mos eſt dicere. Hunc Ægypti Sultanus, capta direptáque Cypro, ac multis occiſis mortalibus, ſtipendiarum fecit. Mortuo ſucceſſit Joannes filius, præ luxu ac deliciis, mulieris quàm viri ſimilior. qui Helenam ex Palæologorum ſanguine in conjugium accepit, ex qua Carlottam genuit; ex concubina verò Jacobum. Carlotta Ludovico ducis Allobrogum filio nupſit. Jacobus; quem, ut ab regni ſpe pater excluderet, ſuaſu Helenæ, Nicoſienſem præſulem fecerat, utroque defuncto, Cypri potiundæ cupidior, quàm Chriſtianum decebat, Ægypti Sultanum adiit. cujus in verba nefario dicto ſacramento, ab eodem inducitur in regnum, Ludovico Carlottæ conjuge pulſo, *b* ſub annum 1459. Pòſt Genuenſibus ejectis, ac recepta Salamine, Jacobus Æcaterinam Marci Cornelii filiam è Venetis ſibi conjugem arceſſit. quam Senatus Venetus in filiam adoptavit. *c* Extincto rege, ejúſque poſtumo Jacobo, id regnum in Venetorum poteſtatem hereditario jure pervenit, anno 1476.

b Nacl.

c Iid. & Pat. Im

Fridericus Imperator finem vivendi fecit *d* anno 1493, Auguſti 19, imperii anno 53. cui Maximilianus ſucceſſit ejus filius, Romanorum rex ante 7 annos creatus.

d Cuſpin. Nauc Chr. Spenheim Trith. Suppl. Palm.

Maximilianus.

e Hic ad annum uſque pervenit Chriſti 1519, imperii 26, ac pridie Id. Jan. ætatis anno 63 deceſſit. Multi hoc imperante, magníque, præ-

e Onoſt. Cuſpin.

A 1438 Chriſti ad 1500.

ſertim in Italia, ſub ejus initium motus extitêre: qui in Francicis rebus exponentur.

Novæ regiones patefactæ.

a Tarafa, Maria.

b Naucl. Maria.

Ut illa tunc memoratu triſtia: ſic lætati iſta contigere. *a* Ferdinandus Hiſpaniæ rex Granatam, qua in urbe Maurorum reliquiæ conſederant, expugnat anno 1492. quo Saracenorum in Hiſpania dominatus poſt annos, quàm eò venerant, 780 deſiit. *b* Eodémque anno, 171 familiarum millia Judaici generis in exilium abiere, quæ ad 80000 capitum fuiſſe dicuntur.

c Hiſt. Ind. Append. Palm.

d Oſor. l. 1. de geſt. Emm.

Complures in extremis Orientis, Occidentiſque finibus ignotæ regiones adiri cœptæ; patefacto ad eas per Hiſpanas Luſitanáſque claſſes itinere. *c* Chriſtophorus Columbus patria Genuenſis, nauticæ rei ſcientiſſimus, ſub Ferdinandi & Iſabellæ regum auſpiciis anno 1492, ex Hiſpania ſolvens, novas reperit inſulas. cujus exemplum ſecuti reliqui paullatim vaſtam illam aperuere continentem; quæ partem orbis terrarum quartam efficit. *d* Eodem incenſus ſtudio Vaſcus Gama Luſitanus Emmanuelis juſſu Olyſſipone profectus in Orientem anno 1497, ſeptimo Id. Jul. ſequente anno, 13. Cal. Junias, Calecutum appulit: Indicíſque commerciis, ac Luſitanorum ad ea navigationibus iter oſtendit.

Viri illuſtres.

e Palm. Paul. Iou.

f Lib. de Menſe c. 16.

g Palm. Trith.

h Palm. Iou.

i Iou.

K Iou.

l Iou.

m Trith.

Literæ, Friderico regnante, per Italiam in ſplendore magno fuerunt, Græcorum doctiſſimis, qui capta Græcia ad eam accurrebant, æmulatione ſui Latinorum acuentibus ſtudia. Princeps ut dignitate, ſic eruditione, Græcorum eſt habitus Beſſario Cardinalis. *e* quem anno 1472 legatum vidit Gallia. unde Romam rediens Ravennæ obiit ætatis anno 77. Theodorus item Gaza Theſſalonicenſis, qui *f* anno 1470 librum de Menſibus ſcripſit, *g* obiítque 1478 *h* Georgius Trapezuntius Cretenſis obiit 1485 *i* Argyropylus Byzantinus, & Demetrius Chalcondylas eodem vixere tempore. *K* Inter Latinos eximiè floruit Pius II Pontifex, qui Æneas ante Silvius appellatus eſt, Laurentius item Valla, acri mordacíque ingenio *l* mortem obiit anno 1457 Franciſcus Philelphus, *m* qui 99 natus anno

moritur anno 1481. *a* Flavius verò Blondus hiſtoricus anno 1473, ætatis 57. *b* Nicolaus Perotus, Platina; qui Pontificum Romanorum vitas perſcripſit ad Paulum uſque ſecundum. Matthæus Palmerius Florentinus Chronici ſcriptor; *c* qui ob hæreſim de Angelis ſcripto proditam incendio punitur, ut ait Trithemius. alij non ipſum, ſed ejus librum exuſtum aſſerunt. quod & ſimilius vero. Domitius Calderinus, qui *d* anno periit 1477. *e* Rodolfus Agricola. *f* Joannes de Monte regio Mathematicus: is moritur Romæ anno 1476. Secuti ſunt Joannes Picus Mirandulanus; Hermolaus Barbarus; quem ætatis anno 39, Chriſti 1493 extinctum eſſe ſcribit Trithemius. Angelus Politianus *g* obiit 1494, *h* ætatis 40. Marſilius Ficinus, Sabellicus hiſtoricus, S. Antoninus epiſcopus Florentinus. Neque verò commemorare omnes attinet; de quibus Trithemius ætatis ejuſdem ſcriptor, & Paulus Jovius in Elogiis, compluréſque alii ſcripſerunt.

A 1438 Chriſti ad 1580.
a Palm.
b Iou. Trith.
c Trith.
d Idem.
e Id.
f Palm. Trid.
g Trith.
h Palm.

Commodùm autem accidit, ut cùm, deterſa barbarie, literæ caput efferrent, tot magnorum ingeniorum commendandis æternitati fœtibus ars typographica prodiret *i* anno 1440; repertore Joanne Guttembergio equite Moguntino.

Typographia inventa.
i Palm. au 1457.

De rebus Francicis, aliiſque cis Alpes geſtis Carolo VII, Ludovico XI, & Carolo VIII Franciæ regibus. ac de Italicis etiam motibus, qui hoc poſtremo regnante cum Francicis rebus implicati ſunt.

CAPUT X. *Angelicum, bellum.*

REgnum Carolus ſeptimus ingreſſus eſt anno 1422 miſerum & exercitum; pleraque Franciæ Anglis obtinentibus: quibus cum, in ultionem paternæ necis, dux Burgundiæ Philippus vires ſuas conjunxerat. Prima in Gallias Anglorum eruptio *a* anno 1415, Henrico V, rege, contigit. Quo ad Azincurtum, haud procul Caletum oppido, pugna commiſſa eſt: in eáque flos Gallicanæ nobilitatis partim occidit, partim in manus venit hoſtium. Captus eſt Aurelianenſium dux Carolus, qui *b* 25 annis in cuſtodia fuit aliíque principes. Prona deinceps Anglis omnia Burgundi ſocietas fecit: qui Franciæ regem, neque mentis, neque juris ſui compotem, cum regina, ejúſque filia Catharina, in poteſtatem habebat Henricus occupata regni arce Lutetia *c* anno 1418, *d* biennio pòſt in Tricaſſibus Catharinam in conjugium accepit, cum dote regni; excluſ Carolo Delphino. Verùm perbrevem fructum tanti ſucceſſus habuit Henricus, extinctus eo ipſe quo Carolum VI periiſſe docuimus, *e* anno 1422 Auguſti 29. Huic Henricus VI; Carolo po menſes duos vita functo Carolus VII ſufficitur Perpetuus ex eo curſus Anglicanæ victoriæ fuit deficientibus à Carolo in dies oppidis. Prima d hinc ad Aurelianos nobiliſſimam Celticæ ur bem, rerum inclinatio facta eſt. *f* Eam Angli obſederat anno 1428, quarto Id. Octobr. Sari berienſi duce, qui in ea obſidione cæſus eſt: pro pugnante verò Joanne Notho, Ludovici Aur lianenſium ducis, qui à Joanne Burgundo inte fectus eſt, naturali filio. Ultima jam metuent bus oppidanis raro ad hanc diem prodigio De opem attulit.

a Alan. Monſtr. l. 1. c. 13, 9. Nauc. Meyſ. Æm. Gagu.

b Monſtr. l. 3. f. 106.

l. 1. c. 143.
c Id. c. 224.
d Alan. Monſtr.

e c. 265:
1 Olivar. l. c. 3. &c.

f Alan. Monſtr.
2 Meyer. &c. Micquellus.

A 1438 Chriſti ad 1500.

Ioanna Aurelian. puella.

Joanna Durcia virgo erat in agro Tullenſi, patre agricola, ovium cuſtos. Ea divinis inſtincta vocibus ad ſolvendam Aureliæ obſidionem, & Carolum tot anguſtiis explicandum, ultro hunc adiit: ac fide facta, Aureliam cum ſubſidiis miſſa, fractos præliis aliquot Anglos *a* anno 1429, Maij 12, ab urbe repulit. regem Durocottorum Remorum ad ſacra regni rite capienda perduxit. Fuſis ſæpius hoſtibus, tandem ad Compendium capta eſt anno 1433. *b* quam poſt longam de ea quæſtionem habitam, Petrus Cauchonius Bellovacenſis epiſcopus damnavit. Angli vivam exuſſêre anno 1401 : quo tempore Baſilææ Synodus eſt haberi cœpta, ait *c* Monſtreletus. De hac virgine, quæ Aurelianenſis puella vulgò dicitur, probroſa quædam falsò ab nonnullis jactata ſunt. Sed innocentem, ac Deo caram fuiſſe, cùm multa perſuadent, *d* quæ plenis voluminibus tradita leguntur : tùm ſecundiſſimus rei ſecutus exitus; qualem nonniſi auctori Deo fas ſit adſcribere. Deinceps enim Anglis in pejus omnia ceſsêre. Carolus reconciliat o ſibi Burgundo *e* anno 1435, paullatim ex hoſtium manu regnum recepit. *f* ſic ut anno 1453 cæſo Talbotio egregiæ fortitudinis viro, ereptáque rurſus Aquitania, nihil præter Caletes reliqui Anglis in Gallia fecerit. Ad hunc modum Anglicanus tumultus poſt annos duodequadraginta finem accepit.

a Alan. &c.

b Monſtr. l. 2. f. 59. Æmil. Gag. Mey.

c Lib. 2. f. 70.

d Vide Hiſtor. Ioan. 4. pleriſque editam. Bellefor. in Chron. in Caro 7. & ad Nicol. Gil.

e Alanus. Monſtr. 2. fol. 112. Oliv. 1. c. 3.

f Monſtr. l. 3. Polyd. l. 23. Alan.

Anglicana turbæ domeſticæ.

Pulſos finibus alienis Anglos diſcordia domi civilis excepit. Duæ apud illos erant regiæ familiæ: altera Eboracenſium, Lanclaſtriorum altera. Henricus Lanclaſtrius, Richardo II abdicare coacto, interfectóque, regnum uſurparat *g* anno 1399: ejúſque nominis IV appellatus exceſſit *h* anno 1413. Huic ſucceſſit Henricus V ejus filius qui cum Philippo Burgundo ſocietate facta, Francorum opes labefactavit, & ſuſcepto ex Catharina Caroli VI filia Henricò VI, mortuus eſt anno 1422, ut ſuprà retuli.

g Polyd. Virg. fine l. 20.

h Id. fine l. 21.

Poſt ejectos Galliâ Anglos, *i* anno 1453, orta domi principum factione; cujus auctor erat Richardus Eboracenſis; rex Henricus collatis ſignis ab illo ſuperatur, anno 1460. ac de conſilii ſen-

i Polyb. l. 23.

A 1422 Chriſti ad 1500.

tentia Richardo deſtinatur regni ſucceſſio. Interim Margareta Regnati Andegavenſium ducis filia, virili animo prædita mulier, Henrici conjux, haud exigua manu contracta, Richardum acie vincit & interficit. tum ſubeuntem auxilio Richardum alterum Vvarvici Comitem caſtris exutum in fugam conjicit, ac virum reſtituit in regnum. Poſt Richardi filius Eduardus Merchiæ Comes, Vvarvicenſis axilio Henricum, & Margaretam pellit ex Anglia, réxque ipſe renunciatur *a* anno 1461, quarto Cal. Jul. Hunc deinde Vvarvicenſis, orta inter ambos ſimultate, Ludovici XI Franciæ regis ope fugavit: & Henricum priſtinam ad dignitatem reduxit anno 1471. Eduardus verò, Carolo Burgundiæ duce opitulante, regnum, quod amiſerat, recepit ſexto poſt menſe: & Richardo Vvarvicenſi in pugna interfecto, Henrico, nec non Eduardo unico ejus filio, vitam eripit. Hunc Henricum longè ſanctiſſimum fuiſſe adeo ut vivus, mortuúſque miraculis inclaruerit; *b* teſtis eſt Polydorus. Regis nomen habuit annos 38, menſes 6. Margareta conjuge, filio, & regno ſpoliata, ad patrem revertit in Gallias.

a Polyb. l. 24. Vide Comm. in c. 50 & ſeq.

b Lib. 24.

Eduardus tribus & viginti regnavit annis extinctúſque eſt anno 1483. cujus frater Richardus Gloceſtriæ dux, homo ſceleratus, occiſis ejus filiis, tyrannidem invadit. quam tertio demum anno oppugnantus ab Henrico Richemundenſi, Joannis, qui ſexti Henrici frater erat, filio, cum vita perdidit. enricus porro iſ anno 1486 regnum auſpicatus eſt, ejus nominis ſeptimus, octavi pater ejus, qui ab catholica communione deſcivit. Atque ille filiam Eduardi regis IV ex Eboracenſi familia duxit Elizabetham. *c* Quo facto Lancaſtriorum, & Eboracenſium famoſa illa, & Anglis exitiali odia reſtinxit.

c Polyb. l. 26.

In Galliis, Anglorum excuſſo dominatu, reſpirabat Carolus: niſi quòd à bello quiete parta domeſticas in turbas incidit. *d* Nam Ludovicus ejus filius offenſus patri, ad Philippum Burgundum receptum habuit anno 1456: nec inde i

d Monſt. t. 2. f. 68 Oliv. l. 1. c. 36.

Franciam rediit ante illius obitum: qui incidit anno 1461, Jul. 22.

A 1422 Christi ad 1500.

Ludovicus XI.

Igitur Ludovicus ejus nominis XI anno eodem in patris locum venit; homo callidus, & aſtutus. Qui ſub exordium regni, conſpirantium inter ſe principum factionibus agitatus, conatus illorum, conſilio ac prudentia diſcuſſit. Nam omnibus quæ peterent prolixè tribuendo, diſtractos à ſe invicem ſingulos deinde eſt agreſſus. *a* Hanc pactionem pugna anteceſſit illa, quæ ad Montemlehericum octavo circiter ab Urbe lapide facta anno 1465. in qua neutri ſatis liquida victoria conſtitit. Princeps erat adverſarum partium Carolus comes Caroleſius, Philippi Burgundiæ ducis filius. Is patris obitu, qui anno 1467, Junii 15, feria 2 contigit, ampliſſimis in opibus ac potentia cùm eſſet; ut erat natura ferox, & novarum cupidus rerum, finitimos laceſſere non deſtitit. *b* præſertim verò Renatum Lotharingiæ ducem, & Helvetios; quibus cum Ludovicus contra communem hoſtem ſocietatem fecerat. Renatum ut facilè vicit Carolus, & principatu propemodum exutum fugere coëgit in Franciam: ſic ab Helvetiis clade bis accepta, cùm Renatus provinciam ſuam recuperaſſet; adversùs illum contendit in Lotharingiam. Ibi dum Nanceium obſidet, ab Renato, Germanicis & Helveticis auxiliis inſtructo victus, in acie cecidit *c* anno 1477, Januarii 5, unica relicta filia Maria, quæ Maximiliano Friderici Imper. filio nupta. Caroli audita morte, Ludovicus extemplo Burgundiam, veterémque in Belgica ditionem poteſtati ſuæ ſujecit.

a Monſtr. l. 3. Chr. Lud. X. Commin. c. 8. Monſtr. l. 3. p. 37.

b Comm. Til. Aemil. Gaguin.

c Comm: c. 91. Aemil Gag. Til. Append. Monſt. f. 190.

d Obiit in Turonibus, Chriſti anno 1483, tertio Cal. Sept. feria 7: *e* cùm priùs ad Franciſcum Paulanum acciviſſet ex Italia virum ſanctiſſimum, ac miraculis inclitum; à quo Minimorum inſtitutus eſt ordo.

d Comm. l. 136.
e Commin. c. 130.

Minorum Ordo.

Tertium decimum agens annum Carolus VIII, Ludovici F. *f* quippe natus anno 1470 prid. Id. Jul. regnum ſuſcepit ſub Annæ ſororis tutela, quam Petrus Borbonius Bellojocenſis duxerat. *g* Eam ſibi prælatam ægrè tulit Aure-

f Chr. Lud. XI Til.

g Guagin. Aem.

A 1438 Chriſti ad 1500.

lianenſium dux Ludovicus Caroli F. Ludovici nepos illius, quem Joannis Burgundi juſſu Lutetiæ confoſſum eſſe demonſtravimus. Igitur ad Franciſcum Britanniæ ducem fugiens, cùm in ſocietatem plerique veniſſent procerum; commiſſo cum regiis ducibus prælio, ad Fanum Albini in Aremoricis, victoria pariter ac libertate cecidit *a* anno 1488. *b* & triennali cuſtodia detentus eſt. Supplici duci pax ea lege conceſſa, ut quod regis armis quæſitum erat, id in illius poteſtate maneret. *c* Inter hæc duce mortuo, Annam ejus filiam Maximiliano Romanorum regi pactam, uxorem Carolus accepit, repudiata Margareta Maximiliani filia, quam ſibi Ludovico patre auctore deſponderat. *d* Bellum ob id inferente Maximiliano, pax denique ſecuta eſt: cùm ei Comitatus Atrebatenſium de regis voluntate ceſſiſſet.

a Chron Caro. 8. ex Ialignio &c. excerp. à Godef.
b Idip. 166.
c Gag. Excerp. Ialig. &c. Til.
d Iid.

e Pace in regno compoſita, longinqua bella Carolus expetiit, ſuſcepta in Italiam expeditione, ad Neapolitanum recuperandum regnum; quod ab Renato Andegavenſium duce in Ludovicum undecimum tranſlatum, Ferdinandus habebat Alphonſi M. filius, Alphonſi pater alterius; cujus gener erat Joannes Galeacius, nihil ex Mediolanenſi principatu præter nomen obtinens, cùm penes Ludovicum Sfortiam ejus patruum poteſtas omnis eſſet, quam tutelæ ſpecie ad ſe traxerat. Ægrè id ſcilicet Alphonſus ferebat, ac pro genero parabat bellum. Hoc ut Ludovicus averteret, Carolum ſpe Apuliæ potiundæ in Italiam excivit. Ergo ut hoſtile nihil à tergo relinqueret, *f* Ferdinando Hiſpaniæ regi Ruſcionem, ac Perpinianum, de quo inter ipſos certamen erat, permiſit ultrò, tum *g* anno Chriſti 1494, ſuperatis Alpibus, in Italiam deſcendit. Quam cum repentino terrore compleſſet, expeditum per Tuſciam Romam uſque, & Neapolim deinceps iter habuit. *h* Romæ ab Alexandro VI Conſtantinopolitani Imperii titulum accepit anno 1465, cùm *i* ſuperiore Ferdinandus exceſſiſſet Jan. 25. *k* Cujus filius Alphonſus Caroli adventu perterrefactus in Siciliam trajecit, ac regno ſe abdicans, id Ferdinando filio reliquit;

e Commin. in Car. 8. Guicc. Append. Monſtr. Gag. Ialig. Excer. &c. Ferron.
f Gag. Gillius. Ferro.
g Comm. Guic. &c.
h Til.
i Guicc.
k Com. Guic.

a Ferdinandus metu Francorum in Iſchiam inſulam ſeſe recepit. Carolus Neapolim ingreſſus *b* Februarii die 22 brevi toto regno potius.

Tam repentini Francorum ſucceſſus invidiam apud Italiæ principes, ac civitates hâbuere. *c* Ergo adjuncto ſibi Maximiliano Imperatore, & Ferdinando Hiſpaniæ rege; clam etiam Alexandro Pontifice favente; Veneti, ac Ludovicus Sfortia, cui *d* mortuo Galeatio Mediolanenſium ducis jus, ac titulum Maximilianus Imperator conceſſerat, conjurationem faciunt, regémque Franciæ ordinatis in Apulia rebus in Galliam redeuntem intercludere conantur. *e* Pugnatum eſt Prid. Non. Jul ad Forum Fovanorum, haud procul Parma, & ab exigua Francorum manu *f* (ſeptem haud amplius millia fuiſſe produntur) perrupta ſunt hoſtium, maximè Venetorum, millia quadraginta. Carolus *g* recepto Ludovico Aurelianenſium duce, qui ab Ludovico Sfortia Novariæ circunſeſſus in ſummas anguſtias venerat, decoris & gloriæ plenus rediit in Franciam anno eodem, quo Romam ac Neapolim adierat. *h* Vix eo digreſſo, Neapolitani, ac reliqui omnes ad Ferdinandum defecêre. Franci, Gilberto Monpenſerio præfecto mortuo, paullo pòſt omnes exceſsêre. *i* Hanc Italiæ cladem, adventúmque Caroli non ſemel prædixiſſe dicitur Hieronymus Savanorola Dominicanus, celebris, ac Florentinis mirificè gratus orator, *k* qui ob contumaciam, ſeditio ſáſque concíones, extremum ſupplicium luit poſtridie ejus diei, quo Carolus è vita diſceſſit. Qui apud Ambaſiam in Turonibus repente apoplexia periit, 7 Id. Apr. anno 1498, regni decimoquinto.

m Ludovicus ejus nominis XII, mortuo ſine herede Carolo, ex lege ſucceſſit, Caroli filius, Aurelianenſium dux: *n* qui ſe extemplo utriuſque Siciliæ, & Hieroſolymæ regem, ac Mediolanenſium ducem appellari voluit. ac ſubinde totus in Italicam expeditionem incubuit: ducta prius Anna vidua, Aremoricorum principe, Caroli quondam octavi conjuge; ac divortio cum Joanna facto, Ludovici XI filia, quam invito illi pater induxerat. quæ quidem Biturigas conce-

A 1422 Chriſt ad 1500.
a Guic.
b App: Monſtr. Gill. c. Guc. 2. Comm.
d Guic. 1.
e Guic. 2. Com: c. 31. & ſeq. Gag. Append. Monſtr. Excer. Ialig. &c:
f Gaguin.
g Excer. Ialig. &c. Comm. c. 58. Guic. 2.
h Comm. 38. Guic. &c.
i Comm. in Caro. c. 25. App. Palm. Nau.
k Guic. fine l. 3. Nauc.
l Comm. c. 53. Guic. l. 3. Til. Gag. &c.
Ludovicus XII.
m Guic. 4. Comm. Til. Ferron. &c.
n Guicc.

A 1500 Chriſt ad 1547.

dens magna in ſanctitatis fama poſtmodum fuit. *a* Mediolanum Ludovici Sfortiæ fuga in Francorum poteſtatem pervenit cum Iuſubribus reliquis anno 1499.

a Guic. 4. Til. Ferron Naucl.

Quæ anno Chriſti 1500 *ad* 1547, *toto orbe geſta ſunt, Imperatoribus Maximiliano, & Carolo V, ac regibus Galliæ Ludovico XII, & Franciſco.*

CAPUT XI Guic. 4. & ſeq. Til. Addit. ad Monſt. Ferron. Velleii Append. ad Gaguin. Hiſt. Bayar.

Maximiliano Imperatore, ac Ludovico XII rege Franciæ, atrox in Italiam inſtauratum eſt bellum.

b Guic. 4. *Ludovici XII geſta.*

Trivulcium, qui Inſubres Ludovici XII nomine regebat, *b* quòd Guelficæ factionis eſſet, Mediolanenſes oderant. Nam hæc civitas Gibellinorum parti ex antiquo favebat. Itaque Ludovicum Sfortiam apud Maximilianum degentem clam revocant, ſéque illi tradunt anno 1500. Verùm paullo pòſt captus à Francis Ludovicus cùm Aſcanio Cardinali fratre, ad arcem Lochienſem (id oppidum in Turonibus ſitum eſt) in cuſtodiam mittitur; *c* in qua decem annos vixit.

c Guic.

d Id. l. 3. Ferron.

d Secundùm hæc fœdere cum Ferdinando Hiſpaniæ rege facto, Ludovicus Neapolitanum occupat regnum: quod tum Federicus legatum ſibi ab Ferdinando Alphonſi fratris filio tenebat. Atque hic ex pacto ſe abdicans, in Andegavos, attributam ſibi ab rege cum ſtipendiis annuis provinciam, conceſſit anno 1501. Diviſo Francos inter & Hiſpanos Neapolitano regno, haud diuturna pax eſſe potuit.

Conſalvus Ferdinandi dux intra biennium Francos inde penitus expulit; ob ídque *magni ducis* nomen eſt adeptus. *e* Deceſſêre oppidis omnibus Franci anno 1504.

e Guic. 6.

f Guic. 8. & ſeq. Ferron. Til. Chron. Hiſtor. Bayar. &c.

f Contra Venetos deinde præpotentem in Italia civitatem viciníſque formidabilem, Ludovicus cum Maximiliano, & Julio II Romano Pontifice conſpirat, anno 1508. Sequente porro Veneti acie ab Ludovico ſuperati, quidquid in continente habebant, propemodum amit-

tunt. Sed Julius, reconciliatis ſibi Venetis, in Ludovicum arma convertit. Præerat Franciſcis rebus in Italia Vaſto Fluſtas dux Nemorenſis, qui latè pervaſtatis omnibus, cùm Venetorum, Hiſpanorum, ac Julii copiis ad Ravennam congreſſus eſt: partâque memorabili victoria, temerè in hoſtes invectus occubuit. Ravenna ab victoribus direpta. Huic prælio, quod *a* anno 1512 contigit, ipſo die Paſcatis, Bayardus eques Allobrox longè per id tempus fortiſſimus & clariſſimus, interfuit. Intento in res Italicas rege Ludovico finitimi principes Franciæ bellum intulere. Ferdinandus Hiſpanus Vaſconum regno, quod *Navarram* vocant, Joannem Albretum exuit. Henricus VIII Angliæ rex, qui patri cognomini ſucceſſit anno 1509, Picardiam aggreſſus, Morinos, ac Nervios occupat. Ita Franci tot circunſeſſi hoſtibus Italiam omittunt anno 1513. quo Julius Papa moritur, *b* Ludovicus verò Franciæ rex, compoſitis cum Anglo rebus, & Henrici ſorore Maria in matrimonium accepta; quippe Anna jam obierat; Claudia, & Renata ſuperſtitibus liberis; dum novum in Inſubres bellum apparat, vita functus eſt Calendis *c* ipſis Januar. ineuntis anni 1515.

A 1500 Chriſti ad 1547

Pugna ad Ravennam.

a Guic. 10. Hiſt. Bayar. c. 54.

b Bella 1. Com.

c Bellaius Til Parad. 1. &c.

Julio Papæ Leo X ex Mediceorum ſtirpe ſubrogatur; Ludovico regi Franciſcus Dux Valeſiorum, & Ingoliſmenſium Comes, illius gener. Claudiam enim ipſius & Annæ filiam, poſt matris obitum, duxerat. Pater huic erat Carolus, Joannis Ingoliſmenſis filius, viri ſanctitate, ac miraculis poſt obitum illuſtris; cujus pater Ludovicus Aurelianenſium dux fuit, à ſicario apud Lutetiam interfectus.

Franciſcus. I.

Franciſcus, ut primùm rex eſt factus, ad Mediolanenſem expeditionem converſis viribus, Helvetios, qui ſe illi oppoſuerant, bidui pugna concidit ad Marinianum *d* anno 1515, Septemb. 13, & 14. Qua ex victoria Mediolanenſis principatus deditio ſecuta eſt. Leo tum Papa, Romanæ Eccleſiæ præerat, qui Julio II ex anno 1513 ſucceſſerat. Cum hoc, Bononiæ colloquio habito Franciſcus de abroganda pragmatica ſanctione, & Concordato recipiendo ſtipulatus

d Til. Bellaius. Guic. l. 12. Parad. 1.

A 1500. Chriſti ad 1547.

Concordatum.

a Iid.

eſt, *a* anno 1516. Lateranenſi deinde concilio, quod ex anno 1512 celebrari cœptum fuerat, finis adhibitus eſt anno 1517, decretáque in Turcas expeditio.

Idem annus Germaniæ, totíque Eccleſiæ funeſtus accidit peſtilentis hæreſis exortu. cujus conditor Lutherus, *b* apud Iſlebium en Saxonia natus anno 1483, Nov. 10. anno iſto 1517 contrà Indulgentias declamare cœpit. Quo ex igniculo paullatim incendium exarſit; quo Europa tota conflagravit.

b Cochl. Til. Guic. &c.

Lutherus.

Carolus V. Imper.

c Guic. 13. Til. Bella. Parad. 1.

d Iid.

Interim Maximiliani Imp. obitu, Carolus ejus nepos, Philippi Auſtriaci, & Joannæ Ferdinando & Iſabella natæ, filius, *c* anno Chriſti 1519 imperium accepit ætatis anno 20. ſiquidem anno 1500 Febr. 24, editus eſt in lucem. Cum hoc perpetuum ferè bellum Franciſcus habuit. quod *d* anno 1521 denuntiatum eſt. Itaque eodem tempore potentiſſimis duobus regibus, Carolo, & Henrico Anglo, Franciſcum oppugnantibus, tribus in locis bella ſuſtinuit. In Vaſconibus res initiò proſperè ceſſit, capta regni arce Pompeiopoli. qua in obſidione Ignatius Loiola Cantaber contra Françós oppidum propugnans, ictu lapidis crure fracto, in extremum vitæ periculum venit. quod vulnus Ignatio ſalutem animi, & Eccleſiæ novum Societatis Jeſu ordinem peperit. Hiſpani paullo pòſt, ejectis Francis, amiſſa omnia recuperarunt. Par in Italia Franciſci regis infelicitas extitit. Nam adversùs Odetum Fluſtatem Lautrecium rebellantes Inſubres, Gallos inde pepulerunt, anno ipſo 1521. Quo Emmanuel Luſitaniæ rex princeps maximus obiit Decembris 13, eíque Joannes filius ſucceſſit, ejus nominis tertius.

Franciſci & Caroli Imper. bella.

S. Ignatius.

At verò Leone decimo Calend. Dec. anni ejuſdem repentina morte functo, Hadriano VI, qui tum Hiſpaniam adminiſtrabat, ejus locum ſuſcepit, Jan. 9, ſequentis anni. Quem annum Chriſtianis luctuoſum clades Rhodia fecit. *e* Hanc enim inſulám Solimannus Turca, poſt ſex menſium obſidionem urbe capta, in ſervitutem redegit anno 1522, Decemb. 22, proditione Andræe Meralij Luſitani equitis. *f* Septimo pòſt anno in

Rhodus capta.

e Parad. 1. c. 7. Guic. l. 15.

f Annal. Turc. Parad. l. 3.

Melitam inſulam tranſportati equites, hactenus ibi contra barbaros Chriſtianæ rei præſidio eſſe pergunt.

A 1500 Chriſt ad 1547.

In Galliis Carolus Borbonius Magiſter utriuſque militiæ: quem *Comitem Stabuli* vocant, offenſus regi ad Hiſpanum defecit anno 1523. *a* Dehinc ineunte 1525, Franciſcus, Mediolano, aliſque Inſubrum oppidis receptis, in Ticini obſidione captus Febr. 24, in Hiſpaniam mittitur ad Carolum; à quo parum honeſtis conditionibus *b* ſequenti anno dimittitur, regiis liberis obſidibus datis. Qui *c* anno 1529, æquioribus legibus ſancita pace, vicies centenis aureorum millibus redempti ſunt.

a Til. Bellaius l. 2. Parad. l. 1. c. 6. Guic. l. 15.

Franciſcus capitur.

b Guic. l. 16. Bella. Til. Parad.

c Iid.

At Carolus Borbonius contra Clementem VII alienatum à Carolo V bellum movens, admotis ad Urbem copiis *c* dum inter primos murum conſcendit, glande ferrea trajectus cecidit *d* anno 1527. cujus milites captam cum Pontifice Romam fœdè diripuerunt. Franciſcus ad liberandum Pontificem, Lautrecium cum armata manu miſit in Italiam. Is Neapolim obſidens, vulgata per exercitum lue, *e* anno 1528 periit.

Roma capta.

d Til. Bellaius, Guic. l. 28. Parad.

e Til. 2. l. 2. c. 7.

Inter hos armorum tumultus Solimannus Pannoniam ingreſſus, Budam expugnavit, ac Ludovicum regem devicit. Is deinde per paludes admiſſo equo fugiens, in cœnoſam voraginem implicatus interiit Aug. 29, anno 1526. Hujus in locum Ferdinandus Imperatoris frater eligitur.

In Germania, ſerpente Lutherana peſte, ſciſſa eſt in varias hæreſes Chriſtiana profeſſio: dum, ut quiſque lingua, & audacia promptus eſt, ſuæ auctor eſſe ſectæ, quàm alienæ mavult inſiſtere. Cujus contagio veneni in Britanniam deinque pervaſit inſulam. *f* Henricus VIII, qui edito contra Luterum luculento nuper opere, *Defenſoris fidei* titulum meruerat anno 1521, Annæ pellicis captus illecebris, cum Catharina conjuge Caroli Auguſti matertera divortium facit anno 1532. Ob id Romani Pontificis ſententia notatus, ſe cum omni regno ſuo ab ejus communione divulſit; principatúmque ſibi il-

f Hiſt. Schiſm. Anglic. Guic. 28. Til.

A 1500 Christi ad 1547. *Anglicanum ſchiſma.*

lius Eccleſiæ ſumpſit. Tum ab nefariis iſtis conſiliis abhorentes ſummos etiam, illuſtréſque viros affecit ſupplicio. In his Thomam Morum regni Cancellarium, probum & eruditum hominem; ac Joannem Fiſcherum Roſſenſem epiſcopum purpura ornatum à Pontifice, anno 1535 gladio ſubjecit. *a* dum Carolus Imperator in Africam claſſe trajecta, pulſo Barbaroſſa inſigni prædone, qui Algerum nuper occuparat; & Goleto arce validiſſima, haud procul eo loco, ubi Carthago ſita fuit, ſubacta, Muleaſſum in regnum reſtituit.

a Parad. l. 3. c. 8. Til.

b Idem rebellantes in Germania principes, quos Lutheranum virus afflaverat; & iteratis colloquiis fruſtrà ſæpe ad concordiam invitatos, magno victos certamine ad officium coëgit anno 1546. *c* cùm biennio antè pacem cum Franciſco rege feciſſet, inductus eo, quòd noviſſimam in Gallias expeditionem haud quaquam pari, ac ſperabat, exitu ſuſceperat. Quippe dum in expugnandis modicis aliquot oppidis moras agit, exercitum ſuum imminuit, ac majorum rerum occaſinem amiſit. Præcipua ad Sandeſiderianum illius offenſio fuit: quod in Campaniæ Gallicanæ aditu perexiguum, ac malè munitum totis adortus viribus, ſeſquimenſis obſidione expugnare non potuit, nec niſi æquiſſimis datis conditionibus in ditionem redegit anno 1544. Interim Angliæ rex altera ex parte Francos aggreſſus, bellum in Morinis impigrè gerebat. qui eodem tempore Bononiam, quod Geſſoriacum veteres dixêre, deditione cepit. At anno ſequente, qui fuit Chriſti 1545, pacem itidem cum Franciſco compoſuit. Anno porrò 1547 ambo illi reges, Henricus Angliæ, & Franciſcus Galliæ, diſſimilem vitæ ſortiti ſunt exitum: ille obfirmatus in ſchiſmate; hic ſacramentis ritè omnibus acceptis, in Catholicæ fidei confeſſione diem obiit ſupremum prid. Cal. Apr. regni ann. 33, cùm antecedente Januario Henricus obiiſſet.

b Parad. l. 4. c. 8. Til.

c Bella: Com. 10. Til.

Sandeſiderlana urbis obſidio.

Viri literati, & pii.

Multùm huic principi debent Gallicanæ literæ. Nam illius liberalitate accitis undique viris omni genere artium excultis *e* publicæ Scho-

læ honeſtis ſtipendiis Lutetiæ conſtitutæ ſunt *a* anno 1530. Quam in rem hortatoribus eſt uſus Joanne Bellaio, qui deinde Cardinalis fuit; & Guillelmo Budæo viro undecunque doctiſſimo: cùm eodem floreret tempore Deſiderius Eraſmus Batavus: qui anno 1536 ſeptuagenarius obiiſſe fertur. Budæus anno 1540. Celebre apud poſteros nomen reliquerunt, & alii complures: velut in Germania Joannes Eckius, & Joannes Cochlæus, Albertus Pighius: qui contra Lutherum pro Catholicis partibus acerrimè ſteterunt: in Italia Thomas de Vio Cardinalis Caietanus; Ambroſius Catharinus è S. Dominici familia Theologi. Politiore verò doctrina præſtantes ſunt habiti, Paulus Jovius Comenſis Epiſcopus: Jacobus Sadoletus Carpentoractenſis Epiſcopus: Petrus Bembus: Andreas Alciatus, qui anno 1548 moritur: cùm anno antè Franciſcus Vatablus Hebraïcæ linguæ profeſſor *b* eodem, quo Jacobus Tuſanus, die Martii 13 deceſſiſſet: Paulus Æmilius, Guicciardinus hiſtorici. Sanctitate ornarunt hanc ætatem *c* B. Ignatius Societatis Jeſu conditor; quam anno 1540 Paulus III Pontifex, die 27 Sept. ratam eſſe juſſit: & B. *d* Franciſcus Xaverius Cantaber; qui anno 1541 primus ex Ignatii diſcipulis ultimum in Orientem profectus, magnis ibi geſtis rebus, ac miraculis, Indorum dici Apoſtolus meruit.

A 1500 Chriſt ad 1547.

a Til.

Viri docti.

b Til.

c Hiſt. Soc. Ieſu. Ribad.

d Iidem & Turſelli.

De iis, quæ per orbem memoratu digna contigerunt ab anno 1547 ad 1587. ſub Carolo V, Ferdinando, Maximiliano, Rodulpho Imperatoribus: & Henrico II, Franciſco II, Carolo IX, Henrico Valeſiis, regibus Franciæ.

CAPUT XII.

FRanciſco Valeſio Galliæ regi ſuperſtes fuit Carolus V Imperator annos ferè 12: quibus Henricus Franciſci Filius regnabat in Galliis. In Germania, Luthero turbarum omnium auctore ſublato; qui *e* anno 1546, Feb. 18, ſubitam

e Cochl.

A 1547 Chriſti ad 1389.

a Guicc. Comm. l. 2.

mortem obierat, non tamen civiles motus acquievêre. *a* Nam qui per occaſionem Germanicæ aſſerendæ libertatis, ac novi propugnandi dogmatis, Carolo bellum intulerant, ad Albim flumen ab eo funduntur anno 1547. Horum princeps erat Fridericus Saxoniæ dux, qui in victoris poteſtatem venit: ab eóque damnatus capitis, ſubinde rogatu procerum mitiorem pertulit pœnam, cum eóque captus & Lantgravius Philippus. Horum pœna Germanici tumultus paululum compreſſit.

b Ann. Franc. Bellef. Marth. Fleix.

Franciſcus I I. Henrici II. regnum.

b Henricus interim Franciæ rex, ut rempublicam conſtitueret, ab religione orſus, Lutheranos occultè graſſantes ſeveriſſimis edictis compeſcuit. nec paucos ex illa ſecta comprehenſos incendio puniit. Lutheranos tum cujuſcunque hæreſis homines appellare mos erat. Ac tum Calvini per Gallias novus increbreſcebat error; &, qui illum ſpargebant, fictæ integritatis fuco ac ſpecie haud paucos illexerant. Contra hos

Tridentina Synodus.

omnes Tridenti per id tempus Synodus habebatur ex anno cœpta 1545, Paulo III Romano Pontifice. Sed ob civilia Chriſtianorum diſſidia, in longum extracta, ſub Pio denique IV anno 1563 finem accepit.

Inter hæc bellum Henricus cum Imperatore Carolo reſumpſit anno 1551. & utrinque captis oppidis, Franci Mediomatricos, aliáque circumjecta ſuæ poteſtatis fecêre anno 1552: Carolus centum armatorum millibus Diviodurum Mediomatricorum, quos Metenſes vocant, caput obſedit. Sed Franciſco Guiſio propugnante, potiundi deſperatione inde diſceſſit.

c Guicc. Comm. l. 2.

Tum rerum humanarum tædio, & amore ſeceſſus, *c* anno 1555, apud Bruxellas regno ſe imperióque abdicans, illud in Philippum filium, hujus adminiſtrationem in Ferdinandum fratrem, tranſtulit. Hoc velut onere levatus in Hiſpaniam navigavit, ibíque ſe S. Juſti monaſterio ſepſit: ubi *d* anno 1558., Ferdinando per Septemviros renuntiato Imperatore, vivere deſiit.

d Guicc. l. 2.

e Hiſt. Schiſm.

e In Anglia paululùm reſpiravit Catholica fides anno 1553, cùm poſt Eduardi mortem,

Maria Henrici VIII, & Catharinæ filia regnare cœpit. Ea verò Philippo Hiſpaniarum principi nupta anno 1554, accito Reginaldo Polo Cardinali propinquo ſuo, totam inſulam Romanæ fidei, communioníque reſtituit. Verùm ſexto pòſt anno, qui fuit Chriſti 1558, Mariâ mortuâ, Eliſabetha Henrici, & Annæ Bolenæ filia priſtinam revocavit perfidiam. A 1547 Chriſti ad 1589. *In Anglia fides reſtituta.*

a Interim Franci bellum, quod cum Carolo geſſerant, cum Philippo ejus filio haud ſegniter urgebant. Franciſcus Guiſius in Campaniam, Neapolitanúmque regnum duxit exercitum anno 1557. Quo quidem ad S. Quintini oppidum in Veromanduis à Philippo cæſi ſunt Franci, Auguſti 10 die, cùm ad obſidionem ſolvendam accurriſſent. Eo prælio plerique nobiles capti. Oppidani deditionem fecêre. Sed Hiſpani victoria uti neſcierunt. Pax denique ab ambobus regibus pari utriuſque voto recepta, nuptialique adſtricta fœdere, data Philippo in conjugium Elizabetha Henrici filia *b* anno 1559, Junij 29.

a Ann. Franc. *Guiſij in Italiam expeditio.*

b Bellef. &c.

Verùm, ut humanæ res ſunt, tanta hilaritas brevi ingenti mœrore compenſatur Henrici regis obitu: qui per ludicrum certamen equitum, lethale in capite vulnus accepit: obiítque Julij 10, ætatis 43, regni 13. *Mors Henrici II.*

c Franciſco II Henrici filio, qui ætatis 17 anno patri ſubrogatus eſt, ſeſquianni ferè principatus fuit. Idque ſpatium Calvinianorum, quos *Hugonottos* vocant, ſeditionibus in quietum fuit. quanquam de iis ſevere quæſtio eſt habita: & ex Senatorum ordine Annas Burgius, qui Henrici juſſu in vincula conjectus erat, publicè in patibulum actus eſt, ejúſque cadaver exuſtum. *d* Decemb. 23, anni 1559. His ſuppliciis irritati Hugonotti contra regem conſpirant: & Ambaſia, ubi tunc erat, clam eum conantur abducere. Re verò per certos indices cognita, Ludovicus Borbonius princeps Condæus in ſuſpicionem adductus cuſtodiæ traditur. ac dum in eum capitis inquiritur, apud Aureliam, quo regni totius ordinum delecti convenerant, Franciſcus rex morbo interiit anno 1560, Decemb. 5.

c Ann. Franc. *Franciſcus.*

d Bellef.

A 1547. Chriſti ad 1589.
Carolus IX.
Collegium Piſſiacenſe.

Carolus eum frater natu proximus ſecutus eſt. Sub quo Hugonottorum furor, majore ſumpta fiducia, in apertam rebellionem erupit. Ad hos, ſi qua ratione fieri poſſet, in concordiam adducendos Paſſiaci conventus habetur anno 1561: in quo de fidei controverſiis coram principibus hæretici cum Catholicis Theologis in certamen venerunt. Cùm nihil profectum eſſet, res ad arma deducitur. Multis prœliis victi potiùs, quam domiti ſunt rebelles quorum tria fuêre præcipua: Primum ad oppidum Drocas: in quo princeps Condæus ab Franciſco Guiſio Catholicarum partium duce captus eſt, anno 1561. Secundum ad Jarnacum in Santonibus; quo, ducente Catholicos Henrico Caroli fratre, idem Condæus occubit, anno 1569, Tertia in Pictonibus ad Moncontorium pugna eodem & anno & imperatore facta. Cæſi magno numero perduelles.

Pugna Drocenſis.
Iarnacenſis.
Moncouterienſis.
Cædes Hæreticorum.

Majore poſt biennium Lutetiæ trucidati ſunt, cùm ad celebrandas Henrici Borbonij Navarræ regis, qui tum illarum partium erat, cum Margareta ſorore Caroli nuptias, eò frequentes advenissent. Pari in pleriſque Galliæ urbibus cæde mactati ſunt hæretici. Ea 9 Calend. Septembr. anni 1572 inchoata Lutetiæ eſt, die S. Bartholomæo ſacro; à quo deinceps nomen invenit.

Maximilianus Imp.

Ante hæc, Ferdinandi Cæſaris morte Maximilianus II ejus filius Romani imperii titulum recepit anno 1564, qui annus ad rationem computandorum temporum inſigne illud attulit, quòd Caroli edicto cautum eſt in Galliis, ut in publicis privatiſque tabulis ab Calendis Januariis annorum repeteretur exordium; quod hactenus à Paſchate, vel Incarnatione capi conſueverat, Sed & anno eodem Joannes Calvinus hæreſiarcha tot motuum, malorúmque auctor extinguitur Maii 27.

Anni initium in Galliis à Paſchate ſumi d ſitum.

Belgici motus.

In Belgio, quod Margareta Philippi fratris nomine gubernabat, ſimiliter ut in Gallia reliqua, infeſta hæreticorum armis erant omnia. Miſſus ad hanc pacandam provinciam Ferdinandus Albanus dux anno 1567, aſperitate animadverſionis, ac præſertim duorum primariæ

nobilitatis Comitum, Egmondani, & Hornani ſupplicio Flandros irritavit anno 1568 Quo Carolus Philippi regis Hiſpani filius ex Maria Luſitana, à patre in cuſtodiam datus, ejus mandato neci traditur. Batavi, quos *Hollandos* vocant, & Mattiacarum inſularum incalæ; *Zelandicas* vulgò nominant; primi anno 1572 ſignum libertatis ſuſtulere, excuſſo Hiſpanorum imperio, quod immodicis exactionibus inviſum reddiderat Albanus. Ad illorum fœdus acceſſere ſubinde civitates cæteræ; & in eam coaluêre rempublicam, quæ *Fœderatorum Ordinum* hodiéque dicitur.

A 1547 Chriſti ad 1589.

Batavorum ab Hiſpano defectio;

Scotia vicinæ Angliæ contagione peſtilentem hauſit hæreſim. In quam Maria Stuartia regina, cùm ſe poſt Franciſci II conjugis ſui Francorum regis recepiſſet obitum; & Henricum Stuartium ducem Lenoxium ſibi virum optaſſet anno 1564, eo ab hæreticis interfecto, ipſa è cuſtodia, qua illam Jacobus nothus ſepſerat, ad Elizabetham Angliæ reginam dilapſa, ejus iniquiſſima ſententia, poſt 20 annorum carcerem, capite mulctatur anno 15 7,

a Per hos Chriſtianorum in Europa tumultus, Turcica res magnis auctibus excrevit. Pialis Baſſa ab obſidione Melitæ, quæ anno 1565 accidit, re infecta rediens, Chion inſulam ſequente anno Genuenſibus eripuit. Venetis exinde Muſtapha Cyprum ademit anno 1571, cùm Salaminam undecim menſium obſidione cinxiſſet. Qua urbe potitus, contra pactam fidem Chriſtianos jugulavit omnes: præfectum verò Bragadinum, naſo & auribus truncatum, vivum cute nudavit. Ea indignitate permotus Pius V Pontifex ſanctiſſimus: (hic cognomini quarto anno 1565 vita functo, ſequente ſuffectus erat) ſacrum in illos inſtruit bellum. Igitur contractis in unam claſſem Pontificiis, Hiſpanis, Venetíſque navibus, pugna fit ad Naupactum in ſinu Corinthiaco. qua victi barbari, ducentæ triremes partim captæ, partim depreſſæ: Turcarum cæſa, vel captiva fuere ad 25 millia: viginti Chriſtianorum libertati reddita.

a Biſarrus in Hiſt. Cypr.

Pugna ad Naupactum.

Fœderata claſſis, orta inter principes altercatione, ſine ullo operæ pretio, quod eſſe ma-

A 1547 Chriſti ad 1589.

ximum poterat, eſt dilapſa. Dies victoriæ fuit Octobris 7 anni 1571. Nec diu poſt hanc, cæteráſque bene geſtas in Pontificatu res, Pius Papa ſuperfuit. Eo quippe, qui ſecutus eſt, 1572, Calend. Maii in cœlum abiit: ſeptimo menſe antequàm nova in cœlo ſtella conſpiceretur: quæ quidem Novembri menſe in Caſſiopea videri cœpta, & ſenſim attenuata, Chriſti ineunte 1574 apparere deſiit. Eo, qui interjectus eſt, anno 1573, Rupellam in Santonibus prævalidam arcem ab Hugonottis occupatam Henricus obſedit Caroli frater. Sed cùm ſub idem tempus Polonorum principum ſuffragiis ad illius gentis regnum expetitus eſſet, ab ea urbe diſceſſit: hujus expugnatæ decus Ludovicus XIII reſervans, à quo anno pòſt ſexto & quinquageſimo capta, rebellium hæreticorum perfugium eſſe deſiit. Henricus in Poloniam pervenit Januario ſequentis anni 1574. Indéque rurſus, ſexto pòſt menſe, properavit in Gallias, ad regnum capiendum; quod rectore vacuum Caroli mors fecerat Maii 30, regni 14.

Henricus III. a Annal. Franc.

a Henricus Valeſius nominis ejus tertius anno ſæculi hujus 1574 auſpicatus imperium, ad annos perduxit 15, ſupérque menſes duos. quod omne tempus perpetuis in angoribus, ac periculis exegit, domeſticis pariter, & externis agitatus tumultibus. Franciſcus Alenconius ejus frater princeps defectionem fecit annó 1575, clam Margaretæ ſororis induſtria cuſtodibus eluſis; à quibus ob ſuſpiciones aſſervari juſſus fuerat. Cum hoc Henricus Borbonius Vaſconum rex, & Henricus alter Condæus patruelis illius, cum haud exigua Hugonottorum manu conjungitur, Germanis in auxilium conductis. Sed interventu Catharinæ matris reconciliatis inter ſe fratribus, Bleſis ex omnibus ordinibus regni conventus agitur anno 1576: in quibus lata in hæreticorum gratiam edicta revocantur. quæ res majores ſubinde turbas concivit.

b Iid Ann. & Flaud. Hiſt.

b Per Belgium interim Fœderatorum in Hiſpanos impetus ab Joanne Auſtriaco compreſſi. qui cùm anno 1578 è vivis abiiſſet, ad Franciſ-

cum Alenconium ſumma imperii defertur ab conjuratis ordinibus. Is ex Anglia; quò nuptiarum cum Eliſabetha regina conficiendarum ſpe navigarat; ad Belgium appulſus anno 1582, cupidéque ab omnibus acceptus; inſequenti anno revertit in Franciam; cùm mutata eorum, à quibus erat vocatus, in ſe ſtudia reperiſſet. Jam illîc pro Hiſpanis aderat Alexander Farneſius dux Parmenſis; qui fuſis, ejectiſque rebellibus paullatim civitates ad obſequium reduxit, anno maximè 1583, & 1584. Hoc poſteriore, Guillelmo Arauſicano interfecto, Mauricius ejus filius dux à Fœderatis adſciſcitur annum agens 18. A 1547 Chriſti ad 1589.

a Intereà Luſitani magnam in Africa cladem à Saracenis accepêre; cæſo ibi cum flore Luſitanæ nobilitatis, rege Sebaſtiano: qui anno ætatis 24 ad Muleium regno ejectum armis reducendum glorioſam magis, quàm utilem expeditionem ſuſceperat, anno 1578. Huic Cardinalis Henricus avi illius frater, grandi jam natu, affectáque valetudine ſucceſſit: & eo mortuo, caducam regni poſſeſſionem multis ad ſe trahentibus, Philippus Hiſpaniæ rex adiit anno 1580. *a* Hiſt. Afric. expedit.

b At in Anglia Catholicos omni cruciatum genere vexabat Elizabetha. quos inter egregia fidei confeſſione claruit Edmundus Campianus è Societate Jeſu anno 1583, ut reliquos & numero, & conſtantia memorabiles omittam. Hunc qui anteceſſit annus 1582, inſignis fuit emendatione Calendarii Eccleſiaſtici. quam Gregorius XIII Pontifex maxima cum laude, & utilitate ſtatuit. Triennio pòſt, idem accepto trium Japoniæ principum per legatos illius gentis obſequio, 10 Aprilis extinctus eſt. cui Sixtus V ſublectus eſt. Eodémque anno renovatis in Gallia civilibus procellis, occultum inter ſe fœdus de profligandis hereticis iniêre Catholici principes; imprimis Henricus Guiſius, & Carolus Borbonius Cardinalis, Henrici Navarræi patruus, quam conſpirationem *Ligam* appellare conſuevimus. Sixtus Pontifex, dicto in Henricos, Vaſconem, & Condæum, anathemate, utrumque ſucceſſione regni pronuntiavit in- *b* Hiſt. Schiſm Anglic. *Anglicana perſecutio.*

A 1547. Chriſti ad 1589.

dignum; quod ad illos proximè pertinebat ex anno 1584, quo Franciſcus Alenconius fato conceſſerat Junij 10, apud Caſtrum Theodorici. Hinc teterrimum latè bellum tota Gallia diſſipatum eſt. Henricus Navarræorum rex Germanum militem conſcripſerat, Huic Roberto Bulionio duce ſubeunti dum it obviam, Annam Joieuſium cum exercitu ſibi occurrentem ad Curtraſium in Aquitania devicit. qua in pugna dux ipſe cecidit, anno 1587. Germani porro multis ab Henrico Guiſio laceſſiti præliis, ad Alnetum denique in Belſia profligantur. Poſtero anno, qui ſæculi fuit 88, Henricus Condæus obiit 5 Martij, herede poſtremo relicto ejuſdem nominis Septembri menſe in lucem edito: qui Romanam poſtea communionem ſecutus eſt; & paternam avitámque generoſitatem ſinceræ pietatis laude cumulatam ad hunc diem obtinet.

Curtraſienſis pugna.

Funeſtus ille idem annus extitit Henrici Guiſij nece, ac Ludovici Cardinalis ejus fratris: qui per Bleſenſia totius regni comitia juſſu Henrici regis interfecti ſunt, ob id potiſſimum infenſi, quod paullo antè Lutetiæ cùm eſſet Maio menſe, Guiſij adventu commotus repente populus ſeditionem fecerat, ac metu conſternatum regem in fugam compulerat. Henricus Guiſius Decembris 23, poſtridie frater ejus, ab regio ſtipatu confoſſi ſunt.

Inter has Galliæ tempeſtates Carolus Emmanuel Sabaudiæ dux Salucianum principatum Franciæ ditionis in Subalpina regione occupat, Hiſpana claſſis quanto nunquam apparatu in Angliam invecta, partim naufragio, partim Draci Anglicani Ducis maritimæ rei ſcientiſſimi conſilio ac virtute periit.

Ineuntem denique 89 ſæculi iſtius annum funeſtavit Catharinæ regum matris obitus 5 Januarij. Sed multo regis ipſius indigniſſima cæde triſtior evenit. Qui ex Guiſiorum morte magna collecta invidia, cùm civitates ab eo paſſim deficerent, ipsáque præ cæteris caput regni Lutetia rebellaret; hanc, accito in auxilium Henrico Navarræo, oppugnare inſtituit; & ſtativis ad eam

ofitis, immani parricidio trucidatur, venenato ultro per ventrem adacto Calend. Auguſt. Cu- us morte Valeſiorum ſtirps regno idonea deſiit. taque Borboniorum in familiam, ut agnatione roximam, rerum ſumma deflexit. cujus origo b Roberto Claromontano Comite S. Ludovici ecundo filio deducitur. A 1517 Chriſti ad 1589.

Nunquam major alias, quàm his regnantibus quos capite iſto percenſui, clarorum ingenio- um per Gallias, cæteráſque regiones proven- us extitit. Quos ſi omnes enumerare voluero, leni voluminis res erit. Paucos ergo pro ſuſce- ptà brevitate perſtringam.

In Galliis eminebat Henrico II rege Joannes Fernelius Ambianus medicus excellens: An- dreas Tiracuellus Juriſconſultus: Julius Cæſar Scaliger. Sub Carolo Adrianus Turnebus: Ron- deletus medicus: Joannes Auratus: Petrus Ron- ſardus Gallicanæ per id tempus poëtices habitus princeps: Jacobus Cujacius Toloſanus Juriſcon- ſultus: M. Atonius Moretus Lemovix: Fran- ciſcus Balduinus Juriſconſ. Dionyſius Lambi- nus: Joannes Paſſeratius: quorum plerique ad Henrici III pervenere tempus. In aliis provinciis ſub Henrico circiter II, & Carolo: Staniſlaus Goſius: Ruardus Tapperus: Guillelmus Linda- nus: Cornellius Janſenius: Andreas Vega: Lau- rentius Surius Carthuſianus: Jacobus Pamelius: Jacobus Lainez Societatis Jeſu Præpoſitus Gene- ralis: Joannes Maldonatus: Franciſcus Turria- nus ex eadem ambo Societate, Arias Montanus: Martinus Azpicuelta Navarrus: Antonius Au- guſtinus Tarraconenſis Epiſcopus: Petrus Victo- rius: qui quidem poſtremi tres anno 1586 è vita diſceſſerunt: Paulus Manutius: Onufrius Panvi- nus: Carolus Sigonius: Hieronymus Cardanus, compluréſque alii. Sanctitatem celebrem habue- re S. Ignatius, qui anno 1556 prid. Cal. Aug. obiit, poſt S. Franciſcum Xaverium: cui mors anno 1552 contigit Decemb. 2. S. Tereſia anno 1582, S. Carolus Borromæus biennio pòſt cœli- tum auxêre numerum. *Viri eruditi.*

A 1560 Christi ad 1610.

Quæ Imperatore Rodulpho, & Henrico IV Borbonio Rege Franciæ per orbem geſta ſunt.

Ab anno 1589, ad 1610.

CAPUT XIII. Annal. Franc. *Henricus IV.*

NOva poſt Henrici III necem regum familia auſpicatò iniit anno 1589: Henrico IV Navarræorum rege ad Francorum regimen aſſumpto. contra quem fœderati, quòd nondum Catholicus eſſet, bellum inſtaurant. Horum dux erat Carolus Meduanus Henrici Guiſii ab Henrico III interempti frater. Dira ſubinde tota Gallia rerum perturbatio ſecuta eſt: cum certantibus internecino odio partibus, ſciſſâque civitatum concordia; tam finitimæ inter ſe, quàm earundem ſinguli invicem populi inteſtinis diſſidiis arderent. Carolus Borbonius regis patruus, qui in cuſtodia adhuc habebatur, rex per ludibrium decimus nominis illius ſalutatur anno 1590. Sub hæc ad Andreæ fanum nobili adepta victoria: per quam Egmondanus Comes Hiſpanorum auxiliorum ductor occubuit; quæque *Ivriaca* dici ſolet, Lutetiam arctiſſima obſidione vallat Henricus; cùm interim Carolus Borbonius apud Fontenaium naturæ debitum ſolvit: & Parmenſi duce ad opem Pariſienſibus ferendam è Belgio ſubeunte, rex in eum, Urbe relicta, ducit exercitum, pugnandíque copiam facit. Ac Lutetiæ, poſt ſolutam obſidionem, de novo creando rege ab fœderatis anno 1593 comitia celebrantur. Ea verò per ambitionem principum ac diſſenſionem irrita fuêre. Henricus Catholicam profeſſus fidem Julii 25, Romam ad Clementem Pontificem, (qui ſuperiore anno Pontificatum inierat Januarii 30,) impetrandæ veniæ cauſſa legatum miſit Nivernenſem ducem. Quod cùm differret Pontifex, Henricus interea Autrici Carnutum Februarii 27, anno 1594, ſacro oleo perungitur; quòd Durocottorum

Ivriaca pugna.

Henricus IV Catholicam fidem amplectitur

Remorum,

Remorum, ubi id ex more peragi conſuevit, in poteſtate erat hoſtium. Lutetiam deinde Martii 22 cum armato milite clam intromittitur. Tandem anno 1595 ab Jacobo Perronio regis legato exoratus Pontifex, abolita damnationis ſententia, regem in integrum reſtituit. In quo præclaram illi navavit operam Franciſcus Toletus è Societate Jeſu Cardinalis, genere licèt Hiſpanus: eóque nomine multùm ſe illi debere præ ſe rex tulit. Tum verò certatim proceres, civitatéſque ad Henrici fidem rediere. A 1589 Chriſt ad 1610.

Tandem anno 1598 apud Vervinos, Maii 2 inter Francos, Hiſpanóſque pax eſt conſtituta, auctore Pontifice. & Philippus Hiſpanus quinto inde menſe mortuus eſt. Septembris 13. *Pax inter Francos & Hiſpanos*

a Dum in Francia res ita geruntur; in Belgio contra Hiſpanos Mauricius Fœderatorum dux Ordinum bellum haud cunctanter urgebat. Itaque per abſentiam Parmenſis, qui adverſus Henricum identidem excurrebat in Franciam; urbes aliquot vi aut deditione cepit. Parmenſis anno 1592 apud Atrebates diem obiit. cujus loco primùm Erneſtus Auſtriacus Rodulphi frater Imperatoris: tùm eo extincto frater utriuſque miſſus eſt Albertus Cardinalis; cui Iſabella Philippi ſenioris filia in conjugium data, provinciarum illarum principatus obtigit anno 1598. Hic Oſtendam maritimam Flandriæ urbem aggreſſus anno 1601, tertio pòſt anno per Ambroſium Spinolam Genuenſem in deditionem recepit; haud ſanè digna mercede tot impendiorum, & capitum, quæ in eam obſidionem inſumpſiſſe dicitur. *b* Medio tempore Elizabetha Angliæ regina ætatis anno 70, regni 45 fato conceſſit, Chriſti 1602; ſucceſſorémque Jacobum Scotiæ regem habuit: quod teſtamento ipſa juſſerat; Mariâ Stuartiâ genitum; quam ab Elizabetha contra jus interfectam ſuprà memini. *c* In Suecia quoque per id tempus turbatum eſt: cùm Carolus Sigiſmundi regis Poloniæ patruus commiſſum fidei ſuæ regnum intervertiſſet, excluſo Sigiſmundo: qui eò recuperandi illius gratiâ è Polonia contenderat anno 1599. Id Catholico ademptum principi

Margin notes: a *Hiſt. Fland.* — *Oſtenda obſidio.* — b Annal. Franc. — c Spond. Chro. *Suecia regnum à Carolo uſurpatum.*

A 1589 Christi ad 1610.

hæretici deinde proceres in ejuſdem participem ſectæ Carolum anno 1604 publico tranſtulêre decreto. Porrò Sigiſmundus iſte Joannis III Sueciæ regis, qui anno 1592 obiit, unicus filius, eodem anno Suecorum appellatus rex, ordinatis Sueciæ rebus, biennio poſt in Poloniam redierat. In Hungaria, & Tranſſilvania ſimiles ob religionem motus extiterunt.

Hungarici tumultus.

Sigiſmundus Bathorius Tranſſilvaniæ regulus præcipiti uſus conſilio, anno 1598 principatu ſuo ceſſerat in gratiam Maximiliani Auſtrii. Id ægrè Andreas Bathorius Cardinalis patruelis illius tulit, ac ſubinde Sigiſmundus ipſe mutata mente pacta reſcidit. Ex eo bellum inter Bathorios, & Auſtriacos geri cœtum: Tranſſilvania in horum poteſtate permanſit: Sigiſmundus interventu Clementis Pontificis in gratiam cum Imperatore rediit; ac Pragæ 1613 demum anno moritur. At hæretici rurſus, Imperatore ſpreto, Stephanum Botskaium Hungarum Zuinglianis imbutum erroribus ducem eligunt, qui Turcarum auxilio magnam Daciæ partem adjunxit ſibi; & Catholicos miſerè vexavit, anno 1605. Idem ſequente anno pacem cum Imperatore facit his conditionibus, uti ſibi, ac liberis, ſi quos mares relinqueret, Tranſſilvaniam haberet. quo tempore Rudolfus Imperator vicennales cum Turcis inducias iniit. In Moſchovia verò anno eodem 1606 Demetrius princeps, quòd propenſiore in Germanos Polonóſque eſſet animo, nec ab Romano Pontifice abhorreret, ab ſuis crudeliſſimè trucidatur.

Ut ad Ciſrhenanas res ſtylum referam; Henricus Franciæ rex Allobrogum duci Carolo bellum indixit anno 1600, ut Saluſſiæ principatum ab eo per civiles Galliæ motus occupatum, armis reciperet. Convenit tandem inter ipſos: ex eóque Saluſſiæ tractus Sebuſianorum ciſalpinâ provinciâ repenſus eſt. Biennio poſtea Carolus Gontaldus dux Bironius Henrico propter audaciam bellicam, & intrepidum in periculis animum pergratus hactenus, cùm majores appeteret res, & in regis caput occultè conſpiraret

capite plexus eſt prid. Calend. Auguſt. anno 1602. A 1589 Chriſti ad 1610.

Societas Jeſu ante annos novem Lutetia, aliiſque civitatibus Senatuſconſulto juſſa cedere, priſtinas in ſedes regis edicto revocatur exeunte anno 1603. quod edictum Senatus Pariſienſis 4 Non. Januar. ſequentis anni ratum habuit. Eadem Societas à pleriſque regni civitatibus expetita, ſumma regis humaniſſimi voluntate paſſim Scholas aperire cœpit. *Societas Jeſu reſtituta.*

Quarum optandarum populis exemplum ipſe rex dedit. qui ſuopte ſumptu Flexiæ Andegavorum itidem Scolas Societati illi conſtituit; aſſignato ad eas Vindocinenſium ducum palatio; in quo primùm fatus ferebatur: decretóque, ut poſt mortem cor ibi ſuum conderetur. Quod quidem citius factum, quàm & regni, & Societatis interfuit, utique doluerunt. Horret animus referre fortiſſimi, clementiſſimíque poſt hoc conditum imperium regis acerbiſſimam necem. quem cùm omnes immortalem cuperent, Luteriæ Pariſiorum unius deteſtandi ſicarii parricidium abſtulit Maii 14, anni 1610, poſtridie quàm incredibili apparatu Mariam conjugem apud S. Dionyſii oppidum, ut reginas mos eſt, ungendam coronandámque curaverat. Ea Franciſci Medicæi magni Etruriæ ducis erat filia. quæ anno 1600 initis cum Henrico nuptiis, Ludovicum ſalutarem Galliæ principem ſequente anno 1601 peperit, Septemb. 27

Dum Franciæ regnaret Henricus, quâ ſanctitate, quâ literis ornati inſigniter obierunt, Philippus Nerius Oratorii Romani inſtitutor, anno 1595, Martii 26. qui ab Gregorio XV, cum aliis 4, Iſidoro Hiſpano, Ignatio Societatis Jeſu conditore, Franciſco Xaverio Indorum Apoſtolo, & Tereſia, in Sanctorum numerum ritè eſt adſcriptus Martii 12, anni 1622. Franciſcus Toletus è Societate Jeſu Cardinalis, anno 1596. Cæſar Baronius Cardinalis, nobilis Annalium Eccleſiaſt. ſcriptor, anno 1607, prid. Cal. Jul. Juſtus Lipſius anno 1606, Lovanis moritur Martii 23. Benedictus Arias Montanus Hiſpalenſis; Abraamus Ortelius; Thomas Sta-

A 1610 ad 1632. Chriſti pletonus, eodem tres annos 1598. Ex heriticis Theodorus Beza, 1605, Octobr. 25 ætatis 87. Joſephus Scaliger anno periit 1590 Januarii 20, ætatis 69.

De iis, quæ Imperatoribus Rodulpho Matthia, & Ferdinando: Ludovico verò Franciæ rege, ſcitu digna contigerunt.

Ab anno 1610 ad 1632.

CAPUT XIV. Ex hiſt. Ludovici XIII. & annuis Comment. *Turba Gallicana.*

POſt Henrici Magni deplorandam ſæculis omnibus necem, quietiores in Gallia res fuere, quàm ſpes omnium tulerat, ſub Ludovico puero: cujus tutela cùm regni procuratione matri extemplò permittitur. Initium tumultuandi fecêre anno 1614 principes aliquot; qui nimiam Concini Florentini potentiam exoſam habebant.

Per hos tumultus Ludovicus nihilominus in Aquitanos profectus eſt anno 1616, ut Annam Philippi II regis Catholici filiam, quam per legatum ſibi antè deſponderat; juſtum ad conjugium reciperet; eodémque tempore ſororem Elizabetham paribus auſpiciis cum Philippo tertii filio conjungendam reciperet. Sic potentiſſimi principes, ſummo Chriſtianæ rei commodo, pacis inter ſe fidem arctius hoc nuptiali commercio vinxerunt. Publicam hilaritatem ſequente anno geminavit domeſtica concordia: Henrico Condæo principe, ac fœderatis reliquis cum Ludovico reconciliatis. Verùm ſubitò, novis exortis ſuſpicionibus, Calendis ipſis Septembris anni 1616, Condæus in cuſtodiam mittitur.

Novi tumultus. Principes, qui ſuperiore bello cum eo ſocietatem fecerant, ab comitatu diſcedunt. His bellum auctoritate regis indicitur. quod anno inſequente 1617 terminatum eſt, Concino regiis ab ſatellibus in ipſo aditu regiæ confoſſo, die Aprilis 24. quòd ab rege certis de cauſſis compre-

A 1610 Chriſti ad 1632.

hendi juſſus, armis ſe tentaſſet defendere. Ejus necem fœderatorum procerum cum rege pax, & publica tranquillitas excepit.

Regina mater, dum turbæ illæ conquieſcerent, tantiſper in ſeceſſum rogata ſe Bleſas recepit. Quo ex tempore Ludovicus rex publicam rem ſuis auſpiciis cœpit gerere. Cujus tractandæ ut ab religione duceret initium, Septembri menſe lege publica decrevit; ut in Benearnenſi provincia, quæ ad radices Pyrenæi ſita eſt; catholicus cultus ubique reſtitueretur; tùm ut hæretici erepta ante annos circiter 50 Eccleſiis bona redderent.

Iuliacenſis obſidio

Extra Franciam hæc ferè memoria digna per eoſdem illos annos acciderunt. Juliacum oppidũ inferioris Germaniæ à Mauritio Naſſovio Francicis auxiliis adjuto, ineunte Septembri anni 1610, in deditionem acceptum eſt: de cujus poſſeſſione principes aliquot inter ſe certabant; poſtquam Joannes Guillelmus dux ſine prole mortuus eſt.

Mauri ex Hiſpania pulſi.

Philippus Hiſpaniæ rex Alarachiam arcem validiſſimam ad fretum Gaditanum à Mauris extructam corruptis pretio cuſtodibus adeptus, Mauros omnes Hiſpania juſſit excedere. Ad nongenta capitum millia exiiſſe dicuntur eodem illo Chriſti anno 1610, & aliquot deinde conſequentibus.

Sigiſmundus Poloniæ rex Smolenskum Roxolaniæ, ſeu Moſcoviæ munitiſſimum oppidum poſt biennii obſidionem capit anno 1611, Julio menſe, cujus filium Vladiſlaum Moſchi ducem eligunt: etſi poſtea mutato conſilio alterum optarunt. ex quo atrox deinde bellum extitit.

Carolo Sueciæ rege mortuo ſuccedit Guſtavus.

Carolus Sueciæ rex illatæ ab rege Dano mœrore cladis extinctus Novembri menſe anni 1611, Guſtavum filium regni ſucceſſorem nactus eſt: nequicquam ad Sigiſmundum Poloniæ regem transferre cupientibus aliis.

Rodulphus obiit. Matthias ſuccedit.

Ineunte verò 1612, Januarii 20, Rudolphus Imperator obiit; anno ab exceſſu Maximiliani ſui patris triceſimo ſexto. cui frater ejus Matthias eodem ſucceſſit anno.

A 1610 Chriſti ad 1632.

Veneti poſt hæc Croatarum excurſionibus offenſi, Ferdinandum Archiducem Auſtriæ Caroli Archiducis, qui Maximiliani II Imperatoris frater fuit, filium, armis agreſſi ſunt anno 1615. Quod bellum per mutua utrimque damna triennio geſtum ineunte 1618 depoſitum eſt.

Bellum Sabaudiæ ducis cum Mantuano.

Gravius inter Mantuanum, Sabaudúmque duces in eadem Italia coortum eſt bellum anno 1613, ſuper Monteferratenſi principatu; cùm Franciſco Mantuano ſine virili mortuo ſtirpe, Ferdinandus ei frater ex Cardinali ſuffectus eſſet. Qui Hiſpanorum tectus opibus contra Carolum Philibertum Sabaudiæ ducem aliquos certavit annos; compreſſis, ac reſumptis identidem armis. Quippe tertio pòſt anno, hoc eſt Chriſti 1615, pace compoſita; inſequente; reditum eſt ad bellum. Vercellæ porro anno 1617, Julii 25, ab Mediolanenſi prorege captæ ſunt: & anno ferè vertente, Chriſtianiſſimi regis opera reſtitutæ anno 1618, Junio menſe, atque ita bellandi finis eſt factus.

In Dacia Gabriel Bathorius à Bethleemo Gabore Turcarum auxiliis inſtructo profligatus miſerrimè periit. Gabor occupatam provinciam adverſus Imperatorem deinceps armis, ac perfidia vindicavit.

Germanicum bellum in Boemia.

Longè omnium atrociſſimum in Germania bellum excitatum eſt anno 1618. quo Ferdinandus Archidux Auſtriæ, ac Boëmiæ rex, Hungariæ quoque regnum certis ab Imperatore Matthia conditionibus accepit. Tum verò Pragæ defectionem ab eo fecerunt hæretici; Turrenſi inſtigante comite. Qui occiſis magiſtratibus; & in ſua verba jurare coactis civibus Boëmiam omnem, finitimáſque provincias ad arma concivit. Ad hunc ſeſe Erneſtus Mansfeldius nothus adjunxit.

Moritur inter hæc Matthias anno 1619, Martii 20, ætatis anno vertente 62, imperii 6, menſibúſque 9. cui ſublectus Boëmiæ, Hungariæque rex Ferdinandus contra ſeditioſos bellum impigrè perſequitur, Buquoio ac Dampetrio ducibus fortiſſimis contra illos oppoſitis. At rebelles Fridericum Palatinum Electorem, regis Angliæ ge-

nerum, Boëmiæ regem conſtituunt: iſque anno eodem 1619, Novembri menſe, cum uxore regni cupida femina Pragæ ſolemni ritu coronam recepit. Verùm haud ſanè diuturnam ſucceſſus tanti lætitiam habuit. Siquidem eo, qui ſecutus eſt, anno 1620, Novembris 8 die, ſub ipſius Pragæ mœnia, memorabili facto prælio, à Buquoio Imperatorii exercitus duce, & Bavaro, Palatinus funditur; in fugámque conjectus, ac proſcriptus, ſequente anno transfugit ad Batavos: ubi privatus deinde cum conjuge, ac liberis ætatem traduxit. Boëmia confeſtim cum cæteris provinciis ad fidem Imperatoris rediit. qui Catholicam ubique profeſſionem reſtituit; ac nominatim Societatis Jeſu Patres initio turbatum Praga pulſos, eôdem honorificentiſſimè reduxit. Atque huic ipſi Societati, immortali Ludovici regis in eam merito, Scholas aperire Lutetiæ conceſſum eſt eodem, quo Pragâ exultavit, anno 1618.

A 1610 Christi ad 1632

Palatinus Boemiæ rex creatur.

Vincitur & fugatur.

Qui ſextus fuit ab condito apud eandem Lutetiam novo Clericorum cœtu ſub *Oratorij* nomine. quem ab Petro Berullo Pariſienſi Preſbytero anno 1611 collectum, Paulus V, ſequente anno, Pontificio edicto ratum eſſe decrevit. Auctorem porro præclari hujus inſtituti pari doctrinæ, ac pietatis eminentem laude Urbanus octavus in Eminentiſſimorum Cardinalium adſcripſit ordinem anno 1627. Qui biennio pòſt magnis cumulatus meritis, & eximia prole inclytus vivere deſiit ſexto Nonas Octob. anno 1629, ætatis quinto & quinquageſimo.

Bellum in Tellina valle.

Per idem tempus, quo cum Palatino debellatum eſt: (is fuit annus 1620:) in Tellina valle: quæ Rhætis, ſive Canis, quos Griſones vocant, contribuitur; civiles motus exarſêre. Catholici hæreticorum injuriis laceſſiti, occultis inter ſe conſiliis initis, Calvinianos omnes opprimunt; & ducis Feriæ Mediolanenſis præfecti implorato præſidio, aliquot illi opportunis in locis imponendarum arcium poteſtatem faciunt. Ad hæc Rhæticum nomen omne commotum, cúmque iis Veneti; qui hæc Italiæ clauſtra perpetua poſſeſſione teneri ab Hiſpanis haudquaquam è re eſſe ſua crederent. Utriſque auxilium à ſe

A 1610 Christi ad 1642. poſtulantibus Ludovicus Franciæ Rex non defuit, ac primùm anno 1620 per legatos obtinuit ab Hiſpaniæ rege, ut ſe integrum reſtituturum omnia promitteret; dum Catholicis conſuleretur. Qua ab Chriſtianiſſimo rege cautione probata, cùm res nihilominus exitu careret, ad arma deducitur. Ea porro vario ſucceſſu, ad annos aliquot, Hiſpanos ac Francos, amborúmque fœderatos exercuerunt.

Civile bellum in Galliis. Interim civile per Gallias repetitum eſt bellum: conſpirantibus adverſus Luinium; cujus ad invidiam uſque potentia creverat; proceribus quibusdam, quos clandeſtina ex oppido Bleſenſi Reginæ matris fuga, & in arcem Andegavenſem tranſitus, ad res novas tentandas impulerat.

Quo in bello Henrici Condæi, qui anno 1619, Octobri menſe, cuſtodia dimiſſus erat, fideli uſus opera conſilióque Ludovicus, brevi otium Francis, ac quietem reddidit: uno ad Pontem Cæſaris conflictu cæſis adverſariorum copiis. Quæ victoria Reginam matrem, ac cæteros earundem partium cum Rege conciliavit anno 1620.

Expeditio Benearnica. Secuta eſt anno eodem expeditio Benearnica: quæ incredibili celeritate confecta, voto omni potiorem attulit fructum. Quippe territis repentino adventu perduellibus, prona illìc ad obſequium Rex invenit omnia.

Igitur ſacris ædibus, boníſque Catolicorum in poteſtatem traditis, totum illum Pyrenæis ſubjectum collibus tractum, cujus ab reliquo regno ſeparatum jus erat, eidem deinceps contributum eſſe decreto ſuo ſtatuit: quod anno denique 1624 ſancitum eſt. At triennio ante Chriſti 1621, quamplurima Santonum, ac Novempopuloniæ, vicinarúmque provinciarum oppida; quæ ad 60 numerantur; vi, aut terrore, maxima cum perduellium ſtrage ſubacta ſunt. Paululum ad Montem

Montis Albani obſidio. Albanum victoriarum curſus inſtitit: quam urbem aliena anni tempeſtate rex aggreſſus, oppugnare deſiit, multis ex prima nobilitate inſuper amiſſis, ipſóque, quod luctuoſiſſimum accidit, Henrico duce Meduano Aquitaniæ Præfecto. Nec longo poſt tempore Luinius Magiſter utriuſque militiæ ex morbo deceſſit, Decembris 15 an-

ni 1621. Qui idem annus Paulo V ſummo Ponti- *A 1621 Chriſti ad 1632*
fici poſtremus fuit. Nam exceſſit Ianuarii 28 die,
ætatis 69, Pontificatus decimo ſexto. Inſequenti
menſe, ejúſque nono die, Alexander Ludoviſius
Bononienſis eligitur; qui Gregorius XV appel-
lari voluit. Atque hic biennio menſibúſque cir-
citer 5 tranſactis, anno 1623, Julii 8, locum dedit
Maphæo Barberino; qui ſub Urbani VIII nomi-
ne, ex a.d.7. Eid. Aug. anni ejuſdem 1623 ad hoc
tempus Eccleſiæ præſidet; eámque dignis tanto
principatu virtutibus cum excellenti conjunctis
ſcientia illuſtriorem hactenus facit.

Pauli quinti obitum tertio pòſt menſe conſe-
cuta mors eſt Philippi III Hiſpaniæ regis, quæ
prid. Cal. Apr. an. 1621 incidit, ætatis 43, regni
23, Septembri verò menſe, 15 Cal. Oct. Robertus
Bellarminus è Societate Jeſu S. R. E. Cardinalis.
in cælum evolavit, quò illum eadem, quæ ad
purpuram extulerat, ſingularis doctrinæ comes
vitæ integritas evexit.

Sud idem tempus & Bredam oppidum Braban- *Bredana obſidio.*
tiæ Spinola Hiſpanici dux exercitus obſedit; &
in Aquitania, Narbonenſique provincia, Rohan-
nius & Subizius hæretici fratres contra Ludovi-
cum regem inſtauravere bellum. Breda annò
1624 Auguſto menſe circumſideri cœpta, Junio
13 ſequentis anni, commeatus inopia deditio-
nem fecit. Cum rebellibus Francis terra, maríque
certatum eſt; & iidem utrobique victi; hoc verò
poſteriore, quo dux erat Guiſius, Rupellano-
rum prædonum claſſe domita, Rea inſula Ludo-
vici regis in poteſtatem redacta.

Quæ dum in Gallia geruntur, in Italia contra *Bellum Genuenſe*
Genuenſes, & Hiſpanos, quorum in clientela iſti
ſunt, Francorum exercitus, duce Lediguerio Ma- *Mansfeldius.*
giſtro equitum, pro Sabaudiæ Principe pugnabat.
Germaniam verò crebris excurſionibus ac latro-
ciniis infeſtam habebat Mansfeldius, tumultua-
ria prædonum collecta manu. qui ab Tillio for-
tiſſimo imperatore profligatus, ad Gaborem
Tranſſilvanum profugit: indéque ad Venetos
contendens, incredibili Catholicarum commodo
partium, & gaudio periit, anno 1626.

Rupellani juratæ paullo antè fidei, & eodem

A 1610 Chriſti ad 1632.

Rea inſula Anglis repta.

illo anno acceptæ pacis immemores, clam adverſus Regem Anglos evocat. Qui anno 1627, cum claſſe centum & viginti navium ad Ream inſulam appulſi, duce Buckingamo, univerſam occupant, præter arcem; cui Toiraſius præerat, ſtrenuus vir, ac rei militaris apprimè callens. Hic recentibus licèt, nec dum abſolutis operibus, acres, & continuos hoſtium eluſit impetus, donec laborantibus jam omnium rerum inopia, feſſiſque ſubvenit Ludovici regis induſtria. Hic enim Ricolocio Cardinali viro omni laude florenti adjutore uſus & adminiſtro, Schonbergium ducem inclytum cum militum haud ſanè magno numero ad obſeſſorum ſubſidium tranſmiſit. Qui adjuncto ſibi Toiraſio, cæſos, fugatóſque tota Inſula proturbavit Anglos.

Rupellana obſidio.

Nihil tot bellis, & victoriis actum videbatur, quandiu contemptrix illa regum, & dominatus omnis impatiens Rupella velut in medio regno regnum aliud erigeret. Quæ urbs ad æſtuaria Oceani ſita, cùm loci natura, tùm manu, & arte munita ſic erat, vulgò ut inexpugnabilis haberetur. Hanc ingenti animo, & ſpe, quam de Numinis ope tot rebus experta certiſſimam ſumpſerat, Ludovicus aggreditur anno 1627; & eodem conſiliorum participe Ricolocio Cardinali, operibus ac munitionibus, intérque cætera ſtupendis per Oceanum actis molibus, interclusam ita anno toto tenuit, ut fame enecti cives, extremáque perpeſſi omnia, regi ſeſe permiſerint. Ergo illa, disjectis in planum mœnibus, pene in pagi redacta ſpeciem, terrori & exemplo reliquis fuit; ut invicti fidem Principis, & clementiam potiùs, quàm arma experiri cuperent. Capta eſt Rupella ſæculi hujus anno octavo & viceſimo, Octob. 30. Exinde populatim rebelles ad officium rediêre, neque quicquam inſequens annus in Galliis hoſtile reliquum vidit.

Caſalis obſidio.

Occupato circùm Rupellam, & Anglos Ludovico rege; Sabaudiæ dux contra Mantuanum; quo cum de Montis-ferrati poſſeſſione vetus habebat certamen; Hiſpanorum arma concitarat. Ac jam & nonnullæ captæ erant urbes; & Caſale Oppidum, id eſt, ut minimè antiquum; ſic

provinciæ illius, &, ut fama eſt, totius Italiæ munitiſſimum) Collaltus obſederat. Ludovicus pacatis in Aquitania rebus, victorem eò per Alpes egit exercitum, perruptiſque montium clauſtris, quæ & natura locorum aſperitate, & firmiſſimis præſidiis hoſtis invia fecerat, Seguſionem ſubalpinam urbem primo impetu devicit Martii 23 anni 1629. Hiſpani ab Caſalli digreſſi, liberum militari ſupplemento, & commeatibus intra oppidum importandis iter noſtris relique-re. Poſt Francorum abitum, confeſtim ad intermiſſum obſidium rediere, majori, quàm priùs, apparatu. Nam eodem tempore Collaltus imperatorii dux exercitus Mantuanum agrum pervaſtabat; & Hiſpanis præfectus ab Catholico rege Spinola, vir egregia militiæ fama, Caſale totis oppugnabat viribus. Sed Toiraſii, qui id oppidum præſidio tenebat, invicta virtus omnes illorum conatus irritos fecit. Demum Franci, Ricolocio Cardinali cum ſumma poteſtate bellum adminiſtrante, denuo trans Alpes ad opem ferendam advolant. Ibi pluribus oppidis devictis dum ad Caſale multis obſtructum difficultatibus iter explicant: Mantua per acceptam intra mœnia peſtilentiam oppidanis, ac defenſoribus exhauſta, ſubitò ab Germanis invaditur Julio menſe anni 1630. A 1610 Chriſt ad 1632.

Ea partium calamitate nihil Franci perterriti, nequicquam exercitibus oppoſitis tribus, per iteratas de hoſtibus victorias, eò, quò intenderant, aditum ſibi virtute pepererunt. Tum ſub ipſum Caſalis, Hiſpanorúmque conſpectum poſitis caſtris, cùm in procinctu eſſent ad præliandum, intercurrente Mazarino, res ad pacis conditiones ab armis, & cruore deducitur: ſumma in utróſque, imò in Chriſtianos omnes, providentia Numinis: ne vel ingenti cæde alterutris conſtaret victoria: vel neutris, mutua facta internecione, cederet. Hic finis expeditionis Italiæ fuit. Novembri exeunte anni 1630. cùm jam Spinolæ morbum continuus obſidionis labor: exitum vitæ, morbus attuliſſet.

Clarum poſt hæc per omnes populos Ludovici nomen extitit: non armorum magis famâ,

A 1610 Chriſti ad 1632.

quam æquitatis, ac fidei in ſocios; quorum ſecuritatem privatis ſuis commodis, atque opibus antiquiorem duxerit. Admirationi quoque fuit Eminentiſſimi Cardinalis Ricolocii excellens animi vis, ac virtus; & quamlibet magnis gerendis negotiis par ingenii ſolertis induſtria.

Anno 1631, Aprili menſe, convenientibus utrimque legatis, pax inter Imperatorem, Mantuæque ducem æquis legibus conſtituta; tum huic Imporatorio decreto firmata Mantuæ, ac Montisferrati poſſeſſio die Julii ſecundo. Ita pacatis omnibus priſtinum Italiæ otium, ac tranquillitas rediit.

Reginæ matris, ac fratris regis offenſio.

Pacem Italicam Francici, ac Germanici tumultus exceperunt. In Galliis Regina mater in Ricolocium Cardinalem collecta ſimultate, palam ei renuntiavit amicitiam; neque ut illum in gratiam reciperet, ullis ejus, vel ipſius etiam Ludovici regis filii precibus exorari potuit. Matris exemplum brevi pòſt Gaſto ſecutus eſt Regis frater, atque in Aurelianos, quæ civitas ditionis illius erat, alienato ab eodem Cardinali animo deceſſit. Mox Compendium Rex cum omni comitatu: eodémque Mater Regina proficiſcuntur. Qua ibidem relicta cùm ſubinde Rex abiiſſet; ea clam ex oppido evaſit in Flandriam, Julii 19 die. Aurelianenſium Dux jam ex Martio menſe Aurelianis in Burgundiam digreſſus, inde Regem inſequentem fugiens, in Lotharingiam; ac poſtremò in Flandriam & ipſe conceſſit.

Civile bellum in quo Regis victus eſt frater.

Tùm tumultuaria collecta manu in Franciam erumpens, Narbonenſem Galliam anno inſequente petiit, quam *Occitaniam* vulgò nominant. Præerat huic provinciæ Montemorencius dux; qui ad illum Julio menſe deficiens, magnum ſecum virium, & animorum incrementum attulit: ut jam ſubeuntem Schombergio duce Regis exercitum ſuſtinere, & cum eo congredi auderet. Ergo Calendis ipſis Septembribus anni 1632 perbrevi, ſed cruento prælio concurritur ad Caſtelnaudarium, quo victi rebelles, & haud pauci primarii viri cecidere. Montemorencius aliquot acceptis vulneribus, in poteſtatem venit hoſtium ac Toloſam perductus, ca-

pitali in eum ab Senatu dicta ſententia, ferro cervicem ſubdidit tertio Calendas Novembres. Quem ille ſupremum caſum non ſolùm conſtanti, ſed etiam piè religioſéque, ut Chriſtianum decebat, parato animo ſuſcepit.

Germanici motus, & Sueciæ regis expeditio.

In Germania Guſtavus Sueciæ rex; qui ex anno 1630 ſuis progreſſus finibus, Imperatoris copias ex Pomerania aliíſque finitimis provinciis ejecerat, ſequente 131 in interiora promovit, & innumeris expugnatis oppidis latè terrorem circuntulit, nequicquam ei Catholicarum partium oppoſito duce Tillio: qui & ipſe Magdeburgum interim aggreſſus ex anno 1630, ſumma vi perrupit, incendítque Maii nono conſequentis anni 1631. At Lutherani principes apud Lipſiam conventu habito, contra Imperatorem conſpirant; junctíſque cum Guſtavo viribus ſuis bellum capeſſunt. Contra hos Tillius objicitur: qui Septembri menſe, adjuncto ſibi altero duce Papenheimio, Lipſiam obſidet, ac deditionem cogit facere. Adſunt pòſt paullo fœderati principes: imprimíſque Sueciæ rex, cum duce Saxoniæ.

Pugna Lipſienſis

Fit ad Lipſiam acerrimum inter hos, & Tillianos prælium, cujus exitus Catholicæ parti funeſtus accidit. Victus Tillius fuga ſe eripuit, amiſſis decem, ut plurimùm, millibus. Lipſia Saxonis in ditionem recepta. Hæc victoria Sueciæ regi quod Germaniæ reliquum erat, nullo obſtante patefecit. Franconiam, capta Herbipoli, ſubegit omnem, tum Moguntiam, aliáſque deinceps poſt alias provincias erumpentibus flammæ, vel terrentis fluvii more pervaſit: Saxone interim Boëmiam invadente, poſtquam caput ejus regni Pragmam deditione cepit. Quidam è Germaniæ principibus, ut ingruentem ſibi tempeſtatem averterent, Ludovici Franciæ regis imploravêre fidem. quos ille armis ſuis, & auctoritate tutos ab iniuria præſtitit: præſertim Trevirenſem Arhiepiſcopum, quod anno 1632 ſequente perfectum eſt.

Hoc ipſo anno Sueciæ rex eundem victoriarum curſum ſine offenſione tenuit, atque Alſatiam, Sueciam, & Bavariam pervagatus, plera-

A 1610 Chriſti ad 1632.

que oppida ſuæ poteſtatis fecit. Trajecto Danubio, Bavaros fudit cum duce Tillio: qui paullo pòſt Ingolſtadii deceſſit ex vulnere, grandi jam natu, & militari gloria præcellens, ſed religione & Catholicæ cultu pietatis illuſtrior. Vvalſtinius exinde ſummæ rei Catholicæ præfectus contra Saxonem & Suecum, Pragam recuperat. Dehinc poſt multas velitationes, tandem ad Lutzenium, quod oppidum haud procul Lipſia diſtat, cum Sueciæ rege Valſtinius & Papenheimius biduo confligunt. Quo in prælio Sueciæ rex Guſtavus occubuit: nec longè poſtea Papenheimius Novembri id menſe geſtum eſt. Sueci, occiſo rege ſuo, nihilo ſegnius inſtauravere bellum: quod ad hanc diem proſequuntur.

Sueciæ regis poſtrema pugna & obitus.

Idem annus 1632. novum Poloniæ regem dedit Vladiſlaum: qui in locum Sigiſmundi patris ſolemnibus regni comitiis de more ſuffectus eſt Octobri menſe: cùm Aprilis antè nono & viceſimo die Sigiſmundus obiiſſet, regni quinto & quadrageſimo.

Veſuvij montis conflagratio.

Memorabilis hic annus inſuper fuit Veſuvii montis incendio: quod Februario menſe repetitum, maximam latè vaſtitatem, Neapolitanis verò ingentem terrorem attulit. qui ſolemni ob id indicta ſupplicatione, per quam S. Januarii patroni urbis circumlatum caput eſt: impendentem cladem avertêre.

INDICULUS AUCTORUM QUI IN POSTERIORE TOMO PRIMÆ PARTIS Rationarii Temporum citantur.

A

ABBo de Obſidione Lutetiæ.

Act. Acta Apoſtolorum.

Acta SS. Fauſt. & Iov. Sanctorum Fauſtini, & Iovita.

Acta Charitonis.

Acta Paſſionis ſancti Cypriani.

Addit. ad Monſtrel. Additiones ad Monſtreletum.

Adel. Adelmus in Chronico.

Addo Viennenſis.

Æm. Paul. Æmilius.

Æneas Gazæus.

Æn. Sil. Æneas Silvius qui eſt Pius II.

Africanus.

Affr. exp. hiſtoria Africanæ expeditionis Caroli V.

Agath. Agathias.

Aimo. Aimoinus.

Alan. Carret. Alanus Carreterius.

Albert. Krant. Albertus Krantzius.

Alber. Albertus Argentinenſis.

Alb. Hiſt. Albigenſium Hiſtoria.

Alcuin. Alcuinus.

Alemannus Notis ad Procopium.

Alph. à Carth. Alphonſus à Carthagena. Hiſpanus.
Ambr. S. Ambroſius.
Amm. Ammianus.
Anaſt. Anaſtaſius Bibliothecarius.
Anim. ad Epiph. Animadverſiones Petavii ad Epiphanium.
Ann. Turc. Annales Turcici.
Ann. Pitg. Annales à Pithæo editi.
Anon. Cuſpin. Anonymus Cuſpiniani.
Anon. Anonymus ſcriptor manu exaratus.
Anſel. in Append. Anſelmi Appendix ad Sigeb.
S. Anton. S. Antoninus.
Ant. Mon. Antiquitates Monaſteri S. Dionyſii.
Anton. Palm. Anton. Palmerius.
Ariminenſis Concilii Synodica.
Arno. Arnobius.
Atha. Athanaſius
Auct. Afflig. Auctarium Affligemenſe.
Auct. Aquic. Auctarium Aquicinctinum.
Audo. S. Audoenus in vita S. Eligii.
Aug. S. Auguſtinus.
Aur. Vic. Aurel. Victor.

B

Baldericus in Chron. Cameracenſi.
Barl. Marinus Barletius in Hiſtoria Scandebergi.
Baron. Baronius.
Bart. Fac. Bartholomæus Facius.
Baſil. Baſilius.
Bayar. Hiſt. Bayardi Hiſtoria.
Beda.
Bellarm. Bellarminus.
Bella Bellaius.
Bellefor. Belleforeſtius.
Bern. de Lutz. Bernard. de Lutzemburgo.
Bern. Guid. Bernard. Guidonis in vitis Pontific.
S. Bernardi vita.
Bertol. Bertholdus
Bibl. Patr. Bibliotheca Patrum.
Biſar. Biſarri hiſtor. Perſica, necnon belli Cyprij.
Blond Blondus.
Boëm. Hiſt. Boëmica Hiſtoria.
Bonf. Bonfinius de rebus Hungaricis.
Brevia. Franc. Breviar. Franc. Regum.

C

Cand. Candidus apud Photium.
Capit. Capitolinus.
Cap. Car. Capitula Caroli Calvi.
Caro. Caroli Magni vita.
Caſſ. Caſſianus.
Caſſiod. Caſſiodorus.
Cedr. Cedrenus.
Cenſ. Cenſorinus.
Chal. Chalcondylas.
Chron. Alex. Chronicon Alexandrinum, idē cum Faſtis Siculis.
Chron. Aquit. Chronicon Aquitanum.
Chronicon. Beſuenſe.
Chron. Camer. Chronicon Cameracenſe.

Chron. Caſin. Chron. Caſinenſe.
Chron Citiz. Chronic. Citizenſe.
Chron. Colmar. Chronicon Colmarienſe.
Chronicon Fuldenſe.
Chron. Germ. Chronicon Germaniæ.
Chron. Spanhem. Chronic. Spanhemenſe.
Chryſ. vel Chriſ. Chryſoſtomus.
Cirthenſis Concil. Acta.
Claud. Claudianus.
Clem Alex. Clemens Alexandrinus.
Cochl. Cochleus.
Cod Nazar. Codex Nazarianus.
Cod. Theod. Codex Theodoſii.
Collat. Cart. Collatio Carthaginenſis.
Collect. Anaſt. Collectanea Anaſtaſii.
Comm. Commineus.
Concil Baſil. Concil. Baſileenſe.
Conc. Chalc. Concilium Chalcedonenſe.
Conc Carth. Concil. Carthaginenſe.
Conc. Conſt. Concilium Conſtantienſe.
Conc. Gall. Concilia Gallicanæ Eccleſiæ.
Concilium ſub Menna.
Conr. Vec. Conradus Vecerus in Henrico VII.
Conſt. Conſtantinus in vita S. Germani Antiſſiodorenſis.
Conſt. Man. Conſtantinus Manaſſes.
Crantz. vide Alber.
Curop. Curopalates.
Cuſpin. Cuſpinianus.
Cyp. Cyprianus.
Cyr. Cyrillus.

D

Dekerius.
Dith Dithmarus.
Dio hiſtoricus.
Dionyſius Exiguus.
Dodech. Dodechinus.
Dudo.

E

Edinerus in vita S. Anſelmi
Eginh. Eginhartus in vita Caroli
Egnat. Egnatius.
Ennod. Ennodius.
Eph Syn. Epheſ. Synodus.
Epiph. Epiphanius.
Evag. Evagrius.
Eugip. Eugipius in vita S. Severini.
Eunap. Eunapius.
Euſeb. Euſebius.
Euſt. Euſtathius in S. Eutychii vita.
Eutrop. Eutropius.
Exilii S. Martini Papæ hiſtoria.

F

Fac. Facius.
Facun. Herm. Facundus Hermianenſis.
Faſti Siculi.
Fauſtus Regienſis.
Fazel. Fazellus in Sicilia.
Felix Papa.
Feron. Feronius.
Fland. hiſt. Flandrenſis hiſtoria.
Flor. Chron. Floriacenſis

Chronici fragmentum.
Flodoar. Flodoardus in hiſtoria Remenſi. Item eiuſdem Chronicon.
Frag. Hiſt. Franc. Fragmenta Hiſtoriæ Franc. à Roberto ad Philippum.
Franc. Tar. Franciſc. Tarafa.
Fredeg. Fredegarius in Appendice ad Gregor. Turonenſem.
Froſſar. Froſſardus.
Fulg. vita Fulgentij.

G

Gag Gaguinus.
Gaza de menſibus.
Gelaſ. Gelaſius Papa.
Genebr. Genebrardus
Gennad. Gennadius.
S. Genovefæ vita.
Gerbertus.
Geſt. Franc. Geſta Francorum epitomata.
Geſta Pontificum Aquitanorum à Boſqueto edita.
Geſta Northmannorum.
Gildas.
Gil. Gillius.
Gla. Glaber Rodolphus.
Glyc. Glycas.
Gotf. Gotfridus Viterbienſis
Greg. Naz. Gregor. Nazianzenus.
Gregorius Papa.
Greg. Tur. Gregorius Turonenſis.
Gregorius ſeptimus.
Guibertus Nangentinus.
Guic. Guicciardinus.

H

Haillanus.
Helgal. Helgaldus in vita Roberti regis.
Herm Hermannus.
Herod. Herodianus.
Hieron. Hieronymus.
Hincm. Hincmarus.
Hippolytus Portuenſis.
Hippolytus Thebanus.
Hil. vita S. Hilarij Arelatenſis.
Hilar. Hilarius Pictavenſis.
Hiſt. obſ. Melit. Hiſtoria obſidionis Melitenſis.
Hiſt. Ind. Hiſtoriæ Indicæ.
Hiſt. Ioan. Hiſtoria Ioannæ Aurelianenſis puellæ.
Hiſt. Rom Pont. Hiſtoria Romanorum Pontificum à Boſquio edita.
Hormiſ. ep. Hormiſdæ Papæ epiſtola.
S. Hugonis Gratianopolitani vita.

I

Ialig. Ialignius.
Idat. Idatius.
Inſcript. Inſcriptiones Graeteri
Ioannes Aſſer.
Ioan. Biclar. Ioannes Biclarienſis.
Ioan. Diac. Ioannes Diaconus.
Ioan Villa. Ioannes Villanus Italicus ſcriptor.
Ioin. Ioinvillæi hiſtoria S. Ludovici.
Iornan. Iornandes de rebus Gothicis, & de regnorum ſucceſſionibus.
Ioſe. Ioſephus.
Iov. Paulus Iovius.
Iovian. Iovianus Pontanus
Iren Ireneus.

Iſid. Chron. Iſidori Chronicon.
Iulian. Iulianus.
Ivon. Chr. Ivonis Chron.

L

Lamb. Scaph. Lambertus Schaphnaburgenſis.
Lamp. Lampridus.
Lang. Langius.
Later Sino. Lateranenſis Synodus ſub Martino.
Lat. Pac. Latinus Pacat.
S. Leo.
Leo Oſt. Leo Oſtienſis
Leodeg. Vita S. Leodegarij
Leontius de Sectis.
Leuncl. Leunclavius.
Leporius.
Liber. vel *Lib.* Liberatus Diaconus.
Luc. Lucas Evangeliſta.
Lucianus.
Luciani Presbyteri epiſtola
Lucif. Lucifer Galaritan.
Lud. vit. vel *Ann.* Ludovici Pi vita, vel Annales.
Lud. XIII. hiſt. Ludovici XIII. hiſtoria.
Luith. Luitprandus.

M

Malmesb. Malmesburienſ.
Mamertinus.
Marc. vel *Marcell.* Marcellini Coronicon.
Marc. Marcus Evangeliſt.
Maria. Mariana,
Mariz. Marianus Scotus.
Martyrol. Rom. Martyrologium Romanum.
Maſſon. Papyrius Maſſonus.
Matth. Matthæus Evangeliſta.
Matth. Matthæus hiſtoricus Gallicanus.
Matth. Palm. Matthæus Palmerius.
Mat. Vill. Matthæus Villanus.
Mat. Par. Matth. Paris.
Meſſingh. Meſſinghamus in Sanctis Hiberniæ.
Metaph. Metaphraſtes.
Meyer. Meyerus.
Miſcel. Hiſt. Hiſtor. Miſcella Pauli Diaconi.
Mon. Pad. Monachus Paduanus in hiſtoria Germanica.
Monſtrel. Monſtreletus.

N

Nan Nangis.
Naucl. Nauclerus.
Nazarius
Naz. Nazianzenus Gregorius.
Neubr. Neubrigenſis.
Niceph. Brev. Niceph Breviarium.
Niceph. Chron. Nicephori Chronicon.
Niceph. Greg. Nicephorus Gregoras.
Niceph. Nicephorus hiſtoricus.
Nicetas in vita S. Ignatii.
Nic. Chon. Nicetas Choniates.
Nicol. Gil. Nicolaus Gillius.
Not. ad Iul. Nota Petavii ad Iulianum.
Nithardus.
Nov. Mai. Novella Maioriani.
Novell. Valent. Novella

Valentiniani.
Nyſſ. Gregorius Nyſſenus.

O

Odo Cluniacenſis.
Odor. Oderanus.
Oliv. Olivarius Marchius.
Olymp. Olympiodorus apud Photium.
Onuf. Onufrius.
Optatus.
Order. Vtic. Ordericus Vticenſis.
Origenes.
Orig Mon. Origenes Monaſterii Sancti Dionyſii.
Oroſ. Oroſius.
Oſor. Oſorius de geſtis Emmanuelis.
Otho à S. Blaſio.
Otho Friſingenſis.

P

Pach. Pachymeris fragmenta edita à Petavio cum Nicephori Breviario.
Pallad. Lauſ. Palladii Lauſiaca, vel in vita Chryſoſtomi.
Palm. Palmerius.
Pandul. Collen Pandulphus Collentinus.
Paneg. Conſtan. & Maxim. PanegyricusConſtantino & Maximiano dictus.
Panegyricus Conſtantino dictus.
Paradinus.
Paul. Diac. Paulus Diaconus.
Paul. Æm. Paulus Aemilius
Paul. Iou. Paulus Iovius.
Paul. Paulinus in vita S. Ambroſii.
Pauli Paulinus Nolanus.
Perron. Perronius.
Petr. Clun. Petrus Cluniacenſis.
Phil Clu. Philippus Cluverius.
Philo.
Philoſtr. Philoſtratus.
Phot. Photius.
Pius II Papa.
Plat. Platina.
Pleix. Pleixius.
Plin. Plinius,
Plin Iun. Plinius Iunior.
Plut. Plutarchus.
Polyd. Polydorus Virgilius de Inventoribus rerum, & de Anglicana hiſtoria.
Porphyrius.
S. Porphyri Vita.
Poßid. Poßidius in vita S. Auguſtini.
Priſcus.
Proc. vel Procop. Procopius.
Proſp. Proſper.
Prud. Prudentius.
Ptol. Ptolomaus.

Q

Quadr. Hiſt. Quadripartita hiſtoria S. Thomæ Cantuarienſis.
Quinta Synodus.

R

Raderus.
Radevic. Radevicus de geſtis Friderici.
Reg. Regino.
Reg. ſupp. regionis ſupplementum.
Ribad. Ribadeneira.
Rigor. Rigordus.
Rob. Robertus de monte.
Roder. Sant. Rodericus Santius.

Roder. Tolet. Rodericus Toletanus.
Rog. Rogerus de Hoveden in Annalibus Angliæ.
Romani Concilij Synodalis.
Rub. Rubeus in hiſtoria Ravennat.
Ruff. Ruffinus.

S

Sab. Sabellicus.
Sanſonius.
Sanu. Sanutus.
Scal. Scaliger.
Schiſ. Angl. Schiſmatis Anglicani hiſtoria.
Sen. Seneca.
Sev. Sulp. vel Sulp. Severus Sulpicius.
Sidon. Sidonius.
Sig. Sigonius.
Sig. vel Sigeb. Sigebertus.
Simoc. Simocatta.
Simpl. Simplicii Papæ epiſtolæ.
Sirm. Sirmondus.
Socra. Socrates.
Soc. Ieſu. Hiſtoria Societatis Ieſu.
Sozom. Sozomenus.
Spart. Spartianus.
Spenheimenſe Chronicon.
S. Stephani Hungari vita.
Spond. Chron. Spondani Chronicon.
Strabo
Suet. Suetonius.
Suffr. Suffridus in Germanica hiſtoria.
Suger. Sugerius.
Suid. Suidas.
Suppl. Chalc. Supplementum Chalcondylæ.
Sur. Surius.
S. Sym. vita S. Symeonis Stylitæ vita.
Syn. Syneſius.
Syn 7. Synodus Septima.

T

Tac. Tacitus.
Tert. Tertullianus
Theg. Theganus. in vita Ludovici Pii
Them. Themiſtius.
Theob. Theobaldus in vita S. Guillelmi.
Theod. Theodoretus.
Theod. Lect. Theodorus Lector.
Theoph. Theophanes.
Theoph. Simoc. Theophylactus Simocatta in hiſtoria Mauricii
Tim. Epiſtola Pauli ad Timotheum.
Til. Tilius.
Trebell. Trebellius.
Trith. Trithemius in Chronico Hirſagienſi.
Turſel. Turſelinus in hiſtoria S. Xaverii.

V

Vuarneſ. Paulus Vuarnefridus.
Vaſ. Vaſæus in Chronico Hiſpano.
Vel. Velleius Paterculus.
Velleius alter in Appendice ad Gaguinum.
Veſtmon. Veſtmonaſterienſis.
Vict. Tun. Victor Tununenſis.
Vict. Victor.
Vict. Vtic. Victor Vticenſis.
Vigner. Vignerius.
Villa. Villanus.
Vinc. Bellov. Vincentius

Bellovacenſis.

Vicen. Lirin. Vincentius Lirinenſis.

Vit. Pat. vel PP. Vita Patrum.

Volat. Volaterranus.

Volcat. Volcatius.

Vopiſc. Vopiſcus.

Urſp Urſpergenſis Abbas.

Uſu. Uſuardus.

Vuillel. Gemmet. Vuillelmus Gemmeticenſis in hiſtoria Northmannorum.

Vuill. Nang. Vuillelmus Nangis.

Vuil. Tyr. Vuillelmus Tyrius.

Vuitich. Vuitichindus.

X

Xiph. Xiphilinus.

Z

Zon. Zonaras.

Zoſ. Zoſimi Papæ epiſtol.

Zoſ. Zoſimus hiſtoricus.

INDEX
RERUM MEMORABILIUM, quæ in prima parte Rationarij continentur.

A

ABARIS, 96
Abas Lyncei filius, 27
Abbatiæ à ſæcularibus poſſeſſæ magno eorum damno, 402
S. Abbo Floriacenſis, 426
Abdias propheta, 57
Abderama rex Saracenorum, 371
Abdolominus Tyri rex, 121
Abel à fratre cæſus, 3
Abiam rex Juda, 51
Abimelech filius Gedeonis, 17
Aborigines, 41
Abraami hiſtoria, 5, 6, 8, & ſeq.
Abſalom, 21
Abydum expugnat Philippus, 158
Abyſſus quid apud Moſem ſignificet; 2
Acacius Conſtantinopol. 298. perfidus, & hæreticus ob id damnatus, 308. moritur, ibid. de ejus erasendo nomine certatum, 320, & ſeq. tandem deletum eſt, 322
Acarnanes victi, 158
Acaſtus, 23
Accius poëta 174
Acephalorum origo, 309
Acepſimas martyr, 251
Achab rex Judæ, 53
Achæi ubi habitarunt, 44, de eorum republica, 141, & ſeq. bella, 144
Achæi Prætores creabant verno tempore, 155, cum Romanis bellum gerunt, Ibid. domiti, 169, & ſeq.
Achæus contra Antiochum rebellat, 151, 153
Achæus Xuthi filius, 24
Achaia unde dicta, ibid. Græcia omnis ita dicta, 171
Achaz rex Juda, 75
Achillæus, 239
Achmetes Turca, 477
Alcmæon, 39
Acriſius, 11, 27
Acro victus à Romulo, 71
Acrotatus Arei filius, 141
Adalbero Lauduni epiſ.

cepus, 422
Adalbertus Marchio, 410 & ſeq.
S. Adalbertus martyr, 4:4
Adam creatur, & in hortis collocatus contra Deum peccat,
Adeleis Rodulphi filia nupta Lothario, 410. tum Othoni Imp. 412
Adelgarius presbyter, 421
Adolphus rex Romanorum, 459
Admetus, 23
Adonias à Salomone occiſus, 21
Adonibezec, 15
Adraſtus, 23. Sicyonem migrat, 26. inde Argos redit, ibid. Thebas obſidet, 38
Æacidas pater Pyrrhi, 114
Æacus pluviam impetrat, 37
Æga magiſter palatii, 362
Ægeus moritur, 37
Ægilea: eadem Achaia dicta, 24
S. Ægidius, 370
Æginetæ Dario ſe dedunt, 95
Ægyptiorum regnum, 7. plagæ, 1;. regni poſtremi, 78, & ſeq. Romanis legatur, 141
Ægyptius Beli filius, 27
Ægyptus in provinciam redacta 196
Ægyſthus, 40
Ælianus ſcriptor, 124
Æmilianus tyrannus, 132
Paulus Æmilius hiſtoricus, 503
Æmilius Paulus Rom. Imper. Perſem vicit, 162
Æmilius Barbula, 133
Æs Corinthium, 172
Æneas Silvius, 488
Æneas, 41, 42 in Italiam venit, ibid.
Æolenſes populi, 25
Æolica migratio, 45, 46
Æolica lingua, 25
Æolus, 22. ejus poſteri, ib. & ſeq
Æpalius rex, 25
Æqui victi, 105, & ſeq.
Aërii hæretici, 257
Æſchylus, 97, 107
Æſon Jaſonis pater, 22, 35
Æſopus, 89
Aëtius hæreticus, 257
Aëtii geſta, 84. Francos reprimit, 286. Attilam vincit, ibidem. moritur, 302
Aëtoli in Elidem recepti, 44
Aëtoli cum Achæis bellum gerunt, 147. cum Romanis ſocietatem faciunt, 156. ab iis victi, 130
Afranius dux Rom. 190
Africam Vandali occupant, 283. in ea Catholici vexantur, 309
Africanus ſcriptor, 229
Agamemnon filiam mactat, 17. Pliſthenis filius fuit, non Atrei, 30. Troja exciſa periit, 40
Agapetus Papa, 336
S. Agatha, 235
Agathobulus, 223
Agathoclea meretrix, 152
Agathoclis Syracuſani geſta, 127
Agathocles Lyſimachi F. 142
Agave, 34

Agavenſe

Agaunenſe cœnobium, 325
Agenor, à quo nata Agenoridarum ſtirps, 27, 31, & ſeq
Agericus Virdunenſis, 339
Ageſilai geſta, 110. mors, 111
Agis & Cleomenes, 145, & ſeq.
S. Agnes, 242
Agnes uxor Henrici II Imperat. 428
Agnoëtæ, 322
Agobardus Epiſcop. 381
Agraria lex Romæ lata à Flaminio, 135. à Saturnino, 180
Rob. Agricola, 491
Agrippa Judææ rex, 208, & ſeq.
M. Agrippa Auguſti amicus, 196, & ſeq.
Agrippina, 207
Aiſtulphus Longobardorum rex domitus à Pipino, 377
Aithales martyr, 250
Alani in Gallias irrumpunt, 275. & ſeq. Hiſpanias occupant, 276
Alaricus, 295. & ſeq. Romam capit, 276, & ſeq. obiit, ibid. ſtirps ejus, 140
Alaricus alter à Chlodoveo cæſus, 317, 318
Albani à Romanis victi, 72
Ferdinandus Albanus Hiſpanorum dux, 506
Albericus Maroziæ filius, 409
Albertus magnus, 458. obiit, 491
Albertus Auſtriacus Archidux, 513
Albertus Imp. Rodolphi filius, 459, obiit, 465
Albertus Auſtriacus Imperator, 485
Albigenſe bellum, 465
Clodius Albinus, 225, & ſeq.
Alboflendis ſoror Chlodovei, 318
Alboinus, 344
Joannes Albertus rex Navarræ, 499
Alcæus Poëta, 88
Alcæus Perſei filius, 29, 42
Alcander Lycurgo effodit oculum, 62
Alceſtis, 23
Alcman poëta, 88
Andreas Alciatus, 503
Alcibiades, 108
Alcidamidas Meſſenius, 74
Alcimus, 166
Alcmena, 29, 34, 42
Alcuinus, 379
Alcyone, 22
Aldephonſus Caſtus rex Hiſpaniæ, 379
Alectus, 239
Franc. Alenconius, 509. obiit, 510
Aleus, 33.
Alexander Judæorum rex, 177
Alexander Ariſtobuli F. 188
Alexander, *vide* Paris.
Alexander Alenſis, 458
Alexander Severus, 227 Chriſtianis favit, ibid.
Alexander V. Papa, 481
Alexander Imper. Conſtantinop. 414

Alexander epiſcopus Alexandriæ, 250
Alexander Zebina, 176
Alexander Herodis filius, 200
Alexander Amynthæ filius, rex Macedonum, 92
Alexander Caſſandri filius, 125
Alexander Bala, 167
Alexander Phereus, 111
Alexander Epiri rex, 114, 130
Alexander Magnus, ejúſque res gaſtæ, 115, & ſeq. audit Ariſtotelem, 119. Perſas vincit, 120. & ſeq. Judæum Pontif. veneratur, 121. Darium profligat, ibid. moritur, 122
Alexandri M. ſucceſſores, 122, 123
Alexandri duo Ægypti reges, 141
Alexandria condita, 121, Romanis legata, 141
Alexandrina Synodus ſub Athanaſio, 254
Alexandrina Eccleſia mortuo Athanaſio vexatur, 264
Alexandrini Romanorum auxilio tuentur ſe contra Antiochum, & Philippum, 156
Alexius Manuelis filius, 449
Alexius Angelus Imperat. 450
Alexius Comnenus, 434. Francos vexat, 435
Alphonſus Aragoniæ, Siciliæque rex à Joanna adoptatur, & Neapolitanum regnum obtinet, 482, & 483. captus à Genuenſibus, dimittitur à Philippo duce Mediolanenſi, ibid. obiit, 486
Petrus Aliacenſis, 484
Alienſis clades, 115
Alienora Ludovici VII. Franciæ regis uxor, 452 repudiata nubit Henrico Angliæ regi, ibid.
Allobrogicum bellum, 179
Alphonſus Ferdinandi F. rex Neapolitanus, 49[illegible]
Alphonſus Caſtellæ rex aſtronomus à Germanis in Imperium adſcitus i[illegible] negligit, 458. Saracenos vincit, 46[illegible]
Alphonſus S. Ludovici frater, comes Toloſanus, ibid. obiit, 467
Alyattes Lydiæ rex, 7[illegible]
Amalaphrida, 325
Amalaricus Gothorum rex, 318
Amalaſuntha, 288, 32[illegible]
Amali, 28[illegible]
Amandus Burdegalenſis. 272
S. Amandus Traject. 357
Amantius cubicularius 314
Amaſis Ægypti rex, 79. 90
Amaſias rex Juda, 5[illegible]
Amaſones à Theſeo victæ 37
Ambaſienſes turbæ in Galliis, 50[illegible]
Ambroſiana baſilica, 27[illegible]
Ambroſius fit epiſcopus 264. Theodoſium excommunicat, 268. eju[illegible]

geſta, 270, 271. obiit, 276
Amedeus fit Papa Felix V ex Sabaudiæ duce, 483
Amelius, 237
Ammianus, 265
Aminias archon, 117
Ammon, 8
Ammonius, 229
Amnon Davidis filius, 21
Amon rex Judæ, 58
Amos propheta, 57
Amphia capta, 74
Amphiaraus, 23, 39
Amphidamas, 33
Amphilochius, 272
Amphion, 323
Amphitheatrum Titi, 213
Amphitruo, 29, 42
Ampulla ſacra Remenſis, 317
Amri rex Iſraëlis, 52
Amulius, 71
Amurathes I, 473
Amurathes II, 475
Amurathes III, 477
Amurathes IV, 478
Amythaon, 22
Anaballianus rex, 252
Anacharſis, 89
Anacletus II antipapa, & ſeq. 445
Anacreon, 97
Ananias, Azarias, & Miſaël, 77
Anarchia Romæ quinquennalis, 116
S. Anaſtaſius Perſa, 357
Anaſtaſius Papa, 278
Anaſtaſius Imper. 312, & ſeq. obiit, 314. Chlodoveum ſibi conciliat, 318. Catholicam fidem vexat, 319
Anaſtaſius ſive Artemius, 367
Anaſtaſius Sinaita, 353
Anaſtaſius Papa, 320
Anatolius, 242
Anatolius Conſtantinop. epiſcopus, 305
Anaxagoras, 106
Anaximander, 89
Anaximenes, ibid.
Anaxo, 29
Ancæus, 33
Anchiſes, 40
Ancus Martius, 72
Ancyrana ſynodus, 251
Andegavi à Northmannis populati, 402, occupati, 403
Andragathius, 269
Andreas rex Neapolitanus ab uxore necatus, 466
Andriſcus, 173
Androgeos, 37
Andromeda, 28
Andronicus occidit Oniam, 163
Andronicus Palæologus, 463
Andronicus Imper. 449
Angelus Politianus, 491
Angli ad fidem converſi, 352
Anglia magnam viciſſitudinem experta quando ad Northmannos regnum tranſiit, 439, & ſeq. Romano Pontifici ſubjecta, 454. à Francis occupata, ſed ſubinde amiſſa, ibid. Lutherana hæreſi infecta, 501
Anglorum cum Francis bellum ſub Philippo Au-

guſto, 453, & ſeq. ſub Philippo Pulchro, 467. ſub Philippo Valeſio, 468. ſub Joanne, 469. ſub Carolo Sapiente, 470. Franciam invadunt, 471, & ſeq. & 492. ejecti è Galliis, 493, & ſeq. domi civilibus diſcordiis jactati, Ibid. & ſeq. Catholicos perſequuntur, 509. cum Ludovico XIII bellum gerunt, & vincuntur, 523
S. Anianus, 301, 310
Anitius de Gentio triumphat, 160
Anna regina Franciæ Ludovici XIII. uxor, 517
Anna Bolena, 501
Anna Britanniæ ducis filia nupta Carolo VIII, 495. poſtea Ludovico XII, 497
Annas Burgius hæreticus, 505
Annus computari cœptus à Januario edicto Caroli IX Franciæ regis, 506
Anomœi, 257
Anſelmus Mediolanenſis, 381
S. Anſelmus Cantuar. 440
Antenor Troiam prodit, 40 Patavium condit, 41
Anterus Papa, 234
Anthemius Impe. 303, & ſeq.
Anthimus hæreticus, 336
Antia, *vide* Sthenobœa.
Antigonus Alexandri ſucceſſor, 123. moritur, 124
Antigonus Gonata, 146
Antigonus Δώσων 147, 154
Antigonus Ariſtobuli filius, 188
Antiochena ſynodus contra Samoſatenum, 161. alia in Enceniis, 255. altera, 271
Antiochenum ſchiſma trifariam diviſum, 259. ſeditio ibidem, ac ſtatuæ dejectæ, 267. ſchiſma fovetur, 269. ſublatum, 271, 272
Antiochi magni geſta, 150, & ſeq. victus ad Raphiam, 151. à Romanis victus, 150. obiit, 161
Antiochia terræ motu quatitur, 315
Antiochus Pius, 140
Antiochus Deus, 143
Antiochus Aſiaticus, 140
Antiochus Seleuci filius, 126
Antiochus Seleuci nepos, Antiochi filius, 149
Antiochus Hierax. ibid.
Antiochus Epiphanes ejúſque geſta, 161, & ſeq. Ægyptum invadit, Ibid. & ſeq. templum Judæorum polluit, 164. ab Ægypto depellitur, ibidem. moritur, 165
Antiochus Eupator, 166
Antiochus Sidetes, 169, 175
Antiochus Grypus, 176
Antiochus Cyzicenus, 177
Antiopa, 32
Antipater Idumæus, 187, 198
Antipater Macedo victus à Græcis, 123
Antoninus Alagabalus, 227

S. Antoninus Florentinus epiſcopus, 491
M. Antoninus Pius, 219, & ſeq.
M. Antonius, 190. ejus geſta poſt obitum Cæſaris, 194, & ſeq. obiit, 196
M. Antonius orator, 192
S. Antonius Patavinus, 458
S. Antonius monachus, 239, 257
Aod, 17
Appelles hæreticus, 224
Aper Grammaticus, 224
Aphareus, 23
Apis Peloponneſus dicta, 12
Apius rex Argivorum, ibid.
Apollinaris Hierapolitanus, 223
Apollinaris, à quo hæreſis orta, 265
S. Apollonia, 235
Apollonius martyr, 229
Apollonius Tyaneus, 216
Apollonius ſcriptor Chriſtianus, 229
Appianus, 224
Appio Grammaticus, 216
Appius Decemvir, 105
Appius cæcus, 134
Apries Ægypti rex, 79, 91
Apſimarus Imper. 365
Apuleius, 224
Aqua rerum omnium materia, ex qua etiam cæleſtes orbes fabricati, 2, & ſeq. ea verò nebulæ inſtar tenuis erat, ibid.
Aquila Judæus, 224
Aquileia ab Attila everſa, 301
Aquilius vicit Ariſtonicum, 178
Aquiſgranenſe palatium à Northmannis incenſum, 403
Aquitania Francis obtigit, 319. ab duce Northmanniæ & Angliæ rege quomodo poſſeſſa, 452. Aquitani ab Anglo domino ſuo vexati fidem implorant Franciæ regis, 470
Arati Sicionis geſta, 141 & ſeq. 144, & ſeq. 155, mors, ibid.
Arator, 339
Aratus Poëta, 157
Arauſicana ſynodus II, 336
Arbaces, 63
Arbellica pugna, 121
Arbogaſtes, 267, obiit, 268
Arbor vitæ, & ſcientiæ, 3
Arca Judæorum capta, 18. in Sionem delata, 20
Arca Noëmi, 4, & ſeq. ejus reliquiæ ſervatæ, 4
Arcades, 25. in ſedibus ſuis hæſerunt, 44
Arcadius Imperator, 273, & ſeq., obiit, 274
Arcas, 33
Arceſilaus, 132
Archelaus Herodis F. relegatur, 200
Archelaus Caſchenæ epiſcopus, 241
Archelaus rex Ægypti, 182
Archemorus, 23
Archidamus à Demetrio,

vincitur, 125
Archilochus, 88
Archimedes, 137
Archontes, ſive Prætores Athenienſium, 12, & 45
Ardaburigus, 283, 293
Arelatenſis I Synodus, 249. altera Synodus, 309
Leonardus Aretinus, 484
Areus rex Spartæ, 141
Argivorum regnum, 11, & 26
Argonautarum expeditio, 36
Argyropilus, 490
Ariadna Zenonis uxor, 293. obiit, 314
Ariana hæreſis, 250, & ſeq. ſub Conſtantio progreſſa, 255, & ſeq.
Ariani Antiochiæ conſpirant in catholicam profeſſionem, 260
Ariarathes Cappadociæ rex, 167
Arias Montanus, 511. obiit, 515
Aridæus Alexandri ſucceſſor, 122
Arienne Aſtyagis uxor, 76
Ariminenſis ſynodus, 256
Ariobarzanes, 185
Ariſtagoras, 93
Ariſtarchus Comicus, 107
Ariſtides, 101, & ſequ. 102
Ariſtides Chriſtianus ſcriptor, 223
Ariſtobulus primus ex Haſamonæis rex, 177, 187
Ariſtobulus ſecundus, 188
Ariſtobulus Herodis F. 199
Ariſtobulus Mariamnes frater, 200
Ariſtodemus Meſſeniæ rex, 74
Ariſtodemus Heraclita, 43
Ariſtogiton, 95. ſtatua ei poſita, ibid.
Ariſtomachus Heraclida, 43
Ariſtomenes Meſſenius, 74
Ariſtonicus Aſiam occupat, 178
Ariſtophanes Comicus, 123
Ariſtoteles naſcitur, 117
Arius hæreticus, 248. periit, 250
Armatus magiſter militum, 298
Armenorum unio, 485
Arne femina, & urbs, 24
Arnobius, 242, & ſeq.
Arnulphus Imper. 398. Italiam aggreditur, ibidem, obiit, ibid.
Arnulphus Remorum epiſcopus, 422. ab Hugone Capeto vexatur, 423
S. Arnulphus Metenſis, 357, 358
S. Arnulphus Sueſſion. 441
Arphaxad, 69
Arrianus hiſtoricus, 223
Arſaces Parthorum regni conditor, 143, & ſeq.
Arſacius, 277
Arſenius, 272

Artabanus Parthorum rex, 227
Artabanus Xercem occidit, 103
Artabaſdus, 374
Artaphernes, 94
Artaxerxes Perſarum inſtaurat imperium, 228
Artaxerxes Longimanus, 103
Artaxerxes Mnemon, 109
Artemius Imperat, *vide* Anaſtaſius.
Artemius martyr, 259
Artevellius rebellium Flandrorum dux, 471
Arymbas Moloſſorum rex, 114
Aſæ regis Judæ geſta, 51. moritur, ibid.
Aſcanius, 42
Aſcelinus Laudunenſis Epiſcopus, 412
Aſcholius, 268
Aſconius, 216
Aſer Jacob filius, 9
Aſia Romanis legata ab Attalo, 178
Aſiani Paſcha non ritè celebrantes, 228
Aſpar, 283, 293, & ſeq.
Aſſaracus, 40
Aſſimbeij, 478
Aſſyriorum, ſive Caldæorum imperium oritur, 5. deſiit, 62. inſtauratur, 66, & ſeq.
S. Aſterius, 278
Aſtyages, 63, Alyattis filiam ducit, 76. ejus geſta, 81, & ſeq.
Aſtyoche, 39
Atalanta, 33
Athalaricus, 239
Athalia, 54, & ſeq.
Athamas, 22, 32
Athanagildus, 347
Athanaricus, 261. ab Theodoſio recipitur, 266. Catholicos vexat, 288
Athanaſius, 250. ejus vexationes, 255, & ſeq. redit Alexandriam mortuo Conſtantio, 259. pellitur à Juliano, 260. moritur, 263, & ſeq.
Athaulphus, 276. Placidiam duxit, 282. obiit, ibid.
Athenagoras, 223
Athenæ incenſæ à Perſis, 101. inſtauratæ, 102. captæ à Lyſandro, 108, à Demetrio, 124
Athenienſes Inarum Ægypti regem contra Perſas adjuvant, 103. eoſdem vincunt Cimone duce, 104. in Sicilia victi, 108
Athenienſes Romanorum ſocij, 157
Athenienſium regnum, 12. Iones appellati, 24. horum regio coloniis obnoxia non fuit, ibid. regnum deſiit, 45. contra Perſas in Aſia pugnant, 93. contra Darium. 94. contra Xerxem, 101. cum Lacedæmoniis bellum ineunt, 102, 107, & ſeq.
Atlantis tempus, 12
Atrebates à Carolo VIII rege Franciæ Maximiliano Auſtriaco conceſſi, 496

Atreus & Thyeſtes, 30
Atreus contra Heraclidas pugnat, 43
Atta Comitus, 193
Attalus rex Pergami, 143, alter, 153, Romanorum ſocius, 156. alius tutor Eumenis, 170
Attalus tyrannus, 281
Attalus Grammaticus, 175
Attalus Aſiam Romanis legat, 179
Attica lingua, 24
Atticus Conſtantinopol. Epiſcopus, 278
Attila, 284, 285. ejus excurſio in Gallias, 301. clades, ibid. Italiam invadit, ibid. redit in Gallias, ubi vincitur & poſtea moritur, ibid.
M. Attilius, 134
Audeflendis ſoror Chlodovei, 316
Audiani, 257
S. Audoënus, 363
Audoinus rex Longobardorum, 344
S. Audomarus, 364
Avenionem tranſlata ſedes Romana, 468. eam urbem ab Joanna regina emit Clemens VI, 466. Romam rediit, ſed eo mortuo ſchiſma factum, ibid.
Auguſtinus, 293. ejus ætas, geſta, mors, ibid. & ſeq.
Anton. Auguſtinus, 511
Auguſtulus, 304
Auguſtus, 193. & deinceps, ſolus dominatur, 196. mors, 203. ejus laus, idid.
S. Avitus Aurelian, 322
Avitus Imper. 301
Avitus Viennenſis, 319, 324
Aulus Gellius, 224
Joan. Auratus, 511
Aureliani obſeſſi ab Attila, 301. Synodus prima ibi facta, 319
Aureliani à Northmannis vaſtati, 401. miraculum in æde S. Crucis, ibid. S. Aniani ædes ibidem condita, 476. incenſa, ibid. obſidentur ab Anglis, & liberantur, 492
Aurelianenſes ſtatus, 505
Aurelianus Imper. 233. & ſeq. Chriſtianis aliquando favit, 237
M. Aurelius Imper. 219. & ſeq. obiit, 221
Aureolus tyrannus, 233
S. Auſtregiſillus, 358
S. Autbertus, 364
Autonoë Cadmi filia, 32
Auxentius Arianus, 264
Azarias, *vide* Ananias.
Azarias, *vide* Oſias.
Azincurtenſis pugna, 492

B

Baalis ſacerdotes occiſi, 53
Baaſa rex Iſraëlis, 51
Babelis turris, 5
Babyloniorum regnum à Nabonaſſaro, 70. deſiit, 78
Bacaudæ, 239
Bacchiortus, 32
Bacchiadæ Corinthi reges.

48, & ſeq.
Bacchylides, 107
Bactriani à Zoroaſtre domiti, 6
Bactrianum regnum, 144
Bajazethes I, 474. idem Chriſtianos vincit, 474, & à Tamberlane captus, ibid.
Bajazethes II, 476
Bala, 9
Balaam, 14
Balac, ibid.
Balamir, 288
Balbinus Imperator, 230
Balduinus Flandrenſis Imperator, 450, 462, occiſus à Bulgaris, ibid.
Balduinus Flandrenſis, 438
Franc Balduinus, 511
Baldus, 467
Baltaſar Babylonis rex, 78
Balthi Gothici generis, 288
Bambæ Hiſpani regis pietas, 364
De Baptiſmo hæreticorum diſſidium, 235, 236
Barac, 16
Barbaroſſa prædo, 477, 502
Maph. Barberinus, qui poſteà Papa fuit, 510
Barchochebas 218
Bardanes Imper. 382
Bardas Cæſar, 406, & ſeq.
Cæſar Baronius, 515
In S. Bartholomæi feſto cædes hæreticorum, 506
Bartholus, 467
Baruch, 60
Baſilienſis ſynodus 483
Baſiliſcus tyrannus, 298. obiit, 298. hæreticus, 307
Baſilius Amaſcenſis, 248
Baſilius M. fit Epiſcopus Cæſareenſis, 263. moritur, 271
Baſilius Ancyranus, 256
Baſilius Macedo Imper. 406, & ſeq.
Baſilius, & Conſtantinus Imp. 430
Baſina uxor Childerici, 287
Baſſianus, *vide* Caracalla.
Batica Teucri filia 59
S. Bathildis, 362, 364
Bathorij cum Auſtriacis bellum gerunt, 514
Sigiſmundus Barthorius princeps Tranſſilvaniæ, 514
Gabriel Bathorius Dacus obiit, 517
Batthus Cyrenen condidit, 85
S. Bavo, 358
Bayardus eques, 499
Belidarum ſtirps, 27, & ſeq.
Beliſarius, 327. ejus geſta, 328, & ſeq. obiit, 332
Joannes Bellaius, 505
Rob. Bellarminus Cardinalis obiit, 521
Bellerophon, 28
Belus rex Aſſyriorum, 6
Belus alter Danai parens, 11, 27
Petrus Bembus, 503
Benadad rex Syriæ, 51, 53
Benearnenſis provincia catholico cultui reſtituta, 516, 520
S. Benedictus, 339, Hen-

rico Imperatori ſanitatem reddit, 424
Benedictus XI Papa, 468
Benedictus XII Papa, 465
Benjamin naſcitur, 9. tribus ejus penè occidione deleta, 16
Beneventum Rom. Pontifici datum, 428
Berengarius I, rex Italiæ, 398. pulſus à Ludovico recuperat regnum, 408. occiditur, 409
Berengarius II. Italiæ rex 409
Berengarius hæreticus, 441
Berimud, 289
S. Bernardi res geſtæ, 445 obitus, 446
S. Bernardinus, 484
Bernardus Italiæ rex, 381
Berno Gigniacenſis, 423
Bertrandus Gueſclinus, 470
Berta Roberti regis uxor, 436
Berta Henrici I Franci uxor, 438
Bertrarda Henrici I Franci pellex, ibid.
Petrus Berullus Cardinalis, 519, & ſeq.
Beſſario, 490
Beſſus, 121
Bethleem Gabor, 518
Bethſabée, 20
Theodorus Beza, 515
Bias Melampodis frater, 23
Bias ſapiens, 88
Bironius dux morte affectus, 514
Bithynia facta Romanorum, 185
S. Birgitta, 467
Bituitus, 179
Blachernarum Eccleſia, 292
Blæſenſes ſtatus, 508
Blanca S. Ludovici mater, 466
Bleda frater Attilæ, 285
Flavius Blondus, 484, 491
Bocacius, 467
Boëmici tumultus ſub Ferdinando Imp. 518, & ſeq.
Bœotus, à quo dicta Bœotia, 24
Bœoti contra Lacedæm. pugnant, 110
Boëſlaus rex Boëmiorum, 411
Sever. Boëtius, 320
Bogoris, 406
Boij victi à Romanis, 131, 135
Bombardæ inventæ, 467
S. Bonaventura, 461
Bonifacius comes, 283, obiit, 284
Bonifacius Papa, 291
Bonifacius Montis-ferrati Marchio, 518
Bonifacius VIII Papa, 468
S. Bonifacius Germanorum Apoſtolus, 373
Bononia, ſive Geſſoriacum ab Angelis capitur, 502
Borboniorum familia regnum iniit, 511
Steph. Botskaius, 514
ad Bovinas prælium, 456
Braſidas, 108
Bredæ obſidio, 521
Brenni in Græciam expe-

ditio 128
Britannia minor Northmannis data, 405: de ejus poſſeſſione controverſia inter Carolum Bleſenſem, & Montefortium, 470. Francorum in ditionem pervenit, 496
Britannia inſula à Pictis & Scotis occupata, 285
Britannia à Pelagianorum hæreſi liberatur, 295
Britannicus à Nerone occiſus, 207
Brunechildis, 347, 349. filium interficit, 350. interfecta, 356
S. Bruno, 441
Brutus Cæſarem occidit, 190. cum Antonio, & Octavio pugnat, & obit, 194, & ſeq.
Junius Brutus primus Conſul, 99
Bucellini Italica expeditio, 503
Buda à Turcis capta, 501
Budæus, 503
Buquoius dux, 518
Bulgari infeſti Romanis eſſe cœperunt, 513
Burdinus Antipapa, 442
Burgundiæ regnum, 409, & ſeq. primus ibi rex fuit Rodulphus, ibid. duces aliquot, 420. regnum à Rodolpho datur Conrado II Imperat. 427. Ita deſiit regnum, ibid. Joannis regis filius Philippus dux fit, 470. ad Francos redit, 495
Burgundiones irrumpunt in Gallias, 295, & 282. eorum reges, 317. eorum leges, 318. à Francis domiti, 319, & ſeq. *vide* & 332, & ſeq.
Buſiris, 27
Byzantium à Severo captum, 225. à Conſtantino mirificè auctum, 246

C

Cabades Perſa, 313
Cadmeam arcem occupant Lacedæm. 110
Cadmus, 31. ejus filiæ, 32
S. Cæcilia. 229
Cæcilianus Carthaginenſis, 249
Cæcilius Poëta, 174
Cæleſyria Ægypti regibus paruit, 151. de ea pugnans cum Ptolemæo Antiochus M. ad Raphiam vincitur, ibid. recuperatur ab Antiocho, 156. repetitur ab Ægyptiis, 161
Cæleſtinus I Papa, 292. in Britannias mittit S. Germanum. 295
Cæleſtinus III Papa, 447, 461
Cæleſtius Pelagianus, 290 damnatus, ibid.
Cælius Antipater, 193
Q. Cæpio Viriathum ſuperat, 172. victus à Gallis, 180
C. Julius Cæſar, ejúſque geſta, 190, & ſeq. Pompeium vincit, ibid. moritur, 195. *vide* 193, &

194. ejus mors prodigiis inſignis, ibid.
Cæſarius Arelatenſis, 323
Caietanus Cardin, 503
Cain fratrem occidit 3
Cainani, 224
Caius Cæſar Caligula, 205, & ſeq.
Caletes ab Anglis occupati 469
Calchedon condita, 85
Calchedonenſe Concilium, 305, & 306. ejus canones non omninò probati, ibid.
Caleb, 14
Calendarium correctum à Gregorio XIII, 509
Calenſe cœnobium, 364
Calirrhoë Scamandri filia, 39
Callimachus Poëta, 157
Callimachus in pugna Marathonia clarus, 94
Calliſtus II, 442
Calliſtus III Papa, 487
Calliſto, 33
Calpurnius Poëta, 242
Calvinus, ejúſque ſecta, 504 obiit, 506
Calvinianorum civiles turbæ, 505, & ſeq. cæſi in Francia variis præliis, & ſeq. 506
Cambyſes, 83, 90, & ſeq. mors, 91
Camilli geſta. 115
Candelori, 478
Cannenſis clades, 137
Cantabri domiti, 196
Canutus Danorum rex Angliam occupat, 439
Capaneus, 38
Capiſtranus, *vide* Joannes.
Capitolini Jovis templum, 72
Capitolinus agon, 214
Capreæ palus, 71
Capua à Romanis capta, 138
Capys, 40
Antoninus Caracalla priùs Baſſianus dictus, 226, & ſeq.
Caramanni, 478
Caranus, 135
Carauſius tyrannus, 239, & ſeq.
Carbo. 184
Carcaſſona fruſtrà à Francis obſeſſa, 319
Cardinalibus ruber pileus quando datus, 457
Carileſus, 325
Carinus Imper. 238
Carlomannus Ludovici F. 393
Carlomannus Caroli Balbi F. ibid.
Carlomannus Caroli Martelli F. 377
Carlomannus Pipini F. 378
Carneades, 174, 192, & ſeq.
Carnuthes à Northmannis liberati circumlata ſubucula B. Virginis. 405
Carolus Martellus, 369, obiit, 372
Carolus Magnus, 378, & ſeq. ejus geſta. ibid. & ſeq. doctus fuit, 380. fit Imperator Occidentis, ibid. obiit, ibid. ejus poſteritas paulatim excidit regno, 417, & ſeq.
Carolus Calvus, 381. ejus regnum, 384. ejus geſta,

395, 396. fit Imperator, ibid. obiit, ibidem. ejus inertia, 402
Carolus Craſſus, 396. Imperator fit, ibid. & rex Franciæ, 397, 404
CarolusCaroleſius duxBurgundiæ, 405, obiit, ibid.
Carolus Borbonius ad Hiſpanos deficit, 501
Carolus Simplex naſcitur, 397. fit rex Franciæ 399, 417. regno privatur, ibid. in carcerem conjicitur, 418
Carolus dux Lotaringiæ Lotharii frater, 419. à regno ejectus ab Hugone rege Franciæ capitur, 421. ejus filij, 422
Carolus Auſtriacus V Imperator, 500. cum Franciſco rege Franciæ bellat, 501. expeditio ejus in Africam, 502. in Galliam, ibid. cum Henrico II bellum gerit, 504. ſecedit & moritur, ibid.
Carolus frater S. Ludovici fit rex Siciliæ, 459. & ſeq. amittit Siciliam, 460. in Africam contra Saracenos it, 467
Carolus Claudus, 460. captus dimittitur, ibid.
Carolus Aurelian. dux, 486
Carolus Dyrrachinus Neapolitanus rex, 467, 480
Carolus Pulcher Franciæ rex, 468
Carolus V rex Franciæ, 470
Carolus VI Franciæ rex, 470, & ſequ. in amentiam incidit, 472. obiit, ibid.
Carolus VII Franciæ rex, 492
Carolus VIII, 496, & ſeq. Neapolitanum regnum obtinet, quod deficit poſtea, ibid. & ſeq. obiit, 497
Carolus IX rex Franciæ, 506
Carolus Valeſius Philippi Pulchri frater, 467
Carolus Bleſenſis, 470
Carolus Aurelianenſis dux, 492
Carolus Philibertus Sabaudiæ dux. 518
Carolus Philippi II Hiſpani filius à Patre necatus, 507
Carolus Borbonius Cardinalis, 509. fit rex per factionem, 512. obiit, ibid.
Carolus rex Sueciæ, 513. moritur, 517
S. Carolus Borromæus, 511
Carthaginenſes victi à Gelone, 101. Siciliam veniunt, 109. à Dionyſio victi, 111
Carthaginenſes, *vide* in Punicum contra mercenarios bellant, 135
Carthaginenſis Synodus contra Pelagium, 290
Carthago à Vandalis capta, 284. nunquam à Perſis, 354. à Saracenis capta, 365
Carthuſienſium initia, 441
Hieronymus Cardanus, 511

Carus Imper. 238
Caſalis obſidio, 523
S. Caſimirus, 438
Caſſander Alexandri ſucceſſor, 124. obiit, 125
Caſſianus, 295
In Caſſiopea nova ſtella, 508
Caſſiodorus, 325, 339
Sp. Caſſius, 100
Caſſius Conſul à Tigurinis victus, 179
Caſſius Cæſarem occidit, 190, moritur, 194, & 195
Caſtor, & Pollux, 35
Caſtor Agrippa Chriſtianus ſcriptor, 223
Catalaunici campi, 301
Cataphryges, 224
S. Catharina Senenſis, 466, 484
Catharina Valeſiorum regum mater, obiit, 510
Ambroſius Catharinus, 503
Catilina, 186
M. Cato moritur, 190
Catullus, 193
Caudinæ furcæ, 130
Cecrops, 12
Cecrops alter rex Athenienſium, 24
Celſus Juriſconſ. 228
Cenſores primùm creati, 106
Cenſus Romæ inſtitutus, 73
Cephalus, 23
Cepheus, 29
Cerdo hæreticus, 224
Cerinthus, 215
Cethura, 8
Ceyx Trachinis rex, 42
Chabrias dux, 110. moritur, 112
Chæronenſis pugna, 114
Chaganus, 343
Demetrius Chalcondylas, 490
Chaldæorum imperium, *vide* Aſſyriorum.
Cham, 5
Charibertus, 347, & ſeq. obiit, miſerè, ibid.
Charibertus Dagoberti frater, 356
Chelonis Spartana, 145
Cherſonitæ dirè à Juſtiniano II affecti, 366
Cherroneſus Thraciæ à Miltiade occupata, 96
Childebertus I Francorum rex. 332. ejus Hiſpanica expeditio, 338, 334
Childebertus Sigeberti F. 350, & ſeq. obiit, ibid. ejus filij, ibid. & ſeq. & 356
Childebertus Franciæ rex II 369
Childericus I Francus, 286, 287
Childericus Chlodouei II filius, 363
Childericus III, 369
Chilo, 89
Chilpericus Clotharij F. 347, ejus civilia bella, 336, & ſeq. obiit, 349
Chilpericus Burgundus, 316
Chilpericus II, 369
Chimera à Bellerophonte victa, 28
Chios à Turcis capta, 508
Chlodomirus, 332. ejus filij cæſi, 333
Chlodoveus, ejúſque geſta, 316. baptizatur, ibid. Gothos vincit. 317, & ſeq.

miracula in ejus gratiam facta, 318. Conſulatus inſignia ſuſcepit, ibid. ejus crudelitas, 319. moritur, ibid. ejus filij, ibid. horum civilia bella, 333, & ſeq.
Chlodoveus II Dagoberti F. 362. ejus pietas, ibid.
Chlodoveus tertius, 369
S. Chlodovaldus, 333
Chloris, Neſtoris mater, 23
Clotharius I Francorum rex, 333, 335. ejus filij dividunt regnum, ibid. ejus filiorum geſta, 347, & ſequ.
Chlotarius II, 349, & ſeq. obiit, 356
Chlotarius Chlodovei II filius, 363
Chlotildis nupta Chlodoveo, 316
Chlotildis altera prioris filia, 334
Chlothoſinda uxor Alboini, 344
Chodonomarius, 253
Choſroes in Phocam bellum movet, 353. & in Heracleum, ibid. vincitur, 354
Choſroes alter, 340. pacem dat Sophiæ Juſtini II conjugi, 341
Chramnus, 335
Chriſtianæ religionis incrementa, 209. Chriſtiani in ſiti M. Aurelio aquam impetrant, 220
Chriſtophorus Imperator Conſtantinop. 414
Chriſtophorus Columbus, 490
Chuſan, 16
Chryſargyrum tributum, 312
Chryſippus, 156
Chryſoloras, 484
Joan. Chryſoſtomus, 277 obiit, ibid.
Cicero Catilinam ejicit, 186. exulat, 191. *vide* 192, & ſeq. periit, 194
Ciliх, 31
Cimbri Romanos vincunt, ac demum profligantur, 179, & ſeq.
Cimon frater Miltiadis, 96
Cimon filius Miltiadis, 103, 104
Cineas, 134
Cinna, 184
Ciſtercienſium exordia, 441
Civile bellum Cæſaris, & Pompei, 189, & ſeq. Antonij, & Cæſaris, 194
Civiles turbæ ſub Ludovico XIII Franciæ rege, 524, & ſeq. 526, & ſequ. 525
Clarevallenſis cœnobij initia, 451
S. Clara, 461
Claromontanum Concilium, 438
Claudianus, 279
Claudius Nero Conſul Haſdubralem vincit, 139
Claudius I, Imperator, 206, & ſeq.
Claudius II Imper. 233
Claudius Gothorum dux, 350.
S. Claudius, 524

Cleander Præf. Præt. 221
Ff. Clemens martyr, 215
Clemens Alexandrinus, 229
Clemens IV Papa, 459
Clemens V Papa, 468
Clemens VI Papa, 466
Clemens VII Avenione ſedit, 467
Clemens VIII Papa, 512
Cleo dux Athen. 108
Cleobulus, 89
Cleomenes rex Lacedæm. 96
Cleomenes rex alter Lacedæm. 141
Cleomenes alius, ejúſque geſta, 145, & ſeq. 146. victus in Ægyptum fugit, 148. occidit, ibid.
Cleonymus Lacedæmonius Lucanos vincit, & Pirrhum evocat, 128, 141
Cleopatra Ptolemæi Evergetæ uxor, 176, à filio necata, 177
Cleopatra Antiochi Cyziceni uxor, 177
Cleopatra ultima Ægypti regina, 182, 190. moritur, 196
Cletus Papa, 215
Clitus Alexandri M. dux, 122
Cloacæ Romæ extructæ, 72
Clodius Ciceronis inimicus, 191. obiit, ibid.
Clœlia, 99
Cloio ſive Clodio rex Francorum, 286
Cluniacenſis ordinis initium, 423
ad Cluſas victi Franci, 469
Clytemneſtra, 40
Cocalus, 37
Joannes Cochlæus, 503
Codorlahomor, 7
Codrus ultimus rex Atticæ, 12. pro patria moritur, 45
Collatio Donatiſtarum cum Catholicis, 224
Coloſſus Rhodius, 153
S. Columbanus, 352
Comentiolus, 343
Comeſtor, 453
Commodus, 221, & ſeq.
Comneni à Mahomete II capti, 478
Comneni Conſtantinop. imperium capiunt, 435
Concinus, 516
Concordatum inſtitutum, 499
Ludovicus Condæus, 505
Henricus Condæus pater, 508. obiit, 510
Henricus Condæus filius, 516, 520
Conon, 110
Conradinus, 459. obiit, 464
Conradus rex Apuliæ, 459
Conſalvus magnus dux, 498
Conſtans Conſtantini filius, 252
Conſtans Heraclij N. 359
Conſtantia ſoror Conſtantini, 254
Conſtantia Roberti regis uxor, 426
Conſtantia Rogerij filia, 447
Conſtantia Manfredi filia, 460, ejus humanitas in

dimittendo Carolo Claudo. ibid.
Conſtantienſe concilium, 481
Conſtantinopolis condita, 246
Conſtantinopolitana Synodus prima, 269. Nova Roma urbs eſt dicta, ibid. diu ſchiſmate diviſa à Romana ſede, 320, & ſeq. tandem pax reddita, 321. Synodus ſub Menna, 337
Conſtantinopolis à Latinis occupatur, 450, & ſeq. & 462. erepta Latinis, 463. ejus imperij occaſus, 472, & ſeq.
Conſtantinus magnus, 240. 243, & ſeq. Maxentium vincit, 245 moritur, 247, Chriſtianam rem auget, 251
Conſtantinus junior Magni F. 252. mors ejus, ibid.
Conſtantinus Porphyrogenitus. 414, & ſeq.
Conſtantinus & Baſilius Imper. 431
Conſtantinus monomachus, 432
Conſtantinus Copronymus, 373, & ſeq. obiit, 374
Conſtantinus Irenes F. 375 Caroli M. filiam ducere cupit, 376. Mariam invitus ducit, & poſt repudiat, ibid. excecatur, ibid.
Conſtantinus Heraclij F. 359
Conſtantinus tyrannus, 281
Conſtantinus Ducas, 433
Conſtantinus Pogonatus, 360
Conſtantinus ultimus Imper. Conſtantinop. 473
Conſtantinus Papa, 166
Conſtantius Imper. 252. obiit, 253
Conſtantius Chlorus, 239. fit Auguſtus, 240, 243
Conſtantius Comes, 281. Conſtantinum tyrannum, capit, ibid. fit Imperator & moritur, 282
Conſtantius Juliani pater, 243
Conſules primi, 99. è plebe creati primùm, 116
Corbeienſe cœnobium, 363
Corbulo, 171
Core, Dathan, & Abiron. 14
Corinthiorum regnum, 48
Corinthus everſa, 171
Coriolanus, 100
Cornelius Coſſus, 106
Cornelius Nepos, 197. ejus error, 96
Cornelius Gallus, 196
Cornelius Papa, 234
Corœbus primus Olympionica, 166
Corpor's Chriſti feſtum inſtituitur, 459
Corſi à Romanis victi, 135
Meſſala Corvinus, 116, 130
Joannes Corvinus Huniades, 486. obiit, 487
Matthias Corvinus, ibid.
Coſmas & Damianus, 242
Cranon, ad quam victi Athen, 123

Crantor, 132
L. Craſſus orator, 192
M. Craſſus in Parthos profectus, 189
Craterus Alexandri M. dux, 123
Crates, 132
Cratinus Comicus, 107
118
Creon Thebanus rex, 29, 34
Creon rex Corinthi, 36
Creſcentius Romæ Conſul, 423
Creſphontes Heraclida, 43
Creſſiacenſe prælium, 469
Cretam Saraceni occupant, 384
Criſpus Cæſar, 358. occiditur, ibid.
Critheus, 22, & 25
Critolaus Philoſophus, 174
Critolæus dux Achæorum, 171
Crixus, 186
Crœſi hiſtoria, 81. & ſeq. 91
Crotoniatæ à Pythagora inſtituti, 98
S. Crux ab Heraclio recuperata, 354. S. Crucis baſilica Aurelianis ingenti miraculo ſervata, 437. inſtauratur, ibid.
Cteſias, 91
Jacobus Cujacius, 511
Cuma Phricotis, 46
Cuma Euboica condita, 47
S. Cunegundis, 424. obiit, 425
Petrus Cunerius, 469
Cunradus I Imperator, 411
Cunradus II, Imperator, 425
Cunradus III, 445. in Palæſtinam abiit, 446
Curopalatis hiſtoria ubi deſinat, 435
Curtius in voraginem inſilit, 116
Curtracenſis pugna ſub Philippo Pulchro, 468
Curtracenſis pugna, 510
S. Cuthbertus, 370
Cyaxares cum Alyatte conflixit, 75
Cybioſactes, 182
Cylonis piaculum, 86
Cynægirus in Marathonia pugna celebris, 94
S. Cyprianus, 135
Cyprum Romani obtinent, 191. Regi Hieroſolymitano à Richardo Anglo tradita, 453. turbæ in ea inſula, & quomodo à Venetis occupata, 489. & ſeq. à Turcis capta, 507
Cypſelus, 48
Cyrene condita, 85
Cyri primordium, 78. res geſtæ, 81, & ſeq. Babylonem capit, 82. moritur, ibid. de ejus geſtis & morte quid Cteſias prodiderit, ibidem. initium ejus Babylonicum, 83
Cyrus junior cum Artaxerxe fratre bellat, 109
Cyrillus Alexandrin. 292, 295
Cyrthæ in Numidia concilium, 242

…ricus condita, 85

D

DÆdalus, 37
Dagobertus I, 356, & ſeq. obiit, 361
…agobertus Sigeberti F. 362
…agobertus Childeberti F. 369
…almatius, 252
…amaſcius Philoſophus, 340
…amaſus Papa Apollinarem hæreticum damnat, 265
…amiata à Chriſtianis capta, 465. & rurſus, ibid.
…ampetrius dux, 519
…an, 9
…anai dicti Argivi, 27
…anaidum hiſtoria, ibid.
…anaus rex Argivorum, 11, 27
…ani à Carolo M. domiti, 380
…aniel, 60. regna quatuor ab illo prædicta, 126
…aniel Stylita, 311
…aniel Francorum rex, 369
…anitarum hiſtoria, 15
…aphne apud Delphos oracula fudit, 39
…ardanus, 39
…arius Medus. *vide* Nabonidus.
…arius Codomanus, 119 moritur, 121
…arius Hyſtaſpis filius, ejuſque res geſtæ; 92, & ſeq. in Græciam copias mittit, & vincitur, 94. mors ejus, ibid.
Datis dux Darij, 94
David regnat, 19. ejus geſta, 20, & ſeq. mors, 21
Debora, 16
Decem viri Romæ facti ad leges ferendas, 105. ſublati, ibid.
Decentius Magnentij frater, 253
Decius Coſ. ſe devovet, 112, 131
Decius Imperator. 231
Dejoces quis fuerit, 69
Dejon, 22, 23
Delphinatus Francis traditus, 469
Demades, 114
Demarathus rex Lacedæm. pulſus, 96
Demarathus Corinthius, 72
Demetrius Eucærus, 178, 181
Demetrius Cynicus, 216
Demetrius Moſchoviæ princeps, 514
Demetrius Pharius, 155
Demetrius Phalereus, 124, 132
Demetrius Poliorcetes, 124, & ſequ. victus in Seleuci poteſtatem venit, 126
Demetrius Soter, 166, & ſequ.
Demetrius Nicanor, 167, & ſeq. 176
Democritus naſcitur, 116
Demoſthenes dux Athen. 108
Demoſthenes orator, 132
Deſiderius Langobardus.

Deucalion, ejúſque diluvium, 22
Diadumenus, 227
Diaſia Jovis feſtum, 86
Dictator creatus primò, 99
Didonis, ſive Eliſæ hiſtoria, 61
Didymus, 264
Didymus, grammat. 193
Dies ſex, quibus conditus eſt mundus, 2, & ſeq.
Diluvij hiſtoria, & ſeq. diluvium Ogygis, *vide* in Ogyge. Deucalioneum, *vide* in Deucalion,
Dina, 9
Dio Pruſæus, 223
Dio Hiparini filius, 112
Diocletianus, 238. & ſeq. abdicat ſe, 240. perſequitur Chriſtianos, 248
Diodorus Siculus, 193
Diogenes Cynicus, 131
Diogenes Stoïcus, 174
Diomedes Tydei filius, 26
Dionyſius I Siciliæ tyrannus, 109. ejus mors, 112
Dionyſius II tyrannus Siciliæ, 111, & ſeq.
Dionyſius Epiſcopus Corinthius, 223
Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus, 235
Dionyſius Halicarnaſſ. 197
Dionyſius Mediolanenſis Epiſcopus, 256
Dionyſius Exiguus, 339
Dionyſius Richel Carthuſianus, 484
S. Dionyſius Pariſienſis Epiſcopus, 235. ejus ædes Dagoberto condita, 357 immunis facta, 36[illegible]
Dioſcorus hæreticus, 305 relegatur, 30[illegible]
Dioſpolitana Synodus, 29[illegible]
Diſpargum, 28[illegible]
Dolabella perimitur, 19[illegible]
S. Dominicus, ejúſque ordo, 458
Flavia Domitilla, 21[illegible]
Domitiani geſta, 21[illegible]
Domitius Chalderinus, 49[illegible]
Domnus Antiochenus 305
Donati duo hæretici, 245
Donatiſtarum origo, 242, & 249. collatio, 294
Donatus grammaticus 258
Dorica lingua, 25
Dorienſes ubi ſiti, 25. regnant in Peloponneſo, 47
Dorotheus Theſſalonicenſis 322
Dorus, 22
Drago legiſlator, 86
Drocenſe prælium, 506
Liv. Druſus, 180
C. Duillius Pœnos vincit, 135
Dumnolus Cenomanenſis, 353

E

EBbo Remenſis Epiſcopus depoſitus 381
Ebion hæreticus, 215
Ebruinus, 363, & ſeq. ejus crudelitas, 368. mors, ibid.
Ecbatana à quo condita, 6

cclesiaſtica juriſdictio agitata in Francia, 469
cebolius, 260
celinus tyrannus, 457
chion, 32
chemus Hyllum occidit, 43
oannes Eckius, 503
deſſa capta à Saracenis, 448
ditha S. Edoardi Angli uxor, 440
dmundus Campianus, 509
. Edoardus rex Angliæ, 439
doardus Marchiæ comes fit Angliæ rex, 494
doardus II rex Angliæ, 467
doardus III Anglus, 468
duardus Eduardi F. dux Vvalliæ Joannem Franciæ regem capit, 469, 470
gidius Sueſſionum Præfectus fit rex Francorum, 286
glon, 16
gmondanus Comes ſupplicio affectus, 507
gmondanus Comes alter occiſus in prælio, 512
la rex Iſraëlis, 52
latus, 33
lcana, 18
leazarus Aaronis filius, 14
leazarus ſeditioſus Judæus, 212
leazarus ab Antiocho occiſus, 165
lectores 7 Imperatoris creati, 424
lectryo Perſei filius, 29
lei. 25
Eleutherus Papa, 222, & 228
Eliacim Ioſiæ filius, 59
Elias Propheta, ejúſque res geſtæ, 53, & ſeq. rapitur in cœlum, 54
Elias Hieroſolym. Epiſcopus, 321
Elidem Oxylus tenet, 44
Elidenſes Piſatas opprimunt, 65
S. Eligius, 363
Elipandus hæreticus 379
Eliſa *vide* Dido.
Elizabetha Borbonia regina Hiſpaniæ, 516
S. Elizabetha Thuringa, 458
Elizabetha Angliæ regina, 505, & ſeq. obiit, 613
Eliſei geſta, 54, & ſeq. mors, 56
Elpais pellex Caroli Martelli, 369
Elxai, 224
Emmanuel Luſitaniæ rex, 490. obiit, 500
Emmanuel Chryſoloras, 484
Emmanuel Sabaudiæ dux, 510
Empedocles, 107
Ennius, 157. obiit, 174
Ennodius Ticinenſis, 310, 321, 324
Enos cœpit invocare nomen Dei, 3
Enoch rapitur, ibid.
Epaminondæ geſta, 110, & ſequ.
Epaphus, 11, 27
S. Eparchius, 353
Epheſina Synodus œcumenica, 292

Epheſina Synodus latrocinalis, 305
Epheſinæ Dianæ templum conflagravit, 119. rurſus à Scythis ſub Gallo, & Voluſiano, 232
Ephorus, 118
S. Ephrem, 265
Epicurus, 132
Epidamnus condita, 85
Epigoni Thebas oppugnant, 38
Epimenides, 89
Epiphanius Ticinenſis, 310
S. Epiphanius Salaminæ Epiſcopus, 264, 278, & ſeq.
Epopeus, 32
Eraſmus, 503
Eratoſthenes, 157
Erchenualdus, 362
Erechtheus rex Atticæ, 23
Erichthonius Dardani F. 39
Erginus, 34
Eriphyle, 23, 38
Eros Epiſcopus Pelagium accuſat, 290
Eſaü naſcitur, 9
Eſtenſes Ferrariæ dominantur, 466
Ethelredus rex Angliæ, 439
Etheocles, 38
Etruſci victi à Romanis, 130, & ſeq.
Eva formata, 3
Evander in Italiam venit, 41
Evariſtus, 222
S. Eucherius Epiſcopus Aurelian. 373
Eucherius Stilichonis filiu 275. occiſus, ibid
Eudo Vaſconum dux, 36 obiit, 37
Eudocia Romani Diogen. Imper. uxor. 33
Eudocia Theodoſij II uxo 296
Eudocia filia Valentiniani 302
Eudoxia Arcadij uxor, 273 & ſeq. obiit, 27
Eudoxia filia Theodoſij, Va lentiniano nupta, 28 Maximo, 302. Geiſericur evocat, ibid. in Africar abducta, Conſtantinopo lim remittitur, ibid
Eudoxius Cnidius, 11
Evilmerodach, 7
Eugenius tyrannus, 26
Eugenius III Papa, 446 obiit, ibid
Eugenius IV. 483. Florenti num concilium celebrat 485
S. Eulogius, 35
Eumenes Aſiæ rex, 16
Eumenes Alexandri ſucceſ ſor, 123, & ſeq.
Eunapius, 179
Eunius, *vide* Mummolus.
Eunomius, 257, 263, & ſeq.
Eunus, 173
Euphaës rex Meſſeniæ, 74
Euphemius Epiſc. Conſtantinopol. 309, 312, & ſeq. ſede pulſus, 320
Euphrates Stoïcus, 223
Eupolis, 118
Euridice Aridæi uxor, 123
Euripides, 107
Europe rapta ab Jove, 31

Europus Macedoniæ rex, 64
Euryſthenes Ariſtodemi filius, 43. ejus poſteri reges, 47
Euryſtheus. 11, 29. Herculis poſteros vexat, 30. occiditur, 42, 43
Euſebius Cæſarienſis, 250, 258
Euſebius Dorylæenſis, 305
Euſebius Nicomedienſis, 250
Euſebius Samoſatenus, 263
Euſebius Vercellenſis, 256, 259. moritur, 264
S. Euſpicius, 324
Euſtathius Homeri Interpres, 449
Euſtathius Antiochenus Epiſcopus, 251, 257
Euſtathius Sebaſtenus, 263
Euſtochium, 296
Euthar icus, 289
Eutropius, 273. & ſeq. obiit. 274
Eutychis hæreſiarchæ hiſtoria, 305
Eutychianæ ſectæ divortia, 322
Eutychius patriarcha vir ſanctus, 331, 351
Eutychius grammaticus, 224
S. Eutimius, 393
S. Evortius, 310
Exarchatus Ravenæ datur à Francis Rom. Pont. 378
Exarchi Ravennæ, 346, & ſeq.
Excelſa apud Judæos quid fuerint, 51
Exemptio ab juriſdictione Epiſcoporum data cœnobio S. Dionyſij, 363
Exuperius Toloſanus, 272
Ezechiæ geſta, 57, & ſeq. & 69
Ezechiel, 60

F

Fabianus Papa, 234
Fabij ad Cremeram cæſi, 105
Fabius cunctator, 137
C. Fabricius, 134
Facundus Hermianenſis, 339
Faliſci victi à Camillo, 115. iterum victi à Fabio, 116
Faunus Latij rex, 41
Fauſta uxor Conſtantini, 245, occiditur, 246
Fauſtina, 220
Fauſtinus & Jovita, 222
Fauſtus Regienſis, 309
Federicus Neapolis rex in Franciam tranſlatus, 498, & ſeq.
Feliciſſimi ſchiſma, 235
S. Felicitas, 223
Felix V, *vide* Amedeus.
Felix Aptungitanus, 249
Felix Papa, 308
Felix Orgelitanus, 379
Ferdinandus Hiſpaniæ rex, 496
Ferdinandus Archidux Auſtriæ, Caroli F. Imperator, 518. ejus geſta, ibid. & ſeq.
Ferdinandus dux Mantuæ, 518
Ferdinandus Alphonſi M.

filius rex Neapolitanus, 496
Ferdinandus rex Neapolitanus, 486,488
Ferdinandus Hiſpaniæ rex Mauros ejicit, 490
Joan. Fernelius, 511
Feretrius Juppiter, 71
Feſtus Romanus Senator, 321
Fidenates victi, 71
Filij Dei qui ſint, 4
Firmamentum quid ſignificet, 2, & ſeq.
Firmilianus Cæſarienſis, 235
Firmus tyrannus, 262
Fiſcanenſe cœnobium, 370
Flexenſe collegium Societ. Jeſu, 514
Flaccilla uxor Theodoſij, 267
Ful. Flaccus, 179
Flaccus Avilius Ægypti Præfectus, 208
Flaminij lex agraria, 135
Q. Flaminius Philippum vincit, 158
Flandri cum Francis bella gerunt, 171, 468
Flavianus Antiochenus, 267. fit Epiſcop. 269. cum Papa reconciliatur, 271
Flavianus Conſtantinop. Epiſcopus, 306. damnatus ab hæreticis, ibid. poſt mortem honor ei habitus, ibid.
Flavita hæreticus, 309
Florentini ab Italia potentes, 480. Piſas occupant, ibid.
Florentinum Concilium, 485
Floriacenſe cœnobium incenſum, 402
Florianus, 234
Florus Magiſter, 400
Fœderati dicti Gothi, 287, 288
S. Foillanus. 367
Fontinellenſe cœnobium, 370
Fontinatenſe prælium, 384
Formoſus Papa, 398. poſt mortem vexatur, ibid.
Forum Novanorum, vulgò *Fornove*, ad quod prælium inter Francos, & Venetos, 497
S. Franciſcus Aſſiſienſis, ejúſque ordo, 458
S. Franciſcus Paulanus, 495
Franciſcus Sfortia Franciſci filius dux Mediolanenſis, 485
Franciſcus Valeſius I, rex Franciæ, 499, & ſeq. cum Carolo V bellum gerit, 500. captus, ibid. pacem facit cum Carolo & Anglo, 501
Franciſcus II Franciæ rex, 505
Franciſcus Britanniæ dux, 496
Franciſcus dux Mantuanus, 518
Franco Leodienſis de quadratura circuli ſcripſit, 440
Francofurdenſis Synodus, 379
Francorum origo & initia, 285, & ſeq. unde dicti, & quinam ita vocati, ibid. incrementa, 332. de iis

Agathia

Agathiæ teſtimonium, 334. in Italiam expeditio, ibid. reges ad inertiam ſoluti, 362. regnum tranſit in novam familiam Pipini, 377. Romanis Pontificibus multa donant, ibid. ad Hugonis ſtirpem tranſit, 436
..witta, 274
..xinetum, 410
..degundis, 348, & ſequ.
..incit Childebertum, 50
..lericus I Ænobarbus ..mper. 447
..lericus II Imper. 456. ..xcommunicatur, ibid. ..aliam turbat, 457. ex..uctoratur, ibid.
..lericus Auſtriacus ele..us Imper. contra Lu..ovicum Bavarum, 465
..ericus Auſtriacus rex ..omanorum, 485. ..oſt Imperator obiit, ..89
..ericus Saxo captus à ..arolo V, 504
..ericus Palatinus re..num occupat Boëmiæ, ..8. ſed mox vincitur, & ..llitur, ibid.
..gernes, 261
..gernes, 288
..to Orator, 224
..entius Tyrius, 250
..adus Abbas, 378
..ertus Carnotenſis, ..7
..lgentius, 323
..a uxor Antonij,
..enſe prælium, 468
S. Furſeus, 364

G

GAbaonitarum flagitium, 15
Gabinius Ptolemæum reſtituit, 182. de eodem, 188
Bethleem Gabor, 521
Gad, 9
Gæſaræ, 135
Gaimarius Salerni princeps, 425
Gainas, 293, & ſeq.
Gaiſo, 253
Galba Imperator, 211
Galeacius Vicecomes Mediolan dux, 480
Galli Romam capiunt, 115. eorum aliæ expeditiones in Romanos, 116. in Græciam, 128. in Aſiam, ibid. in Italiam, 130, & ſeq. à Pruſia victi, 153. à Romanis trans Alpes, 179
Gallias quæ gentes tenuerint Valentiniani tertij tempore, 300
Gallienus, 232
Gallus Imp. ibid.
Gallus Cæſar, 252. obiit, 253
S. Gallus, 358
Gangrenſis Synodus, 251
Ganymedes, 40
Gaſto dux Aurelianenſis Ludovici XIII frater in Gallias irrumpit, 525
Theodorus Gaza, 490
Gedeon, 17
Geiſericus Africam occu-

pat, 284. Catholicos vexat, 293. nurum ſuam malè afficit, 300. Romam diripit, 302
Gelanor Rex Argivorum, 11, 27
Gelaſius I Papa, 320
Gelo rex Siciliæ, 101
Geminus, 192
Gennadius Conſtantinop. 311
S. Genovefa, 295. *vide* & 325. ejus baſilica à Northmannis incenſa, 402
Gentius victus, 160
Gentiliacenſis Synodus, 379
Genuenſium bella cum Venetis, 461, 467. Francis ſe dedunt, 488. Sfortiæ tradita Genua, ibid. bellum cum duce Sabaudiæ, 521
Georgius Maniaces, 431
Georgius Alexandrinus Epiſcopus, 259
Gerberga ſoror Othonis, 412, 420
Gerbertus Remenſis Epiſcopus, poſt Papa Silveſter II, 423, & ſeq. 424
Germani Imperium Romanum obtinent, 412. & quis primus Imperator fuerit, ibid. eorum bella, 455, & ſeq.
Germanicus, 204
Germanorum copiæ in Gallia deletæ, 510
S. Germanus Pariſienſis, 347
S. Germanus Capuanus, 322
S. Germanus Conſtantinop. 367, 371
S. Germanus Antiſiodorenſis, 295. quando in Britanniam profectus, ibid.
Joannes Gerſon, 484
S. Gertrudis Pipini filia, 364
Gervaſij, & Protaſij corpora reperta, 271
Geta Auguſtus, 226
Gibellini orti, 457, 498
S. Gildardus, 339
Gildo, 294
Gilimer, 328
Giſibertus Lotharingiæ dux, 412
Giſelicus Gothus, 318
Glauce Cleontis filia, 3[illegible]
Glaucus Bellerophontis pater, 2[illegible]
Glycerius Imperat. 304
Godefridi Bullionij expeditio, ejûſque genus, 43[illegible]
Godefridus rex Danorum 380
Godefridus Gibboſus, 4[illegible]
Godegiſilis, 31[illegible]
Godeſcalcus monachus 400
Goduinus Anglus, 43[illegible]
Goleti arx capta, 50[illegible]
Goliath, 2[illegible]
Gonzagæ Mantuæ dominantur, 44[illegible]
Gordianus Imperator 231
Gorgophone Perſei filia 23, 29
Goſuintha, 3[illegible]
Gotfridus Andegavenſium dux, 4[illegible]
Gothia dicta Narbonen[illegible]

pars, 318, ea Francis conceſſa, 335
othelo dux Lotharingiæ, 425
othi ad Romanos tranſeunt ſub Theodoſio, 266. in Gallias irrumpunt, 282, in Hiſpanias, ibid. Narbonenſis pars iis conceſſa, ibid. hinc regnum illorum cœpit, ibidem. horum origines latæ, 787, & ſeq. duæ illorum familiæ, 288. Ariani fiunt, ibid. in Italia regnant, 305. victi à Francis, 318, & ſeq. cum iis Juſtiniani bellum, 329, & ſeq. Francos cædunt, 350. in Hiſpania fiunt Catholici, ibid.
othi à Claudio cæſi, 233
Gracchi ſeditio, 179
Gracchi ſeditio, ibid.
æciæ populi antiqui ...tes, 25. linguæ quot, ibid.
anata à Ferdinando capta, 490
atianus Valentiniani pater, 261
atianus Imper. 266, & ſeq. obiit, 267
atianus Turonenſis, 355
atianus Decretorum collector, 446
egorius Thaumaturgus, 229
egorius Cappadox, 255
egorius Nazianzenus, 263. ... Epiſcopus Conſtantin. 269. excidit, 271
Gregorius Nyſſenus, 263, 271
Gregorius Turonenſis, 352
S. Gregorius M. primùm apocriſarius, inde Papa, 352. Anglos convertit ad fidem, ibid. moritur, 357
Gregorius II Italiam à Leone Iſaurico abſtraxit, 371
Gregorius III, 373
Gregorius V Papa, 424, 436
Gregorius VII, 428, & ſeq. obiit, 430
Gregorius IX Papa, 457
Gregorius X. Papa, 458
Gregorius XI, 466. Romam Avenione redit, ibid.
Gregorius XII, 481
Gregorius XIII, 509
Gregorius XV, 515
Grimoaldus magiſter palatii, 362
Gripho Martelli F. 377
Guelforum, & Gibellinorum factiones ortæ, 457. *vide* 498
Guibertus antipapa, 428. obiit, ibid.
Guicciardinus, 503
Guido Flandrenſis comes 468
Guillelmus Pictavorum comes, 451
Guillelmus nothus dux Northmanniæ, 437
Guillelmus Holandus rex Germaniæ, 457. obiit, 458
Guillelmus Pariſienſis,

458
Guillelmus Ferrabrachius, 426
Guines, 479
Franciſcus Guiſius, 504. ejus in Italiam expeditio, 595
Henricus Guiſius, 510, & ſeq.
Ludovicus Guiſius, 510
Gundebaldus Burgundus, 316, & ſeq,
Gundericus rex Burgundionum, 317
Guntramnus rex Francorum, 348, & ſeq. obiit, ibid.
Guſtavus Sueciæ rex, 517. Germaniam infeſtat, 525, & ſeq. occumbit, 526
Joan. Guttembergius typographiæ inventor, 491
Gylippus Athenienſes vincit in Sicilia. 108

H

Hadrianus Papa, 375
Hadrianus Papa Caroli M. tempore, 378
Hadrianus Imper. 218, & ſeq.
Hadrianus IV Papa, 447
Hadrianus VI Papa, 500
Hæſitantes hæretici, 312
Hagar ancilla, 8
Harduellis Sicaidares, 479
Hales Machometis gener, 479
Hanani propheta, 52
Hannibal Hamilcaris filius, 189
Hannibal alter Punico bello ſecundo dux 136. victus, 140. obiit, 159
Haraldus rex Angliæ, 440
Harmodius, 95. ſtatua ei poſita, ibid,
Harmonia Cadmi uxor, 32
Harpagus, 81. Aſiam vincit, 82
Haſamonæorum principatus definit, 347
Haſdrubal frater Hanibalis vincitur, 139
Haſdrubal Giſconis filius, ibid.
Haſtingus dux Northmannorum, 401
Hazaël rex Syriæ, 55
Heber, à quo Hæbræi 5
Hegeſippus, 223
Higira, 353
Helas Perſei filius, 29
Helena à Theſeo rapta, 38. à Paride, 40
Helena Conſtantini mater, 244. Crucem invenit, 250
Heli, 18,
Helice Selinuntis filia 24
Haliodorus Seleuci purpuratus, 161
Heliogabalus, *vide* Alagabalus.
Hellanicus, 118
Hellanodicæ, 65
Helle, 23, 32
Hellen, 22, & ſeq. Græci nominati Hellenes, 26
Helvidius Priſcus, 201
Henoch raptus à Deo, 4

ënoticon Zenonis, 308, 312
enricus Auceps Imperat. 411
Henricus Bavarus Imperat. 424. à S Benedicto curatur, 426. obiit, ibidem.
enricus III Imperator, 427
enricus IV imper. ſchiſmaticus, 428. obiit, ibid.
enricus V Imper. 442
enricus VI Imperat. 446, Apuliam & Calabriam obtinet, 447
enricus II Angliæ rex, 452
enricus III Angliæ rex, 454
enricus IV Lanclaſtrius rex Angliæ, 471
enricus V Anglus, 492
enricus VI Anglus, ibidem.
enricus VII Angliæ rex, 493, 494
enricus VIII Angliæ rex Francis bellum infert, 499. in hæreſim incidit, 501. moritur, ibid.
enricus Frederici II Imper. filius, 457
nricus Lutzemburgenſis Imperat. 469. veneno ſublatus, ibid.
nricus Balduini frater Imperat. Conſtantinopol. 462
nricus Caſtellæ rex Petrum fratrem interficit, 470
Henricus Cardinalis Luſitaniæ rex, 50
Henricus I Franciæ rex, 437
Henricus II Franciæ rex, 503, & ſeq. cum Carolo V bellat, 504. obiit, 505
Henricus III Franciæ rex, 506. regnum obtinet, 508
Henricus Borbonius, 508. excommunicatus ob hæreſim, 509
Henricus IV Borbonius regnat, 512. ejus geſta, ibid. & ſeq. fit Catholicus, ibid. pacem cum Hiſpano facit, 513. obiit, 515
Hephæſtio, 121
Heraclas, 229
Heraclianus Comes, 275. fit tyrannus, 281
Heraclidæ Peloppoñeſum occupant, 43, & ſeq. 44
Heraclius, 98
Heraclius Imperat. ejúſque res geſtæ, 354, & ſeq. Choſroëm vincit, ibid. in hæreſim lapſus ecthesim proponit, 355. obiit, ibid.
Heraclius Heraclii F. 359
Hercules plures, 34
Hercules Aclmenæ filius naſcitur, 25. & 34. ejus certamina, ibidem, 35, 36. mors, ibid. ejus ſtirps, 42
Heribertus Comes, 417. ejus perfidia in Regem, ibid. miſerè obiit, 419

S. Heribertus Colonienſis, 427
Heriveus Remenſis, 417
Hermannus Rex Germaniæ, 429
Hermenaricus, 257
Hermenefridus, 333
Hermenegiſclus, 336
Hermenegildus, 350, & ſeq.
Hermias Car. 150
Hermione Oreſtis uxor, 40
Hermocrates, 109
Hermogenes Tarſenſis, 224
Hermolaus Barbarus, 491
Herodes Judææ Rex fit, 198, 199, ejus geſta, 198, & ſeq. filios occidit, 199, obiit, 200
Herodes Antipas, 208
Herodes Atticus, 224
Herodias, 208
Herodotus, 118
Heſiodi ætas, 47
Heſione, 35, 40
Hibba Gothus Francos vincit, 319
Hierenias, 60
Hierichuntis everſio, 15
Hiero Syracuſarum Rex 97, 103
Hiero alter 134, 136
Hieronymus Pragenſis, 481
S. Hieronymus, 293
Hieroſolyma primò ſub tributum redacta, 187, capta ab Herode, 199, à Tito, 213, & ſeq. Judæis interdicta, 2 8
Hieroſolymitana expeditio duce Petro Eremita, 4 8
Hieroſolymitana expeditio auctore S. Bernardo, 446
Hieroſolymitana expeditio Friderici Ænobarbi, 447, regnum Hieroſol. quomodo in regum Siciliæ ditionem venit, 456, expeditio alia, 464, deſitæ ſunt, ibid.
Hieroſolymitanum Templum Chriſtianorum inſtauratum, 432
S. Hilario, 264, 265
Hilarius Papa, 310
S. Hilarius Pictavienſis, 257; 2[illegible], obiit, 265
S. Hilarius Arelatenſis, 294
Hilarius alter, qui de Semipelagianis ſcripſit ad Auguſtinum, 294
Hildebertus filius Grimoaldi, 362
Hildericus Rex Auſtraſiæ, ibid.
Hildericus computi auctor, 440
Himera everſa, 109
Himerius Sophiſta, 260
Hincmarus, 399
Hipparchus Aſtronomus, 175
Hipparchus Piſiſtrati filius, 95
Hiſpaſus Pythagoræ proavus, 44
Hippias Sophiſta, 170
Hippias tyrannus 93, 95
Hippocles Cumarum con-

ditor, 47
Hippocrates, 107
Hippodamia, 30
Hippolyta Amazon, 35
S. Hippolytus Martyr, 236
Hipponax, 88
Hipponome Menœci filia, 29
Hippotes Æoli Pater 23
Hippothoë, 29
Hiram Rex Tyri, 61
Hiſpanias occupant Saraceni, 370
Hiſtiei Mileſij geſta, 92, & ſeq.
Hollandi ab Hiſpano deficiunt, 507
Holophernes Cappadociæ Rex, 167
Holophernes alius Iuditha cæſus, 58, 69
Homar interpres Machometis, 479
Homerus unde verſus ſuos ſumpſerit, 39. ætas ejus, 47
Honoria Valentiniani ſoror, 284
Honorius Imper. 273. 281, & ſeq. obiit, 283
Honorius I, Papa ab Monothelitarum errore defenditur, 361
Honorius II Papa, 445, 457
Horatius Cocles, 99
Horatius, 198
Hormiſda Papa, 314. 321
Hormiſda Perſarum Rex, 342
Hoſius, 250
Staniſlaus Hoſius, 511
S. Hoſpitius incluſus, 353
Huniades, *vide* Corvinus.
Humbertus Silvæ candidæ, 432
Humbertus Vienneſis, 469
Hunaldus Aquitanus, 377
Hunericus Theodorici gener, 300. Catholicos vexat, 309. obiit, ibid.
Hungari Germaniam incurſant, 410, 411. fiunt Chriſtiani, 424
Hungarorum clades ſub Vladiſlao, 486
Hugo Abbas Dux Franciæ, 402, 419. ejus filij, ibid.
Hugo Arelatenſis, Rex Italiæ, 409
Hugo Capetus, 420. fit Rex Franciæ, 421, 436
S. Hugo Gratianopolitanus, 451
Hugo à ſancto Victore, ibid.
Hugonotti, 505, & ſeq.
Huniades, *vide* Ioannes.
Huſſitæ bacchantur, 482
Hyarbas, 61
Hybreas orator, 197
Hyginus, ibid.
Hyginus Papa, 222
Hyllus, 43
Hymenæus hæreticus, 215
Hypatia, 296
Hyrcanus primus, Iudæorum Pont. 169, & ſeq. 177. *vide* Ioannes.
Hyrcanus ſecundus Pontifex, 187. Pontificatu ſpoliatur, 188, & ſeq.

I

Jabin, 16
Jacob naſcitur, 9. ubi illius hiſtoria, & ſequ. obiit, 10
Jacobus major occiditur, 209
Jacobus minor, 210
Jacobus Borbonius Marchiæ Comes rex Neapolitanus fit Franciſcanus, 482
S. Jacobus Niſibenus, 254
Jacuppus Perſidis Rex, 479
Jaduas Pontifex, 121
Cornelius Janſenius, 511
Jani templum clauſum, 131
Janiculum munitum. 72
Janus Latij Rex, 41
Japoniæ Legati ad Gregorium XIII veniunt, 509
Japhet, 5
Jarnacenſe prælium, 506
Jaſius Dardani frater, 39
Jaſon Judæorum falſus Pontifex, 162, 164
Jaſonis geſta, 35, & 36
Jaſus, 12, 27
Ibæ epiſtola, 337
Iconoclaſtæ. 371, 373, & ſeq. damnati, 375
Idatius Epiſcopus, 270
Idæa, *vide* Peſſinuntia.
Idæus, 33
Idumæi Judæos ritus accipiunt, 177. quomodo alienigenæ dicantur 198
Jechonias, *vide* Ioachim.
Iehu, 54
Iephte, 17
Ieroboam primus Rex Iſraëlitarum, 50. populum ad idololatriam abducit, ibid.
Ieroboam ſecundus, 56
Ieſuatarum origo, 467
Ieſus Chriſtus naſcitur, 204, & patitur, ibid.
Iethro ſocer Moyſis, 10
Iezabel, 53, occiſa, 54
S. Ignatius Conſtantinop. Epiſcopus, ejúſque vexatio, 407, & ſeq.
S. Ignatius Confeſſor convertitur ad Deum, & Societ. Ieſu, inſtituit, 500, 503. obiit, 511
Ignis Græcus, 361
S. Ildefonſus, 364
Ildibaldus, 330
Ilium conditum, 40
Illus patricius, 299
Illiricum bellum Romanorum, 135. domiti Illyrij, 160
Ilus, 40
Imagines quis primus oppugnavit, 309. Leo Iſauricus deinde, 371. tum Copronymus, 174. reſtitutæ in 7. Synodo, 375
Imilco Carthaginenſ. Dux, 111
Imperator Occidentis primus Carolus, 380. ejus creandi jus in Electores tranſlatum, 424
Imperatores Auguſti primùm duo fuere, 220
Imperium Romanum ad Germanos pervenit, 412
Inachus Rex Argivorum, 11, 27

Inarus Libyæ Rex, 104
Indiæ Orientales à Luſitanis apertæ, 490
Indiæ Occidentales detectæ, ibid.
Indictionum Origo, 247, & ſeq. quot ſint, ibid
Induciæ tricennales Athenienſium, & Lacedæmoniorum, 104
Ingelgerius, 401
Ingolſtmæ mœnia divinitus corruunt; 318
Ingundis, 351
Innocentius I, Papa, 278, 290
Innocentius II, Papa, 445, captus à Rogerio, ibid.
Innocentius III, Papa, 456
Innocentius IV, Papa, 457
Ino, 32
Inſubres à Romanis victi, 135
De Inveſtituris altercatio, 428
Io, 11. Iſis dicta, 12, 27
Joachas Rex Iſraël, 55
Joachaz Joſiæ filius, 59
Joachin, ibid. idem cum Jechonia. liberatur, 77
Joakimus, 59
Joanna Darcia Aurelianenſis puella, 493. innocens fuit, ibib.
Joanna Regina Neapolitana virum interficit, 466
Joanna altera Neapolitana Regina, 482
Sancta Joanna filia Ludovici XI, Franci, 497
Joannæ Papiſſæ fabula, 399, & ſeq,
Joannah Joſiæ filius, 59
Joannes Evangeliſta, 215
Sanctus Joannes Damaſcenus, 373
Sanctus Joannes Silentiarius, 324
Sanctus Joannes Anachoreta, 272
S. Joannes eleemoſyn. 357
Joannes tyrannus, 283
Joannes Tzimiſces, 416. ejus pietas, ibid.
Joannes Papa Alberici F. 410, 411, & ſeq.
Joannes Hyrcanus, 169 175, & ſeq. 177
Joannes Hieroſolymitanus, 272
Joannes Auſtriacus, 508
Joannes Huniades, 476
Joannes Antiochenus Cyrillum damnat, 277, 337
Joannes Talaida, 308
Joannes Papa à Theodorico necatus, 323
Joannes Comnenus, 448
Joannes *ſine terra* Angliæ Rex, 453
Joannes XV, Papa, 423
Joannes poſthumus Ludovici Hutini F. 468
Joannes Rex Franciæ, 469. obiit, 470
Joannes Dux Biturigum patruus Caroli VI, 470
Joannes Nivernenſis Dux Burgundiæ, 471. Ludovicum Aurelianenſem occidit, & pòſt occiditur, ibid. antè captus à Turcis, 468, 474
Joannes Cantacuzenus, 472
Joannes Capiſtranus vir

ſanctus, 487. obiit, ibid.
Joannes Galeatius Dux Mediolanenſis, 496. obiit, 497
Joannes Emmanuëlis filius Luſitaniæ Rex, 500
Joannes Fiſcherus Roffenſis, 502
Joannes Palæologus Imperat. Conſtantinopolitanus cum Latinis conjungitur, 472
S. Joannes Columbinus, 467
Joannes Prochytæ dominus, 460
Joannes Brennus Hieroſolymorum Rex, 456
Joannes Ducas Imperator Græcorum, 463
Joannes de Monteregio, 491
Joannes Andegavenſis Neapolitanum regnum bello reperit, 488
Joannes Huſſ, 481
Joannes XXII, Papa, 448
Joannes Galeatius Dux Mediolanenſium, 467
Joas Rex Judæ, 55
Joatham Rex Juda, 57
Jobates Lyciæ Rex, 27
Jobi tempus, & hiſtoria, 10
Joël, 57
Joaiada Pontifex, 55
Jocaſta, 32
Annas Joieuſius, 510
Jolaus, 43
Ion Xuthi filius, 24
Jonas Propheta, 56
Jonathas, 166. obiit, 168
Jonathas Saülis filius, 19
Iones ubi habitarunt, 44 in Atticam venere, ibid. poſtea in Aſiam, 46. à Perſis victi, 93
Ionica migratio, 46
Ionica lingua, 24
Joram Rex Judæ, 53, & 54
Joram Iſraëlis Rex, 54
Joſaba, 55
Joſaphati Regis Judæ geſta, 52, 54
Joſeph Jacobi filius. ejúſque res geſtæ, 9. moritur, 10
Joſephus, 216
Joſephus Comes, 257
Joſephus œconomus, 376
Joſiæ Regis Judæ geſta, 58. filii, 59
Joſue, 14
Jovianus Imp. 260
Jovianus hæreticus, 272, 294
Jovinus tyrannus, 281
Iphicrates, 110
Iphitus, 44
Ira mons, 75
Irenæus, 228
Irene Copronymi conjux, 374
Irene Conſtantini mater, 375. in ordinem redacta, 376. filium excæcat ibid.
Irmingardis, 381
Iſaacus naſcitur, 8. ubi & ejus hiſtoria.
Iſaacius Comnenus, 433
Iſaacius Comnenus Trapezuntinus Imperator, 475

Iſaacius Angelus Imperator, 450
Iſabella Philippi II. Hiſpani filia, 513
Iſabella Edoardi uxor, Philippi pulchri filia: 468
Iſabella Renati Andegavenſis uxor, 483
Iſabella Ferdinandi uxor, 490
Iſaias Propheta, 57. 58
Iſauricum bellum ſub Zenone, 313
Isboſeth, 19
Iſchia inſula tutata eſt Ferdinandum Neapolis Regem, 497
Iſdegerdes, 274
S. Iſidorus Hiſpanus, 515
Iſidorus Gazeus, 340
Iſidorus Hiſpalenſis, 358
Iſmaël Abrahami filius, 8
Iſmaël Sophus, 479. fit Rex Perſarum, ibid, & ſeq
Iſis, *vide* Io.
Iſocrates naſcitur, 118
Iſraëlitæ in deſerto degunt, 13. eorum regnum bifariam diviſum, 50. deſitum, 58
Iſſachar, 9
Italia cur in plures diviſa Principes, 466
Italia Græcis Imperatoribus erepta, 372
Ithacius Epiſcopus, 270
Ithobalus Rex Tyri, 53, 61
Itta, 364
Juda naſcitur, 9. Judæ regnum, 50. ejus opes, 52
Judæa Syriæ contributa, 209
Judæi à Pharaone afflicti, 10 à Cyro liberati, 83
Judæi à Dagoberto, & Heraclio ad fidem coacti, 357. è Galſia pulſi, 45
Judæi ab Antiocho dirè vexati, 161. in Romanorum venere ditionem, 186, & ſeq. conventus quinque juridici à Gabinio inſtituti, 188. à Claudio pulſi, 207. à Veſpaſiano & Tito profligati, 213, & ſeq. à Trajano, 218. ab Hadriano, 219. Hieroſolymam adire vetiti. ibidem, in Galliis vexati, 437
Iudaïcum bellum ſub Veſpaſiano, 213
Iudas Machabæus, 165, & ſeq. obiit. 166
Iudices Iſraëlitarum, 15, & ſeq.
Iudicia Romæ ad equites tranſlata, 180
Iudith, 58. 69
Iuditha Ludovici Pij uxor, 381
Iuliacenſis obſidio ſub Ludovico. 317
Iulianus Comes Hiſpanus 370
Iulianus Pelagianus, 291
Iulianus annus inſtitutus, 190
Iulianus Cardinalis, 486
Didius Iulianus, 225
Iulianus Imper. 252. fratrem habuit diverſum à

Gallo, ibid. ejus geſta, 253, & ſeq. Lutetiæ fit Auguſtus, ibid. *vide* & 258, & ſeq. mors, ibid.
Julius Papa Athanaſium abſolvit, 255
S. Ivo, 461
Ivo Carnotenſis 440
Juppiter ορκιος, 65
Ivriaca pugna, 512
Jus civile in Italia floret, 445
Juſtina Valentiniani uxor, 266
Juſtiniani primi Imper. res geſtæ, 326, & ſeq. varia bella ejuſdem cum Perſis, 327. ac reliqua, ibid. & ſeq. mors, 332. Francis Narbonenſis provincia cedit, 334. Eccleſiam turbat, 338
Juſtinianus Rhinotmerus, 365. imperio pulſus ad Chaganum fugit, 366. reſtituitur, ibid. ejus crudelitas, ibid. moritur, ibid.
Juſtinus Martyr, 222
Juſtinus Imperator, 314, & ſeq. ignariſſimus fuit, 315. pacem reddit Eccleſiæ, 322. ejus pietas, ibid.
Juſtinus II, 340, & ſeq. ejus juſtitiæ exemplum memorabile, ibid. obiit, 342
Juſtitiæ ſpecimen inſigne, 423
Juſtus Tyberiadenſis, 216
Juvenalis, 216
Juvenalis Hieroſolymorum Epiſcopus, 306
Juvencus, 251

L

Labanus, 9
Labdacus, 32
Dom. Labeo Juriſconſultus, 224
Laboroſſarcodus eſt Baltaſar, 78
Labynitus Babylonius, 76. idem cum Nabuchodonoſoro, ibid.
Lacedæmoniorum regnum, 47. bellum cum Meſſeniis, 73, & ſeq. & 85. ab Athenienſibus diſſident, 104. eorum res inclinant, 110. regiæ duæ familiæ, 145. adjunguntur Achaiæ, 158
Lachares, 125
Lactantius, 251
Lacydes, 157
Ladiſlaus, Rex Hungariæ, 487
Ladiſlaus Apuliæ Rex, 480
Lævinus contra Pyrrhum pugnat, 133, 138
Jacobus Lainez, 511
Laius, 32
S. Lambertus Martyr, 369
Lambertus Imp. 398
Dionyſius Lambinus, 511
Lamiacum bellum, 123
Lampſacena Synodus, 262
Lamorabaquinus, 474
Lanclaſtrij in Anglia, 494
Lancea ſacra Conſtantini, 411
Landericus Epiſcopus Pariſienſis, 362
Lanfrancus, 440

angobardorum origenes, 344, & ſeq. regnant in Italia, 345, & ſeq. à Pipino domiti, 377
anthildis ſoror Chlodovei, 316
aomedon, 35, 40
ateranenſe Concilium, 456
ateranenſe Concilium alterum ſub Leone X, 500
atij Reges, 41
atinæ feriæ, 73
atini ab Andronico cæſi, 449
atinorum cum Roomanis bellum, 100. Sociale item illorum, 183
atinus Latij Rex, 41
atrocinalis Synodus, *vide* Epheſina.
auduni captus Carolus ab Hugone, 421
avinia Æneæ uxor, 42
avinium conditum, ibid.
. Launomarus, 324
. Laurentius, 236
. Laurentius Juſtinianus, 484
aurentius Valla, 491
aurentius ſchiſmaticus Papa, 321
autreciusDux Francorum, 500, in Italiam denuò miſſus obiit, 501
Lazarus Pelagij accuſator, 290
Lazi, ſive Colchi, 327
S. Leander, 351
Learchus, 23
Leſdiguierius, 521
Leges duodecim Tabularum latæ, 105
Leovigildus, 351. obiit, ibid.
Leo I, Papa, 294. Attilam placat, 302. & Geiſericum, ibid. obiit, 310
Leo III, Papa, 380. à Romanis malè affectus, 381
Leo IV, 399
Leo Pont. Rom. Joanni Alberici filius ſuffectus, 412
Leo IX, Papa, 428. à Northmannis captus, 437, 440
Leo X Papa, 499. obiit, 500
Leo I, Imperator, 297, & ſeq.
Leo II Imper. Zenonis filius, 298
Leo Phocas, 414
Leo Philoſophus Imperator, 407
Leo Armenius Imper. 383
Leo Iſauricus, 367, & ſeq. 371, & ſeq.
Leo Copronymi F. 374
Leocrates Dux Athenienſium, 104
S. Leodegarius Martyr, 363
Leonidas Rex Lacedæmon. 145
Leonides Origenis pater, 229
Leonina dicta pars Urbis Romæ, 399
Leontius Imperator, 365, & ſeq.
Leoſthenes dux Athenienſ. 123
Leotichides Rex Lacedæm. 96
Lepantina pugna, 507

Lepidi ſeditio, 185
Lepidus Triumvir, 195
Leporius, 293
Leptines Octavium occidit, 166, 167
Leubovera abbatiſſa, 352
Leucippus, 23
Leuctricum prælium, 111
Leudeſius, 363
Levi, 9
Leutharis Francorum Dux, 335
Lia, 9
Libanius, 260
Liberatus, 339
Liberius Papa, 256
Libia nympha, 27
Licinius Cæſar, 244. Auguſtus, 245, & ſeq. periit, 246
C. Licinius Stolo, 115
Licymnius, 29
Liga in Galliis, 509, & 512
Ligures victi, 135
Guillelmus Lindanus, 511
Linus Papa, 215
Lipſienſe prælium, 526
Lipſius, 515
Litorius Dux, 284
Livia uxor Auguſti, 197
Livius Poëta, 157
Livius Salinator, 139
Locri conditi in Italia, 85
Longinus ſcriptor, 237
Longinus Ezarchus, 345, & ſeq.
Longinus Zenonis frater, 313
Lotharingia unde dicta, 395, 396. in Teutonum ditionem venit, 412. eam Franci fruſtra recuperare conantur, 417, & ſe[...] 420
Lotharius Ludovici Pij [...] 381, à fratribus vincitu[...] 384. Imperator fit, ibi[...] ejus filij, 39[...]
Lotharius Lotharij F. 39[...] excommunicatur, 39[...] moritur, ejúſque regnu[...] dividitur, ibi[...]
Lotharius Saxo Imperato[...] 444
Lotharius Ludovici Tran[...] marini F. 420, & ſe[...]
Lotharius Hugonis F. 40[...] & ſeq.
Lotus, 7, & ſe[...]
Lucanus, 21[...]
S. Lucia, 2[...]
Lucianus, 22[...]
Lucianus Martyr, 24[...]
Lucianus Presbyter, 29[...]
Lucidus Prædeſtinatianus[...] 309
Lucifer Calaritanus, & eju[...] ſchiſma, 259. moritu[...] 264
Lucilius, 19[...]
Lucilla femina Donatiſta[...] rum auctor, 24[...]
Lucius Arianus Alexandri[...]nus Epiſcopus, 26[...]
Lucretia, 7[...]
Lucretius, 19[...]
Luculi geſta, 181, 185, &[...] ſeq.
Lucumo Tarquinius dictus[...] 72
S. Ludovicus Toloſanu[...] Epiſcopus, 46[...]
Ludovicus Tarentinus Re[...] Neapolitanus, 46[...]
Ludovicus Hungariæ Re[...] Andreæ frater Neapolitan[...]

Regis ibid.
Ludovicus Andegavenſis Rex Neapolitan. fit à Ioanna, 467. obiit, ibid. *vide* & 471
Ludovicus Rex Hungariæ periit, 501
Ludovicus Pius, 380. à filiis ejectus reſtituitur, 381. obiit, 382. ejus filij diffident, 384
Ludovicus Pij F. 381. ejus regnum, 395. mors, 396. filij, ibid.
Ludovicus II Imperat. 396. moritur, ibid.
Ludovicus Ludovici F. 396
Ludovicus Balbus, 397. obiit, 398
Ludovicus Balbi F. 397
Ludovicus Boſonis F. Rex Italiæ, 408. excæcatus, ibid.
Ludovicus Tranſmarinus Caroli Simplicis F. 412, 419. obiit, 420. ejus filij ibid.
Ludovicus poſtremus Rex Francorum è Caroli ſtirpe, 421
Ludovicus Ba varus Imp. 465 obiit, 471
Ludovicus Sfortia Dux Mediolan. 496, & ſeq. captus à Francis, & Lochienſi arce incluſus, 498
Ludovicus Flandrenſis Comes rebelles oppugnat, 471
Ludovicus Hutinus, 468
Ludovicus Aurelianenſis frater Caroli VI. 471
Ludovicus Hungariæ Rex cæſus, 476
Ludovicus III Andegavenſis à Martino V fit Rex Neapolitanus, 482
Ludovicus Craſſus Franciæ Rex in Palæſtinam abiit, 446
Ludovicus VII, Franciæ Rex, 451
Ludovicus VIII, Franciæ Rex, 454, 465, & ſeq.
S. Ludovicus IX, Franciæ Rex maternum genus ad Carolum M. refert, 423. ejus geſta, 4 4, & ſeq. 466. obiit, ibid.
Ludovicus XI Francus, 495, & ſeq. obiit, 496
Ludovicus XII, 496. fit Rex Franciæ, 498. obiit, 499
Ludovicus XIII Franciæ Rex regnat, 515, & ſeq.
Lugdunenſe Concilium ſub Innocentio IV, 457. aliud ſub Gregorio X, 460
Lugdunenſes martyres 222
Lugdunenſis Synodus, 309. ejus Eccleſiæ nomine, liber editus à Floro, 400
Lugdunum incenſum à Severo, 225
Luinius, 519
Luithprandus Longobardus à Gregorio II. placatur, 372. à Carolo Martello territus 373
Lupicinus, 261

Lupicinus Gothos irritat, 288
S. Lupus Senonenſis, 358
S. Lupus Trecenſis, 295, 310
Luſitania in Hiſpanorum poteſtatem redacta, 509
Luſitanorum cum Romanis bellum, 172
C. Lutatius Pœnos vincit, 135
Lutetia regni facta caput, 318. à Northmannis vaſtata, 402. obſeſſa ab iiſdem, 404. ſed irrito conatu, ibid.
Lutetiæ obſidio ſub Henrico IV, 512
Lutherus, 500, & ſeq. obiit, 503
Lutherani à Carolo V domiti, 502, 504. in Gallia puniti, ibid.
Lycaon, 33
Lyco, 157
Lycortas, 159
Lycurgus Admeti frater, 23
Lycurgus ultimus Rex Laced. 155
Lycurgus Legiſlator, 61. ejus clementia, aliáque geſta, ibid. & 62
Lycus, 32
Lydia ſubacta ab Cyro, 81
Lynceus, 27
Lyſander Athenienſes vincit, 108
Lyſias Dux Antiochi, 166
Lyſidice Pelopis filia, 29
Lyſimachus Alexandri ſucceſſor, 125. obiit, 126. ejus crudelitas, 142

M

Macedoniani hæretici, 256. plerique Nicænam amplexi fidem, 261
Macedoniæ Reges ab Hercule oriundi, 63. in provinciam redacta, 160. iterum ſubacta, 173
Macedonius II Conſtantinop. Epiſcopus. 320
Macedonum regnum fundatum eſt, 83. finis ejus, ibid. Macedones infante Rege ob oculos poſito acrius pugnant & vincunt, 64. Demetrii poſteri ibi regnant, 126. Peloponneſum obtinent, 146, & ſeq.
Machabæi Martyres, 164, & 165
Machanidas Lacedæm. Tyrannus, 156
Machometes Arabum Legiſlator, 354, & ſeq.
Machometes I, Turca, 475
Machometes II, 475, & ſeq.
Machometes III, 477
Macrinus Imperat. 227, & ſeq.
Macro Præfectus Prætorio, 206
Macrobius, 272
Mæcenas, 196, & ſeq.
Magi ſub Perſis in pretio fuerunt, 228
Magnentius tyrannus, 253, 254
Magnes, 22, 235

Magorum in Perſide regnum, 91
S. Majolus, 424, 440
Majorianus Imperator, 303
Joannes Maldonatus, 511
Mamertini, 134
Mamilius gener Tarquinij, 99
Mammaluci, 476
Manaſſes Rex Judæ, 58, & 69
Mancinus à Numantinis victus, 173
Mandane Cyri mater, 80
Manes ſive Manichæus, 241
Manfredus, 459
Manichæorum ortus, 241
M. Manlius capite punitus, 115, & ſeq.
Mansfeldius, prædonum Dux, 521
Mantinæenſis pugna, 111, & ſeq.
Manto, 39
Mantua in Marchionatum erecta, 484. ibi Concilium à Pio II. celebratum, 488. capta, 524
Mantuanus Dux cum Sabaudiæ duce bellum gerit, 518, 524. pacem facit, 525
Manuel Comnenus, 448
Paulus Manutius, 511
Marathonia pugna, 93
Marcam equum Galli vocant, 129
S. Marcella, 279
Marcelliani hæretici, 256
Marcellinus Comes occiſus, 281
Marcellinus Comes Chronographus, 340
Marcellus conta Pœnos bellat, 137
Marcianus Imper. 296, & ſeq.
Marcianus Anthemij F. 299
Marcomanicum bellum M. Aurelij, 220
Marcomeres Francorum regulus, 286
SS. Marcus, & Marcellianus, 245
Marcus Epheſinus, 485
Marcus Carynenſis primus Achæorum prætor, 149
Mardaitæ, 360. à Juſtiniano ſecundo detrahuntur, 365
Mardokempadus, *vide* Merodach.
Mardonij expeditio inGræciam, 93, & 101, & ſeq.
Margareta Valeſia nupta Henrico Navarræo, 506
Margareta Henrici VI Angli uxor, 494
Margareta Auſtriaca, 506
Maria Medicea Regina Franciæ, 515
Maria Angliæ Regina, 505
Maria Oegniacenſis, 458
Maria Scottiæ Regina, 507
B. Mariam Virginem Copronymus contemnens miſerè periit, 374
Mariamne, 200
Marianus Scotus, 428

Marianus Comes, 299
C. Marij geſta; 180, 184. mors, ibid. & ejus filij, ibid. & 185.
Marinus Comes, 282, 283
Marozia, 409
Marſicum bellum, 183
Marſilius Ficinus, 491
Martina Heraclij uxor, 359, & ſeq.
S. Martinus Turonenſis, 264 à Maximo colitur, 270. obiit, 277. ejus Eccleſia incenſa, 401. ejus corpus tranſlatum, ibid. & ſeq.
S. Martinus Gallæcienſis, 353
S. Martinus Papa, 359
Martinus V. Papa, 481. obiit, 483
Martyres primi in Galliis, 212
Maſaniſſæ geſta, 139, 140, & ſeq. moritur, 171
Maſuezel, 274
Maſſilia condita, 82
Mathanias, qui & Sedecias, 59
Mathathias Machabæorum pater, 165
Matthias Corvinus, 487
Matthias Imper. 519
Mauri Hiſpania pulſi, 490, & 5 8
Mauricius Arauſicanus dux fœderatorum ordinum, 509, 513
S. Mauricius, 242
Mauricius Imperat. 342, & ſeq. ejus nex, 343. contra Longobardos Francos incitat, 349
Mauricius Andegavenſis, 272
Mauvia Saracenorum regina, 263
Maxentius, 244
Joannes Maxentius, 325
Maximianus Herculius, 239, & ſeq. abdicat ſe, 240, 243. periit, 245
Galerus Maximianus, 239 & ſeq. fit Auguſtus, 240, 243, obiit, 245
Maximilianus Imperator, 489, 496
Galerius Maximinus, 240 periit, 245
Maximinus Imper. 228, & ſeq. 230
S. Maximus Aurelianenſis, 324
Maximinus Cynicus, 269
S. Maximus monachus, 360
Maximus Pupienus Imperator, 230
Maximus tyrannus, 267
Maximus Imperator, 302, obiit, ibid.
Maximus philoſophus, 260
Maximus Tyrius, 223
Mazarinus, 524
S. Medardus, 339
Medea, 35. exitus illius, 36
Mediolanenſem urbem evertit Fridericus, 447. eam vicecomites obtinent, 483. tum Sfortia, 485. item Ludovicus XII, tum Franciſcus I, 499, 501
Mediolanenſes addicti Gibellinis, 498
Mediomatrici capti à

Francis, 504
Medorum initium, 63, 80
Henricus Meduanus dux, 520
Carolus Meduanus dux, 512
Megabazus, 92, Ægyptum recuperat, 104
Megacles, 87
Megapenthes Prœti filius, 26
Megara Herculis uxor, 34
Megaſthenes Cumarum conditor, 47
Melampus, 21
Melania, 265
Melanion, 33
Melantus in Atticam venit, 45
Melchiades Papa de Donatiſtis cognoſcit, 249
Melchiſedech, 8
Meletii Ægyptii ſchiſma, 248, & ſeq.
Meletius Antiochenus, 259, 263. obiit. 269
Melicerta, 23
Melitæ obſidio, 477, ea inſula data Rhodiis equitibus, 501. obſeſſa, 507
Melito Sardenſis, 223
Sp. Melius occiſus, 105
Memnon Epheſinus, 292
Memnon Tithoni filius, 40
Memorius Epiſcopus, 291
Menœceus, 32
Menander hæreticus, 215
Menander Comicus, 132
Menelaus Pont. Iudæorum, 163
Menelaus mathematicus, 223
Menenius Agrippa, 100
Meneſtheus rex Athenienſium, 38
Mennas Conſtantinop. Epiſcopus, 336
Merodach. 58, 69, & ſeq. idem eſt cum Mardokempado.
Merope Bellerophontis avia, 23
Meroveus rex Franciæ, 286
Meroveus Chilperici F. 349
Meroveus Clotharii F. 356
Merovingi regnare deſinunt, 377
Meſſalina, 206
Meſſana condita, quæ & Zancle, 75
Meſſeniacum bellum, 73, & ſeq. & 85
Meſſenii Rhegium condunt, 74, & Meſſanam, 75
Meſtor Perſei filius, 19
Metellus Macedoniam ſubegit, 173
Q. Metellus Numidicus, 180
S. Methodius martyr, 242
Methodius vir ſanctus, 384
Meto. 107
Metrodorus, 192
Metus Fuffetius, 72
Mezentius, 42
Michaël Palæologus Imper. 463. Conſtantinopolim recepit. ibid.

Michaël Parapinacius, 434
Michaël Imper. Græcorum, 406
Michaël Paphlago, 431
Michaël Calæphatus, ibid.
Michaël Cerularius, 432
Michaël Stratioticus, ibidem.
Michaël Curopalates, 383
Michaël Balbus, ibid.
S. Michaëlis apparitio in Galliis, 370
Midea urbs, 29
Milevitana Synodus, 290. & ſeq.
Milo, 191
Miltiades Chriſtianus ſcriptor, 229
Miltiades Athen. 94, ejus hiſtoria, 96. duo fuerunt, ibid.
Mimas Æoli filius, 28
Minervina, 246
Minimorum Ordo, 495
Minos 33. duo fuerunt ejus nominis, ibidem. Athenienſibus vectigal imponit, 37
Minotauri hiſtoria, ibid.
Minucius Felix, 229
Minyæ, 34. quinam fuerint, 46
Miſenus Cumanus Epiſcopus, 308. depoſitus, ibid.
Miſitheus, 231
Mithridates, 183 & ſeq.
Mithridaticum bellum, ibid. & ſeq. finitum, 186
Mitylenæi domiti ab Athen. 108
Mneſarchus Pythagoræ pater, 44
Moab, 8
Moabitarum rex filium ſuum ſacrificat, 54
Molinæi Calviniſtæ inſcitia, 271
Modeſtinus Juriſconſul. 228
Molo victus ab Antiocho, 150
Gilbertus Mompenſerius dux Francorum, 497
Momyllus ultimus in Italia Imperator, 304
Majus Monaſterium in Turonis incenſum, 401
Moncontorienſis pugna, 506
S. Monica, 272
Monothelitarum initia, 355 damnati à Martino, 359. in 6. Synodo, ibidem, à Philippico inſtaurati, 366
Montanus hæreticus, 224
Monteferratenſe bellum, 523
De Monteferratenſi principatu bellum, 518
Joannes Montefortius Aremoricorum regulus, 470, à rege Carolo VI oppugnatur, ibidem, & ſeq.
Montelehericenſis pugna, 495
Montemorencius dux rebellat, 525. capitis damnatur, 526
Montis Albani obſidio, 520
de Monteregio, *vide* Joannes.
Moria mons, 8
Moyſes Epiſcopus, 264
Moyſis res geſtæ, 10, 13, mors, 14

Mucianus Syriæ præſes, 212
Mummius Corinthum excidit, 172
Mummolus, 348
Mundus à Deo factus ſex diebus, 2. & ſeq.
Muræna dux contra Mithridaſim, 185
Mar. Ant. Muretus, 511
Muscæ per Olympicos ludos avolabant, 65
Muſonius, 216
Muſtapha Imper. Turcarum, 477
Mycenæ à Perſio conditæ, 28. 29. ab Argiuis everſæ, 103
Mycenæorum regnum, 11, 29, iis infenſi Argivi, 130
Mycale, ad quam Perſæi victi, 101
Myſon ſapiens, 89

N

NAas Ammonitarum rex, 19
Nabis tyrannus, 156, 153
Nabonaſſarus quis fuerit, 70
Nabonidus idem cum Dario Medo, 78. vincitur à Cyro, 82
Nabopolaſſarus, 59, 76
Nabuchodonoſor Aſſyrius, 69
Nabuchodonoſor Babylonius, 59, & ſeq. & 76, 77, moritur, ibid.
Nabuzadan, 60
Nævius, 157
Nannetum urbs incenſa, 401
Nanceium obſidetur à Carolo Burgundione, 495
Naneæ templum, 175
Nanthildis, 361
Narbonenſis Gallia fit provincia, 179
Narbonenſis Gallia Oſtrogothis ceſſit, 319, & ſeq.
Narſes dux Romanorum, 330. ejus theſauri, 342. plures hujus nominis, 343
Narſeus rex Perſarum victus à Galerio, 240
Narciſſus Claudii libertus, 206
Naſica, 179
Navarræ regnum occupant Hiſpani, 499
Martinus Navarrus, 511
Naupactia pugna, vulgò *di Lepanto*, 507
Nazarius Orator, 251
Neapolis capta ab Alfonſo Aragoniæ & Siciliæ rege, 482. à Carolo VIII Franciæ rege, 496. ſed ab eo deficit, ibid. ab Ludovico XII occupatur, 498. ſed mox amittitur, ibid.
Neco rex Ægypti, 59, 70
Nectarius, 270. obiit, 278
Neleidæ in Atticam migrant, 44
Neleus, 23. ejus filii ab Hercule cæſi, ibid & 44
Nembroth idem cum Belo, 6
Nemeſianus poëta, 242
Nemorenſis dux ad Ra-

vennam cæſus, 499
Nephele uxor Athamantis, 23, 32
Nephthali naſcitur, 9
Julius Nepos Imper. 304
Nepotianus tyrannus, 253
Nerig iſſoorus, 78
Neronis res geſtæ, 207, & ſeq.
Nerva Imper. 217
Neſtori Meſſeniam dedit Hercules, 45
Neſtorii hæreſis, 291, 292. relegatur in Oaſim, 293
Nicæ, *vide* Seditio.
Nicæna ſynodus, 250
Nicanor victus à Judæis, 166
Nicephorus Phocas, 416
Nicephorus Irene ejecta fit Imperator, 376, & 382
Nicephorus Botoniates, 434, & ſeq.
Nicetas Studienſis, 432
Nicias, 108
Nicippe Pelopis filia, 29
Nicolaus Lyranus, 461
Nicolaus Damaſcenus, 19
Nicolaus Patriarcha Conſtantinopol. tutor Conſtantini Porphyrogeniti, 414
Nicolaus I Papa, 396, 407
Nicolaus V antipapa, 465
Nicolaus hæreſiarcha, 215
S. Nicolaus, 251
Nicolaus V Papa, 488
Nicomedes Bithyniam Romanis legat, 185
Nicomedes Pruſiæ filius, 170, & ſeq. 184.
Peſcennius Niger, 225
Ninus conditor Ninives, 6
Ninyas, ibid.
Niobe, 33
Niſibis ter obſeſſa, 254, & ſeq. conceſſa Perſis ab Joviano, 260
Noëmi hiſtoria, 4. vite ſata inebriatur, 5. ejus poſteri per orbem diviſi, ibid.
Nogaretus Bonifacium capit, 468
Northmannorum origo & res geſtæ, 400, & deinceps. fiunt Chriſtiani, 405. datáque illis Neuſtria, ibid. Italiam invadunt, 424, & deinceps. fideles ſunt Pontifici Rom. 429. & ſeq. in Anglia regnant, 439, & ſeq.
Novatianus, 234
Novatus, ibid.
Nuceriæ collocati Saraceni, 456
Numæ geſta, 72, & ſeq.
Numantinum bellum, 172, & ſeq.
Numerianus, 238
Nummos aureos ſua effigie ſignare nulli regi conceſſum, præter Francos, 335
Numitor, 70
Nycteis, 32
Nycteus, ibid.

O

OChozias rex Iſraël, 54
Octavia uxor Antonij, 196
Octavius legatus occiſus in Syria, 167
Octavius Cæſar, *vide* Auguſtus.
Odenatus, 232
S. Odilo, 440
Odo rex Franciæ, 399
Odo Cluniacenſis, 423
Odovacer rex Italiæ, 304
Odovacrius Saxo, 286
Oedipus, 38. ejus hiſtoria, 38
Oenomaus, 30
Oenomaus Philoſophus, 223
Og rex Baſan, 14
Ogygis diluvium, 12
Okamus, 467
Olybrius Imper. 304
Olympiades unde nomen adeptæ, 34
Olympias mater Alexandri, 124
Olympicos ludos celebravit Hercules, 34, 35. ſed & Atreus, ibid. Iphitus illos inſtaurat: ubi de iis fusè agitur, 65, & ſeq. Elei præfuere, ibidem. quinque diebus celebrati, 65. nudi certabant, ibid.
Olympii Iovis templum apud Olympiam, 65
Olympius Stilichonem detegit, 275
Oneſimus, 222
Onias Pontifex, 161. occiſus 163
Onion, 213
Onomachus Phocenſis, 113
Onufrius Panvinius, 511
Opheltes, 23
Ophitæ, 224
Opima ſpolia à Romulo reportata, 71. à Cornelio Coſſo, 106
Opimus Coſ. 179
Optatus Milevitanus, 265
Optatus patricius, 252
Oratorij congregatio Lutetiæ inſtituta, 519
Orchomenus, 34
Oreb, 10
Oreſtes matrem occidit, 40. diu regnat, ibid.
Oreſtes Alexandriæ præfectus, 296
Oreſtes Momylli pater, 304
Origenes, 229. ſacrificat idolis, & moritur, 234. in quinta Synodo damnatus, 338
Origeniſtæ damnati, 278
Oribaſius, 260
Oropus, de qua legati miſſi Athenis, 174
Oroſius, 295
Orpheus, 35
Orſeis uxor Hellenis, 22
Ortelius, 515
Oſee propheta, 57
Oſee rex Iſraëlis, ibid
Oſias rex Juda, 55, 56
Oſius Cordubenſis, 526
Oſmannus Turcarum Imper. 477
Oſtendæ obſidio, 513
Oſtia urbs condita, 72

Oſtrogothorum initia, & geſta, 288, & ſeq. regnant in Italia, 289
S. Oſvvaldus, 364
Otho I Imper. 410, & ſeq. Italiam occupat. ibidem, & 412. ejus geſta, ibid. & 413, obiit. ibid.
Otho II, 413, & ſeq. cum Francis bellat, 410
Otho III Imper. 423. uxorem ſupplicio damnat, ibid. obiit, 424
Otho rex Germaniæ, 455, 456. tum Imperator, ibidem. obiit, ibid.
Otho Imper. 211, & ſeq.
Othomanus primus Turcarum Imper. 473
Otho Lotharingiæ dux Caroli F, 422
S. Otho Pomeraniæ apoſtolus, 442
Othoniel, 16
Otium qua lege ab Amaſide caſtigatum, 80
Ottocarus rex Boëmiæ, 459
Ovidius, 198
Oxilus Heraclidarum ductor, 44

P

Paces dux Athenienſ. 108
Pacis templum à Veſpaſiano conditum, 213
Pacuvius, 174
Palæologi imperant, 472, & ſeq.
Palæpolitani victi, 131
Palladius Scottorum apoſtolus, 295
Pallantium ab Evandro conditum, 41
Pallas libertus Claudij, 206, & ſeq.
Jacobus Pamelius, 511
Mat. Palmerius, 491
Pamphylus martyr, 248
Panathenæorum tempus, 95
Pandulphus Capuæ dux, 425
Panormitanus, 464
Pantænus, 229
S. Paphnutius, 251
Papinianus, 226
Papias, 223
Papyrius Romanorum dux, 130
Paradiſus terreſtris ubi ſitus, 3
Paris, qui & Alexander, 39. Helenam rapit, 40
Pariſienſi Senatu ſedes in Palatio conſtituta, 468
Parmenides, 107
Parmenio dux, 122
Parmenſes Fridericum II ſuperant, 458
Parmenſis dux Belgij præfectus, 509
Parmenſis dux Hiſpanis præfectus bellum in Francia gerit, 512, & ſeq.
Parthenij, 85
Parthenopæus, 23, 33, 38
Parthi in Syriam irrumpunt, 195. Craſſi ſigna reſtituunt, 196. deſiit eorum imperium, 228
Parthorum regnum iniit, 142
Paſchaſinus Lilybætanus, 306

Paſchatis

Paſchatis controverſia, 228
Joan. Paſſeratius, 511
Patera orator, 251
Patriarcha Conſtantinopolitanus, 269
Patricius Cæſar, 297
S. Paula, 279
S. Paulinus, 294
Paulinus Trevirenſis, 258
Paulinus Antiochenus Epiſcopus, 259
Paulus apoſtolus convertitur, 205. ejus geſta, 210. mors, ibid.
Paulus Samoſatenus, 236
S. Paulus eremita, 236, 257
Paulus Conſtantinopolitanus Epiſcopus martyr, 255, & ſeq.
Paulus Æmilius Preſen vincit, & triumphat, 160
Paulus Juriſconſ. 228
Paulus Burgenſis, 484
Paulus II Papa, 488
Paulus V Papa obiit, 521
Pauſanias dux Laced. 101. ejus mors, 102
Pauſanias ſcriptor, 224
Pelagii hæreſiarchæ hiſtoria, 290, & ſeq. Dioſpoli abſolutus, ibid. damnatus penitus, 291. damnatur in Epheſina Synodo illius hæreſis, 292
Pelagius Papa, 339
Pelagius alter occiſus à Zenone, 300
Pelaſgi, 33. in Italiam veniunt, 41
Peleus, 35
Pelias, 23
Pelopidas, 110, & ſeq.
Peloponneſiacum bellum, 104, 107, & ſeq. ejus ſpatium, 108
Peloponneſus duplici genere frequentata, Dorico, & Æolico, 25
Pelops Tantali filius, à quo orti Pelopidæ regnant, 11, 30. cum Perſeidis conjuncti, ibid.
Penthilus Oreſtis filius, 11, 45
Perdiccas, 122, & ſeq.
Perennis Prætorio Præfectus, 221
Pergamenum regnum, 142
Periander, 48, 89
Periclis geſta, 104, 106. obiit, 117
Perieres, 22, 23, 29
Pero, 23
Jacobus Perronius, 513
Nicol. Perottus, 491
Perperna vicit Ariſtonicum, 178
Perpiniani comitatus, *vide* in Ruſcinone.
Perſæ Chriſtianos vexant, 293
Perſæus Stoicus, 144
Perſecutio Chriſtianorum ſub Nerone, 211. ſub Domitiano, 215. ſub Trajano, 221. ſub Severo, 225. ſub Maximino, 235. ſub Decio, ibid. ſub Gallo, & Voluſiano, ibid. ſub Valeriano & Gallieno, 236. Aureliano, 237. Diocletiano, 241, & 242. Juliano, 258

Perſeus rex Macedonum, 160
Perſeus Acriſium occidit, 11, ejus hiſtoria 28. filij, ibid. cum Pelopidis juncti, 30
Perſici imperij primordium. 78, 80, finis, 121 & ſeq. inſtauratur ſub Alexandro Severo, 227
Perſidem invadunt Turcæ, 473
Perſicum bellum ſub Theodoſio, 280
A. Perſius Poëta, 216
Pertinax Imper. 225
Peruſinum bellum, 195
Peſſinuntia Dea Romam tranſlata, 139
Petrarcha, 467
Petronius Syriæ præſes, 208
Petrus Antiochiæ ſedet, 209. & Romæ, ibid. ubi & moritur, 210, de ejus Romana cathedra, ibid.
S. Petrus Martyr, 461
Petrus Autiſiodor. Imperator Conſtant. 462
Petrus Alexandrinus,, 248, alter ejuſdem nominis, 263, & 269.
S. Petrus Chryſologus, 294
Petrus Fullo, 298, moritur, 307
Petrus Moggus, 306, 308, fit Epiſcopus Alexandr. ibid.
Petrus Eremita, 438
Petrus Leonis Antipapa, 445
Petrus Corbarienſis Antipapa, 465
Petrus Bertrandus Cardinalis, 469
Petrus Caſtellæ rex Henrici frater, 470
Petrus Cunerius, 469
Petrus Lombardus, 453
Petrus rex Aragonum, 460 occidit, ibid.
Phalantus, 85
Phalaris, 98
Pharamundus, 285
Pharao ſubmerſus, 13
Pharnabazus, 109
Pharſalicum prælium, 190
Phavorinus, 223
Phayllus Phocenſium dux, 113
Pherecides, 89
Pheres, 23
Phidon Argivus, 63
Philaſtrius, 272
Franc. Philelphus, 491
Phileterus ſpado, 142
Philippenſe prælium, 195
Philippicus Imperator, 366, hæreticus, 367
Philippis Synodus ab Arianis habita, quæ Sardicenſis ab iis vocata, 255
Philippus I Franciæ rex, 438, mors, 439
Philippus Auguſtus rex Franciæ, 453, & ſeq. in Paleſtinam abit, ibid. eodem tempore duplicem victoriam refert, & moritur, 454
Philippus Audax rex Franciæ, 467, obiit, ibid.
Philippus Pulcher, 467, excommunicatur à Bonifacio VIII, 468, abſolvitur à Benedicto, ibid. obiit, ibid.

Philippus longus, 468
Philippus Valeſius, ibid.
Philippus Maria Viceco- mes dux Mediolanenſis, 483, & ſeq.
Philippus II Hiſpaniæ rex, 505, moritur, 513
Philippus III Hiſpaniæ rex, 517
Philippus Imperat. 231, & ſeq.
S. Philippus Nerius, 515
Philippus Germaniæ rex, 456
Philippus Burgundiæ dux, regis Joannis filius, 470, Flandriam obtinet, 471
Philippus II Burgundio- num dux, 471
Philippus Auſtriacus pa- ter Caroli V. Imperat. 500
Philippus Macedo. ejúſque geſta, 113, & ſeq. mors, 114
Philippus alter regnat Ma- cedonibus, 148, contra Romanos bellum gerit, 138, 155, & ſeq. 156. pacem facit, ibi Ægy- ptum aggreditur, ibid. rurſus bellat cum Ro- manis, 157, & ſeq. obiit, ibid.
Philiſtæi Iſraëlitas oppri- munt, 17, 19
Philiſtus hiſtoricus, 118
Philo Judæus, 216
Philomelus Phocenſium dux, 112
Philopœmen dux Achæo- rum, 159, obiit, 159
Philoſtratus, 224
Philotas, 122
Philoxenus Cytherejus, 118
Philoxenus, qui & Xenajas, hæreticus, 309
Phinees Eleazari filius, 14
Phlegon, 224
Phocæorum colonia, 82
Phocas Mauricio cæſo fit Imperator, 343, 353, & ſeq.
Phocenſes ſacro bello pro- fligati, 112, & ſeq. eo- rum urbes quando ever- ſæ, 113
Phocion, 124
Phocylides, 97
Phœbidas Cadmeam occu- pat, 110
Phœnix, 31
Phoroneus, 11
Photinus martyr, 222
Photinus hæreticus, 256
Photius patriarcha, 407, pulſus à Leone Imperat. 408
Phrixus, 23, 32
Phthius, 33
Phul rex Aſſyriorum, 67
Picens bellum, 134
Picus Latio regnat, 41
Picus Mirandulanus, 491
Albertus Pighius, 503
Pilati acta, 248
Pindarus, 107
Pionius martyr, 222
Pipinus Auſtraſii regni præfectus, 357, 368, & ſeq.
Pipinus Martelli filius, 377. fit rex, ibid. Romanos Pontifices reſtituit, 378, obiit, ibid.

Pipinus Caroli M filius, 380
Pipinus Ludovici Pii F. 381. obiit, 382
Piræeus portus Anthenienſium factus, 102
Piraticum bellum, 186
Pirithous, 35
Piſa urbs, quæ & Olympia, 65
Piſæ Florentini ſubjectæ, 480
Piſatis regio, 65
Piſiſtratus, 87. ejus, & ſtirpis ipſius hiſtoria, 95, & ſeq.
Cn. Piſo Germanicum ſuſtulit, 204
Piſſiacenſe colloquium, 506
Pittacus, 88
Pius I Papa, 222
Pius II, 488. obiit, ibid.
Pius V Pontifex, 507
Placidia nubit Athaulpho, 276, & 282 poſt Conſtantio, ibid. ab Honorio ejecta, ibid. redit, 283. fit Auguſta, ibid. moritur, 302
Platææ everſæ, 111
Platæenſes in Marathonia pugna clari, 94
Platæenſis pugna, 101
S. Plato, 383
Plato Comicus, 107
Plato Philoſophus, 117
Plautianus, 236
Plautus, 157
Plectrudis, 369
Plinius uterque, 216
Plinus Proconſul de Chriſtianis ſcribit Trajano, 221
Philiſtenes Atrei filius, 36
Plotinus, 229, 237
Plutarchus. 223
Podarces, ſive Priamus, 40
Poghius, 484
Polemo philoſophus, 132
Polemo Sophiſta, 223
Pollux, 35
Poloniæ rex Henricus Valeſius, 508
Polycarpus, 222
Polycrates martyr, 229
Polycratis tyranni res, 91
Polydectes, 23
Polydectus rex Lacedæm. 61
Polydorus Cadmi filius, 32
Polynices, & ejus hiſtoria, 38
Polyperchon, 124
Pompeiopolis à Francis capta, 590
Cn. Pompeius M. 185, & ſeq. Romanum imperium amplificavit, 188. cum Cæſare civile bellum gerit, 189, & ſeq. vincitur, 190. tum ejus filii, ibid.
Sex. Pompeius, 195
Pompeius Strabo, 181
Pompeius Juriſconſ. 228
Pons ſublicius Romæ factus, 72
Pontianus Papa, 234
Popilius Antiochum ab Ægypto deterret, 164
Poplicola, 99
Poppæa, 207
Porcius Latro, 197
Porphyrius, 229
Porphyrius poëta, 251

S. Porphirius Gazenſis, 279
Porſenna, 99
Poſſeſſor Africanus, 325
A. Poſtumius Dictator filium occidit, 106
S. Potamiena, 248
Prædeſtinatiani, 309, & ſeq.
Pragenſe bellum ſub Ferdinando Imper. 517
Pragmatica ſanctio, 484. ſublata, 499
Priamus, *vide*, Podarces.
S. Principius, 310
Priſcilla, & Maximilla, 224
Priſcillianiſtarum hæreſis, 270
Priſcillianus, ibid.
Probus Imper. 234, 238
Proclidæ reges Lacedæmonii, 47
Proclus mathematicus, 314
Procopius tyrannus, 261
Procopius martyr, 241, 248
Procris, 23
Proculus Juriſconſ. 228
Proculus Siccenſis, 224
Prodicus hæreticus, ibid.
Prodicus Sophiſta, 107
Prœtus, 22, 27
Prohæreſius Sophiſta, 260
Promethei ætas, 12
Propertius, 198
Proſcriptio ab Triumviris facta, 195
Proſper Aquitanus, 294, alter Aurelianenſis, 310
Proſper Adurnus, 488
Protagoras, 107
Proterius Alexandrinus martyr, 302
Prudentius, 279
Pruſias rex Bithyniæ, 170
Pſammenitus, 91
Pſammetichus, 79
Pterelas, 29
Ptolemæus Ceraunus, 126. à Gallis occiſus, 129
Ptolemæorum in Ægypto regnum, 126
Ptolemæus Lagi filius, 123, 126, & ſeq. obiit, 127
Ptolemæus Philadelphus, 127, cum Romanis fœdus init, 134
Ptolemæus Evergetes, 149, 176
Ptolemæus Philometor, 161 & 167
Ptolemæus Philopator, 149, & ſeq. vincit Antiochum, 150. ejus crudelitas, & impietas, 152, & ſeq.
Ptolemæus Evergetes II, 161. cum fratre pugnat, 162
Ptolemæus Phyſco, 167, & ſeq.
Ptolemæus Appio, 176
Ptolemæus Lathurus, 177, & ſeq.
Ptolemæus Alexander, 176, matrem occidit, 177
Ptolemæus Cypri rex moritur, 191
Ptolemæus Auletes, 182
Ptolemæus Bacchus, 182
Ptolemæus aſtronomus, 223
Pueri tres in fornacem miſſi, 77

S. Pulcheria, 280. ejus pietas, 292. obiit, 296
Punicum bellum primum, 134, & ſeq.
Punicum bellum ſecundum, 136, & ſeq. uſque ad 140
Punicum tertium, 171
Pupienus Imper. *vide* Maximus.
Putiphar, 9
Pygmalion, 61
Pyrrha uxor Deucalionis, 22
Pyrrhus Achillis F. ab Oreſte cæſus, 40
Pyrrhus alter Maced. occupat, 125. ejus res geſtæ, 128. obiit, ibid. & 133, 142
Pythagoræ origo, 44, ejus hiſtoria, 97
Pythia quando peracta, 113

Q

T. Quinctius Capitolinus, 105, Dictator factus ab aratro venit, ibid.
Quinctius Flaminius Philippum vincit, 158
Quinquagentiani, 240
Quinta Synodus, 338
Quintillus, 233
S. Quintini oppidum ad quod vincti Franci, 505

R

Rabula Edeſſenus, 337
Rachel, 9. moritur, ibid.
Rachiſius Langobardorum rex, 377
Radagaiſus, 275, & ſeq. cæſus, ibid.
S. Radegundis, 337, 339 352, in ejus monaſterio, turbæ, ibid.
Raginfredus, 369
Raimondus comes Toloſanus, 465
Raimundus Lullus, 461
Rathodus Friſius, 369
Ratisbonenſis Synodus contra Felicem Urgelitanum, 379
Ravennas prælium, 499
Ravennius Arelatenſis, 294
Rea inſula capta à Ludovico XIII rege, 522
Rebecca, 8
Rechiarius Suevorum rex, 302
Regales Francorum, 286
Reges Roma ejecti, 98
Regillus lacus, ad eámque pugna, 99
Reginaldus Polus, 505
Regis infantis aſpectus Macedonas ad certamen acuit, 63
S. Remaclus, 497
Sanctus Remigius, 310, 324
Remis baſilica S. Remigii dedicatur, 437. conſecrari ibi reges non eſt neceſſe, 451
Remus, *vide* Romulum.
Renatus Lotharingiæ dux, 495
Renatus Andegavenſis rex Neapolitanus, 483
Rhabanus Maurus, 399

Rhæticius, 251
Rheticum bellum, 519
Rhaphienſe prælium, 151, & ſeq.
Rhegnidas Phliuntem invadit, 44
Rhetoribus attributa ſalaria, 212
Rhodogune, 176
Rhodon, 229
Rhodus capta à Turcis, 476, & 500
Rhodi coloſſus evertitur, 153
Rhodij cum Pruſia bellum gerunt, 155, à Romanis multantur, 170
Ricaredus rex Hiſpaniæ, 351, & ſeq.
Richardus Northmanniæ dux tertius, 420
Richardus Cornubiæ princeps rex Germanorum electus, 459
Richardus Angliæ rex è Palæſtina rediens capitur, 418, 453, in Oriente res ejus geſtæ, ibid. obiit, ibid.
Richardus Uvarvicenſis, 494
Richardus Gloceſtriæ comes rex Angliæ, 494
Ricimer, 303
Ricolocius Cardinalis, 523
Robertus Franciæ dux, 399. à Northmannis cæſus, 402
Robertus illius filius, 404 periit, ibid.
Robertvs Uviſcardus, 429, & ſeq obiit, ibid.
Robertus rex Franciæ, 436
Robertus rex Neapolitanus, 466
Robertus Imper. Conſtantinop. 462
Robertus Bavarus Imper. 480
Robertus Sorbona, 468
Roboami res geſtæ, 50. & 51
S. Rochus, 461
Rodolphus Imp. ſub Gregorio X, 459, obiit, ibid.
Rodulphus Burgundiæ, tum Italiæ rex, 409, & ſeq. 418
Rodulphus rex Francorum. 418. obiit, ibidem,
Joannes Roffenſis. 502
Rogerius comes Apuliæ, 44 Rex fit ab Innocentio, 445
Rogerius Tarraconenſis, dux, 467
Rollo dux Northmannorum fit Chriſtianus, 405
Romæ conditus, 71. in ea reges quot, & qui fuerunt, ibid. & ſeq. Petrus Romæ ſedet, 210. capta ab Alarico, 275 à Beliſario, 331. Græcis Imperatoribus erepta 372
Romana ſedes Avenionem tranſlata, 468
Romanæ Eccleſiæ multa donantur à Pipino, 378 à Carolo, ibid.
Romani menſes, 379
Romanus Lecapenus Imper. 414. pellitur, 415
Romanus Imperat. Con-

ſtantini F. ibid.
Romanus Diogenes, 433, & ſeq. obiit, 434
Romanus Argyrus, 31
Romuli, & Remi hiſtoria, 71. illius res geſtæ, ibid. & ſeq.
Rondeletus, 511
Petrus Ronſardus, 511
Roſebequenſe prælium, 471
Roſemunda uxor Alboini, 345
Rotrudis filia Caroli M. 376
Ruben naſcitur, 9
Rudericus rex Hiſpaniæ, 370
Rudolphus Imper. Maximiliani F. obiit, 517
Ruffinus Aquileienſis, 272 patria ejus, 273. mors, ibid. vide 279
Rupella obſeſſa ab Henrico Valeſio, 508. ejus incolæ domiti, 523. capta ab Ludovico XIII, ibid.
Ruſcinonis & Perpiniani comitatu ceſſit Hiſpanis Carolus VIII, rex Franciæ, 496
Ruſtanus rex Perſarum, 459
Ruſticus, & Eleutherus, 235
Rutlandus dux Caroli M. 379

S

S. Abbas, 324
Sabaudiæ dux primùm factus, 482
Sabaudiæ dux Emmanuel Salucianos occupat, 510
Carolus dux oppugnatur ab Henrico IV, 514. pax facta, ibidem. cum Mantuano bellat, 521
Sabellicus, 491
Sabellius, 236
Sabinarum raptus, 71
Sabinenſe territorium datum Romano Pontifici, 378
Sacrilegorum pœnæ mirabiles, 112
Sadoletus, 503
Sæculares ludi ſub Philippo, 231
Sagittarius, & Salonius, 352
Sagra fluvius, 98
Saguntus exciſa, 136
Salaminia pugna, 101
Salem, ſive Hieruſalem, 5
Salica lex ſervata in Philippo Longo, 468. & in Philippo Valeſio, ibid.
Salluſtius hiſtoricus, 193
Salmanaſar, 57, 69, 70
Salmoneus, 22, 23
Salome, ſive Saalina, 178
Salomon naſcitur, 20. regnat, 21. ejus geſta, 49
Salonius Epiſcopus, 352
Salucianus principatus à Sabaudiæ duce occupatus, 510
Salvius Julianus, 224
S. Salvius, 352
Samaria condita, 52, capta à Salmanaſaro, 57. qua ratione coloni in-

eam profecti, 68, & ſeq.
Samii à Pericle domiti, 104
Samniticum bellum, 116, & ſeq. 130
Samſon, 17
Samuel, 18. ejus hiſtoria, ibid. & ſeq. obiit, 19
Sandeſiderianum oppidum in Gallia obſeſſum, 502
Santabarenus, 408
Sapientes ſeptem, 88
Sapores Chriſtianos vexat, 250
Sappho, 88
Sara uxor Abraami, 5, 7, 8. obiit, ibid.
Sara Columnenſis, 468
Saraceni victi à Conſtantino Pogonato, 360 Hiſpanias occupant, 370. à Carolo Martello fuſi, 372, & ſeq. Cretam occupant, item Apuliam & Calabriam, 384, 426. Nuceriæ collocati, 456. in Hiſpania victi inſigniter, 466. inde prorſus ejecti, 490
Sardicenſis Synodus catholica, 255. altera falsò ita dicta, *vide* Philippus.
Sargon quis fuerit, 69
Saturninus Trib. *Pl.* 180
S. Saturninus martyr, 235
Saturnus Latio regnat, 41
Hieronimus Savanorola, 497
Saül, 18. obiit, 19
Saulus, *vide* Paulus.
Saulus dux, 273
Saxones à Carolo M. domiti, 378
Scævola, 99
Jul. Cæſar Scaliger, 511
Joſephus Scaliger, 516
Scaligeri Veronæ principes, 466. deſinunt, 480
Scanderbegus, 475, 486. obiit, 487. in Italiam à Pio II. evocatur, 488
Scandia, 287
Scapula Chriſtianos vexat, 229
P. Scipio Africanus, 138, & ſeq. in Africam trajicit, 139. Pœnos debellat, 140. contra Antiochum profectus, 159. obiit, ib.
L. Scipio Aſiaticus vicit Antiochum, 158
P. Scipio Æmilianus Carthaginem evertit, 172. Numantiam, ibid. obiit, 178
Scipiones ambo in Hiſpania cæſi, 138
Schiſma Laurentii Romæ, 321. Imper. Henrici IV, 428. Henrici V, 442
Schiſma ſub Innocentio II, 445. ſub Friderico Ænobarbo I, 446. ſub Ludovico Bavaro, 465. poſt Gregorium XI, 466. Petri de Luna, 480. quod ſublatum, 481
Scholarius, 485
Schombergius dux, 525
Scoti Britanniam occupant, 285. à Palladio ad fidem converſi, 295. infecti hæreſi, 507
Scythæ Romanum impe-

rium lacerant, 231.& ſeq.
Scythæ monachi de Trinitate otioſas quæſtiones ferunt, 322
Scytharum in Aſiam irruptio, 75. Dariū vincūt, 92
Sebaſtianus Comes à Geiſerico necatus, 293
S. Sebaſtianus, 241
Sebaſtianus rex Luſitaniæ in Africa victus, 509
Sedecias, 59, & ſeq.
Seditio Conſtantinopolit. Nica, 327
Segor, 8
Sejanus, 204
Seleucidarum res geſtæ, 149. & ſeq. & 181. & ſeq
Seleucenſis Synodus, 256
Seleucus, 123. 125. & ſeq. Antiocho filio conjuge cedit, 126
Seleucus Ceraunus, 150
Seleucus Philopator, 161
Seleucus à matre occiſus, 176
Selimus I. Turca, 476
Selimus II, ibid.
Selinus Achaiæ rex, 24
Selinus urbs everſa, 109
Sem, 5
Semele, 32
Semiamira ſive Julia, 227
Semiariani, 262
Semipelagiani, 291. 295
Semiramis, 6
Seneca, 216
Sennacherib, 57, 69, 70, meminit ejus Herodotus, 79
Senones victi à Romanis, 131
Seon, 14
Sephora, 10
Septem ducum ad Thebas expeditio, 38
Septima Synodus œcumenica, 375
Serapidis templum dirutum, 271
Serena uxor Stilichonis occiſa, 275
Sergius invaſor Romanæ ſedis, 395
Serici conficiendi ratio è Perſis allata, 332
Serpens æneus, 14
Sertorius, 184. & ſeq.
Servile bellum, 173, cum Spartaco, 186
Servilius Ahala, 105
Servius Tullus, 72
Seſac rex Ægypti, 51
Seth naſcitur, 4
Sethiani, 224
Sethon rex Ægypti, 78
Severianus, 279
S. Severinus Noricus, 311
Severus Imperat. ejúſque geſta, 225, & ſeq.
Severus alter Imperator in Italia, 303
Severus Trevirenſis, 295
Severus Cæſar, 240, 244
Severus hæreticus, 321
Sexta Synodus, 361
L. Sextius primus è plebe Conſul, 116
Sextus philoſophus, 223
Sfortia dux fortiſſimus, 482
Sicaidares, 479
Sichem urbem Jeroboamus condidit, 50
Sichimorum vaſtatio, 9
Sicilia capta à Beliſario, 329, ejus reges Hieroſolymitanum regnum

obtinent, 456, Franci ea potiuntur, 459. amittunt, 460, & ſeq.
Siciliam aggrediuntur Athenienſes, 107
Siculæ veſperæ, 108
Siculi Italia pulſi, 41
Sicyoniorum regnum, 7
Sidonius Apollinaris, 310
Sigebertus rex Francorum, 348, obiit, ibid.
Sigebertus Dagoberti F. 361
Sigiſmundus Burgundiæ rex, 325. ejus hiſtoria, 332
Sigiſmundus rex Hungariæ, 625. fit Imperator. 481, & ſeq. obiit, 485
Sigiſmundus rex Poloniæ, 513
Carolus Sigonius, 511
Silingi Beticam invadunt, 276
Silius Italicus, 216
Silius amaſius Meſſalinæ, 206
Silphium quando natum, 85
Silverius Papa, 337
Simeon Cleophæ filius, 222
Simeon Jacobi filius, 9
Simon Magus, 220, & ſeq. 215
Simon Pontifex, 168, occiſus, 169
Simonides, 97
Simplicius Viennenſis, 272
Simplicius Cilix, 340
Sina mons Oreb, 10
Siricius Papa, 278
Sirmienſis Synodus, 256
Siroes rex Perſarum, 354
Siſara, 16
Siſyphus, 22, 23
Sixtus primus Papa, 222, 236
Sixtus V Papa, 509
Smyrna condita, 46
Sociale bellum Græcorum, 112, alterum Philippo duce in Ætolos, 154, 155
Sociale bellum Romanorum, 183, & ſeq.
Societas Jeſu inſtituta, 503, in Franciam revocata, 515 Pragam reducta, 519. Lutetiæ Scholas inſtaurat, ibid.
Sochoth, 9
Socratis ortus, 106
Sodoma, & Gomorrha, 7, & 8
S. Solemnis, 310
Solimannus Selimi F. 476
Solon, 81. Draconis leges abrogat, 86, ejus ætas, 89
Sophia uxor Juſtini, 341
Sophocles, 97, 107
Sophonisba, 139
Sophus Perſidis rex, à quo Sophi dicti, 479
Sorbonæ initium, 468
Soſthenes, 129
Soter Papa, 222
Sparta condita, 12
Speuſippus, 117
Spartacus, 186
S. Spiridio, 251
Thomas Stapletonus, 515
Statius, 216
Stauratius, 376
Stauratius Imper. 382
Stella nova, 508
Stheneboea eadem cum

Antia, 27, 28, 33
Sthenelus, 27, 29
S. Stephanus lapidatur, 205. ejus inventæ reliquiæ, 295
Stephanus I Papa, 235
Stephanus III Papa ad Pipinum fugit, 377
Stephanus V Papa, 381
S. Stephanus rex Hungariæ, 424. obiit, 428
Stephanus Antiochenus martyr, 308
Strato, 157
Steſagoras, 96
Steſichorus, 88
Stilicho, 273. Gothos delet, 275, 276. occiditur, ibid.
Strabo, 216
Studius, à quo Studitæ, 311
Suediæ regnum uſurpat Carolus, 513
Suetonius, 216
Suevi in Gallias irrumpunt, 275. in Hiſpanias, 276. victi à Theodorico, 302
Sullæ geſta, 183, & ſeq. cum Mario bellat, 184. obiit, ibid.
S. Sulpicius Bituricenſis, 353
Sulpicius Trib. Pl. 184
Laurentius Surius, 511
Sybaritæ à Crotoniatis cæſi, 98
Syenneſis Cilix, 706
Syloſon, 92
Smeon Stylita, 293, 296, 311
Symmachus Interpres Scripturæ, 236
Symmachus Præf. Urbis, 272
Symmachus à Theodorico cæſus, 320
Symmachus Papa, 321
Syneſius, 278, 296
Syphax, 138, & ſeq. captus eſt, 140
Syracuſæ obſeſſæ ab Athenienſibus, 108. captæ à Marcello. 137

T

Tachon Ægypti rex, 111
Tacitus Imper. 334
Tacitus hiſtoricus, 216
Talaus, 23, 26
Talbotius, 493
Tamberlanes, 474
Tanaxarces Cyri filius, 803
Tancredus de Altavilla, 426
Tantalus Ganimedem rapuit, 40
Taphii, 29
Ruardus Tapperus, 511
Taraſius Patriarcha, 375
Tarentini Pyrrhum in Romanos evocant, 128, 133
victi ſunt, 134, & ſeq.
Tarentum conditum, 85, captum ab Hannibale, 138
Tarquinii oppidum, 72
Tarquinius Priſcus, ibid.
Tarquinius Superbus, 73
Tarquinius Collatinus, 99
Tartarorum eruptio, 464
Tatius dux Sabinorum, 71
Taurus Berytius, 223
Teias Gothorum rex, 330
Telamon, 35
Telchin, 12
Teleboæ, 29
Teleclus rex Spartæ, 73

Telephaſſa Cadmi mater, 31
Telephus, 33
Teleſtes poëta, 118
In Telina valle bellatum, 519
Temenus Heraclida, 43
Templarii ſupplicio affecti, 468
Templum Hieroſolymitanum conditum à Salomone, 49. inſtaurari cœptum ſub Cyro, 83. pollutum ab Antiocho, 164. ab Herode inſtauratum, 200
Terentius Comicus, 174
S. Tereſia, 511
Tertullianus, 229
Tetrapolis Doridis, 22
Tetricus tyrannus, 233
Teucer primus in Troade regnat, 39
Teuta regina, 135
Teutones cum Romanis certant, 180, & ſeq.
Thales, 88
Thamar à fratre violata, 21
Thare, 5
Thartan, 69
Thebæ conditæ, 31. à ſeptem ducibus obſeſſæ, 38. ab Alexandro, 118, & ſeq.
Thebani cum Laced. certant, 110. eos vincunt, 111
Thebani urbe ſua pulſi ab Epigonis, 38, 39
Thebes oppidum everſum ab Abimelecho, 17
Thelxion, 12
Themiſtius Agnoëta, 322
Themiſtius philoſophus, 260, 265
Themiſtocles, 101, & 102, fugit, ibid.
S. Theobaldus, 441
S. Theodardus, 364
Theodatus, 329
Theodebaldus Theodeberti filius, 334
Theodebertus Theodorici filius, ibid.
Theodebertus Chilperici F. 388, 356. obiit, ibid.
Theodomir, 289
Theodora vxor Juſtiniani, 326. obiit, 331
Theodora Imperatrix, 406
Theodoretus, 296. depoſitus ab hæreticis, 305
Theodoricus I Viſegothorum rex, 384. ejus filia Geiſerici filio nupta, malè accepta, 300, obiit, 301
Theodoricus Oſtrogothorum rex, 289. in Italia regnat victis Herulis, 305, & ſeq. 316, & ſeq. Narbonenſem obtinet, 318. Francos vincit, 319. mores in deterius mutat, ibid. obiit, 321. damnatus eſt, 323
Theodoricus Triarii filius 297
Theodoricus Theodorici F. Viſegothorum rex Hiſpanias invadit, 302
Theodoricus Chlodovei filius, 318
Theodoricus Childeberti filius, 350, 356, obiit, ibid.
Theodoricus Chlodovei II filius, 363, 369
Theodoricus à Carolo Martello rex fit Fran-

ciæ, 369
Theodora uxor Conſtantii Chlori, 239
Theodorus Mopſueſtenus, 272, de eo queſtio, 337
Theodorus Studita, 376, 383
Theodorus vir ſanctus, 384
Theodorus Dyrrachinus, 462
Theodorus Laſcaris Græcorum Imperat. 463
Theodorus Laſcaris alter Joannis filius, ibid.
Theodonis villa ubi conventus factus Ludovici Pii tempore, 381
Theodoſius I. Imper. 262, fit Imper. 266. ejus mores, 267. ab Ambroſio multatus, ibid. ejus geſta, ibid. Arianis adimit Eccleſias, 269, Gothos recipit, 266, obiit, 268, ejus pietas, 271
Theodoſius II. Imper. 280, & ſeq.
Theodoſius Adramyttenus Imp. 367, & ſeq.
Theodota pellex Conſtantini Irenes filius, 376
Theodotio, 225
Theodotus coriarius, 228
Theodotus Bactriani regni conditor, 144
Thaodotus alter Syriam prodit Antiocho, 151
Theodulphus Aurelianenſis, 381
Theognis, 88
Theopaſchitæ, 307
Theophanes, 384
Theophania Othonis II uxor, 413
Theophilus Imper. 384
Theophilus Alexand. Epiſcopus, 271, 278
Theopompus hiſtoricus, 118
Theophraſtus, 124, 131
Theophylactus patriarcha Conſtantinop. homo impurus, 414
Thera inſula frequntata, 46
Theras è Laconia profectus in Lybiam, ibid.
Termopylæ, ad quas Lacedæmonii contra Perſas pugnarunt, 101
Theſſalus, à quo Theſſalia, 36
Theſſalicæ uxor Caſſandri, 124
Theſſalonicenſe regnum, 462
Theſſalonicenſis cædes juſſu Theodoſii, 267
Theſeus, 35, Minotaurum occidit, 37, obiit in exilio, 38
Theuthras Thelephi pater. 53
S. Thomas Cantuarienſis, 452
S. Thomas Aquinas, 461
Thomas Valdenſis, 484
Thoriſmundus, 289
Thoriſmundus Theodorici filius, 301
Thraſamundus, 223
Thraſea, 212
Thraſumenus lacus, & ad eum clades Roman. 137
Thraſybulus Hieronis frater, 103
Thraſibulus dux Athen. 110

Thraſibulus Mileti tyrannus, 87
Thucydides, 118
Thuringia ubi ſita, 286
Thymœtes Athenienſium rex, 45
Thyeſtes, 30
Tiberius Imperator, 197, ejus geſta, ibid. obiit, 204
Tiberius Imperator Chriſtianus, 341. fit Imperator, 342
Tiberius Apſimarus Imperator, 365
Tibullus, 198
Tiburtes victi, 116
Tiburtius martyr, 229
Ticinenſis clades Romanorum, 137
Tygranes Syriam obtinet, 181
Tigurini Caſſium vincunt, 179
Tillius dux, 521
Timocharis, 132
Timoleon, 112
Timotheus poëta, 118
Timotheus dux Athen. 110
Timotheus Alexandr. Epiſcopus, 270
Timotheus Ælurus, 298, 306 ejectus, ib. obiit, 308,
Timotheus Solophaciolus, ibid.
Andreas Tiraquellus, 511
Tireſias 39
Tiridates, 207
Tiſamenus Oreſtis F.
Tiſſapheres, 110
Tithonus Laomedontis filius, 40
Titus Imperat. 213, & ſeq.
Tobias, 58
Toiraſius dux, 523, 524
Franciſcus Toletus, 513, obiit, 515
Tolmides dux Athenienſium, 104
Toloſa à Cœpione direpta, 180. Gothici regni caput, 282
Toloſanus Comitatus in Franciæ regum ditionem quomodo venerit, 465, & 467
Tolumnius Veiens occiſus, 106
Tomiris, 82
Torquatus filium occidit, 116
Alphonſus Toſtatus, 484
Totila, 330
Traditores qui, 242
Trajanopolis quæ priùs Selinus, 218
Trajanus Imp. 217
Transfigurationis feſtum inſtitutum, 487
Tranſubſtantiatio in Lateranenſi Concilio nominata, 456
Trapezuntinũ imperiũ, 475
Georgius Trapezũtinus, 490
Trebienſis clades Romanorum, 137
Tribuni plebis creati primò 100
Tridentina Synodus, 504
Trivulcius dux, 498
Triopas, 12
Triſagium vitiatum ab hæreticis, 307, 313
Trium Capitulorum hiſtoria, 337, & ſeq.
Triumphi Romuli, 71
Triumviratus, 194
Troia in Italia condita, 426
Troia capta ab Hercule,

35, à Græcis, 41
Trojanum regnum à quo cœptum, ejúſque reges, 39
Tros, ibid.
Trullana Synodus, 368
Tryphæna, 176
Tryphon rex Syriæ, 168
Tullus Hoſtilius, 75
Martius Turbo, 218. & ſeq.
Turcæ Perſidem occupant, 432
Turcarum origo Impp. & res geſtæ, 473, & ſeq.
Hadrianus Turnebus, 511
Turnus, 42
Turpilius Comicus, 193
Joannes de Turrecremata, 484
Franc. Turrianus, 511
Jacobus Tuſanus, 503
Tuſci ſubacti Tarquinio, 72
Tuſculum à Romanis everſum, 447
Tydeus, 26, 38
Tyndareus. 25. ei Laconicam commiſit Hercules, 44
Typographia reperta, 491
Tiranni triginta, 232
Tyriorum regnum, 60, & ſeq.
Tyrium concilabulum, 250
Tyro Salmonei filia, 22, 23, 35
Tyrtæus poëta, 74
Tyrum capit Alexander, 120
Tzathius, 315. & 327
Tzimitſes, *vide* Joannes.

V

ad VAdimonis Lacum cæſi Etruſci, & Boii, 131
Vaipharius Aquitaniæ dux, 378
Valdenſis, *vide* Thomas.
Valens Imp. 261. moritur, 262. Arianus cùm eſſet Eccleſiam perſequitur, ibid. octoginta clericos demergi in mare imperat, 263
Valentina uxor Ludovici Aurelianenſium ducis, 467
Valentinianus I Imperator, 261. obiit, ibid. ejus initium adſtruitur, 266
Valentinianus II, 266, & ſeq. à Theodoſio reſtituitur, 267. obiit. 268
Valentinianus III, 283, & ſep. 300, & ſeq. malè ſe gerit, 302. obiit, ibid.
Valeria Diocletiani filia, 239
Valerianus Imper. 232
Valerianus martyr, 229
Valerius Flaccus, 216
Valeſiorum regia ſtirps deficit, 511
Valſtinius dux, 526
Vandali in Gallias irrumpunt, 275. in Hiſpaniam, 276. in Africam, 283. Carthag. capiunt, 285. 286. à Juſtiniano victi, 328, & ſeq.
S. Vandregiſillus, 370
Varnorum hiſtoria, 336
P. Terentius Varro Atacinus, 193
M. Varro alter eruditione clarus, ibid.
M. Terentius Varro ad Cannas victus, 137
Vaſcus Gama, 490
Vatablus, 503

Vaticana

Vaticana bibliotheca inſtituta, 488
S. Udalricus, 412
S. Vedaſtus, 310
Andreas Vega, 511
Veientes victi, 71, 105. Camillus eos domat, 115
Vellus aureum quid fuerit, 32, 35
S. Venceſlaus, 411
Venceſlaus rex Romanorum, 466, 467
Venetiarum origo, 302
Veneti cum Genuenſibus bellant, 461, 467. cum Franciſco Sfortia, 486, cum Carolo VIII. Franco, 497. cum Ludovico XII, 498. cum Ferdinando Imper. 518
Ventidius Parthos ejicit, 195
Venuleius Juriſconſ. 228
Vercellæ ab Hiſpanis captæ, & reſtitutæ, 518
Verina imperatrix, 297, & ſeq. obiit, 299
Annius Verus, 219. imperat cum M. Aurelio, 220. obiit, 221
Ælius Verus ab Hadriano adoptatus, 219
Veſegothicum regnum in Galliis cœptum, 282. eorum origo, & res geſtæ, 287, & ſeq.
Veſpaſianus, ejúſque geſta, 212, & ſeq. Judæos debellat, 213
Veſperæ Siculæ, 460
Vetilius Prætor, 172
Vetranio, 293
Aur. Victor. 265
Victor Papa, 228
Victor Capuanus, 329
Victor Tununenſis, ibid.
S. Victoriæ cœnobium extruitur, 454
Victorinus rethor, 258
Petrus Victorinus, 511
Victorius Aquitanus, 310
Vigilantius, 272
S. Vigilius, 279
Vigilius Papa, 337. quid in cauſſa trium capitulorum egerit, 338, & ſeq. obiit, 339
S. Villebrordus, 370
S. Vincentij ſtola Lutetiam advecta, ibidémque cœnobium extructum, 334
Vincentius Belvacenſis, 458
Vincentius Lirinenſis, 295
S. Vincentius martyr, 242
S. Vincentius Ferrarienſis, 484
Virdumarus, 135
Virgilius naſcitur, 193. obiit, 198
Virgilius notatur, 61
Virginia à patre occiſa, 105
Viriathus, 172
Vitalianus Scytha, 315, 314. occiditur, 315
Vitalis hæreticus, 365
Vitalis Troentinus, 308. depoſitus, ibid.
Vitellius Imperator, 212
Vitigis, 329
Vitruvius, 193
Vladiſlaus Sigiſmundi Poloniæ regis filius, 518
Vladiſlaus Hungariæ rex, 486
Ulphilas, 288
Ulpianus. 228

S. Ultanus, 364
Vocladenſis pugna, 317
Voſci cum Romanis bellant, 100, 105
Voluſianus Imper. 231
Voluſius Mætianus, 224
Urbanus II, Papa, 438
Urbanus IV, 459
Urbauus V, 467
Urbanus VI, ibid.
Urbanus VIII, 521
Urchanes Turca, 473
Uriæ nex, 20
S. Urſmarus, 370
Urſicini ſchiſma, 264
Uſumcaſſanes, 479
Vualamir, 289
Vualdrada, 395
Vuallia Gothius, 282
Vuarnenſis clades Hungarorum, 486, 487
Vuido Italiæ rex, 398
Vuillelmus Northmanniæ dux Rollonis F. 419

&

Xanthippus Attilium vincit, 134
Xanthus Bœotorum rex, 45
S. Franciſcus Xaverius, 503. obiit, 511
Xenaias, 309, 321
Xenocrates, 117, 131
Xenophanes, 89, 97
Xenophon, 110, 117
Xerxis geſta, 100, & ſeq. mors, 103
Joan. Xiphilinus, 433
Xuthus, 22, 24

Z

Zabulon, 5
Zacharias Jojadæ filius, 55
Zacharias Papa auctoritate ſua regnum Pipino confirmat, 377. contra Langobardos Pipinum implorat, 377
Zamri rex Iſraëlis, 5
Zancle, *vide* Meſſana.
Zara rex Æthiopum, 51
Zara pater Jobi, 10
Zelpha, 9
Zeno Eleates, 98
Zeno Stoïcus, 132
Zeno primus Imperator 297, & ſeq. obiit, 300, 307. hæreticus fuit, 308, ejus geſta, 313
Zenobia, 232, 237
Zenodia uxor Baſiliſci, 298
Zetus, 32
Zodiaci partitio non adeo vetus, 65
Zoë Imperatrix, 414
Zoë altera Imperatrix, 431. & ſeq.
Zonaras ubi deſinit, 435
Zoroaſtres Bactrianorum rex, 6
Zoſimæ anachoretæ duo, 324
Zoſimus hiſtoricus, 279
Zoſimus Papa, 290

FINIS.

DIONYSII
PETAVII
AURELIANENSIS
E SOCIETATE JESU,
RATIONARII
TEMPORUM
PARS SECUNDA,

Quæ eſt τεχνικὴ,

oc eſt Chronologiæ methodum, & Hiſtoricorum temporum argumenta probationéſque continet.

PARISIIS,
Typis Sebaſtiani Mabre-Cramoiſy.
pud Florentinum & Petrum Delaulne,
in Sorbonâ ſub ſigno Imperatoris.
M. DC. LXXXVIII.
CUM PRIVILEGIO REGIS.

IN POSTERIOREM
RATIONARII
PARTEM,
Ad Candidum Lectorem.
PRÆFATIO.

QUÆ ſit Rationarii noſtri poſteriori hac editione inſtituta diviſio, in prioris partis Præfatione tibi (Candide, atque erudite Lector) expoſui. Nunc pars altera ſequitur, in quam quæ ſunt hujus artis, operíſque τεχνικὰ conjecimus. Ea tributa eſt in libros quatuor. Quorum primus Iſagogen continet Chronologicæ artis, ac rerum ad ejus ſcientiam, methodúmque maxime neceſſariarum. In quem characteriſmos annorum, & earum nationum, quarum ſæpiùs annis utimur, tempora contulimus: velut Judæorum, Ægyptiorum, Arabum. Tùm veræ, falſæque dijudicandæ Chronologiæ modum, ac viam prꝺſcripſimus: non regulis modò tradendis: ſed etiam exemplis ex ea Chronologia petitis; quæ una fere hactenus his ſcateret vitiis omnibus, quæ caveri hoc in genere maxime vellemus. Etenim dici hoc ſine mendacio, ac malevolentia poteſt: ex tanto Chronologiarum numero. quantus ad hanc diem extitit; nullam eſſe deteriorem, quàm quæ per ſummam indignitatem ſpecioſum illud *ſanctitatis* ſibi nomen aſſumpſit. Credo ut ab ſe inquiſitiones hominum, ac judicia hoc velut ſacræ rei, & religionis objectu defenderet. Eſt autem ejuſmodi, qualem neque doctus probare quiſquam: nec niſi imperitus laudare poſſit. In hujus ergo perſtrin-

gendis, & caſtigandis erroribus, artis, ac methodi noſtræ ſpecimen elaboravimus. quo illius periculo, ac ruina cautiores reddamus cæteros, qui ad hujus præſtantiſſimæ diſciplinæ ſtudium ſeſe conferent. ſi minus illi ipſi peſſimi Operis artifici prodeſſe poſſimus; ut ad ſua vel cognoſcenda, vel emendanda peccata inde proficiat. quorum alterum, uſum aliquem ingenii, doctrinæque poſtulat: alteri, inveteratus amor ſui, & obtrectandi major aliis, quàm intelligendi veri, cupiditas obſiſtit. Accedit ad hæc animi vitia ætas hominis jam ingraveſcens, quæ minimè omnium ad diſciplinam idonea ſolet eſſe. qui ſe tam grandi natu *Diſcipulum Temporum*, & *Opilionem*, hoc eſt ruſticum, & obnormem Chronologum publicè profitetur; neque multùm in ea re conſecutum ſe eſſe, neque porro conſequi poſſe confidat.

Reliqui libri tres præcipuorum hiſtoriæ capitum, quæ in priori parte hiſtorico propè ſtilo tradita ſunt, demonſtrationes Chronologicas, probationéſque complectitur, quarum ad ſingulas, prioris partis marginales notæ Lectorem dirigunt. ut cùm nudam, ac ſimplicem rerum narrationem, ac seriem ex illa didicerit argumentum temporum, ac fidem epochæ, ut vocant, cujuſlibet ex hac poſteriore conquirat.

RATIONARII TEMPORUM PARS SECUNDA,

quæ eſt ἀποδεικτικὴ, ſive τεχνική.

LIBER PRIMUS.

In quo Catholica Temporum traduntur, hoc eſt rerum ad Chronologiam utilium brevis Iſagoge.

De duplici anno Iuliano, & Tropico, déque Gregoriana caſtigatione.

HISTORIA, rerum præteritarum eſt narratio. Chronologia verò rerum earumdem certis ex indiciis ad ſua tempora, temporúmque partes accommodatio. CAPVT. I.

Quare huic illa materiem, copiámque ſuppeditat: hæc illi viciſſim formam, ac velut regulam adhibet. illa ſimplici rerum geſtarum ordine contenta eſt: nec annorum ſingulorum exactam rationem inſtituit: hæc annos ipſos, quoad licet, annorúmque partes, quibuſdam notis, ac veſtigiis aſſequitur. Eæ notæ, ſive characteres

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 2.

temporum, iiſdem à principiis, à quibus & tempora ipſa, proficiſcuntur. Tempus eſt menſura motus ſecundùm priores poſterioréſque partes, Atque hoc duorum præcipuè ſiderum converſione finitur, Solis atque Lunæ. quorum prior circuitu ſuo annum efficit: Luna menſem: qui duodecies replicatus ex hominum inſtituto, ſui generis, hoc eſt lunarem componit annum.

Annus duplex.

Hinc duplex conſurgit annus, qui quidem ad uſum artis hujus adhibetur: alter ad Solis, alter ad Lunæ curſum deſcribitur. Solis annus itidem eſt duplex. Nam unus eſt exactus, qui Solaris curriculi numeros implet. alter civilis, ac minus accuratus, qui popularem ad uſum paululum ab illo deflectitur. Priorem Tropicum vulgò nominant: non quod à Solſtitio, quas τροπὰς propriè vocant, inchoari ſolitus eſſet: ut quibuſdam placet, & nos olim putavimus: ſed quoniam ab aliquo cardinum annuorum quatuor, æquinoctiis duobus, vel ſolſtitiis totidem, illius initium ducitur. Etenim non minùs æquinoctia, quàm ſolſtitia τροπὰς appellarunt. De qua re inſignis eſt locus Sexti Empirici lib. 5. adverſùs Mathem. cap. 1. ubi de ſigniferi ζωδίοις, id eſt *Signis* agens, τροπικὰ, μὲν, inquit, ἐν οἷς γινόμενος ὁ ἥλιος μεταλλάσσει, καὶ ποιεῖ τοῦ περιέχοντος τροπάς. οἷόν ἐστι ζώδιον ὅ, τε κριὸς, καὶ τὸ τούτου διάμετρον, καθάπερ ζυγός. αἰγόκερώς τε, καὶ καρκίνος ἐν κριῷ γὰρ ἐαρινὴ γίνεται τροπὴ ἐν αἰγόκερῳ δὲ, χειμερινή. ἐν καρκίνῳ δὲ θερινή. καὶ ἐν ζυγῷ, φθινοπωρινή. *Tropica ſigna ſunt ea, in quibus Sol poſitus immutat, & aëris converſiones facit cujuſmodi ſignum eſt, Aries, & quod ex adverſo illum reſpicit, velut Libra: Capricornus item & Cancer. Nam in Ariete ſit verna converſio: in Capricorno hyberna: in Cancro æſtiva: in Libra, autumnalis.* Sic Oppianus, ὀπωρινὰς τροπὰς vocat in Cyneg. 1.

Vnde Tropicus dicitur.

Η πάλιν ἐσχατίῃσιν ὀπωρινῇσι τροπῇσι,
Ηνίκα δῶμα τέθηλεν ὀπωρολόγοιο γεωργοῦ.

Aut rurſus extremis autumnalibus converſionibus.
Quando domus vireſcit fructus colligentis agricolæ.

Manilius item in fine lib. 3 de ſignis illis quatuor,

Quæ Tropica appellat, quod in illis quatuor anni
Tempora vertuntur ſignis.

Et Procopius τροπὰς pro verno æquinoctio paſſim uſurpat, nonnunquam & ἐαρινὰς adjungens. Denique Philo Judæus in Coſmopœia μετοπώρου τροπὰς appellat, *autumnalem converſionem*, id eſt æquinoctium. Hanc τῶν τροπῶν notionem tot teſtimoniis affirmandam eſſe duxi, quòd ea viros doctos Vocabulariorum auctores præterierit. Certè nullam mentionem illius faciunt: ne Henricus quidem Stephanus dilucentiſſimus alioqui Theſauri conditor. Tropici anni, ſive cœlectis, perinde ut ſolaris curſus, ignotus eſt modus. Siquidem inæqualis eſt converſio Solis ab uno cardine ad ſimilem alterum, ac modò major, modò minor: ut in Theoricis oſtenditur. Verùm medius quidam, & inter extrema temperatus ambo. Tropicus annus eſt, qui dierum ſpatio definitur 365, horarum 5, 49', ut in IV de Doct. Temp. cap. 36 probavimus. 1. Cot. pag. 22.

Poſterioris generis annus Julianus dicitur, quòd eum Julius Cæſar communem ad uſum Romani orbis tranſtulit, qui diebus conſtat 365, horis præcisè 6. Horæ tandiu differuntur, dum collectæ diem efficiunt. Id quarto quoque vertente anno fit. Ideo quinti initio dies unus accedit ad ſummam, qui biſextilis vocatur, quod ante 6 Cal. Martias inſeritur, ac bis, ſexto Calendas uſurpatur. *Julianus annus.*

Igitur cœleſtis annus, ſive Tropicus, Juliano minor eſt ſcrupulis horariis 11, cujuſmodi hora ſexaginta continet, dies verò, 1440'. Ut igitur ſcias quot annorum ſpatio diei unius anteceſſio colligatur in anno Juliano, divide 1440' per 11', efficies annos 131 ferè, hoc eſt 1360 $\frac{10}{11}$, quo intervallo Tropici anni caput Julianum antevertit. Fingatur enim Solis ingreſſus in Æquinoctii punctum hoc anno competere in mediam noctem, quæ inter 20 & 21 Martii diem intercedit: ab eoque momento ambo an- *Tropicus annus.*

ni, Tropicus, & Julianus incipiant. Poſt annos 131, æquinoctium cadet in mediam noctem, quæ eſt inter 19, & 20 Martii. Poſt annos item 262, recidet in mediam noctem, quæ 18 & 19 diem dirimit. Poſt 363 annos denique, in eam, qui inter 17, & 18 diem media eſt. Ita paulatim Tropici anni caput, cum annuo æquinoctii cardine, in anni Juliani modo verſus menſium initia reflectitur: dum interea Julianus annus in ſtatione ſua perſeverat: quæ quidem rudi Minerva, non limata, & aſtronomica ſubtilitate diſſerimus.

De anni caſtigatione, vide l. 5. de Doct. Temp. & l. 7. c. 12.

Non alia de cauſſa majorum noſtrorum memoriâ contigit, ut æquinoctiorum, ſolſtitiorúmque puncta dies illos Julianorum menſium, in quibus hactenus conſtiterant; paulatim relinquerent. Exempli cauſſa vernum æquinoctium ſæculo Nicæno, hoc eſt poſt annum Chriſti 300, diem 20, ac 21 Martii obſidebat: qui poſterior Eccleſiaſtica lege ad Paſchatis negotium civili æquinoctio conſtitutus eſt. Poſt annos ferè 1300, deprehenſum eſt æquinoctium idem obtinere dies Martii 10, & 11. (Quippe cardines iſti in anno communi propter biſextilem diem, ultro citróque fluctuant, ac biduum occupant.) Proinde anno 1582, quo Gregorii XIII auctoritate caſtigatus eſt annus, decem diebus expunctis, ad priſtinas metas Nicæni ſæculi, reditus eſt factus. Et ut deinceps evagari cardines illi deſinant, ac certis diebus obſignentur, providit Calendarii Gregoriani conditor, uti ſingulis annorum centuriis vertentibus, dies unus biſextilis omitteretur, quarta duntaxat excepta centuria, quæ biſextilem ex more retinet. Ita quadringentis annis tres tantummodo biſextiles perimuntur. quoniam non centum annis, ſed 131 circiter dies unus accreſcit anno Juliano, quo Tropicum ſuperat. Unde 393 annorum ſpatio triduum exoritur: quod facilitatis gratiâ per centurias diſpenſatur. Quæ res ſubtiliùs à nobis eſt diſputata in v de Doct. Temp. & in vii, c. xij.

Redeo ad Julianum annum: cujus publicè recipiendi auctor fuit non Romanis ſolum, ſed

pleriſque populis Julius Cæſar. Eſt verò illius deſcriptio cùm ad uſum expedita, tum rerum naturæ conſentanea: ſiquidem Solis converſionem quàm fieri poteſt proximè conſequitur, & ad commendandam temporum memoriam eſt aptiſſima.

Quo fit, ut Chronicorum, & Annalium Scriptores eam anni formam adhibeant, non iis modò rebus explicandis, quæ poſteriores illius inſtitutione ſunt, ſed antiquioribus etiam, & ab ipſo adeo orbis initio: quamvis alia tum anni forma; imo aliæ apud alias nationes exiſterent. Quocirca cùm Solis, exempli gratiâ, Lunæque defectiones; aut civitatum, regúmque bella, & eorum res geſtas ſuis annis, annorúmque tempeſtatibus aſſignant, Juliano utuntur anno, Julianíſque menſibus; quaſi in uſu jam tum iſti fuerint; quod προληπτικῶς, & fictione quadam inſtituunt, quo noſtri faciliùs iſta percipiant popularibus aptata ſpatiis, nec in variis diſcernendis annorum generibus lectorum fatigetur attentio.

De Lunari menſe, anno ſimplici, & compoſito, ſive enneadecaëteride, & aureis numeris.

UT anni ſpatium converſione Solis, ſic menſtruum intervallum Lunæ circuitu deſcribitur. Is menſis eſt duplex. Nam orbem ſuum Luna peragrat diebus 27, horis 7, 43', 7''. qui menſis periodicus vocatur: alter eſt Synodicus, quo Luna ab Sole digreſſa eundem aſſequitur. Siquidem eo ſpatio, quo ſuum orbem Luna conficit, ſuapte motu Sol aliquantum progreditur, hoc eſt gradus ferè 27: quos proinde circulo ſuo tranſancto emetiri Luna debet, ut iterum cum Sole jungatur. Quare menſis iſta lunariis diebus conſtat 29, horis 12, 44', 3'' &c. Sed ut propiùs ad Solis circuitum, id eſt annum, lunaris motus accederet, duodecies replicatus iſte menſis annum effecit dierum 354; CAPVT II. Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 4.

Lunares menſes duum generum.

hor. 8, 48', 38", circiter: qui lunaris annus dicitur. Ac tam menſes, quàm anni lunares duûm generum eſſe dicuntur. Alii quippe ſunt aſtronomici; alii populares. Aſtronomici ſunt, quos poſuimus, qui ſupra dies, horas aliquot continent, horarúmque ſcrupula. Dies enim, ſive τὸ νυχθήμερον, hoc eſt *ſpacium lucis atque noctis*, in horas 24: horæ ſingulæ in 60 ſcrupula prima: hæc in totidem ſecunda tribuuntur; atque ita deinceps. Civiles autem alternis dierum ſunt 30 & 29, quaſi ſinguli ſupra dies 29, horas colligant præcisè 12. quod ſupereſt de ratione ſcrupularia, id in horas collectum, ad diem complendum, certis annis extra ordinem accreſcit.

Hujus generis anno lunari, qui ſimplex appellari poteſt, neque cum anno Solis implicatur, utuntur hodiéque Arabes, Turcæ, ac Saraceni. quorum annus per Juliani contextum evagatur, neque certam ad anni tempeſtatem illius caput adhæreſcit: ut in noſtrate accidit, qui à bruma ſemper inchoatur. qua de re poſtea.

Explicatur cycli Lunaris ratio.

Plerique autem omnes populi, qui lunarem anni modum amplexi ſunt, non eum ſimplicem adhibuerunt, ſed cum ſolari conjunctum, & communi aliquo velut incluſum orbe, atque conſtrictum. quem cyclum, ac periodum vulgò nominant. Ea, nondum ad plenum comperto Lunæ, Solíſve circuitu, variè tentata eſt: ac multiplici annorum intervallo finita: primùm biennii: inde quadriennii, hoc eſt dieteridis, ac tetraëteridis. quaſi vel biennio, vel ejus duplo ſpatio Solis ac Lunæ rationes paria facerent. quod rudi ſæculo perſuaſum eſſe Cenſorinus affirmat. Pòſt octaëteris, id eſt octo annorum orbis, maximè placuit: qui ne ipſe quidem ſatis accuratus eſſe deprehenſus eſt. Ideo novemdecim annorum cyclus eſt inventus, íſque omnium exactiſſimus habitus eſt: tanquam eo vertente annorum numero, amborum ſiderum ab eodem puncto ad idem fiat reverſio. Hic eſt ille decemnovennalis Lunæ cyclus; ſive enneadecaëteris, cujus auctor Græcis ſuis

Meto fuiſſe dicitur: eámque cæteræ poſtea nationes aſciverunt; ut præſertim Chriſtiani ad Paſchalem celebritatem, & ſacrorum ordinanda tempora tranſtulerunt. Ejus ratio eſt ejuſmodi.

Annus quilibet Julianus dies colligit 365, horas 6. Summa hæc 19 ducta dies efficit 6939, horas 18. Anni porro Lunares diebus conſtant ferè 6732., horis, 23, 24', 25''. qui ſunt menſes Lunares, ſive ſyzygiæ 228. Adduntur ergo ſeptem menſes ejuſdem generis, qui certis annis ſimplicibus additi, intercalares, Græcis ἐμβολιμαῖοι vocantur. Septem Lunares ſyzygiæ dies conficiunt 206, horas 17, 8', 22''. Ea ad menſes 228 addita dant dies 6939, 16, 32', 27'. quæ in totum ſyzygias Lunares conficiunt 235. Hæc eſt Lunaris enneadecaëteris, ſive cyclus decemnovennalis, qui Julianis 19 annis minor eſt hora 1, 27', 32', circiter. Quocirca annis 19 vertentibus non fit præciſa peræquatio motuum utriuſque ſideris; neque Luna ad idem diei punctum revertitur, unde erat progreſſa: ſed hora 1, 27', 32'', antevertit priſtinam epocham, quod diſcrimen diu neglectum à Calendarii artificibus paulatim maximam labem in Noviluniorum, ac Pleniluniorum calculos invexit. Quippe anno 1582, quo faſti ab Gregorio XIII correcti ſunt, anteceſſio Lunaris deprehenſa eſt quatridui circiter à tempore Nicænæ Synodi, in annis 1257, quæ ſunt enneadecaëterides paulo plus 66.

Sed antiqui computorum artifices, ut Beda, cæteríque deinceps, partim ignorata, partim diſſimulata hac differentia; neomenias Lunares ad eoſdem, in quibus primùm erant collocatæ dies adhærere putabant. quos quidem hac ratione deſcripſerunt in Calendario Romano. Initio à quocumque anno facto; ut, exempli gratia, ab eo qui Novilunium exhibet Januarii 23, Februarii 21, Martii 23, & ita deinceps; iis diebus in margine Calendariorum adſcripſerunt notam 1. Anno ſequente animad-

Aureorum numerorum diſpoſitus, de quo vide lib. 6. de Doct. Temp.

verterunt neomenias undecim circiter diebus antegreſſas cadere in Januarii 12, Februarii 10, Martii 12. (Nam 11 ferè diebus in menſibus ſingulis priorem neomeniam poſteriores antevertunt in anno Romano.) Ad hos itaque dies in Calendario numerum 2 adnotarunt. Sic anno tertio, quarto, & ſequentibus, quos in dies cadere novam Lunam menſibus ſingulis obſervabant, iis diebus numeros 3, 4, &c. apponebant, uſque ad 19. Quippe poſt 19 annos vertentes, neomeniæ rurſus ad caput priſtinum relapſæ, Januarii 23, Februarii 21, Martii 23 diem repetebant; eodémque tenore inſequentibus annis conſtitutas ſemel priori enneadecaëteride metas per orbem luſtrabant. Hi numeri in Calendario notati aurei vulgò dicebantur.

De Cyclo Solari, ac Literarum Dominicalium ſerie. tum de triplici Cyclo, Solis, Lunæ, & Indictionis, quatenus ad annorum characteres adhibentur.

CAPUT III. Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 3.

SOlis ab uno cardine ad eundem converſio annuo intervallo circunſcribitur. Annus Romanus, ſive Julianus ordinarius, & communis, diebus conſtat 365. quibus quarto quoque vertente anno dies unus accreſcit: quem 6 horæ appendices quater ductæ colligunt. Eum biſextilem appellant, quia 6 Kal. Martias infinditur; ac tum eodem repetito die, bis ſextus Calendas pronunciari ſolet. Jam verò dies illi 365 per ſeptem diſtributi hebdomadas conficiunt 52, & unum diem ſuperfluum. Ita fit ut, quia per ferias 7 annus evolvitur, quæ pre totidem literas A, B, C, D, E, F, G, exprimuntur; à quacumque earum annus incipiat, in eadem litera, feriâve terminetur. Ac ſi biſextilis nullus eſſet annus, orbis τοῦ ἑπταζῶντος, ſive hebdomadicus, ſeptem annis abſolveretur: atque ita ſingulæ per orbem literæ anni caput obtinerent;

viciſſimque Dominicam diem notarent. Ut ſi hoc anno litera Dominicæ diei ſit A, ſequenti erit G, tertio F,4,E,5,D,6,C,7,B. Quibus peractis, ad primam A fiet reverſio; ac reliquæ deinceps eodem tenore decurrent. Sed biſextilis dies æquabilem hunc interpellat curſum. Nam biſextilis annus non in eandem, unde cœptus eſt, feriam deſinit, ſed ſequentem. Propterea orbis iſte literarum Dominicalium, quater ſeptem, hoc eſt 28 annis explicatur, quibus earum viciſſitudo continetur. Hic eſt circulus, ſive, ut vulgò loqui ſolent, cyclus ſolis, vel literarum Dominicalium; quo abſoluto, ad idem caput, eundémque deinceps literarum ordinem regredimur, ac quendam velut circulum repetimus: unde cycli profectum eſt vocabulum. Hic Cyclus Romano more ab anno biſextili ſumit exordium, literiſque G F, quæ quidem, ut & ſequentes, tethnico iſto verſu memoriæ cauſſa comprehenſæ ſunt.

Cyclus Solis.	
Anni.	Literæ.
1	G F
2	E
3	D
4	C
5	B A
6	G
7	F
8	E
9	D C
10	B
11	A
12	G
13	F E
14	D
15	C
16	B
17	A G
18	F
19	E
20	D
21	C B
22	A
23	G
34	F
25	E D
26	C
27	B
28	A

Gaudet, Francus, Equo, Dacus, Cane, Barbarus, Arcu.

Duo ſunt itaque primarii Cycly; alter Lunæ, qui 19 conſtat annis; quibus vertentibus, neomeniæ ad idem ferè principium, unde erant profectæ, redeunt. alter Solis, annorum 28. quibus confectis idem literarum Dominicalium ordo retexitur. Præter hos, tertius quidam eſt Indictionum, annos habens 15. Indictionis origo quæ ſit,

nondum planè inter doctos convenit: neque hoc loco deligentiùs attinet quærere. Tres iſti commune hoc habent, ut appellentur Cycli non minùs anni ſinguli, quàm tota ipſa, quibus conſtant, annorum ſumma. Itaque cyclus 1, 2, 3, 4 Lunæ, eſt 1, 2, 3, 4 annus cycli decemnovennalis. quod idem valet in cæteris. Tribuuntur autem annis omnibus, ex Romanæ uſu Eccleſiæ, certi quidam triplicis illius generis cycli. Velut hoc anno, qui eſt Chriſti 1632, cyclus eſt Lunæ 18, Solis 17, Indictionis 15. Quibus conſtitutis facile eſt antecedentium annorum cyclos inveſtigare. Dividatur enim ſumma propoſita per cyclos ſingulos, putà 19, 28, & 15. Hoc modò 632 per 19, 28, & 15 partiti reſiduos faciunt 17, 8, 12. Deſunt igitur ad cyclos anni 1632 proprios obtinendos, de Lunari 1, de Solari 9, de Indictione 3. Ex quo id efficitur, annum primum Chriſti notatum eſſe cyclo Lunæ 2, Solis 10, Indictionis 4. Indictionem Romano more à Kalendis Januariis auſpicamur: quam Græci ab antecedente Septembri repetere ſolent. Eâdem methodo cujuſvis epochæ cyclos reperies, putà orbis conditi, vec Olympiadis; ſi annorum numerum teneas, qui ab illo principio ad fixum aliquem, & notum terminum extenditur. Viciſſim autem inventis anni primi peculiaribus cyclis, in quolibet intervallo, inſequentium annorum cyclos propagare licet; ſi continuè ad priores unitatem adjicias; donec cycli cujuſque ſummam abſolveris. tum enim reditur ad caput. Ut in Solari cyclo cùm ad 28 perveneris, 1 repetes. in Lunari poſt 19. Hac ratione quilibet annus proprios habet cyclos, quibus veluti notis, & characteribus ab aliis ſecernitur quo fit, ut characteres temporum à Chronologis nominentur.

De Periodo Iuliana, ejúſque ratione, uſu, & utilitate.

CAP. IV.

UT annorum ſingulorum proprii characteres, qui ſunt cycli iſti tres, in promptu habeantur, quidam orbis annorum excogitatus eſt ex triplici illo cyclorum genere contextus. Etenim ſi 19, & 28 in ſe ducantur, conficient anni 532. Ex 19, & 28, & 15 in ſe multiplicatis, fiunt 7980. Hæc poſterior Periodus Juliana dicitur; quoniam ad methodum anni Juliani, ejúſque cyclorum accommodata eſt ab auctore illius Scaligero: quam à Græcis ille mutuatus eſt. Qui quidem Solis, ac Lunæ cyclos aliter numerant, ac Latini. de qua re nos alio loco *a* diſputavimus.

a l. 8. Var. Diſſert. ad Vranol.

Periodi Julianæ ea ratio eſt, ut quilibet illius annus ſuis cyclis præditus ſit, cujuſmodi omnes nullus alius annus in tota Periodo poſſidet. Exempli cauſſa, primus annus Periodi habet cyclum Solis 1, Lunæ 1, Indictionis 1. In annis totis 7980, nullum præter primum invenies, cui tres iſti congruant cycli. Uſus illius opinione major eſt in Chronicis, quæ ab orbe condito, vel alio quovis initio ante æram Chriſtianam inchoantur. Etenim qui ex Hebraïcis, Latiníſve Bibliorum codicibus annos computant ab orbe condito, in magna opinionum varietate verſantur, vix ut unus inveniatur, qui cum altero conſentiat. Itaque cùm in hunc, vel illum mundi annum incidiſſe quippiam in Chronico aliquo legimus, nihilo fit in nobis ſcientia temporis illius accuratior, niſi antè ſciſcitati erimus, quot ab orbe condito ad eum Chriſti annum, in quo verſamur, aut ad primum æræ Chriſtanæ, numerandos annos cenſeat. quod in ſingulis auctorum Annalibus, Chroniciſque faciendum erit. Præterea cùm annorum, quibus hiſtoriæ, vel epochæ illigantur, varia ſint exordia; ac nonnulli ab verna tempeſtate proficiſcantur, ut anni urbis Romæ: alii ab Solſtitio æſtivo, ut Olympiades; alii ab autumno, ut Judaïci, & Seleuci-

darum : alii à bruma, ut Juliani : qui annum alium quàm Julianum concipiet, quo res quæpiam acciderit, neceſſe erit explicet, utrum ineunte anno illo, vel deſinente contigiſſe velit, ut cum Juliano comparetur. Hoc enim anni genere Chronologi hodie omnes utuntur. Ea tam multiplex inquiſitio moroſa eſt, ac tricarum pleniſſima: quam is effugiet, qui Julianam adhibebit periodum. quæ eſt ejuſmodi, ut omnia Chronicorum omnium, quæ quidem ex Latinorum calculis inſtituta ſunt, antecedat initia: adeóque quamlibet diſcrepantes Mundi epochæ ſuum in illa periodo ſitum obtineant. Atque ut res exemplo aliquo faciliùs intelligatur, quæratur annus exitus Iſraëlitarum ex Ægypto: de eo Chronologorum, ut variæ opiniones, ita multiplex erit reſponſio, ſi ad annos orbis conditi revocetur. Nam alius mundi annum definiet 2453, ut nos facimus; nec non Scaliger, & Calviſius: alius 2509, ut Temporarius: alius 2053, ut Capellus. quæ qui didicerit, nihilo, quàm ſi nihil audiſſet, abibit doctior, niſi & hoc inquirendo de ſingulis expreſſerit, quot ab orbe condito ad annum primum Chriſti numerent annos: & utrum primus ipſe Chriſti annus includatur in ſummam, an ab ea excludatur. At qui annum certum Julianæ periodi nominari audiet, nullo ſtatim negotio cognoſcet, quantum is ab noſtra ætate, vel ab Chriſtiana æra diſtet, nec interrogato opus amplius habebit.

In æra Chriſtiana, quos annos Chriſti vocant, Latini omnes conveniunt. Quamvis enim de vero Natali Domini, hoc eſt anno, quo reipſa natus eſt, magna ſit inter eruditos Chronologos diſſenſio, omnes tamen annos Chriſti eodem modo computant, ut hic ipſe, quo hæc ſcribimus, 1632 ab qualicumque epocha, & initio Chriſti, ſive primus æræ iſtius annus natalem Chriſti revera proximè conſecutus fuerit, ſive ad illum minimè pertingat. Quod nihil ad ſummam intereſt. Nam nihilo ſecius procedit numerus.

Itaque caput illud annorum Chriſti, quam æram Chriſtianam nuncupant, velut limes &

cardo Chronologiæ eſt, communíſque terminus, in quem Chronologorum omnium ratiocinia, ſic tanquam ab viarum divortiis, & ambagibus in idem compitum deducta confluunt. Dixi hunc eundem primum annum Chriſti cyclo Solis præditum eſſe 10, Lunæ 2, Indictionis Romanæ, 4. Hi tres cycli in nullo alio Periodi Julianæ totius anno reperiuntur, quàm in 4714. Si enim 4714 per 19, 28, & 15, dividas, cyclos ipſos, quos dixi, reſiduos habebis. Quare ab initio Periodi ad primum æræ Chriſtianæ,integri fluxerunt anni 4713. Nemo eſt autem ex Latinis Chronologis, qui mundi primordium non multo poſterius hac annorum ſumma conſtituat. Nam ferè 4000 annorum, vel, ſi fortè, centenis inſuper, aut paulo amplius,intervallum iſtud definiunt. Ideo citra Periodi Julianæ principium Annalium omnium initia conſiſtunt.

Quod ſi quis Periodum iſtam adhibere cunctabitur, poterit ad annos certò deſignandos ante æram Chriſtianam, in hanc ipſam ſummas ſuas dirigere: hoc eſt annos numerare, quot æram Chriſtianam id, quo de agitur, antecedat. Exempli cauſſa, prima Olympias celebrata eſt in Græcia anno per Jul. 3938. quibus uno minus deductis de 4713, habentur anni 776. Igitur annus primæ Olympiadis eſt ſeptuageſimus ſeptuageſimus ſextus ante natalem Chriſti vulgarem,qui in anno Per. Jul. 4713 collocatur. vel 777 retro numeratus ab anno 1 æræ Chriſti, qui eſt Periodi Julianæ 4714. Hac nos putandorum annorum ratione hoc in libro ſæpius utemur, ne quid ſit quod tyronem noſtrum minus iſti conſuefactum periodo ab Chronologiæ ſtudiis abſterreat. Carebit tamen qui hanc periodum obmittet, præſenti illius fructu, ut per ſingulorum trium cyclorum ſummulas diviſi annorum numeri, cyclos eorum proprios exhibeant.

De anno Græco, præſertim Athenienſium, déque Octaëteride, & Enneadecaëteride Metonis, & Calippi periodo; cujus caput certa ratione conſtituitur, & ante Solſtitium fuiſſe monſtratur.

CAPUT V.

Athenienſium civitas, ac pleraque omnis Græcia popularem annum ad Lunæ curricula direxit. quod in 1. de Doct. Temp. & in 4 var. Differt. ad Vranol. accuratè demonſtratum eſt. ſed, ut erant initio rudes aſtronomiæ, menſtruum intervallum Lunæ diebus 30 finiebant. ut auctor eſt Geminus, aliíque, *a* quorum teſtimonio uſi ſumus. Deinde paullatim annum ſuum caſtigantes, varios orbes, ſive periodos excogitarunt, maximè Octaëteridas, & Enneadecaëteridas. Octaëridas dierum fuiſſe 2922, quantæ ſunt duæ tetraëterides anni Juliani, ſed alternis Octaëteridibus triduum intercalatum eſſe, teſtis eſt Geminus. Ita in Heccædecaëteridem dies imputati ſunt 5847 qui modus propè abeſt ab exacta Heccædecaëteride Lunari, quæ eſt dierum 5847, hor. 1; 22', 26', in qua menſes ſunt lunares 198. Unde colligitur conditorem Octaëteridis; ſi vera prodit Geminus, modum Octaëteridis finiſſe diebus 2923 $\frac{1}{2}$: ſed priorem 2922, poſteriorem 2925 eſſe voluiſſe. Sed cùm id Græci quærerent, uti cum Sole pariter ac Luna eorum annus congrueret, hoc non potuerunt Octaëteridibus aſſequi ſuis. Nam dies 2922 ita 8 annos Julianos explent, ut totidem lunaribus minores ſint die uno & horis paullo amplius 12. ac dies 2923 $\frac{1}{2}$ Solares, ſive Julianos 4 annos excedunt eo intervallo, quo prior ſumma ab lunaribus octo ſuperatur. Græci porro, quandiu Octaëteridibus iſtis uſi ſunt, quæ ab Luna minimum aberrabant, eas identidem decurtaſſe, ut cum Solis rationibus exæquarent,

a lib. 4. Diſſert. c. 2.

aut quoquo modo depravaſſe videntur. Nam ſi Heccædecaëteridas diebus 5847, perpetuò circunſcriptas habuiſſent, non eſſet tanta labes anni civilis apud Athenienſes conſecuta, quantam Ariſtophanes in nubibus ætate ſua contigiſſe demonſtrat, hoc eſt ſub initium anni Metonici. Verùm identidem eos immutando corrupiſſe faſtos ſuos, ut alterutrius curſum ſideris aſſequerentur, ſit ex eo veriſimile. Ad extremum, civilem annum ex Metonis, & Calippi regulis emendarunt. Horum duorum periodi, illius, annorum 19, hujus 76, propius cum utroque ſidere Græcorum conciliavêre tempora. Quæ omnia plenius habes explicata his in libris, quos de eo argumento ſcripſimus.

Apud Græcos nobiliſſima fuerunt Olympiadum intervalla, quibus res geſtas, & inſignia quæque notare conſueverant. Eæ 4 annis integris conſtabant: ſic ut anno ineunte quinto ludi committerentur in Piſatide, quæ eſt Peloponneſi regio, ad Olympiam urbem: unde illi nomen acceperunt. Qua de re ſuo loco diſputatum eſt. *Olympiades.*

Anni Græci principium olim, ut apparet, ab hiberno Solſtitio ſumptum eſt; Id arguit intercalaris menſis Poſideon, qui circa illud tempus fuit: ut in citatis libris oſtendimus. Poſtea caput anni civilis in æſtivum Solſtitium tranſiit. ac tum Hecatombæon ordinem duxit: cujus neomenia Solſtitium paucis interdum diebus antecedebat: plenilunium verò ſemper erat poſterius: ut apparet ex Diagrammate Cycli Metonici, quod habes in 2 de Doct. Temp. cap. 13, & Calippici, cap. 20, quæ duo λογικῶς illîc à nobis inſtituta ſunt. Cujus ratiocinationis hîc ſumma colligetur: ut ex ea conſtet, falsò à nonnullis exiſtimari, neomeniam Hecatombæonis numquam Solſtitii præceſſiſſe cardinem.

Scribit Geminus cap. 6, Græcos primùm uſos eſſe Octaëteride Lunari, in qua ter menſis intercalatus eſt, videlicet anno 3, 5, & 8. poſtea cùm vitium ejus animadvertiſſent, auctore Euctemone, ac Philippo, (Metonem omiſit) pe- *Demonſtratur Calippidica Periodi epocha.*

riodum inſtituiſſe annorum 19, in qua ſeptie
intercalabatur. Demum, quod ne hæc quiden
ſatis accurata eſſet periodus, Calippum alterar
excogitaſſe annorum 76: in qua nihil prorſu
immutavit de ſinu embolimorum menſium
Hujus periodi Calippicæ fit mentio apud Pto
lemæum libro 7, cap. 3, ubi quatuor Timocha
ridis obſervationes recenſet illigatas anno Ca
lippicæ primæ periodi 36, 37, 47, & 48. qua
rum typum edidimus in 6 Var. Diſſert. ad Ura-
nol. cap. 2. Ex quo demonſtratum eſt annum
36 non fuiſſe intercalarem, neque 47, ſed 37, &
48. Metonis annus primus cœpit anno 1 ineun
te Olympiadis 87, qui fuit 433 ante æram Chri-
ſti, Per. Jul 4282. Calippicæ verò Periodi an-
nus primus cœpit anno Per. Jul. 4384; qui eſt
331 ante æram Chriſti, & Olympiadis 112 an-
nus tertius. Quo circa fuit centeſimus tertius ab
exordio Metonici anni: & octavus adeo ennea-
decaëteridis Metonicæ. Unde annus 36 Calip-
picæ Periodi, fuit 5 enneadecaëteridis: & annus
37 fuit 6. Item annus 47 Calippi fuit 16 Me-
tonici cycli. ac denique 48 illius, hujus 17. Igi-
tur annus 6, & 17 in enneadecaëteride Calippi,
& Metonis (eadem enim hac ex parte utriuſ-
que fuit deſcriptio, ut ait Geminus) intercala-
res fuerunt: non, ut in octaëteride, 5. Hinc ap-
paret intercalares à Metone conſtitutos eſſe an-
nos hos, 3, 6, 8, 11, 14, 17, 19. Anno 1 Metonis,
Per. Jul. 4282, Novilunium Athenis commiſ-
ſum eſt, medium quidem Junii 16, hora 0, 28
in meridiano Attico: & Julii 15, hora 13, 12' à
media nocte: verum autem Julii 15, hora 19, 43'.
Ideo in 16 Julii congruebat: quia ineunte nocte
contigit. Ergo Julii 16 neomeniam 1 cycli ſui
Meto ſtatuit; nec Junii, quamvis hæc ſolſti-
tiali cardini vicinior eſſet. Nam ſi priorem illam
Julii neomeniam eligeret, primo anno cycli in-
tercalandum fuiſſet. alioqui ſecundus annus cœ-
piſſet Iunii 6, nimiúmque ſolſtitii epocham an-
teceſſiſſet. Deinceps igitur annorum cæterorum
neo neniæ neceſſaria ſerie pertexuntur. velut an-
nus 2 iniit Julii 6, annus 3 Iunii 25: & ita porro,
ut in 2 de Doct. Temp. expreſſimus. in quo He-

...atombæonis neomenia ſemel 20 Junii contigit, ...nno ſcilicet cycli 17. Quamobrem vera eſt ratio ...oſtra, Hecatombæonem Atticum nonnunquam ...nte Solſtitium cœpiſſe.

De annis Iudæorum, Arabum, & Ægyptiorum.

CAP. VI. Vide l. 2. de Doct. Temp. c. 42. & l. c. 17. & ſeq. & Var. Diſſ. l. 3. c. 1.

IUdæi Lunari hodie utuntur anno, cycló-que decemnovennali. ſed utrum Moſis tempo-...e idem inſtituerint, nihil è ſacris libris ido-...eè poteſt colligi. Nam Moyſes Lunæ, Luna-...iſve menſis, cùm de ſolemnibus feſtis agit, nuſ-...uam meminit, ſed primum tantummodo, vel ...eptimum menſem nominat. Nihilominus ve-...iſimile eſt Lunæ ab illis habitam eſſe rationem. ...uod eos feciſſe conſentiunt omnes, poſtquam ...eleucidarum jugum acceperunt, hoc eſt poſt ...lexandri M. tempora. Ut autem apud nos du-...lex anni primordium eſt; alterum civile, à ...anuario; alterum Eccleſiaſticum à menſe Paſ-...hali. ſic illi civilem annum auſpicati ſunt à Tiſ-...i menſe Lunari autumnali: Eccleſiaſticum à ...Niſan verno menſe.

Arabes itidem lunarem annum obtinent; & ...orum imitatione Turcæ. Sed in eo à Judæis ...ræcíſque diſcrepant, quòd hi annum lunarem ...on ſimplicem, hoc eſt periodi nexibus abſolu-...um, ſed cum Solis rationibus implicatum ad-...ibent. Nam decemnovennalem cyclum uſur-...ant. Arabicus annus ſimpliciter lunaris eſt, nul-...a Solis habita ratione; ideóque intercalationis ...xpers. Anni omnes diebus conſtant 354, horis ...8, 48. Ex horis & ſcrupulis dies colliguntur, qui ...pportunè inſerti annos aliquot ὑπερημέρους, ...*bundantes*, conſtituunt, dierum 355. Ita fit ut ...rimus illorum menſis, qui eſt Muharram, nul-...am certam in anno Juliano ſedem habeat; ſed ...uotannis antevertat; ac totum anni noſtri con-...extum peragret; ut modò in vernum tempus, ...nodò in æſtivum incidat; aliàs autumnale, vel ...ibernum occupet. De quibus actum eſt pleniſſi-...nè in 2, & 7 de Doct. Temp.

Ægyptii deſultorium perinde annum, ut Arabes, ſed alterius, quàm iſti, generis aſciverunt, nimirum propemodum ſolarem. Diebus enim conſtabat præcisè 365, ſine ullo biſextili. Quo fiebat, ut, quarto quoque anno vertente, primus anni dies, quem Thoth nominabant, unum diem anticiparet in anno Juliano; & in annis 1461 dies illius pervagatus omnes, priſtinam ad epocham rediret. Exempli cauſſa, incipiat annus Ægyptiacus hoc anno Chriſti 1632 à Calendis Januariis; anno 1636 ordietur à Decembris 31, atque ita porro. donec poſt annos 1461, iterum à Cal. Janu. oriatur. Hac anni forma uſi ſunt Ægyptii, uſque ad cladem Antonii, & Cleopatræ: quando cum jugo Romano formam quoque illorum anni receperunt. Vide lib. 7. de Doct. Temp. c. 16, & 10, c. 71, & hujus partis lib. 3, c. 15. Hoc in anni genere celeberrima eſt epocha Nabonaſſari; quam à Chaldæis traditam obſervarunt Ægyptii: de qua cùm in lib. 3, 7, & 9 de Doct. Temp. tùm infra lib. 3, cap. 3, diximus.

De Chronologica annorum methodo, ac primùm de Cyclorum tractatione.

CAPUT VII.

HÆc de annorum variis generibus, quantum ſatis erat, præfati, nunc methodum aggrediemur, quæ Chronologiæ tyronibus in promptu eſſe debet; uti computandorum temporum certam rationem ineant; & in hac arte tractanda cùm errorem caveant ipſi, tùm ab aliis admiſſum deprehendant, & corrigant. Sed hoc ante omnia tenendum eſt. Latinos omnes, qui poſt Juliani anni conditum, rem Chronologicam attigerunt; hac anni forma uti conſueviſſe, eámque vetuſtiſſimis applicare temporibus, quibus nondum hic annus erat inſtitutus: quod & nos illorum exemplo faciemus. Etenim cùm & de anno mundi primo, & de reliquis deinceps agemus; exponemúſque quid in quoque geſtum ſit, & qua illius in parte; puta verno, vel æſtivo tempore; non alio, quàm Julianos

adhibebimus; perinde ac ſi in uſum recepti jam tum fuiſſent. Eſt enim hæc anni ratio omnium exquiſitiſſima, ac tractatu facillima, quæ & ad popularem uſum apta præ cæteris eſt, & ad exactum Solis curſum quàm proximè accedit; ſic ut nulla civilis anni forma propiùs illum poſſit attingere. Quocirca methodum noſtram ad eum annum adjungemus. in qua cyclorum prima eſt inveſtigatio. Ad hanc porro certum aliquid & confeſſum inter omnes eligere oportet, in quo velut pedem figamus, & unde in anteriora quælibet tempora, vel poſteriora liceat excurrere. Ejuſmodi ſit annus ille, qui æram Chriſti communem proximè anteceſſit; poſt quem anni ad hoc tempus, quo hæc ſcribimus, elapſi ſunt 1631. atque hunc ipſum communis Natalis annum appellamus. Quippe Decembri exeunte, proximè ante æræ Chriſti principium, natus vulgò ponitur Chriſtus. Qui igitur epocham Chriſti communem præceſſit annus, huic cyclus imputatur, Solis 9, Lunæ 1, Indictionis 3, Romano more, hoc eſt ſingulorum initio ab Calendis Januariis ducto. Quibus conſtitutis methodus ita procedet.

Vide l. 7. de Doct. Temp. c. 2.

Edito quolibet anno æræ alicujus, cyclos ejus inveſtigare.

ANnus iſte vel annum communis natalis Chriſti præcedit, vel eum ſequitur. Si ſequitur; vide quoto Chriſti anno illius initium cœperit: &, quod conſequens eſt; quos cyclos habeat. Tum ad numerum annorum propoſitum cyclos illos inventos unitate minus adjice. Summa per qualemcumque diviſa cyclum, dabit eum qui poſtulatur. Exemplum. Scire libet quibus cyclis præditus ſit annus Diocletiani 93, cujus meminit Ambroſius Epiſtola 83, lib. 10. Quoniam ergo primus annus Diocletiani cœpit anno Chriſti 284 circa autumnum, uti poſtea demonſtrabitur; inveniendi primo cycli ſunt anni Chriſti 284, adjectis ad cyclum Lunæ obtinendum 1, ad Solarem 9, ad Indictionem 3,

Proinde 285 per 19 (quæ eſt Lunæ periodus integra) diviſis, reliqui fient o , id eſt 19. Diviſis iiſdem 284 & 9 , hoc eſt 293 per 28 Cycli Solis, relinquuntur 13. Denique ſi adjectis 3 ad 284, ſumma 287 per 15 partita fuerit, reſidui erunt Indict. 2 Ergo annus 1 Diocletiani cœpit Cyclo Lunæ 19, Solis 13, Indictionis 2. Quibus uno minus, ſingulis ad propoſitum annum æræ Diocletianeæ addictis, ſumma per quemque diviſa cyclum, dabit id quod quæritur. Nam ſi ad 93 adjicias 18 , & ſummam 111 per 19 dividas, habebis cyclum Lunæ 16. Si 12 ad 93 accedant, ſumma 105 per 28 partita reſiduos faciet 21. Demum 94 per 15 diſtributa relinquunt 5. Igitur annus 93 Diocletiani cœptus eſt ab autumno anni illius,qui cyclos habuit, Lunæ 16, Solis 21, Indict. 4. Si annus quæſitus communi Chriſti natalis ſit anterior, ſummam annorum, qui ab æræ propoſitæ initio ad natalem putantur, divide per integras periodos tres, quod reſiduum erit , niſi cyclos , qui natalis illius anni proprii ſunt, exhibeat, hoc eſt Lunæ 1, Solis 9, Indict. 3. adde quantum neceſſe eſt, ut cyclos iſtos conficias: quicquid addideris, unitate auctum, dabit cyclos anni illius, unde propoſita æra proficiſcitur. quibus inventis, eâdem, qua ſuprà uſi ſumus, ratione anni quæſiti cyclos erues. Cujuſcumque porro cycli, diviſione facta, numerum natali Chriſti anno peculiarem reſiduum feceris, ſcito primum epochæ illius cycli eſſe 1.

Exemplum : Quærantur cycli proprii anni ante Chriſtum 3983, Diviſa hac ſumma per 19, 28 & 15, reſtant 12 cycli Lunaris, Solaris 7, Indictionis 8. Atqui anno ipſi natali Chriſti cyclus convenit Lunæ 1, Solis 9, Indictionis 3. Ut igitur hos efficiamus, addendi ſunt ad reſiduas ſummas, Lunaris quidem cycli, 8 ita enim ex 12, & 8 fient 20, de quibus integra periodo ſubtracta ſupererit 1. Solaris verò 2 , ut fiant 9. ad 8 verò Indictionis adde 10, ut conſiant 18. de quibus dempta integra periodo Indictionum, reſtabunt 3. Igitur primus annus de ſumma 3983, cyclum habuit Lunæ 9, Solis 3, Indictionis 11. additis videlicet unitatibus ad ſingulos reſiduos cyclos

cyclos ex diviſione per periodos integras primò facta.

Rurſus inveſtigentur cycli proprii anni 4713 ante communis natalis annum. Diviſa annorum propoſita ſumma per 19, reſtat 1 cycli Lunaris; per 28. reſtant 9 Solaris; per 15, reſtant 3 Indictionum, qui ſunt peculiares cycli anni natalis Chriſti. Igitur primo anno illorum 4713, cœpit Cyclus 1 omnium trium periodorum,

Methodus eorumdem Cyclorum in Iuliana periodo.

JUliana periodus, de qua capite 4 diximus, conſtat è tribus cyclis, ſeu periodis, Solis, Lunæ, & Indictionis in ſeſe invicem ductis. Quare omnes anni, quibus tres illi attributi ſunt cycli ſedem in illa periodo certam obtinent; quam hoc pacto inveſtigare licet. CAPVT VIII.

1 Ex dato cyclo Solis, additis 28, ſi opus eſt, detrahe Lunæ datum cyclum, & per reſiduum multiplica numerum 56. Quod inde productum erit, addito illo ipſo numero, è quo facta ſubtractio eſt, & abjectis 532, quoad fieri poterit, exhibebit annum Victorianæ periodi, in quem cycli duo propoſiti, Solis, ac Lunæ congruunt.

2 Poſteà ex anno eodem illo Victorianæ periodi ſubtrahe datam Indictionem; & reſiduum partire per 15. quod reliquum diviſionis erit, duc in 1064. tùm producto adde ſuperiorem annum Victorianæ periodi. Summa amborum, abjectis 7980 quoties fieri poterit, erit annus Periodi Julianæ qui petitur.

Exemplum. Quæritur annus Periodi Jul. in quem cycli cadunt, Solis 9, Lunæ 1, Indictionis 3. Imprimis Lunæ cyclum 1 deduc è cyclo Solari dato 9. reſiduum 8, duc in 56. fient 448, quibus adde 9, & ſumma 457 eſt annus Victorianæ periodi qui quæritur, cyclis duobus præditus, Solis 9, Lunæ 1.

Pòſt de annis 457 aufer Indictionem datam 3, reſiduum 454 diviſum per 15, relinquet 4. per

hoc multiplica 1064, & producto 4256, adde 457, confiet annus Per. Jul. 4713, cui cycli tres præpoſiti competunt.

Demonſtratio methodi illius.

Hujus methodi facilis eſt ἀπόδειξις Etenim ſi numerum quemlibet cyclos aliquot integros minus unitate continentem per alium numerum cyclo minorem integro multiplices, productum ab cyclis integris tantum deficit, quantus eſt multiplicans numerus. Numerus 56 conſtat cyclis Solis integris duodus: Lunares verò cyclos tres colligit unitate minus. Igitur ſi per reſiduum dati cycli Solaris, oblato videlicet Lunari dato, numerum iſtum multiplices; productus numerus tot unitatibus ab cyclis Lunaribus abſolutis deficiet, quot ſunt in multiplicante, qui eſt 8. Nam 448 per 19 diviſa reliqua faciunt 11, quæ ab enneadecaëteride diſtant numero 8. Proinde ſi ad 448 adjicias 9, compenſabis defectum illum poſtremæ enneadecaëteridis, ac ſuperflua erit unitas, qui eſt propoſitus in quæſtione Lunæ cyclus.

Quod ad Indictionis methodum ſpectat, numero utimur 1064, in quo ſupra Lunæ Soliſque cyclos integros redundat nihil: ad explendos verò Indictionis cyclos unitas deficit. Itaque ſi hæc ipſa 1064 multiplices per reſiduum anni Victoriani data Indictione multati, & per 15 diviſi, quod eſt 4; productum 4256 ab integro cyclo Indictionis 4 unitatibus aberit. Siquidem 4256 per 28, & 19 diviſa, nihil reſidui faciunt: per 15 verò partita relinquunt 11, quæ ab 15 diſtant numero 4. Igitur ſi ad 4256 accedant 457, quæ ſupra integros Lunæ cyclos habent ſuperfluum 1; ſupra Solares, 9, ſupra indictiones abſolutas, 7, hic ipſe numerus 7, non ſolum compenſabit defectum alterius ſummæ, quæ, minus 4, Indictionum cyclos abſolutos dabat: ſed præterea excurrentes habebit 3, quæ eſt Indictio data. Summa igitur ex ambobus conflata numeris 4256, & 457, nimirum 4713, annus eſt Periodi Julianæ, qui petitur, quippe per cyclos tres diſtributus reſidua dabit Solaris, 9, Lunaris, 1, Indictionis, 3.

Quod ſi compendioſiùs annum quempiam in

Juliana Periodo ex datis Solis & Lunæ Cyclis, ſepoſita Indictione; voles deprehendere: ita procedes. Invento anno, quem in Periodo Victoriana annorum 532 occupant duo cycli propoſiti, ex methodo proximè antè tradita, quotus ille annus eſt, totidem unitates adiice ad annum Periodi Julianæ, quo poſteriorem eſſe coniicis annum eum, qui quæritur. Quam in rem tabellam confecimus per annos 532 progredientem.

Tabula Periodorum Victorianarum.

Periodorum numerus.	Anni Per. Julian.	Anni ante Chriſtum & poſt Chriſtum.	Anni Mundi.
0	0	4714	0
1	532	4182	0
2	1064	3650	334
3	1596	3118	866
4	2128	2586	1398
5	2660	2054	1930
6	3192	1522	2462
7	3724	990	2994
8	4256	458	3526
		Æræ Chriſti.	
9	4788	75	4058
10	5320	607	4590
11	5852	1139	5122
12	6384	1671	5654
13	6916	2203	6186
14	7448	2755	6718
15	7980	3267	7250

Periodus Victoriana ex 2 Cyclis, Solis, & Lunæ ductis invicem contexitur. In tabella cola ſunt 4. Primum numerum Periodorum continet, qui Julianam componit. Nam 532 quindecies repetuntur in Juliana Periodo annorum 7980. Secundum annos exhibet Julianæ Periodi, in quos deſinunt Victorianæ. Tertium annos habet ante Chriſtianam epocham, vel poſt ipſam, in

quibus Victorianæ Periodi terminantur. Quartum annos mundi per 532 creſcentes, quorum primus ex noſtra ſententia incipit à Cal. Januariis anni Per. Jul. 731.

Igitur præpoſitis Cyclis Solis & Lunæ cujuſlibet anni, ut ejus ſitum in Juliana periodo reperias, annum priùs inveſtigabis Periodi Victorianæ, in quem cadunt ambo cycli, ex methodo paulò antè tradita. Hunc annum adjunges ad proximè minorem Periodi Julianæ in tabellæ colo 2. Exemplum; Scit aliquis, annum illum, quo natus vulgò ponitur Chriſtus, cyclum Solis 9, & Lunæ 1 habuiſſe. Ex his duobus inquiratur annus illius proprius in Juliana Periodo, Per ſuperiorem methodum annus iſte deprehenſus eſt in Victoriana Periodo eſſe 457. Adduntur ergo 457 ad aliquem numerum eorum quos 2 colo exhibet; quem ſcilicet proximè minorem ſuſpicamur anno illo, qui quæritur. Is erit 4256 Julianæ Periodi. Additis ergo 457 ad 4256, fiunt 4713 Periodi Jul, in quem cycli illi duo competunt. quod intelliges, ſi annos 4713, per 28, & 19 diviſeris.

Methodus annorum mundi, & ante Chriſtum, & quomodo tam cycli ad eos accommodentur, quàm eorum in Iuliana Periodo ſitus inveniatur.

CAPUT IX. Annorum ab orbe condito ſumma tam varia eſt, & multiplex, vix ut unus cum altero putandorum artifex temporum conſentiat. Nos certis adducti rationibus, quas in libro ſequenti propoſuimus, ad æram vulgarem Chriſti numeramus annos ab orbis initio 3983, ſic ut poſtremus horum ei reſpondeat, quem natali Chriſti vulgò præfiniunt. Etenim certus aliquis ac fixus annus ſtatuendus eſt, in quo Chronologia noſtra conſiſtat, qui quidem extra controverſiam poſitus ſit. cujuſmodi ſunt anni æræ Chriſtianæ; cujus agitur nunc annus 1632. De hoc enim putandi modo Chriſtiani ferè omnes

inter ſe conveniunt. Quocirca annus ille, à quo proximè æra Chriſti cœpta eſt: cujus in finem, ac Decembris 25 diem, Natalis Chriſti vulgari opinione cecidit, communis eſt limes Latinorum omnium Chronologorum, in quem eorum calculi conſpirant: uti ſuprà demonſtravimus.

Igitur quamcumque Chronologiam in manus ſumpſeris, vide quoto mundi anno æræ Chriſtianæ primùm attribuat. Deinde ſummam omnium annorum ad hujus æræ primordium lapſorum aufer ex annis Julianæ Periodi 4713, reſiduum, unitate addita, dabit annum Julianæ Periodi, à quo anni mundi proficiſcuntur. Tum iiſdem Julianæ Periodi diviſis annis per 28, 19, & 15, cyclos tres obtinebis, à quibus æra mundi incipit. Ut ſi de annis 4713 auferas 3963, reſtabunt 750. Igitur annus Periodi Julianæ 751 primus eſt mundi in noſtra Chronologia. Diviſis 751 per 28, habes cyclum Solis 3. ſi per 19 dividas, cyclus exiſtet Lunæ 9. ſi per 15, Indictio reliqua fiet 11. Quocirca ad annos mundi additis perpetua methodo annis cycli Solaris 2, Lunæ 8, Indictionis 10, omnium deinceps annorum cyclos inveſtigabis, ſi ſummam partiare per 28, 19, & 15.

In annis ante Chriſtianam æram, qui in tertio colo tabellæ Victorianæ poſiti ſunt: mira eſt methodi facilitas. Datum enim quemlibet numerum annorum, quorum ultimus ſit ille, qui æram Chriſtianam ἀμέσως præcedit, aufer ex proximè majori numero in colo tertio. reſiduum ad laterales numeros coli 2 additum, præbebit annum Julianæ Periodi, qui primus annus congruit propoſitæ ſummæ. vel ſi ad laterales coli 4 numeros adjungatur, dabit annum mundi. Ut quoniam primus annus Iphiti, ſive Olympiadis primæ eſt 776 ante annum Natalis communis Chriſti, detrahe de 990, qui proximè major eſt in colo 3, annos 776, reliqui erunt 214. quos ſi ad 3724 Periodi Julianæ, vel 2994 mundi laterales adjicias, fiet annus Periodi Jul. 3938. mundi 3208, quo prima Iphiti Olympias iniit. Quibus repertis, facilè cyclos tres ea, quam paulò antè tradidimus, methodo conficies.

De methodo annorum Euſebiani Chronici, & qua ratione ad Iulianam Periodum accommodari debent.

CAPUT X. EUſebianum Chronicon annos numerat ab ortu Abraami; ac poſtea etiam Olympiadas adjungit. Sed non idem, opinor, cum Iulianis civile annorum adhibet initium. Etenim Antiocheni, Syríque cæteri ab autumno annos ſuos auſpicati ſunt, ut in 10 de Doct. Temp. cap. 62 demonſtravimus. quod ipſum & Euſebium inſtituiſſe probabile eſt, qui Cæſareæ in Palæſtina degebat. Ut igitur Chronici illius epocham in anno Iuliano, ejúſque Periodo ſtatuamus, ac certam putandorum annorum methodum præſcribamus; anni aliquot eligendi ſunt, qui cum Iulianis conferri, & exæquari faciliùs poſſint.

Anno Abraami 1973 C. Iulius Cæſar occiſus in Senatu ponitur, primo Olympiadis 184. ac ſequenti Octavianus Cæſar iniit. Cujus anno 42 natum eſſe Chriſtum exiſtimat, tertio Olympiadis 194, Abraami 2015. paſſum verò ſcribit anno tertio Olympiadis 202, Abraami 2047.

Quoniam igitur Iulius Cæſar Eid. Martiis anni Varraniani ab Urbe condita 710, cæſus eſt, Iulianæ editionis ſecundo, Per. Iulianæ 4670, ab inſequente anno Auguſti imperium putare orſus eſt Euſebius, cujus quadrageſimus ſecundus annus, ut Abraami 2015, ita Periodi Iulianæ numeratur 4712, quo tertius incœpit Olympiadis 194. Proinde annus Euſebianus 1974 majori ſui parte concurrit cum anno Julianæ editionis tertio; Periodi itidem Julianæ 4671. annus quoque Abraami 2015, cum anno Periodi Julianæ 4712, Item additis ad natalem Chriſti Euſebianum annis 32, fit annus Abraami 2047, Periodi Julianæ 4744, in quem annus incurrit editionis Julianæ 76, vulgaris æræ 31, quo Coſſ. fuere Tiberius V, & Seianus: ac deſi-

nente anno ſecundo Olympiadis 202, tertius accepit.

Jam ſi annus Abraami 1974 reſpondet anno Julianæ Periodi 4671. & 2015 illius hujus eſt 4712; illius denique 2047, hujus eſt 4744, conſequens eſt annum primum Euſebianum concurrere cum anno Periodi Julianæ 2698. Sed cùm Antiochenorum annus, &, ut veriſimile eſt, Euſebianus, ab autumno antecedente cœperit, caput Euſebiani Chronici repetendum erit ab autumno anni Periodi Iulianæ 2697. ac perpetua methodo ad annos Euſebiani Chronici addendi erunt 2696, ut habeas initium annorum Abraami. Verùm quia major Euſebianorum pars cum Iulianis ſequentibus concurrit. adde 2697, ut annos eoſdem Abraami, Periodi Iulianæ annis aſſignes, ducto à Calendis Ianuariis exordio. Exempli cauſſa, annus eſto Abraami 2047, quo paſſus eſt Chriſtus. Id evenit Martio menſe, verno utique tempore. Additis ergo 2697, conſiet annus Periodi Iulianæ 4744, æræ communis 31, quem annum Epiphanius, aliíque Veteres Dominicæ Paſſioni præfiniunt.

Annus primus æræ vulgaris, quam Dionyſianum nuncupant, cœpit anno Euſebiano 2017, ad quem additi 2697, efficiunt annum Periodi Iulianæ 4714. Sic annus primus Olympiadum Iphiti ab Euſebio computatur 1241 ab ortu Abraami. Additis ex methodo annis 2697, conflatur annus Periodi Iulianæ 3938, quo revera cœpta eſt Olympias prima.

Contra hæc objici nonnulla poſſunt, ex iis, quæ ad annum Paſſionis in Euſebiano Chronico notantur, de quibus ea conſule, quæ in 9 de Doct. Tem. cap. 1. diſſeruimus. Non enim diutius hærere in tricis iſtis operæpretium ducimus.

Methodus annorum Iphiti, ſive Olympicorum, Vrbis, & Iulianorum.

CAPUT XI. OLympici ludi in Græcia quinto quoque ineunte anno magna frequentia celebrabantur in Piſatide Peloponneſi regione, quæ Elidi contributa erat, ad urbem Piſam, ſive Olympiam. Proinde Olympiades integra ſunt quadriennia, qui & anni Iphiti nominantur, ab Iphito, qui agonas illos inſtauravit anno 777 ante æram Chriſtianam, Per. Jul. 3938, mundi 3208.

Horum computandorum methodus eſt ejuſmodi. Propoſita quavis Olympiade ſume antecedentes omnes proximè abſolutas, & earum numerum per 4 multiplica. Tum ad ſummam adjice reſiduos annos Olympiadis, de qua inſtituta quæſtio eſt. Totum deinde collectum adde annis Periodi Jul. 3937, vel mundi 3207, habebis annum utriuſvis, quo quæſitus Olympiadis annus incœpit. Item de annis ante Chriſti Natalem 776 ſubtrahe ſummam eandem unitate dempta, ſi minor ſit annis 776, adeóque Chriſti æram antecedat. Si enim poſterior ſit, per annos Pe. Jul. vel mundi, quod voles efficies. Exemplum; Quæritur annus 2 Olympiadis 87, ante quem paucis menſibus bellum Peloponneſiacum iniit. Ducantur Olympiades 86 abſolutæ in 4 fiunt 344. His adde 2, ut ſint anni 346 Iphiti, ſive à 1 Olympiade. Ad hunc numerum adjunge 3937, vel 3207. Exiſtent anni Per. Jul. 4283, mundi 3553, quibus ſecundus annus 87 Olympiadis inchoatus eſt. Rurſus annis 346, dempta unitate, hoc eſt 345, deductis de 776, reſtant 431. Igitur anno 431 ante Natalem Chriſti communem iniit Olympiadis 87 annus ſecundus.

Jam verò inquiratur annus 2 Olympiadis 254, quo Cenſorinus ſcribebat. Multiplicatis 253 per 4 fiunt 1012. additis 2, anni fiunt Iphiti 1014. qui ad 3937 accedentes, efficiunt Julianæ Periodi annum 4951, qui ad annos mundi 3207 additi, faciunt 4221. Igitur anno Per. Jul. 4951,

mundi 4231, Cenſorinus librum ſuum edidit. Detractis de Per. Juliana, 4713, de annis verò mundi, 3983, fiet utrobique annus æræ Chriſtianæ 238.

Cùm autem primus annus Iphit. incidat in annum Per. Jul. 3938, quibus cycli competunt, Solis 18, Lunæ 5, Indict. 8, perpetua methodo ad annos Iphiti adde 17,4,7, ſumma per ſui generis cyclum diviſa, quem voles ex tribus exhibebit.

Annorum ab urbe condita duplex potiſſimum ratio eſt. altera Varroniana, ab auctore Varrone dicta; altera, quam Capitolini faſti ſequuntur, quæ uno anno priore tardior eſt. Varroniana epocha anno congruit Olympiadis ſextæ tertio exeunti, ſequente quarto; Periodi Julianæ 3961; mundi 3231; ante natalem Chriſti; 753. Capitolina anno mundi 3962, mundi 3232, ante Chriſtum 752. Quocirca de annis Periodi Julianæ ſi 3960 auferas, habebis annos Urbis Varroniani computi; Capitolini verò, ſi 3961 detrahas. Sic de annis mundi ſubtracti 3230, relinquunt annos Urbis Varronianos. ſin 3231 ſubducas, obtinebis annos Capitolinos. Porro de annis ante Chriſti Natalem ſummam annorum Urbis detrahe, reſiduum unitate auctum annus eſt ante Chriſtum, in quem incidit quæſitus annus ab V. C. in utroque computo. *Anni urbis conditæ.*

Exemplum: Julius Cæſar occiſus eſt an. Per. Jul. 4670, mundi 3940. Deductis de priore annis 3650, relinquitur annus Urbis ex Varronis calculo 710. Detractis autem 3961, exiſtet annus Capitolinus 709. Ex annis verò mundi aufer 3230: fiet annus Varronianus 710. Ablatis 3231, Capitolinus exiſtet 709. Rurſus ſi de annis 753 ſubducas 710, & unitatem adjicias, reſiduus erit annus 44 ante Natalem Chriſti, in quem annus 710 Varronianus incurrit. Quòd ſi 709 ſubducas de 752, & reſiduo accedat 1, fiet ſimiliter in Capitolina ratiuncula annus 44.

Quòd ad Cyclorum methodum ſpectat, ad annos Urbis Varronianos adde cyclum Solis 12, Lunæ 8, Indictionis 15. Ad Capitolinos autem adde Solis cyclum 13, Lunæ 9, Indictionis 1, ſumma diviſa tres cyclos præbebit.

Anni Iuliani.

Anni Iuliani ab Iulio Cæſare dicti ſunt, qui annum Romanum caſtigavit, & eam formam, qua hodiéque utimur, inſtituit, ut poſt annos 4 dierum 365, unus quinto ineunte anno dies intercaleretur. Primus annus Iulianus à Calendis Ianuariis proceſſit anni illius, qui 45 putatur ante communem Chriſti natalem. ut ſuo loco demonſtravimus, éſtque Per. Iul. 4669, mundi 3939.

Vide lib. 4. de Doct. Temp. c. 1. 2, & ſeq. & l. 10. c. & ſeq. & hujus operis lib. 3. c. 14.

Quare ad methodum anni Iuliani, adde annos Per. Jul. 4668, vel mundi 3938, ad annos Iulianæ editionis, ut eorum in Juliana Periodo, vel annis mundi ſitum reperias. aut de annis Per. Jul. vel mundi, aufer eoſdem numeros, ut annorum Iulianorum numerum aſſequare: Cyclos verò Solis 12, Lunæ 15, Indictionis 5 adjice ad numerum annorum Iulianorum, ac ſummam divide per 28, 19, & 15. Exemplum: Cenſorinus refert ſe anno Juliano 283 librum ſuum ſcripſiſſe: Adde 4668. fient anni Per. Jul. 4951. vel mundi 4221, ſi adjicias 3938. De quibus ablatis 4713 Iulianæ Periodi, vel mundi 3983, reliquus erit annus Chriſti 238.

Methodus annorum Ægyptiacorum tam abſolutorum, quàm eum epocha Nabonaſſari amplificatorum.

CAPUT XII. Vide lib. 7. de Doct. Temp. c. 13. & ſeq.

Fit annorum Ægyptiacorum, & Nabonaſſareorum crebra in Chronologorum ſcriptis mentio: quorum ideo ſcientia carere doctrinæ ſtudioſus illius non poteſt Horum annorum ea conditio eſt, ut quarto quoque vertente, caput anni retrò abeat, & unum anticipet diem: ac demum poſt 1460 Julianos annos, vel 1461 Ægyptiacos, ad eundem, unde erat profecta, diem Iuliani menſis, neomenia redeat. Exempli gratia: primus dies Thoth (is primus eſt Ægyptiorum menſis) incipiat hoc anno Calendis Januariis. poſt annos 4, incipiet Decembris 31. poſt octo, Decembris 30. & ita deinceps. donec anno 1457 perveniat ad 2 Ianuarii: anno verò 1461 in Calendas Januarias rurſus

incurrat, expletis annis Iulianis 1460, qui ſunt Ægyptiaci 1461 completi. Hinc annus iſte vagus appellari conſuevit. Accidit autem interdum, ut in eundem annum Iulianum annorum duorum Ægyptiacorum incidant initia. Ut ſi biſextilis ſit annus, & neomenia Thoth Calendas Ianuarias occupet. Tunc enim ſequentis anni Thoth ultimum Decembris obſidebit. quandoquidem Iulianus iſte annus diebus conſtat 366.

Quemadmodum verò Iulianus annus, cùm ſimplex ſit, diverſis ab exordiis ſumitur; velut à mundi conditu, aut à Chriſti natali. ſic Ægyptiacus, & vagus iſte varias habere poteſt epochas. Quarum celeberrima eſt, & ab aſtronomis uſurpata veteribus æra Nabonaſſari, quam Ægyptii à Babyloniis acceperunt. Fuit enim Nabonaſſarus Chaldæorum Rex; ab cujus primordio Babylonii novam æram inſtituerunt, qua cœleſtes obſervationes ſuas ejuſdem gentis aſtronomi conſignarunt. *a* Eas Calliſthenes Ariſtotelis diſcipulus cum Græcis, Ægyptiiſque artis ejuſdem peritis communicavit. Hinc apud Ægyptios æra Nabonaſſari originem accepit, ſolis cognita Mathematicis, cujus exordium cadit in annum Per. Iul. 3967, Februarii 26, feria 4, anno mundi 3237, ante Chriſtum 747. Anno 3969 Per. Iul. migravit in 25 Febauarii neomenia Thoth; quia biſextilis dies initium anni Ægyptiaci præceſſiſſe ponitur. Anno 3973 tranſiit ad 24 Februarii, proximè poſt biſextilem diem. Anno 3977, qui biſextilis fuit, neomenia Thoth incidit in 6 Calendas priores Martii, ſive in ipſum biſextilem diem, feria 7. Sequente anno, 23 Februarii contigit, feria 1. ac deinceps altero quoque à biſextili anno unum diem antevertit. Anno demum Per. Iul. 4190, ineunte anno Nabonaſſari 224, tranſitum fecit ad Calendas Ianuar. Tum anno 4193 in iiſdem Calendis conſtitit anno Nabonaſſari ineunte 227. Et quoniam biſextilis annus iſte fuit, ſequens annus Nabonaſſari 228 cœpit ultimo Decembris. Itaque duo anni Nabonaſſari in eodem Iuliano exordium ceperunt. Ex quo factum eſt,

a Vide infra l. 2. cap. 17.

ut annorum Nabonaſſareorum numerus uno Julianos excederet. De annis Per. Jul. 4194 detractis 3966, reſtant 228. Debuerat igitur annus Nabon. 228. incipere anno 4194. Atqui cœpit annus 229. propterea quod anno 4193 duo anni orſi ſunt, nempe 227, & 228. Proinde de annis Per. Jul. deinceps non 3966, ſed 3965 demendi erunt. Anno verò Per. Jul. 5053 rurſus duo anni Nabonaſſarei in eundem Julianum incurrent. Ideo ex annis Per. Jul. non 3965, ſed 3964 exprimentur, ut Nabonaſſareorum numerum aſſequare. Quod ipſum poſt annos 1460, quæ eſt Periodus Sothiaca, identidem facies. His velut fundamentis poſitis, annorum iſtorum methodum compendio trademus; ſi priùs Ægyptiacorum menſium & Romanorum latercula deſcripſerimus.

Laterculum Ægyptiacorum menſium.			*Laterculum menſium Romanorum.*	
Menſes Ægyptiaci.	*Dies*	*Regulares.*	*Menſes Romani.*	*Dies.*
Thoth	0	0	Januarius	0
Phuaphi	30	2	Februarius	31
Athyr	60	4	Martius	59
Choiac	90	6	Aprilis	90
Tybi	120	1	Maius	120
Mechir	150	3	Junius	151
Phamenoth	180	5	Julius	181
Pharmuthi	210	7	Auguſtus	212
Pachon	240	2	September	243
Payni	270	4	October	273
Epiphi	300	6	November	304
Meſor	330	1	December	334
Epagomenæ	360	3		

Dato quolibet anno Periodi Julianæ inveſtigare quoto die Thoth incipiat.

IN tota Periodo Juliana anni ſunt quinque, qui neomeniam Thoth tam primo Januarii die, quàm ultimo Decembris exhibent. Sunt autem, CANON I.

1273, 2733, 4193, 5653, 7113.

qui invicem diſtant intervallo annorum 1460.

Edito igitur anno quolibet Julianæ Periodi, in quo neomenia Thoth quæritur, detrahendus hic erit ex aliquo numero proximè majore iſtorum quinque. reſiduum exinde per 4 divi-dito, quotientem ſervato; quem unitate augebis, quoties poſt diviſionem aliquid ſupererit. Quod ſi nihil facta diviſione reſtat, unitatem non adjicies, niſi quotiens non ſit major quàm 54. atque hic ipſe quotiens, ſi opus fuerit, unitate auctus, quem in diem Calendarii Juliani definet, in eum neomenia Thoth incurret. Exemplum: Eſto annus Per. Jul. 3977, cujus Thoth quæritur. Deductis 3977 de 4193, ſuperſunt 216, quæ per 4 diſtributa in quotiente dant 54 præcisè. Quare ad 54 adjicienda eſt unitas. Nam Thoth cœpit die 55 à Cal. Jan. Rurſus anno Periodi Julianæ 4712 quæratur neomenia Thoth. Proximè major annus eſt 5653, de quo ſubductis 4712, reſtant 941. Ea diviſa per 4 reddunt in quotiente 235. & unum reſiduum eſt. Igitur Thoth cœpit die 236 à Cal. Jan. id eſt Auguſti 24. ut ex laterculo menſium Romanorum colliges. in quo proximè minor dierum numerus eſt 212 ad Auguſtum adſcriptus: qui indicat ante menſem Auguſtum proximè confectos eſſe dies 212 à Calendis Januar. Ablatis 212 de 236, reſtant 24. Ad hæc, inquiratur neomenia Thoth anno Per. Jul. 4155. De proximè majore 4193, deductis 4155, reſtant 38, quæ diviſa per 4, habent in quotiente 9, ac 2 reliqua ſunt. Proinde neomenia Thoth incidet in Januarii 10.

Cautio. Poſt annum Chriſti 1582, quo Calendarium à Gregorio caſtigatum eſt, ad inventum in anno Juliano diem neomeniæ Thoth adde hoc ſæculo dies 10, ac deinceps quot neceſſe erit, ex methodo Calendarii, de qua lib. 7 de Doct. Temp. cap. 12.

Edito quolibet anno Periodi Iulianæ, ſcire quotus in eo æræ Nabonaſſari annus incipiat.

CANON II. OBſervandi ſunt anni 4 in Iuliana Periodo.

3967, 4193, 5653, 7113.

quorum primus initium dedit epochæ Nabonaſſari; reliqui tres duos annos Nabonaſſareos inchoant ſinguli, ut ſuprà declaravimus. Propoſito ergo quovis anno, vide in quod intervallum incidat. hoſt eſt quod ſit proximè minor. Si ad prius pertineat; ſitque numerus annorum major 3967, minor 4193 de ſumma propoſita deme 3966, reſiduum erit annus Nabonaſſari. In 2 intervallo, detrahe 3965. in tertio, ſubtrahe 3964. Quæritur, exempli gratia, quotus annus Nabonaſſari cœperit anno Per. Iul. 4155, quo Cyrus orſus eſt. Pertinet hic annus ad intervallum prius. Eſt enim major 3967, minor 4193. Itaque de 4155 detrahe 3966, reſtabit annus Nabonaſſari 189. qui iniit anno Per. Iul. 4155. At annus 4540, quia ad ſecundum intervallum refertur, detractis 3965, relinquit annum Nabonaſſari 575. Hujus Canonis ratio ex antecedentibus conſtat.

Datum annum Nabonaſſari ad annum Periodi Iulianæ revocare.

CANON III.

FIt id converſa ratione. Notatis 4 numeris,
1, 227, 1688, 3149,
tria intervalla notentur. Si annus in primum rejicitur, adde illi 3966. Si ad ſecundum in tertium ſpectat, adjice 3965. Si ad 3, adde 3964. Exempli cauſſa : annus Nabonaſſari 189, quia in primo intervallo locatur, adjunctis 3966, efficit 4155, quo cœpit propoſitus annus Nabonaſſari. At annus 575, additis 3965, dabit annum Per. Iul. 4540.

Poteſt ad annos mundi eadem methodus applicari ; ſi prius conſtitueris quem in annum epochæ iſtius, anni Nabonaſſarei congruant.

Dato quolibet anno Ægyptiaco, vel Nabonaſſareo, ejúſque initio, reliquos menſes inveſtigare.

CANON IV.

AD diem neomeniæ Thoth in Juliano Calendario fixum adde numerum ad eum menſem, quem inquiris, adſcriptum. Summa integra ; vel, ſi major eſt quàm 365, eo detracto, quod reſiduum eſt, erit dies neomeniæ quam requiris. Verbi gratia, ſit inveſtiganda neomenia Pharmuthi anno Nabon. 189. Quoniam igitur neomenia Thoth ex Canone 1 cœpit Ianuarii 10 ; adjice 210 ad illum menſem adſcriptos in laterculo, fient 220. Igitur 220 dies à Cal. Janu. habet neomeniam Pharmuthi, quem ex laterculo menſium Romanorum invenies eſſe Auguſti 8.

Propoſito aliquo anno Nabonaſſari feriam pronunciare , à qua incipit.

CANON V. AD numerum annorum Nabonaſſari adde 3. Summa diviſa per 7, ſi quid reſidui faciat, erit hæc feria. Si nihil ſuperſit, erit 7.

Exemplum : Quæritur in quam feriam incurrat neomenia Thoth anni 189 Nabonaſſari. Additis 3, ſummam 192 partire per 7, reſtant 3. Igitur neomenia Thoth cœpit anno Nabonaſſari 189. Per. Jul. 4155, feria 3. Et reverà anno illo fuit feria 1 Januarii 10, Litera Domin. A.

Invento charactere, ſive feria neomeniæ Thoth, reliquorum menſium, ac dierum characteres excerpere.

CANON VI. IN laterculo menſium Ægyptiacorum, quod ſuprà deſcripſimus, in colo 3, habes regulares, hoc eſt feriarum numerum, qui cum charactere neomeniæ Thoth per præcedentem reperto, ſingulorum menſium ferias oſtendit. Quæratur character menſis Pachon anno Nabonaſſari 189. Neomenia Thoth ex antecedenti canone cœpit feria 3. regularis Pachon eſt 2. Utraque compoſita dant 5. Igitur neomenia Pachon incidit in feriam 5. Experiamur an vera ſit methodus iſta, ex comparatione anni Juliani. Ex doctrina Canonis 4 neomenia Pachon incidit in 7 Septembris. Siquidem numerus 240 in laterculo menſium Ægyptiacorum adſcriptus ad Pachon, ſi ad neomeniam Thoth, quæ Januarii 10 occupavit, accedat, efficit 250. de quo numero deductus proximè minor in laterculo Romanorum menſium, qui eſt 243 ad Septembrem appoſitus, relinquit 7, ex doctrina canonis 1. Revera autem Septembris dies 7 feriam 5 habuit, Nam litera Dom. fuit A.

Inveſtigatis feriis initialibus menſium, cæterorum dierum ferias nullo labore conſequeris

Memineris modo eandem feriam eſſe die menſis 8, 15, 22, 29, quæ primo fuit.

De methodo anni Ægyptiaci ad Iulianum modum redacti, atque fixi.

CAPUT XIII.

Alexandrini, ut & Ægyptii reliqui, Antonio & Cleopatra ſublatis, unà cum jugo Romanorum, etiam eorum annum acceperunt: hunc tamen quiquennio, quàm illud, poſterius. * ut plenius alibi demonſtravimus. Ab illo tempore deinceps vagari popularis illorum annus deſiit: ſed intercalationis fræno revocatus eſt quarto quoque anno priſtinam in ſedem. Caput hujus, ſive neomenia Thoth, hæſit in Romani Auguſti die 29, qui Decollationi Sancti Joannis hodie dicatus eſt. Menſium eadem, quæ in vago, deſcriptio. Nam tricenarii ſunt ſinguli; ex hiſque 360 dies conficiuntur, quibus 5 adduntur in fine epagomenæ; quaſi curtus menſis. & cùm biſextilis eſt annus, ex ſex numerantur. Intercalant autem Alexandrini non eodem anno, quo Romani, ſed proximè antecedente, ut ex Ambroſii epiſtola 83 colligitur, in qua ſcribit anno 76 Diocletiani Paſcha celebratum eſſe 28 Pharmuthi, 9 Cal. Maii, ſive Aprilis 23 annus 76 Diocletiani cœpit anno Chriſti 359 ab Auguſto exeunte, idemque fuit in curſu ſequenti anno Chriſti 360, quo Paſcha incidit in Aprilis 23 Porro 28 dies Pharmuthi eſt 238 ab initio anni Ægyptiaci, ſive à neomenia Thoth. Igitur ſi à 23 Aprilis retrò putentur dies 238, calculus deſinet in Auguſti 30. Quippe biſextili anno dies ſunt 114 à Cal. Janu. ad 23 Aprilis à 30 verò Auguſti ad ultimum Decembris, ſunt 124. quæ ambo componunt 238. Quare cùm neomenia Thoth in 30 diem Auguſti Romani ceciderit, intercalatum fuerit oportet ab Alexandrinis anno Chriſti 359, proximè ante Romanorum biſextilem. alioqui Thoth à 29 Auguſti cœpiſſet. Methodus anni hujus eſt, ut ad inveſtigandum quemlibet menſem, ejúſve diem, ex laterculo menſium

Ægyptiacorum ſuprà p. 42 deſcripto ſcias quotus ſit dies iſte ab anni capite, ſive ab neomenia Thoth: tum numerum iſtum adjice ad dies 240 in reliquis 3 annis quadriennii Iuliani: in quarto verò; ſive eo, qui proximè biſextilem antegreditur, ad 241. De ſumma aufer 365; vel 366, ſi biſextilis includatur: reſiduum erit dies quæſitus. Exemplum: Syneſius epiſtola 13 denunciatum eſſe Paſcha refert in diem 19 Pharmuthi. Ex laterculo menſium Ægyptiacorum dies iſte putatur 229 ab neomenia Thoth. Quoniam annus iſte fuit Chriſti 412, biſextilis, proximè ante hunc intercalatum eſt Alexandriæ. Igitur adde 241 ad 229, & ex ſumma 470 deduc annum biſextilem 366, reſtant 104, quem ex laterculo menſium Romanorum intelliges eſſe Aprilis 14, quo revera Paſcha contigit anno 412, cyclo Lunæ 14, Solis 1, lit. GF.

Ut autem Ægyptiorum vagus annus vel abſolutè tractatur, vel ad epocham aliquam adſtrictus; cujuſmodi eſt Nabonaſſarea: ſic annus fixus eorundem certis æris innectitur. quales præcipuè ſunt duæ, Actiaca, & Diocletianea. de quibus ſuis locis diximus.

Utriuſque methodus hæc erit. Ut annum Actiacum obtineas, adde ad annos Chriſti, 30. Siquidem æra Actiaca totidem annis Chriſtianam excedit. Ut autem Diocletianeam adipiſcaris, deduc de annis Chriſti, 283. reſiduum erit annus Diocletiani.

De Chronologiæ principiis, & characteriſmis annorum.

CAPUT XIV.

UT artium doctrinarúmque cæterarum, ita Chronologiæ certa principia ſunt; quibus in conſtituendis rerum geſtarum annis utitur, errorémque declinat. De his copioſè accuratéque diſputatum eſt in Prolegomenis Operis de Doct. Temp. præſertim Tomi 2. quæ legiſſe, ac perſpecta penitus habere, multum ſtudioſi artis iſtius intereſt. Illic enim primùm illorum caſtigata eſt ratio; qui totum hujus artis nego-

tium in annis utcumque conſuendis, & ex hiſtoria digerendis putant conſiſtere; ac Solis Lunæque motus, nec non cyclorum, & characteriſmorum ſubtilitatem omnem, inutilem, ac ſupervacaneam exiſtimant.

Contra quos tria genera principiorum eſſe condimus, illius propria. Quædam enim ex Auctorum fide digniſſimorum teſtimoniis petuntur: quæ ſunt talia nonnunquam, ut vel ad ea ipſa, quæ ſibi demonſtratione perſuaſerint, minori firmitate homines adhæreſcant. Cujuſmodi ſunt iſta: fuiſſe quondam in Græcia terra Olympiacos agones, qui quinto quoque anno redibant: Urbem Romam poſt inſtitutas Olympiadas conditam à Romulo fuiſſe: Herodotum, Thucydidem, Xenophontem, & alios hujus generis, illarum initio poſteriores fuiſſe: & ejuſdemmodi cætera confeſſa vulgo. De quibus rectè S. Auguſtinus lib. 13. de Civit. cap. 3. *Nam conditam Romam tam certum habeo in rebus humanis, quàm Conſtantinopolim, cùm Romam viderim occulis meis, de illa verò nihil noverim, niſi quod aliis teſtibus credidi.* Secundi generis principa ἐξ ὑποθέσεως aſſumuntur; qualia ſunt, quæ Mathematici poſtulata nominant. Exempli cauſſa, æram Chriſtianam ab hinc anno milleſimo ſexcenteſimo triceſimo ſecundo cœpiſſe, poſtulatum eſt, quod nulla demonſtratione, ſed uſu, & conſenſione nititur: tamen negari ab ullo non poteſt, & ad concludendam Chronologicam rationem valet. Fit enim eo conceſſo, quod conſequens eſt, neceſſarium. Eodem & Cycli tres uſu vulgati pertinent; quos ad eandem æram applicare ſolent. de quibus in ſuperioribus capitibus habita diſputatio eſt. Tertium genus principiorum media Mathematica è ſcientia depromitur. ut ſunt ortus ſiderum, & occaſus, & eorum inter ſe σχέσεις, obſcurationes, conjunctiones, aliáque id genus, quorum mentio ex auctoribus; fides ex Mathematicis, Aſtronomicíſque calculis accipitur. Horum trium è duobus ſaltem implicatis invicem junctíſque probationes inſtruuntur artis iſtius,

quod quemadmodum uſu veniat, exemplo aliquo docendus eſt tyro.

Propoſitum ſit Chronologo demonſtrare, quoto ante hunc annum, qui ſupra milleſimum, & ſexcenteſimum, ſecundus & triceſimus æræ Chriſtianæ numeratur, Peloponneſiacum bellum acciderit hoc ille in hunc modum ratiocinando colliget. Quoniam enim Thucydides, qui ætate vixit illa, primo belli iſtius anno Solem poſt meridiem defeciſſe refert: tum in annum belli quartum Olympiadicum agonem incidiſſe: item anno belli octavo Solem iterum defeciſſe: Lunam verò, belli decimo nono, quo tempore Nicias Athenienſium imperator bellum in Sicilia gerebat. ad hæc ultimo belli ejuſdem anno, Olympiade 94, Solem obſcuratum eſſe teſtis eſt, qui eâdem vixit ætate, Xenophon, paulò poſt initium Olympiadis (quæ amborum teſtimonia ſuis locis acuratè diſcuſa ſunt) ex iis autem omnibus neceſſe ſit, anno ante Chriſti æram 431 Peloponneſiaci belli primordium incurriſſe: ab æra verò Chriſtiana ad hunc annum 1632 putantur anni: Igitur anno abhinc 2063 bellum illud inchoatum eſt. Hæc ratiocinatio triplex illud adhibet principiorum genus. Nam Thucydidem, & Xenophontem haud iſta temerè, falsóve ſcripſiſſe, primum ad genus refertur. Quòd autem illorum hæc eſſe vera nequeat hiſtoria, niſi anno ante communem æram 431 bellum incœperit, ex Aſtronomicis calculis, & Mathematica demonſtratione conficitur. quod genus eſt principii tertium. Adde jam Lunæ, Solíſque cyclos, ut ab cæteris annus ille velut propriis characteribus ſeparetur; præter annorum Chriſti epocham, quam uſurpavimus: ſecundum id erit principiorum genus. Ex quibus omnibus quæ conficitur argumentatio, invicta eſt & ἀποδεικτική. Quod ſi poſterioribus duobus relictis, in priori tantummodo genere Chronologia conſiſtat: hoc eſt, ſi ſola ex auctoritate, ſine charactere ullo, alióve annorum neceſſario nexu horum ſeries deducta ſit, tum tota eſſe στοχαστικὴ, & opinabilis incipiet, nullis ad ſi-

Lib. 9. de Doct. Temp. c. 41. & l. 10. c. 17. & 28. tum infrà, l. 3. c. 11.

dem neceſſariis fulta præſidiis. quod ipſum dupliciter evenit. Aut enim nulla iſtiuſmodi veſtigia demonſtrationum ex hiſtoria ſuppetunt. ut in ſacra antiquiore hiſtoria contingit: quæ ſimplicem plerumque ſeriem annorum, eámque non ſatis extricatam, nec cum ſequentibus contextam objicit. Aut per incuriam, & inſcitiam ſi qua ſunt, omittuntur: quod trivialium Chronicorum, & Annalium ſcriptores faciunt; qui bonarum artium jejuni nullum delectum annorum inſtituunt; neque κριτήρια temporum adhibent illa, ſine quibus ſcientia conſtare non poteſt. Sed adverſus iſtos homines ſatis diſputatum eſt in Prolegomenis Doctrinæ Temporum. Nos, quoad ipſius fieri poterit, elementa iſta neceſſariorum argumentorum conferemus in Chronologiam; neque hoc negotium ſoli conjecturæ, opinioníque permittemus, niſi ubi certæ nos illæ notæ annorum deſtituerent. quod inſtitutum in majori illo Opere tenuimus: ac deinceps hoc in Rationario pari ſtudio diligentiáque perſequemur.

Atque ut cujuſvis explorandæ Chronologiæ, & ejus, quæ hoc ſe nomine falsò venditat, ab recta, & ſincera diſcernendæ methodus aliqua conſtituatur, Canonion hîc apponam illuſtrium epocharum. quarûm tempus exquiſita illa, & ex ſuperioribus tribus collecta principiis probatione conficitur: ſic ut periti omnes quamlibet diſſidentes in cæteris, in illis neceſſariò conſentiant. Rationes porrò, quibus earum deducta ſunt tempora, ſparſim toto in Opere ſunt, expoſitæ; quarum loca numeralibus indicantur notis. Et ut communis ſit Chronicis omnibus illarum uſus, ac facilis; epochas iſtas non ad annos mundi qui variè definiuntur; ſed ad Periodum Julianam accommodabimus, cujus ne obſcuritatem cauſſentur imperiti; annos ante vel poſt Chriſtianam æram identiem adjungemus:

Canonium epocharum aliquot, de quibus periti omnes inter ſe conveniunt.

CAPUT XV. Sabbatici anni Judæorum ab Autumno trium horũ annorũ certiſſimè cœpti ſunt:

Per. Jul.	Ante Chriſtum.
4550	164
4578	136
4676	38

Ita ut ſabbatiſmus, horum trium annorum finem, & ſequentium partem majorem occupaverit. Quocirca utcumque de primo Sabbatico poſt exitum ex Ægypto Chronologus ſtatuat, debet ab illo poſitus annus tribus iſtis reſpondere. infra lib. 2, cap. 7.

2 Primus agon Iphiti, ſive Olympiadum initium, contigit anno Per. Jul. 3938, ante Chriſti vulgarem natalem 776. lib. 3, cap. 1.

3 Annus primus Urbis Varronianus, ſive Palilia Varroniana, quæ in annum 3 exeuntem Olympiadis 6 conferuntur, congruunt in annum Per. Jul. 3961, ante Chriſtum 753. Capitolinorum verò Faſtorum Palilia, quæ anno 4 Olympiadis ejuſdem imputantur, cadunt in annum Per. Jul. 3962, ante Chriſtum 752. lib 3, cap. 2.

4 Æra Nabonaſſari, quo Ptolemæus, Cenſorinus, aliíque utuntur, iniit Februarii 26 anni Per. Jul. 3967, ante Chriſtum 747. lib. 3, c. 3.

5 Medorum imperium, ultimo in ordinem redacto Rege Aſtyage, tranſlatum eſt in Perſas, iíſque primùm regnavit Cyrus anno Per. Jul. 4154, vel 4155, ante Chriſtum 560, vel 559, hoc eſt anno 1 Olympiadis 55. lib. 3, cap. 8.

6 Cambyſes Cyri filius regnare eſt orſus anno Per. Jul. 4185, ante Chriſtum 529. l. 3. c. 8, & 10.

7 Darius Hyſtaſpis filius iniit anno Per. Jul. 4193, ante Chriſtum 521. Idem verò ſaltem ad 31 imperii pervenit annum. ibid.

8 Xerxis navale cum Græcis certamen ad Salaminam factum eſt anno 1 Olympiadis 75, Per. Jul. 4234, ante Chriſtum 480. l. 3, c. 10, & 11.

9 Bellum Pelloponneſiacum iniit anno Per. Jul.

4283, ante Chriſtum 431. ibid. cap. 11.

Alexandrini M. victoria ad Arbella, & imperii 10
Perſici occaſus incidit in annum Per. Jul. 4383, ante Chriſtum 331, cap. 12.

Mortuus eſt Alexander M. anno Per. Jul. 4390 11
ante Chriſtum 324, aut ſaltem anno Per. Jul. 4391, ante Chriſtum 323. ibid.

Seleucidarum æra, qua Macedones in Oriente 12
ſunt uſi; quíque anni Græcorum appellantur in libris Machabæorum; cœpit anno Per. Jul. 4402, ante Chriſtum 312. ſed in lib. 1 Mach. ejus initium à vere: in ſecundo libro, ab autumno ſequente ducitur. lib. 3. c. 13.

Ptolemæus Philadelphus regnare cœpit anno 13
Per. Jul. 4429, ante Chriſtum 285, lib. 3, c. 12.

Ptolemœus VI, cognomento Philometor, 14
iniit anno Per. Jul. 4543, aut 4544, ante Chriſtum 181, vel 180. ibid.

Macedonicum regnum clade Perſei defecit in 15
Europa anno Per. Jul. 4546, ante Chriſtum 168, quo anno Paulus Æmilius Macedonas acie ſuperavit. lib. 2, c. 14.

Antiochus Epiphanes Templum profanavit 16
Hieroſolymis anno Seleucidarum 145, Per. Jul. 4546, ante Chriſtum 168, lib. 4, Par. 1, cap. 9.

Annus 1 Julianus cœptus eſt anno Per. Jul. 17
4669, ante Chriſtum 45. lib. 3, cap. 14.

Æra Hiſpanienſis incipit anno Per. Jul. 4676, 18
ante Chriſtum 38. ibid.

Victus eſt ad Actium Antonius cum Cleopa- 19
tra anno Per. Jul. 4683, ante Chriſtum 31. Mortui ſunt autem ambo anno ſequenti: à quo & anni Ægyptiorum Actiaci cœperunt, Per Jul. 4684, ante Chriſtum 30. lib. 3, cap. 15.

Æra Chriſtiana vulgaris incipit à Cal. Janu. 20
anni Per. Jul. 4714, Juliano anno 46, Olympiadis 194, anno 4 dimidiato. lib. 4, cap. 1.

Auguſtus Imperator obiit menſis cognomi- 21
nis die 19, anno Juliano 59, æræ Chriſtianæ 14. lib. 4. cap. 5,

Claudius Nero Caio ſucceſſit anno Chriſti 22
41. ibid.

Domitius Nero poſt Claudium imperare cœ- 23
pit anno Chriſti 14. ibid,

24 Domitianus anno Chriſti 96 periit, ibid.

25 Æra Diocletiani iniit anno Chriſti 284, lib. 4. cap. 9.

26 Nicæna Synodus anno Chriſti 325 celebrata eſt. lib. 4, cap. 12.

27 Obiit Conſtantinus M. anno Chriſti 337, lib. 4, cap. 11.

28 Valentinianus I imperare cœpit anno Chriſti 364. lib. 4, cap. 12.

29 Anni Hegiræ, quibus Arabes utuntur, ex anno Chriſti 622, Julii 16 die procedunt. lib. 4, cap. 15.

Hæ ſunt epochæ præcipuæ, quæ in hac arte certiſſimæ ſunt; adeo ut in illarum tempora periti omnes conſentiant. Quocirca ut quæque Chronologia de una ex iis, aut pluribus aliter ſtatuit, eo magis, vel minus aberrat à vero. Ac ſi quis Chronicon quodpiam explorare voluerit, illas ipſas epochas, tanquam gnomones, ac regulas adhibeat, primúmque omnium inquirat, quorum in annum mundi Natalem Chriſti communem, & æræ vulgaris initium conferat. Ita enim intelliget, cuinam anno Periodi Julianæ mundi caput addicat, & quibus deinceps Solis, ac Lunæ Cyclis ſingulos aſſignet annos. Tum unamquamque epocharum illarum in iſtius annorum ſerie contempletur. Vix autem fieri poteſt quin, ſi doctrinæ hujus methodum, & characteriſmorum, ac κριτηρίων uſum ignoret: aut niſi peritos eorum duces omnino ſequatur; in pleríſque titubet, ac cùm hiſtoricæ veritati, tum ſibi ipſi contraria multa, minimé-que cohærentia deſignet. Cujus inſtituendæ probationis, ac veri, falsíque Chronici dijudicandi ſpecimen hoc loco ſubjiciemus: ad ídque Chronologiam eligemus aliquam, cujus in erratis ac vitiis quid ſibi deinceps cavendum ſit, prudens Lector agnoſcat.

Ex omnibus verò, quæ ad hunc diem editæ ſunt, nulla ad hoc inſtitutum aptior eſt, quàm quæ noviſſimè prodiit indidem, *Unde homines nati durum genus*. Nam nulla mendoſior extitit, vitiíſque referta majoribus. Quanquam ſcriptor

ptor illius valde ſibi doctrinæ in iſto genere placet, in eóque majorem partem contrivit ætatis. ut ejus exemplo doceri poſſit, rem non adeo facilem, ac parabilem eſſe, quàm nonnullis videtur, Temporum ſcientiam, quam tot annorum meditatione, ac ſtudio nondum ille conficere ſibi poterit.

πρᾶξις methodi Chronologicæ, ſive examen Chronologiæ ſanctæ, ab Opilione ſcriptore nupero editæ.

CAP. XVI.

ANnus Chriſti 1632 in iſto Chrònico putatur ab origine mundi 5832: primus autem æræ Chriſtianæ, mundi ſtatuitur 4201. ut natalis communis Chriſti finem occupet anni mundi 4200. Quocirca deductis ex anno Periodi Jul. 4713, annis 4200, relinquuntur anni 513 perpetua methodo addendi ad annos mundi, ut anni Per. Jul. conficiantur. Quo conſtituto, videamus quàm aptè ad epochas Canonii ſancta illa Chronologia congruat.

Annus primus Iphiti, ſive Olympiadis primæ, in illa numeratur ab orbe condito 3427. Additis ex methodo 513, conſiunt anni Per. Jul. 3940. Biennio igitur aberrat. Nam debet eſſe 3938. Quod & annorum ante Chriſtum calculus oſtendet. Detractis enim annis abſolutis 3426 de 4200, reliqui ſunt 774 anni ante Chriſtum: quos tamen 776 numerandos eſſe demonſtravimus.

In annis ab Urbis Romæ conditu & ſecum ipſe conflictatur ſanctæ Chronologiæ ſcriptor, & biennii metachroniſmo peccat. Etenim anno mundi 3451, Aprilis 21 conditum illius aſſignat, cùm initium Olympiadum in Solſtitium æſtivum anni mundi 3427 conferat. Idem porrò anno primo Olympiadis 7 Romam cenſet eſſe conſtructam. Quæ ſunt ἀσύςατα. Si enim anno mundi 3427, ſub æſtivum Solſtitium cœpta eſt Olympias prima; anno mundi 3451, ab eodem ſolſtitio ſeptima Olympias inierit, oportet. Urbs

Chron. ſanctæ p. 447.

autem vere antecedente, labente adhuc Iphiti anno 24, ſive 4 Olympiadis 6 fundata. Non igitur anno 1 Olympiadis 7, ut ille ſcribit. Sed nec annum 1 Olympiadis 7 rectè conſtituit in anno mundi 3451, qui eſt Per. Jul. 3964, & ante Chriſtum 750. Nam debet eſſe Per. Jul. 3692, & ante Chriſtum 7;2: ut ſuprà declaratum eſt. Unde biennio labitur.

Chron. ſanct. p. 35.

Sed majora ſunt, quæ ſequuntur, portenta χρονικῆς ἀλογίας. Annum 1 Nabonaſſari collocat in annó mundi 3471, vel 3476. (ita enim ridiculè fluctuat in re facili, ac certa.) Annus 3471, additis ex methodo 513, efficitur Julianæ Periodi 3984, ante Chriſtum 730. Annus verò 3476 eſt Per. Jul. 3989, ante Chriſtum 725. Utrobique vero turpis eſt error; in priori epocha, annorum 17, in poſteriori, 22. Eſt enim 1 Nabonaſſari Jul. Per. 3967; ante Chriſtum 747.

Rurſus Medorum imperii finem, & exordium Perſici, quod Cyrus inſtituit, putat eſſe mundi 3660: qui eſt Per. Jul. 4173, ante Chriſtum 541, in quo annis ſaltem 18 hallucinatur. Nam Aſtyagis exitus, & Cyri primordium annum obtinere debet, Per. Jul. 4154, vel 4155, ante Chriſtum 560, vel 559. Anno Per. Jul. 4173 cœpit quartus Olympiadis 59 cùm tamen Cyrus conſenſu omnium Perſis regnare cœperit anno 1 Olymp. 55.

Chron. ſanct. p. 37.

Ad hæc Cambyſis initium imputat anno mundi 3689, ante Chriſtum 512. In quo annis 17 fallitur. Oſtenſum eſt enim anno Per. Jul. 4185 Cambyſem regnare cœpiſſe, ante Chriſtum 529. Atqui annus mundi 3689, adjectis 513, efficitur Per. Jul. 4202.

Chron. ſanct. p. 515.

De Cambyſis anno 7 abnormis eſt, & ἄλογος illius opinatio. Scribit enim ſeptimum hunc annum, cui Ptolemæus Lunarem defectionem adſcribit, vel non ultimum ab eodem Cambyſis regni, vitæque ſtatui: vel, ſi ultimus ponitur, non ab eo tempore putari, quo in Perſide regnare cœpit, ſed quo Ægypto potitus eſt. tanquam duodecim in totum regnarit annos; quorum ultimis 7 Ægypto dominatus fuerit. Ve-

rùm iſta commentitia ſunt, & à Ptolemæi rationibus aliena. Cambyſem octavum annum haud exceſſiſſe, non ſolùm Herodotus, ſed etiam Ptolemæus arbitratus eſt. Id oſtendit Canon ille Mathematicus Ptolemæi, in quo Babylonii Reges deſcripti ſunt: qui in fine hujus partis editus eſt Græcè ac Latinè; extátque in Theonis libro nondum edito; qui Πρόχειροι Κανόνες inſcribitur: cujus nos partem illam, quæ Babyloniorum Regum ſeriem continet in [a] 9 de Doct. Temp. exſcripſimus. In eo catalogo Cyrus Babylone regnum auſpicatus proditur anno Nabonaſſari 210; ac 9 annos imperaſſe, ut anno Nabonaſſari 218 deceſſerit. Huic Cambyſes ſubjicitur, qui orſus anno 219 Nabonaſſari, annis 8 confectis, obiit 226 Nabonaſſari; ac ſucceſſorem Darium habuit. Annus Nabonaſſari 210, ex methodo ſuperiùs tradita, iniit anno Per. Jul. 4176, ante Chriſtum 538. Annus item Nabonaſſari 218, eſt 530 ante Chriſtum. Denique 226 eſt 522 ante eandem Chriſti epocham. Quocirca Ptolemæus ultra annos 8, Cambyſis imperium, ex quo Cyro patri ſucceſſit, propagari non cenſuit. Indidémque manifeſtus eſt Chronologi iſtius error: qui initium Cambyſis illigat anno mundi 3689, mortem 3700, quorum ille eſt 512 ante Chriſtum; hic vero 501. Ita in Cambyſis initio labes eſt profanæ iſtius Chronologiæ, annorum 18, quot diſtat 530 ante Chriſtum, à 512. In obitu vero Cambyſis differt à Ptolemæi calculo, utraque temporum putatione annis 21. quo intervallo diſcrepat annus ante Chriſtum 501 à 522.

[a] lib. 9. c. 52.

Sic Darii Hyſtaſpis filii annus primus comparatur ab iſto Chronologo cum anno mundi 3701, quæ eſt Per. Jul. 4214, ante Chriſtum 500. Proinde annorum 21 error eſt. ſiquidem ex certiſſimis obſervationibus, Darii primordium incurrit in an. Periodi Jul. 4193, ante Chriſtum, 521.

Salaminium certamen, quo Xerxes cum Athenienſibus Græciſque cæteris conflixit, in Chronologia ſancta adſcribitur anno mundi 3723; qui eſt Per. Jul. 4236, ante Chriſtum 478,

Chron. ſanct. p. 450.

Hic biennii labes admiſſa. Nam prælium iſtud anno Per. Jul. 4234, ante Chriſtum 480, omninò convenit.

Chron. ſanct. p. 38.

Verùm abſurditatem excedit omnem, quòd Dario Hyſtaſpis filio non plures annos, quàm 20 tribuit, Metaſthenem neſcio quem ſtramentitium ſecutus; quem Herodoto præfert. Sed ſi tanti non erat Herodotus, ut ei auſcultare potiùs vellet, quàm ſuppoſitio Metaſtheni, ſaltem aſtronomiæ rationem aliquam duceret, & ἀποδείξει cederet. Eſt enim apud Ptolem. lib. 4. cap. 9. pag. 102 edit. Græcæ, Lunaris defectionis obſervatio; quæ Darii anno 31 notatur, Nabonaſſari 257, Tybi 3, ſequente 4, hora 10, 40′ â meridie. Igitur 31 ſaltem annum Darius attigit. Sed nimirum annos 36 imperavit: ut non ſolùm Herodotus teſtatur; verùm etiam aſtronomicæ τηρήσεις inter ſe collatæ; quæ Cambyſis 7, Darii 20, & 31, Xerxis anno 6, ac demum Darii Codomani ultimo conveniunt, quarum intervalla Chronologiæ noſtræ fidem adſtruunt.

Chron. ſanct. p. 39.

Alexandri M. primordium poſt Philippi patris obitum eadem illa *Chronologia ſancta* conſtituit in anno mundi 3885, ante Chriſtum 316. Additis ex perpetua methodo 513 ad 3885, exiſtit annus Per. Jul. 4398. Rurſus initium Monarchæ Alexandri, unà cum clade Darii ad Arbella, eadem Chronologia annò mundi *a* 3889 tribuit ante Chriſtum 312. ut ſit annus Per. Jul. 4402. Cujus quidem Monarchiæ annos numerat 12, quibus Dario ſuperſtes vixit. Hæc temporum ratio prorſus abſurda eſt, & imperita. Arbellica victoria, & occaſus Perſici regni, extra controverſiam, incidit anno ante Chriſtum 331, Per. Jul. 4383, anno 2 Olympiadis 112: ut infrà lib. 3, c. 11 demonſtratum eſt, partim conſenſu hiſtoricorum veterum; partim Lunari defectione, quæ paulò ante prælium contigit Septembris 20. Ea porrò victoria ſexto anno poſt Philippi obitum accidit, ut teſtis eſt Dionyſius Halicarnaſſ. in Dinarcho. cui & Diodorus aſſentitur. Euſebius anno Alexandri ſeptimo tri-

a Chron. ſanct. p. 346.

buit. Unde Philippi obitus rectè à Diodoro confertur in annum 1 Olympiadis 111, qui eſt Per. Jul. 4378, ante Chriſtum. 336 Quocirca Chronographus iſte opilio in Alexandri initio collocando, & obitu Philippi, annis totis 20 fallitur. in Arbellica victoria, & occaſu Perſici regni, annis 19.

Imperavit Alexander annis poſt mortem Darii haud amplius ſeptem; in totum verò, 12 cum menſibus aliquot, ut Diodorus Siculus, & Arrianus lib. 8, ex Ariſtobulo, qui fuit Alexandri *σύγχρονος*, & Euſebius in Chronico teſtantur. Philippus enim obiit Pythodoro Athenis Prætore, ut ſcribit Diodorus, & Arrianus. qui eſt annus 1 Olympiadis 111, ante Chriſtum 336: Alexander verò mortuus eſt Hegeſia Prætore an. 1 Olympiadis 114, iiſdem auctoribus: anno ante Chriſtum 324, Per. Jul. 4390. Quod non ſolùm auctoritate veterum, ſed etiam aſtronomicis rationibus colligitur: ut in lib. 3, cap. 12 oſtendimus.

At Chronologus nuperus, poſtquam Darii cladem in annum contulit mundi 3889, & annis ſolidis 19 aberravit, Alexandrum aſſerit 12 annos poſt Darium imperaſſe, obiiſſéque anno mundi 3900, qui eſt 302 ante Chriſti æram; Per. Julianæ 4413. Nihilominus propter auctorum quamplurimorum teſtimonia, qui poſt Darium annos 8 ſuperſtitem fuiſſe volunt Alexandrum, tamquam in dubio poſita re; annum alterum Alexandri morti præfinit; qui ſit mundi 3896, ante Chriſti æram 306. Eſt hic Per. Jul. 4409. Itaque prior illius ſententia, quam & alteri præfert, annis 23 tardius Alexandri conſignat obitum. poſterior, annis 19. Nam de anno mortis Alexandri nulla, niſi paucorum ad ſummum menſium, poteſt inter eruditos eſſe controverſia. Tum hoc falſiſſimum eſt, poſt Darii necem annis illum 12 in vivis fuiſſe. Non enim dubium eſt, quin anno 2 Olympiadis 112 victus, & occiſus ſit Darius, Alexander verò mortuus ſit primo anno Olympiadis 114. quod egregiè confirmat antiquorum conſenſus omnium, velut Diodori, Arriani, Cenſorini, Ptolemæi, Theonis, &

Chron. ſancta p. 39. & 546, 547.

Aſtronomorum cæterorum, qui ab obitu Alexandri M. ſive initio Philippi Aridæi, tempora ſubduxerunt: Quod in 10 de Doct. Temp. cap. 58, 59, & ſeq. tum in Paralip. pag. 859 uberrimè demonſtravimus.

Præterea mortuus eſt Alexander M. anno ætatis ſuæ tertio & triceſimo, ut ſcribit Cicero in Philippica quinta; nec non Juſtinus libro 12, & Arrianus. Euſebius in Chronico, anno triceſimo ſecundo; cui aſſentitur Alexandrinum Chronicon. Regnare idem cœpit poſt Philippi necem anno circiter ætatis viceſimo, cujus rei teſtes ſunt Plutarchus, Arrianus, Juſtinus, Zonaras, & alii. Ita duodecim integros regnavit annos poſt obitum Philippi. Diodorus enim Siculus poſt patrem ait regnaſſe annos 12, menſes 7. Livius libro 9 annos tredecim; totidémque Cornelius Nepos in Eumene. Si ergo mortuus eſt, ut jam dixi, Philippus Pythodemo, vel Pythodoro Archonte, qui fuit annus Olympiadis 111, ut diſertè refert Diodorus, adſtipulante Curtio, & Arriano; íſque annus eſt ante Chriſtum, 336, vel 335, ſi exeuntem Græcum annum computes. ac ſi obiit Hegeſia Archonte, anno 1 Olympiadis 114, ut Diodorus, Arrianus, Euſebius lib. 8 de Demonſtr. aſſerunt. qui annus cœpit ante Chriſtum annos 324; ſanè 12, non ampliùs, anno ſolidos regnavit à Philippi morte. His omnibus aſſentitur Vignerius, & quiſquis rem Chronologicam cum aliqua laude tractavit. Sed quibus præſidiis portentum illud novæ opinionis fulciat ſeſe, paululum videamus.

Tres ſunt potiſſimum allati ab nupero Chronologo ſcriptore, qui poſt victum Darium annos Alexandro 12 imputant. Primus eſt auctor libri primi Machabæorum, qui Alexandrum ait annos regnaſſe 12. Verùm anni iſti regni totius habendi ſunt, non Monarchiæ. neque ut aliter ſentiamus cogere nos opilio iſte poteſt. Etenim Scriptura 12 in totum annos ait Alexandrum regnaſſe. Secundus eſt Joſephus; qui lib. 12, cap. 2 duodecim annos imperii tribuit Ale-

xandro. Atqui de Alexandro verbum illic Joſephus nullum facit ; nec uſquam imperaſſe ait annos 12. neque Joſephum Chronologus iſte legit : ſed apud Ruffinum interpolatorem Joſephi verba iſta reperit : *Poſt decimum verò & ſecundum annum imperii Alexandri : & poſt quadrageſimum Ptolemæi ſalvatoris* , quæ in Græco non comparent , & Ruffinus de ſuo , ut ſolet , emenſus eſt. Nec illa verò nuperi Chronologi cauſſam promovent. Imperium enim universè pro Alexandri regno ſumpſit : quemadmodum & Ptolemæi imperium nominat ; quod regnum fuit. Tertius eſt Strabo , qui in calce libri 15 annos 10 , vel 11 ab everſo Dario imperaſſe ſcribit Alexandrum.

Sed nimirum everſionem Darii ab anno primo expeditionis Aſiaticæ Alexandri M. & clade Perſarum ad Granicum Strabo repetiit. Anno quippe regni tertio , ut ait Zoſimus ; tertio item Olympiadis 111 , ut Diodorus , aliíque teſtantur ante Chriſtum 334 , Per. Jul. 4380 , Alexander fuſis ad Granicum in Phrygia Perſis Aſiam perdomuit. Id initium evertendi Darii fuit : à quo anno demum undecimo inchoato mortuus eſt Alexander. Ita verum eſt , quod ὁλοσχερῶς prodidit Strabo : τοῦτον δὲ καταλύσας Ἀλέξανδρος αὐτὸς ἦρξε δέκα , ἢ ἕνδεκα ἔτη. Falſiſſima eſt igitur , & abſurdiſſima profana iſta Chronologia.

In æra Græcorum , qua libri Machabæorum Chron. ſancta
uſi ſunt , quæ & Seleucidarum dicitur , conſen- p. 847.
taneus eſt error nuperi Chronologi , qui hanc æram à poſtrema Alexandri victoria ad Arbella numerandam aſſerit , & Vignerium aliter ſentientem redarguit. In quo graviſſimè ipſe labitur. Certiſſimum eſt enim annum primum Græcorum ab Autumno cœpiſſe anni 12 poſt mortem Alexandri ; poſt Darii mortem , anni 10 ut in lib. 10 de Doct. Temp. & hujus Operis lib. 3 docuimus.

Ptolemæorum tempora apud eundem Chro- Chron. ſancta
nologum perturbatiſſimè digeſta ſunt. Nam p. 39. & 40.
cùm de annis Alexandri , & ejus obitu ancipitem

poſuiſſet ſententiam, ac partim anno mundi 3896; partim 3900 illius mortem illigaſſet; quem poſteriorem annum alteri præferre ſe dixit; his ita conſtitutis, Ptolemæi Lagidæ, qui poſt Alexandrum primus in Ægypto regnavit, annum primum illi ipſi 3896 adſeripſit anno: adeo ut quinto, antequam moreretur Alexander, anno Ptolemæus ei in Ægypto ſucceſſerit. Etenim ſi, ut ille ſtatuit, probabilius eſt Alexandrum annos 3900 obiiſſe, quàm 3896: Ptolemæus autem anno 3896 in Ægypto regnare cœpit; profectò id, quod dixi, ſequitur abſurdum. Neque enim duplicem ibidem, ut Alexandri, ita Ptolemæi epocham definit ad utramque de Alexandri obitu ſententiam accommodatam: ſed unam duntaxat, è qua reliquit deinceps Ptolemæorum anni conſequuntur. Itaque non poteſt effugere, quin annis 5 ante Alexandri mortem ex ſua, & veriori ſententia conſtitutam, ſucceſſorem ei Ptolemæum dederit.

Chron. ſancta p. 40. Ad hæc Ptolemæum Philadelphum ſuperſtite adhuc patre regnare cœpiſſe vult anno mundi 3930, cum eóque regnaſſe annis 6. Mortem enim Lagidæ collocat in anno 3935. In quo plurium error annorum eſt. Siquidem annus 3930 eſt Julianæ Periodi 4443, ante Chriſtum 271. Atqui demonſtratum eſt ex Aſtronomicis obſervationibus, initium Philadelphi congruere anno Per. Jul. 4429, qui eſt ante Chriſtum 285. Itaque annis 14 hallucinatus eſt.

Lib. 3. hujus operis. Tum quòd addit, ex Dionyſii Mathematici ſententia, & Metaſthenis, Philadelphum regnaſſe annis 36, at Prologum Eccleſiaſtici annos 38 numerare, in utroque falſus eſt. Dicat obſecro ubinam legerit Dionyſium ſcripſiſſe, Philadelphum annis regnaſſe ſex & triginta. Nam apud Ptolemæum ſparſim ex Dionyſio ponuntur anni, quibus ſingulæ obſervationes notatæ ſunt. De Philadelphi annis, ac regno non meminit. Nos in 4. de Doct. Temp. cap. 16 omnia illa Dionyſii exempla deſcripſimus: ex quibus contra Chronologum efficitur, primum annum Philadelphi in Per. Jul. 4429 incurrere. De Metaſthe-

ne (ita enim imperitè vocat, qui Megaſthenes appellari debuit (jampridem ab emunctæ naris Chronologis exceptum eſt, fœneum illum, ac nullius auctoritatis eſſe teſtem: qui cum Viterbienſibus quiſquiliis ab omni literatorum commercio procul eſt rejectus.

Quod ad 38 illos annos attinet, qui in Eccleſiaſtici Prologo recenſentur, falſum eſt eos ab Philadelphi primordio numerari: neque id probare poteſt Chronologus. Nos in 10 de Doct. Temp. cap. 44 aliunde illos eſſe repetendos oſtendimus. nimirùm ab eo tempore, quo in Ægyptum profectus eſt: vel certè ab eo, quo avus illius Jeſus librum iſtum edidit.

Denique Ptolemæi Philometoris, qui ſextus in ordine cenſetur, annum 1 comparat cum anno mundi 4029. qui eſt Per. Jul 4542, ante Chriſtum 172. Oſtenſum eſt autem ex Aſtronomica obſervatione, cœpiſſe illum anno Per. Jul. 4533, ante Chriſtum 181. Proinde annis 9 vitioſa eſt iſta Chronologia.

Annum primum Julianum comparat cum anno mundi 4157, qui eſt ante Chriſtum 44. Per. Jul. 4670. In quo uno anno fallitur. Quippe annus Julianus 1 eſt ante Chriſtum 45, Per. Jul. 4669, ut lib. 1, cap. 14 probatum eſt. *Chron. ſancta p. 600.*

Præterea Chriſtianam æram, ſive annorum Chriſti principium, refert in annum Julianum 45, mundi 4201, qui ſit Jul. Per. 4714. Verùm anno iſti Jul. Per. convenit annus Julianus 46, quo cum æræ caput conjungi debet: uti libro eodem illo planum fecimus. Quare unius anni prochroniſmo peccat in anno 1 Chriſti. *In Diſcip. Temp. par. 2. Obſerv. 22, & in Chron. ſancta p. 43 & 603.*

In anno porrò Paſſionis Dominicæ ridiculam rem facit. Etenim anno mundi 4233, Martii 25 Chriſtum ait in crucem fuiſſe ſublatum. Hic eſt æræ Chriſtianæ 33, quo litera Dominicalis fuit D, cyclo Solis 14, Novilunium Martii 20: Unde 25 Martii Luna fuit 6, feria 4. Itaque ex ſubtiliſſimi Chronologi ratiociniis paſſus erit Chriſtus Luna 6, feria 4. Vides, candide Lector, quæ monſtra pariat bonarum artium & Chronologicorum elementorum inſcitia. *Chron. ſancta p. 606.* *Cyclo Lunæ 15.*

Claudii Imperat. initium anno Chriſti 43; Ne- *Chron. ſancta p. 43.*

ronis, anno 57 imputat. In priori error eſt biennii. cœpit enim anno 41. In poſteriore, triennii. quippe pro anno 54 imperare aggreſſus eſt Nero. quod lib. 4 demonſtrabitur.

Domitianus obiit anno Chriſti 96, Septembris 18, cum Luna eſſet in Aquario; ut Sueton. in ejus vita, cap. 16 prodidit. At Chronologus noſter biennio tardius ponit, anno 98.

Trajani idem exordium refert in annum 100, qui eſſe debuit 98.

In Hadriano verò triennio peccat. Cœpit enim anno 117, ut in lib. 4 hujus Operis aſtruetur. At iſte conjicit in annum 120.

Sic in Antonio Pio, M. Aurelio, biennii metachroniſmo fallitur. in Commodo, unius anni.

De abſurda Chronologi nuperi ratione, qua Olympiadum, & aliarum epocharum fidem dubiam eſſe cauſſatur, déque aliis ejuſdem peccatis.

CAPUT XVII. Chron. ſancta p. 525.

MOnitum ſe ab amicis aut Chronologiæ ſanctæ conditor, haud bene collocata videri Cyri, & Cambyſis exordia in eo libro, quem *Diſcipulum temporum* inſcripſit. Ibi enim ab communi ipſum, & vulgò recepta diſceſſiſſe ſententia; quæ anno 1 Olympiadis 55 Cyrum iniiſſe confirmat: ex quo ſucceſſor ejus Cambyſes præpoſterè poſitus ſit. cùm tamen hujus 7 annus reſpondere debeat anno Nabonaſſari 225, quod in lib. 9 de Doct. Temp. cap. 11, & hujus Operis lib. 2, docuimus.

Huic argumento ita noſter occurrit: fruſtra Nabonaſſareos annos, & Olympiadicos objici ſibi; cùm nec illorum, nec Urbis annorum certa exploratáque ſint exordia; ſed in magna opinionum varietate poſita. Non eſſe porrò certa hæc initia demonſtrat ex eo, quòd non ad eoſdem Hebræorum regum annos à Chronologis applicentur. Exempli cauſſa, primam Olympiadem Petavius dum anno Azariæ 34 comparat, Temporarius Euſebium ſecutus cum anno

ejuſdem 50: Salianus cum 1 Joatham: ipſe autem cum 6 Joatham. Vignerius cum 12. Sic annum 1 Urbis conditæ; Nabonaſſaris item, Cyríque cum aliis, atque aliis regum Judaïcorum annis auctores iidem illi conferunt. Unde conſequens putat, incerta illorum eſſe omnium exordia, de quibus tantopere inter ſe Chronologi diſſentiant.

Atque frivola eſt, & inſcita hæc argumentandi ratio. Etenim non ex Regum Judaïcorum, aliorumve iſtiuſmodi comparatione æſtimandæ ſunt epochæ Chronologicæ; ſed ad certos, fixóſque cardines exigendæ. Alioqui, ut ſe habet iſta collectio, nihil erit omnino in profana vel ſacra hiſtoria, & Chronologia certi, de quo aſſeverari poſſit. Age enim eligatur quàm voles fixa exploratáque temporis alicujus circunſcriptio. Solem ab hinc anno tertio defeciſſe die Junii 10 ſub occaſum ipſius, res eſt certiſſima. qui fuit annus Chriſti 1630. Hoc ipſum, de quo nemo ſobriùs ambigit, incertum eſſe, ſimili ac Chronologus noſter argumento conficiam. Dicam enim annum eclipſis illius à Petavio conſtitui ab Orbe condito 5613, à Temporario 5650: à Vignerio 5757: à Saliano 5683: ab nupero Chronologo, 5830. tùm ſi percenſere cæteros velim, longum inſtituam catalogum eorum, qui diverſas ab Orbe condito ſummas annorum computant. Ejuſdemmodi erit argumentum, ſi à Diluvio, vel Abrahamo, Moyſe, Davide, Babylonica deportatione, vel alia quapiam epocha repetatur initium. Nam omnibus illis diverſus finitur annorum numerus penè ſingulis ab Chronologis. Qui ad hunc modum ratiocinetur; & dubium eſſe concludat, an, 1630 anno Solis illa defectio Junii 10 contigerit; quam nos ipſi oculis aſpeximus; nonne riſu omnium obruatur? Atqui par & germana eſt Chronologiæ ſanctæ auctoris argumentatio: qui Olympiadum epocham, vel Nabonaſſaream ex eo controverſam, & incertam eſſe contendit, quod ab initio Azariæ, vel Joatham variè computari ſoleat. Qui ſi ad fixum aliquem, & opinione receptum omnium temporis cardinem calculos ſuos dirige-

ret, inveniret profectò, bellè inter peritos artis ſuæ Chronologos, & Annalium Scriptores in illis convenire, quæ ab cœleſtibus obſervationibus fidem accipiunt. Ut ſi ad annos Chriſti referantur: quorum primus, diſſentiente nemine, cœpit ante annos 1632; ac cyclo Lunæ præditus fuit 2, Solis 10. Ad hunc, inquam, annum, ſi Olympiadum, ac cæterarum epocharum ratiocinia dirigantur, mirificè conſentientes reperiemus non opiliones, aut bubulcos, & ignaros artis illius, quam profitentur; ſed eruditos Chronologos. Etenim primus annus Iphiti æræ Chriſtianæ principium anteceſſit annis 776. in eóque docti omnes conſentiunt, qui in annis ab Orbe condito, vel ab Diluvio, reliquíſque diſſident.

Exempli cauſſa, Scaliger, Calviſius, & alii, qui hujus artis methodum amplexi ſunt, mundi anno 3174 primam Olympiadem cœpiſſe volunt circa 35, vel 36 Oziæ. Iidem natalem Chriſti communem attribuunt anno mundi 3949. Per. Jul. 4713. Unde perpetua methodo ad annos mundi addi jubent 764; ut Periodi Jul. annum aſſequamur. Igitur ſi ad annos 3174 adjeceris 764, fiet annus Per. Jul. 3938, ante Chriſtum 776.

Jacobus Capellus natalem communem confert in annum mundi 3199. Proinde ad Per. Jul. obtinendam addit annos 714. Idem primam Olympiadem cenſet anno mundi 3224, Oziæ 34 cœpiſſe. Additis 714, fiunt anni Per. Jul. 3938, ante Chriſtum 776.

Salianus annum 1 Olympiadis ponit anno mundi 3278, Jorami Regis Judæ 1, ante æram Chriſtianam 776, quam vero Natali Chriſti uno anno poſteriorem facit.

Petavius, quem & aliis Chronologia accenſet, annum eundem Olympiadis primæ confert in annum mundi 3208, Oziæ 34. Et tamen ille annus ab eo putatur Per. Jul. 3938, ante Chriſtum 776.

Temporarius quoque ante Chriſtum anno 776 Olympiadas iniiſſe docuit, quod Capellus ad annum mundi 3224 obſervat.

Quocirca licet annos mundi, vel ab Judæorum Patriarcharum, aut regum initiis, variè ſubducant, nihilominus cùm ad certam aliquam, & confeſſam epocham calculos ſuos revocant, tam in Olympiadibus, quàm in cæteris concordant, quæ cæleſtibus nituntur obſervationibus.

Poteram alia, præter hæc, innumera Chronologiæ iſtius errata perſequi, ſi aut nos res ea tota delectaret, aut operæ prætium in nugis iſtiuſmodi ſcrutandis eſſet ullum. Niſi quem fortè talia quædam ex illo notare, ac feriò caſtigare juvet; *a* Quòd Conſtantium II Conſtantini M. F. ex duabus conjugibus, Euſebia, & Fauſiina, *nihil unquam ſuſcepiſſe liberorum*, ait, *quod tam ipſe, quàm ejus uxores ſteriles eſſent* Et ibidem tamen pag. ſeq. Gratianum Valentiniani F. refert Conſtantiam ejuſdem illius Conſtantii filiam duxiſſe, quod poſterius eſt verum. Nam moriens Conſtantius Fauſtinam conjugem prægnantem reliquit, ut ſcribit Ammianus. *Si quis autem prægnantem uxorem reliquit, non videtur ſine liberis deceſſiſſe*, de reg. jur. 187. Sterilis certè nec ille qui genuit, nec quæ poſteà peperit, cenſeri poteſt.

a Chron. ſanctæ pag. 687.

b Tum quòd M. Antoninum Philoſophum filium ait fuiſſe L. Ælii Veri Ceionii. *c* Quòd Aſclepiodorum Præfectum Prætorio Conſtantii Chlori, à quo ſuperatus eſt Britanniæ tyrannus Alectus, regem vocat Anglorum. *d* Quòd Conſtantinopolitanam Eccleſiam Patriarchatus titulo affectam eſſe ſcribit ex anno Chriſti 331. *e* Quòd Clodionem Pharamundi ſucceſſorem, Burgundiam, & Ingoliſmenſes ſubegiſſe, ac Toloſam uſque pervagatum eſſe narrat. *f* Quòd ab ultima Darii Codomani, Perſarúmque clade ad annum Chriſti 226 annos ait præcisè eſſe 538. cùm ſint omninò 557. nempe 331 ante Chriſtum, ad 226 adjectis.

b p. 664.
c p. 676.
d p. 679.
e p. 707.
f p. 677.

Item quòd *g* Aratum Poëtam ſuper Acta Apoſtolorum ſcripſiſſe narrat. Quod *h* Optatum Mileti vocat Epiſcopum, qui fuit Milevitanus. Quòd *i* Boëtium illum, qui ſub Theodorico Rege Gothorum floruit, *hiſtoricum* nominat. Quòd *k* Tychonem Brahe ad A. Chriſti 1546

g pag. 48. A. C. 539
h p. 46. ad A. C. 383.
i Ibid. ad A. C. 511.
k p. 58.

adſcribit, & æqualem B. Rhenani facit. Quod *a* Caſſium Viceſlinum Conſulem A. V. C. 267 capite truncatum aſſerit: quem Romano more de ſaxo præcipitatum eſſe produnt *b* Annales Romani. tum alia inſuper ridicula, quibus Chronicon aſperſit ſuum. Ego verò libenter miſſa iſta facio: qui ſuperiora illa non niſi neceſſarium in uſum methodi noſtræ, ac ſpecimen adduxi. auctorem vero ipſum indocti, & inficeti Operis,

a p. 450.

b Dion. Hal. l. 8.

Diſcipulorum inter jubeo plorare cathedras.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS SECUNDÆ,

LIBER SECUNDUS.

De Annorum calculo ab Orbe condito ad æram Christianam. Oſtenditur non poſſe ſummam illam certò definiri. De diſcrimine Græcorum codicum ab Hebræis, & Latinis. Mundum Autumno creatum videri. Anni Diluvii διασκευή.

CAPVT I. Vide l. de Doct. Temp. c. 6. & 8.

ANNORUM numerus, qui ad hanc ætatem ab orbe condito fluxerunt, nulla certa ratione, ſed veriſimili conjectura colligitur. Hinc illa in mundi annis putandis varietas auctorum: nemo ut ferè ſit, qui hoc in capite cum alterius opinione concordet. Hujus diverſitatis una hæc eſt, præcipuáque cauſſa, quòd annorum illorum calculus non aliunde, quàm ex ſacrorum librorum hiſtoria deducitur; Ea porrò minus liquidam, & explicatam temporum ſubductionem continet.

Hîc enim primùm ille Græcorum codicum cum Latinis, Hebræíſque conflictus occurrit. quòd priores mille ferè ac quingentis annis ab Adamo ad Abrahami natalem ampliùs nume-

rant, quàm reliqui duo. Tum in ſequentibus intervallis communis utroſque temporum obſcuritas exercet : præſertim in eo, quod ab exitu Hebræorum ex Ægypto, ad Davidem, vel Salomonem extenditur. Nam Judicum anni propemodum inexplicabilem quæſtionem continent. Ad hæc utriuſque regni, Judæ, Iſraëliſque ſucceſſiones, quæ duobus libris Regum, totidémque Chronicorum, taditæ ſunt, non parvam controverſiam afferunt, nec eodem ab omnibus modo numerantur. Denique cum in Scriptura ſacra annorum aliqua ſumma concipitur; ut cùm vixiſſe, vel regnaſſe quiſpiam tot annos dicitur : non ſatis exploratum eſt, an rotundum conſectata numerum, aliquot omiſerit, qui ad ſummam explendam deſint, aut ſupra eam excurrant. Sanè Auguſt. lib. 15. de Civit. Dei cap. 24, quod ex Geneſi colligi videtur, Noëmum quingentos annos natum fuiſſe, quando Arcam moliri juſſus eſt, revera quadringentos octoginta duntaxat egiſſe putat, *quos more*, inquit, *ſuo Scriptura quingentos vocat, nomine totius maximam pertem plerumque ſignificans*. Quod etſi neceſſe non eſt : (nam aliter locus ille poteſt, ac ſolet exponi) tamen quid de Scripturæ conſuetudine vir ſummus arbitretur, ex eo cognoſcimus. Ac ſi viginti totos annos nihil à ſcriptura diſſimulari vetat, ut eo minus exactus ſit calculus; multò magis paucioribus uſu venit : quos plerúmque neglectos fuiſſe, nemo niſi ſtolidè pervicax inficiari audeat. Ut in utraque genealogia, tam Adami poſterorum ad Diluvium, quàm Noëmi ad Abrahamum : nec non in annis Regum, ac ſimilibus numeris. in quibus vel pauci anni excluduntur ab ſumma, vel inchoati pro integris uſurpantur ; vel, ſi quid menſium ſupra vertentes annos reliquum eſt, omittitur. Itaque Theophilus Antiochenus vetus ſcriptor libro 3 ad Autolycum, cùm Patriarcharum, ac Regum annos ex ſacrorum librorum auctoritate retuliſſet in ſummam, prudenter admonet, non poſſe certò accuratum, & exactam iniri numerum, quòd excurrentes menſes, ac dies à Scriptura prætereantur :

Gen. V. 31. & VI. 3.

ὥσπερ ἡμεῖς τὸ ἀκριβὲς ἴσως ἀγνοοῦμεν ἁπάντων τῶν ἐτῶν τὸν ἀριθμὸν, διὰ τὸ μὴ ἀναγεγράφθαι ἐν ταῖς ἱεραῖς βίβλοις τοὺς ἐπιτρέχοντας μῆνας, ἢ ἡμέρας.

Quocirca probabili tantummodo conjectura annorum ab initio mundi numerus conficitur; quatenus qui in illis, quas dixi, genealogiis putantur anni integri omnes habentur, ac præciſi; ut ne uno quidem plus aut minus interceſſerit. quod etſi non eſt credibile; tamen quia fieri aliter non poteſt, eos ſolos Chronologia perſequitur.

Quo anno conditus ſit mundus.

Quibus utiliter animadverſis, nos ab Orbe condito ad annum natalem Chriſti ex vulgari calculo, elapſos eſſe putamus annos 3983, quos per intervalla ſex ita partiti ſumus Operis hujus initio.

1 Ab rerum primordio ad Diluvium abſolutum numeramus annos 16 6.

2 Ab eo verò, qui Diluvium proximè ſecutus eſt, ad Abrahami 75, quo ſtirpem illi pollicitus eſt Deus, anni ſunt 366.

3 Ab anno 76 Abrahami ad eum, qui in Iſraëlitarum exitum ab Ægypto deſiit, anni 430.

4 Ab eo, qui proximè ab exitu cœpit Iſraëlitarum, ad tertium Salomonis, ante Templi conditum, anni 519.

5 Ab quarto Salomonis anno, quo Templi fundamenta jacta ſunt, ad annum Cyri 21, ſive ultimum captivitatis Judaïcæ, anni ſiunt 474.

6 Abſoluta captivitate ad communem Chriſti natalem, anni ſubducuntur 538.

Fiunt ab initio mundi ad eum annum, qui æram Chriſti præceſſit, anni 3983. Ergo æra Chriſtiana annus eſt mundi 3984 orſus ab Januario.

Horum intervallorum ratio hoc & ſequentibus in libris reddetur. Et ut à primo, longiſſimóque intervallo omnium ordiamur, ejus ſumma decem ex Patriarcharum Genealogia conſtat, quæ cap. 5 Gen. exponitur, In hac verò Græci codices ab Hebræis, Latiníſque diſcrepant. Illi enim plures ferè centenis annos ſingulis impu-

tant: ut ſequens laterculum oſtendit, in quod Latinorum, Græcorúmque calculos conjecimus.

Laterculum ætatis Patriarcharum.		
	Vixerunt ſecundùm.	
	Hebr. & Lat.	*70 Interp.*
Adam	130	230
Seth	105	205
Enos	90	190
Cainan	70	170
Malaleel.	65	165
Jared	162	162
Henoch	65	165
Mathuſalem	187	167
Lamech	182	188
Noe	800	600
Summa	1656	2242

Ex Græcorum rationibus, quas vulgata Biblia referunt, hoc abſurdum ſequitur, Mathuſalem quatuordecim annis ſupervixiſſe diluvio. Vixit enim annos 969. annó verò 167 Lamechum genuit. Lamech anno ætatis 188 genuit Noëmum. fiunt anni 355. Adde 600, quibus ad diluvium vixit Noë. Colliguntur anni 955 vitæ Mathuſalem uſque ad diluvium. Deſunt ad explendam ætatem omnem, anni 14. Ideò in ſeptuaginta Interpretum editionem irrepſiſſe putatur error, qui ex Latinorum Chronologia caſtigandus eſt. Nam pro 167 annis Mathuſalem, ſcribendi ſunt 187. Ita fient ab Adamo anni 2262: *a* quot Epiphanius numerat, & Auguſtinus, necnon Africanus, ut in Chronico Alexandrino legitur.

a Panar. p. 5.

Cæterùm cùm hoc vel illò anno genuiſſe poſteriorem prior Patriarcha ſcribitur, non ita

ſemper accipi debet, quaſi nullum antè ſuſcepe-rit. ſed is, omiſſis reliquis, à Moyſe comme-moratur, per quem generis ſeries ad Noëmum deducitur.

Mundum autumno creatum eſſe.

Quæſitum eſt jamdudum quanam anni tem-peſtatem mundus à Deo procreatus ſit. Plerique vernum tempus præferunt. Nos cùm aliis au-tumno magis arbitramur. cujus conjecturæ inde argumentum ducimus, quòd ante Moſem caput anni erat in autumno. Itaque cap. 23, com. 16 Exodi, ſcenopegiæ feſtum indicitur *in exitum anni*, & cap. 34, comm. 22, *in annum vertentem* ſecundùm Hebraïcam fidem; quod Latinus *redeunte anno* vertit. At hoc tempus autumni fuit, menſe Tiſri. Quin, ut plerique ſentiunt, pri-mus Moyſes novum anni principium in Niſan verno menſe ſtatuit. quod ex cap. 12 Exodi colli-gitur; etſi dubiam id aliis videtur, ut Gregorio Nazianzen. Orat. 42. Sed vulgo ſic exiſtimant, & eſt multo altero probabilius. Quare ante id tempus aliud erat initium, quo veteres illi Pa-triarchæ ſunt uſi.

Igitur mundus à Deo conditus videtur in Li-bræ cardine, anno Periodi Julianæ 730, autum-no illo, qui eſt ter milleſimus nongenteſimus octogeſimus quartus ante autumnum anni ab Orbe condito 3983, quo natus vulgò Chriſtus ponitur, qui eſt Periodi Julianæ 4713. Prima dies mundi in 26 diem Octobris incidiſſet, ſi tunc in uſu forma hæc eſſet anni: quo die æqui-noctium, ſive medius in Libræ cardinem ingreſ-ſus contigit. Sed nos ab Januariis Calendis an-norum exordia ſumemus; ac proinde diſſimu-lato quod reliquum eſt anni Juliani ad De-cembris uſque finem, ab ſequentibus Calendis numerabimus annos ab Orbe condito: ſic ut primus illorum ab anno procedat Periodi Ju-lianæ 731.

In anno Diluvii, ejúſque menſibus, ac die-bus; talem *διασκευὴν* ordinandam putamus.

Cœptum eſt Diluvium menſe ſecundo, ejúſ-que die 17, ut refert Moyſes. Quo anni ge-nere tum uſi fuerint homines, nondum cer-

Gen. 7. com. 11. Vide 9. de Doct. Temp. c. 9. & 5. Differt. ad Vranol. c. 2.

tò comperi. Credibile eſt; communes ſaltem adhibuiſſe trecentorum ac ſexaginta dierum; quos identidem intercalaribus augerent. Annus porro Diluvii ab exordio rerum putatur 1656, cujus caput in 10 Octobris Juliani conjicimus diem; quo per id tempus autumnalis æquinoctii cardo continebatur, Sole Libram adeunte. Proinde 17 dies ſecundi menſis Novembris 25 diem occupavit. à quo ad Januari 3, totos 40 dies continens imber fuit. Ab eodem Novembris 25 ad Aprilis uſque 23, qui menſis ſeptimi 16 numeratur dies, centum & puinquaginta diebus aquæ conſtiterunt. Poſt hunc diem ſenſim imminutæ ſunt: adeò ut undecimo pòſt die, ſeptimi menſis 27, Maii 4, in Armenii montibus Arca ſubſederit. Menſe deinde ineunte decimo, Julii 7, montium cacumina detecta ſunt. Poſt dies verò 40, Auguſti 16, corvum Noë dimiſit ex Arca. ac poſt 7 alios columbam, Auguſti 23: quam ſubinde reverſam, iteratò ſeptenis elapſis diebus emiſit, Auguſti 30. quæ oleagineum ramum roſtro ferens ſub veſperam rediit. Tertiò demum poſt 7 dimiſſa dies, Septembris 6, haud ultra eſt reverſa Poſtremo anno ineunte 601 vitæ Noëmi, exſiccatæ ſunt aquæ, ac die ſecundi menſis 27, Decembris 5, ex Arca cum ſuis Noëmus exſcendit. Initium diluvii factum eſt anno Per. Jul. 2383, cœpto jam mundi 1656, ſi ab Octobri caput annorum petimus; ſed labente 1653, ſi ab Januariis Calendis proficiſcantur. Deſiit anno Per. Jul. 2386; mundi exeunte 1656, ſi ab iiſdem Calendis annos auſpicemur; vel ineunte 1657, ſi ab Octobri.

De intervallo annorum à diluvio ad ortum Abrahami, & promiſſam ei ſtirpem: déque Græcorum ab Hebræis & Latinis diſcrepantia. De Cainan inſititio, & de ortu Abrahami, quoto Tarei partis anno contigerit.

ALterum intervallum ab fine diluvii, ad promiſſam Abrahamo ſtirpem annorum eſt 366. quod ita colligitur. Ortus eſt Abrahamus anno 292 poſt diluvium, Idem anno ætatis 75 cæleſte reſponſum habuit de fatali humani ſaluti generis ſtirpe. Fiunt anni, quot dixi, 366. Anno 292 poſt diluvium natum eſſe Patriarcham, ſuadet genealogica ſeries, Gen. c. 11. quæ ſic habet. CAPVT. II.

Laterculum ætatis Patriarcharum ab Diluvio ad ortum Abrahami.

	Vixerunt ſecundùm.	
	Hebræos	LXX *Interp*
Sem poſt diluvium	2	2
Arphaxad	35	135
Cainan		130
Sala	30	130
Heber	34	134
Phaleg	30	130
Reu	32	132
Seruch	30	130
Nachor	29	179
Thare	70	70
Summa	292	1172

In hac annorum conficienda ſumma, par atque in ſuperiore cautio eſt. Non enim liquidò conſtat ſingularum γενεῶν plenos annos fuiſſe;

qui interim pro plenis habentur, dum quantum iis deſiit, aut ſuperſit ad exactum, in incerto ponitur: Sed hoc paucorum annorum diſcrimen eſt. Plurium Græci controverſiam movent: qui ſingulis ferè capitibus centenos emetiuntur. Ita non 292, ſed 1172 ſumma conflatur. Id ſive corruptela librorum; ſive alia quapiam ex cauſſa contigit, nemo hodie Chronologia dignum putat. Sed ſunt è noſtris, qui Cainan, quem Græci tertium numerant, in Latinam ſeriem intrudant: quod non tam LXX ſeniorum auctoritate ducti faciunt, quàm Lucæ, qui in percenſendis originibus Cainanum amplexus eſt. Sed è Græcis Bibliis irrepere hoc nomen potuit in Lucam. Nam in vetuſtiſſimis quibuſdam codicibus non comparêre dicitur. Omittatur itaque, cùm in Latinis, Hebræíſque deſit.

Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 27.

Non minor in altera quæſtione controverſia eſt, quæ ex Abrahami natali ducitur. Hunc enim Thare genitum, anno ejus ſeptuageſimo *a* ſcriptura docet. Verùm eodem *b* capite ſequenti dubiam rem facit. Quippe Abrahamum dicit ætatis anno 75 è Chaldæa migraſſe, poſt parentis obitum, quem 205 annos vixiſſe tradit. Quo fit ut demptis annis Abrahami 75 de 205, reſiduus ſit annus 130 Tharei, quo in lucem editus eſt Abrahamus. quæ eſt recentiorum quorundam opinio; qui idcirco annos à diluvio ad natalem Abrahami plures computant, nempe 352; vel (ſi Cainanum inferas, cui 30 annos attribuunt) 382. ſed nos Abrahamum anno Tharei 70 genitum eſſe, ſcripturæ, ac veteribus penè omnibus aſſentimur. Nec aliter prudens quiſque ſentire poterit, qui hoc ſecum cogitabit, Moſem Geneſeos capite 11, humani generis ætatem ab diluvio ad Abrahami ortum per eos annos putare; quibus quiſque Patriarcharum filium illum genuit, qui ad ſeriem pertinet. Sunt autem Patriarchæ, qui genuiſſe dicuntur, numero novem, ſummoto ſcilicet Abrahamo, totidem ſunt, qui geniti memorantur, quorum poſtremus eſt Abrahamus; primus Arphaxad. Ut igitur in octo prioribus Patriarchis, qui Abrahamum antecedunt; nemo dubitat, quin eo parentum anno nati ſint, qui

Vide lib. 9. de Doct. Temp. c. 18.
a Gen. 18. 26.
b cap. 12. 4.

Thareus anno ætatis 70 Abrahamum genuit.

à Moſe ponitur: ut puta Thare anno Nachoris 29, Nachor anno Seruchi 30. & ita reliqui; per quos annorum ab diluvio ſumma decurrit: Ita cùm Scriptura anno Tharei 70 natum aſſerat Abrahamum, qui præcipuum in ea ſerie locum ſibi vindicat; adeò ut ejus propemodum unius cauſſa narratio hæc, & enumeratio Patriarcharum inſtituta ſit; non eſt conſentaneum, alteri, quàm ſeptuageſimo patris anno, ortum illius adſcribere: ne, quod abſurdiſſimum meritò judicat *a* Abulenſis, ejus natalis annus prætermiſſus ſit, in quem præcipuè Moſes animum, ac ſtilum intendebat: fratrum autem illius, aut amborum, aut alterius, notati ſint, qui obiter, & unius Abrahami cauſſa commemorantur. Sanè, ut rectè Abulenſis idem obſervat, cùm Noëmi filiorum trium nomina, & progeniem Moſes retuliſſet, in unius tamen Semi ſtirpe annum ætatis numeravit, quo Arphaxadum genuit. quod & deinceps in Iſaaci, & Jacobi ortu fecit; omiſſis annis, quibus nati erant Iſmaël, & Eſaii. Quænam igitur fingi cauſſa poteſt, cur cùm Tharei poſteritatem per Abrahamum potiſſimum Scriptura propagare vellet, ejus ortum in obſcuro reliquerit, immò verò fucum fecerit, ac ludicra ambiguitate lectorum judicia fruſtrata ſit? *Vixit*, ait Moſes, *Thare ſeptuaginta annis; & genuit Abram, & Nachor, & Aram.* Contra noſtri illi Chronologi vixiſſe dicunt Thareum annis 130, cùm Abrahamum genuit, ac totis ſexaginta annis poſteriorem hunc faciunt. Si uno alteróve, vel tertio, aut quarto amplius putarent, ferri utcumque poſſent. cùm autem annos totos ſexagenos ad ſummam adjiciant; miror ſi quis illis potiùs, quàm Moſi, auſcultandum exiſtimet.

a Quæ 31. in cap. 11. Gen.

Atenim facere ſe neceſſariò dicunt, ut anno Tharei 130 natum eſſe Abrahamum aſſerant. Quippe *b ex Scriptura conſtat* inquiunt, *Abrahamum quinto & ſeptuageſimo ætatis anno Dei juſſu exiſſe de Haram, ut veniret in terram Chanaam. Ex eadem etiam conſtat inde exiſſe, poſtquam mortuus eſt pater ejus (ut affirmat c D. Stephanus) qui mortuus eſt 205 ætatis an-*

Solvuntur argumenta recentiorum Chronologorum.

b Gen. 12: 4.

c Act. 7. 4.

*no, ut affirmat Moſes. Ex quibus conſequens eſt Abrahamum natum eſſe anno*130 *vitæ patris ſui. Nam* 130, *&* 75 *efficiunt omnino* 205. Hæc illi, Hunc nodum *indiſſolubilem* vocat Hieronymus in Hebraïcis traditionibus, & ſolvit tamen quomodo poteſt. Auguſtinus verò rem accuratius exequitur in libro 16 de Civit. Dei cap. 15. neuter ob quæſtionis difficultatem conturbandas Moſis rationes putavit; neque ortum Abrahami in annum alium rejicere eſt auſus, quàm qui à Scriptura concipitur. Quàm enim multa ſunt in ſacris libris quæ dicuntur ἄπορα, è quibus audaciores quique Chronologi, quibus ſcilicet.

Nil intra eſt oleam nihil extra eſt in nuce duri, nullo ſe negotio explicant: pudentiores inſcitiam plerumque fateri malunt, quàm perſpicuam verborum auctoritatem novis commentis eludere. Atqui non ſic impedita eſt iſta quæſtio, ut propterea vadimonium deſerendum ſit. Reſpondit ei pridem Auguſtinus, ac poſt eum Abulenſis; tum Pererius, Delrius, aliíque innumeri: quorum in hanc ferè ſummam conſpirantes ſunt ſententiæ, bis vocatum à Deo Abrahamum, primùm è Chaldæa ceſſiſſe anno ætatis, ut Hebræi volunt, ſeptuageſimo; & in Meſopotamiam, ejúſque oppidum Charram abiiſſe. tum poſt annos 5, rurſus patre, ac propinquis relictis, in Chananæam migraſſe anno vitæ 75, Tharei patris 135. Ibi cùm annos 60 circiter hæſiſſet, ſub Tharei obitum, divino, ut credibile eſt, inſtinctu Meſopotamiam adiiſſe, cùm ageret ipſe ætatis annum 135. Inde mortuo parente, ac ſepulto, diviſóque cum fratribus patrimonio, in Cananæam rediiſſe. ac tum denique *tranſlatum* dici ab Stephano Abrahamum, vel, ut legit Auguſtinus, *collocatum* in Chananitide, cùm jam nullam bonorum partem extra illam haberet. Nam hactenus haud omninò, hoc eſt πανοικεὶ, migraverat; cùm pars aliqua ejus domeſticæ rei penes patrem eſſet in Meſopotamia. Non eſt autem inſolens in Scriptura, tum dici aliquid fieri cùm plenè, perfectéque fit, quamvis multo antè ſit factum; uti plus uno loco docti Scripturæ interpretes

Abrahami non una vocatio.

pretes

pretes obſervant. Ergo *inde*, inquit Stephanus, *poſtquam mortuus eſt pater ejus, tranſtulit illum in terram iſtam*, μετῴκισεν αὐτὸν; penitus ac perfectè tranſtulit, re familiari, ac ſervitiis non ampliùs loco disjunctis, ſed in unum coactis, atque traſlatis. Prima Abraami profectio è Chaldæa ab Moſe refertur Gen. 11, 31. ac Dei mandato ſuſcepta proditur ab Stephano Act. 7, 2. quando & Dominus his eum verbis allocutus eſt, quæ Gen. 12, 1, narrantur, *Egredere de terra tua, & de cognatione tua.* &c. Quæ tametſi poſt Tharei obitum edita ponantur à Moſe, tamen ex Stephani oratione tum eſſe dicta conſtat, *cùm eſſet in Meſopotamia, priùs quàm moraretur in Charram.* Ideo priora tria commata capitis 12 Geneſeos, *Dixit autem Dominus ad Abram; Egredere de terra tua,* &c. κατ᾽ ἀνακεφαλαίωσιν ſcripta ſunt. vel, ut rectè interpretantur alii, *dixit*, idem valet ac *dixerat.* Nam quod mortis Tharei Moſes in fine capitis antecedentis meminit, id eo feciſſe conſtat, quod ad Abraami geſta properans, quæ de Thareo narrare cœperat: ſemel abſolvere voluit, ac mortem illius pertexere. Ab commate 4, 12 capitis Geneſeos, Moſes priorem è Charris profectionem in Chananæam deſcribit. poſteriorem Stephanus attigit com. 4, capitis 7.

Sic ad amuſſim omnia conſtant; ſine ulla Scriptura παραςροφῇ quam contraria ſententia devitare non poteſt. Hîc multa contra nos diſputant adverſarii: atque illud imprimis: *Si Abraamus*, inquiunt, *natus eſt anno patris 70, ergo moriente patre agebat annum* 135. Veriſſime. *Ergo*, aiunt, *jam genuerat Iſmaëlem & Iſaacum.* Quid tum? *At D. Stephanus ait tranſlatum ipſum in terram Chanaam, eique promiſſionem factam de ea poſſidenda, cùm nondum haberet filium.* Non tranſlatum eſſe Abraamum ait Stephanus, antequam haberet filium; neque enim ad illud prius; *Et inde poſtquam mortuus eſt pater ejus, tranſtulit illum*; referri quæ deinceps dicuntur, omnia neceſſe eſt, & ad idem pertinere tempus. *Repromiſit*, inquit, *dare illi eam in*

poſſeſsionem, & ſemini ejus poſt ipſum, quum non haberet filium. Sola ergo repromiſſio facta dicitur antequam haberet filium; non autem translatio, & ſecunda in Chananæam migratio: quaſi diceret, repromiſit illi *jam tum quum non haberet filium.* Porro iſta promiſſio jampridem edita eſt, cùm primùm è Chaldæa proficiſceretur, ut indicat Stephanus.

Quærunt exinde, in priore illa profectione, qua Chananæam primùm adiit, ſolúſne, an cum omni familia, & Loto eò ſe contulerit. Reſpondet Moſes, cum omni, quam tum in poteſtate habebat, familia profectum. Hoc ſi ita eſt, quærunt denuò, cùm ex intervallo patrem reviſeret, ſecúmne familiam omnem deduceret, an ſolus eò pergeret. Etſi otioſa iſta ſunt, neque digna quorum ratio ducatur, tamen ne quid neglectum à nobis queri poſſit; veriſimile eſſe dico, Abraamum neque familiam univerſam in Meſopotamiam revexiſſe ſub Tharei obitum; neque porro incomitatum illò veniſſe. Non enim aut tam crebra, quàm iſti hariolantur; aut diuturna fuit illa profectio; ſed paucorum dierum, aut ad ſummum, menſium, ut & patris funus curaret, & de hereiſcunda hereditate cum fratre tranſigeret.

Atenim *ſi crebrò Patrem adibat*, inquiunt, *quomodò ex vicino nepotum ſuorum ortum non diſcebat, ut neceſſe foret ei per nuncium, non unius, ſed duodecim filiorum ſobolem ſimul nunciare?* Hoc eò nobis objiciunt, quod Gen. 22, 20 nunciatum eſſe dicatur Abraamo, Melcham Nachori fratri numeroſam peperiſſe ſobolem. Quod quidem ſub idem tempus incidit, quo Iſaacum, Deo imperante, ad aram admovit, qui fuit ætatis annus Abraami circiter 125, ante Tharei mortem decimus.

Atqui neque tam frequenter in Meſopotamiam è Chananæa profectum eſſe dicimus Abraamum: ſed ſemel omnino ſub patris obitum, & quod tanto intervallo de Nachoris ſtirpe allatus eſſe nuncius dicitur, mirum videri non debet. Fieri enim poteſt, ut ad id tempus Nachor in Chaldæa permanſerit, quem cum patre Tha-

reo minimè eſſe profectum in Meſopotamiam. Abulenſis obſervat. Quamobrem cur tum primùm de Nachoris rebus ad Abraamum nuncius venerit, ea eſſe cauſſa potuit, quod tunc Nachor relicta Chaldæa ad patrem ſe receperit. Hæc à nobis dici probabiliter, ne illi quidem inficiari poſſunt *eruditi viri*, qui ſe *intelligere dicunt, nos illis tam facile reſpondere poſſe, ac ſtare ſimul, atque ſorbere*. Ita enim faceti voluerunt: quod minimè neceſſe fuit. Nam nullum ex iis argumentis omnibus, quæ contra nos allata ſunt, tanti eſſe video, ut vel mediocri harum literatum uſu præditum ab ſententia dimovere poſſit.

De Aſſyriorum imperio, nec non Ægyptiorum, ac Sicyoniorum, quæ omnium vetuſtiſſima produntur.

CAPUT III: Lib. 9. de Doct. Temp. c. 12. & ſeq.

ANtiquiſſima omnium regna, poſt ſciſſam linguarum diſſidio concordiam hominum, fuiſſe perhibent tria, Aſſyriorum, ſive Chadæorum; Ægyptiorum; ac Sycioniorum.

Belus, ſive Nembroth.

Conditor illius imperii Belus ab exteris, Nembroth à noſtris perhibetur: ut unius hominis ambo illa vocabula fuerint; qui turris illius ædificandæ princeps, novum ſibi rudes in populos uſurparit imperium. Quoto verò mundi anno regnare cœperit, Chronologica ratio hoc modo conficiet.

Demonſtratur Aſſyriorum initium.

Etenim inter omnes convenit, primos in Oriente Aſſyrios imperaſſe: poſtea Medos; inde Perſas. Perſarum regni conditor fuit extra controverſiam Cyrus. cujus initium incidit in annum primum Olympiadis 55. quod ipſum poſtea demonſtrabitur. Annus primus Olympiadis 55 Chriſtianam æram antecedit annis 539. Eſto is annus Iulianæ Periodi 4155, mundi 3425: quo primus Olympiadis illius erat in curſu; ſic ut æſtivis diebus ſecundus inierit.

Hæc eſt epocha Perſici regni, in quam hiſtoricos omnes egregiè conſentire docet Africanus apud *a* Euſebium. Qui illos anteceſſere Medi,

a Lib. 10. de Præp.

auctoribus Cteſia, & Diodoro, annis imperarunt paulò amplius trecentis; hoc eſt 317. Quia poſt Diluvium imperia cœperunt; & quidem annis amplius centum; videlicet orto jam Phalego: annus autem Diluvii mundi numeratur 1656: ab hoc anno ad exordium Cyri, putantur anni ſolidi 1768. de quibus dempto intervallo Medorum annis 317; reliqui ſunt anni poſt Diluvium 1451. Rurſus Aſſyrios annis circiter mille ac trecentis imperaſſe *a* complures perhibent. Eâ ſummâ de 1451 abjectâ, reſidui ſunt anni poſt diluvium 151. Quare anno ab Diluvio 152 Aſſyriorum regni fundamenta jacta ſunt. qui eſt ab orbe condito 1808, Periodi Julianæ 2538.

a Cteſ. Diod. 2. Clem. Alex. 1. Str. Iuſt. Aug. 12. Civ. c. 10. Lib. 9. deDoct. Temp. c.15.

Quod ad Ægyptios attinet, eorum origines, & quæ ex Africani Chronico commemorantur ab Euſebio Dynaſtiæ multis annorum millibus comprehenſæ, ab vero diſſident. Exitus illius regni anno Cambyſæ quinto contigit. quo Ægypto ille potitus eſt. Atque hoc tempus in annum mundi 3459, Periodi Iulianæ 4189 incidere ex aſtronomicis obſervationibus ſuo loco declarabitur. Quare hoc intervallo annorum 1803, qui ab Diluvio ad 5 Cambyſæ propugnantur, contineri neceſſe eſt Ægyptiorum tempora. de quibus illud inſuper demendum eſt ſpatium, quod à Diluvio ad terrarum partitionem interceſſiſſe novimus, annorum amplius centum.

Lib. 9. de Doct. Temp. c. 15.

Sicyone, quæ urbs in Poloponneſo fuit, haud procul Iſthmo, regnatum eſſe mille circiter annis teſtis eſt *d* Apollodorus, & Caſtor, ex iiſque Chrnicon Euſebianum, hoc eſt ſub regibus, 967, vel 959, ſub ſacerdotibus, tribus & triginta vixiſſe. Pauſanias verò in Corinthiacis poſtremum regnaſſe Zeuxippum refert; eóque mortuo Agmemnorum Sicyoniam rem ad Mycenæos tranſtu liſſe.

Sycioniorum regnum

b Excerpta Euſeb. Scal. p.39.

Ut in re perobſcura conjecturæ permittatur aliquid, Sicyoniorum initium ponimus anno mundi 1820, Periodi Iulianæ 2550. à quo putati regum anni 967, deſinunt in Agamemnonis primordium, qui regnare cœpit anno Periodi Julianæ 3516, mundi 2786; hoc eſt quindecim

Lib. 9. deDoct. Temp.c.17.

ſolidis ante Trojanum excidium : quod annum mundi 2800 obtinere poſtea docebitur.

De tertio annorum intervallo, quod ab 76 Abraami ad migratam Ægyptum extenditur, cujus ratio diſſeritur.

CAPUT IV. Lib. 9. de Doct. Temp. c. 24.

AB anno ſeptuageſimo ſexto ineunte Abraami, ad eum, qui migrationem ex Ægypto Iſraëlis anteceſſit, anni ſunt quadringenti & triginta vertentes, quot ab Apoſtolo numerantur in *a* Epiſtola ad Galatas : ubi cùm Abraami ſemini promiſſam divinitùs terram eſſe dixiſſet, poſt annos inde triginta ſupra quadringentos legem ait editam fuiſſe. Quam ſummam ita partiri convenit. Natus eſt Iſaacus *b* anno Abraami centeſimo. Iſaaco *c* ſexagenario Rebecca Eſaü, & Jacobum peperit. Jacob *d* annum agens 130 in Ægyptum cum ſtirpe ſua profectus eſt. Fiunt ab ortu Abraami ad Ægyptiacam Jacobi profectionem anni 290. à promiſſione verò, & epocha, quam ad Galatas ſcribens indicat Apoſtolus, anni 215. Joſephus, quo tempore in Ægypto patrem excepit, annum agebat 40. ſiquidem *e* tricenarius Pharaoni ſe ſtetit. Exinde ſeptem anni ubertate inſignes, ac duo ſteriles præterierunt, ita ut *f* tertius in adventum Jacobi ceciderit. Vixit autem annos in totum *g* 110. Proinde à promiſſione ſtirpis Abraamo edita ad Joſephi mortem anni ſunt 285. Hinc ad ortum Moſis, anni 75. Quippe Moſes annum *h* agebat octogeſimum, quando populum ex Ægypto tranſportavit. Colliguntur à promiſſione ad migrationem ex Ægypto anni 430. Ergo anno 431 ineunte. legem in Sina monte Judaïcus populus accepit. Hunc in modum ex ſacrorum auctoritate librorum probabiliter ſumma iſta digeritur.

a Gal. 3. 17.
b Gen. 21. 5.
c Gen. 25. 26.
d Gen. 47. 9.
e Gen. 41. 46.
f Gen. 45. 9.
g Gen. 50. 25.
h Exod. 7. 7.

Duo ſunt loca, quæ adverſari videntur. Primus Geneſ. 15, 13. ubi annis 400 peregrinum fore genus Abraami, ac ſerviturum eſſe prædicitur. Huic ſic occuritur : annos illos ab ortu Iſaaci, & Abraami anno centeſimo computari;

à quo ad exitum Iſraëlitarum ex Ægypto quadringenti ferè numerantur; hoc eſt amplius quatuor.

Alter longè explicatu difficilior locus Exodi 12, 40. *Habitatio*, inquit, *filiorum Iſrael, quæ manſerunt in Ægypto, fuit quadringentorum annorum.* Hic verò neceſſario quædam ex 70 ſeniorum interpretatione ſupplenda ſunt; apud quos ita locus ille concipitur: *Habitatio filiorum Iſrael, qua inquilini in Ægypti terra, & in Chananæa fuerunt, tam ipſi, quàm eorum patres, fuit annorum* 430. Ut ab Abraami anno 76, & in Chananæam tranſitu, numerus ille putetur annorum: ut paulo antè calculos poſuimus. Nam revera in Ægypto Jacobi poſteri annos haud amplius 215 hæſerunt. Nec audiendi ſunt, qui 430 iſtos annos à Jacobi profectione deducunt. cui Moyſis genealogia ipſa reclamat. Etenim Caath avus Moyſis vixit in totum annos 123, qui cum Jacobo venit in Ægyptum. Amram pater vixit annos 137. Adde Moyſis annos 80. ſicut anni 350. de quibus demptis iis, quos cum patribus ſuis ſinguli vixerunt: (Neque enim ultimo ætatis anno ſuum quiſque filium procreavit, quod in iſta computatione ſumitur) tum verò longè pauciores intercedent à Jacobi migratione ad Iſraëlitarum exitum.

Exod. 6. 16. & 20.

De Argivorum regno, Ogygis diluvio Promethei tempore, & Athenienſium regni primordio.

CANON V. Lib. 9. de Doct. Temp. c. 18.

Argivorum regni primordium ex Euſebianis calculis ita conficitur. In Chronico poſteriore, anni circiter 675 fluxiſſe perhibentur ab Inacho ad Agamemnonis necem, quæ Trojanum excidium haud longo conſecuta ſpatio eſt. Quare deductis annis 675 de anno proximo à capto Ilio, qui eſt Periodi Julianæ 3531, mundi 2801, ut paulo pòſt exponam, relinquentur anni Periodi Julianæ 2856. Igitur anno ſequenti 2857 Periodi Jul. mundi 2127, Inachus regnare eſt orſus, ſexto videlicet ab obitu Abraa-

mi. Regum Archivorum ſeriem è Caſtore, & Euſebio, ac Tatiano deſcribam: tum è Pauſania quædam adjungam.

Apud Euſeb. i. Chr. p. 13. edi. Scal.

Laterculum regum Argivorum.

		Anni regni	Anni Per. Jul. quibus cœperunt.
1	Inachus	50	2857
2	Phoroneus Inachi F.	60	2907
3	Apis Phoronei F.	35	2967
4	Argus	70	3062
5	Criaſus	54	3072
6	Phorbas	35	3125
7	Triopas	46	3161
8	Crotopus	21	3207
9	Sthenelus	31	3228
	Gelanore pulſo, qui Sthenelo ſucceſſurus erat, Danaus regnavit		
10	Danaus	50	2339
11	Lynceus Ægypti F.	41	3289
12	Abas	23	3330
13	Prœtus	17	3353
14	Acriſius	31	3370

Anno ante Chriſtum 1312, occiſo Acriſio regnum Mycenas à Perſeo tranſlatum, cùm regnatum eſſet Argivis annos 546.

Laterculum regum Argivorum è Pauſania Corinth p. 58.	
1	Inachus.
2	Phoroneus Inachi F.
3	Argus Phoronei N. ex filia.
4	Piraſus Argi F.
5	Phorbas Argi F.
6	Triopas Phorbantis F.
7	Jaſus Triopæ F.
	Hujus Io filia in Ægyptum abiit.
8	Crotopus Agenoris filius fratris Jaſi.
9	Sthenelas Crotopi F.
10	Gelanor Sthenelæ F.
	Huic Danaus Ægyptius advena regnum eripuit.
11	Danaus.
12	Lynceus Ægypti filius fratris Danai.
13	Abas Lyncei F.
14	Acriſius Abantis F.
	Hujus frater Prœtus Heræum, Midæam & Tirynthem obtinuit.

Ogygis diluvium.

De Ogygis diluvio non una conjectura fit. In Euſebii Chronico ex editione Pontaci confertur in annum Abraami 254. qui ex methodo primo libro partis hujus tradita, Periodi Julianæ putatur 2951. Alii ante primam Olympiadem 1020 annis incidiſſe volunt. Is erit Periodi Julianæ 2918. quæ fuit Acuſilai ſententia. Vetus apud Cedrenum Chronologus annis 248 ante Deucalioneum diluvium, ponit Ogygium. Hoc modo cùm Deucalioneum congruat in annum Periodi Julianæ 3185, ut poſteà demonſtrabitur; Ogygium cadet in 2937. Proinde Jacobi Pa-

Excerp. Greg. Scal. p. 383.

triarchæ tempore diluvium iſtud evenit; annis ante Chriſtum, ex Acuſilai calculo, 1795, poſt Noëmiticum, 532.

Tertio poſt Ogygiam eluvionem labente ſæculo, clarus ille Poëtarum fabulis vixit Prometheus cum Atlante fratre. quorum ætas in incerto poſita eſt apud Euſebium. Quidam enim circa annum ſtatuunt, quem ab Abraamo 332 numerat. qui eſt Periodi Julianæ 328, ſub Ioſepho Patriarcha. Longiùs alii relegant in eum, qui putatur ab Abraami epocha, 431, Periodi Iulianæ 3127. quem ab ortu Moſis ſeptimum Euſebius, ex eóque Cyrillus lib. 1. cont. Iulian. numerant. nec longè aberrat Auguſtin. 18 de Civit. cap. 8. Tatianus verò ſub Triopa ſeptimo Argivorum rege collocavit. Initium Triopæ capit annus Periodi Julianæ 3161, & Trojano excidio prius eſt annis 370. Hæc veterum ratio fabulatoribus quibuſdam diſplicet; qui Prometheum Herculis & Alcmenæ filii æqualem fuiſſe contendunt. Sed inepta eſt περιεργία: nec in fabulis Scriptorum quærenda concordia eſt. Prometheum ecce Japeti filium primum homines luto finxiſſe, Poëtæ cecinerunt. Hunc eundem Pallade antiquiorem facit Apollodorus libro 1, & Deucalionis parentem ait fuiſſe. ut & Ovidius 1 Met. Atqui Deucalion Herculem ſæculis anteceſſit aliquot, uti poſteà docebitur. Proinde frivola eſt eorum argutia, qui ſuper ætate Promethei ex Poëtis litigare inſtituunt. *Prometheus ſæculum.*

Nobiliſſimæ civitatis Athenarum regnum in eodem intervallo initium habuit: etſi propter veterum diſſenſionem certus annus obfirmari nequeat. Euſebius, ut jam dixi, triplicem eorum, qui Athenis præfuerunt, ordinem commemorat, primus eſt regum numero 17, quorum princeps Cecrops, poſtremus fuit Codrus. ſecundus Archontωn, ſivè Prætorum perpetuorum. tertius decennalium Archontωn, poſtquam magiſtratus perpetui ſublati ſunt. Ex regibus undecimus Meneſtheus anno 23 regnaſſe ponitur; atque anno eodem, quo Ilium captum eſt, obiiſſe: ad quem à Cecrope computantur anni 375. *Athenienſium regnum.*

quibus de anno calamitatis Trojanæ demptis; qui eſt Periodi Julianæ 3530, reſiduus eſt annus 3155. Ergo anno Periodi Julianæ 3156, mundi 2426; Cecrops iniit.

Arundelliana verò marmora, in quibus illuſtriora quæque intervalla deſcripta ſunt, rationes noſtras nonnihil conturbant. Siquidem ab exordio Cecropis, quo terra ipſa primùm Cecropia dicta eſt; ad eum annum, in quem ſcriptor ille deſinit, qui eſt Periodi Jul. 4450, vel 4451, computat annos 1318. Qui ſi auferantur ex annis 4451, reſidui erunt anni Periodi Julianæ 3133. Ita tribus & viginti circiter annis antecedet initium Cecropis & Attici regni Euſebianam epocham. Sed quia nullum alium auctorem habemus, quàm Euſebium, qui Regum annos ſingillatim enumeret; ideo collectam ab illo ſeriem præterire non poſſumus: ne ex ingenio, ac divinatione ſingulorum proferre ſpatia cogamur, ſi altius iſtius regni primordia repetamus. Cætera, quæ in regum Atticorum Catalogo quæſtionem habent, in alio intervallo, ubi proprius Regum illorum locus eſt, diſceptanda venient.

De quarto intervallo ab egreſſu Iſraëlitarum ad Salomnis 3, quod annis 519 finitur contra multorum opinionem.

CAPUT VI.

AB eo anno, quo Moſes ex Ægypto trans Arabicum fretum Iſraëlitas eduxit, ad Salomonis tertium, qui proximè Templi conditum anteceſſit, annos putamus 519; adeo ut viceſimus ille ſit, quo templi fundamenta ſunt jacta.

Hic verò nos à pleriſque Chronologis diſſentire cogimur: qui anno quadringenteſimo octogeſimo ab Iſraëlitarum exitu Templum extrui cœpiſſe non dubitant: quibus & Scriptura ipſa ſuffragari videtur. Nam 3 Reg. cap. 6, 1, totidem numerantur anni. *Factum eſt ergo quadringenteſimo & octogeſimo anno egreſſionis filiorum Iſraël de terra Ægypti, in anno quarto, menſe*

Zio: ipſe eſt menſis ſecundus regni Salomonis ſuper Iſrael: ædificari cœpit domus Domini.

Sed cùm ex eadem ſcriptura, in libro Judicum, ac 1 Reg. multo plures anni colligantur, quàm 480: interpretatione opus eſt, ne ſecum ipſa pugnare videatur. Etenim liber ille Judicum, ſingulorum principum, qui poſt Moſem, ac Joſuë populo præfuerunt, Judicéſque ſunt vocati; percenſet annos, necnon interregna, per quæ alienigenis in ſervitutem traditi ſunt Iſraëlitæ, quibus ſi anni Moſis quadraginta; & hujus ſucceſſoris Joſuë, itémque Seniorum, qui poſt Joſuë populum rexerunt, addantur incerta, ſed non exigua ſpatia; ſexcenti propemodum anni conficientur. Sanè Joſuë poſt Moſis obitum annos 25 *a* Joſephus aſſignat. Clemens autem Alexandrinus lib. 1 Strom. Joſuë, Senioribus omiſſis, 27. Quare ut ſolos 25, Joſuë, ac Senioribus attribuamus, annorum numerus in ſequente laterculo colligetur 599.

a Joſephus 5. Antiq. c. 1.

Laterculum Iudicum, ac Rectorum Iudaici populi ab exitu ad Templi conditum.

Nomina Rectorum	*Anni in Scriptura expreſſi.*		*Communis calculus annorum.*	*Ex noſtra computatione.*
Moyſes	40	Exod. 7, 7 &	40	40
Joſuë	0	Deut 34, 7	17	14
Seniores	0			10
1 Servitus Meſopotamena				
Othoniel	8	Jud. 3. 8.	0	8
2 Servitus Moabitica	40	Jud. 3, 11.	40	40
Aod	18	Jud. 3. 14	0	18
3 Servitus Chananæa	80	Jud. 3. 30	80	80
Debora	20	Jud. 4, 3	0	20
4 Servitus Madianitica	48	Jud. 5. 32	40	40
Gedeon	7	Jud. 6, 1	0	7
Abimelech	40	Jud. 8, 28	40	40
Thola	3	Jud. 9, 12	3	3
Iaïr	23	Jud. 10, 2	23	23
5 Servitus	22	Jud. 10, 3	22	22
Ammonitica	18	Jud. 10, 8	0	0
Iephthe				
Abeſan	6	Jud. 12, 7	6	6
Ahialon	7	Jud. 12, 9	7	7
Abdon	10	Jud. 12, 11	10	10
7 Servitus ſub Philiſtæis	8	Jud. 12, 14	8	8
	40	Jud. 13, 1	0	0
Samſon				
Heli	20	Jud. 16, 31	20	20
Samuël, &	40	1. Reg. 4, 18	40	20
Saül	40	Act. 13, 20	40	40
David	40	2. Reg. 5, 4	40	40
Salomon	4	3. Reg. 6. 1	4	4
Fiunt anni expreſſi 574. *additis* 25 *Ioſue fient* 599.			Summa 480	Summa 520

Plerique Chronologi, ut ad ſummam illam annorum 480, quam liber Regum tertius exprimit, calculos ſuos redigant, intervalla ſervitutum ſupprimunt, & annos Judicum refundunt. quaſi interim, dum rempublicam Magiſtratus illi tenerent, ſub exterorum dominatu vixerint. Ex quo ita catalogum Judicum Principúmque contexunt, quomodo in ſuperiore laterculo deſcripſimus.

Hæc multorum communis hodie deſcriptio mihi propterea non probatur, quòd vim affert hiſtoriæ ſacræ, & quæ in ea diſtincta ſunt tempora permiſcet. Etenim, ut exempli cauſſa unus, altérve locus expendatur, cap. 3. Jud. ver. 8, Iſraëlitæ ab offenſo Deo traditi referuntur in manus Chuſan, eíque ſerviiſſe annis octo. ſed cùm ad ſeſe reverſi Dei opem imploraſſent, liberatorem excitavit illis Dominus Othonielem, à quo Chuſan eſt oppreſſus. *Quievit terra*, ait Scriptura, *annis quadraginta*. Quis non videt annos iſtos ab octo prioribus omnino eſſe ſejunctos, quorum hi pleni clamoris ac querelæ, illi pacis ac quietis fuiſſe dicuntur? Rurſus Iud. 8, 28, poſtquam annos 7 ſub Madianitarum fuiſſe dominatu Iſraëlitas retulit, atque ab Gedeone liberatos; mox ita loquitur *Quievit terra per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit.* Atque non prius Gedeon populo præfuit, quàm ſervire Madianitis deſiit, & , quod eſt conſequens, quàm 7 illi anni ſunt expleti. Non poſſunt igitur intra annos 40 Judicis Gedeonis ſeptem illi ſervitutis includi. quod eodem modo de pleriſque aliis interregnum ſpatiis demonſtrari poteſt. Sanè Auguſtinus libro 17 de Civit. cap. 13, diſertè intervalla pacis à bellicis, ſollicitíſque diſcernit. velut octoginta illos annos, quibus Aod rempublicam adminiſtraſſe dicitur.

Vide lib. 9. de Doct. Temp. c. 32.

Mea igitur hæc ratio eſt; cùm ſint ſervitutum intervalla ſex, horum priora quatuor ea verborum ſerie deſcribi, ut cum antecedentium, aut conſequentium annis Iudicum permiſcere non liceat: poſteriora verò duo licere. Nam Judicum cap. 10, 8 Ammonitæ Iſraëlitis, qui erant in Peræa, dominitis, in Chananæam, ac trium ma-

ximè Tribuum regiones irruperunt, eodémque tempore Palæſtini propinquos finibus ſuis agros infeſtarunt. Utraque populatio, & calamitas annos octodecim tenuiſſe dicitur Jud. 10, 8. quam ſub Iaire cœpiſſe nihil prohibet, & ad Abeſan uſque perſeveraſſe: adeo ut in Peræa victis ac repreſſis Ammonitis à Jephte, Palæſtini vicina ſibi loca deprædari pergerent. Similiter poſtrema ſervitus, quam ſub Palæſtinorum jugo annos 40 toleraſſe dicuntur, Jud. 13, in antecedentes, & ſequentes Iudicum annos refundi poteſt, ac diſtribui. quod in 9. de Doct. Temp. explicavimus. Ad hæc Samſoni, & Heli non plures annos, quàm vicenos ſingulis imputamus. Cùm enim 70 Seniores, ut ex Euſebii teſtificatione, & Sixtiana editione liquet, Heli nonniſi 20 annis judicaſſe ſcribant, Hebræi verò codices 40 tribuant; hæc nobis conciliandi viſa non inepta ratio eſt; ſi Heli diceremus Samſonis tempore judiciariam functionem obiiſſe. quod & Maſius in Commentariis ad librum Joſuë mertiò ſecutus eſt: nos uberius capite illo 33 libri 9 de Doct. Temp. oſtendimus.

His animadverſis, de ſumma illa annorum, qui è ſacris libris colligi videntur, fiúntque 599 ad tertium Salomonis expletum, ſi annos 79 detrahas; hoc eſt duarum ſervitutum, 58, unâ cum viginti Heli; & uno, quem Joſuë, ac Senioribus adimimus; quibus 14 concedimus; exiſtet ille, quem poſuimus, annorum 520 numerus ab exitu poſterorum Iſraëlis, ad Salomonis quartum. quod in ſuperiori diagrammate ſub aſpectum poſuimus.

Quod ad illum verò locum libri Regum 3, cap. 6. pertinet, in quo anni putantur quadringenti octoginta ab egreſſu Iſraëlitarum ad Templi conditum, nos egreſſionem ex Ægypto pro anno illo accipimus, quo poſt quadragenariam in Arabiæ ſolitudine manſionem, Chananæam ingreſſi ſunt, Jordane trajecto. Ita enim ſolet interdum in ſacris literis uſurpari. ut Deuteron. 4, 45, & 46. *Hæc ſunt teſtimonia, & ceremoniæ, atque iudicia, quæ locutus eſt ad filios Iſrael, quando egreſſi ſunt de Ægypto trans* Iordanẽ, &c. Mox.

In terra Sebon Regis Amorhæi, qui habitavit in Heſebon, quem percuſsit Moyſes. Filij quoque Iſrael egreſsi ex Ægypto poſſederunt terram eius. Sed Hebræa paulo aliter: *quem percuſsit Moyſes, & filij Iſrael, cum egrederentur de Ægypto*, quæ obſervationem noſtram adjuvant. Hæc enim omnia anno quadrageſimo ab exitu ſunt geſta. Præterea Pſalm. 113, *In exitu Iſrael de Ægypto*, cùm alia facta memorantur, tum Iordanis retrò converſus, & alia quædam, quæ anno illo quadrageſimo poſt exitum inciderunt. Quocirca ἔξοδος & egreſſio ex Ægypti non neceſſariò tempus illud ſignificat, quo relictis Ægypto finibus trans rubrum mare profecti ſunt Hebræi; ſed id etiam, quo Chananæam, & erroris longiſſimi terminum attigerunt. Nec abſimili ratione S. Auguſtin. quæſt. 151, & 173 in Gen. nec non libro 16 de Civit. Dei cap. 43, Iacobi ingreſſum in Ægyptum ad illud omne tempus extendit, quo tam ipſe, quàm ejus filius Ioſeph, in Ægypto ſuperſtites fuerunt.

De annis Sabbaticis, qui & Semitah nominantur; déque Iubilais.

CAPVT VII.

Vid. l. 9. de Doct. Temp. c. 26

EXodi 23, ac Levit. 25 mandatum Iudæis editum eſt, ut, cùm in Chananææ poſſeſſionem pedem immiſſent, ſex annis terram colerent, frugéſque meterent, ſeptimum verò quemque ab omni cultu, ſatúque feriatum haberent. ut quemadmodum poſt ſex dies negotioſos ſeptimus quilibet ab opere vacuus erat, ita ſeptimus annus quieti, ac ceſſationi tribueretur. unde Sabbatum terræ Levit. 25, vulgo *Semitah* dicitur. quæ vox *dimiſsionem, ac quietem* ſignificat. Horum annorum initium ſemper ab Autumno deductum eſt: unde & agrorum cultus, & popularis Judæorum annus capit exordium. Quod in Talmudicis Digeſtis tam de Sabbaticis, quàm de Iobelæis annis docent Magiſtri initio Tract. Roſ-haſchanah. Ea porrò lex ſic à Iudæis accepta eſt, ut ei malignè,

neque conſtanter obtemperaverint. Non fuit igitur Sabbaticorum annorum perpetua ſeries. Sed è Machabæorum hiſtoria, & Joſepho colliguntur omninò tres: è quibus tam in anterioribus ſæculis, quam in poſterioribus, certæ illorum ſedes inveſtigari queunt: ſiquidem, ex quo ſemel inſtituta res eſt, eodem curſu, ac tenore propagata fuit: ut poſt primum Sabbaticum ſeptimi deinceps anni ſimili religione cenſerentur.

Primus annus Sabbaticus eſt, quo Antiochus Eupator Epiphanis F. Hieroſolymam obſedit cum Lyſia: qui fuit annus Græcorum centeſimus quinquageſimus, ut ex 1. Mach. cap. 6. com. 20, 49, & 53 conficitur. Sed & c. 7, 1 proximus ab illo annus putatur Græcorum 151. Adſtipulatur & Joſephus lib. 12, cap. 14. De annis Græcorum dicemus poſtea; eorumque principium ab Autumno duci moſtrabimus in ſecundo Machabæorum libro; in priore verò, ab verno menſe, qui eſt Niſan. Interim ſciri convenit, Autumnum illum, à quo annus ilte Sabbaticus iniit, cadere in annum Jul. Periodi 4550, mundi 3820. Ita pars major anni ſequentis Sabbatica fuit. quo anno Per. Jul. 4551, mundi 3821 Antiochus Eupator Hieroſolymam obſedit.

Secundus Sabbaticus eſt ille, quo Simon Joannis Hyrcani pater inſidiis Ptolemæi generi ſui in caſtello Dagon interfectus eſt. quod menſe undecimo, qui eſt Schebath, anni Græcorum 177 contigit, ut eſt in 1. Machab. cap. 16, 14. quem &
a 13. Ant. cap. 16. Sabbaticum fuiſſe *a* Joſephus indicat. Annus Seleucidarum 177 cœpit ab Autumno anni Per. Jul. 4578, mundi 3848. adeo ut inſequentem annum ſabbatiſmus occuparit.

Tertius annus Sabbaticus ille fuit, quo ab Herode, & Soſio capta ſunt Hieroſolyma, Aggrippa,
b 14. Ant. cap. 28. & Caninio Coſſ. ut auctor eſt *b* Joſephus. Incidit hic annus in eum, qui eſt Per. Jul. 4677. Igitur ab Autumno anni antecedentis 4676, ad Autumnum anni 4677, Sabbaticus annus extenditur.

Hi ſunt annorum Sabbaticorum cardines, ex quibus tam antecedentibus, quàm ſequenti-

bus, certus, ut paulò antè docui, locus aſſignari poteſt: nimirum anni Per. Jul. 4551, 4579, 4677.

Quibus conſtitutis, primus omnium Sabbaticus poſt aditam Chananæam ita deprehenditur. Joſue ſex totos annos in promiſſæ terræ parte maxima debellanda poſuit: quod ex Scriptura colligitur. Nam Caleb 40 ſe annos natum ad explorandam Chananæam miſſum eſſe dicit: indeque quinque & quadraginta confectos, cùm annos haberet ætatis octoginta quinque. Miſſi ſunt exploratores anno ab exitu ſecundo, ſub vindemiæ tempus. Quare hinc ad Moſis obitum anni conſecuti ſunt octo & triceni cum menſibus ſex. Quippe anno evoluto quadrageſimo ab Ægyptiaca migratione mortuus eſt. Porro 40 & 38 $\frac{1}{2}$ efficiunt 78 $\frac{1}{2}$ Deſunt igitur ad explendos Calebi annos 85, anni ſex integri cum menſibus ſex. Quocirca quoniam ſex annis obſeri terram, metíque lex jubet, ac demum ſeptimo quieſcere: nec ante perdomitos Chananæos, & agros eorum diviſos coli terra potuit; quod ſub annum ab exitu 46 fieri cœptum eſſe monſtravimus; veriſimile eſt annum κληρουχίας, quo agri tribubus aſſignati, & à pleriſque occupati ſunt, fuiſſe Per. Jul. 3228, Mundi 2498. Quare primus annus γεωργίας, & agricolationis iniit ab Autumno anni ejuſdem, primus verò Sabbaticus ab Autumno anni Per. Jul. 3234, Mundi 2504. quo cœpit ab ingreſſu Chananææ decimus tertius, ſi ab Autumno annos ordiare; vel adhuc duodecimus erat in curſu, ſi ab Niſan inchoentur. Unde major Sabbatici pars incurrit in annum Per. Jul. 3235, Mundi 2505. Diſcrimen anni Periodi Julianæ 3235: & 4551, qui eſt Sabbaticus è tribus allatis prior, anni ſunt 1316. qui numerus per ſeptem diviſus nihil relinquit. quod & in cæteris apparet. Ioſ. 4, 10:

Ex iis deprehendi poteſt, plurimum in conſtituendis annis Sabbaticis aberraſſe Chronologos nonnullos; in primis verò Torniellum, qui primum annum Sabbaticum numerat eum, qui

ſit ab egreſſu ex Ægypto Habræorum, ſeptimus & quadrageſimus, mundi 2590. cujus error ita convincitur. Chriſti natalem confert auctor ille in annum mundi 4051; primum æræ Chriſtianæ, in annum 4052. Deductis de anno Periodi Julianæ 4714, annis 4052, ſuperſunt anni 662 perpetua methodo addendi ad annos mundi, ut eorundem annorum ſitum habeamus in Juliana Periodo, ſecundùm regulam à nobis capite 9 libri 1, partis hujus editam. Proinde ſi ad annos 2590 addas 662, exiſtet annus Periodi Julianæ 3252, quem primum Sabbaticum Torniellus computat; ita ut ab Autumno cœperit anni antecedentis 2589 mundi, Periodi Iulianæ 3251. Sumatur annus aliquis Sabbaticus, deque nulla controverſia eſſe poſſit; cujuſmodi tres à nobis deſcripti ſunt in primo libro partis hujus cap. 15. Eſto hic annus, quo Conſules fuere Agrippa & Caninius, quem ex *a* Ioſepho Sabbaticum fuiſſe conſtat, & inſignem nece Antigone Haſamonæorum poſtremi. Fuit hic annus Iulianæ editionis nonus, ante Chriſtum 37, Periodi Iul. 4677. Annus ergo Sabbaticus iniit ab Autumno anni 4676. Eſt autem hæc ratio Sabbaticorum annorum inter ſe comparatorum, ut amborum differentia ſeptenario numero conſtet. quippe diſcrimen duorum ſeptenariorum, exempli cauſſa 7, & 14, ſunt 7, & ſic in cæteris. Si igitur anno Per. Iul. 4676 cœpit annus Sabbaticus, auferatur ex eo annus primus Sabbaticus iniens Tornielli, qui eſt Per. Iul. 3251. Diſcrimen amborum eſt 1425. qui numerus per 7 diviſus reſidua facit 4. Falsò igitur primus ab illo conſtitutus eſt annus Sabbaticus. Sed & perperam annus idem, quo Sabbaticus cæpit ab Autumno Conſulatus Claudii & Norbani, ab eodem Torniello putatur mundi 4016, hoc eſt, additis 662, Per. Iul. annus 4678. Biennio quippe fallitur.

a Lib. 14. Ant. c. 28. Vide lib. 2. Par. 1. hujus, cap. 7.

Minus aberrat, ſed aberrat tamen, qui eundem annum Mundi cum Torniello præfinit anno primo Sabbatico ineunti, nempe 2589. ſed annum primum æræ Chriſtianæ putat ab orbe condito 4054, qui de annis Per. Iul. 4714 de-

ductus relinquit 660. Adde igitur anno 660 ad annum Mundi 2589, conficet annus Per. Iul. 3249, quo Sabbaticum 1 inchoat. Differentia annorum 3249 & 4676, ſunt 1427, qui numerus per 7 diviſus relinquit 6. Uno itaque anno labitur.

De Iobelæis annis extat divina ſanctio Levit. 25, 8, quo numerari jubentur annales hebdomadæ ſeptem eo ab anno, quo terra primùm eſt cœpta coli; ac menſe ſeptimo, qui eſt Autumnalis, Iobelæus annus indici clangore buccinæ. *Sanctificabiſque*, ait, *annum quinquageſimum*, &c. Ex quo multorum fert opinio Iobelæos annos quinquageſimos eſſe poſt antecedentes Iobelæos, ut ſi annus Iobelæus incurrerit in annum Chriſti 1600, proximus ab eo fit anno 1650: tum 1700: atque ita deinceps. Verùm nonus & quadrageſimus quiſque Iobelæus fuiſſe potiùs videtur, qui incluſo anteriore, ut aſſolet, ritè quinquageſimus putatur. adeo ut Iobelæus omnis etiam Sabbaticus fuerit; ſed majori quadam religione conſecratus. Hoc eo ſtatuimus, quòd cum Deus quietem illam agrorum & ceſſationem nonniſi poſt ſex agricolationis annos obſervari juſſerit, ut paulo antè ſignificavi; ſi Iobelæus à Sabbatico diverſus eſſet, non rarò contingeret poſt unam, aut alteram meſſem, agros otioſos, ac feriatos relinqui. Sit enim, exempli cauſſa, Sabbaticus annus, qui proximè ſæculi hujus initum præceſſit, Chriſti 1599: Iubilæus autem inſequens annus 1600; erit Sabbaticus annus Chriſti 1648; Iubilæus item, annus 1650. Itaque unus tantummodo agriculturæ annus poſt Sabbaticum intercedet: biennium autem inter Sabbaticum 1697, & Iubilæum 1700. Mihi verò credibile non videtur, tam inuſitatæ rei, obſervationíſque nullum, aut in Moſaïcis libris, aut in hiſtoria veſtigium apparere: neque Legiſlatorem vel ſemel illius admonuiſſe: ſed præcisè ſex annis obarari terram, obſeríque juſſiſſe. Sed ne longiores hîc ſimus, quàm volumus, ad ea Lectorem rejicimus, quæ ſuper utraque quæſtione 9 de Doct. Temp. explicamus. Quibus modò illud adjicimus, Iſidorum Hiſpalen-

Vide lib. 9. de Doct. Temp. c. 27.

ſem nobiſcom facere : qui libro de mundo, c. 6. *Annus Iubilæus*, inquit, *eſt remiſsionis, qui ſeptem annorum hebdomadibus, id eſt, 49 annis texitur.* Baſilius item Epiſt. 317. ἑπτὰ δὲ ἑβδομάδες ἐτῶν τὸν ὀνομαστὸν Ἰωβηλαῖον ἐποίουν ἐν τοῖς πάλαι, ἐν ᾧ ἐσαββάτιζε μὲν ἡ γῆ, χρεῶν ἦσαν ἀποκοπαί. δουλείας ἀπαλλαγὴ, καὶ οἱονεὶ νέος ἄνωθεν καθίστατο βίος. ἐν τῷ ἑβδοματικῷ ἀριθμῷ τοῦ παλαιοῦ τρόπον τινὰ τὴν συντέλειαν δεχομένου. *Septem verò hebdomades annorum celebrem illum Iobelæum olim efficiebant ; per quem terra velut Sabbatum ſuum agebat ; ac tùm novæ tabulæ fiebant ; & ſervi manumittebantur ; & nova quodammodo vita de integro inſtituebatur ; cùm vetus in ſeptenario numero ſuum quaſi finem acciperet.* Petrus quoque Chryſologus luculenter id docet Serm. 139. *Septimus*, inquit, *numerus cùm vadit per annos, ſeptimanas facit : facit annum, qui requiem dat terræ, nexus omnes fraternæ obligationis abſolvit. Septimus numerus annorum cùm circuit ſeptimanas, annum quinquageſimum qui Iubilæus vocatur, ad plenitudinem totam veniæ & remiſsionis adducit, ut tollatur ſervitus, redeat libertas,* &c. *Et ſi ſeptimus numerus ſeptemplicatus per dies, per menſes, per annos locum contulit remiſsionis, & veniæ ; ſeptemplicatus ſeptuageſies ſepties ſeptimus numerus quid afferre poſſit Chriſtianus æſtimet, & advertat auditor.*

Primus Jubilæus eſt Sabbaticus ſeptimus, cujus initium cadit in Autumnum anni Per. Iul. 3283, mundi 2553.

De Athenienſium, ac Mycenæorum regibus, & illorum Archontibus; nec non de Heraclidarum in Peloponneſum irruptione.

CAP. VIII.

Regum ac Prætorum, qui Athenis ſummam rei geſſerunt, tempora, propter auctorum diſſenſionem, haud ſatis explorata ſunt. quorum imprimis ex Euſebio ſeriem adſcribam, paucis duntaxat immutatis.

Laterculum regum Athenienſium ex Euſebio.

		Anni regn-	Anni Periodi Iulianæ quibus inierunt.
1	Cecrops	50	3156
2	Cranaus	9	5206
3	Amphictyon Deucalionis F.	0	3215
4	Erichthonius	50	3225
5	Pandion Erichthonii F.	40	3275
6	Erechtheus Pandionis F.	50	3315
7	Cecrops II. Erechthei frater	40	3365
8	Pandion II. Erechthei filius.	25	3405
9	Ægeus Pandionis F.	48	3430
10	Theſeus Ægei F.	30	3478
11	Meneſtheus Peteo F.	23	3508
12	Demophoon Theſei F.	33	3531
13	Oxynthes Demophoontis F.	12	3564
14	Aphidas Oxyntæ F.	1	3576
15	Thymœtes Aphidantis frater	8	3577
16	Melanthus Andropompi F.	7	3585
17	Codrus Melanchi F.	21	3622

Hactenus reges, qui circa annum Per. Jul 3643 deſierunt, & annis 487 perſeverarunt.

Archontes perpetui.

	Medon	20	3644
2	Acaſtus	36	3664
3	Archippus	19	3700
4	Thereſippus	41	3719
5	Phorbas	31	3760
6	Megacles	30	3791
7	Diognetus	28	3821
8	Phereclus	19	3849
9	Ariphron	20	3868
10	Theſpieus	27	3888
11	Agameſtor	20	3915
12	Æſchylus	23	3935
13	Alcmæon	2	3951 8

Hactenus Archontes perpetui qui annos 316 tenuerunt.

Archontes decennales.

1	Charops	10	3960
2	Æſimedes	10	3970
3	Clidicus	10	3980
4	Hippomenes	10	3990
5	Leocrates	10	4000
6	Apſandrus	10	4010
7	Eryxias	10	4[illegible]0

Deſierunt Archontes decennales anno Per. Iul. 4029.

Colliguntur anni à Cecropis initio ad Eryxiæ finem 874.

In hac Euſebiana deſcriptione haud pauca ſunt; quæ ab aliorum Chronologorum ratione diſſident, imprimis auctor ille, cujus Chronicon marmori inciſum in Aſia ante paucos annos repertum eſt, quæ *Arundelliana marmora* dicuntur, & Joannis Seldeni Commentariis illuſtrata prodierunt an. 1628, annis tribus & viginti Euſebianam antevertit epocham: ut ſuprà docui.

& Cecropis initium conjicit annum Per. Jul. 3133. ex quo reliquorum deinceps regum anticipanda ſunt exordia. Exempli cauſſa Amphictyonis initium ponit anno illo, qui eſt Per. Jul. 3192: Theſei, anno 3455.

De Theſeo quoque ipſo non levis eſt quæſtio. Nam Euſebius annos ei 30, ſucceſſori verò ejus Meneſtheo 23 imputat. Ita initium Theſei cladem Trojæ præcedit annis 53. At vetus Clementis Alexandrini Chronologus anno 47 ante Trojanum excidium cœpiſſe ponit Theſeum. ex quo Meneſtheo non plures 17 annis relinquuntur, ſi Theſeus 30 regnaverit. Sed Meneſthei anno 22 captam Trojam notant *Arundelliana marmora*. Vide quæ de Theſeo poſtea dicentur, cùm de Heraclidis ſermo erit. Eſt & ſuper Melantho 16 rege magna dubitatio: cujus exordium collocat Euſebius anno circiter 55 poſt Trojæ vaſtitatem, & 25, ante Peloponneſum ab Heraclidis occupatam: quæ ἡ τῶν Ηρακλειδῶν κάθοδος dici ſolet. ea verò octoginta poſt Trojanam cladem annis incidit: quod poſtea demonſtravimus. Atqui *a* graviſſimi Scriptores Melanthum aſſerunt ab Heraclidis è Peloponneſo fugatum, Athenas ſe recepiſſe, ibíque regnum occupaſſe, interfecto Thymœte, ac pulſos deinde ab Achæis Ionas excepiſſe. Id ſi verum eſt, non rectè calculos ponit Euſebius.

a Pauſ. Acha. & Corin. Conon. l 39. apud Phot. Cod. 186.

Neque verò ſuperiorum regum annis addere quicquam, aut detrahere per Caſtorem antiquum Chronographum licet. Hic enim, ut refert *b* Euſebius, ab anno primo Cecropis ad Thymœtæ ultimum, annos numerabat 429, quot in noſtro Diagrammate cernuntur.

b Chron. poſt. ad A. 882.

Charopis præterea primus annus, qui decennalium Prætorum princeps fuit, ab *c* Euſebio in annum Abraami confertur 1264, qui eſt Jul. Per. 3960; quo tertius iniit Olympiadis ſextæ. Atqui Dionyſius Halicarn. anno primo ineunte Olympiadis ſeptimæ Charopem decennalem præturam inchoaſſe ſcribit: qui eſt annus Per. Jul. 3962. Pauſanias autem in Meſſen.

c Edit. Pont.

annum 2 Olymp. 9 comparat cum Æſimedis quinto. Is eſt Per. Iul. 3971. Hoc modo primus Æſimedis erit Per. Iul. 3967. & primus Charopi, 3957. Hæc non congruunt.

Ad hæc decennales omnes Prætores perperam, niſi fallor, decem quippe ſuos annos expleſſe perhibentur. Etenim Suidas Hippomeni, quòd filiam ſuam in ſtupro deprehenſam equo laniandam objeciſſet, abrogatum eſſe magiſtratum aſſerit. Tùm ejus annus quartus expletus eſt anno 1 Olympiadis 14, Per. Iul. anno 1390. ut auctor eſt Pauſanias. Igitur primus ejuſdem cœpit anno 3986, non 3990, ut putat Euſebius.

P 124 Meſſen.

Denique quo anno ex decemnovennalibus annui Prætores eſſe cœperint, non planè convenit. Pauſanias in Meſſeniacis anno quarto Olymp. 23 jam inſtitutos annos ait Archontas, ac Tleſiam eo anno præfuiſſe ſcribit: & ſcilicet annuum & ipſum fuiſſe. neque tamen primus is fuit. Nam primus Creon numeratur: ut & Velleius narrat, & Euſebius. At marmòra Arundelliana primum annuum archontem conferunt in annum Per. Iul. 4050, quo 24 Olympias iniit. in quo ſuffragatorem habet Euſebium.

P. 125.

Velle lib. 1.

Mycenæorum regnum.

Mycenæorum regum ſeries à Perſeo cœpta, & à Pelopidis continuata, in Heraclidarum adventum definit. Acriſio circa annum Per. Iul. 3400, (qui eſt Euſebianus 704) ab nepote cæſo Perſeo, tranſlatum eſt Mycenas imperium: quam urbem Perſeus extruxerat, ut ſuprà ſignificavi. In nonnullis codicibus a Euſebianis poſt Acriſium, nulla Perſei mentione facta, ſtatim Sthenelus ſubjicitur, ac deinceps Euryſtheus, ut in Scaligeriana editione. At in Pontacena Perſeus poſt Acriſium ponitur, eíque anni 8 tribuuntur, omiſſo Sthenelo. etſi Perſei primus annus non ſubinde poſt Acriſii ultimum ſubtexitur, ſed anno pòſt ſeptimo. Annus Abraami 704 eſt ultimus Acriſii: primus autem Perſei eſt 711, Per. Iul. 3408. Apud Scaligerum Sthenelus iniit anno Abraami 705; Per. Iul. 3402. Rurſus Euriſtheo Pontaci editio annos aſſignat 38; Scaligeriana, 43. utraque Mycenæorum regnum Trojano excidio claudit. Quæ omnia in ſequenti Diagrammate complectar.

a In poſterior. Chr.

Laterculu

Laterculum Mycenæorum regum poſt Acriſii obitum, ex Euſebii Chronico poſteriore.								
Ex edit. Scal.					*Ex Pontaci edit.*			
		Anni regni.	Cœpit anno Abraami.	Cœpit anno P. I.		Anni regni	Cœpit Abr.	Per. Jul.
1	Stenelus	8	705	3402	Perſeus	8	711	3408
2	Euryſtheus	43	713	2410	Euryſtheus	38	718	3415
3	Atreus & Thyeſtes	65	756	3453	Atreus & Thyeſtes	65	756	3453
4	Agamẽnõ	15	821	3518	Agamẽnõ.	15	821	3518

Deſiit Mycenarum regnum anno Per. Jul. 3531. Poſt Agamemnonem, Ægiſthum, atque Oreſtem deinde nominat Euſebius; nec tamen in ſerie deſcribit Sed cùm in illa deſcriptione multa reprehendenda ſint; tùm id imprimis, quod Atrei & Thyeſtæ primordium anno ei, qui eſt Per. Jul. 3453. aſſignat. Hoc ſi verum eſſet, Euryſtheus anno ſeptuageſimo ante obitum Herculis occubuiſſet. ſiquidem extinctus eſt Hercules anno Euſebii 825, ut eſt in editione Scaligeri, Per. Jul. 3522; aut ſexageſimo quarto, ſi, ut Pontaci habet editio, deceſſerit Hercules anno 819, qui eſt Per. Jul. 3516. Neutrum verò tolerabilem habet errorem. Nam ab Herculis poſteris Euryſtheum in Attica occiſum eſſe non dubium eſt, vita jam functo Hercule: ut teſtatur gravis auctor Thucydides lib. 1; & Iſocrates in Panathenaico, & Panegyrico. Addit etiam Diodorus, Theſeo, & Hyllo ducibus contra Euryſtheum pugnaſſe poſteros Herculis. At verò Theſei primordium imputat Euſebius anno Abraami 783, qui eſt Per. Jul. 3480, & quadra-

geſimus tertius ante obitum Herculis., cujuſmodi refert editio Scaligeri, vel ſeptimus, & triceſimus ex Pontacenæ fide : cúmque Theſeus haud plures 30 regnavit annos ; ante Herculem obierit oportet: quæ eſt fœdiſſima, ſed iſti Chronologo non inſolens ἀλογιςία. Thucydidis Scholiaſtes primam Heraclidarum eruptionem in Peloponneſum viginti ante Trojanum excidium annis conſtituit ; poſteriorem, poſt idem excidium, octoginta. Ita prior impreſſio convenit in annum 3511, quarto anno poſtquam Euryſtheus obiit ; & Atreus cum fratre regnavit, ut antea demonſtravimus. Ex his nonnulla contra Euſebii rationes conſequentia ſunt. Imprimis Atreum, & Thyeſtam non 65 annis regnaſſe, ſed ad ſummum 8. Nam Agamemnoni annos in Chronico poſteriore tribuit 15, quos ab anno Periodi Julianæ 3516 ordiri neceſſe eſt, ut in annum proximum ab Trojæ calamitate deſinant. Quod ſi 18 vel 17 eidem annos cum vetere apud Clementem Alexandrinum Chronologo concedat ; ut ab anno Per. Jul. 3514 regnare cœperit ; tum Atreo & Thyeſtæ Mycenæi regni ſex haud amplius annos adſcribes. Hæc propter antiquorum diſſidium liquido definiri nequeunt. etſi de Heraclidarum prima expeditione maximè ſit probabilis Scholiaſtæ ſententia.

Ut ad vetuſtiora tranſeam ; inter Acriſii mortem, quæ anno circiter 3401 Per. Jul. accidit; & Euryſthei necem, quæ anno 3508 incidit, anni ſunt 107 : de quibus ſi Euryſthei 43. & Steneli 8, id eſt, in totum 51 detrahas, reliqui erunt 56 ab Acriſii morte ad Euryſthei obitum : quo toto intervallo non ſolus imperavit Perſeus ; ſed præter hunc Electryo, & Taphius ; ut Apollodorus ait.

Jam Pelopis è Phrygia adventus in Græciam ab Euſebio confertur in annum Abraami 696, Periodi Jul. 3393. ſed cùm ejus filii Atreus, & Thyeſtes anno 3508 Mycenis regnare cœperint, poſt annos inde 115, tardius iſte ipſe Pelopis in Peloponneſum tranſitus collocandus videtur.

Ex his Mycenæorum regum catalogus aliter atque Euſebius fecit ita digerendus videtur.

Catalogus Mycenæorum regum ex probabili ſententia.

		Anni regni	Anni Per. Jul. quibus inierunt.
1, 2	Perſeus, Electyro, Thaphius	56	3401
3	Stenelus	8	3457
4	Euryſtheus	43	3465
5	Atreus & Thyeſtes	8	3508
6	Agamemnon	15	3516
7	Ægiſtus	7	3531
8	Oreſtes	70	3538
9	Tiſameus, Penthilus, Cometes	3	3608

Ab anno primo Perſei ad Mycenæorum regum ultimum anni ſunt. 209.

De diluvio Deucalionis, Cadmi profectione in Graciam, Argonautarum expeditione, Herculis atate.

CAP. IX. *Deucalionis diluvium.*

VEtus apud Clementem in Stromat. Chronologus Deucalioneum diluvium anteceſſiſſe docet excidium Trojæ annis trecentis ac triginta. Quare cum anno Periodi Julianæ 3530. mundi 2800 everſam eſſe Trojam poſtea probaturi ſimus, conſequens erit, anno Per. Jul. 3200, mundi 2470, diluvium incidiſſe, regnante, ſi Euſebium ſequimur, Athenis Cecrope primo illarum rege. *a* Apollodorus verò ſub ejus ſucceſſore ponit Cranao, qui ſex annis poſtea regnavit. At antiquus ille Chronologus, qui ex Arundellianis marmoribus apud Smyrnam effoſis nuper editus eſt, quique anno 1 Olympiadis 129, Per. Jul. 4450, ſcribebat, eo ipſo videlicet, quo bellum primum Punicum cœpit; Deucalioneum diluvium confert in annum Periodi Jul. 3185, mundi 2455. Quippe annis 1265 ante ſuam epocham, quam eſſe diximus annum Per. Jul. 4450, illud incidiſſe refert: regnante Athenis Cranao, decimo ſexto nimirum ante eum, quem alter apud Clementem Chronologus fixit.

a Apollod. 3.

Quare haud longo tempore poſt demigrationem Hebræorum ex Ægypto diluvium iſtud evenerit. Poſt annos inde octo Deucalionis filius Hellen regnavit in Theſſalia; ſi qua fides Smyrnæo Chronologo; nempe Julianæ Periodi 3193, regnante Anthenis Amphictyone. quod Cecropis anno 28 ex Euſebiano calculo congruit.

Cadmi adventus.

Biennio pòſt, Cadmi adventum in Bœotiam, ac Thebarum conditum idem Chronologus ſtatuit, Per. Jul. 3195. quem Euſebius Abrahami anno 583, Per. Jul. 320 aſſignat. Sed cum Danaus Cadmi patruelis anno Per. Jul. 3239 Argis ne Peloponneſo regnare cœperit, ut ex Euſebii Chrononico ſupra demonſtravimus; credibile eſt multo antè præſtitutum ab eodem Euſebio tem-

pus, Cadmum in Græciam adventaſſe. In Thebaïcis anonymi Poëtæ à Neandro editi anno 1588, anno 109 ante Argonautarum expeditionem Cadmus in Græciam navigaſſe legitur. quod nimis ſerum arbitror, ut mox intelligetur.

Argonautarum profectio apud Clementem Alexandrinum ex antiquo Chronologo ponitur anno 79 ante Trojanam everſionem, ut ſit annus Per. Iul. 3452 (ſiquidem Trojana clades fixa eſt in anno Per. Iul. 3530, ut poſtea conſtabit.) Nec longè abeſt Euſebius, qui anno illam accommodat Abraami vel 756, ut eſt in editione Scaligeri; vel, ut in Pontacena, anno 752: vel denique anno 755, ut ſe in quibuſdam codicibus invexiſſe teſtatur Pontacus. è quibus primus annus eſt Per. Jul. 3453; ſecundus eſt 3449: tertius eſt 3452, prorſus ut vetus ille Chronologus; cui Jacobus Capellus ſubſcripſit. Sed adverſus hanc ſententiam multa ſolent objici ex Argonautarum hiſtoria; cujuſmodi ab a Diodoro, Apollodoro, Hygino, ac Poëtis memoriæ proditur, quorum nonnulla ſibiipſi Euſebius opponit: velut quod Caſtor & Pollux Helenæ fratres inter Heroas illos recenſeri ſolent: non eſt autem veriſimile ſororem eorum Helenam poſt annos inde 60 tanta fuiſſe pulchritudine, ut ejus gratia inter Græcos & Trojanos decennale bellum exarſerit. Quanquam ne iſtud quidem incredibile ſit, Ledam anno ætatis 14, vel 15 Caſtorem Pollucémque peperiſſe, & poſt annos 30 Helenam; quæ cùm rapta eſt annum egerit 30. Verùm aliæ ſunt, quæ nos movent. Imprimis autem quod omnes ferè, quæ de Argonautis meminerunt, ut Dares Phrygius, Diodorus, Hyginus, aſſerunt paulo poſt eorum reditum è Colchide, Trojam ab Hercule eſſe captam, & occiſo Laomedonte, Priamum ejus loco ſubſtitutum. At verò Priamus nequaquam annos 79 imperavit: cui quidem Anonymus Poëta Neandri 40 ſolos tribuit. Hoc ſi verum eſt, ejus initium incidet in annum circiter Julianæ Periodi 3490, Argonautarum verò profectio anno proximè antecedente, vel biennio ante, à quo non abhorremus.

Argonautarum expeditio.

a *Lib. 4.*

De Herculis tempore.

De Hercule Alcmenæ filio ſumma quoque veterum eſt diſſenſio. Nam Velleius ait annis 120 ante Heraclidarum poſteriorem in Peloponneſum reditum, exceſſiſſe Herculem; qui eſt annus Per. Jul. 3491, quadrageſimus ante Trojæ vaſtitatem. Sed idem ſecum pugnat paulò pòſt, dum ſcribit ante annos 1250, quàm Conſul eſſet Vinitius, Herculem Olympicis Atrei ludis fuiſſe victorem. Conſulatus M. Vinitii convenit in annum æræ Chriſtianæ 30, Per. Jul. 4743. demptis inde 1250, reſidui ſunt 3493. quo adhuc ſuperſtes erat Hercules. Vetus Clementis Alexandrini Chronologus Olympica certamina cenſet inſtituta ab Hercule anno 442 ante Iphitea. qui eſt annus Per. Jul. 3497. Euſebius verò anno 430 ante eadem Iphitea, ut ſit Per. Jul. annus 3509. Si Argonautarum expeditio annis quadraginta uno, vel duobus Trojanum anteceſſit excidium, poteſt Herculis obitus longiùs ſummoveri, ut paucis annis Euryſthei necem præceſſerit; quæ annum occupat 3508 Julianæ Periodi.

Cæterùm Heraclidarum prior impreſſio, quæ centum annis ante poſteriorem ab Scholiaſte Thucydidis ponitur, adeóque viginti ante Trojam excisam, collocanda videtur in anno Per. Iul. 3511. Ea verò rurſus bifariam eſt tribuenda. Nam principio ducibus Iolao, Theſeo, & Hyllo cum Euryſtheo conflixerunt, & eo cæſo, annum circiter Peleponneſo potiti ſunt. Poſtea ob peſtilentiam inde digreſſi, tertio pòſt anno rurſus irrumpunt; quando cum Atreo pepigit Hyllus, ut ſi in pugna vinceretur, non ante centeſimum annum Heraclidis fas eſſet regredi. Ita quartus iſte numerandus eſt annus, quo Hyllus interfectus eſt, ab eo, quo primùm eruptionem fecit cum Theſeo: ut id argumento ſit, Theſeum haud diu poſt opem Heraclidis allatam Athenis manſiſſe; ſed illo ipſo, quo Euryſtheus occubuit, anno Per. Jul. 3508, à quo quartus eſt 3511, idémque ante Trojæ cladem viceſimus. Ex his conſtat Herculis obitum haud multis annis ſuperiorem eſſe anno 3508, ac morte Euryſthei, atque Theſei.

De tempore Trojani excidii; quod firmiſſimis rationibus aſſeveratur; ac de Trojanorum & Latii antiquis regibus; déque Lacedamoniorum & Corinthiorum regnis, ac Periandri tempore.

CAPUT X.

CArdo veteris hiſtoriæ præſertim illius, quæ Poëticis infecta fabulis minus habet explicata tempora, Trojanæ urbis eſt excidium. cujus annum ita ſtatuemus. Omnium, qui de eo ſcripſerunt, accuratiſſimus fuit Eratoſthenes in commentario, quem Canones inſcripſit. Hunc Dionyſius Halicarnaſſenſis libro 1 Orig. ſequitur, ejúſquæ ſententiam ita declarat: Ilium captum eſſe deſinente vere. Sic enim apud Dionyſium legendum eſt, τελευτῶντος ἤδη τοῦ ἔαρος· non ut eſt vulgò, θέρους: diebus ante ſolſtitium æſtivum ſeptemdecim; Thargelionis viceſima tertia, ſecundùm Atticam anni rationem, ὡς Ἀθηναῖοι τοὺς χρόνους ἄγουσι. Idem annus viginti diebus ultra ſolſtitialem cardinem redundabat: ita ut ab eo die, quo capta urbs eſt, ad finem anni, dies eſſent ſeptem & triginta. Hæc Dionyſius ex Eratoſthene. Qui eodem libro Romam conditam aſſeverat ex Catone poſt annos quadringentos triginta duos ab excidio Trojano.

Annus conditæ Urbis ex Halicarnaſſenſis opinione fuit is Julianus, in quo deſiit quartus Olympiadis ſextæ, & iniit primus ſeptimæ, ut ſuo loco colligemus: qui eſt Periodi Julianæ 3962, mundi 3232. Demptis ergo 432 de 3962; reſidui ſunt Periodi Julianæ anni 3530. Ergo anno iſto capta eſt Troja ex Eratoſthenis, & Dionyſii ſententia. *a* Neque verò alius annus conſtitui poteſt, in quem characteres illi competant, quos ex ambobus enumeravimus. Eſt enim Thargelion lunaris menſis Atticus. Solſtitium verò, civile itidem Atticum fuit, ex antiquis Aſtronomis Junii 28 conſtitutum. Novilunium Tharge-

a Vide l. 1. de Doct. Temp. c. 22. & l. 9. c. 29. nec non 4. Differt. ad Urano. l. c. 13.

lionis eo anno contigit Maii 21, cyclo Lunæ 15, feria 4. Ergo viceſima tertia ejuſdem incidit in Junii 12, feriámque quintam: quæ fuit dies decima ſeptima ante Solſtitium. Scirophorionis neomenia incurrit in 20 Junii, feria 6: Hecatombæonis verò, Julii 19, feria 6. Igitur 20 dies poſt Solſtititium ſuperant ad illius anni finem, nempe à Junii 29 ad 18 Julii. Sed admirabiliter convenit opinioni noſtræ cum Eratoſtheneis ratiociniis, nec alius omnino, quàm qui à nobis poſitus eſt, annus accommodari poteſt. Accedit & Diodorus Siculus, qui annum primum Olympiadis 94 putat ab excidio Trojæ ſeptingenteſimum octogeſimum. Primus Olympiadis illius annus convenit in annum Per. Julianæ 4310: de quo decerptis 780, reliqui fiunt anni 3530. Denique Euſebius libro 10 de Præpar. Græcos ait à capta Troja ad primam Olympiadem numerare annos 408, quot ab eodem illo anno Per. Jul. 3530 interjecti ſunt in annum 3938, quo prima celebrata eſt Olympias Iphitea. Igitur anno Per. Jul. 3530, mundi 2800, ante Chriſtianam æram, 1184, nobiliſſimum illud excidium incidit. Marmora Arundelliana idem ei anno vindicant, qui ſit Per. Jul. 3505, Thargelionis ἑβδόμῃ φθίνοντος, hoc eſt 24 die. quod antiquorum omnium rationes conturbat.

Diod. l. 14. init.

Computato anno Trojani excidii, regni totius in illa urbe tempus ita ſtatuetur.

Auctor ille Troicorum, qui cum Iliade parva, aliiſque carminibus Græcè editus eſt à Michaële Neandro, Trojanum regnum annis trecentis perſeveraſſe dicit, ac reges fuiſſe ſex, quorum ſingillatim annos enumerat; qui in unum collecti minus quatuor trecentos conficiunt, ut rotundo numero dixiſſe videatur,

-εἰ πέρας ἦλθε τριηκοσίων λυκαβάντων.

Proindè ſi de anno Trojani excidii; & ultimo Priami, qui eſt Per. Jul. 3530. adimas 296, primus annus Trojani regni cadet in annum Per. Jul. 3234 ex quod deinceps reliquorum initia deſcribentur; quæ in hoc laterculum conjecimus.

Laterculum Regum Trojanorum.

Trojani Reges.	Anni ſingulorum.	Anni Per. Jul.
Dardanus	31	4234
Erichthonius	75	3265
Tros	60	3340
Ilus	54	3400
Laomedon	36	3454
Priamus	40	3490
Deſiit hic anno.	1	3530
Summa regni totius anni 296.		

Quod ad priſcos Latii reges attinet, antequam Æneas Latino regi ſuccederet, regnatum jam annos aliquot ibidem fuerat. Euſebius in Chronico Pontaceno, ante Æneam reges ait fuiſſe quinque, qui 150 circiter annos imperarunt, Janum, Saturnum, Picum, Faunum, & Latinum. Æneas, ut ex Dionyſio colligitur lib. 1, anno quinto ab excidio Trojæ regnare cœpit, Per. Jul. 3534. De his ergo ſi annos 150 detrahas, reliqui erunt anni 3384. In Excerptis Georgii Monachi apud Scaligerum p. 51, tres ſolum reges hoc ordine deſcribuntur: Picus Saturnini F. 37 annis: Faunus Pici F, annis 44: Latinus annis 36, cujus anno 33 Æneas in Italiam appulit. Colliguntur anni 117 ad mortem Latini, & Æneæ ſucceſſionem. Quocirca ad explendos 150, Jano nonniſi reliqui 33 fiunt. quo regnante Saturnum è Creta profugum in Latium veniſſe cum Hiſtoricis Poëtæ conſentiunt.

Vetus in Italia regnum.

Vide Aur. Vict. de Orig. Vrb. & Meſſalam Corv.

Lacedæmoniorum, Corinthiorúmque regum initia ex Diodori, Pauſaniæ, aliorúmque fide ſtatuuntur. Prioris exitus regni ex Polybio definitur paulo poſt Olymp. 140. Poſterius in Periandro deſiit Cypſeli filio: qui 44 annos apud Ariſtotelem regnaſſe perhibetur. etſi 40 plerique cum Laërtio tribuant. Idem Laërtius

Lib. 4.

E v

anno quarto Olympiad. 84 mortuum eſſe Periandrum aſſerit. qui eſt annus Per. Iul. 4129. Demptis annis 44, cœperit Periander anno Per. Iul. 4085, primo Olympiadis 38. Cypſelus verò anno 4056, Olympiadis 30 tertio. Igitur Bacchiadæ poſt reges deſitos Prytaneatum obtinuerunt annis 121, ab anno ſcilicet Iul. Per. 3936, ad 4056, non annis 90, ut Diodorus in *a* Excerptis Euſebianis Scaligeri prodidit. quem de hac hiſtoria conſule: nec non Pauſaniam Corinthiacis, Herodotum lib. 5.

a P. 33.

De Hebræorum regibus, ac diviſo bifariam illorum regno, in Iudaïcum, & Iſraëliticum. Vtriuſque ἄπορα declarantur.

CAP. XI.

QUo longiùs ab mundi, ac temporis initio progredimur, eo nobis & certior, & uberior copia rerum, atque hiſtoriæ ſeges oſtenditur. Hoc enim intervallum, quod ab orbis conditu quintum ordine putatur, illuſtrium regnorum exordia, aliáſque inſignes epochas amplectitur, quæ in omni Chronologica diſputatione principatum tenent. De quibus ſingillatim agendum erit. Sed priùs, more noſtro, intervalli hujus annos ratione, ac methodo colligemus.

Initium ducimus ab anno eo, quo templum à Salomone fundatum eſt, qui quartus numeratur illius regni, éſtque in Juliana periodo 3702, mundi 2972, ante Chriſtum 1012, ut ex antecedentibus patet. Finis eſt annus ille, qui Cyri primum annum Babylonici regni proximè præceſſit. Cœpit autem Cyrus Babylone regnare anno Periodi Julianæ 4176, ut poſtea probabimus. Ergo ab anno Periodi Julianæ 3702, à quo intervallum hoc ordimur, ad ejuſdem Periodi annum 4175, in quem definimus, anni ſunt ſolidi 474. Quo ſpatio primùm ambo regna Hebraïci populi, id eſt, Judæ, & Iſraëlis explicantur, tum amborum captivitas; ſed illius ſeptuaginta annis definita; hujus ſempiterna.

Mortuo Salomone ſciſſum eſt regnum bifariam, ejúſque parte Roboamo Salomonis filio relicta, nempe Iudæ, ac Benjamini tribu: reliquæ tribus Jeroboamo Nabati filio ex tribu Ephraïm permiſſæ ſunt. Utriuſque regni ſucceſſio in hiſtoria Regum, ac libris Paralipemonon traditur, quæ perobſcura, & implacatiſſima quædam continet in digerendis, inter ſéque componendis annis amborum principum, atque innumeræ quæſtiones exiſtunt; quas ſi diſputare voluero longioris, ac difficilioris operæ res erit, & propter partitionum tricas injucundæ, ac moleſtæ. Itaque cùm in 9 de Doct. Temp. cap. 55 fusè, accuratéque diſceptatæ omnes illæ controverſiæ ſint, hìc ſatis eſſe videtur, utriuſque regni catalogum exponere: tum ex iis, quæ ἄπορα dicuntur, & ibidem enucleata ſunt, pauca, & inſigniora ſeligemus. 3. Reg. 12.

Queſtiones in hiſtoria Regum difficiles.

Solet autem explicandis quæſtionibus iſtis, conciliandíſque regum temporibus adhiberi non una ratio. Nam aut labentes anni pro vertentibus, & integris uſurpari dicuntur, aut à vivis adhuc parentibus in regni conſortium creduntur adhibiti, aut annorum ſingulorum initia non ab eo menſe, diéve, quo reges renuntiati ſunt, ſed à populari initio ducuntur. aut denique ab inſigni quapiam epocha, quorundam intervalla procedunt. ex quibus quid cuique loco maximè congruat, prudentiæ eſt animadvertere. Nos regum iſtorum Diagramma proponemus; in quo ſingulorum anni tam expreſſi ſacra in hiſtoria continentur, quàm Chronologici, hoc eſt non implicati invicem, ſed diſtracti. Addemus & annos ante Chriſtum, quibus regnum auſpicati ſunt: ad quos ſi illos adjunxeris, qui ab æra Chriſtiana ad noſtram ætatem lapſi ſunt, ſcire potes, quantum inter hanc, & illorum initium interſit.

Quibus modis explicari ſoleant iſta quæſtiones.

Diagramma regum Iudæ ab anno 4 Salomonis.

	Reges Iudæ.	Anni in Scriptura expreſſi.	Loca, quibus anni continentur.	Anni Chronologici.	Anni ante æram Chriſti, quibus exorſi ſunt.
1	Salomon	37	3. Reg. 6, 1 &c. 11, 43	37	1012
2	Roboam	17	3. Reg. 14, 21	17	975
3	Abiam	3	3. Reg. 15, 2	3	958
4	Aſa	41	Ib. verſ. 10.	41	955
5	Joſaphat	25	3. Re. 22, 42	25	914
6	Joram	8	4. Reg. 8, 17	4	889
7	Ochozias	1	Ib. verſ. 26	1	885
8	Athalia	6	4. Reg. 11, 3	6	884
9	Joas	40	4. Reg. 12, 1	40	878
10	Amaſias	29	4. Reg. 14, 2	29	838
11	Azarias, qui & Ozias	52	4. Reg. 15, 2	52	809
12	Joathan	16	Ib. verſ. 33	16	757
13	Achaz	16	4. Reg. 16, 2	14	741
14	Ezechias	29	4. Reg. 18, 2	49	727
15	Manaſſes	55	4. Reg. 21, 1	55	698
16	Amon	2	Ib. verſ. 19	2	643
17	Joſias	31	4. Reg. 22, 1	31	641
18	Joachas	M. 3.	4. Re. 23, 31	M. 3	610
19	Joakim	11	Ib. verſ. 36	11	610
20	Jechonias	M. 3	4. Reg. 24, 8	M. 3	599
21	Sedecias	11	Ib. verſ. 18	11	599

Colliguntur ab A. 4. Salomonis A 430 M. 6. Ab Davidis initio A. 473 M. 6.	*Colliguntur à 4 Salomonis A. 426. M. 6. A Davidis initio A. 469, M. 6.*	*Deſierunt ante Chriſtum A. 589.*

Diagramma Regum Iſraëlis ab anno 1 *Ieroboam, ſive ab obitu Salomonis.*

	Reges Iſraëlis.	Anni in Scriptura expreſſi.	Loca, unde anni colliguntur.	Anni Chronologici.	Anni ante Chriſtum quibus inierunt.
1	Jeroboam	22	3. Re. 14, 20	21	975
2	Nadab	2	3. Reg. 15, 25	1	954
3	Baaſa	24	ibid. ver. 33	23	953
4	Ela	2	3. Reg. 16, 8	1	930
5	Zamri	D. 7	Ibid. verſ. 15	D. 7	929
6	Amri	12	Ib. verſ. 23	11	929
7	Achab	22	Ib. verſ. 29	21	917
8	Ochoz.	2	3. Re. 22, 52	1	897
9	Joram	12	4. Reg. 3, 1	12	896
10	Jehu	28	4. Reg. 10, 36	28	884
11	Joachaz	17	4. Reg. 13, 1	16	856
12	Joas	16	Ibid. verſ. 10	16	840
13	Jerob. II	41	4. Reg. 14, 23	41	824
				Interregnum A. 11	783
14	Zachar.	M. 6	4. Reg. 15, 8	M. 6	772
15	Sellum	M. 1	Ib. verſ. 13	M. 1	772
16	Manahem	10	Ib. verſ. 17	10	771
17	Phaceia	2	Ib. verſ. 23	2	761
18	Phacee	20	Ib. verſ. 28	20	759
19	Oſee	9	4. Reg. 17, 1	18	738
Colliguntur anni 253, *M.* 7, *D.* 7,				*Colligũtur anni* 253, *M.* 7, *D.* 7,	*Deſierunt ante Chriſtum* 721.

In utraque Regum ſerie, ſi amborum tempora inter ſe conferantur, multa, ut jam dixi, perplexa ſunt in ſacris libris: ex quibus, prætermiſſis iis, quæ faciliorem habent explicationem, præcipua quæque complectar.

Salomon. Igitur Salomon anno quarto regni ſui, quadringenteſimo verò, & octogeſimo, quàm ex Ægypto profecti Palæſtinam adierunt Iſraëlitæ, *a* Templum ædificare eſt aggreſſus. quod opus *b* octavo anno, id eſt ſeptem actis, cum menſibus circiter totidem, abſolvit, anno Per. Iul. 3709, Salomonis ipſius undecimo. Cœptum eſt enim anno illius 4, menſe ſecundo, qui eſt proximus à Niſan, & Iiar appellatur. Perfectum eſt anno undecimo, menſe octavo. Proinde annos 7, menſes totidem ædificatio tenuit. *c* Encænia porrò cum menſe ſeptimo, opere jam abſoluto, celebrata dicantur, videntur anno ſequenti, duodecimo Salomonis indicta, qui fuit annus Sabbaticus iniens, Per. Iul. 3710, milleſimus ante natalem Meſſiæ regis, cujuſmodi ex Ioſephi ac Dionis hiſtoria conficitur. Verùm pleríque Chronologi ſolemne dedicationis in undecimum ipſum Salomonis conferunt: ita ut octavus menſis, quo extrema manus operi impoſita dicitur, ſignificetur excluſus; & operis ipſius pars ſit, ejuſdem jam exædificari conſecratio. De quo prudentia lectoris exiſtimatio ſit.

a 3 Reg. 6. 2.
b 3 Reg. 6. 38.
c 3 Reg. 8. 2.

Regnante Aſa mortuus ſcribitur Ieroboam rex Iſraëlitarum; paucíſque pòſt menſibus Nadab.

Ieroboam Iſraëlita annis 22, Nadab ejus filius duobus regnaſſe proditur: hic verò etiam anno Aſæ Iudæ regis altero cœpiſſe. Porro *d* anno 20 Ieroboam Aſa iniit. Si anno Aſæ 20 Ieroboamus regnum auſpicatus eſt, & anno Aſæ 2, Nadabus; conſequens eſt Ieroboami patris 21; Nadabum obiiſſe, vel ſaltem 22. Hæc nos ita conciliabimus. Anno Ieroboami expleto 20, & ineunte 21, regnum inchoavit Aſa: Ieroboamus autem integros regnavit annos 21, & paucos de 22 libavit dies: Nadab porro anno 21 patris ſui aſcitus in regni ſocietatem, unum cum eo com-

d 3 Reg. 15. 26.

munem habuit annum ; alterum ſolus. Proinde nos Nadabo unum duntaxat in Chronologica ſerie annum imputamus.

Quin etiam neceſſe eſt eundem illum annum Nadabi ſecundùm ; quem & Jeroboamus attigit ; Baaſæ, qui Nadabo ſucceſſit, parte aliqua communem facere. *a* Hic enim 24 annos regnavit, & Aſæ tertio cœpit ; Aſa porro Jeroboami 20. Proinde hic ille viceſimus ſecundus Jeroboami, à paucis diebus inceptus ab Jeroboamo, ab Nadabo, & hujus interfectore Baaſa confectus eſt. *a 3 Reg. 15. 33.*

Baaſæ ſucceſſit Ela filius ejus ; cujus exordium cum *b* Aſæ 26 componitur. Proinde Baaſa, qui 3 Aſæ cœpiſſe dicitur, non integros ſolus explevit 24, ſed ultimi partem Ela ſibi vindicat. Quocirca Baaſæ in Chronologica ſerie 23 annos adſcripſimus. Igitur anno Aſæ 26, quarto & viceſimo Baaſæ, eo mortuo regnavit Ela ; qui ſequente, Zambri inſidiis oppreſſus eſt. *c* Aſæ 27. *d* Zambri verò poſt 7 dies interfecto, regnum occupavit Amri. *e* eodémque tempore Thebni filius Geneth ab altera factione renuntiatus eſt. Unde *f* non ante 31 Aſæ primordium Amri ponitur : quòd anno quarto poſt mortem competitoris ſolus Iſraëlitis imperavit. Atenim Baaſa *g* anno 36 Aſæ, bellum ei intuliſſe legitur. quinam ergo ejuſdem Aſæ 26 mortem obiit ? Huic à pleríſque ſic occurritur ; triceſimum ſextum regni Aſæ nominari in 2 Paralipomenon, non ex quo primùm Aſa regnare cœpit, ſed ex quo bifariam diviſum eſt Hebræorum imperium ; quod ſubinde poſt Salomonis mortem accidit. Itaque fuit annus iſte ab initio Aſæ 16 ; ab Roboami exordio, 36. *b 3 Reg. 16. 8.* *c 3 Reg. 16. 10.* *d Ib. verſ. 15.* *e com. 21.* *f com. 23.* *g 2 Par. 16. 1.*

Joſaphat *h* anno Achabi 4 orſus eſt regnum : Achab *i* verò anno Aſæ regis Judæ 38. Ita mortuus eſt Aſa anno Achabi 4 (Nam 41 annos regnavit.) Itáque anno Aſæ partis 41, & quarto Achabi deſinentibus, evectus eſt ad regnum Joſaphat : ut primus hujus cum majori parte quarti Achab congruat. *h 3 Reg. 22. 41.* *i Ibid. 6. 29.*

Sed quod *k* Achabum ipſum attinet : hujus pater Amri 12 annis præfuit Iſraëlitico regno, *k Reg. 16. 23.*

cœpítque Aſæ anno 27, ut paulò ante ſtatuimus. Igitur obiit anno 38 ejuſdem Aſæ, & eodem cœpit Achab. Ideo in ſerie Chronologica annos tantum 11 Amri tribuimus.

a 3 Reg. 22, 52. Ochoſiam filium habuit Achab, *a* qui anno 17 Joſaphati regnum auſpicatus eſt, ac biennio regnavit. *b* Porro Achab 22 annos regnavit: & quarto ejus anno Joſaphat cœpit ut jam diximus; vel ineunte quinto. Proinde Achab obiit anno Joſaphati 18 Ochozias autem Achabi filius anno eodem patris 21, & Joſaphati 18. Quocirca non plenos 22 Achabo concedimus: ſed ultimi particulam, quam Ochoſias ejus filius explevit. Ita ambo iſti non 24, ſed 22 annos exegerunt.

b 3 Reg. 16, 29.

De Ioramo utroque, altero Ioſaphati, altero Achabi filio, & Ochoſiæ fratre, ſimilis ænigmatis oritur quæſtio. Nam Achabi filius *c* anno 18 Ioſaphati cœpiſſe memoratur, & idem tamen *d* alibi iniiſſe fertur anno Iorami Iudæ regis ſecundo. Hoc modo anno patris ſui Ioſaphati 17 Ioram rex Judæ cœperit, mortuúſque ſit anno altero ante Ioſaphati patris obitum. cui Scriptura reclamat. Quin ipſe Ioramus rex Iudæ regnare cœpit *e* anno quinto Iorami regis Iſraëlis. Hæc ἄπορα Scripturæ ita ſolvimus, ut Ioramum Joſaphati filium quatuor annis circiter, hoc triennio ſolido cum aliquot menſibus, commune putemus habuiſſe cum patre regnum: puta anno Ioſaphati 22 cœpiſſe. quo mortuo quatuor alios adjecit. (nam octo regnavit annos.) At Ioramus Iſraëlita poſt fratris Ochoziæ mortem non ſtatim popularibus ſuffragiis regnum adeptus eſt; ſed ſex circiter vicariam regni præfecturam habuit, donec legitimis comitiis à populo renunciatus eſt. Ab anno itaque Ioſaphati 18 ad ineuntem 24, proregis titulo præfuit: cùm ſecundus Iorami Iudæ regis eſſet in curſu; ex quo ſcilicet à patre Ioſaphato in conſortium acceptus eſt. Qui viciſſim anno ejuſdem Ioſaphati patris 22 cœpiſſe narratur, quinto Iorami alterius Iſraëlitæ, ſi ab Ochoziæ morte computentur anni.

c 4 Reg. 3. 1.

d 4 Reg. 1, 17.

e 4 Reg. 8, 20.

Annus primus Joſaphati eſt Iul. Per. 3800.

Jorami verò fratris Ochoziæ vicariæ præfecturæ primus incurrit in annum 3817, ineunte Joſaphati 18. Porrò Joram filius Joſaphati in regni conſortium adſcitus eſt à patre anno Per. Jul. 3821, quinto ineunte Jorami alterius; qui anno 3822, aut ſequente, rex à populo legitimis comitiis inſtitutus eſt, cùm ſecundum ageret Joramus Joſaphati filius.

Ochoſias rex Judæ.

De Ochoſia Judæ rege perplexum quiddam ſacris libris proditum eſt. Nam pater illius Joramus *a* anno ætatis 32 regnare cœpit, & octo regnavit annis. Igitur anno quadrageſimo ætatis ſuæ obiit. At Ochozias cùm regnare cœpit, *b* annos natus erat duos & quadraginta; & anno uno regnavit. Biennio itaque ante patrem ortus eſt. Quare neceſſe eſt in Hebræis codicibus numerum eſſe corruptum, atque in 2 Paralip. itidem, ut in 4 Reg. cap. VIII, 25, pro 42. legendum 22. quod in Sixtiana editione LXX Interpretum loco illo libri Paralipomenon habetur.

a 4 Reg. 8, 7.

b 2. Paral. 22. 1.

Poſt Ochoziam Judæ regem mater ejus *c* Athalia tyrannidem occupavit annis 6. Excepit hanc Joas Ochoziæ filius, *d* regnavítque annis 40. cujus anno 22 obiit Jehu rex Iſraëlitarum. Quippe *e* Joachazus Jehu filius anno Joaſi Judæ regis exceſſit. *f* Ioas verò cœpit anno Jehu 7. Ioaſo ſucceſſit Amaſias ejus filius, *g* imperavítque annos 29, ac ſecundo anno Joaſi filii Joachazi Iſraëlitæ regis iniit. *h* Joas iſte anno Joaſi alterius Iudæ regis 37 cœpit; ac 16 regnavit annis. Igitur ſi Ioas Iſraëlita regnum orſus eſt anno Joaſi Iudææ regis 37, ejus ſecundus annus erit Joaſi Iudæ regis octavus & triceſimus. Eſt autem ſecundus Ioaſi Iſraëlitæ, primus Amaſiæ. Quare Amaſias cœperit anno patris Ioaſi 38. *i* Ad hæc Amaſias vixit annis 15 poſt mortem Ioaſi Iſraëlitæ. Mortuus eſt igitur anno Ieroboam ejus filii, 15. *k* Atqui Azarias ſive Ozias Amaſiæ filius cœpiſſe dicitur Ieroboami 27: *l* & Zacharias Ieroboami filius anno Azariæ 38, *m* Sellum deinde, ac Manahem anno Azariæ 29. Porro ſi Azarias iniit Ieroboami 27, ultimus illius, *n* (regnavit autem annos 52) incidet

c 4 Reg. 11.

d 4 Reg. 12.

e 4 Reg. 13, 1.

f Ib. c. 12, 1.

g 4 Reg. 14. 1. & 12.

h 4 Reg. 13. 10.

i 4 Reg. 14. 17.

K 4 Reg. 15. 1.

l 4 Reg. 15, 8.

m Ibid. verſ. 13. & 17.

n 4 Reg. 15, 2.

in quartum Oſee regis Iſraëlitæ, ut ex annis Iſraëlitarum regum in laterculo ſuprà poſitis apparet. At hoc abſurdiſſimum eſt. *a* Nam Oſee cœpit anno Achazi nepotis Azariæ 12, & præterea Phaceia, qui duodecimo ferè anno poſt obitum Jeroboami ejus nominis ſecundi Iſraëlitarum regis iniit, cœpit *b* anno 50 Azariæ: & Phacee, qui Phaceiæ ſucceſſit, *c* anno Azariæ 52.

a 4. Reg. 17. 1.
b 4 Reg. 15. 23.
c Ib. v. 27.

Nos hæc ita invicem concilianda credimus. Joachaz anno regni ſui quintodecimo; qui fuit Joaſi Judæi 37; conſortem adhibuit regni filium Joaſum, illius cognominem, cum eóque biennio regnavit. Joachazo vita functo, Joaſus ejus filius anno Joaſi Judæi 39 novum regnandi cepit exordium. Inde accidit ut ejus anno ſecundo, mortuo Joaſo, qui annis 40 præfuit, ſucceſſerit Amaſias.

Sic Jeroboami ſecundi duplex initium fuiſſe conjicimus. Primum à Patre Joaſo in communionem adſcitus eſt regni anno circiter illius ſexto; qui fuit Amaſiæ quartus (ſiquidem Joaſi Iſraëlitæ ſecundo anno cœpit Amaſias, ut paulò ante diximus.) Ita undecim annis cum Joaſo patre regnavit Jeroboam: eóque mortuo, & Amaſiæ quintodecimo, novum imperii primordium habuit; à quo 41 ejus anni proficiſcuntur. Porro Amaſias, qui undetriginta regnavit annis, obiit exeunte anno 15 Jeroboami à poſteriore initio; qui 26 à priore numerabatur. Hinc Azarias filius Amaſiæ anno 27 Jeroboami regnaſſe legitur.

Annus itaque 41 & ultimus Jeroboami incurrit in Azariæ 26. Verùm poſt illius obitum interregnum fuit apud Iſraëlitas annorum circiter duodecim, à 27 Azariæ ad 38. Siquidem anno 38 Azariæ Jeroboami filius Zacharias regnum adiit, ut ſuprà demonſtravimus; *d* à quo deinceps reliquit; Sellum menſe unico, qui cum Azariæ 39 componitur: eodémque Manahem cœpit: qui decem annos regnavit. Quare anno expleto 38 Azariæ, & inchoato 39, exorſus eſt Zacharias: tum Sellum. Manahem verò ſub initium quadrageſimi cœpit: Phacela anno ejuſdem Azariæ 50: Phacee denique anno ejus ulti-

d 4 Reg. 15.

mo, & 52. Jam verò *a* ſecundus annus Phacee, primus eſt Joathami filii Oziæ Judæ regis, qui 16 regnavit annis. Proinde anno Phacee 17 deſiit. Verùm *b* hoc ipſo 17 Phacee, cœpit Achaz Joathami filius. Primus ergo Achazi annus communis ipſi cum patre fuit: atque icci rco de annis 16 Joathami, vel Achazi unus detrahendus eſt. Nos Achazo non hunc tantum, ſed alterum etiam adimimus. Id enim Oſee & Ezechiæ primordia poſtulare videntur.

a 4 Reg. 15. 32.
b 4 Reg. 16. 1.

c Quippe anno viceſimo Joathami regnare cœpit Oſee poſtremus rex Iſraëlitarum, hoc eſt Achazi regis Judæ 4. Nam Joathamus haud amplius ſedecim præfuit. At idem Oſee rurſus *d* anno duodecimo Achazi regnaſſe dicitur, novémque anni illi tribuuntur. *e* Ad hæc Ezechias anno Oſee tertio cœpiſſe fertur. Itaque duplex regni auſpicium habuit Oſee: alterum ab anno Achazi 4 uſque ad 12, in quo nonum annum attigit. Exinde novum initium regnandi fecit ab anno 12 ejuſdem Achazi jam finito, & inchoato 13. cujus poſterioris regni anno tertio, hoc eſt Achazi patris ineunte decimo-ſexto regnavit Ezechias. Quocirca Chronologicos annos Achazo 14 haud amplius adſcribimus. Nam de ſedecim, quos ei Scriptura tribuit, primùm Joathamo ejus parenti, ultimum Ezechiæ filio concedimus. Oſee porro in totum 17, vel 18 annos Iſraëlitarum rexit populum, ab anno ſcilicet Achazi quarto, ad Ezechiæ 6, quo ab Aſſyriis Iſraëlitarum extinctum eſt regnum. In reliquis Judæ regibus nulla vehementior eſt temporum quæſtio, præterquam de ſeptuagenaria ſervitute ab Jeremia prædicta: de qua nonnulla dicentur.

c 4 Reg. 15. 30.
d 4 Reg. 17. 1.
e Ibid. c. 18.

De ſeptuaginta ſervitutis annis, quos Hieremias Propheta prædixit.

CAP. XII. Vide l. 12. de Doct. Temp. c. 22. & ſeq.

a Hier. 25. 10.

Par. 36. 20.

JUdæorum ſervituti annorum xxx ſpatium *a* præfinit Hieremias; qui tam Hebræos ipſos, quàm vicinos circum populos à Nabuchodonoſoro rege Chaldæorum opprimendos ait ſervitute miſerrima annis ſeptuaginta. Id autem vaticinium editum eſt anno 4 Joakimi, primo Nabuchodonoſori, paulò ante quàm Joakimus in illius poteſtatem veniret, ac ſtipendiarius fieret. Ejuſdem intervalli fit &c. 29. mentio ſub id tempus;quo Jechonias in Babylonem ductus eſt. Item poſt æquatam ſolo Hieroſolymam terra dicitur egiſſe ſabbata ſua, id eſt vaſtitate, ac ſolitudine damnata eſſe, donec implerentur anni 70. Denique Daniel. c. 6. *deſolationis ſeptuaginta annos* ab Hieremia conſtitutos refert ad id tempus, quo calamitati illi modus adhiberetur. Tria ſunt igitur tempora, unde duci poteſt ſeptuagenarii illius intervalli principium. Nos verò ex omnibus primum jure deligimus; atque ab anno 4 Joakimi, Nabuchodonoſori primo deducimus. Quod ex Jeremiæ verbis c. 25 haud obſcurè conficitur. Non enim ſpatium iſtud Hieroſolymorum tantummodo, ac Templi vaſtitati præſtituit; neque Judæorum exilio, ut complures exiſtimant: ſed tam horum, quàm circumfuſarum nationum ſervituti, Ammonitarum, Palæſtinorum, Moabitarum, Idumæorum, aliorúmque, quos omnes primo ipſo in Syriam adventu ſuo Nabuchodonoſorus ditioni paternæ ſubjecit, ut ex Beroſo poſteà declarábitur. Ac,quod Judæos ipſos attinet, etſi ab Aſſyriis, & Chaldæis aliàs ante vexati populatíque fuerant, nondum tamen perpetua iis erat impoſita ſervitus, cum tributi annui pactione. ab illo verò quarto anno Joakimi, libertate penitus amiſſa, Babylonio regi, uſque ad Cyri tempora, deinceps ſubjecti ſunt. Ideo memorabilis epocha illa fuit Judaïcæ ſervitutis, & libertatis Judæ regibus, ac populo ereptæ, quæ ut ante non accide-

rat, ita poſtea propagata, majora paulatim incrementa cepit.

Definit autem intervallum illud in primum annum Cyri, non quo regnare cœpit, ſed quo, Babylonia ſubacta, Judæis, qui illic attinebantur, edicto ſuo redeundi poteſtatem tribuit. quod anno Per. Iul. 4176 eveniſſe poſtea docebitur. Quartus annus Ioakimi fuit Periodi Iulianæ 4107. Ablatis ergo 4106 de 4176, reliqui ſunt ſeptuaginta. At initium Perſici regni annus eſt Periodi Iul. 4155. ad quem anni ab Ioakimi quarto non plures ſunt quàm 22. Multò minus reſpondebunt ſpatia, ſi ab Ieconia, vel excidio, & clade Sedeciæ ducatur exordium. Quare ne aliunde quidem licet, quàm ab quarto Ioakimi, ſeptuaginta iſtos annos evolvere; ſi certam Babyloniorum, Perſicorum, ac Iudaïcorum temporum rationem admittimus, quam cum de prioribus duobus agetur, validiſſimè ſtatuemus. Quæ verò contra nos opponi ſolent, ea in 12 de Doct. Temp. cap. 24. diſſolvimus.

De Tyriorum regibus, déque Tyri, & Carthaginis conditu.

CAP. XIII. Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 62.

JOſephus libro primo contra Appionem ex Archivis Tyriorum atque ex Dii, & Menandri libris, Tyriorum aliquot regum ſeriem refert, quorum notitia hiſtoriæ ſacræ, profanæque lucem poteſt afferre. Eſt autem ſeries duplex, priorum videlicet regum, atque poſteriorum. In priori, poſt Abibalum, Iromus ejus filius ponitur; quo cum Davidi, & Salomonis amicitia fuit cui *a* annos regni tribuunt 34, Ioſephus anno ipſius 11 cœptam eſſe Templi exædificationem aſſerit, quamvis primo contra Appionem duodecimum ponat. Sed in eo falſus eſt Ioſephus, & qui hunc ſecuti ſunt: nec non annales Phœnicum, qui non plures, quàm 34 annos imputant. Etenim *b* ex hiſtoria ſacra liquet Hiramum, ſub id tempus, quo David, mortuo Iſboſetho, totius Iudaïci nominis principatum obtinuit, jam in Tyro regnaſſe, ac Davidi familiarem

a Ioſeph. 8. Ant. 2.

Error Ioſephi.

b 2 Reg. 5. & 1. Paral. 15.

fuiſſe. Id autem anno circiter 8, vel 9, poſtquam à Judæ tribu inunctus erat, accidit. à quo ad Templi conditum anni ſunt 36, vel 37. Atqui poſt Templum, operâque cætera ab Salomone perfecta, *a* adhuc in vivis erat, hoc eſt anno Salomonis 23: *b* ſi quidem domum ſuam, quam poſt Templum 13 annis extruxit, abſoluto jam Templo condidit. imo longiùs etiam ſuperſtes fuit, ut *c* ex ſcriptura conſtat: Sanè vitari non poteſt, quin anno ſaltem viceſimo Salomonis vixerit Hiramus. Quippe *d* expletis viginti annis, *poſtquam ædificavit Salomon domum Domini, & domum ſuam*, viginti civitates Hiramo dedit. tametſi haud adeo certò tempus concipi poſſit. Sed de viceſimo anno indubitata res eſt, ſive ab initio regni Salomonici; ſive à jactis Templi fundamentis putatur. Quare graviſſimus iſte eſt hactenus Annalium error. Etenim 53 annos regnavit, ut minimum, Hiramus; videlicet ab 8 Davidis, ad 20 ſaltem ejus filii Salomonis. Quòd ſi anno regni 23, aut 24 ædificia ſua Salomon abſolverit, ad 56, aut 57 annum pervenit Hiramus. quod in Chronico libri 13 de Doct. Temp. ſecuti fuimus. Ita anno Hirami 37, non 11, vel 12, Salomon Templi fundamenta poſuit. Non enim fingi poteſt alter ejuſdem nominis, qui Davidis amicus à poſteriore diverſus fuerit, qui Salomonis ætate vixit. Ejuſmodi enim nullus in ſerie Tyriorum principum ponitur. ac præterea eundem illum Hiramum, *e qui Davidis amicus fuerat omni tempore*, Salomoni opem navaſſe, Scriptura demonſtrat. Nunc regum ſeriem hîc deſcribemus, cum annis ſingulorum ex Phœnicum Annalibus depromptis: niſi quod Hiramo, iis, quas dixi, de cauſſis non 34 annos, ſed 56 aſſignavimus.

a 3 Reg. 9. & Par. 8.
b 3 Reg. 7.
c 3 Reg. 9. 27.
d 3 Reg. 9. 10. & 2. Par. 8. 2.
e 3. Reg. 5. 1.

Laterculum regum Tyri priorum.

		Anni regni	Initium in annis Per. Iul.
1	Abibalus	00	000
2	Iromus	56	3666
3	Baleazarus	7	3722
4	Abdaſtratus	9	3729
5	Nutricis Abdaſtrati filius	12	3738
6	Aſtartus	12	3750
7	Aſerymus	9	3762
8	Pholes	M. 8	3771
9	Ithobalus Aſtartæ ſacerdos	32	3772
10	Badezorus	6	3804
11	Margenus	9	3810
12	Pygmalion.	47	3819

Deſiit Pygmalion anno 3866.

Colliguntur anni quibus regnarunt, 199, *M*. 8.

Ithobalus ille eſt ipſe, cujus filiam Jezabelem *a* duxit impius Achab, & ſanè tempus mirificè congruit.

a 3 Reg. 16. 31. Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 63.

Poſteriorem Tyri regum, qui circa Nabuchodonoſori & Cyri tempora vixerunt, meminit ex Tyriorum annalibus Joſephus eodem libro contra Appionem. Sed obſcurè tempus illorum concipit, quod tamen ex ejus verbis haud levi conjectura ſic extricabimus, ut in ſequenti laterculo vides.

Poſteriorum regum Tyri Catalogus

		Anni regni	Initia in Per. Iul.
1	Ithobalus	24	4116
2	Baal	10	4140
3	Ecnibalus	M. 2	4150
4	Chelbes	M. 10	4150
5	Abbarus Pontifex	M. 3	4151
6	Mytgonus	6	
7	Geraſtratus		
8	Balatorus	1	4157
9	Merbalus	4	4158
10	Iromus	20	4162

Anno Ithobali ſeptimo Tyrum obſidere cœpit Nabuchodonoſor : ut ex Ioſephi verbis quamlibet depravatis libro primo contra Appionem, *a* oſtendimus. At verò anno 14 Iromi Cyrus Babylone potitus eſt, eodem teſte. Intervallum à ſeptimo Ithobali ad decimumquartum Iromi, anni 54, M. 3, ut putant Annales Tyrii, & ex his Joſephus. Ab initio verò Baalis, ad 14 Iromi, anni intercedunt 36, menſéſque tres. Quippe horum omnium regum, præterquam Ithobali, annos expreſſit Joſephus ex archivis Tyriorum. Si de annis 54 ac 3 menſibus detrahas annos 36, menſéſque tres, reſidui erunt octodecim anni ſolidi, à ſeptimo Ithobali ad ejus obitum. Quocirca quatuor & viginti regnavit annis, quot in laterculo poſuimus. Jam verò Babylone primum potitus eſt Cyrus anno Periodi Jul. 4176, ut demonſtrabitur. Detractis 54 annis, menſibúſque tribus, relinquetur annus habens è Periodo Jul. 4122. in quem ſeptimus incurrit Ithobali, idémque eſt Nabochodonoſori 16, & primus obſidionis Tyriæ, quod paulò pòſt ſuadebitur. Ergo cœpit Ithobalus anno Per. Jul. 4116.

a Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 63.

Ex iiſdem Tyriorum annalibus refert Joſephus *b* Tyrum habitari cœpiſſe annis 270 ante Templi

b Ioſeph. 8. Ant. 2.

Templi conditum, qui incidit in annum Per. Jul. 3702. Quocirca Tyrus frequentari cœpit incolis ſub annum ejuſdem Periodi 3462, mundi 2732, Gedeonis tempore.

Carthaginis conditus.

Vide lib. 9. de Doct. Temp. c. 63.

Tyriorum colonia Carthago fuit: de cujus origine mira eſt in hiſtoria varietas opinionum: quæ ex eo videtur orta, quòd urbs iſta paullatim, ac per partes exſtructa, & amplificata fuerit. Itaque alii Trojano bello antiquiorem illius originem faciunt annis vel triginta, ut Philiſtus apud Euſebium in Chronico; vel quinquaginta, ut Appianus initio Africanæ. utrobique Zorus, & Carchedon condidiſſe dicuntur. Alii Troicis rebus poſteriorem memorant. [a] Phœnicum Annales, ex iiſque Menander, Pygmalionis anno ſeptimo Didonem Tyro profectam in Africa condidiſſe Carthaginem referunt. Is eſt annus Periodi Jul. 3825. quod ex iis conſtat, quæ de Hyrami tempore paullo antè attigi. Quippe anno Davidis octavo, Periodi Jul. 3666, jam Tyriis regnabat: perveníque, ut minimum, ad Salomonis viceſimum, & annum Per. Jul. 3712, ac 56 annos explevit. Exinde reges cæteri, ex Joſephi & Annalium Tyriorum calculo, ad uſque Pygmalionis ſeptimum, annos exhibent 103, menſes 8, qui in annum perficiunt Periodi Jul. 3825. qui eſt ab excidio Trojano, 296, ante primam Olympiadem, 114; Romam verò, 137. quam ſententiam, ut probabiliorem cæteris, amplectimur. Non tamen Joſepho, ſive iiſdem illis Annalibus aſſentimur, quatenus ab initio Hirami ad ædificationem Carthaginis annos numerant 155, menſes 8: & ab jactis Salomonici templi fundamentis ad eandem Carthaginem, annos 143, menſes 8: quaſi anno Hirami undecimo Salomon ædificare cœperit. Huic enim Scriptura penitus adverſatur. Licet tamen numerum hunc annorum 144 inter Templi, & Carthaginis initia, hoc tueri modo, ut principio arcem duntaxat Tyrii condiderint, quam Botſram nominarunt; Græci Byrſam. poſt annos deinde 21 Carthadam, ſive Carthaginem. Annus conditi ab Salomone Templi fuit Hirami 37, ut ſuprà declaratum eſt. Inde ad ſeptimum Pygmalionis anni ſunt 122,

[a] Apud. Ioſ. 1. con. App.

Solin. c. 30.

menſes 8. reliqui ſunt ad complendum intervallum Joſephi, anni 21.

Ab hac opinione noſtra haud longè Solinus abſceſſit, qui Carthaginem poſt annos 737, quàm condita fuerat, everſam aſſerit. Exciſa porro eſt anno V. C. 608, Lentulo & Mummio Coſſ. Per. Jul. 4568. de quo demptis 737, reſtat annus Per. Jul. 3831, ante urbem Romam, 131. At Juſtinus annis ante eandem Romam 72; Velleius 65: Dionyſius Halicarnaſſenſis ex Timæo, ante primam Olympiadem annis 38, qui ſunt ante Romam, circiter 162.

Botſram à Pœnis arcem dixi nominatam Hebraico vocabulo בצרא. pòſt Carthada vocata eſt, ait Solinus, quam *urbem novam*, hoc eſt κάπολιν interpretatur, קרית חדתא Ex Boſra Græci Βύρσαν fecere, quod *corium* ſignificat, atque ex fabula duxere appellationis originem, quam Virgilius ſecutus eſt.

Appian. init. Pun.

De Lycurgi ætate, ac Medorum, & Macedonum regnis.

CAP. XIV.

Lycurgus Lacedæmoniorum Legiſlator qua tempeſtate floruerit, dici pro comperto non poteſt; ita diverſæ ſunt de eo priſcorum ſententiæ, quas vitæ ejus initio Plutarchus attigit. Herodotus imprimis Leobotæ regis tutorem illum ait fuiſſe: qui in Euryſthenidarum familia quartus ab Euryſthene cenſetur, atque ab Euſebio regnaſſe perhibetur anno Abraami 994, qui ſit Periodi Jul. 3691, ante primam Olympiadem circiter 248. Sunt qui æqualem faciant Iphiti, à quo prima inſtaurata eſt Olympias. Sic *a* Athenæus, & *b* Pauſanias. Plerique Charilai Polydecti filii, ex Proclidarum familia, tutorem extitiſſe putant. Ita Plutarchus, & Juſtinus. Eratoſthenes apud Clementem Alexandr. anno poſt Troiæ cladem uno minus 300; ante primam Olympiadem octavo & centeſimo Lycurgi tutelam adſcribit, qui eſt annus Per. Jul. 3830.

a Lib. 14.
b Eliac. 1. p. 150.

Medorum primordium congruit an. 100 ante primam Olympiadem. quod in hunc modum probatur. Cteſias apud Diodorum libro 2. Medorum ab Arbace regum ſeriem ita deſcribit.

Mederum regum ſucceſsio è Cteſia.

	Reges.	Anni regni	Anni Periodi Jul. quo cœperunt.
1	Arbaces	28	3838
2	Mandauces	50	3856
3	Soſarmus	30	3916
4	Artycas	50	3946
5	Arbianes, qui & Cardiceas	22	3996
6	Arſaces, qui & Dejoces	40	4018
7	Artynes, qui & Phraortes	22	4058
8	Aſtibaras, qui & Cyaxates	40	4080
9	Apandas, qui & Aſtyages	35	4112

Colliguntur anni 317.

Aſtyagis annos prætermiſſos à Cteſia ex Herodoto ſupplevimus. Igitur Aſtyages poſtremus Medorum principum ab Cyro nepote exutus imperio eſt anno primo Olympiadis 55, ut poſteà demonſtrabitur. hoc eſt anno Per. Jul. 4155. de quibus ſi annos 317 detrahas, reſiduus erit annus Per. Jul. 3838. Porro Cyri primordium; & Aſtyagis exitus demonſtratione conſtat, quam ſuo loco proponemus. Proinde rectè conſtitutum à nobis eſt regni Medorum exordium ex hiſtoria Cteſiæ. quem cæteris, qui eadem de re ſcripſerunt, fide digniorem meritò Diodorus exiſtimat: quoniam apud Perſas, in Artaxerxis Mnemonis comitatu vixit annis pluribus, & ex archivis Medorum, Perſarúmque ſe ea, quæ memoriæ prodidit, hauſiſſe profitetur. At Herodotus Medorum reges quatuor duntaxat enumerat, quorum primus eſt Deioces; eóſque annis 150 regnaſſe perhibet. Euſebius annos huic regno dat 259, Juſtinus 350. Agathias è Cteſia,

ἔτη οὐ μεῖον ἢ τριακόσια, *non pauciores trecentis annos* expleſſe ſcribit,

Macedonum regnum ab Carano Phidonis Argivi fratre cœptum, haud dubio exitu terminatur: ſed initium ſola auctoritate conſtat. Poſtremus rex Perſeus Philippi filius à Paulo Æmilio ſuperatus eſt anno Urbis Varroniano 586; qui incurrit in annum 1 Olympiadis 153. Per. Jul. 4546, ante Chriſti æram, 168. Quod ex ea Lunæ defectione colligitur, quæ pridie ejus diei, quo factum prælium eſt, incidit, ut ſcribit Livius; nóſque ſuo loco notavimus. Hic igitur Macedonici regni poſtremus eſſe debet annus. Primus ab Euſebio ad annum Abraami ponitur 1203; qui ex methodo Euſebianorum annorum in Periodo Jul. numeratur 3900. Quare Macedonicum regnum annis obtinuit circiter 647. ac reges fuere 39, quorum catalogus non uno modo apud Euſebium Latinè ab Hieronymo redditum, & *a* in Dexippi fragmento, ac Georgii monachi Excerptis, tum apud Diodorum legitur. Nos, ut probabile viſum eſt, iis ex auctoribus hunc in modum confecimus.

Euſeb, Chron. ex edit. Pontaci.

a Apud Scal. in Gr. Euſ. p. 47.

Catalogus regum Macedoniæ ex Dexippo, Diodoro, & Euſebio.

		Anni regni	Anni Per. Jul. quibus inierunt.
1	Caranus	28	3900
2	Cœnus Carani F.	28	3928
3	Thurimas Cœni F.	45	3956
4	Perdiccas Thurimæ F.	48	4001
5	Argeus Perdiccæ F.	32	4049
6	Philippus Argei F.	35	4081
7	Aëropas Philippi F.	42	4116
8	Alcetas Aëropæ F.	28	4158
9	Amyntas Aëropæ F.	49	4186
10	Alexander Amyntæ F.	43	4235
11	Perdicas II Alexandri F.	23	4278
12	Archelaus Perdiccæ F.	14	4301
13	Oreſtes Archelai F.	0	4315
14	Aëropas tutor Oreſtis	4	4315
15	Pauſanias Aëropæ F.	1	4319
16	Amynthas primò	1	4320
17	Argenus	2	4321
0	Amyntas iterum	21	4323
18	Alexander Amyntæ F.	2	4344
19	Ptolemæus Alorites Amyntæ F.	3	4346
20	Perdiccas Amyntæ F.	5	4349
21	Philippus Amyntæ F.	24	4354
22	Alexander Philippi F.	12	4378
23	Aridæus Philippi F.	7	4390
24	Caſander Antipatri F.	19	4397
25	Philippus Caſandri F.	1	4416
26	Antipater & Alexander Caſſandri FF.	3	4417
27	Demetrius Poliorcetes	6	4420
28	Pyrrhus	M. 7	4426
29	Lyſimachus	A. 5. M. 6	4427
30	Ptolemæus Lagi F.	A. 1. M. 5	4433
31	κεραυνός.		
32	Meleager Lagi F.	M. 2	4434

33	Antipater	D. 45	4434
34	Soſthenes	2	4434
35	Antigonus Gonatas, Demetrii Poliorcetæ F.	36	4436
36	Demetrius Gonatæ F.	10	4472
37	Antigonus Δώσων	12	4482
38	Philippus Demetrii F.	42	4494
39	Perſeus Philippi F.	11	4538

Deſiit Macedoniæ regnum anno 4545. Per. Jul. poſtquam perſeveravit annos integros 946.

Horum in regum ſerie quædam animadverſione digna ſunt. *a* Primum quod ad Perdiccam undecimum regem attinet, ejus initium finémque perperam ab Euſebio collocari in anno 1 Olympiadis 80, Abraami 1557, qui congruit anno Per. Jul. 4254. cui quidem Perdiccæ primum annum *b* Scaliger adſcribit. Ita cùm annis regnaſſe velint ambo 28, deſinet in anno Per. Jul. 4282, qui proximè belli Peloponneſiaci exordium anteceſſit. Atqui anno belli 15 regnabat idem ille Perdiccas, ut idem facit gravis imprimis auctor *c* Thucydides. Caſtigandus itaque eſt longè graviſſimus hic error; & Perdiccæ primordium ad annum Per. Jul. 4178 accomodandum, quo cœpit annus 1 Olympiadis CXI. Et quidem *d* Diodorus ad annum ſequentem meminit Perdiccæ Macedonum regis. Sed quot annis regnarit, haud una ſententia eſt, ut refert *e* Athenæus. Nos 23 cum Marſya, Philocoro, *f* ac Dexippo tribuimus. Proinde obiit anno Per. Jul. 4301, belli Peloponneſiaci 19.

Hinc Alexandri patris illius exordium ſtatuimus circa annum Per. Jul. 4235, qui proximus eſt ab expeditione Xerxis in Græciam. Nam 43 anni Alexandro competunt ex Grecis Euſebij Collectaneis. Archelao verò 14: quamvis Diodorus ſeptem duntaxat ei tribuat. Nos Dexippum ſequi maluimus. Deinceps ad Alexandrum uſque Magnum regum decem tempora ex Diodoro conſtituimus. In quibus Dexippi fragmentum haud ſatis integrum extat.

a Vide Par. Oper. de Doct. Temp. p. 848.

b Lib. 2. Iſag. Can. p. 163.

c Lib. 5. p. 400. edit. Græcol.

d Lib. 11.

e Lib. 5.

f In excerp. 62. Euſeb. p. 47.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS SECUNDÆ

LIBER TERTIUS.

De initio ludorum Olympicorum, quos inſtauravit Iphitus.

PAULATIM ad ea tempora progredimur, quæ certi aliquid, & explorati in Græcorum hiſtoriam conferunt; in quibus principem locum tenent Olympiades; quæ poſt annos vertentes quatuor inſtaurabantur. Scribit Pindari Scholiaſtes eos ludos alternis in menſem quadrageſimum nonum, & quinquageſimum incurriſſe, hoc eſt in Apollonium menſem, aut Parthenium. Quod de vetere anno Lunari debet accipi; cujus modus nimium diſtabat ab exacto. Quatuor anni ſimplices octo & quadraginta menſibus conſtant. quibus evolutis, quadrageſimo nono menſe, hoc eſt initio Tetraëteridos alterius; ludi committebantur. Poſtea menſis unus intercalabatur. Ideo in quinquageſimum menſem cadebant. Sed hujus anni forma propter vetuſtatem ignota eſt hodie.

CAP. I. Vide 9. de Doct. Temp. c. 37. & ſeq.

Ad Olymp. 5.

Legitimum tempus ludicri peragendi fuit æſtiuum, ſub ipſum ſolſtitium. quod in Paralipomenis Operis *a* de Doct. Temp. accura è demonſtravimus ex Herodoto, Cenſorino, & aliis. Tametſi non diffitendum eſt, interdum

Tempus ludorum. *a* paralip. p. 850.

ſerius eſſe commiſſos. Sed id præter ordinem morémque contigit; ut eo anno, quo Julius Cæſar interfectus eſt, cùm Cicero navigare vellet in Græciam, videntur in Septembrem menſem prorogati ludi, ut ex lib. 15. epiſt. ad Attic. Epiſt. 7 haud abſurdè colligitur; quod rectè Vendelinus noſter obſervavit. Legitimum tamen, & ordinarium tempus æſtivum fuit.

Primæ Olympiadis tempus.

Primum ludicrum Olympiadicum eo anno celebratum eſt, qui eſt ſeptingenteſimus ſeptuageſimus ſeptimus ante primum annum æræ Chriſtianæ; & eſt in Juliana Per. 3938, mundi 3208, circa triceſimum quartum Azariæ, ſive Oziæ regis Judæ quod certiſſimis argumentis ex hiſtoria, & cæleſtibus obſervationibus adſtruitur. Imprimis autem ex Thucydide colligitur, qui Solis deliquia duo unum Lunæ, contigiſſe ſcribit totidem in annis Peloponneſiaci belli. *a* Velut anno primo Solem ait defeciſſe poſt meridiem. Bellum Peloponneſiacum cœpit anno primo exeunte Olympiadis 87, ſequente ſecundo. Nam *b* anno quarto belli labente, incidit Olympicus agon, quo vicit pancratio Doritus Rhodius iterum, quæ fuit Olympias 88. Ergo anno quarto exeunte Olympiadis 87 cœpit annus quartus belli Peloponneſiaci. Quippe *ἦρι ἀρχομένῳ ineunte vere*, anni Peloponneſiaci belli inchoandi ſunt, ut idem auctor eſt *c* Thucydides. *d* Item anno belli duodecimo Olympia peracta ſunt, quibus Androſthenes Arcas pancratio vicit, Archonte Athenis Euclide, quando Lacedæmonii ab Eleis excluſi ſunt. Ea non alia eſt Olympias, quam nonageſima. Proinde definente anno quarto Olympiad. 89. duodecimus annus iniit belli Peloponneſiaci. ex quo ſequitur primum belli cadere in annum primum Olympiadis 87. Secundum Solis deliquium notatur ab *e* eodem hiſtorico anno octavo ineunte belli Peloponneſiaci, quo Sol ex parte defecit. Ad hæc *f* incipiente duodecimo anno belli Athenienſes fœdus ait annorum centum iniiſſe cum Argivis, & Eleis, ac Mantineis, ac ſequenti æſtate ludos Olympicos incidiſſe, quibus

a Thuc. l. 2. p. 157. Græcolat.

b Thuc. l. 3. p. 178.

c Lib. 2. ſub init.

d Thuc. 5. p. 372. & 379.

e Thuc. 4. 286.

f Thuc. 5. p. 372. & 370. Græcolat.

Androſthenes Arcas vicit. Pancratio primùm. Fuit hæc Olympias nonageſima. *a* Denique Lunam defeciſſe narrat anno 19 belli, quando Athenienſes à Siculis victi, & profligati ſunt cum eorum duce Nicia. Non poſſunt hæc abire, quin prima eclipſis contigerit anno Periodi Julianæ 4283. ſecunda anno 4290. tertia anno 4301. Bellum quippe Peloponneſiacum cœptum eſt anno Per. Jul. 4283, uti poſtea probabitur: quo anno Sol defecit Auguſti tertio, feria 4, hora 5, 53 à meridie, ídque Athenis: fuítque defectio digitorum 10 $\frac{1}{7}$ ferè. Anno verò 4290, idem ſidus Martii 21 defecit, feria 4, hora 8, 17 poſt noctem mediam, digitis circiter novem. Denique anno 4301 Luna defecit Auguſti 27, paulo ante mediam noctem. Igitur Olympias 87 cœpit anno ex Juliano, qui initium belli proximè anteceſſit, nimirum anno Per. Iul. 4282. Olympias 88 iniit anno 4286. Olympias nonageſima anno 4294. Quare ſi Olympiades integræ 86 quaternario multiplicentur; (nam quælibet annis conſtat quatuor) conſient anni 344 à primo agone Iphiti. Hi detracti de anno 4282, quo Olympias 87 cœpit, relinquunt annum Julianæ Periodi 3938, ante Chriſtianam æram 777, quo primus agon Olympicus indictus eſt. Præterea *b* Xenophon Olympiade quadam ineunte bellum idem deſiiſſe narrat, ſub Solis defectionem. Quam quidem Olympiadem proximè ſubjicit ei, quam initio libri 1 diſertè numeraverat tertiam & nonageſimam. Unde ſub initium 94 Olympiadis finis impoſitus eſt Peloponneſiaco bello; qua ineunte Olympiade Sol defecit Septembris 3, anno ante Chriſtum 404, Per. Iul. 4310. Idipſum & expeditio Xerxis in Græciam oſtendit, & Salaminia clades; quam anno primo ineunte Olympiadis 75 contigiſſe, Periodi Iulianæ 4234, ſuo loco declarabitur. Deductis annis ab Iphito 296, ſive Olympiadibus 74 integris, de annis 4234, reſtat annus Per. Iul. 3938.

a Thuc. 7. p. 527.

b Xen. 2. Hellen. p. 270. edit.

Nec aliud perſuadet Cenſorini locus inſignis cap. 21, ubi annum, quo ſcribebat, variis characteribus illuſtrat, aitque fuiſſe ab Olym-

piade prima milleſimum & quartum decimum. Annus, quo ſcribebat, æræ Chriſtianæ fuit 238. Per. Jul. 4951. de quibus ſi deduxeris 1014, reſidebunt 3937. Ergo ſequenti 3938 primus Olympicus annus incœpit.

Ex his, aliiſque, quæ deinceps occurrent, efficitur primum agonem Iphiti abhinc annis 2407 iniiſſe, & hoc anno Chriſti 1631, à diebus æſtivis proceſſurum annum tertium Olympiadis 602. Quæ quidem epocha firmiſſimè munienda fuit, quod ad eam inſequentia tempora deinceps exigenda ſunt.

De Roma conditu, déque varia putatione annorum ab Vrbe condita, præſertim Varroniana, quæ quidem approbatur. Videri Romam autumno conditam, tum de conceptu Romuli, & ortu.

CAPUT II. *De Vrbis initio variæ ſententiæ.* Vid. 9. de Doct. Temp. c. 46. & ſeq.

URbem Romam non eodem omnes anno conditam veteres perinde ac recentiores exiſtimant. Sed duæ ſunt hodie receptæ, ac celebriores reliquis ſententiæ. Prima Varronis, ut teſtatur Plutarchus, quæ anno tertio deſinenti ſextæ Olympiadis conditum Urbis aſſignat. poſterior eſt Verrii Flacci in Faſtis Capitolinis, quæ eundem conditum rejicit in annum ſequentem, qui eſt quartus deſinens Olympiadis ſextæ: quam Catonianam fruſtra Scaliger appellat, ut *a* ſuo loco demonſtravimus. Utra verior ſit, difficile eſt dictu. Nos priorem anteponimus alteri: atque ita conditam eſſe Romam aſſerimus anno tertio Olympiadis ſextæ, ſive Iphiteo tertio & viceſimo. cúmque Olympias prima cœperit anno Per. Jul. 3938, qui eſt 777 ante Chriſtianam æram, ut alio loco demonſtratum eſt, primus annus Urbis ex Varronis putatione, cadit in annum Per. Jul. 3960, vel 3961. Anno quippe 3960 iniit annus tertius Olympiadis ſextæ à diebus æſtivis. Quare ſi Urbs Roma Aprili menſe fundata eſt, ut vulgò ferè ſentiunt, primus Urbis incurrit in annum 3961

a Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 45.

Verùm Manilius lib. 4, Romam ait in Libra conditam :

Heſperiam ſua Libra tenet, quâ condita Roma, &c.

Solinus verò cap. 1, perinde Lunam in Libra fuiſſe refert; ſed Solem in Tauro præterea collocat : quod minimè procedit. Plutarchus autem ex Tarrutii Firmani genethliaci ratiociniis, quem Varro ad ejus rei inquiſitionem adhibuit, Romam conditam ait Pharmuthi 9. Ut igitur ambo illa complectamur, Romam & in Libra, & Pharmuthi nono die fundatam eſſe, congruet annus Per. Jul. 3960, Octobris 4. Siquidem anno iſto neomenia Thoth anni Ægyptiaci incidit in Feb. 28, Pharmuthi 9 in 4 Octob. Novilunium autem medium uno die antecellit. Contigit enim ex Pariſinis tabulis Octob. 2, feria 3, hora 18, 18 poſt mediam noctem, Romæ, hoc eſt Octob. 3. Nam Judaïcus character neomeniæ Marcheſuvan anno Judaïco 3008, habetur feria 4, 1, 820, Octob. 3. Verum autem novilunium commiſſum eſt Octob. 2, hora 7, 22 poſt mediam noctem, Romæ. Quare non reſpondet ἀκριβὴς illa τριακὰς Plutarchi, ſed abeſt biduo. Potuit tamen popularis, ac civilis eſſe τριακὰς, ob μετάπλωσιν ſideris, in Græcia : præſertim cùm pleræque civitates à corniculata Luna neomeniam auſpicatæ ſint : ea verò in 4. Octobris incurrerit. Quam ad rationem exigenda ſunt, quæ in 9 de Doct. Temp. cap. 48 ſuper hac re tradidimus. & pro ἀκριβεῖ novilunio populare computandum. Proinde nullus aptior annus eſt Tarrutii & Manilii ſententiæ, quàm Jul. Per. 3960, quo tertius Olympiadis ſextæ Octobri menſe labebatur. Sed ut à communi uſu minimè recedamus; Palilia prima (paſtorale id erat feſtum, quo Romulus dominæ rerum Urbis fundamenta poſuit, 11 Cal. Maii, ut tunc annus habebatur) conferemus in annum ſequentem Julianæ Periodi 3961, quo tertius adhuc in curſu erat annus Olympiad. 6, ante Chriſtianam æram ſeptingenteſimum quinquageſimum quartum; mundi 3231.

Roma videtur autumno condita.

Hujus epochæ fides innumeris veterum teſtimoniis, & cœleſti quoque obſervatione conſtat. Nam complures in annalibus Solis, Lunæque defectiones annis Urbis conditæ notatæ leguntur, quarum lib. 9 de Doct. Temp. cap. 50 nonnullas retulimus. Velut inſignis illa fuit Lunæ, quam C. Sulpitius Gallus pro concione prædixit, pridie quàm Perſeus à Paulo Æmilio in Macedonia vinceretur, æſtivo tempore, ut refert Livius. *a* Ea vero deprehenditur anno Per. Jul. 4546, ea nocte, quæ inter Junii 21, & 22 intercellit, anno illo, quo Coſſ. fuere L. Æmilius Paulus, C. Licinius Craſſus, quique numeratur in Faſtis Capitolinis, quos Sigonius ſequitur, ab V. C. 585. ex Varronis autem calculo, ut in Onuphrianis, 586. quorum numerorum alterutro dempto ex Jul. Per. annis 4546, invenies Palilia prima Romuli cadere in annum 3961 ſecundùm Varronem; vel, ex Capitolinis Faſtis, 3962. Tum omnes illæ defectiones, quibus Olympiadum initium capite ſuperiori probavimus, ad annorum Urbis adſtruendam originem ſpectant. Quemadmodum & Cenſorini memorabilis ille locus, ex cap. 21; ubi annum illum, quo ſcribebat, quem eſſe Chriſti 238 ſignificavimus, numerat 991 conditæ Urbis, ex Palilibus. Erat is in Periodo Juliana, 4951. de quo ſi 991 deduxeris, relinquetur annus Periodi Jul. 3960. Igitur ſequenti, qui eſt 3961, imputantur à Cenſorino Palilia prima, ex Varronis ſententia. Vide præter Onufrii, Sigonii, Pighiſque Faſtos, quæ à nobis in 9 de Doct. Temp. pertractata ſunt.

Demonſtratur epocha Varroniana.

a Lib. 4. Dec. 5.

Poſt natalem Urbis, Romuli ipſius ejus parentis conceptus, atque ortus paucis hic exponendus eſt.

Tarrutius *b* Firmanus conceptum matris utero Romulum, aſſeverabat anno primo Olympiadis ſecundæ, Chœac. 23; natum verò die 21 Thoth atque in ejus conceptu Solem defeciſſe penitus: quemadmodum & illo die, quo Roma condita eſt. *c* Halicarnaſſenſis autem conſentire ait omnes, Romulum anno ætatis 18 Urbem ædificare cœpiſſe. Ea ratione natalis

b 9. de Doct. Temp. c. 48. Dion. 1, & 2. Liv. 1. Plut. Rom.

c L. 2. p. 119. Vech. ed.

ejus incurret in annum Per. Jul. 3944. Addit & tam eo anno, quo conceptus eſt, quàm quo mortuus, Solem defeciſſe totum. De morte paulò pòſt viderimus. Quod ad Solis deliquia pertinet duo, quorum alterum in ipſo Romuli conceptu; alterum eo die, quo Urbs eſt fundari cœpta contigiſſe dicitur; ea ſunt hactenus ex Tabulis quæſita fruſtrà, ut in 9 de Doct. Temp. cap. 48. fusè declaravimus. Quare auctorum graviſſimorum teſtimonio potiùs, quàm cœleſti obſervatione nititur hæc opinio, quam Halicarnaſſenſis perſuadet, Romulum anno 2 exeunte Olympiadis ſecundæ in lucem editum eſſe. qui eſt Per. Jul. 3944, & octavo decimo pòſt, id eſt, Per. Jul. 3961, Urbem condidiſſe. At eo, quo mortuus eſt, anno Romulus, hoc eſt Olympiadis 16 anno 1 exeunte, revera Solem defeciſſe ſub occaſum comperimus, anno Per. Jul. 3999. Maii 26.

De æra Nabonaſſari, & initio Babylonici regni.

CAPUT III. Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 51. & ſeq.

APud Ptolemæum, & aſtronomos reliquos celeberrima eſt æra Nabonaſſari, quem Babylone regnaſſe inter omnes convenit. Hujus verò mentio apud Græcos rerum cœleſtium peritos ideò percrebuit, quòd permultæ vetuſtiſſimorum temporum obſervationes regis illius epocha conſignatæ Babylone miſſæ ſunt à Calliſthene Ariſtotelis diſcipulo, ut teſtatur Simplicius.[a] Initium Nabonaſſari iis ex obſervationibus, quas paſſim Ptolemæus commemorat, latere poteſt neminem. Contigit autem anno Per. Jul. 3967, mundi 3237, ante Chriſtianam æram 747, Urbis conditæ ſeptimo. Anni forma, cui iſte titulus illigatur, eſt Ægyptiaca, quæ ſolidis diebus 365 conſtat, ſine ullis appendicibus horarum ſex. Unde quartò quoque vertente anno, caput anni die uno retrocedit, ut in lib. 1 declaravimus. Ergo Thoth Nabonaſſari incidit in diem 26 Februarii Juliani, & à meridie ejus diei aſtronomicè computatur, ut auctor

[a] Comm. 46. in 2. de Cœlo. Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 13.

eſt Ptolemæus. quanquam πολιτικῶς ab ortu Solis antecedente repetitur.

Nabonaſſari epocha demonſtratur.

a Ptol. 5. p. 105. Græcæ edit.

Quod Nabonaſſarus anno illo, quem ſignificavi, regnare ſit aggreſſus, fidem faciunt Solis ac Lunæ deliquia, quæ à a Ptolemæo notata ſunt. velut anno Nabonaſſari 366, Thoth 27, hora 6, 30′ à media nocte, Alexandriæ defeciſſe Lunam ait, Archonte Phanoſtrato. Tempus congruit Decembris 23, fer. 5, ante Chriſtianam æram 383, Periodi Julianæ 4331. Anni Ægyptiaci 365 abſoluti cum diebus Toth æquè confectis 26, horis 6, 30′, dies complent 133251, horis 6, 30′, qui ſunt anni Juliani 364, dies 300, horæ 6, 30′. Si igitur de annis vertentibus 4330, & diebus 356 horis 6, 30′, quæ ab initio Julianæ Periodi ad momentum obſervationis à Ptolemæo deſcriptæ lapſa ſunt, auferas annos 364, dies 300, horas 6, 30 reſidui erunt anni 3966, dies 56, à Calend. Januarii. Igitur die 57 ab iiſdem Calendis cœpit neomenia Thoth anni primi Nabonaſſari. Is eſt verò Februarii dies 26. Idem & obſervationes reliquæ promittunt, quas recenſere ſupervacaneum eſt.

Cenſorinus præterea cap. 21, anno Julianæ ducenteſimo octogeſimo tertio cœpiſſe dicit nongenteſimum octogeſimum ſextum annum Nabonaſſari. Annus primus Julianus quadraginta quinque annis æram Chriſtianam antecedit, ut ſuo loco demonſtrabitur. Quare ſi de 283 Julianis ſubtrahas 45, reſiduus erit Chriſti 238; quo quidem neomenia Thoth anni Nabonaſſarei 986 contigit 7 Calend. Jul. Hic eſt annus Periodi Julianæ 4951, de quibus deducendi ſunt anni 3965, ut habeatur Nabonaſſareorum numerus, ex iis quæ lib. 1. hac de re tradidimus. Unus quippe annus accreſcit ad ſummam. Unde conſequens eſt, primum annum Nabonaſſari cadere in 3967 Per. Jul.

Chaldæi Reges.

b 4. Reg. 10. & 2. Par. 32. 31.

Ex his efficitur, Chaldæorum regnum eodem illo anno cœptum videri, auctore, ut eſt credibile, Nabonaſſaro. Eſt b in ſacris libris prima regum Babyloniorum mentio ſub Ezechiæ regno, circa annum ejus 14, quo Merodach filius

Baladan rex Babyloniorum legatos miſiſſe fertur ad Ezechiam, *ut interrogarent de portento, quod acciderat ſuper terram*; cum quod illum ægrotaſſe didicerat. Annus 14. Ezechiæ ex his quæ ſuo loco expoſita ſunt, incurrit in annum Per. Jul. 4000, qui eſt à Nabonaſſari primordio triceſimus quartus.

Extat vetus Canon Babyloniorum regum, quo Ptolemæus, aliíque Mathematici ſunt uſi, qui à Nabonaſſaro ad Alexandri M. obitum perducitur. In eo porro Mardokempadus, qui Merodach in ſacris libris nominatur, regnare cœpit anno ab Nabonaſſaro 27. & fortaſſis Baladan illius pater is eſt, quem Canon Ilulæum vocat. In fine hujus Par.

Quocirca probabilis eſt conjectura, poſt Aſſyrios, aliquanto ſpatio defeciſſe ab Medis Babylonios, ac privatum ſibi ſtatuiſſe regnum, duce Nabonaſſaro. quod regnum initio tenue, & Aſſyriis obnoxium, ab Nabopolaſſaro, ejuſque filio Nabuchodonoſoro amplificatum eſt, ut & Medos ipſos, Aſſyrióſque ſibi ſubjiceret. de qua re poſtea. Sed obſcuriſſima ſunt illius imperii primordia; de quibus nihil præter conjecturam ferè reliquum habet hiſtoria.

De tempore belli, quod rege Cyaxare Medi cum Lydis geſſerunt, déque Lunari defectione, quam Thales prædixit. tum de Nabopolaſſaro rege Babylonis, ejúſque filii Nabuchodonoſori primordio.

CAPUT IV. Lib. 10. de Doct. Temp. c. 1.

HErodotus in primo libro refert Cyaxarem ſexennale bellum cum Alyatre Lydorum rege geſſiſſe, ac demum anno ſexto, cùm inter eos commiſſum eſſet prælium, obſcurato repente Sole, territos illos abſtitiſſe pugna, atque ita bellum eſſe diremptum. Hujus belli tempus ex illa Solis eclipſi inveſtigari debet.

Ea verò quo anno contigerit, magna Scriptorum eſt diſſenſio. Nos in annum Per. Jul.

4117, mundi 3387, ante Chriſtum 597, illam conjicimus: quo defecit Sol Julii 9, feria 3, ſub horam ſextam matutinam: ac digitorum, ut vocant, eclypſis illa fuit ex Tychonico calculo, 9, 22: ex veterum autem ratiociniis, amplius 10 ½. Cyaxares anno Per. Jul. 4080 regnare cœpit; & annos 40 Medis præfuit, uſque ad annum Per. Jul. 4120. Proinde anno ejus 37 belli Lydi ſextus incidit. Prima Scytharum eruptio ſub initium illius contigit, puta anno Per. Jul. 4081, Circa annum deinde 4108, id eſt, poſt annos 28, à Cyaxare circunventi & occiſi ſunt. Inde poſt unum vel alterum annum alia Scytharum manus ſupplex ad eundem regem adiit. Ponatur hic annus Per. Jul. 4110. Bellum verò ſexennale inchoari potuit anno 4111, vel 4112. Ita ſextus incurret in annum 4117, qui eſt quartus Olymp. 45, quo tempore regnabat in Babylonia Nabuchodonoſor, qui Herodoti Labynitus eſſe videtur.

b. 9. de Doct. Temp. c. 57, & ...

Quod ad Nabopolaſſarum attinet, is in Canone Mathematico, quem ſæpè laudavimus, inter Babyloniæ principes ponitur; eíque unus & viginti anni tribuuntur; cui Nabuchodonoſorus ſubjicitur, qui annis tribus & quadraginta regnavit. *a* Beroſus verò Chaldaïcorum annalium ſcriptor, qui Alexandri M. ætate floruit, apud Joſephum, & Euſebium auctor eſt; Nabopolaſſarum Nabuchodonoſori patrem Ægypto. Cœleſyriæ, ac Phœniciæ dominantem, illis præfeciſſe Satrapam; cujus, inquiunt, audita defectione, filium ſuum Nabuchodonoſorum adverſus illum cum exercitu miſit, victis rebellibus; recuparatóque imperio, cùm interea fato functus eſſet Nabopolaſſarus ejus pater, raptim Babylonem advolavit, copiis omnibus unà cum præda cuidam amicorum commendatis, ut ea deportaret in Babyloniam.

a ...er. apud Ioſ. l. 9. Ant. c. ... & 1. contra ... p. p. 925. edit. ... ob. Euſ. 9. de ... ep. p. 267.

Quo tempore Babylone regnare Nabopolaſſarus cœperit, ex cœleſti obſervatione conſtat lunaris defectus, *b* quem Ptolemæus ex Chaldæorum fide recenſet. Si quidem anno quinto Nabopolaſſari, qui eſt à Nabonaſſaro 127, A-

b Ptol. l. 5. p. 125, Græ. V. de 9. de Doct. Temp. c. 58.

thyr 27, ſequente 28, hora 5, 50' à media nocte Babylone, Alexandriæ verò hora ipſa 5, obſcurata eſt Luna quarta diametri parte. Tempus congruit in annum Periodi Julianæ 4093, mundi 3363, ante Chriſtianam æram, 621, quo anno lunaris defectio contigit Aprilis 22. Neomenia Thoth anni Nabonaſſari 127 incurrit in Januarii 26. Quare cum anni regum iſtorum à neomenia Thoth computari ſoleant, quintus annus Nabopolaſſari cœpit anno Jul. Per. 4093. Primus itaque cadit in annum 4089, qui eſt 17 Joſiæ regis. Porro tametſi lib. 1. con. Appionem Joſephus Beroſi fragmentum illud citans *εἴκοσι ἐννέα viginti novem annos* adſcribat Nabopolaſſaro; tamen in lib. 10 Originum, & apud Euſebium *εἴκοσι ἓν vinginti unus* legitur. quod & nos amplectimur. Ita enim Mathematicus ille Canon Babyloniorum regum. Tum hiſtoria ipſa ſuffragatur. Siquidem Beroſus addit Nabopolaſſarum haud multò poſt miſſum ad expeditionem filium deceſſiſſe. Accidit autem expeditio iſta anno Joakimi tertio, vel quarto ineunte. Sanè ab anno quarto Joakimi primus Nabuchodonoſori numeratur in ſacris literis, ut Hieremiæ 25. quod ſuo loco dictum eſt. Quanquam Nabopolaſſarus nonniſi biennio poſtea mortuus eſt, anno Per. Jul. 4109, cum primum & viceſimum inchoaſſet. Ideò vel Nabopolaſſarus annos tantum 19 in imperio vixit: vel Nabuchodonoſori primordium ab eo tempore, quo cum imperio primum apud ſe viſus eſt, numeravere Judæi; cum biennio ſerius à Chaldæis putari cœperit. quod mihi probabilius videtur. Quocirca ambo iſta vera ſunt, & anno Per. Jul. 4089. Nabopolaſſarum regnare cœpiſſe; & Nabuchodonoſori imperium ex anno 4107 ab Judæis eſſe deductum, cum ab 4109 Babylonii putaverint, mortuo Nabopolaſſaro, qui viceſimum primum eodem inchoavit. Ad hanc normam exigenda ſunt, quæ in 9 de Doct. Temp. c. 61 diximus. Nam ibi æra utraque rectè conſtituta eſt. Sed Nabuchodonoſori, ut eſt unica Judaïca anno 4 Joakimi; ita Babylonica eſt altera,

biennio tardior. ſiquidem Nabopolaſſarum annos in imperio 21 vixiſſe credimus. alioqui ſi ab anno 4 07, indidem unde Judæi, Babylonii quoque Nabuchodonoſori regnum auſpicati fuerunt, non plures, quàm 19 ab an. 4089 ad 4107 putandi ſunt. Sed Judaïcam epocham à Babylonicâ ſatius eſt diſcernere. Ex priore Nabuchodonoſor annos 45; ex poſteriore 43 regnaverit; quot & Beroſus, & Canon Babyloniorum regum imputat. quæ res ſequenti capite pertractabitur.

CAP. V.

Vide 10. de Doct. Temp. c. 7.

De Nabuchodonoſori ſucceſſoribus, præſertim Nabonido, & Dario Medo.

a Ioſe. 1. con. App. Euſ. 10. Præp. p. 267.

a BEroſus apud Joſephum, & Euſebium Babyloniorum regum ſeriem à Nabopolaſſaro ad Cyrum ita degerit. Nabopolaſſaro dat annos 21, Nabuchodonoſoro 43. Huic filius ſucceſſit Evilmerodachus, qui, cum biennio regnaſſet, à Nerigliſſaro ſororis ſuæ marito necatus eſt. Nerigliſſoorus deinde quatuor annis regnum tenuit. cui ſucceſſit Laboroſoarchodus ejus filius menſibus novem. qui ob pravam indolem conſpiratione ſuorum interfectus eſt, ac de conſenſu eorundem Nabonido cuidam Babylone oriundo, qui conjurationis erat particeps, delatum eſt imperium. quem annum decimum ſeptimum agentem in regno Cyrus Perſarum rex aggreditur, ac prælio victum in arce Borſippena obſidet. Interim verò, expugnata Babylone, ad obſidionem reverſus, Nabonidum in deditionem accepit, & in Carmaniam tranſtulit. Hæc Beroſus 3 libro Chaldaïcarum Originum. Quibus conſentanea ſunt, quæ Abydenus ex Megaſthene refert apud Euſebium. qui hoc addit, Nabonidum nulla cum Laboroſoarchodo (Labaſſoaracum vocat) propinquitate fuiſſe junctum. Canon ille Babyloniorum principum, *b* quem ſæpe citamus, in recenſendis regibus, cum Beroſo, Abydeno, ac Megaſthene conſentit, in annis verò paululum diſcrepat. Utramque ſummam hoc laterculo comprehendemus.

Nabonidas.

b Extat in fine Partis hujus.

	Anni ex Beroſo	Anni ex Canone	Cœperunt ex Beroſi putatione anno Periodi Jul.
Nabopolaſſarus	21	21	4089
Nabuchodonoſor	43	43	4109
Evilmerodachus	2	3	4152
Neriglissarus	4	5	4154
Laboroſoarchodus	M. 9	Omiſit	4158
Nabonidus	17	32	4159
	Summa annorum 87 Men. 9	Summa annorũ 104	Deſierunt anno 4176

Nos Beroſo potiùs aſſentimur. Nam Canonis ſumma minus cum hiſtoria congruit. Idem Neriglissaro annum Laboroſoarchodi proprium admetitur. Igitur ab initio Nabopolaſſari ad captàm Babylonem anni ſunt 88, quorum ultimus inchoatus eſt. Totidem ad annos Periodi Julianæ 4088 adjecti. (Nam 4089 Nabopolaſſarus iniit) deſinunt in 4176, quo capta eſt Babylon, ut poſtea demonſtrabitur. Adſcripti ſunt in laterculo anni Periodi Julianæ quibus ſinguli reges iniiſſe videntur, quos paulo aliter in Tomo ſecundo, de Doctr. Temporum digeſſimus. Id enim penè arbitrarium eſt; cum & annorum numeri non iidem apud Scriptores inveniantur; & incertum ſit, utrum ſuos quiſque annos integros, ac vertentes habuerit; an, ut moris eſt, inchoati pro plenis accipiantur. Quare utcunque calculos poſueris, non valdè refert: niſi quod prius illud de Nabopolaſſaro tenendum potiùs eſt, quàm quod illîc amplexi ſumus.

Nabonidum hunc, quem poſtremum in catalogo recenſuimus, *a* Joſephus Balthaſarem eſſe putat, cujus in Danielis libro mentio eſt. ubi & Nabuchodonoſori filius appellatur; & poſt

a Ioſeph. lib. 10. Antiq. c. 12.

horribile ſpectrum. ſcribentis ad parietem manus ab eo cònſpectum, & à *a* Daniele interpretatum, eadem nocte interfectus dicitur; eique ſucceſſiſſe Darius Medus Baltaſaris porrò tertius annus 7 capite Danielis exprimitur. Sed an pluries idem imperarit, haud ſatis conſtat.

a Dan. 3.

Ioſephi error.

Hîc verò Joſephi mira eſt oſcitantia; qui illos ipſos, unde hanc hiſtoriam deſcripſit, auctores incurioſè legit. Teſtis eſt enim Megaſthenes Nabonidum nullo propinquitatis jure cum Laboroſſaorchodo fuiſſe conjunctum. At Baltaſar ille Danielis non alienis utique ſucceſſit: ſed paternum, & avitum ſortitus eſt regnum. Verba Beroſi, ἀπολομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ κοινῇ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τινὶ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως. *Hoc vero necato* Laboroſſoarchodo) *convenientes inter ſe conjurati de communi conſenſu regnum detulerunt Nabonnedo cuidam ex iis qui Babylone orti erant, eiuſdem conſpirationis ſocio.* Non poſſunt hæc de legitimo ejus, qui mortuus erat, herede, ac ſucceſſore dicta videri: ſed de peregrino, & adſcititio; cujuſmodi Baltaſar non fuit. Non eſt igitur idem cum Nabonnedo Baltaſar, ſed potiùs cum Laboroſſoarchodo Nabuchodonoſori nepote, ex ejus filia, quæ Nerigliſſaro nupſit, ut ſcribit Beroſus. Nerigliſſarus verò, quaſi tutorio nomine, pro filio Laboroſſarchodo, ſeu Baltaſare regnum adminiſtravit. Hinc eſt, quod Baltaſari tertius annus tribuitur à Daniele. Quòd autem *b* Hieremias prædixerit, Deum Nabuchodonoſoro, ejúſque filio, ac filij filio regnum eſſe daturum; *filij* nomen pro genero ſumi poteſt. Ita Davidem filium appellat *c* Saül. *d* Hyeronymus quoque, ubi Nabuchodonoſor pater Baltaſaris vocatur, proavum ſignificari aſſerit. ut mirum non ſit, ſi, ut *patris* appellatio, ita *filii*, à propria notione ad minus propriam aliquando transferatur. Nam & 2 Paralip. c. 22, 2, Athalia Amari filia dicitur, quæ neptis eſſet. Sed vide l. 10 de Doct. Temp. c. 7, & ſeq.

b Hie. c. 27.

c 1 Reg. 24, 17.
d ad 5. c.

De obſidione Tyri, aliiſque Nabuchodonoſori rebus geſtis, & inſequentium Babylonis principum. ac de poſtremo Medorum rege: quem fuiſſe Aſtyagem oſtenditur, non Xenophontem Cyaxarem, aut Darium Medum.

CAP. VI.

RES à Babyloniis illis regibus geſtas inopia Scriptorum oblivione damnavit; præter illa, quæ in ſacris libris memoriæ produntur; quæque in Beroſi, aliorúmque Fragmentis apud Joſephum, & Euſebium extant. quæ in calcem Operis de Emendatione Temp. conjecit Scaliger. Nabuchodonoſorum ſanè longè maxima bella feciſſe, ac plurimas gentes vincendo peragraſſe, non ſolùm ſacræ literæ teſtantur; ſed etiam Megaſthenes in quarto libro rerum Indicarum, ut ſcribit *a* Joſephus, de hoc rege prædicavit; fortitudine, ac rerum geſtarum magnitudine multum ab eo eſſe ſuperatum Herculem. quippe præcipuam illum urbem Africæ, & majorem Hiſpaniæ partem armis ſubjugaſſe. Philoſtratus verò in Phœnicum, & Indorum hiſtoriis, Tyrum ab eodem annis tredecim oppugnatam eſſe ſcripſit. Qua de obſidione diximus in *b* 9 de Doct. Temp. eámque cœptam eſſe docuimus anno Nabuchodonoſori circiter 16, Per. Jul. 4122, anno antequam Hieroſolymam obſideret, Sedecia regnante. Id verò demonſtratur hoc modo. Auctor eſt *c* Joſephus Phœnicum Annales tradere, Cyrum anno 14 Iromi poſterioris rerum eſſe potitum, Babylone videlicet ſubacta: Ithobalo verò regnante, ejúſque ſeptimo anno, Nabuchodonoſorum obſediſſe Tyrum: à quo tempore ad imperium Cyri, annos interceſſiſſe quatuor & quinquaginta; menſéſque tres. Cùm igitur Babylonem Cyrus occuparit anno Per. Jul. 4176, ut poſtea probabitur: ſi inde annos 54, menſes 3 eximas, fiet annus Per. Jul. 4122, ac ſeptimus Ithobali, quo Tyrum obſidere eſt aggreſſus Nabuchodonoſorus. Neque

a 10. Ant. c. 11.

b Cap. 62. & ſeq.

c Lib. 1. con. App.

tamen interim Hieroſolymam oppugnare deſtitit. Nam ad annos 13 Tyrus eſt obſeſſa, cujus belli exitus nobis eſt ignotus. Vide omnino quæ in 9 Doct. Temp. c. 63 de ea re commentati ſumus. Fuit etiam cum Ægyptiis eodem tempore Nabuchodonoſori dimicandum. quorum regem Vaphree Judæis auxilia portantem repreſſit. Deinde poſt obſidionem Tyriam, quæ anno Periodi Jul. 4135 finita videtur, Ægyptum invadit, anno regni ſui ferè 30, vel 31. quo ex tempore novum imperii primordium habuit, quantum ex *a* Daniele colligitur. Etenim ſomnium illud, quo regnorum quatuor ſtatus adumbratus eſt, anno ſecundo Nabuchodonoſori incidiſſe fertur. qui non ab expeditione prima Syriaca, ſed ab eo, quod dixi, imperii, & monarchiæ, ut vocant, initio putari videtur.

a Cap. 12.

Mortuus eſt Nabuchodonoſorus circa annum Per. Jul. 4151. cui deinceps reliqui ſucceſſerunt, quos capite ſuperiori percenſui. quorum ultimum Nabonidum, non eundem cum Dario Medo fecimus. Sed hunc ipſum Darium quidam Medorum fuiſſe regem aſſerunt. In quo magnus eſt eorum error. Nam ultimus Medis regnavit Aſtyages, ut Herodotus lib. 1, Cteſias, ex iiſque complures deinceps hiſtorici prodiderunt. At Xenophon in iis libris, quos de Cyri inſtitutione ſcripſit, Aſtyagis filium facit Cyaxarem, cujus filiam duxit Cyrus, eóque mortuo Media potitus eſt, cùm eo ſuperſtite Babylonem expugnaſſet. Joſephus Xenophontem eatenus ſequitur, ut Aſtyagem putet regni ſui heredem habuiſſe filium, quem Darium illum Medum facit, cujus eſt apud Danielem mentio. in aliis ab eo diſſentit. Ab utroque, Joſepho, inquam, & Xenophonte, recentiores plerique diſcrepant; qui ex amborum auctoritate cùm Aſtyagi filium heredem ſubſtituunt, tum hunc Darium fuiſſe Medum aſſerunt. quos quidem hoc loco refellere longius eſt, quàm pro inſtituti operis modo. Nos verò Xenophonti antiquorum opponimus Herodotum; quo cum ſentit Cteſias Xenophontis æqualem; tum Diodorus, Trogus Pompeius, cæteríque; qui Herodotum, ſine ulla controverſia

ſecuti, Aſtyagis ſucceſſorem, non filium, quem habuit iſte nullum; ſed nepotem ex filia Cyrum dederunt. Ac tametſi *a* Cteſias, quoad potuit, Herodoto contradicente, ejúſque fidem elevare ſtuduit, & in pleriſque ab illo diſſidet, in hoc ipſo concors eſt tamen, ut Aſtyagi Medum, aut marem filium neminem; Cyrum verò Perſam ſucceſſiſſe confirmet. De Xenophonte porrò certum eſt, quod in Epiſtola ad Q. fratrem ſcribit Cicero; *non ad hiſtoriæ fidem, ſed ad effigiem juſti imperii.* Cyrum ab illo eſſe deſcriptum. Minimè igitur audiendi ſunt, qui Xenophonteam fabulam tot graviſſimis auctoribus anteponunt. Quibus animadverſis, ita demum ratiocinabimur. Cùm è ſacris libris appareat, ultimum de Nabuchodonoſori ſtirpe fuiſſe Baltaſarem; eóque necato Darium ſucceſſiſſe Medum: cúmque Beroſo, Magaſthene, & Abydeno teſtibus conſtet, ultimum è Nabuchodonoſori itidem progenie regnaſſe Babylone Laboroſoarchodum; eòque cæſo, conſenſu principum regem eſſe factum Nabonnedum, ſive Nabonidum; ex eo directè ſequi, Baltaſarem eundem eſſe cum Laboroſſoarchodo; Darium verò cum Nabonido, neque hunc Aſtyagis fuiſſe filium; ſed origine duntaxat Medum, hoc eſt Medo patre, & Babylonis inquilino genitum. Siquidem Nabuchodonoſor uxorem habuit Medam, ut refert Beroſus; cum ea verò Medos aliquot principes in Babyloniam immigraſſe veriſimile eſt. Inde ergo Darius prodierit; hoc eſt *de ſemine Medorum* fuerit: uti Daniel 9 cap. loquitur.

a Cteſias apud Photium n. 72.

De Ægypti regibus, qui Nabuchodonoſori, Iudæorum principum, ac Perſarum rebus implicati ſunt, & ad illorum hiſtoriam ſpectant; velut Aprie, ſive Vaphree, & Necao.

CAP. VII. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 17.

SCribit Herodotus libro ſecundo, poſt multos Ægypti reges, ac duodecim illos, qui communiter imperarunt, unum ex illis regnaſſe Pſammitichum annis 54, quem Necos filius excepit, annis 16. Inde Pſammis Neco filius annis 6. pòſt Apries ejus filius annis 25. ac demum Amaſis, qui 44 regnavit. poſt hunc Pſammenito ſex menſibus perfuncto, Cambyſes Cyri F. Ægyptum occupavit. *a* Diodorus Apriem regnaſſe prodit annis 22, Amaſim verò 55, & hunc mortem obiiſſe ſub Cambyſis expeditionem anno circiter tertio Olymp. 63, Africanus, & Euſebius in annis regum validiùs diſcrepant, Nos Herodotum, utpote antiquiorem, præferimus.

a Diod. l. 1. p. Græ. 43.

Jam cùm initium Cambyſis inciderit, ut poſtea docebitur, anno Per. Jul. 4185, quo quartus iniit Olymp. 62; quintus ejuſdem, in quem Ægyptiaca expeditio cecidit, eſt Per. Jul. 4189, quo anno, deſinente tertio Olympiadis 63, quartus iniit. Anni regum Ægyptiorum ex Herodoti calculo colliguntur 146 ferè. Detractis ergo 145 annis, menſibus 6, de annis 4189, reliqui fiunt anni Periodi Jul. 4044. quando regnare cœpit Pſammitichus. Horum regum laterculum hîc adſcribam.

Reges Ægypti ex Herodoto.	Anni regni	Initium
Pſammitichus	54	4044
Necos	16	4098
Pſammis	6	4114
Apries	25	4120
Amaſis	44	4145
Pſammenitus	M. 6	4189

Colliguntur anni 145, menſes 6, ad annum 4189. in quem quintus incidit Cambyſis.

Horum regum tempora tam cum ſacra, quàm cum Herodotea hiſtoria mirificè conſentiunt. Necos Herodoti Necaos eſt Ægypti rex, qui cum Joſia rege conflixit quo in prælio cæſus eſt *a* Joſias in Mageddo. Hieremias porro c. 46, 14 Magdoli meminit, quem ad locum Ægyptios à Nabuchodonoſoro cladem accepturos indicat. *b* Herodotus verò Necon ait cum Syris acie congreſſum in Magdolo, viciſſe. Id evenit anno Joſiæ ultimo, Periodi Julianæ 4103, quo ſextum jam annum regnabat Necao. qui in eadem expeditione, ut apparet, poſt tres menſes, quàm Joſiam occiderat, *c* Joachazum ejus filium à populo regem creatum abduxit in Ægyptum, cùm Hieroſolymam cepiſſet, ac grandi multaſſet ære; nec non Joakimum regem ibidem conſtituiſſet. Poſtea victus à Nabuchodonoſoro in Palæſtinam deſiit excurſiones facere. *d* quod anno ipſius decimo accidit, Nabuchodonoſori primo, Joakimi quarto.

a 4. Reg. 23. 29. & 2. Par. 35. 20.

b Lib. 2. c. 159.

c 4. Reg. 23. & 2. Par. 35.

d 4. Reg. 24.

Apries Necao ſucceſſit; quem *e* Hieremias Ephree vocat, eíque ſimile ac Sedeciæ minatur exitium: quale contigiſſe ipſi teſtis eſt Herodotus in ſecundo; nempe ut in hoſtium poteſtatem veniret, & ab illis occideretur. Hujus præfectum Amaſim fuiſſe idem Herodotus refert; qui ab

e Hier. 44. 30.

illo defecerit, eóque capto regnum occuparit; ac poſtulantibus Ægyptis Apriem ad necem dederit. Verùm huic hiſtoriæ contradicit *a* Ezechielis vaticinium, qui poſt obſidionem Tyriam indicat Nabuchodonoſorum Ægyptum invaſiſſe, & in ſolitudinem vaſtitatémque redegiſſe, quæ annos quadraginta tenuit. Finis obſidionis Tyriæ ex iis, quæ paulo antè diſputata ſunt, convenit in annum Per. Jul. 4135, Nabuchodonoſori circiter nonum & viceſimum. Quare anno ſequenti Ægyptiacam expeditionem obire potuit Nabuchodonoſor, novem circiter annis ante Amaſidis initium.

a Cap. 29.

Exiſtimo falſa quædam Ægyptios Herodoto renunciaſſe; & Amaſim non Vaphree, ſed Nabuchodonoſori præfectum, poſt annos aliquot, quàm in officio continendis Ægyptiis præpoſitus erat, occiſo Vaphree, demum & ipſum, mortuo Nabuchodonoſoro, ex præfectura regnum uſurpaſſe: Ægyptios verò præfecturæ tempus cum ejuſdem regni annis promiſcuè habuiſſe. Quod autem de Ægypti ſolitudine prædicit Ezechiel, id * καθ' ὑπερβολὴν apparet eſſe dictum: quia tanta futura ſit calamitas, ut ſi cum priſtina felicitate comparetur, mera videri ſolitudo poſſit. Sanè prophetica iſta reſponſa, propter hiſtoriæ temporum illorum obſcuritatem, interpretationem habent difficilem.

Lib. 10. de Doct. Temp. c. 17.

De Cyro, & Perſici regni primordio, quod demonſtratione probatur.

CAP. VIII. Vide 10. de Doct. Temp. c. 12. & ſeq.

Chronologiæ cardinem non ſemel appellare memini Perſici regni primordium, quod auctore Cyro Cambyſis filio jactum eſt anno primo Olympiadis 55. quod ſine ulla dubitatione veteres omnes, ac recentes aſſerunt. Non enim auctoritate ſola; ſed etiam cœleſtibus obſervationibus id eſſe verum oſtenditur.

Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 14.

Euſebius lib. 10. de Præpar. Evangel. ſcribit ex omnium conſenſu, primo anno quintæ & quinquageſimæ Olympiadis Cyrum in Perſide

regnare cœpiſſe; auctoréſque citat imprimis, Diodorum, Thallum, Caſtorem, Polybium, Phlegonem, ac reliquos, qui Olympiadis digeſſerunt. Id verò præterea ex aſtronomicis, uti dixi, obſervationibus efficitur, quæ Cambyſe, ac Dario Hyſtaſpis F. regnantibus acciderunt. *a* Ptolemæus refert ex Chaldæorum monimentis, anno ſeptimo Cambyſis Lunam defeciſſe, anno Nabonaſſari 225, Phamenoth 17, hora 1, 50' ante mediam noctem. Id evenit anno Per. Jul. 4191, ante Chriſtum 523, Julii 16, ſequente 17. Rurſus *b* Lunæ defectio altera incidit in annum 20 Darii, Nabonaſſari 246, Ephiti 28. Tempus eſt anno Per. Jul. 4212, Novembris 19, ſequente 20. Tertia denique viſa eſt anno Darii 31, Nabonaſſari 257, Tibi 3, ſequente 4, Per. Jul. 4223, Aprilis 25.

a L. 5. p. 125. Græc.

b Ptol. l. 4. p. 102.

Ex his certiſſimè colligitur initium Perſici regni. Etenim Cyrum fatentur omnes annos imperaſſe 30, ut Cicero lib. 2 de Divinat. teſtatur. totidémque Cteſias adſcribit. uno minus Herodotus. qui Cambyſen ait regnaſſe annos 7, menſes 5: Smerdin verò Magum menſes 7. Efficiuntur ab exordio Cyri, ad ſeptimum Cambyſis, anni 37. Annus ſeptimus Cambyſis incurrit in annum Per. Jul. 4191. De quibus detractis 37, reſidui ſunt 4154. Ergo anno ſequenti 4155 primus Cyri congruit. Idem efficies, ſi ex anno 4212, qui eſt Darii 20, deducas annos à Cyro lapſos 58: aut ab anno Per. Jul. 4223, qui eſt triceſimus primus Darii, annos 69. Igitur exorſus eſt Cyrus anno Per. Jul. 4155, quo deſiit annus primus Olympiadis 55, & ſecundus iniit.

Annus, quo Crœſum, expugnatis Sardibus, in poteſtatem Cyrus accepit, certò demonſtrari non poteſt. Licet tamen probabili uti conjectura; ex eo, quod Diogenes Laërtius in Periandro refert, ipſum, auctore Soſicrate, mortuum annis 40 ante Crœſi calamitatem, & uno ante Olympiadem 49. Quare videtur Olympiade 59 ineunte, Crœſus à Cyro captus eſſe, Per. Jul. 4170.

De initio Babylonici imperii, expugnatâque Babylone, veriſimilem ſententiam facit Mathe-

maticus Canon, quem *a* deſcripſimus. qui inter Babylonios reges Cyrum recenſens, annos ei dat novem. Hi de triginta deducti, primum conferunt in annum Cyri 22, Per Jul. 4176. quo, victo Nabonnedo, & in Carmaniam tranſlato, Cyrus Babylone potitus eſt. Fuit hic annus tertius Olympiadis 60, ante Chriſtum 538. à Nabonaſſaro 210. quod egregiè cum Mathematico Canone congruit. Nam & ibi ducenteſimus decimus annus à Nabonaſſaro numeratur ille, quo Cyrus Babylone regnare cœpit.

a Fine Partis

De Cylonii piaculi, déque Periandri, & Piſiſtrati temporibus.

CAP. IX.

CYlonium piaculum accidiſſe ſcribit Thucydidis Scholiaſtes ſub Marathoniam pugnam, errore ſanè maximo. Siquidem Marathonius conflictus incidit in annum tertium Olympiadis 72, Per. Jul. 4224, uti poſtea dicetur. At Cylonium piaculum (ſic enim appellare mos Κυλώνειον ἄγος) ante Solonis Præturam factum eſt: ut docet *b* Plutarchus. Prætor autem fuit anno Olympiadis 46 tertio. Quare immaniter Scholiaſtes iſte peccavit. Scaliger in Collectaneis Olympiadum contulit in annum primum Olympiadis 453, uti & nos in Chronico fecimus. Is eſt annus Per. Jul. 4114, ſeptimus ante magiſtratum Solonis. de quo tamen dubitationem injicit Plutarchus; qui, cùm primùm prodire cœpit in publicum Solon, jam dudum Cylonio ſcelere perturbari cœpiſſe rempublicam refert. Verùm quia certus nobis, quem potiùs ſequamur, deeſt auctor, in anno illo primo ſiſtimus Olympiad. quadrageſimæ quintæ.

b In Solo.

Periander anno quadrageſimo ante Crœſi calamitatem obiit, & uno ante Olympiadem 59, ut Soſicrates apud Diogenem teſtis eſt. Igitur & anno primo Olympiadis 59 Crœſus captus eſt, qui eſt Per. Jul. 4170; & anno 4129, quarto Olympiad. 48 Periander obiit, quinto anno ab excidio Hieroſolymitano. Huic annos tyrannidis 44 aſſignat *c* Ariſtoteles. Quare iniit

Vide Paral. Oper. de Doct. Temp. p. 856.

c 5. Pol. c. 12.

anno Per. Jul 4086, Olympiade 38, qua & ipſum claruiſſe ſcribit Diogene. *a* Herodotus verò auctor eſt Periandrum anno 5 Alyattis patris Crœſi, Corinthi jam tyrannum fuiſſe, qui eſt annus ſecundus Olympiadis 42, Periodi Jul. 4105.

a Lib. 1. 20.

De Piſiſtrato ſic accipe. Scribit *b* Ariſtoteles bis Athenis pulſum eſſe Piſiſtratum, atque ex annis 33, *c* qui ab initio occupatæ tyrannidis ad ejus obitum interjecti ſunt, nonniſi 17 tenuiſſe dominatum: ejus verò filios, Hipparchum & Hippiam annis 18. Unde in totum annis 35 tyrannidem geſſerunt. Ad hæc Thucydides refert annis 20 ante Marathoniam pugnam Piſiſtratidas Athenis eſſe pulſos. Ea pugna contigit anno Per. Jul. 4224, ut poſtea probabitur. Proinde anno circiter 4204, ſive tertio Olympiad. 68, Piſiſtratidæ Athenis exacti ſunt. Piſiſtratus verò mortuus erit anno 4186, id eſt, Olympiade 63. Initium porro tyrannidis Piſiſtrati annis ante hoc tempus 33 incidet in annum Per. Jul. 4154, vel 4155, primum Olympiadis 55, qua Cyrus in Perſide regnare eſt orſus. Refert Herodotus *d* Piſiſtratum, cùm primò urbem occupaſſet, Megaclis factione brevi poſtea dejectum eſſe. Deinde conciliato ſibi nuptiarum pactione Megacle eodem, denuò per ſubornatam Minervæ ſpecie feminam in arcem introductum fuiſſe. Unde Megaclis conſpiratione rurſus exulſus, undecimo demum anno reſtitutus eſt. Idem verò teſtatur reſtitutionem hanc alteram ſub id incidiſſe tempus, quo Crœſus contra Cyrum bellum agitans, Græcarum civitatum circumſpectabat auxilia. quod in annum Periodi Julianæ 4169 merito conjicere poſſumus. Nam ſequente victus eſt Crœſus. Itaque ſi de annis 4169 deducantur anni 11, reliquus erit annus 4158, quo ſecundo dejectus eſt Alcmæonidarum factione Piſiſtratus. Cum autem ab anno 4169, ſive quarto Olympiad. 58, ad annum 4186, quo mortuus eſt Piſiſtratus, anni ſint integri ſaltem 16, & ſeptimi decimi pars aliqua: ut ſi anno 4169 exeunte, tyrannidem recuperaſſe dicatur: & in-

b L. 5. Pol. c. 12.

c Id. & Heraclides de Politiis.

d Lib. 1. c. 59. & ſeq.

eunte 4186, mortuus eſſe Piſiſtratus: ut, Ariſtotelem ſecuti, annos in totum 17 expleſſe putemus: conſentaneum eſt, priora duo tyrannidum tempora ſingula paucos menſes obtinuiſſe, ut ex omnibus 17 ſolidi componantur anni. Vide omnino Paralipomena Operis de Doctr. Temp.

De tempore, quo Cyrus Babylone regnare cœpit, dèque ſequentium regum initiis. tum de iiſdem, quatenus in libris Eſdræ memorantur, ac de Zorobabele. tum de Danielis hebdomadibus.

CAP. X.

QUoniam Judaïcæ res illorum temporum cum Perſicis ita ſunt implicatæ, ut ſine his explicari iſtæ nequeant; præſertim niſi Perſarum illi reges illuſtrentur, quorum eſt in Eſdræ, ac Neemiæ libris mentio; de illorum regnis, ac temporibus initio videndum eſt.

Cyri regnum. Cyrus itaque, quod libro ſuperiore conſtituimus, exordia regnandi habuit duo. Nam in Perſide dominari cœpit anno primo 55 Olympiadis, Per. Jul. 4155, Babylone anno tertio Olympiad. 60, Per. Jul. 4176. Morttuus eſt anno 4 Olympiad. 62, nono ab initio Babylonico. Nam 30 annis in totum regnaſſe, ſcriptores penè omnes conſentiunt; interque cæteros Cteſias, Diodorus, & apud Ciceronem lib. 1 de Divin. Dionyſius Perſicus, qui eundem annos vixiſſe 70 refert. falsò id quidem, ſi verum eſt, quod ſcribit Herodotus, rege illum Aſtyage natum eſſe, qui haud plures 35 regnavit. Cambyſes igitur anno Periodi Jul. 4185 Perſis imperavit, quod & Lunæ deliquium oſtendit illius anno ſeptimo notatum.

Cambyſes. Regnavit Cambyſes annis 7, menſibus 5. quod reliquum erat hujus anni Smerdis Magus explevit, qui pro Cyri filio ſeſe gerens, paucis conſciis, illuſit Orienti.

Darius. Mago ſublato, conſpiratione principum ſeptem, Darius Hyſtaſpis F. ſuffectus eſt. cujus

exordium duplici lunarium eclipſeon obſervatione munitum eſt ; ídque cecidit in annum quartum Olympiad. 64, qui eſt Periodi Julianæ 4193 quod & Euſebius in Chronico & *a* lib. 5. de Præp. Euang. tradidit. Annos Dario dat Herodotus, aliíque vulgò, ſex & triginta.

a Pag. Gr. 285.

Xerxes.

b Xerxes à patre Dario deſignatus Rex anno exacto tertio poſt cladem Marathoniam, de qua dicemus poſtea; quod anno circiter Olympiadis 73 ſecundo contigit, Darii ineunte 35. Per Iul. 4127. illo mortuo ſolus imperare cœpit anno Periodi Iulianæ 4229 quarto Olymp. eiuſdem 73 :& paulo amplius 20 regnavit annis, ut *c* Diodorus aliíque veteres aſſerunt. Obiit ergo anno quarto Olymp. 78, Per. Iul. 4249,

b Lib. 1. de Doct. Temp. c. 23.

c Diod. l. 15. pag. Gr. 258.

Artaxerxes, eiuſque duplex initium.

d Hunc Artaxerxes filius excepit, Longimanus dictus, quod manu eſſet una longiore, qui annos 40 Perſis imperavit poſt patris obitum. At nos duplex ejus initium facimus ; alterum, quo cum patre regnavit annos circiter decem ; alterum poſt eiuſdem obitum annorum 40. Huius conjecturæ nobis hoc argumentum ſuppetit. Themiſtocles Athenis profugus ad regem Perſarum profectus eſt, quem antequam adiret literas ad eum dedit. Thucydides libro primo, Artaxerxem ait fuiſſe Xerxis filium *qui nuper imperare cœperat*. Idem & *e* Charon Lampſacenus prodidit qui Xerxis ætati vixit, & Herodotum anteceſſit ut auctor eſt *f* Tertullianus, quibus Cornelius Nepos in Themiſtocle ſubſcribit, & Plutarchus. At verò Xerxe adhuc vivo, ad eum veniſſe Themiſtoclem, plerique alij ſcripſerunt, Ephorus, Dinon, cui Perſicis in rebus multum ſe tribuere Cornelius Nepos ait in Conone ; Clitarchus, Heraclides, aliíque complures (ait Plutarchus) quos *g* Diodorus ſequitur. qui Themiſtoclis fugam conjicit in annum ſecundum Olympiad 77, qui eſt ſeptimus ante Xerxis obitum. nec multum diſcrepat Euſebius. Tùm quæ de Themiſtocle ab eodem Plutarcho narrantur, ejúſque morte, ſatis evincunt, ad Xerxem illum potius adiiſſe, quàm ad Artaxerxem. Quocirca ne men-

d Lib. 10. de Doct. Temp. c. 25.

e Apud Plut. in Themiſt.

f Lib. de Ant. c. 46.

g Lib. 11.

dacij tot veteres, & graviſſimos hiſtoricos arguamus, nulla conciliandorum illorum inter ſe ratio probabilior offertur, quàm ut utroſque vera ſcripſiſſe; & Artaxerxem à patre deſtinatum imperij ſucceſſorem, & collegam factum eſſe dicamus, ex veteri Perſarum conſuetudine, cujus meminit *a* Herodotus. ubi morem fuiſſe refert, ut à rege in expeditionem eunte filiorum unus rex eligeretur. ſecundum quem Darius contra Ægyptios; & Athenienſes exercitum comparans, Xerxem natu licèt minorem, ſed rege ſe genitum, majori prætulit Artobazani, quem privatus ſuſceperat. Eodem ritu credibile eſt Artaxerxem à patre bellum de integro contra Græcos moliente (quod Juſtinus in calce ſecundi libri memorat) regem eſſe factum, & Dario fratri natu licèt majori antepoſitum fuiſſe; quod iſte privato adhuc Xerxe genitus; Artaxerxes eodem rege natus eſſet. ut *b* ex Herodoto non levis eſt conjectura.

a Lib. 7. initio.

b Lib. 10. de Doct. Temp. c. 25.

Itaque cùm Themiſtocles ſub annum Per. Jul. 4243, hoc eſt ſecundum Olymp. 77, ad Artaxerxem profugerit; iſque *νεωστὶ*, *paulo antè*, regnum iniiſſe dicatur à Thucydide, poteſt Artaxerxis exordium triennio antè ſtatui, duodecimo Xerxis, Per. Jul 4240. Ita decem annos cum patre regnaverit, ſolus verò 40.

Reliqui *c* Perſarum reges perexiguam habent controverſiam. Quare iis omiſſis, quæ de iiſdem Perſarum regibus in ſacris libris ſunt expreſſa videamus.

c Vide hos reges in l. de Doct. Temp. c. 26.

In libro primo Eſdræ fit quorumdam Perſicorum regum mentio, de quibus haud levis eſt inter peritos hiſtoriæ, quæſtio. Primum capitibus primis tribus, populi reditus in Judæam exponitur ex edicto Cyri, duce Zorobabele, qui & Saſſabar c. 5 nominatur; necnon Joſue filio Joſedec ſummo Pontifice: à quibus templi fundamenta poſita ſunt, altaréque conſtructum. Sed inchoatum opus æmulorum improbitas procedere ultra vetuit; Cyro, quod reliquum tempus habuit, longinquis, ut apparet, expeditioni-

bus occupato. Poſt hunc *a* nominatur Aſſuerus quo regnante, rurſum Judæis obtrectarunt inimici: & videlicet abſolvendi ſpem operis eripuerunt. Sequitur Artaxerxes commate ſeq. qui ab iiſdem Judæorum hoſtibus plenis accuſationum literis incitatus, urbis ædificationem prohibuit. *b* Tandem Dario regnante, ejúſque ſecundo anno, Aggæo, & Zacharia prophetis hortantibus, Zorobabel, & Joſue intermiſſam Templi molitionem repetunt. *c* quam ſexto anno perduxerunt ad exitum.

a Cap. 4. 6.

b Lib. 2. Eſdr. 5. & ſeq.

c Lib. 1. Eſd. 6. 15.

d Poſt hæc anno ſeptimo Artaxerxis Eſdras Babylone profectus eſt, commeatu ab rege dato.

d Lib. 2. Eſd. 7. 8.

e Demum anno viceſimo Artaxerxis, Neemias impetrata ab rege licentia, in Judæam venit, atque urbem exædificavit.

e Lib. 2. Eſd. 2. 1.

In his Perſarum regibus, quia medius inter Artaxerxes duos ponitur Darius, hunc eſſe Nothum arbitrati ſunt aliqui; uti *f* Scaliger. qui ab Dario Notho inſtaurandi Templi veniam datam eſſe contendit. Sed fallitur. Id ſi eſſet; oporteret Zorobabelem annos, ut minimum, 140 vixiſſe; ex iíſque 114 Judæis præfuiſſe. Nam Darius Nothus imperare cœpit anno Periodi Jul. 4290. ad quem ab anno primo Cyri Babylone regnantis, qui eſt Per. Jul. 4176., anni ſunt 114. Adde jam 30, vel plures, quot ille natus principatum inter ſuos obtinuit. Fiet illa, quam diximus, incredibilis annorum ſumma 140. Præterea lib. 3. Eſdræ cap. 3, & 4, nec non Joſeph. l. 11, c. 4. referunt Zorobabelem anno Darii ſecundo domeſticum protectorem, σωματοφύλακα regis fuiſſe. Itane homo natus anno 140 ſatelles regis eſſe potuit? Hoc ipſum de Joſuë ſummo ſacerdote multo eſt conſequens magis. Non enim Pontificatum niſi matura jam ætate ſortiebantur. Igitur Darius iſte procul dubio eſt Hyſtaſpis filius. Aſſuerus autem eſt Cambyſes, ut aſſerit *g* Joſephus: qui eundem & Artaxerxem in Eſdræ libro nominari putat. quod eſt probabile. Ita eundem regem duplici nomine deſignavit Eſdræ liber. *h* Niſi Artaxerxem iſtum mavis eſſe Smerdin Magum. quod & nos arbitrati ſumus.

f Lib. 5. de Emend.

g Lib. 11. Ant. c. 2.

h Vide 12. de Doct. Temp. c. 23.

a Vide 12. de Doct. Tem. c. 32. & ſeq.

b Dan. 9. 25.

c Cap. 22. 33.

a Sed nec illud præterire volumus, quod de duplici Artaxerxis exordio ſuperius attigimus, utile imprimis eſſe ad 70 Danielis hebdomadas explicandas. Quarum initium ab anno Artaxerxis 20 ducimus; eo nimirum, b quo edictum de inſtaurandis Hieroſolymis exitum habere cœpit: quem calumniis, ac ludificationibus æmuli hactenus impedierant. Sed viceſimus iſte Artaxerxis, non à morte Xerxis, ſed à primo ejus initio repetitur. Itaque primus annorum 490, quæ ſunt hebdomadæ annales 70, convenit in annum ante Chriſtum 455, Periodi Julianæ 4259, mundi 3529. Septuageſima hebdomas iniit anno ipſo, quo Chriſtus à Joanne baptiſmo tingitur; Per. Julianæ 4742. Quare anno 3 hebdomadis Chriſtus interfectus eſt: *In dimidio*, inquit, *hebdomadis deficiet hoſtia, & ſacrificium.* hoc eſt *in ejus parte dimidia*, μεσαζούσης τῆς ἑβδομάδος, labente hebdomade poſtrema, legalibus ſacrificiis modus adhibebitur. quod ea morientis Chriſti vox indicat: *Conſummatum eſt.* Vide Operis de Doct. Temp. c librum duodecimum.

De annis Marathonii, & Salaminii conflictus; initio Peloponneſiaci belli; & Roma à Gallis occupata.

CAPUT XI.

Marathonia pugna, de qua l. 10. de Doct. Temp. c. 22.

d Plut. in Ariſt.

e Thucydid. 1. p. 13.

f Dion. Hal. 5. p. 291. Græco-lat.

ANno tertio Olympiadis 72, Per. Jul. 4224, ante Chriſtum 490, Marathonia pugna commiſſa eſt, Phænippo Archonte, ut ait d Plutarchus, decimo anno ante Salaminiam, auctore e Thucydide. Sunt qui anno antecedente pugnatum velint, hoc eſt ſecundo Olympiadis 72, Hybrilida Archonte cui favere videtur f Dionyſius. Hic enim Marathoniam pugnam ſedecim annis Bruti funere poſteriorem facit, & initio libri 7 annum ſecundum Olympiadis 72, quo Hybrilides Archon fuit Athenis, decimum ſeptimum ait vertentem eſſe ab expulſis regibus. Mortuus eſt autem Brutus anno altero ab exactis regibus. Verùm Thucydidis potior eſt authoritas, qui δεκάτῳ ἔτει à Marothaniæ pugna

certatum eſſe dicit ad Salaminem : quemadmodum & Lyſias in Epitaphio Corinthiacorum auxiliarium. Atqui Salaminius conflictus extra controverſiam incidit in annum primum Olympiadis 75, Per. Jul. 4234. Igitur Marathonius anno congruit 4224. Adde nomen Prætoris Athenienſis, quem Plutarchus Phænippum vocat. Hic enim tertio anno 72 Olympiadis congruit : non ſecundo : eo quippe Hybrilides Prætor Athenis fuit ; ut ſcribit Dionyſius initio libri 7. non à primo, quo Diognetum Prætorem fuiſſe memorat idem ſexto libro. Quinetiam ex Herodoti narratione conficitur, quinto ante Darii obitum anno victum eſſe ad Marathonem illius exercitum, ut ſubinde conſtabit.

a Pag. 378.

Quod autem illo, quo diximus, anno Salaminia pugna geſta ſit, *b* ex Herodoti narratione conficitur : qui menſibus aliquot ante prælium Olympica certamina peracta meminit, ac cætera deinceps ita digerit, ut autumno ſequente prælium iſtud videatur accidiſſe. Præterea ſcribit Herodotus lib. 9, poſt Salaminiam pugnam, cùm Cleombrotus Lacedæmoniorum dux muniret Iſthmum, ut Mardonio aditum intercluderet, Solem defeciſſe, eáque re territum illum abſtitiſſe. Atqui defectio Solis ipſo facta eſt anno ; quo Olympias 75 cœpit, nempe Jul. Per. 4234, Octobris ſecunda, hora $1\frac{1}{2}$ ferè poſt meridiem. Convenit igitur Herodoteæ narrationi annus iſte, quem dixit.

b Herod. lib. 8. pag. 298. Græc. Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 24. & Paralip. pag. 852.

De bello Peloponneſiaco.

Peloponneſiaci belli primordium oſtenditur multis & certiſſimis argumentis in annum Per. Jul. 4283, ante æram Chriſtianam 431 competere : quæ *c* Thucydidis hiſtoria ſuppeditat. Siquidem anno illius primo Sol defecit poſt meridiem, ac rurſus anno ejus octavo. At anno 19, quo in Sicilia clades ab Athenienſibus eſt accepta, Luna defecit ſub æſtatis finem. Hæc omnia demonſtrant, anno, quo dixi, Per. Jul. 4283 bellum iniiſſe, & octavum ejus incidere in annum 4290, decimumnonum in 4301. quibus omnes illæ defectiones acciderunt, ut in 8 & 10

c Thucyd. 2. p. 117 & l. 4. p. 286. & lib. 7. p. 537

de Doct. Temp. expoſuimus.

De anno capta à Gallis Vrbis.

Annus Urbis à Gallis occupatæ 364 eſt ſecundùm Varronem: at uno minùs ex Faſtis Capitolinis Olympiadis 97. tertius ab eo verò, quo reges pulſi ſunt, centeſimus & viceſimus. Itaque falſus eſt *a* Halicarnaſſenſis, qui ineunte Olympiade 98, Archonte Pyrrhione, vel Pyrgione, captam eſſe Romam aſſerit. qui eſt annus Urbis, ex Varronis calculo, 366. nec non Polybius, qui anno ſequenti, Archonte Theodoto id aſſignat. Nam contigiſſe refert anno decimonono ab victis Athenienſibus ad Egos potamon, & ſextodecimo ante pugnam Leuctricam. At clades Athenienſium incidit anno 27 belli Peloponneſiaci, quarto Olymp. 96. Per. Jul. 4309. Leuctrica verò pugna, ſecundo Olympiadis 102, Per. Jul. 4343. Itaque Polybius Romanæ urbis ἅλωσιν conjecit in annum Per. Jul. 4327, in quem cadit annus V. C. 367. Verùm extra controverſiam eſt, eo captam anno fuiſſe, quo Tribunatum militarem Conſulari poteſtate geſſere Fabii tres, qui Gallorum irruptioni cauſſam dederant. ut Livius lib. 5, aliíque conſentiunt. At is annus eſt Varronianus 364, ad quem ſedes Conſulatuum *b* ab Regifugio ſunt haud plures quàm centum & viginti.

a Dion. Halic. l. 11. p. 60. Polyb. l. 1. p. 5. *Polybii, & Halic. errores.*

b Vide l. 9. de Doct. Temp. c. 46. & l. 10. c. 30. lib. 5. Var. Diff. ad Vran. c. 12.

De Alexandri M. pugna ad Arbella cum Dario; déque ejus ortu, ac morte, epocha Philippi, Calippicæ Periodi, Ptolemæi Philadelphi, & Philometoris initiis.

CAPUT XII.

DArii clades ad Arbella paucis diebus ſecuta eſt lunarem defectionem, quæ Sepembris 20 accidit, prima ferè noctis vigilia, ait Curtius. Plinius verò, hora noctis 2, ídque Arbellis; in Sicilia, commodum occidente Sole. quæ de illius exordio capienda ſunt. At Arrianus imperitè ſcribit, τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐλλιπὲς ἐγένετο. *magna pars Lunæ defecit.* quaſi non tota defecerit. In quo *a* Thucydideum loquendi modum, quo Sólis deliquium exprimit, κακοζήλως, & pueriliter eſt imitatus. Anno quippe belli Peloponneſiaci octavo, τοῦ ἡλίου, ait Thucyd. ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν, Arrianus, quia maximam Lunæ defectionem Arbellicam iſtam fuiſſe legerat, τὸ πολὺ dicere ſatis eſſe credidit. Quin falsò refert Pyanepſione menſe & eclipſin, & victoriam incidiſſe. Melius Plutarchus Boëdromione circa myſteriorum initium defeciſſe Lunam aſſerit, & undecimo pòſt die, quæ ſunt Octobris Kalendæ, pugnam eſſe commiſſam. Cicero lib. 1, de Divinat. cùm hujus defectionis meminit, mirum quiddam ſignificat: *Quale*, inquit, *ſcriptum illud videmus ſi Luna paulo ante Solis ortum defeciſſet in ſigno Leonis, fore ut armis Darius, & Perſæ ab Alexandro, & Macedonibus prælio vincerentur, Dariúſque moreretur.* His verbis non aliam Lunæ defectionem adumbrat; quàm inſignem illam, quæ Septembris 20 contigit. At hæc ſub initium noctis eſt viſa: erátque tum Luna in Piſcibus, non in Leone. Porro natus eſt Alexander anno primo Olympiadis 106, mundi 3628, Hecatombæonis ſexta die, quæ incidit in Julii 20. Obiit anno 1

Arriani error.

a Thucyd. l. 4. p. 287.

Mors Alexandri.

a Vide l. 10. de Doct. Temp. c. 39. & in Paral. p. 859.

Olymp. 114, Mundi 3660. *a* Quod ex aſtronomorum veterum calculo probatur. Siquidem Ptolemæus à Thoth Nabonaſſari, id eſt neomenia primi anni Nabonaſſarei, quæ incidit in Februarii 26 diem, anno mundi 3237, ad Thoth Philippi, ſive mortis Alexandri, computat annos Ægyptiacos, & ſimplices 424. ut & Theo, cæteríque omnes aſtronomi. Anni 424 ad Julianos redacti ſunt 423, dies 259. qui ab anno mundi 3237, ac Februarii 26 putati deſinunt in annum 3660, ac Novembris diem undecimum. Igitur annus Nabonaſſari 425, ſive Thoth anni primi poſt obitum Alexandri; cœpit duodecimo die Novembris anni ab orbe condito 3660, qui eſt Periodi Jul. 4390, ante Chriſtianam æram 324.

Eadem epocha ab aſtronomis Thoth Philippi, ſive anni Philippi, aut ab exceſſu Alexandri M. nominari conſuevit, ab Aridæo Philippi ex pellice filio, qui poſt Alexandri fratris obitum conſenſu principum ſpecie regis, ac larva ſubornatus eſt, eíque Philippi nomen impoſitum. uti ſuo loco meminimus. Ab ejus itaque primordio æra iſta cognominata eſt. Teſtis eſt *b* Cenſorinus annos Philippi ab exceſſu Alexandri M. numerari. qui quidem anno Chriſti 238 ſcribens, aſſerit eo anno quingenteſimum ſexageſimum ſecundum à Philippo putari, eóſque annos à primo die menſis Ægyptiaci proficiſci, qui 7 Calend. Iul. iſto anno cœperit. Annus Chriſti 238 eſt ab orbe condito 4221. de quo deductis 462, reſtant anni 3659. Igitur anno ſequenti 3660 cœpit æra Philippi.

b Cenſor. c. 21.

Calippicæ periodi initium. Vide 2. de Doct. Temp. c. 16. & ſeq. & l. 10. c. 37.

Septimus ante hunc annus periodo alteri dedit initium: cujus auctor Calippus Mathematicus, qui anno Periodi Iulianæ 4384, altero ab Arbellica clade, novum inſtituit orbem annorum 76. de quo libro primo cap. 5. diximus. Hanc verò periodum cœpiſſe anno illo, quem dixi, demonſtrant aſtronomicæ Τηρήσεις, quas è Ptolemæo in libris de Doctrina Temporum attulimus. Scribit Ptolemæus Ariſtarchum obſervaſſe ſolſtitium æſtivum anno quinqua-

Ptol. l. 3. p. 63. Gr. edit. Vide l. 4. de Doct. Temp. c. 26.

geſimo exeunte primæ periodi Calippicæ, ab obitu Alexandri 44, ab obſervato à Metone Solſtitio, anno 152. Hæc omnia cadunt in annum Periodi Julianæ 4434. Eſt hic proinde quinquageſimus ab initio Calippicæ periodi: adeóque cœpta eſt hæc anno Periodi Iul. 4384. Et quoniam deſinente anno Calippico ſolſtitium incidit; argumento id eſt, ab æſtate media annos Calippicos inchoatos eſſe.

Sic anno 54 periodi ſecundæ Calippi, anno Nabonaſſari 547, Meſori 16, ſub occaſum Solis Luna defeciſſe proditur. qui annus, ex methodo Nabonaſſareorum annorum, quam in primo libro tradidimus, incurrit in annum Periodi Iulianæ 4513, Septembris 22. Proinde cùm annus 54 periodi ſecundæ Calippi, ſit 130 ab exordio Periodi primæ Calippicæ, neceſſe eſt id incidiſſe in annum Periodi Iul. 4384. Quod & reliquæ duæ Lunares eclipſes ab eodem Ptolemæo deſcriptæ perſuadere poſſunt: quas in 2, & 10 de Doct. Temp. diligenter enucleavimus.

Ptolemæorum in Ægypto primordium ab eodem illo, quo mortuus eſt Alexander, anno proceſſit. In horum ſerie duo ſunt, quorum initia cæleſti charactere notantur, nempe Philadelphus & Philometor.

Illius exordium aſtronomica obſervatione munitum eſt apud Ptolemæum. *a* Ibi ab Timocharide notata Venus deſcribitur anno 13 Philadelphi in gradu Virginis 4, 10', Meſori 17, ſequente 18. qui eſt Octobris 12, anni mundi 3712, ante Chriſtum 272. Ex quo conficitur iniiſſe Philadelphum anno mundi 3699, vel antecedente, prout decimus ille tertius Philadelphi cœperit: vel deſierit anno illo, qui obſervationem continet.

a Ptol. l.10.c.4.

Sic Ptolemæi Philometoris, qui Ptolemæorum ſextus à Lagida numeratur, exordium lunari defectione fit inſigne. Quam *b* Ptolemæus deprehenſam prodidit anno illius 7 Nabonaſſari 574, Phamenoth 27, ſequente 28, hora 2 circiter poſt noctem mediam. Eſt hic annus Periodi Iul.

b Ptol. 6. c. 5. Vide 10. de Doct. Temp. c. 44.

4540, ante Chriſtum, 174, quo Calend. Maii Luna defecit. Proinde Philometor exorſus eſt anno Periodi Julianæ 4534, vel antecedenti, ante Chriſtum 180, vel 181. Cæteros Ægypti reges habes in 10 de Doct. Temp. cap. 46, & in Paralip. pag. 868. ubi Ptolemæo Lathuro, qui ſecundò regnavit, Alexandros ſubjecimus duos: quibus ſucceſſit Auletes. quod rectè *a* ab ambobus Manutiis obſervatum eſt ex Agragria prima & ſecunda Ciceronis.

a Paulus Manutius ad 1. Agrar. Aldus in Quæſt. per Epiſt.

Cleopatræ porro duos annos ac viginti plerique tribuunt. Sed ea primùm cum Ptolemæo Dionyſio fratre tres regnavit. pulſa deindè ſub idem eſt tempus, quo Pompeius in Pharſalica pugna victus in Ægyptum profugit, ut *b* indicat Appianus, & Dio, hoc eſt anno Urbis 706. Poſt biennium, occiſo fratre in eo prælio, quod contra Cæſarem Alexandrini geſſerunt: in regnum à Cæſare eſt reſtituta, Urbis anno 708, mundi 3938. à quo ſeptemdecim deinde regnavit, uſque ad occupatam Alexandriam ab Auguſto. Fiunt anni duo & viginti ab exceſſu Ptolemæi Aulœdi ab obitum Cleopatræ.

b Appia. l. 2. Civil. Dio. l. 42.

De Seleucidarum imperio, & ara Seleucidarum, ſive contractuum, vel Dhilcarnain, ac duplici epocha libri utriuſque Machabæorum. ubi anni Græcorum appellantur.

CAPUT XIII.

POſt necem Perdiccæ, quæ anno quarto ab Alexandri morte accidit, ſumma penes Antipatrum poteſtas fuit. Is aliam provinciarum in duces partitionem inſtituit: in qua Seleuco Babylonia obtigit. Neque tamen ex illo anno putari cœptum eſt Seleuci regnum: ſed ab anno duodecimo poſt obitum Alexandri, ineunte Olympiade 117, qui eſt Per. Jul. 4402. quo Babyloniam, unde metu Antigoni fugerat, exigua manu recuperavit. tametſi mox à Demetrio Antigoni F. rurſus illa ſpoliatus eſt. Nihilominus *c* ea,

c Vide 10. de Doct. Temp. c. 45.

quam dixi, Seleucidarum eſt epocha. à qua Seleucus duos & tringinta regnavit annos, ab eóque deinceps ejus poſteri, qui unus circirer & viginti numerantur; ſed peregrini interim aliquot in ſeriem intruſi ſunt.

a Seuleuci regis exordium novam æram in oriente peperit, qua Judæi plurimum uſi ſunt, poſtquam ſub Græcorum dominatu eſſe cœperunt. Hanc æram *Terik dhilkarnain* Arabes vocant, id eſt epocham τοῦ δικέρωτος, *cornigeri.* Is eſt Alexander M. qui ſe Ammonis, ſive Jovis cornigeri filium exiſtimari volebat. Ita paſſim Albatenius eam appellat. Judæi מניז שטרות *æram contractuum*; quod illam ad obſignandos contractus adhiberent. etſi de appellationis origine minùs conſtat. Illud extra dubitationem eſt, hujus initium epochæ ab illo anno procedere, qui ante Chriſtianam æram putatur 312, & eſt Per. Jul. 4402, quo 117 Olympias iniit. Albatenius huic epochæ fidem facit, pluribus fiderum defectionibus, quas æra illa notat, quæque in 10. de Doct. Temp. cap. 39, & 40 deſcriptæ ſunt. Sed & idipſum teſtatur *b* Euſebius, qui Seleucum ait regnare cœpiſſe anno duodecimo poſt obitum Alexandri, qui eſt ab initio Cyri, 248. quod quidem eximiè convenit. Nam Cyrus in Perſide cœpit anno Per. Jul 4155, à quo ad annum 4402 totidem interjecti ſunt. Addit verò, ab hoc principio Græcorum imperium in Machabæorum hiſtoria proficiſci.

a Vide l. 10. de Doct. Temp. c. c. 41. 42. 43.

b Euſebius l. de demonſt. c. 2. p. 244.

Sed duplex eſt horum annorum initium. Nam alias à verno tempore, & à Niſan Judaïco; alias ab autumno, & Tiſri progrediuntur. Rurſus interdum lunares anni; interdum Juliani uſurpantur, & fixi. Judæi in annis Contractuum lunares adhibent: Syromacedones, ſive Antiocheni, poſt Julianam anni formam editam, Solares adſciverunt, atque ab Hyperberetæo, ſive Octobri Juliano duxerunt exordium.

In libro primo Machabæorum anni Græcorum à Niſan, ſeu verno menſe: in poſteriore, à Tiſri ſequente, automnóve procedunt. ita ut anni prioris libri ſex menſium intervallo poſte-

rioris antevertant initium. quod hac argumentatione ſuadetur.

Anni Græcorum in 1. Mach. ſex menſibus incipiunt ante eos qui in 2. memorantur.

a Cap. 7. 1.
b Cap. 7. v. 43. & 49.

Libro *a* primo Machab. Demetrius Seuleuci filius Româ profugit anno Græcorum 151. Eodem anno, *b* Adar 13 die, Bacchides victus eſt. Annus porrò ſequens 152 inchoatus eſt à Niſan; quem primum menſem Scriptura nominat. Si quidem cap. 9, 3 ſcriptum eſt, anno centeſimo quinquageſimo ſecundo menſe primo, Demetrii exercitum ad urbem Hieroſolymam applicuiſſe. Hunc verò menſem, qui primus dicitur, eſſe Niſan, declarat cap. 16, 14; ubi undecimus menſis vocatur Sabath, qui proximè Adarem præcedit. Item cap. 10, 1, anno 160 Græcorum Alexander Antiochi F. Ptolemaïdem obtinet. Eodem *c* anno labente, per ſolemnem Scenopegiæ diem Jonathas Pontificatus inſignia cepit. Igitur nulla eſt anni mutatio facta ineunte Tiſri. Ad hæc *d* Jonathâ interfecto, hyemis tempore, cùm multum ninxiſſet, Simon * ſacerdotio ſummo potitus eſt anno 170. Poſtea *e* menſe ſecundo numeratus eſt annus 171. Hic igitur à menſe primo, ſive Niſan incepit.

c Cap. 10. 21.
d Cap. 13. 22.
* Ib. v. 41.
e Ib. v. 31.

Quod autem in ſecundo libro minus uno computentur anni Græcorum, res eſt perſpicua. Nam *f* lib. 1, Antiochus Epiphanes obiiſſe fertur anno 149; cui ſtatim ſucceſſit Antiochus Eupator ejus filius. At in *g* libro 2, Antiochus idem Eupator poſt parentis obitum ſcripſit ad Judæos anno 148. Item *h* lib. 1, anno 150 Antiochus Eupator in Judæam venit contra Judam Machabæum; ac paulo pòſt cum eo pacem fecit, auctore Lyſia, quòd Philippum metueret. Idem iſtud anno 149 factum proditur *i* libro 2. Rurſus Demetrius Seleuci filius anno 151 Roma profectus eſt in Syriam; & Antiochum ac Lyſiam interimi juſſit *k* libro 1. Sed *l* libro 2, id anno 150 accidiſſe dicitur.

f Cap. 6. 16.
g Cap. 11. 33.
h Cap. 6. 20.
i Cap. 13. 1. & 23.
k c. 7. 1. *l*. c. 14. 4.

Ex quibus efficitur, annorum libri prioris initia præcedere poſterioris annos menſibus ſenis. hoc verò ratiocinando ſic concluditur. Annus 150 libri prioris, quo Antiochus Eupator Hieroſolymam obſedit, erat ſabbaticus, ut indicat caput 6, 53 ac teſtatur *m* Joſephus. Cùm igi-

m Joſeph. l. 12. c. 14.

tur Sabbaticus annus ab autumno cœptus, in autumno ſequente deſierit; non poteſt ſabbaticus idem putari in priore libro centeſimus & quinquageſimus, in poſteriori 149, niſi ab Tiſri, & atumno antecedente numeratus ſit 149 idem annus, qui à verno tempore, & à Niſan in primo libro computatus eſt centeſimus quinquageſimus. Sed hæc fuſius & accuratius habes explicata libro 10. de Doctr. Temp. cap. 41, & ſeq. ubi & annos contractuum à Judæis, & Dhilkarnaim ab Arabibus ex autumno numerari docuimus; atque ab anno Per. Jul. 4402 procedere.

Tum vero Chronologorum aliquot error animadverſus eſt, qui annos Græcorum, hoc eſt Seleucidarum in libro primo Mach. menſibus 18 antecedere putant eos, qui in ſecundo libro numerantur. Exempli cauſſa, annum primum Seleucidarum inchoant à menſe Niſan anni mundi 3743; ſecundùm Machabæorum priorem librum; ac ſecundum poſteriorem, ab autumno anni 3744, quam æram Chaldaïcam nominant. Sed falſos illos eſſe docet annus Græcorum 150, quo Judas Machabæus Hieroſolymorum arcem obſediſſe *a* dicitur in priore libro: atque Antiochus Eupator Epiphanis filius ſuppetias iis tuliſſe *b*, cum annus eſſet Sabbaticus: deinde pacem cum Juda feciſſe; ut contra Philippum, qui Antiochiæ rebellarat, arma converteret. At hæc ipſa *c* in libro poſteriore tribuuntur anno 149 Græcorum. Si anni libri ſecundi menſibus octodecim tardius inchoantur, quàm anni libri prioris, debuit annus 150 iniens in primo libro, putari 148 in ſecundo, non 149. Ad hæc non poſſunt ambo illi anni 150, & 149 in eundem Sabbaticum concurrere, ſi plus ſemeſtri ſpatio eorum initia diſtent. Cùm enim anni Græcorum in priore libro prius incipiant, quàm anni poſterioris; annus autem 150 prioris à Niſan cœptus, Sabbaticus fuerit, Sabbatiſmi exordium ex antecedente Tiſri repetendum eſt, quo annus 149 in curſu erat, ſecundum libri prioris epocham. Aut igitur, ratione annorum poſterioris libri, numeratus fuit annus idem

a Lib. 1. Mac. c. 6. 26.

b Ver. 49.

c Lib. 2. Mac. c. 13.

148, aut 149. Si priùs,ergo Niſan inſequente debuit annus idem 148 pertexi: non autem 149. quoniam anni libri ſecundi Machabæorum ut iiſdem Annalium Scriptoribus, contra quos diſputamus placet, à Tiſri proficiſcuntur, utpote Chaldæorum proprii. Siquidem Scaligerem, & Serrarium auctores citant, ac ſequuntur; qui ita, ut dixi,ſentiunt. Sin autem initium anni Sabbatici ab autumno antecedente ductum incidit in annum 149, ex libri poſterioris epocha, igitur initium annorum libri ſecundi ſex duntaxat menſibus poſterius eſt initio libri 1. quoniam annus 149 libri hujus iniit ex Niſan ejuſdem anni Juliani; cujus ab Tiſri exorſus eſt annus 149, poſterioris libri. Torniellus annum primum Græcorum, ex iis, qui in libro primo Machabæorum ponuntur, confert in annum mundi 3743, qui cadit in annum Periodi Julianæ 4705, ex iis quæ libro 2, cap. 7 contra illum diſputavimus. Ita triennio labitur.

De anno primo Iuliano, & ara Antiochenorum, atque Hiſpanienſi.

CAP. XIV. Lib. 4. de Doct. Temp. c. 1. & ſeq. & l. 10. c. 59.

EX omnibus Julii Cæſaris actis nullum laude dignius eſt, quàm Romani anni caſtigatio, cujus modum, rationémque deſcripſimus in libris de Doctrina Temporum. hoc verò initium illius, ſive ut loqui ſolemus, epocham argumentatione certa colligemus.

Annus Iulianus.

Anno itaque conditæ Urbis 708, Romanum annum jam pridem vitiatum emendare inſtituit, menſibus aliquot intercalatis, uti Ianuarius in eum, quem deinceps tenuit, locum ordinémque cogeretur. Januarius enim Pompilianus in Octobrem inciderat ejus formæ qua nunc utimur. Ita 708 annus iniit à die 13 Octobris anni mundi 3937, ſive Periodi Julianæ 4667. à quo die ad ultimum Decembris anni mundi 3938, dies putantur 445. Totidem enim habuit ultimus ille Confuſionis annus,ut auctor eſt *a* Cenſorinus. Quo circa anni primi Juliani Calendæ incurrerunt in annum Per. Jul. 4669,mundi 3939;quo quartus

a Cenſor. c. 20.

finiit Olympiadis 183, & Urbis 709, quando Cæſar Conſulatum quartum obtinuit, ut idem Cenſorinus aſſerit, adſtipulante *a* Dione. Atque hoc ipſum Solares, & Lunares eclipſes adſtruunt, quas certis editionis illius annis, imperantibus Auguſto, Claudio, ac Nerone poſtea conſignabimus. Deinde *b* Cenſorinus anno illo, quo ſcribebat, Ulpio, & Pontiano Coſſ. cœpiſſe refert annum Iphiti 1014 ex diebus æſtivis, (qui eſt Olympiadis 254 annus ſecundus) Urbis verò conditæ, ſecundùm Varronem, 991, Julianum verò 283 ex Calend. Jan. Aufer 283 de 1014, relinquentur 731, qui per 4 diviſi conficiunt Olympiadas abſolutas 182, & tertium ſequentis 183. Proinde Juliani primi anni Calendæ in eum annum mundi ceciderunt, quo deſiit tertius Olymp. 183, & quartus incœpit. ſimiliter deductis 283 de 991, reſidui ſunt anni Urbis 708. Igitur annus Urbis 709 initium habuit Juliano primo. Ad ſummam, annus primus Julianus ſextus & quadrageſimus retro numeratur ab anno primo æræ Chriſtianæ.

a Dio l. 43.

b Cenſor. c. 21.

c Eſt apud Græcos Annalium Scriptores æræ cujuſdam, ſive epochæ mentio, quam Antiochenorum vocant, Grecè *χρηματισμὸν τῆς Ἀντιοχείας*. quam appellationem, vel nomenclaturam temporum illius urbis interpretari licet. Hujus exordium ab Octobri deductum eſt: quod populare apud illos anni fuit initium. & ab anno Per. Jul. 4665, paulo ante Januarium anni V. C. 706, qui tum in Octobrem Julianæ formæ cadebat, uti ſupra docuimus. Quod ex Evagrio hiſtorico, qui ſæpiùs hac putatione temporum utitur, hoc pacto demonſtrabimus. *d* Scribit enim Leonis Imperat. anno 2, *χρηματισμοῦ* verò 506, ingentem terræ motum eveniſſe Indict. 11, Septembri 14 die, feria 1. Fuit hic annus Chriſti 458, quo litera Domin. erat E, & indictio in curſu 11, mundi annus 4441, Periodi Jul. 5171. Igitur deſinebat annus *χρηματισμοῦ* 506, & proximè ab Octobri cœptus eſt 507. Subtractis annis 507 de annis

c Vide de Doct. Temp. c. 62.

Æra Antiochena.

d Evag. l. 2. c. 12.

mundi 4441, reſidui ſunt 3934. Igitur anno mundi 3905 primus annus occœpit χρηματισμοῦ τῆς Ἀντιοχείας. Rurſus idem *a* Evagrius refert Juſtinianum Imperat. ab Juſtino renuntiatum eſſe Aprilis Calendis anno χρηματισμοῦ 575. cui aſſentitur & Chronicon Alexandrinum, ídque Mavortio Conſule factum eſſe narrat Theophanes Indict. 5. Hic eſt annus Chriſti 527, mundi 4510. Cujus in Octobrem incidit initium anni Antiocheni 576. Quare deductis 576 de 4510, reſtant 3934. Igitur anno mundi 3935 cœpit Antiochenorum epocha. Porro ex utriuſque loci Evagrii comparatione certiſſimè probatur Antiocheni χρηματισμοῦ annos ab Octobri procedere, non autem à Maio, ut ex Alexandrino Chronico ſuaderi videtur. Etenim ſi à Maio deducerentur, anno illo mundi 458, quo Antiochenus putabatur 506 Septembri menſe, ab Januario ad Maium numerari debuit 505. Addictis 69 annis, qui conſurgit Chriſti 527, fuiſſet 574 à Januario ad Maium. Atqui 575 ab Evagrio computatur. Non igitur mutatio fit anni menſe Maio.

a Evag. l. 42. c. 9.

Æræ vocabulum ab Hiſpanis præcipuo quodam uſu celebratum eſt, uti libro primo monuimus. Hujus primordium Hiſpani Scriptores ab eo anno repetunt, qui eſt triceſimus nonus ab anno primo Chriſti, hoc eſt 38 ſolidis annis hunc anteceſſit, nimirum ab anno Juliano 8, Appio Claudio & Norbano Flacco Coſſ. quibus annus Urbis conditæ 716 tribuitur. Hoc verò teſtatur *b* Idatius ubi æræ 447, qua Alani, Vandali, & Suevi Hiſpanias ingreſſi ſunt, 4 Kalend. Octobr. feriam ait fuiſſe 3, Coſſ. Honorio 8, & Theodoſio 3. Eſt hic annus Chriſti 409, quo litera fuit C. Detractis 409 de 447 reſtant 38. Rurſus idem Scriptor ait æra 440, Arcadio 5, & Honorio 5 Coſſ. Solem defeciſſe 3 Eid. Novembres. Hic annus eſt Chriſti 402, quo reverà Solis defectio contigit Novemb. 11, hora circiter 9 matutina. Differentia anni Chriſti 402, &

L. 10. de Doct. Temp. c. 68. & l. 11. c. 47 tom. 5. Differ. Var. ad Vranol. c. 3.

b Idat. in Chron. p. 10. & Faſt. p. 63.

æræ Hiſpanicæ 440, ſunt 38. Docet hoc ipſum S. Julianus Toletanus lib. 2. con. Jud.

Jam cur anno illo potiſſimum editionis Julianæ octavo Hiſpanienſis æra cœpta ſit, cùm variæ ſint ſententiæ, noſtra illa conjectura probabilis eſt; cùm, ut ſcribit *a* Dio, anno Juliano 7 Triumvirorum acta ab Senatu confirmata ſint, inter quæ fuit orbis partitio ab Auguſto, & Antonio facta, à Calend. Janu. anni 8 Juliani cœpiſſe in Hiſpaniis Auguſtei imperii annos computari, quam æram poſteri deinde nuncuparunt. Non enim ſtatim ab origine putationis illius æræ nomen inditum eſt: ſed inclinante puriori jam Latinitate, & in barbariem degenerante, ut alibi notavimus.

Aera Hiſpanica unde cœpta.

a Dio. l. 48.

De variis exordiis Imperatoris Auguſti, & annis Actiacis.

CAP. XV.

Vide 10. de Doct. Temp. c. 64.

Natus eſt Auguſtus, ut ait *b* Suetonius, Cicerone, & Antonio Coſſ. 9 Calend. Octob. qui eſt annus Urbis 691. Ideo cùm Julius Cæſar occiſus eſt, annos ille natus erat octodecim, menſéſque circiter ſex. *c* Atque hic, avunculi audita nece, Apollonia urbe Macedoniæ, quò in ſpem Parthicæ expeditionis à Julio præmiſſus erat. Romam adveniens, privata auctoritate veteranorum copias conſcripſit. Anno verò ſequente, Urbis 711, Septembr. 22, Conſulatum cepit cùm Q. Pedio, anno natus 21. Eodem anno, 5 Calend. Decemb. Triumviratum iniit. Ab utrovis anno primordium Auguſti Scriptores repetunt: quorum alii ejus imperio annos imputant 57, vel 56, ſupra menſes aliquot. Mortuus eſt, ut poſtea dicetur, anno Juliano 59, Auguſti menſis 19. Intervallum ab anno Juliano 2, quo Julius occiſus eſt Idibus Martiis, anni 57, menſes 5, dies 4. A ſequenti verò anno, & adito Conſulatu, anni intercedunt pleni 55 cum menſibus 10, diebus 28. A Triumviratu, anni 55, menſes 8, dies 22.

b Suet. in Aug. c. 5.

c Dio 45. App. 2. Civ. Epit. 117.

Anni Auguſti.

Tertium imperii primordium *d* Dio comme-

d Dio l. 51.

morat ab Actiaca victoria, unde Auguſti monarchia procedit: ſive ab anno ſequente poſt Antonii & Cleopatræ necem.

Quadruplex eſt epocha, quæ appellationis ſimilitudine poteſt fallere. Nam alii ſunt anni ab Actiaca victoria; alii Actiaci ſimpliciter; alii Auguſtorum Romani: alii denique anni Actiaci fixi, & Julianum ad modum ab Alexandrinis redacti. Navalis ad Actium victoria contigit, ut Dio teſtatur, Cæſare tertiùm & Meſſala Coſſ. Urbis conditæ 723, Julianæ editionis 15, die 2 Septembris; imò 3, ſi ad emendatum annum Julianum ratiocinia dirigantur, ut *a* aliàs oſtendimus. Ab hoc tempore anni ἀπὸ τῆς ἐν Ἀκτίῳ μάχης, ſive Monarchiæ Auguſteæ accurata putatio repetitur, auctore Dione.

a L. 10. de Doct. Temp. c. 69.

Inſequente anno Cæſar ingreſſus Ægyptum Alexandriam occupavit: Antonius Kal. Sextil. ut ſcribit *b* Oroſius, defectione claſſis ad Cæſarem ſuæ territus, ſeſe ferro transſverberavit. poſtea Cleopatra ejuſdem menſis, ut eſt probabile, die 29 ſibi mortem attulit. Qua ex die refert *c* Dio Senatus decreto Ægyptios tempora dinumeraſſe. Hic annus Coſſ. habuit Cæſarem 4, & Licinium Craſſum, ut Dio memorat: & eſt Urbis 729, Julianus 16. *d* Cenſorinus annum, quo ſcribebat, qui fuit Chriſti 238, numerat Urbis ex Varrone, 991, Julianum 283; Iphiti 1014, Actiacum Ægyptiorum 267. Scribebat nimirum librum ſuum Julio menſe, vel Auguſto, ante 29 hujus diem, exeunte Actiaco 267, & imminente 268. Nam ſi anni Juliani inierunt anno V. C. Varroniano 709, & Cleopatræ nex anno 724, anno Juliano 16: detractis 15 de Julianis 283, reliquus eſt annus à Cleopatræ obitu, ſive Actiacus Ægyptiorum 268, qui cœpit anno Chriſti 238, Auguſti 29, paulo poſtquam ſcripſerat iſta Cenſorinus. Igitur anni Ægyptiorum Actiaci à morte Cleopatræ & anno Juliano 12, Auguſti menſis 29 dicuntur.

b Oroſ. l. 6. c. 19.

c Dio 51.

d Cenſ. 21.

Anni Auguſtorum.

Anni Auguſtorum Romani ex Calend. Janu. proficiſcuntur ejus anni, quo Cæſar 7, & Agrippa 3 Coſſ. fuerunt. Hoc enim anno a. d. 17. Calend.

lend. Febr. ſententia Munacii Planci Octaviano Cæſari tributum eſt Auguſti nomen, anno Urbis conditæ 727, Juliano 19. ut auctor eſt Cenſorinus, qui annum Julianum 283 dicit Auguſtorum Romanum eſſe 265. *a* Ab anno porro antecedente legitimum deinceps imperium penes Cæſarem extitit. Tunc enim à S. P. Q. R. id illi eſt attributum, ejúſque adminiſtrandi certa ratio ab eo conſtituta, partitis cum populo Provinciis, ut ſcribit Dio.

a Dio 53.

Denique cùm Ægyptii anno hactenus vago uſi eſſent & mobili, cujus formam libro 1 deſcripſimus, poſt Ægyptum in poteſtatem Auguſti redactam, annum fixum ad Juliani modum aſſumpſerunt, hujus initio, quæ ſunt Calendæ Thoth, eo die Juliani & Romani menſis adſtricto, in quem commodùm incurrebat.

Atqui anno ipſo, quo Alexandria potitus eſt Cæſar, neomenia Thoth incurrit in Auguſti 31, nec ad 29 pervenit, niſi anno Juliano 21, Urbis 729. Proinde annis quinque vertentibus poſt Cleopatræ mortem, Ægyptii, anno vago repudiato, fixum, & ſtabilem adoptarunt, cujus neomenia in Auguſti 29 diem competit. Quod teſtatur Theo libro, qui nondum editus eſt, εἰς τοὺς προχείρους κανόνας. ubi ab initio Nabonaſſari ad mortem Alexandri, ſive Thoth ejus, annos Ægyptios computat 424. inde verò ad ἀποκατάστασιν (ita nominat epocham anni fixi.) annos 299. Colliguntur à Thoth Nabonaſſari, ad Thoth anni fixi, anni 723. Porro annus 723 Nabon. deſinit anno illo quem dixi, Juliano 21, quo cœpit 724. Idem ex aliis Scriptoribus efficitur. de qua re plenius in 10 de Doct. Temp. cap. 71. de Actiaca porro victoria, annis Actiacis conſule capita 69 & 70.

De Iacobi Patriarchæ celebri illo vaticinio, quod eſt Geneſ. cap. 49. de Chriſto Domino. cujus probabilis adducitur interpretatio.

CAP. XVI.

a Vide Hieron. in c. 9. Dan. Proſper. 2. de Prom. c. 40.

QUidam *a* ex antiquis, cùm alienum eſſe ab Jacobi, ſive Iſraëlis ſanguine Herodem animadverterent, peregrinæque ſtirpis & originis; in eo finem habere crediderunt vetus illud oraculum Jacobi Gen. 49, 10. *Non auferetur ſceptrum de Iuda; & dux de femore ejus; donec veniat, qui mittendus eſt: & ipſe erit expellatio gentium.* Hinc Herodiani, quæ fuit ſecta Judæorum ſub Chriſti tempus exorta, Herodem dicebant fuiſſe Meſſiam; quoniam ad eum uſque principatus penes Judæ tribum extiterat. At Græcè ita conceptum eſt Jacobi vaticinium; ὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται: *Non deficiet princeps è Iuda, donec venerit, cui repoſitum eſt*, hoc eſt, *cui repoſitum eſt ut ſit Chriſtus*, ait *b* Epiphanius. Ea quippe de cauſſa dictos Herodianos, quòd Herodem profitebantur eſſe Chriſtum, magis probamus, quàm quæ alii commenti ſunt.

b Epiph. in Herod.

Explicatur prophetia Iacobi de Chriſto.

Superioris autem illius de prophetia Jacobi ſententiæ falſitas ex ejuſdem veriori interpretatione pendet: quæ, ut breviſſimè perſtringam; non enim longiori uti ſermone licet; mihi videtur iſtiuſmodi. Primùm Judæ vocabulo tribum ipſam intelligo Judæ Patriarchæ cognominem, penes quam ſolam, *c* profligatis & extinctis in perpetuum cæteris, Hebræorum & populus, & religio, & appellatio ipſa reſederit, quibus notis ab aliis gentibus populus iſte diſcernebatur. In quo nobis cum antiquorum pleriſque convenit; ut *d* Euſebio, *e* Epiphanio, *f* Cyrillo, *g* Auguſtino, aliíſque; ut recentiores modò ſileantur. Siquidem Iſraëlis omnes poſteri, ſola iſta tribu ſuperſtite, Judæi ab Juda nominati ſunt. quod ſubinde poſt reditum à Ba-

c 4. Reg. c. 17.

d Dem. 2.
e Hær. 20.
f 8. cont. Iul.
g 22. cont. Fauſt.

bylonica deportatione cœptum eſſe *a* Joſephus affirmat. *Sceptrum* ergo ſignificare illic arbitror multitudinem ipſam, ſive cœtum hominum, qui uno reipublicæ, populi, & communitatis nomine continetur; ac ſuas habet leges, & magiſtratus ſuos tam civiles, profanóſque, quàm ſacros. Etenim vox שבט pro *tribu* ſumitur, cujus ſymbolum virga, ſive *ſceptrum* fuit, Num. 17, 2. tum pro juriſdictione, ac civili poteſtate ſolet accipi. quâ utraque notione in illis Jacobi verbis uſurpari videtur. *Non auferetur*, inquit, vel, ut Hebraïcè legitur, *non recedet ſceptrum de Iuda.* hoc eſt, non priùs tribus ac populus inter populos eſſe deſinet: aut proprios habere magiſtratus, juriſdictionémque propriam, & principes, qui à peculiari iſta multitudine nomen accipiant, ut reges, aut principes, vel ſacerdotes, & Pontifices Judæorum appellentur, *quàm Meſſias venerit.* Ut hoc ſignum certiſſimum habituri eſſent poſteri, jam adveniſſe Chriſtum, & impletam illius oraculi fidem, cùm ſublata illa de populo Judaïco, &, quæ ſola nomen illud ac rempublicam ſuſtinebat, Judæ tribu cernerent. Ac neſcio an non *ſceptri* nomen civilem, & profanam juriſdictionem propriè ſignificet: *ducis* autem vox, pro qua in Hebræo מחוקק *legiſlator*, ponitur, Eccleſiaſticam poteſtatem, hoc eſt Pontificatum, & ſacerdotium. Quippe leges iſtius populi primariæ, ſacræ erant & Eccleſiaſticæ, ut pro eo *b ſacerdotale regnum*, & *gens ſancta* dici meruerit.

a Lib. II. Orig. c. 5.

b Exod. 19, 6.

Paululum obſcura ſunt illa: *& dux de femore ejus*: vel, ut Hebraïcè concipiuntur, *& Legiſlator de inter pedes ejus.* quibus honeſtè putant adumbrari τὰ γεννητικὰ μόρια: quaſi de ſtirpe, ac ſemine Judæ non antè ſit princeps, legiſlatórque, id eſt legis interpres defuturus, quàm Chriſtus advenerit. Verùm Hebræi aliter hanc locutionem explicant, *de inter pedes ejus*, nec ad generationem referunt. Mea porro hæc ratio eſt: ſignificationem illius ex iis, quæ paulo antè præcedunt, oportere peti: *Catulus leonis Iuda: ad prædam fili mi aſcendiſti: requieſcens*

accubuiſti ut leo, & quaſi leæna, quis ſuſcitabit eum? Hebraïcè autem ſic: *Incurvavit ſe: accubuit ſicut leo.* Quæ ſic Aben Hezra declarat. Exprimi dicit morem leonis, & habitum, qui capta præda, laniatâque ſubſidere ſolet, & incubare; neque vi ulla detrahi ſibi patitur quidquid pedibus amplexus fuerit. Ad hunc modum Jacob ait Judam, hoc eſt tribum ipſam, populúmque de Judæ ſtirpe venientem, poſtquam ſemel principatum, vel reipublicæ jus & magiſterium acceperit, non priùs extorqueri paſſurum ſibi, quàm Chriſtus advenerit. Quocirca *de femore ejus*, ſive *de inter pedes ejus*, valet idem ac de cruribus illius, amplexúque quo ſtringit. Sic Iſaiæ 5, 29; *Tenebit prædam, & amplexabitur, & non erit qui eruat.* Vide & Numer. 23, 24.

Poteſt etiam ſic illud exponi. Quoniam ad judicis præſidíſque pedes decubare ſcriba ſolet, qui dictatam ab illo ſententiam excipit: docet Patriarcha non defuturum ex Judæ tribu legiſlatorem, & magiſtratum, qui traditam ab ea tribu poteſtatem exerceat: quíque illius vice, ac de ejus voluntate commiſſa ſibi juriſdictione fungatur: ut penes communitatem ipſam jus ac poteſtas omnis ſita ſit, quam in Magiſtratus deinde ſuos conferat, qui *de inter pedes ejus*, hoc eſt de ſinu ipſius, ac gremio producti fuerint; vel denique qui adminiſtrationem omnem propriam illius populi, & eidem inſcriptam, & attributam exerceant. Ita ne Herodes quidem ipſe, & ſi qui alii ſunt ejuſmodi, exitum oraculi iſtius interpellant: qui reges, principéſque Judæorum, & illius tribus peculiares extiterunt. Maximè cùm ordinarii interim alii Magiſtratus eſſent, præſertim Eccleſiaſtici, legum, ut diximus, interpretes.

Quamobrem non uno tempore, ſed pedetentim vaticinium illud finem habuit. Paullatim enim ab Romanis reipublicæ forma, júſque illis, & civilis, ſacráque poteſtas eſt adempta: donec everſa urbe, atque templo, populus, & communitas Judæorum eſſe deſiit, uno

& loco, & magiſtratu imperióque comprehenſa. Quod occiſo denique Chriſto in poſtrema illa vaſtitate fore *d* Daniel his verbis demonſtrat: *Et non erit ejus populus, qui eum negaturus eſt.* Deinceps enim ſceptrum, ac civilis omnis, & Eccleſiaſtica poteſtas, ac magiſtratum juriſdictio funditus iis eſt adempta; cùm per orbem diſperſi ſub alieno dominatu meſerrimam ſervitutem tolerent, neque formam ullam habeant civilis communitatis, vel civitatis, ac reipublicæ, magiſtratúſque, penes quos vitæ ſit, ac necis poteſtas.

d Dan. 9. 26.

At complures antiquorum, recentiorúmque, qui in illa Jacobi ſententia Judam peculiari de tribu intellexerunt, id ſibi Patriarcham voluiſſe credunt, ex ſtirpe ac progenie Judæ filii ipſius perpetuò Judæis præfuturum aliquem, eorúmque fore principem; donec Chriſtus adveniat. Sed in hujus reddenda dicti ratione multum æſtuant. Siquidem vetuſtatis omni teſte memoria refelluntur. quæ non ſolùm ante Davidem unum alterúmve duntaxat ex illa tribu rexiſſe populum oſtendit; annis circiter 675 ab edita prophetia: ſed etiam poſt Sedeciæ necem, occaſúmque Urbis, & Templi, ad Chriſtum uſque, de alia quam Judæ ſtirpe duces extitiſſe annis 588. Etenim Machabæos *b* conſtat ex Levitica, & ſacerdotali progenie deſcendere. Quòd verò ſic à *c* nonnullis occurritur, Machabæos iſtos maternum genus ab Judæ tribu duxiſſe; vel gratis dicitur, vel nihil ad rem pertinet. Imprimis de materna illis Machabæorum origine nullus fidejuſſor idoneus eſt. Tum id certum eſt maternum genus nullius apud Judæos momenti fuiſſe, ut ex eo tribu in aliqua cenſeretur quiſpiam. Poſtremo invictum adverſus illam ſententiam argumentum ſuppetit. Nam ſi materna ſtirpe Judæ tribum contingere ad id ſatis eſt, ut, regni jus ac principatus ſibi quiſpiam aſſumat, quod illi tribui divinitus eſt conceſſum: non minus hoc in tribu Levitica ſacerdotalíque ſtirpe locum habebit, ut qui maternam ex illa originem acceperit, ad eam tribum pertineat, & Leviticas, ſacerdotaléſque functiones vendicare ſibi

b 1. Mach. 2. 1.

c Abul. Lyran. Burg.

poſſit. At hoc ne illi quidem exiſtimant,qui de Machabæis iſta diſputant. Etenim Chriſti matrem B. Virginem cum Aaronis genere implicatam fuiſſe confitentur; eo quod Elizabeth, *a* quæ *de filiabus Aaron* fuit, *b* Mariæ cognata dicitur. Atqui non ideo Chriſtus Levita; vel ſacerdos ſecundum Aaronis ordinem erat: ſed ab eo prorſus alienus; ut *c* Paulus affirmat. Igitur neque Machabæi in Judæ tribu reponendi ſunt: neque jus illius proprium ſibi poſſunt defendere, quodlibet maternum genus indidem traxerint.

a Luc. 1. 5.
b Ib. 36.
c Heb. 7. 13.

RATIONARII TEMPORUM PARTIS SECUNDÆ LIBER QUARTUS.

De æra Dionyſiana, cujuſmodi ab auctore inſtituta fuit: déque vulgari epocha annorum Chriſti, ac vero natali ejuſdem.

CAPUT. I.

VT ab Urbis conditu annos olim ſuos Romani putare conſueverant: ab Olympiadum exordio Græci veteres: ab initio Seleuci, Syri, & Orientales plerique: ab orbe condito, Conſtantinopolitani Græcíque hodie reliqui: ita nos ab Incarnatione, vel Nativitate Chriſti tempora noſtra numeramus. Hujus inſtituti Dionyſius auctor fuiſſe traditur cognomento Exiguus, qui Juſtiniano imperatore floruit, & cum Caſſiodoro familiariſſimè vixit. Quamquam paulo aliter epocham iſtam conſtituiſſe Dionyſium *a* in 12 de Doct. Temp. ex ipſomet, ac Beda demonſtravimus. Nos enim primum annorum Chriſti, à quo hic ipſe, quo ſcribimus, 1632 putatur, proximum poſt illum facimus, quo incarnatus eſt, natúſque Dominus, & aureum illi numerum aſſignamus 2, Solis verò Cyclum 10, cum Indict. 4. Diony-

a Lib. 12. cap. 2. & 3. in App. p. 890.

Unde Dionyſius æram ſuam cœperit.

ſius verò ab antecedenti anno, aureóque numero 1, cyclo Solis 9, æram Incarnationis auſpicatus eſt. Siquidem primum annum Cycli decemnovennalis in epiſtolis ſuis, quas in Appendice Operis de Doct. Temp. edidimus, attribuit aureo numero 19. eundémque cœpiſſe dicit ab 15. Paſchalis menſis, quæ in Aprilis diem 17 incidit, & deſiiſſe in nonas Aprilis anni ſequentis, in quas Luna 14 competebat. Qua ratione primus annus Cycli biennio præceſſit æram Chriſti communem. Atqui *a* Beda teſtatur Dionyſium æram Incarnationis ab anno ſecundo cycli decemnovennalis inchoaſſe. Exorſus eſt igitur ab anno illo, qui vulgarem æram proximè antecedit. Quod à nemine, quod ſciam, obſervatum hactenus neque à Beda; imò ne ab ipſo quidem, æqualis qui fuit Dionyſii, Caſſiodoro intellectum, in duodecimo Operis noſtri fusè declaravimus. Nunc de æra noſtra communi, anníſve Chriſti paucis eſt agendum; ut illud inveſtigemus, ecquid revera annus primus epochæ communis, in lucem ſit editus.

a Beda de Rat. Temp. cap. 41.

Annus 1 Chriſti unde cœperit.

Quam in rem certiſſimè tenendum illud eſt, primum eorum annorum, quos Chriſti vulgò nuncupamus, incidiſſe in annum editionis Julianæ 46, & Olympiadis 194 annum quartum ante ſex menſes inchoatum: ſic ut numerari cœpta ſit Olympias 195 æſtivis diebus illius anni primi Chriſti, ſive Juliani 46. Hoc enim Romanorum Faſtorum ſeries, atque Auguſti, & aliorum Imperatorum initia, exitus, ac totius imperii intervalla perſuadent; quæ certis characteriſmis, ac Solis Lunæque defectionibus ita ſunt notata, nullam uti dubitationem, ac controverſiam admittant. Exempli cauſſa; mortuum eſſe conſtat Julium Cæſarem anno ſecundo Juliano, & quadrageſimo quarto ante eum annum, quo natus ponitur Chriſtus: Auguſtum verò exceſſiſſe anno Julianæ editionis 59. Atqui mortem Auguſti incurriſſe in annum 14 Chriſti paulò pòſt adſtruemus. Ex quo conſequens eſt primum annum Chriſti Julianum eſſe 46; Urbis conditæ Varronianum 754; hoc

eſt Palilia 754 iſto anno putari cœpiſſe. Idipſum & Claudii, ac Neronis Imperatorum anni nos docent. Quippe anno Chriſti 45 Sol defecit Cal. Auguſti, Claudii anno quinto, Juliano 90. ut ſuo loco demonſtrabitur. Unde conſtat annum, uti dictum eſt, Julianum 46, Chriſti eſſe primum. Sic Neronis anno 5, Urbis conditæ 812, Juliano 104, Solis defectio prid. Cal. Maias accidit, anno Chriſti 59, ex quo eadem annorum Chriſti epocha conficitur.

Quamobrem, ſi, ut perſuaſum eſt vulgò, natus eſt Dominus anno Juliano 45, Urbis ex Varrone 753, id evenit anno imperii Auguſti 43 ab Triumviratu, vel Conſulatu, de quo *a* libro ſuperiore. At Bedæ, cæterorúmque poſt illum Computi Paſchalibus artificum hæc ſententia, incarnatum eſſe Chriſtum, & in lucem editum anno ipſo primo æræ Chriſtianæ, Juliano 46, aureo numero 2. quod in *b* 12 de Doctr. Temp. oſtendimus.

a Cap. 15.

b Lib. 21. cap. 1.

Jam Auguſti mors ſine ulla controverſia contigit anno Juliano 59, Chriſtianæ æræ 14, quod etiam poſtea invictis rationibus affirmabitur. Tum itaque Chriſtus annos 13, menſéſque circiter octo confecerat; ſi vera eſt communis putatio uno minus anno; ſi Bedæ, Computíque magiſtrorum placet opinio.

Tiberii denique quintus decimus annus iniit Juliano 73, ab Auguſti menſis 17, & ad inſequentis anni diem eundem perductus eſt: qui annus Julianus 74 numeratur, & Conſulatu notatur Geminorum duorum, ab V. C. 782. quo anno baptizatus vulgò Dominus creditur.

Hinc apparet, Chriſtum, ut anno Tiberii 15 à Joanne baptizatus fuerit, annos natum fuiſſe totidem, quot à Decembris 25 anni Juliani 45, ad 6 Januarii anni 64 intercurrunt. Sunt autem pleni 28, ac dies præterea 12. Atqui aut triceſimum jam egiſſe, aut proximum illi fuiſſe vulgò convenit. Non igitur eum communi de ætate Chriſti ſententia æra illa paria facere videtur.

Natalem Chriſti quidam uno anteverturt anno, vel duobus.

Ea res hoc, & antecedente ſæculo complures eruditos homines adduxit, uti natalem Chriſti uno anno, vel duobus anteverterent; ut alii

Coſſ. Auguſto XIII, & Sylvano; alii Lentulo, & Meſſalino natum eſſe defenderent. priorem Onuphrius opinionem, uti cæteros omittam: poſteriorem Baronius amplexus eſt. Iidem tamen natalem Chriſti vulgi opinione conſtitutum ab exactiori illo calculo minimè ſeparant: quod alii poſtea fecerunt.

Hactenus igitur uno anno, vel biennio anticipandum eſſe Chriſti ortum pii, ac docti homines arbitrati ſunt. Verùm ante annos ferè triginta, nova quædam exorta ſententia eſt, quæ quatuor ſolidis annis prævertendam eſſe Chriſti nativitatem adſtruit. cujus auctor extitit R. P. Dekerius. Is natum eſſe Chriſtum docuit anno Juliano 41, Auguſto XII, & L. Cornelio Sulla Coſſ. quatuor annis ante eum, qui vulgò ſtatuitur. Hic enim Juliano 45 congruit, ut paulo antè diximus. Keplerus verò annum inſuper adjecit ad Dekeriana ratiocinia, ac natum poſuit anno Juliano 40. M. Antonius Cappellus Franciſcanus, biennio Dekerium ſupergreſſus, ſex annis communem anticipavit epocham, adeò ut Chriſti natalis annus incurrat in Julianum 39. Sed hujus jam à nobis exploſa ratio eſt, in duodecimo de *a* Doct. Temp. Reliquæ ſunt ergo duæ: imò verò Kepleriana prætermiſſa, quæ minimè neceſſarium addit annum, unica Dekerii ſupereſt; de qua nos eodem in libro ita diſputamus: Si Joſephi, ac Dionis auctoritatem ſequimur, eam probabilem maximè videri. Etenim ex amborum conſenſione ſuperiore libro illud effectum eſt, Herodem anno Juliano 42 circa Paſcha eſſe mortuum; cùm paulo antè Luna defeciſſet. Quare neceſſe eſt Chriſtum ſaltem anno Juliano 41, hoc eſt quadriennio ante communem epocham, in lucem exiiſſe.

Alii 4, 5, vel 6.

a Lib. 12. de Doct. Temp. c. 6.

Sin eſt, ut eo anno tantum omnino velimus, à quo Chriſtiana æra procedit, (quem & ab ipſo Dionyſio præſtitutum eſſe Dominicæ Incarnationi, ac Natali ſuprà docuimus) unica in promptu ratio eſt, qua illi patrocinari poſſumus; uti baptizatum dicamus eſſe Chriſtum anno ætatis ineunte 29; ſi quintodecimo Tiberii id aſſignare libeat. Quòd ſi ſola Joannis prædicatio quin-

Quomodo vulgaris natalis defendi debeat.

todecimo illi anno tribuenda ſit, Chriſtus verò ſequenti anno baptiſmum adierit, ineunte triceſimo ad Joannem acceſſiſſe dicetur, Juliano 75. Sanè *a* Lucas Evangeliſta Joannem anno quintodecimo Tiberii ad prædicandum, ac tingendum prodiiſſe narrat. utrum autem eodem anno Chriſtum baptizarit, haud expreſſis verbis indicat. *b* De Chriſto vero id unum refert, annorum quaſi triginta fuiſſe cùm ad Joannem venit; καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος: *Et ipſe Ieſus erat quaſi annorum triginta incipiens.* Quæ verba ſuam quiſque hactenus ad ſententiam accommodare ſtuduit. Nos ea ſic interpretati ſumus, ut annos plus, minúſve triginta natus fuerit, cum in publicum exire, ac prædicare eſt aggreſſus. Clem. Alex. 1. Stro p. 147, ita locum illum concipit: ἦν δὲ Ἰησοῦς ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα ὡσεὶ ἐτῶν λ΄. Vide caput V. libri XII de Doct. Temp. ubi de hac tota controverſia accuratè ſcripſimus. Quo circa non poteſt ex iſto Evangelii loco ſuper ætate Chriſti certa & exacta ſententia colligi, ex quo tanta illa ejus in natalem obſcuritas redundavit.

a Luc. 3.

b Ib. v. 23.

Neque vero prætermittendum eſt, quod ad Hiſtoriam & Chronologicam rationem magnopere pertinet; quocumque natus anno Chriſtus fuerit, nihilominus communem, & uſu receptum Eccleſiæ calculum annorum Chriſti utilem eſſe, & ab omnibus adhibendum. Non enim eſt neceſſe, ab vero natali proficiſci ſummam annorum Chriſti, dum fixo & immobili ex capite pendeat: hoc eſt anno Juliano 46 illigata ſit: ſive ante annos 1631 cœperit. Nam hoc unum Chronologus inquirit, qui quidem æra illa utitur, quoto ante illud initium, vel poſt illud, anno quælibet res inciderit: ut quanto ab noſtris temporibus intervallo diſtet, ſine errore pronunciet.

De his, quæ ad illuſtrandum Chriſti ortum pertinent. ac primùm de Syriæ Præſidibus: déque Quirino, & ejus duplici cenſu: Tum de Bethleemo, & diverſorio, ac ſtabulo, in quo poſitus eſt Chriſtus déque die ipſo natali.

CAPUT II. Vide l. 11. de Doct. Temp. c. 11.

JUvat illuſtrandæ Dominici natalis hiſtoriæ quaſdam ejus περιστάσεις expendere. Quarum præcipua, & primo loco memoranda venit Quirini cenſio. Hoc enim & Syriæ Præſide, & cenſum agente, natus eſt Chriſtus: quod Lucas capite 3 non docet. Provinciam Syriam poſtquam Pompeii opera Romani in jus ſuum accepêre, ad eam gubernandam, uti mos illis fuit, Magiſtratus ex Urbe miſerunt. *a* Diviſione ab Auguſto provinciarum facta, ut aliæ populo permitterentur, ad quas rectores ſuo ille ſuffragio deſtinaret: alias Cæſar ipſe per legatos ſuos adminiſtraret; inter Cæſareas locum habuit Syria. Itaque qui eam Magiſtratus obtinebant, ij Legati, vel Proprætores, vel etiam Præſides appellati ſunt: quacumque in Urbe dignitate functi eſſent: ac ſive Præturam, ſive etiam Conſulatum geſſiſſent. ut Vitellius: qui poſt Conſulatum Præſes Syriæ factus eſt, auctore *b* Joſepho, qui illum vocat ὑπατικὸν ἄνδρα Συρίας τὴν ἡγεμονίαν ἔχοντα, *Conſularem virum, & Syriæ Præſidem.* Ubi *Conſularis* vox abſolute *Præſidem* non ſignificat; quod aliquando ſuſpicati fuimus. Interdum nullo geſto magiſtratu, tam in Syriam, quàm in reliquas Cæſaris provincias cum poteſtate mittebantur. Græci στρατηγοὺς, vel ἡγεμόνας, vel πρεσβευτὰς nominant. Præter Præſidem, cui tota Syriæ Provincia parebat, minores additi ſunt alii: velut Procuratores, qui nonnunquam & ipſi Præſides, & ἡγεμόνες, latiùs acceptis nominibus, appellantur; ex equeſtri ordine, vel etiam libertinorum genere aſſumpti: ut ſcribit

a Strabo 17. Dio. 17.

Provinciæ quomodo a Romanis geſta.

b Lib. 18. Antiq. c. 5.

Præſides & Procuratores.

a Dio. Horum officium fuit tributa colligere in ea provinciæ parte, quæ mandata illis erat; ac ſumptus ſuppeditare. Paullatim verò jus illorum amplificatum eſt: ut meram etiam poteſtatem, & gladii jus acceperint: præſertim in parvis provinciis; quibus nemo, præter Procuratorem, jus dicebat. Sed in iis etiam, quas Cæſaris Legati, vel Præſides curabant, eadem functione prædıti fuerunt. Sic in Judæa; quæ portio quædam erat Provinciæ Syriæ, & à Præſide gubernabatur; ſumma Procuratoris poteſtas fuit. Itidem & in Samaria, Galilæa, ac reliquis Syriæ partibus evenit: quæ ſingulæ ſuos Procuratores habebant. quamdiu nullis regibus, aut tetrarchis ſuberant; ſed contribuebatur Syriæ. Itaque ſub Herode, ac poſtea ſub Agrippa ſeniore; qui ambo provincias illas omnes cum titulo regis acceperant; Procurator Judææ nullus extitit. Poſt Herodis primi obitum, *b* Archelaus novem ſolidis annis Judæam, hoc eſt Palæſtinæ partem illam, cujus caput erat Hieroſolyma, tenuit, cum Idumæa, & Samaria. cætera in illius fratres Auguſtus partitus eſt. Poſt Archelai relegationem, ejus ditio Romani facta juris, Syriæ eſt adjuncta: in eámque deinceps Procuratores Cæſaris ſunt profecti. Quamobrem per id tempus, quo natus eſt, paſsúſque Chriſtus, ſuum Judæa Procuratorem habuit; non item Galilæa, quæ Herodi, ac Philippo tetrarchis parebat.

a Lib. 53.

Procurator nullus Judææ ſub regibus fuit.

b Ioſeph. lib. 17. Orig. c. 13.

c Archelao in exilium pulſo, miſſus eſt in Syriam P. Sulpicius Quirinus, vir per omnes honorum gradus ad Conſulatum uſque provectus, ait Joſephus: *δικαιοδότης τοῦ ἔθνους ἀπεσταλμένος, καὶ τιμητὴς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος, ut jura populis redderet, ac bonorum cenſum inſtitueret.* Cum eo venit & Coponius, ut Judæam procuraret. quam nihilominus & Quirinus adiit, ut & Judæorum fortunas cenſeret: & Archelai bona venderet. Hæc cenſitio Judæorum, & Archelai fortunarum venditio anno Iuliano 51 contigit, æræ communis circiter 6. Hoc enim anno Archelaus tetrarchia multatus abiit in exilium, decimo ineunte poſt Herodis patris exceſſum,

c Ioſeph. l. 18. c. 1.

Quirini cenſus duplex.

quod Joſephus indicat: qui decimo anno principatus relegatum eum eſſe ſcribit in 17 Orig. cap. 15. nono verò anno, in 2 de Excid. cap. 6. Ex quo id efficitur, novem integris annis expletis; initio decimi id eveniſſe. Non poteſt hic cenſus eſſe, de quo Lucas meminit: quippe tandiu poſt natum Dominum factus. In quo turpiter lapſus eſt *a* Euſebius, qui eundem fuiſſe credidit. Nos ab Quirino bis in Judæa cenſum actum eſſe conjicimus; & extraordinarium utrumque, hoc eſt præter ordinarios Præſides Syriæ, miſſum eſſe cum extraordinaria curatione, ac poteſtate Quirinum. Primus ab illo cenſus inſtitutus eſt ſub ortum Domini. quo tempore Cn. Sentius Saturninus Syriæ præerat. Hic enim extremo Herodis tempore eamprovinciam regebat. quod ex *b* Joſepho colligitur. ac ſucceſſorem, *c* eodem teſte, Quintilium Varum habuit anno Herodis ultimo: cum is ſcilicet Antipatro filio necem moliebatur. Quænam cauſſa cenſionis illius extraordinariæ fuerit, pro comperto nemini affirmare licet. Probabilis eſt tamen conjectura illa, quam *d* alibi fecimus: Auguſtum, qui *e* breviarium Imperii Romani moriens reliquit, in quo deſcriptæ omnes illius erant opes, ac vires, ad id conficiendum, exactiorem toto orbe Romano cenſum inſtituiſſe facere; cujus exequendi munus per Orientem, & Syriam Quirino commiſerit. qui proinde extra ordinem tum Syriæ præfuit. Cùm verò Sentius Saturninus per idem tempus Præſes ordinarius eſſet; ejus quoque nomine cenſus idem inſcribi potuit. Hinc eſt quod *f* Tertullianus per Sentium Saturninum cenſus iſtos per Judæam actos eſſe dicit: quòd ſub ejus ordinaria Præfectura inchoati ſint, & affecti. Poſterior cenſio, poſt Archelai relegationem, ab eodem facta Quirino eſt. Ideò S. Lucas ſuperiorem illam deſcriptionem primam appellat. In qua tributi nihil, aut capitationis exactum puto. Non enim id in Herodis regno, rege adhuc ſuperſtite, Auguſtus uſurpavit. Neque verò ἀπογράφεσθαι, aliud eſt, quàm cen-

a Lib. 1. Hiſt. c. 5.

Primus cenſus Quirini.

b Lib. 16. Orig. c. 11.

c Lib. 17. c. 7.

d Lib. 11. de Doct. Temp. c. 8.

e Dio. l. 56.

f Lib. 4. con. Marc. c. 19.

Secundus cenſus Quirini.

ſeri, ac nomen profiteri, quod citra penſitatione n poteſt fieri. Plerique tamen tributum exactum indicant.

Indicta igitur ab Romano Præſide cenſione; Joſephus cum B. Virgine partui jam propinqua, Bethleemum contendit. Joannes Evangel. cap. VII, 42: & Juſtinus Martyr. Apolog. 2. κώμην, id eſt, *vicum*, Bethleemum vocant. Lucas cap. 2, com. 4, πόλιν Δαβίδ, *oppidum Davidis*. *a* Epiphanius in quibuſdam codicibus Evangeliorum, πόλιν: in aliis κώμην, dici meminit. Apparet anguſtum oppidulum fuiſſe, ac ne muris quidem fortaſſe cinctum. Diſtabat Hieroſolymis ſtadia, ut Juſtinus habet, 35. ſive, *b* ut Beda ſcribit, millia paſſuum ſex.

a Hær. 51. Num. 9.

b Lib. de locis ſanct.

In id oppidum, uti fides *c* Michææ vaticinio conſtaret; cum Joſepho ſanctiſſima Virgo pervenit: ibidémque ſalutarem humano generi partum edidit. In ipſo inquam, oppidulo; ac publico diverſorio, ἐν τῷ καταλύματι, ut Lucas loquitur. Ubi, cùm vacuus ad eos excipiendos locus eſſet alius nullus, ad ſtabulum diverterunt. Et quoniam ὑπόπετρος, ac rupibus aſpera erat illa regio, credibile eſt, in rupe ſtabulum hoc impreſſum fuiſſe. atque ideo plerique veterum, ut Juſtinus, σπήλαιον, *ſpelæum* ſive *antrum* nominant. Intra vicum ipſum, oppidúmve natum eſſe Chriſtum, ex eo fit probabilius, quod Michææ verba idipſum ſignificant: dum ex ipſa Bethleemo oriundum fore Chriſtum prædicant. Nam qui in ſuburbiis Bethleemiticis natum eſſe conjiciunt, haud ſatis rectè vico perexiguo ſuburbiorum aliquid annectunt. Tum Bedæ ipſius teſtimonio refelluntur: qui intra oppidum hanc qualemcumque ſpeluncam collocat.

c Mich. 5. v. 2.

Dies Chriſti natalis

De die, quo natus eſt, vetuſtiſſima, & olim recepta traditio eſt, octavum Cal. Jan. ſive Decembris 25, Chriſti fuiſſe natalem. Hoc antiquitus Occidentis Eccleſiæ perſuaſum eſſe, teſtis eſt Homilia quædam, quæ inter *d* Cryſoſtomi opera legitur. *e* Gregorius item Nyſſenus, *f* Auguſtinus, *g* Paulinus, *h* Chryſologus,

d Hom. 31. in Tomo de Diver. novi Teſtam. locis edit. Front. Duc.

e Hom. in Nat. Dom. c. 4. de Trin. c. 5.

f Nat. 1 S. Felic.

g Serm. 159.

ac vetera Martyrologia idem aſſerunt. Quo circa futilis eſt *a* Scaligeri, aliorúmque divinatio: qui ex Sacerdotum ephemeriis, & hieraticis neſcio quibus circulis, priſcam illam, & παντοπαράδοτον opinionem elevare ſtudent. Contra quos in *b* 12 de Doct. Temp. accuratè diſputavimus.

a In Append. Operis de Emend. Temp. & in Iſag. Can.

b Cap. 7.

De Magorum hiſtoria; hoc eſt de eorum patria, conditione, profectionis tempore: & infantium cæde.

CAPUT III.

SUpereſt Magorum ad Chriſtum venerandum ex Oriente profectio; & infantium cædes. Magos iſtos non aliunde primùm veniſſe ſuſpicio eſt, quàm inde, ubi genus id hominum præcipuè degebat. Ea eſt Perſidis regio. Hinc igitur adducere illos oportet: non ex Arabia, aut ex Magodia neſcio qua provincia, quæ nunquam in rerum natura fuit. Ita cenſet *c* Alexandrinus Clemens, *d* Chryſoſtomus, Theophyl. aliíque; quibus Evangeliſta ſuffragatur: qui illos ab Oriente veniſſe ſcribit: quod de Arabia, ut *e* Epiphanius exiſtimat: aut de Damaſco, quæ pars olim fuit Arabiæ: quod *f* Tertulliano placet, uſurpari non poteſt, ſolétve. Chaldæos aliqui faciunt: quod eo vocabulo *g* ab nonnullis vocentur. Verùm Chaldæorum nomen plerumque non tam gentis eſt, quàm artis, & profeſſionis. Ita quippe Mathematicos, & Genethliacos vulgò nominant.

c 1. Strom.

d In Matth.

e In Expoſ. fid. num. 8

f Lib. con. Iud. c. 9.

g Paulin. epiſt. 11. Remig.

Regéſne fuerint Magi.

Tertullianus loco illo, quem attuli, reges Arabiæ fuiſſe defendit. *Nam & Magos*, inquit, *reges ferè habuit Oriens.* Equidem reges ſic illos fuiſſe conceſſerim, quomodo unius oppidi reguli, vel toparchæ, reges interdum in ſacris literis appellantur. Quòd verò paſſim per Orientem reges fuiſſe Magos Tertullianus affirmat; id hiſtoria omni teſte refellitur. Nam ſi Magi ferè in Oriente, adeóque Perſide, reges fuerunt; cur ſemel in hiſtoria Magorum dominatus apud Perſas, ac ne is quidem annus, notatur poſt

Tertullianus refellitur.

Cambyſis obitum? Nam cæteri deinceps Perſarum reges Magi utique non fuerunt. neque qui Perſarum delevit imperium, Alexander, ejúſque ſucceſſores Seleuci poſteri, Magi itidem erant. Tum Tertulliani ſæculo non Perſæ, ſed Parthi Oriente potiebantur, Hos verò Magos fuiſſe nemo dixerit. Ac tametſi Perſarum reges olim Magorum diſciplinis imbuerentur, ut *a* auctor eſt Cicero: non iccirco profeſſione, appellationéve Magi illi fuerunt. neque, qui poſt Perſas dominati ſunt, Parthi eodem uſi ſunt inſtituto: vel Seleucidæ. Quocirca nihilo verius eſt reges in Oriente Magos fuiſſe; quàm in Galliis Druidas: aut Romæ Augures; aut in Ægypto Sacerdotes. quamvis illorum omnium inſtitutis, ac diſciplinis qui illîc regnabant, erudirentur.

a 3. de Nat. Deo.

De tempore, quo in Judæam, Bethleemúmque venerunt, ambigua eſt queſtio. Sunt qui biennio poſt ortum Domini advenisſe cenſeant. Sic inter alios *b* Epiphanius putat: nec non *c* Euſebius poſt Origenem. Epiphanius porro S. Joſephum, ac B. Virginem exiſtimat primo, ac ſecundo annó vertentibus, è Nazareth, ubi domicilium habebant, Bethleemum, eorum, quæ ibi geſta fuerant, conſervandæ memoriæ cauſſa, veniſſe, ac ſecundo demum anno, cum fortè illîc eſſent, Magos occurriſſe. Nec aliter *d* Auguſtinus. *e* Alii confeſtim poſt natum Dominum conſpectam eſſe ſtellam, & ſubinde profectos Magos aſſerunt. ſed infantium cædem inbiennium eſſe dilatam cujus rei varias ex conjectura cauſſas ediſſerunt. *f* Nonnulli ſtatim poſt animadverſam ſtellam, adventum Magorum, & parvulorum necem contigiſſe malunt. ſed Herodem biennio prius, quam apparuerat ſtella, natos infantes juſſiſſe perimi. *g* Non deſunt qui hæc Matthæi verba; *à bimatu, & infra, ſecundùm tempus quod exquiſierat à Magis*, ſic interpretantur: Herodem aiunt infantes occidi mandaſſe biennio natos ante tempus, quo ſtellam Magi viderant, aut Hieroſolymam acceſſerant: non verò ante tempus, quo de ills mactandis edixerat. Qui mihi videntur nimis anxiam ab

b Hær. 51. n. 9.
c In catena Græca Manuſcr.
d Hom. 7. in Epiph.
e S. Tho Lyran. Abul. Cajet.
f Maldon.
g Ianſ. Baron.

ſatellitibus, in tam præcipiti calore cædis, ac feſtinatione, curam exigere.

Apparitionis ſtellæ tempus.

Mea igitur hæc ratio eſt: Magos paucis poſt ortum Chriſti diebus in Judæam veniſſe: ſtellam autem duobus circiter ante id tempus annis apparere cœpiſſe. Quam ſic illi contemplabantur hactenus, ut quid ea portenderet nondum intelligerent: neque verò ſine divina ſignificatione aſſequi potuiſſent: quam illis Deus, ubi opportunum eſt viſum, edidit; nato ſcilicet jam Chriſto. Eam porro ſtellam in Oriente primùm, hoc eſt in patria ſua, deinde Hieroſolymis egreſſi rurſus aſpexerunt: medio intervallo, & in itinere ipſo, non videtur apparuiſſe. Hoc enim Matthæi verba illa demonſtrant: *Et ſtella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos.* Dixiſſet, *quam hucuſque viderant*, nec *Orientem* nominatim exprimeret, ſi deinceps illam perpetuò vidiſſent. Tum inuſitatum illud ex aſpectu ſtellæ gaudium idipſum neſcio quo modo ſuadere videtur. At Herodes aliquanto pòſt ſpatio, cum de iis, quæ in purgatione B. Virginis, atque in Templo contigerunt, fama percrebuiſſet. immanem illam carnificinam indixit: ſecundum quam altero menſe obiit, ex Joſephi, ac Dionis rationibus, quas in libro 3 diſſeruimus.

De tempore Dominicæ Paſsionis, hoc eſt anno, menſe ac die.

CAP. IV.

ROmanam rem adminiſtrante Tiberio, Chriſtus pro hominum ſalute in crucem actus eſt. de quo imprimis duo ſolent inquiri: alterum quo anno paſſus ſit; alterum quo menſe, ac die. Prius inde bifarium ſpectatur: Nam & quoto ætatis quæritur, & quo mundi vel æræ communis anno. Utrumque verò pendet ex annorum numero, quo ſecundum baptiſmum in Evangelii prædicatione poſuit. Eos plures, paucioréſve docti Chronologi ſtatuunt. Nos annos prædicationis tertio paſſum eſſe Chriſtum aſſerimus; ac biennium integrum, cum menſibus aliquot ſupervixiſſe baptiſmo; in quo auctores maximè ſequimur *a* Irenæum, *b* Apollinarem Laodicenum, *c* Origenem, *d* Epiphanium. etſi non eodem, quo illi, modo Paſchata priora duo percenſemus. Ut hoc ſpatio Dominicam κήρυξιν includamus, adducimur Joannis Evangeliſtæ teſtimonio; qui cum annos prædicationis, ac ſingula Paſchata diſertius cæteris ſtuduerit exprimere, ut Epiphanius affirmat, *e* duo tantùm ante poſtremum & σταυρώσιμον nominat. Tum quæ ex eodem, ac cæteris tribus à Chiſto dicta, factâque referuntur, eo, quod definimus, intervallo comprehendi nihil vetat, quod in *f* 12 de Doct. Temp. fecimus.

His animadverſis, annum ipſum, quo Chriſtus mortem obiit, cum Epiphanio conſtituimus eum, qui Coſſ. dedit Tiberium V, & Sejanum, tametſi alios adſcribit *g* Epiphanius, nempe Vinicium, ac Longinum Caſſium. Sed annum nihilominus eundem ſignificat, qui Julianus fuit 76, æræ communis, 31. ab V. C. Varroniano calculo, 784, Olymp. 202. annus ſecundus exiens, Per. Jul. 4744, mundi 4014. Quem quidem annum *h* Africanus, Euſebius, *i* Hieronymus, aliique demonſtrant, qui eſt reliquæ omni conſentaneus hiſtoriæ. Nam Paulus Apoſtolus,

Vide 12. de Doct. Temp. c. 17. & Animad. ad Epiph. Hær. 51.

a Lib. 2. c. 38.
b Apud Hieron. in 9.
c Dan. c. 2. con. Celſ.
d Hær. 51.

e Cap. 2. 13. & c. 6.

f Cap. 18.
Annus paſsionis Chriſti, ac menſis, & dies.
g Hær. 51. Num. 23. Vide Animad. noſt. p. 96. & 12. de Doct. Temp. c. 12.

h Apud Euſ. in Collect. Gr. p. 63 & 8. de Dem.
i Chron.

exempli gratia anno 25. poſt paſſionem Chriſti, ac 2. Neronis anno, vinctus Romam veniſſe dicitur ab *a* Hieronymo ex Euſebii Chronico. Hic eſt Julianus annus 100, Chriſti 55, ut poſtea *b* conſtabit. Deductis 25 de 55, reſtant 30. Igitur anno ineunte 31 æræ Dionyſianæ paſſus eſt Chriſtus. Rurſus Hieronymus Petrum & Paulum poſt Paſſionem anno 37 interfectos eſſe prodidit, Neronis 14. Eſt is annus Julianus 112, Chriſti 67. quod *c* ſuo loco declarabitur. Si ergo de 67 tollas 37, reliqui erunt 30. Ad hæc Paulum affirmat *d* Chryſoſtomus annis 35 ſerviiſſe Domino. Quod ſi 25 de 67 auferas, fient anni 32. Ita anno 33 Chriſto nomen dedit Apoſtolus. Atqui anno à Paſſione tertio converſus eſt Paulus ad Chriſtum, uti parte 1. libro 6, cap. 1, docuimus. Præterea annus excidii Hieroſolymitani à *e* plerique veteribus à paſſione numeratur quadrageſimus. Incidit autem clades illa in annum æræ vulgaris *f* 70, Julianum 115. Tolle 40 de 70, ſupererunt 30. Sed hæc hiſque plura *g* alibi ad idem argumentum attulimus. Ergo anno Juliano 76, Tiberii inſtante 18, ſed adhuc labente 17; in crucem actus eſt Dominus.

a De Scrip.
b Cap. 3.
c Cap. 4.
d Hom. de Princ. Apoſt. To. 5.
e Euſeb. Chron. & 3. Hiſt. Hieron.
f Cap. ſeq.
g 12. de Doctr. Temp. c. 12.

h De menſe, ac die, quo paſſus eſt, cum Epiphanio & antiquis aliis arbitramur, Martii 23, illum fuiſſe: quo Novilunium medium accidit Martii 12, Luna 15, Martii 26. Sed propter Lunaris Cycli labem, triduo antevertit, fuitque Luna 15, Martii 23, feria 6, litera Dominic. G. Quo die Chriſtus interemptus eſt, cùm pridie cum Diſcipulis ſuis typicum pariter, ac verum immolaſſet agnum. Neque enim auſcultandum eſt Græculis quibuſdam, qui ultima in cœna Chriſtum negant Judaïcum attigiſſe Paſcha. quod inter cæteros fuſè diſputat Joannes Philoponus libello de Paſchate nuper edito. Martii 23 paſſum eſſe Chriſtum indicat, præter Epiphanium, Conc. Cæſarienſe habitum anno 197 Chriſti, ſub Victore Papa: cujus fragmentum apud Bedam legitur in libello de Æquinoctio; nec non Hyppolytus Thebanus To. 3. Var. Lect. Caniſij.

h Vide Anim. Epiph. cit. & 12. de Doctr. Temp. c. 11. & ſeq.

Porro non eodem die Chriſtus, quo Judæi complures, ipſique adeo Sacerdotes, à quibus damnatus eſt, Paſchali functus eſt epulo. Id enim ex Joannis Evangelio colligitur. qui *a* Judæos refert ipſo die, quo paſſionem adiit Chriſtus, Prætorium ingredi religioni dixiſſe, *ne contaminarentur, ſed ut comederent Paſcha.* Nondum ergo Paſcha manducaverant. Item *b* cap. ſequenti: *Erat autem paraſceve Paſchæ, hora quaſi ſexta.* Non igitur primo die Azymorum, qualem Judæi plerique celebrabant; ſed in ejus paraſceve, hoc eſt pridie, Chriſtus occiſus eſt. Nam *Paraſceve paſchæ* pridie Paſchatis eſt; non utique Paſcha. Neque verò propterea contra legis interdictum commiſiſſe putandus eſt Chriſtus. Nam legitimo ipſe die celebravit, cum eóque nonnulli: cæteri præpoſterè, & alieno die perfuncti ſunt. Quippe turbatum illo anno ſolemnis in hujus celebratione ab Judæis fuiſſe teſtatur *c* Epiphanius. cujus cauſſam perturbationis in Commentariis ad eundem nos ſcriptorem ex conjectura reddimus. Etſi minimè id neceſſe eſt, dum de facto ipſo, eventúque conſtet, cur factum ſit, anxiè quærere. Quamobrem illo die paſſus eſt, qui revera, & ex lege, primus eſſe debuit Azymorum, quod *d* reliqui Evangeliſtæ referunt: ſed non eo, quem Judæi complures primum Azymorum inſtituerant. ex quo contrariæ partis argumenta licet explicare propemodum omnia. Cætera, quæ ad Chriſti Domini vitam, ac necem pertinent, copioſè pertractata ſunt in 12. de Doct. Temp. cap. 19, & ſeq.

Vide Animad. ad Epiph. Hær. 51. p. 184. & 12. de Doct. Temp. c. 15. & 16.

a Cap. 18. 28.

b Cap. 19. 14.

c Hær. 51. n. 17. Vide Animad. noſtras ibid. & 12. de Doct. Temp. c. 18.

d Mat. 26. 17. Mar. 14. 12. Luc. 22. 7.

De Auguſti, Tiberii, ac cæterorum ad Domitianum uſque, Imperatorum temporibus.

CAP. V.

Demonſtratur annus mortis Auguſti & Tiberii.

TAm Auguſti mors, quàm Tiberii primordium & conſtanti Scriptorum fide, & aſtronomica obſervatione munitur. Scribunt *a* Tacitus, & Dio paullo poſt Auguſti exitum Lunam defeciſſe, eáque re territas in Pannonia legiones, quæ tumultuari cœperant, ad obſequium rediiſſe. Accidit eclipſis iſta anno Chriſti 14, cyclo Lunæ 15, Solis 23, Septembris 27, hora circiter 5 matutina in Pannonia, quadrageſimo die poſt Auguſti mortem. Quare non poteſt aliud in tempus, quàm illum ipſum communis æræ 14, annum conferri obitus Imperatoris Auguſti, Coſſ. Sextis duobus, Juliano 59, Urbis 767. Dio refert eundem vixiſſe annis 75, menſibus 10, diebus 26. hoc eſt anno 76 mortuum, ut ſcribit Tranquillus. Natus eſt enim Cicerone, & Antonio Coſſ. anno V. C. 691, nono Cal. Oct. à quo annus 76 deſiit in eum, qui eſt V. C. 767. Sic de initio quoque Tiberii conſtat. Cujus mors à Suetonio, *b* Tacito, Dione, aliiſque tribuitur anno V. C. 790; Acerronio, & Pontio Coſſ. Juliano 82, Chriſti 37.

a Tac. I. Dio 57. Vide 12. de Doct. Temp. c. 6.

b Tac. 6. Dio 58.

Demonſtrantur horum Imp. tempora.

c Claudii imprimis, ac Neronis, ſed & cæterorum quoque primordiis, & temporibus affirmandis, præter ſcriptorum conſenſionem, utiles ſunt Solis eclipſes duæ. quarum altera natali die Claudii incidit Cal. Aug. Vicinio & Statilio Coſſ. ut *d* Dio teſtatur. Quare ne id in religionem verteret populus, illam Claudius edicto denunciavit. Par illud Conſulum quintum numeratur ab iis Coſſ. quibus Caligula interfectus eſt. Itaque quintus annus fuit Claudii. At idem æræ Chriſtianæ putatur 45. Hoc enim Sol Romæ defecit Cal. Aug. hora circiter nona matutina. Unde neceſſe eſt Claudium anno Chriſti 41 imperare cœpiſſe.

c Vide 12. de Doct. Temp. c. 9.

d Dio 60.

Altera Solis defectio accidit Vipſanio, & Fonteio Coſſ. prid. Cal. Maias, hora diei inter 7; &

8, in Campania, ut ſcribit *a* Plinius. Conſules iſti ſextum annum obſident ab Aſinio & Aviola Coſſ. quibus deceſſit Claudius, & in annum V. C. 812, Julianum 104 competunt, quo quintus deſiit Neronis, & ſextus iniit. atque idem annus eſt Chriſti 59. Ergo Neronem imperium adiiſſe conſequens eſt anno Chriſti 54; cúmque annos 13; & menſes ferè 8 imperarit, ut auctor eſt *b* Dio, hoc eſt annos paullo minus 14; ut ſcribit Suetonius; obiit anno Chriſti 68.

a Plin. 12. cap. 70.

b Dio 63.

Sic reliquorum tempora principum non ſola faſtorum auctoritate, ac nobilium hiſtoricorum fide nituntur; ſed etiam aſtronomicis obſervationibus. Nam quo anno Veſpaſiani duces cum Vitellianis ad Cremonam cruento Marte pugnarunt; quod Octobri exeunte menſe contigit; paulo ante prælium Luna defecit, ut auctor eſt *c* Dio. Eam nos ex tabulis diſcimus in annum Chriſti convenire 69, Julianum 114, quo eclipſis Lunaris incidit in Octobris 18, feriâ 4, hora poſt meridiem 9, 42. in horizonte Romano: fuítque digitorum pene 11.

Vide 1. de Doct. Temp. c. 16. 18. 19.

c Dio 65.

d Suę 1.

Ergo eodem illo anno tam Otho, quàm Vitellius extincti ſunt, & Veſpaſianus in Ægypto renunciatus Imperator Cal. Juliis, ut ſcribit Tacitus. Hæc enim omnia in eumdem annum competunt. Ac Vitellius quidem ſub exitum anni periit, hoc eſt ſub ipſos Saturnaliorum dies, uti Tacitus extremo libro Hiſtor. tertio ſignificat. Hunc porro teſtis eſt Dio poſt Galbæ necem (à qua ſtatim occupavit imperium, auctore *d* Suetonio) imperaſſe annum 1, minus dies 10. Othonem verò ſcribit uterque tres circiter menſes, hoc eſt dies 90, vel 95 præfuiſſe. Galbam menſibus ſeptem principatum geſſiſſe docet Suet. Neronis exordium cadit in annum Julianum 99, Chriſti 54. Coſſ. Marcello, & Aviola, tertio Eid. Octob. ut nos antea ex *f* Suetonio retulimus, & Dione: quorum hic annos 13, menſes 8, dies 20 Neronem imperaſſe ſcribit. Ab die Oct. 13, qui eſt tertius Eidus, anni Chriſti 54, explicati menſes 8, dies 20 ſupra annos 13, deſinunt in Calendas Julias anni Juliani 113, Chriſti 68, Exinde Galbæ menſes ſeptem in Ja-

d Vitol. c. 9.

f Suet in Claud. 45. Dio l. 6.

nuario terminantur anno Chriſti 69. Etſi novem menſes cum diebus 13 eidem aſſignat Dio. ſed Suetonii potior eſt fides. Othonis tertius menſis in Aprilem cadit. quod reliquum eſt anni partim Vitellio, partim Veſpaſiano tribuitur. Verùm, quod jam dictum eſt, à Cal. Juliis Veſpaſiani primus annus incœpit.

a Vide 11. de Doct. Temp. c. 17.
b Ioſe. de Exer. c. 47.
c Lib. 1. de Doct. Temp. c. 29.
d Euſ. l. 3. Hiſt. & in Chro.

Hujus *a* ſecundo anno Hieroſolyma eſſe capta *b* Joſephus aſſeverat, Gorpiæi menſis 8. qui Macedonicus eſt menſis, & Metagitnioni Attico reſpondet, atque Auguſto ferè Juliano cœpit, *c* ut alibi docuimus. Ità Cal. ipſis Sept. urbs capta videtur. Quare anno Chriſti 70, inchoato jam Veſpaſiani ſecundo, illa clades incidit, poſt Paſſionem Chriſti 40, ut rectè cenſet *d* Euſebius.

e Ptol. l. 7. cap. 3. Vide 11. de Doct. Temp. c. 19.

Imperium Domitiani duplici charactere munitur. Primus à *e* Ptolemæo memoratur libro ſeptimo. ubi Agrippam Bithynum Mathematicum ait obſervaſſe Lunam cum Vergiliis conjunctam anno duodecimo Domitiani, Metroi 12, hora noctis ineunte tertia, anno Nabonaſſari 840, Tybi 2, ſequente 3. Ex methodo annorum Nabonaſſari primo libro tradita, conſtat hunc annum Chriſti putari 92; & Novembris 29 illud accidiſſe. Unde colligitur, annum primum Domitiani in eum, qui eſt Chriſti 81, incurriſſe.

f Suet. Dom. 16. & 17.

Alterum argumentum. Scribit *f* Suetonius Domitianum interfectum eſſe 14 Kal. Octob. anno imperii 15: ac pridie ejus diei affirmaſſe, fore ut *ſequenti die Luna ſe in Aquario cruentaret*; hac ambage necem ſibi allatum iri ſignificans. Quòd ſi quis aſtronomicas tabulas conſulat, inveniet anno Chriſti 96, decimo quarto Kal. Octob. id eſt 18 Sept. Lunam in gradu Aquarii 24, meridie conſtitiſſe. Quare occiſus eſt eo anno Domitianus, adeóque quindecim integros annos quinque diebus exceſſit. Sed & Zoſimus in libro 1 ſignificat, quindecim illum annos abſolviſſe.

g Cenſor. cap. 18. Vide 11. de Doct. Temp. c. 20.

Agon denique Capitolinus ab Domitiano inſtitutus eſt duodecimo ejus, & Cornelii Dolabellæ Conſulatu, *g* auctore Cenſorio: quo annus illius imperii quintus iniit: & Chriſti fuit

fuit 86, Julianus 131. Apparet autem tetraëteri-cum fuiſſe, uti quarto quoque finito anno, & quinto ineunte commiſſus fuerit, ad modum Olympicorum certaminum. quod Cenſorinus indicat, dum anno eo, quo ſcribebat, Chriſti 238, cœpiſſe dicit agonem 39, hoc eſt 38 completos fuiſſe. Agones 38 quater multiplicati conficiunt 152. qui detracti de annis 237 vertentibus, relinquunt annos Chriſti abſolutos 85. Ergo anno 86 primus agon celebratus eſt. Quæ omnia in 11 de Doct. Temp. à cap. 16 ad 20 habes explicata copioſius.

Quibus argumentis Nervæ, Trajani, Hadriani, & cæterorum ad Alexandrum uſque Imperatorum epochæ nitantur.

CAP. VI.

Vide 11. de Doct. Temp. c. 21.

CUm Domitiani exitus aſtronomica ratione, quæ ex Lunæ ſitu in Aquario 14. Cal. Oct. petitur, in annum Chriſti 96 conferri debeat, ac Nerva deceſſerit anno 98 ineunte, 6 Cal. Febr. indidem Trajani ducendum eſt initium. Huic adverſari videtur obſervatio Menelai Mathematici apud *b* Ptolemæum, qui Lunam cum Spica conjunctam animadvertit anno Nabonaſſari 845, ea nocte quæ inter 15 Mechir, ac 16 interceſſit, anno Trajani primo. Congruit tempus anno Chriſti 98, Januarii 10. Ergo jam tum erat in imperio Trajanus. Unde conſequens videtur, Nervam obiiſſe anno Chriſti 97, atque exeunte primo Trajani obſervationem illam eſſe factam. Sed reclamant Romani Faſti omnes, qui Domitiani mortem Valenti ac Veteri Coſſ. aſſignant, Septembris 18. Tùm Nervæ annum 1, menſes 4, ac dies 11 tribuunt: qui explicati deſinunt in Januarii finem anno Chriſti 98.

b Ptol. l. 7. p. 170. Gr. edit.

Eadem de annis Adriani ex Ptolemæo quæſtio naſcitur. Siquidem anno Chriſti 117, Auguſti 10, mortuus eſt Trajanus, ut ſuprà memoravi, Nigro, & Aproniano Coſſ. auctoribus Faſtis. unde Adriani conſtat exordium. Proinde

Lib. 11. de Doct. Temp. c. 22. & 23.

& anno Chriſti 125 deſiit octavus illius annus, ac nonus incœpit; & anno Chriſti 133 cœpit ejuſdem 17 annus: atque ita deinceps ordine cæteri. At verò Ptolemæus in omnibus Lunæ & æquinoctiorum obſervationibus, quas Adriani annis aſſignat, uno anno ejus anticipavit initium. Etenim Lunam *a* ſcribit defeciſſe anno Nabon. 872, nocte quæ inter diem 17, ac 18 menſis Pachon interceſſit: quod tempus cadit in annum Chriſti 125, Aprilis 5. Jam ſi Aprili menſe labebatur annus 8 Adriani, cùm imperare cœperit 4 Eid. Aug. eodem illo anno nonus occœpit; adeóque primus incidet in annum Chriſti 116, non 117. Sic anno Adriani 17, Nabonaſſari 880, Payni 20 *b* eclipſis altera notatur. qui eſt annus Chriſti 133, Maii 6. Proinde ab Auguſto menſe anni hujus putari cœpit annus 18 Adriani, unde primus incurrit in annum 116. Ejuſdemmodi ſunt & aliarum τηρήσεων exempla, quæ à Ptolemæo memorantur, ſive Adriani annis inſcripta, ſive Antonini: quæ omnia uno anno amborum epochas antevertunt.

a Ptol. l. 4. c. 9.

b Ptol. l. 4. c. 5.

Cùm hic ſcrupulus pleroſque Chronologos exercuerit, nos certam illius rationem inveſtigavimus in libro 11 de Doct. Temp. c. 22. Obſervavimus enim Canonem quendam Imperatorum ac principum à Ptolemæo eſſe confectum, qui in fine Partis hujus eſt editus, inſcribitúrque Κανὼν βασιλέων. in eo Romanorum principum anni deinceps à Caio Caligula mendosè deſcripti ſunt; ſic ut anno uno minus putetur. Hunc ergo Canonem Ptolemæus ſecutus, in annis Imperatorum adnotandis unius anni errore lapſus eſt. Vide quæ illo capite diſputamus.

Ratio temporum ab obitu Commodi ad Alexandri necem partim certiſſimo charactere nititur, quo initium Alexandri notatur; partim annorum calculo, quos unicuique Imperatori Scriptorum conſenſus attribuit.

Ratio annorum Chronologica. Vide 11. de Doct. Temp. 24.

Extat Hippolyti Portuenſis Canon Paſchalis vetus inter antiquas Inſcriptiones è ſtatua quadam: quæ adhuc Romæ viſitur, excerptus, quem in ſecundo de Doct. Temp. cap. LX declaravi-

mus. In hujus Inſcriptione, anno primo Alexandri Imperatoris, Paſchalis decimaquarta conveniſſe dicitur in Eidus Apriles, feriámque ſeptimam. Hoc verò neceſſe eſt accidiſſe anno Chriſti 222, Cyclo Solis 7, litera F. Lunæ cyclo 14. Quare hoc anno imperare eſt orſus Alexander Mammeæ filius. Ex quo antecedentium Principum initia conſtituuntur; ſi annorum ſummas, quas unicuique idonei auctores aſſignant, in anteriora promoveas, & cum iſto charactere reliquos conferas, qui à nobis ſuprà commemorati ſunt.

De inſtaurato in Oriente Perſarum imperio, ac de Parthis recuperato.

CAP. VII.

ALexandro Mammææ filio Romanis imperante, novum imperii Perſarum exordium in Oriente factum eſt; cùm Parthi rerum hactenus potiti eſſent, quorum primus regnavit Arſaces, poſtremus Artabanus, qui ab Artaxerxe, ut eum vocat *a* Herodianus; vel, ut *b* Agathias, Artaxare victus, occiſúſque eſt. Ut hoc certum eſt Alexandro Imperatore contigiſſe; ſic annus in dubio eſt. *c* Agathias, qui hiſtoriam illam accuratè deſcribit, ab initio Artaxaris, ad 28 annum Juſtiniani, & 25 Choſrois annos putat 319. Annus 28 Juſtiniani cœptus eſt Chriſti anno 554. de quibus deductis 319, reſtat annus Chriſti 235, quo Alexander obiit, cùm jam antecedente anno cum Perſis bellum geſſiſſet. Itaque non convenit. Melius Agathias idem *d* libro IV cœpiſſe ait Artaxarem anno 4 Alexandri Severi, qui eſt Chriſti 225 Sed annum 4 jam elapſum, & ineuntem 5 interpretor; ut anno 226 Chriſti Artaxares imperare ſit orſus. Idem Agathias ad annum illum Alexandri Severi quartum, annos numerat 538 poſt Alexandrum M. Annus Chriſti 226 eſt Per. Jul. 4939, de quo detrahe annos 538, ſupererit annus Per. Jul. 4401. Proinde annos poſt Alexandrum uſurpavit de Seleucidarum æra, quæ ab anno 4402 procedit. Suſpicor Agathiam pro 319 anno

a Lib. 6.
b Lib. 2. p. 61. Græcæ edit.
c Lib. 2. p. 62.
d Pag. 129.

ſcripſiſſe 329, qui ab anno Chriſti 226 inchoati deſinunt in 554, in quem Juſtiniani octavus & viceſimus incidit.

Omninò Artaxaris, & Perſici inſtaurati regni primordium anno Chriſti 226 convenit. Sed Agathiæ non uno loco perverſa Chronologia eſt. ut cùm à primordio Arſacis ad Artabani exitum annos numerat 279; qui ſunt 475, *a* ſi Juſtinum ſequimur. Initium igitur imperii Perſici habet annus Chriſti 226; finem, annus 632, à quo æra Jeſdegirdis incipit. qui poſtremus in illa ſtirpe regnavit, & à Saracenis victus, cum vita regnum amiſiſſe dicitur anno illo 632. de quo vide quæ in XI de Doct. Temp. c. 51 docuimus; nec non in 3, cap. 11. Verùm ex Theophane colligitur Jeſdegirdem, quem ille vocat Hormiſdam, ultra tempus illud vitam cum regno propagaſſe.

a Vide l. 4. Par. 2. c. 3.

b Agathias ex Archivis Perſicis accuratam Perſarum ſe regum ſeriem accepiſſe confirmat per Sergium interpretem; quam hîc deſcribemus, adnotatis annis, quibus regnum inierunt. Deſinit autem Agathias in Hormiſdam, qui Juſtiniano imperante regnabat; reliquos ex Theophanis annalibus petemus.

b Lib. 4. pag. 136.

Laterculum regum Perſarum ab initio Artaxerxis, ſive Artaxaris, ex Agathiæ lib. 2, à pag. 61, & deinceps.

	Reges.	Anni regni.	Anni Chriſti quibus cœperunt.
1	Artaxares ſive Artaxerxes	14, M. 10	226
2	Sapores *Hic Valerianum cepit, in Cappadociam excurrit.* Agath. lib. 4, p. 129.	31	241
3	Hormiſdates	A 1, D 10	272
4	Vararanes I	3	273
5	Vararanes II	17	276
6	Vararanes III	M. 4	293
7	Narſes	7, M. 5	294
8	Hormiſdates II	7, M. 5.	302
9	Sapores II *Hic in matris utero rex creatus eſt.* Agath. 4. p. 130.	70	310
10	Artaxerxes Saporis frater	4	380
11	Sapor II filius Artaxerxis	5	384
12	Vararanes IV cognomento Cermaſas.	11	389
13	Iſdirgerdes Saporis F. *Huic moriens Arcadius filiũ commiſit.*	21	400

14	Vararanes V. Iſdigerdæ F.	20	421
15	Iſdigerdes II Vararanis F.	17., M. 4	441
16	Perozes *Hic à Nephthalitis Hunnis oppreſſus eſt*, Procop. I Perſ. & Agath.	24	459
17	Hobalas Iſdigerdis frater	4	483
18	Cabades primò *Hic violentus, & impotens, ob legem de promiſcuis uxoribus latam pulſus ad Nephthalitas confugit.* Agath.	11	487
19	Zamaſphes Perozis F.	4	498
0	Cabades iterum. *Obiit anno 5 Iuſtiniani*, Agath. lib. 5, p. 135.	30	502
20	Choſroes	48	532
21	Hormiſda I. *Eo regnante ſcripſit Agathias, & ideo annos illius omiſit.*	0	580

Sequuntur reliqui Reges ex Theophane.

	Reges.	Anni regni.	Anni quibus inierunt.
21	Hormiſda II	15	580
22	Choſroes	39	595
23	Siroes	1	634
24	Adeſer Sirois F.	M. 7	635
25	Sarbarazas	M. 2	635
26	Borane Chroſrois filia	M. 7	636
27	Hormiſda III *Hic à Saracenis vita regnóque eſt exutus. Obi tan 647.*	11	6

Si hæc vera eſt Theophanis Chronologia, Perſicum regnum non anno 632, ſed 647 à Saracenis occupatum eſt. Petrus Biſarus in calce Hiſtoriæ Perſicæ; Hormiſdæ Choſrois F. dat annos 8, non 15. & poſtremo omnium Hormiſdæ, annos 10. Scaliger priori annos itidem 8, poſteriori, 3. qua ratione mortuus hic erit anno 634. Colliguntur ab initio Artaxerxis ad annum 632, quæ eſt Jezdegirdis æra, anni 307. Sed ut ad conditorem hujus regni Artaxerxem redeam, Herodianus auctor eſt, contra hunc anno imperij decimo quarto Alexandrum Imperatorem moviſſe. Id verò falſum eſt. Si quidem annos 13 paucis diebus Alexander exceſſit, ut Lampridius docet. Triumphavit autem de Perſis VII. Cal. Oct. ut ex Actis Senatus idem refert: omninò anno 13 imperii ſui. Nam decimi quarti dies haud amplius novem attigit.

Demonſtratio Chronologica, qua Gordianorum tempora probantur.

CAP. VIII. Lib. 11. de Doct. Tem. c. 24.

SUperiorum principum epochæ pendent ex antecedentium temporibus, quæ ſigillatim adſtruximus; præſertim Alexandri Mammææ filii, cujus annus primus ex Hippolyti Canone ſtatuitur Chriſti 222. reliquos hiſtoricorum conſenſus affirmat. Imperavit enim annos ſolidos 13, ac 14 inchoavit, ut ex Herodiano, Eutropio, aliiſque conſtat. Proinde ab anno Chriſti 222 cœpti, anno 235 terminantur.

Gordianorum duorum tempus.

De Gordianis duobus, qui in Africa contra Maximinum imperium & arma ſumpſerunt, non parva quæſtio eſt. Sunt enim aliqui, qui haud amplius uno menſe, ac paucis diebus imperaſſe ſentiant; quod Onufrio placuit. Capitolinus autem annum imputat cum menſibus ſex. In quo ſibi ipſe contradicit. Etenim in Maximinis ait, 6 Cal. Junias literas Gordiani ſenioris ex Africa miſſas à Silano Conſule in Senatu recitatas eſſe, quibus ſe ad imperium vocatum eſſe ſignificabat. Idem in Maximo & Balbino refert, 7 Cal. Junias in Senatu de nece Gordianorum, ac Maximini adventu mentionem eſſe factam. Quæ, ſi vera Onufrii eſſet opinio, mendosè ſcripta ſint oportet. Non enim eodem anno accidere iſta potuerunt. Itaque nos in 11 de Doct. Temp. cap. 24 emendanda putavimus, quod tùm communis illa, & Onufriana ratio placebat. In libro verò 13, qui Chronicon continet, annum 1 ac dies aliquot Gordianis attribuimus, non menſes ſex. Ita anno ſecundo Maximini ineunte, menſéque Maio anni Chriſti 236, Gordiani Imperatores creati; ſequenti anno 237, eodem circiter menſe, interempti ſunt. Id nobis probabilius quoque modo videtur.

Error Capitolini.

Maximus & Balbinus.

Maximus, & Balbinus à Senatu contra Maximinum Gordianis ſubſtituti ſunt; iiſque Gordianus junior primùm Cæſaris titulo; paulo pòſt etiam Auguſti, & Imperatoris adjunctus eſt. In quo falſus eſt Herodianus; qui Gordianum pue-

Error Herodiani.

rum poſt amborum cædem ex Cæſare Auguſtum eſſe factum aſſerit. Sed in Actis ipſis Senatus, quæ idem Capitolinus recitat, Maximo, & Balbino Imperatoribus Imperator, & Auguſtus Gordianus accenſetur, ut in eodem capite lib. 11 de Doct. Temp. oſtendimus.

Ad hæc Eutropius lib. IX, *Poſtea*, inquit, *tres ſimul Auguſti fuerunt, Pupienus, Balbinus, & Gordianus.* Quocirca vel anno Chriſti 237, quo Maximus, & Balbinus auſpicati ſunt, vel 238, quo ſunt interfecti; Gordianus junior iis aggregatus eſt Auguſtus. Scribit Capitolinus in omen non diu imperatoris Gordiani tractam eſſe Solis eclipſin, quæ tum horrenda contigit. Duas nos reperimus; alteram anno 237, Aprilis 12; alteram anno 238, Aprilis 2. ſed hanc minorem; illam verò majorem. Itaque prior ad hiſtoriam Capitolini magis convenit: ut vel hoc argumento eſſe poſſit, jam tùm anno 237 Auguſtum, & Imperatorem fuiſſe Gordianum, quem in annum Solis defectio iſta ceciderit. Quanquam anni Gordiani ab eo, qui eſt Chriſti 238, procedere incipiunt, poſtquam collegis ſublatis, ſolus imperare perſeveravit.

Eodem ipſo anno Chriſti 238, ac Gordiani ſolius primo, Cenſorinus libellum ſuum de natali die commentabatur, cujus in capite 21, illum ipſum annum inſignibus notatum titulis temporum reliquit, quo Ulpius, & Pontianus Conſules fuerunt. Hunc enim annum ab Olympiade prima milleſimum quartum decimum numerat ex diebus æſtivis, à Roma condita 991, Julianum 283, Nabonaſſari 986. quæ omnia in eundem conſpirant limitem anni illius, quem poſui. Siquidem primus annus Olympiadicus cœpit anno mundi 3208, ante æram Chriſtianam 776. Adde annos 1014 ad 3207 mundi confectos, exiſtet annus mundi 4221. de quo ablatis 3983 annis, qui ab Orbe condito ad Natalem Chriſti communem evoluti ſunt, ſupereſt annus Chriſti 238, ut ratio poſtulat. Sic Romæ conditus à nobis poſitus eſt anno mundi 3231. Adde 991 ad 3230, fiet annus ab orbis initio 4221, & Chriſti 238. Julianus itidem annus primus quadrageſi- *Cenſorini tempus.*

mus quintus fuit ante natalem Chriſti vulgarem. Itaque detractis annis 45 de 283, ſuperſunt à Chriſtiana epocha anni 238. Non minus hoc Nabonaſſareorum annorum calculus efficiet. ſed ea ſervanda, quæ de horum annorum methodo libro primo præſcripſimus.

Hæc ſunt firmamenta temporum, quibus Chronologia debet inniti. Addit auctor idem, ab hinc annos centum Antoninum Pium II, & Bruttium Præſentem Conſules fuiſſe. Atqui Conſulatus horum incurrit in annum Chriſti 139, ab eóque centeſimus eſt annus Chriſti 238. Quare firma eſt temporum putatio, quam ex Faſtis Romanis conſtruximus, rectéque à nobis Imperatorum Romanorum intervalla definita ſunt: præſertim cum cœleſtium obſervationum, quas ſuprà retulimus, ad Cenſorini auctoritatem conſenſus accedat.

De annis Philipporum, ac cæterorum deinceps Imperatorum, vide omnino caput 26 libri 11 de Doct. temporum. Nolo enim in tricis iſtis hærere diutius.

Chronologica temporum ratio, qua Probi Imperat. anni, Diocletiani, & Maximiani exordia colliguntur.

CAPUT IX.
Lib. 11. de Doct. Temp. c. 27.

De Probi Imperatoris tempore invicem auctores diſsentiunt. Vopiſcus dat annos 5, Eutropius annos 6, menſes 4. Victor Schotticis annum ſextum periiſse ſcribit. Euſebii Chronicon, & Caſſiodorus Eutropium ſequuntur. Sed & Julianus in Cæſaribus Probo 7 aſſignat annos. Sanè temporum illorum valde incerti ſunt, diſcordéſque faſti. Qua ex diſsenſione corrigendi ſui erroris anſam Chronologi quidam acceperunt: qui cùm biennio hactenus, unóve deerraſſent anno, & in Chriſtianæ æræ putandis annis alterutro ſpatio tardiorem calculum inſtituiſſent, verſuram facere coacti ſunt in Probi Imperatoris tempore, de quo annum unum, alterúmve detraxerunt. Nam cùm fixa ſit Diocletiani Imperatoris epocha in eo, qui numeratur

annus Chriſti 284, quíque proximè Conſulatum Diocletiani II, & Ariſtobuli præcedit, ac notatur Coſſ. Corino II, & Numeriano in Faſtis Caſſiodori, & Idatii, totidem Conſulum paria digeri neceſſe eſt à Coſſ. Caio Cæſare, & Æmilio Paulo, hoc eſt anno 1 æræ Chriſti, ad Diocletianum & Ariſtobulum, qui eſt ejuſdem æræ 285. Conſulatus, inquam, ſunt abſoluti 284. Atqui Chriſtianam æram exorſi ſunt aliqui ab Conſulatu Auguſti XIII, & Sylvani, qui biennio vulgarem antecedit epocham. alii à ſequentibus Coſſ. Lentulo & Piſone, ut Onufrius. Utroſque igitur à primo anno Chriſti duobus, unóve plures Conſulatus neceſſe eſt ponere; quòd ad Probum uſque fecerunt. ubi detractis totidem, quot ſuperfluos habebant, rediere deinceps in viam. Quare Probo alii 5, alii 6 haud integros aſſignant; nos ſeptimum inchoaſſe pertendimus. Sed ea quæſtio diligentius à nobis eſt pertractata in undecimo de Doct. temp. c. 27.

Diocletiani initium. Nunc de Diocletiani agamus initio, quod inſigne eſt, ac præcipuam à Chronologo curam exigit. Nos in 11 de Doct. Temp. c. 30, certiſſimè, quantum in hac re conſequi licet, oſtendimus, anno Chriſti 284, poſt Cari, & Numeriani obitum, ab exercitu Diocletianum ad imperium eſſe provectum. Sed cùm Carinus adhuc ſuperſtes eſſet, atque occidentales provincias obtineret, in his anno demum 285, occiſo Carino, Diocletiani nomen receptum.

Quod igitur ab anno Chriſti 284 imperare Diocletianus cœperit, ex eo conficitur. Conſulatus Diocletiani II, & Ariſtobuli, eſt ſeptuageſimus nonus ante Conſulatum Juliani IV, & Salluſtii, quod docent Faſti omnes antiqui, ut Idatii & Caſſiodori: & quos Onufrius: ac Baronius adhibuerunt: idémque quinquageſimus eſt ante Conſulatum Optati, & Paulini. Atqui Juliani IV & Salluſtii Conſulatus incurrit in annum Chriſti 363, quo mortuo Juliano, Jovianus imperare cœpit: ut & *a* Faſti Conſulares, & *b* Ammianus, aliíque omnes hiſtorici tradunt, diſcrepante nullo. Optatus verò, & Paulinus Conſules fuerunt anno 334. quod præterea de-

a Caſſiod. Sicului. Idatii.
b Ammi 23.

monſtrat Solaris illa defectio, quàm his Conſulibus ſub meridiem accidiſſe teſtatur Firmicus lib. 1, c. 2. quam nos deprehendimus Jul. 17, hora circiter meridiana in horizonte Romano. Si igitur de annis 363 ſubducas annos 79. vel de 334, annos 50, utrobique reſidebunt anni 284. Quare ſequens annus, qui numeratur à Chriſto 285, Conſules habuit Diocletianum II, & Ariſtobulum. At verò ante Calendas anni hujus Imperatorem jam fuiſſe Diocletianum, ex Ammiano colligitur: qui Julianum ait Auguſtum cum Salluſtio homine privato Conſulatum iniiſſe; *quod poſt Diocletianum, & Ariſtobulum nullus meminerat geſtum.* Ergo Imperator tum erat Diocletianus, & Auguſtus, quando cum Ariſtobulo magiſtratum iniit. Hoc verò anno 285 factum eſt, ut oſtendimus. Quare ex anno 284 imperare cœpit. Idipſum vetus quoque apud Gruterum *a* inſcriptio declarat, quæ cum Diocletiano II Conſule Tribunitiam poteſtatem II copulat. Proinde Tribunitiam poteſtatem primò eſt indeptus ante Conſulatum ſecundum: qua cum poteſtate primum quoque Conſulatum accepiſſe videtur, affecto jam anno, cùm Numerianus Conſul eſſet occiſus. Hæc ἀποδεικτικῶς quod ſtudemus, efficiunt, anno 284 Diocletianum imperatorem fuiſſe. Quod verò illis ipſis Coſſ. Diocletiano II. & Ariſtobulo refert Idatius levatum eſſe Diocletianum, id ita par eſt intelligi, ut occiſo tum Carino, ſolus, ac ſine rivali dominari cœperit; & in Occidente, ibíque, ubi Carinus hactenus imperat, ſit appellatus Auguſtus. Vide lib. 11. de Doct. Temp. capútque 30 Chronicon Alex. egregiè quod docuimus affirmat. Ait enim Diocletianum Carino II, & Numeriano Coſſ. (is eſt annus Chriſti 284) ánte diem 15 Cal. Oct. Chalcedone renunciatum eſſe Imperatorem, & 5 Cal. Octob. cum purpura ingreſſum eſſe Nicomediam; ac demum Cal. Januariis ſequentibus Conſulem proceſſiſſe cum Ariſtobulo collega. qui locus eximius eſt. Nam ex eo diſcimus, falsò hactenus perſuaſum fuiſſe Chronologis, Diocletianum Palilibus ipſis, ſive XI Cal. Maias im-

Diocletianus Imperator ex anno, 284.

a Inſcript. 285.

Diocletianus non à Palilibus iniit, ſed Septembri menſe.

perium accepiſſe; quod longè poſt hoc tempus evenit. Quod autem ex Mamertini Panegyrico de Palilibus colligi Onufrius, Scaliger, ac reliqui ferè omnes exiſtimarunt, fugit illos ratio. Nihil enim ejuſmodi illius verba ſignificant, ut capite iſto 30 probavimus. *a* Quinetiam Ambroſius annum Chriſti 377, quo Luna 14 in quintum Eidus Aprilis incurrit, quæ dies erat Dominica, Paſcha verò celebratum eſt 16. Cal. Maii, numerat tertium & nonageſimum à die imperii Diocletiani. Detractis 93 de 377, reſidui ſunt 284. Hoc igitur anno Diocletianus iniit. Quippe initium annorum Diocletiani ab Auguſti 29 die capitur, ex Alexandrinorum inſtituto: adeóque ante Paſcha: ſic ut anni 93 principium cadat in Chriſti 376.

a Epiſt. ad Epi. Æmil.

b Dionyſius etiam Exiguus epiſtola I, ſcribit Cyrillum primum cyclum ſuum exorſum eſſe ab anno 153 Diocletiani, & ultimum in 247 terminaſſe. *Nos à 248 anno ejuſdem*, ait, *tyranni potiùs, quàm principis inchoantes, voluimus circulis noſtris memoriam impij & perſecutoris innectere.* Annus primus cycli S. Cyrilli cœpit à 29 die Auguſti anni Chriſti 436: anni verò ultimi Paſcha convenit in annum Chriſti 531, quo putabatur 247 annus Diocletiani; & 248 inchoatus eſt ab Auguſto menſe. Proinde ſi de annis 531 ſubducas 248, relinquentur anni 283. ut ſequenti anno Chriſti 284. Diocletiani primus exordium habuerit. Non ſunt igitur audiendi, qui Diocletiani exordium in anno Chriſti ſtatuunt 286, vel 287.

b Vide App. Operis de Doct. Temp. p. 874.

De Maximiano Herculio Diocletiani collega haud levis eſt dubitatio. Nam plerique Coſſ. Maximo II, & Aquilino, Maximianum Imperatorem eſſe factum aſſerunt, ut Idatius, qui & Cal. Aprilis diem deſignat. Hic eſt annus Chriſti 286. Caſſiodorus Baſſo & Quintiano Coſſ. anno 289. Nos anno 285, Diocletiano II & Ariſtobulo Coſſ. Cæſarem eſſe ab Diocletiano creatum arbitramur: eodem verò, vel ſequenti, Maximo & Aquilino Coſſ. Auguſtum, & Imperatorem. quod ita demonſtramus. Panegyricus Maximiano & Conſtantino Auguſtis ab

Maximiani exordium.

Maximiani initium.

incerto auctore dictus viginti annis Maximianus ait Imperatorem fuiſſe. Aurelius autem Victor à Schotto editus Diocletianum refert *viceſimo anno regni curam abjeciſſe reipublicæ, & in ſententiam Herculium ægrè traduxiſſe, cui anno minus potentia fuerit.* Ergo 19 annis ſolidis regnavit. Rurſus Inſcriptiones veteres apud *a* Gruterum teſtantur Diocletianum Coſ. II. fuiſſe cum Maximiano Aug. Ergo ſaltem anno 286 Auguſtus eſſe cœpit. Nam anno 287 Diocletianus Conſul tertiùm fuit; anno verò 285 Conſul ſecundùm. Eutropius Maximianum ſcribit prius Cæſarem fuiſſe; poſtea Auguſtum ex Cæſare. Igitur anno 285, id eſt altero poſt initium Diocletiani, primùm Cæſar eſt creatus, deinde Auguſtus, vel eodem anno, ut Inſcriptio illa perſuadet: vel ſequenti, ut Idatius ſignificat. Id enim ambiguum eſt. de quo vide caput 30 libri 11 de Doct. Temp. Annus, quo purpuram ambo depoſuerunt, eſt Chriſti 304. qui Diocletiano IX, & Maximiano VIII Coſſ. notatur, ut refert Idatius, & Alexandr. Chron. de quo mox agetur. Hac ratione 20 annos ſolidos Diocletianus, uno minus Maximianus rempublicam adminiſtrarunt.

a Pag. 280.

De initio perſecutionis Diocletianeæ, & anno depoſiti ab ambobus imperii, quod utrumque firmiſſimis argumentis adſtruitur.

CAPUT X. Vide l. 12. de Doct. Temp. c. 32. & 33.

EUſebius in hiſtoria Eccleſiaſtica, & in Chronico, teſtatur anno imperii 19 Diocletianum contra Chriſtianos horribilem perſecutionem excitaſſe; cujus initium edicto illo fecit, quo Eccleſias dirui, & libros ſacros tradi juſſit, & exuri, menſe Martio, cùm Paſſionis feſtum appeteret. Ita *b* Euſebius. Subjicit Martyrum hiſtoriam, qui tum primùm pro fide certarunt; & in nonnullis etiam dierum characteres adſcribit, ſed plerunque mendoſos, ac minimè cohærentes. Et apparet hanc octavi libri laciniam vel aſſutam aliunde, vel additis, & im-

b Euſeb. Hiſt. 8. c. 13.

mutatis ab recentiore manu quibuſdam, interpolatam fuiſse.

Duo ſunt anni, qui perſecutionis exordio probabiliter adſcribi queant, nimirùm 302, & 303. Nam priore cœptus eſt Diocletiani 19 annus circa autumnum, ut ſuprà demonſtravimus; poſteriore, deſiit 19, & inchoatus eſt 20. Verùm potius anno 302 perſecutionem cœpiſse nobis iſta perſuadent. Conciliabulum Cirthenſe à Donatiſtis coactum eſt, præſidente Secundo Tigiſitano epiſcopo, poſt annum, quàm commota perſecutio eſt, *a* ut ſcribit Auguſtinus. At idem celebratum eſt IV Non. Martii, Diocletiano octies, & Maximiano ſepties Coſs. ut Acta illius fidem faciunt, quæ idem refert *b* Auguſtinus. Conſules iſti cadunt in annum Chriſti 303. Ergo annus antecedens perſecutionis initium dedit. Contra hoc opponi poſset, Auguſtinum in Breviculo ſcribere, Conciliabulum iſtud Cirthenſe coactum eſse anno proximè ſequenti ab eo, quo Coſs. fuere Diocletianus IX, Maximianus VIII. *Nam geſta Martyrum, quibus oſtendebatur tempus perſecutionis, Conſulibus facta ſunt Diocletiano nonies, & Maximiano octies, pridie Idus Februarias; geſta autem epiſcopalia decreti Cirthenſis poſt eorundem Conſulatum, tertio Nonas Martias; ac per hoc tredecim menſes intereſſe inveniuntur, plures utique quàm undecim, quos priùs Catholici minùs diligenter computando reſponderant.* Hic locus inſignis eſt & à nobis illuſtrandus. Nam ex eo perſecutionis exordium inveſtigare poſsumus. Cùm igitur in Collatione cum Donatiſtis Catholici ex Concilio Cirthenſi ab illorum majoribus habito eos revincerent, hi adverſus Concilium iſtud, & ejus acta falſum exceperunt, aſſerentes perſecutionis tempore non potuiſſe Concilium congregari. Contra Catholici dicebant poſt paſſionem illorum Martyrum, unde perſecutionis tempus probabatur, prope annum conſecutum fuiſſe uſque ad Conſulem, & diem Concilii Cirthenſis, at Officiales menſem interfuiſſe dixerunt. Nempe quod Martyrum geſtá pridie Id. Februarias, Concilii vero Cirthenſis

a Auguſt. in Brevic. Collat. diei 3. cap. 17.
b Auguſt. 3. con. Gaud. cap. 27.

Explicatur Auguſtini locus.

acta tertio Nonas Martias erant inſcripta, annis utique diverſis. Sed Officiales menſtrui ſolius intervalli rationem duxêre per imprudentiam. Quare ſequitur apud Auguſtinum: *Sed illud verius erat, quod Catholici dixerant Nam geſta Martyrum Conſulibus facta ſunt Diocletiano novies, & Maximiano octies, pridie Idus Februarias: geſta autem epiſcopalia decreti Cirthenſis poſt eorundem Conſulatum tertio Nonas Martias, ac per hoc tredecim menſes intereſſe inveniuntur.* Hæc Auguſtinus in Breviculo.

In Diocletiani perſecutione non uno anno paſſi ſunt martyres in Africa, ac primi quidem ſub illius initium; poſteriores anno ſequente. amborum geſta ſunt confecta, & Conſulibus notata. Diocletiano IX, & Maximiano VIII Coſſ. pridie Idus Febr. paſſi erant aliqui, ſecundo perſecutionis anno labente. Cùm ergo conſtaret, anno poſt inchoatam perſecutionem Cirthenſe Concilium peractum fuiſſe, & Officiales ex Actis Martyrum, qui primi occurrerant, eos fortè recitaſſent, adeóque in anni ſecundi Martyres incidiſſent; anno ſequenti, quo perſecutionis, ſecundo deſito, tertius incepit annus, Cirthenſe Concilium attribuit Auguſtinus, cujus geſta 3. Non. Mart. notata erant. Quare Officiales quidem illo ipſo anno, quo Coſſ. fuere Diocletianus IX, Maximianus VIII, utrumque contigiſſe putarunt, Martyrum illorum paſſionem, & Cirthenſe Concilium. Auguſt. verò Concilium anno ſequente, qui fuit Chriſti 305. Nam Conſulatus iſte Diocletiani IX, annum occupat 304. Verùm Acta ipſa Cirthenſis Synódi, quæ totidem verbis exſcribit in lib. 3 contrà Creſcon. c. 27, Cirthenſe Concilium Coſſ. Diocletiano octies, & Maximiano ſepties aſſignant, quarto Nonas Martii. Is eſt annus Chriſti 303, quo epiſcopi Donatiſtæ convenerunt quarto Nonas Martii; geſta autem epiſcopalia confecta ſunt poſtridie, tertio Nonas. Ex quo neceſſariò ſequitur, perſecutionis exordium anno antecedente, Chriſti 302 accidiſſe, Coſſ. Conſtantio Chloro Cæſare IV, & Maximiano Armentario Cæſare IV. Etenim perſecutionis

claſſicum Imperatorum edicta cecinere ſub Paſchatis ſolemne, hoc eſt exeunte Martio, vel Aprili ineunte. at Cirthenſe Concilium Martio ineunte cogitur, utique jam inflammata perſecutione. Igitur antecedente anno cœpta perſecutio eſt. Hæc pro certiſſimis habenda ſunt. Pluris enim geſta ipſa Concilii Cirthenſis, Conſulúmque notam iis appoſitam facimus, quàm quod per hallucinationem Officiales reſponderunt. Ergo anno Chriſti 302, Diocletiani 18 exeunte, vel 19 ineunte, ſi à Paſchali menſe, ut Chriſtianis mos erat, annos illius auſpicemur, circa Paſſionis Dominicæ tempus perſecutionis edicta publicata ſunt. Euſebius in calce libri 7 annum illum 305 numerat à Natali Chriſti; quod idem legitur in Actis SS. Metrophanis, & Alexandri apud [a] Photium. Sed ſi de æra vulgari ſermo ſit, eum conſtat eſſe 302, quem Euſebius auxit triennio, quòd antecedentium annos Imperatorum, qui nonnunquam invicem permiſti ſunt, diſtraxit, atque integros explicavit.

[a] Photius Cod. 256.

Idem porro de die, ac menſe ſibi non conſtat. Lib. 8, c. 2 edicta primùm propoſita ſcribit anno 19 Diocletiani, menſe Dyſtro, qui eſt Romanus Martius, τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς ἐπελαυνούσης, *appetente feſto ſalutiferæ paſſionis* [b] at in Appendice libri ejuſdem anno eodem 19 Diocletiani, menſe Xanthico, qui eſt Aprilis, τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς ἐπιλαμβανούσης, *ſubeunte feſto ſalutiferæ paſſionis*, idem, quod prius ſcripſerat, contigiſſe dicit. Utrumque verum eſſe poteſt, ut & Martio deſinente primum edictum promulgaverit, & Aprili ineunte poſterius, & abſolutius. Alexandrinum Chronicon diem adjicit Martii 25, ἐν ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, *ipſo Paſchatis feſto.* quod falſum eſt. Nam Paſcha non poteſt in illum cadere diem, niſi litera Dominic. ſit G. Hoc verò contigit anno 305, cyclo Lunæ 2. quartadecima Paſchalis Nicæna Martii 25. at Diocletiani tempore, fortaſſe Maii 26. &, ut Nicænam tunc obtinuerint, Paſcha non potuit conferri in 25 Martii, niſi in termino celebraretur. Denique

[b] F. 91. p. 2. Rob. St.

Diocletianus anno illo Imperator eſſe deſierat. Itaque non cõgruit tẽpus in iſto Chronico deſignatũ.

a Euſ. l. 8. c. 13. & in Append. l. 8. f. 91. p. 2. Rob. St.

a Euſebius ait Diocletianum & Maximianum ab inchoata perſecutione duos annos haud integros in imperio permanſiſſe. οὐδ' ὅλοις δυοῖν ἔτεσιν ἐπιλειπομένου τοῦ διωγμοῦ μεθίστανται τῆς βασιλείας. Purpuram exuerunt eo anno, quo Coſſ. erant Diocletianus X, Maximianus VIII, Calendis Apr. ut ſcribit Idatius. Quare ita componenda res videtur. Anno 302 Paſcha celebratum eſt, ut dixi, Aprilis 5: Feſtum Paſſionis, id eſt Paraſceve ſancta, Aprilis 3, quo die edicta publicata ſunt. Biennio nondum plenè vertente, ac biduo ante ſecundi anni terminum, Calendis Aprilis, ambo Imperatores privatam ad vitam redierunt. Chronicon Alexandrinum Coſſ. Diocletiano VIII, & Maximiano VII, commotam eſſe procellam perſecutionis affirmat, & ſequenti, Diocletiano IX, & Maximiano VIII, Coſſ. imperio ceſſiſſe. Hoc modo vix anno integro poſt initium illius imperaſſent. Siquidem anno 303 Aprilis 18 Paſcha contigit, aut April. 25, ſi neomenia uno die tardiùs collocata ſit Imperatores verò Cal. Apr. in ordinem redacti ſunt.

Iam verò anno illo, quo Coſſ. erant Diocletianus IX, Maximianus VIII, utrumque imperium abdicaſſe; faſti omnes conſentiunt, Idatii, Caſſiodori, Siculi, Zoſimus lib. II; qui etiam addit à Conſulatu Chilonis, & Libonis, quo Severus Ludos ſeculares edidit, ad Diocletianum IX, & Maximianum VIII Coſſ. annos putari 101. Atqui Severus ludos illos celebravit anno Urbis conditæ 957, ut teſtis eſt *b* Cenſorinus, qui & eoſdem Conſules illo anno fuiſſe ſcribit: qui annus Tribunitiæ poteſtatis duodecimus Severo fuit, ut vetus Inſcriptio teſtatur apud Onufrium. Annus Urbis 957. eſt æræ Chriſtianæ 204. Per. Jul. 4917. à quo centeſimus primus annus eſt Chriſti 304. Idatius porro Coſſ. iſtos adſcribit æræ Hiſpanicæ 342. de qua detractis ex methodo annis 38, reſidui ſunt anni Chriſti 304.

b Cenſ. c. 17. p. 35.

Aurelius Victor à Schotto vulgatus refert Diocletianum anno imperii viceſimo ſe abdi-

caſſe, quem ſecundum perſecutionis annum numerat Euſebius in Chronico. Auctor vero Panegyrici Maximiano & Conſtantino dicti, Maximianum imperii viceſimo, octavum jam Conſulem poſuiſſe purpuram ſignificat. Annus primus Diocletiani cœpit anno Chriſti 284, ut ſuperiùs oſtenſum eſt. Ergo annus viceſimus iniit anno 303. Maximianus vero Cæſar eſt factus anno 285. Proinde viceſimus illius inchoatus eſt anno 304. Vide quæ ſuprà de initio utriuſque diſſeruimus.

Refellitur quorundam opinio de anno I. perſecutionis Diocletianæ.

Ex his intelligi poteſt, quantùm aberrent eruditi quidam viri, qui annum primum Diocletianeæ perſecutionis, quo edictum de Eccleſiis ſubvertendis propoſitum eſt, applicant ad annum Chriſti 305, quo Diocletianum VIII Maximianum VII Coſſ. fuiſſe volunt: anno verò 306 Diocletianum IX, Maximianum VII. quo iidem purpuram exuerunt. In quo ſua ipſos refellit ratio. Siquidem Zoſimi teſtimonium approbant libro 2 narrantis *à Conſulatu Chilonis, & Libonis, per quem Severus ſæculares ludos exhibuit, uſque ad Conſules Diocletianum IX, Maximianum VIII, annum fluxiſſe unum ſuprà centenos. ac tunc Diocletianus privatus ex Imperatore factus eſt. Cùm autem Conſtantinus & Licinius tertiùm ambo Conſules forent, centum ac decem annorum vertebat ſpatium; quo legitimos ſæculares ludos fieri oportebat.* Subjicit, *Diocletianum poſt tres inde annos exceſsiſſe.*

Hæc Zoſimus. Chilonis & Libonis Conſulatus in annum Chriſti 204 neceſſariò competit; ut proximè antè collegimus. à quo anno centeſimus primus eſt 304. at verò 306, eſt centeſimus tertius. Sic Conſtantinus & Licinius III Conſules fuerunt anno Chriſti 313, qui eſt centeſimus decimus ab anno 204. Quare Conſulatus IX Diocletiani, & Maximiani VIII, erit Chriſti 304, ex Zoſimi ſententia; aut ſaltem 305, ſi annos 101, excluſo Chriſti 204, computet. Non poteſt verò 306 numerari. Præthereà Diocletianus anno 304 viceſimum annum abſolvebat imperii, eodémque imperium abdicavit. perſecutio verò cœpta eſt anno ejus 19. Atque

hoc demonſtrant illa, quæ ſuper ejus exordio capite ſuperiori diximus: ubi ex anno Chriſti 284 iniiſſe Diocletianum oſtendimus; maximè Ammiani auctoritate freti, faſtorúmque Conſularium, quibus cæleſtes obſervationes fidem conciliant.

a Lib. 7. Hiſt. in fine.

Atenim *a* Euſebius anno 305 Chriſti perſecutionem cœpiſſe aſſerit, cum eóque nonnulli. Primum animadvertendum erat, eum annum, qui 305 à natali Chriſti putatur ab Euſebio, non eſſe communis æræ 305. Hic enim vulgarem Chriſti ortum antevertit, in Chronico quidem anno ſolido; ſic ut annus 303 æræ communis incidat in eum annum Julianum, qui trecenteſimus quintus eſt ab eo, quo Chriſtum natum poſuit. In eo porro libri hiſtoriæ ſeptimi loco, unum emetiri annum potuit, ut eum, qui communis eſt æræ 302, ab ortu Chriſti numeraret 305. Neque verò ex hiſtoria Martyrum, quæ in 8 libri Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ fine legitur, explorari quippiam, ac certi illius ad conjecturæ patrocinium efficitur. Quippe mendoſa illîc omnia ferè ſunt; & ſi quæ ſunt anni primi perſecutionis indices notæ, eæ non uni & eidem congruunt: ſed plures, diverſóſque deſignant.

b Euſ. l. 8. f. 93. p. 2. ed. Rob. St.
c Ib. f. 94. p. 2.

b Anno perſecutionis 3 Apphianus *c* menſis Xanthici, ſive Aprilis 2 feria 6 paſſus eſt. Igitur litera tum fuit Dominicalis C. proindéque annus Chriſti 383, vel 308, ut primus cœperit vel 301, vel 305. Utrumque verò falſiſſimum eſt, etiam ex illorum opinione, qui anno 305, ab die Martij 25, inchoatam eſſe perſecutionem exiſtimant: cùm Aprilis anni 308 hac ratione quarti anni principium eſſe debuerit.

d Ib. f. 94. p. 2.

d Eadem Aprilis 2 die, Dominica Paſchali, Theodoſia virgo pro Chriſto mortem obiit anno 5 perſecutionis. Convenit anno 310. Unde primus in annum cadet Chriſti 306. Reliqua, ne longior ſim, omitto, quæ ſunt abſurdiora temporis veſtigia.

a Lib. 8. f. 90. p. 2.

Illud movere quempiam poteſt. *a* quod Euſebius ait perſecutionem octavo anno nonnihil relaxatam, decimo tandem anno quieviſſe peni-

tus. Atqui ſi in annum 302 Chriſti primus illius incurrit annus, decimus anno Chriſti congruet 311. quo ipſo nondum perſecutioni modus eſt adhibitus: nec ante 313 id evenit, paullo *b* ante Maximini obitum. Sed ſciendum eſt perſecutionis annis enumerandis Euſebium illud intervallum minimè comprehendiſſe, *c* quod ab inſectatione Chriſtianorum vacuum interceſſit poſt annum illius octavum; quod ſpatium *d* ſex fuiſſe menſium ſignificat. Quocirca octavus annus perſecutionis finitus eſt anno Chriſti 310. quo ad tempus pace reſtituta, iterum anno ſequenti novis decretis à Maximino repetita eſt Chriſtianorum vexatio. Ita decimus annus in Chriſti 313 deſiit. Sanè probabiliter hæc dicuntur à nobis. Qui autem annum perſecutionis primum 305 eſſe Chriſti volunt, eoſdem neceſſe eſt decimum illius inchoare anno 314: ſublato jam è vivis ex anno ſuperiore Maximino; ante cujus exitum finem illi adhibitum eſſe ſcribit Euſebius.

b Euſeb. 8. Hiſt. c. 17. & L. 9. c. 9.

c Euſeb. init. l. 9.

d Lib. 9 c. 2.

Epilogiſmus temporum Conſtantii, & Conſtantini Chronologica ratione confectus.

CAP. XI.

Conſtantius Chlorus obiit anno Chriſti 306. ut in Faſtis ſcribit Idatius, ipſo & Armentario VI Coſſ. æra 344, Cal. Auguſti; quo die functum eſſe vita Conſtantium auctor eſt *e* Socrates. Id anno quarto perſecutionis eſſe factum Euſebius docet. Cœpta verò perſecutio eſt, ut oſtendimus, anno 302. Quare annus quartus expletus debet intelligi, ut in 306 cadat initium Conſtantini.

e Socra. lib. 1. c. 1. Euſebius Chron.

Cæterùm nos in undecimo de Doct. Temp. meritò dubitavimus, an Chriſti anno 305 mortuus ſit Conſtantius, potiùsquàm ſequenti. Etenim Euſebius lib. de vita Conſtantini cap. 53, Conſtantinum refert imperaſſe annos 32, paucis exceptis menſibus, hoc eſt annos 31, menſes 10, ut ait Theodorus Lector in Collectaneis. ita mortuus eſt anno Chriſti 337, die XI. Cal. Jun.

Lib. 11. de Doct. Temp. c. 35. *De Conſt. tii morte quæſitum.*

ut mox dicetur. Proinde Julio exeunte illius anni triceſimus tertius inchoandus erat. Deductis 33 de 337, reſtant 304. Ergo anno 305 mors Conſtantii, & initium Conſtantini contigit. Hæc firmiſſima ratio videtur. Nam Conſtantini annos ignorare non potuit intimus ejus Euſebius. Aſſentitur Euſebio Victor. in Epit. qui 10, 12, ac 10, hoc eſt 32 annos illius numerat. & diſertius itidem à Schotto editus triceſimo ac ſecundo obiiſſe dicit. Eutropius 31 anno mortuum refert, nempe abſoluto. Præterea Victor Schotti annuum Chloro imperium attribuit, ex quo Auguſtus eſſe cœpit: quod anno 304 contigiſſe ſuprà demonſtravimus. Tum quartus ipſe perſecutionis annus. cujus paulo ante memini, idipſum adſtruit. Nec abhorret Socrates, qui anno 1 Olymp. 271 obiiſſe Conſtantium narrat 25 Julii. At hæc Olympias procedit à Solſtitio anni 305. Quamobrem ſuſpicabamur anno 305 poſt obitum patris, Conſtantinum militari ſuffragio Cæſarem eſſe renuntiatum; eundémque anno ſequenti à Maximiano ſocero unà cum Fauſta conjuge Auguſti titulum impetraſſe. Nam Cæſarem aliquandiu antè, quàm Auguſtus à ſocero fieret, Conſtantinum fuiſſe, docet Paneg. Maxim. & Conſtant. dictus. Porro anno altero ab morte Conſtantii Fauſtam duxit. Hoc modo ab obitu Conſtantii annos 32, ab Auguſtæ dignitatis initio, uno minus imperaverit. Hæc ut veriſimilia ſunt, ſic non temerè ab communi Chronologia diſceſſerim, quæ annum 306 Conſtantii morti præfinit: præſertim cùm eundem annum faſti Idatii deſignent.

Annus mortis Conſtantini.

Mors Conſtantini fixa eſt in anno Chriſti 337, Feliciano, & Titiano Coſſ. ipſo die Pentecoſtes, ut notat *a* Euſebius; & 22 Mai, quod *b* Socrates prodidit, nec de eo controverſia eſt ulla. Ex quo refelluntur ii, qui Conſtantinum anno 307 iniiſſe volunt: ſiquidem 32 annos ferè in imperio tranſegit. Qui & validius ex Maxentii primordio, ac nece confutantur. Hic enim, mox ut audiit Conſtantinum mortuo patri ſucceſſiſſe, ejúſque Romam imagines allatæ ſunt, impe-

a Euſ. 4. de vita Cap. 64.
b Socr. 2. c. 32.

trium & ipſe ſumpſit, quod ſexennio toto tenuit; ſic ut ſexti anni poſtremo die in pugna ceciderit. Teſtatur hoc Nazarius in Paneg. Conſtant. ubi dominationem illius ſexennio toto definit, & alter Paneg. eidem Conſtantino dictus, *Conſumpto*, inquit, *per deſidias ſexennio*, (ita leg. pro *ſenio*) *ipſum diem natalis ſui ultima ſua cæde ſignaret, ne ſeptenarium illum numerum ſacrum, & religioſum vel inchoando violaret.* Pridie natalis ſui, hoc eſt ejus diei, quo imperare cœpit, annique ſeptimi, occiſum eſſe Maxentium ait. Anni porro tempus indicat Nazarius hibernum, ac nondum ſatis aperto mari; quando caput illius in Africam miſſum eſt: *Et nondum ſatis tempeſtivo mari, affuerant tamen navigantibus felices auræ.* Jam certiſſimum eſt, annum hunc fuiſſe Chriſti 312, Conſtantino II, & Licinio II Coſſ. ut eſt in Idat. faſtis, æra 350. quod ex eo demonſtratur, quia ſequenti anno, ambobus illis tertiùm Coſſ. Conſtantini juſſu Melchiades de Donatiſtarum & Cæciliani cauſſa Romæ judicavit 6. Non. Oct. feria 6, ut ex Actis Optatus refert li. 1, & Aug. Epiſt. 68: cùm eodem anno, 17 Cal. Maii libellus contra Cæcilianum à Donatiſtis directus eſſet Conſtantino Imperatori; quo accepto libello, cum literis Anulini Procoſ. Romam illos evocavit Imperator. Hæc anno 1313 neceſſariò contigerunt. Ergo jam Romam Conſtantinus obtinebat proindéque ſuperiore anno victus, & occiſus eſt Maxentius, cujus ſi annus ſeptimus inchoandus fuit anno 312. primus ab anno 306 procedit. Quod autem de anno 305 ſuſpicati ſumus, id non alia ratione conciliari poteſt, niſi ut Conſtantinum anno ipſo 305, ſuperſtite patre, Cæſaris dignitate auctum eſſe dicamus, quamvis nondum imperaret. Solent autem nonnunquam eorum anni, qui Cæſares antè, quàm imperarent, fuerunt, ab ipſo Cæſarei nominis auſpicio progredi. Velut in Chronico Euſebii ſcriptum eſt, Conſtantium Chlorum *anno ſextodecimo imperii diem obiiſſe in Britannia Eboraci*: cùm imperarit Auguſta poteſtate non integrum biennium. Sunt & alia ejus rei apud hiſtoricos exempla. Quo ma-

De Maxentii obitu.

giſs de Conſtantino licet uſurpare: etſi auctoritas ſcriptorum expreſſa non eſt. Sed Panegyricorum loca, quæ adduximus ſuper Maxentii tempore, Scaligeri, & aliorum Chronologorum licentiæ frænos injiciunt, qui anno 307 Conſtantii obitum, & initium Conſtantini alligant, errore haud mediocri.

a Lib. 3. de vita Conſt.

b Lib. 1. c. 16.

c Lib. 1. c. 25.

Idem Conſtantini primordium ex Nicæni Concilii tempore confirmari poteſt. *a* Euſebius refert, poſt finem Nicæni Concilii, antequam Patres dimitteret, Vicennalia commodum abſoluta; ob quæ ſplendido convivio epiſcopos excepit. κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ τῆς βασιλείας εἰκοσαετὴς ἐπληροῦτο χρόνος. *b* Idem & Socrates, & *c* Sozomenus teſtantur. Atqui Nicæna Synodus anno Chriſti 325 Paulino, & Juliano Coſſ. eſt habita, uti omnes conſentiunt. Is autem eſt annus Chriſti 325. Igitur anno 325, Conſtantini 20 ſaltem eſt inchoatus. Sanè Euſeb. in Chron. ad annum Olympiad. 276 ſecundum in editione Scaligeri, tertium in Pontacena, ita ſcribit, *Vicennalia Conſtantini Nicomediæ facta, & ſequenti anno Romæ edita.* Idatius in faſtis Vicennalia Conſtantini Romæ ait edita Conſtantino VII, & Conſtantio Cæſare Coſſ. æra 364. Is eſt annus Chriſti 326. Ergo anno antecedenti 325, Nicomediæ celebrata ſunt. Si viceſimus Conſtantini cœpit anno 325; primus ſaltem anno 306 inchoatus eſt, non 307.

De

De Nicæno Concilio, ejúſque tempore, ac rebus in eo geſtis; tum de initio Conſtantii, & inſequentium annorum ad uſque Chriſti 416 ratione Chronologica.

FUit iſta quorundam opinio, partim Nicænum Concilium anno Chriſti 322 celebratum fuiſſe; partim ad annos propagatum, paullo plus tribus, aut ſex. Priorem, quæ anno ipſo 322 peractum aſſerit, Paulus Foroſemproníenſis epiſcopus amplexus eſt Parte 1, lib. 3, & 4. itidémque computi Scriptores aliqui, Joannes Stæflerus in Kalendario, Propoſ. 34, & Joannes Lucidus. Quò illos induxiſſe videtur aurei numeri commoditas; ut ab eo anno, qui proximè Concilium illud ſecutus eſt, in quo, & celebrandi diſciplina Paſchatis, & lunaris cycli caſtigata ratio creditur, is ipſe lunaris cyclus proceſſerit. quippe annus Chriſti 323 aureum numerum habuit 1. Hac methodi opportunitate in eam ſententiam illectos Computi magiſtros illos arbitror. Triennio, ſéxque menſibus Synodum hanc habitam referunt Acta Metrophanis, & Alexandri apud Photium, Cod. 256. Scaliger in 5 de Emendatione Temp. triennium circiter tenuiſſe Nicænum Concilium exiſtimat, ab anno 325 ad 327. Gelaſius apud Photium Cod. 88, annos ſex, ab decimo ſexto Conſtantini ad viceſimum ſextum.

CAP. XII. Lib. 11. de Doct. Temp. c. 41.

Sed iſtos omnes falſos eſſe conſtat; neque quidquam exploratus eſt, quàm eodem anno, qui Conſulibus notatur Paulino & Juliano, & inchoatam, & abſolutam eſſe Synodum. De anno teſtatur Socrates libro 1, cap. 13, eum fuiſſe dicens 636. ab regno Alexandri Magni, quæ eſt æra Græcorum Seleucidarum ab anno cœpta ante Chriſtianam æram 311. de qua Seleucidarum epocha diximus in libro 3, cap. 3. tum eoſdem Conſules adſcribit, quos retuli. Addit primum conſeſſum habitum Mai viceſi-

mo die Euſebius porro libro 3 de vita Conſtan. c. 21, & lib. 4, c. 47. Sozomenus lib. 1, cap. ult. ſcribunt in eum annum, viceſimum Conſtantini annum incidiſſe, ac Vicennalia poſt abſolutam Synodum dediſſe iis Imperatorem. Eſt autem viceſimus annus Conſtantini, æræ Chriſtianæ 32[illegible].

In actis Synodi percenſendis mirus eſt veterum conflictus. Nos hîc ea paucis exequemur. *a* Convenere epiſcopi numero 318, omnes ferè aut vitæ merito, aut doctrina: aut utroque celebres. Quorum illecti fama gentiles eôdem venêre philoſophi, cum iiſque in certamen deſcenderunt. *b* Edita fidei formula, ſeptemdecim initiò reclamarunt, Ariana infecti labe. Mox autem Imperatoris minas veriti undecim ex illis ſubſcripſêre, ut ait Ruffinus; qui ſex reliquos cum Ario relegatos aſſerit.

a Socra. 1. Sozom. 1. Gelaſ. 2.

b Ruff. l. 1. c. 5. Gelaſ. 2. cap. 7. & 24. 25.

c Hieronymus octo ait Arianos epiſcopos in Nicæno concilio ſuſceptos, è quibus tres nominat, Euſebium Nicomedienſem, Euſebium Cæſareenſem; Theogonium Nicænum: tum Saram Libyæ preſbyterum, Arium preſbyterum, Euzoium Diaconum, & Achillam Lectorem.

c con. Lucif. p. 621.

Socrates libro 1. & Sozom. 1, cap. 21 quinque commemorant, qui inviti deinde τῷ ὁμοουσίῳ ſubſcripſerunt. quibus ſi Euſebium Cæſareenſem addas, ſex illos reliquos efficies. Addunt poſt receptam, ſubſcriptámque formulam, cùm de Arii damnatione agi cœptum eſt, reſtitiſſe Nicomedienſem Euſebium, & Theogonium Nicænum. Ideo juſſu Conſtantini una cum Ario deportatos, ac pro Euſebio ordinatum Nicomediæ Amphionem, pro altero Chriſtum. quod poſterius teſtatur *d* Athanaſius. *e* Theodoretus duos omnino, ſubſcribentibus cæteris, aſſentiri noluiſſe, Theonam & Secundum. Sanè Epiſtola Synodica Nicæni Concilii apud Socratem docet, Arium damnatum, cum eóque duos iſtos. Verùm Hieronymus tam Epiſcopos omnes, quàm Arium ipſum Synodo plenè ſatisfeciſſe ſignificat, & ab ea eſſe ſuſceptos. Verùm perſuaſum id habuerunt hiſtorici veteres, Arium cum quibuſdam

d Apol. 2. 366.

e lib. 1. pag. 265. Gr.

epiſcopis, è quibus fuit Nicomedienſis Euſebius, ex ipſa Synodo Imperatoris edicto relegatos fuiſſe. Sed Conſtantini ipſius reſcriptum poſt annos aliquot ad Nicomedienſes datum, cujus fragmentum legitur apud Theodoretum lib. 1, c. 19 fol. 290 edit. Græcæ, fidem facit, Euſebium aliquando poſt Nicænum concilium tempore depoſitum eſſe: cùm quidem ſub ipſum Concilium, pendente adhuc damnationis ſententia, infimis precibus veniam exoraſſet, cujus etiam Sozomenus lib. 1, cap. 21, fol. 29 meminit. Quocirca conciliari in hunc modum hiſtoria illa debet. Cùm in Nicæna Synodo de Ario damnando actum eſſet à Patribus, ei primum interceſſiſſe epiſcopos ſex: tum cæteris metu conſentientibus, Euſebium Nicomedienſem, ac Theognim pertinacius in ſententia cum Ario perſtitiſſe. atque in eos propterea depoſitionis primùm ab epiſcopis; tum ab Imperatore conſtitutam in illos exilii pœnam. Sed eos omnes oblato ſupplici libello reconciliatos eſſe, ac pœnæ gratiam impetraſſe. Demum ambo illi epiſcopi, cùm eorum ſimulatio ab Conſtantino detecta eſſet, ex priſtino illo decreto in ordinem redacti, in exilium abierunt, è quo ſub inde revocati ſunt, & in priorem gradum reſtituti. Vide Annales Baronii ad A. 327, & 329.

Conſtantii Imperatoris tempus primùm Scriptorum auctoritate munitum eſt, qui ejus initium in Conſulatum referunt Feliciani, & Titiani, quo mortuus eſt Conſtantinus, cùm Pentecoſte in Maii 22 incidiſſet: mortem verò in Coſſ. Taurum, & Florentinum anno 631 tùm cæleſti obſervatione nititur. Quippe anno eo, qui proximè mortem illius anteceſſit; quo ipſe Conſtantius decimum, Julianus Cæſar tertium fuere Conſules, ſcribit *a* Ammianus horrendam ſolis defectionem ſub diluculum in Oriente conſpectam. Ea contigit anno 630, Auguſti 28. Proinde Conſtantius anno 631 obiit. Ad hæc Hieron. in Chron. & Theophanes aſſerunt anno 10 Conſtantii Solem defeciſſe hora diei tertia; Junii 9. fuit annus Chriſti 346. Ergo anno iſti decimus Conſtantii congruit; adeóque pri-

Conſtantii tempus ratione firmatur.

a Amm. 20.

mus annus 337. Vide lib. 11 de Doct. Temp. cap. 43.

Lib. 8. de Doct. Temp. p. 840.

Intervalli porro illius, quod ab anno Chriſti 378, ad 408 interjectum eſt, ac ſuperiorum itidem annorum Chronologicum munimentum, præter Hiſtoricorum auctoritatem, cæleſtium quoque obſervationum fidem advocat. Suſpicatur *a* Scaliger faſtos Conſulares circa illa tempora corruptos eſſe, atque inter Conſulatum Auſonii, qui in annum 379 incidit, & Stiliconis atque Anthemii, qui annum 405 obſidet, par unum deſiderari Conſulum. quod eſſe falſum in 11 de Doct. Temp. cap. 46 demonſtravimus. Nunc idem triplici de cælo petito charactere ſic probamus. Non eſt dubium, quod Ammianus initio libri 20 prodidit, anno illo, qui Conſtantii præceſſit obitum; quo Coſſ. erant Conſtantius & Julianus III; ſub ortum Solis, ingentem ſolis eclipſin accidiſſe. Ea porrò convenit in annum Chriſti 360, Auguſti die 28: ut ex aſtronomicis tabulis conſtat. quadriennio pòſt biſextilis annus fuit, quo Joviano mortuo, Valentinianus rerum potitus eſt; eodem Ammiano teſtante lib. 25, fuit hic annus 364. Rurſus anno illo, quo Coſſ. fuere Theodoſius III, & Abundantius, atque Honorius ſalutatus eſt Auguſtus; hora diei tertia tenebræ factæ ſunt, Indictione 6, ut Proſper, & Marcellinus in Chronicis referunt. Aſſignantur ij Conſules anno vulgaris æræ 393; quo ſol obſcuratus eſt Novemb. 20, Indict. 6. Rectè igitur iſti Conſules anno 393 attribuuntur. Demum Arcadio V, & Honorio V Coſſ. ſcribit Idatius in faſtis defectionem Solis accidiſſe 3 Id. Nov. Hoc nullo alio anno contigit, quàm qui vulgò Chriſti 402 putatur. Siquidem eo anno, atque illo ipſo die Sol defecit circa horam 9 à nocte media. Quocirca ex anno 360 ad 393, 402, plena ſunt faſtorum Conſularium intervalla: quibus nec addi poteſt quicquam, nec detrahi. Nam eclipſes iſtæ velut limites, ac termini ſunt, qui certis finibus ſpatia illa continent. Deinceps verò tria Conſulum paria, totidem annis reſpondent. ac ſecundùm, quo Honorius VI & Ariſtænetus Conſulatum

a Scal. 5. de Emend. Temp.

Lib. 11: de Doct. Temp. c. 46. & 47.

geſſerunt, non alium annum, quàm 404 obti-nere poteſt: ut ex hiſtoria S. Joannis Chryſoſtomi poſtea conſtabit: qui hoc anno in exilium abiit.

Mors Arcadii Baſſo & Philippo Coſſ. notatur ab Zozimo lib. 6, & Proſperi Chronico 3, nec non Socrate lib. 7, ca. 1, & lib. 6, cap. 23; ubi ait illum vixiſſe annos 31, imperaſſe poſt parentis mortem annos 14, & Calendis Maiis obiiſſe.

Alaricus Urbem expugnavit anno 410, Varane Conſule; ut Proſper, Caſſiodorus, & Marcellinus adſtruunt. At Idatius in Chron. & Iſidorus æra 447, hoc eſt anno 409 id eveniſſe ſcribunt, quibus non aſſentior. Vide 11. de Doct. Temp. c. 47.

De S. Martini, & Eudoxiæ Arcadii conjugis obitu; déque Chronologicis quibuſdam notis, quibus Martiani Imper. & ſequentium principum tempora demonſtrantur.

CAP. XIII. *De Martini obitu.* Vide l. 11. de Doct: Temp. c. 44.

DE S. Martini morte ſumma veterum ſcriptorum diſſentio eſt. Gregorius Turon. lib. 1, cap. 46, Cæſario, & Attico Coſſ. obiiſſe narrat, *mediæ nocte, quæ Dominica habebatur.* Hic eſt annus 397. Verùm eo anno litera Dom. fuit D. proinde Novemb. 11 erat 4 feria, non Dominica. Sigebertus, quem Annales Eccleſiaſtici ſequuntur, annum 402 addicit. at eo anno litera fuit E, Novembris 11, feria 3. Aut ergo anno 400 obiit, quo literæ Dominicalis erat A G, Novembris 11, feria 1. aut 401, quo fuit ſecunda feria. ſi prius amplectimur, mortuus erit ea nocte, quæ Dominicam anteceſſit, ſi poſterius placet; ea nocte, quæ Dominicam excepit. Annum 401 ſuadet Severus Sulpicius, qui Dial. 3. ſcribit Martinum ſedecim annis vixiſſe poſt Conſulatum Evodii, qui incidit in annum 386: à quo ſextus decimus annus eſt Chriſti 401. *a* Gregorius verò Turonenſis annum 400 deſignat, dum Chlodoveum ab obitu Martini anno 112 mortuum eſſe ſcribit, qui exceſſit anno Chriſti 511.

a Greg. l. 2, c. 43.

De tempore obitus Eudoxiæ.

Circa annum obitus Eudoxiæ Imperatricis obſervatione digna eſt hiſtoricorum veterum conſenſio, & illorum adeo, qui eodem vixêre tempore. Hi omnes anno ipſo, quo Chryſoſtomus exulavit, Chriſti 404, tertio poſtquàm ille Conſtantinopoli diſceſſit menſe, Eudoxiam periiſſe dicunt. Ita Proſper in Chron. Eunapius apud Photium Cod. 77. Eudoxiam obiiſſe prodidit eo anno, quo Arſacius pulſo Joanne ſubſtitutus eſt, qui eſt ille ipſe 404. Idem docent Socrates lib. 6, capite 17. Sozom. lib. 8, c. 27. Chronicon Alexand. in quo & anni ejuſdem characteres adhibentur. Ait enim mortuam Eudoxiam prid. Non. Octob. feria 5, & depoſitum ejus cadaver in Eccleſia ſanctorum Apoſtolorum 4 Eid. Oct. feria 4. quæ in annum 404 competunt, quo litera Domin. erat C B. aſſentitur etiam Theophanes. ſed & Marcellinus, qui Honorio VI, & Ariſtæneto Coſſ. Eudoxiam obiiſſe refert, anno ſcilicet 404. Quod autem antecedente anno Chryſoſtomi exilium, atque mortem poſuit; non ideo accuſandus eſt. Id enim eo fecit, quòd anno iſto 403 primùm damnatus eſt Chryſoſtomus in ſuburbio Chalcedonenſi, ad Quercum, ſed ſubinde ob tumultum populi revocatus. Unde cùm ſemel Chryſoſtomi mentionem attigiſſet, reliqua, quæ deinceps annis inſequentibus ei contigerunt, eodem filo pertexuit.

Apud Idatium quædam ſparſim defectiones Solis, Lunæque memorantur; quibus velut notis Marciani, & inſequentium principum tempora deſignantur, Nam eo anno, qui Theodoſii mortem ſecutus eſt, & initium Marciani; quo Attila, populatis Galliis, ab Aëtio, & Theodorico Gothorum rege in Catalaunicis campis ſuperatus eſt, 5 Calend. Octob. Lunam ait eſſe fuſcatam. *a* Atqui hoc anno Chriſti 451 accidit. Hoc enim ipſo, Sept. 26, feria 4, Luna defecit cujus deliquii extremum in Hiſpania videri potuit. Nam deſiit hora 7, 25. fuitque digitorum 10. Eodem anno Placidiam mortuam refert. Quocirca Theodoſii mors, & initium Marciani rectè ab omnibus in annum antecedentem confer-

a Vide l. 8. de Doct. Temp. p. 865.

tur Chriſti 450. Attilæ verò clades, in 451. Sed apud Idatium pro *quinto Calend. Octob.* ſcribendum eſt, *ſexto*.

a Item æra 500, ſexto Non. Mart. ſive Martii 2, feria 6, Lunam defeciſſe notat. Hic eſt annus 462, quo ineunte feria 6; hoc eſt *b* paulò pòſt mediam noctem diei 2 Martii obſcurata eſt Luna ad dodrantem diametri. Atque hunc annum proximum numerat ab eo, quo Severus poſt Majorianum ad Imperium eſt evectus, quem Chriſti 461 fuiſſe ſuperiùs adnotavimus.

a Idat. p. 40.
b Lib. 8. de Doct. Temp. p. 846.

c Ad hæc anno illo, qui proximè eum anteceſſit, quo mortuus eſt Severus, Solis defectionem obſervat Idatius 13. Cal. Aug. feria 2. qua die in ſpeciem Lunæ quintæ Sol ab hora tertia in ſextam obſcuratus eſt. Id evenit anno 464, Julii 20. Rectè ergo Severi nex anno ſequenti 465 tribuitur.

c Idat. p. 42.

De Chlodovei poſterorum temporibus, ac S. Benedicti obitu.

CAP. XIV.
Demonſtrantur anni Chlodovei poſterorum.

CHlodovei filiorum tempora ex Gregorio Turonenſi, Aimoino, & aliis veteribus in hunc modum approbantur. Obiit Chlodoveus anno Chriſti 511, Novembris 27, quo die anniverſariæ pro illo preces Lutetiæ in cœnobio Sanctæ Genovefæ, ubi is ſepultus eſt, hodiéque celebrantur. Quippe Secundino, ac Felice Coſſ. exceſſit, ut *d* ſuo loco docuimus. Childebertus *e* anno regni 49 periit. *f* cujus anno 38, Indictione 13, quinto Calend. Novembr. Aurelianenſis V Synodus notatur. eſt hic annus Chriſti 549. Proinde cœpit anno exeunte 511, Novembri exeunte. Sic Aurelianenſis III celebrata dicitur anno Childeberti 27, quarto poſt Conſulatum Paulini Junioris; Nonis Maii. Paulinus iſte Conſul fuit anno Chriſti 534. Quare annus 4 poſt ejus Conſulatum eſt 538. Ergo Childebertus iniit anno 511: Chriſti verò annus 560 poſtremus illi fuit.

d Par. 1. l. 7. c. 2.
e Aimo. 2. c. 26.
f Tom. 1. Concil. Gall. p. 277.

Jam quod in 7 libro prioris partis cap. 6, quadriennio poſt Chlodomiri necem Burgundiam dixi ab illius fratribus Childeberto, & Chlothario domitam eſſe, id hac ratione nititur. Scribit Gregorius Turon. lib. 3, cap. 11 expeditionem Burgundicam amborum fratrum incidiſſe poſt obitum Almarici, Gothi Hiſpaniæ regis, quam antecedenti capite 10 poſuit. At Almarico ſucceſſiſſe Theudes dicitur in Iſidori Chronico æra 560, qui eſt annus Chriſti 522. Ergo hoc anno Burgundia à Francis eſt ſubacta, quarto ſcilicet poſt Chlodomiri mortem.

a Greg. 3. c.23. Aimoin. l. 2. c. 14.
b In fine l. 3.
c Lib. 2. c. 25.
d Greg. 4. c. 9.
e Lib. 2. c. 25.
f Greg. 4. c. 21.

Theodoricus *a* anno regni 23, Chriſtíque adeò 534 obiit. Theodebertum anno 14 mortuum eſſe ſcribit *b* Gregorius: *c* Aimoinus 13 aſſignat. Videtur ineunte 14 mors illi contigiſſe, Chriſti 547. *d* Theodebaldus anno ſeptimo moritur: cui *e* Aimoinus octavum arrogat. Ergo vivere deſiit anno 554. Porro Gregorius à morte Chlodovei, ad exitum Theodeberti, annos numerat 37, qui ab anno Chriſti 511 putati incidunt in 547. Chlotharius regni *f* anno 51, Chriſti 561, deceſſit. Quæ omnia Marcellini Appendix præpoſterè collocavit.

De morte S. Benedicti.
g Greg. 2 Dial.
h Sigeb. A. 509.
i Leo Hoſt. in Chron. Caſſ. c. 1.

Quod ad S. Benedictum attinet, *g* hunc extra controverſiam eſt imperantibus Juſtino, & Juſtiniano floruiſſe. Mortis annus incertus eſt. Nam Fauſtus ejus diſcipulus, ut teſtis eſt *h* Sigebertus, ſcriptum reliquit, eum obiiſſe 12 Calend. Apr. Martii 21, pridie Paſchatis; idémque *i* Leo Hoſtienſis refert; ſed addit, anno 542, indict. 2, obiiſſe Benedictum. quæ ſunt ἀσύςατα. Nam indictio 5 fuit annos 542. Reliqui characteres inextricabiles ſunt. Ut enim Paſcha contigerit Martii 22, literam oportet fuiſſe D, adeóque Cyclum Solis 3, vel 14, 20, 25. Lunæ porro Cyclus Nicænus fuerit 16. Quo cum Cyclo litera D non concurrit, niſi annis Chriſti 72, 319, 414, 509, 604. Quòd ſi quis Latinorum Paſchalem methodum adhibeat; quæ per id tempus uſurpata nonnunquam fuit, Cyclum Lunæ 19 fuiſſe neceſſe eſt, qui fuit Latinorum 16; vel 8, qui fuit Latinorum 5. Prior

Cyclis cum litera D non convenit, niſi Chriſti annis 151,246,341,436. Poſterior, annis 235, 330, 425, 520. qui omnes ab vera mortis illius hiſtoria diſcrepant. Conſtat enim, quod *a* S. Gregorius Papa ſcribſit, ad eum Totilam Gothorum regem adiiſſe anno regni ſui ſecundo, eíque prædixiſſe Benedictum, novem adhuc annis regnaturum ipſum, ac decimo moriturum. Atqui Totila regnum auſpicatus eſt anno belli Gothici 7, Chriſti 541, *b* ut ex Procopio liquet: mortuum verò anno 11 regni nondum expleto, Chriſti 552 ineunte. quod ex ejuſdem Procopii lib. 4 colligitur. Itaque congreſſus ille Totilæ cum S. Benedicto, anno Chriſti 542 convenit; à quo 10 pòſt anno labente cæſus eſt à Narſete. Non potuit igitur ante hunc annum deceſſiſſe Benedictus hoc verò ut exceſſerit; falſa eſt nota diei, & Paſchatis à Fauſto prodita, ſiquidem Paſcha iſto anno cadit in Aprilis 20. Unde mortuus erit 13 Calend. Mai *c* quod & Sigonius amplexus eſt.

a Greg. 2. Dial. c. 15.

b Lib. 3. vide ſupra Par. 1. l. 7. c. 5.

c Sigon. l. 19. de Occid. Imp.

Chronologica temporum, quibus Iuſtinus, Tiberius, Mauricius, Heraclius Imperatores vixerunt, demonſtratio, tum de anno primo Hegiræ, & eo quo Trullana Synodus eſt peracta.

CAP. XV.

JUſtinum anno Chriſti iniiſſe 565, ex Juſtiniani obitu colligitur. Mortuus enim eſt Novemb. 14 die, Indict. 14 jam inchoata; cùm imperaſſet *d* annos 38, menſes 8 ab Aprilis Calendis, ut ſcribit Evagrius. Chron. Alexand. menſes undecim numerat; non ſine mendo: quaſi ab Januario annos illius auſpicetur, cùm tamen ab Aprili putet. Atqui imperare cœpit anno 527, Mavortio ſolo Conſule, Indict. 53, ut Marcellinus, Chron. Alexand. Theophanes, Paul. Diac. Cedrenus diſertè aſſerunt. Inde ergo numerari anni 38, menſéſque 8, deſinunt in Novemb. anni 565. Indict. 14. Quocirca mirum eſt valdè, quod Victor Tunuenſis, & Joannes Biclarien-

d Evag. 4. c. 41.

ſis Indict. 1, functum eſſe Juſtinianum referunt. quo etiam in Alexandr. Chron. contextu legitur; etſi anni titulus Indict. 14 præfert. Non eſt dubium, quin anno 565, Novemb. 14, Indict. 14, Juſtinus II imperare cœperit. Idem porro deceſſit anno 578, Indict. 12 ineunte à Septembri menſe, ut Chron. Alex. & Theophanes fidem faciunt.

a Theoph. l. 3. c. 11.

Quod Tiberium attinet; is anno 574 Cæſar factus. Decembris die 7, feria 6, ut ſcribit *a* Theophyl. Simoc. Sed perperam addit Indict. 9. Melius Chron, Alexandr. Indict. 8, cui & Theophanes aſſentitur. At idem Chron. Septembr. 7, non Decembris id aſſignant. Uterque dies feriam 6 habuit anno 574, litera Domin. G. Magnopere autem fallitur *b* Evagrius, qui Juſtinum ait ſolum imperaſſe annos 12, menſes 10, dies 15, cũ Tiberio annos 3, menſes 11. in totum annos 16, menſes 9. Verùm ſolus annos haud amplius 8 ½ ſuperque menſes novem ferè: cum Tiberio annos 4, ac duos circiter menſes imperavit, ſiquidem Septembri menſe Cæſaris titulum ei conceſſit.

b Evag. 5. c. 23. Evagrii error.

Maurícii initium demonſtratur.

Mauricius denique mortuo Tiberio imperare cœpit Indict. 15, Auguſto menſe. quod in Alexand. Chron. & apud Theophanem legitur. eſtque annus iſte Chriſti 582, ut diſertè à *c* Beda proditum eſt. Atque hoc inſuper demonſtratur ex initio libri 2 Epiſtol. S. Gregorii Papæ, ubi depoſitus legitur Laurentius Diaconus 7 anno à Conſulatu Mauritii, Indict. 10, à Septembri menſe cœpta, anno 2 Gregorii. Porro Theophanes auctor eſt Mauricium *d* anno 2 imperii, Indict. 2 Decembris 20 Conſulatum cœpiſſe. Eſt hic annus Chriſti 583. Igitur anno 591 erat in curſu annus 7 à Conſulatu Mauricii Septembri menſe, quo Indictio 10 cœpit; & annus 2 Gregorii. Ad hæc Romanum Concilium 2 ſub Gregorio I notatur Indictione 13, anno 13 Mauricii. Julio menſe. Neceſſariò dicit hic eſt Chriſti 595. qui ſi 13 eſt Mauricii, primũ incurrere neceſſe eſt in annum 582. Idipſum docent & epiſtolæ Pontificis ejuſdem, quas Beda recenſet loco jam citato. Unum illud objici poteſt; *e* Theophylactus Simocatta,

c Beda 1. Hiſt. Angl. c. 23.

d Paulus Diac. l. 17. c. 8. Cad.

e Simoc. 5. c. 16.

Theophanes, & Miſcella referunt, anno 9 Mauricii, vere ineunte, cùm Imperator in expeditionem proficiſceretur, Solem defeciſſe. Convenit iſta defectio anno Chriſti 592, Martii 19, hora 10, 12 poſt mediam noctem; & ſolaris diametri dextans obſcuratus eſt. Ex quo efficitur, primum Mauricii in annum cadere 583. Sed ſciendum eſt, illos anno uno tardiùs Mauricii computare tempus. Nam ex antecedentibus liquet, Mauricii Imperatoris exordium duci ab anno 582. Itaque pro ἔνατον àpud Simocattam legendum δέκατον. quem errorem Theophanes expreſſit, ex eóque cæteri.

Paulus Diac. in Miſcel. l. 17. c. 24.

Error Simocattæ, & aliorum.

Heraclii primordium, nec non obitus, haud dubiis notis in Annalibus Græcis exprimitur. Alexandrinum Chronicon anno illo, quo Phocas occiſus eſt, & Heraclius iniit, Indictionem ait fuiſſe 14 Octobri menſe, ejúſque tertia die feriam 7. Hic eſt annus Chriſti 610, quo Indictio 14 ab Septembri cœpta Conſtantinopoli, cyclo Solis 3, litera D.

Lib. 11. de Doct. Temp. c. 49.

Maximus Martyr, qui paulò ante obitum Heraclii Computum ſcribit; annum ejus 31 notat Indict. 14, aítque Diocletiani fuiſſe 357, quo Paſchalis terminus incidit in Kalend. Apr. feria 1: Paſcha verò celebratum eſt Aprilis 8. Theophanes item obiiſſe ſcribit Indict. 14, Martii 11 die. cùm imperaſſet annos 30, menſes 10. At Nicephorus in Breviario annos tribuit 30, menſes 4, dies 6. Proinde annus illius 31 cœpit ex anno Chriſti 640. adeóque primus ex anno 610.

Heraclio rerum potiente Muhamınedes Arabum princeps novæ æræ dedit initium, quam *Hegiræ* nominant. quæ vox διωγμὸν & *perſecutionem* ob fidem indicat. Hanc Saraceni, & Arabes, & eos ſecuti Turcæ inchoant ab illo die, quo ob novam inſtitutam religionem fugere coactus eſt. quod accidit anno Chriſti 622, Julii 16, feria 6, ut ex eorumdem populorum hiſtoriis, & Annalibus conſtat.

Lib. 2. de Doct. Temp. c. 50. & ſeq. & l. 7. 22. & in l. 11. c. 50.

Poſt annos 85 Conſtantinopoli in Trullo Synodus habita eſt, velut ad ſupplendam quintam,

Trullana Synodus

Anaſt. in Sergio. Beda de ſex ætat.

& ſextam; in qua nihil Canonum editum fuerat. Eam porro contigiſſe Indictione 5, anno mundi 6199, docet Canon tertius ejuſdem: quem annum Theophanes ait eſſe 27 poſt ſextam & œcumenicam Synodum; Juſtiniani ſecundò imperantis ſecundum. Eſt hic annus Chriſti 607, Indictione 5, à mundi conditu ſecundùm æram Alexandrinam; qua Theophanes, & illa Synodus utitur, 6199. Itaque non dubitat idem ille Theophanes, errare nonnullos, qui poſt annos 4 ab Synodo ſexta legitima, ſpurios iſtos canones extitiſſe putant. Hanc enim Synodum ait anno mundi 6172 celebratam fuiſſe: canones verò anno 6199 inſtitutos. Apparet igitur Trullanos Canones anno Chriſti 707 ſancitos eſſe. Annus æræ Græcorum Alexandrinæ 6172 eſt vulgaris computi, 680; quo ſexta Synodus inchoata. Additis annis 27, fit Chriſti 707. At plerique anno 692 editionem illorum canonum aſſignant, ſub Sergio Romano Pontifice: quibus Anaſtaſius Bibliothecarius favet in vita Sergii. ſed Canon tertius Trullanus de 707 perſuadet; cum Joannes VII Romæ ſederet. quem & de Canonibus iſtis approbandis interpellatum à Juſtiniano, in Joanne VII ſcribit Anaſtaſius. *a* Taraſius verò, nec non *b* Auctor illius Tractatus contra Iconoclaſtas, qui in ſeptima Synodo lectus eſt, Canones iſtos in Synodo ipſa ſexta fuiſſe conſcriptos aſſerunt, quod minimè procedit.

a In 7. Syn. Act. 4. p. 481. edit. Rom. *b* Act. 6. p. 576.

De Chlotharii primi poſteris, quorum initia Chronologicis probationibus aſtruuntur.

CAPUT XVI. Vide II de Doct. Temp. c. 48.

CHlotharii filiorum tempora non ſolùm auctoritate priſcorum Annalium, ſed etiam cæleſtium obſervationum fide nituntur: ex quibus ad anteriorum quoque regum epochas aſſeverandas argumenta ſuppetunt. Imprimis autem Childeberti Auſtraſiorum regis anni accuratè ab Gregorio deſignantur, quod in illius ditione Turonum erat civitas. Quare ex ejus regno reliquorum tempus affirmabimus.

a Initium illius Natalem in ipſum Domini-cum incidit: convenítque anno Chriſti 575. Anno quippe ejus 2, ut ex *b* Gregorio liquet, ambigua Paſchatis obſervatio fuit. Nam in Galliis celebratum eſt 14 Cal. Majas: in Hiſpania 12 Cal. Apr. Quod factum opportuit anno Chriſti 577, cyclo Solis 26, Lunæ 8, cùm litera Dominicalis erat C. quando Paſcha ex Latinorum methodo peractum eſt 21 Martii: ab Hiſpanis verò Aprilis 18. *c* quod 25 menſis ejuſdem ritè celebrari oportuit.

Sic anno 15 Childeberti, Guntchramni 29, ait *d* Gregorius, dubium Paſcha fuit. Nam alii ex Victoris præſcripto Paſcha Luna 15 celebrarunt: alii Latinos ſecuti, Luna 22. Deinde 18 Cal. menſis quinti, id eſt Julii, feria 4 notatur: & menſe octavo mediante ſol defecit. Quæ omnia in annum Chriſti 590 conveniunt, cyclo Solis 11, Lunæ 2, quo Paſcha Catholicum incidit 26 Martii, & Junii 14 fuit 4 feria. Sol verò Octobris 4, hora 10 circiter defecit. *Nam mediante aliquo menſe*, ex uſu Gregorii, & aliorum ſcriptorum, idem eſt ac *labente*, *e* ut alibi docuimus.

Rurſus *f* anno 8 Childeberti prid. Cal. Febr. Dominicam fuiſſe ſcribit auctor idem, qui eſt annus Chriſti 5 3, quo litera Dom. erat C.

Quamobrem cùm annus 2 Childeberti anno Chriſti 577 in Paſchate numeretur, & anno 590 eodem tempore, Childeberti 15, initium ejus oritur à natali anni 575.

Chilperici verò, & Guntchramni 17 cum anno ejuſdem Childeberti tertio concurrit, ut ait *g* Gregorius. *h* qui & 4 Childeberti cum illorum 18 componit, & *i* ſeptimum iſtius cum illorum 21, menſe Januario. Unde colligas ambos illos anno cœpiſſe Chriſti 562 ineunte, vel exeunte 561, quo Chlotharius obiit. Proinde Sigebertus anno quartodecimo periit, quem 29 computat Gregorius in fine lib. 4, ab exitu Theodeberti, qui anno 547 accidit. Chilpericus anno 23: Guntchramnus 32 vel 33, Childebertus 21: ut ſuperiora demonſtrant.

De Guntchramno haud levis eſt dubitatio. Etenim *k* Fredeg. & *l* Aimoin. ſcribunt, anno

a Greg. l. 5. c 1.

b L. 5. c. 37. & 25.

c Vide 2. de Doct. Temp. c. 63.

d Lib. 10. de 20. & 23. ac 24.

e Lib. 11. de Doct. Temp. c. 48. & ad Hær. 70 Epiph. Num. 10. & 12.

f Greg. l. 6. c. 25.

g Lib. 5. c. 21.

h c. 27.

i L. 6. c. 14.

k Append. ad Greg. c. 13. & 14.

l L. 3. l. 80.

A 235 Chriſti ad 276.

De Maximino, Gordianis, Philippo, Decio, Gallo, & Voluſiano, Valeriano, Gallieno, Claudio, Aureliano, Tacito, Tyrannis 30, necnon Odenato & Zenobia.

A 235 Chriſti ad 276.

CAPUT XII. *a* Lampr. Herodia. 7. Eutr. Victor. *Maximinus.* Vide Par. 2, l. 4. c. 7.

MAximinus *a* Gotho patre, Alana matre genitus, ſive occiſo, ut Herodiano placet, Alexandro; ſive poſt ejus necem nulla ſua fraude patratam. Imperator factus eſt anno Chriſti 235. qui confectò proſperè bello Germanico, apud Sirmium hyemavit, ac dirè interim Romæ per Præfectos ſuos graſſatus eſt; pluréſque maximè nobilium interfecit. Inter hæc Gordiani ambo pater & filius, Carthagine imperium uſurpant. Romani, auctore Senatu, à Maximino deficiunt; & legati ubique mittuntur, qui provincias in Senatus poteſtate continerent. Romæ verò vigintiviri ad tuendam rempublicam delecti ſunt. Gordianis in Africa poſt annum ac dies aliquot à Maximini duce Capeliano cæſis, Balbinus & Maximus Pupienus ex vigintiviris à Senatu ad imperium provecti ſunt anno Chriſti 237: quo Maximinus, dum Aquileiam obſidet, à militibus interfectus eſt cum filio adhuc puero, poſt annos duos, ac menſes aliquot in ſumma poteſtate tranſactos.

Gordianus.

b Capitol. Herod. 8. Eutrop. 9. *Balbinus. Pupienus. Gordian 3.* *c* Zoſim. 1.

b Balbinus, & Pupienus cum Gordiano puero Gordiani illius, quem in Africa cum filio periiſſe ſuprà memoravi, nepote, ut Capitolinus ait; ut autem Eutropius, filio; annum ſolidum tenuêre rempublicam. *c* Poſtea Gordianum, & quo favore ſuperabantur, amoliri cupientes, à militibus trucidati ſunt anno Chriſti 238. quo ex tempore Gordianus ſolus imperavit magno omnium favore, natus annos vel 11, vel 13, vel 16. (id enim ambiguè proditum eſt) optima & ad omnem virtutem facta puer

indole : quam Miſithei doctiſſimi ac diſertiſſimi viri, cujus filiam duxerat, prudentia temperabat : quo cum, aperto Jano gemino, magnis copiis contra Perſas tetendit anno imperii quinto, ab iiſque Carras, Niſibin, aliáque oppida recepit, & eoſdem in regionem ſuam compulit. Anno inſequente Philippi Arabis inſidiis ſublato Miſitheo, paulò pòſt Gordianus ipſe ſeditione per corruptos milites ab eodem concitata Philippo, perimitur, *a* cum ſexennium regnaſſet, anno Chriſti 244. Cujus in locum ille ipſe parricida ſucceſſit ; qui pace cum Sapore conſtituta Romam rediit. Hujus anno quarto labente, quo Conſul ipſe tertium, filius ejus Philippus Cæſar ſecundum fuêre, *b* Romæ ludi ſæculares, anno Urbis vertente milleſimo, celebrati ſunt, Chriſti 248. circa meſſis tempus, ut ex *c* Zoſimo colligitur. Quinque demum annis in imperio decurſis, ſextum auſpicatus ſenior Veronæ Philippus, Romæ junior à militibus jugulantur, anno Chriſti 249 ; cum jam purpuram ſumpſiſſet.

d Decius ex inferiore ortus Pannonia, excellente vir animi virtute, ac bellandi uſu præditus : ut eum Victor prædicat. imperavit eodem teſte menſes 30. & contra barbaros pugnans, in promiſcua turba paludis hauſtus gurgite periit, ſic ut ne cadaver quidem inveniri potuerit. Galli, ut ſcribit Zoſimus, fraude cum barbaris occultè conſpirantis, ea clades eſt accepta. Decii filius eodem bello eſt extinctus anno 251.

e Gallus inde Hoſtilius limitanei in Mœſia dux exercitus militari ſuffragio creatus imperator, ac Voluſiano filio in conſortium aſſumpto, poſt biennium, ac menſes 4. cum eodem ab militibus trucidatur apud Interamnam, dum adverſus Æmilianum res novas in Mœſia molientem pergeret. Id anno evenit Chriſti 254. *f* Eo imperante, peſtilens morbus, quantus nunquam antea, totum penè vaſtavit orbem anno Chriſti 252. in quo Chriſtianorum etiam adverſus perſecutores ſuos caritas enituit.

Perſæ verò Orientalem limitem armis invadentes Antiochiam diripuêre. Scythæ in Aſiam

A 235 Chriſti ad 276.

a Vict. Euſeb. Zoſim. 1.

Philippus.
b Vide lib. 11. de Doct. Temp. c. 25.

c Zoſim. 1.

d Victor. Zoſi. Eutrop.
Decius.

Gallus, & Voluſianus.
e Victor. Eutr. Zoſim. l. 1. Oroſ. 7. cap. 21.

f Euſeb. 7. Hiſt. c. 17. Cyp. de mortal.

ſium fuit, ſcriptum erat; anno 5 *Childeberti regis Francorum*, *Pipino jubente* (id eſt regente) *fuiſſe Paſcha X Cal. Aprilis : Aſcenſionem Cal Maii.* Hic annus eſt 699 Chriſti Cyclo Solis 8, litera E, Lunæ 8, quo Paſcha contigit Martii 23. Unde Childeberti initium cadit in annum 694: eodémque Chlodoveus vivere deſiit. cujus proinde anno 690 convenit exordium. quem ad annum Theodorici regnum perducitur, annis ſolidis expletis 23. Alioquin interregnum incidiſſet, quod nullum fuiſſe proditur.

Caroli Magni Imperatoris anni certiſſimis notis in Annalibus rerum ab eo geſtarum; aliíſque Chronicis obſignantur : præſertim Solis, Lunæque defectionibus, *a* quarum una Solis anno ejus 20 contigit; Sept. 16, cujus & Theophanes meminit. *b* Item Luna anno ejus 39, imperii 6, Chriſti 806. defecit 4 Non. Sept. Pridiè verò Cal. Feb. eodem labente 39 Caroli, Chriſti 807. ſtella Jovis cum Luna viſa conjugi eſt. & tertio Eid. Febr. Sol defecit in Aquarii 25. Luna quoque 4 Cal. Martias : ac rurſus 11 Cal. Sept. Sic anno Caroli 42. iidem Annales eclipſin Lunæ 7 Cal. Jan. aſſignant, Chriſti 809. nec non alias utriuſque ſideris anno 42, & 43 Caroli, Chriſti 810 Anno item labente 44, Idibus Maii, ſolem defeciſſe narrant, Chriſti 811.

a Annal. Pith.

b Annal. & Caroli, & A elmi Vita Caroli.

c Sic Ludovici Pii Imperatoris annos complures Lunæ, Solíſque defectiones illuſtrant, quæ annis Chriſti 817, 818, 820, 828, 832 in Annalibus redduntur Exitum maxima Solis obſcuratio anteceſſit pridie Aſcenſionis Dominicæ, qui fuit pridie Nonas Maias, hora diei nona, anno Chriſti 840. Ipſe verò paullo poſt 12 Cal. Jul. exceſſit è vivis.

c Vita Lud. & Ann.

Cæterorum regum, & inſequentium temporum epochæ nihil ferè acuratiori opera dignum continent. aut ſi quid eſt paullò difficilius, id cum hiſtorica narratione rerum priori in hujus Operis parte retulimus.

AD LECTOREM.

CUm Canonis cujuſdam Mathematici ſæpè mentionem fecerimus [a] hoc in Opere; quem Ptolemæus in computandis Regum, & Imperatorum annis adhibuit; utile viſum eſt, eum hoc loco deſcribere; cujuſmodi veteribus Manuſcriptis legitur, & nos eundem in Theonis Commentariis εἰς τοὺς προχείρους Κανόνας deprehendimus. Hunc porro ex Græco codice vetuſto Bibliothecæ regiæ nonnihil hac editione caſtigavimus, variantes itidem aliquot Lectiones ad marginem adſcripſimus. In tertia ſerie Græcorum regum editiones aliorum, & quæ hanc anteceſſit Rationarii noſtri ſecunda, illud lemma præfigunt Ἑλλήνων Βασιλεῖς, tum Alexandrum cum duobus reliquis ei ſubjiciunt. At codex ille Regius Alexandrum Perſicis regibus adſcribit. quod hic amplexi ſumus, cum eo, quem ibidem reperimus, titulo.

[a] Par. 1. l. 2. c. 6. & Par. l. 3. c. 4. ſ. 8. & l. 4. c. 6.

A 235 Chriſti ad 276.

a Vopiſ. Eutr. Zoſim. Victor.

Tacitus.

b Victor.

peratore Senatum inter & milites amica, & ad hanc diem rara eſſet orta contentio, eas mutuò ſibi partes utriſque deferentibus, *a* tandem ab Senatu 7. Cal. Octobr. creatus eſt.

Tacitus, vir egregiè moratus, & tractandæ reipublicæ imprimis idoneus: qui ad Hiſtoricum Tacitum genus ſuum referebat. At idem *b* ducenteſimo pòſt die apud Tarſum febri mortuus eſt, eíque Florianus ejus frater cùm ſucceſſiſſet, ab majori exercitus parte, imperator factus eſt Probus: Florianus intra dies 60 inciſis ſponte venis obiit anno Chriſti 279.

De Chriſtianis rebus ac perſecutionibus, nec non hæreticis, tum claris pietate, vel ſanctimonia, aut eruditione viris, qui à Maximino ad Aureliani uſque tempus extiterunt.

CAP. XIII.

Maximini perſecutio.

c Euſeb. l. 6. Hiſt. c. 28. & in Chron. Oroſ. 7. c. 19.

Decii perſecutio.

d Euſeb. 6. Hiſt. c. 32. Oroſ. 6. c.

Origen. idolis ſacrificat.

e Epiph. Hær. 64. Vide & Animad. noſtras.

f Euſeb. Hiſt. 7. c. 1.

g Epiſt. 55. ad Pammach.

h Cypr. Ep. 55. Epiph. Hær. 59.

MAximus *c* ſtatim atque imperio potitus eſt, in Chriſtianos ſæviit, ac ſextam, uti vulgò computant, perſecutionem inſtituit. In ea Pontianus Rom. Pont. martyrium obiit, eique ſuffectus Anterus paulo plus uno menſe functus, ineunte Chriſti anno 236. eundem martyrii titulum obtinuit.

d Septimam verò perſecutionem Decius ipſo imperii exordio, Chriſti circiter anno 258 commovit. in qua Fabianus Pont. Romæ cæſus eſt Januarii 20, cùm ſediſſet annos 15. In ea perſecutione comprehenſus *e* Origenes, ne infanda pateretur, thus idolis adolere maluit, ac Tyrum inde ſecedens, anno pòſt quinto moritur ſub Valeriano & Gallieno, ætatis undeſeptuageſimo, ut ex Euſebio colligitur. Tyri porro mortem obiiſſe fidem facit *g* Hieronymus. Anno Decii ultimo, Chriſti 251, cùm Romana ſedes annum amplius vacaſſet, Fabiano ſubrogatus eſt Cornelius: contra quem *h* Novatianus ſchiſma conflavit à pauciſſimis ſuæ partis electus. ad quem ſe Novatus epiſcopus ex Africa veniens adjunxit; quem plerique cum Novatiano promiſcuè habent.

Sub Decio cùm alii complures paſſi ſunt, tum Agatha in Sicilia; Alexandriæ Apollonia, quæ ſe ardentem in rogum injecit, ut ſcribit *a* Euſebius.

A 335 Chriſti ad 276.
Novatiani ſchiſma.
a Vide Euſ. 26. Hiſt. c. 41.

Eodém imperante Decio, ejúſque anno 1, vel ſecundò, Chriſti 250: hoc eſt Decio & Grato Coſſ. ait *b* Gregorius Turonenſis S. Saturninum Toloſæ epiſcopatum iniiſſe, cum eóque miſſos eſſe Gratianum Turonorum, Dionyſium Pariſienſium epiſcopum: & hunc ibidem cum Ruſtico & Eleutherio mortem pro Chriſto ſubiiſſe.

b Greg. Tur. l. 1. Hiſt. c. 30.
S. Dionyſius Pariſienſis Epiſcopus.

Cui ſuffragatur Auctor vitæ S. Audomari apud Surium die ix. Sept. Qui refert Fuſcianum & Victorinum S. Dionyſii ſocios eodem prædicaſſe tempore Chriſti fidem, quo S. Quintinus apud Ambianenſes idem factitabat. At illi Novembris xj, Maximiano imperatore paſſi ſunt. Non multum igitur Maximiani tempus Dionyſii anteceſſit obitus; hoc eſt quinquaginta circiter annis.

Eandem Chriſtiani populi carnificinam, qui Decio ſucceſsêre, proſecuti ſunt Gallus, & Voluſianus. Itaque Cornelius Papa poſt annos 2, menſes totidem Romæ paſſus eſt; eíque Lucius eſt ſuffectus; qui ſub Valeriano & Gallieno cæſus, Stephano ſedem reliquit.

Per idem tempus clariſſimum Africanæ lumen Eccleſiæ Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus floruit; qui Philippo Aug. III, & ejus filio Cæſare II Coſſ. hoc eſt anno Chriſti 248, ad Epiſcopatum evectus eſt. *c* Nam ſcribit poſt quatuor, quàm ſedere cœpit, annos, ortum eſſe in Africa ſchiſma Feliciſſimi, ſub ipſum Cornelii Romani Pontificis exordium, quod anno Chriſti 251 congruit.

S. Cyprianus.
c Cypr. Ep. 55.

d Stephano ſedente, ſub annum Chriſti 256, Carthagine concilium Epiſcoporum à Cypriano celebratur: in quo baptiſmus hæreticorum pro falſo habitus eſt, repetíque juſſus; quod ipſum & Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia, Dionyſius Alexandriæ decreverunt. Sed iis omnibus Apoſtolica auctoritate reſtitit Stephanus. Hanc verò qualemcumque labem pòſt paullo cruore ſuo S. Cyprianus diluit, Valeriano &

d Cypr. Epiſc. 70. & ſeq. Aug. de Bapt. contr. Don. Vincent. Lirin.
Synodus Carth. de iterando baptiſmo hæreticorum. Cypriani martyrium.

Περσῶν Βασιλεῖς.		
Κύρου	θ	σιη
Καμβύσου	η	σκϛ
Δαρείου α	λϛ	σξβ
Ξέρξου	κα	σπγ
Αρταξέρξου α	μα	τκδ
Δαρείου β	ιθ	τμγ
Αρταξέρξου β	μτ	τπθ
Ωχου	κα	υι
Αρσώγου	β	υιβ
Δαρείου γ	δ	υιϛ
Αλεξάνδρου Μακεδόνος	η	υδ

Perſarum Reges.		
Cyri	9	218
Cambyſis	8	226
Darii primi	36	262
Xerxis	21	283
Artaxerxis primi	41	324
Darii ſecundi	19	343
Artaxerxis ſecundi	46	389
Ochi	21	410
Arogi	2	412
Darii tertii	4	416
Alexandri Macedonis	8	424

Ἔτη βασιλέων τῶν μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως τελευτήν.		
α Φιλίππου τοῦ μετ᾽ Ἀλέξανδρον τὸν κτίστην	ζ	ζ
Ἀλεξάνδρου Αἴγου	ιβ	ιθ
Ἑλλήνων βασιλεῖς ἐν Αἰγύπτῳ.		
Πτολεμαίου Λάγου	κ	λθ
Πτ. Φιλαδέλφου	λη	οζ
Πτ. Εὐεργέτου α	κε	ρβ
Πτ. Φιλοπάτορος.	ιζ	ριθ
Πτ. Ἐπιφανοῦς	κδ	ρμγ
Πτ. Φιλομήτορος	λε	ροη
Πτ. Εὐεργέτου β	κθ	σζ
Πτ. Σωτῆρος	λϛ	σμγ
Διονύσου	κθ	σοβ
Κλεοπάτρας	κβ	σϟβ

α Φιλίππου τοῦ Ἀριδαίου.

Anni regum, qui poſt Alexandri regis obitum regnarunt.		
Philippi qui poſt Alexandrum conditorem regnavit.	7	7
Alexandri Ægi.	12	19
Græcorum Reges.		
Ptolemæi Lagi	20	39
Pt. Philadelphi	38	77
Pt. Evergetæ	25	102
Pt. Philopatoris	17	119
Pt. Epiphanis	24	143
Pt. Philometoris	35	178
Pt. Evergetæ ſecundi	29	207
Pt. Soteris	36	243
Dionyſii	29	272
Cleopatræ	22	292

Ῥωμαίων Βασιλεῖς.		
Αὐγούστου	μγ	τλζ
Τιβερίου	κβ	τνθ
Γαΐου	δ	τξγ
Κλαυδίου	ιδ	τοζ
Νέρωνος	ιδ	τϟα
Οὐεσπασιανοῦ	ι	υα
Τίτου	γ	υδ
Δομετιανοῦ	ιε	υιθ
Νέρβα	α	υκ
Τραϊανοῦ	ιθ	υλθ
Ἀδριανοῦ	κα	υξ
Ἀντωνίνου	κγ	υπγ

Romanorum Reges.		
Auguſti	43	337
Tiberij	22	359
Caij	4	363
Claudij	14	377
Neronis	14	391
Veſpaſiani	10	401
Titi	3	404
Domitiani	15	419
Nervæ	1	420
Trajani	19	439
Hadriani	21	460
Antonini	23	483

INDEX.

RERUM PRÆCIPUARUM, quæ in poſteriore Rationarij parte continentur.

A

ABRAAMI ortus, pag. 70. quantum diſtet à diluvio, 69. ſeptuageſimo natus anno Thare, 70. eius peregrinationes, 72
Achab, 111, 112
Achazus rex, 115
Acryſius Mycenarum rex, 56
Æneas in Italia regnat, 105
Æræ vocabulum unde, 166
Æra Seleucidarum, 161
Æra Chriſtiana, eiuſque ratio, 16
Agon Capitolinus Domitiani, 192
Alexandri Magni ortus, 157. mors, 158
Alexandri Rom. Imperatoris initium, 195
Alyattes Lydorum rex, 136
Amaſias rex Iuda, 113, eius obitus, 114
Amaſis, 144
Amphictyonis regnum, 100
Amri, 111
Ancyrana Synodus, Diſſer. 26
Anni Actiaci, 167
Anni Ægyptiaci quomodo in Iuliana Periodo inveſtigandi, 41
Anni Euſebiani Chronici quomodo ad Iulianam Periodum accommodandi, 30
Anni Iphiti, vide Olimpiades.
Anni Iuliani, 34
Anni Contractuum qui, 161
Anni Chriſti, vide Æra Chriſtiana.
Annorum numerus ab orbe condito ad æram Chriſtianam cur certò definiri nequit, 63, 64. Græcorum ab Hebræis & Latinis codicibus diſcrimen, ibid.
Annorum urbis conditæ raratio, 33
Annus Athenienſium, 18
Annus primus Iulianus aperitur, 164, 165
Annus Solaris & Lunaris, 6
Annus Civilis, ibid.
Annus Tropicus, 6, 7
Annus Iulianus, 7. eius

utilitas, 8, methodus illius, 23
Annus Iudaicus quando Lunaris fuerit, 21
Annus Arabicus qualis ſit, ibid.
Annus Ægyptiacus qualis, 22. eius methodus, 35
Annus Græcus olim à bruma cœpit: poſtea ab ſolſtitio, 19
Antiochenorum æræ, 165
Antiochi Eupatoris tempus, 162
Apparitionis ſtellæ Magos antecedentis tempus, 185, 186
Apries Ægypti rex, 144
Arbellicæ pugnæ tempus, 157
Archontes Attici, perpetui & decennales, 94
Argivorum regnum, 78
regum ſeries, 79
Argonautarum expeditio, 101
Artaxerxes Longimanus, 151
Aſa, 110
Aſſuerus, 153
Aſſyriorum imperium ſive Chaldæorum quando cœperit, 75
Aſtyages ultimus Medorum rex, 142. quid in eius hiſtoria erratum ſit, oſtenditur, ibid.
Aſtyages à Cyro imperio ſpoliatur, 123
Athalia Ochoziæ Iudææ regis mater tyrannidem occupat, 113
Athenienſium regnum, 81
Athenienſium regum ſeries excutitur, 9
Atrei & Thyeſtæ regnum, 97
Auguſti Imperatoris initium multiplex explicatur, 167, 168
Auguſtorum anni unde initium repetunt, ibid. & 169
Aurei numeri cyclorum indices qua ratione diſpoſiti ſunt in Calendariis, 11
Azarias, 113, 114

B

Baaſa, 111
Babylonici regni ortus, 133
Bacchiadæ, 106
Baladan, 135
Balbinus Imp. 200
Baltaſar, 139
Baſilius hæreticus Diſſ. 24
Belus, ſive Nembroth, 75
quoto anno regnavit, ibi.
S. Benedicti obitus, 224
Biſſextilis dies, 12
Borſippena arx, 138
Botſra, ſive Byrſa, 122

C

Cadmi in Græciam adventus, 100
Calendarij caſtigandi quæ fuerit ratio, 8
Calippicæ periodi initium, 158
Cambyſes, 150
Caranus Macedonici regni fundator, 124
Caroli Magni Imperatoris anni, 232
Carthada ſive Carthago 121
Caſtor & Pollux, 101

INDEX.

Cecrops Athenis regnat, 93, 95, 100
Chaldeorum regnum quando cœpit, 134
Charopis initium, 95
Childericus Chlodovei 2 filius, 231
Chilpericus, 229
Chlodovei I poſterorum tempus demonſtratur, 223
Chlodoveus II, 231
Chlotarij primi tempus, 223
Chlotharij Chlodovei ſecundi filij tempus, 231
Chriſti adventus Iacobi Patriarchæ vaticinio oſtenditur, 170, & ſeq.
Chriſtianæ æræ initium, 175, & ſeq.
Chronologia quid ſit, 5, & ſeq. eius principia, 42. eius examinandæ methodus, 48
Chronologiæ ſanctæ ac nuper editæ brevis elenchus, 49, & ſeq.
Cirthenſis Concilii tempus, 207, 208
Chronologiæ communis terminus quis, 17
Chronologiæ tria principiorum genera explicantur, 43, 44
Claudii Imperatoris initium, 190
Cleopatræ tempus, 160
Conſtantius Chlorus, 213
Conſtantii Conſtantini F. tempus ratione firmatur, 219
Conſtantij eiuſdem obitus, 210
Conſtantini initium, 213. mors, 210
Cranai regnum, 100
Crœſum in poteſtatem Cyrus ſuam accipit, 147, & 149
Cyaxates, 135, & ſeq.
Cyclus eſt periodus annorum 10. varij cycli ut octaëteris, enneadecaëteris, ibid. huius ratio redditur, ibid.
Cyclus Solis, Lunaris, & indictionis exponitur, 12, 13, & ſeq.
Cylonium piaculum, 148
Cypſelus, 165
Cyrus in Perſide regnat, 146, 147. regnat Babylone, 150

D

Dagoberti initium, 230
Danaus, 100
Danielis hebdomades declarantur, 154
Darius Medus, 143, 144
Darius Hyſtaſpis Filius, 151
Darij Codomani clades, 157
Diluvium Noëmi, eiuſque deſcriptio, 67
Diluvium Deucalionis, 100
Diluvium Ogygis, 80
Diocletiani initium, 207, & ſeq. imperio ceſſit, 210, & ſeq.
Dionyſii Exigui tempus, 176. unde æram ſuam cœperit, ibid.
Domitiani Imperium, 192, eius mors, ibid.

E

Encænia templi Salomonici celebrata, 110
Enneadecaëteridis inventor

tor quis, 10
Ephree, 145
Epochæ Chronologicæ inſignes, & minimè dubiæ, 46
Eſdras Babylone proficiſcitur, 153
Eudoxiæ Imperatricis obitus, 222
Evilmeraduchus, 139
Euryſtheus in Attica occiſus, 97

F

Faunus, 105
Feriarum inveſtigandarum methodus, 12, 13, & ſeq.

G

Galba, 191
Gordianorum duorum tempus, 200
Guntchramnus, 230

H

Hadrianus, 194
Hecatombaon primus menſis Atticus, 19. Solſtitium interdum anteceſſit, ibid.
Helena, 101
Hellen Deucalionis filius, 100
Heraclidarum in Peloponneſum eruptio, 102
Heraclidæ Peloponneſum obtinent, 98
Heraclij primordium, 227
Herculis tempus explicatur, 102 ejus mors, 105
Hieroſolyma capta, 192
Hieroſolyma ab Herode & Soſio capta, 89
Hipparcus tyrannus, 149
Hippias, ibid.
Hiſpanicæ æræ initium, 166
Hirami regnum, 117, 118
Hiſtoria quid ſit, 5
Hybrilides. 154

I

Iacob naſcitur, 77, in Ægyptum venit, ibid.
Iacobi Patriarchæ de Chriſto vaticinium explicatur, 170, & ſeq.
Ianus, 105
Ieroboam Iſraëlita, 110
Ieroboami ſecundi initium duplex, 114
Ioas Ochoziæ filius, 113
Ioathamus, 115
Iobelæi anni accuratè diſcuſſi, 91
Ionathæ Pontificis tempus, 162
Iorami duo, 112
Ioſaphatus rex, 112, 113
Ioſeph in Ægypto patrem excipit, 77
Ioſue poſt Moyſem in promiſſa terra ſubigenda quot annos poſuerit, 83
Iſaacus naſcitur, 77
Iſraëlitici reges exponuntur, 109 & ſeq.
Ithobalus Aſtartæ ſacerdos, 119
Iudæ regum ſeries, 108
Iudæi à Nabuchodonoſoro in ſervitutem redacti, & quo tempore, 116, & ſeq.
Iuſtini imp. initium, 291

L

Laboroſoarchodus, 138, & ſeq.
Latij veteres reges, 105
Ludovicus Pius imperator, 232
Lycurgi Legiſlatoris ætas,

M

Macedonici regni initium, 124, regum ſeries, 125
Machabæorum utriuſque libri epocha duplex. 162
Magorum ad Chriſtum venientium patria, 184, regeſne fuerint, 185, quo tempore in Iudæam Bethleemúmque venerint, ibid.
Magus poſt Cambyſem Perſarum rex, 150
Marathoniæ pugnæ tempus, 154, 155
Marciani Imperatoris tempus, 222
Sancti Martini obitus notatur, 221
Mauricij initium demonſtratur, 226
Maxentij obitus, 215
Maximiani exordium, 205, 206, ad privatam vitam redit, 210
Maximus Imper. 200
Medorum regum ſucceſſio, 123
Belli Medorum cum Lydis à Cyaxare rege geſti tempus aperitur, 135, & ſeq.
Megaclis Athenienſis factio, 150
Menſis Lunaris quis ſit, 9, alius eſt Civilis, alius Aſtronomicus, 10
Menſium Ægyptiacorum, & Romanorum inveſtigatio, 36, 37
Merodach, 134
Methodus cyclorum, 23, 24. In periodo Iuliana, 25, in annis mundi, 25
Methodus cyclorum in annis propoſitis inveſtigandorum, 24
Meton cycli decemnovennales auctor, 11
Mundi annorum ante Chriſtum inveſtigandorum methodus, 28, 29
Mundi annorum varia putatio, & unde orta, 64, non poteſt certo iniri numerus, ibid. quot ex auctoris opinione conſtituantur, 65, conditus eſt autumno, 67, & Octobris viceſimo ſexto, 68
Mycenæorum regum, 96, quando deſiit, ibid. regum Mycenæorum ſeries, 97

N

Nabonaſſari initium. 133, & ſeq.
Nabonaſſari anni, eorúmque methodus, 35, ejus æra ſolis cognita Mathematicis, ibid.
Nabonidus, 138
Nabopolaſſarus, 136, regnare cœpit, 137
Nabuchodonoſorus Iudæos ſervitute opprimit, 116, 120
Nabuchodonoſorus regnare cœpit, 136, ejus geſta, 141. & ſeq. mortuus eſt, 142
Nadab, 110, 111
Natalis Chriſti ratio explicatur, 183, ejus dies & locus, ibid. & 184
Necaos ſive Necos Ægyptii Rex, 148

Neemias in Iudæam venit, 153
Nerigliſſarus, 139
Neronis imperium, 191
Nerva Imperator, 163

O

Ochozias rex Iſraël, 112
Ochozias rex Iudæ, ibid. 113
Octoaëteris Græca, 18
Olympiades Græcæ per annos quatuor evolvuntur, 19, 32, *Eorum annorum methodus, ibid.*
De Olympiadibus, & earum initio, ac tempore plenius, 127, 128. *& ſeq.*
Oſee rex, 115
Othonis tempus, 191
Ozias regnat, 113

P

Palilia paſtorale feſtum, 132
Paſſionis Dominicæ annus, menſis ac dies, 187, *& ſeq.*
Patriarcharum ante diluvium ſeries, 66, *& poſt diluvium*, 69
Pelopis è Phrygia in Græciam adventus, 98
Peloponneſiaci belli tempus, 155
Perdiccæ undecimi Macedoniæ regis initium, 126
Periander, 106, 148
Periodus Iuliana declaratur, 15, *ejus utilitas, ibid.* & 16, *methodus Cyclorum in iſta Periodo*, 25
Periodus Calippica & Metonica declaratur, 20
Periodus Victoriana, 27
Perſecutionis Diocletianeæ tempus, 206, *& ſeq.*
Perſici regni initium, 147
Phacejas, 115
Philippi Aridæi epochæ initium, 158
Philipporum anni, 124
Picus Latii rex, 105
Piſiſtrati tempus, 149
Præſidum & procuratorum poteſtas in adminiſtrandis provinciis, 180, *nullus in Iudæa ſub regibus fuit*, 181
Probi imper. tempus, 202
Promethei ſæculum, 81
Provinciæ à Romanis geſtæ, 180
Pſammitichus, 144
Ptolemæi Philometeris initium, 159
Ptolemæorum in Ægypto initium, *ibid.*

Q

Quæſtiones in Regum hiſtoria difficiles quomodo enodatæ, 107, *& ſeq.*
Quirini cenſio, 182. *duplex*, *ibid.*

R

Romæ conditus, 130, *autumnt extrui cœpta*, 131
Romæ à Gallis occupatæ tempus, 156
Romuli ortus exponitur, 132

S

Sabbatici anni tres certi, 46, *eorum accurata diſputatio*, 87
Salaminiæ pugnæ tempus, 154
Salomonis initium, 110

Saturnus, 105
Sicyoniorum regnum, 76
Simon Ioan. Hircani pater occiſus, 88
T
Templi Salomonici fundamentum, 106, 110
Tempus quid ſit, 6
Thebani, 111
Themiſtocles ad Perſas profugus, 152
Theodoricus Francorum rex, 224
Theſei initium, 95
Tiberij initium, 190
Tiberij alterius imperium, 226
Tleſias, 96
Trajanus, 193
Trojani excidij tempus aperitur, 103
Trojanorum regum ſeries à 105
Tropicus annus. unde dicitur, 6
Trullana Synodus, 227
Tyri conditus, 120, 121
Tyriorum reges, 121
Tyrus quando obſeſſa, 119
V
Vaphrees, 144. & ſeq.
Veſpaſiani initium, 191
Vitellij tempus, ibid.
X
Xerxes, 151, Artobazani fratri anteponitur, 152
Z
Zacharias rex, 114
Zambri, 111
Zorobabel populi Iudaam repetentis dux, 153

FINIS.

120+

